

3 1761 07993174 7

Presented to the

LIBRARY of the

UNIVERSITY OF TORONTO

by

MOFFATT ST. ANDREW WOODSIDE

1970

1000
50

M G A Woodside
C.C.C. Oxon.

DIODORISICULI

BIBLIOTHECAE

HISTORICAE

QUAE SUPERSUNT.

AD

OPTIMORUM LIBRORUM FIDEM

ACCURATE EDITA.

EDITIO STEREOTYPA.

TOM. III.

LIPSIAE
SUMPTIBUS OTTONIS HOLTZE.

1872.

PA

3965

D3

1872

t. 3-4

LIPSIAE.

Impresserunt Metzger & Wittig.

Τ Α Δ Ε Ε Ν Ε Σ Τ Ι Ν

Ε Ν Τ Η Δ Ω Δ Ε Κ Α Τ Η

Τ Ω Ν Δ Ι Ο Δ Ω Ρ Ο Υ Β Ι Β Λ Ω Ν.

α'. Περὶ τῆς Ἀθηναίων στρατείας ἐπὶ Κύπρον.

β'. Περὶ τῆς ἀποστάσεως τῶν Μεγαρέων ἀπὸ Ἀθηναίων.

γ'. Περὶ τῆς γενομένης μάχης περὶ Κορώνειαν Ἀθηναίους καὶ Βοιωτοῖς.

δ'. Περὶ τῆς Ἀθηναίων στρατείας ἐπὶ τὴν Εὐβοίαν.

ε'. Πόλεμος κατὰ τὴν Σικελίαν Συρακουσίοις πρὸς Ἀκραγαντίνους.

ς'. Κτίσις κατὰ τὴν Ἰταλίαν Θουρίων, καὶ στάσις πρὸς ἀλλήλους.

ζ'. Ὡς Χαρώνδας ὁ Θούριος, νομοθέτης αἰρεθείς, πολλῶν ἀγαθῶν αἴτιος ἐγένετο τῇ πατρίδι.

η'. Ὡς Ζάλευκος νομοθετήσας ἐν Λοκροῖς, μεγάλην δόξαν περιεποιήσατο.

θ'. Ὡς Ἀθηναῖοι τοὺς Ἑστιαεῖς ἐκβαλόντες, ἰδίους οἰκήτορας ἐξέπεμψαν.

ι'. Περὶ τοῦ γενομένου πολέμου Θουρίοις πρὸς Τιραντίνους.

ια. Περὶ τῆς γενομένης σιάνσεως ἐν τῇ Ῥώμῃ.

ιβ. Περὶ τοῦ γενομένου πολέμου Σαμίους πρὸς Μιλησίους.

ιγ. Ὡς Συρακοῦσιοι στρατεῦσαντες ἐπὶ Πικτιοῦς, τὴν πόλιν κατέσκαψαν.

ιδ. Ὡς κατὰ τὴν Ἑλλάδα συνέστη πόλεμος ὁ κληθεὶς Κορινθιακός.

ιε. Ὡς κατὰ τὴν Ἰταλίαν τὸ τῶν Καμπανῶν ἔθνος συνέστη.

ις. Ναυμαχία Κορινθίων πρὸς Κερκυραίους.

ιζ. Ἀπόστασις Ποιδιαίας καὶ Χαλκιδέων ἀπὸ Ἀθηναίων.

ιη. Περὶ τῆς γενομένης στρατείας Ἀθηναίων ἐπὶ τοὺς Ποιδιαίτας.

ιθ. Περὶ τῆς γενομένης σιάνσεως ἐν τοῖς Θουρίοις.

κ. Ὡς Μέτων ὁ Ἀθηναῖος πρῶτος ἐξέθηκε τὴν ἐννεακαιδεκαετηρίδα.

κα. Ὡς τὴν ἐν Ἰταλίᾳ Ἡράκλειαν Τυραντίνοι ἔκτισαν.

κβ. Ὡς ἐπὶ τῆς Ῥώμης Σπόριος Μάλιος ἐπιθέμενος τυραννίδι, ἀνῆρέθη.

κγ. Περὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ κληθέντος πολέμου.

κδ. Περὶ τῆς γενομένης μάχης Βοιωτοῖς πρὸς Πλαταιεῖς.

κε. Ὡς τῆς Μεθώνης πολιορκουμένης ὑπὸ Ἀθηναίων, Βρασίδης ὁ Σπαρτιάτης ἀριστεύσας ἐδοξάσθη.

κς'. Ὡς Ἀθηναῖοι στρατεύσαντες ἐπὶ Λοκρούς, πόλιν Θρόνιον ἐξεπόρθησαν.

κζ'. Ὡς Αἰγινῆται ὑπὸ Ἀθηναίων ἀνυσταθέντες, τὴς καλουμένης Θυρεῖς κατέσκησαν.

κη'. Ὡς Λακεδαιμόνιοι στρατεύσαντες εἰς τὴν Ἀιτικήν, τὴς κτήσεις κατέσθαιραν.

κθ'. Στρατεία Ἀθηναίων δευτέρα ἐπὶ τοὺς Παιδαίτας.

λ'. Στρατεία Λακεδαιμονίων εἰς Ἀκαρνανίαν, καὶ ναυμαχίαν πρὸς Ἀθηναίους.

λα'. Στρατεία Σιτάλκων μὲν εἰς Μακεδονίαν, Λακεδαιμονίων δὲ εἰς τὴν Ἀιτικήν.

λβ'. Περὶ τῆς Λεοντίων πρεσβείας εἰς τὴς Ἀθήνας, καὶ τῆς Γοργίου τοῦ πρεσβεύσαντος δεινότητος ἐν τοῖς λόγοις.

λγ'. Περὶ τοῦ γενομένου πολέμου Λεοντίοις πρὸς Στρακουσίους.

λδ'. Ἀπόστασις Λεσβίων ἀπὸ Ἀθηναίων, καὶ Πλαταιῶν ἄλωσις καὶ κατασκαφή ὑπὸ Λακεδαιμονίων.

λε'. Σιάνσις Κερκυραίων πρὸς ἀλλήλους.

λς'. Ὡς Ἀθηναῖοι λοιμικῇ νόσῳ περιτεσόντες, πολλοὺς ἀπέβαλον τῶν πολιτῶν.

λζ'. Ὡς Λακεδαιμόνιοι Ἰφράκλειαν ἐν τῇ Τριζινί πόλιν ἔκτισαν.

λη'. Ὡς Ἀθηναῖοι πολλοὺς τῶν Ἀμβρακιωτῶν ἀνελόντες, ἠρήμισαν τὴν πόλιν.

λθ'. Περὶ τῶν Λακεδαιμονίων τῶν ἐν τῇ Σιφυκιεσίᾳ γήσῳ αἰχμηλώτων γενομένων.

μ'. Περὶ τῆς Πουστουμίου εἰς τὸν υἱὸν γενομένης ἐπιτιμῆσεως ἕνεκα τῆς λειποταξίας.

μα'. Περὶ τοῦ γενομένου πολέμου Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις ὑπὲρ τῶν Μεγαρέων.

μβ'. Πόλεμος Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις ὑπὲρ Χιλκιδέων.

μγ'. Μάχη κατὰ τὴν Βοιωτίαν Ἀθηναίοις πρὸς Βοιωτούς.

μδ'. Στρατεία Ἀθηναίων πρὸς τοὺς ἐν τῇ Λέσβῳ φυγάδας.

με'. Ἐκπτώσεις Δηλίων ὑπὸ Ἀθηναίων.

μς'. Ἄλωσις Τορώνης καὶ κατασκαφή ὑπὸ Ἀθηναίων.

μζ'. Ὡς Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων ἰδίᾳ συνθεμένων συμμαχίαν, ἀπηλλοτριώθησαν αἱ λοιπαὶ πόλεις ἀπ' αὐτῶν.

μη'. Ὡς Δήλιοι κατήχθησαν ὑπὸ Ἀθηναίων εἰς τὴν πιτροίδα.

μιθ'. Ὡς Λακεδαιμόνιοι πρὸς Μαντινεῖς καὶ Λογείους ἐπολέμησαν.

μν'. Βύζαντιῶν καὶ Καλχηδονίων στρατεία εἰς τὴν Βιθυνίαν.

μα'. Περὶ τῶν αἰτιῶν, δι' ἃς ἐπὶ Συρακούσας ἐστράτευσαν Ἀθηναῖοι.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ
 ΤΟΥ ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΥ
 ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ
 ΒΙΒΛΙΟΣ ΔΩΔΕΚΑΤΗ.

(C. 1. 2.) Expositurus hoc libro Diodorus res a bello Cyprico usque ad bellum Syracusanum (Ol. LXXXII, 3. - XCI, 1.), in Prooemio (C. 1.) res pessimas, eventu saepe optimas fieri, bello Persico declarat. Quod quum Graeciae pacis interitum minaretur, ad eius universae, praesertim Atheniensium, incrementa et opes maxime valuit. Ab hoc tempore per 50 annos artium et doctrinarum studia, in primis philosophiae, eloquentiae reique militaris, egregie floruerunt, (C. 2.) Atheniensiumque praeclara facinora, quibus Persicum imperium concusserunt, magnarumque laudes virtutum per univetsum orbem terrarum pro maximis celebratae sunt.

Δικαίως ἄν τις ἀπορήσειεν τὸν νοῦν ἐπιστήσας τῇ κατὰ τὸν ἀνθρώπινον βίον ἀνωμαλίᾳ· οὔτε γὰρ τῶν νομιζομένων ἀγαθῶν οὐδὲν ὀλόκληρον εὐρίσκειται δεδομένον τοῖς ἀνθρώποις, οὔτε τῶν κακῶν αὐτοτελὲς ἄνευ τινὸς εὐχρηστίας. Τοῦτου δὲ τὰς ἀποδείξεις ἐξέσται λαμβάνειν, ἐπιστήσαντας τὴν διάνοιαν ταῖς προγεγενημέναις πράξεσι, καὶ μάλιστα ταῖς μεγίσταις. Ἡ τε γὰρ Ξέρξου τοῦ Περσῶν βασιλείως ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατεία, διὰ τὸ μέγεθος τῶν δυ-

νάμεων, τὸν μέγιστον φόβον ἐπέστησε τοῖς Ἕλλησιν, ὥς ἂν ὑπὲρ ἀνδραποδισμοῦ μελλόντων πολεμεῖν· καὶ προκαταδεδουλωμένων τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλληνίδων πόλεων, πάντες ὑπέλαβον καὶ τὰς κατὰ τὴν Ἑλλάδα τῆς ὁμοίως τύχης πειραθίσεσθαι. Τοῦ δὲ πολέμου παρὰ τὴν προσδοκίαν τὸ τέλος λαβόντος παρὰδοξον, οὐ μόνον τῶν κινδύνων ἀπελύθησαν οἱ τὴν Ἑλλάδα κατοικοῦντες, ἀλλὰ καὶ δόξαν μεγάλην κατεκτήσαντο· καὶ τοσαύτης εὐπορίας ἐπληρώθη πᾶσα πόλις Ἑλληνίς, ὥστε πάντας θαυμάσαι τὴν εἰς τοῦναντίον μεταβολήν. Ἀπὸ τούτων γὰρ τῶν χρόνων ἐπὶ ἔτη πενήκοντα πολλὴν ἐπίδοσιν ἔλαβεν ἡ Ἑλλῆς πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν. Ἐν τούτοις γὰρ τοῖς χρόνοις αἱ τε τέχναι διὰ τὴν εὐπορίαν ηὔξηθησαν, καὶ τότε μέγιστοι μνημονεῦνται τεχνῖται γεγονέναι· ὧν ἐστὶ Φειδίας ὁ ἀγαλματοποιός. Ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὴν παιδείαν ἐπὶ πολὺ προέβη, καὶ φιλοσοφία προετιμήθη καὶ ῥητορικὴ, παρὰ πᾶσι μὲν Ἕλλησι, μάλιστα δὲ Ἀθηναίοις. Φιλόσοφοι μὲν γὰρ οἱ περὶ τὸν Σωκράτην καὶ Πλάτωνα καὶ Ἀριστοτέλην· ῥήτορες δὲ Περικλῆς καὶ Ἰσοκράτης, καὶ οἱ τούτου μαθηταί. Ὁμοίως δὲ καὶ ἄνδρες ἐπὶ στρατηγίᾳ διαβεβοημένοι, Μιλτιάδης, Θεμιστοκλῆς, Ἀριστείδης, Κίμων, Μυρωνίδης, ἕτεροι πλείονες, περὶ ὧν μακρὸν ἂν εἶη γράφειν.

2. Μάλιστα δὲ Ἀθηναῖοι τῇ τε δόξῃ καὶ ἀνδρίᾳ προκόψαντες, διανομήσθησαν καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν οἰκουμένην. Ἐπὶ τοσοῦτο γὰρ τὴν ἡγεμονίαν ηὔξησαν, ὥστε ἄνευ Λακεδαιμονίων καὶ Πελοποννησίων

ἰδία μεγάλαις δυνάμεισι Περσικαῖς καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν κατηγωνίσαντο, καὶ τὴν περιβόητον Περσῶν ἡγεμονίαν ἐπὶ τοσοῦτον ἐταπείνωσαν, ὥστε ἀναγκάσαι πάσας τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν πόλεις ἐλευθερώσαι κατὰ συνθήκας. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἀκριβέστερον τὸ κατὰ μέρος ἀνεγράψαμεν ἐν δυοῖ βίβλοις, ταύτῃ τε καὶ τῇ πρὸ ταύτης· νυνὶ δὲ ἐπὶ τὰς προκειμένας πράξεις τρεψόμεθα, προδιορίζαντες τοὺς οἰκείους τῇ γραφῇ χρόνους. Ἐν μὲν οὖν τῇ πρὸ ταύτης βίβλῳ τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς Ξέρξου στρατείας ποιησάμενοι, διήλθομεν τὰς κοινὰς πράξεις ἐπὶ τὸν προηγούμενον ἐνιαυτὸν τῆς Ἀθηναίων στρατείας ἐπὶ Κύπρον, Κίμωνος ἡγουμένου· ἐν ταύτῃ δὲ ἀπὸ τῆς Ἀθηναίων στρατείας ἐπὶ Κύπρον ποιησάμενοι, διέξιμεν ἕως ἐπὶ τὸν ψηφισθέντα πόλεμον ὑπὸ Ἀθηναίων πρὸς Συρακουσίους.

(C. 3.) Olymp. LXXXII, 3. a C. 448. Arch. Euthydemo, Coss. L. Quintio Cincinnato et M. Fabio Vibulano, post bellum pro Aegyptiis infeliciter gestum (cf. iXI, 77.), novum bellum, pro Graecorum in Asia libertate, Persis inferunt Athenienses. Cimon, classi praefectus, Persas in Cypro adoritur (unde bello nomen Cyprio inditum), et postquam maris sibi imperium vindicasset, hostes, Artabazo et Megabyzo ducibus dimicantes, auxiliisque e Phoenicia et Cilicia auctos, victricibus copiis fundit. Sed aetee classis praefectus, Anaxicrates, heroice occubuit.

3. Ἐπ' ἄρχοντος γὰρ Ἀθήνησιν Εὐθυδήμου Ῥωμαῖοι μὲν ὑπάτους κατέστησαν Λεύκιον Κοῖντιον Κικιννάτον καὶ Μάρκον Φάβιον Οὐῖβουλατόν· ἐπὶ δὲ τούτων Ἀθηναῖοι διαπεπολεμηκότες ὑπὲρ Αἰγυπτίων πρὸς Πέρσας, τὰς ναῦς ἀπάσας ἀπολωλεκότες ἐν τῇ λεγομένῃ Προσωπίτιδι νήσῳ, βραχὺν χρόνον διαλιπόντες, ἔγνωσαν πάλιν πολεμεῖν τοῖς Πέρσαις

ὑπὲρ τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλλήνων· καταρτίσαντες δὲ στόλον διακοσίων τριηρῶν, καὶ στρατηγὸν ἐλόμενοι Κίμωνα τὸν Μιλτιάδου, προσέταξαν πλεῖν ἐπὶ Κύπρον, καὶ διαπολεμεῖν τοῖς Πέρσiais. Ὁ δὲ Κίμων ἀναλαβὼν τὸν στόλον κεκοσμημένον ἀνδρῶν τε ἀρεταῖς καὶ χορηγίαις δαψιλέσιν, ἔπλευσεν εἰς τὴν Κύπρον. Κατ' ἐκείνους δὲ τοὺς καιροὺς τῶν Περσικῶν δυνάμεων ἐστρατήγουν Ἀρτάβαζος καὶ Μεγάβυζος. Καὶ Ἀρτάβαζος μὲν τὴν ἡγεμονίαν ἔχων, ἐν τῇ Κύπρῳ διέτριβεν, ἔχων τριήρεις τριακοσίας· Μεγάβυζος δὲ περὶ τὴν Κιλικίαν ἐστρατοπέδευε, περικῆς ἔχων δυνάμεις, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἦν τριάκοντα μυριάδων. Ὁ δὲ Κίμων καταπλεύσας εἰς τὴν Κύπρον, καὶ θαλασποκρατῶν, Κίτιον μὲν καὶ Μαλὸν ἐξεπολιόρησε, καὶ τοῖς κρατηθεῖσι φιλανθρώπως προσηνέχθη· μετὰ δὲ ταῦτα ἐκ Κιλικίας καὶ Φοινίκης προσφερομένων τριηρῶν τῇ νήσῳ, Κίμων ἐπαναχθεὶς καὶ πόλεμον συγκρούσας, πολλὰς μὲν τῶν νεῶν κατέδυσεν, ἑκατὸν δὲ σὺν αὐτοῖς τοῖς ἀνδράσιν εἴλε, τὰς δὲ λοιπὰς μέχρι τῆς Φοινίκης κατεδίωξεν. Οἱ μὲν οὖν Πέρσαι ταῖς ὑπολειφθεῖσαις ναυσὶ κατέφυγον εἰς τὴν γῆν, καθ' ὃν τόπον ἦν Μεγάβυζος ἐστρατοπέδευκώς μετὰ τῆς Περσικῆς δυνάμεως· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι προσπλεύσαντες, καὶ τοὺς στρατιώτας ἐκβιβάσαντες, συνῆψαν μάχην, καθ' ἣν Ἀναξικράτης μὲν ὁ ἕτερος τῶν στρατηγῶν, λαμπρῶς ἀγωνισάμενος, ἡρωικῶς κατέστρεψε τὸν βίον· οἱ δὲ ἄλλοι κρατήσαντες τῇ μάχῃ, καὶ πολλοὺς ἀνελόντες, ἐπανῆλθον εἰς τὰς ναῦς. Μετὰ δὲ ταῦτα Ἀθηναῖοι πάλιν ἀπέπλευσαν

εἰς τὴν Κύπρον. Ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τοῦ πολέμου.

(C. 4.) Olymp. LXXXII, 4. a. C. 417. Arch. Pedien, Cass. M. Valerio Lactuca et Sp. Verginio Tricosto, Athenienses Salaminis adeo instant, ut rex Artaxerxes, suorum in Cypro cladibus auditis, pacis condiciones petere praefectos inbeat. Mittunt Athenienses legatos, quorum princeps Callias Hipponici. Pacis condiciones, sub quibus bellum finitur. Cimon, morbo correptus, in Cypro obiit.

4. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηνησι Πεδιέως Ῥωμαῖοι μὲν κατέστησαν ὑπάτους Μάρκον Οὐαλέριον Λακτοῦκαν καὶ Σπόριον Οὐεργίνιον Τρίκοστον· ἐπὶ δὲ τούτων Κίμων ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς θαλασσοκρατῶν ἐχειροῦτο τὰς κατὰ τὴν Κύπρον πόλεις. Ἐν δὲ τῇ Σαλαμῖνι Περσικῆς φρουρῆς οὔσης ἀξιολόγου, καὶ βελῶν καὶ ὄπλων παντοδαπῶν, ἔτι δὲ σίτου καὶ τῆς ἄλλης παρασκευῆς γεμούσης τῆς πόλεως, ἔκριτε συμφέρειν ταύτην ἐκπολιορκῆσαι. Οὕτω γὰρ ὑπελάμβανε μάλιστα τῆς τε Κύπρου πάσης ἑαδίως κυριεύσειν, καὶ τοὺς Πέρσας καταπλήξασθαι, βοηθεῖν μὲν τοῖς Σαλαμινίοις μὴ δυναμένους, διὰ τὸ θαλασσοκρατεῖν τοὺς Ἀθηναίους, ἐγκαταλιπόντας δὲ τοὺς συμμάχους καταφρονηθῆσασθαι· καθύλου δὲ τὸν ὅλον πόλεμον προκριθῆσασθαι, τῆς Κύπρου πάσης βία χειρωθείσης· ὅπερ καὶ συνέβη γενέσθαι. Οἱ μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι συστησάμενοι πολιορκίαν πρὸς τῇ Σαλαμῖνι, καθ' ἡμέραν προσβολὰς ἐποιούντο· οἱ δ' ἐν τῇ πόλει στρατιῶται, ἔχοντες βέλη καὶ παρασκευὴν, ἑαδίως ἀπὸ τῶν τειχῶν ἠμύνοντο τοὺς πολιορκούντας. Ἀρταξέρξης δὲ ὁ βασιλεὺς, πυθόμενος τὰ περὶ τὴν Κύπρον ἐλαττώματα, καὶ βουλευσάμενος με-

τὰ τῶν φίλων περὶ τοῦ πολέμου, ἔκρινε συμφέρον
εἰρήνην συνθέσθαι πρὸς τοὺς Ἕλληνας. Ἐγραψε
τοίνυν τοῖς περὶ Κύπρον ἡγεμόσι καὶ σατραπίαις,
ἐφ' οἷς ἂν δύναιντο συλλύσασθαι πρὸς τοὺς Ἕλλη-
νας. Διόπερ οἱ περὶ τὸν Ἀριάβιζον καὶ Μεγάβυ-
ζον ἔπεμψαν εἰς τὰς Ἀθήνας πρεσβευτὰς τοὺς διαλε-
ξομένους περὶ συλλύσεως. Ἐπακουσάντων δὲ τῶν
Ἀθηναίων καὶ πεμψάντων πρέσβεις αὐτοκράτορας,
ἧν ἡγεῖτο Κυλλίας ὁ Ἴππονίκου, ἐγένοντο συνθήκαι
περὶ τῆς εἰρήνης τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τοῖς συμμάχοις
πρὸς τοὺς Πέρσις, ἧν ἐστὶ τὰ κεφάλαια ταῦτα· αὐ-
τοτόμους εἶναι τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλληνίδας πό-
λεις ὑπίστας, τοὺς δὲ τῶν Περσῶν σατραπῆς μὴ κα-
ταβαίνειν ἐπὶ θάλατταν κατωτέρω τριῶν ἡμερῶν
ὁδόν, μηδὲ ναῦν μακρὰν πλεῖν ἐντὸς Φασηλίδος καὶ
Κυανέων· ταῦτα δὲ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν στρατη-
γῶν ἐπιτελούντων, μὴ στρατεύειν Ἀθηναίους εἰς τὴν
χώραν, ἧς Ἀρταξέρξης βασιλεὺς ἄρχει. Συντελεσθει-
σῶν δὲ τῶν σπονδῶν, Ἀθηναῖοι τὰς δυνάμεις ἀπή-
γαγον ἐκ τῆς Κύπρου, λαμπρὰν μὲν νίκην νενικηκό-
τες, ἐπιφανεστάτας δὲ συνθήκας πεποιημένοι. Συνέ-
βη δὲ καὶ τὸν Κίμωνα περὶ τὴν Κύπρον διατρίβον-
τα νόσῳ τελευτῆσαι.

(C. 5.) Olymp. LXXXIII. 1. a. C. 446. Arch. Philisco, Coss.
T. Romilio Vaticano et C. Veturio Cicurino, Megarenses, qui ad
Lacedaemonios defecerant, ab Atheniensibus bello domantur.

5. Ἐπ' ἄρχοντος δὲ Ἀθήνησι Φιλίσκου Ῥωμαῖοι
κατέστησαν ὑπάτους Τύτον Ῥωμίλιον Βατικανὸν καὶ
Γάϊον Οὐετούριον Κιχώριον, Ἴηλεῖοι δὲ ἤγαγον Ὀ-
λυμπιάδα τρίτην πρὸς ταῖς ὀγδοήκοντα, καθ' ἣν

ἐνίκαι στάδιον Κρίσων Ἰμεραῖος. Ἐπὶ τούτων Μεγαρεῖς μὲν ὑπέστησαν ἀπὸ Ἀθηναίων, καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους διαπρεσβευσόμενοι, συμμαχίαν ἐποίησαν· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι παροξυνθέντες, ἐξέπεμψαν στρατιώτας εἰς τὴν τῶν Μεγαρέων χώραν, καὶ τὰς κτήσεις διαρπύσαντες, πολλῆς ὠφελείας κύριοι κατέστησαν. Τῶν δ' ἐκ τῆς πόλεως βοηθούτων τῇ χώρᾳ, συνέστη μίχη, καθ' ἣν οἱ Ἀθηναῖοι νικήσαντες, συνεδίωξαν τοὺς Μεγαρεῖς ἐντὸς τῶν τειχῶν.

(C. 6.) Olymp. LXXXIII, 2. a. C. 445. Arch. Timarchide, Coss. Sp. Tarpeio et A. Aterio Fontinali, Lacedaemonii incursionibus Atticam vastant. Tolmides, Athen. dux, Chacroneam capit. Mox proelio victi ad Coroneam Athenienses, pro redimendis captivis omnes Boeotiae vires restituere in libertatem coguntur.

6. Ἐπ' ἄρχοντας δὲ Ἀθήνησι Τιμαρχίδου Ῥωμαῖοι μὲν ὑπάτους κατέστησαν Σπόριον Ταρπεῖον καὶ Ἀύλον Ἀστέριον Φορτίμιον· ἐπὶ δὲ τούτων Λακεδαιμόνιοι μὲν εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐμβalόντες, ἐπόρθησαν πολλὴν χώραν, καὶ τῶν φρουρίων τινὰ πολιορκήσαντες, ἐπαγῆλθον εἰς τὴν Πελοπόννησον· Τολμίδης δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς εἶλε Χαιρώνειαν. Τῶν δὲ Βοιωτῶν συστραφέντων καὶ τοῖς περὶ τὸν Τολμίδην ἐνεδρευσάντων, ἐγένετο μίχη κατεργαῖα περὶ τὴν Κορώνειαν, καθ' ἣν Τολμίδης μὲν μαχόμενος ἀνῆρέθη, τῶν δὲ ἄλλων Ἀθηναίων οἱ μὲν κατεκόπησαν, οἱ δὲ ζῶντες ἐλήφθησαν. Τηλικαύτης δὲ συμφορᾷς γενομένης τοῖς Ἀθηναίοις, ἠναγκάσθησαν ἀφεῖναι τὰς πόλεις ὑπὸ τὰς κατὰ τὴν Βοιωτίαν αὐτοτόμους εἶναι, εἰν τοὺς αἰχμαλώτους ἀπολίβωσιν.

(C. 7.) Olymp. LXXXIII, 3. a. C. 441. Arch. Callimacho, Coss. S. Quinctilio et P. Curiatio Tergemino, quum multae civitates ab Atheniensibus post acceptam cladem deficerent; Pericles Eubocam sub imperium redigit, urbem Hestiaeorum expugnat, ceterosque timore ad obsequium cogit. Inde triginta annorum iudiciae factae.

7. Ἐπ' ἄρχοντος δὲ Ἀθηνησὶ Καλλιμάχου Ῥωμαῖοι μὲν κατέστησαν ὑπιάτους Σέξιτον Κοῖντιον Τριγέμινον· ἐπὶ δὲ τούτων κατὰ τὴν Ἑλλάδα τεταπεινωμένων τῶν Ἀθηναίων, διὰ τὴν ἐν Βοιωτίᾳ περὶ Χαιρώνειαν ἦτιαν, ἀφίσταντο πολλαὶ τῶν πόλεων ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων. Μάλιστα δὲ τῶν κατοικοῦντων τὴν Εὐβοίαν ρεωτερίζοντων, Περικλῆς κίρθεῖς στρατηγός, ἐστράτευσεν ἐπὶ τὴν Εὐβοίαν μετὰ δυνάμεως ἀξιολόγου, καὶ τὴν μὲν πόλιν τῶν Ἐστιαίων ἐλὼν κατὰ κράτος, ἐξώκισε τοὺς Ἐστιαίεις ἐκ τῆς πατρίδος, τὴς δ' ἄλλας καταπληξάμενος, ἠνάγκασε πάλιν πειθαρχεῖν Ἀθηναίοις. Σπονδίας δ' ἐποίησαν τριακονταετῆς, Καλλίου καὶ Χάρητος συνθεμένων, καὶ τὴν εἰρήνην βεβαιωσάντων.

(C. 8.) Exarsit eodem tempore in Sicilia bellum inter Syracusanos et Agrigentinos ob Ducetium regem. Quem quum Syracusanis, inconsultis Agrigentinis, vita donassent (cf. XI, 92.): illis spreto pactorum fide, cum magna hominum turba in Siciliam redierat, novas sedes quaerens. Victores Syracusani. Tandem pax componitur.

8. Κατὰ δὲ τὴν Συρακουσίῳις πρὸς Ἀκρουργαίνους συνέστη πόλεμος διὰ τοιαύτας αἰτίας. Συρακούσιοι καταπολεμήσαντες Δουκέτιον δυνάστην τῶν Σικελῶν, καὶ γενόμενον ἐκέτην ἀπολύσαντες τῶν ἐγκλημάτων, ἀπέδειξαν αὐτῷ τὴν τῶν Κορινθίων πόλιν οἰκητήριον. Οὗτος δὲ ὀλίγον χρόνον μένας ἐν τῇ Κορίνθῳ, τὴς ὁμολογίας ἔλυσε, καὶ προσποιησά

μενος χρησμὸν ὑπὸ τῶν θεῶν ἑαυτῷ δεδύσθαι, κτίσαι τὴν Καλὴν Ἀκτὴν ἐν Σικελίᾳ, κατέπλευσεν εἰς τὴν ἡῆσον μετὰ πολλῶν οἰκητόρων· συνεπελάβοντο δὲ καὶ τῶν Σικελῶν τινές, ἐν οἷς ἦν καὶ Ἀρχωνίδης ὁ τῶν Ἑρβιτικῶν δυναστεύων. Οὗτος μὲν οὖν περὶ τὸν οἰκισμὸν τῆς Καλῆς Ἀκτῆς ἐγένετο· Ἀκραγαντινοὶ δέ, ἅμα μὲν αἰθοροῦντες τοῖς Συρακουσίοις, ἅμα δ' ἐγκαλοῦντες αὐτοῖς, ὅτι Δουκέτιον ὄντα κοινὸν πολέμιον διέσωσαν ἄνευ τῆς Ἀκραγαντίνων γνώμης, πόλεμον ἐξήνεγκαν τοῖς Συρακουσίοις. Σχιζομένων δὲ τῶν Σικελικῶν πόλεων, καὶ τῶν μὲν τοῖς Ἀκραγαντινοῖς, τῶν δὲ τοῖς Συρακουσίοις συστρατευόντων, ἡθροίσθησαν παρ' ἑμφοτέρων δυνάμεις ἄξιόλογοι. Φιλοτιμίας δὲ μεγάλης γενομένης ταῖς πόλεσιν, ἄντιστρατοπέδευσαν ἀλλήλοις περὶ τὸν Ἰμέραν ποταμὸν, καὶ γενομένης παρατάξεως, ἐνίκησαν οἱ Συρακούσιοι, καὶ τῶν Ἀκραγαντίνων ἀνεῖλον ὑπὲρ τοὺς χιλίους. Μετὰ δὲ τὴν μάχην, διαπρησβευσάμενων περὶ συνθέσεως τῶν Ἀκραγαντίνων, οἱ Συρακούσιοι συνέθεντο τὴν εἰρήνην.

(C. 9.) In Italia Thurim conditum, per hanc occasionem Sybaritae, quod hominum multitudine exuberarent, suadente Telyc demagogo, 50 cives, uribus exutos, urbe eiecerant. Qui quum Crotona confugissent, a Crotoniatisque, auctore Pythagora, in fidem essent recepti: Sybaritae contra hos bellum movent, Milone athlita duco fusi.

9. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Σικελίαν ἐν τούτοις ἦν. Κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν συνέβη κτισθῆναι τὴν τῶν Θουρίων πόλιν, δι' αἰτίας τοιαύτας. Ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις Ἑλλήτων κισάντων κατὰ τὴν Ἰταλίαν πόλιν Σύβαριν, συνέβη ταύτην λαβεῖν ταχεῖαν αὐ-

ξησιν οὐα τὴν ἀρετὴν τῆς χώρας· κειμένης γὰρ ἀνά
 μέσον δυοῖν ποταμῶν, τοῦ τε Κράθιος καὶ τοῦ Συ-
 βάριος, (ἀφ' οὗ ταύτης ἔτιχε τῆς προσηγορίας,) οἱ
 κατοικισθέντες, νεμόμενοι πολλὴν καὶ καρποφόρον
 χώραν, μεγάλους ἐκτήσαντο πλοῦτους· πολλοῖς δὲ
 μεταδιδόντες τῆς πολιτείας, ἐπὶ τοσοῦτον προσέθη-
 σαν, ὥστε δόξαι πολὺ προέχειν τῶν κατιότην Ἰταλίαν
 οἰκούντων· πολυανθρωπία τε τοσοῦτον διήνεγκεν,
 ὥστε τὴν πόλιν ἔχειν πολιτῶν τριάκοντα μυριάδας.
 Γεγόμενος δὲ παρ' αὐτοῖς δημιαγωγὸς Τῆλυς, καὶ
 κατηγορῶν τῶν μεγίστων ἀνδρῶν, ἔπεισε τοὺς Συ-
 βαρίτας φυγαδεῦσαι τοὺς εὐπορωτάτους τῶν πολι-
 τῶν πεντακοσίους, καὶ τὰς οὐσίας αὐτῶν δημεῦσαι.
 Τῶν δὲ φυγάδων παρελθόντων εἰς Κρότωνα, καὶ
 καταφυγόντων ἐπὶ τοὺς εἰς τὴν ἀγορὰν βωμούς, ὁ
 μὲν Τῆλυς ἐξέπεμψε πρὸς τοὺς Κροτω-
 νιάτας, οἷς ἦν προσεταιγμένον, ἢ τοὺς φυγάδας ἐκ-
 δοῦναι, ἢ πόλεμον προσδέχασθαι. Συναχθείσης δὲ
 ἐκκλησίας, καὶ προτεθείσης βουλῆς, πότερον χρὴ
 τοὺς Ἰταλιώτας ἐκδοῦναι τοῖς Συβαρίταις, ἢ πόλε-
 μον ὑπομῆναι πρὸς δυνατωτέρους· ἀπορουμένης τε
 τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ δήμου, τὸ μὲν πρῶτον ἔρῃε-
 πε ταῖς γνώμαις τὸ πλῆθος πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τῶν
 ἰκειῶν, διὰ τὸν πόλεμον· μετὰ δὲ ταῦτα Πυθαγό-
 ρου τοῦ φιλοσόφου συμβουλεύσαντος σώζειν τοὺς
 ἰκτίτας, μετέπεσον ταῖς γνώμαις, καὶ τὸν πόλεμον
 ὑπὲρ τῆς τῶν ἰκειῶν σωτηρίας ἀνείλοντο. Στρατευ-
 σάντων δ' ἐπ' αὐτοὺς τῶν Συβαριτῶν τριάκοντα
 μυριάσιν, ἀντιτάχθησαν οἱ Κροτωνιάται δέκα μυ-

ρῖασι, Μίλωνος τοῦ ἀθλητοῦ ἤγονομένου, καὶ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς τοῦ σώματος ῥώμης πρώτου τρεψαμένου τοὺς καθ' αὐτὸν τεταγμένους. Ὁ γὰρ ἀνήρ οὗτος ἐξάκις Ὀλύμπια νενικηκόως, καὶ τὴν ἀλκὴν ἀκόλουθον ἔχων τῇ κατὰ τὸ σῶμα φύσει, λέγεται πρὸς τὴν μάχην ἀπαντῆσαι κατεστεφανωμένος μὲν τοῖς Ὀλυμπιακοῖς στεφάνοις, δεισκευασμένος δὲ εἰς Ἱρακλέους σκευὴν, λεοντιῇ καὶ ῥοπιάλῳ· αἷτιον δὲ γενόμενον τῆς νίκης θανμισθῆναι παρὰ τοῖς πολίταις.

(C 10.) Inde urbs Sybaris excisa Ol. LXVII, 3. Post 58 annos Thessali quidam in eam habitandam concedunt, sed quinqueennio vix transacto, a Crotoniatis expelluntur. Tum exules Sybaritae, ab Atheniensibus adiuti, novam coloniam, quam Delphicum oraculum ampliolem fecerat, eo deducunt, ac prope Sybarin delatam, ad fontem Thurium, Thurium urbem, quatuor plateis discretam, pulere exstruunt.

10. Τῶν δὲ Κροτωνιατῶν διὰ τὴν ὄργην ζῳιγεῖν μὲν μηδένα βουλευθέντων, πάντας δὲ κατὰ τὴν φύσιν τοὺς ὑποπεσόνας ἀποκτεινόντων, οἱ πλείους κατεκόπησαν· τὴν δὲ πόλιν διήρπασαν, καὶ παντελῶς ἔρημον ἐποίησαν. Ὑστερον δὲ ἔτεσιν ὀκτώ πρὸς τοῖς πεντήκοντα Θειταλοὶ συνώκησαν, καὶ μετ' ὀλίγον ὑπὸ Κροτωνιατῶν ἐξέπεσον, πέντε ἔτεσιν ὕστερον τοῦ δευτέρου συνοικισμοῦ, κατὰ τοὺς ὑποκειμένους καιροὺς. Ἐπ' ἀρχόντος δ' Αἰθίγησι Καλλιμαίχου συνώκησθη, καὶ μετὰ βραχὺ μετασταθεῖσα εἰς ἕτερον τόπον, προσηγορίας ἑτέρας ἔτυχε, κτιστῶν γενομένων Λίμπωνος καὶ Ξενοκρίτου, τοῦτον τὸν τόπον. Οἱ γὰρ τὸ δεύτερον ἐκτεσόντες ἐκ τῆς πατρίδος Συβαρίται, πρέσβεις ἔτεμψαν εἰς τὴν Ἑλλά-

δια πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ Ἀθηναίους, ἀξιοῦντες
 συνεπιλαβέσθαι τῆς καθόδου, καὶ κοινωνῆσαι τῆς
 ἀποικίας. Λακεδαιμόνιοι μὲν οὖν οὐ προσέσχον αὐ-
 τοῖς· Ἀθηναῖοι δὲ συμπροΐξιν ἐπαγγελιάμενοι, δέ-
 κα ναῦς πληροῦσαντες, ἀπέστειλαν τοῖς Συβαρίταις,
 ὧν ἡγεῖτο Λίμπων τε καὶ Ξερόκριτος· ἐκήρυξαν δὲ
 κατὰ τὰς ἐν Πελοποννήσῳ πόλεις, κοινοποιούμενοι
 τὴν ἀποικίαν τῷ βουλομένῳ μετέχειν τῆς ἀποικίας.
 Ἐπακουσάντων δὲ πολλῶν, καὶ λαβόντων χρησμὸν
 παρὰ τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅτι δεῖ κτίσαι πόλιν αὐτοῦς
 ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ, ὅπου μέλλουσιν οἰκεῖν μέτριον
 ὕδωρ πίνοντες, ἀμετροῦ δὲ μάζαν ἔδοντες· κατέπλευ-
 σαν εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ καταστήσαντες εἰς τὴν Σύ-
 βαριν, ἐζήτησαν τόπον, ὃν ὁ θεὸς ἦν προστεταχὼς
 κατοικεῖν. Εὐρήοντες δὲ οὐκ ἄποθεν τῆς Συβάρεως
 κρήνην ὀνομαζομένην Θουρίαν, ἔχουσαν αὐλὸν χάλ-
 κειον, ὃν ἐκάλουν οἱ ἐγγύωροι μέδιμνον· νομίσαντες
 εἶναι τοῦτον τὸν τόπον τὸν δηλούμενον ὑπὸ τοῦ
 θεοῦ, περιέβαλον τεῖχος, καὶ κτίσαντες πόλιν, ὠνό-
 μασαν ἀπὸ τῆς κρήνης Θούριον. Τὴν δὲ πόλιν διε-
 λόμενοι, κατὰ μὲν μῆκος, εἰς τέσσαρας πλατείας, ὧν
 καλοῦσι τὴν μὲν μίαν, Ἡράκλειαν, τὴν δὲ, Ἀφροδι-
 σιάδα, τὴν δὲ, Ὀλυμπιάδα, τὴν δὲ, Διονυσιάδα·
 κατὰ δὲ τὸ πλάτος, διεῖλον εἰς τρεῖς πλατείας, ὧν ἡ
 μὲν ὠνομασθη Ἡρώα, ἡ δὲ, Θουρία, ἡ δὲ, Θουρίνα.
 Ἐπὶ δὲ τούτων τῶν στενωπῶν πεπληρωμένων ταῖς
 οἰκίαις, ἡ πόλις ἐφαίνετο καλῶς κατεσκευάσθαι.

(C. 11.) Sed mox exorta est inter Thurios discordia, antiquis e vibus novos colonos despicientibus. Caeduntur illi: hi rempubl. melius ordinant, incolas multos e Graecia arcessunt, cum Crotonatis amicitiam iungunt, cives in decem tribus digerunt, et a sua quamque gente appellant. Legislator deligitur Charondas, qui et ex aliorum populorum legibus utilissimas excerpit, et novas ipse sapienter excogitavit.

11. Ὀλίγον δὲ χρόνον ὁμοιοῦσαντες οἱ Θούριοι, σιάσει μεγάλη περιέπεσον, οὐκ ἀλόγως. Οἱ γὰρ προὔπαρχοντες Συβαρίται τὰς μὲν ἀξιολογωτάτας ἀρχὰς ἑαυτοῖς προσένεμον, τὰς δ' εὐτελεῖς τοῖς ὕστερον προσγεγραμμένοις πολίταις· καὶ τὰς γυναῖκας ἐπιθῆεν τοῖς θεοῖς ἦοντο δεῖν πρώτας μὲν τὰς πολίτιδας, ὑστέρας δὲ τὰς μεταγενεστεράς· πρὸς δὲ τοῦτοις τὴν μὲν σύνεγγυς τῇ πόλει χώραν κατεκλήρουσαν ἑαυτοῖς, τὴν δὲ πόρρω κειμένην τοῖς ἐπήλυσι. Γενομένης δὲ διαφορᾶς διὰ τὰς εἰρημίνας αἰτίας, οἱ προσγεγραμμένοι ὕστερον πολῖται, πλείους καὶ κρείττονες ὄντες, ἀπέκτειναν σχεδὸν ἅπαντας τοὺς προὔπαρχοντας Συβαρίτας, καὶ τὴν πόλιν αὐτοὶ κατώκησαν. Πολλῆς δὲ οὕσης καὶ καλῆς χώρας, οἰκήτορας ἐκ τῆς Ἑλλάδος μεταπεμψάμενοι συχνούς, διενείμαντο τὴν πόλιν, καὶ τὴν χώραν ἐπίσης ἔνεμον. Οἱ δὲ διαμέροντες, ταχὺ πλοῦτους μεγάλους ἐκτήσαντο, καὶ πρὸς τοὺς Κροτωνιάτας φιλίαν συνθέμενοι, καλῶς ἐπολιτεύοντο. Συστησάμενοι δὲ πολίτευμα δημοκρατικόν, διεῖλον τοὺς πολίτας εἰς δέκα φυλὰς, καὶ τὰς προσηγορίας ἁπάσας περιέθηκαν ἐκ τῶν ἔθνῶν, τρεῖς μὲν ἀπὸ τῶν ἐκ Πελοποννήσου συναχθέντων, ὀνομάσαντες Ἀρκάδα, καὶ Ἀχαΐδα, καὶ Ἰπείαν· τὰς ἕσας δὲ ἀπὸ τῶν ἔξωθεν ὁμοεθνῶν, Βοιωτίαν, Ἀμφικτυονίδα, Δωρίδα· τὰς δὲ λοιπὰς

τέσσαρας ἀπὸ τῶν ἄλλων γενῶν, Ἰάδα, Ἀθηναΐδα, Εὐβοΐδα, Νησιῶτιν. Ἐΐλοντο δὲ καὶ νομοθέτην τὸν ἄριστον τῶν ἐν παιδείᾳ θαυμαζομένων πολιτῶν Χαρῶνδαν. Οὗτος δὲ ἐπισκεψάμενος τὰς ἀπάντων νομοθεσίας, ἐξελέξατο τὰ κράτιστα καὶ κατέτευξεν εἰς τοὺς νόμους· πολλὰ δὲ καὶ ἴδια παρεπινοησάμενος ἐξεῦρε, περὶ ὧν οὐκ ἀνοικειὸν ἐστὶ ἐπιμνησθῆναι, πρὸς διόρθωσιν τῶν ἀναγινωσκόντων.

(C. 12.) Harum legum exempla: Qui novercam liberis superinduxerat, eum e senatu consilioque patriae summovit. Calumniatorem myrica coronatum per urbem iussit circumduci. Vetuit, ne quis malorum consortio uteretur, actionemque pravae societatis instituit. Sanxit, ut omnes civitatis filii bonis literis instituerentur, civitate stipendia magistris erogante.

12. Πρῶτον μὲν γὰρ τοῖς μητροικῶν ἐπαγομένοις κατὰ τῶν ἰδίων τέκνων ἔθηκε πρόστιμον, τὸ μὴ γίνεσθαι συμβούλους τούτους τῇ πατρίδι· νομίζων τοὺς κακῶς περὶ τῶν ἰδίων τέκνων βουλευσαμένους, καὶ συμβούλους κακοὺς ἕσεσθαι τῇ πατρίδι. Ἐφη γὰρ τοὺς μὲν πρῶτον γήμαντας καὶ ἐπιτυχόντας, δεῖν εὐημεροῦντας καταπαύειν· τοὺς δὲ ἀποτυχόντας τῷ γάμῳ, καὶ πάλιν ἐν τοῖς αὐτοῖς ἡμισυάνοντας, ἄφρονας δεῖν ὑπολυμβάνεσθαι. Τοὺς δ' ἐπὶ συκοφαντίᾳ κατιγνωσθέντας προσέταξε περιπατεῖν ἐστειφανομένους μυρική, ὅπως ἐν πᾶσι τοῖς πολίταις φαίνονται πρωτεῖον τῆς πονηρίας περιπεποιημένοι· διὸ καὶ τινὰς ἐπὶ τούτῳ τῷ ἐγκλήματι καταδικασθέντας, τὸ μέγεθος τῆς ὕβρεως οὐκ ἐνεγκόντας, ἐκουσίως ἑαυτοὺς ἐκ τοῦ ζῆν μεταστῆσαι· οὗ συντελεσθέντος, ἐφυγαδεύθη πᾶς ἐκ τῆς πόλεως ὁ συκοφαντεῖν εἰωθὺς, καὶ τὸ πολίτευμα μακίριον εἶχε

βίον, τῆς τοιαύτης κακίας ἀπηλλαγμένοι. Ἐγραψε δὲ ὁ Χαρώνδης καὶ περὶ τῆς κακομιλίας νόμον ἐξηλλαγμένον, καὶ τοῖς ἄλλοις νομοθέταις πιρρωραμένον. Ἐπολαβὼν γὰρ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας ἐνόησε διὰ τὴν πρὸς τοὺς πονηροὺς φιλίαν καὶ συνηθειαν διαστρέφεισθαι τὰ ἔθνη πρὸς κακίαν, καὶ τὴν φανλότητα, καθάπερ λοιμικὴν νόσον, ἐπιπέμεισθαι τὸν βίον τῶν ἀνθρώπων, καὶ νοσῆσαι τὰς ψυχὰς τῶν ἀρίστων· (κατιάντης γὰρ ἢ πρὸς τὸ χεῖρον ὁδός, ῥηδίαν ἔχουσα τὴν ὁδοιπορίαν· διὸ καὶ τῶν μετρίων πολλοὶ τοῖς ἡθεσιν, ὑπόλοις ἡδοικῆς δελειωθέντες, ἐπιτηδεύσεις χειρίστως περιώκειλαν·) ταύτην οἶν τὴν διαφθορὰν ἀνυστεῖλαι βουλόμενος ὁ νομοθετὴς, ἀπηγόρευσε τῇ τῶν πονηρῶν φιλίᾳ τε καὶ συνηθείᾳ χρῆσασθαι, καὶ δίκας ἐποίησε κακομιλίας, καὶ προστίμοις μεγάλοις ἐπέγραψε τοὺς ἁμαρτάνειν μέλλοντας. Ἐγραψεν οὖν καὶ ἕτερον νόμον ἀπὸ τούτου κρείττονα, καὶ τοῖς παλαιότεροις αὐτοῦ νομοθέταις ἡμελημένον· ἐνομοθέτησε γὰρ τῶν πολιτῶν τοὺς υἱεῖς ἅπαντας μινθάνειν γράμματα, χορηγοῦσης τῆς πόλεως τοὺς μισθοὺς τοῖς διδασκάλοις. Ἐπέλαβε γὰρ τοὺς ἀπόρους τοῖς βίοις, ἰδίᾳ μὴ δυναμένους διδόναι μισθούς, ἀποστερηθῆσεσθαι τῶν καλλίστων ἐπιτηδευμάτων.

(C. 13.) Omnino Charondas literarum uti magnam viam et praestantiam sensit, ita praecipuam curam habuit.

13. Τὴν γὰρ γραμματικὴν παρὰ τὰς ἄλλας μαθήσεις προέκρινεν ὁ νομοθέτης· καὶ μάλα προσηκόντως. Διὰ γὰρ ταύτης τὰ πλεῖστα καὶ χρησιμώτατα τῶν πρὸς τὸν βίον ἐπιτελεῖσθαι, ψήφοντες, ἐπι-

στολίας, διαθήκας, νόμους, τᾶλλα τε τὰ τὸν βίον
 μάλιστα ἐπαροφθοῦντα. Τίς γὰρ ἂν ἄξιον ἐγκόμιον
 διάθοιτο τῆς τῶν γραμμῶν μαθήσεως; Διὰ γὰρ
 τούτων μόνων οἱ τετελευτηκότιες τοῖς ζῶσι διαμνη-
 μονεύονται· οἱ δὲ μακρὸν τοῖς τόποις διεστώτες,
 τοῖς πλεῖστον ἀπέχουσιν, ὡς πλησίον παρεπιῶσι, διὰ
 τῶν γεγραμμένων ὁμιλοῦσι· ταῖς τε κατὰ πόλεμον
 συνθήκαις ἐν ἔθνεσιν ἢ βυσιλευσι πρὸς διαμονὴν
 τῶν ὁμολογιῶν ἢ διὰ τῶν γραμμῶν ἀσφάλεια βε-
 βαιοτάτην ἔχει πίστιν· καθόλου δὲ τὰς χειροστά-
 τας τῶν φρονίμων ἀνδρῶν ἀποφάσεις, καὶ θεῶν
 χρησμούς, ἔτι δὲ φιλοσοφίαν καὶ πᾶσαν παιδείαν
 μόνη τηρεῖ, καὶ τοῖς ἐπιγινομένοις αἰεὶ παραδίδωσιν
 εἰς ἅπαντα τὸν αἰῶνα. Διὸ καὶ τοῦ μὲν ζῆν τὴν φύ-
 σιν αἰτίαν ὑποληπτέον, τοῦ δὲ καλῶς ζῆν, τὴν ἐκ τῶν
 γραμμῶν συγκειμένην παιδείαν. Ὅθεν ὡς μεγά-
 λων τιῶν ἀγαθῶν ἀποστερουμένους τοὺς ἀγραμμά-
 τους διωρθώσατο τῇ νομοθεσίᾳ ταύτῃ, καὶ δημο-
 σίας ἐπιμελείας τε καὶ διαπάνης ἠξίωσε. Καὶ τοσοῦ-
 τον ὑπερεβάλετο τοὺς πρότερον νομοθετήσαντας
 δημοσίῳ μισθῷ τοὺς νοσοῦντας τῶν ἰδιωτῶν ὑπὸ
 ἰατρῶν θεραπεύεσθαι, ὡςθ' οἱ μὲν τὰ σώματα θε-
 ριατείας ἠξίωσαν, ὁ δὲ τὰς ψυχὰς τὰς ὑπ' ἀπαιδευ-
 σίας ἐνοχλουμένας ἐθεράπευσε· κακίων μὲν τῶν
 ἰατρῶν εὐχόμεθα μηδέποτε χρεῖαν ἔχειν, τοῖς δὲ τῆς
 παιδείας διδασκάλοις ἐπιθενοῦμεν ἅπαντα τὸν χρό-
 νον συνδιατρίβειν.

(C. 14.) Etiam poëtae leges illas carminibus suis celebraverunt.

14. Ἀμφοτέρως δὲ τὰς προειρημένους πολλοὶ τῶν

ποιητῶν δι' ἐμμέτρον ποιήματος μεμεστρηήκασιν·
τὴν μὲν κακομιλίαν ἐν τοῖςδε·

Ὅστις δ' ὁμιλῶν ἤδεται κακοῖς ἀνήρ,
Οὐπίποτ' ἐρώτησα, γνώσκων ὅτι
Τοιοῦτός ἐστιν οἷσπερ ἤδεται ξυνῶν.

τὸν δὲ περὶ τῆς μητροῦς τεθέντα, ἐν τούτοις·

Τὸν νομοθέτην φασὶν Χαρῶνδαν ἐν τινι
Νομοθεσίᾳ τὰ τ' ἄλλα καὶ ταυτὶ λέγειν·

Ὁ παισὶν αὐτοῦ μητροῦν ἐπεισάγων,
Μήτ' εὐδοκιμείσθω, μήτε μετεχέτω λόγου
Μαρὶ τοῖς πολίταις, ὡς ἐπέισακτον κακὸν
Κατὰ τῶν ἑαυτοῦ πραγμάτων πεπορισμένος.
Εἴτ' ἐπέτυχες γάρ, (φησί,) γήμας τὸ πρότερον,
Εὐήμεροῖν κατάπαυσον· εἴτ' οὐκ ἐπέτυχες,
Μανικὸν τὸ πείρας δευτέρας λαβεῖν πάλιν.

Ταῖς γὰρ ἀληθείαις ὁ δὲ ἐν τοῖς αὐτοῖς πράγμασιν
ἀμαρτιάνων, ἄφρων ἂν δικαίως νομισθεῖη. Καὶ Φι-
λήμονος τοῦ κωμωδιογράφου γρόφοτος τοὺς πολ-
λίαις ναυτιλλομένους, καὶ εἰπόντος·

— — [Νόμῳ] τεθαύμαχ' οὐκ ἐπεὶ

Πέπλευκεν, ἀλλ' εἰ δὲς πέπλευκε·

τὸ παραπλήσιον ἂν τις ἄποφαίνοιτο, μὴ θαυμάσειν
εἴ τις γεγάμηκεν, ἀλλ' εἰ δὲς γεγάμηκε· κρεῖττον γὰρ
εἶναι δὲς ἑαυτὸν θαλάττῃ παραβυλαεῖν, ἢ γυναικί.
Μέγισται γὰρ καὶ χαλεπώταται στάσεις ἐν ταῖς οἰ-
κίαις γίνονται διὰ μητροῦς τέκνοις πρὸς πατέρας,
καὶ διὰ ταῦτα πολλὰ καὶ παράνομοι πράξεις ἐν τοῖς
θεαίτροις τραγοῦνται.

(C. 15.) *Aliae leges de orphanis, quorum hereditaria bona agnatorum tutelae et administrationi; pupillarum vero educationem cognatorum fidei et administrationi subiecit. Huius legis prudentia ratio.*

15. Ὁ δ' οὖν Χαρόνδας καὶ ἕτερόν τινα νόμον ἀποδοχῆς ἀξιούμενον ἔγραψε, τὸν περὶ τῆς τῶν ὀρφανῶν φυλακῆς. Οὗτος δ' ἐξ ἐπιπολῆς μὲν θεωρούμενος, οὐδὲν φαίνεται περιττὸν ἔχειν, οὐδὲ ἀποδοχῆς ἀξίον· ἀναθεωρούμενος δὲ καὶ μετ' ἀκριβείας ἐξεταζόμενος, μεγάλην ἔχει σπουδὴν καὶ δόξαν. Ἐγραψε γὰρ τῶν μὲν ὀρφανικῶν χρημάτων ἐπιτροπεύειν τοὺς ἀρχιστεῖς τοὺς ἀπὸ πατρὸς, τρέφεισθαι δὲ τοὺς ὀρφανούς παρὰ τοῖς συγγενέσι τοῖς ἀπὸ μητρὸς. Αὐτόθεν μὲν οὖν ὁ νόμος οὐδὲν ὀρθῶται περιέχων σοφὸν ἢ περιττὸν· ἐξεταζόμενος δὲ κατὰ βιάθος, εὐρίσκειται δικαίως ὣν ἀξίος ἐλαίνου. Ζητουμένης γὰρ τῆς αἰτίας, δι' ἣν ἄλλοις μὲν τὴν οὐσίαν, ἑτέροις δὲ τὴν τῶν ὀρφανῶν τροφήν ἐπίστευσεν, ἐκφαίνεται τις ἐπίνοια τοῦ νομοθέτου περιττή. Οἱ μὲν γὰρ ἀπὸ μητρὸς συγγενεῖς οὐ προσήκοντες τῇ κληρονομίᾳ τῶν ὀρφανῶν, οὐκ ἐπιβουλεύσουσιν· οἱ δ' ἀπὸ τοῦ πατρὸς οἰκεῖοι ἐπιβουλεύουσι μὲν οὐ δύναται, διὰ τὸ μὴ πιστεύεσθαι τοῦ σώματος, τῆς δ' οὐσίας εἰς ἐκείνους καθηκούσης, εἴαν οἱ ὀρφανοὶ τελευτήσωσιν ἢ διὰ νόσον, ἢ τινα ἄλλην περίστασιν, ἀκριβέστερον οἰκονομήσουσι τὰ χρήματα, ὥς ἰδίας τὰς ἐκ τῆς τύχης ἐλπίδας ἔχοντες.

(C. 16.) *Milites ignavos ac desertores non capitia damnavit, sed muliebri vestitu amictos triduum in foro desidere iussit. Caeterum severitate legum (a quibus tamen corrigendi potestatem, si qua correctione egerent, minime prohibuit,) auctor effecit, ut diuturnum illae vigorem obtinerent.*

16. Ἐτερον δὲ ἔθηκε νόμον κατὰ τῶν λιπόντων

τὴν ἐν πολέμῳ τάξιν, ἢ τὸ σύνολον μὴ ἀναλαμβάνοντων
 τὰ ὄπλα ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Τῶν γὰρ ἄλλων νο-
 μοθεσιῶν κατὰ τῶν τοιούτων τεθεικότων θάνατον
 τὸ πρόστιμον, οὗτος προσέταξε τοὺς τοιούτους ἐν
 τῇ ἀγορᾷ ἐφ' ἡμέρας τρεῖς καθῆσθαι ἐν ἐσθῆσι γυ-
 ναικείαις. Ὁ δὲ νόμος οὗτος ἅμα μὲν φιλανθρω-
 πότερός ἐστι τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις, ἅμα δὲ λεληθό-
 τοις τῷ μεγέθει τῆς ἀτιμίας ἀποτρέπει τοὺς ὁμοίους
 τούτοις τῆς ἀναιδρίας· κρεῖττον γὰρ ἐστὶν ἀποθα-
 νεῖν ἢ τοιαύτης ὑβρεως ἐν τῇ πατρίδι πειραθῆναι·
 ἅμα δὲ καὶ τοὺς ἁμαρτάνοντας οὐκ ἠφάνισεν, ἀλλὰ
 τῇ πόλει πρὸς τὰς πολεμικὰς χρείας ἐτήρησε, διορ-
 θωσομένους τῇ διὰ τῆς ὑβρεως κολάσει καὶ σπεύ-
 σοντας ἐτέροις ἀνδραγαθήμασιν ἐξαλειψαὶ τὴν προ-
 γεγενημένην αἰσχύνην. Διὰ δὲ τῆς ἀποτομίας τῶν
 νόμων διέσωσε τοὺς νόμους ὁ νομοθέτης. Προσέτα-
 ξε γὰρ ἐκ παντὸς τρόπου πείθεσθαι τῷ νόμῳ, κἴν
 ἢ παντελῶς κακῶς γεγραμμένος· διορθοῦν δὲ συνε-
 χώρησε τὸν χρεῖαν ἔχοντα διορθώσεως. Τὸ μὲν γὰρ
 ἠτιᾶσθαι ὑπὸ νομοθέτου, καλὸν εἶναι ὑπελάμβανε,
 τὸ δὲ ὑπὸ ἰδιώτου, παντελῶς ἄτοπον, καὶ εἰ ἐπὶ τῷ
 συμφέροντι γίνεται. Καὶ μάλιστα τοῦ τοιούτου
 τρόπου τοὺς ἐν τοῖς δικαστηρίοις τῶν παρανενομη-
 κότων προφάσεις καὶ διανοίας ἀντὶ τῶν ῥητῶν εἰσά-
 γοντας, ἐκώλυσεν ταῖς ἰδίαις εὐρεσιλογίαις καταλύειν
 τὴν τῶν νόμων ὑπεροχὴν· διὸ καὶ τινὰς τῶν τοιαύ-
 τας κατηγορίας πεποιημένων πρὸς τοὺς δικαστάς,
 τοὺς δικάζοντας περὶ τῆς τῶν παρανενομηκότων τι-

μωρίας, εἰπεῖν, ὅτι σώζειν ἀναγκαῖον ἢ τὸν νόμον, ἢ τὸν ἄνδρα.

(C. 17. 18.) At temerarios legum abrogandarum conatus cohibuit metu strangulationis. Quare toto temporis decursu non nisi tres leges immutatae vel correctae sunt: una de privatione oculorum, ut, qui *ἑτεροσθάλμω* visum ademerit, ei ambo simul oculi effodiuntur; (C. 18.) altera de divortii, cui hoc adiectum est, licere uxori, divortium cum marito facturae, inire secunda vota cum quocumque velit, modo ne iunior sit priori, pariterque, si quis coniugem vir eiecerit, ei non licere dimissa iuniorē sibi iungere; tertia lex de orphanis, sic emendata, ut pro solutione quingentarum drachmarum, quas proximus cognatus, si ducere orbam nollet, loco dotis erogare debebat, illi necessitas, pupillam ex lege in matrimonium ducendi, imponeretur.

17. Τὸν γοῦν Χαρώνδαν φασὶ παραδοξότατον νενομοθετηκέναι περὶ τῆς διορθώσεως τῶν νόμων· ὁρῶντα γὰρ αὐτὸν ἐν ταῖς πλείσταις πόλεσι, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐπιχειροῦντων ἐπανορθοῦν τοὺς νόμους, λυμαιομένους μὲν τὰς προὔπαρχούσας νομοθεσίας, εἰς στάσεις δὲ τὰ πλήθη προσαγομένους, ἴδιόν τι καὶ παντελῶς ἐξηλλαγμένον νομοθετῆσαι. Προσέταξε γὰρ τὸν βουλόμενον διορθῶσαί τινα νόμον, ὅταν ποιῆται τὴν περὶ τῆς διορθώσεως συμβουλίαν, τὸν ἑαυτοῦ τράχηλον εἰς βρόχον ἐντιθέναι, καὶ μένειν ἄρχις ἂν ὅτου τὴν κρίσιν ὁ δῆμος περὶ τοῦ διορθουμένου νόμου ποιήσεται· κἄν μὲν ἢ ἐκκλησία προσδέξεται τὸν ὕστερον γραφόμενον, ἀπολύεσθαι τὸν εἰσηγησάμενον· ἐὰν δὲ ἄκυρον ποιήσεται τὴν διόρθωσιν, παραχρῆμα θνήσκειν ὑπὸ τοῦ βρόχου σφιγρόμενον. Τοιαύτης δὲ κατὰ τὴν διόρθωσιν τῆς νομοθεσίας οὔσης, καὶ τοῦ φόβου τοὺς νεωτέρους νομοθέτας κολάζοντος, οὐδεὶς ἐτόλμα περὶ νόμων διορθώσεως φωνὴν προΐεσθαι. Ἐν παντὶ δὲ τῷ μετὰ

ταῦτα χρόνῳ παρὰ τοῖς Θουρίοις τρεῖς οἱ πάντες εἰσηγοῦνται διορθωθῆναι, διὰ τινος ἀνυγκαίας περιστάσεις ἐπὶ τὴν ὑπὲρ τῆς διορθώσεως συμβουλίαν παραγενέσθαι. Νόμου γὰρ ὄντος, εἴν τις τινος ὄφθαλμὸν ἐκκόψη, ἀντεκκόπτεσθαι τὸν ἐκείνου, ἑτερόφθαλμός τις ἐκκοπεῖς τὸν ὄφθαλμόν, καὶ στέρηθεις ὅλης τῆς ὁράσεως, τὸν μὲν ἀντεκκόψαι, τὸν δρῶσαντα δ' ἔλιπσον ὑπέλυξε πρόστιμον ἐπίσσει· τυφλώσαντα γὰρ ἓνα τῶν πολιτῶν, ἢ τὸ κατὰ νόμον πρόστιμον ὁ πρῶξας ὑπομείοι, μὴ τετευχέναι τῆς ἴσης συμφορᾶς· δίκαιον οὖν εἶναι τὸν ἑτερόφθαλμον τὴν ὕμῃσιν ἀφελόμενον, ἀμφοτέρους ἐκκόπτεσθαι τοὺς ὄφθαλμούς, εἰ μέλλοι τὴν ἴσιν ἀναδέχεσθαι τιμωρίαν. Διὸ καὶ περιαιγῆ γενόμενον τὸν ἑτερόφθαλμον ἡποτολμῆσαι λόγον ἐν ἐκκλησίᾳ διαθέσθαι περὶ τῆς ἰδίας συμφορᾶς, ἅμα μὲν τοῖς πολίταις ἀποδυρόμενον τὴν ἰδίαν ἀτυχίαν, ἅμα δὲ συμβουλευόντα τοῖς πλήθεσι διορθώσασθαι τὸν νόμον· τέλος δὲ δόντα τὸν τράχηλον εἰς βρόχον, ἐπιτυχόντα τῇ συμβουλίᾳ, ἀκρυῶσαι μὲν τὸν ὑπάρχοντα νόμον, βεβαιῶσαι δὲ τὸν διορθωθέντα, καὶ διὰ τοῦτο φυγεῖν τὸν τοῦ βρόχου θάνατον.

18. Δεύτερος δὲ διορθώθη νόμος ὁ διδοὺς ἐξουσίαν τῇ γυναικὶ ἡπολύειν τὸν ἄνδρα, καὶ συνοικεῖν ἢ ἂν βούληται. Τῶν γὰρ προβεβηκότων τῇ ἡλικίᾳ τις ἔχων γυναῖκα νεωτέραν, καὶ καταλειφθεὶς, συνεβούλευε τοῖς Θουρίοις διορθῶσαι τὸν νόμον, καὶ προσγράψαι, τὴν καταλιποῦσαν ἄνδρα συνοικεῖν ἢ ἂν βούληται, μὴ νεωτέρῳ τοῦ προτέρου· ὁμοίως δὲ

καὶν ἀνήρ ἐκβάλλη γυναῖκα, μὴ γαμεῖν ἄλλην νεωτέραν ταύτης τῆς ἐκβληθείσης. Εὐστοχίσις δ' ἐν τῇ συμβουλίᾳ, καὶ ἔκυρώσας τὸν πρότερον νόμον, διέφυγε μὲν τὸν ἐκ τοῦ βρόχου κίνδυνον, τῆς δὲ γυναικὸς κωλυθείσης νεωτέρῳ συνοικῆσαι, πάλιν ἔγημε τὸν ἀπολυθέντα. Τρίτος δὲ νόμος διωρθώθη ὁ περὶ τῶν ἐπικλήρων, ὁ καὶ παρὰ Σόλωνι κείμενος. Ἐκέλευε γὰρ τῇ ἐπικλήρῳ ἐπιδικιάζεσθαι τὸν ἔγγιστα γένους, ὡσαύτως δὲ καὶ τὴν ἐπικληρὸν ἐπιδικιάζεσθαι τοῦ ἀγχιστεῖ, ἢ ἢν ἀνάγκη συνοικεῖν, ἢ πεντακοσίας ἐκτίσαι δραχμὰς εἰς προικὸς λόγον τῇ πενιχοῦ ἐπικλήρῳ. Ὀρφανὴ γὰρ τις εὐγενὴς ἐπικληρὸς, ἀπορουμένη παντελῶς κατὰ τὸν βίον, καὶ διὰ τὴν πετίαν οὐ δυναμένη συνοικῆσαι, κατέφυγεν ἐπὶ τὸν δῆμον, [καὶ] μετὰ δακρύων ἐκθεμένη τὴν ἐκυτῆς ἐρημίαν τε καὶ καταφρόνησιν, πρὸς δὲ τοῦτοις ὑπογραψαμένη τὴν διόρθωσιν τοῦ νόμου, ὥστε ἀντὶ τῆς ἐκτίσεως τῶν πεντακοσίων δραχμῶν γράψαι συνοικεῖν κατ' ἀνάγκην τὸν ἀγχιστὰ γένους τῇ ἐπιδικασθείσῃ ἐπικλήρῳ· τοῦ δὲ δήμου διὰ τὸν ἔλεον ψηφισαμένου διορθῶσαι τὸν νόμον, ἢ μὲν ὀρφανὴ τὸν ἐκ τοῦ βρόχου κίνδυνον ἐξέφυγεν, ὁ δ' ἀγχιστεὺς πλούσιος ὢν, ἠναγκάσθη γῆμιι γυναῖκα πενιχοῦν ἐπικληρὸν ἄνευ προικός.

(C. 19) Charondas, quod imprudens in concionem cum gladio prodierat, a malevolis quibusdam notatus criminis obiectione, ipse legi suae satisfaciens, confestim gladio se transfixit. Idem alii de Diocle Syracusano (cf. XIII, 33.) referunt.

19. Λείπεται δ' ἡμῖν εἰπεῖν ὑπὲρ τῆς τοῦ Χαράνδου τελευτῆς, καὶ ἢν ἰδίον τι καὶ παράδοξον

αὐτῷ συνέβη. Ἐπὶ γάρ τὴν χώραν ἐξιὼν μετὰ ξιφιδίου διὰ τοὺς ληστὰς, καὶ κατὰ τὴν ἐπιάνοδον ἐκκλησίαις συνεσιώσης καὶ ταραχῆς ἐν τοῖς πλήθει, προέστη πολυπραγμοῦν τι κατὰ τὴν σιάνην. Νεορομοθετικὸς δ' ἦν μηδέτι μεθ' ὄπλου ἐκκλησιάζειν· καὶ ἐπιλαθόμενος ὅτι τὸ ξίφος παρῆζωσται, παρέδωκεν ἐχθροῖς τισὶν ἀφορητὴν κατηγορίαν. Ὡν ἐνὸς εἰπόντος, κατελέλυκας τὸν ἴδιον νόμον, Μιὰ Δί', εἶπεῖν, ἀλλὰ κύριον ποιήσω· καὶ σπασάμενος τὸ ξιφίδιον, ἑαυτὸν ἀπέσφαξεν. Ἔνιοι δὲ τῶν συγγραφέων τὴν προῆξιν ταύτην περιτιθέασιν Διοκλεῖ, τῷ Συρακουσίων νομοθέτῃ. Ἡμεῖς δὲ ἀρκούντως τι περὶ Χαρόνδαν τὸν νομοθέτην διεληλυθότες, βουχία βουλούμεθα καὶ περὶ Ζηλεύκου τοῦ νομοθέτου διελθεῖν, διὰ τε τὴν ὁμοίαν προαιρέσιν τοῦ βίου, καὶ τὸ γεγονέναι τοὺς ἄνδρας ἐν πόλεσιν ἀστυγείτοσι.

(C. 20.) Adiungitur notitia vicinae urbis legislatoris, Zaleuci Laorenensis, discipuli Pythagorae. Is leges suas religione, tamquam fundamente, nixus, iustitiam commendavit, implacabile odium prohibuit, et a magistratibus superbiam partiumque studium abesse iussit

20. Ζάλευκος τοίνυν ἦν τὸ γένος ἐκ τῆς Ἰταλίας, Λοκρός, ἀνὴρ εὐγενὴς καὶ κατὰ παιδείαν τεθνασμασμένος, μαθητὴς δὲ Πυθαγόρου τοῦ φιλοσόφου. Οὗτος πολλῆς ἀποδοχῆς τυγχάνων ἐν τῇ πατρίδι, νομοθέτης ἤρθε, καὶ καταβαλλόμενος ἐξ ἀρχῆς καινὴν νομοθεσίαν, ἤρξατο πρῶτον περὶ τῶν ἐπουριῶν θεῶν. Εὐθύς γάρ ἐν τῷ προοιμίῳ τῆς ὅλης νομοθεσίας ἔφη δεῖν τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ πόλει, πάντων πρῶτον ὑπολαβεῖν καὶ πεπεισθαι θεοὺς εἰ-

ναι, καὶ ταῖς διανοίαις ἐπισκοπεῖν τὸν οὐρανόν, καὶ τὴν διακόσμησιν καὶ τάξιν κρίνειν, οὐ τύχης οὐδ' ἀνθρώπων εἶναι ταῦτα τὰ κατασκευάσματα· σέβεσθαι τε τοὺς θεοὺς, ὡς πάντων τῶν ἐν τῷ βίῳ καλοῦν καὶ ἀγαθῶν αἰτίους ὄντας τοῖς ἀνθρώποις· ἔχειν δὲ καὶ τὴν ψυχὴν καθαρὰν πάσης κακίας, ὡς τῶν θεῶν οὐ χαιρόντων ταῖς τῶν πονηροῦν θυσίαις τε καὶ δαπάναις, ἀλλὰ ταῖς τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν δικαίαις τε καὶ καλαῖς ἐπιτηδεύσει. Διὰ δὲ τοῦ προοιμίου προκαλεσάμενος τοὺς πολίτας εἰς εὐσέβειαν καὶ δικαιοσύνην, ἐπέξευξε προστάτων μνηδὲνα τῶν πολιτῶν ἐχθρὸν ἀκατάλλακτον ἔχειν, ἀλλ' οὕτω τὴν ἐχθραν ἀναλαμβάνειν, ὡς ἤξοντα πάλιν εἰς σύλλυσιν καὶ φιλίαν· τὸν δὲ παρ' αὐτὰ ποιοῦντα, διαλυμβάνεσθαι παρὶ τοῖς πολίταις ἀνήμερον καὶ ἄγριον τὴν ψυχὴν. Τοὺς δὲ ἄρχοντας παρεκελεύετο μὴ εἶναι αὐθάδεις μηδὲ ὑπερηφάνους, μηδὲ κρίνειν πρὸς ἐχθραν ἢ φιλίαν. Ἐν δὲ τοῖς κατὰ μέρος νομοθετήμασι πολλὰ παρ' ἑαυτοῦ προσεξεῦρε μάλα σοφῶς καὶ περιτιῶς.

(C. 21.) Ingeniose idem vituperio probri mulieres ab intemperantia, viros a pernicioso luxu avertit, aliaque, quae contractus cacterasque vitae controversias spectant, iuge conspicuit.

21. Τῶν γὰρ ἄλλων ἀπάντων ἀμαρτανουσῶν γυναικῶν ἀργυρικᾶς ζημίας τεταχότων, οὗτος φιλοτέχνῳ προστίμῳ τὰς ἀκολασίας αὐτῶν διωρθώσατο. Ἐγραψε γὰρ οὕτω· γυναικὶ ἔλευθέρα μὴ πλείω ἀκολουθεῖν μιᾶς θεραπαινίδος, εἰ μὴ μεθύῃ· μηδὲ ἐξιέναι νυκτὸς ἐκ τῆς πόλεως, εἰ μὴ μοιχευομένην· μηδὲ περιτίθεσθαι χρυσία, μηδὲ ἐσθῆτα παρυφρα.

αμέντην, εἴν μὴ ἦ ἑταίρα. Μηδὲ τὸν ἄϊδρα φορεῖν
 διακτύλιον ὑπόχρησον, μηδὲ ἱμάτιον ἰσομιλήσιον,
 εἴν μὴ ἑταιροῦνται, ἢ μοιχεῦνται. Διὸ καὶ ῥαδίως
 ταῖς τῶν προστίμων αἰσχροῖς ὑπεξαιρέσειν ἀπέστρεψε
 τῆς βλαβεροῦς τρυφῆς καὶ ἀκολασίας τῶν ἐπιτηδευ-
 μίων· οὐδεὶς γὰρ ἐβούλετο, τὴν αἰσχροὴν κόλασιν
 ὁμολογήσας, κατωγέλιστος ἐν τοῖς πολίταις εἶναι.
 Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τῶν συμβολαίων, καὶ τῶν ἄλλων
 τῶν κατὰ τὸν βίον ἀμφισβητούντων, καλῶς ἐνομο-
 θέτησε, περὶ ὧν ἡμῖν μικρὸν ἂν εἶη γράφειν, καὶ
 τῆς ὑποκειμένης ἱστορίας ἀνοίκειον· διόπερ ἐπὶ τῷ
 συνεχῆ τοῖς προειρημένοις ἀναβιβάσομεν τὸν λόγον.

(C. 22.) Olymp. LXXXIII, 4, a. C. 443. Arch. Lysimachide, Coas. T. Menenio et P. Sestio Capitolino Sybaritae reliqui, qui ad Tracintem fluvium se receperant, a Bruttis deleti. Athenienses in recuperatam Euboeam, Hestiacis expulsis, civium coloniam mittunt.

22. Ἐπ' ἄρχοντος γὰρ Ἀθήνησι Λυσιμαχίδου
 Ῥωμαῖοι μὲν ὑπάτους κατέστησαν Τίτον Μενήνιον
 καὶ Πόπλιον Σήσιον Καπετωλῖνον· ἐπὶ δὲ τούτων
 διαφυγόντες τὸν ἐν τῇ στάσει κίνδυνον Συβαρῖται,
 περὶ τὸν Τράεντα ποταμὸν κατώκησαν· καὶ χρόνον
 μὲν τινα διέμειναν, ἔπειθ' ὑπὸ Βοετῶν ἐκβληθέν-
 τες ἀνηρέθησαν. Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα Ἀθηναῖοι
 τὴν Εὐβοίαν ἀνακτησάμενοι, καὶ τοὺς Ἑστιαεῖς ἐκ
 τῆς πόλεως ἐκβαλόντες, ἰδίαν ἀποικίαν εἰς αὐτὴν
 ἐξέπεμψαν, Περικλέους στρατηγοῦντος· χιλίους δὲ
 οἰκῆτορας ἐκπέμψαντες, τὴν τε πόλιν καὶ τὴν χώραν
 κατεκλήρουσαν.

(C. 20.) Olymp. LXXXIV, 1. a. C. 442. Arch. Praxitele, Romae decemviri legibus scribendis creantur. Thuri et Tarentin mutuis se bellis infestant.

23. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Πραξιτέλους Ολυμπιάς μὲν ἤχθη τετάρτη πρὸς ταῖς ὀγδοήκοντα, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον Κρίσων Ἰμεραῖος· ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ δέκα ἄνδρες κατεστήθησαν νομογράφοι, Πόπλιος Κλώδιος Ῥηγιλλανός, Τίτος Μινούκιος, Σπόριος Οὔετούριος, Γάϊος Ἰούλιος, Γάϊος Σουλπίκιος, Πόπλιος Σήστιος, Ῥωμύλος, Σπόριος, Ποστούμιος, Καλβίνιος· οὗτοι τοὺς νόμους συνετέλεσαν. Ἐπὶ δὲ τούτων Θούριοι μὲν διαπολεμοῦντες πρὸς Ταριντίνους, τὰς ἀλλήλων χώρας ἐπόρθουν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν· καὶ πολλὰς μὲν μικρὰς μάχας καὶ ἀκροβολισμοὺς ἐποιήσαντο, ἀξιόλογον δὲ προὔξιν οὐδεμίαν συνετέλεσαν.

(C. 24.) Olymp. LXXXIV, 2. a. C. 441. Arch. Lysania, Romae iterum decemviri legum scribendarum creantur. Vnum ex his, Ap. Claudium, virginis plebeiae stuprandae libido cepit. Qui pretio ac spe perlicere eam adortus, postquam omnia pudore septa animadverterat, ad crudelem superbamque viam animum convertit. Abducitur puella mancipium. Pater, L. Virginius, ut contumeliam arceat, ab lanio cultro arrepto, pectus filiae transfigit. Magnus inde in castris motus: armati noctu Romam irrumpunt, et Aventinum insidunt.

24. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Λυσανίου Ῥωμαῖοι πάλιν δέκα ἄνδρας νομοθέτας εἶλοντο, Ἀππιον Κλώδιον, Μάρκον Κορνήλιον, Λεύκιον Μινούκιον, Γάϊον Σέργιον, Κόιντον, Πόπλιον, Μάνιον, Ῥαβολήϊον, Σπόριον, Οὔετούριον. Οὔτιοι δὲ τοὺς νόμους οὐκ ἠδυνήθησαν συντελέσαι. Εἷς δ' ἐξ αὐτῶν ἐρασθεὶς εὐγενοῦς παρθένου πενιχρῆς, τὸ μὲν πρῶτον χρήμασι διαφθεῖραι τὴν κόρην ἐπεβύλετο·

ὡς δ' οὐ προσεῖχεν ἐκείνη τούτῳ, ἐπαπέστειλε συκοφάντας ἐπ' αὐτήν, προστάξας ἄγειν εἰς δουλείαν. Τοῦ δὲ συκοφάντου φήσαντος ἰδίαν αὐτοῦ εἶναι δούλην, καὶ πρὸς τὸν ἄρχοντα καταστήσαντος δουλαγωγεῖν, προσαγαγὼν κατηγορήσεν ὡς δούλης. Τοῦ δὲ διακούσαντος τῆς κατηγορίας, καὶ τὴν κόρην ἐγχειρίσαντος, ἐπιλαβόμενος ὁ συκοφάντης, ἀπήγαγεν ὡς ἰδίαν δούλην. Ὁ δὲ πατήρ τῆς παρθένου πυθὼν καὶ δεινοπαθῶν, ὡς οὐδεὶς αὐτῇ προσεῖχε, παρηγορευόμενος κατὰ τύχην παρὰ κρεοπώλιον, ἄρπασας τὴν παρακειμένην ἐπὶ τῆς στανίδος κοπίδα, ταύτην πατάξας τὴν θυγατέρα ἀπέκτεινεν, ἵνα μὴ τῆς ὕβρεως λάβῃ πείραν· αὐτὸς δ' ἐκ τῆς πόλεως ἐκπηδήσας, ἀπῆλθε πρὸς τὸ στρατόπεδον, τὸ ἐν τῷ Λαγαδίῳ καλουμένῳ τότε ὑπάρχον· καταφυγὼν δὲ ἐπὶ τὸ πλῆθος, καὶ μετὰ δακρύων τὴν καθ' αὐτὸν συμφορὰν ἀπαγγείλας, ἄπαρτας εἰς ἔλεον ἤγαγε καὶ πολλὴν συμπάθειαν. Πάντων δ' ἐπιβοηθεῖν τοῖς ἠτυχηκόσιν ὀρησάντων, μετὰ τῶν ὄπλων νυκτὸς εἰς τὴν Ῥώμην εἰσέπεσον. Οὗτοι μὲν οὖν κατελάβοντο λόφον τὸν ὀνομαζόμενον Ἀνεντῖνον.

(C. 25.) Intestina tandem discordia sopitur, accepta a patriciis conditione, ut decem quotannis tribuni plebis, et alter de plebe consul creentur. (Plura hic Scriptor miscuit)

25. Ἄμα δ' ἡμέρα γνωσθείσης τῆς τῶν στρατιωτῶν μισοπονηρίας, οἱ μὲν δέκα νομογράφοι βοηθοῦντες τῷ συνάρχοντι συνῆγον πολλοὺς τῶν νέων, ὡς διὰ τῶν ὄπλων κριθησόμενοι· μεγάλης δ' ἐμπειροσύνης φιλοτιμίας, οἱ χαριέστατοι τῶν πολιτῶν, προσορώμενοι τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου, διεπρεσβεύ

σαντο πρὸς ἀμφοτέρους περὶ συλλύσεως, καὶ μετὰ πολλῆς σπουδῆς ἐδέοντο λῆξαι τῆς σιτάσεως, καὶ μὴ περιβαλεῖν τὴν πατρίδα μεγάλαις συμφοραῖς. Τέλος δὲ πεισθέντων ἀπάντων, ὁμολογίαις ἔθεντο πρὸς ἀλλήλους, ὥστε δεῦκα αἰρεῖσθαι δημάρχους μεγίστας ἔχοντας ἐξουσίας τῶν κατὰ πόλιν ἀρχόντων, καὶ τοῦτους ὑπάρχειν οἷον εὐφύλακας τῆς τῶν πολιτῶν ἐλευθερίας· τῶν δὲ καὶ ἐνιαυτὸν γινομένων ὑπάτων τὸν μὲν ἕνα ἐκ τῶν πατρικίων αἰρεῖσθαι, τὸν δ' ἕνα πάντως ἀπὸ τοῦ πλήθους κωθίστασθαι· ἐξουσίας οὗσης τῷ δήμῳ καὶ ἀμφοτέρους τοὺς ὑπάτους ἐκ τοῦ πλήθους αἰρεῖσθαι. Τοῦτο δ' ἔπραξαν ταπεινῶσαι σπεύδοντες τὴν τῶν πατρικίων ὑπεροχὴν. Οἱ γὰρ ἄνδρες οὗτοι, διὰ τε τὴν εὐγένειαν καὶ τὸ μέγεθος τῆς ἐκ προγόνων αὐτοῖς παρακολουθούσης δόξης, ὡσεὶ τινες κύριοι τῆς πόλεως ὑπῆρχον. Ἐν δὲ ταῖς ὁμολογίαις προσέκειτο, τοῖς ἄρξασι δημάρχους τὸν ἐνιαυτὸν ἀντικαθιστάναι πάλιν δημάρχους τοὺς ἴσους, ἢ τοῦτο μὴ πράξαντας, ζῶντας κατακαυθῆναι· εἰν δὲ οἱ δήμαρχοι μὴ συμφωνῶσι πρὸς ἀλλήλους, κύριοι εἶναι τὸν ἀνὰ μέσον κείμενον μὴ κωλύεσθαι. Τὴν μὲν οὖν ἐν Ῥώμῃ στάσιν τοιαύτης συλλύσεως τυχεῖν συνέβη.

(C. 26.) Olymp. LXXXIV, 3. a. C. 440. Arch. Diphilo, Coss. M. Horatio et L. Valerio Potilo, interpellatae seditione leges tandem perlatae, et duodecim tabulis aeneis incisae sunt. Una tum pace omnes populi fruebantur, conventusque solennes cum ludis et sacris Deorum epulis, aliaque ad felicitatem societatis humanae, ubique vigebant.

26. Ἐπ' ἀρχόντος δ' Ἀθήνησι Διφίλου Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Κάγκον Ὀρύτιον καὶ Λεύκιον

Οὐκλέριον Τούρπιον. Ἐπὶ δὲ τούτων ἐν τῇ Ῥώμῃ
 τῆς νομοθεσίας διὰ τὴν σιτικὴν ἀσυντελέστου γενο-
 μένης, οἱ ἕπατοι συνετέλεσαν αὐτήν. Τῶν γὰρ κα-
 λουμένων δώδεκα πινάκων οἱ μὲν δέκα συνετέλεσθη-
 σαν, τοὺς δ' ἔπολειπομένους δύο ἀνέγραψαν οἱ
 ἕπατοι· καὶ τελεσθείσης τῆς ὑποκειμένης νομοθε-
 σίας, ταύτην εἰς δώδεκα χαλκοῦς πίνακας χαράξαν-
 τες οἱ ἕπατοι, προσήλωσαν τοῖς πρὸ τοῦ βουλευτη-
 ρίου τότε κειμένοις ἐμβόλοις. Ἡ δὲ γραφεῖσα νομο-
 θεσία, βραχείως καὶ ἀπερίττως συγκειμένη, διέμεινε
 θαυμαζομένη μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς καιρῶν. Τούτων
 δὲ πρακτομένων, τὰ πλεῖστα τῶν κατὰ τὴν οἰκουμέ-
 νην ἐθνῶν ἐν ἡσυχίᾳ ὑπῆρχε, πάντων σχεδὸν εἰρήνην
 ἀγόντων. Οἱ μὲν γὰρ Πέρσαι διττὰς συνθήκας εἶ-
 χον πρὸς τοὺς Ἕλληνας, τὰς μὲν πρὸς Ἀθηναίους
 καὶ τοὺς συμμάχους αὐτῶν, ἐν αἷς ἦσαν αἱ κατὰ τὴν
 Ἀσίαν Ἑλληνίδες πόλεις αὐτόνομοι· πρὸς δὲ τοὺς
 Λακεδαιμονίους ἕστερον ἐγράφησαν, ἐν αἷς τοῦναν-
 τίον ἦν γεγραμμένον, ὑπηκόους εἶναι τοῖς Πέρσαις
 τῆς κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλληνίδας πόλεις. Ὁμοίως δὲ
 καὶ τοῖς Ἕλλησι πρὸς ἀλλήλους ὑπῆρχεν εἰρήνη, συν-
 τεθειμένων τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν Λακεδαιμονίων
 σπονδᾶς τριακονταετείς. Ὁμοίως δὲ καὶ τὰ κατὰ
 τὴν Σικελίαν εἰρηρικὴν εἶχε κατάστασιν, Καρχηδο-
 νίων μὲν πεποιημένων συνθήκας πρὸς Γέλωνα, αὐ-
 τῶν δὲ τῶν κατὰ τὴν Σικελίαν πόλεων Ἑλληνίδων
 τὴν ἡγεμονίαν Συρακουσαίοις συγκεχωρηκότων, καὶ
 τῶν Ἀκραγαντίνων μετὰ τὴν ἦτιαν τὴν γενομένην
 περὶ τὸν Ἰμέραν ποταμόν, συλλελυμένων πρὸς τοὺς

Συρακουσίους. Ἰσούχαζε δὲ καὶ τὰ κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἔθνη καὶ Κελτικὴν, ἔτι δ' Ἰβηρίαν καὶ τὴν ἄλλην σχεδὸν ἄπισαν οἰκουμένην. Διόπερ πολεμικῇ μὲν καὶ ἀξία μνήμης πρῶξις οὐδεμία συνετελέσθη κατὰ τούτους τοὺς χρόνους· εἰρήνη δὲ μία συνετελέσθη, καὶ πανηγύρεις καὶ ἀγῶνες, καὶ θεῶν θυσίαι, καὶ τᾶλλα τὰ πρὸς εὐδαιμονίαν ἀνίχοντα παρὰ πᾶσιν ἐπεπόλαζεν.

(C. 27. 28.) Olymp. LXXXIV, 4. a. C. 439. Arch. Timocle, Cos. Larte Herminio et T. Virginio Tricosto, Samii de Priene cum Milesiis contendunt, et ab Atheniensibus desiscunt. Demat eos Pericles, qui stipendio iis imposito, pueros obsides Lemniorum fidei permittit, institutoque populari regimine, Athenas redit. Gravis dehinc in Samo tumultus, aliis democratiam, aliis aristocratiam cupientibus. Illi, Persicis auxiliis instructi, noctu urbem invadunt, adversam factionem eiciunt, reductisque obsidibus, apertos se hostes Atheniensibus profitentur. Iterum navali proelio vincit Pericles. Qui Sami obsidionem aggressus, dum Phoenicum navibus, quas Persae auxilio Samiis miserant, occurrebat, (C. 28.) hi reliquas eius naves victores invadunt. Audita suorum clade, Pericles maioribus copiis, adhibitisque summo machinis bellicis, quas Artemo invenerat, Samum expugnavit. Multatis defectionis auctoribus, democratia restituta est.

27. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθηνησὶ Τιμοκλέους Ῥωμαῖοι μὲν κατέστησαν ὑπάτους Λυγῖνον Ἐρμίνιον καὶ Τίτον Στερίτιον Στρούκιωνα· ἐπὶ δὲ τούτων Σάμιοι μὲν πρὸς Μιλησίους περὶ Ηριήνης ἀμφισβητήσαντες, εἰς πόλεμον κατέστησαν· ὁρῶντες δὲ τοὺς Ἀθηναίους ταῖς εὐνοίαις διαφέροντας πρὸς Μιλησίους, ἀπέστησαν ἅπ' αὐτῶν. Οἱ δὲ Περικλέα προχειρισάμενοι στρατηγόν, ἐξέπεμψαν ἐπὶ τοὺς Σαμίους, ἔχοντα τριήρεις τεσσαράκοντα. Οὗτος δὲ πλεύσας, ἐπὶ τε τὴν Σάμον πηρειαζελθὼν, καὶ τῆς πόλεως ἐγκρατῆς γενόμενος, κατέστησε δημοκρατίαν ἐν αὐτῇ· πραξάμενος δὲ παρὰ τῶν Σαμίων ὄγδοή-

κοντα τάλαντα, καὶ τοὺς ἴσους ὀμήρους παῖδας λι-
 βῶν, τούτους μὲν παρέδωκε τοῖς Ἀθηναίοις, αὐτὸς δ'
 ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἴσπαντα συντετελεκώς, ἐπιπλήθην
 εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐν δὲ τῇ Σύμῳ στάσιως γενομέ-
 νης, καὶ τῶν μὲν ἀφρομενέων τὴν δημοκρατίαν, τῶν
 δὲ βουλομένων τὴν ἀριστοκρατίαν εἶναι, ταραχὴ
 πολλὴ τὴν πόλιν ἐπέειχε. Τῶν δ' ἐναντιουμένων τῇ
 δημοκρατίᾳ διαβάντων εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ πορευ-
 θέντων εἰς Σάρδεϊς πρὸς Πισσοῦθνην τὸν τῶν Περ-
 σῶν σατυράτην περὶ βοήθειας, ὁ μὲν Πισσοῦθνης
 ἔδωκεν αὐτοῖς σηματιώτας ἑπτακοσίους, ἐλπίζων τῆς
 Σύμου διὰ τούτων κυριεύσειν· οἱ δὲ Σύμιοι μετὰ
 τῶν δοθέντων αὐτοῖς στρατιωτῶν νυκτὸς πλείοντες
 εἰς τὴν Σύμον, ἔλαθόν τε τὴν πόλιν παρεμβλη-
 θόντες, συνεργοῦντων τῶν πολιτῶν, ἁπλῶς τ' ἐκρί-
 τησαν τῆς Σύμου, καὶ τοὺς ἀντιπρόστας αὐτοῖς
 ἐξέβαλον ἐκ τῆς πόλεως· τοὺς δ' ὀμήρους ἐκκλέψαν-
 τες ἐκ τῆς Ἀἴμου, καὶ τὰ κατὰ τὴν Σύμον ἀσφα-
 λισίμενοι, φανερώς ἐν αυτοῖς ὑπέδειξαν πολεμίους
 τοῖς Ἀθηναίοις. Οἱ δὲ πάλιν Περικλέα προχειρωμέ-
 νου στρατηγόν, ἐξέπεμψαν ἐπὶ τοὺς Σαμίους μετὰ
 νεῶν ἑξήκοντα. Μετὰ δὲ ταῦθ' ὁ μὲν Περικλῆς ναυ-
 μαχήσας πρὸς ἑβδομήκοντα τριήρεις, ἐτίκησε τοὺς
 Σαμίους· μεταπεμψάμενος δὲ περὶ Χίων καὶ Μι-
 τυληναίων ναῦς πέντε καὶ εἴκοσι, μετὰ τούτων ἐπο-
 λιόρησε τὴν Σύμον. Μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας Περικ-
 κλῆς μὲν καταλιπὼν μέρος δυνάμειος ἐπὶ τῆς πολιορκί-
 ας, ἀνέξενξεν ἀπαντήσων ταῖς Φοινίσσιαις ναυοῖν,
 ὡς οἱ Πέρσαι τοῖς Σαμίοις ἦσαν ἀπεισιχκότες.

28. Οἱ δὲ Σάμιοι, διὰ τὴν ἀνάξουζιν τοῦ Περι-
κλέους, νομίζοντες ἔχειν καιρὸν ἐπιτήδειον εἰς ἐπί-
θουσαν ταῖς ἀπολελειμμέναις ναυσίν, ἐπέπλευσαν εἰς
αὐτάς, καὶ νικήσαντες τῇ ναυμαχίᾳ, φρονήματος
ἐπληροῦντο. Ὁ δὲ Περικλῆς ἀκούσας τὴν τῶν ἰδίων
ἦτιαν, εὐθὺς ὑπέστρεψε, καὶ στόλον ἀξιόλογον ἤ-
θροισε, βουλόμενος εἰς τέλος συντηρῆσαι τὸν τῶν
ἐναντίων στόλον. Ταχὺ δ' ἀποσειλιάντων Ἀθη-
ναίων μὲν ἐξήκοια τριήρεις, Χίων δὲ καὶ Μιτυλη-
ναίων τριάκοντα, μεγάλην ἔχων δύναμιν, συνεστή-
σατο τὴν πολιορκίαν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατ-
ταν, συνεχεῖς ποιοῦμενος προσβολάς. Κατεσκεύασε
δὲ καὶ μηχανὰς πρῶτος τῶν πρὸ αὐτοῦ, τοὺς τε ὀνο-
μαζομένους κριοὺς καὶ χελώνας, Ἀρτέμιος τοῦ Κλα-
ζομενίου κατασκευάσαντος. Ἐνεργῶς δὲ πολιορκή-
σας τὴν πόλιν, καὶ ταῖς μηχαναῖς καταβυλιῶν τ
τείχη, κύριος ἐγένετο τῆς Σάμου· κολάσας δὲ τοὺς
αἰτίους, ἐπράξατο τοὺς Σαμίους τὴς εἰς τὴν πολιορ-
κίαν γεγενημένης δαπάνης, τιμησάμενος αὐτάς τα-
λάντων διακοσίων· παρείλετο δὲ καὶ τὰς ναῦς αὐτῶν,
καὶ τὰ τεῖχη κατέσκαψε, καὶ τὴν δημοκρατίαν κατα-
στήσας, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα. Ἀθηναίοις δὲ
καὶ Λακεδαιμονίοις μέχρι τούτων τῶν χρόνων αἱ
τριακοταετεῖς σπονδαὶ διέμειναν ἀσάλευτοι. Καὶ
ταῦτα μὲν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν.

(C. 29.) Olymp. LXXXV, 1. a. C. 438. Arch. Myrichide, Cass.
L. Julio et M. Geganio, moritar Ducelius, vindex Siculorum bar-
barorum, qui imperium affectarat Syracusani, occupatis multis
urbibus, ipsaque Trinacrea, viris ad gerendum imperium idoneis
plena, subicere sibi totam Siciliam meditebantur.

29. Ἐπ' ἀρχοτος δ' Ἀθήνησι Μυριχίδου Ῥω-

μαῖοι μὲν κατέστησαν ὑπάτους Λεύκιον Ἰούλιον καὶ Μάρκον Γεγίνιον· Ἰβηῖοι δ' ἤγαγον Ὀλυμπιάδα πέμπτην πρὸς ταῖς ὀγδοίκοντα, ἐν ἧ' ἐνίκα Κρίσιων Ἰμεραῖος τὸ δεύτερον. Ἐπὶ δὲ τούτων κατὰ τὴν Σικελίαν Δουκέτιος μὲν, ὁ γεγονὸς τῶν Σικελικῶν πόλεων ἡγεμῶν, τὴν τῶν Καλλαίνων πατριίδα κατέστησε, καὶ πολλοὺς εἰς αὐτὴν οἰκίζων οἰκήτορας, ἀντεποιήσατο μὲν τῆς τῶν Σικελῶν ἡγεμονίας, μεσολαβηθεὶς δὲ νόσῳ, τὸν βίον κατέστρεψε. Συρακούσιοι δὲ πείσας τὰς τῶν Σικελῶν πόλεις ὑπήκοους ποιησάμενοι, πλήν τῆς ὀνομαζομένης Τρινακίης, ἔγνωσαν ἐπὶ ταύτην στρατεύειν· σφόδρα γὰρ ὑπέπτενον τοὺς Τρινακίους ἀντιλήψεσθαι τῆς τῶν Ὀμοθῶν Σικελῶν ἡγεμονίας. Ἡ δὲ πόλις αὕτη πολλοὺς καὶ μεγάλους ἄνδρας εἶχεν, ἀεὶ τὸ πρωτεῖον ἐσχικυῖα τῶν Σικελικῶν πόλεων. Ἦν γὰρ ἡγεμόνων ἡ πόλις αὕτη πλήρης, μέγα φρονούντων ἐπ' ἄνδρῳ. Διὸ καὶ πείσας τὰς δυνάμεις ἀθροίσαντες ἐκ τῶν Συρακουσῶν καὶ τῶν συμμάχων πόλεων, ἐστράτευσαν ἐπ' αὐτήν. Οἱ δὲ Τρινακίοι συμμάχων μὲν ἦσαν ἔρημοι, διὰ δὲ τὰς ἄλλας πόλεις, αἱ ὑπήκουον Συρακουσίοις, μέγαν ἀγῶνα συνεστήσαντο· ἐκθύμως γὰρ ἐγκαρτεροῦντες τοῖς δεινοῖς, καὶ πολλοὺς ἀνελόντες, ἠρωϊκῶς μαχόμενοι πάντες κατέστρεψαν τὸν βίον. Ὀμοίως δὲ καὶ τῶν πρεσβυτέρων οἱ πλείους ἑαυτοὺς ἐκ τοῦ ζῆν μετέστησαν, οὐχ ὑπομείναντες τὰς ἐκ τῆς ἀλώσεως ὑβρεῖς. Οἱ δὲ Συρακούσιοι τοὺς πρότερον ἀητιήτους γεγονότας νικήσαντες ἐπιφανῶς, τὴν μὲν πόλιν ἐξανδραποδισάμενοι κατέσκαψαν, τῶν

δὲ λαφύρων τὰ κράτιστα ἀπέστειλαν εἰς Μεγρούς
χαριστήρια τῷ θεῷ.

(C. 30.) Olymp. LXXXV, 2, a. C. 437. Arch. Glaucide, Coss. T. Quinctio et Agrippa Furio, auctis triremibus, equitibus pedestribusque copiis, ampliora subditis per Siciliam tributa imperarunt. Tum bellum exarsit Corinthiacum (usque ad Ol. LXXXVI, 1.), excitatum ab Epidamniis, quos Coreyrensis et Corinthii illic in coloniam deduxerant, qui quum seditione laborarent, neglecti a Coreyrensibus, a Corinthiis auxilia novisque colonos accipiunt: quod illorum aculationem et iram inflammavit. Eodem anno Romani Volscos bello subigunt.

30. Ἐπ' ἄρχοντας δ' Ἀθηῆνσι Γλαυκίδου Ῥωμαῖοι μὲν ὑπάτους κατέστησαν Τίτον Κοῖντον καὶ Ἀγρίππαν Φούριον· ἐπὶ δὲ τούτων Στρακούσιοι, διὰ τὰς προειρημένας εὐημερίας, ἑκατὸν μὲν τριήρεις ἐναντηγήσαντο, τὸν δὲ τῶν ἰππέων ἄριθμὸν ἐποίησαν διπλάσιον· ἐπεμελήθησαν δὲ καὶ τῆς πεζικῆς δυνάμεως, καὶ χορημίων πυρρασκυῶς ἐποιούντο, γόρους ἰδροτέρους τοῖς ὑποτεταγμένοις Σικελοῖς ἐπιτιθέμενοι. Ταῦτα δ' ἔπραττον διαροοῦμενοι πᾶσαν Σικελίαν ἐκ τοῦ καὶ ὀλίγον κατακτήσασθαι. Ἄμα δὲ τούτοις πραγματοποιέοις, κατὰ τὴν Ἑλλάδα συνέβη τὸν Κορινθιακὸν κληθέντα πόλεμον ἀρχὴν λαβεῖν, διὰ τοιαύτας τινὰς αἰτίας. Ἐπιδάμνιοι κατοικοῦντες ἐπὶ τὸν Ἀδρίαν, ἄποικοι δ' ὑπάρχοντες Κερκυραίων καὶ Κορινθίων, ἐστασίασαν πρὸς ἀλλήλους. Τῆς δ' ἐπικριτούσης μερίδος φυγαδεύσεως πολλοὺς τῶν ἀντιπραττότων, οἱ φυγάδες ἄθροισθέντες καὶ πυρρακίζοντες ἔπλευσαν τοὺς Ἰλλυριοὺς κοινῇ μετ' αὐτοῖν ἐπὶ τὴν Ἐπίδαμνον. Στρατευσάντων δὲ τῶν βιασβάρων πολλῇ δυνάμει, καὶ τὴν μὲν χώραν κατισχύοντων, τὴν δὲ πόλιν πολιορκούντων,

οἱ μὲν Ἐπιδαμνιοὶ καθ' ἑαυτοὺς οὐκ ὄντες ἀξιόμαχοι, πρέσβεις ἔπεμψαν εἰς Κέρκυραν, ἀξιούντες τοὺς Κερκυραίους συγγενεῖς ὄντας βοηθῆσαι· οὐ προσεχόντων δ' αὐτῶν, ἔπρεσβεύσαντο πρὸς Κορινθίους περὶ συμμαχίας, καὶ μόνην ἐκείνην ἐποίησαντο μητροπόλιν· ἅμα δὲ καὶ συνοίκους ἤτοῦντο. Οἱ δὲ Κορινθιοὶ τοὺς μὲν Ἐπιδαμνίους ἐλεοῦντες, τοὺς δὲ Κερκυραίους μισοῦντες, διὰ τὸ μόνους τῶν ἀποίκων μὴ πέμπειν τὰ κατειθισμένα ἱερεῖα τῇ μητροπόλει, ἔκριναν βοηθεῖν τοῖς Ἐπιδαμνίοις. Διόπερ ἀποίκους τε ἐξέπεμψαν εἰς τὴν Ἐπίδαμνον, καὶ στρατιώτας ἱκανοὺς φρουρῆσαι τὴν πόλιν. Ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ Κερκυραῖοι παροξυνθέντες, ἀπέστειλαν πεντήκοντα τριήρεις, καὶ στρατηγὸν ἐπ' αὐτῶν. Οὗτος δὲ προσπλεύσας τῇ πόλει, προσέειπεν τοὺς μὲν φυγάδας καταδέχασθαι· ἐπὶ δὲ τοὺς φρουροὺς τοὺς Κορινθίους πρέσβεις ἀπέστειλεν, ἀξιούντας δικαστηρίῳ κρηθῆναι περὶ τῆς ἀποικίας, καὶ μὴ πολέμῳ. Τῶν δὲ Κορινθίων οὐ προσεχόντων αὐτοῖς, συγκατέβησαν εἰς πόλεμον ἀμφοτέροι, καὶ ναυτικὰς δυνάμεις ἀξιολόγους κατεσκεύαζον, καὶ συμμάχους προσελαμβάνοντο. Ὁ μὲν οὖν Κορινθιακὸς ὀνομασθεὶς πόλεμος συνέστη διὰ τῆς προειρημένης αἰτίας. Ῥωμαῖοι δὲ πρὸς Οὐολούμνοτε διαπολεμοῦντες, τὸ μὲν πρῶτον ἀκροβολισμοὺς καὶ μικρὰς μάχας συνετίθλον, μετὰ δὲ ταῦτα παρατάξει μεγάλην νικήσαντες, τοὺς πλείους τῶν πολεμίων κατέκοψαν.

(C. 31.) Olymp. LXXXV, 3. a. C. 436. Arch. Theodoro, Cosa M. Genucio et Agrippa Curtio Chilone, Campanorum gens in Italia exoritur. In Asia Archaeanaclidis, in Bosporo Cimmerico regnantibus, succedit Spartacus. In Graecia Coreyraci Corinthios navali proelio fundunt, Epidamnum expugnant, in socioaque illorum expeditionem faciunt.

31. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Θεοδώρου Ῥωμαῖοι μὲν ὑπάτους κατέστησαν Μάρκον Γενύκιον καὶ Ἀγρίππαν Κούρτιον Χίλωνα· ἐπὶ δὲ τούτων κατὰ μὲν τὴν Ἰταλίαν τὸ ἔθνος τῶν Καμπανῶν συνέστη, καὶ ταύτης ἔτυχε τῆς προσηγορίας ἀπὸ τῆς ἀρετῆς τοῦ πλησίον κειμένου πεδίου. Κατὰ δὲ τὴν Ἀσίαν οἱ τοῦ Κιμμερίου βροσπόρου βασιλεύσαντες, ὀνομασθέντες δὲ Ἀρχαιανακτίδαι, ἤρξαν ἔτη δύο πρὸς τοῖς τεσσαράκοντα· διεδέξατο δὲ τὴν ἀρχὴν Σπάρτακος, καὶ ἤρξεν ἔτη ἐπτά. Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα Κορίνθιοι πρὸς Κερκυραίους διαπολεμοῦντες, καὶ παρασκευασάμενοι ναυτικὰς δυνάμεις, συνεστήσαντο ναυμαχίαν. Οἱ μὲν οὖν Κορίνθιοι ἔχοντες ναῦς εβδομήκοντα καλῶς ἐξηρτυμένας, ἐπέπλευσαν τοῖς πολεμίοις· οἱ δὲ Κερκυραῖοι τριήρεσιν ὀγδοήκοντα ἀντιταχθέντες, ἐνίκησαν τῇ ναυμαχίᾳ, καὶ τὴν Ἐπίδαμνον πολιορκήσαντες, τοὺς μὲν ἄλλους αἰχμαλώτους ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ Κορινθίους δῆσαντες, εἰς φυλακὴν παρέδωσαν. Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν οἱ μὲν Κορίνθιοι καταπλαγέντες κατέπλευσαν εἰς τὴν Πελοπόννησον· οἱ δὲ Κερκυραῖοι θαλαττοκρατοῦντες τῆς καὶ ἐκείνους τοὺς τόπους θαλάττης, ἐπέπλεον τοῖς Κορινθίων συμμάχοις, καὶ τὴν χώραν αὐτῶν ἐπόρθουν.

(C. 32.) Olymp. LXXXV, 4 a. C. 435. Arch. Euthymen-, Tribb. militaribus consulari potestate A. Sempitronio, L. Atilio et T. Coelio, et Corinthii et Coreyraei omni ope classem adornabant, ut, quam atrox esset bellum futurum, satis appareret. Ab Atheniensibus colonia deducitur Amphipolim.

32. Τοῦ δ' ἐνιαυσιαίου χρόνου διελθόντος Ἀθήνησι μὲν ἦρχεν Εὐθυμένης, ἐν Ῥώμῃ δ' ἔντι τῶν ὑπάτων χίλιρχοι κατεστήθησαν τρεῖς, Αὔλος Σεμπρώνιος, Λεύκιος Αἰίλιος, καὶ Τίτος Κοῦντιος. Ἐπὶ δὲ τούτων Κορίνθιοι μὲν ἠττημένοι τῇ ναυμαχίᾳ, ναυπηγήσασθαι στόλον ἀξιολογώτερον ἔκριναν. Διόπερ ὕλην πολλὴν παρασκευασάμενοι, καὶ ναυπηγοὺς ἐκ τῶν πόλεων μισθοῦμενοι, μετὰ πολλῆς φιλοτιμίας κατασκεύαζον τριήρεις καὶ ὄπλα καὶ βέλη παντοδαπά, καὶ καθόλου πύσας τὰς εἰς τὸν πόλεμον πηροσκενὰς ἠτοίμαζον· καὶ τὰς μὲν ἐκ καταβολῆς τριήρεις ἐναυπηγοῦντο, τὰς δὲ πεπονηκίας, ἐθεράπευον, ἄλλας δὲ παρὰ τῶν συμμάχων μετεπέμποντο. Πυραπλήσιον δὲ καὶ τῶν Κερκυραίων ποιοῦντων, καὶ ταῖς φιλοτιμίαις οὐκ ἀπολιμπανομένων, φανερὸς ἦν ὁ πόλεμος αὐξήσειν μεγάλην ληψόμενος. Ἄμμι δὲ τούτοις προιτομένοις Ἀθηναῖοι συνήκισαν Ἀμφίπολιν, καὶ τῶν οἰκητόρων οὓς μὲν ἐκ τῶν πολιτῶν κατέλεξαν, οὓς δ' ἐκ τῶν σύγγενος φρουρίων.

(C. 33.) Olymp. LXXXVI, 1. a. C. 434. Arch. Nausimacho, Coss. T. Quintio et M. Ceganio Maccerino, Coreyraei, Athenensium societatem nacti, secundo proelio superant classem Corinthiorum.

33. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Νηυσιμάχου Ῥωμαῖοι μὲν ὑπάτους κατέστησαν Τίτον Κοῦντιον καὶ Μάρκον Γεγίνιον Μάκερον· Ἠλεῖοι δ' ἔγαγον Ὀλυμπιάδῃ ἕκτην πρὸς ταῖς ὀγδοήκοντι, καθ' ἣς

εἶκα στάδιον Θεόποπος Θετταλός. Ἐπὶ δὲ τούτων Κερκυραῖοι μὲν πυνθανόμενοι τῶν παρασκευαζομένων ἐπ' αὐτοὺς δυνάμεων τὸ πλῆθος, ἀπέστειλαν πρὸς Ἀθηναίους πρέσβεις, ἄξιοῦντες αὐτοῖς βοηθῆσαι. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ Κορινθίων ποιησάντων, καὶ συναχθείσης ἐκκλησίας, διήκουσε τῶν πρέσβειων ὁ δῆμος, καὶ ἐψηφίσατο συμμαχεῖν Κερκυραίοις. Διὸ καὶ παροχρῆμα μὲν ἐξέπεμψαν τριήρεις κατηρητισμένης δέκα, μετὰ δὲ ταῦτα πλείους ἐπηγγείλαντο πέμψειν, εἴη ἢ χρεία. Οἱ δὲ Κορίνθιοι, τῆς τῶν Ἀθηναίων συμμαχίας ἀποτιζόντες, ἐννεήκορτα μὲν αὐτοὶ τριήρεις ἐπλήρωσαν, παρὰ δὲ τῶν συμμάχων ἐξήκορτα προσελάβοντο. Ἔχορτες οὖν ναῦς κατηρητισμένης ἑκατὸν πενήκορτα, καὶ στρατηγούς ἐλόμενοι τοὺς χαριστάτους, ἀνήχθησαν ἐπὶ τὴν Κέρκυραν, κεκρικότες διὰ τάχους ναυμαχεῖσαι. Οἱ δὲ Κερκυραῖοι πυνθανόμενοι τὸν τῶν πολεμίων στόλον μὴ μικρὸν ἀπέχειν, ἀνταγῆθησαν τριήρεσιν ἑκατὸν εἴκοσι σὲν ταῖς τῶν Ἀθηναίων. Γενομένης δὲ ναυμαχίας ἰσχυραῖς, τὸ μὲν πρῶτον ἐπεκράτουν οἱ Κορίνθιοι· μετὰ δὲ ταῦτα τῶν Ἀθηναίων ἐπιφανέντων ἄλλαις εἴκοσι ναυσίν, ἃς ἀπεστάλκεισαν ἐν τῇ δευτέρῃ συμμαχίᾳ, συνέβη νικῆσαι τοὺς Κερκυραίους. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ πάντων τῶν Κερκυραίων ἐπιπλευσάντων, οὐκ ἀνήχθησαν οἱ Κορίνθιοι.

(C. 34.) Olymp. LXXXVI, 2. a. C. 433. Arch. Antiochide Cosm. M. Fabio et Postumo Aebutio Elba, Corinthii, qui frustra ab Atheniensibus auxilia petierant, Potidaeatas, et Perdiccas, Macedoniae R., Chalcidenses ab iis abalienant. Quo facto, obsidetur Potidaea, consertoque ad Isthmum iuxta Pallenen proelio, victoria

penes Athenienses stetit. Eidem novam in Propontide urbem, Le-tanum, condunt. Romani coloniam mittunt Ardeam.

chides 34. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηνησιν Ἀντιλοχίδου Ῥω-
μαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Μάρκον Φάβιον καὶ Πό-
πιουμον Λιβούτιον Οὔλεκον. Ἐπὶ δὲ τούτων, Ἀθη-
ναίων μὲν συνηγωνισμένων τοῖς Κερκυραίοις, καὶ
τῆς κατὰ τὴν νειμαχίαν τίκης αἰτίων γενομένων,
χιλεπῶς εἶχον πρὸς αὐτοὺς οἱ Κορινθιοί. Διότι
αἰὲν εἶναι σπεύδοντες τοὺς Ἀθηναίους, ἀπέστησαν
ἀπ' αὐτῶν πόλιν Ποτιδαίων, οὔσαν ἐαυτῶν ἄποι-
κον. Ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ Περδίκκις ὁ τῶν Μα-
κεδόνων βυσιλεύς, ἄλλοτρίως διακείμενος πρὸς Ἀθη-
ναίους, ἔπεισε τοὺς Χαλκιδεῖς ἀποστάντας Ἀθηναί-
ων, τὰς μὲν ἐπὶ θαλάττῃ πόλεις ἐκλιπεῖν, εἰς μίαν
δὲ ἀνοικισθῆναι τὴν ὀρομηζομένην Ὀλυρθον. Οἱ
δ' Ἀθηναῖοι τὴν ἀπόστασιν τῶν Ποτιδαίων ἀκού-
σαντες, ἐξέπεμψαν τριάκοντα ναῦς, καὶ προσέταξαν
τὴν τε χώραν τῶν ἀφεστηκότων λεηλατῆσαι, καὶ τὴν
πόλιν πορθῆσαι. Οἱ δὲ πεμφθέντες, καταπλεύσαν-
τες εἰς τὴν Μακεδοῦν, κατὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ δή-
μου συνεστήσαντο πολιορκίαν τῆς Ποτιδαίας. Ἐν-
θα δὲ τῶν Κορινθίων βοηθησάντων τοῖς πολιορ-
κουμένοις διςχιλίαις στρατιώταις, διςχιλίους καὶ ὁ
δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἐξέπεμψε. Γενομένης δὲ μά-
χης περὶ τὸν ἰσθμὸν τὸν πλησίον τῆς Παλληνίων,
καὶ τῶν Ἀθηναίων νικησάντων, καὶ πλείους τῶν τρια-
κοντίων ἀνελόντων, οἱ Ποτιδαῖται συνεκλείσθησαν
εἰς πολιορκίαν. Ἄμα δὲ τούτοις προτιτομένοις, ἔκτι-
σαν οἱ Ἀθηναῖοι πόλιν ἐν τῇ Προποντίδι τὴν ὀρο-

μαζομένην Λέϊανον. Κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν οἱ Ῥωμαῖοι πέμψαντες ἀποίκους εἰς Ἄρδεα, τὴν χόριον κατεκληροῦχησαν.

(C. 35.) Olymp. LXXXVI, 3. a. C. 432. Arch. Charcte, Coss. Q. Furio Fuso et Man. Papirio Crasso, Thuriorum in Italia de civitatis vel coloniae conditore dissidia ab Apolline Delphico componuntur. In Graecia Archidamus, Laedaeamoniorum rex, expletis 42 imperii annis, moritur; cui Agis succedens, per 27 annos regnavit.

35. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηνησι Χάρητος Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Κόϊνιον Φούριον Φόσον καὶ Μάνιον Παπίριον Κρίσσον. Ἐπὶ δὲ τούτων κατὰ τὴν Ἰταλίαν οἱ τοὺς Θουρίους οἰκοῦντες, ἐκ πολλῶν πόλεων συνεστηκότες, ἐστιασίαζον πρὸς ἀλλήλους, ποίας πόλεως ἀποίκους δεῖ καλεῖσθαι τοὺς Θουρίους, καὶ τίνα κτίστην δίκαιον ὀνομιάζεσθαι. Οἱ τε γὰρ Ἀθηναῖοι τῆς ἀποικίας τιμῆς ἡμφισβήτητον, ἀποφαινόμενοι πλείστους οἰκήτορας εἶς Ἀθηνῶν ἐληλυθέναι, εἴτε δὲ κατὰ τὴν Πελοπόννησον πόλεις τῷ οὐκ ὀλίγους παρεσχηκέναι παρ' αὐτῶν εἰς τὴν κτίσιν τῶν Θουρίων, τὴν ἐπιγραφὴν τῆς ἀποικίας ἑαυτοῖς ἔφησαν δεῖν προσάπτεσθαι. Ὁμοίως δὲ πολλῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν κεκοινωνηκότων τῆς ἀποικίας, καὶ πολλὰς χρείας παρεσχημένων, πολὺς ἦν ὁ λόγος, ἐκάστου τῆς τιμῆς ταύτης σπεύδοντος τυχεῖν. Τέλος δὲ τῶν Θουρίων πεμψάντων εἰς Δελφούς τοὺς ἐπερωτήσοντας τίνα χρῆ τῆς πόλεως οἰκιστὴν ἀγορεύειν, ὁ θεὸς ἔχρησεν αὐτὸν δεῖν κτίστην νομιάζεσθαι. Τούτῳ τῷ τρόπῳ λυθείσης τῆς ἡμφισβήτησεως, τὸν Ἀπόλλω κτίστην τῶν Θουρίων ἀπέδειξαν, καὶ τὸ πλῆθος τῆς στίαςεως ἀπολυθέν, εἰς τὴν

προϋπάρχουσαν δρόνοιαν ἀποκατέστη. Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα Ἀρχίδαμος ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεὺς ἐτελεύτησεν, ἡρξας ἔτη τεσσαρακονταδύο. Τὴν δὲ ἀρχὴν διαδεξάμενος Ἄγις ἐβασίλευσεν ἔτη εἰκοσιεπτὰ.

(C. 36.) Olymp. LXXXVI, 4. a. C. 431. Arch. Apseude, Coss. T. Menenio et Proculo Geganio Maccino, Bospori rex, Spartacus, anno urp. 17 e vita decedit, quem subsequutus Seleucus, tantum 4 annos imperavit. Athenis Meton novam computationem astronomicam, Enneadecasteridem dictam, solertiter invenit. In Italia Tarrentini Heracliam condunt.

36. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἀφειδους Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Τίτον Μενήριον καὶ Πρόκλον Γεγάνιον Μακερῖνον. Ἐπὶ δὲ τούτων Σπάρτικος μὲν ὁ Βοσπόρου βασιλεὺς ἐτελεύτησεν, ἡρξας ἔτη δεκαεπτὰ· διεδέξατο δὲ τὴν ἀρχὴν Σέλευκος, καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη τέσσαρα. Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις Μέτων ὁ Πανσανίου μὲν υἱός, δεδοξασμένος δὲ ἐν ἀστρολογίᾳ, ἐξέθηκε τὴν ὀνομαζομένην ἐννεακαιδεκαετηρίδα, τὴν ἀρχὴν ποιησάμενος ἀπὸ μηνὸς ἐν Ἀθήναις Σκιροφοριῶνος τριεκαιδεκίτης. Ἐν δὲ τοῖς εἰρημένοις ἔτεσι τὰ ἄστρα τὴν ἀποκατάστασιν ποιῆται, καὶ καθάπερ ἑνιαυτοῦ τινὸς μεγάλου τὸν ἀνακυκλισμὸν λαμβάνει· διὸ καὶ τινες αὐτὸν Μέτωνος ἑνιαυτὸν ὀνομαζουσι. Δοκεῖ δὲ ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐν τῇ προφύσει καὶ προγραφῇ ταύτῃ θανυμαστῶς ἐπιτετευχέναι· τὰ γὰρ ἄστρα τὴν τε κίνησιν καὶ τὰς ἐπισημασίας ποιῆται συμφώνως τῇ γραφῇ. Διὸ μέγροι τῶν καθ' ἡμῶς χρόνων οἱ πλείστοι τῶν Ἑλλήνων χρόμενοι τῇ ἐννεακαιδεκαετηρίδι, οὐ διαφεύδονται τῆς ἀληθείας. Κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν Τυραντῖνοι.

τούς τὴν Σίριν καλουμένην οἰκοῦντας μετοικήσαντες ἐκ τῆς πατρίδος, καὶ ἰδίους προσθέντες οἰκήτορας, ἔκτισαν πόλιν τὴν λεγομένην Ἰριάκλειαν.

(C. 37.) Olymp. LXXXVII, 1. a. C. 430. Arch. Pythodoro, Coss. T. Quinctio et Agrippa Menenio, Romae Sp. Maclius, regnum allectans, occiditur. Athenienses proelio apud Potidaeam victores. Perit dux Callias, in cuius locum Phormio sullectus, redintegrat obsidionem urbis, graviozem illam et longius extractam. Ab ista victuria Thucydides historiam arsus est belli Peloponnesiaci per 27 annos gesti, cuius ipso nonnisi 22 annos descripsit.

37. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθηῆνῃσι Πυθοδώρου Ῥωμαῖοι μὲν ὑπάτους κατέστησαν Τίτον Κοῖντιον καὶ Νίττον· Μενήνιον· Ἠλεῖοι δ' ἡγαγον Ὀλυμπιάδα ἔβδόμην πρὸς ταῖς ὀγδοήκοντα, καθ' ἣν ἐτίκτα σπῆρδιον Σώφρων Ἀμπρακιώτης. Ἐπὶ δὲ τούτων ἐν τῇ Ῥώμῃ Σπόριος Μάνιος ἐπιθέμενος τυραννίδι ἀντιρέθη. Ἀθηναῖοι δὲ περὶ Ποτίδαιαν νεικηκότες περιφανεῖ μάχῃ, Κυλλίου τοῦ στρατηγοῦ πεσόοντος ἐν τῇ παρατάξει, στρατηγὸν ἕτερον ἐξέπεμψαν Φορμίωνα. Οὗτος δὲ παραλαβὼν τὸ στρατόπεδον, καὶ προσκαθήμενος τῇ πόλει τῶν Ποτιδαιατῶν, συνεχεῖς προσβολὰς ἐποιεῖτο. Ἀμυνομένων δὲ τῶν ἔνδον εὐρώστως, ἐγένετο πολυχρόνιος πολιορκία. Θουκυδίδης δὲ ὁ Ἀθηναῖος τὴν ἱστορίαν ἐντεῦθεν ἀρξάμενος, ἔγραψε τὸν γενόμενον πόλεμον Ἀθηναίοις πρὸς Λακεδαιμονίους, τὸν ὀνομασθέντα Πελοποννησιακόν. Οὗτος μὲν οὖν ὁ πόλεμος διέμεινεν ἐπὶ ἔτη εἰκοσιεπτὰ· ὁ δὲ Θουκυδίδης ἔτη δύο πρὸς τοῖς εἰκοσι γέγραφεν, ἐν βίβλοις ὀκτώ, ὡς δὲ τινες διαίροισιν, ἐννέα.

(C. 3A.) Olymp. LXXXVII, 2. s. C. 429. Arch. Euthydemo, tribb. militum consulari potestate Man. Aemilio Mamercō, C. Iulio et L. Quinctio bellum exstitit Peloponnesiū, omnium, quae historice celebrant, diuturnissimum. Prima eius causa, Ephoro auctore, fuit pecunia pulchra, Delphis Athenas advecta, et Periclis fidei commissa, cuius ab eo rationes reposebantur. Quas quum ille reddere nequirit, quippe pecuniae parte in sua commoda expensa: eas Alcibiadis adhuc pueri verulo consilio ita subterfugere studuit, ut gravi Athenienses bello implicaret.

38. Ἐπ' ἄρχοντος δὲ Ἀθήνησιν Εὐθυδήμον Ῥωμαῖοι μὲν ἀντὶ τῶν ὑπάτων τρεῖς χιλιάρχους κατέστησαν, Μάνιον Διμίλιον, καὶ Μάμερκον Γαῖον, καὶ Ἰούλιον Λεύκιον Κοῖντιον· ἐπὶ δὲ τούτων Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις ἐπέστη πόλεμος ὁ κληθεὶς Πελοποννησιακός, μακροτάτος τῶν ἱστορημένων, ὧν ἴσμεν. Ἀναγκαιὸν δ' ἔστι καὶ τῆς ὑποκειμένης ἱστορίας οἰκείον, τὸ προεκθεῖσθαι τὴν αἰτίαν αὐτοῦ. Ἀθηναῖοι τῆς κατὰ Θύλατταν ἡγεμονίας ἀντιχόμενοι, τὰ ἐν Δήλῳ κοινῇ συνηγμένα χρήματα, τάλαντα σχεδὸν ὀκτακισχίλια, μετήνεγκαν εἰς τὴν Ἀθήνας, καὶ παρέδωκαν φυλάττειν Περικλεῖ. Οὗτος δ' ἦν εὐγενεῖα καὶ δόξη καὶ λόγου δεινότητι πολὺν προέχων τῶν πολιτῶν. Μετὰ δὲ τινα χρόνον ἀπὸ τῶν ἀπ' αὐτῶν ἰδίᾳ πλῆθος ἰκανὸν χρημάτων, καὶ λόγον ἵπαιτούμενος, εἰς ἀφώρυστιαν ἐπέπεσεν, οὐδ' ἐνδύμενος τῶν πεπιστευμένων ὑποδοῦναι τὸν ἀπολογισμὸν. Ἀδημονοῦντος δ' αὐτοῦ περὶ τούτων, Ἀλκιβιάδης δ' ἀδελφιδοῦς ὄρφατός ὢν, τρεφόμενος παρ' αὐτοῦ, παῖς ὢν τὴν ἡλικίαν, ἀφορμὴν αὐτῷ παρέσχετο τῆς περὶ τῶν χρημάτων ἀπολογίας. Θεωρῶν γὰρ τὸν θεῖον λυπούμενος, ἐπηρώτησε τὴν αἰτίαν τῆς λύπης. Τοῦ δὲ Περικλέους εἰπόντος, ὅτι τὴν περὶ τῶν χρημάτων ἀπολογίαν αἰτούμενος, ζήτησιν πῶς ἂν ἐνδύ-

from 2
vid. c.
10. 00

μη: ἀποδοῦναι τὸν περὶ τούτων λόγον τοῖς πολίταις· ὁ Ἀλκιβιάδης ἔφησε, δεῖν αὐτὸν μὴ πῶς ἀποδοῦ τὸν λόγον, ἀλλὰ πῶς σκοπεῖν μὴ ἀποδοῦ. Διόπερ Περικλῆς ἀποδεξάμενος τὴν τοῦ παιδὸς ἀπόφασιν, ἐζήτηε δι' οὗ τρόπου τοὺς Ἀθηναίους δύναιτ' εἶν ἐμβυλεῖν εἰς μέγαν πόλεμον. Οὕτω γὰρ μάλιστα ὑπελάμβανε, διὰ τὴν ταραχὴν καὶ τοὺς τῆς πόλεως τερισπασμοὺς καὶ φόβους, ἐκφεύξασθαι τὸν ἀκριβῆ λόγον τῶν χρημάτων. Πρὸς δὲ ταύτην τὴν ἀφορμὴν συνέβηεν αὐτῷ καὶ ταυτόματον, διὰ τοιαύτης αἰτίας.

(C. 39. 40.) Accedebat, ut et Phidias, qui statuam Minervae elaboraverat, et Pericles, operis curator, furti accusarentur, atque crimina et calumniae in Periclem conicerentur. Quod ipsum, qui populi sui ingenium probe norat, in proposito firmabat, cuius perficiendi occasio non defuit. Decretum pridem erat Atheniensibus, Megareses foro ac portibus arcere. Quod decretum quum Lacedaemonii, quorum illi intercessionem quaesierant, abrogari poscerent: imperiosis postulatis Pericles fortiter restitit, (C. 40.) convocataque concione, bellum adversus Lacedaemonios gravissima oratione suavit, de parato pecuniarum copiarumque largo apparatu magnifice disserens. Persuasit oratoris Olympii vehementia.

39. Τὸ τῆς Ἀθηνῶν ἄγαλμα Φειδίας μὲν κατεσκεύαζε, Περικλῆς δὲ ὁ Ξανθίππου καθεσταμένος ἦν ἐπιμελητής. Τῶν δὲ συνεργασαμένων τῷ Φειδίᾳ τινὲς διενεχθέντες, ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Περικλέους . . ., ἐκάθισαν ἐπὶ τὸν τῶν θεῶν βωμόν. Διὰ τὸ παρῖδοξον δὲ προσκαλούμενοι, ἔφασαν ὅτι πολλὰ τῶν ἱερῶν χρημάτων ἔχοντα Φειδίαν δείξειν, ἐπισταμένου καὶ συνεργοῦντος τοῦ ἐπιμελητοῦ Περικλέους. Διόπερ ἐκκλησίας συνελθούσης περὶ τούτων, οἱ μὲν ἐχθροὶ τοῦ Περικλέους ἔπεισαν τὸν δῆμον συλλαβεῖν τὸν Φειδίαν, καὶ αὐτοῦ τοῦ Περικλέους κατη-

γέρον ἱεροσυλίαν. Πρὸς δὲ τούτοις Ἀναξαγόραν τὸν σοφιστὴν, διδάσκαλον ὄντα Περικλέους, ὡς ἀσεβοῦντα εἰς τοὺς θεοὺς ἐσυκοφάντουν· συνέπλεκον δ' ἐν ταῖς κατηγορίαις καὶ διαβολαῖς τὸν Περικλέα, διὰ τὸν φθόρον, σπεύδοντες διαβαλεῖν τὴν τάνδρου ὑπεροχὴν τε καὶ δόξαν. Ὁ δὲ Περικλῆς, εἰδὼς τὸ δῆμον ἐν μὲν τοῖς πολεμικοῖς ἔργοις θανυμάζοντα τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας διὰ τὰς κατεπειγούσας χρείας, κατὰ δὲ τὴν εἰρήνην τοὺς αὐτοὺς συκοφαντοῦντι διὰ τὴν σχολὴν καὶ φθόρον, ἔκρινε συμφέρον αὐτῇ τὴν πόλιν ἐμβαλεῖν εἰς μέγαν πόλεμον, ὅπως χρείαν ἔχουσι τῆς Περικλέους ἄρετῆς καὶ στρατηγίας, μὴ προσδέχηται τὰς κατ' αὐτοῦ διαβολάς, μηδὲ ἔχῃ σχολὴν καὶ χρόνον ἐξετάζειν ἀκριβοῦς τὸν περὶ τῶν χρημάτων λόγον. Ὅντος δὲ ψηφίσματος παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις Μεγαρέας εἰργασθαι τῆς τε ἀγορᾶς καὶ τῶν λυμένων, οἱ Μεγαρεῖς κατέφυγον ἐπὶ τοὺς Σπαρτιάτας. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι πεισθέντες τοῖς Μεγαρεῦσιν, ἀπέστειλαν πρέσβεις ἐκ τοῦ προφανεστάτου ὑπὸ τῆς τοῦ κοινοῦ συνεδρίου γνώμης, προστάττοντες τοῖς Ἀθηναίοις ἀνελεῖν τὸ κατὰ τῶν Μεγαρέων ψήφισμα· μὴ πειθομένων δὲ αὐτῶν, ἀπειλοῦντες πολεμήσειν αὐτοῖς μετὰ τῶν συμμάχων. Συναχθείσης οὖν περὶ τούτων ἐκκλησίας, ὁ Περικλῆς, δεινότητι λόγου πολὺ διαφέρων ἀπάντων τῶν πολιτῶν, ἔπεισε τοὺς Ἀθηναίους μὴ ἀναιρεῖν τὸ ψήφισμα, λέγων ἀρχὴν δουλείας εἶναι τὸ πείθεσθαι παρὰ τὸ συμφέρον τοῖς Λακεδαιμονίων προστάγμασι. Συνεβούλευεν οὖν τὰ ὑπὸ τῆς χώρας κατακομί-

ζῆν εἰς τὴν πόλιν, καὶ θαλασποκρατουρίας διαπολεμεῖν τοῖς Σπαρτιάταις.

40. Περὶ δὲ τοῦ πολέμου πεφροντισμένως ἀπολογησάμενος, ἐξηριθμήσατο μὲν τὸ πλῆθος τῶν συμμάχων τῇ πόλει, καὶ τὴν ὑπεροχὴν τῆς ναυτικῆς δυνάμεως, πρὸς δὲ τούτοις τὸ πλῆθος τῶν μετακεκομισμένων ἐκ Δήλου χρημάτων εἰς τὰς Ἀθήνας, ἃ συνέβαινεν ἐκ τῶν φόρων ταῖς πόλεσι κοινῇ συνηθροῖσθαι· κοινῶν δ' ὄντων τῶν μυρίων ταλάντων, ἀπανήλωτο πρὸς τὴν κατασκευὴν τῶν προπυλαίων καὶ τὴν Ποτιδαίης πολιορκίαν τετρακισχίλια τάλαντα· καὶ καθ' ἕκαστον ἑνιαυτὸν ἐκ τοῦ φόρου τῶν συμμάχων ἀνεφέρετο τάλαντα τετρακόσια ἑξήκοντα· χωρὶς δὲ τούτων ἢ τε πομπεῖα σκευή, καὶ τὰ Ληδικὰ σκῦλα, ἃ πεντακοσίων ἄξια ταλάντων ἀπεφῆματο· ἐν τε τοῖς ἱεροῖς ἀπεδείκνυεν ἀναθημάτων τε πλῆθος, καὶ τὸ τῆς Ἀθηναῶν ἄγαλμα ἔχειν χρυσοῦ πεντήκοντα τάλαντα, ὡς περιαιρειτῆς οὔσης τῆς περὶ τὸν κόσμον κατασκευῆς· καὶ ταῦτα, ἀναγκαῖα εἰς καταλάβοι χρεῖα, χρησαμένους παρὰ τῶν θεῶν πάλιν ἀποκαταστήσειν ἐν εἰρήνῃ· τοὺς τε τῶν πολιτῶν βίους, διὰ τὴν πολυχρόριον εἰρήνην, πολλὴν ἐπίδοσιν εἰληφέναι πρὸς εὐδαιμονίαν· χωρὶς δὲ τῶν χρημάτων τούτων στρατιώτας ὑπεδείκνυεν ὑπάρχειν τῇ πόλει, χωρὶς συμμάχων, καὶ τῶν ἐν τοῖς φρουρίοις ὄντων, ὀπίστας μὲν μυρίους καὶ διςχιλίους, τοὺς δ' ἐν τοῖς φρουρίοις ὄντας καὶ τοὺς μετοίκους ὑπάρχειν πλείους τῶν μυρίων ἐπιτακισχιλίων, τριήρεις τε τὰς παρούσας τριακοσίας· τοῖς δὲ Λακεδαι-

μονίους χρημάτων τε σπανίζεν ἔτεδείκνε, καὶ ταῖς
 ναυτικαῖς δυνάμεισι πολὺν λείπεσθαι τῶν Ἀθηναίων
 Ταῦτα διελθὼν, καὶ περιορήσας τοὺς πολίτας εἰς
 τὸν πόλεμον, ἔπεισε τὸν δῆρον μὴ προσέχειν τοῖς
 Λακεδαιμονίοις. Ταῦτα δὲ ἠγάθως συνετελεσε διὰ
 τὴν δεινότητα τοῦ λόγου, δὲ ἦν αἰτίαν ὠνομασία τη
 Ὀλύμπιος. Μέννηται δὲ τούτων καὶ Ἀριστοφάνης
 ὁ τῆς ἀρχαίας κωμῆδίας ποιητής, γεγονὼς κατὰ
 τὴν τοῦ Περικλέους ἡλικίαν, ἐν τοῖσδε τοῖς γεγραμ-
 μένοις,

ὦ λιπεριῆτες γωργοί, τίμῃ δὴ ζυγίετε
 ῥήματ', εἰ βούλεσθ' ἀκούσαι τήνδ', ὅπως ἀπό-
 λετο.

Πρῶτα μὲν γὰρ αὐτῆς ἤρξε Φειδίας προΐξας κικλῶς·
 ἔπειτα Περικλέης φοβηθεὶς μὴ μετασχῆ' τῆς τύχης,
 Ἐμβαλὼν σπινθῆρα μικρὸν Μεγαρικῶν ψηφί-
 σματος,

Ἐξεφύσησεν τοσοῦτον πόλεμον, ὥστε τῶ καπνῶ
 Πάντας Ἑλληνας δακρῦσαι, τοὺς ἴ' ἐκεῖ, τοὺς
 ἴ' ἐνθάδε.

Καὶ πάλιν ἐν ἄλλοις Εὐπολις ὁ ποιητής,

— — Περικλέης οὐλύμπιος

Ἰστριραπετ, ἐβρόντα, συνεκύνκα τὴν Ἑλλάδα.

Πειθῶ τις ἐπεκίθισεν ἐπὶ τοῖς χεῖλεσιν.

Οὕτως ἐκίλει, καὶ μόνος τῶν ῥητόρων

Τὸ κέντρον ἐγκατέλειπε τοῖς ἀκουσμένοις

(C. 41.) Lacedaemonii, cum Peloponnesiis conventu habito, comparatoque a sociis auxilio, primi inferunt bellum. Boeoti, a proditoribus pелlecti, occupant Plataeam, urbem Atheniensibus foedere iunctam. Pasis illis, Thebani omnium civium robore acclerant, totam regionem populantes.

41. Αἰτίαι μὲν οὖν τοῦ Πελοποννησικοῦ πολέμου τοιαῦται τινες ὑπῆρξαν, ὡς Ἐφορος ἠνέγραψε. Τῶν δὲ ἡγουμένων πόλεων τοῦτον τὸν τρόπον εἰς πόλεμον ἐμπεισοῦσῶν, Λακεδαιμόνιοι μὲν μετὰ τῶν Πελοποννησίων συνεδρεύσαντες, ἐψηφίσαντο πολεμεῖν τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ πρὸς τὸν Περσῶν βασιλέα πρὸςβέυσαντες, παρεκίλουν συμμαχεῖν αὐτοῖς, καὶ τοὺς κατὰ τὴν Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν συμμαχούς διαπρὸςβευσιόμενοι διακοσίαις τριήρεσιν ἔπεισαν βοηθεῖν· αὐτοὶ δὲ μετὰ τῶν Πελοποννησίων τὴν περὶ τὴν δύναμιν διατάξαντες, καὶ ἄλλα τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἡτοιμασμένοι, πρῶτοι τοῦ πολέμου κατήρξαντο. Κατὰ γὰρ τὴν Βοιωτίαν ἡ τῶν Πλαταιέων πόλις αὐτόνομος ἦν, καὶ συμμαχίαν εἶχε πρὸς Ἀθηναίους. Ἐν ταύτῃ τῶν πολιτῶν τινὲς καταλιῶσαι τὴν αὐτονομίαν βουλόμενοι, διελέχθησαν τοῖς Βοιωτοῖς, ἐπαγγελλόμενοι τὴν πόλιν ὑπὸ τὴν τῶν Θηβαίων τήξιν συντέλειαν, καὶ παραδώσειν αὐτοῖς τὰς Πλαταιάς, εἰάν αὐτοὶ στρατιώτας πέμψωσι τοὺς βοηθοῦντας. Αὐτὸ καὶ τῶν Βοιωτῶν ἀποστειλάντων στρατιώτας ἐπιλέκτους τριακοσίους νεκτός, οἱ προδύται τοῦτους πειραζομένους ἐντὸς τῶν τειχῶν, κυρίους τῆς πόλεως ἐποίησαν. Οἱ δὲ Πλαταιεῖς βουλόμενοι τὴν πρὸς Ἀθηναίους συμμαχίαν διαφυλάττειν, τὸ μὲν πρῶτον ὑπολαβόντες πανδημῶς τοὺς Θηβαίους παρεῖναι, διεπρὸςβέυσαντο πρὸς τοὺς κατε-

ληφόντας τὴν πόλιν, καὶ παρεκάλουν συνθέσθαι σπονδάς· ὡς δ' ἡ νύξ παρήλθε, κατανοήσαντες ὀλίγους ὄντας, συνειστέραςαν, καὶ περὶ τῆς ἐλευθερίας ἐκθύμοις ἠγωνίζοντο. Γενομένης δὲ τῆς μάχης ἐν ταῖς ὁδοῖς, τὸ μὲν πρῶτον οἱ Θηβαῖοι διὰ τὰς ἀρετὰς προεῖχον, καὶ πολλοὺς τῶν ἀνθισταμένων ἀνήρουν· τῶν δ' οἰκειῶν καὶ τῶν παιδῶν ἀπὸ τῶν οἰκιῶν βυλλόντων τὰς κεραμίδας, καὶ κατατιτρωσκόντων τοὺς Θηβαίους, ἐτρόμαξαν· καὶ τινες μὲν αὐτῶν ἐκπεσόντες ἐκ τῆς πόλεως διεσώθησαν, τινὲς δὲ εἰς οἰκίαν τινὰ καταφυγόντες ἠναγκάσθησαν παραδοῦναι σαῦς αὐτούς. Οἱ δὲ Θηβαῖοι πυρὰ τῶν ἐκ τῆς μάχης διασωθέντων πυθόμενοι τὰ συμβεβηκότα, παραχορῆμα πανδημεὶ κατὰ σπουδὴν ὄρισαν. Διὲ δὲ τὸ παράδοξον ἀνετοιμίω ὄντων τῶν κατὰ τὴν χώραν, πολλοὶ μὲν ἀνῆρέθησαν, οὐκ ὀλίγοι δὲ ζῶντες συνελίφθησαν· ἅπασα δ' ἡ χώρα ταραχῆς καὶ διαρπαγῆς ἔγεμν.

(C. 42) Urbī quum auxilio venirent Athenienses, Lacedaemonii, foedus (cf. C. 7.) ab iis ruptum rati, ingentes undique copias contrahunt. Vtriusque partis socii. Iam Lacedaemonii, imperium Archidamo R. committentes, hostilem exercitum in Atticam mittunt: Pericles autem Carcinum infestare Peloponnesum iubet. Quo facto, sponte abeunt Lacedaemonii ad tutelam Peloponnesum, magnumque Pericles apud cives existimationem consequutus est.

42. Οἱ δὲ Πλαταιεῖς διαπρεσβευσάμενοι πρὸς τοὺς Θηβαίους, ἤξιουν ἀπελθεῖν ἐκ τῆς χώρας αὐτῶν, καὶ ἀπολυθεῖν τοὺς αἰχμαλώτους. Διὲ καὶ τῆς συνθέσεως ταύτης γεγεννημένης, οἱ μὲν Θηβαῖοι τοὺς αἰχμαλώτους ἀπολαβάντες, καὶ τὴν λείαν ἀποδόντες, εἰς τὰς Θήβας ἀπηλλάγησαν· οἱ δὲ Πλαταιεῖς πρὸς

μὲν Ἀθηναίους ἐπεμφαν πρέβεις περὶ βοήθειας, αὐτοὶ δὲ τὰ πλεῖστα ἐκόμισαν εἰς τὴν πόλιν. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πυθόμενοι τὰ περὶ τὰς Πλαταιάς, παραχρῆμα ἐξέπεμφαν τοὺς ἰκανοὺς στρατιώτας. Οὗτοι δὲ καιρῶς σπονδὴν παραγερόμενοι, καὶ μὴ φθάσαντες τοὺς Θεβαιοὺς, τὰ λοιπὰ τῶν ἀπὸ τῆς χώρας κατεκόμισαν εἰς τὴν πόλιν, καὶ τέκνα, καὶ γυναῖκας, καὶ τὸν ὄχλον συναθροίσαντες, ἐξαπέστειλαν εἰς τὰς Ἀθήνας. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, κρίναντες καταλελυθῆναι τὰς σπονδὰς ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, δύναμιν ἀξιόλογον ἤθροισαν ἔκ τε τῆς Λακεδαιμόνος, καὶ παρὰ τῶν ἄλλων Πελοποννησίων. Συγεμάχου δὲ τότε Λακεδαιμονίοις Πελοποννήσιοι μὲν πάντες πλὴν Ἀργείων· οὗτοι δ' ἡσυχίαν εἶχον· τῶν δ' ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου Μεγαρεῖς, Ἀμβρακιῶται, Λευκάδιοι, Φωκεῖς, Βοιωτοί, Λοκροί, τῶν μὲν πρὸς Εὐβοίαν ἐστραμμένων οἱ πλείους, τῶν δ' ἄλλων Ἀμφισσεῖς. Τοῖς δ' Ἀθηναίοις συγεμάχου οἱ τὴν περὶ ἄλιον τῆς θάλασσης οἰκοῦντες, Κῦρες, καὶ Δωριεῖς, καὶ Ἴωτες, καὶ Ἑλλησπόντιοι, καὶ νησιῶται πάντες, πλὴν τῶν ἐν Μήλῳ καὶ Θήρῳ κατοικούντων· ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἐπὶ Θηάκης, πλὴν Χαλκιδέων καὶ Ποιδαιατῶν· πρὸς δὲ τούτοις, Μισσηνοὶ μὲν οἱ τὸν Ναύπακτον οἰκοῦντες, καὶ Κερκυραῖοι· αἱ δ' ἄλλαι πῦσαι πεζοὺς στρατιώτας ἐξέτεμπον. Σύμμαχοι μὲν οὖν ἀμφοτέροις ὑπῆρχον οἱ προειρημένοι. Λακεδαιμόνιοι δὲ δύναμιν ἀξιόλογον προχειρισάμενοι, τὴν ἡγεμονίαν ἔδωκαν Ἀρχιδάμῳ τῷ βασιλεῖ. Οὗτος δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπέβαλεν εἰς τὴν Ἀττικὴν· τοῖς δὲ

φρουρίοις προσβολίς ἐποιεῖτο, καὶ τῆς χώρας πολλὴν ἐδήλωσε. Τῶν δὲ Ἀθηναίων παροξυνομένων διὰ τὴν τῆς χώρας καταδρομὴν, καὶ βουλομένων παρατίξασθαι τοῖς πολεμίοις, Περικλῆς στρατηγὸς ὢν καὶ τὴν ὄλην ἡγεμονίαν ἔχων, παρεκίλει τοὺς νέους ἡσυχίαν ἔχειν, ἐπαγγελλόμενος ἄνευ κινδύνων ἐκβαλεῖν τοὺς Λακεδαιμονίους ἐκ τῆς Ἀττικῆς. Πληρώσας οὖν ἑκατὸν τριήρεις, καὶ δύναμιν ἀξιόλογον εἰς τὰς ναῦς ἐνθήμενος, καὶ στρατηγὸν ἐπιστήσας Καρκίον καὶ ἐτέρους τινας, ἐξέπεμψεν εἰς τὴν Πελοπόννησον. Οὗτοι δὲ πολλὴν τῆς παραθαλαττίου χώρας πορθήσαντες, καὶ τινα τῶν φρουρίων ἐλόντες, κατεπλήξαντο τοὺς Λακεδαιμονίους. Διὸ καὶ τὴν ἐκ τῆς Ἀττικῆς δύναμιν ταχέως μεταπεμψόμενοι, πολλὴν ἀσφάλειαν τοῖς Πελοποννησίοις παρεῖχοντο. Τοῦτω δὲ τῷ τρόπῳ τῆς Ἀττικῆς ἐλευθερωθείσης, ὁ μὲν Περικλῆς ἀποδοχῆς ἐτύγγανε παρὰ τοῖς πολίταις, ὡς δυνάμενος στρατηγεῖν, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους καταπολεμεῖν.

(C. 43) Arch. Apollodoro, Coss. M. Geganio et L. Sergio, Athenienses vastare Peloponnesum, oppugnare castella, maximo vero Acten alligere pergunt. Tum Methonen obsidione petentes, direptis agris, Brasidae, Spartani iuvenis, eximia virtute in naves repellantur. Inde Eleam circumvecti, regionem populantur, et Pheras vi capiunt. Mox in Cephaleniam digressi, acceptis in societatem incolis, Athenas redeunt. Ol. LXXXVII, 3. a. C. 428.

43. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἀπολλοδώρου Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπῆτους Μάρκον Γεγάνιον καὶ Λούκιον Σέργιον. Ἐπὶ δὲ τούτων ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς οὐ διέλιπε τὴν μὲν χώραν τῶν Πελοποννησίων λεηλατῶν καὶ καταφθειρών, τὰ δὲ φρούρια πολιορκῶν· προσγενομένων δὲ αὐτῷ πεν-

τήκοντα τριήρων ἐκ τῆς Κερκύρας, πολὺ μᾶλλον
 ἐπόρθει τὴν Πελοποννησίων χώραν, καὶ μάλιστα τῆς
 παραθαλαττίου τὴν καλουμένην Ἰακτὴν ἐδήου, καὶ
 τὰς ἐπαύλεις ἐνεπύριζε. Μετὰ δὲ ταῦτα πλείσας
 ἐπὶ Μεθώνην τῆς Λακωνικῆς, τὴν τε χώραν κατέσυ-
 ρε, καὶ τῇ πόλει προσβολὰς ἐποιεῖτο. Ἐνθα δὲ
 Βρασίδης ὁ Σπαρτιάτης, νέος μὲν ἂν τὴν ἡλικίαν,
 ἄλκῃ δὲ καὶ ἀνδρίᾳ διαφέρων, ὄρσιν τὴν Μεθώνην
 κινδυνεύουσαν ἐκ βίας ἄλῶναι, παραλαβὼν τινας
 τῶν Σπαρτιατῶν, διὰ μέσου τῶν πολεμίων ἐσκεδα-
 σμένων ἐτόλμησε διεκπεράσαι, καὶ πολλοὺς ἀνελῶν
 παρεισέπεσεν εἰς τὸ χωρίον. Γενομένης δὲ πολιορ-
 κίας, καὶ τοῦ Βρασίδου λαμπρότατα κινδυνεύσαν-
 τος, Ἀθηναῖοι μὲν οὐ δυνάμενοι τὸ χωρίον ἀνελεῖν,
 ἀπεχώρησαν πρὸς τὰς ναῦς· Βρασίδης δὲ διασεσω-
 κῶς τὴν Μεθώνην διὰ τῆς ἰδίας ἀρετῆς καὶ ἀνδρίας,
 ἀποδοχῆς ἔτυχε παρὶ τοῖς Σπαρτιαταῖς. Διὰ δὲ
 τὴν ἀνδραγαθίαν ταύτην φρονηματισθεὶς, πολλάκις
 ἐν τοῖς ὕστερον χρόνοις παραβόλως ἀγωνιζόμενος,
 μεγάλην δόξαν ἀνδρίας ἀπηνέγκαστο. Ἀθηναῖοι δὲ
 περιπλεύσαντες εἰς τὴν Ἰλιείν, τὴν τε χώραν ἐπόρ-
 θουν καὶ Φερίαν χωρίον Ἰλιείων ἐπολιόρκουν. Ἐκ-
 βοηθησάντων δὲ τῶν Ἰλιείων, μάχῃ τε ἐτίκχησαν,
 καὶ πολλοὺς ἀποκτείναντες τῶν πολεμίων, εἶλον
 τὰς Φερίας κατὰ κράτος. Μετὰ δὲ ταῦτα τῶν Ἰ-
 λείων πανδημεὶ παραταξαμένων, ἀπεκροίσθησαν εἰς
 τὰς ναῦς· εἴτ' ἀποπλεύσαντες εἰς τὴν Κεφαλληνίαν, καὶ
 τοὺς ταύτην κατοικοῦντας εἰς τὴν συμμαχίαν προσ-
 αγαγόμενοι, τὸν εἰς τὰς Ἀθήνας πλοῦν ἐποίησαντο.

(C. 44.) Tum Cleopompum Athenienses cum classe in Locros mittunt, qui Thronio urbe expugnata, ad Alopen eos vincit. Etiam Aeginctas, quos cum Lacedaemoniis facere suspicabantur, terra expellunt: pulsas Lacedaemonii Thyraeas concedunt. Denique Megarensium agros vastant, magnamque inde praedam Athenas reportant.

44. Μετὰ δὲ ταῦτα Ἀθηναῖοι στρατηγὸν προχειρισάμενοι Κλεόπομπον, ἐξιπέστειλαν μετὰ νεῦν τριάνκοντα, προστιάζαντες τὴν τε Εὐβοίαν παραφυλίττειν, καὶ Λοκροῖς πολεμεῖν. Ὁ δ' ἐκπλεύσας τὴν τε παραφυλίττειον τῆς Λοκρίδος ἐδήλωσε, καὶ πόλιν Θρόνιον ἐξεπολιόρκησε· τοῖς δ' ἀντιτιταξιμένοις τῶν Λοκρῶν συνήψας μίχην, ἐνίκησε περὶ πόλιν Ἀλόπην. Ἔπειτα τὴν προκειμένην τῆς Λοκρίδος νῆσον, ὀνομαζομένην Ματαλίαν, ἐπιτείχισμα τῆς Λοκρίδος κατεσκεύασε, πολεμῶν πρὸς τοὺς ἐγχωρίους. Ἀθηναῖοι δ' ἐγκαλοῦντες Αἰγινήταις ὡς συνηγορήκοσι Λακεδαιμονίοις, ἀνέστησαν αὐτοὺς ἐκ τῆς πόλεως· ἐκ δὲ τῶν πολιτῶν οἰκήτορας ἐκπέμψαντες, κτεκληροῦχησαν τὴν τε Αἰγίαν καὶ τὴν χώραν. Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῖς ἐκπεπωκόσιν Αἰγινήταις ἔδωκαν οἰκεῖν τὴν καλουμένην Θουαίαν, διὰ τὸ καὶ τοὺς Ἀθηναίους δεδωκέναι τοῖς ἐκ Μεσσήτης ἐκβληθεῖσι κατοικεῖν Νυῦπικτον. Ἀθηναῖοι δὲ Περικλῆα μετὰ δυνάμεως ἐξέπεμψαν πολεμήσουσα τοῖς Μεγαρεῦσιν. Οὗτος δὲ πορθήσας τὴν χώραν, καὶ τὴν κτήσεις αὐτῶν λυμανόμενος, μετὰ πολλῆς ὠφελείας ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἀθήνας.

(C. 45.) Lacedaemonii alteram cum sociis incursionem in Atticam faciunt, totaque prope regione ad vastitatem redacta, ubi veterem hospitalitatem uni Tetrapoli pareunt. Intra muros se continent Athenienses, omnisque turba Athenas confugit: unde pestilentia orta. Tandem hostes avertit Periclia novus impetus in

Peloponnesum. Post haec Athenienses quum vastato, agris magnamque populi stragem viderent, incusant Periclem belli auctorem, et propter leuia crimina ei multam irrogant: mox, quum frustra pacem Spartaee petissent, eundem rursus imperatorem erant.

45. Λακεδαιμόνιοι δὲ μετὰ Πελοποννησίων καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων ἐρέβιλον εἰς τὴν Ἀιτικὴν τὸ δεύτερον. Ἐπιπορευόμενοι δὲ τὴν χώραν, ἐδενδροτόμουν καὶ τὰς ἐπαύλεις ἐνεπύριζον· καὶ πῦσιν σχεδὸν τὴν γῆν ἐλυμήναντο, πλὴν τῆς καλουμένης τετραπόλεως. Ταύτης δ' ἀπέσχοτο διὰ τὸ τοὺς προγόνους αὐτῶν ἐταῦθα κατακηκέναι, καὶ τὸν Εὐρυσθέα νεκρικῆκεναι τὴν ὁρμὴν ἐκ ταύτης ποιησάμενος· δίκαιον γὰρ ἡγοῦντο τοῖς εὐηγηκῶσι τοὺς προγόνους παρὰ τῶν ἐκγόνων τὰς προσηκούσας εὐεργεσίας ἀπολιμβάνειν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι παρατάξασθαι μὲν οὐκ ἐτόλμων, συνεχόμενοι δ' ἐντὸς τῶν τειχῶν, ἐπέπεσον εἰς λοιμικὴν περίστασιν. Πολλοὺ γὰρ πλήθους καὶ παντοδαποῦ συνεῶν κῶτος εἰς τὴν πόλιν, διὰ τὴν στενοχωρίαν εὐλόγως εἰς νόσους ἔπιπτον, ἔλκοντες ἄερα διεφθαρμένον. Διόπερ οὐδυνάμενοι τοὺς πολεμίους ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς χώρας, πάλιν ταῦς πολλὰς ἐξέπεμπον εἰς Πελοπόννησον, στρατηγὸν ἐπιστήσαντες Περικλέα. Οὗτος δὲ πολλὴν χώραν τῆς παραθαλαττίας δηρώσας, καὶ τινὰς πόλεις πορθήσας, ἐποίησεν ἀπελθεῖν ἐκ τῆς Ἀιτικῆς τοὺς Λακεδαιμονίους. Μετὰ δὲ ταῦθ' οἱ Ἀθηναῖοι, τῆς μὲν χώρας δενδροκοπημένης, τῆς δὲ νόσου πολλοὺς διαφθειρόσης, ἐν ἄθνην καθεστίκεισαν, καὶ τὸν Περικλέα, ρομίζοντες αἴτιον αὐτοῖς γεγονέναι τοῦ πολέμου, δι' ὄργης εἶχον. Διόπερ ἀποστήσαν-

τες αὐτῶν τῆς στρατηγίας, καὶ μικροὺς τινὰς ἀπορρομὰς ἐγκλημάτων λαβόντες, ἐξημίωσαν αὐτὸν ὀχδομήκοντα ταλάντοις. Μετὰ δὲ ταῦτα προεβίβη ἀποπέμψαντες Μακεδαιμονίοις, ἰξίουν καταλύσασθαι τὸν πόλεμον. Ὡς δὲ οὐδεὶς αὐτοῖς προσῆκεν, ἤρπυζόντο πάλιν τὸν Περικλέα στρατηγὸν κίρῃσθαι. Ταῦτα μὲν οἷν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν.

(C. 46.) Olymp. LXXXVII, 4, a. C. 427. Arch. Epaminonda, Coss. L. Papilio Crasso et M. Cornelio Maluginensi, Pericles diem obiit. Successit ei in imperio Agno, qui Potidaeam obsidet, et quamquam morbus multos obsidentium extinxerat, tamen ab intercepto ante non destitit, quam Potidaeenses, annuncie difficultate ad desperationem adacti, pacis condiciones rogassent. Fuit induciae hae lege, ut Potidaeenses cum uxoribus et liberis omnes urbem deserant. Quibus ad Chalcidenses in Thraciam protectis Atheniensis coloniam sufficiunt.

46. Ἰπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἐπαμινώνδου Ῥωμαῖοι μὲν κατέστησαν ἑπάτους Λεύκιον Πυπίριον καὶ Ἀῦλον Κορνήλιον Μακεῶνον· ἐπὶ δὲ τούτων ἐν μὲν ταῖς Ἀθήναις Περικλῆς ὁ στρατηγὸς ἐτελεύτησεν, ἀνὴρ γένει καὶ πλούτῳ, πρὸς δὲ τούτοις δεινότητι λόγου καὶ στρατηγία πολὺ προέχων τῶν πολιτῶν. Ὁ δὲ δῆμος φιλοτιμούμενος κατὰ κράτος ἐλεῖν τὴν Ποτίδαιαν, ἐξαπέστειλεν Ἄγνωνα στρατηγὸν, ἔχοντα τὴν δύναμιν ἣν πρότερον εἶχε Περικλῆς. Οὗτος δὲ μετὰ παντὸς τοῦ στόλου καταπλεύσας εἰς τὴν Ποτίδαιαν, πιρροσκενύσματο τι πρὸς τὴν πολιορκίαν. Μηχανὴς τε γὰρ πωτοδακίης πιρροσκενύσματο πολιορκητικῆς, καὶ ὄπλων καὶ βελῶν πλῆθος, ἔτι δὲ σίτου δαψύλειαν ἱκανὴν πίσση τῇ δυνάμει. Πρροβουλὰς δὲ ποιούμενος συνεχεῖς κατ' ἐκάστην ἡμέραν, διέτριβε πολὺν χρόνον, οὐ δυνάμε-

ρος ἐλεῖν τὴν πόλιν. Οἱ μὲν γὰρ πολιορκούμενοι
 διὰ τὸν ἐκ τῆς ἀλώσεως φόβον ἐξήσκημένως ἡμύνατο
 καὶ ταῖς ὑπεροχαῖς τῶν τειχῶν πεποιθότες, ἐτλευ-
 νέκτον τὸς ἐκ λιμένος· ἡ δὲ τύσος τοὺς πολιορκ-
 οῦντας συνέχουσα, πολλοὺς ἀνήρει, καὶ τὸ στρα-
 τόπεδον ἀθυμία κατέχευε. Ὁ δ' Ἄγρων εἰδὼς τοὺς
Ἀθηναίους δεδαπανηκότας εἰς τὴν πολιορκίαν πλείω
τῶν χιλίων ταλάντων, καὶ χαλεπῶς διακειμένους
 πρὸς τοὺς Ποτιδαίτας, διὰ τὸ πρότους ἀποστῆναι
 πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐφοβεῖτο λύσει τὴν πο-
 λιορκίαν. Διόπερ ἠναγκάζετο διακαρτερεῖν καὶ τοὺς
 στρατιώτας ἀναγκάζειν παρὰ δύναμιν βίαν προσ-
 ἄγειν τῇ πόλει. Ἐπεὶ δὲ τῶν πολιτῶν πολλοὶ διε-
 φθείροντο κατὰ τὰς προσβολὰς καὶ κατὰ τὴν ἐκ τοῦ
 λοιμοῦ νόσον, ἀπολιπὼν μέρος τῆς δυνάμεως ἐπὶ τῆς
 πολιορκίας, ἀπέπλευσεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀποβεβλη-
 κὼς τῶν στρατιωτῶν πλείους τῶν χιλίων. Ἀπελθόν-
 των δὲ τούτων, οἱ Ποτιδαῖται, τοῦ τε σίτου παν-
 τελῶς ἐκλιπόντος καὶ τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἀθυμούν-
 των, ἐπεκηρυκεύσαντο πρὸς τοὺς πολιορκοῦντας
 περὶ διαλύσεως. Ἀσμένως δὲ κἀκείνων προσδεξα-
 μένων, διαλύσεις ἐποίησαντο τοιαύτας, ἀπελθεῖν
 ἐκ τῆς πόλεως ἅπαντας τοὺς Ποτιδαίτας, ἄλλο μὲν
 μῆθ' ἐν λαβόντας, ἔχοντας δὲ τοὺς μὲν ἄνδρας ἑμί-
 τιον ἓν, τὰς δὲ γυναῖκας δύο. Γενομένων δὲ τού-
 των τῶν σπονδῶν, οἱ μὲν Ποτιδαῖται πάντες με-
 τὰ γυναικῶν καὶ τέκνων ἐξέλιπον τὴν πατρίδα κα-
 τα τὰς συνθήκας, καὶ παρελθόντες εἰς τοὺς ἐπὶ
 Θράκης Χαλκιδικῆς, παρ' αὐτοῖς κατέκησαν· οἱ δὲ

Ἀθηναῖοι τῶν πολιτῶν εἰς χιλίους οἰκίτους ἐξέπεμψαν εἰς τὴν Πηλοπόννησον, καὶ τὴν τε πόλιν καὶ τὴν χώραν κατεκλήρουσιν.

(C. 47.) Phormio, classi Atheniensium praefectus, ad Naupartum Lacedaemonius transitu excludit Archidamus in Boeotia Plataenses, quos ad defectionem ab Atheniensibus frustra sollicitaverat, omni oppugnationis vi urget. Xenophon et Phanmachus, Athenienses, Thraciam, Cnemus, Laced. dux, Aearnaniam invadunt: at illi ab Olynthiis profligantur; hic Aearnensium insidiis exceptus in Oeniadaeum tetram copias abducere cogitur.

47. Ἀθηναῖοι δὲ φορμίωνι στρατηγὸν προχειροῦμενοι, μετὰ εἴκοσι τριήρων ἐξαπέστειλαν. Οὗτος δὲ περιπλεύσας τὴν Πελοπόννησον, εἰς Ναυπακτον κατῆρε, καὶ Φαλαττοκρατῶν τοῦ Κρισαίου κώλπου, διεκώλυσε ταύτη πλεῖν τοὺς Λακεδαιμονίους. Λακεδαιμόνιοι δὲ δύναμιν ἀξιόλογον ἐξέπεμψαν μετὰ Λογιδάμου τοῦ βασιλέως. Οὗτος δὲ παρελθὼν τῆς Βοιωτίας εἰς Πλαταιάς, ἐστράτευσε. Μελλόντων δ' αὐτῶν δημοῖν τὴν χώραν, καὶ παρακαλούντων τοὺς Πλαταιεῖς ὑποστῆναι τῶν Ἀθηναίων, ὡς οὐ προσεῖχον αὐτοῖς, ἐπόρθησε τὴν χώραν, καὶ τὰς κατὰ ταύτην κτήσεις ἐλυμήνατο. Μετὰ δὲ ταῦτα τὴν πόλιν περιτειχίσας, ἤλπιζε τῇ σπύρτει τῶν ἀναγκαίων καταπορήσειν τοὺς Πλαταιεῖς· οὐδὲν δ' ἦτιον καὶ μηχανὰς προσάγοντες, καὶ διὰ τούτων σαλεύοντες τὰ τεῖχη, καὶ προσβολὰς ἀδιαλείπτως ποιοῦμενοι διετέλουν. Ἰτεὶ δὲ οὐδὲ διὰ τῶν προσβολῶν ἠδύνατο χειρώσασθαι τὴν πόλιν, ὑπολιπόντες τὴν ἰκανὴν φυλακὴν, ἐπαγῆλθον εἰς Πελοπόννησον. Ἀθηναῖοι δὲ στρατηγούς καταστήσαντες Ξενοφῶντα καὶ Φωιδόμαχον, ἀπέστειλαν ἐπὶ Θράκη

μετὰ στρατιωτῶν χιλίων. Οὗτοι δὲ παρεγενήθη-
 ρτες εἰς Πυκτιωλὸν τῆς Βοιωτικῆς, ἔτεμον τὴν χώραν
 καὶ τὸν ὄϊτον ἐν χλῶῃ διέφθειραν. Προσβοηθησάν-
 των δὲ τοῖς Βοιωταίοις Ὀλυρθίων, ἠττήθησαν ἐπὶ
 τούτων μίχῃ· ἀνῆρέθησαν δὲ τῶν Ἀθηναίων οἱ τε
 στρατηγὸι καὶ τῶν στρατιωτῶν οἱ πλείους. Ἄμια
 δὲ τούτοις προαιτιομένοις, Λακεδαιμόνιοι πεισθέν-
 τες ὑπὸ Ἀμβροκιωτῶν, ἐστράτευσαν εἰς Ἀκαρναν-
 νίαν. Ἰγούμενος δὲ τούτων Κνηῆμος εἶχε στρατιώ-
 τας πεζοὺς χιλίους, καὶ ναῦς ὀλίγας· προσλαβόμε-
 νος δὲ καὶ παρὰ τῶν συμμάχων στρατιώτας τοὺς
 ἱκανοὺς, ἦκεν εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν καὶ κατεστρατο-
 πέδενσε πλησίον πόλεως, τῆς ὀνομαζομένης Στρα-
 του. Οἱ δὲ Ἀκαρνανεὺς συστραφέντες, καὶ τοὺς πο-
 λεμίους ἐνεδρεύσαντες, πολλοὺς ἀπέκτειναν καὶ
 ξυνηνάγκασαν τὸν Κνηῆμον ἀπαγαγεῖν τὴν δύναμιν
 εἰς τοὺς ὀνομαζομένους Οἰνυίδας.

(C 48.) Sub idem tempus Phormio Atheniensis pugna navali
 ad Rhium vincit. Athenienses tropaeum erigunt. Tum Lacedae-
 monios, qui cum parte navium adhuc salva Patras Aethiiae resu-
 gerant, novasque haerentibus naves summiserant, cum impari
 classe iterum adoritur Phormio, ancipitemque victoriam reportat.

48. Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Φορμίων ὁ
 τῶν Ἀθηναίων στρατηγός, ἔχων εἴκοσι τριήρεις,
 περιέτρεχε ναυσὶ Λακεδαιμονίων ἐπὶ πρὸς ταῖς τετ-
 ταιριάκοντα. Ναυμαχίῃσας δὲ πρὸς ταύτας, τὴν τε
 στρατηγίδα ναῦν τῶν πολεμίων κατέδενσε, καὶ τῶν
 ἄλλων πολλὰς ἀπλοὺς ἐποίησε, δώδεκα δὲ αὐτῶν-
 δρους εἶλε, τὰς δὲ λοιπὰς μέχρι τῆς γῆς καιεδίωξεν.
 Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι παρ' ἐλπίδας ἠττηθέντες, ταῖς

ὑπολειφθείσαις ναυσὶν ἔφυγον εἰς Πάτρις τῆς Ἀχαΐας. Αὕτη μὲν οὖν ναυμαχία συνέστη περὶ τὸ Ῥίον καλούμενον. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι τρόπαιον στήσαντες, καὶ τῷ Ποσειδῶνι περὶ τὸν ἰσθμὸν ναῦν καθιερώσαντες, ἀπέπλευσαν εἰς πόλιν οὐρμηχίδα Ναύπακτον. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἑτέρας ναῦς ἐξέπεμψαν εἰς τὰς Πάτρις. Αὗται δὲ προσλαβόμεναι τὰς ἐκ τῆς ναυμαχίας περιλελειμμένας τριήρεις, ἠθροίσθησαν. Εἰς τὸν αὐτὸν δὲ τόπον καὶ τὸ πεζὸν στρατόπεδον τῶν Πελοποννησίων κατήντησε, καὶ πλησίον τοῦ στόλου κατεστρατοπέδευσε. Φορμίων δὲ τῇ προγεγενημένῃ νίκη φρονηματισθεὶς, ἐτόλμησεν ἐπιθέσθαι ταῖς πολεμικαῖς ναυσὶν οὖσαις πολλαπλασίαις· καὶ τινας αὐτῶν καταδύσας, καὶ τῶν ἰδίων ἀποβυλῶν, ἀμφίδοξον ἔσχε τὴν νίκην. Μετιὲ δὲ ταῦτα Ἀθηναίων ἀποστειλάντων εἴκοσι τριήρεις, οἱ Λακεδαιμόνιοι φοβηθέντες, ἀπέπλευσαν εἰς τὴν Κόρινθον, οὐ τολμῶντες ναυμαχεῖν. Ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν.

(C. 49.) Olymp. LXXXVIII, a. a. C. 426. Arch. Diotimo, Coss C. Julio et Proculo Verginio Triensto, Cnemus irrito conatu in Salaminiem traiecit, et Piraeccum tentat. Repulso illo, firmiorem Salaminiis custodiam Athenienses instituerunt.

49. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Διοτίμου Ῥωμαῖοι μὲν κατέστησαν ὑπάτους Γάϊον Ἰούλιον καὶ Πρόκλον Οὐεργίνιον. Τρίκοστον· Ἠλεῖοι δ' ἦγον Ὀλυμπιάδα ὀγδόην πρὸς ταῖς ὀγδοήκοιτα, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον Σύμμαχος Μεσσήνιος ἀπὸ Σικελίας. Ἐπὶ δὲ τούτων Κνημος ὁ τῶν Λακεδαιμονίων ναύαρχος ἐν τῇ Κορίνθῳ διατρέβων, ἔκρινε τὸν Πειραιῶ

καταλαβέσθαι. Ἐπυνθάνετο γὰρ μήτε ναῦς ἐν αὐ-
 τῷ καθεικυσμέναις ὑπάρχειν, μήτε στρατιώτας εἶναι
 τεταγμένους ἐπὶ τῆς φυλακῆς· τοὺς γὰρ Ἀθηναίους
 ἀμελῶς ἔχειν περὶ τῆς τούτου φυλακῆς, διὰ τὸ μη-
 δικμῶς ἐλπίζειν, τολμῆσαι τινὰς καταλαβέσθαι τὸν
 τόπον. Διόπερ ἐν τοῖς Μεγάροις καθεικνύσας τὰς
 νεωοληγμένας τετραράκοντα τριήρεις, νυκτὺς ἔπλευ-
 σεν εἰς τὴν Σαλαμῖνα· προστεσθὼν δ' ἀπροςδοκῆτως
 εἰς τὸ φρούριον τῆς Σαλαμῖνος τὸ καλούμενον Βου-
 δύριον, τρεῖς ναῦς ἀπέσπασε, καὶ τὴν ἄλλην Σαλα-
 μῖνα κατέδραμε. Τῶν δὲ Σαλαμινίων πυρρσευσάν-
 των τοῖς κατὰ τὴν Ἀττικὴν, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι δόξαν-
 τες τὸν Πειραιᾶ κατειληφθαι, ταχέως ἐξεβοήθουν
 μετὰ πολλῆς ταραχῆς· γνόντες δὲ τὸ γεγονός, τα-
 χέως πληρώσαντες ναῦς ἱκανὰς, ἔπλεον εἰς τὴν Σα-
 λαμῖνα. Οἱ δὲ Πελοποννησιοὶ τῆς ἐπιβολῆς διαψευ-
 σθέντες, ἀπέπλευσαν ἐκ τῆς Σαλαμῖνος εἰς τὴν οἰ-
 κείαν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι, τῶν πολεμίων ἀποπεπλευ-
 κούτων, τῆς μὲν Σαλαμῖνος ἐπιμελεστέραν φυλακὴν
 ἐποίησαντο, καὶ κατέλιπον φρουροὺς τοὺς ἱκανοὺς·
 τὸν δὲ Πειραιᾶ κλείθροις καὶ φυλακαῖς ἱκαναῖς δια-
 λαβόντες ὠχύρωσαν.

(C. 50.) Incidit hoc tempus in bellum, quod Sitalces, rex Thra-
 cum, qui parvum regnum virtute ac prudentia praeclare auxerat,
 adversus Perdicam, R. Macedoniae, gessit, ut Amyntae, Philipp-
 i, regnum paternum redderet.

50. Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Σιτάλκης ὁ
 τῶν Θρακῶν βυσιλεὺς παρειλήφει μὲν βυσιλείαν ὀλί-
 γης χώρου, διὰ δὲ τὴν ἰδίαν ἀνδρίαν καὶ σύνεσιν ἐπὶ
 πολὺ τὴν δυναστείαν ἠΐξησεν, ἐπεικῶς μὲν ἄρχω

τῶν ὑποτεταγμένων, ἀνδραῖος δ' ὢν ἐν ταῖς μάχαις καὶ στρατηγικός, ἔτι δὲ τῶν προσόδων μεγάλην ποιούμενος ἐπιμέλειαν· τὸ δὲ τέλος ἐπὶ τοσοῦτον δυνάμεις προῆλθεν, ὥστε χώρας ἄρξαι πλείστης τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλευσάντων κατὰ τὴν Θράκην. Ἢ μὲν γὰρ παραθαλάττιος αὐτῆς, ἀπὸ τῆς Ἀβδηριτῶν χώρας τὴν ἀρχὴν ἔχουσα, διέτεινε μέχρι τοῦ Ἰστροῦ ποταμοῦ· ἀπὸ δὲ θαλάττης εἰς τὸ μεσόγειον πορευομένη, τοσοῦτον εἶχε διήστημα, ὥστε πεζὸν εἴζονον ὄδοιτορῆσαι ἡμέρας τρεῖςκαίδεκα. Τηλικούτης δὲ χώρας βασιλεύων, ἐλάμβανε προσόδους καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν πλείω χιλίων ταλάντων. Κατὰ δὲ τοὺς ὑποκειμένους καιροὺς ἔχων πόλεμον, ἤθροισεν ἐκ τῆς Θράκης στρατιώτας, πεζοὺς μὲν πλείους τῶν δυοκαίδεκα μυριάδων, ἵππεῖς δὲ πεντακισμυρίους. Ἀναγκαιὸν δὲ ἐστὶ τοῦ πολέμου τούτου προειχθῆσθαι τὰς αἰτίας, ἵνα σαφὴς ὁ περὶ αὐτοῦ λόγος ἵσταῖ· τοῖς ἀναγκαιώσκεισι. Σιτάλκης τοίνυν πρὸς Ἀθηναίους φίλιον συνθέμενος, ὁμολόγησεν αὐτοῖς ἀμμιχῆσειν τὸν ἐπὶ Θράκης πόλεμον. Διόπερ βουλόμενος τοὺς Χαλκιδαῖς σὺν τοῖς Ἀθηναίοις καταπολεμῆσαι, παρεσκευάζετο δύναμιν ἀξιόλογον. Ἄμα δὲ καὶ πρὸς Περδικκὰν τὸν βασιλέα τῶν Μακεδόνων ἄλλοτριῶς διακείμενος, ἔκρινε κατὰγειν ἐπὶ τὴν Μακεδονικὴν βασιλείαν Ἀμίνταν τὸν Φιλίππου. Δι' ἀμφοτέρων οὖν τὰς προειρημένας αἰτίας ἦν ἀναγκαιὸν αὐτῷ συστήσασθαι δύναμιν ἀξιόλογον. Ὡς δ' αὐτῷ καὶ πρὸς τὴν στρατιάν εὐτρεπῆ κατεσκευάσιστο, προήγαγε τὴν δύναμιν ἄπισαν, καὶ διελθὼν τὴν Θράκην,

ἐνέβαλεν εἰς τὴν Μακεδονίαν. Οἱ δὲ Μακεδόνες τὸ μέγεθος τῆς δυνάμεως καταπλαγέντες, παρατιύξασθαι μὲν οὐκ ἐτόλμησαν· ἐκκομίσαντες δὲ τὸν τε σῆτον καὶ τῶν χρημάτων ὅσα δυνατὸν ἦν εἰς τὰ κριτερώτατα φρούρια, μένοντες ἐν τούτοις ἰσχυρίαν εἶχον. Οἱ δὲ Θραῖκες καταγαγόντες τὸν Ἀμύντιαν ἐπὶ τὴν βασιλείαν, τὸ μὲν πρῶτον διὰ λόγων καὶ πρεσβειῶν ἐπειροῶντο προσάγεσθαι τὰς πόλεις· ὡς δ' οὐδεὶς αὐτοῖς προσεῖχεν, εὐθύς τῷ πρώτῳ φρουρίῳ προσβαλόντες, κατὰ κράτος εἶλον. Μετὰ δὲ ταῦτά τινες τῶν πόλεων καὶ τῶν φρουρίων διὰ τὸν φόβον ἑκουσίως ὑπετάγησαν. Πορθήσαντες δὲ πᾶσαν τὴν Μακεδονίαν, καὶ πολλῆς ὠφελείας κύριοι γενόμενοι, μετέβησαν ἐπὶ τὰς Ἑλληνίδας πόλεις τὰς τῶν Χαλκιδέων.

(C. 51.) Quo bello prospere finito, quum Sitalces etiam Chalcidenses expugnare vellet: Graeciae urbes, conspiratione facta, communi delectu exercitum ingentem conscribere. Quo facto, ille eum Perdicca reconciliatur, et affinitate cum eo contracta, agmen in Thraciam reducit.

51. Τοῦ δὲ Σιτάλκου περὶ ταῦτα διατριβόντος, Θετιαλὸς καὶ Ἀχαιοὶ καὶ Μάγνητες καὶ οἱ ἄλλοι πάντες Ἕλληνες, ἕσοι κατῴκουν μεταξὺ Μακεδονίας καὶ Θερμοπυλῶν, συνεφρόνησαν, καὶ δύναμιν ἀξιόλογον κοινῇ συνεστήσαντο. Ἐύλαβοῦντο γὰρ, μὴ ποτε τοσαύταις μετριάσιν οἱ Θραῖκες ἐμβάλωσιν αὐτῶν εἰς τὴν χώραν, καὶ κινδυνεύσωσι ταῖς πατρίσι. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ τῶν Χαλκιδέων ποιησάντων, Σιτάλκης πυθόμενος τοὺς Ἕλληνας ἀδράς δυνάμεις συνηθροικῆναι, καὶ τοὺς στρατιώτας ὑπὸ τοῦ χειμῶνος ἐνοχλουμένους, πρὸς μὲν τὸν Περδίκκαν διαλυσι-

μενος ἐπιγαμίην ἐποίησατο, τὰς δὲ δυνάμεις ἀπήγαγεν εἰς Θοράκην.

(C. 52.) Interca Attica Iacridaemoniis tertium vastatur: Atheniensibus pestilentia et frumenti penuria afflictis, aciem opprociandi animus non erat.

52. Ἄμα δὲ τοῦτοις πραιτομένοις, Λακεδαιμόνιοι μὲν παραλαβόντες τοὺς ἐκ Πελοποννήσου σιμμάχους, εἰσέβηλον εἰς τὴν Ἀπικὴν, ἔχορτος τὴν ἡγεμονίαν Ἀρχιδάμου τοῦ βασιλέως· τὸν δὲ σῖτον ἐν τῇ χλόῃ διέφθειραν, καὶ τὴν χώραν δρῶσαντες, ἐπατήλθον εἰς τὰς πατρίδας. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι παρατιζοσθαι μὲν οὐ τολμῶντες, ὑπὸ δὲ τῆς τύσου καὶ τῆς σιτοδειῆς πιεζόμενοι, κακὰς περὶ τοῦ μέλλοντος ἐλίμβανον ἐλπίδας. Ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν. ?!

(C. 53.) Olymp. LXXXVIII, 2. a. C. 425. Arch. Euclide, Tribb. militaribus consulari potestate M. Manlio, Q. Sulpitio Praetextato et Ser. Cornelio Cossio, Leontini in Sicilia, a Syracusanis bello petiti, Athenensium implorant auxilium, misso oratore Gorgia, qui princeps dicendi artes invenit, disertaque oratione Atheniensibus civium suorum societatem persuasit.

53. Ἐπ' ἄρχορτος δ' Ἀθήνησιν Εὐκλείδου Ῥωμαῖοι κατέστησαν ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχους τρεῖς, Μάχρον Μάριον, Κόϊντον Σοντίχιον Πραιτέξιτον, καὶ Σερούλιον Κορηλίον Κόσσον. Ἐπὶ δὲ τούτων κατὰ τὴν Σικελίαν Λεοντῖνοι, Χαλκιδέων μὲν ὄντες ἄτοικοι, συγγειεῖς δὲ Ἀθηναίων, ἔτυχον ὑπὸ Συρακοσίων πολεμοῦμενοι. Πιεζόμενοι δὲ τῷ πολέμῳ, καὶ διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῶν Συρακουσίων κινδυνεύοντες ἀλῶναι κατὰ κράτος, ἐξέπεμψαν πρέσβεις εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀξιούντες τὸν δῆμον βοηθῆσαι τὴν ταχίστην, καὶ τὴν πόλιν ἑαυτῶν ἐκ τῶν κινδύ-

ρων ὕσασθαι. Ἦν δὲ τῶν ἀπεσταλμένων ἀρχιπρεσβευτῆς Γοργίας ὁ ῥήτωρ, δεινότητι λόγου πολὺ προέχων πάντων τῶν καθ' ἑαυτὸν. Οὗτος καὶ τέχνας ῥητορικὰς πρῶτος ἐξεῦρε, καὶ κατὰ τὴν σοφιστείαν τοσοῦτον τοὺς ἄλλους ὑπερέβαλεν, ὥστε μισθὸν λαμβάνειν παρὰ τῶν μαθητῶν μῆτρ' ἑκατόν. Οὗτος οὖν κατανήσας εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ πειραχθεὶς εἰς τὸν δῆμον, διελέχθη τοῖς Ἀθηναίοις περὶ τῆς συμμαχίας, καὶ τῷ ξενίζοντι τῆς λέξεως ἐξέπληξε τοὺς Ἀθηναίους, ὄντας εὐφρεῖς καὶ φιλολόγους. Πρῶτος γὰρ ἐχρήσατο τῆς λέξεως σχηματισμοῖς περιττοτέροις, καὶ τῇ φιλοτεχνίᾳ διαφέρουσιν ἀντιθέτοις καὶ ἰσοκώλοις καὶ παρίσοις καὶ ὁμοτελεῦτοις, καὶ τισιν ἐτέροις τοιοῦτοις, ἃ τότε μὲν διὰ τὸ ξένον τῆς κατασκευῆς ἀτοδοχῆς ἤξιον, νῦν δὲ περιεργίαν ἔχειν δοκεῖ, καὶ φαίνεται καταγέλιυστον, πλεονάκις καὶ κατακόρηως τιθέμενον. Τέλος δὲ πείσας τοὺς Ἀθηναίους συμμαχῆσαι τοῖς Λεοντίνοις, οὗτος μὲν θυμασθεὶς ἐν ταῖς Ἀθήναις ἐπὶ τέχνῃ ῥητορικῇ, τὴν εἰς Λεοντίους ἐπιάνοδον ἐποίησατο.

(C. 54.) Atheniensis igitur, occupandae Siciliae studio dudum incensi, Leontinis classem auxilio mittunt, ducibus Lachete et Charoade. Qui Rhegium advecti, copias suas augment; hinc Liparenisium insulas, quia Syracusanis favebant, excursionibus vexant; tum conserto cum Siculis proelio, Locrensium castellum capiunt; denique, Atheniensium prospicientia, pluribus navibus instruntur. At bello longius extracto, Leontini legatione rem transigunt cum Syracusanis, qui receptos in civitatem, municipes suos faciunt.

54. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ πάλαι μὲν ἦσαν ἐπιθυμηταὶ τῆς Σικελίας, διὰ τὴν ἀρετὴν τῆς χώρας, καὶ τότε δ' ἀσμένως προσδεξίμενοι τοὺς τοῦ Γοργίου λόγους, ἐφηγγίσαντο συμμαχίαν ἐκπέμπειν τοῖς Λεον-

τήνους· πρόφρασιν μὲν φέροντες τὴν τῶν συγγειῶν
 χρεῖαν καὶ δέησιν, τῇ δ' ἀληθείᾳ τὴν εὐχὴν στυγ-
 ροῦντες κατακτῆσασθαι. Καὶ γὰρ οὐ πολλοῖς ἔϊεσι
 πρότερον, τῶν τε Κορινθίων καὶ τῶν Κερκυραίων
 διατυλεμοῦντων μὲν πρὸς ἀλλήλους, φιλοτιμηθέν-
 των δ' ἀμφοτέρων συμμαχους λαβεῖν τοὺς Ἀθηναί-
 ους, προσέκρινεν ὁ δῆμος συμμαχεῖν τοῖς Κερκυραί-
 οισ, διὰ τὸ τὴν Κέρκυραν εὐφρῶς κείσθαι πρὸς τὸν
 εἰς Σικελίαν πλοῦν. Καθόλου γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι
 κατακτησάμενοι τὴν τῆς θαλάττης ἡγεμονίαν, καὶ
 μεγάλως πράξεις ἐπιτελεσάμενοι, συμμαχῶν τε πολ-
 λῶν εὐπόρουν, καὶ δυνάμεις ἐπιτελεσάμενοι, μεγί-
 στας ἐκέκτηντο πόλεις· καὶ χρημάτων τε πλῆθος
 ἔτοιμον παρέλαβον, μετακομίσαντες ἐκ Δήλου τὰ
 κοινὰ χρήματα τῶν Ἑλλήνων, ὅρτια πλείω τῶν μυ-
 ρίων ταλάντων· ἡγεμόσι τε μεγάλοις καὶ διὰ στρα-
 τηγίαν δεδοκιμισμένοις ἐχρήσαντο· καὶ διὰ τούτων
 ἁπάντων ἠλπίζαν καταπολεμήσειν μὲν τοὺς Λυκεδαι-
 μονίους, πίσεως δὲ τῆς Ἑλλάδος τὴν ἡγεμονίαν περι-
 πετοιμημένοι, ἀνθ' ἑξῆσθαι τῆς Σικελίας. Διὰ ταύτας
 οὖν τὰς αἰτίας φημισάμενοι βοηθεῖν τοῖς Λεοντί-
 νοις, ἐξέπεμψαν εἰς τὴν Σικελίαν ναῦς ἑκατὸν, καὶ
 στρατηγούς Λύχτην καὶ Χαμοιάδην. Οὗτοι δὲ πλεύ-
 σαντες εἰς τὸ Ῥήγιον, προσελάβοντο ναῦς ἑκατὸν
 παρὰ τῶν Ῥηγίων καὶ αὐτῶν τῶν Χιλκιδίων ἀποί-
 κων ὄντων· ἐντεῦθεν δ' ὁρμώμενοι, τὸ μὲν πρῶτον
 τὰς Λιπαραιῶν νήσους κατέδραμον, (διὰ τὸ συμμα-
 χεῖν τοὺς Λιπαραίους τοῖς Συρακουσίοις,) μετὰ δὲ
 ταῦτα ἐπὶ Λοκροῦς πλεύσαντες, καὶ πέντε νεῶν Λο-

κρίδων κυριεύσαντες, φρούριον ἐπολιόρησαν. Ἐπιβοηθησάντων δὲ τῶν πλησιοχώρων Σικελῶν τοῖς Μυλαίοις, ἐγένετο μάχη, καὶ ἦν Ἀθηναῖοι νικήσαντες ἀπέκτειναν μὲν πλείους τῶν χιλιῶν, ἐξώγησαν δὲ οὐκ ἐλάττους τῶν ἑξακοσίων· εὐθύς δὲ καὶ τὸ φρούριον ἐκπολιορκήσαντες κατέσχον. Τούτων δὲ πρῶτων, κατέπλευσαν νῆες τετρακόντια, ἃς ἀπέσειλεν ὁ δῆμος, κρίνον γεννηιότερον ἄπτεσθαι τοῦ πολέμου· ἠγάγτο δ' αὐτῶν Εὐρυμέδων καὶ Σοφοκλῆς. Ζήθροισθεισῶν δὲ τῶν τριήρων εἰς ἓνα τόπον, ἀξιόλογος ἤδη στόλος κατεσκευάστος, συγκείμενος ἐκ τριήρων πενήκοντα καὶ διακοσίων. Τοῦ δὲ πολέμου χρορίζοιτος, οἱ Λεοντῖνοι διαπρησβευσάμενοι πρὸς τοὺς Συρακουσίους, διελύθησαν. Διότι αἱ μὲν Ἀθηναίων τριήρεις ἠπέπλευσαν εἰς τὴν οἰκίαν· οἱ δὲ Συρακούσιοι τοῖς Λεοντῖνοις μεταδόντες τῆς πολιτείας, ἅπαντας Συρακουσίους ἐποίησαν, καὶ τὴν πόλιν φρούριον ἀπέδειξαν τῶν Συρακουσίων. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Σικελίαν ἐν τούτοις ἦν.

(C. 55) In Graecia Lesbii, ab alienatis ab Atheniensibus, in societatem Lacedaemoniorum transeunt, iisque, ut maria imperio putiantur, suadent. Sed conatus illorum praeventunt Athenienses, qui, praefecto navium Clinippide, Mitylenaeos fundunt, novaque armatorum manu, quam Paches adduxerat, illorum urbem gravi obsidione premunt. Lacedaemonii et naves subsidio mittunt obsessis, et Atticam devastant. Coguntur tandem dedere urbem Mitylenaei, in quos a Cleone oratore violenta sententia dicitur. Qua mox retractata, illi criminibus quidem ac metu liberantur: sed urbem eorum dirunt Athenienses, Lesbiumque totam, exceptis Methymnacorum agris, sorte dividunt.

55. Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα Λέσβιοι μὲν ἀπέστησαν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων· ἐνεκάλουν γὰρ αὐτοῖς, ὅτι βουλομένων συνοικίξιν πάσας τὰς κατὰ τὴν Λέσβον

πόλεις, εἰς τὴν Μιτυληναίων πόλιν διεκόμισαν. Διὸ καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους ἀποστείλαντες πρὸς βευτιάς, καὶ συμμαχίαν συνθέμενοι, συνεβούλευον τοῖς Σπαρτιάταις ἀντέχεσθαι τῆς κατὰ Θάλατταν ἡγεμονίας· πρὸς ταύτην δὲ τὴν ἐπιβολὴν ἐπηγγείλαντο πολλὰς τριήρεις εἰς τὸν πόλεμον παρεξέσθαι. Ἀσμένως δὲ τῶν Λακεδαιμονίων ὑπακουσάντων, καὶ περὶ τὴν κατασκευὴν τῶν τριήρων γενομένων, Ἀθηναῖοι φθάσαντες αὐτῶν τὴν παρασκευὴν, παραχρῆμα δύναμιν ἐξέπεμψαν εἰς τὴν Λέσβον, πληρώσαντες ναῦς τετρακόντια, καὶ στρατηγὸν προχειρισάμενοι Κλεινίπιδην. Οὗτος δὲ προσλαβόμενος βοήθειαν παρὰ τῶν συμμαχῶν, κατέπλευσεν εἰς τὴν Μιτυλήνην. Γενομένης δὲ ναυμαχίας, οἱ μὲν Μιτυληναῖοι λειψθέντες συνεκλείσθησαν εἰς πολιορκίαν. Τῶν δὲ Λακεδαιμονίων ψηφισαμένων βοηθεῖν τοῖς Μιτυληναῖοις, καὶ παρασκευαζομένων στόλον ἀξιόλογον, ἔφθασαν Ἀθηναῖοι ναῦς ἄλλας σὺν ὀπλίταις χιλίοις ἀποστείλαντες εἰς Λέσβον. Τούτων δ' ἡγούμενος Πάχης ὁ Ἐπικλήρου, καταντήσας εἰς Μιτυλήνην, καὶ τὴν προὔπαρχουσαν δύναμιν παραλαβών, περικτείχισε τὴν πόλιν, καὶ συνεχεῖς προσβολαῖς ἐποιεῖτο, οὐ μόνον κατὰ γῆν, ἀλλὰ καὶ κατὰ Θάλατταν. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐξιπέστειλαν εἰς τὴν Μιτυλήνην τριήρεις μὲν τετραρακονταπέντε, καὶ στρατηγὸν Ἀλκίδα· εἰς δὲ τὴν Ἀιτικὴν εἰσέβαλον μετὰ τῶν συμμαχῶν· ἐπελθόντες δὲ καὶ τοὺς παραλελειμμένους τόπους τῆς Ἀιτικῆς, καὶ δηρώσαντες τὴν χώραν, ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν. Μιτυληναῖοι δὲ τῇ σιτοδείᾳ

καὶ τῷ πολέμῳ πιεζόμενοι, καὶ στασιάζοντες πρὸς ἀλλήλους, καθ' ὁμολογίαν παρέδωκαν τὴν πόλιν τοῖς πολιορκοῦσιν. Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τοῦ δήμου βουλευομένου, ὡς χρὴ προσεγγέκασθαι τοῖς Μιτυληναίοις, Κλέων ὁ δημογωγός, ὠμὸς ὢν τὸν πρότον Τ καὶ βίαιος, παρώξυνε τὸν δῆμον, ἀποφαινόμενος δεῖν τοὺς Μιτυληναίους αὐτοὺς μὲν ἠβηδὸν ἅπαντας ἀποκτεῖναι, τέκνα δὲ καὶ γυναῖκας ἐξαιδομοδίεσθαι. Τέλος δὲ πεισθέντων τῶν Ἀθηναίων, κατὰ τὴν γνώμην τε τοῦ Κλέωνος ψηφισαμένων, ἀπεστάλησαν εἰς τὴν Μιτυλήνην οἱ τὰ δοχθέντα τῷ δήμῳ δηλώσοντες τῷ στρατηγῷ. Τοῦ δὲ Πάχης ἀναγρόντος τὸ ψήφισμα, ἤλθεν ἐναντίον τῷ προτέρῳ. Ὁ δὲ Πάχης γνοὺς τὴν μετάνοιαν τῶν Ἀθηναίων, ἐχάρη, καὶ τοὺς Μιτυληναίους συναγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν, ἀπέλυσε τῶν ἐγκλημάτων, ἅμα δὲ καὶ τῶν μεγίστων φόβων. Ἀθηναῖοι δὲ τῆς Μιτυλήνης τὰ τεῖχη περιελόντες, τὴν Λέσβον ὅλην πλὴν τῆς Μηθυμναίων χώρας κατεκληρούχησαν. Ἡ μὲν οὖν Λεσβίων ἀπόστασις ἀπ' Ἀθηναίων τοιοῦτον ἔσχε τὸ τέλος.

(C.56.) Per id tempus obsessae ab Lacedaemoniis Plataeae. Pars incolarum, transcensis muris, per excubias hostium salva Athenas evasit: at reliqui, post deditiōnem urbis, indignissime perierunt, agrisque illorum stipendiis elocati sunt.

56. Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Λακεδαιμόνιοι τὰς Πλαταιὰς πολιορκοῦντες, περιετείχισαν τὴν πόλιν, καὶ στρατιώταις πολλοῖς παρεφύλαττον. Χρο- νιζούσης δὲ τῆς πολιορκίας, καὶ τῶν Ἀθηναίων μη- δεμίαν ἔξαποσιελλόντων βοήθειαν, οἱ πολιορκούμε-

νοι σιτοδεία τε συνείχοντο, καὶ τῶν πολιτῶν ἐν ταῖς
 προσβολαῖς πολλοὺς ἀποβεβλήκεισαν. Ἀπορομύ-
 κων δ' αὐτῶν, καὶ βουλευομένων περὶ τῆς σωτηρίας,
 τοῖς μὲν πολλοῖς ἐδόκει τὴν ἰσυχίαν ἄγειν, τοῖς δ'
 ἄλλοις, ὡς διακοσίοις οἴσιν, ἔδοξε νυκτὸς βιάσα-
 σθαι τοὺς φύλακας, καὶ διεκπεσεῖν εἰς τὰς Ἀθήνας.
 Τηρήσαντες οὖν ἀσέλγηρον νύκτα, τοὺς μὲν ἄλλους
 ἔπεισαν εἰς θύετρα μέρη προσβύλλειν τῷ περιτειχί-
 σματι· αὐτοὶ δ' ἐτοιμασάμενοι κλίμακας, καὶ τῶν
 πολεμίων παρηγοηθούτων ἐν τοῖς ἀτεστραμμένοις
 μέρεσι τῶν τειχῶν, αὐτοὶ διὰ τῶν κλιμάκων ἔτυχον
 ἀνυβάντες ἐπὶ τὸ τεῖχος, καὶ τοὺς φύλακας ἀποκτεί-
 ναντες διέφυγον εἰς τὰς Ἀθήνας. Τῇ δ' ἕστερῳίᾳ
 Μακεδαιμόνιοι μὲν παροξυνθέντες ἐπὶ τῷ δρασμῶ
 τῶν ἀπεληλυθότων ἐκ τῆς πόλεως, προσέβυλον τῇ
 πόλει τῶν Πλαταιέων, καὶ πᾶσαν εἰσεφέροντο σπου-
 δὴν βίᾳ χειρῶσασθαι τοὺς πολιορκουμένους· οἱ δὲ
 Πλαταιεῖς καταπλαγέντες καὶ διαπρεσβευσάμενοι,
 παρέδωκαν ἑαυτοὺς τε καὶ τὴν πόλιν τοῖς πολεμίοις.
 Οἱ δ' ἡγεμόνες τῶν Μακεδαιμονίων καθ' ἓνα τῶν
 Πλαταιέων προσκαλοῦμενοι, ἐπηρώτων τί ἀγαθὸν
 πεποίηκε τοῖς Μακεδαιμονίοις· ἐκάστου δὲ ὁμολο-
 γοῦντος μηδὲν εὐηργετηκέναι, πᾶσιν ἐπηρώτων εἴ τι
 κακὸν ἔδρασαν τοὺς Σπαρτιάτας· οὐδενὸς δ' ἀντι-
 λέγοντος, πάντων κατέγνωσαν θάνατον. Διὸ καὶ
 τοὺς ἐγκαταλειφθέντας ἄπυρτας ἀνεῖλον, καὶ κυτα-
 σκίψαντες ἐμίσθωσαν τὴν χώραν. Πλαταιεῖς μὲν
 οὖν τὴν πρὸς Ἀθηναίους συμμαχίαν βεβαιοποίησαν

τηρήσαντες, ἀδίκως ταῖς μεγίσταις συμφοραῖς περιέπεσον.

(C. 57.) Coreyraeorum multi, qui capti in bello ad Epidamnium, turpique conditione exsoluti vinculis fuerant, dum prodere Laedaeemoniis patriam conantur; ingens exstitit in insula seditio, Atheniensium ope composita.

57. Ἄμα δὲ τοῦτοις πρατιομένοις, ἐν τῇ Κερκύρα μεγάλῃ συνέστη στήσις καὶ φιλοτιμία, διὰ τούτων αἰτίας. Ἐν τῷ περὶ Ἐπίδαμνον πολέμῳ πολλοὶ Κερκυραίων αἰχμάλωτοι γενόμενοι, καὶ καταβληθέντες εἰς τὴν δημοσίαν φυλακὴν, ἐπηγγείλαντο τοῖς Κορινθίοις δώσειν τὴν Κέρκυραν, εἰὰν αὐτοὺς ἀπολύσωσιν. Ἀσμένως δὲ τῶν Κορινθίων προσδεξαμένων τοὺς λόγους, οἱ Κερκυραῖοι προσποιηθέντες λύτρα δίδοναι, διηγγυήθησαν ὑπὸ τῶν προσέξων ἱκανῶν τιῶν ταλάντων ἀφεθέντες. Καὶ τηροῦντες τὴν ἀπὸ τῶν ὁμολογημένων πίστιν, ὡς κατήντησαν εἰς τὴν πατρίδα, τοὺς δημογωγεῖνείωθότας καὶ μάλιστα τοῦ πλήθους προΐστιασθαι, συλλαβόντες ἀπέσφαξαν. Καταλύσαντες δὲ τὴν δημοκρατίαν, μετ' ὀλίγον χρόνον Ἀθηναίων βοηθησάντων τῷ δήμῳ, οἱ μὲν Κερκυραῖοι τὴν ἐλευθερίαν ἀνακτησάμενοι, [καὶ] κολάζειν ἐπεβίβλοντο τοὺς τὴν ἐπανάστασιν πεποιημένους· οὗτοι δὲ φοβηθέντες τὴν τιμωρίαν, κατέφυγον ἐπὶ τοὺς τῶν θεῶν βωμούς, καὶ ἰκέται τοῦ δήμου καὶ τῶν θεῶν ἐγένοντο.

(C. 58.) Olymp. LXXXVIII, 3. a. C. 424. Euthydemo Arch., Tribunis militum consulari potestate M. Fabio, M. Postio Flaccinatore et L. Sergio, pestis, quae nuper saevierat, recrudescit Athenis, excitata illa stagnorum vaporibus, nutritientique vitio ac nimio aëris fervore aucta. Ad eam averruncandam placandosque

deus Athenienses, oraculi monitu, sepulta cadavera Deld exportant, lustrataque insula panegyris instaurant.

58. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθήνησιν Εὐθυδήμου Ῥωμαῖοι κατέστησαν ἀντὶ τῶν ὑπείτων χιλιάρχους τρεῖς, Μάρκον Φάβιον, Μάρκον Φαλίτιον, καὶ Λεύκιον Σερούϊλιον. Ἐπὶ δὲ τούτων Ἀθηναῖοι χρόνον τινα τῆς νόσου τῆς λοιμικῆς ἀνεμιμένοι, πάλιν εἰς τὰς αὐτὰς συμφορὰς ἐρέπεσον. Οὕτω γὰρ ὑπὸ τῆς νόσου διετέθησαν, ὥστε τῶν στρατιωτῶν ἀποβλεῖν μὲν ὑπὲρ τοὺς τετρακισχιλίους, ἵππεις δὲ τετρακοσίους, τῶν δ' ἄλλων ἐλευθέρων τε καὶ δούλων ὑπὲρ τοὺς μυρίους. Ἐπιζητούσης δὲ τῆς ἱστορίας τὴν τῆς περὶ τὴν νόσον δεινότητος αἰτίαν, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἐκθέσθαι ταῦτα. Προγεγενημένων ἐν τῷ χειμῶνι μεγάλων ὄμβρων, συνέβη τὴν γῆν ἔνυδρον γενέσθαι, πολλοὺς δὲ καὶ τῶν κοίλων τόπων δεξιμένους πληθος ὑδάτων, λιμνίσαι καὶ σχεῖν στατὸν ἕδωρ, παραπλησίως τοῖς ἐλώδεσι τῶν τόπων· θερμαινομένων δ' ἐν τῷ θερεὶ τούτων καὶ σιπομένων, συνίστασθαι πιχρείας καὶ δυσώδεις ἀτμίδας· ταύτας δ' ἀναθυμιωμέναις διαφθείρειν τὸν πλησίον ἀέρι· ὕπερ δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἐλῶν τῶν νοσώδη διάθεσιν ἔχόντων ὀρῶνται γινόμενον. Συνεβίβλετο δὲ πρὸς τὴν νόσον καὶ ἡ τῆς προσφερομένης τροφῆς κακία· ἐγένετο γὰρ οἱ καρποὶ κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν ἔνυγροι παντελῶς καὶ διεφθαρμένην ἔχοντες τὴν φύσιν. Τρίτην δὲ αἰτίαν συνέβη γενέσθαι τῆς νόσου, τὸ μὴ πνεῦσαι τοὺς ἐτησίαις, δι' ὧν ἢ κατὰ τὸ θερος ψύχεται τὸ πολὺ τοῦ καύματος· τῆς δὲ θερμυσίας ἐπί-

τασιν λαβούσης, καὶ τοῦ ἕρους ἐμπύρου γενομένου, τὰ σόματα τῶν ἀνθρώπων, μηδεμίᾳ ψύξεως γενόμενης, λημιίνεσθαι συνέβαινε. Διὸ καὶ τὰ νοσήματα τότε πάντα καιμιτώδη συνέβαινε εἶναι, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς θερμότητος. Διὰ δὲ ταύτην τὴν αἰτίαν οἱ πλεῖστοι τῶν νοσοῦντων ἔρριπτον ἑαυτοὺς εἰς τὰ φρέατα καὶ τὰς κρήνας, ἐπιθυμοῦντες αὐτῶν καταψύξαι τὰ σόματα. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς νόσου, τὰς αἰτίας τῆς συμφορᾶς ἐπὶ τὸ θεῖον ἀνέπεμπον. Διὸ καὶ κατὰ τινα χρησμὸν ἐκάθηραν τὴν [ῥῆσον] Δῆλον, Ἀπόλλωνος μὲν οὔσαν ἱεράν, δοκοῦσαν δὲ μεμιάνθαι, διὰ τὸ τοὺς τετελευτηκότας ἐν αὐτῇ τεθάφθαι. Ἀνασκάψαντες οὖν ἀπίστας τὰς ἐν τῇ Δῆλῳ θήκας, μετήνεγκαν εἰς τὴν Ῥήνειαν καλουμένην ῥῆσον, πλησίον ὑπάρχουσαν τῆς Δῆλου. Ἔτιξαν δὲ καὶ νόμον, μῆτε τίκειν ἐν τῇ Δῆλῳ, μῆτε θάπτειν. Ἐποίησαν δὲ καὶ πανήγυριν τὴν τῶν Δηλίων, γεγενημένην μὲν πρότερον, διαλιποῦσαν δὲ πολὺν χρόνον.

(C. 59.) Interea Lacedaemonii, Peloponnesiorum auxiliis ad iuti, novis incursionibus vastare Atticam moliantur. Sed magnis terrae motibus et exundationibus aversi a consilio, Trachina, exhaustam iamiam et desolatam, incolarum precibus victi, nova colonia reficiunt, et Heraclaeam nuncupant.

59. Τῶν δὲ Ἀθηναίων περὶ ταῦτα ἀσχολουμένων, Λακεδαιμόνιοι τοὺς Πελοποννησίους παραλαβόντες, κατεστρατοπέδευσαν περὶ τὸν Ἴσθμόν, διαροούμενοι πάλιν εἰς τὴν Ἀττικὴν εἰσβαλεῖν. Γεγομένων δὲ σεισμῶν μεγάλων, δεισιδαιμονήσαντες ἀνέκαμψαν εἰς τὰς πατρίδας. Τηλικούτους δὲ συνέβη τοὺς σεισμοὺς γενέσθαι κατὰ πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλά-

δος, ὥς τε καὶ πόλεις τινας ἐπιθαλασσίους ἐπικλύ-
 σασαν τὴν θάλασσαν διασφαιεῖν, καὶ κατὰ τὴν Λα-
 κρίδα χειρσονήσου καθιστάσθαι, ὧν μὲν τὸν ἰωδ-
μόν, ποιῆσαι δὲ τῆσον τὴν ὀρομηζομένην Ἀιαλίαν-
την. Ἄμα δὲ τοῦτοις πραγματοποιέοις Λακεδαιμόνιοι
 τὴν Τραχίνα κυλονμένην ἔκτισαν καὶ μετονομάσαν
 Ἡράκλειαν, διὰ τινος τοιαύτης αἰτίας. Τραχίτιοι
 πρὸς Οἰταίους ὀμόροις ὄντας ἔτη πολλὰ διεπολέ-
 μουν, καὶ τοὺς τλείουσιν ἰὼν πολιτῶν ἀπέβηλον. Τη-
 μου δ' οἷσις τῆς πόλεως, ἰξίωσαν Λακεδαιμόνιους,
 ὄντας ἀποίκους, ἐπιμελήσθηναι τῆς πόλεως. Οἱ δὲ
 καὶ διὰ τὴν συγγένειαν καὶ διὰ τὸ τὸν Ἡρακλῆα
 πρόγονον ἑαυτῶν ἐγκατακηκέει κατὰ τοὺς ἀρχαί-
 οὺς χρόνους ἐν τῇ Τραχίτι, ἔγνωσαν αὐτὴν μεγάλην
 ποιῆσαι πόλιν. Διὸ τῶν Λακεδαιμονίων μὲν καὶ
 τῶν Πελοποννησίων τετρακισχιλίους οἰκῆτορας ἐκ-
 πεμφάντων, καὶ παρὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τοὺς βου-
 λομένους μετέχει τῆς ἀποικίας προσεδέξατο· οὔτοι
 δ' ἦσαν οὐκ ἐλάτοις τῶν ἑξακισχιλίων. Διὸ καὶ
 τὴν Τραχίνα μυριάδων ποιήσαντες, καὶ τὴν χώραν
 κατακλήρουχῆσαντες, ὀνόμασαν τὴν πόλιν Ἡρά-
 κλειαν.

(C. 60) Olymp. LXXXVIII. 4. a. C. 423. Arch. Stratocle,
 Tribb militum consulari potestate L. Fatio Medullino, L. Pinaro
 Mamercino et Sp. Postumio Albo, class. Attic, duce Demosthe-
 ne, expeditionem facit in Lacedaem. quorum agris depopulata,
 rell. 20 in Aetoliam egressi, superata ab Aetolis, Naupactum se re-
 cipit. Repellitur Naupacto Aetoli, sed Molaeria potiuntur. De-
 mosthenes, in Acarnania versans, Acarnanes praesidio mittit Nau-
 pactis, magi, atque Ambraciotarum multitudinem delet. Sed ur-
 bem eorum dum expugnare cogatur, Acarnanes, Atheniensium
 civit viciniam, cum deserunt, redeuntque in gratiam cum Ambra-
 ciotis, qui metu hostium a Lacedaemoniis praesidium arcessunt.

60. Ἐπ' ἀρχοτος δ' Ἀθήνησι Στρατοκλέους,

ἐν Ῥώμῃ ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλίαρχοι κατεστάθησαν
 τρεῖς, Λεύκιος Φούριος Μέτελλος, Σπύριος Λεύκιος
 Πινάριος, καὶ Πουτούμιος Ἄλβος. Ἐπὶ δὲ τούτων
 Ἀθηναῖοι μὲν Δημοσθένη προχειρισάμενοι στρατη-
 γὸν μετὰ νεῦν τριάκοντα, καὶ στρατιωτῶν ἰκανῶν.
 Οὗτος δὲ προσλαβόμενος παρὰ τῶν Κερκυραίων τριή-
 ρεις πεντεκαίδεκα, καὶ παρὰ τῶν Κεφαλλήνων, καὶ
 Ἀκαρνανῶν, καὶ Μεσσηνίων τῶν ἐν Ναυπάκτῳ στρα-
 τιώτας, ἔπλευσεν ἐπὶ τὴν Λευκάδα. Δηώσις δὲ τὴν
 χώραν τῶν Λευκαδίων, ἀπέπλευσεν ἐπὶ τὴν Αἰτω-
 λίαν, καὶ πολλὰς αὐτῶν κώμας ἐπόρθησεν. Τῶν δὲ
 Αἰτωλῶν συστραφέντων ἐπ' αὐτόν, ἐγένετο μάχη,
 καθ' ἣν Ἀθηναῖοι λειψθέντες εἰς Ναύπακτον ἀπε-
 χώρησαν. Οἱ δὲ Αἰτωλοὶ διὰ τὴν ἰκὴν ἐπυρσθέντες,
 καὶ προσλαβόμενοι Λακεδαιμονίων τριεχιλίους στρα-
 τιώτας, στρατεύσαντες ἐπὶ Ναύπακτον, κατοικοῦν-
 των ἐν αὐτῇ τότε Μεσσηνίων, ἀπεκρούσθησαν. Με-
 τὰ δὲ ταῦτα στρατεύσαντες ἐπὶ τὴν ὀνομαζομένην
 Μολυκρίαν, εἶλον τὴν πόλιν. Ὁ δὲ τῶν Ἀθηναίων
 στρατηγὸς Δημοσθένης, εὐλαβούμενος μὴ καὶ τὸν
 Ναύπακτον ἐκπολιορκήσωσι, χιλίους ὀπλίτας ἐξ
 Ἀκαρνανίας μεταπεμψάμενος, ἀπέστειλεν εἰς τὸν
 Ναύπακτον. Δημοσθένης δὲ περὶ τὴν Ἀκαρνανίαν
 διατρίβων, περιέτυχεν Ἀμπρακιώταις χιλίοις στρα-
 τοπεδεύουσι· πρὸς οὓς συνάψας μάχην, σχεδὸν πάν-
 τας ἀνείλε. Τῶν δὲ ἐκ τῆς Ἀμπρακίας ἐπεξελθόντων
 πανδημεῖ, πάλιν ὁ Δημοσθένης τοὺς πλείους αὐτῶν
 ἀπέκτεινεν, ὥστε τὴν πόλιν σχεδὸν ἔρημον γενέσθαι.
 Ὁ μὲν οὖν Δημοσθένης ᾤετο δεῖν ἐκπολιορκῆσαι

την Ἀμπρακίαν, ἐλπίζων διὰ τὴν ἐρημίαν τῶν ἀμυνομένων ῥαδίως αὐτὴν αἰρήσειν. Οἱ δ' Ἀκαρνᾶνες φοβούμενοι μὴ τῆς πόλεως Ἀθηναῖοι κυριεύσαντες, βιρύτεροι πάροικοι γίνωνται τῶν Ἀμπρακιωτῶν, οὐκ ἔφασαν ἀκολουθεῖν. Στῆσιμιζόντων δ' αὐτῶν, οἱ μὲν Ἀκαρνᾶνες διαλυσάμενοι τοῖς Ἀμπρακιώταις, συνέθεντο τὴν εἰρήνην ἔτη ἑκατὸν. Δημοσθένης δ' ἐγκαταλειφθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀκαρνάνων, ἀπέπλευσε σὺν ταῖς εἴκοσι ναυσὶν εἰς Ἀθήνας. Ἀμπρακιῶται δὲ [ἐν] μεγάλῃ συμφορᾷ περιπεπωκότες, παρὶ τῶν Λακεδαιμονίων φρουρὰν μετεπέμψαντο, φοβούμενοι τοὺς Ἀθηναίους.

(C. 61.) Inde in Peloponnesum Demosthenes transvectus Pylum occupat et munit: quem locum Lacedaemonii, Thrasymede duce, omni ope summaque vi recuperare frustra conantur.

61. Δημοσθένης δὲ στρατεύσας ἐπὶ Πύλον, ἐπεβύλετο τοῦτο τὸ χωρίον τειχίσαι κατὰ τὴν Πελοπόννησον. Ἔστι γὰρ ὄχυρόν τε διαφερόντως, καὶ κείμενον ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ· τῆς δὲ Σπάρτης ἀπέχον σταδίους τετρακοσίους. Ἐχων δὲ τότε καὶ ναῦς πολυαὶ καὶ στρατιώταις ἱκανοὺς, ἐν εἴκοσιν ἡμέραις ἐτείχισε τὴν Πύλον. Λακεδαιμόνιοι δὲ πυθόμενοι τὸν τειχισμόν τῆς Πύλου, συνήγαγον δύναμιν ἄξιόλογον, οὐ μόνον πεζικὴν, ἀλλὰ καὶ ναυτικὴν. Διὸ καὶ τριήρεσι μὲν ἐπὶ τὴν Πύλον ἔπλευσαν τεσσαρακοσιπέντε καλῶς ἐκτεσκευασμέναις, πεζοῖς δὲ ἐπεστράτευσαν μυρίοις καὶ διεχιλίοις· αἰσχροὺν ἠγοῦμενοι τοὺς τῇ Αἰτικῇ δημιουργῆναι μὴ τολμήσαντας βοηθεῖν, ἐν Πελοποννήσῳ χώραν τειχίζειν καὶ καταλαμβάνεσθαι. Οὗτοι μὲν οὖν, ἠγοῦμένου Θρασυμήδους,

πλησίον τῆς Πύλου κατεστρατοπέδευσαν. Ἐμπε-
σοῦσης δὲ ὄρμητος τῷ πλήθει πάντα κίνδυνον ὑπομέ-
νειν, καὶ βίῃ χειρώσασθαι τὴν Πύλον, τὰς μὲν ταῦς
ἀντιπρώτους ἔστησαν τῷ στόματι τοῦ λιμένος, ὅπως
διὰ τούτων ἐμφράξωσι τὸν εἰσπλοῦν τῶν πολεμίων·
περὶ δ' ἐκ δικοδοχῆς προσβάλλοντες τῷ τείχει, καὶ
φιλοτιμίαν τὴν μεγίστην εἰσφερόμενοι, θανμασίους
ἀγῶνας ὑπεστήσαντο. Εἰς δὲ τὴν νῆσον τὴν κυλου-
μένην Σφακτηρίαν, παρατεταμένην δ' ἐπὶ μῆκος,
καὶ ποιοῦσαν εὔδιον τὸν λιμένα, διεβίβισαν τοὺς
ἀρίστους τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν συμμάχων.
Τοῦτο δ' ἔπραξαν, φθάσει βουλόμενοι τοὺς Ἀθη-
ναίους προκαταλαβέσθαι τὴν νῆσον, εὐφρῶς σφό-
δρα κειμένην πρὸς τὴν πολιορκίαν. Δημερεύοντες
δὲ ταῖς τεχομαχίαις, καὶ κατατιρωσκόμενοι διὰ
τὴν τοῦ τείχους ὑπεροχὴν, οὐκ ἔληγον τῆς βίης.
Διὸ πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἀπέθνησκον, οὐκ ὀλίγοι δὲ
κατετραυματίζοντο, πρὸς τόπον ὀχυρωμένον βιαζό-
μενοι. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι προκατελλημένοι χωρίον
καὶ φύσει κατετρόν, καὶ βελῶν [τε] πλήθει, καὶ τῶν
ἄλλων τῶν χρησίμων πολλὴν ἔχοντες ἀφθονίαν, ἐκ-
θύμως ἡμῖνιστο· ἤλπιζον γάρ, κρατήσαντες τῆς
ἐπιβολῆς, πάντα τὸν πόλεμον περιμαχεῖν εἰς τὴν
Πελοπόννησον, καὶ δρῶσειν ἀνὶ μέρος τὴν χώραν
τῶν πολεμίων.

(C. 62.) His Pyli oppugnationem acriter urgentibus, tum alii fortitudinis laudem sibi pararunt, tum summa eluxit Brasidae virtus, applicata terrae triremi hostium in se concursantium robur strenue propulsantis, clypeumque pendentis honestissime. Ita per fortunae miram vicissitudinem Ath. nienses, classe dimicare soliti,

e Laconia Spartanos repulerunt; Lacedaemonii contra, terrestri-
bus victoribus assueti, maritima pugna superiores fuerunt.

62. Τῆς δὲ πολιορκίας ἀνυπέρβλητον τὴν σπου-
δὴν ἐχούσης παρ' ἀμφοτέροις, καὶ τῶν Σπαρτιατῶν
βίαι προσαγόντων τοῖς τείχεσι, πολλοὶ μὲν ἄλλοι κα-
τὰ τὰς ἀνδραγαθίας ἐθαυμάσθησαν, μεγίστης δὲ
ἀποδοχῆς ἔτυχε Βρασιίδας. Τῶν γὰρ τριηράρχων οὐ
τολμώντων τῇ γῆ προσάγειν τὰς τριήρεις, διὰ τὴν
χαλεπότητα τῶν τόπων, τριήραρχος ὢν ἐβόα καὶ πα-
ρεκλείειο τῷ κυβερνήτῃ μὴ φείδουθαι τοῦ σκάφους,
ἀλλὰ καὶ βίαι προσάγειν τῇ γῆ τὴν τριήρη· αἰσχρὸν
γὰρ εἶναι τοῖς Σπαρτιάταις, τῆς μὲν ψυχῆς ἀφειδεῖν
ἐνεκα τῆς νίκης, τῶν δὲ σκαφῶν φείδουθαι, καὶ πε-
ριορᾶν Ἀθηναίους κριτοῦντας τῆς Λακωνικῆς. Τέ-
λος δὲ συναναγκάσαντος τὸν κυβερνήτην προσα-
γαγεῖν τὴν ναῦν, ἣ μὲν τριήρης ἐπόκειλεν· ὁ δὲ
Βρασιίδας ἐπιβὰς ἐπὶ τὴν τῆς νεῶς ἐπιβιάθραν, ἐκ
ταύτης ἡμύνατο τὸ πλῆθος τῶν ἐπ' αὐτὸν συνδρα-
μόντων Ἀθηναίων. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον τοὺς προσ-
τόντας πολλοὺς ἀπέκτεινε· μετὰ δὲ ταῦτα πολλῶν
ἐτ' αὐτὸν ἐπιφερομένων βελῶν, πολλοῖς περιέπιπτεν
ἐναντίοις τραύμασι. Τέλος δὲ διὰ τῶν τραυμάτων
αἵματος ἐκχυθέντος πολλοῦ, καὶ διὰ τοῦτο λειπο-
ψυχίσαντος αὐτοῦ, ὁ μὲν βραχίων προέπεσεν ἐκ τῆς
νεῶς, ἣ δ' ἄσπις περιόρνυεῖσα καὶ πεσοῦσα εἰς τὴν
θάλασσαν, ὑποχείριος ἐγένετο τοῖς πολεμίοις. Μετὰ
δὲ ταῦτα οὗτος μὲν πολλοὺς τῶν πολεμίων νεκροὺς
σωρεύσας, αὐτὸς ἡμιθανὴς ἐκ τῆς νεῶς ὑπὸ τῶν
Ἰδίων ἀπηνέχθη, τοσοῦτον τοὺς ἄλλους ὑπερβαλό-

μενος ἀνδρῶν, ὥστε τῶν ἄλλων τοὺς ἀποβαλότας τὴν ἀσπίδα θανάτῳ κολάζεσθαι, τοῦτον δ' ἐπὶ τῇ αὐτῇ αἰτίᾳ ἀπενέγκασθαι δόξαν. Οἱ μὲν οὖν Λακεδαιμόνιοι συνεχεῖς προσβολὰς ποιούμενοι τῇ Πύλῳ καὶ πολλοὺς ἀποβαλόντες στρατιώτας, ἔμενον κυρτερῶς ἐν τοῖς δεινοῖς. Θαυμάσαι δ' ἄν τις τῆς ἰνυχῆς τὸ παράδοξον, καὶ τὴν ἰδιότητα τῆς περὶ τὴν Πύλον διαθέσεως. Ἀθηναῖοι μὲν γάρ, ἐκ τῆς Λακωνικῆς ἀμυνόμενοι τοὺς Σπαρτιώτας, ἐκράτουσαν Λακεδαιμόνιοι δέ, τὴν ἰδίαν χώραν οὐκ ἔχοντες, ἐκ τῆς θαλάττης προσέβαλλον τοῖς πολεμίοις· καὶ τοῖς μὲν πεζῇ κρατοῦσι θηλυτικοκρατεῖν συνέβαινε, τοῖς δὲ κατὰ θάλατταν πρωτεῖουσι, τῆς γῆς ἀπειργεῖν τοὺς πολεμίους.

(C. 63.) Obsidione longius protracta, Lacedaemonii, postquam nec pacem nec permutationem captivorum ab Atheniensibus impetrassent, tandem in insula Sphacteria fame expugnantur. Qui ubi se dederant, vincti a Cleone Athenas deportantur, nec nisi haec lege, ut bellum solvant Lacedaemonii, servantur. Pylus Messeniis tutanda restituitur.

63. Χρονιζούσης δὲ τῆς πολιορκίας, καὶ τῶν Ἀθηναίων ταῖς ναυσὶν ἐπικρατησάντων, καὶ σῖτον εἰς τὴν γῆν εἰσκομίζειν κωλύοντων, ἐκινδύνεον οἱ κατειλημμένοι ἐν τῇ νήσῳ τῷ λιμῷ διαφθαρῆναι. Διόπερ οἱ Λακεδαιμόνιοι φοβηθέντες περὶ τῶν ἀπειλημμένων ἐν τῇ νήσῳ, πρεσβείαν ἀπέστειλαν εἰς τὰς Ἀθήνας περὶ τῆς καταλύσεως τοῦ πολέμου· οὐ συγκατατιθεμένων δ' αὐτῶν, ἤξιον ἀλλαγὴν ποιήσασθαι τῶν ἀνδρῶν, καὶ λαβεῖν τοὺς ἴσους τῶν Ἀθηναίων τῶν ἐαλωκότων· ἀλλ' οὐδὲν τούτων συνεχώρησαν οἱ Ἀθηναῖοι. Διόπερ οἱ πρεσβεῖς παρόρησαν

ἤγαγον ἐν ταῖς Ἀθήναις, ὡς ὁμολογοῦσι Λακεδαιμόνιους κρείττους εἶναι, μὴ βουλόμενοι τὴν ἀντίδοσιν τῶν αἰχμαλώτων ποιήσασθαι. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι τῇ σπῆναι τῶν ἀναγκαίων καταπονήσαντες τοὺς ἐν τῇ Σφακτηρίᾳ, παρέλαβον αὐτοὺς καθ' ὁμολογίαν. Ἦσαν δ' οἱ παραδόντες αὐτοὺς, Σπαρτιῆται μὲν ἑκατὸν εἴκοσι, τῶν δὲ συμμάχων ἑκατὸν ὀγδοήκοντα. Οὗτοι μὲν ὑπὸ Κλέωνος τοῦ δημογωγοῦ στρατηγούντος τότε δεθέντες, ἔχθησαν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ὁ δὲ δῆμος ἐψηφίσατο αὐτοὺς φυλάττειν, εἴν βούλωνται Λακεδαιμόνιοι λῦσαι τὸν πόλεμον· εἰ δὲ προκρίνωσι τὸ πολεμεῖν, τότε πάντας τοὺς αἰχμαλώτους ἀποκτεῖναι. Μετὰ δὲ ταῦτα τῶν ἐν Ναυπάκτῳ κατοικησαμένων Μεσσηνίων μεταπεμφόμενοι τοὺς ἀρίστους, καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων τοὺς ἰκνούς, παρέδωκαν τὴν Πύλον φρουρεῖν· ἐτόμιζον γὰρ τοὺς Μεσσηνίους, διὰ τὸ πρὸς τοὺς Σπαρτιῆτας μῖσος. ἐκθυμύτατα κακοποιήσεν τὴν Λακωνικὴν, ὁρμημένους ἐξ ὄχρου ἰσχυροῦ. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Πύλον ἐν τούτοις ἦν.

(C. 64.) In Persia Artaxerxi, post 40 annorum imperium defuncto, succedit Xerxes. Acqui in Italia subacti a Romanis, Egre-gii triumphi tristem memoriam reliquit Postumius, qui filius, quod, occasione bene pugnandi captus, iniussu decesserat praesidio, victor capitali supplicio affecit.

64. Ἀρτιξέρξης δ' ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἐτελεύτησεν, ἄρξας ἔτη τεσσαράκοντα· τὴν δ' ἀρχὴν διαδεξιόμενος Ξέρξης, ἐβασίλευσεν ἐνιαυτόν. Κιτὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν Αἰκλῶν ἀποστάντων ἀπὸ Ῥωμαίων, κατὰ τὸν πόλεμον αὐτοκράτορα μὲν Αἴλον Ποσιούμιον, ἵππαρχον δὲ Λεύκιον Ἰούλιον ἐποίησαν. Οὗ-

τοι δὲ μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἀξιολόγου στρατεύσαντες εἰς τῶν ἀφεισηκότεων τὴν χώραν, τὸ μὲν προῖτον τὰς κτήσεις ἐπόρθησαν, μετὰ δὲ ταῦτα Λίκλων ἰντιταχθέντων, ἐγένετο μάχη, καθ' ἣν ἐνίκησαν οἱ Ῥωμαῖοι· καὶ πολλοὺς μὲν τῶν πολεμίων ἀνείλον, οὐκ ὀλίγους δὲ ἐξώγησαν, λαφύρων δὲ πολλῶν ἐκυρίευσαν. Μετὰ δὲ τὴν μάχην, οἱ μὲν ἀφεισηκότες, διὰ τὴν ἦτιαν καταπεπληγμένοι, τοῖς Ῥωμαίοις ὑπετάγησαν· ὁ δὲ Πιστούμιος, δόξας καλῶς διοικηκέναι τὰ κατὰ τὸν πόλεμον, κατήγαγε τὸν εἰωθότα Θρῆμβρον. Ἴδιον δὲ τι καὶ παντελῶς ἄπιστόν φασιν προᾶξι τὸν Πιστούμιον. Κατὰ γὰρ τὴν μάχην τὸν υἱὸν αὐτοῦ διὰ τὴν προθυμίαν προεκπηδήσας τῆς τοῦ πατρὸς δεδομένης τάξεως· τὸν δὲ πατέρα, τηροῦντα τὸ πύτημον ἔθος, τὸν υἱὸν ὡς λελοιπότα τὴν τάξιν ἀποκτεῖναι.

(C. 65.) Olysiop. LXXXIX, l. a. C. 42a. Arch. Isarcho, Coss. T. Quinctio et C. Inlio, classis Atheniensium, auspiciis Nicias, Lacedaemoniorum socios infestis armis petit, primo adorta Melum insulam: quae quum strenue se defenderet, hinc divertit in Oropum et Tanagraeorum regionem. Ibi Nicias, copias suas cum Hipponici agmine iungens, Thebanos caedit, reversoque dein Athenas socio, Locridis maritima loca populatur, Coriothios bis fundit, et Crommyonem expugnat. Mox communito Methones castello, et direpta regione propinqua, ipse victor Athenas redit. Paulo post Cytheram insulam capit, Peloponnesi agros multos vastat, Thyreas diruit Aeginetasque, illic habitantes, captivos Athenas mittit. (Variarum expeditiones Nicias male unum in aenum coniectae.)

65. Τοῦτιου δὲ τοῦ ἔτους διελθόντος, Ἀθήνησι μὲν ἦν ἄρχων Ἰσαρχος, ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ καθειστήκεισαν ὕλατοι Τίτος Κοίντιος καὶ Γάϊος Ἰούλιος, παρὰ δὲ τοῖς Ἠλείοις Ὀλυμπιαὺς ἤχθη ἐννάτη καὶ ὀγδοηκοστή, καθ' ἣν ἐνίκη στάδιον Σύμμαχος τὸ δευτερον. Ἐπὶ δὲ τούτων Ἀθηναῖοι στρατηγὸν κατα-

στήσαντες Νικίαν τὸν Νικηράϊου, καὶ παραδόντες αὐτῷ τρηήρεις μὲν ἑξήκοντα, ὄπλιτας δὲ τριεχιλίους, προσέτιξαν πορθῆσαι τοὺς Λακεδαιμονίων συμμάχους. Οὗτος δ' ἐπὶ πρώτην τὴν Μῆλον πλεύσας, τὴν τε χώραν ἐδήλωσε, καὶ τὴν πόλιν ἐφ' ἱκανῆς ἡμέρας ἐπολιόρχησεν. Αὕτη γὰρ μόνη τῶν Κυκλάδων νήσων διεφύλαττε τὴν πρὸς Λακεδαιμονίους συμμάχίαν, ἄποικος οὖσα Σπίρτης. Ὁ δὲ Νικίας, γενναίως ἠμυνομένων τῶν Μηλίων, οὐ δυνάμενος ἐλεῖν τὴν πόλιν, ἀπέπλευσεν εἰς Ὠρωπὸν τῆς Βαιωτίας. Ἐνταῦθα δὲ τὴς ναῦς ἀπολιπὼν, παρηγγύησεν εἰς τὴν τῶν Τυνηγριῶν χώραν μετὰ τῶν ὀπλιτῶν, καὶ κατέλαβεν ἐνταῦθα δύναμιν ἑτέραν Ἀθηναίων, ἧς ἐστρατιῆγει Ἰππόνικος ὁ Καλλίου. Συνελθόντων δὲ εἰς ταῦτό τῶν στρατοπέδων ἀμφοτέρων, οὗτοι μὲν ἐπορεύοντο τὴν χώραν πορθοῦντες, τῶν δὲ Θηβαίων ἐκβοηθούτων, συνάψαντες αὐτοῖς μάχην οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ πολλοὺς ἀνελόντες, ἐνίκησαν. Μετὰ δὲ τὴν μάχην οἱ μεθ' Ἰππονίκου στρατιῶται τὴν εἰς τὴς Ἀθήνας ἐτάροδον ἐποίησαντο. Νικίας δὲ παρελθὼν ἐπὶ τὴν Λοκρίδα, καὶ τὴν παραθαλάσσιον χώραν πορθήσας, προσελάβετο παρὰ τῶν συμμάχων τρηήρεις τεσσαράκοντα, ὥστε τὴς πύλας ἔχειν αὐτὸν ταῦς ἑκατόν· καταλέξας δὲ καὶ πεζοὺς στρατιώτας οὐκ ὀλίγους, καὶ δύναμιν ἀξιόλογον συστησάμενος, ἐπέπλευσεν ἐπὶ τὴν Κόρινθον. Ἀπεβιβάσαντος δ' αὐτοῦ τοὺς στρατιώτας, καὶ τῶν Κορινθίων ἀντιταχθέντων, οἱ Ἀθηναῖοι δυσὶ μάχαις ἐνίκησαν, καὶ τρόλαιον ἔσπασαν, πολλοὺς τῶν πολεμίων ἀνελόντες.

Ἐτελεύτησαν δ' ἐν τῇ μάχῃ τῶν Ἀθηναίων εἰς ὀκτώ, τῶν δὲ Κορινθίων πλείους τῶν τριακοσίων. Ὁ δὲ Νικίας πλεύσας εἰς Κρομμυῶνα, τὴν τε χώραν ἐδήλωσε, καὶ τὸ φρούριον ἐχειρώσατο. Εὐθύς δ' ἐπαναξείξας, καὶ τειχίσας φρούριον ἐν τῇ Μεθόϊνῃ, φυλακὴν κατέλιπε, τὴν τὸ χωρίον ἅμα φυλάξουσιν, καὶ τὴν ἐγγὺς χώραν δηώσουσιν· αὐτὸς δὲ τὴν παραθαλάττιον πορθήσας, ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ Κύθηρα ταῦς ἀπέστειλαν ἐξήκοντα, καὶ διςχιλίους ὀπλίτας, ὧν εἶχε τὴν στρατηγίαν Νικίας μετ' ἄλλων τιῶν. Οὗτος δὲ στρατεύσας ἐπὶ τὴν νῆσον, καὶ προσβολὰς ποιησάμενος, παρέλαβε τὴν πόλιν κατ' ὁμολογίαν. Ἐν δὲ τῇ τήσῃ καταλιπὼν φρουράν, ἐξέπλευσεν εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ τὴν παραθαλάττιον χώραν ἐδήλωσε· καὶ Θυραῖος μὲν κειμένους ἐν τοῖς μεθωρίοις τῆς Λακωνικῆς καὶ τῆς Ἀργείας ἐκπολιορκήσας, κατέσκαψεν ἔξανδραποδισάμενος· τοὺς δ' ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας Αἰγινήτας καὶ τὸν φρούραρχον Τάνταλον Σπυριτιάτην ζωγράφους, εἰς τὰς Ἀθήνας ἐξέπεμψεν. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τὸν μὲν Τάνταλον μετὰ τῶν ἄλλων αἰχμαλώτων καὶ τοὺς Αἰγινήτας ἐν φυλακῇ κατεῖχον.

(C. 66.) Megarenses adeo taedebat belli, quod et cum Atheniensibus et cum exsulibus gererent, ut nonnulli primo cives urbem se Atheniensibus proditores pollicerentur, dein universi ad partes eorum transirent. Confugit praesidium Lacedaemoniorum in arcem Nisaeam, quae mox pacto foedere cessit obsidentibus.

66. Ἄμα δὲ τούτοις πραττομένοις, οἱ Μεγαρεῖς ἐθλίβοντο τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ τῷ πρὸς τοὺς ἄνδρας τοὺς φυγάδας. Διαπρεσβενο-

μένων δὲ πρὸς ἀλλήλους περὶ τούτων τῶν πολιτῶν, τινὲς μὲν ἀλλοτριῶς ἔχοντες πρὸς τοὺς φυγάδας, ἐπηγγείλαντο πρὸς τοὺς Ἀθηναίων στρατηγοὺς, προδώσειν τὴν πόλιν. Οἱ δὲ στρατηγοὶ Ἴπποκράτης μὲν καὶ Δημοσθένης συνθέμενοι περὶ τῆς προδοσίας, ἐξέπειψαν νυκτὸς στρατιώτας ἑξακοσίους εἰς τὴν πόλιν, καὶ οἱ συνθέμενοι παρεδέξαντο τοὺς Ἀθηναίους ἐντὸς τειχῶν. Καταφανοῦς δὲ τῆς προδοσίας γενομένης κατὰ τὴν πόλιν, καὶ τοῦ πλήθους ἀχιζομένου κατὰ τὴν αἴρεσιν, καὶ τῶν μὲν συμμαχοῦντων τοῖς Ἀθηναίοις, τῶν δὲ βοηθοῦντων τοῖς Μακεδαιμονίοις, ἐκήρυξέ τις ἀφ' ἑαυτοῦ, τοὺς βουλομένους τίθεσθαι τὰ ὄπλα μετὰ Ἀθηναίων καὶ Μεγαρέων. Διόπερ τῶν Μακεδαιμονίων ἐγκαταλείπεσθαι μελλόντων ὑπὸ τῶν Μεγαρέων, συνέβη τοὺς φρουροῦντας τὰ μακρὰ τεῖχη καταλιπεῖν, εἰς δὲ τὴν καλουμένην Νισαίαν (ἣπερ ἐστὶν ἐπίγειον τῶν Μεγαρέων) καταφυγεῖν. Περιταφρεύσαντες δὲ αὐτὴν οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπολιόρχουν· μετὰ δὲ ταῦτα ἐκ τῶν Ἀθηναίων τεχνίτας προσλαβόμενοι, περιετείχισαν τὴν Νισαίαν. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι φοβούμενοι, μὴ κατὰ κράτος ἰλόνητες ἀναιρεθῶσι, παρέδωσαν τὴν Νισαίαν τοῖς Ἀθηναίοις καθ' ὁμολογίαν. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τοὺς Μεγαρέας ἐν τούτοις ἦν.

(C. 67.) Sed Brasidas subito impetu e Nisaea exturbat Athenienses, Megaramque recuperat. Idem, itinere per Thessaliam facto, Chalcidensibus opitulatur, primam Acanthiorum urbem a fide Atheniensium despectit, multosque alios Thraciae populos in societatem recipit. Firmaturus dein exercitum, milites evocat Lacedaemone. Dantur ei Helotes, quos perditum ibant Lacedaemonii, et atrocibus consiliis persequantur.

67. Βρασίδης δὲ δύναμιν ἱκανὴν ἀναλαβὼν ἔκ

τε Λακεδαιμόνος καὶ παρὰ τῶν ἄλλων Πελοποννη-
 σίων, ἀνέζευξεν ἐπὶ Μέγαρα. Καταπληξάμενος δὲ
 τοὺς Ἀθηναίους, τοὺτους μὲν ἐξέβαλεν ἐκ τῆς Νι-
 σαίας, τὴν δὲ πόλιν τῶν Μεγαρέων ἐλευθερώσας,
 ὑποκατέστησεν εἰς τὴν τῶν Λακεδαιμονίων συμμα-
 χίαν. Αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως διὰ Θετταλίας
 τὴν πορείαν ποιησάμενος, ἤκεν εἰς Λίον τῆς Μακε-
 δονίας· ἐκεῖθεν δὲ παρελθὼν εἰς Ἀκανθον, συνεμί-
 χησε τοῖς Χαλκιδεῦσι. Καὶ πρώτην μὲν τὴν Ἀκαν-
 θίων πόλιν, τὰ μὲν καταπληξάμενος, τὰ δὲ καὶ λό-
 γοις φιλανθρώποις πείσας, ἐποίησεν ἀποστῆναι τῶν
 Ἀθηναίων· ἔπειτα πολλοὺς καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐπὶ
 Θράκης κατοικούντων προετρέψατο κοινῶς τῆς
 μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων συμμαχίας. Μετὰ δὲ ταῦ-
 τα Βρασίδης βουλόμενος ἐνεργότερον ὑψισθαι τοῦ
 πολέμου, μετεπέμπετο στρατιῶτας ἐκ τῆς Λακεδαί-
 μονος, σπεύδων ἀξιολογώτερον συστήσασθαι δύνα-
 μιν. Οἱ δὲ Σπαρτιᾶται, βουλόμενοι τῶν Εἰλώτων
 τοὺς κραίστους ἀπολέσθαι, πέμπουσιν ἐξ αὐτῶν
 τοὺς μάλιστα πεφρονηματισμένους χιλιούς, νομίζον-
 τες ἐν ταῖς μάχαις τοὺς πλείστους αὐτῶν κατακοπή-
 σεσθαι. Ἐπράξαν δὲ τι καὶ ἄλλο βίαιον καὶ ὤμιον,
 δι' οὗ ταπεινώσειν ὑπελάμβανον τοὺς Εἰλώτας.
 Ἐκήρουν γὰρ ἀπογράφεσθαι τῶν Εἰλώτων τοὺς
 ἀγαθόν τι πεποιηκότας τῇ Σπάρτῃ, καὶ τοὺτους κρι-
 ναντες ἐλευθερώσειν ἐπηγγείλαντο. Ἀπογραφαμέ-
 νων δὲ διςχιλίων, τοὺτους μὲν προσέταξαν τοῖς κρα-
 τίστοις ἀποκτεῖναι κατ' οἶκον ἐκάστου. Σφόδρα
 γὰρ εὐλαβοῦντο, μήποτε καιροῦ δραξάμενοι, καὶ

μετὰ τῶν πολεμίων ταχθέντις, εἰς κίνδυνον ἀγάγωσι τὴν Σπύρτην. Οὐ μὲν ἄλλὰ τῷ Βρασιδίᾳ πιναγενομένων χιλίων Εἰλώτιον, ἕκ τε στυμμάχων στρατολογηθέντων συνέστη δύναμις ἀξιόλογος,

(C. 68.) Tum Brasidas et Amphipolim occupat (cuius huius historia adicitur), et loca subigit propinqua. Mox novas triremes condit iuxta Strymonem fl., novisque milites adscivit et armat, potitus denique tum aliis oppidis, tum per proditionem Torone.

68. Διὸ καὶ θαυμάσιος τῷ πλήθει τῶν στρατιωτῶν, ἐστράτευσεν ἐπὶ τὴν κηλομένην Ἀμφίπολιν. Ταύτην δὲ τὴν πόλιν πρότερον μὲν ἐπεχείρησεν οἰκίζειν Ἀρισταγόρας ὁ Μιλήσιος, φεύγων Δαρεῖον τὸν βασιλέα Περσῶν. Ἰκεῖνου δὲ τελευτήσματος, καὶ τῶν οἰκητόρων ἐκπεσόντων ὑπὸ Θρακῶν τῶν ὀνομαζομένων Ἰδωτῶν, μετὰ ταῦτα ἔτισι δυοὶ πρὸς τοῖς τριάκοιτα Ἀθηναῖοι μνησίους οἰκήτορας εἰς αὐτὴν ἐξέπεμψαν. Ὀμοίως δὲ καὶ τούτων ὑπὸ Θρακῶν διαφθαρέντων περὶ Λομβησκον, διαλιπόντες ἔτη δύο, πάλιν ἐκτίσαντο τὴν πόλιν, Ἀπίωνος ἡγουμένου. Περιμαχήτου δ' αὐτῆς πολλάκις γεγενημένης, ἔσπενδεν ὁ Βρασιδᾶς κύριος γενέσθαι τῆς πόλεως. Διὸ καὶ στρατεύσας ἐπ' αὐτὴν ἀξιολόγῳ δυνάμει, καὶ στρατοπεδεύσας πλησίον τῆς γεφύρας, τὸ μὲν πρῶτον εἶλε τὸ προύστιον τῆς πόλεως, τῇ δ' ὑστέρῳ καταπληξάμενος τοὺς Ἀμφιπολίτας, παρέλαβε τὴν πόλιν καθ' ὁμολογίαν, ὥστ' ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ τὰ ἑαυτοῦ λαβόντα ἀπελθεῖν ἐκ τῆς πόλεως. Εὐθὺς δὲ καὶ τῶν πλησιοχώρων πόλεων πλείονας προσηγάγετο, ἐν αἷς ἦσαν ἀξιολογώταται Οἰούρη καὶ Γαληψός, ἄμφότεραι Θασίων ἄποικοι, καὶ Λέρ-

κινον, Ἰδωνικὸν πολισμίτιον. Ἐπεβίβλετο δὲ καὶ ναυπηγεῖσθαι τριήρεις πλείους ἐπὶ τῷ Σιτυμόνι ποταμῷ, καὶ στρατιώτας ἕκ τε Λακεδαιμόνος καὶ παρὰ τῶν ἄλλων συμμάχων μετεπέμπετο. Κατεσκευάζε δὲ καὶ παροπλίας πολλὰς, καὶ τοῖς ἀνόπλοις τῶν νέων ἀνεδίδου ταύτας, καὶ βελῶν καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων παροσκευάς ἐποιεῖτο. Ὡς δ' αὐτῷ πάντα παρεσκευαστο, ἀνέξευξεν ἐκ τῆς Ἀμφιπόλειος μετὰ τῆς δυνάμεως, καὶ παραγενόμενος εἰς τὴν καλουμένην Ἀκτὴν, κατεστρατοπέδευσεν. Ἐν ταύτῃ δ' ὑπῆρχον πέντε πόλεις, ὧν αἱ μὲν Ἑλληνίδες ἦσαν Ἀνδροίων ἄποικοι, αἱ δὲ εἶχον ὄχλον βαρβάρων διγλώτων Βισσαλικῶν. Ταῦτα δὲ χιρωσιόμενος, ἐστράτευσεν ἐπὶ πόλιν Τοροίνην. ἄποικον μὲν Χαλκιδέων, κατεχομένην δὲ ὑπὸ Ἀθηναίων. Προδιδόντων δὲ τινῶν τὴν πόλιν, ὑπὸ τούτων εἰσαχθεὶς τυκτός, ἐκράτησε τῆς Τοροίνης ἄνευ κινδύνων. Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὸν Βρασίδαν μέχρι τούτου προέβη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν.

(C. 69.) Interes Athenienses cum Boeotia dimicant. Fuerant enim, qui populare Boeotiae regimen instituturi, se urbes patrias Hippocrati et Demostheni tradituros ostenderent. Hic, praenuntiis Boeotia, re infecta discedit: ille, praeverso eorum adventu, Delium occupat. Sed Pantodas, imperator Boeotorum, cum ingenti manu Delium accelerat, (C. 70.) instructisque acie, proelium committit. Athenienses penitus fusi a Thebanis, et multa cum caede ita praecipites acti, ut non nisi nox, intercepto persecquentium impetu, fugientibus salutem praerberet. Ex manubiaram pretio magna a Thebanis structa exornataque in foro porticus, etiam Deliorum celebres ludi instituti sunt. Delium vi expugnatum.

69. Ἄμα δὲ τούτοις πραττομένοις, περὶ τὸ Δήλιον ἐγένετο πυράταξις κατὰ τὴν Βοιωτὴν Ἀθηναίων πρὸς Βοιωτοὺς, διὰ τοιαύτας τινὰς αἰτίας. Τῶν

Βοιωτῶν τινὲς δυσμερεστοῦνται τῇ τότε πολιτείᾳ, καὶ σπεύδοντες δημοκρατίας ἐν ταῖς πόλεσι κατασιῆσαι, διελέχθησαν περὶ τῆς ἰδίας προαιρέσεως τοῖς Ἀθηναίων στρατηγοῖς Ἴπποκράτει καὶ Δημοσθένει, καὶ κατεπηγγέλλοντο παραδώσειν τὰς ἐν τῇ Βοιωτίᾳ πόλεις. Ἀσμένως δὲ τῶν Ἀθηναίων προσδεξαμένων, περὶ τε τῶν κατὰ τὴν ἐπίθεσιν διοικήσεων διελομένων τῶν στρατηγῶν τὴν δύναμιν, Δημοσθένης μὲν τὸ πλεῖστον τοῦ στρατεύματος ἀναλιβῶν, ἐτέβλεν εἰς τὴν Βοιωτίαν, καὶ καταλιβῶν τοὺς Βοιωτοὺς προενοημένους τὴν προδοσίαν, ἄπρακτος ἀπῆλθεν· Ἴπποκράτης δὲ πικρῶς τοὺς Ἀθηναίους ἀγαγὼν ἐπὶ τὸ Δήλιον, κατέλαβε τὸ χωρίον, καὶ φθάσας τὴν ἔφοδον τῶν Βοιωτῶν, ἐτείχισε τὸ Δήλιον. Τοῦτο δὲ τὸ χωρίον κεῖται πλησίον τῆς Ὠρωπίας καὶ τῶν ὄρων τῆς Βοιωτίας. Παντόδας δὲ ὁ τῶν Βοιωτῶν ἔχων τὴν στρατηγίαν, ἐξ ἀπισθῶν τῶν κατὰ τὴν Βοιωτίαν πόλεων μεταπεμφόμενος στρατιώτας, ἦκε πρὸς τὸ Δήλιον μετὰ πολλῆς δυνάμεως· εἶχε γὰρ στρατιώτας πεζοὺς μὲν οὐ πολὺ λείποντας τῶν διςφυρίων, ἵππεῖς δὲ περὶ χιλίους. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι τῷ πλήθει μὲν ὑπερεῖχον τῶν Βοιωτῶν, ὀπλισμένοι δὲ οὐχ ὁμοίως τοῖς πολεμίοις· ἄφρω γὰρ καὶ συντόμως ἐξεληλύθεισαν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ διὰ τὴν σπουδὴν ὑπῆρχον ἀπαρασκευοί.

70. Ἀμφοτέρων δὲ προθύμως ὀρμημένων, παρετάχθησαν αἱ δυνάμεις τόνδε τὸν τρόπον. Παρὰ τοῖς Βοιωτοῖς ἐτάχθησαν ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας Θηβαῖοι, ἐπὶ δὲ τὸ εὐώνυμον Ὀρχομένιοι, τὴν δὲ μέσην

ἀνεπλήρουν φάλαγγα Βοιωτοί· προεμάχοντο δὲ πάντων οἱ παρ' ἐκείνοις ἡνίοχοι καὶ παραβιάται καλούμενοι, ἄνδρες ἐπίλεκτοι τριακόσιοι. Ἀθηναῖοι δὲ διατάττοντες ἔτι τὴν δύναμιν, ἠναγκάσθησαν συνάψαι μάχην. Γενομένης δὲ τῆς παρατάξεως ἰσχυροῦς, τὸ μὲν πρῶτον οἱ τῶν Ἀθηναίων ἰππεῖς ἀγωνιζόμενοι λαμπροῦς, ἠνάγκασιν φυγεῖν τοὺς ἀντιστάντας ἰππεῖς. Μετὰ δὲ ταῦτα τῶν πεζῶν διαγωνισαμένων, οἱ ταχθέντες κατὰ τοὺς Θηβαίους Ἀθηναῖοι βιασθέντες, ἐτρούπησαν· οἱ δὲ λοιποὶ τοὺς ἄλλους Βοιωτοὺς τρεψάμενοι, καὶ συχνοὺς ἀνελόντες, ἐφ' ἱκανὸν τόπον ἐδίωξαν. Οἱ δὲ Θηβαῖοι διαφέροντες ταῖς τῶν σωματίων ῥώμας, ἐπέστρεψαν ὑπὸ τοῦ διωγμοῦ, καὶ τοῖς διώκουσι τῶν Ἀθηναίων ἐπιπεσόντες, φυγεῖν ἠνάγκασιν· ἐπιφανεῖ δὲ μάχῃ νικήσαντες, μεγάλην ἀπηνέγκαντο δόξαν πρὸς ἀνδρίαν. Τῶν δ' Ἀθηναίων οἱ μὲν εἰς Ὠρωπὸν, οἱ δὲ εἰς τὸ Δῆλιον κατέφυγον, τινὲς δὲ πρὸς τὴν Θάλατταν διέτειναν πρὸς τὰς ἰδίους ναῦς, ἄλλοι δὲ κατ' ἄλλους, ὡς ἔτυχε, τόπους διεσπάρησαν. Ἐπιγενομένης δὲ τῆς νυκτός, ἔπεσον τῶν μὲν Βοιωτῶν οὐ πλείους τῶν πεντακοσίων, τῶν δ' Ἀθηναίων πολλαπλάσιοι τούτων. Ἐμὲ μὲν οὖν ἢ νύξ μὴ προκατέλαβεν, οἱ πλείστοι τῶν Ἀθηναίων ἂν ἐτελεύτησαν· αὕτη γὰρ μεσολαβήσασα τὰς τῶν διωκόντων ὁρμῆς, διέσωσε τοὺς φεύγοντας. Ὅμοις δὲ τοσοῦτο πλῆθος ἦν τῶν ἀναιρεθέντων, ὥς τε τοὺς Θηβαίους ἐκ τῆς τῶν λαγύρων τιμῆς τὴν τε στοῖαν τὴν μεγάλην ἐν τῇ ἀγορᾷ κατισκευάσαι καὶ χαλκοῖς ἀνδριάσι κοσμηῆσαι, τοὺς δὲ ναοὺς τοῖς

ὄπλοις καὶ τὰς κατὰ τὴν ἀγορὰν στοίχας τοῖς ἐκ τῶν ἀκύλων προσηλωθεῖσι καταχαλκῶσαι· τὴν τε τῶν Ἀηλίων πανήγυριν ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων ἐτεστήσαντο ποιῆν. Μεινὴ δὲ τὴν μάχην οἱ μὲν Βοιωτοὶ τῷ Ἀηλίῳ προσβολὰς ποιησάμενοι, κατὰ κράτος εἶλον τὸ χωρίον. Τῶν δὲ φρουρούντων τὸ Ἀηλίον οὐ πλείους μὲν μαχόμενοι γενναίως ἀπέθανον, διακόσιοι δὲ ἦλθσαν· οἱ δὲ λοιποὶ κατέφυγον εἰς τὰς ναῦς, καὶ διεκομίσθησαν μετὰ τῶν ἄλλων εἰς τὴν Ἀιτικὴν. Ἀθηναῖοι μὲν οὖν ἐπιβουλεύσαντες τοῖς Βοιωτοῖς, τοιαύτη συμφορῇ περιέπεσον.

(C. 71.) In Persia Xerxi II. post perbreve imperii tempus Sogdianus, huic post septem menses Darius II. successit. Hoc anno Antiochus Syracusanus, rerum Sicularum scriptor, historiam suam linuit.

71. Κατὰ δὲ τὴν Ἀσίαν Ξέρξης ὁ βασιλεὺς ἐτελεύτησεν, ἄρξας ἑνιαυτόν· ὡς δ' ἔτιοι γράφουσι, μῆνας δύο. Τὴν δὲ βασιλείαν διαδεξιόμενος ὁ ἀδελφὸς Σογδιανός, ἤρξε μῆνας ἑπτὰ. Τοῦτον δ' ἀνελὼν Δαρεῖος, ἐβασίλευσεν ἔτη δεκαεννέα. Τῶν δὲ συγγραφέων Ἀντίοχος ὁ Συρακούσιος τὴν τῶν Σικελικῶν ἱστορίαν εἰς τοῦτον τὸν ἑνιαυτὸν κατέστρεψεν, ἀρξάμενος ἀπὸ Κωκίλου τοῦ Σικανῶν βασιλέως, ἐν βίβλοις ἑννέα.

(C. 72.) Olymp. LXXXIX, 2. a. C. 421. Arch. Aminia, Cons. C. Papirio et L. Iulio, Scionaei in Macedonia, adspersati Athenienses post acceptam cladem, ad Lacedaemonios desciscunt. E Lesbō eieci Antandrum occupant, praesidiumque Atheniensium Mitylense impositum lacessunt. Traiectis itaque in Lesbum copiis, Aristides et Symmachus capiunt Antandrum, profugosque illos tum necant, tum urbe expellunt. Sed Lamachi postea classis apud Caebetem II deleta. Quare Athenienses anni inducias cum Lacedaemoniis inveniunt, mox illos propter disceptationem de Scione Mendacique ad Lacedaemonios defectione solutas. Vtramque urbem

praesidiis munit Brasidas. Meudam prodicione expugnant Athenienses, Scionen continua obsidione nequiequam tentantes.

72. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηνησιν Ἀμεινίου Ῥωμαῖοι μὲν κατέστησαν ὑπίτους Γάϊον Πιπίριον καὶ Λεύκιον Ἰούλιον· ἐπὶ δὲ τούτων Σκιωναῖοι μὲν καταφρονήσαντες τῶν Ἀθηναίων διὰ τὴν περὶ τὸ Δήλιον ἦταν, ἀπέστησαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τὴν πόλιν παρέδωκαν Βρασιδίᾳ τῷ στρατηγούντι τῶν ἐπὶ Θοράκης Λακεδαιμονίων. Ἐν δὲ τῇ Λέσβῳ, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Μιτυλήνης ὑπ' Ἀθηναίων, οἱ πεφευγότιες ἐκ τῆς ἄλώσεως, πολλοὶ τὸν ἄριθμὸν ὄντιες, καὶ πάλαι μὲν ἐπεχείρουν κατελθεῖν εἰς τὴν Λέσβον, τότε δὲ συστραφέντες, Ἄντιανδρον κατέλαβον· καὶ κεῖθεν ὀρμώμενοι, διεπολέμουν τοῖς κατέχουσι τὴν Μιτυλήνην Ἀθηναίοις. Ἐφ' οἷς παροξυνθεὶς ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων, ἐξεπέμψε τοὺς στρατηγούς μετὰ δυνάμειος ἐπ' αὐτούς, Ἰοιστείδην καὶ Σύμμαχον. Οὗτοι δὲ καταπλεύσαντες εἰς τὴν Λέσβον, καὶ προσβολὰς ποιησάμενοι συνεχεῖς, εἶλον τὴν Ἄντιανδρον, καὶ τῶν φυγᾶδων τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ ἐκ τῆς πόλεως ἐξέβαλον, αὐτοὶ δὲ φρουρὰν ἀπολιπόντες τὴν φυλάξουσιν τὸ χωρίον, ἀπέπλευσαν ἐκ τῆς Λέσβου. Μετὰ δὲ ταῦτα Λίμμηχος ὁ στρατηγὸς ἔχων δέκα τριήρεις, ἔπλευσεν εἰς τὸν Πόντον, καὶ καθορμισθεὶς εἰς Ἡράκλειαν, περὶ τὸν ποταμὸν τὸν ὀνομαζόμενον Κάχητα πάσας τὰς ναῦς ἀπέβαλε. Μεγάλων γὰρ ὄμβρων καταρρόγαγέντων, καὶ τοῦ ποταμοῦ βίβλιον τὴν καταφορὴν τοῦ ρεύματος ποιησαμένου, τὰ σκάφη κατὰ τινὰς τραχεῖς τό-

πους προστεσούντι τῇ γῆ, διαφθάρῃ. Ἀθηναῖοι δὲ
 πρὸς Μακεδαιμονίους σπονδῆς ἐνιαυσίους ἐποίησαν-
 το, κατὰ ταύτας τὰς ὁμολογίας, ὥστ' ἔχειν ἑκατέ-
 ρους, ὧν τότε κύριοι καθειστήκεισαν. Συνιόντες δὲ
 πολλάκις εἰς λόγους, ᾤοντο δεῖν καταλῦσαι τὸν πό-
 λεμον, καὶ εἰς τέλος παύσασθαι τῆς πρὸς ἀλλήλους
 φιλονεικίας· Μακεδαιμόνιοι δὲ ἔσπευδον ἠπολαβεῖν
 τοὺς ἐν τῇ Σφακτηρίᾳ γενομένους αἰχμαλώτους.
 Τῶν δὲ σπονδῶν τὸν εἰρημῖνον τρόπον συντελεσθει-
 σῶν, περὶ μὲν τῶν ἄλλων αὐτοῖς ὁμολογούμενα πάν-
 τια ὑπῆρξε, περὶ δὲ τῆς Σκιώνης ἠμφισβήτησαν ἀμφό-
 τεροι. Γενομένης δὲ μεγάλης φιλοτιμίας, τὰς σπον-
 δῆς κατέλυσαντο, περὶ δὲ τῆς Σκιώνης διεπολέμουν
πρὸς ἀλλήλους. Κατὰ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ
 Μένδη πόλις πρὸς τοὺς Μακεδαιμονίους ἀπέστη,
 καὶ τὴν φιλονεικίαν τὴν ὑπὲρ τῆς Σκιώνης ἰσχυρο-
 τέραν ἐποίησε. Διὸ καὶ Βρασιδάς μὲν ἐκ τῆς Μέν-
 δης καὶ τῆς Σκιώνης ἀποκομίσεις τέκνα καὶ γυναι-
 κας καὶ τᾶλλα τὰ χρησιμώτατα, φρουραῖς ἀξιολό-
 γοις ἠσφαλίσθη τὰς πόλεις. Ἀθηναῖοι δὲ παροξυ-
 θέντες ἐπὶ τοῖς γεγονόσιν, ἐψηφίσαντο, πάντα τοὺς
Σκιωναίους, ὅταν ἀλῶσιν, ἠβηδὸν ἀποσφάξαι, καὶ
 δύναμιν ἐξέπεμψαν ἐπ' αὐτοὺς ναυτικὴν τριήρων
 πενήτην· τούτων δὲ τὴν στρατηγίαν εἶχε Νικίας
 καὶ Νικόστρατος. Οὗτοι δὲ πλεύσαντες ἐπὶ πρώτην
 τὴν Μένδην, ἐκράτησαν τῆς πόλεως, προδόντων τι-
 νῶν αὐτήν. Τὴν δὲ Σκιώνην περιτείχισαν, καὶ
 προσκαθήμενοι τῇ πολιορκίᾳ, συνεχεῖς προσβολὰς
 ἐποιοῦντο. Οἱ δ' ἐν τῇ Σκιώνῃ φρουροί, πολλοὶ

μὲν τὸν ἀριθμὸν ὄντιες, εὐπορίαν δ' ἔχοντιες βελῶν καὶ σίτου καὶ τῆς ἄλλης παρασκευῆς, ῥηιδίως ἡμύροντο τοὺς Ἀθηναίους, καὶ στάσιν ὑπερδέξιον ἔχοντιες, πολλοὺς κατετίρωσκον. Ταῦτα μὲν οὖν ἐπρόχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐγικυιόν.

(C. 73.) Olymp. LXXXIX, 3. a. C. 420. Arch. Alcaeo, Coss. Opitro Lucretio et L. Sergio Fidenate, Athenienses insulae possessione deficiunt Delios, defectionis reos, quibus Pharnaces Adramyttium dat incolendam. Tum Cleon, missus ab Atheniensibus in Thraciae fines, Teronem vi capit, et cum eductis inde copiis ad Strymonem procedit, Amphipolim magno conatu oppugnans.

73. Μετὰ δὲ ταῦτα Ἀθήνησι μὲν ἦρχον Ἀλκαῖος, ἐν Ῥώμῃ δὲ ὑπῆρχον ὕπατοι Ὀπίτερος Λουκρήτιος καὶ Λεύκιος Σέργιος Φιδηνιάτης. Ἐπὶ δὲ τούτων Ἀθηναῖοι τοῖς Ἀηλίοις ἐγκαλοῦντες, ὅτι λίθρα πρὸς Λικιδαιμονίους συντίθενται συμμαχίαν, ἐξέβηλον αὐτοὺς ἐκ τῆς νήσου, καὶ τὴν πόλιν αὐτοὶ κατέσχον. Τοῖς δ' ἐκπεσοῦσι Ἀηλίοις Φαρνάκης ὁ σατραπῆς ἔδωκεν οἰκεῖν πόλιν Ἀιγαμύτιον. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι προχειρισάμενοι στρατηγὸν Κλέωνα τὸν δημαγοιγόν, καὶ δόρυτις ἀξιόλογον δύνανται περσικήν, ἐξέπεμψαν εἰς τοὺς ἐπὶ Θοράκης τόπους. Οὗτος δὲ πλεύσας εἰς Σκιώνην, κἀκεῖθεν προσλαβόμενος στρατιώτας ἐκ τῶν πολιορκουμένων τὴν πόλιν, ἀπέπλευσε, καὶ κατήρην εἰς Τορῶνην· ἐγίνωσκε γὰρ τὸν μὲν Βρασίδαν ἐκ τούτων τῶν τόπων ἀτεληλυθότα, πρὸς δὲ τῇ Τορῶνῃ τοὺς ἀποκλειμμένους στρατιώτας οὐκ ὄντας ἀξιωμαχοῦς. Πλησίον δὲ τῆς Τορῶνης καταστρατοπεδεύσας, καὶ πολιορκήσας κατὰ γῆν καὶ κατὰ θύλακιαν, εἴλε κατὰ κράτος τὴν πόλιν, καὶ τοὺς μὲν παῖδας καὶ τὰς γυναῖκας ἠνδραποδίσαστο, αὐτοὺς δὲ

[καὶ] τοὺς τὴν πόλιν φρουροῦντας αἰχμαλώτους λαβῶν, δῆσας ἀπέστειλεν εἰς τὰς Ἀθήνας· τῆς δὲ πόλεως ἀπολιπὼν τὴν ἰκινὴν φρουρὰν, ἐξέπλευσε μετὰ τῆς δυνάμεως, καὶ κατῆρε τῆς Θοράκης ἐπὶ Στρομόνι ποταμῶν. Καταστρωτοπεδεύσας δὲ πλησίον πόλεως Ἰπῶνος, ἀτεχοῦσης δὲ ἀπὸ τῆς Ἀμφιπόλεως σταδίοις ὡς τριῖκορτα, προσβολὰς ἐποιεῖτο τῷ πολέματι.

(C. 74.) Hinc obviam ei progressus Brasidas acerrimum proelium facit. Cadit uterque imperator: Lacedaemonii ad extremum victores. Qui etiam matrem Brasidae, quod patriae laudem patri sui gloriae praetulerat, publicis honoribus ornant. Tum induciae 50 annorum sancitae (cf. Ol. XCI, 3.), solutumque hoc modo bellum Peloponnesiacum, in decem iam annos protrahitur.

74. Περὶ τὸν Βρασίδαν μετὰ δυνάμειος διατρέχειν περὶ πόλιν Ἀμφίπολιν, ἀνέξουξεν ἐπ' αὐτόν. Ὁ δὲ Βρασίδης, ὡς ἤκουσε προσιόντας τοὺς πολεμίους, ἐκτάξας τὴν δύναμιν, ἀτήρτα τοῖς Ἀθηναίοις. Γενομένης δὲ παρατίξεως μεγάλης, καὶ τῶν στρατοπέδων ἀγωνισαμένων ἀμφοτέρων λαμπρῶς, τὸ μὲν πρῶτον ἰσόρροπος ἦν ἡ μάχη· μετὰ δὲ ταῦτα παρ' ἐκατέροις τῶν ἡγεμόνων φιλοτιμουμένων δι' ἑαυτῶν κρῖναι τὴν μάχην, συνέβη πολλοὺς τῶν ἀξιολόγων ἀνδρῶν ἀναιρεθῆναι, τῶν στρατηγῶν αὐτοὺς καταστησάντων εἰς τὴν μάχην, καὶ ὑπὲρ τῆς νίκης ἀνυπέβλητον φιλοτιμίαν εἰζενεγκαμένων. Ὁ μὲν Βρασίδης ἀριστεύσας, καὶ πλείστους ἀτελών, ἡρωικῶς κατέστρεψε τὸν βίον· ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ Κλέωνος ἐν τῇ μάχῃ πεσόντος, ἀμφοτέραι μὲν αἱ δυνάμεις διὰ τὴν ἀναρχίαν ἐταράχθησαν, τὸ τέλος δ' ἐνίκησαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τρόπαιον ἔστησαν. Οἱ

δ' Ἀθηναῖοι τοὺς νεκροὺς ἰποσπόνδους ἀνελόμιστοι καὶ θάψαντες, ἀπέπλευσαν εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰς δὲ τὴν Λακεδαιμόνα παραγενομένων τινῶν ἐκ τῆς μάχης, καὶ τὴν Βρουσίδου νίκην ἅμα καὶ τελευτὴν ἀπαγγελιάντων, ἡ μήτηρ τοῦ Βρουσίδου περθανομένη περὶ τῶν προχθέντων κατὰ τὴν μάχην, ἐτηρώθησε ποῖός τις γέγονεν ἐν τῇ παρατάξει Βρουσίδας· τῶν δ' ἀποκριναμένων, ὅτι πάντων Λακεδαιμονίων ἄριστος, εἶπεν ἡ μήτηρ τοῦ τετελευτηκότος, ὅτι Βρουσίδας ὁ υἱὸς αὐτῆς ἦν ἀγαθὸς ἀνὴρ, πολλῶν μάλιστα ἐτέρων καταδέεστος. Τῶν δὲ λόγων τούτων διαδοθέντων κατὰ τὴν πόλιν, οἱ ἔφοροι δημοσίᾳ τὴν γυναικὰ ἐτίμησαν, ὅτι προέκρινε τὸν τῆς πατρίδος ἔπαινον τῆς τοῦ τέκνου δόξης. Μετὰ δὲ τὴν εἰρημένην μάχην ἔδοξαν οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς Λακεδαιμονίοις συνθέσθαι σπονδὰς πεντηκονταετῆς ἐπὶ τοῖσδε, τοὺς μὲν αἰχμαλώτους παρ' ἀμφοτέροις ἀπολυθῆναι, τὰς δὲ πόλεις ἀποδοθῆναι τὰς κατὰ πόλεμον ληφθείσας. Ὁ μὲν οὖν Πειλοποννησιακὸς πόλεμος, διαμείνας μέχρι τῶν ὑποκειμένων καιρῶν ἔτη δέκα, τὸν εἰρημένον τρόπον κατελύθη.

(C. 75.) Olymp. LXXXIX, 4. a. C. 419. Arch. Aristone, Cosc. T. Quinctio et A. Cornelio Cosso, novus motus excitantur reliquae civitates Graeciae, in primis Argos, Corinthus, Thebae et Elis. quae, quod Athenienses et Lacedaemonii privati illam pactionem consilia inierant, decemvirisque summam reip. commiserant, de libertate sua sollicitae, contra eos ipsae conspirant, Imperium belli deferant Argivis, antiquae virtutis laudem magna opum vi tutantibus: qui exercitio perpetuo, liberalique impensa, brevi instructissimos bellatores effeunt.

75. Ἐπ' ἀρχαίῳ δ' Ἀθήνησιν Ἀρίστωνος Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Τίτον Κοῖντιον καὶ Αὔ-

λον Κορινθίους Κόσσοι. Ἐπὶ δὲ τούτων ἄσπι τοῦ πο-
 λέμου τοῦ Πελοποννησιακοῦ καταλελυμένου, πάλιν
 ταραχαὶ καὶ κινήσεις πολεμικαὶ συνέβησαν, διὰ τοι-
 αύτας τινὰς αἰτίας. Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι
 κοινῇ μετὰ τῶν συμμάχων πεποιημένοι σπογδῆς καὶ
 διαλύσεις, χωρὶς τῶν συμμαχίδων πόλεων συνέθειτο
συμμαχίαν. Τούτο δὲ πρῶτοντες, εἰς ὑπόνοιαν ἦλθον
ὡς ἐπὶ καταδουλώσει τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἰδίαν πε-
ποιημένοι συμμαχίαν. Διότι αἱ μέγιστα τῶν πό-
 λεων διεπρεσβεύοντο πρὸς ἀλλήλους, καὶ συνδιελέγον-
 το περὶ ὁμοιοῦς καὶ συμμαχίας κατὰ τῶν Ἀθηναίων
 καὶ Λακεδαιμονίων. Ἦσαν δὲ προσετώσασαι πόλεις
 ταύτης αἱ δυνατώταται Ἰεσσαρες, Ἄργος, Θῆβαι,
 Κύριθος, Ἴλις. Εὐλόγως δ' ὑπωπιεῦθησαν αἱ
 πόλεις συμφρονεῖν κατὰ τῆς Ἑλλάδος, διὰ τὸ προσ-
 γεγραφθαι ταῖς κοιναῖς συνθήκαις, ἐξεῖναι Ἀθη-
 ναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις, ὑπερ' ἂν δοκῇ ταύταις
 ταῖς πόλεσι, προσγεγραφεῖν ταῖς συνθήκαις, καὶ ἀφαι-
 ρεῖν ἀπὸ τῶν συνθηκῶν. Χωρὶς δὲ τούτων, Ἀθη-
 ναῖοι μὲν διὰ ψηφίσματος ἔδωκαν δεκά ἄνδράσι
ἐξουσίαν εἶναι βουλευέσθαι περὶ τῶν τῇ πόλει συμ-
φερόντων· τὸ παρὰ πλῆσιον δὲ καὶ τῶν Λακεδαιμο-
νίων πεποιηκότων, φανερόν συνέβη γενέσθαι τῶν
 δύο πόλεων τὴν πλεονεξίαν. Πολλῶν δὲ πόλεων ὑπα-
 κοουσῶν πρὸς τὴν κοινὴν ἔλευθερίαν, καὶ τῶν μὲν
 Ἀθηναίων καταφρονουμένων διὰ τὴν περὶ τὸ Δῆ-
 λιον συμφορὰν, τῶν δὲ Λακεδαιμονίων τεταπεινω-
 μένων τῇ δόξῃ διὰ τὴν ἄλωσιν τῶν ἐν τῇ Σφακτηρίᾳ
 νήσῳ, πολλαὶ πόλεις συνίσταντο, καὶ προῆγον τὴν

τῶν Ἀργείων πόλιν ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν. ἔχει γὰρ ἡ πόλις αὕτη μέγα ἄξίωμα διὰ τὰς παλαιὰς πράξεις· πρὸ γὰρ τῆς Ἡρακλειδῶν κατηλύσεως, ἐκ τῆς Ἀργείας ὑπῆρξαν σχεδὸν ἅπαντες οἱ μέγιστοι τῶν βασιλέων· πρὸς τε τούτοις πολὺν χρόνον εἰρήνην ἔχουσα, προσόδους μεγίστας ἐλάμβανε, καὶ πλῆθος οὐ μόνον χρημάτων εἶχεν, ἀλλὰ καὶ ἀνδρῶν. Οἱ δ' Ἀργεῖοι νομίζοντες αὐτοῖς συγχωρηθήσεσθαι τὴν ὅλην ἡγεμονίαν, ἐπέλεξαν τῶν πολιτῶν χιλίους τοὺς μάλιστα νεωτάτους, καὶ τοῖς τε σόμισιν ἰσχύοντασ καὶ ταῖς οὐσίαις· ἀπολύσαντες δὲ αὐτοὺς καὶ τῆς ἄλλης λειτουργίας, καὶ τροφῆς δημοσίας χορηγοῦντες, προσέταξαν γυμνάζεσθαι συνεχεῖς μελέτας. Οὗτοι μὲν οἶν, διὰ τὴν χορηγίαν καὶ τὴν συνεχῆ μελέτην, ταχὺ τῶν πολεμικῶν ἔργων ἀθλητικὰ κατεστήθησαν.

(C. 76.) Quibus conatibus leniora Lacedaemoniorum, duriora Atheniensium consilia obstiterunt. Hi expugnatam magna cum saevitie Scironem Plataeensibus, propter se patria exterminatis, ad inhabitandum concedunt. Per id tempus in Italia Campani arma inferunt Cumanis, direptamque eorum urbem in suam potestatem redigunt.

76. Λακεδαιμόνιοι δὲ ὁρῶντες ἐπ' αὐτοὺς συνισταμένην τὴν Πελοπόννησον, καὶ προσορώμενοι τὸ μέγεθος τοῦ πολέμου, τὰ κατὰ τὴν ἡγεμονίαν, ὡς ἦν δυνατόν, ἠσφαλίζοντο. Καὶ πρῶτον μὲν τοὺς μετὰ Βρασιίδα κατὰ τὴν Θορίκην ἐστρατευμένους Ἐίλωτας, ὄντας χιλίους, ἠλευθέρωσαν· μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς ἐν τῇ Σφακτηρίᾳ νήσῳ ληφθέντας αἰχμαλώτους Σπαρτιατάς ἀτιμία προβεβληκότας, ὡς τὴν Σπάρτην ἀδοξοτέραν πεποιηκότας, ἀπέλυσαν τῆς ἀτιμίας. Ἀκολούθως δὲ τούτοις, τοῖς κατὰ τὸν πόλεμον ἐπαί-

ροῖς καὶ τιμαῖς προσιτρέποντο τὰς προγεγενημένας ἰδιωμαθίας ἐν τοῖς μέλλουσιν ἀγῶσιν ὑπερβάλλεσθαι· τοῖς τε συμμάχοις ἐπιεικέστερον προσεφέροντο, καὶ τὰς φιλανθρωπίαις τοὺς ἄλλοτριουῦντας αὐτῶν ἐθεομάτεον. Ἀθηναῖοι δὲ τοῦναντίον, τῷ φόβῳ βουλόμενοι καταπλήξασθαι τοὺς ἐν ὑποψίᾳ ἀποστάσεως ὄντας, παρὰδειγμα πᾶσιν ἀνέδειξαν τὴν ἐκ τῶν Σκιωναίων τιμωρίαν. Ἐκπολιορκήσαντες γὰρ αὐτοὺς καὶ πάντας ἤβηδὸν κατασφάζαντες, παῖδας μὲν καὶ γυναῖκας ἐξημεροποδίσαντο, τὴν δὲ νῆσον οἰκῆν παρέδωκαν τοῖς Πλαταιεῦσιν, ἐκπεπωκόσι δὲ ἐκείνους ἐκ τῆς πατρίδος. Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους κατὰ τὴν Ἰουλίαν Καμπανοὶ μεγάλην δυνάμει στρατιεύσαντες ἐπὶ Κύμην, ἐνίκησαν μάχῃ τοὺς Κυμνίους, καὶ πλείους τῶν ἀντιταχθέντων κατέκοψαν. Προςκυθεζόμενοι δὲ τῇ πολιορκίᾳ, καὶ πλείους προσβολῆς ποιησάμενοι, κατὰ κράτος εἶλον τὴν πόλιν. Λιμνητάσαντες δὲ αὐτήν, καὶ τοὺς καταληφθέντας ἐξανδροποδίσάμενοι, τοὺς ἱκανοὺς οἰκήτορας ἐξ αὐτῶν ἀπέδειξαν.

(C. 77. Olymp. XC, 1. a. C. 418. Arch. Aristophylo, Coss. I.: Quinctio et A. Sempronio, Athenienses oraculi iussu Delis restituant insulam; sed ob Pylum, Lacedaemoniis non redactam, nova gignuntur dissidia. Argivi Atheniensibus accedunt; Corinthios Lacedaemonii ad suas partes trahunt. Extra Peloponnesum Aenianes, Dolopes et Melienses vi invadunt Heracliam: cuius incolae primo proelio superati, mox, praesidio a Bueotis accessito, hos ex repellunt. Meicyhernam, Atheniensium tutela adhuc gavisam, sibi subiciunt Olynthii.

77. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Λοιστοφύλου Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Λεύκιον Κόϊντιον καὶ Αἴλον Σεμπρόνιον, Ἠλεῖοι δ' ἤγαγον Ὀλυμπυαί-

δα ἐντενηκοστήν, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον Ἐπέριβιος
 Συρακούσιος. Ἐπὶ δὲ τούτων Ἀθηναῖοι μὲν κατὰ
 τιμη χρησμὸν Δηλίοις ἀπέδουσαν τὴν γῆσον, καὶ κει-
 τήλθον εἰς τὴν πατρίδα οἱ τὸ Ἀτριμύτιον οἰκοῦντες
 Δήλιοι. Τῶν δὲ Ἀθηναίων οὐκ ἀποδιδόντων Λακε-
 δαιμονίοις τὴν Πύλον, πάλιν αἱ πόλεις αὐτὰι πρὸς
 ἀλλήλας διεφέροντο, καὶ πολεμικῶς εἶχον. Ἄ δὲ πυ-
 θόμενος ὁ δῆμος τῶν Ἀργείων, ἔπεισε τοὺς Ἀθηναί-
 ουσ φιλίαν συνθέσθαι πρὸς τοὺς Ἀργείους. Αὐξομέ-
 νης δὲ τῆς διαφορᾶς, οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι τοὺς
 Κορινθίους ἔπεισαν ἐγκαταλιπεῖν τὴν κοινὴν σύνο-
 δον, καὶ συμμαχεῖν τοῖς Λακεδαιμονίοις. Τοιαύτης
 δὲ ταραχῆς γενομένης, καὶ ἀνιμοχίης οὕσης, τὰ κατὰ
 τὴν Πελοπόννησον ἐν τούτοις ἦν. Ἐν δὲ τοῖς ἐκτός
 τόποις, Αἰνιᾶνες καὶ Δόλοπες καὶ Μηλιεῖς συμφρο-
 νήσαντες, δυνάμεσιν ἀξιολόγοις ἐστράτευσαν ἐπὶ τὴν
 Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τρικυνίᾳ. Ἀντιπαχθέντων δὲ τῶν
 Ἡρακλεωτῶν, καὶ μάχης γενομένης ἰσχυροῦς, ἠττή-
 θησαν οἱ τὴν Ἡράκλειαν κατοικοῦντες. Πολλοὺς δ'
 ἀποβαλόντες στρατιώτας, καὶ συμφυγόντες ἐντὸς
 τῶν τειχῶν, μετεπέμψαντο βοήθειαν παρὰ τῶν Βοιω-
 τῶν. Ἀποστειλάντων δ' αὐτοῖς τῶν Θηβαίων χιλί-
 ος ὀπλίτας ἐπιλέκτους, μετ' αὐτῶν ἡμύνοντο τοὺς
 ἐπιστρατευκότας. Ἄμα δὲ τούτοις πραττομένοις,
 Ὀλύνθιοι μὲν στρατεύσαντες ἐπὶ πόλιν Μηκύβεραν,
 φρουρουμένην ὑπ' Ἀθηναίων, τὴν μὲν φρουρὰν ἐξέ-
 βαλον, αὐτοὶ δὲ τὴν πόλιν κατέσχον.

(C. 78.) Olymp. XC. 2. n. C. 447. Arch. Archia. Coss. L. Papi-
tio Magillano et C. Servilio Structo, Argivi, Atheniensibus iuncti,
quorum dux erat Alcibiades, Lacedaemonius adorantur, qui Apol-
lini Pythio solennia non peregissent. Vastata Troezene, Lacedae-
monii iniurias bello in Argivos vindicaturi, Agin imperatorem con-
stituerunt. Is quum Argivos, quibus Elei et Mantinei accesserunt,
coegisset urbe copias educere, tamque instrui acies et arma exp di-
ti viderentur: invitis utrisque populis, a duobus induciae factae
sunt. Suos duces punierunt Argivi: Lacedaemonii autem Agidi,
qui ignominiam promissis diluerat, decemviros adiunxere, quos re-
rum omnium consultores adhiberet.

78. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηνησιν Ἀρχίου Ῥωμαῖοι
κατέστησαν ὑπῆιτους Αἰῶκιον Παπίριον Μουγίλα-
ρόν καὶ Γάϊον Σερούϊλιον Στροῦκτον. Ἐπὶ δὲ τού-
των Ἀργεῖοι μὲν ἐγκυλιέσαντες τοῖς Λακεδαιμονίοις,
ὅτι τὰ θύματα οὐκ ἀπέδοσαν τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Πυ-
θίῳ, πόλεμον αὐτοῖς κατήγγειλαν· καὶ ὅν δὴ χρό-
νον Ἀλκιβιάδης ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων εἰσέβα-
λεν εἰς τὴν Ἀργεῖαν, ἔχων δύναμιν. Τούτους δὲ οἱ
Ἀργεῖοι παραλαβόντες, ἐστράτευσαν ἐπὶ Τροιζήνα
πόλιν σύμμαχον Λακεδαιμονίων· καὶ τὴν μὲν χώραν
ληλατήσαντες, τὰς δὲ ἐπιπέλους ἐμπρήσαντες, ἀπὴλ-
λάγησαν εἰς τὴν οἰκίαν. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι πα-
ροξυνθέντες ἐπὶ τοῖς εἰς τοὺς Τροιζηνίους παρανο-
μήμασιν, ἔγνωσαν διατολεμεῖν πρὸς Ἀργεῖους. Διὸ
καὶ δύναμιν ἀθροίσαντες, ἐτέστησαν ἡγεμόνα Ἄγιν
τὸν βυσιλία. Οὗτος δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἐστρά-
τευσεν ἐπὶ τοὺς Ἀργεῖους, καὶ τὴν μὲν χώραν ἐδήλω-
σε, πλησίον δὲ τῆς πόλεως ἀγαγὼν τὴν δύναμιν, προε-
καλεῖτο τοὺς πολεμίους εἰς τὴν μάχην. Οἱ δ' Ἀρ-
γεῖοι προσλαβόμενοι στρατιώτας, παρὰ μὲν Ἠλείων
τριεχιλίους, παρὰ δὲ Μαντινέων οὐ πολὺ λειπομέ-
τους τούτων, προήγον ἐκ τῆς πόλεως τὸ στρατόπε-

δον. Μελλούσης δὲ παρατάξεως γίνεσθαι, οἱ στρατηγὸι παρ' ἀμφοτέροισ διαπρὸςβευσάμενοι, τετραμηνιαίους ἀνοχὰς συνέθεντο. Ἐπανελθόντων δὲ τῶν στρατοπέδων ἀπράκτιον εἰς τὴν οἰκίαν, δι' ὄργῃς εἶχον αἱ πόλεις ἀμφοτέραι τοὺς συνθεμένους τὰς σπονδὰς στρατηγούς. Διόπερ οἱ μὲν Ἀργεῖοι τοῖς λίθοις βύλλοντες τοὺς ἡγεμόνας, ἀποκτείνειν ἐπεχείρησαν, καὶ μόλις μετὰ πολλῆς δειήσεως τὸ ζῆν συνεχώρησαν, τὴν δ' οὐσίαν αὐτῶν δημεύσαντες, κατέσκαψαν τὰς οἰκίας· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι τὸν Ἄγιν ἐπεβάλλοντο μὲν κολάζειν, ἐπαγγεिलाμένου δ' αὐτοῦ διὰ τῶν καλῶν ἔργων διορθώσασθαι τὴν ἁμαρτίαν, μύγισ συνεχώρησαν· εἰς δὲ τὸν λοιπὸν χρόνον ἐλύμενοι δέκα ἄνδρας τοὺς συνειτωτάτους, παρακατέστησαν συμβούλους, καὶ προσέταξαν μηδὲν ἄνευ τῆς τούτων γνώμης πράττειν.

(C. 79.) Mox Argivi, quibus Athenienses, auspiciis Lachetis et Nicostrati, copias miserant, bellum in Arcadia redintegant. Expugnata Orchomene, castra admovent Tegeae: ad quam urbem obsidione liberandam, Lacedaemonii Mantineam petunt. Delecta Argivūni inventus hostes in fugam vertit: qui quum reliquam aciem alia parte fudissent, et in delectos illos fortiter irrumperent; tandem, patefacto secundum Pharaeis sententiam Arcadibus exitu, erecto tropaeo victores discedunt.

79. Μετὰ δὲ ταῦτα Ἀθηναίων ἀποστειλάντων κατὰ Θάλατταν εἰς αὐτοὺς ὀπλίτας μὲν χιλίους ἐπιλέκτους, ἑπτεῖς δὲ διακοσίους, ὧν ἑστρατήγουν Λάχης καὶ Νικόστρατος· (συνῆν δὲ τούτοις καὶ Ἀλκιβιάδης ἰδιώτης ὧν, διὰ τὴν φιλίαν τὴν πρὸς Ἥλειους καὶ Μαντινεῖς·) συνεδρευσάντων δὲ πάντων, ἔδοξε τὰς μὲν σπονδὰς ἔῃν χεῖρειν, πρὸς δὲ τὸν πόλεμον ὀρμηῆσαι. Διὸ καὶ τοὺς ἰδίους ἕκαστος στρατηγὸς

παρώρμησε πρὸς τὸν ἄγῳνα, καὶ πάντων προθύμοις
 ὑπακουσάντων, ἐκτὸς τῆς πόλεως κατεστρατοπέδευ-
 σαν. Ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς πάντων πρῶτον στρατεῦειν
 ἐπὶ Ὀρχομενὸν τῆς Ἀρκαδίας. Διὸ καὶ παρελθόντες
 εἰς Ἀρκαδίαν, προσκαθεζόμενοι τῇ πόλει, κατ' ἡμέ-
 ραν ἐποιούντο προσβουλὰς τοῖς τείχεσι. Χειρωσάμε-
 ροι δὲ τὴν πόλιν, κατεστρατοπέδευσαν πλησίον Τε-
 γέας, κερκικότες καὶ τιτύτην πολιορκήσειν. Τῶν δὲ
 Τεγεατικῶν ἀξιούντων τοὺς Λακεδαιμονίους βοηθῆσαι
 κατὰ τείχος, οἱ Σπαρτιῶται, παραλαμβάνοντες τοὺς
 ἰδίους πάντας καὶ συμμάχους, ἤκον ἐπὶ τὴν Μαντι-
 νειαν, τομίζοντες ταύτης πολεμουμένης ἀφθήσεσθαι
 τὴν τῆς Τεγέας πολιορκίαν. Οἱ δὲ Μαντινεῖς τοὺς
 συμμάχους παραλαμβάνοντες, καὶ αὐτοὶ πανδημεὶ στρα-
 τεύσαντες, ἀντειμάχθησαν τοῖς Λακεδαιμονίοις. Γε-
 νομένης δὲ μάχης ἰσχυρᾶς, οἱ μὲν ἐπίλεκτοι τῶν Ἀρ-
 γείων, χίλιοι τὸν ἀριθμὸν ὄντες, γεγυμνασμένοι δὲ
 καλῶς τὰ κατὰ τὸν πόλεμον, ἐτρέψαντο τοὺς ἄντι-
 τεταγμένους πρῶτοι, καὶ διώκοντες πολὺν φόνον
 ἐποίουν. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι τᾶλλα μέρη τοῦ στρα-
 τεύματος τρεφάμενοι, καὶ πολλοὺς ἀνελόντες, ὑπέ-
 στρεψαν ἐπ' αὐτοὺς ἐκείρους· οὓς καὶ τῷ πλήθει
 κυκλώσαντες, ἤλπιζον κατακόψειν ἅπαντας. Τῶν δὲ
 λογάδων τῷ μὲν πλήθει πολὺν λειπομένων, ταῖς δ'
 ἀνδραγαθίαις προεχόντων, ὁ μὲν βασιλεὺς τῶν Λα-
 κεδαιμονίων προαγωνιζόμενος, ἐνεκαστέρησε τοῖς
 δινοῖς, καὶ πάντας ἄν ἀνείλεν· ἔσπευδε γάρ τοῖς
 πολίταις ἀποδοῦναι τὴν ἐπιγγελίαν, καὶ μέγα τι
 κατεργασάμενος, διορθώσασθαι τὴν γεγεννημένην

ἀδοξίαν· οὐ μὴν εἰάθη γε τὴν προαίρεσιν ἐπιτελέσαι. Φάραξ γάρ ὁ Σπαρτιάτης, εἰς ὧν τῶν συμβούλων, ἀξίωμα δὲ μέγιστον ἔχων ἐν τῇ Σπάρτῃ, διεκελεύετο τοῖς Ἀρκάσι δοῦναι δίοδον, καὶ μὴ πρὸς ἀπεγνωκότας τὸ ζῆν διακινδυνεύοντας, πείρασαν λιβεῖν ἀτυχοῦσης ἀρετῆς. Ὄθεν ἠναγκάσθη κατὰ τὴν ἀρετίῳς ῥηθεῖσαν ἐπιτιγὴν δοῦναι διέξοδον, κατὰ τὴν τοῦ Φάρακος γνώμην. Οἱ μὲν οὖν χίλιοι τὸν εἰρημίον τρόπον ἀφεθέντες διελθεῖν, διεσώθησαν· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, μεγάλη μίχην νικήσαντες καὶ τρόπιον στήσαντες, ἀπῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν.

(C. 80.) Olymp. XC, 3. a. C. 416. Arch. Antiphonte, Tribb. militum consulari potestate C. Furio, T. Quintio, M. Postumio et A. Cornelio, Mantinea, deserta ab Argivis, qui societatem cum Lacedaemoniis inierant, in horum ditionem venit. Argivorum delecti, eversa democratia, optimatum constituunt imperium, post menses octo rursus sublatum. Inter Phocenses et Locros bellum Phocenses victores. Athenienses, Nicia duce, Cythera Nisacamque occupant (Cf. l. 65., unde narratio praepostere hic repetita est), et in urbe Melo pubertatem trucidant. In Italia Fidenates a Romanis, quorum legatos occiderant, bellantur Dictatore An. Aemilio, Magistro equitum A. Cornelio. Post longum et strox certamen aequo tandem Marte discessum est.

80. Τοῦ δ' ἐνιαυσιαίου χρόνου διεληλυθότος, Ἀθήνησι μὲν ἤρχεν Ἀντιφῶν, ἐν Ῥώμῃ δὲ ἀντὶ τῶν ὑπάτων χίλιοι τετταρες κατεστίαθησαν, Γάιος Φούριος καὶ Τίτος Κοϊντίος, ἐν δὲ Μάρκος Ποιστούμιος καὶ Ἄγλος Κορνήλιος. Ἐπὶ δὲ τούτων Ἀργεῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι διαπρεσβευσάμενοι πρὸς ἀλλήλους, εἰρήνην ἐποίησαντο, καὶ συμμαχίαν συνέθεντο. Διόπερ οἱ Μαντινεῖς ἀποβαλόντες τὴν ἀπὸ τῶν Ἀργείων βοήθειαν, ἠναγκάσθησαν ὑποτιγῆναι τοῖς Λακεδαιμονίοις. Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἐν τῇ πόλει τῶν Ἀργείων οἱ κατ' ἐκλογὴν κεκοιμημένοι

τῶν πολιτῶν χίλιοι συνεβόησαν, καὶ τὴν μὲν δημοκρατίαν ἔγνωσαν καταλύειν, ἀριστοκρατίαν δ' ἐξ αὐτῶν καθιστάμεναι. ἔχοντες δὲ πολλοὺς συνεργοὺς, διὰ τὸ προίχειν τῶν πολιτῶν ταῖς οὐσίαις καὶ ταῖς ἀνδραγαθίαις, τὸ μὲν πρῶτον συλλαβόντες τοὺς δημογῶγῶν εἰσθότας ἀπέκτειναν, τοὺς δ' ἄλλους καταπληξίμειοι, κατέλυσαν τοὺς τόμους, καὶ δι' ἐαυτῶν τὰ δημόσια διώκουν. Λακκιασχόντες δὲ ταύτην τὴν πολιτείαν μῆνας ὀκτώ, κατέλυθσαν, τοῦ δήμου συστάριος ἐπ' αὐτοὺς. ἰὼ καὶ τούτων ἀντιρροθέντων, ὁ δῆμος ἐκομίσαστο τὴν δημοκρατίαν. Ἐγένετο δὲ καὶ ἕτερον κίνησις κατὰ τὴν Ἑλλάδα. Καὶ Φωκεῖς γὰρ πρὸς Λοκροὺς διενεχθέντες, πυρατάξει ἐκρίθησαν διὰ τὴν οἰκίαν ἀνδρίαν· ἐνίκησαν γὰρ Φωκεῖς, ἀνελόντες Λοκροῦν πλείους τῶν χιλίων. Ἀθηναῖοι δὲ, Νικίου στρατηγοῦντος, εἶλον δύο πόλεις, Κέθηρον καὶ Νισίαν· τὴν τε Μῆλον πολιορκήσατες, ἠθροδὸν ἀπέσφαζον, παῖδας δὲ καὶ γυναικας ἐξηνδροποδίσαντο. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τοὺς Ἕλληνας ἐν τούτοις ἦν. Κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν, Φειδηάται μὲν, πυρραγειομέων εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν πρὸς βεῶν ἐκ τῆς Ῥώμης, ἐπὶ μικραῖς αἰτίαις ἀνεῖλον τούτους. Ἐφ' οἷς οἱ Ῥωμαῖοι παροξυνθέντες, ἐψηφίσαντο πολεμεῖν, καὶ προχειρισάμενοι δύναμιν ἀξιόλογον, εἶλοντο δεκτάτωρα Ἄνιον Αἰμίλιον, καὶ μετὰ τούτου, κατὰ τὸ ἔθος, Ἄνλον Κορινθίλιον ἑπαρχον. Ὁ δ' Αἰμίλιος παροσκευασάμενος τὰ πρὸς τὸν πόλεμον, ἀνέβη μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπὶ τοὺς Φειδηάτας. Ἀντιταξαμένων δὲ τῶν Φειδηάτων, ἐγένετο μάχη

ἐπὶ πολὺν χρόνον ἰσχυρά· καὶ πολλῶν παρ' ἀμφοτέ-
ροις πεσόντων, ἰσόρῆστος ὁ ἀγὼν ἐγένετο.

(C. 81.) Olymp. XC, 4. a. C. 415. Arch. Euphemo, Tribh. mi-
litum consulari potestate L. Furio, L. Quinctio, A. Sempronio [et
L. Horatio Barbato], Lacedaemonii, Argivos adorti, oppidum Hy-
sias capiunt, virosque ad mare ab iis extractos diruunt. Athe-
nienses rem Argivorum committunt Alcibiadi: is pulsus ex urbe
quicumque Lacedaemoniorum partibus saevabat, statum ibi popu-
larum confirmat. Lacedaemonii Argolidem rursus invadunt, exu-
les Argivorum Orneas habitatum mittunt, relictoque praesidio, ut
infestent Argolidem, mandant. Expugnantur Orneae ab Argivis,
quibus Athenienses auxilia miserant, praesidiique et exulum pars
eiicitur, alii neci dantur.

81. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Εὐφῆμου, ἐν
Ῥώμῃ κατεστήθησαν ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχοι,
Λεύκιος Φούριος, Λεύκιος Κοϊντίος, Αἴλος Σεμ-
πρόνιος. Ἐπὶ δὲ τούτων Λακεδαιμόνιοι μετὰ τῶν
συμμάχων στρατεύσαντες εἰς τὴν Ἀργείαν, Ῥοίης
χωρίον εἶλον, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἀποκτείναντες,
τὸ μὲν φρούριον κατέσκαψαν· αὐτοὶ δὲ πυθόμενοι
τοὺς Ἀργείους ὀικοδομηκέναι τὰ μακρὰ τείχη μέχρι
τῆς θυλάτιδος, ἐπελθόντες τὰ κατεσκευασμένα τείχη
κατέσκαψαν, καὶ τὴν εἰς τὴν οἰκίαν ἐπάνοδον ἐποίη-
σαντο. Ἀθηναῖοι δὲ ἐλόμενοι στρατηγὸν Ἀλκιβιά-
δην, καὶ δόντες αὐτῷ ναῦς εἴκοσι, προσέταξαν συγκα-
τασκευάσαι τοῖς Ἀργείοις τὰ κατὰ τὴν πολιτείαν·
ἔτι γὰρ ἦσαν ἐν ταρχαῖς, διὰ τὸ πολλοὺς ὑπολελεῖ-
φθαι τῶν τὴν ἀριστοκρατίαν αἰρουμένων. Ὁ δ' οὖν
Ἀλκιβιάδης καταντήσας εἰς τὴν τῶν Ἀργείων πόλιν,
καὶ συνεδρεύσας μετὰ τῶν τὴν δημοκρατίαν προκοι-
ρόντων, ἐπέλεξε τῶν Ἀργείων τοὺς μάλιστα δοκοῦν-
τας τὰ τῶν Λακεδαιμονίων αἰρεῖσθαι· μεταστησί-
μενος δὲ τούτους ἐκ τῆς πόλεως, καὶ συγκατασκευά-

ους βεβαίως τὴν δημοκρατίαν, ἀπέπλευσεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Τοῦτου δὲ τοῦ ἔτους λήγοντος, Λακεδαιμόνιοι μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἐμβιολόντες εἰς τὴν Ἀργεῖαν, καὶ πολλὴν τῆς χώρας δηρώσαντες, τοὺς φυγίδας τῶν Ἀργείων κατώκισαν εἰς Ὀρνειάς· ἐπιτεχίσαντες δὲ τοῦτο τὸ χωρίον ἐπὶ τῆς Ἀργείας, καὶ φρουροὺς τοὺς ἱκανοὺς ἀπολιπόντες, προσέταξαν κικροποιεῖν τοὺς Ἀργεῖους. Ἀπελθόντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων ἐκ τῆς Ἀργείας, Ἀθηναῖοι μὲν συμμαχίαν ἐξέπεμψαν τοῖς Ἀργείοις, τριήρεις τεσσαρτάκοντα, ὀπλίτας δὲ χιλίους καὶ διακοσίους· οἱ δ' Ἀργεῖοι μετὰ τῶν Ἀθηναίων στρατεύσαντες ἐπὶ τὰς Ὀρνειάς, τὴν τε πόλιν κατὰ κράτος εἶλον, καὶ τῶν φρουρῶν καὶ φυγίδων οὓς μὲν ἀπέκτειναν, οὓς δὲ ἐξέβαλον ἐκ τῶν Ὀρνειῶν. Ταῦτα μὲν οὖν ἐπρήχθη κατὰ τὸ πεντεκαιδέκατον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου.

(C. 82.) Olymp. XCI, 1. a. C. 414. Arch. Aristomnesto, Tribh. militum c. p. T. Claudio, Sp. Nautio, L. Sergio et S. Julio, Byzantini, Chalcedoniæ et Thracæ in Bithyniam sacviunt. In Sicilia Selinuntii, fines Igestanorum violenter ingressi, postquam dehortantes eos respiciissent, tandem coguntur bellantibus cedere. Exacerbata inde discordia, post atroque certamen Selinuntii victores. Qua clade debilitati Igestani quam Agrigentinarum præstidiari Syracusiorumque frustra petissent, frustra item adissent Carthaginem, transiit. nam inde societatem armorum quaerunt: quibus consiliis fortuna annuit.

82. Τῷ δὲ ἑκκαιδεκάτῳ παρ' Ἀθηναίους μὲν ἦν ἄρχων Ἀριστόμηστος, ἐν Ῥώμῃ δ' ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχοι τέσσαρες κατεστήθησαν, Τίτος Κλαύδιος καὶ Σπόριος Ναύτιος, ἔτι δὲ Λεύκιος Σέντιος καὶ Σέξιος Ἰούλιος. Ἐπὶ δὲ τούτων παρὰ μὲν Ἠλείοις ἔχθη Ὀλυμπίαις πρώτη πρὸς ταῖς ἐνεήκοια, καὶ

ἦν ἑνῆκα στάδιον Ἐξαίειτος Ἀκραγαντῖνος. Βυζάντιοι δὲ καὶ Χαλκηδόνιοι παραλαβόντες Θοῤῃκας, ἐστράτευσαν εἰς τὴν Βιθυνίαν πολλοῖς πλήθεσι, καὶ τὴν τε χώραν ἐπόρθησαν, καὶ πολλὰ τῶν μικρῶν πολισμῶν ἐκπολιορκήσαντες, ἐπετέλεσαν πράξεις ὁμότητι διαφερούσας· πολλῶν γὰρ αἰχμαλώτων κρατήσαντες, ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν καὶ παιδῶν, ἅπαντας ἀπέσφαζαν. Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους κατὰ τὴν Σικελίαν Ἐγεσταῖοι πρὸς Σελινουντίους ἐπολέμησαν περὶ χώρας ἀμφιβητησίμου, ποταμοῦ τὴν χώραν τῶν διαφερομένων πόλεων ὀρίζοντος. Σελινούντιοι δὲ διαβάντες τὸ ὄρεθρον, τὸ μὲν πρῶτον τῆς παρατοτιμίας βίης κατέσχον· μετὰ δὲ ταῦτα καὶ τῆς προσκειμένης χώρας πολλὴν ἀποτειμόμενοι, κατεφρόνησαν τῶν ἡδικημένων. Οἱ δ' Ἐγεσταῖοι παροξυνθέντες, τὸ μὲν πρῶτον διὰ τῶν λόγων πείθειν ἐπεβίβλοντο· μὴ ἐπιβραίειν τῆς ἀλλοτριᾶς γῆς· ὧς δὲ οὐδεὶς αὐτοῖς προσεῖχεν, ἐστράτευσαν ἐπὶ τοὺς κατέχοντας τὴν χώραν, καὶ πάντας ἐκβαλόντες ἐκ τῶν ἀγρῶν, αὐτοὶ τὴν χώραν κατέσχον. Γενομένης δὲ διαφορᾶς μεγάλης ἀμφοτέραις ταῖς πόλεσι, στρατιώτας ἀθροίσαντες, διὰ τῶν ὄπλων ἐποιοῦντο τὴν κρίσιν. Διόπερ ἀμφοτέρων παρατιξαμένων, ἐγένετο μάχη καρτερά, καθ' ἣν Σελινούντιοι νικήσαντες, ἀπέκτειναν τῶν Ἐγεσταίων οὐκ ὀλίγους. Οἱ δ' Ἐγεσταῖοι ταπεινωθέντες, καὶ καθ' ἑαυτοὺς οὐκ ὄντες ἀξιόμαχοι, τὸ μὲν πρῶτον Ἀκραγαντίνους καὶ Συρακουσίους ἔπειθον συμμαχῆσαι· ἄποτυχόντες δὲ τούτων, ἐξέπεμψαν πρεσβευτὰς εἰς τὴν Καρχηδόνα,

δεόμενοι βοηθήσῃσι· οὐ προσεχόντων δ' αὐτῶν, ἐξή-
 τουν τινὰ διαπόντιον συμμαχίαν· οἷς συνήρξατο
 ταῦτόματον.

(C. 83.) Quum enim Leontini, urbe agrisque eiecti, Athenien-
 sium opem adversus Syracusanos implorassent. Egessantque mag-
 nam pecunie vim ad belli sumtus, strenuamque operam esse
 polliciti: Athenienses, illorum gentilitis necessitudine, horum sti-
 mulata opulencia moti, de armis in Siciliam expediendis consilia
 ineunt. Ibi Nicias quidem prudentia multis gravibusque de causis
 bellum dissuasit; (C. 84.) sed Alcibiadis facundia et amplitudo
 facile populum ad illud suscipiendum perduxit. Magna igitur
 classe instructa, delectisque ducibus Alcibiade, Nicia et Lamacho,
 bellum Syracusanum exoritur.

83. Λεοντίων γὰρ ὑπὸ Συρακοσίων ἐκ τῆς
 πόλεως μειωκισμένων, καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν
 ἀποβεβληκότων, οἱ φυγίδες αὐτῶν συστραφέντες,
 ἔκριναν πάλιν αὐτοὺς Ἀθηναίους προσλαβεῖσθαι
 συμμαχοῦς, ὅντις συγγενεῖς. Περὶ δὲ τούτων κοι-
 νολογησάμενοι τοῖς ἔθνεσιν, οἷς συνεφρόνησαν, κοι-
 νῆ πρόςβεις ἐξέπεμψαν πρὸς Ἀθηναίους, ἀξιούντες
 μὲν βοηθῆσαι ταῖς πόλεσιν αὐτῶν ἀδικουμέναις,
 ἐταγγεῖλάμενοι δὲ συγκατασκευάσειν αὐτοῖς τὰ κα-
 τὰ τὴν Σικελίαν πράγματα. Παρηγενομέων οὖν
 εἰς τὰς Ἀθήνας τῶν πρόςβειων, καὶ τῶν μὲν Λεοντί-
 ων τὴν συγγένειαν προφερομέων καὶ τὴν προϋ-
 πάροχουσαν συμμαχίαν, τῶν δ' Ἐγεσταιῶν ἐταγγελ-
 λομένων χρημάτων τε πλῆθος δώσειν εἰς τὸν πόλε-
 μον καὶ συμμαχήσειν κατὰ τῶν Συρακοσίων· ἔδοξε
 τοῖς Ἀθηναίοις ἐκπέμψαι τινὰς τῶν ἀρίστων ἀν-
 δρῶν, καὶ διασκέψασθαι τὰ κατὰ τὴν γῆσον καὶ
 τοὺς Ἐγεσταιοὺς. Παρηγενομέων οὖν τούτων εἰς
 τὴν Ἐγέσταν, οἱ μὲν Ἐγεσταιοὶ χρημάτων πλῆθος
 ἐπέδειξαν, τὰ μὲν οἰκοῦεν, τὰ δὲ παρὰ τῶν αὐτι-

γειτόνων χρησαίμενοι, φαντασίας ἔνεκεν. Ἀπελθόντων δὲ τῶν πρέσβειων, καὶ τὴν εὐπορίαν τῶν Ἑγεσταίων ἀπαγγειλάντων, συνηλθεν ὁ δῆμος περὶ τούτων. Προτεθείσης δὲ τῆς βουλῆς περὶ τοῦ στρατεῦν ἐπὶ Σικελίαν, Νικίας μὲν ὁ Νικηράτιου, θαυμαζόμενος ἐπ' ἄρετῃ παρὰ τοῖς πολίταις, συνειβούλευε μὴ στρατεῦν ἐπὶ Σικελίαν· μὴ γὰρ δυνατόν ὑπάρχειν ἅμα τε Λακεδαιμονίοις διαπολεμεῖν, καὶ δυνάμεις μεγάλας ἐκπέμπειν διαπορτίους· καὶ τῶν Ἑλλήνων μὴ δυναμένους κτήσασθαι τὴν ἡγεμονίαν, ἐλπίζειν τὴν μεγίστην τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην νήσων περιποιήσασθαι· καὶ Κροχιδονίους μὲν ἔχοντας μεγίστην ἡγεμονίαν, καὶ πολλὰς ὑπὲρ τῆς Σικελίας πεπολεμηγότας, μὴ δεδυνῆσθαι κρατῆσαι τῆς νήσου, τοὺς δὲ Ἀθηναίους πολὺ λειπομένους τῇ δυνάμει τῶν Κροχιδονίων, δορῦκτον ποιήσασθαι τὴν κρατίστην τῶν νήσων.

84. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα διαλεχθέντος αὐτοῦ περὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως οἰκῆτα, τῆς ἐναντίας γνώμης προεσιτηκὸς Ἀλκιβιάδης, ἐπιφανέστατος Ἀθηναίων, ἔπεισε τὸν δῆμον ἐπανιέσθαι τὸν πόλεμον. Ἦν γὰρ ὁ ἀνὴρ οὗτος δεινότατος μὲν εἶπῆν τῶν πολιτῶν, εὐγενεῖα δὲ καὶ πλοῦτις καὶ στρατηγία διωνομασμένος. Εὐθύς οὖν ὁ δῆμος στόλον ἀξιόχρεων κατεσκεύασε, τριάκοντα μὲν τριήρεις παρὰ τῶν συμμάχων λαβῶν, ἰδίας δ' ἑκατὸν καταρτίσας· ταύτας τε κοσμήσας πᾶσι τοῖς εἰς πόλεμον χρησίμοις, κατέλεξεν ὀπλίτας εἰς πεντακισχιλίους, στρατηγούς δὲ τρεῖς ἐχειροτόνησεν ἐπὶ ταύτην τὴν στρατη-

γίαν, Μικιβιάδην καὶ Νικίαν καὶ Λάμαχον. Ἀθη-
 ναῖοι μὲν οὖν περὶ ταῦτα ἦσαν. Ἡμεῖς δὲ παρόντες
 ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ πολέμου τοῦ συστάντος Ἀθη-
 ναίοις καὶ Συρακουσίοις, κατὰ τὴν ἐν ἀρχῇ πρόθε-
 σιν, τὰς ἐπομένας πράξεις εἰς τὴν ἐχομένην βίβλον
 κατατάξομεν.

Τ Α Δ Ε Ε Ν Ε Σ Τ Ι Ν
 Ε Ν Τ Η Τ Ρ Ι Σ Κ Α Ι Δ Ε Κ Α Τ Η
 Τ Ω Ν Δ Ι Ο Δ Ω Ρ Ο Υ Β Ι Β Λ Ω Ν.

α'. Στρατεία Ἀθηναίων ἐπὶ Συρακουσίουσ μεγάλαισ δυνάμεσι πεζικαῖσ τε καὶ ναυτικαῖσ.

β'. Κατάπλους Ἀθηναίων εἰς Σικελίαν.

γ'. Μετάκλησις Ἀλκιβιάδου τοῦ στρατηγοῦ, καὶ φυγή εἰς Λακεδαίμονα.

δ'. Ὡσ Ἀθηναῖοι διαπλεύσαντες εἰς τὸν μέγαν λιμένα τῶν Συρακουσίων, κατελάβοντο τοὺς περὶ τὸ Ὀλύμπιον τόπους.

ε'. Ὡσ Ἀθηναῖοι τὰς Ἐπιπολὰς καταλαβόμενοι, καὶ μάχη νικήσαντες, ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἐπολιόρησαν τὰς Συρακούσας.

ς'. Ὡσ Λακεδαιμονίων καὶ Κορινθίων πεμφάντων βοήθειαν, ἐθάύρησαν οἱ Συρακούσιοι.

ζ'. Μάχη Συρακουσίων καὶ Ἀθηναίων, καὶ νίκη Ἀθηναίων μεγάλη.

η'. Μάχη τοῖσ αὐτοῖσ, καὶ νίκη Συρακουσίων.

θ'. Ὡσ Συρακούσιοι τῶν Ἐπιπολῶν κρατήσαν-

τις, ἠνάγκασαν τοὺς Ἀθηναίους εἰς μίαν ἐλθεῖν παρεμβολὴν εἰς πρὸς τῷ Ὀλυμπίῳ.

ι. Ὡς ναυτικὴν δύνάμιν οἱ Στραζοκρούσιοι κατασκευάσαντες, ναυμαχίῃν διέγραψαν.

ια. Ὡς Ἀθηναῖοι Λαμίας τῷ στρατηγῷ αὐτῷ τελευτήσαντος, καὶ Ἀλκιβιάδου μεινακλιθέντος, ἀπὸ τούτων στρατηγούς ἐπέμψαν Εὐρυμέδοιτα καὶ Δημοσθένην, ἔχοντας δυνάμιν καὶ χρήματα.

ιβ. Αὐτῶν ἀποπέμψαν ὑπὸ Λεωνταίου, καὶ πόλεμος πρὸς Ἀθηναίους ὁ Πελοποννησιακὸς λεγόμενος.

ιγ. Ναυμαχία Στραζοκρουσίων καὶ Ἀθηναίων, καὶ νίκη Ἀθηναίων, καὶ ἄλλοις γεγονῆσιν ὑπὸ Στραζοκρουσίων, καὶ κατὰ γῆν νίκη.

ιδ. Ναυμαχία πύσις τῆς ναυτικῆς ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι, καὶ νίκη Στραζοκρουσίων.

ιε. Κατέπλους ἐξ Ἀθηρῶν Δημοσθένους καὶ Εὐρυμέδοιτος μετὰ δυνάμεως ἀξιολόγον.

ις. Μάχη μεγάλη περὶ τῆς Ἐπιτορίας, καὶ νίκη Στραζοκρουσίων.

ιζ. Δημοσιὸς τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἄλλοις τῆς πύσις δυνάμεως.

ιη. Ὡς Στραζοκρούσιοι συνελθόντες εἰς ἐκκλησίαν, προέθηκαν βουλήν, πῶς χρησιέον τοῖς ἀρχαῖοις.

ιθ. Οἱ ἠθέητες λόγοι πρὸς ἐκτίτερον μέρος τῆς ὑποθέσεως.

κ. Τὰ γεγονῆσιν τοῖς Στραζοκρουσίοις περὶ τῶν ἀρχαίων.

κβ'. Ὡς Ἀθηναίων πραισιάντων περὶ Σικελίαν, πολλοὶ τῶν συμμάχων ἀπέστησαν.

κβ'. Ὡς ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἀθυρήσους παρεχώρησε τῆς δημοκρατίας, καὶ τειρακοσίοις ἀνδράσι τὴν πολιτείαν ἐπέτεψαν.

κγ'. Ὡς Μακεδαιμόνιοι ταῖς ναυμαχίαις τοὺς Ἀθηναίους ἐνίκησαν.

κδ'. Ὡς Στρακοῦσιοι τοὺς ἀνδραγαθήσαντας κατὰ τὸν πόλεμον ἀξιολόγοις δωρεαῖς ἐτίμησαν.

κε'. Ὡς Διοκλῆς, νομοθέτης αἰρεθείς, ἔγραψε τοὺς νόμους Στρακοσίοις.

κς'. Ὡς Στρακοῦσιοι τοῖς Μακεδαιμόνιοις δύνανται ἀξιόλογον ἔπεψαν.

κς'. Ὡς Ἀθηναῖοι τὸν τῶν Μακεδαιμόνιων ναύαρχον καταναυμαχήσαντες, Κύνικον ἐξεπολιόρκησαν.

κη'. Ὡς Μακεδαιμόνιων ἐξ Εὐβοίας πενήκοντα ναῦς ἀποστειλάντων ἐπὶ βοήθειαν τοῖς ἠττημένοις, ἵπασθαι περὶ τὸν Ἄθω μετὰ τῶν ἀνδρῶν διεφθάρησαν ὑπὸ τοῦ χειμῶνος.

κθ'. Ἀλκιβιάδου κἀθοδος καὶ στρατηγία.

λ'. Πόλεμος Ἐγεσταιίοις καὶ Σελινουρτίοις περὶ τῆς ἀμφισβητουμένης χώρας.

λα'. Ναυμαχία Ἀθηναίων καὶ Μακεδαιμόνιων περὶ τὸ Σίγειον, καὶ νίκη Ἀθηναίων.

λβ'. Ὡς Μακεδαιμόνιοι τὸν Εὐβοικὸν χώσαντες, τὴν Εὐβοίαν ἠπειρον ἐποίησαν.

λγ'. Περὶ τῆς ἐν Κερκύρα γενομένης στάσεως καὶ σφαγῆς.

λδ'. Ὡς Ἀλκιβιάδης καὶ Θηραμένης ἐνίκησαν Λακεδαιμονίους ἄμφω πεζῇ καὶ κατὰ θάλατταν ἐπιφανέστατα.

λε'. Ὡς Καρχηδόνιοι μεγάλας δυνάμεις διαβιβύσαντες ἐν Σικελίᾳ, Σελινοῦντια καὶ Ἰμέραν κατὰ κράτος εἶλον.

λς'. Ὡς εἰς τὸν Πειραιεῦς κατιπλεύσας μετὰ πολλῶν λαφύρων μεγάλης ἔτυχεν ὑποδοχῆς Ἀλκιβιάδης.

λς'. Ὡς Ἅγις ὁ βασιλεὺς, μεγάλην δυνάμει τῆς Ἀθήνας πολιορκεῖν ἐπιβαλόμενος, ἐξέπεσεν.

λη'. Ἀλκιβιάδου φυγή, καὶ κτίσις Θέρμων ἐν Σικελίᾳ.

λθ'. Ναυμαχία Συρακουσίων πρὸς Καρχηδονίους, καὶ νίκη Συρακουσίων.

μ'. Περὶ τῆς ἐν Ἀκράγαντι εὐδαιμονίας, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ κτισκευασμάτων.

μα'. Ὡς Καρχηδόνιοι τριάντοτα μυριάσι στρατεύσαντες εἰς Σικελίαν, ἐπολιόρκησαν Ἀκράγαντα.

μβ'. Ὡς Συρακούσιοι παραλαβόντες τοὺς συμμάχους, μυρίοις στρατιώταις ἐβόηθουν τοῖς Ἀκραγαντίνοις.

μγ'. Ὡς τετρακισμυρίων Καρχηδονίων ὑπαντησάντων ἐνίκησαν οἱ Συρακούσιοι, καὶ πλείους τῶν ἑξακισχιλίων κατέκοψαν.

μδ'. Ὡς Καρχηδονίων τῆς ἀγορᾶς παραιρουμένων, οἱ Ἀκραγαντῖνοι διὰ τὴν σπάνιν τῆς τροφῆς ἠνυγκάσθησαν ἐκλιπεῖν τὴν πατρίδα.

με'. Ὡς Λιονύσιος, στρατηγὸς ἀρεθείς, ἐτυράτισσε τῶν Συρακουσίων.

μζ'. Ὡς Ἀθηναῖοι ἐν Ἀργινοῦσις ἐπιφανεστάτην ναυμαχίαν νικήσαντες, τοὺς στρατηγούς ἀδίκως ἐθιγάτωσαν.

μς'. Ὡς Ἀθηναῖοι μεγάλην ναυμαχίαν λειψθέντες ἠναγκάσθησαν, ἐφ' οἷς δυνατὸν ἦν, συνθέσθαι τὴν εἰρήνην, καὶ οὕτως ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος κατελύθη.

μη'. Ὡς Καρχηδόνιοι λοιμικῇ νόσῳ περιπεσόντες, ἠναγκάσθησαν συνθέσθαι τὴν εἰρήνην πρὸς Λιοῦσιον τὸν τύραννον.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ

ΤΟΥ ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ

ΒΙΒΛΟΣ ΤΡΙΣΚΑΙΔΕΚΑΤΗ.

Hoc in libro Diodorus narrationem a bello inde Syracusano, usque ad belli Carthaginensium in Sicilia contra Dionysium gesti bellique Peloponnesiaci exitum. (Ol. XCI, 2. — XCIII, 4.) ita persequitur, ut in Prooemio (C. 1.) primum causas declaret, ob quas abstinendum sit in posterum praecitationibus, petitas illas a rerum multitudine, atque temporum, quae percurri possant, ingenti spatio; dein annorum rationem adiungat.

Εἰ μὲν ὅμοια τοῖς ἄλλοις ἱστορίαν ἐπραγματευόμεθα, σχεδὸν ἦν ἐν τῷ προοιμίῳ περὶ τινῶν διαλεχθέντας, ἐφ' ὅσον ἦν εὐκαιρὸν, οὕτως ἐπὶ τὰς συνεχεῖς πράξεις μειωθῆναι τὸν λόγον· (ὀλίγον γὰρ χρόνον ἀπολαβόντες τῇ γραφῇ, τὴν ἀναστοχὴν ἂν εἰχομεν τὸν ὑπὸ τῶν προοιμίων καρπὸν προσλαμβάνεσθαι·) ἐπεὶ δὲ ἐν ὀλίγαις βίβλοις ἐπηγγειλάμεθα μὴ μόνον τὰς πράξεις ἐφ' ὅσον ἂν δυνώμεθα γράψαι, ἀλλὰ καὶ περιλήψεσθαι χρόνον πλείονα τῶν γιγνῶν καὶ ἐκατὸν ἐτῶν, ἀναγκαῖόν ἐστι, τὸν πολὺν λόγον τῶν προοιμίων παρεπέμψαντας, ἐπ' αὐταῖς

ἔρχεσθαι τὰς πράξεις· τοῦτο μόνον προειπόντας, ὅτι κατὰ μὲν τὰς προειρημένας ἕξ βίβλους ἀνεγράψαμεν τὰς ἀπὸ τῶν Τρωϊκῶν πράξεις, ἕως εἰς τὸν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ψηφισθέντα πόλεμον ἐπὶ Συρακουσίου, εἰς ὃν ἀπὸ Τροίας ἀλώσεώς ἐστιν ἔτη ἐπτακόσια ἐξήκοντα· ἐν ταύτῃ δὲ προσαναπληροῦντες τὸν συνεχῆ χρόνον, ἀρξόμεθα μὲν ἀπὸ τῆς ἐπὶ Συρακουσίου στρατείας, καταλήξομεν δὲ ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ δευτέρου πολέμου Καρχηδονίοις πρὸς Διονύσιον τὸν Συρακουσίων τύραννον.

(C. 2.) Olymp. XCI, 2. a. C. 413. Archonte Chabria, Tribunis militum consulari potestate L. Sergio, M. Papirio et M. Servilio, decreto in Syracusanos bello. Athenienses magno classem studio expediunt. Quae priusquam Alcibiade, Nicias et Lamachō ducibus exiret; accidit, ut omnes una nocte Hermae, qui Athenis erant, deiecerentur. Cuius flagitii, quod ad publicam rem pertinere videbatur, suspicio mota in Alcibiadem, sed tum quidem ab eo depulsa est. Navium militumque numerus. Facta tandem deliberatione de rebus Siculis tractandis, placuit Selinuntios et Syracusanos servituti mancipare, caeteris annua imperare stipendia.

2. Ἐπ' ἀρχοντας γὰρ Ἀθήνησι Χαβρίου Ῥωμαῖοι μὲν ἀντὶ τῶν ὑπάτων κατέστησαν χιλιάρχους τρεῖς, Λεύκιον Σέργιον, Μάρκον Σερούϊλιον, καὶ Μάρκον Παπίριον· ἐπὶ δὲ τούτων Ἀθηναῖοι ψηφισάμενοι τὸν πρὸς Συρακουσίους πόλεμον, τὰς τε ναῦς κατεσκεύασαν, καὶ χρήματα συναγαγόντες, μετὰ πολλῆς σπουδῆς ἅπαντα τὰ πρὸς τὴν στρατείαν παρεσκευάζοντο. Ἡρημένοι δὲ τρεῖς στρατηγοὺς, Ἀλκιβιάδην, Νικίαν καὶ Λάμαχον, αὐτοκράτορας αὐτοὺς κατέστησαν ἀπάντων τῶν κατὰ τὸν πόλεμον. Τῶν δὲ ἰδιωτῶν οἱ ταῖς οὐσίαις εὐποροῦντες, τῇ προθυμίᾳ τοῦ δήμου χαρίζεσθαι βουλόμενοι, τινὲς μὲν ἰδίας τριήρεις κατεσκεύασαν, τινὲς δὲ χρήματα δώ-

σειν εἰς τὰς τροφὰς τῆς δυνάμεως ἐπιγγέλλοντο· πολλοὶ δὲ καὶ τῶν δημοτικῶν πολιτῶν καὶ ξένων, ἔτι δὲ συμμάχων, ἔκουσίως προσιόντες τοῖς στρατηγοῖς, διεκελεύοντο καταγράψαι ἑαυτοὺς εἰς τοὺς στρατιώτας. Οὕτως ἅπαντες μεμειωρισμένοι ταῖς ἐλπίσιν, ἐξ ἐτοίμου κατακληροῦν ἤλπιζον τὴν Σικελίαν. Ἦδη δὲ τοῦ στόλου πυροσκευασμένου, τοὺς Ἴρμιῆς τοὺς κατὰ τὴν πόλιν παμπληθεῖς ὄντας συνέβη ἐν μιᾷ νυκτὶ περικοπῆναι. Ὁ μὲν οὖν δῆμος, οὐχ ὑπὸ τῶν τυχόντων νομίσεις γεγενῆσθαι τὴν πράξιν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν προεχόντων ταῖς δόξαις, ἐπὶ τῇ καταλύσει τῆς δημοκρατίας, ἐμισοποίηρει, καὶ τοὺς πράξαντας ἐζήτει, μεγάλας δωρεὰς προθεῖς τῷ μνηύσαντι. Προσελθὼν δὲ τις τῶν ἰδιωτῶν τῇ βουλῇ, ἔφησεν εἰς οἰκίαν μετοίκου τινὸς ἑωρακέναι τὴν τουμηρία περὶ μέσας νύκτας εἰσιόντας, ἐν οἷς καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην. Ἀνυκρινόμενος δ' ὑπὸ τῆς βουλῆς, πῶς νυκτὸς οὐσης ἐπεγίνωσκε τὰς ὄψεις, ἔφησε πρὸς τὸ τῆς σελήνης φῶς ἑωρακέναι. Οὗτος μὲν οὖν αὐτὸν ἐξελέγξας, κατεφυσμένος εὐρέθη· τῶν δ' ἄλλων οὐδ' ἶχνος τῆς πράξεως οὐδεὶς εὐρεῖν ἠδυνήθη. Τριήρων μὲν οὖν ἑκατὸν τεσσαράκοντα ἡτοιμασμένων, ὀκτάδων δὲ καὶ τῶν ἵππαγωγῶν, ἔτι δὲ καὶ τῶν τὸν σῆτον καὶ τὴν ἄλλην πυροσκευὴν κομιζόντων πολὺς τις ἀριθμὸς ἦν· ὀπλῖται δὲ καὶ σφενδοῦνται, πρὸς δὲ τούτοις ἵππεις, καὶ τῶν συμμάχων πλείους τῶν ἑπτακισχιλίων, ἔκτος τῶν ἐν τοῖς πληρώμασι. Τότε μὲν οὖν οἱ στρατηγοὶ μετὰ τῆς βουλῆς ἐν ἀποφύτῳ συνεδρεύοντες, ἐβουλεύοντο πῶς χρὴ διοικῆσαι τὰ

κατὰ τὴν Σικελίαν, ἐὰν τῆς νήσου κρατήσωσιν. Ἐδοξεν οὖν αὐτοῖς, Σελιουντίους μὲν καὶ Συρακουσίους ἀνδροποδίσασθαι, τοῖς δ' ἄλλοις ἀπλῶς τάξιαι φόρους, οὓς κατ' ἐναντὸν οἴσουσιν Ἀθηναίοις.

(C. 3.) Sacris in Piraeo rite peractis, classis ingreditur iter; cuius quae fuerit usque ad Rhegium ratio, describitur. Rheginos ad iungendam armorum societatem invitant.

3. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ κατέβαινον οἱ στρατηγοὶ μετὰ τῶν στρατιωτῶν εἰς τὸν Πειραιᾶ, καὶ συνηκολούθει πᾶς ὁ κατὰ τὴν πόλιν ὄχλος, ἀναμιξ ἰσθίων τε καὶ ξένων, ἐκάστου τοὺς ἰδίους συγγενεῖς τε καὶ φίλους προπέμποντος. Αἱ μὲν οὖν τριήρεις παρ' ὄλον τὸν λιμένα παρῴημον, κεκοσμημέναι τοῖς ἐπὶ ταῖς πρόρραις ἐπιστήμασι καὶ τῇ λαμπρότητι τῶν ὀπλων· ὁ δὲ κύκλος ὑπὸ τοῦ λιμένος ἔγεμε θυμιατηρίων καὶ κρατήρων ἀργυρῶν, ἐξ ὧν ἐκπέμισι χρυσοῖς ἔσπερον οἱ τιμῶντες τὸ θεῖον, καὶ προσευχόμενοι κατατυχεῖν τῆς στρατείας. Ἀναχθέντες οὖν ἐκ τοῦ Πειραιῶς, περιέπλευσαν τὴν Πελοπόννησον, καὶ κατηνέχθησαν εἰς Κέρκυραν· ἐνταῦθα γὰρ παρήμεναι παρήγγελτο, καὶ προσαναλαμβάνειν τοὺς παροίκους τῶν συμμάχων. Ἐπεὶ δ' ἅπαντες ἠθροίσθησαν, διαπλεύσαντες τὸν Ἰόνιον πόρον, πρὸς ἄκραν Ἰαπυγίαν κατηνέχθησαν· καὶ κεῖθεν ἤδη παρελέγοντο τὴν Ἰταλίαν. Ἐπὶ μὲν οὖν Ταρυντίων οὐ προσεδέχθησαν, Μεταποντίους δὲ καὶ Ἡρακλειώτας παρέπλευσαν· εἰς δὲ Θουρίους κατενεχθέντες, πάντων ἔτυχον τῶν φιλανθρώπων. Ἐκεῖθεν δὲ καταπλεύσαντες εἰς Κρότωνα, καὶ λαβόντες ἀγορῶν παρὰ τῶν Κροτωνιατῶν, τῆς τε Λυκινίας Ἥρας τὸ

ἰσθὸν παρέπλευσαν, καὶ τὴν Λιοσκορυιάδα κελουμένην ἄκραν ἕπερέθεντο. Μετὰ δὲ ταῦτα τὸ καινούμεγόν τε Σκυλλήτιον καὶ Λοκροὺς παρήλλαξαν· καὶ τοῦ Ῥηγίου καθορμισθέντες ἔγγυς, ἔπιπσαν τοῖς Ῥηγίους συμμαχεῖν· οἱ δὲ ἀπεκρίνωτο βουλεύεσθαι μετὰ τῶν Ἰταλιωτῶν.

(C. 4.) Syracusanorum duces, Hierocrates, Sicanius et Hieracles, miliarum civitatum dissidia experti, paucarum societatem et auxilia adipiscuntur. Eggestanos frauds incusant Athenienses. Naxumque et Catanam in Sicilia petunt. A Naxi civibus amice excepti, Catanensis ad arma invitatus adigitur.

4. Συρακοῦσιοι δ' ἀκούσαντες ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ τὰς δυνάμεις εἶναι τῶν Ἀθηναίων, στρατηγούς κατέστησαν αὐτοκράτορας τρεῖς, Ἴεροκράτην, Σικανὸν καὶ Προκλείδην, οἱ τοὺς στρατιώτας κατέγραψον, καὶ πρόεβρις ἐπὶ τὰς κατὰ τὴν Σικελίαν πόλεις ἀπέστελλον, δεόμενοι τῆς κοινῆς σωτηρίας ἀντιλαμβάνεσθαι· τοὺς γὰρ Ἀθηναίους τῷ μὲν λόγῳ πρὸς Συρακουσίους ἐπίστανθαι τὸν πόλεμον, τῇ δ' αἰηθείᾳ καταστρέψασθαι βουλομένους ὄλην τὴν νῆσον. Λακρυγανῆτιοι μὲν οὖν καὶ Νάξιοι συμμαχῆσαι ἔφησαν Ἀθηναίοις· Καμρινᾶιοι δὲ καὶ Μεσσήνιοι τὴν μὲν εἰρήνην ἄξιον ἁμολόγησαν, τὰς δ' ὑπὲρ τῆς συμμαχίας ἀποκρίσεις ἀνεβύλοντο· Ἰμεραῖοι δὲ καὶ Σελινούντιοι, πρὸς δὲ τοῦτοις Γελῶοι καὶ Κατινῆιοι, συναγωνιεῖσθαι τοῖς Συρακουσίοις ἐπηγγείλαντο. Αἱ δὲ τῶν Σικελῶν πόλεις τῇ μὲν εὐνοίᾳ πρὸς Συρακουσίους ἔρῃεπον, ὅμως δ' ἐν ἰσχυρίᾳ μένουσαι, τὸ συμβησόμενον ἕκαστα δόκουν. Τῶν δ' Ἐγχεσταιῶν οὐχ ὁμολογούντων δώσειν πλείον τῶν τριάκοντα ταλάντων, οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων ἐγκυλίεσαντες

αὐτοῖς, ἀνήχθησαν ἐκ Ῥηγίου μετὰ τῆς δυνάμεως, καὶ κατέπλευσαν τῆς Σικελίας εἰς Νάξον. Λεξιμένων δ' αὐτοὺς τῶν ἐν τῇ πόλει φιλοφρόνως, παρέπλευσαν ἐκεῖθεν εἰς Κατάνην. Ἰῶν δὲ Καταναίων εἰς μὲν πόλιν οὐ δεχομένων τοὺς στρατιώτας, τοὺς δὲ στρατηγούς ἐασύντων εἰσελθεῖν, καὶ πικρασσομένων ἐκκλησίαν, οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων περὶ συμμαχίας διελέγοντο. Δημηγοροῦντος δὲ τοῦ Ἀλκιβιάδου, τῶν στρατιωτῶν τινές, διελόντες πυλίδα, παρεισέπεσον εἰς τὴν πόλιν· δι' ἣν αἰτίαν ἡραγκασθησαν οἱ Καταναῖοι κοινοῦν τῷ κατὰ τῶν Συρακουσίων πολέμου.

(C. 5.) Interea Athenis odium ingens in Alcibiadem, ob Hermas truncatus evetlendique popularis status molimina, exarsit. Criminationem adiavit facta nuper Argis ad tollendam populi iurisdictionem coniuratio. Alcibiades, ad causam dicendam domum revocatus, quum sua triremi Thurium venisset; impendentis metu tempestatis, clam se a custodibus subduxit, et posthac capitis damnatus a suis, Lacedaemona demigravit.

5. Τούτων δὲ πραγματοποιέων, οἱ κατὰ τὴν ἰδίαν ἔχθραν μισοῦντες τὸν Ἀλκιβιάδην ἐν Ἀθήναις, πρόφασιν ἔχοντες τὴν τῶν ἀγαλμάτων περικοπὴν, διέβαλον αὐτὸν ἐν ταῖς δημηγορίαις, ὡς συνομοσίαν κατὰ τοῦ δήμου πεποιημένον. Συνελάβετο δ' αὐτῶν ταῖς διαβολαῖς τὸ πρῶτον παρὰ τοῖς Ἀργείοις· οἱ γὰρ ἰδιόξενοι συνθέμενοι καταλῦσαι τὴν ἐν Ἀργεὶ δημοκρατίαν, πάντες ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἀνηρέθησαν. Πιστεύσας οὖν ὁ δῆμος ταῖς κατηγορίαις, καὶ δεινῶς ὑπὸ τῶν δημαγωγῶν παροξυνθεὶς, ἀπέστειλε τὴν Σαλαμιναίαν ναῦν εἰς Σικελίαν, κελεύων τὴν ταχίστην ἡκεῖν Ἀλκιβιάδην ἐπὶ τὴν κρίσιν. Παραγενο-

μένης οὖν τῆς νεώς εἰς τὴν Κατάνην, Ἀλκιβιάδης ἀκούσας τῶν πράξεων τὰ δόξαντα τῷ δήμῳ, τοῖς συνδιαβεβλημένους ἀναλαμβάνει εἰς τὴν ἰδίαν τριήσιν, μετὰ τῆς Σαλαμινίας ἐξέπλευσεν. Ἐπεὶ δ' εἰς Θουρίους κατέπλευσεν, εἴτε καὶ συνειδὼς ἑαυτῷ τὴν ἀσέβειαν ὁ Ἀλκιβιάδης, εἴτε καὶ φοβηθεὶς τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου, μετὰ τῶν συνδιαβεβλημένων διαδοῖς ἐκποδῶν ἐχωρίσθη. Οἱ δ' ἐν τῇ Σαλαμίνι ἠὲ παρυγειόμενοι, τὸ μὲν πρῶτον ἐξήτουν τοὺς περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην· ὡς δ' οὐχ εὖρισκοί, ἀποπλεύσαντες εἰς Ἀθήνας, ἀτήγγειλαν τῷ δήμῳ τὰ πεπραγμένα. Οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι παραδόντες δικαστηρίῳ τοῦ τε Ἀλκιβιάδου καὶ τῶν ἄλλων τῶν συμφυγόντων τὰ ὀνόματα, δίκην ἐρήμην κατεδίκασαν θανάτου. Ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ἐκ τῆς Ἰταλίας διαπλεύσας ἐπὶ Πελοπόννησον, ἔφυγεν εἰς Σπύρτην καὶ τοὺς Λυκεδαιμονίους παρόξυνεν ἐπιθέσθαι τοῖς Ἀθηναίοις.

(C. 6.) Duo reliqui Atheniensium duces Hyccara capiunt, exactoque ab Eggestanis tributo, ad Catanam subsistunt. Inde strategemate usi, magnam Syracusanorum portum, Olympium vicinamque loca occupant. Intellecta fraude, Syracusani castra hostium invadunt. Occidit pugna, in qua victores Athenienses: qui ad firmandam obsidionem reversi Catanam, a suis equitatu et pecunia instruantur. Illo tempore Diagoras atheus, ob intentatam sibi impietatis actionem, Athenis aufugit: Romani cum Aequis bella gesserunt, Lavicosque expugnant.

6. Οἱ δ' ἐν Σικελίᾳ στρατηγοὶ μετὰ τῆς τῶν Ἀθηναίων δυνάμεως παραπλεύσαντες, εἰς Ἐγέστην, Τκαρα μὲν Σικελικὸν πολισμάτιον ἐλόντες, ἐκ τῶν λαφύρων συνήγαγον ἑκατὸν τάλαντα· κομισάμενοι δὲ καὶ τριᾶκοντα τάλαντα παρὰ τῶν Ἐγεσταιῶν,

κατέπλευσαν εἰς Κατιάνην. Βουλόμενοι δὲ τὸν πρὸς τῷ μεγάλῳ λιμένι τόπον Συρακουσίων ἀκινδύνως καταλαβέσθαι, πέμπουσιν ἄνδρα Καταναῖον, ἐαυτοῖς μὲν πιστόν, τοῖς δὲ τῶν Συρακουσίων στρατηγοῖς πιθανόν, διακελευσάμενοι λέγειν τοῖς ἡγεμόσι τῶν Συρακουσίων, ὅτι τινὲς Καταναίων συνστάντες βούλονται συχρὸς τῶν Ἀθηναίων, ἀνλιζομένους ἐπὶ τῶν ὕπλων ἐν τῇ πόλει νυκτὸς, ἄρνοι βυλλαζόντες, τὰς ἐν τῷ λιμένι ναῦς ἐμπρῆσαι· πρὸς δὲ τὴν τούτων συντέλειαν, ἤξιουν τοὺς στρατηγούς ἐπιμαῆναι μετὰ δυνάμεως, μὴ ποτε τῆς ἐπιβολῆς ἀποτύχωσιν. Ἐλθόντος δὲ τοῦ Καταναίου πρὸς τοὺς ἡγεμόνας τῶν Συρακουσίων, καὶ δηλώσαντος τὰ προειρημέα, πιστεύσαντες περὶ τούτων οἱ στρατηγοί, συνειψάντο νύκτι καθ' ἣν ἐκτιάζουσι τὴν δύναμιν, καὶ τὸν ἄνθρωπον ἐξαπέστειλαν εἰς τὴν Κατιάνην. Οἱ μὲν οὖν Συρακούσιοι κατὰ τὴν τεταγμένην νύκτι ἤγον τὸ στρατόπεδον ἐπὶ τὴν Κατιάνην· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι παρμπλεύσαντες εἰς τὸν μέγαν λιμένα τῶν Συρακουσίων μετὰ πολλῆς ἡσυχίας, τοῦ τε Ὀλυμπίου κύριου κατέστησαν, καὶ πάντα τὸν περικείμενον τόπον καταλιγόμενοι, παρεμβολὴν ἐποίησαντα. Οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Συρακουσίων ὡς ἤσθητο τὴν ἀπάτην ταχέως ἀναστρέψαντες, προσέβαλον τῇ παρεμβολῇ τῶν Ἀθηναίων. Ἐπεξελθόντων οὖν τῶν πολεμίων συνέστη μίχη, καθ' ἣν οἱ Ἀθηναῖοι τετρακοσίους τῶν ἐναντίων ἀνελόντες, φυγεῖν ἠνάγκασαν τοὺς Συρακουσίους. Οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοί, θεωροῦντες τοὺς πολεμίους ἱππικροῦντας, καὶ βου

λόμενοι βέλτιον τὰ πρὸς τὴν πολιορκίαν κωμισκενίσ-
 σασθαι, πύλιν ἀπέπλευσαν εἰς τὴν Κυτάνην· πέμ-
 ψαντες δ' εἰς Ἀθήνας τινάς, ἔγραψαν πρὸς τὸν δή-
 μον ἐπιστολάς, ἐν αἷς ἤξιουν ἰπτεῖς ἀποστεῖλαι καὶ
 χρήματα· πολυχρόνιον γὰρ ἔσεσθαι τὴν πολιορκίαν.
 Οἱ δ' Ἀθηναῖοι τροικόσιμ τάλαντα καὶ τῶν ἰσπέων
 τινάς ἐψηφίσαντο πέμπειν εἰς τὴν Σικελίαν. Τού-
 των δὲ πριτωμένων, Λευγόρου δ' κληθεὶς ἄθεος,
 διαβολῆς τυχὼν ἐπ' ἀσεβείᾳ, καὶ φοβηθεὶς τὸν δή-
 μον, ἔφυγεν ἐκ τῆς Ἀττικῆς· οἱ δ' Ἀθηναῖοι τῷ ἀρε-
 λόντι Λευγόρου ἀργυρίου τάλαντον ἐτεκέρηξαν.
 Κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν Ῥωμαῖοι πρὸς Αἴκουσ πόλε-
 μον ἔχοντες, Λαβίκουσ ἐξεπολιόρκησαν. Ταῦτα μὲν
 οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν.

(C. 7.) Olymp. XCI, 3. a. C. 412. Arch. Pisandro, Tribb. militum c. p. P. Lucretio, C. Servilio, Agrippa Menenio et Sp. Ve-
 turio, Syracusani, missa legatione, a Lacedaemoniis et Corinthiis
 auxilia impetrant, adiuti Alcibiadis patrocinio. Duces delecti Gy-
 lippus et Pythes. Interea Nicias et Lamachus, Siculis copiis aucti,
 Epipolis possuntur, Syracusasque classe obsident. Syracusanis iam
 pacne debilitatis Gylippus, Lacedaemoniorum dux, una cum Hime-
 raeis, Gelois, Selinuntis Sicanisque, auxilio venit.

7. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθήνησι Πεισάνδρου Ῥω-
 μαῖοι μὲν ἀντὶ τῶν ὑπάλιων χιλιάρχους κατέστησαν τέ-
 τιμας, Πύλιον Λουκρήτιον, Γυῖον Σερούϊλιον,
 Ἀγρίππιν Μειήριον, Σπούριον Ουτετοῖριον· ἐπὶ δὲ
 τούτων Συρακούσιοι πρέσβεις ἀποστεύσαντες εἰς τε
 Κόρινθον καὶ Μακεδαίμονα, παρεκάλουν βοηθῆσαι,
 καὶ μὴ περιορῆν αὐτοὺς περὶ τῶν ὄλων κινδυνεύον-
 τας. Συνηγορήσαντος δ' αὐτοῖς Ἀλκιβιάδου, Μα-
 κεδαιμόνιοι μὲν ψηφισάμενοι βοηθεῖν τοῖς Συρα-
 κουσίοις, στρατηγὸν εἴλοιο Ἰύλιππον· Κορίνθιοι

δὲ πλείονας μὲν τριήρεις παρεσκευάζοντο πέμπειν, τότε δὲ μετὰ Γυλίππου Πύθην μετὰ δύο τριήρων προαπέστειλαν εἰς Σικελίαν. Ἐν δὲ τῇ Κατάνη Νικίας καὶ Λάμαχος οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοί, παραγενομένων αὐτοῖς ἐξ Ἀθηνῶν ἵππέων μὲν διακοσίων πενήκοντα, ἀργυρίου δὲ ταλάντων τριακοσίων, ἀναλαμβάνοντες τὴν δύναμιν, ἔπλευσαν εἰς Συρακούσας· καὶ προσενεχθέντες τῇ πόλει νυκτός, ἔλαθον τοὺς Συρακουσίους καταλαβόμενοι τὰς Ἐπιπολάς. Αἰσθόμενοι δ' οἱ Συρακούσιοι, κατὰ τάχος ἐβόηθουν, καὶ ἀποβαλόντες τῶν στρατιωτῶν τριακοσίους, εἰς τὴν πόλιν συνεδιώχθησαν. Μετὰ δὲ ταῦτα παραγενομένων τοῖς Ἀθηναίοις ἐξ Ἐγέστης τριακοσίων μὲν ἵππέων, παρὰ δὲ τῶν Σικελῶν ἵππέων διακοσίων πενήκοντα, συνήγαγον ἵππεῖς τοὺς πάντας ὀκτακοσίους. Κατασκευάσαντες δὲ περὶ τὸ Λάβδαλον ὄχυρον, τὴν πόλιν τῶν Συρακουσίων ἀπετείχιζον, καὶ πολὺν φόβον τοῖς Συρακουσίοις ἐπέστησαν. Διόπερ ἐπεξελθόντες ἐκ τῆς πόλεως, ἐπεχείρησαν διακωλύειν τοὺς οἰκοδομοῦντας τὸ τεῖχος· γενομένης δ' ἵππομαχίας, συχνούς ἀποβαλόντες, ἐτρέπησαν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι τῷ μέρει τῆς δυνάμεως τὸν ὑπερκείμενον τοῦ λιμένος τόπον κατελάβοντο, καὶ τὴν καλουμένην Πολίχνην τειχίσαντες, τότε τοῦ Διὸς ἱερόν περιεβάλλοντο, καὶ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τὰς Συρακούσας ἐπολιοῦρκον. Τοιούτων δὲ ἐλαττωμάτων περὶ τοὺς Συρακουσίους γενομένων, ἠθέλονον οἱ κατὰ τὴν πόλιν· ὥς δ' ἤκουσαν Γυλίππον εἰς Ἰμέραν καταπεπλευκέναι, καὶ στρατιώτας

ἄφροῖζεν, πάλιν ἐθάύρησαν. Ὁ γὰρ Γύλιππος μετὰ τεττάρων τριήρων καταπλεύσας εἰς Ἱμέραν, τὰς μὲν ναῖς ἐνεώληκσε, τοὺς δ' Ἱμεραίους πείσας συμμαχεῖν τοῖς Συρακουσίοις, παρὶ τε τούτων καὶ Γελώων, ἐπι δὲ Σελινουρτίων καὶ Σικαιῶν ἠΐθροιζε στρατιώταις. Συραγαγῶν δὲ τοῖς ἄπαρτας, τριεχιλίους μὲν πεζοὺς, διακοσίους δ' ἵππεῖς, διὰ τῆς μεσογειοῦ παρήγεν εἰς Συρακούσας.

C. 8.) In isto conflictu acerrimo, Athenienses vincunt, sed idem Lamachum ducem amittunt. Advenerunt Corinthiorum novae copiae: oppugnantur Epipolae: multi Atheniensium trucidantur. Et Lacedaemouli nova auxilia mittunt: Gylippus autem, qui plures sibi Siculos iunxerat, per mediterranea agrum Syracusas ducit. Ibi quum navale quoque proelium pararet: Athenienses, certiores de re facti, pluribus navibus novoque duce, Eurymedonte, Niciam adjuvant. In Peloponneso pactae cum Atheniensibus (Ol. LXXXIX, 3.) induciae, auctore Alcibiade dirimuntur.

8. Καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τῶν Συρακουσίων ἐξήγαγε τὴν δύναμιν ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους. Γενομένης δὲ μάχης ἰσχυρᾶς, Λάμαχος δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς μυχόμενος ἐτελείτησε· πολλῶν δὲ παρ' ἀμφοτέρων ἀναιρεθέντων, ἐνίκησαν οἱ Ἀθηναῖοι. Μετὰ δὲ τὴν μάχην παρυσυνομένων τριήρων τριεκαίδεκα ἐκ Κορίνθου, τοὺς ἐκ τῶν πληροισμάτων ἀναλαβὼν ὁ Γύλιππος, μετὰ τῶν Συρακουσίων προσέβαλε τῇ παρεμβολῇ τῶν πολεμίων, καὶ τὰς Ἐπιπολῆς ἐπολιόρκει. Ἐξελθόντων δὲ τῶν Ἀθηναίων, συνῆψαν μάχην οἱ Συρακούσιοι, καὶ πολλοὺς τῶν Ἀθηναίων ἀποκτείναντες ἐνίκησαν, καὶ δι' ὅλης τῆς Ἐπιπολῆς τὸ τεῖχος κατέσκηψαν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι καταλιπόντες τὸν πρὸς ταῖς Ἐπιπολῆς τόπον, πᾶσαι τὴν δύναμιν εἰς τὴν ἄλλην παρεμβολὴν μετήγα-

γον. Τούτων δὲ πραχθέντων, οἱ Συρακοῦσιοι μὲν πρέσβεις ἀπέστειλαν εἰς Κόρινθον καὶ Λακεδαίμονα περὶ βοηθείας· οἷς ἀπέστειλαν Κορίνθιοι μετὰ Βοιωτῶν μὲν καὶ Σικυωνίων χιλίους, Σπαρτιαῖται δ' ἑξακοσίους. Γύλιππος δὲ περιπορευόμενος τὰς κατὰ τὴν Σικελίαν πόλεις, πολλοὺς προετρέπετο συμμαχεῖν, καὶ λαβὼν στρατιώτας παρὰ τε τῶν Ἱμεραίων καὶ Σικανῶν τρισχιλίους, ἤγε διὰ τῆς μεσογείου. Πυθόμενοι δὲ οἱ Σικελοὶ τὴν παρουσίαν αὐτῶν, ἐπιθέμενοι τοὺς ἡμίσεις ἀνῆλλον· οἱ δὲ περιλειφθέντες διεσώθησαν εἰς Συρακούσας. Ἐλθόντων δὲ τῶν συμμάχων, οἱ Συρακοῦσιοι βουλόμενοι καὶ τῶν κατὰ θάλατταν ἀγῶνων ἀντιποιεῖσθαι, τὰς τε προὔπαρχούσας ναῦς καθείκνυσαν, καὶ ἄλλας προσπαρασκευάσαντες, ἐν τῷ μικρῷ λιμένι τὰς ἀναπέρας ἐποιῶντο. Νικίας δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς ἀπέστειλεν εἰς Ἀθήνας ἐπιστολάς, ἐν αἷς ἐδήλου ὅτι πολλοὶ πῆρσισι σύμμαχοι τοῖς Συρακοῦσίοις, καὶ διότι ναῦς οὐκ ὀλίγας πληρώσαντες ναυμαχεῖν διέγνωσαν κατὰ τάχος οὐν ἡξίου τριήρεις τε πέμπειν καὶ χρήματα, καὶ στρατηγούς τοὺς συνδιοικήσοντας τὸν πόλεμον· Ἀλκιβιάδου μὲν γὰρ πεφευγός, Λαμάχου δὲ τέτελευτηκότος, αὐτὸν μόνον ἀπολελεῖσθαι, καὶ ταῦτ' ἀσθενῶς διακέιμενον. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι μετ' Εὐρυμέδοντος μὲν τοῦ στρατηγοῦ δέκα ναῦς ἀπέστειλαν εἰς Σικελίαν καὶ ἀργυρίου τάλαντα ἑκατὸν τεσσαράκοντα περὶ τὰς χειμερινὰς τροπὰς· περὶ δὲ τὴν ἐαρινὴν ὥραν παρεσκευάζοντο μέγαν στόλον ἑξαποστέλλειν. Διόπερ στρατιώτας τε πανταχόθεν

παρὰ τῶν συμμάχων κατέγραφον, καὶ χρήματα συνή-
θροίζον. Κατὰ δὲ τὴν Ἠελοπόννησον, οἱ Λακεδαι-
μόνιοι πυροξενθέντες ὑπὸ Ἀλκιβιάδου, τὰς σπον-
δας ἔλυσαν τὰς πρὸς Ἀθηναίους, καὶ ὁ πόλεμος οὗ-
τος διέμεινεν ἕτη δυοκαίδεκα.

C. 9) Olymp. XCI, 4, a. C. 411. Arch. igitur Cleocrito, Tribb. militum c. p. A. Scupronio, M. Papirio, Q. Fabio et Sp. Nautio, Lacedaemoni cum sociis Atticam denno invadunt, praecantibus Agide et Alcibiade, captamque Deceleam castello muniunt: unde Deceleticum bellum nuncupatum. Athenienses contra, Charicle duce, classem in Laconiam expediunt. Sed in Sicilia belli sedes communis visque maxima: terra Syracusani, mari Athenienses susperant; utriusque tropaea erigunt.

9. Τοῦ δὲ ἔτους τούτου διελθόντος Κλεόκριτος μὲν ἄρχων Ἀθηναίων ἦν, ἐν^ε Ρώμῃ δ' αἰτὶ τῶν ἐπί-
των χιλιῶχοι τέσσαρες ὑπῆρχον, Αὔλος Σεμπτρόνιος καὶ Μύρκος Πατίριος, Κοῖντός τε Φάβιος καὶ Σπό-
ριος Ναύτιος. Ἐπὶ δὲ τούτων Λακεδαιμόνιοι μετὰ τῶν συμμάχων ἐπέβησαν εἰς τὴν Ἀπτικήν, Ἄγιδος ἡγομένου, καὶ Ἀλκιβιάδου τοῦ Ἀθηναίου. Κατα-
λαβόμενοι δὲ χωρίον ὄχυρόν Λεκέλειαν, φρούριον ἐποίησαν κατὰ τῆς Ἀπτικῆς· διὸ καὶ συνέβη τὸν πό-
λεμον τοῦτον Λεκελεικὸν προσεγορευθῆναι. Ἀθη-
ναῖοι δὲ περὶ μὲν τὴν Λακωνικὴν τριήκοντα τριή-
ρεις ἀπέστειλαν, καὶ Χαθικλέα στρατηγόν· εἰς δὲ τὴν Σικελίαν ἐψηφίσαντο πέμπειν ὀγδοήκοντα μὲν τριήρεις, ὀτλίτις δὲ πεντακισχιλίους. Οἱ δὲ Συρα-
κούσιοι κρήναντες ναυμαχεῖν, καὶ πληρώσαντες ὀγδοή-
κοντα τριήρεις, ἐτέτλεον τοῖς πολεμίοις. Τῶν δὲ Ἀθηναίων ἑξήκοντα ναυσὶν ἀντιπαραθέντων, καὶ τῆς ναυμαχίας ἐνεργοῦς γενομένης, ἤδη πάντες οἱ ἀπὸ τῶν φρουρίων Ἀθηναῖοι κατέβησαν ἐπὶ τὴν θάλατ-

ταν. Οἱ μὲν γὰρ θεάσασθαι τὴν μάχην ἐπεθύμουν, οἱ δ', εἴ τι πταίσειαν ἐν τῇ ναυμαχίᾳ, βοηθήσειν τοῖς φεύγουσιν ἤλπιζον. Οἱ δὲ τῶν Συρακουσίων στρατηγοὶ προΐδόμενοι τὸ γινόμενον, ἀπεστάλκεισαν τοὺς κατὰ τὴν πόλιν ἐπὶ τὰ τῶν Ἀθηναίων ὄχρωματα, χρημάτων καὶ ναυτικῶν σκευῶν, ἔτι δὲ τῆς ἄλλης παρασκευῆς ὑπάρχοντι πλήρη· ἃ δὴ καταλαβόντες οἱ Συρακούσιοι παντελῶς ὑπ' ὀλίγων τηροῦμενα, καὶ τῶν ἀπὸ τῆς θαλάττης προσβοηθούντων πολλοὺς ἀπέκτειναν. Κραυγῆς δὲ πολλῆς γενομένης περὶ τὰ φρούριον καὶ τὴν παρεμβολήν, οἱ ναυμαχοῦντες Ἀθηναῖοι καταπλαγέντες ἐτόλμησαν, καὶ πρὸς τὸ λειπόμενον τῶν φρουρίων ἔφυγον. Τῶν δὲ Συρακουσίων ἀτάκτως διωκόντων, οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὴν γῆν καταφεύγειν οὐ δυνάμενοι, διὰ τὸ τοὺς Συρακουσίους δυοῖν φρουρίων κυριεῦεν, ἠναγκάσθησαν ἐξ ὑποστροφῆς πάλιν ναυμαχῆσαι. Τῶν δὲ Συρακουσίων λεληκότων τὰς τάξεις, καὶ κατὰ τὸν διωγμὸν ἐξόρμημένων, ἀθρόοις ταῖς ναυσὶν ἐπιπλεύσαντες, ἑνδεκα μὲν κατέδυσαν, τὰς δὲ λοιπὰς ἕως τῆς Νήσου κατεδίωξαν. Διαλυθείσης δὲ τῆς μάχης, ἐκίτεροι τρόπιον ἔστησαν, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τῆς ναυμαχίας, οἱ δὲ Συρακούσιοι τῶν ἐπὶ τῆς γῆς κατορθωμάτων.

(C. 10.) Syracusani, comperto Demosthenis intra paucos dies cum classe adventu, priusquam adveniret, inventos Athenienses ad pugnam laccessunt, novaque usi triremium fabrica, quam Aristot gubernator suaserat, illos in fugam actos, victricibus armis insectantur.

10. Τῆς δὲ ναυμαχίας τοιοῦτο τέλος λαβούσης, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι πυνθαιόμενοι τὸν μετὰ Δημοσθένε-

ρους στόλον ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἤξειν, ἔκριναν μακέ-
 τι διακινδυνεύειν, ἕως ἄν ἡ δύναμις ἐκείνη παρυγέ-
 νηται· οἱ δὲ Συρακοῦσιοι τούναντίον βουλόμενοι,
 πρὶν ἔλθεῖν τὴν μετὰ Δημοσθένους στρατιάν, περὶ
 τῶν ὅλων διακρίθησαν, καθ' ἡμέραν ἐπεισπλέοντες
 ταῖς τῶν Ἀθηναίων ναυσὶν, ἐξήπτοντο τῆς μάχης.
 Συμβουλευσάντος δ' αὐτοῖς Ἀρίστωνος τοῦ Κοριν-
 θίου κυβερνήτου τὸς πρώτους τῶν νεῶν ποιῆσαι
 βροχνητέρας καὶ ταπεινότερας, πεισθέντες οἱ Συρα-
 κοῦσιοι πολλὰ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐν τοῖς μετὰ
 ταῦτα κινδύνοις ἐπλεονέκτησαν. Αἱ μὲν γὰρ Λιτι-
 κὰ τριήρεις ἦσαν ἀσθενεστεράς ἔχουσαι τὸς πρώτους
 καὶ μετεώρους· διὸ συνέβαιεν αὐτῶν τὰς ἐμβολίαις
 τιτρώσκειν τοὺς ὑπερέχοντας τῆς θαλάττης τόπους,
 ὥστε τοὺς πολεμίους μὴ μεγάλοις ἐλατιώμασι περι-
 πίπτειν· αἱ δὲ τῶν Συρακουσίων τὸν περὶ τὴν πρῶ-
 ταν τόπον ἰσχυρὸν ἔχουσαι καὶ ταπεινὸν, κατὰ τὰς
 τῶν ἐμβολῶν δόσεις μᾶλλον πληγῇ κατέδυνον
 τὰς τῶν Ἀθηναίων τριήρεις. Ἐπὶ μὲν οὖν συχνῶς
 ἡμέρας οἱ Συρακοῦσιοι τῇ παρεμβολῇ τῶν πολεμίων
 καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν προσβίλλοντες,
 οὐδὲν ἦνον, τῶν Ἀθηναίων ἡσυχίαν ἀγόντων. Ἐ-
 πειτα δὲ τινες τῶν τριηράρχων, οὐκέτι δυηόμενοι
 καρτερεῖν τὴν τῶν Συρακουσίων κατασφόνησιν, ἀν-
 τανήχθησαν τοῖς πολεμίοις ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι, καὶ
 συνέστη πιασῶν τῶν τριήρων ναυμαχία. Οἱ μὲν οὖν
 Ἀθηναῖοι ταχυκινητοῦσας ἔχοντες τριήρεις, καὶ ταῖς
 κατὰ θάλατταν ἐμπειρίαις, ἔτι δὲ καὶ ταῖς τῶν κυ-
 βερνητῶν τέχναις προτιροῦντες, ἄπρακτον εἶχον τὸν

ἐν τοῦτοις ὑπεροχὴν, ἐν υἱεσὶ τόπῳ τῆς ναυμαχίας
 γινομένης· οἱ δὲ Συρακούσιοι συμπλεκόμενοι, καὶ
 τοῖς πολεμίσις οὐδεμίαν διδόντες ἀκαστροφὴν, τοὺς
 τε ἐπὶ τῶν κατὰστροφαιῶν ἠκόντιζον, καὶ λιθοβο-
 λοῦντες λιπεῖν ἠνάγκαζον τὰς προῆρας· ἄπλοῖς δὲ
 πολλοῖς τῶν ἐμπιπτούσῳν νεῶν ἐμβολαῖς διδόντες,
 καὶ εἰς τὰς τῶν ἐναντίων ναῦς εἰςαλλόμενοι, πεζομα-
 χίαν ἐν ταῖς ναυσὶ συνίσταντο. Ὀλιβόμενοι δὲ παν-
 ταχόθεν οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς φυγὴν ὄρησαν· οἱ δὲ
 Συρακούσιοι διώξαντες, ἑπτὰ μὲν τριήρεις κατέδυ-
 σαν, πολλὰς δὲ ἀχρήστους ἐποίησαν.

(C. 11.) Elatis iam in certam rerum suarum spem Syracusanis, Eurymedon et Demosthenes, magna cum classe largoque apparatu supervenientes, metum incutiunt, brevi extinctum. Demosthenes enim, noctu et ex improvise Syracusas adortus, quum Hermocrates urbi succurreret, cum ingenti clade suorum repellitur. Ad quam victoriam nuntiandam caeteris urbibus Sicanus mittitur, qui nova Syracusanis auxilia petat.

11. Τῶν δὲ Συρακουσίων ἐπιηρομένων ταῖς ἐλπί-
 σι, διὰ τὸ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν τοὺς
 πολεμίους νενικηκέναι, πικρὴν Εὐρυμέδων καὶ Δη-
 μουσθένους, καταπεπλευκότες μὲν ἐξ Ἀθηνῶν μετὰ δυ-
 νάμεως πολλῆς, ἐν δὲ τῷ παρύπλῳ παρὰ Θουρίων
 καὶ Μεσσηπίων προσειληφότες συμμαχίαν. Ἦγον δὲ
 τριήρεις πλείους τῶν ὀγδοήκοντι, στρατιωτῶν δέ,
 χωρὶς τῶν ἐν τοῖς πληρώμασι, πεντακισχιλίους· ὄπλα
 τε καὶ χρήματα, πρὸς δὲ τοῦτοις τὰ πρὸς πολιορκίαν
 ὄργανα καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἐν στραγγύλοισ
 πλοίοις ἐκόμιζον· δι' ἣν αἰτίαν οἱ Συρακούσιοι πάλ-
 λιν ἐταπεινοῦντο ταῖς ἐλπίσι, νομίζοντες μηκέτι ἡ-
 δίως ἐξισωθῆναι τοῖς πολεμίσις δυναῖσθαι. Δημο-

οθῆνης δὲ πείσας τοὺς συνήρχοντας ἐπιθέσθαι ταῖς Ἐπιπολαῖς, (ἄλλως γὰρ οὐ δυνατὸν ἦν ἀποτειχίσαι τὴν πόλιν,) ἀναλαβὼν μυρίους μὲν ὄπλιτας, ἄλλους δὲ τοσοῦτους ψιλοὺς, νυκτὸς ἐπέθετο τοῖς Συρακουσίοις. Ἀπροςδοκίτου δὲ γενομένης τῆς ἐφόδου, φρουρῶν τὲ τιῶν ἐκρίετησαν, καὶ παρεισπεσόντες ἐντὸς τοῦ τειχίσματος τῆς Ἐπιπολῆς, μέρος τι τοῦ τείχους κατέβαλον. Τῶν δὲ Συρακουσίων πανταχόθεν συνδραμόντων ἐπὶ τὸν τόπον, ἔτι δὲ Ἐρμοκρότους μετὰ τῶν ἐπιλέκτων ἐπιβοηθήσαντος, ἐξεώσθησαν οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ νυκτὸς οὔσης, διὰ τὴν ἀπειρίαν τῶν τόπων, ἄλλοι κατ' ἄλλους τόπους ἐσκεδάσθησαν. Οἱ δὲ Συρακούσιοι μετὰ τῶν συμμάχων καταδιώξαντες, διςχιλίους μὲν καὶ πεντακοσίους τῶν πολεμίων ἀποκτείναντες, οὐκ ὀλίγους δὲ τραυματίους ποιήσαντες, πολλῶν ὄπλων ἐκυρίευσαν. Μετὰ δὲ τὴν μάχην Συρακούσιοι μὲν Σικανὸν ἕνα τῶν στρατηγῶν μετὰ δώδεκα τριήρων ἀπέστειλαν εἰς τὰς ἄλλας πόλεις, τὴν τε νίκην ἀπαγγελοῦντα τοῖς συμμάχοις, καὶ βοηθεῖν ἀξιοῦντα.

(C. 12.) In hanc difficultatem adlucti Atheniensium duces quum, saeviente praesertim peste, consultarent, quid facto opus esset; Demostheni reducere copias in patriam, Nicias coeptam laud destituerit obsidionem, visum est. Dubio diu diductis consilio, quum tumultuans multitudo iam contineri nequiret, Demosthenis tandem potior sententia visa est. Ha comparatis omnibus, projectioneque in posteram diem decreta, lunae defectus perturbavit Nicias religionem, et ex haruspicum responso moram navigationi misit.

12. Ἀθηναῖοι δέ, τῶν πραγμάτων ἐπὶ τὸ χεῖρον αὐτοῖς ἐκβάντων, καὶ διὰ τὸ τὸν περικείμενον τόπον ὑπάρχειν ἐλώδη, λοιμικῆς καταστάσεως εἰς τὸ στρα-

τόπεδον ἐμπεσοῦσης, ἐβουλεύοντο πῶς δεῖ χρῆσθαι τοῖς πρῶτοις. Δημοσθένης μὲν οὖν ᾗετο δεῖν ἀποπλεῖν τὴν ταχίστην εἰς Ἀθήνας, φάσκων αἰρετώτερον εἶναι πρὸς Λακεδαιμονίους ὑπὲρ τῆς πατρίδος κινδυνεύειν, ἢ καθημένους εἰς Σικελίαν, μηδὲν τῶν χρησίμων ἐπιτελεῖν· ὁ δὲ Νικίας οὐκ ἔφη δεῖν αἰσχρῶς οὕτως ἐγκαταλιπεῖν τὴν πολιορκίαν, καὶ τριήρων καὶ στρατιωτῶν, ἔτι δὲ χρημάτων εὐποροῦντας· πρὸς δὲ τούτοις, εἶναι ἄνευ τῆς τοῦ δήμου γνώμης εἰρήνην ποιησάμενοι πρὸς τοὺς Συρακουσίους ἀποπλεύσωσιν εἰς τὴν πατρίδα, κίνδυνον αὐτοῖς ἐπακολουθήσειν ἀπὸ τῶν εἰωθότων τοὺς στρατηγούς συκοφαντεῖν. Τῶν δὲ εἰς τὸ συμβούλιον παρελημμένων οἱ μὲν τῇ Δημοσθένει συγκατέθεντο περὶ τῆς ἀναγωγῆς, οἱ δὲ τῷ Νικίᾳ τὴν αὐτὴν γνώμην ἀπεφαίροντο· διόπερ οὐδὲν σαφὲς ἐπικρίναντες, ἐφ' ἡσυχίας ἔμενον. Τοῖς δὲ Συρακουσίοις παραγενομένης συμμάχιας παρὰ τε Σικελῶν καὶ Σελινουντίων, ἔτι δὲ Γελῶν, πρὸς δὲ τούτοις Ἰμεραίων καὶ Καμαριναίων, οἱ μὲν Συρακούσιοι μᾶλλον ἐθάρόβουν, οἱ δ' Ἀθηναῖοι περιδεεῖς ἐγένοντο. Τῆς δὲ νόσου μεγάλην ἐπίτασιν λαμβανούσης, πολλοὶ τῶν στρατιωτῶν ἀπέθνησκον, καὶ πάντες μετεμέλοντο διὰ τὸ μὴ πάλλαι τὸν ἀπόπλουν πεποιῆσθαι. Διὸ καὶ τοῦ πλήθους θορυβοῦντος, καὶ τῶν ἄλλων πίντων ἐπὶ τὰς ναῦς ὀρμώντων, ὁ Νικίας ἠναγκάσθη συγχωρῆσαι περὶ τῆς εἰς οἶκον ἀναγωγῆς. Ὁμογνωμόνων δὲ ὄντων τῶν στρατηγῶν, οἱ στρατιῶται τὰ σκευὴ ἐνετίθεντο, καὶ τὰς τριήρεις πληρώσαντες, ἤρουν τὰς κεραίας·

καὶ παρήγγειλαν οἱ στρατηγοὶ τοῖς πλήθεσιν, ὅτιαν
σημῆνῃ, μηδένα τῶν κατὰ τὸ στρατόπεδον ὑστερεῖν,
ὡς ἀπολευσθῆσόμενον τὸν βρισηύοντα. Μελλόντων
δ' αὐτῶν τῇ ὑστεραία πλεῖν, ἐξέλιπεν ἡ σελήνη τῆς
ἐπιούσης νυκτός. Ἀόπερ ὁ Νικίας, καὶ φύσει δει-
σιδαίμων ὑπάρχων, καὶ διὰ τὴν ἐν τῷ στρατοπέδῳ
τόσον εἰλαβῶς διακείμενος, συνεκάλεσε τοὺς μὲν-
ταις. Τούτων δ' ἀποφραγμένων ἀναγκαῖον εἶναι
τὰς εἰθισμένας τρεῖς ἡμέρας ἀναβιάλλεσθαι τὸν ἔκ-
πλον, ἠναγκάσθησαν καὶ οἱ περὶ τὸν Δημοσθένην
συγκαταθέσθαι, διὰ τὴν πρὸς τὸ θεῖον εὐλάβειαν

(C. 13.) Syracusani, cognita per transfugas eīa dilatinnis causa, terra marique adoriuntur hostem, cui ipsa navium avarum multitudo fatalis fuit. Occidit Eurymedon: de cuius morte navium-que interitu rumor totam perterrefecit aciem. Victi Atheniensis ad vadosa usque portus stagna praecipites aguntur. Ibi Sicanus, dum naves illorum intra brevīa fluctuantes incendit, animus desperantium resuscitat. Extrema periclitantibus accurrunt pedestres copiae: quae quum fortissime dimicarent, terra quidem funduntur Syracusani, sed mari victores urbem repetunt.

13. Οἱ δὲ Συρακούσιοι παρὰ τινῶν αὐτομόλων
πυθόμενοι τὴν αἰτίαν τοῦ ὑστερεθεῖσθαι τὸν ἀπό-
πλον, τὰς τε τριήρεις πάσαις ἐπλήρωσαν, οὔσας τὸν
ἀριθμὸν ἑβδομηκοντα καὶ τέσσαρας, καὶ τὰς πεζίας
δυνάμεις ἐξαγαγόντες, προσέβαλον τοῖς πολεμίοις
καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι
τριήρεις πληρώσαντες ἕξ πρὸς ταῖς ὀγδοήκοντι, τὸ
μὲν δεξιὸν κέρας παρέδωκαν Εὐρυμέδοντι τῷ στρα-
τηγῷ, καθ' ὃ ἐπέχθη ὁ τῶν Συρακουσίων στρατη-
γὸς Ἀγάθορχος· ἐπὶ δὲ θαλάσσης μέρους Εὐθύδημος
εἰέτακτο, καθ' ὃν ἀντιτάξατο Σικανός, τῶν Συρα-
κουσίων ἡγούμενος· τῆς δὲ μέσης τάξεως εἶχε τὴν

ἡγεμονίαν παρὰ μὲν τοῖς Ἀθηναίοις Μένανδρος παρὰ δὲ τοῖς Συρακουσίοις Πύθης ὁ Κορίνθιος Ἐπερτεινούσης δὲ τῆς τῶν Ἀθηναίων ἀγάλλογος, διὰ τὸ πλείοσιν αὐτοὺς ἀγωνίζεσθαι τριήρεσιν, οὐχ ἦκιστα καθ' ὃ πλεονεκτεῖν ἐδόκουν, κατὰ τοῦτο ἡλιττώθησαν. Ὁ γὰρ Λύθυμῆδων ἐπιχειρήσας περιπλεῖν τὸ κέρας τῶν ἐναντίων, ὡς ἀπεσπίσθη τῆς τάξεως, ἐπιστρεψάντων ἐπ' αὐτὸν τῶν Συρακουσίων, ἀπελήφθη πρὸς τὸν κόλπον τὸν Δάσκωνα μὲν καλούμενον, ὑπὸ δὲ τῶν Συρακουσίων κατεχόμενον. Κατακλεισθεὶς δ' εἰς στεῖον τόπον, καὶ βιασθεὶς εἰς τὴν γῆν ἐκπεσεῖν, αὐτὸς μὲν ὑπὸ τινος τρωθεὶς καιρίᾳ πληγῆ τὸν βίον μετήλλαξεν· ἐπιτὰ δὲ ναῦς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ διεφθάρησαν. Τῆς δὲ ναυμαχίας ἤδη γινομένης ὅλοις τοῖς σιόλοις, ὡς διεδόθη λόγος τὸν τε στρατηγὸν ἀνηροῦσθαι, καὶ τινὰς ναῦς ἀπολωλέναι, τὸ μὲν προῖτον αἱ μάλιστα συνεγγίζουσαι ταῖς διεφθαρμέναις ναυσὶν ἐνέκλιναν, μετὰ δὲ ταῦτα τῶν Συρακουσίων ἐπικειμένων, καὶ διὰ τὸ γεγονὸς εὐημέρημι θρασέως ἀγωνιζομένων, βιασθέντες οἱ Ἀθηναῖοι πάντες φυγεῖν ἠνυγκάσθησαν. Γενομένου δὲ τοῦ διωγμοῦ πρὸς τὸ τετραγῶδες μέρος τοῦ λιμένος, οὐκ ὀλίγαι τῶν τριήρων ἐν τοῖς βράχεσιν ἐπάκειλαν. Ὡν συμβαινόντων, Σικανὸς ὁ τῶν Συρακουσίων στρατηγὸς ταχέως ὀλκίδα κληματίδων καὶ δάδων, εἴτι δὲ πίτιης πληρώσας, ἐπέτρησε ταῖς ἐν τοῖς βράχεσι ναῦς κυλινδουμένας. Ὡν ἀναφθεισῶν, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ταχέως τὴν τε φλόγα κατέσβησαν, καὶ ἀπὸ τῶν νεῶν ἐξῶσμένως ἡμύνοντο τοὺς ἐπιφερομένους,

ἄλλην οὐδεμίαν εὐρύοχοιες σωτηρίαν· τὰ δὲ πεζῆ στρατιώτεσσι παρεβρόχθει περὶ τὸν αἰγιαλόν, ἐφ' ὃν αἱ ταῦς ἐξεπεπτώκεισαν. Αἰνάντων δὲ καριερῶς ὑπομερόντων τὸν κίνδυνον, ἐπὶ μὲν τῆς γῆς εἰσπάρησαν οἱ Συρακοῦσιοι, κατὰ θάλατταν δὲ προιεργήσαντες, ἀπέλευσαν εἰς τὴν πόλιν. Ἀτόλοντο δὲ τῶν μὲν Συρακουσίων ὀλίγοι, τῶν δ' Ἀθηναίων ἄνδρες μὲν οὐκ ἐλάττους τῶν διςχιλίων, τριήρεις δ' ὕκτωικαῖδεκα.

(C. 14.) Quo facto hostem ad internecionem persequi, navibusque dispositis et milite relictis undique constructum tenere statuerunt. Athenienses, salutem sibi fugamque omnem obstructam cernentes, universas copias imposuere navibus, quarum multitudine, et effrenata audacia militum, Syracusanis terrorem incuterent. Summa cum trepidatione pavoreque civium huius exitus pugnae expectatur.

14. Οἱ δὲ Συρακοῦσιοι νομίζοντες μηκέτι τὸν κίνδυνον εἶναι περὶ τῆς πόλεως, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἐνεστηκέναι τὸν ἀγῶνα περὶ τοῦ λαβεῖν τὸ στρατόπεδον μετὰ τῶν πολεμίων αἰχμάλωτον, ἀπέφραττον τὸ στόμα τοῦ λιμένος, ζεῦγμα κατασκευάζοντες. Αἰνάντους τε γὰρ καὶ τριήρεις, ἔτι δὲ στρογγύλους ταῦς ἐν ἀγκυρῶν ὀρμίσαντες, καὶ σιδηραῖς ἀλύσει διαλαμβάνοντες, ἐπὶ τῇ σκιάφῃ γεφύρας ἐκ σικνίδων κατασκεύασαν· καὶ πέρας ἐν ἡμέραις τρισὶ τοῖς ἔργοις ἐπέθηκεν συντέλειαν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι θεωροῦντες αὐτοῖς πάντοθεν τὴν σωτηρίαν ἀποκεκλεισμένην, ἔκριναν ἀπίσους τὰς τριήρεις πληροῦν, καὶ τῶν πεζῶν τοὺς κρατίστους ἐμβιβᾶσαι, τῷ τε πλήθει τῶν νεῶν καὶ τῇ τῶν ἀγαντιζομένων ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ἀποιοίε καταπλήξειν τοὺς Συρακουσίους. Διόπερ τοῖς ἐπὶ ταῖς ἡγεμονίαις τεταγμένους καὶ τοὺς ἀρι-

στους ἕξ ὄλου τοῦ στρατεύματος ἐμβιβάσαντες, τριήρεις μὲν ἐπλήρωσαν πέντε λιπούσας τῶν ἑκατὸν εἰκοσι· τοὺς δὲ λοιποὺς ἐπὶ τῆς γῆς ἔιαζαν παρὰ τὸν αἰγιαλόν. Οἱ δὲ Συρακούσιοι τὸ μὲν πεζὸν στρατεύμα πρὸ τῆς πόλεως ἔστησαν, τριήρεις δὲ συνεπλήρωσαν ἐβδομηκοντατέσσαρας· συμπαραείποντό τε τὰς ὑπηρετικὰς ἔχοντες καὶ παῖδες ἐλεύθεροι, τοῖς τε ἔτεσιν ὄντες ὑπὸ τὴν τῶν νεανίσκων ἡλικίαν, καὶ συναγωνιζόμενοι μετὰ τῶν πατέρων. Τὰ δὲ περὶ τὸν λιμένα τεῖχη καὶ πᾶς ὁ τῆς πόλεως ὑπερκείμενος τόπος ἔγεμε σοιμάτων· γυναῖκες τε γῆρ καὶ παρθέναι καὶ οἱ ἐν ταῖς ἡλικίαις τὴν ἐν τῷ πολέμῳ χρεῖαν παρῆχθαι μὴ δυνημένοι, τοῦ παντός πολέμου τὴν κρίσιν λαμβάνοντες, μετὰ πολλῆς ἀγωνίας ἐπεθεώρουν τὴν μάχην.

(C. 15) Nicias pedestres navalesque copias, ab hoste circumventas, ad summum certamen periculumque de salute intrepide subeundum exhortatur. Ita pugnam incunt. Athenienses praecipuo ad dissolvenda navium claustra cursu appropierant: sed mox laxatis ordinibus classis eorum divellitur, et pertinax utrisque de victoria conflictus incubuit.

15. Καθ' ὃν δὴ χρόνον Νικίας ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς ἐπιβλέψας τὰς ναῦς, καὶ τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου λογισάμενος, οὐκ ἐπέμεινεν ἐπὶ τῆς ἐν τῇ γῆι τάξεως, ἀλλὰ καταλιπὼν τοὺς πεζοὺς ἐπὶ τινὰ ναῦν ἀνέβη, καὶ παρέπλει τὰς τριήρεις τῶν Ἀθηναίων. Ἐκαστον δὲ τῶν τριηράρχων ἕξ ὀνόματος προσφωνῶν καὶ τὰς χεῖρας ἐκτείων, ἔδειτο πάντων εἶναι πρότερον, ἢ τὸ νῦν ἀντιλαβέσθαι τῆς μόνης καταλελειμμένης ἐλπίδος· ἐν γὰρ ταῖς τῶν ναυμαχεῖν μελλόντων ἀρεταῖς καὶ ἑαυτῶν ὑπάντων καὶ τῆς πα-

τρίδος κείσθαι τὴν σωτηρίαν· καὶ τοὺς μὲν τέκνων
 ὄντας πατέρας τῶν υἱῶν ὑπομιμησάσκων, τοὺς δ' ἐν-
 δόξων γεγονότας πατέρων παρακαλῶν τὰς τῶν προ-
 γόνων ἀρετὴς μὴ καταισχύρῃσι, τοὺς δὲ ὑπὸ τοῦ δή-
 μου τιμημένους προτιμώμενος ἀξίους φανῆναι
 τῶν στυγίων, πάντας δ' ἀναμνησθέντας τῶν ἐν
 Σαλαμῖνι τροπαίων, ἡξίον μὴ καταψόξῃσι τῆς πα-
 τριδος τὴν περιβούριον δόξαν, μηδὲ αὐτοὺς ἰσθμο-
 πόδων τρόπον παραδοῖται τοῖς Στρακονούσις. Ὁ
 μὲν οὖν Νικίας τοιοῦτοις χρησάμενος λόγοις, πάλιν
 ἐπὶ τὴν ἰδίαν τάξιν ἐλατῆλθεν. Οἱ δ' ἐν ταῖς ναυσὶ
 πικνίσαντες ἔπλεον, καὶ φθάσαντες τοὺς πολεμίους,
 διέλκον τὸ ζεύγμα. Οἱ δὲ Στρακονούσιοι ταχέως ἐπι-
 ταχθέντες συνειμίπτοντο ταῖς τριήρεσι, καὶ συμπλε-
 κόμενοι τοῖς ἐναντίοις, ἠνάγκασαν αὐτοὺς ἐπιστρέ-
 φειν ἀπὸ τοῦ ζεύγματος, καὶ διαμύχεσθαι. Ποιου-
 μένων δὲ τὴς ἰσχυροῦσι τῶν μὲν ἐπὶ τὸν αἰγυλιόν,
 τῶν δ' εἰς μέσον τοῦ λιμένος, τινῶν δὲ πρὸς τὴν τεύ-
 ρη, ταχέως ἀπ' ἀλλήλων διεσπίσθησαν αἱ τριήρεις
 ἄνωγει, καὶ χωρισθέντων ἀπὸ τῶν κλείθρων, πλή-
 ρους ἦν ὁ λιμὴν τῶν κατ' ὀλίγους ναυμαχούντων. Ἐν-
 θια δὲ περὶ βόλως ἀμφοτέρων περὶ τῆς νίκης ἀγω-
 νιζομένων, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τῷ τε πλήθει τῶν νεῶν
 θαυροῦντες, καὶ σωτηρίαν ἄλλην οὐχ ὀφθόντες, θρα-
 σέως ἐκιδύμενοι, καὶ τὸν ἐν τῇ μάχῃ θάνατον εὐ-
 γενῶς ἱπομέοντες· οἱ δὲ Στρακονούσιοι θεατὴς τῶν
 ἀγώνων ἔχοντες γονεῖς καὶ παῖδας, ἐφιλοτιμοῦντο
 πρὸς ἀλλήλους, ἐκάστου βουλομένου δι' ἑαυτοῦ τὴν
 νίκην περιγενέσθαι τῇ πατρίδι.

(C. 16.) Omnia tumultus consternationisque plena, omnisque confusa pugnae facies. Nemo de imperatis quidquam audit, hinc obstrepente collidentium inter se fragore navigiorum, illinc puls remorum: clamor undique proeliantium ingravescit, explicataeque in littore utraeque acies, et multitudo Syracusanorum e muris spectantium, suos quaeque crebris hortatibus excitant.

16. Διὸ καὶ πολλοὶ ταῖς τῶν ἐναντίων πρώταις ἐπιβάντες, τῆς οἰκείας νεῶς ὑφ' ἐτέρας τρωθείσας, ἐν μέσσοις τοῖς πολεμίοις ἀπελαιμβάνοντο. Ἐνιοὶ δὲ σιδηρᾶς χεῖρας ἐπιβάλλοντες, ἠνάγκαζον τοὺς ἀντιτεταγμένους ἐπὶ τῶν νεῶν πεζομαχεῖν. Πολλῆκις δὲ τὰς ἰδίας ἔχοντες ναῦς συντετριμμένας, εἰς τὰς τῶν ἐναντίων μεθ' αὐτῶν ἐπιβάντες, καὶ τοὺς μὲν ἀποκτείνοντες, τοὺς δ' εἰς τὴν θάλατταν προωθοῦντες, ἐκυρίευσαν τῶν τριήρων. Ὅλωσ δὲ καθ' ὅλον τὸν λιμένα τῶν τ' ἐμβολῶν φόφος ἐγένετο, καὶ βοή τῶν ἀγωνιζομένων, ἐναλλάξ ἀπολλυμένων· ὅτε γὰρ ἀποληφθεῖη ναῦς ὑπὸ πλειόνων τριήρων, πανταχόθεν τυπτομένη τοῖς χαλκώμασι, τοῦ ἠέματος εἰσπίπτοντος, αὐτανδρος ὑπὸ τῆς θαλάττης κατεπίνετο. Ἐνιοὶ δὲ, καταδυομένων τῶν νεῶν ἀποκολεμβῶντες, τοῖς τε τόξοις κατετιτρώσκοντο, καὶ τοῖς δόρασι τυπτόμενοι διεφθείροντο. Οἱ δὲ κυβερνήται θεωροῦντες τετραγμένην τὴν μάχην, καὶ πάντα τόπον ὄντι πλήρη θορυβου, καὶ πολλάκις ἐπὶ μίαν ναῦν πλείους ἐπιφερομένας, οὐθ' ὅτι σημαίνοιεν εἶχον, μὴ τῶν αὐτῶν πρὸς ἅπαντας συμφερόντων, οὔτε πρὸς τοὺς κελεύοντας τοὺς ἐτέρους ἐνεδέχετο βλέπειν, διὰ τὸ πλῆθος τῶν βελῶν. Ἀπλῶς δὲ τῶν πυραγγελλομένων οὐδεὶς οὐδὲν ἤκουε, τῶν σκαφῶν θραυομένων, καὶ παρασυρομένων τῶν τρησῶν, ἅμα δὲ καὶ τῇ

κραυγῇ τῶν ναυμαχούντων καὶ τῶν ἀπὸ τῆς γῆς
 συμφιλοτιμουμένων. Τοῦ γὰρ αἰγιαλοῦ παντὸς τὸ
 μὲν ὑπὸ τῶν πεζῶν τῶν Ἀθηναίων κατείχεται, τὸ δ'
 ὑπὸ τῶν Συρακουσίων· ὥστ' ἐνίοτε τοὺς παρὰ τὴν
 γῆν ναυμαχούντας συμμίχουσι ἔχειν τοὺς ἐπὶ τῆς
 χέρσου στρατοπεδεύοντας. Οἱ δ' ἐπὶ τῶν τειχῶν,
 ὅτε μὲν ἴδοιεν τοὺς ἰδίους εὐήμεροῦντας, ἐπαιάνιζον·
 ὅτε δ' ἐλαττουμένους, ἔστενον, καὶ μετὰ δακρῶν
 τοῖς θεοῖς προσηύχοντο. Ἐνίοτε γάρ, εἰ τέχοι, τῶν
 Συρακουσίων τριήρων παρὰ τὴν τείχη διαφθείρε-
 σθαί τις συνέβαινε, καὶ τοὺς ἰδίους ἐν ὀφθαλμοῖς
 τῶν συγγενῶν ἀναιρεῖσθαι, καὶ θειρεῖν γονεῖς μὲν
 τέκνων ἀπώλειαν, ἀδελφάς δὲ καὶ γυναικας ἀδρῶν
 καὶ ἀδελφῶν οἰκτρῶν καταστροφῆν.

(C. 17.) Sic ad longum tempus cum vasta plurimorum caede dis-
 ceptantibus, pugnae nondum finis apparebat: continuè enim a
 terra milites conviciis adnavigantes incessabant, et ad conflictum
 repellebant. Tandem denique Atheniensium tota classis fusa et
 attrita, exultantibus Syracusanis, qui sublata civium sociorumque
 cadavera publicis honoribus et sepulcris dignantur.

17. Ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον πολλῶν ἀπολλυμένοι,
 ἢ μάχη τέλος οὐκ ἐλίμβανεν· οὐδὲ γὰρ οἱ θλιβόμε-
 νοι πρὸς τὴν γῆν φεύγειν ἐτόλμων. Οἱ μὲν γὰρ
 Ἀθηναῖοι τοὺς ἀφισταμένους τῆς μάχης καὶ τῆ γῆ
 προσπλέοντας ἠρώτων, εἰ διὰ τῆς γῆς εἰς Ἀθήνας
 πλεῦσαι νομίζουσιν· οἱ δὲ πεζοὶ τῶν Συρακουσίων
 τοὺς προσπλέοντας ἀνέκρινον, διὰ τί, βουλομένων
 αὐτῶν εἰς τίς τριήρεις ἐμβαιεῖν, κωλύσαντες αὐτοὺς
 μάχεσθαι, νῦν προδιδούσι τὴν πατρίδα, καὶ εἰ διὰ
 τοῦτο ἔφραζαν τὸ στόμα τοῦ λιμένος, ὅπως κωλύ-
 σαντες τοὺς πολεμίους, αὐτοὶ φεύγωσιν ἐπὶ τὴν αἰ-

γμαλόν, καί, τοῦ τελευτῆν ὀφειλομένου πᾶσιν ἀν-
 θρώποις, ποῖον ζητοῦσι καλλίω θάνατον ἢ τὸν ὑπὲρ
 τῆς πατρίδος, ἣν ἔχοντες μάρτυρα τῶν ἀγώνων, μί-
 σχοῦς ἐγκαταλείπουσι. Τοιαῦτα δὲ τῶν ἀπὸ τῆς
 γῆς στρατιωτῶν ὀνειδιζόντων τοῖς προσπλέουσιν, οἱ
 πρὸς τοὺς αἰγιαλοὺς ἀποφεύγοντες πάλιν ἀνέστρε-
 φον, καίπερ συντετριμμένους ἔχοντες τὰς ναῦς, καὶ
 ὑπὸ τῶν τραυμάτων καταβαρούμενοι. Τῶν δὲ παρὰ
 τὴν πόλιν κινδυνευόντων Ἀθηναίων ἐκβιασθέντων,
 καὶ πρὸς φυγὴν ὀρησάντων, οἱ προσεχεῖς αἰὲ [τῶν
 Ἀθηναίων] ἐνέκλινον, καὶ κατ' ὀλίγον ἅπαντες ἐτρί-
 πησαν. Οἱ μὲν οὖν Συρακούσιοι μετὰ πολλῆς κρου-
 γῆς κατεδίωκον τὰς ναῦς ἐπὶ τὴν γῆν· τῶν δὲ Ἀθη-
 ναίων ὅσοι μὴ μετέωροι διεφθάρησαν, ἐπεὶ πρὸς τὴ
 βροίχῃ προσηρέχθησαν, ἐκπηδῶντες ἐκ τῶν νεῶν ἀπο-
 λομένων, εἰς τὸ πεζὸν στρατόπεδον ἔφευγον. Ὁ δὲ
 λιμὴν πλήρης ἦν ὀπλων τε καὶ ναυαγίων, εἰς αὐτὸν Ἀι-
 τικῶν μὲν νεῶν ἀπολομένων ἐξήκοντα, παρὰ δὲ τῶν
 Συρακουσίων ὀκτὼ μὲν τελείως διεφθαρμένων, ἐκ-
 καίδεκα δὲ συντετριμμένων. Οἱ δὲ Συρακούσιοι τῶν
 τε τριήρων ὅσας δυνατὸν ἦν εἶλκον ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ
 τοὺς τετελευτηκότας πολίτας τε καὶ συμμάχους ἀνε-
 λόμενοι, δημοσίως ταφῆς ἠξίωσαν.

(C. 18.) Demosthenes, repletis triremibus, navium hostilium vallum ex improviso perimpi iubet: adversatur Nicias, missisque navibus, ut copias pedestri itinere in sociorum urbes reducantur, suadet. Comprobata huius sententia, quum noctu tuta iam pateret abitus; Athenienses, Hermocratis dolo in fraudem illecti, propositum differunt. At postero die Syracusani angustias viarum incipere, eosque, Catanam versus progredientes, (C. 19.) ita lacessere, ut transitus undique anticipando, dum illi iter confectum relegunt, per campum Helorium exactos, ad Asinarum fl. concludant. Maxima pars caeduntur; reliqui cum Demosthene et Nicia

capuntur. Duobus inde tropaeis exstructis, Syracusani de sorte captivorum deliberant. Diocles immanissima suadet; Hermocrates ad elementiam adhortatur, obstrepente populo; cuius tumultum pacavit conspectus Nicolai senis, summa cum humanitate et animi moderatioe orantis.

18. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι συνδραμόντες ἐπὶ τὰς τῶν ἡγεμόνων σκηνάς, ἐδέοντο τῶν στρατιωτῶν, μὴ τῶν νεῶν, ἀλλὰ τῆς ἑαυτῶν φροντίζειν σωτηρίας. Δημοσθένης μὲν οὖν ἔφη δεῖν, λελυμένου τοῦ ζεύγματος, κατὰ τάχος πληροῦν τὰς τριήρεις, καὶ ἀπροςδοκίτως ἐπιθεμένους ἐπηγγέλλετο ῥαδίως κρατῆσειν τῆς ἐπιβολῆς. Νικίας δὲ συνεβούλευσε, καταλιπόντας τὰς ναῦς διὰ τῆς μεσογείου χώρας πρὸς τὰς συμμαχίδας πόλεις ἀναχωρεῖν· ὃ πάντες ὁμογνώμονες γενόμενοι, τῶν νεῶν τινὰς ἐνέπρησαν, καὶ τὰ πρὸς τὴν ἀπαιλλαγὴν παρεσκευάζοντο. Φανεροῦ δ' ὄντος ὅτι τῆς νυκτὸς ἀναζεύξουσιν, Ἐρμοκρίτης συνεβούλευε τοῖς Συρακουσίοις ἐξάγειν τῆς νυκτὸς ἅπαν τὸ στρατόπεδον, καὶ τὰς ὁδοὺς ἀπίσως προκαταλαβέσθαι. Οὐ πειθομένων δὲ τῶν στρατηγῶν, διὰ τὸ πολλοὺς μὲν τραυματίας εἶναι τῶν στρατιωτῶν, πάντας δ' ὑπὸ τῆς μάχης κατακόπους ὑπάρχειν τοῖς σώμασιν, ἀτέστιλέ τινας τῶν ἰπέων ἐπὶ τὴν παρεμβολὴν τῶν Ἀθηναίων, τοὺς ἐροῦντας ὅτι προαπεστάλκασιν οἱ Συρακοῦσιοι τοὺς τὰς ὁδοὺς καὶ τοὺς ἐπικαιροτάτους τόπους προκαταληψομένους. Ποισάντων δὲ τῶν ἰπέων τὸ προσταχθὲν ἤδη νυκτὸς οὔσης, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι νομίσαντες τῶν Λεοντίων τινὰς εἶναι τοὺς δι' εὐνοίαν ἀπηγγελκότας, διαταράχθησαν οὐ μικρῶς, καὶ τὴν ἀπαιλλαγὴν ὑπερέθεντο· ὥπερ εἰ μὴ παρεκρούσθησαν, ἀσφαλῶς ἂν ἐχωρίσθησαν. Οἱ

μὲν οὖν Συρακούσιοι τῆς ἡμέρας ὑποφωσκούσης ἀπέ-
 στείλαν τοὺς προκαταληφτομένους τὰ στενόπορα τῶν
 ὁδῶν· οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ διελόμενοι
 τοὺς στρατιώτας εἰς δύο μέρη, καὶ τὰ μὲν σκευοφό-
 ρα καὶ τοὺς ἀρρώστους εἰς μέσον λαβόντες, τοὺς δὲ
 δυναμένους μάχεσθαι προηγεῖσθαι καὶ οὐραγεῖν
 τάξαντες, προήεσαν ἐπὶ Κατάνης· ὧν μὲν Δημοσθέ-
 νους, ὧν δὲ Νικίου καθηγουμένων.

19. Οἱ δὲ Συρακούσιοι πενήκοντα μὲν τὰς κα-
 ταληφθείσας ναῦς ἀναψύμενοι, κατήγαγον εἰς τὴν
 πόλιν· ἐκβιβάσαντες δὲ ἐκ τῶν τριήρων ἅπαντας
 καὶ καθοπλίσαντες, μετὰ πάσης τῆς δυναμείως ἠθ-
 λούθουν τοῖς Ἀθηναίοις, ἐξαπτόμενοι, καὶ βαδίξιν
 εἰς τοῦμπροσθεν διακωλύοντες. Ἐπὶ τρεῖς δ' ἡμέ-
 ρας ἐπακολουθοῦντες καὶ πανταχόθεν προλαμβά-
 νοντες, ἀπειργον εὐθυπορεῖν πρὸς τὴν σύμμαχον
 Κατάνην· παλινοδίαν δὲ καταναγκάσαντες ποιήσα-
 σθαι διὰ τοῦ Ἐλωρίου πεδίου, πρὸς τῷ Ἀσινάρῳ
 ποταμῷ περικυκλώσαντες, ἀπέκτειναν μὲν μυρίους
 ὀκτακισχιλίους, ἐξώγησαν δὲ ἑπτακισχιλίους· ἐν οἷς
 καὶ τοὺς στρατηγούς Δημοσθένην καὶ Νικίαν· οἱ
 δὲ λοιποὶ διηρπιάσθησαν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν. Οἱ
 γὰρ Ἀθηναῖοι, πάντοθεν ἀποκλειομένης τῆς σωτη-
 ρίας, ἠναγκάσθησαν τὰ ὄπλα καὶ ἑαυτοὺς παρα-
 δοῦναι τοῖς πολεμίοις. Τούτων δὲ προχθέντων, οἱ
 Συρακούσιοι στήσαντες δύο τρόπαια, καὶ τὰ τῶν
 στρατηγῶν ὄπλα πρὸς ἐκάτερον προσηλώσαντες, ἀνέ-
 στρεψαν εἰς τὴν πόλιν. Τότε μὲν οὖν τοῖς θεοῖς
 ἔθυσαν πανδημί· τῇ δ' ὕστεραις συτραχθείσης ἐκ-

κλησίας ἐβουλεύοντο πῶς χρήσανται τοῖς αἰχμαλώ-
τοις. Ζηοκλῆς δέ τις, τῶν δημαγωγῶν ἐνδοξότατος
ὢν, ἀπεφάνητο γνώμην, ὡς δέοι τοὺς μὲν στρατη-
γοὺς τῶν Ἀθηναίων μετ' αἰκίας ἀνελεῖν, τοὺς δ' ἄλ-
λους αἰχμαλώτους ἐν μὲν τῇ παρόντι τεθῆναι πάν-
τας εἰς τὰς λατομίας, μετὰ δέ ταῦτα τοὺς μὲν σιμη-
μαχήσαντας τοῖς Ἀθηναίοις λιγυροσπωλῆσαι, τοὺς
δ' Ἀθηναίους ἐργαζομένους ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ λαμ-
βάνειν ἀλφίτων δύο χοίνικας. Ἀναγνωσθέντος δέ
τοῦ ψηφίσματος, Ἐρμοκράτης παρελθὼν εἰς τὴν ἐκ-
κλησίαν, ἐνεχείρει λέγειν ὡς κίλλιον ἐστὶ τοῦ νικῆν
τὸ τὴν νίκην ἐνεγκεῖν ἀνθρωπίως. Θορυβοῦντος
δὲ τοῦ δήμου, καὶ τὴν δημηγορίαν οὐκ ὑπομένον-
τος, Νικόλαός τις, ἐστερημένος ἐν τῷ πολέμῳ δυοῖν
νύκτων, ἀνέβαινεν ἐπὶ τὸ βῆμα, κατεχόμενος ὑπὸ τῶν
οἰκειῶν διὰ τὸ γῆρις· ὃν ὡς εἶδεν ὁ δῆμος, ἔλιξε
τοῦ θορύβου, νομίζων κατηγορήσειν τῶν αἰχμαλώ-
των. Γενομένης οὖν σιωπῆς, ὁ πρῶτος ἐντεῦ-
θεν ἤρξατο τῶν λόγων.

(C. 20.) Refertur haec oratio: in qua Nicolaus primum se ma-
xime invidium Atheniensibus ostendit, quippe qui duobus ipsam
natis, senectae unico praesidio, orbarint. vero quam nunc non de
incolumitate illorum, sed de misericordia erga afflictos, deque com-
muni bono et Syracusanorum gloria disceptetur; (C. 21.) quoniam
Athenienses iustas dementiae poenas et diis et victoribus exsolve-
runt, reverendam esse fortunam, ac tanto minus inhumani quicquam
committendum, quanto indignius sit, humanitatis fiducia supplices
fraudare.

20. „Τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἀτυχημάτων, ἄν-
δρες Συρακοῦσιοι, μέρος οὐκ ἐλάχιστον ἐγὼ μετέ-
σχηκα. Δυοῖν γὰρ νύκτων γεόμενος πατήρ, ἐξέπεμψα
μὲν αὐτοὺς εἰς τὸν ὑπὲρ πατρίδος κίνδυνον· ὑπέδε-

ξάμην δ' ἀντ' αὐτῶν ἀγγελίαν, ἢ τὸν ἐκείνων θάνατον ἐμήνυε. Διὸ καὶ καθ' ἡμέραν ἐπιζητῶν τὴν συμβίωσιν, καὶ τὴν τελευτὴν ἀναλογιζόμενος, ἐκείρους μὲν μακαρίζω, τὸν ἑαυτοῦ δὲ βίον ἐλεῶ, πάντων ἡγούμενος εἶναι δυστυχέστατος. Ἐκεῖνοι μὲν γὰρ τὸν ὀφειλόμενον τῆ φύσει θάνατον εἰς πατρίδος σωτηρίαν ἀναλώσαντες, ἀθάνατον ἑαυτῶν δόξαν καταλελοίπασιν· ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῆς ἐσχάτης ἡλικίας ἐρήμος ὢν τῶν θεραπευσόντων τὸ γῆρας, διπλοῦν ἔχω τὸ πένθος, τὴν συγγένειαν ἅμα καὶ ἀρετὴν ἐπιζητῶν. Ὅσοι γὰρ εὐγενέστερον ἐτελεύτησαν, τοσοῦτον ποθεινοτέραν τὴν ὑπὲρ αὐτῶν μνήμην καταλελοίπασιν. Εἰκότως οὖν μισῶ τοὺς Ἀθηναίους δι' ἐκείρους, οὐχ ὑπὸ τῶν τέκνων, ἀλλ' ὑπὸ τῶν οἰκειῶν, ὡς ὄρατε, χειροαγογούμενος. Εἰ μὲν οὖν ἐώρων, ὡς ἄνδρες Συρακούσιοι, τὴν πικροῦσαν ἐνεστηκέναι βουλὴν ὑπὲρ Ἀθηναίων, εἰκότως ἂν καὶ διὰ τῆς κοινῆς τῆς πατρίδος συμφορᾶς, καὶ διὰ τὰς ἰδίας ἀτυχίας, πικρῶς ἂν αὐτοῖς προσηνέχθην· ἐπεὶ δ' ἅμα τῷ πρὸς τοὺς ἡτυχηκότας ἐλέω κρίνεται τό τε κοινῆ συμφέρον, καὶ ἡ πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους ὑπὲρ τοῦ δήμου τῶν Συρακουσίων ἐξενεχθησομένη δόξα, ἀκέραιον ποιήσομαι τὴν τοῦ συμφέροντος συμβουλίαν.“

21. „Ὁ μὲν οὖν δῆμος τῶν Ἀθηναίων τῆς ἰδίας ἀνοίας ἀξίαν κεκόμισται τιμωρίαν, πρῶτον μὲν παρὰ θεῶν, μετὰ δὲ ταῦτα παρ' ἡμῶν τῶν ἀδικηθέντων. Ἀγαθὸν γὰρ ἐστὶ τὸ θεῖον τοὺς ἀδίκου πολέμου καταρχομένους, καὶ τὴν αὐτῶν ὑπεροχὴν οὐκ ἐνεγ-

κόντιας ἀνθρωπίνως, ἀνελπίστοις περιβαλεῖν συμφο-
 ραῖς. Τίς γάρ ἂν ἤλπισεν Ἀθηναίους, μέγιστον μὲν
 εἰληφότες ἐκ Σήλου τάλαντα, τριήρεις δὲ διακοσίας
 εἰς Σικελίαν ἀπεσταλκότας, καὶ τοὺς ἀγωνισομένους
 ἄνδρας πλείους τῶν τετρακισμυρρίων, οἷτω μεγάλας
 συμφοραῖς περιπεσεῖσθαι; Ἄπο γάρ τῆς τηλικαύ-
 της παρασκευῆς οὔτε ναῦς, οὔτ' ἀνήρ οὐθὲς ἐπι-
 νῆλθεν, ὥστε μηδὲ τὸν ἀγγελοῦντα αὐτοῖς τὴν συμ-
 φορὰν περιλειφθῆναι. Εἰδότες οὖν, ἄνδρες Συρα-
 κούσιοι, τοὺς ὑπερηφανοῦντας καὶ παρὰ θεοῖς καὶ
 παρ' ἀνθρώποις μισουμένους, προσκυνοῦντες τὴν
 τύχην, μηθὲν ὑπὲρ ἀνθρώπου προῤῥητε. Τί γάρ σε-
 μνὸν φορεῦσαι τὸν ὑποπεπτωκότα; τί δ' ἔνδοξον
 τιμωρία περιβαλεῖν; Ὁ γάρ ἀμετάθετον ἔχων τὴν
 περὶ τῶν ἀτυχημάτων ὠμότητα, συνιδικεῖ τὴν κοι-
 νὴν ἀνθρώπων ἀσθένειαν. Οὐθὲς γάρ ἐστιν οὔτω
 φρόνιμος, ὥστε μείζον ἰσχύσαι τῆς τύχης, ἢ φύσει
 ταῖς ἀνθρωπίναις ἡδομένη συμφοραῖς, ὀξείας τῆς
 εὐδαιμονίας ποιεῖται τὴς μεταβολῆς. Ἐροῦσὶ τινες
 ἴσως· ἡδίκησαν, καὶ τῆς κατ' αὐτῶν τιμωρίας ἔχομεν
 τὴν ἐξουσίαν. Οὐκ οὖν παρὰ μὲν τοῦ δήμου πολ-
 λαπλασίαν εἰλήφατε τιμωρίαν, παρὰ δὲ τῶν αἰχμα-
 λώτων ἱκανὴν ἔχετε κόλασιν; Παρέδωκαν γάρ ἑαυ-
 τοὺς μετὰ τῶν ὄπλων, πιστεύσαντες τῇ τῶν κρατούν-
 των εὐγνωμοσύνῃ· διόπερ οὐκ ἄξιον αὐτοὺς τῆς ἡμε-
 τέρας διαφευσθῆναι φιλιανθρωπίας. Οἱ μὲν οὖν ἀμε-
 τάθετον τὴν ἔχθραν φυλάττοντες, μαχόμενοι τετε-
 λευτήκασιν· οἱ δὲ αὐτοὺς ἡμῖν ἐγχειρίσαντες, ἀντὶ
 πολεμίων γεγονόασιν ἰκέται. Οἱ γάρ ἐν ταῖς μάχαις

τοῖς ἐναντίοις τὰ σώματα ἐγχειρίζοντες, ἐπ' ἐλπίδι σωτηρίας τοῦτο πράττουσιν. Εἰ δὲ πιστεύσαντες τιμωρίας τεύξονται τηλικαύτης, οἱ μὲν παθόντες ἀναδέχονται τὴν συμφορὰν, οἱ δὲ πράξαντες ἀγνώμονες ἂν κληθεῖεν. Δεῖ δὲ τοὺς τῆς ἡγεμονίας ἀντιποιουμένους, ὡς ἄνδρες Συρακούσιοι, μὴ οὕτω τοῖς ὅπλοις ἑαυτοὺς ἰσχυροὺς κατασκευάζειν, ὡς τοῖς τρόποις ἐπικειῖς παρῆχθαι.“

(C. 22.) Deinde qui principatum sibi vindicent, eos non tam se armis, quam humanitate tutari decere: tyrannide rebellandi cupiditatem, mansuetudine amorem civium gigni, resque coalescere. Quod quum et externa remotaque temporibus exempla, et Gelonis praecipue, principis Siculorum, auctoritas doceant; illam maiorem gloriam non esse, mutatis moribus, abiciendam. Servata aequitate, etiam perspicuum fore omnibus, quam merito dii Atheniensium fastum frugerint, Syracusanorum contra moderationi vim et victoriam prosperarint.

22. „Οἱ γὰρ ὑποτιταγμένοι τοὺς μὲν φόβῳ κατωχύοντες καιροτηρήσαντες ἀμύνονται διὰ τὸ μῖσος· τοὺς δὲ φιλανθρώπως ἀφηγουμένους βεβυίως ἀγαπῶντες, αἰεὶ συναύξουσι τὴν ἡγεμονίαν. Τί καθεῖλε τὴν Μήδων ἀρχήν; ἢ πρὸς τοὺς ταπεινοτέρους ἁμότης. Ἀποστάντων γὰρ Περσῶν, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἔθνων συνεπέθετο. Πῶς γὰρ Κῦρος ἐξ ἰδιώτου τῆς Ἀσίας ὅλης ἐβασίλευσε; τῇ πρὸς τοὺς κρατηθέντας εὐγνωμοσύνη. Κροῖσον γοῦν τὸν βασιλέα λαβὸν αἰχμάλωτον, οὐχ ὅπως ἠδίκησεν, ἀλλὰ καὶ προσευηρογέτησε, παραπλησίως δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις βασιλεῦσί τε καὶ δήμοις προσηρέχθη. Τοιγαροῦν διαδοθείσης εἰς πάντα τόπον τῆς ἡμερότητας, ἅπαντες οἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἀλλήλους φθάνοντες εἰς τὴν τοῦ βασιλέως συμμαχίαν παρεγίνοντο. Τί λέγω τί

μακρὰν καὶ τόποις καὶ χρόνοις ἀφρασηκότα; Κατὰ γὰρ τὴν ἡμετέραν πόλιν οὐ πάλαι Γέλων ἐξ ἰδιώτου τῆς Σικελίας ὅλης ἡγεμονίαν ἐγένετο, τῶν πόλεων ἐκουσίως εἰς τὴν ἐξουσίαν ἐκείνου παραγενομένων. Προσεκαλεῖτο γὰρ ἢ τὰνδρὸς ἐπιείκεια πάντας ἀνθρώπους, τὴν εἰς τοὺς ἡτυχηκότας συγγνώμην προσβαλοῦσα. Ἀπ' ἐκείνων οὖν τῶν χρόνων τῆς κατὰ Σικελίαν ἡγεμονίας ἀντιποιουμένης τῆς πόλεως, μὴ καταφύψωμεν τὸν ὑπὲρ τῶν προγόνων ἔπαινον, μηδὲ ἐαυτοὺς θηριώδεις καὶ ἀπυρραιτῆτους πρὸς ἀνθρωπίνην ἀτυχίαν πυρρῶσχομεν. Οὐ γὰρ προσήκει δοῦναι τῷ φθόνῳ καθ' ἡμῶν ἀφορμὴν εἰπεῖν, ὡς ἀναξίως εὐτυχοῦμεν· καλὸν γὰρ καὶ τὸ τῆς τύχης ἀντιπρατιούσης ἔχειν τοὺς συναλγήσοντας, καὶ πάλιν ἐν τοῖς κατορθώμασι τοὺς συνηδομένους. Τὰ μὲν οὖν ἐν τοῖς ὅπλοις πλεονεκτήματα τύχη καὶ καιρῶν κρίνεται πολλάκις· ἢ δ' ἐν ταῖς εὐπραξίαις ἡμερότης ἰδιὸν ἐστὶ σημεῖον τῆς τῶν εὐτυχούντων ἀρετῆς. Διὸ μὴ φθονήσητε τῇ παιρίδι, περιβόητον γενέσθαι παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις, ὅτι τοὺς Ἀθηναίους ἐνίκησεν οὐ μόνον τοῖς ὅπλοις, ἀλλὰ καὶ τῇ φιλανθρωπίᾳ. Φανήσονται γὰρ, τῶν ἄλλων ὑπερέχειν ἡμερότητι σεμνυόμενοι, τῇ παρ' ἡμῶν εὐγνωμοσύνη πολυωρούμενοι, καὶ οἱ πρῶτοι βωμὸν ἐλέου καθιδρουσάμενοι, τοῦτον ἐν τῇ πόλει τῶν Συρακουσίων εὐρήσουσιν. Ἐξ ὧν πᾶσιν ἔστι φανερόν, ὡς ἐκεῖνοι μὲν δικαίως ἐσφάλησαν, ἡμεῖς δ' ἀξίως ἡτύχησαμεν· εἴπερ οἱ μὲν τοιοῦτους ἀδικεῖν ἐπεχείρησαν, οἱ καὶ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς εὐγνωμόνησαν,

ἡμεῖς δὲ τοιοῦτους ἐνικήσαμεν, οἳ καὶ τοῖς τοῖς πολεμιωτάτοις μερίζουσι τὸν ἔλεον ἐτόλμησαν ἐπιβουλεῦσαι· ὥστε μὴ μόνον ὑπὸ τῶν ἄλλων κατηγορίας τυγχάνειν τοὺς Ἀθηναίους, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς ἑαυτῶν καταγινώσκειν, εἰ τοιοῦτους ἄνδρας ἀδικεῖν ἐνεχείρησαν.“

(C. 23.) Omnino amicitiam ita colendam esse, ut immortalis sit, inimicitias autem mortales esse oportere. Ita sociorum numerum augescere, hostium diminui. At odia exercere, litesque in perpetuum retinere, id quam nec aequum sit, nec tutum, bellum illud cum hoste confectum satis testari: mirabilem enim esse ac diligenter cogitandam fortunae vicissitudinem.

23. „Καλόν, ὧ ἄνδρες Συρακούσιοι, κατάρξασθαι φιλίας, καὶ τῷ τῶν ἡτυχηκότων ἔλεῳ σπείσασθαι τὴν διαφορὰν. Δεῖ γὰρ τὴν μὲν πρὸς τοὺς φίλους εὐνοίαν ἀθάνατον φυλάττειν, τὴν δὲ πρὸς τοὺς ἐναντίους ἔχθραν θνητὴν. Οὕτω γὰρ συμβήσεται τοὺς μὲν συμμάχους γίνεσθαι πλείους, τοὺς δὲ πολεμίους ἐλάτιους. Τὴν δὲ διαφορὰν αἰώνιον διαφυλάττοντας, παραδιδόναι παισὶ παίδων, οὐτ' εὐγνωμον, οὐτ' ἀσφαλές· ἐνίοτε γὰρ οἱ δοκοῦντες ὑπερέχειν, ἐν ῥοπῇ καιροῦ τῶν πρότερον ὑποπεπτωκότων ἀσθενέστεροι γίνονται. Μαρτυρεῖ δ' ὁ νῦν γενόμενος πόλεμος· οἳ γὰρ ἐπὶ πολιορκίᾳ πιναγενομένοι, καὶ διὰ τὴν ὑπεροχὴν ἀποτειχίσαντες τὴν πόλιν, ἐκ μεταβολῆς αἰχμάλωτοι γεγόνασιν, ὡς ὀρθῶτε. Καλὸν οὖν, ἐν ταῖς τῶν ἄλλων ἀτυχίαις ἡμέρους φανέντας, ἕτοιμον ἔχειν τὸν παρὰ πάντων ἔλεον, εἴαν τι συμβαίῃ τῶν ἀνθρώπων. Πολλὰ γὰρ ὁ βίος ἔχει παράδοξα, στάσεις πολιτικός, ληστείας, πολέμους, ἐν οἷς οὐ ῥᾶδιον διαφεύγειν τὸν κίνδυνον ἄν-

θρωπον ὄντα. Διόπερ εἰ τὸν πρὸς τοὺς ὑποπεπιτωκότας ἔλεον ἀποκόψομεν, πικρὸν καθ' ἑαυτῶν νόμον θήσομεν εἰς ἅπαντα τὸν αἰῶνα. Οὐ γὰρ δυνατὸν, τοὺς ἄλλοις ἀνημέρως χρησαμένους, αὐτοὺς παρ' ἑτέρων τυχεῖν ποτὲ φιλιανθρωπίας, ἄλλους τε πρίξαντας δεινά, παθεῖν εὐγνώμοια, καί, παρὰ τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἐθισμοὺς, τοσοῦτους ἄνδρας φορέυσαντας, ἐν ταῖς τοῦ βίου μεταβολαῖς ἐπιβοῦσθαι τι κοινὰ πάντων νόμιμα. Τίς γάρ Ἑλλήνων τοὺς παραδόντας ἑαυτούς, καὶ τῇ τῶν κρατούντων εὐγνωμοσύνη πιστεύσαντας, ἀπαραιτήτου τιμωρίας ἤξιωσεν; ἢ τίς ἦτιον τοῦ μὲν ὁμοῦ τὸν ἔλεον, τῆς δὲ προπετείας τὴν εὐλύβειαν ἔσχηκε;“

(C. 24.) Præterea humanum ingenium sic serue, ut hostibus instructis omni contentione resistamus, prostratis cedendo parcamus. Illic audaciam subigi; hic misericordiam exerceri, dignam illam homine, et tum exemplis præclaris, tum veterum præceptis institutisque commendatam.

24. „Πάντες δὲ ἀνατείνονται μὲν πρὸς τοὺς ἀντιτακτομένους, εἴκουσι δὲ τοῖς ὑποπεπιτωκόσιν· ὧν μὲν τὴν τόλμαν καταπονοῦντες, ὧν δὲ τὴν ἀτυχίαν οἰκτιέροντες. Θραύεται γὰρ ἡμῶν ὁ θυμὸς, ὅταν ὁ πρότερον ἐχθρὸς ὧν, ἐκ μεταβολῆς ἰκέτης γενόμενος, ὑπομένῃ παθεῖν ὅ,τι ἂν δοκῇ τοῖς κρατοῦσιν. Ἄλισκονται δ', οἶμαι, τῶν ἡμέρων ἀνδρῶν αἰ ψυχὰι μάλιστα πῶς ἔλεον, διὰ τὴν κοινὴν τῆς φύσεως ὁμοιοπάθειαν. Ἀθηναῖοι γὰρ κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον εἰς τὴν Σφακτηρίαν νῆσον πολλοὺς τῶν Λακεδαιμονίων κατακλείσαντες, καὶ λαβόντες αἰχμαλώτους, ἀπελύτρωσαν τοῖς Σπαρτιάταις. Πάλιν Λακεδαιμόνιοι πολλοὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν συμ-

μάχων αἰχμαλωτισάμενοι, παραπλησίως ἐχρήσαντο. Καὶ καλῶς ἀμφοτέροι ταῦτ' ἔπραξαν. Δεῖ γάρ τοις Ἑλλήσι τὴν ἐχθραν εἶναι μέχρι τῆς νίκης, καὶ κολάζειν μέχρι τοῦ κρατῆσαι τῶν ἐναντίων. Ὁ δὲ περαιτέρω τὸν ὑποπεσόντα καὶ πρὸς τὴν τοῦ κρατοῦντος εὐγνωμοσύνην προσφεύγοντά τιμωροῦμενος, οὐκ εἰ τὸν ἐχθρὸν κολάζει, πολὺ δὲ μᾶλλον ἀδικεῖ τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν. Εἴτε γάρ ἢ τις πρὸς τὴν τοῦ τοιοῦτου σκληρότητα τὴς τῶν πάλαι σοφῶν ἀποφάσεις· ἀνθρωπε, μὴ μέγα φρόνει, γινῶθι σικυτὸν, ἴδε τὴν τύχην ἀπάντων οὔσαν κυρίαν. Τίνος γάρ χάριν οἱ πρόγονοι πάντων τῶν Ἑλλήνων ἐν ταῖς κατὰ πόλεμον νίκαις κατέδειξαν οὐ διὰ λίθων, διὰ δὲ τῶν τεχνόντων ξύλων ἰστάναι τὰ τρόπαια; Ἄρ' οὐχ ὅπως ὀλίγον χρόνον διαμένοντα, ταχέως ἀφανίζεται τὰ τῆς ἐχθρας ὑπομνήματα;“

(C. 25.) Datam esse belli pulcre finiendi exoptatissimam opportunitatem, si quidem ex humanitate erga devictos nova amicitia efflorescat. Id et honestum esse victoribus, et vero conducibile, quum Atheniensibus tam excellens sit indoles, ut in maxima calamitate maximis semper auctibus crescant, et nihil unquam humile decernant.

25. „Καθόλου δ' εἰ μὲν αἰώνιον ἴστασθαι τὴν διαφορὰν βούλεσθε, μάθετε τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν ὑπερφρονοῦντες· εἷς γάρ καιρὸς καὶ βραχεῖα ῥοπή τύχης ταπεινοῖ πολλάκις τοὺς ὑπερηφάνους· εἰ δ', ὅπερ εἰκὸς ἐστὶ, παύσεσθε πολεμοῦντες, τίνα καλλίω καιρὸν εὐρήσετε τοῦ νῦν ὑπάρχοντος, ἐν ᾧ τὴν πρὸς τοὺς ἐπταικότας φιλανθρωπίαν ἀφορμὴν τῆς φιλίας ποιήσεσθε; Μὴ γὰρ οἴεσθε τὸν τῶν Ἀθηναίων δῆμον τελείως ἐξησθενηκέναι διὰ τὴν ἐν Σικε-

λίη συμφορὰν, ὅς κρατεῖ σφιδὸν τῶν τε κατὰ τὴν Ἑλλάδα γήσων ἰπασῶν, καὶ τῆς παφαλίου, τῆς τε κατὰ τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀσίαν, ἔχει τὴν ἡγεμονίαν. Καὶ γὰρ πρότερον περὶ τὴν Αἴγυπτον τριακοσίας τριήρεις αὐτιάνδρους ὑπολέσας, τὸν δοκοῦντα κρατεῖν βασιλέα συνθήκας ἀσχήμονας ποιεῖν ἠγάγκει, καὶ πάλιν ὑπὸ Ξέρξου τῆς πόλεως κατασκαφείσης, μετ' ὀλίγον κικέϊτον ἐνίκησε, καὶ τῆς Ἑλλάδος τὴν ἡγεμονίαν ἐκτήσατο. Ἀγαθὴ γὰρ ἡ πόλις ἐν τοῖς μεγίστοις ἀτυχήμασι μεγίστην ἐπίδοσιν λαβεῖν, καὶ μηδέποτε ταπεινὸν μηδὲν βουλεύεσθαι. Καλὸν οὖν, ἀντὶ τοῦ τὴν ἔχθραν ἐπαύξειν, συμμάχους αὐτοὺς ποιῆσθαι, φεισαμένους τῶν αἰχμαλώτων. Ἀνελόντες μὲν γὰρ αὐτούς, τῷ θυμῷ μόνον χαριούμεθα, τὴν ἄκαρπον ἐπιθυμίαν ἐκπληροῦντες· φυλάξαντες δέ, παρὰ μὲν τῶν εὖ παθόντων τὴν χάριν ἔχομεν, παρὰ δὲ τῶν ἄλλων ὑπὸ πάντων τὴν εὐδοξίαν.

(C. 26.) Si Graccorum nonnulli captivos necarint; sedum facisc facinus, nec nisi cum summa ignominia ad imitationem vocandum. Sin merita aliorum respicienda sint: Atheniensium civitatem maiestate sua animos hominum ita ad se convertere, ut ad gratiam pro meritis ipsi reddendam obstrictissimos se fateantur.

26. „Ναί, ἀλλὰ τινες τῶν Ἑλλήνων ἀπέσφαξαν τοὺς αἰχμαλώτους. Τί οὖν; εἰ μὲν αὐτοῖς ἐκ ταύτης τῆς πράξεως ἔπαινοι τυγχάνουσι, μιμησόμεθα τοὺς τῆς δόξης πεσροντικῆς· εἰ δὲ παρὰ πρώτων ἡμῶν τυγχάνουσι κατηγορίας, μηδὲ αὐτοὶ πράξωμεν τιᾶ αὐτὰ τοῖς ὁμολογουμένως ἡμαρτηκόσι. Μέχρι μὲν γὰρ τοῦ μηδὲν ἀτήκεστον πεπορθῆναι τοὺς εἰς τὴν ἡμετέραν πίστιν ἑαυτοὺς παραδόντας, ἅπαντες

καταμέμφομαι δικαίως τὸν Ἀθηναίων δῆμον· εἴη δὲ ἀκούσωσι παρὰ τὰ κοινὰ νόμιμα τοὺς αἰχμαλώτους παρεσπονδημένους, ἐφ' ἡμᾶς μετοίσοις τὴν κικτηγορίαν. Καὶ γὰρ εἴ τινων ἄλλων, Ἀθηναίων ἄξιόν ἐστιν ἐντραπῆναι μὲν τὸ τῆς πόλεως ἄξιωμα, χάριν δ' αὐτοῖς ἀπομερίσαι τῶν εἰς ἄνθρωπον εὐεργετημάτων. Οὔτοι γὰρ εἰσιν οἱ πρῶτοι τροφῆς ἡμέρου τοῖς Ἕλλησι μεταδόντες, ἢν ἰδίᾳ παρὰ θεῶν λαβόντες, τῇ χρεῖαι κοινὴν ἐποίησαν· οὔτοι νόμους εὖρον, δι' οὓς ὁ κοινὸς βίος ἐκ τῆς ἀγρίας καὶ ἀδίκου ζωῆς εἰς ἡμέρον καὶ δικαίαν ἐλήλυθε συμβίωσιν· οὔτοι πρῶτοι τοὺς καταφυγόντας διμώσαντες, τοὺς περὶ τῶν ἰκετῶν νόμους παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἰσχύσαι παρεσκεύασαν· ὧν ἀρχηγούς γενομένους οὐκ ἄξιον αὐτοὺς ἀποστερηθῆσαι. Καὶ ταῦτα μὲν πρὸς ἅπαντας· ἰδίᾳ δ' ἐνίοις ὑπομνήσω τῶν φιλανθρώπων.“

(C 27.) Haec ubi ad universos dixerat Nicolaus; in extrema oratione singulos quosdam de humanitatis officiis commonefecit, eos praesertim, qui eruditionem et mysteria ab Atheniensibus vel acceperint iamiam, vel posthac accepturi sint. Denique et sociis veniam esse tribuendam, praeter voluntatem, imperantium iussu, ad belli communionem adactis, nec Niciae infligendum supplicium, qui Syracusanorum causam magna semper liberalitate Athenis tutatus sit.

27. „Ὅσοι μὲν γὰρ λόγου καὶ παιδείας ἐν τῇ πόλει μετεσχίκατε, δότε τὸν ἔλεον τοῖς τὴν πατρίδα κοινὸν παιδευτήριον παρεχομένοις πᾶσιν ἀνθρώποις· ὅσοι δὲ τῶν ἀγροτάτων μυστηρίων μετελήφατε, σώσατε τοὺς μνήσαντας· οἱ μὲν ἤδη μετεσχηκότες τῶν φιλανθρωπιῶν, τὴν χάριν διδύντες τῆς εὐεργεσίας· οἱ δὲ μέλλοντες μεταλήψεσθαι, μὴ παραι-

ρούμενοι τῇ Θυμῷ τὴν ἐλπίδα. Ποῖος γὰρ τόπος
 τοῖς ξένοις βίσιμος εἰς παιδείαν ἐλευθέριον, τῆς
 Ἀθηναίων πόλεως ἀνηρημένης; Βραχὺ τὸ διὰ τὴν
 ἀμαρτίαν μῖσος, μέγα δὲ καὶ πολλὰ τὰ πρὸς εὐ-
 νοίαν αὐτοῖς εἰσγυμνάσια. Χωρὶς δὲ τῆς περὶ τὴν
 πόλιν ἐντροπῆς, καὶ καὶ ἰδίαν ἂν τις τοὺς μὴ μι-
 λώτους ἐξετάζων, εὖροι δίκαιως ἔλεον τυγχάνοντας.
 Οἱ μὲν γὰρ σύμμαχοι τῇ τῶν κρατούντων ὑπεροχῇ
 βιωσθέντες, ἠναγκάσθησαν συστρατεῦν. Διόπερ
 εἰ τοὺς ἐξ ἐπιβολῆς ἀδικήσαντας δίκαιόν ἐστι τιμω-
 ρῆσθαι, τοὺς ἀκούσιως ἐξαμαρτάνοντας προσῆκον
 ἂν εἴη συγγνώμης ἀξιοῦν. Τί λέγω Νικίαν, ὅς ἀπ'
 ἀρχῆς τὴν πολιτείαν ὑπὲρ Συρακουσίων ἐνστησάμε-
 νος, μόνος ἀντεῖπεν ὑπὲρ τῆς εἰς Σικελίαν στρατείας,
 αἰὲν δὲ τῶν πιρραπειδημούντων Συρακουσίων φροντί-
 ζων καὶ πρόξενος ὧν διατετέλεκεν; Ἄτοπον οὖν Νι-
 κίαν κολάζεσθαι, τὸν ὑπὲρ ἡμῶν Ἀθηναῖσι πεπολι-
 τευμένον, καὶ διὰ μὲν τὴν εἰς ἡμᾶς εὖνοιαν μὴ τι-
 χεῖν φιλευθροῦς, διὰ δὲ τὴν ἐν τοῖς κοινοῖς ὑπη-
 ρεσίαν ἀτιμωρητῶν περιπεσεῖν τιμωρία· καὶ τὸν
 μὲν ἐπάγοντα τὸν πόλεμον ἐπὶ Συρακουσίους Ἀλκι-
 βιάδην ἅμα καὶ παρ' ἡμῶν καὶ παρ' Ἀθηναίων ἐκ-
 φυγεῖν τὴν τιμωρίαν, τὸν δ' ὁμολογουμένως φιλαν-
 θρωπώτατον Ἀθηναίων γεγεννημένον μηδὲ τοῦ κοι-
 τοῦ τυχεῖν ἐλέου. Διόπερ ἔγωγε τὴν τοῦ τούτου
 βίου μεταβολὴν θεωρῶν, ἐλεῶ τὴν τύχην. Πρῶτερον
 μὲν γὰρ ἐν τοῖς ἐπισημοτάτοις τῶν Ἑλλήνων ὑπάρχων,
 καὶ διὰ τὴν καλοκαγαθίαν ἐπαινούμενος, μα-
 καριστὸς ἦν καὶ περίβλεπτος κατὰ πῦσαν πόλιν·

νυνὶ δ' ἐξηγκωνισμένος ἐν ἀσχήμονι καὶ ταπεινῷ
 προσόψει τῶν τῆς αἰχμαλωσίας οἰκτιρῶν πεπειράται
 καθάπερ εἰ τῆς τύχης ἐν τῷ τούτου βίῳ τὴν ἑαυ-
 τῆς δύναμιν ἐπιδείξασθαι βουλομένης· ἣς τὴν ἑλευ-
 θερίαν ἀνθρωπίνως ἡμῶς ὑπενεγκεῖν προσήκει, καὶ
 μὴ βιάσασθαι ὠμότητι πρὸς ὁμοθετεῖς ἀνθρώπους
 ἐνδείξασθαι. “

(C. 28.) Hac ille oratione animos civium ad miserationem fle-
 xit: at Gylippus Laco, adversaria usus oratione, summam spi-
 rante saevitiem, demirari se, ait, consilium senis, qui, a quibus
 liberi ipsius trucidati essent, eorum gratia dixerit. Virum bonum
 esse desinere, qui coniunctissimorum interritum oblitus, crude-
 lissimos hostes servandos censeat:

28. Νικόλαος μὲν οὖν πρὸς τοὺς Συρακούσι-
 οὺς τοιοῦτοις χρησίμενος λόγοις, κατέπαυσε τὴν δη-
 μηγορίαν, συμπαθεῖς ποιήσας τοὺς ἀκούοντας. Ἰὺ-
 λιππος δ' ὁ Λάκων, ἀπαραίτητον τὸ πρὸς Ἀθηναί-
 οὺς μῖσος διαφυλάττων, ἀναβίς ἐπὶ τὸ βῆμα, τῶν
 λόγων τὴν ἀρχὴν ἐντεῦθεν ἐποίησατο. „Θαυμιάζω
 μεγάλως, ἄνδρες Συρακούσιοι, θειωρῶν ὑμᾶς οὕτω
 ταχείως πρὸς ὧν ἔργῳ κακῶς πεπόνθατε, περὶ τού-
 των τῷ λόγῳ μετιδιδασκομένους. Εἰ γὰρ ὑπὲρ ἀνα-
 στάσεως κινδυνεύσαντες πρὸς τοὺς ἐπὶ κατασκαφῇ
 τῆς πατρίδος ὑμῶν παραγεγεννημένους, ἀνείσθε τοῖς
 θυμοῖς, τί χρὴ νῦν ἡμῶς διατείνεσθαι τοὺς μηδὲν
 ἠδικημένους; Ἄρα δέ μοι, πρὸς θεῶν, ἄνδρες Συ-
 ρακούσιοι, συγγνώμην, τὴν συμβουλίαν ἐκτιθεμένην
 μετὰ παρόρησίας. Σπαρτιάτης γάρ ὢν, καὶ τὸν λό-
 γον ἔχω Σπαρτιάτην. Καὶ πρῶτον ἂν τις ἐπιζητή-
 σαι, πῶς Νικόλαος ἐλεῆσαι φήσῃ τοὺς Ἀθηναίους,
 οἳ τὸ γῆρας αὐτοῦ διὰ τὴν ἀπειδίαν ἐλείπον πε-

ποιήκασι· καὶ παρῶν εἰς ἐκκλησίαν ἐν ἐσθῆτι πεν-
θίμῃ, δακρύει καὶ λέγει δεῖν οἰκτεῖρειν τοὺς φορεῖς
τῶν ἰδίων τέκνων. Οὐκέτι γὰρ ἐπιεικὴς ἐστὶν ὁ
τῶν συγγενεσιῶν μετὰ τὴν τελευταίαν ἀμνημονοῖν,
τοὺς δὲ πολεμιωτάτους σῶσαι προαιρούμενος. Ἐπεὶ
πόσοι τῶν ἐκκλησιαζόντων υἱοὺς ἀνηρημένους κατὰ
τὸν πόλεμον ἐπενθήσατε; “ Πολλοὶ οὖν τῶν κηθη-
μένων ἐθορύβησαν. Ὁ δ’ ἐπιβαλὼν, „Ὅρθι“,
φησί, „τοὺς τῷ θορύβῳ τὴν συμφορὴν ἐμφανίζον-
τας. Πόσοι δὲ ἀδελφοὺς ἢ συγγενεῖς ἢ φίλους
ἀπολωλεκότες ἐπιζητεῖτε;“ Καὶ πολλοὶ πλείους ἐπε-
σημήναντο. Καὶ ὁ Ἰὺλιππος· „Θεωρεῖς“, ἔφη, „τὸ
πλῆθος τῶν δι’ Ἀθηναίους δυστυχοῦντων; Οἷτοι
πάντες οὐδὲν εἰς ἐκείνους ἁμαριάνοντες, τῶν ἀναγ-
καιοτάτων σωμάτων ἐστερήθησαν· καὶ τοσοῦτο μι-
σεῖν τοὺς Ἀθηναίους ὀφείλουσιν, ὅσον τοὺς ἰδίους
ἠγαπήκασι.“

(C. 29.) Iniquum esse, hostium salutem pluris, quam civium
praeclare meritorum honorem aestimare: hos laudare, ab illis
ultionem non exigere. Non hospites, non supplices, non cala-
mitosos esse, qui mera nequitia et dominandi cupiditate in has se
calamitates ipsi praecipitarint: impotentiam illorum, non fortu-
nam incusari oportere.

29. „Πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον, ἄνδρες Συρρακού-
σιοι, τοὺς μὲν τετελευτηκότας ἐκούσιον ὑπὲρ ἡμῶν
ἐλέσθαι θάνατον, ἡμᾶς δὲ ὑπὲρ ἐκείνων μηδὲ παρὰ
τῶν πολεμιωτάτων λαβεῖν τιμορίαν; καὶ ἐπαινεῖν
μὲν τοὺς ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἐλευθερίας τοὺς ἰδίους
[τερὸ πλείους] ἀναλώσαντας βίους, περὶ πλείους
δὲ τὴν τῶν φορέων ποιεῖσθαι σωτηρίαν τῆς ἐκείνων
τιμῆς; Κοσμεῖν ἐψηφίσασθε δημοσίᾳ τοὺς τάφοις

τῶν μετηλλαχότων· καὶ τίνα καλλίονα κόσμον εὐρή-
 σετε τοῦ κολιάσαι τοὺς ἐκείνων αὐτόχειρας; εἰ μὴ,
 νῆ Δία, πολιτογραφήσαντες αὐτοὺς, βούλεσθε κατα-
 λιπεῖν ἔμψυχα τρόπαια τῶν μετηλλαχότων. Ἀλλὰ
 μεταβαλόντες τὴν τῶν πολεμίων προσηγορίαν, γεγό-
 νασιν ἰκέται. Πόθεν αὐτοῖς ταύτης τῆς φιλανθρω-
 πίας συγκεχωρημένης; Οἱ γὰρ ἀπ' ἀρχῆς τὰ περὶ
 τούτων νόμιμα διατάξαντες, τοῖς μὲν δυστυχοῦσι
 τὸν ἔλεον, τοῖς δὲ διὰ πονηρίαν ἀδικοῦσιν ἔταξαν
 τιμωρίαν. Ἐν ποτέρῃ δὴ τάξει θῶμεν τοὺς αἰχμα-
 λώτους; Ἐν τῇ τῶν ἡτυχηκότων; Καὶ τίς αὐτοὺς
 τύχη μὴ προαδικηθέντας ἐβιάσατο πολεμεῖν Συρα-
 κουσίοις, καὶ τὴν παρὰ πῆσιν ἐπαινουμένην εἰρήνην
 ἀφέντας, ἐπὶ κατασκευῇ παρεῖναι τῆς ὑμετέρας πό-
 λεως; Διόπερ ἔκουσίως ἐλόμενοι πόλεμον ἄδικον, εὐ-
 ψύχως ὑπομερόντων τὰ τούτου δεινὰ, καὶ μὴ, κρα-
 τοῦντες μὲν, ἀπαραίτητον ἔχόντων τὴν καθ' ὑμῶν
 ὁμότητα, σφαλέντες δέ, τοῖς τῆς ἰκεσίας φιλανθρω-
 ποῖς παραιτίσθων τὴν τιμωρίαν. Εἰ δ' ἐλέγχονται
 διὰ πονηρίαν καὶ πλεονεξίαν τοιούτοις ἐλαττώμασι
 περιπεπωκότες, μὴ καταμεμφέσθωσαν τὴν τύχην,
 μηδ' ἐπικαλείσθωσαν τὸ τῆς ἰκεσίας ὄνομα. Τοῦτο
 γὰρ παρ' ἀνθρώποις φυλάττεται τοῖς καθαρὰν μὲν
 τὴν ψυχὴν, ἀγνώμονα δὲ τὴν τύχην ἐσχηκόσιν. Οὗ-
 τοι δ' ἀπάντων τῶν ἀδικημάτων πλήρη τὸν βίον
 ἔχοντες, οὐδένα τόπον αὐτοῖς βάσιμον εἰς ἔλεον καὶ
 καταφυγὴν ἀπολελοίπασιν.“

(C. 20) Nullum inveniri tam turpe tamque atrox facinus, quod illi non patrarint, utpote avaritiæ, iniuriarum, fraudis, insolentiae convicti. Neque obscurum esse, quomodo Mitylenæes, Melios ac Scionæos, socios suos et familiares, habuerint, longe atrocius in Syracusanos, quippe alieniores, debacchaturi, si eos devicissent. Quamobrem, qui deos hominesque læserint, his nil deberi misericordiae.

30. „Τὶ γὰρ τῶν αἰσχίστων οὐκ ἐβουλεύσαντο; τί δὲ τῶν δεινοτάτων οὐκ ἔπραξαν; Πλεονεξίας ἰδιὸν ἐστὶ τὸ ταῖς ἰδίαις εὐτυχίαις οὐκ ἀρκοῦμενον, τῶν πόρρω κειμένων καὶ μηδὲν προσηκόντων ἐπιθυμεῖν. Οὗτοι ταῦτ' ἔπραξαν. Εὐδαιμονέστατοι γὰρ ὄντες τῶν Ἑλλήνων, τὴν εὐτυχίαν, ὥσπερ τι βαρὺ φορτίον, οὐ φέροντες, τὴν πελάγει τηλικούτω διειργομένην Σικελίαν ἐπεθύμησαν κατακληρουχῆσαι, τοὺς ἐνοικοῦντας ἐξανδραποδισάμενοι. Δεινὸν ἐστὶ μὴ προαδικηθέντας πόλεμον ἐπιφέρειν. Καὶ τοῦτ' ἐνήργησαν. Φίλοι γὰρ ὄντες τὸν ἔμπροσθεν χρόνον, ἐξαίφνης ἀνεπίστως τηλικαύτῃ δυνάμει Συρακουσίου ἐπολιόρησαν. Ἐπερήφανόν ἐστὶ τὸ τῶν μήπω κρατηθέντων προλαμβάνοντα τὴν τέχην, καταψηφίζεσθαι τιμωρίαν. Οὐδὲ τοῦτο παραλελοίπασιν. Πρὸ τοῦ γὰρ ἐπιβῆναι τῆς Σικελίας, γνώμην ἐνύρωσαν, Συρακουσίους μὲν καὶ Σελινουντίους ἐξανδραποδίσασθαι, τοὺς δὲ λοιποὺς διδοῖναι φόρους ἀναγκάζειν. Ὅταν οὖν περὶ τοὺς αὐτοὺς ἀνθρώπους ὑπάρχη πλεονεξία, ἐπιβουλὴ, ὑπερηφανία, τίς ἂν νοῦν ἔχων αὐτοὺς ἐλέησειεν; Ἐπειτοίγε Ἀθηναῖοι πῶς ἐχρήσαντο Μιτυληναίοις; Κρατήσαντες γὰρ αὐτῶν, ἀδικῆσαι μὲν οὐδὲν βουλομένων, ἐπιθυμούντων δὲ τῆς ἐλευθερίας, ἐψηφίσαντο τοὺς ἐν τῇ πόλει κειτοσφάζειν. Ἠμόν τε καὶ βάρβαρον τὸ πε-

πραγμένον. Καὶ ταῦτα ἐξήμαρτον εἰς Ἑλληνας, εἰς
 συμμαχούς, εἰς εὐεργέτας πολλάκις γεγενημένους.
 Μὴ δὴ νῦν ἀγανακτοῦντων, εἰ τοιαῦτα πρὸς τοὺς
 ἄλλους πράξαντες, αὐτοὶ παραπλησίως τεύξονται
 τιμωρίας. Δικαιότερον γὰρ ἔστιν, ὅν κεν ἑτέρων
 νόμον τις ἔθηκε, τοῦτω χρώμενον μὴ ἀγανακτεῖν.
 Καὶ τί λέγω; Μηλίους ἐκπολιορκήσαντες, ἠβηδὸν
 ἀπέκτειναν, καὶ Σκιωναίους, οἱ συγγενεῖς ὄντες, τῆς
 αὐτῆς Μηλίοις τύχης ἐκοινώνησαν· ὥστε δύο δή-
 μους πρὸς Ἀττικὴν ὄργην ἐπιτακίους οὐδὲ τοὺς κη-
 δεύουσας ἔχειν τὰ τῶν τετελευτηκότων σώματα.
 Οὐ Σκύθαι τοῦτ' ἔπραξαν, ἀλλ' ὁ προσποιούμενος
 φιλανθρωπίᾳ διαφέρειν δῆμος ψηφίσμασι τὰς πό-
 λεις ἄρδην ἀνήρηκεν. Ἦδη λογιζέσθε, τί ἂν ἔπρα-
 ξαν εἰς τὴν τῶν Συρακουσίων πόλιν, εἰ ἐξεπόρθη-
 σαν. Οἱ γὰρ τοῖς οἰκείοις οὕτως ὁμῶς χρησάμε-
 νοι, τοῖς μηδὲν προσήκουσι βαρυτέραν ἂν ἐξεῦρον
 τιμωρίαν. Οὐκ ἔστιν οὖν τοῦτοις δίκαιος ἀποκεί-
 μενος ἔλεος· αὐτοὶ γὰρ αὐτὸν ἐπὶ τῶν ἰδίων ἀκλη-
 ρημάτων ἀνηρήκασιν. Ποῦ γὰρ ἄξιον τοῦτοις κα-
 ταφυγεῖν; Πρὸς θεοὺς; ὧν τὴν πατριῶν τιμὰς
 ἀφελέσθαι προείλοντο. Πρὸς ἀνθρώπους; οὓς
 δουλωσόμενοι παρεγένοντο. Δήμητραν καὶ Κόρην
 καὶ τὰ τοῦτων ἐπικυλοῦνται μυστήρια, τὴν ἱεράν
 αὐτῶν νῆσον πεπορθηκότις;“

(C. 31.) Et quamvis Alcibiades iniuriarum omnium fuerit au-
 ctor; tamen earum poenas infligendas esse populo, non transfe-
 rendas in oratorem, populi assuetum voluntatibus ac morigerum.
 Nullum ipsis relictum esse excusationis per fugium, sive scientes,
 seu temerarii iniurias fecerint.

31. „Ναί, ἀλλ' οὐκ αἴτιον τὸ πλῆθος τῶν

Ἀθηναίων, ἀλλ' Ἀλκιβιάδης ὁ ταῦτα συμβουλεύ-
 σας. Ἄλλ' εὐρήσομεν τοὺς συμβούλους κατὰ τὸ
 πλεῖστον στοχαζομένους τῆς τῶν ἀκουόντων βουλή-
 σεις, ὡςθ' ὁ χειροτονῶν τῷ ῥήτορι λόγον οἰκεῖον
 ὑποβάλλει τῆς ἑαυτοῦ προαιρέσεως. Οὐ γὰρ ὁ λέ-
 γων κέρως τοῦ πλήθους, ἀλλ' ὁ δῆμος ἐθίζει τὸν
 ῥήτορα τὰ βέλτιστα λέγειν, χρησιὰ βουλευόμενος.
 Εἰ δὲ τοῖς ἄδικοῦσιν ἀνήκεστα συγγνώμην δώσο-
 σιν, εὐχερῆ τοῖς πονηροῖς τὴν ἀπολογίαν παρεξόμε-
 θα. Ἀπλῶς δὲ πάντων ἐστὶν ἀδικώτατον, τῶν
 μὲν εὐεργεσιῶν μὴ τοὺς συμβούλους, ἀλλὰ τὸν δῆ-
 μον ἀπολαμβάνειν τὰς χάριτας παρὰ τῶν εὐ παθόν-
 των, τῶν δ' ἄδικημάτων ἐπὶ τοὺς ῥήτορας μεταφέ-
 ρειν τὴν τιμωρίαν. Καὶ ἐπὶ τοσοῦτόν τινες ἐξεστή-
 κασι τῶν λογισμῶν, ὡςτ' Ἀλκιβιάδην, εἰς ὃν τὴν
 ἔξουσίαν οὐκ ἔχομεν, φασὶ δεῖν τιμωρεῖσθαι, τοὺς
 δ' αἰχμαλώτους ἀγομένους ἐπὶ τὴν προσήκουσαν τι-
 μωρίαν ἀφεῖναι, καὶ πῦσιν ἐνδείξασθαι, διότι τὴν
 δικαίαν μισοπονηρίαν οὐκ ἔσχηκεν ὁ δῆμος τῶν Συ-
 ρακουσίων. Εἰ δὲ καὶ κατ' ἀλήθειαν αἴτιοι γεγό-
 νασιν οἱ σύμβουλοι τοῦ πολέμου, μεμψέσθω τὸ μὲν
 πλῆθος τοῖς ῥήτορσιν, ὑπὲρ ὧν ἐξηπείτησαν, ὑμεῖς
 δὲ δικαίως μετελεύσεσθε τὸ πλῆθος, ὑπὲρ ὧν ἠδί-
 κησθε. Καθόλου δ' εἰ μὲν ἐπιστάμενοι σαφῶς ἠδί-
 κησαν, δεῖ αὐτὴν τὴν προαίρεσιν ἄξιοι τιμωρίας·
 εἰ δ' εἰκῆ βουλευσάμενοι τὸν πόλεμον ἐξήνεγκαν,
 οὐδ' ὡς αὐτοὺς ἀρετέον, ἵνα μὴ σχεδιῶζιν ἐν τοῖς
 τῶν ἄλλων βίαις ἐθισθῶσιν. Οὐ γὰρ δίκαιόν ἐστι

τὴν Ἀθηναίων ἄγροισιν Συρακουσίοις φέρειν ἀπώλειαν, οὐδ', ἐν οἷς τὸ πραχθὲν ἀνήκεστόν ἐστιν, ἐν τούτοις ἀπολογίαν ὑπολείπεσθαι τοῖς ἁμαρτάνουσι.“

(C. 32.) Niciam vero dissuasisse quidem verbis expeditionem, sed se suscepisse, et susceptam continuari iussisse. Honestum sane esse, deponere iras; et opportunius eas deponi, sumto de hostibus supplicio. Quibus si pareatur; et fidem deserere sociorum, et novum denno periculum patriae adduci.

32. „Νῆ Δία, ἀλλὰ Νικίας ὑπὲρ Συρακουσίων ἐπολιτεύσατο, καὶ μόνος συνεβούλευσε μὴ πολεμεῖν. Τὸν μὲν ἐκεῖ γεγενημένον λόγον ἀκούομεν, τὰ δ' ἐντικῦθι πεποιημένα τεθεωρήκαμεν. Ὅ γὰρ ἀντιπὸν ἐκεῖ περὶ τῆς στρατείας, ἐντικῦθι στρατηγὸς ἦν τῆς δυνάμεως· καὶ ὁ πολιτευόμενος ὑπὲρ Συρακουσίων, ἀπετείχισεν ἑμῶν τὴν πόλιν· καὶ ὁ φιλανθρωπὸς διακείμενος πρὸς ὑμᾶς, Δημοσθένους καὶ τῶν ἄλλων ὑπὸντων βουλομένων λῦσαι τὴν πολιτείαν, μόνος ἐβιάσατο μένειν καὶ πολεμεῖν. Διόπερ ἔγωγε νομίζω, μηδὲν πικρὸν ὑμῖν πλεῖον ἰσχύσει τὸν μὲν λόγον τῶν ἔργων, τὴν δ' ἐπαγγελίαν τῆς πείρας, τὰ δ' ἀφανῆ τῶν ὑπὸ πᾶντων ἐωραμένων. Νῆ Δία, ἀλλὰ καλὸν μὴ ποιεῖν τὴν ἐχθραν αἰώνιον. Οὐκ οὖν μετὰ τὴν τῶν ἡδικηκότων κόλασιν, ἐὰν ὑμῖν δοκῆ, προσηκόντως διαλύσεσθε τὴν ἐχθραν; Οὐ γὰρ δίκμιον, ὅταν μὲν κρατῶσιν, ὡς δούλοις χρῆσθαι τοῖς ἡλωκόσιν· ὅταν δὲ κρατηθῶσιν, ὡς οὐδὲν ἡδικηκότας συγγνώμης τυγχάνειν. Καὶ τοῦ μὲν δοῦναι δίκην, ὧν ἔπραξαν, ἀφεθήσονται, λόγοι δ' εὐσχήμονι, καθ' ὃν ἂν χρόνον αὐτοῖς συμφέξῃ,

τῆς φιλίας μνημονεύσουσιν. Ἐν γάρ, ὅτι τοῦτο
 πρῆξαντες, σὺν πολλοῖς ἄλλοις καὶ τοὺς Λακιδαι-
 μονίους ἀδικήσεις, ὑμῶν χάριν κ' ἐκεῖ τὸν πόλεμον
 ἐπανηρημένους, καὶ ἐνταῦθα συμμαχίαν ὑποσιτί-
 λαντας. Ἐξῆν γάρ αὐτοῖς ἀγαπητῶς ἄγειν εἰρήνην,
 καὶ περιορῆν τὴν Σικελίαν πορθουμένην. Διόπερ
 εἴν τοὺς αἰχμυλώτους ἀφέντες, φιλίαν συνήτησθε,
 προδύται φανήσεσθε τῶν συμμαχησάντων, καὶ τοὺς
 κοινούς ἐχθρούς δυνάμενοι ταπεινώσαι, τοσοῦτους
 στρατιώτας ἀποδόντες, πάλιν ἰσχυρούς κατασκευά-
 σετε. Οὐ γάρ ποτ' ἔγωγε πιστεύσαιμι, ὅς Ἀθηναῖοι
 τῆλικαύτην ἐχθραν ἐπανηρημένοι, βεβαίαν φυλιέ-
 ξουσι τὴν φιλίαν, ἀλλ' ἀσθενεῖς μὲν ὄντες, ὑποκρι-
 θήσονται τὴν εὖνοιαν, ἀνυλαβόντες δ' αὐτούς, τὴν
 ἀρχαίαν προαίρεσιν εἰς τέλος ἄξουσιν. Ἐγὼ μὲν
 οὖν, ὦ Ζεῦ καὶ πάντες οἱ θεοί, μιστέρομαι πάν-
 τας ὑμῶν, μὴ σώξεν τοὺς πολεμίους, μὴ ἐγκατα-
 λιπεῖν τοὺς συμμαχούς, μὴ πάλιν ἕτερον ἐπάγειν τῇ
 πατρίδι κίνδυνον. Ἡμεῖς δέ, ὦ ἄνδρες Σικελικοῦ-
 σιοι, τούτους ἀφέντες, εἴν ἀποβῆ τι δυσχερές, οὐδ'
 ἀπολογία ἐαυτοῖς εὐσχήμονα καταλείψετε."

(C. 33.) Movit haec oratio Syracusanos. Hostium duces trucidant, reliquos in carcerem detrahunt, eosque solos, qui literis erant exculsi, poena eximunt. Finito bello, Diocles remp. Syracusanorum constituit [cfr. c. 35.], rigulaeque severitatis, qua novas voluit leges servari, exemplum in semet ipse edens, gladio sese transfixit.

33. Τυῦτα διαλεχθέντος τοῦ Λάκωνος, μετέ-
 πεισε τὸ πλῆθος, καὶ τὴν Διοκλέους γνώμην ἐκύρω-
 σε. Διόπερ οἱ μὲν στρατιῆγοι παραχρῆμα ἀνηρέθη-
 σιν, καὶ οἱ σύμμαχοι· οἱ δ' Ἀθηναῖοι παρεδύθη-

σαν εἰς τὰς λατομίας, ὧν ὕστερον οἱ μὲν ἐπὶ πλείον παιδείας μετεσχηκότες, ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἐξαργαγέντες διεσώθησαν· οἱ δὲ λοιποὶ σχεδὸν ἅπαντες ἐν τῷ δεσποτηρίῳ κακούμενοι, τὸν βίον οἰκτροῦς κατέστρεψαν. Μετὰ δὲ τὴν κατάλυσιν τοῦ πολέμου, Διοκλῆς ἀνέγραψε τοῖς Συρακουσίοις τοὺς νόμους, καὶ συνέβη παράδοξον περὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον γενέσθαι περιπέτειαν. Ἀπαραίτητος γὰρ ἐν τοῖς ἐπιτιμίῳις γενόμενος, καὶ σκληρῶς κολάζων τοὺς ἔξαμαρτιάνοντας, ἔγραψεν ἐν τοῖς νόμοις, εἴν τις ὄπλον ἔχων εἰς τὴν ἀγορὴν παραγένηται, θάνατον εἶναι πρόστιμον, οὔτε ἀγροῖε δούε οὔτε ἄλλη τιὰ περιστείσει συγγνώμην. Πρὸς αγγελθέντων δὲ πολεμίων ἐπὶ τῆς χώρας, ἐξεπορεύετο ξίφος ἔχων· αἰφνιδίου δὲ στάσεως καὶ ταραχῆς κατὰ τὴν ἀγορὴν γενομένης, ἀγνοήσας μετὰ τοῦ ξίφους παρῆν εἰς τὴν ἀγορὴν. Τῶν δὲ ἰδιοπτῶν τινὸς κατανοήσαντος, καὶ εἰπόντος, ὅτι τοὺς ἰδίους αὐτὸς καταλύει νόμους, ἀνεβόησε, Μὰ Δία οὔμενον, ἀλλὰ κυρίους ποιήσω· καὶ σπασάμενος τὸ ξίφος, ἑαυτὸν ἀπέκτεινε. Ταῦτα μὲν οὖν ἐπρόχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν.

(C. 34.) Olymp. XCII, 1. a. C. 410. Arch. Callia, Tribb. militum c. p. P. Cornelio Cosso, C. Valerio Potito, Quinctio Cincinnato, N. Fab. Vibulano, post tantas in Sicilia clades, resp. Atheniensium a sociis multis deseritur, abrogatoque populi imperio, CCCC viris regunda traditur. Mox classis eorum, recens coacta, ad Oropum superatur a Lacedaemoniis, quibus insuper Syracusani nova, duce Hermocrate, auxilia praedaeque partem mittunt.

34. Ἐπ' ἀρχοῦτος δ' Ἀθήνησι Καλλίου, Ῥωμαῖοι μὲν ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχους κατέστησαν τέσσαρας, Πόπλιον Κορηῆλιον, Γάϊον Φάβιον,

Ὀλυμπιάς δ' ἤχθη παρ' Ἰλλείοις δευτέρα πρὸς ταῖς ἐννεήκοντα, καθ' ἣν ἐνίκη στάδιον Ἰξάινετος Ἀκραγαντῖνος. Ἐπὶ δὲ τούτων, Ἀθηναίων περὶ Σικελίαν ἐπταικότων, συνέβη τὴν ἡγεμονίαν αὐτῶν καταφρονηθῆναι. Εὐθύς γὰρ Χῖοι καὶ Σάμιοι καὶ Βυζάντιοι καὶ πολλοὶ τῶν συμμάχων ἀπέστησαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. Διόπερ ὁ δῆμος ἀθυμῆσας, ἐξεχώρησεν ἐκουσίως τῆς δημοκρατίας· ἐλόμενος δὲ ἄνδρας τετρακοσίους, τούτοις τὴν διοίκησιν ἐπέτρεψε τῶν κοινῶν. Οἱ δὲ τῆς ὀλιγαρχίας προεσιτῶτες, ναυπηγησάμενοι πλείους τριήρεις, ἀπέστειλαν τεσσαράκοντα, καὶ δύο στρατηγούς. Οὗτοι δὲ στασιάζοντες πρὸς ἀλλήλους, εἰς Ὠρωπὸν ἐξέπλευσαν· ἐκεῖ γὰρ ὤρμουν αἱ τῶν πολεμίων τριήρεις. Γενομένης οὖν ναυμαχίας, ἐνίκων οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ σκαφῶν εἴκοσι καὶ δυοῖν ἐκυρίευσαν. Συρακούσιοι δὲ καταλελυκότες τὸν πρὸς Ἀθηναίους πόλεμον, τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους συμμαχήσαντας, ὃν ἤρχε Ἰῦλιππος, ἐτίμησαν τοῖς ἐκ τοῦ πολέμου λαφύροις, συναπέστειλαν δ' αὐτοῖς εἰς Λακεδαίμονα συμμαχίαν, εἰς τὸν πρὸς Ἀθηναίους πόλεμον, τριάκοντα καὶ πέντε τριήρεις, ὧν ἤρχεν Ἐρμοκράτης ὁ πρωτεύων τῶν πολιτῶν. Αὐτοὶ δὲ τὰς ἐκ τοῦ πολέμου γενομένης ὠφελείας ἀθροίσαντες, τοὺς μὲν ναοὺς ἀναθήμασι καὶ σκύλοις ἐκόσμησαν, τῶν δὲ στρατιωτῶν τοὺς ἀριστεύσαντας ταῖς προσηκούσαις δωρεαῖς ἐτίμησαν.

(C. 35.) Diocles igitur [ad quem inepte h. l. Noster redit; cfr. c. 33.] quum sorte esset in iis electus, qui reip. praesentent; prae caeteris ita eminuit; ut et leges, communi omnium opera scriptae, ab ipso Diocleae nuncuparentur, et vivo ingens admiratio, mortuoque heroici hincres et templum contingeret, Dionysio posthac destructum. Diu istae leges, expositae deinde a Cephalo et Polydoro, valuerunt in Sicilia, donec omnes Siculi fierent cives Romani. Et spirarant illae, concise scriptae, acre impietatis odium, et cum iustitiae studio eximiam rerum civilium peritiam.

35. Μετὰ δὲ ταῦτα τῶν δημαγωγῶν ὁ πλεῖσται παρ' αὐτοῖς ἰσχύσας Διοκλῆς, ἔπεισε τὸν δῆμον μεταστῆσαι τὴν πολιτείαν εἰς τὸ κλήρω τὰς ἀρχὰς διοικεῖσθαι, ἐλεῖσθαι δὲ καὶ νομοθέτας εἰς τὸ τὴν πολιτείαν διατάξαι, καὶ νόμους καινοὺς ἰδίᾳ συγγράφαι. Διόπερ οἱ Συρακοῦσιοι τοὺς φρονήσει διαφέροντας τῶν πολιτῶν εἵλοντο νομοθέτας, ὧν ἦν ἐπιφανέστατος Διοκλῆς. Τοσοῦτω γὰρ τῶν ἄλλων διήνεγκε συνέσει καὶ δόξῃ, ὥστε τῆς νομοθεσίας ὑπὸ πάντων κοινῇ γραφείσης, ὀνομασθῆναι τοὺς νόμους Διοκλέους. Οὐ μόνον δὲ τὸν ἄνδρα τοῦτον ζῶντα ἐθαύμασαν οἱ Συρακοῦσιοι, ἀλλὰ καὶ τελευτήσαντα τιμαῖς ἡρωϊκαῖς ἐτίμησαν, καὶ νεὼν ὠκοδόμησαν δημοσίᾳ, τὸν ὕστερον ὑπὸ Διονυσίου κατὰ τὴν τειχοποιΐαν καθαιρεθέντα. Ἐθαυμάσθη δὲ ὁ ἀνὴρ οὗτος καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις Σικελιώταις. Πολλὰ γοῦν τῶν κατὰ τὴν νῆσον πόλεων χρώμεναι διετέλεσαν τοῖς τούτου νόμοις, μέχρις οὗ πάντες οἱ Σικελιώται τῆς Ῥωμαίων πολιτείας ἠξιώθησαν. Οἱ δ' οὖν Συρακοῦσιοι κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους κατὰ μὲν Τιμολέοντα νομοθετήσαντος αὐτοῖς Κεφάλου, κατὰ δὲ τὸν Ἰέρωνα τὸν βασιλέα Πολυδώρου, οὐδέτερον αὐτῶν ἠγόμασαν νομοθέτην, ἀλλ'

ἢ ἐξηγητὴν τοῦ νομοθέτου· διὰ τὸ τοὺς νόμους γεγραμμένους ἀρχαίαι διαλέκτῳ δοκεῖν εἶναι δυσκατανοήτους. Μεγάλῃ δὲ οὐσίῃ κατὰ τὴν νομοθεσίαν ἀναθεωρήσεως, μισοπόνηρος μὲν φαίνεται, διὰ τὸ πάντων τῶν νομοθεσιῶν πικρότητα πρόστιμα θεῖναι κατὰ πάντων τῶν ἀδικούντων· δίκαιος δ', ἐκ τοῦ περιττότερον τῶν πρὸ αὐτοῦ κατ' ἀξίαν ἐκίστω τὸ ἐπιτίμιον ὑπάρξει· πραγματικὸς δὲ καὶ πολὺπειρος, ἐκ τοῦ πᾶν ἔγκλημά τε καὶ πταισμμ δημόσιόν τε καὶ ἰδιωτικὸν ἀμφισβητούμενον ὁρισμένης ἀξιῶσαι τιμωρίας· ἔστι δὲ καὶ κατὰ τὴν λέξιν σύντομος, καὶ πολλὴν τοῖς ἀναγινώσκουσιν ἀπολιπῶν ἀναθεώρησιν. Ἐμαρτύρησε δ' αὐτοῦ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν σκληρότητα τῆς ψυχῆς ἢ περὶ τὴν τελευτὴν περιπέτεια. Ταῦτα μὲν οὖν ἀκριβέστερον εἰπεῖν προήχθην, διὰ τὸ τοὺς πλείους τῶν συγγραφέων ὀλιγωρότερον περὶ αὐτοῦ διεiléχθαι.

(C. 36.) Senescentibus iam opibus Atheniensium, qui et classem, discordibus praefectis, ad Oropum miserant, et socios a se plurimos aversos videbant [cfr. c. 34.], cum Lacedaemoniis etiam Darius, Persarum rex, societatem iunxit, et Pharnabazus [immo Tissaphernes, Thucyd. VIII, 45.], regis praefectus, hic stipendium praebuit, classemque auxiliarem mittere constituit.

36. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι πνυθόμενοι τὴν ἐν Σικελίᾳ δύναμιν ἄρδην ἀνηρημένην, βασιῶς ἔφερον τὸ πλῆθος τῆς συμφορῆς, οὐ μὴν ἔληγόν γε διὰ τοῦτο τῆς Λακεδαιμονίων φιλοτιμίας περὶ τῆς ἡγεμονίας, ἀλλὰ καὺς τε κατεσκευάζον πλείους καὶ χρήματα ἐπορίζοντο φιλονεικοῦντες μέχρι τῆς ἐσχάτης ἐλπίδος ὑπὲρ τῶν πρωτείων. Ἐλόμενοι δὲ τετρακοσίους ἄνδρας, τούτοις ἔδωκαν ἐξουσίαν αὐτοκράτορα διοι-

κεῖν τὰ κατὰ τὸν πόλεμον. Ἐπελάμβανον γὰρ τὴν ὀλιγορχίαν εὐφρεωτέραν εἶναι τῆς δημοκρατίας ἐν ταῖς τοιαύταις περιστάσεσιν. Οὐ μὴν καὶ τὰ πράγματα γε κατὰ τὴν ἐκείνων ἠκολούθησε κρίσιν, ἀλλὰ πολὺ χεῖρον τὸν πόλεμον διώκησαν. Ἀποστείλαντες γὰρ τεσσαράκοντα ναῦς, συνεξέπεμψαν τοὺς ἀφηγησομένους δύο στρατηγούς, ἄλλοτρίως ἔχοντας πρὸς ἀλλήλους. Τῶν δὲ περὶ τοὺς Ἀθηναίους πραγμάτων τεταπεινωμένων, ὃ μὲν καιρὸς προσεδεῖτο πολλῆς ὁμονοίας, οἱ δὲ στρατηγοὶ πρὸς ἀλλήλους ἐστασίαζον. Καὶ τέλος ἐκπλεύσαντες εἰς Ὠρωπόν, ἀπαράσκευοι πρὸς τοὺς Πελοποννησίους ἐνανυμάχησαν· κακῶς δὲ καὶ τὴν μάχην ἐνστησάμενοι, καὶ τὸν κίνδυνον ἀγεννῶς ὑπομείναντες, ἀπέβαλον ναῦς δύο πρὸς ταῖς εἴκοσι, τὰς δὲ λοιπὰς μόγις διέσωσαν εἰς Ἐρετρίαν. Τούτων δὲ πραχθέντων, οἱ σύμμαχοι τῶν Ἀθηναίων, διὰ τε τὰς περὶ Σικελίαν ἀτυχίας καὶ διὰ τὰς τῶν ἡγεμόνων καχεξίας, μεθίσταντο πρὸς Λακεδαιμονίους. Συμμάχου δ' ὄντος τοῖς Λακεδαιμονίοις Λαρείου τοῦ Περσῶν βασιλέως, Φαρνάβζος ὃ τῶν ἐπὶ Θαλάττης τόπων ἔχων τὴν στρατηγίαν, ἐχορήγει χρήματα τοῖς Λακεδαιμονίοις· μετεπέμψατο δὲ καὶ τὰς ἐκ Φοινίκης τριήρεις τριακοσίας, διαλογιζόμενος ἀποστεῖλαι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπὶ τὴν Βοιωτίαν.

(C. 37.) His tantis calamitatibus quum iam succumbere viderentur Athenienses; Alcibiades, patriae quam pacis cupidior, dehortatus Pharnabazum, ne Lacedaemoniis iusto ampliora auxilia conciliaret, amicum a proposito deteruit. Qua re ille et gratiam suorum et redeundi veniam consequutus est.

37. Τοιοῦτων δ' ἐλαττωμάτων τοῖς Ἀθηναίοις

εἰς ἓνα καιρὸν προςδραμόντων, ἅπαντες καταλελύ-
 σθαι τὸν πόλεμον διειλήφεισιν· οὐκέτι γὰρ τοὺς
 Ἀθηναίους οὐδὲ τὸν ἐλάχιστον χρόνον οὐδεὶς ἤλπιζε
 τοιαῦτα ὑποστήσεσθαι. Οὐ μὴν τι πρῶγματά γε τῇ
 τῶν πολλῶν ὑπολήψει τέλος ἔσχεν ἀκόλουθον, ἀλλ'
 εἰς τοῦναντίον πάντα, διὰ τὰς τῶν διαπολεμούντων
 ὑπεροχάς, μετιπυσεῖν συνέβη, διὰ τοιαύτας αἰτίας.
 Ἀλκιβιάδης φρυγῆς ὢν ἐξ Ἀθηναίων, συνεπολέμησε
 χρόνον τινα τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ μεγάλως ἐν
 τῷ πολέμῳ χρειᾶς παρέσχετο. Ἦν γὰρ καὶ λόγῳ
 δυνατώτατος, καὶ τόλμῃ πολὺ προέχων τῶν πολι-
 τῶν, ἐν δ' εὐγενείᾳ καὶ πλούτῳ πρῶτος Ἀθηναίων.
 Οὗτος οὖν ἐπιθυμῶν τῆς εἰς τὴν πατρίδα τυχεῖν
 καθόδου, πάντα ἐμηχανᾶτο πρὸς τὸ τοῖς Ἀθηναίοις
 προῖξαι τι τῶν χρησίμων, καὶ μάλιστα ἐν οἷς και-
 ροῖς ἐδόκουν τοῖς ὅλοις ἐλαττωῦσθαι. Ἐχων οὖν φι-
 λίαν πρὸς Φαρνάβαζον τὸν Λαρείου σατράπην, καὶ
 θεωρῶν αὐτὸν μέλλοντα τριακοσίας ταῦς ἀποστέλ-
 λειν τοῖς Λακεδαιμονίοις εἰς συμμαχίαν, ἔπεισεν
 ἀποστήναι τῆς προΐξεως· ἐδίδασκε γὰρ ὡς οὐ συμφέ-
 ρει τῷ βασιλεῖ, τοὺς Λακεδαιμονίους ποιεῖν ἄγαν
 ἰσχυροὺς· οὐ γὰρ συνοίσειν Πέρσαις· κρεῖττον οὖν
 εἶναι περιορᾶν τοὺς διαπολεμοῦντας ἴσους ὄντας,
 ὅπως πρὸς ἀλλήλους ὡς πλεῖστον χρόνον διαφέρων-
 ται. Ὄθεν ὁ Φαρνάβαζος, διαλαβὼν εὖ λέγειν τὸν
 Ἀλκιβιάδην, πάλιν τὸν στόλον ἀπέστειλεν εἰς Φοι-
 ρικήν. Τότε μὲν οὖν τηλικαύτην τῶν Λακεδαιμο-
 νίων συμμαχίαν πιρσεύετο· μετὰ δέ τινα χρόνον
 τυχῶν τῆς καθόδου, καὶ δυναίμεως ἠγησάμενος,

πολλαῖς μὲν μάχαις ἐνίκησε τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τελείως τὰ τῶν Ἀθηναίων πράγματα πεσόντα πάλιν ἤγειρεν. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις ἀκριβέστερον ἐροῦμεν, ἵνα μὴ παραφύσιν προλαμβάνομεν τῇ γραφῇ τοὺς καιροὺς.

(C. 38.) Olymp. XCII, 2 a. C. 409. Arch. Theopompo, Tribb. mil. c. p. Tib. Postumio, C. Cornelio, C. Valerio et Caesone Fabio, in rep. Attica democratica ratio restituitur e sententia Theramennis, qui et alia in patriae commodum prudenter instituit, et Alcibiadis revocandi auctor exstitit. Thrasyllus et Thrasybulus novo apparatusu classem apud Samum instruunt et augent. Lacedaemoniorum copiis praestitit Mindarus. Is quum Pharnabazi auxiliares ad Miletum frustra expectasset; adornatis navibus, quas e Peloponnesu aliisque sociis habebat, missoque ad comprimendam seditionem Rhodum Dorico, in Hellespontum traiecit. Classe eius ad Chiam delata, Athenienses Lesbum mittunt ad triremes a sociis petendas.

38. Τοῦ γὰρ ἐνιαυσιαίου χρόνου διεληλυθότος, Ἀθήνησι μὲν ἦρχε Θεόπομπος, Ῥωμαῖοι δὲ ἀντὶ τῶν ὑπάτων τέσσαρας χιλιάρχους κατέστησαν, Τιβέριον Ποστούμιον καὶ Γαῖον Κορνήλιον, πρὸς δὲ τούτοις, Γαῖον Οὐαλέριον καὶ Καίσιωνα Φάβιον. Περὶ δὲ τούτους τοὺς χρόνους Ἀθηναῖοι τὴν ἐκ τῶν τετρακοσίων ὀλιγαρχίαν κατέλυσαν, καὶ τὸ σύστημα τῆς πολιτείας ἐκ τῶν πολιτῶν συνεστήσαντο. Τούτων δὲ πάντων ἦν εἰσηγητὴς Θηραμένης, ἀνὴρ καὶ τῷ βίῳ κόσμιος, καὶ τῇ φρονήσει δοκῶν διαφέρειν τῶν ἄλλων. Καὶ γὰρ τὸν Ἀλκιβιάδην οὗτος μόνος συνεβούλευσε κατάγειν, δι' ὃν πάλιν ἑαυτοὺς ἀνέλαβον· καὶ πολλῶν ἄλλων εἰσηγητὴς γενόμενος ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πατρίδος, οὐ μετρίως ἀποδοχῆς ἐτύγχανεν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν μικρὸν ὕστερον ἐγενήθη. Εἰς δὲ τὸν πόλεμον Ἀθηναῖοι μὲν στριπτηγοὺς κα-

τέστησαν Θρηύλλον καὶ Θρηύβουλον, οἱ τὸν στό-
 λον εἰς Σάμον ἀθροίσαντες, ἐγύμναζον τοὺς στρα-
 τιώτας εἰς ναυμαχίαν, καθ' ἡμέραν ἀναπέρας ποιού-
 μενοι. Μίνδαρος δὲ ὁ τῶν Λυκεδαιμονίων ναύαρχος
 χρόνον μὲν τινα περὶ τὴν Μίλητον διέτριβε,
 προσδοκῶν τὴν παρὰ Φαρναβάζου βοήθειαν· (τρι-
 κούσις γὰρ τριήρεις ἀκούων ἐκ Φοινίκης καταπε-
 πλεκέναι, μετέωρος ἦν ταῖς ἐλπίσι, νομίζων τηλι-
 κούτῳ στόλῳ καταλύσειν τὴν Ἀθηναίων ἡγεμονίαν)
 μετ' ὀλίγον δὲ πυνθόμενός τινων, ὅτι πεισθεὶς Ἀλ-
 κιβυάδῃ, πάλιν ἀπέστειλε τὸν στόλον εἰς Φοινίκην,
 τὰς μὲν παρὰ Φαρναβάζου ἐλπίδας ἀπέγνω, αὐτὸς
 δὲ καταρτίσας τὰς τε ἐκ Πελοποννήσου ταῦς καὶ
 τὰς παρὰ τῶν ἔξωθεν συμμάχων, Λωριέου μὲν μετὰ
 τριῶν καὶ δέκα νεῶν ἀπέστειλεν εἰς Ῥόδον, πυνθα-
 νόμενος ἐπὶ νεωτερισμῷ τινὲς συνίστασθαι τῶν
 Ῥοδίων· (προσφάτως γὰρ τοῖς Λυκεδαιμονίοις
 τινὲς τῶν ἀπὸ τῆς Ἰαλίας Ἑλλήνων ἀπεστάλκει-
 σιν εἰς ναυμαχίαν τὰς προειρημένους ταῦς·) αὐ-
 τὸς δὲ τὰς ἄλλας πένσας ἀναλαβὼν, οὔσας ὄγδοή-
 κοντι καὶ τρεῖς, ἀπῆρεν εἰς Ἑλλήσποντον, διὰ τὸ
 πυνθάνεσθαι τὸν τῶν Ἀθηναίων στόλον ἐν Σάμῳ
 διατρίβειν. Καθ' ὃν δὴ χρόνον οἱ τῶν Ἀθηναίων
 στρατηγοὶ θεωροῦντες παραπλέοντας, ἀνῆχθησαν ἐπ'
 αὐτοὺς μετὰ νεῶν ἑξήκοντα. Τῶν δὲ Λυκεδαιμονίων
 καταγεχθέντων εἰς Χίον, ἔδοξε τοῖς τῶν Ἀθηναίων
 στρατηγοῖς προσπλεῦσαι τῇ Λέσβῳ, κἢ κεῖ παρὰ τῶν
 συμμάχων ἀθροῖσαι τριήρεις, ὅπως μὴ συμβαίῃη
 τοῖς πολεμίοις ὑπερέχειν τῷ πλῆθει τῶν νεῶν.

(C. 39. 40.) Quas ne praestolati quidem, quam Mindari copias ad Sigeum profectas audissent, hostes insequuntur. Mox quoniam illae Sigeo iam solverant, Eleuntem delati, ad pugnam se navalem accingunt. Qua inter Sestum et Abydum commissa postquam utrinque ob angustias maris de statione opportuna dimicatum esset, diuque anceps haesisset fortuna, tandem Athenienses, non numero quidem navium, sed rei nauticae peritia superiores, victoriam referunt. Conspirati enim Laedaeemonii auxiliaries illorum naves, a sociis transmissas, trepide fugerant, acii insectatione oppressi. Trasyhulus tropacum erigit in promontorio, ubi Cynossema est, redactisque paulo post ad obsequium Cyzicenis, Sestum revertitur.

39. Οὔτοι μὲν οὖν περὶ ταῦτα διέτριβον. Μίνδαρος δ' ὁ τῶν Λακεδαιμονίων ναύαρχος νυκτὸς μετὰ τοῦ στόλου παντὸς ἐκπλεύσας, εἰς Ἑλλήσποντον ἐκομίζετο κατὰ σπουδὴν, καὶ δευτεροαῖος εἰς Σίγειον κατέπλευσεν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι πυθόμενοι τὸν παράπλου, οὐκ ἀνέμειναν ὑπάσας τὴν παρὰ τῶν συμμάχων τριήρεις, τριῶν δὲ μόνον προσγενομένων αὐτοῖς ἐδίωκον τοὺς Λακεδαιμονίους. Ἐπεὶ δ' ἦλθον εἰς Σίγειον, εὗρον τὸν μὲν στόλον ἐκπεπλευκότα, τρεῖς δὲ μόνον ναῦς ὑπολειμμένας, ὧν εὐθέως ἐκυρίευσαν· καὶ μετὰ ταῦτα εἰς Ἐλεοῦντα καταπλεύσαντες, τὰ περὶ τὴν ναυμαχίαν παρεσκευάζοντο. Λακεδαιμόνιοι δὲ θεωροῦντες τοὺς πολεμίους τὰ πρὸς τὴν μάχην ἐτοιμαζομένους, καὶ αὐτοὶ πένθ' ἡμέρας ἀνάπειραν ποιοῦμενοι, καὶ γυμνάσαντες τοὺς ἐρέτας, ἐξέταξαν τὸν στόλον εἰς ναυμαχίαν, ὄντα νεῶν δυοῖν ἐλάττω τῶν ἐννεπήκοντα. Οὔτοι μὲν οὖν ἐκ τοῦ πρὸς τὴν Ἀσίαν μέρους ἕστησαν τὰς ναῦς· οἱ δ' Ἀθηναῖοι τὸ πρὸς τὴν Εὐρώπην ἔχοντες ἀντανήγοντο, τῷ μὲν πλήθει λειπόμενοι, ταῖς δ' ἐμπειρίαις ὑπερέχοντες. Λακεδαιμόνιοι μὲν οὖν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρματος ἔταξαν τοὺς Στρακουσίους, ὧν

Ἐπομοκράτης ἀφηγεῖτο· τὸ δ' εὐώνυμον αὐτοῖς συνεπλήρουν Πελοποννήσιοι, Μινδάρου τὴν ἡγεμονίαν ἔχοντας. Τῶν δ' Ἀθηναίων ἐπὶ τὸ μὲν δεξιὸν ἐπέχθη Θρασύβουλος, ἐπὶ δὲ τὸ εὐώνυμον Θρασύλλος. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἔσπευδον ἀμαφότεροι φιλοτιμούμενοι περὶ τοῦ τόπου, ὅπως μὴ τὸν ῥεῖν ἔχωσιν ἐναντίον. Διὸ καὶ πολὺν χρόνον ἀλλήλους περιέπλεον, διακλείοντες τὰ στενά, καὶ περὶ τῆς σιάσεως τοπομαχοῦντες· μετὰ γὰρ Ἀβύδου καὶ Σηστοῦ τῆς ναυμαχίας γινομένης, συνέβαινε τὸν ῥεῖν οὐ μετρίως ἐμποδίζειν ἐν στενοῖς τόποις. Οὐ μὴν ἀλλ' οἱ τῶν Ἀθηναίων κυβερνηταὶ πολὺ ταῖς ἐμπειρίαις προϊόντες, πολλὰ πρὸς τὴν νίκην συνεβάλλοντο.

40. Τῶν γὰρ Πελοποννησίων ὑπερεχόντων τῷ πλήθει τῶν νεῶν καὶ ταῖς τῶν ἐπιβατῶν ἀρεταῖς, ἡ τέχνη τῶν κυβερνητῶν ἄχρηστον τὴν ὑπεροχὴν τῶν ἐναντίων ἐποίει. Ὅποτε γὰρ οἱ Πελοποννήσιοι κατὰ σπουδὴν ἀθρόαις ταῖς ναυσὶν εἰς ἐμβολὴν ἐπιφέροντο, τὰς ἑαυτῶν οὕτω φιλοτέχνως καθίστανον, ὥστε τοῦ μὲν ἄλλου μέρους αὐτὰς μὴ δύνασθαι θίγειν, τοῖς δὲ σιόμασι τῶν ἐμβόλων μόνοις ἀναγκάζεσθαι συμβάλλειν. Διότι ὁ Μίνδαρος ὄρων ἀπρακτὸν οὖσαν τὴν ἐκ τῶν ἐμβολῶν βίαν, κατ' ὀλίγας καὶ κατὰ μίαν ἐκέλευσε συμπλέκεσθαι. Οὐ μὴν οὐδ' ἐνταῦθα τὴν τῶν κυβερνητῶν τέχνην ἀπρακτὸν εἶναι συνέβαινε, ἀλλ' εὐφρῶς ἐκκλίνοντες τὰς τῶν νεῶν ἐπιφερομένας ἐμβολὰς πλαγίαις ἐνέσειον, καὶ πολλὰς κατεΐτρωσκον. Φιλοτιμίαις

δ' ἐμπεσοῦσης εἰς ἀμφοτέρους, οὐ μόνον ταῖς ἐμβολαῖς διεκινδύνεον, ἀλλὰ συμπλεκόμενοι τοῖς ἐπιβίταις διηγωνίζοντο. Πολλὰ δ' ὑπὸ τῆς τοῦ ῥοῦ βίας διακωλύμενοι πρότειν, ἐφ' ἰκανὸν χρόνον διεκινδύνεον, οὐδετέρων δυναμένων τυχεῖν τῆς νίκης. Ἰσορρόπου δὲ τῆς μάχης οὔσης, ἐπεφάνησαν ὑπὲρ τινος ἄκρας ναῦς εἰκοσιπέντε, παρὶ τῶν συμμείχων ἀπεσταλμένοι τοῖς Ἀθηναίοις. Φοβηθέντες δὲ οἱ Πελοποννήσιοι, πρὸς τὴν Ἀβυδὸν ἔφυγον, ἐξαπτομένων τῶν Ἀθηναίων, καὶ φιλοτιμότερον διωξάντων. Τῆς δὲ ναυμαχίας τοιοῦτον τέλος λαβούσης, Ἀθηναῖοι ναῦς ἔλαβον ὅκτω μὲν Χίῳιν, πέντε δὲ Κορινθίων, Ἀμβρακιωτῶν δὲ δύο, Συρακουσίων δὲ καὶ Παλληναίων καὶ Λευκαδίων μίαν ἕξ ἐκάστων· αὐτοὶ δὲ πέντε ναῦς ἀπέβαλον, ἃς πάσας βυθισθῆναι συνέβη. Μετὰ δὲ ταῦθ' οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον ἔστησαν τρόπαιον ἐπὶ τῆς ἄκρας, οὗ τὸ τῆς Ἐκίβης ἐστὶ μνημεῖον, καὶ τοὺς ἀπαγγελοῦντας τὴν νίκην εἰς Ἀθήνας ἔπεμψαν· αὐτοὶ δὲ μετὰ παντὸς τοῦ στόλου τὸν πλοῦν ἐπὶ Κύζικον ἐποίησαντο. Αὕτη γὰρ πρὸ τῆς ναυμαχίας ἦν ἀφαστηκυῖα πρὸς Φαρνάβαζον τὸν Λακεδαιμονίων ἡγεμόνα. Εὐρόντες δ' αὐτὴν ἀτείχιστον, ῥαδίως τῆς ἐπιβολῆς ἐκράτησαν, καὶ χρήματα προξάμενοι τοὺς Κυζικηροὺς, ἀπέπλευσαν εἰς Σησιόν.

(C. 41.) Interea Mindarus, relictis in Abydo navibus, ut novas adduceret, Epiclem in Euboeam misit. Qui celeri illuc cursu transvectus, tanta subito obruitur tempestate, ut tota classis ad interneccionem veniret. Cladem testatur monumentum, in templo ad Coroneam conspicuum eum epigraphæ. Hoc igitur tempore [immo iam autè illud proclium navale, Thucyd. VIII, 81. 97.] Alcibiades, od eos, qui in Samo subsistebant, cum navibus traiciens, quum fortunæ suæ inclementiam supplex deploravisset, (C. 42.) adhortante Theramene [cfr. c. 38.] in patriam receptus, militaris imperii partem recuperavit. Quo facto plures sibi naves adiungens, ab Halicarnassensibus magnam pecuniæ vim extorquet. et insulam Copropulatus, Samum redit; ubi præda ingenti distribuenda omnium sibi animus obstringit. Sub idem tempus Antandrii, eiecto Persarum præsidio, libertatem vindicant ope Lacedæmoniorum.— Adiicitur notitia de Thucydide, in his finiente historiam, Xenophonte ac Theopompo, illum excipientibus. Continuatum inter Romanos et Arquos bellum, Bolarumque expugnatio obiter commemorantur.

41. Μίνδαρος δ' ὁ τῶν Λακεδαιμονίων ναύαρχος ἀπὸ τῆς ἠτιης φυγῶν εἰς Ἄβυδον, τὰς τε πεπονηκυίας ναῦς ἐπεσκεύασε, καὶ πρὸς τὰς ἐν Εὐβοίᾳ τριήρεις ἀπέστειλεν Ἐπικλέα τὸν Σπαρτιάτην, προστάξας ἄγειν τὴν ταχίστην. Ὅς ἐπεὶ κατέπλευσεν εἰς Εὐβοίαν, ἀθροίσας τὰς ναῦς οὖσας πενήκοντα, κατὰ σπουδὴν ἀνήχθη· καὶ κατὰ τὸν Ἄθω γενομένων τῶν τριήρων, ἐπεγενήθη χειμῶν τηλικοῦτος, ὥστε τὰς μὲν ναῦς ἀπίσας ἀπολέσθαι, τῶν δὲ ἀνδρῶν δώδεκα μόνους διασωθῆναι. Δηλοῖ δὲ τὸ περὶ τούτων ἀνέκθημα, κείμενον ἐν τῷ περὶ Κορώνειαν ρεῶ, καθάπερ φησὶν Ἐφορος, τὴν ἐπιγραφὴν ἔχον ταύτην,

Οἷδ' ἀπὸ πενήκοντα ρεῶν θάνατον προφυγόντες,
 Πρὸς σκοπέλοισιν Ἄθω σώματα γῆ πέλασαν,
 Δώδεκα· τοὺς δ' ἄλλους ὄλεσεν μέγα λαῖτμα θαλάσσης,

Νῆμῖς τε στυγεροῖς πνεύμασι χρησαμένας.

Περὶ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Ἀλκιβιάδης ἔχων τριςκαίδεκα τριήρεις κατέπλευσε πρὸς τοὺς ἐν Σάμῳ διατρίβοντας, οἳ πάσαι προακηκούεις ἦσαν, ὅτι πεπεικῶς εἶη τὸν Φαρνάβαζον μηκέτι ταῖς τριακοσίαις ναυσὶ βοηθεῖν τοῖς Λακεδαιμονίοις. φιλοφρόνως δ' αὐτὸν ἀποδεξαμένων τῶν ἐν τῇ Σάμῳ, διελέγετο πρὸς αὐτοὺς περὶ τῆς καθόδου, πολλὰ κατεπαγγελόμενος χρήσιμος ἔσεσθαι τῇ πατρίδι· ὁμοίως καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν ἀπολογησάμενος, καὶ πολλὰ τὴν ἑαυτοῦ δακρύσας τύχην, ἔτι τὴν ἰδίαν ἄρετὴν ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν ἠνάγκασται κατὰ τῆς πατρίδος ἐνδείξασθαι.

42. Τῶν δὲ στρατιωτῶν ἄσμένως τοὺς λόγους προσδεξαμένων, καὶ περὶ τούτων διαπεμψαμένων εἰς Ἀθήνας, ἔδοξε τῷ δήμῳ τὸν ἄνδρα τῶν ἐγκλημάτων ἀπολῦσαι, καὶ μεταδοῦναι τῆς στρατηγίας. Θεωροῦντες γὰρ αὐτοῦ τὸ πρακτικὸν τῆς τόλμης, καὶ τὴν παρὰ τοῖς Ἕλλησι δόξαν, ὑπελάμβανον, (ὅπερ ἦν εἰκόσ,) οὐ μικρὰν ὄψιν τοῖς σφετέροις ἔσεσθαι πράγμασι, τούτου πρωςγενομένου. Καὶ γὰρ ὁ τῆς πολιτείας ἀφηγούμενος τότε Θηραμένης, ἀνήρ, εἰ καὶ τις ἄλλος, δόξας εἶναι συνετός, τῷ δήμῳ συνεβούλευσε κατάγειν τὸν Ἀλκιβιάδην. Τούτων δ' ἀπαγγελθέντων εἰς Σάμον, Ἀλκιβιάδης πρὸς αἷς εἶχεν ἰδίαις ναυσὶ τριςκαίδεκα, ἐννέα προσέλαβε, καὶ μετὰ τούτων ἐκπλεύσας εἰς Ἀλικαρνασσόν, παρὰ τῆς πόλεως εἰσεπράξατο χρήματα. Μετὰ δὲ ταῦτα τὴν Μεροπίδα πορθήσας, μετὰ πολλῆς λείας ἀνέπλευσεν εἰς Σάμον. Πολλῶν δὲ συναχθέντων λαφύρων,

τοῖς τ' ἐν Σίμῳ στρατιώταις καὶ τοῖς μεθ' ἑαυτοῦ διελόμενος τὰς ὠφελείας, ταχὺ τοὺς εὐπιθόοντας εὔρους ἑαυτῷ κίττωσκεύασε. Περὶ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Ἀντιάνδριοι φρουρίαν ἔχοντες, μετεπέμψαντο παρὰ Λακεδαιμονίων στρατιώτας, μεθ' ὧν ἐκβαλόντες τὴν φυλακὴν, ἐλευθέρην ἄκουσιν τὴν πατριίδα. Οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι περὶ τῆς εἰς Φοινίκην ἀποστολῆς τῶν τριακοσίων νεῶν ἐγκαλοῦντες τῷ Φαρναβιάζῳ, τοῖς Ἀντιάνδρον οἰκοῦσι συνειμάχησαν. Τῶν δὲ συγγραφέων Θουκυδίδης μὲν τὴν ἱστορίαν κατέστρεψε, περιλαβὼν χρόνον ἑτῶν εἴκοσι καὶ δυοῖν ἐν βίβλοις ὀκτώ· (τινὲς δὲ διαιροῦσιν εἰς ἑννέα·) Ξενοφῶν δὲ καὶ Θεόπομπος, ἀφ' ὧν ἀπέλιπε Θουκυδίδης, τὴν ἀρχὴν πεποίηται· καὶ Ξενοφῶν περιέλαβε χρόνον ἑτῶν τεσσαράκοντα καὶ ὀκτώ, Θεόπομπος δὲ τὰς Ἑλληνικὰς πράξεις διελθὼν ἐπ' ἔτη ἑπτακαίδεκα, καταλήγει τὴν ἱστορίαν εἰς τὴν περὶ Κρίδον ναυμαχίαν, ἐν βίβλοις δυοκαίδεκα. Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἀσίαν ἐν τούτοις ἦν· Ῥωμαῖοι δὲ πρὸς Αἴκους διαπολεμοῦντες ἐνέβαλον αὐτῶν εἰς τὴν χώραν μετὰ πολλῆς δυνάμεως· περιστρατοπεδεύσαντες δὲ πόλιν Βώλας ὀνομαζομένην, ἐξεπολιόκησαν.

(C. 43.) Olymp. XCII, 3. a. C. 408. Arch. Glancippo, Cos. M. Cornelio et L. Furio, Eggestani in Sicilia de agro cum Selinuntis certant. Primo quidem illis concedunt, metu Syracensiorum, contra quos ipsi societatem cum Atheniensibus coierant; sed mox iniquitatem Selinuntiorum pertaesi, Carthaginenses in auxilium vocant. Committitur res Hannibali, in quo insitum Graecorum odium inflammavit cupiditas, maiorum ignominiam sua virtute claudendi. Is, per speciem aequitatis, sed discordiae serendae consilio, ad Syracusanos detulit litis arbitrium. Quorum disceptationem etsi adspernabantur Selinuntii; tamen Syracusani et cum his societatem, et cum Carthaginensibus pacem colere decreverunt.

43. Τῶν δὲ κατὰ τὸν ἐρικυτὸν τοῦτον πράξεων

τέλος έχουσῶν, Ἀθηῆνῃσι μὲν ἦρχε Γλιούκιππος, ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ κατεστάθησαν ὕπατοι Μιόρκος Κορνήλιος καὶ Λεύκιος Φούριος. Περὶ δὲ τούτους τοὺς χρόνους Ἐγεστιάοι κατὰ τὴν Σικελίαν σύμμαχοι γεγενημένοι τοῖς Ἀθηναίοις κατὰ Συρακουσίων, καταλυθέντος τοῦ πολέμου περιδεεῖς καθειστήκεισαν· ἠλπίζον γάρ, (ὅπερ ἦν εἰκός,) τιμωρίαν δώσειν τοῖς Σικελιώταις, ὑπὲρ ὧν εἰς αὐτοὺς ἐξήμαρτον. Τῶν δὲ Σελινουντίων περὶ τῆς ἀμφισβητησίμου χώρας πολεμούντων αὐτούς, ἐκουσίως ἐξεχώρουν, εὐλαβούμενοι μὴ διὰ ταύτην τὴν πρόφασιν οἱ Συρακούσιοι συνεπιλάβωνται τοῦ πολέμου τοῖς Σελινουντίοις, καὶ κινδυνεύσωσιν ἄρδην ἀπολέσαι τὴν πατρίδα. Ἐπεὶ δ' οἱ Σελινούντιοι, χωρὶς τῆς ἀμφισβητησίμου, πολλὴν τῆς παρακειμένης ἀπειτέμοντο, τηρικαῦθ' οἱ τὴν Ἐγεσταν οἰκοῦντες πρέσβεις ἀπέστειλαν εἰς τὴν Καρχηδόνα, δεόμενοι βοηθῆσαι, καὶ τὴν πόλιν αὐτοῖς ἐγχειρίζοντες. Καταπλευσάντων δὲ τῶν πεμφθέντων, καὶ τῇ γερουσίᾳ τῆς παρὰ τοῦ δήμου δεδομένης ἐντολῆς εἰπόντων, οὐ μετρίως διηπόρησαν οἱ Καρχηδόνιοι. Ἄμα μὲν γάρ ἐπεθύμουν παραλαβεῖν τὴν πόλιν εὐκαιρον, ἄμα δ' ἐφοβοῦντο τοὺς Συρακουσίους, ἐπισηκότες προσφάτως καταπεπολεμημένας τῆς τῶν Ἀθηναίων δυνάμεις. Οὐ μὴν ἄλλὰ καὶ τοῦ παρ' αὐτοῖς πρωτεύοντος παρακαλοῦντος παραλαβεῖν τὴν πόλιν, τοῖς μὲν πρεσβευταῖς ἀπεκρίθησαν βοηθήσειν, εἰς δὲ τὴν τούτων διοίκησιν, ἂν ἦ χρεῖα πολεμεῖν, κατέστησαν στρατηγὸν τὸν Ἀντίβαν, κατὰ νόμους τότε βασιλεύοντα. Οὗτος δὲ ἦν

υἱοῦ δὲ μὲν τοῦ πρὸς Γέλωνα πολεμήσαντος Ἀμίλ-
 κου, καὶ πρὸς Ἱμέρα τελευτήσαντος, υἱὸς δὲ Γέσκι-
 ος, ὃς διὰ τὴν τοῦ πατρὸς ἤτιαν ἐφυγαδεδύθη, καὶ
 κατεβίωσεν ἐν τῇ Σελινοῦντι. Ὁ δ' οὖν Ἀντίβας,
 ὢν μὲν καὶ φύσει μισέλλην, ὅμως δὲ τὰς τῶν προγό-
 των ἀτιμίας διορθώσασθαι βουλόμενος, ἔσπευδε δι'
 ἑαυτοῦ τι κατασκευάσει χρησίμον τῇ πατρίδι. Θεω-
 ρῶν οὖν τοὺς Σελινοῦντίους οὐκ ἀρκομένους τῇ
 παρικορήσει τῆς ἀμφισβητησίμου χώρας, πρέσβεις
 ἀπέστειλε μετὰ τῶν Ἑγεσταιῶν πρὸς Συρακοσίους,
 ἐπιτρέπων αὐτοῖς τὴν κρίσιν τούτων· τῶ μὲν λόγῳ
 προσποιούμενος δικαιοπραγεῖν, τῇ δ' ἀληθείᾳ το-
 μίζων, ἐκ τοῦ μὴ βούλεσθαι τοὺς Σελινοῦντίους
 διακριθῆναι, μὴ συμμαχήσειν αὐτοῖς τοὺς Συρα-
 κουσίους. Ἀποστειλάντων δὲ καὶ Σελινοῦντίων πρέ-
 βεις, διακριθῆναι μὲν μὴ βουλομένων, πολλὰ δὲ
 πρὸς τοὺς παρὰ Καρχηδονίων καὶ τῶν Ἑγεσταιῶν
 πρέσβεις ἀντειπόντων, τέλος ἔδοξε τοῖς Συρακουσί-
 οισι ψηφίσασθαι τηρεῖν πρὸς μὲν Σελινοῦντίους τὴν
 συμμαχίαν, πρὸς δὲ Καρχηδονίους τὴν εἰρήνην.

(C. 44.) Eggestanis itaque Carthaginienses Afrorum auxilia mit-
 tunt Campanorumque, qui apud Athenienses antea meruerant. At
 Selinuntii, opum vi elati et civium frequentia, contemnere Eggesta-
 nis, totamque regionem palantes vastare. Quos ita dispersos Ege-
 stani, ex improviso adorti. levi negotio lundunt. Post hanc cla-
 dem, quum Selinuntii a Syracusanis, Eggestani a Carthaginiensibus
 nova auxilia peterent, novum ingravescit bellum Carthaginiese in
 Sicilia, magno apparatu magnaque vi ab Hannibale gestum.

44. Μετὰ δὲ τὴν ἐπίανοδον τῶν πρεσβευτῶν,
 Καρχηδόνιοι μὲν τοῖς Ἑγεσταιοῖς ἀπέστειλαν Ἀί-
 βυῆς τε πεντακισχιλίουσ καὶ τῶν Καμπανῶν ὀκτα-
 κοσίους. Οὗτοι δ' ἦσαν ὑπὸ τῶν Χαλκιδιέων τοῖς

Ἀθηναίοις εἰς τὸν πρὸς Συρακουσίους πόλεμον μεμισθωμένοι, καὶ μετὰ τὴν ἦταν καταπεπλευκότες, οὐκ εἶχον τοὺς μισθοδοτήσοντας· οἱ δὲ Καρχηδόνιοι πᾶσιν ἵππους ἀγοράσαντες, καὶ μισθοὺς ἀξιολόγους δόντες, εἰς τὴν Ἔγεσταν κατέστησαν. Οἱ δὲ Σελιρουντίοι καὶ ἐκείνους τοὺς χρόνους εὐδαιμονοῦντες, καὶ τῆς πόλειώς αὐτοῖς πολυάνδρου οὔσης, κατεφρόνουν τῶν Ἐγεσταίων· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐν τάξει τὴν ὄμορον χώραν ἐπόρθουν, πολὺ προέχοντες ταῖς δυνάμεσι, μετὰ δὲ ταῦτα καταφρονήσαντες, κατὰ πᾶσαν τὴν χώραν ἐσκεδάσθησαν. Οἱ δὲ τῶν Ἐγεσταίων στρατηγοὶ παρατηρήσαντες αὐτούς, ἐπέθεντο μετὰ τῶν Καρχηδονίων καὶ τῶν Καμπαρῶν. Ἀπροςδοκίτου δὲ τῆς ἐφόδου γενομένης, ῥηδίως ἐτρεψαντο τοὺς Σελιρουντίους· καὶ τῶν μὲν στρατιωτῶν ἀνεῖλον περὶ χιλίους, τῆς δὲ λείας πάσης ἐκυρίευσαν. Μετὰ δὲ τὴν μίχην εὐθέως ἀπέστειλαν πρέσβεις, οἱ μὲν Σελιρουντίοι πρὸς Συρακουσίους, οἱ δ' Ἐγεσταιῶι πρὸς Καρχηδονίους, περὶ βοηθείας. Ἐκατέρωθεν δ' ἐπαγγελιασμένων συμμαχήσειν, ὁ μὲν Καρχηδονιακὸς πόλεμος ταύτην ἔλαβε τὴν ἀρχήν. Οἱ δὲ Καρχηδόνιοι προορώμενοι τὸ μέγεθος τοῦ πολέμου, τὴν ἐπιτροπὴν ἔδωκαν Ἀντίβῃ τῷ στρατηγῷ περὶ τοῦ μεγέθους τῆς δυνάμεως, καὶ πάντα προθύμως ὑπηρετοῦν. Ὁ δὲ Ἀντίβας τότε θέρους ἐκείνου καὶ τὸν συνάπτοντα χειμῶνα, πολλοὺς μὲν ἐξ Ἰβηρίας ἐξενολόγησεν, οὐκ ὀλίγους δὲ καὶ τῶν πολιτῶν κατέγραφεν· ἐπήγει δὲ καὶ τὴν Λιβύην, ἐπιλεγόμενος ἐξ ἀπάσης πόλεως τοὺς κρατίστους, καὶ γὰρ πικροσκευά-

ξετο, διατρούμενος τῆς ἐαρινῆς ὥρας ἐνισταμένης
 διαβιβάζειν τὰς δυνάμεις. Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν
 Σικελίαν ἐν τοῦτοις ἦν.

(C. 45.) In Graecia Doricus, sedatis in Rhodo tumultibus, ad Mindarum tendens, qui iuxta Abydum subsistebat, ab Atheniensibus, ad Sestum morantibus, in fugam coniectus est. Confugit Dardanum, non parum illic ab hoste fatigatus. Mindarus, amico ut auxilium ferret, totam Abydo classem eduxit: et Persarum aderam copiae Lacedaemoniis. Acie utrinque digesta, summo cum impetu proelium navale editur.

45. Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα Δωριεὺς ὁ Ῥόδιος, ναύαρχος ὢν τῶν ἐξ Ἰταλίας τριήρων, ἐπειδὴ κατέστησε τὴν ἐν Ῥόδῳ ταραχὴν, ἐξέπλευσεν ἐφ' Ἑλλήσποντον, σπεύδων συρμῖξαι τῷ Μινδάρω· οὗτος γὰρ ἐν Ἀβύδῳ διατρίβων, συνῆγε πανταχόθεν τὰς συμμαχοῦσας ναῦς τοῖς Πελοποννησίοις. Ἦδη δὲ τοῦ Δωριέως ὄντιος περὶ τὸ Σίγειον τῆς Τρωάδος, οἱ περὶ Σησιόν ὄντες Ἀθηναῖοι, πυθόμενοι τὸν παράπλουν, ἀνήχθησαν ἐπ' αὐτοὺς πύσαις ταῖς ναυσίν, οὔσαις ἑβδομήκοντα καὶ τέσσαρσιν. Ὁ δὲ Δωριεὺς μέχρι μὲν τινος ἄγνοήσας τὸ γινόμενον, ἔπλει μετέωρος· κατανοήσας δὲ τὸ μέγεθος τοῦ στόλου, κατεπλάγη, καὶ σωτηρίαν ἄλλην οὐδεμίαν ὄρων, κατέφυγεν εἰς Λύρδανον. Ἐκβιβύσας δὲ τοὺς στρατιώτας, καὶ τοὺς φρουροῦντας τὴν πόλιν προσλαβόμενος, βέλη τε παμπληθῆ ταχέως προσεκόμισε, καὶ τῶν στρατιωτῶν οὓς μὲν ἐπὶ τὰς πρῶρας ἐπέστησεν, οὓς δ' ἐπὶ τῆς γῆς εὐκαίρως ἔταξεν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι κατὰ πολλὴν σπουδὴν καταπλεύσαντες, ἐνεχείρησαν ὑποσπᾶν τὰς ναῦς, καὶ πανταχόθεν τῷ πλήθει περιχυθέντες, κατεπόρουν τοὺς ἐναντίους. Ἄ δὴ πυ-

Θόμενος Μίνδαρος ὁ τῶν Πελοποννησίων ναύαρχος, εὐθέως ἐξ Ἀβύδου μετὰ παντὸς ἀνήχθη τοῦ στόλου, καὶ κατέπλει πρὸς τὸ Δαρδάνειον μετὰ νεῶν τεσσαύρων καὶ ὄγδοήκοντα, βοηθήσων τοῖς μετὰ τοῦ Λωριέως· συμπαρήν δὲ καὶ τὸ πεζὸν στράτευμα τοῦ Φαρναβάζου, βοηθοῦν τοῖς Λακεδαιμονίοις. Ὡς δ' ἐγγὺς ἀλλήλων ἐγενήθησαν οἱ στόλοι, διέταξαν ἀμφοτέροι τὰς τριήρεις εἰς ναυμαχίαν· καὶ Μίνδαρος μὲν ἔχων ἐπιτὰ πρὸς ταῖς ἐννεηήκοντα ναυσίν, ἐπὶ μὲν τὸ λαιὸν κέρας ἔταξε Συρακουσίους, τοῦ δεξιοῦ δ' αὐτὸς εἶχε τὴν ἡγεμονίαν· τῶν δ' Ἀθηναίων τοῦ μὲν δεξιοῦ μέρους Θρασύβουλος ἡγεῖτο, τοῦ δ' ἑτέρου Θράσυλλος. Τοῦτον δὲ τὸν τρόπον αὐτῶν ἐξηστυμένων, οἱ μὲν ἡγεμόνες αὐτῶν ἦσαν τὸ σύσσημον τῆς μάχης, οἱ σαλπικτιαὶ δὲ ἀπ' ἐνὸς παραγγέλματος ἤρξαντο σημαίνειν τὸ πολεμικόν· καὶ τῶν μὲν ἐρειτῶν οὐθὲν ἐλλειπόντων προθυμίας, τῶν δὲ κυβερνητῶν ἐντέχνως τοῖς οἴαξι χρωμένων, καταπληκτικὸν συνέβαινε γίνεσθαι τὸν ἀγῶνα. Ὅποτε γὰρ αἱ τριήρεις εἰς ἐμβολὴν ἐπέφέροντο, τηνικαῦτα οὐ κυβερνηταὶ πρὸς αὐτὴν τοῦ καιροῦ ῥοπὴν ἐπέστρεφον τὰς ναῦς πραγματικῶς, ὥστε τὰς πληγὰς γίνεσθαι κατ' ἐμβολὴν. Οἱ μὲν οὖν ἐπιβᾶται θεωροῦντες τὰς ἑαυτῶν ναῦς πλαγίας συνεπιφερομένας ταῖς τῶν πολεμίων τριήρεσι, περιδεεῖς ἐγίνοντο, περὶ σφῶν ἀγωνιῶντες· ὅποτε δ' οἱ κυβερνηταὶ ταῖς ἐμπειρίαις ἐκκρούσειαν τὰς ἐπιφοράς, πάλιν ἐγίνοντο περιχαρεῖς καὶ μετέωροι ταῖς ἐλπίαιν.

(C. 46.) Quod quum diu pervicaci utriusque partis contentione anceps esset extractum; Alcibiades, cum viginti triremibus e Samo in Hellepontium navigans, Atheniensibus fiduciam, Lacedaemoniis terrorem attulit. His fugientibus instant Athenienses; sed impetum retardavit exorta tempestas Lacedaemonii, ad litus incolumem elepsi, ad terrestres copias Pharnabazi se recipiunt; qui ut ipsa aeae purgeret, praeterea insidias, quae Arabum et Aegyptiorum rex Phoenicisae parabat, fortiter restitit Atheniensibus, (C. 47.) Scutum denique repentibus, novumque illic erigentibus tropaeum. Mindarus, Abydum reversa, naves refecit, a Lacedaemoniisque auxilii postulat, terrestribus cum Pharnabazo copiis socias Atheniensium in Asiae urbe edorturus. Deficit ab Atheniensibus Euboea, sevientibus ac tutantibus Boeotia, qui suas ad obstruendum Euripum vires adiungunt. Quod iugens opus quum Theramones, Atheniensium flux, impedire non posset; insulas hostium interea expulsiat, et Parum, exacto tributo, populū imperio reddit.

46. Οὐ μὴν οὐδ' οἱ ἐν τοῖς καταστρώμασιν ἐπιβηκότες ἄπρακτον εἶχον τὴν φιλοτιμίαν, ἀλλ' οἱ μὲν ἐκ πολλοῦ διαστήματος ἀφεισηκότες ἐτόξευον κατὰ τὸ συνεχές, καὶ ταχὺ ὁ τόπος ἦν βελῶν πλήρης· οἱ δ' ἄντι προσιόντες ἐγγυτέρω, τὴν λόγχην ἤκοντιζον, οἱ μὲν ἐπὶ τοὺς ἀμυνομένους ἐπιβίαιας, οἱ δ' ἐπ' αὐτοὺς βυλεῖν φιλοτιμούμενοι τοὺς κυβερνήτας· ὁπότε δὲ συνερείσειεν αἱ ναῦς, τοῖς τε δόρασιν ἠγωνίζοντο, καὶ κατὰ τὴν προμαγωγίαν εἰς τὴν τῶν πολεμίων τριήρεις μεθικλλόμενοι, τοῖς ξίφωσιν ἀλλήλους ἠμύνοντο. Κατὰ δὲ τὴν γυνομένην ἐλαττώσειν τῶν τικόντων ἐπαλαλαζόντων, καὶ τῶν ἄλλων μετὰ βοῆς παραβοηθούτων, κραυγὴ σύμμικτος ἐγένετο παρ' ὅλον τὸν τῆς ναυμαχίας τόπον. Ἐπὶ πολὺν οὖν χρόνον ἰσόρροπος ἦν ἡ μίχη, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς παρ' ἀμφοτέροις φιλοτιμίας. Μετὰ δὲ ταῦτα Ἀλκιβιάδης ἐκ Σάμου παραδόξως ἐπεφάνη μετὰ νεῶν εἰκοσι πλέων κατὰ τύχην εἰς Ἑλλήσποντον. Τούτων δὲ πόρρω μὲν οὐσῶν, ἐκότεροι σφίσι βοήθειαν ἐλ-

πίζοντες παραγενέσθαι, μετέωροι ταῖς ἐλπίσιν ἐγί-
 οντο, καὶ πολὺ προθυμότερον ταῖς τόλμαις διεκιν-
 δύνεον· ἐπεὶ δ' ἤδη σύνεγγυς ἦν ὁ στόλος, καὶ
 τοῖς μὲν Λακεδαιμονίοις οὐδὲν ἐφαίνετο σύσσημον,
 τοῖς δ' Ἀθηναίοις Ἀλκιβιάδης μετέωρον ἐποίησεν
 ἐπίσημον φοινικοῦν ἀπὸ τῆς ἰδίας νεώς, (ὅπερ ἦν
 σύσσημον αὐτοῖς διατεταγμένον,) οἳ μὲν Λακεδαι-
 μόνιοι κυταπλαγέντες ἐτράπησαν, οἳ δ' Ἀθηναῖοι
 τῇ προτεροῦν μετρωσθέντες, μετὰ σπουδῆς ἐπε-
 διώκον τῆς ὑποφευγούσας, καὶ δέκα μὲν νεῶν εὐθύς
 ἐκυρίευσαν· μετὰ δὲ ταῦτα, χειμῶνος ἐπιγενομένου
 καὶ πνευμάτων μεγάλων, πολλὰ περὶ τὸν διωγμὸν
 αὐτοῦς ἐμποδίζεσθαι συνέβαινε. Διὰ γὰρ τὸ μέγε-
 θος τῶν κυμάτων τὰ μὲν σκίαφη τοῖς οὐαξιν ἠπέιθει,
 τῆς δ' ἐμβολίης ἀπρόακτους συνέβαινε γίνεσθαι, τῶν
 τυπτομένων νεῶν ὑποχωρουσῶν. Τέλος δ' οἳ μὲν
 Λακεδαιμόνιοι πρὸς τὴν γῆν κατενεχθέντες, ἔφυγον
 πρὸς τὸ πεζὸν τοῦ Φαρναβάζου στρατόπεδον· οἳ δ'
 Ἀθηναῖοι τὸ μὲν πρῶτον ἐπεχείρησαν ἀποσπᾶν τὰς
 νεῶς ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ παραβόλως διεκινδύνεον·
 ὑπὸ δὲ τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος ἀνακοπέντες,
 ἀπέπλευσαν εἰς Σησιόν. Ὁ γὰρ Φαρνάβαζος βου-
 λόμενος τοῖς Λακεδαιμονίοις ὑπὲρ ὧν ἐνεκάλουν
 ἀπολογεῖσθαι, βιαίτερον διηγωνίζετο πρὸς τοὺς
 Ἀθηναίους· ἅμα δὲ καὶ περὶ τῶν εἰς Φοινίκην ἀπο-
 σταλεισῶν νεῶν τριακοσίων ἐδίδαξεν, ὡς τοῦτο ἔπρα-
 ξε, πυνθανόμενος τὸν τε τῶν Ἀράβων βασιλεῖα καὶ
 τὸν Αἰγυπτίων ἐπιβουλεύειν τοῖς περὶ Φοινίκην
 πράγμασι.

47. Τῆς δὲ ναυμαχίας τοιοῦτον τὸ τέλος λαβού-
 σης, Ἀθηναῖοι τότε μὲν εἰς Σησιὸν ἀπέπλευσαν, ἤδη
 νυκτὸς οὔσης· ἄμμι δ' ἡμέρα τὰ τε ναύαγια συνί-
 γαγον, καὶ πρὸς τῷ προτέρῳ τροπαίῳ πάλιν ἔϊερον
 ἔσπησαν. Μίνδαρος δὲ νυκτὸς περὶ πρώτην φυλα-
 κὴν εἰς Ἄβυδον ἀναχθεῖς, τὰς τε πεπονηκίους καὶ
 ἐπισκεύαζε, καὶ πρὸς Μακεδαιμονίους περὶ βοηθείας
 διεπιμψατο πεζῆς τε καὶ ναυτικῆς· διενοεῖτο γάρ,
 ἐν ὄσῳ τὰ κατὰ τὸν στόλον ἔτοιμα ἐγίνετο, πεζῇ με-
 τὰ Φαρναβιάζου τὰς συμμαχοῦσας κατὰ τὴν Ἀσίαν
 πόλεις Ἀθηναίοις ἐκπολιορκήσειν. Χαλκιδεῖς δὲ καὶ
 σχεδὸν οἱ λοιποὶ πάντες οἱ τὴν Εὐβοίαν κατοικοῦν-
 τες, ἀφεστηκότες ἦσαν Ἀθηναίων· καὶ διὰ τοῦτο
 περιδεῖς ἐγίνοντο, μὴ ποτε νῆσον οἰκοῦντες ἐκπο-
 λιορκηθῶσιν ὑπ' Ἀθηναίων θαλασσοκρατούντων.
 Ἰξίουν οὖν Βοιωτοὺς κοινῇ χῶσαι τὸν Εὐριπον,
 ὥστε συνάψαι τὴν Εὐβοίαν τῇ Βοιωτίᾳ. Συγκατα-
 θεμένων δὲ τῶν Βοιωτῶν, διὰ τὸ κηκείνοις συμφέ-
 ρειν τὴν Εὐβοίαν εἶναι τοῖς μὲν ἄλλοις νῆσον, ἐαυ-
 τοῖς δ' ἠπειρον, διόπερ αἱ πόλεις ἅπασαι πρὸς τὴν
 διίχθωσιν ἐπερόσθησαν, καὶ πρὸς ἀλλήλας ἠμιλλῶν-
 το. Οὐ γὰρ μόνον τοῖς πολίταις ἐξιέναι πανδημεῖ
 προσέταξαν, ἀλλὰ καὶ τοῖς παροικοῦσι ξένοις· ὥστε
 διὰ τὸ πλῆθος τῶν τοῖς ἔργοις προσιόντων τὴν πρό-
 θεσιν ταχέως λαβεῖν συντέλειαν. Τῆς μὲν οὖν Εὐ-
 βοίας κατεσκευάσθη τὸ χῶμα κατὰ τὴν Χαλκίδα,
 τῆς δὲ Βοιωτίας πλησίον Ἀυλίδος· ἐνταῦθα γὰρ ὁ
 μεταξὺ πόρος ἦν στενώτατος. Συνέβαινε μὲν οὖν
 ἀεὶ καὶ πρότερον καὶ ἐκεῖνον τὸν τόπον εἶναι ῥοῦν,

καὶ πυκνὰς ποιῆσθαι τροπὰς τὴν θάλατταν· τότε δὲ πολὺ μᾶλλον ἦν ἐπιτείνοντα τὰ κατὰ τὸν ὄρειν, ὡς ἂν εἰς στενὸν ἄγαν συγκεκλεισμένης τῆς θαλάττης· ὁ γὰρ διέκπλους ἀπελείφθη μιᾷ νηϊ. Ῥωκοδόμησαν δὲ καὶ πύργους ὑψηλοὺς ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ἄκρων, καὶ ξυλίνας τοῖς διωρόοις ἐπέστησαν γεφύρας. Θηραμένης δ' ὑπ' Ἀθηναίων ἀποσταλεῖς μετὰ νεῶν τριάκοντα, τὸ μὲν πρῶτον ἐπεχείρησε κωλύειν τοὺς ἐπὶ τῶν ἔργων· πολλοῦ δὲ πλήθους στρατιωτῶν συμπαρόντος τοῖς κατασκευιάζουσι τὰ χόματα, ταύτης μὲν τῆς ἐπιβολῆς ἀπέστη· τὸν δὲ πλοῦν ἐπὶ τῶν νήσων ἐποίησατο. Βουλόμενος δὲ τοὺς τε πολίτας καὶ συμμάχους ἀναπαῦσαι τῶν εἰσφορῶν, τὴν τε τῶν πολεμίων χώραν ἐπόρθησε, καὶ πολλὰς ὠφελείας ἤθροισεν. Ἐπήγει δὲ καὶ τὰς συμμαχίδας πόλεις, καὶ τοὺς ἐν αὐταῖς νεωτερίζοντας εἰσεπραΐτειο χρήματα. Καταπλεύσας δ' εἰς Πάρον, καὶ καταλαβὼν ὀλιγαρχίαν ἐν τῇ πόλει, τῷ μὲν δήμῳ τὴν ἐλευθερίαν ἀποκατέστησε, παρὰ δὲ τῶν ὑψιμένων τῆς ὀλιγαρχίας χρημάτων πλήθος εἰσεπραΐξατο.

(C. 48.) In insula Corcyra, pristinis iam dissidiis vexata, novum exestual, idque atrocissimum, bellum, primoribus ad Locedaemoniorum partes, plebe ad Atheniensium societatem propensis. Accessit Conon Athenis. Is quum Messenius e Naupacto ad urbis custodiam reliquisset, ipse ad delubrum Iunonis transvectus; caedes immensa in urbe exoritur, vix tandem sic sedata, ut, revocatis exulibus, aequo omnes iure uterentur.

48. Συνέβη δὲ περὶ τοῦτον τὸν χρόνον ἐν τῇ Κερκύρα μεγάλην γενέσθαι στάσιν καὶ σφαγὴν· ἦν δὲ ἑτέρας μὲν αἰτίας λέγεται γενέσθαι, μάλιστα δὲ διὰ τὴν ὑπάρχουσαν αὐτοῖς πρὸς ἀλλήλους ἔχθραν.

Ἐν οὐδεμιᾷ γὰρ τότε πόλει τοιοῦτοι πολιτῶν φόνοι
 συνετελέσθησαν, οὐδὲ μείζων ἦν ἔρις καὶ φιλονεικία
 πρὸς ὄλεθρον ἀνήκουσα. Δοκοῦσι γὰρ οἱ μὲν ἀναι-
 ρεθέντες ὑπ' ἀλλήλων πρὸ ταύτης τῆς στάσεως, γε-
 γρονέναι περὶ χιλίους καὶ πεντακοσίους, καὶ πάντες
 οὔτοι πρωτεύοντες τῶν πολιτῶν. Τούτων δ' ἐπιγε-
 γεννημένων τῶν ἀτυχημάτων, ἑτέραν αὐτοῖς συμφο-
 ρὴν ἐπέστησεν ἡ τύχη, τὴν πρὸς ἀλλήλους πάλιν
 ἀυξήσασα διαφορὰν. Οἱ μὲν γὰρ προέχοντες τοῖς
 ἀξιώμασι τῶν Κερκυραίων, ὀρεγόμενοι τῆς ὀλιγαρ-
 χίας, ἐφρόνουν τὰ Λακεδαιμονίων· ὁ δὲ δημοτικὸς
 ὄχλος ἔσπευδε τοῖς Ἀθηναίοις συμμαχεῖν. Καὶ γὰρ
 διαφερούσας τὰς σπουδὰς εἶχον οἱ περὶ τῆς ἡγεμο-
 νίας διαγωνιζόμενοι δῆμοι. Λακεδαιμόνιοι γὰρ
 τοὺς πρωτεύοντας ἐν ταῖς συμμαχίαισι πόλεσιν ἐποί-
 ουν ἐπὶ τῆς διοικήσεως τῶν κοινῶν· Ἀθηναῖοι δὲ
 δημοκρατίας ἐν ταῖς πόλεσι καθίστανον. Οἱ δ' οὖν
 Κερκυραῖοι θεωροῦντες τοὺς δυνατωτάτους τῶν πο-
 λιτῶν ὄντας πρὸς τὸ τὴν πόλιν ἐγχειρῆσαι τοῖς Λα-
 κεδαιμονίοις, μετεπέμψαντο παρ' Ἀθηναίων δύνα-
 μιν τὴν παρυφυλάξουσιν τὴν πόλιν. Κόνων δ' ὁ
 στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων πλεύσας εἰς Κέρκυραν,
 ἑξακόσιους μὲν τῶν ἐκ Ναυπλίου Μεσσηνίων κα-
 τέλιπεν ἐν τῇ πόλει· αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν νεῶν παρέ-
 πλευσε, καὶ καθοραμίσθη πρὸς τῷ τῆς Ἴσρας τεμένει.
 Οἱ δὲ ἑξακόσιοι μετὰ τῶν δημοτικῶν ὀρμήσαντες ἐπὶ
 τοὺς τὰ Λακεδαιμονίων φοροιοῦντας ἑξαίφνης, ἀγο-
 ρῆς πληθούσης, οὓς μὲν συνελίμβανον, οὓς δ' ἐφό-
 ρητον, πλείους δὲ τῶν χιλίων ἐφυγάδευσαν· ἐποίη-

σαντο δὲ τοὺς μὲν δούλους, ἐλευθέρους, τοὺς δὲ Ξέ-
 νους, πολίτας, εὐλαβούμενοι τότε πλῆθος καὶ τὴν
 δύναμιν τῶν φυγᾶδων. Οἱ μὲν οὖν ἐκπεσόντες ἐκ
 τῆς πατρίδος εἰς τὴν κυταντικρὸν Ἡπειρον ἔφυγον.
 Μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας τῶν ἐν τῇ πόλει τινές, φρο-
 νοῦντες τὰ τῶν φυγᾶδων, κατελάβοντο τὴν ἀγοράν,
 καὶ μεταπεμφόμενοι τοὺς φυγάδας, περὶ τῶν ὄλων
 διηγωνίζοντο· τέλος δὲ νυκτὸς καταλαβούσης, εἰς
 ὁμολογίαν ἦλθον πρὸς ἀλλήλους, καὶ τῆς φιλονεικίας
 παυσάμενοι, κοινῶς ᾤκουν τὴν πατρίδα. Ἡ μὲν
 οὖν ἐν Κερκύρα φυγὴ τοιοῦτον ἔσχε τὸ τέλος.

(C. 49.) Pydna in Archelai, regis Macedonum, potestatem re-
 digitur, auxiliante Theramene. Interea hostis hostem metuens
 classem undique cogit. Nam Athenienses, relicta Sesto, iactisque
 ad Cardiam ancoris, Thrasybuli ac Theramenis, nec non Alcibia-
 dis, naves brevi unum in locum conducunt. Laedacemonii autem,
 facta Mindaro duce ad Cyzicum exsecensione, hanc urbem, Pharna-
 bazi auxilio oppugnatam, vi capiunt. Mox illuc tendunt Athenien-
 ses, et milite classario in agro Cyzicenos transportato, imperato-
 rem Chæream, ut copias urbi admoveat, hortantur.

49. Ἀρχέλαος δ' ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς,
 τῶν Πυδναίων ἀπειθούτων, πολλῇ δυνάμει τὴν
 πόλιν περιεστρατοπέδευσε. Παρειβλήθη δ' αὐτῷ
 καὶ Θηραμένης ἔχων στόλον, ὃς χρονίζούσης τῆς πο-
 λιορκίας, ἀπέπλευσεν εἰς Θράκην, πρὸς Θρασύβου-
 λον τὸν ἀφηγούμενον τοῦ στόλου παντός. Ὁ μὲν
 οὖν Ἀρχέλαος φιλοτιμότερον πολιορκήσας τὴν Πύ-
 δναν καὶ κρατήσας, μετόπισεν αὐτὴν ἀπὸ θαλάττης
 ὡς εἴκοσι σταδίου. Ὁ δὲ Μίνδαρος, ἤδη τοῦ χει-
 μῶνος λήγοντος, συνήγαγε τὰς ἀπάνταχόθεν τριή-
 ρεις· ἔκ τε γὰρ τῆς Πελοποννήσου πολλαὶ παρεγε-
 νήθησαν, καὶ παρὰ τῶν ἄλλων συμμάχων ὁμοίως.

οὗ δ' ἐν Σησιῶ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοί, περὶ θαι-
 ρόμενοι τὸ μέγεθος τοῦ συναγομένου τοῖς πολεμίοις
 στόλου, περιδεῖς ἦσαν μὴ ποιε πάσαις ταῖς τριήρε-
 σιν ἐπιπλεύσαντες οἱ πολέμιοι κυριεύσωσι τῶν νεῶν.
 Ὅθεν αὐτοὶ μὲν καθελκύναιτες τὰς οὔσας ἐν Ση-
 σιω νεῦς, περιέπλευσαν τὴν Χερσόνησον, καὶ κα-
 θωρμίσθησαν εἰς Καυδίαν· εἰς δὲ Θράκην πρὸς
 Θρασύβουλον καὶ Θηραμένην ἔπιμψιν τριήρεις,
 παρακαλοῦντες μετὰ τοῦ στόλου τὴν ταχίστην ἔκειν·
 μετεπέμψαντο δὲ καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην ἐκ Λέσβου,
 μεθ' ὧν εἶχε νεῶν· καὶ συνήχθη πᾶς ὁ στόλος εἰς
 ἓνα τόπον, σπευδόντων τῶν στρατηγῶν περὶ τῶν
 ὄλων διακινδυνεύσαι. Μίνδαρος δ' ὁ τῶν Λακεδαι-
 μονίων ναύαρχος πλεύσας εἰς Κύζικον, πᾶσαν τὴν
 δύναμιν ἐξεβίβασε, καὶ τὴν πόλιν περιεστρατοπέδευ-
 σε. Παρεγενήθη δὲ καὶ Φαρνάβαζος μετὰ πολλῆς
 στρατιᾶς· μεθ' οὗ πολιορκήσας Μίνδαρος, εἶλε
 τὴν Κύζικον κατὰ κράτος. Οἱ δὲ μετὰ τῶν Ἀθη-
 ναίων στρατηγοὶ κρίναντες ἐπὶ Κύζικον πλεῖν, ἀνή-
 χθησαν μετὰ πιασῶν τῶν νεῶν, καὶ τὴν Χερσόνησον
 περιέπλεον. Καὶ πρῶτον μὲν εἰς Ἐλεοῦντα παρεγέ-
 νοιτο· μετὰ δὲ ταῦτα ἐφιλοτιμήθησαν νυκτὸς τὴν
 τῶν Ἀβυδηνῶν πόλιν παραπλεῦσαι, πρὸς τὸ μὴ κα-
 τασηθῆναι τὸ πλῆθος τῶν νεῶν ὑπὸ τῶν πολεμίων.
 Ἐπεὶ δ' ἦλθον εἰς Προικόννησον, τὴν μὲν νύκτα
 κατηγλίσθησαν ἐν ταύτῃ· τῇ δ' ὑστεραίῃ τοὺς μὲν
 ἐπιβιβηκότας στρατιώτας διεβίβασαν εἰς τὴν τῶν
 Κυζικηνῶν χώραν, καὶ τῷ στρατηγοῦντι τούτῳ

Χαιρέα προσείαζαν ἄγειν τὸ στρατόπεδον ἐπὶ τὴν πόλιν.

(C. 50.) Classis illorum, in tres divisa partes, quarum uni Alcibiades, alteri Theramenes, tertiae Thrasybulus praecerant, Lacedaemonios in insidias adducit. Quorum reditu ad urbem intercepto, Mindarus Cleros refugit, ubi collocatae erant Pharnabazi copiae. Alcibiades fugientes persequitur, acre de navibus, quas abstrahere a litore conatur, certamen excitans. Ac pedestres quidem copiae Lacedaemoniis succurrunt, et magna oritur utrimque caedes: sed Theramenes, supplicias Alcibiadi laturus, reliquam classem in litus exponit.

50. Αὐτοὶ δ' εἰς τρία μέρη διείλοντο τὸ ναυτικόν· καὶ τοῦ μὲν ἦρχεν Ἀλκιβιάδης, τοῦ δὲ Θηραμένης, τοῦ δὲ τρίτου Θρασύβουλος. Ἀλκιβιάδης μὲν οὖν μετὰ τοῦ καὶ αὐτὸν μέρους πολὺ προέπλευσε τῶν ἄλλων, βουλόμενος προκαλέσασθαι τοὺς Λακεδαιμονίους εἰς ναυμαχίαν· Θηραμένης δὲ καὶ Θρασύβουλος ἐφιλοτέχνουν εἰς τὸ κυκλώσασθαι, καὶ τῆς εἰς τὴν πόλιν ἐπανόδου τοὺς ἐκπλεύσαντας εἰρξαι. Μίνδαρος δὲ τὰς μὲν Ἀλκιβιάδου ναῦς μόνας ὄρων προσφερομένας, τὰς δ' ἄλλας ἄγνωσιν, κατεφρόνησε, καὶ ναυσὶν ὄγδοήκοῦτα θρασείως ἐκ τῆς πόλεως τὸν ἐπίπλουν ἐποίησατο. Ὡς δὲ πλησίον ἐγένετο τῶν περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, καθάπερ ἦν αὐτοῖς παρηγγελμένον, προσεποιοῦντο φεύγειν· οἱ δὲ Πελοποννήσιοι περιχαρεῖς ὄντες ἠκολούθουν κατὰ σπουδὴν, ὡς νικῶντες. Ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης, ἐπειδὴ τῆς πόλεως αὐτοὺς ἀπέσπικσε πορρωτέρω, τὸ σύσημον ἦρεν· οὗ γεννηθέντος, αἱ μετ' Ἀλκιβιάδου τριήρεις ἐξιίφνης πρὸς ἓνα καιρὸν ἐπέστρεψαν ἀντίπρωροι τοῖς πολεμίοις. Θηραμένης δὲ καὶ Θρασύβουλος ἔπλεον ἐπὶ τὴν πόλιν, καὶ τὸν ἀτόπλουν τῶν Λακε-

δαιμονίων ὑπετίμοντο. Οἱ δὲ μετὰ τοῦ Μίνδαρου,
 κινθροῶντες ἤδη τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων νεῶν, καὶ
 μαθόντες ἑαυτοὺς καταστρατηγημένους, περίφοβοι
 καθιστήκεισαν. Τέλος δὲ τῶν Ἀθηναίων πανταχό-
 θεν ἐπιταγαιόμενων, καὶ τῆς εἰς τὴν πόλιν ἐφόδου
 τοῖς Πελοποννησίοις ἀποκλεισάντων, ὁ Μίνδαρος
 ἠταγκάσθη καταφυγεῖν τῆς χώρας πρὸς τοὺς καλου-
 μένους Κλήρους, ὅπου καὶ Φαρνάβαζος εἶχε τὴν
 δέταμιν. Ἀλκιβιάδης δὲ κατὰ σπουδὴν διώκων, ἕς
 μὲν κατέδυν, ἕς δὲ κατατιτρώσκων ὑποχειρίους
 ἐλάμβανε, τὰς δὲ πλείστας πρὸς αὐτῇ τῇ γῆ καθω-
 μίσεως καταλαβὼν, ἐπέβαλλε σιδηρῆς χεῖρας, καὶ
 τιτύας ἀτοσπῆν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπειρᾶτο. Παραβοη-
 θούτων δὲ τῶν πεζῶν ἀπὸ τῆς γῆς τοῖς Πελοπον-
 νησίοις, πολὺς ἐγένετο φόνος, ὥς ἂν τῶν μὲν Ἀθη-
 ναίων διὰ τὸ προτέρημα θρασύτερον ἢ συμφορώτε-
 ρον ἀγωνιζομένων, τῶν δὲ Πελοποννησίων πολὺ τοῖς
 πλήθεσιν ὑπεραγόντων. Καὶ γὰρ τὸ τοῦ Φαρναβά-
 ζου στρατόπεδον παρεβόηθει τοῖς Ἀκεδαιμονίοις,
 καὶ τὴν μάχην ἐκ τῆς γῆς ποιοῦμενον, τὴν στάσιν
 εἶχεν ἀσφαλεστέραν. Θρασύβουλος δὲ θεωρῶν τοὺς
 πεζοὺς τοῖς πολεμίοις βοηθοῦντας, καὶ τοὺς λοιποὺς
 τῶν ἐπιβατῶν ἀπεβίβασεν εἰς τὴν γῆν, σπεύδων βοη-
 θῆσαι τοῖς περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην· τῷ δὲ Θεραμένει
 παρεκελεύσατο, τοῖς περὶ Χάρητα πεζοῖς συνάψαν-
 τα τὴν ταχίστην ἔκειν, ὅπως πεζῆ διαγωνίσωνται.

(C. 51.) Dum Mindarus in illo pro tutandis navibus certamine persistit; Clearchus obviam it Thrasybulo. Post gravem pugnam Atheniensibus, Pharnabazi exercitu iam circumventis, Theramenes cum suo et Chareti peditatu apparuit. Qui quum hostem fudisset, ad opitulandum Alcibiadi properat. Fortissime proeliatu tandem Mindarus cadit, consternatique fugiunt Lacedaemonii. Quos insectati Athenienses, ubi Pharnabazi equitatum accelerare cognorunt, ad naves redeunt, receptaque urbe et immensa vi spoliolum contracta, duplicis victoriae tropaea excitant.

51. Τῶν δὲ Ἀθηναίων περὶ ταῦτα γινομένων Μίνδαρος μὲν ὁ τῶν Λακεδαιμονίων ἀφηγούμενος, αὐτὸς μὲν πρὸς Ἀλκιβιάδην ὑπὲρ τῶν ἀφελκομένων διηγωνίζετο· Κλέαρχον δὲ τὸν Σπαρτιάτην μετὰ μέρους τῶν Πελοποννησίων ἀπέστειλε πρὸς τοὺς περὶ τὸν Θρασύβουλον· συναπέστειλε δ' αὐτῷ καὶ τοὺς παρὰ Φαρναβάζῳ στρατευομένους μισθοφόρους. Ὁ δὲ Θρασύβουλος μετὰ τῶν ἐπιβατῶν καὶ τῶν τοξοτῶν, τὸ μὲν πρῶτον εὐρώστως ὑπέστη τοὺς πολεμίους, καὶ πολλοὺς μὲν ἀνέϊλεν, οὐκ ὀλίγους δὲ καὶ τῶν ἰδίων ἑώρα πίπτοντας· τῶν δὲ μετὰ τοῦ Φαρναβάζου μισθοφόρων κυκλούντων τοὺς Ἀθηναίους, καὶ τῷ πλήθει πανταχόθεν περιερχομένων, ἐπεφάνη Θηραμένης τοὺς τε ἰδίους καὶ τοὺς μετὰ Χάρητος ἄγων πεζοὺς. Οἱ δὲ μετὰ τοῦ Θρασυβούλου καταπεπονημένοι, καὶ τὰς τῆς σωτηρίας ἐλπίδας ἀπεγνωκότες, πάλιν ἐξαίφνης ταῖς ψυχαῖς διηγείροντο, τηλικαύτης βοηθείας παραγεγεννημένης. Ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον καρτερᾶς μάχης γενομένης, τὸ μὲν πρῶτον οἱ τοῦ Φαρναβάζου μισθοφόροι φεύγειν ἤρξαντο, καὶ τὸ συνεχὲς αἰεὶ τῆς τάξεως παρερήγγυτο· τέλος δὲ οἱ Πελοποννήσιοι μετὰ Κλεάρχου καταλειφθέντες, καὶ πολλὰ δρῆσαντες καὶ παθόντες, ἐξέώσθησαν. Τούτων δὲ καταπεπονημένων, οἱ

περὶ τὸν Θηραμένην ὄρησαν τοῖς μετ' Ἀλκιβιάδου
κινδυνεύουσι βοηθῆσαι. Συνδραμουσῶν δὲ τῶν δυ-
νάμιων εἰς ἓνα τόπον, ὃ μὲν Μίνδαρος οὐ κατεπλά-
γη τὴν ἔφοδον τῶν περὶ Θηραμένην, ἀλλὰ διελόμε-
ρος τοὺς Πελοποννησίους, τοῖς μὲν ἡμίσεισιν ἀτήν-
ται τοῖς ἐπιούσι, τοὺς δ' ἡμίσεις αὐτὸς ἔχων, καὶ θεό-
μενος ἐκάστου μὴ κατασχῆναι τὸ τῆς Σπάρτης ἀξίω-
μα, καὶ ταῦτα πεζομαχοῦντας, ἀντιέχθη τοῖς περὶ
τὸν Ἀλκιβιάδην. Περὶ δὲ τῶν νεῶν ἠρωϊκὴν συστη-
σίμενος μάχην, καὶ πρὸ πάντων αὐτὸς κινδυνεύων,
πολλοὺς μὲν ἀνείλε τῶν ἀντιτεταγμένων, τὸ δὲ τε-
λευταῖον, ἀξίως τῆς πατρίδος ἀγωνισίμενος, ὑπὸ
τῶν περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην ἀνῆρέθη. Τοῦτου δὲ πε-
τιωκότος, οἳ τε Πελοποννήσιοι καὶ πάντες οἱ συν-
δραμόντες σύμμαχοι καταπλαγέντες εἰς αἴγλην ὄρη-
σαν. Οἳ δ' Ἀθηναῖοι μέχρι μὲν τινος ἐτεδίωξαν τοὺς
πολεμίους· πυνθανόμενοι δὲ τὸν Φαρναβάζου μετὶ
πολλῆς ἵππου κατὰ σπονδὴν ἐπιγιγόμενον, ἀνέκυψ-
σαν ἐπὶ τῆς γαῖας, καὶ τὴν μὲν πόλιν παρέλαβον,
δύο δὲ τρόπαια κατέστησαν ἀφ' ἑκατέρου νίκης, τὸ
μὲν τῆς ναιφιαχίας ἐν τῇ γῆσιν τῆ Πολυδώρου κα-
λαυμένη, τὸ δὲ τῆς πεζομαχίας, οὗ τὴν τροπὴν ἐποι-
ήσαντο τὴν τρώτην. Οἳ μὲν οὖν ἐν τῇ πόλει Πελο-
ποννήσιοι, καὶ πάντες οἱ διαφυγόντες ἐκ τῆς μάχης,
ἔφυγον ὑπὸ τὸ τοῦ Φαρναβάζου στρατότεδον· οἳ
δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ τῶν τε νεῶν ἄταστων
ἐγκρατεῖς ἐγενήθησαν, καὶ πολλοὺς μὲν αἰχμαλώ-
τους, ἀναρίθμητον δὲ πλῆθος λαφύρων ἤθροισαν,
ὡς ἂν δύο δυνάμεις ἅμα τηλικαύτας νενικηκότιες.

(C. 52.) Tantam haec victoria laetiliam attulit Athenis, ut exultantes sacra diis facerent, panegyres celebrarent, et Alcibiadi ad persequendum bellum nova subsidia mitterent. At Lacedaemones, accepto de ista clade nuntio, ad pacem expetendam Athenas legatum mittunt Endium. Huius oratio additur: in qua Athenienses continuando bello plus periculi et damni subire, quam Lacedaemonios, hosque patrio potissimum more ad illud dissolvendum moveri, ostendit.

52. Ἀπενεχθείσης δὲ τῆς νίκης εἰς Ἀθήνας, ὁ μὲν δῆμος ἐκ τῶν προτέρων συμφορῶν ἀνεπίστους εὐτυχίας ὄρῳ τῇ πόλει προσγεγενημένας, μετέωρος ἦν ἐπὶ τοῖς εὐημερήμασι· καὶ τοῖς μὲν θεοῖς πανδημὶ θυσίας καὶ πανηγύρεις ἐποίησατο, εἰς δὲ τὸν πόλεμον ἐπέλεξε χιλίους τῶν πολιτῶν τοὺς κρείστους, ἰππεῖς δὲ ἑκατόν· πρὸς δὲ τούτοις, τριάκοντα τριήρεις ἀπέστειλε τοῖς περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην, ὅπως τὰς περὶ Λακεδαιμονίους πόλεις ἀδεῶς πορθῶσι, κρατοῦντες τῆς θαλάττης. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὡς ἤκουσαν τὴν περὶ Κύζικον αὐτοῖς γενομένην συμφορὰν, πρέσβεις ἐξέπεμψαν εἰς Ἀθήνας ὑπὲρ εἰρήνης, ὧν ἦν ἀρχιπρεσβευτῆς Ἐνδιος. Ἐξουσίας δ' αὐτῷ δοθείσης, παρελθὼν συντόμως καὶ Λακωνικῶς διελέχθη· διόπερ ἔκρινα μὴ παραλιπεῖν τοὺς ῥηθέντας λόγους. „Βουλόμεθα πρὸς ὑμᾶς ἄγειν εἰρήνην, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τὰς μὲν πόλεις ἔχειν, ὡς ἐκάτεροι κρατοῦμεν, τὰ δὲ φρούρια τὰ παρ' ἀλλήλοις καταλιῦσαι, τῶν δ' αἰχμαλώτων λυτροῦντες ἄνθ' ἑνὸς Ἀθηναίου λαβεῖν ἕνα Λάκωνα. Οὐ γὰρ ἐγροῦμεν τὸν πόλεμον ἀμφοτέροις μὲν βλαβερόν, πολὺ δὲ μᾶλλον ὑμῖν. Παραπέμψαντες δὲ τὸν ἐμὸν λόγον, ἐκ τῶν πραγμάτων μάθετε. Ἡμεῖς μὲν ἤπισαν τὴν Πελοπόννησον γεωγοῦμεν, ὑμεῖς δὲ βραχὺ

μέρος τῆς Ἀσιακῆς· καὶ Λάκκοσι μὲν ὁ πόλεμος πολ-
 λοὺς συνέθηκε συμμάχους, Ἀθηναίων δὲ τοσοῦτους
 ἀφείλετο, ὅσους τοῖς πολεμίοις ἔδωκε· καὶ ἡμῖν μὲν
 ὁ πλουσιώτατος τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην βασιλείων
 χορηγὸς ἔστι τοῦ πολέμου, ἡμῖν δὲ οἱ πενιχρότατοι
 τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην. Ἄλλοτε γὰρ οἱ μὲν ἡμέτεροι
 κατὰ τὸ μέγεθος τῶν μισθῶν προθύμως σιγητεύον-
 ται, οἱ δὲ ἡμέτεροι τὰς ἐξφορὰς ἀπὸ τῶν ἰδίων δι-
 δόντες οὐσιῶν, ἅμα καὶ τὰς κωκοπιθείας φεύγονται,
 καὶ τὰς διαπύνας. Ἐπειδ' ἡμεῖς μὲν κατὰ Θάλατταν
 ποτεῖς, σκιάφοι πολιτικοῖς πώματα κινδυνεύο-
 υν, ἡμεῖς δὲ πολίτας ἔχετε τοὺς πλείστοις ἐν ταῖς
 ταυσί. Τὸ δὲ μέγιστον, ἡμεῖς μὲν καὶν κραιναθῶμεν
 ἐν τοῖς κατὰ Θάλατταν πράγμασι, τὴν γε κατὰ γῆν
 ἡγεμονίαν ὁμολογουμένως ἔχομεν, (οὐδὲ γὰρ οἷδε φυ-
 γεῖν πεζὸς Σπυριάτης,) ἡμεῖς δὲ διὰ τῆς Θαλάττης,
 οὐχ ὑπὲρ ἡγεμονίας πεζῆς, ἀλλ' ὑπὲρ ἀνασθέντως
 ἀγωνοῦμε. Καταλείπεται μοι διδάξαι, πῶς τοσαῦτα
 καὶ τηλικαῦτα πλεονεκιοῦντες ἐν τῷ πολυεῖν, εἰρή-
 την ἄγειν παρακαλοῦμεν. Ἐγὼ δ' ὠφελῆσθαι μὲν
 ἐκ τοῦ πολυεῖν οὐ φημι τὴν Σκιάθην, βλάπτισθαι
 μέντοι γε ἔλαττον τῶν Ἀθηναίων. Ἀποπλήκτων δὲ
 εὐδοκεῖν συναττοχοῦντας τοῖς πολεμίοις, παρὸν μηδ'
 ὅλως ἀνεχίας λαβεῖν πείραν. Οὐ τοσαύτην γὰρ ἢ
 τῶν πολεμίων ἀπόλειμα φέρει χαρὰν, ἡλικίην ἔχει λύ-
 πην ἢ τῶν ἰδίων ταλαιπωρία. Οὐ μόνον δὲ τούτων
 ἕνεκα διαλυθῆναι στεύδομεν, ἀλλὰ καὶ τὸ πάτριον
 ἔθος τηροῦντες. Θεωροῦντες γὰρ τὰς ἐν τῷ πολέμῳ
 φιλονεικίας πολλὰ καὶ δεινὰ πάθη ποιούσας, οἴμε-

Θα δεῖν φανερόν ποιῆσαι πᾶσι καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις, ὅτι τούτων ἥκιστα πάντων ἔσμεν αἴτιοι.“

(C. 53.) Pacem accipere recusant Athenienses, successibus elati, et brevi se pristinam imperii dignitatem recuperaturos confisi. Quam iis sententiam in primis Cleopho persuasit, magnitudinem rerum prospere gestarum oratione exaggerans, itaque populi animos ad illud consilium adducens, cuius eos sero poenituit.

53. Τοιαῦτα δὲ καὶ τούτοις παραπλήσια τοῦ Λίκωνος διαλεχθέντος, οἱ μὲν ἐπεικέστατοι τῶν Ἀθηναίων ἔθρονον ταῖς γνώμας πρὸς τὴν εἰρήνην· οἱ δὲ πολεμοποιεῖν εἰωθότες, καὶ τὴν δημοσίας ταραχῆς ἰδίας ποιούμενοι προσόδους, ἤροῦντο τὸν πόλεμον. Συνεπελάμβητο δὲ τῆς γνώμης ταύτης καὶ Κλεοφῶν, μέγιστος ὢν τότε δημαγωγός· ὅστις παρελθὼν, καὶ πολλὰ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν οἰκείως διαλεχθεὶς, ἐμετεώρισε τὸν δῆμον, τὸ μέγεθος τῶν εὐημερημίτων προφερόμενος, ὡσπερ τῆς τύχης οὐκ ἐναλλιῶς εἰθισμένης βραβεύειν τιὰ κατὰ πόλεμον προτερήματα. Ἀθηναῖοι μὲν οἷν κακῶς βουλευσάμενοι, μετενόησαν ὅτε οὐδὲν ὄφελος· καὶ λόγοις πρὸς ἀρέσκειαν εἰρημένοις ἐξαπατηθέντες, οὕτως ἔπταισαν τοῖς ὅλοις, ὥστε μηκέτι δύνασθαι πώποτε αὐτοῖς γνησίως ἀναλαβεῖν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον πράχθέντι, τεύξεται λόγου κατὰ τοὺς ἰδίους χρόνους· τότε δὲ οἱ Ἀθηναῖοι, τοῖς τε εὐημερημίταις ἐπαρθέντες, καὶ πολλὰς καὶ μεγάλας ἐλπίδας ἔχοντες ἐν τῷ τὸν Ἀλκιβιάδην ἀφηγεῖσθαι τῶν ἰδίων δυνάμεων, ταχέως ὄροντο τὴν ἡγεμονίαν ἀνακτιῆσθαι.

(C. 51.) Olymp. XCII. 4. a. C. 407. Redit Diodorus ad bellum Carthaginiense in Sicilia gestum [Cfr. c. 43.] Quod bellum Hannibal, Arch. Diocle, Coss. Q. Fabio et C. Furio, coacta ex Hispania et Africa classe, expositisque in promontorio Lilybaeo copiis, (de quarum numero Ephorus ac Timseus dissentiunt,) acriter urget. Selinuntii, de adventu hostium certiores facti, a Syracusanis auxilia petunt. At Hannibal, assumptis Eggestanorum caeterorumque sociorum militibus, versus Selinuntem contendit, eamque urbem maxima vi oppugnat.

54. Τῶν δὲ κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν πράξεων τέλος ἔχουσῶν, Ἀθήνησι μὲν περιέλαβε τὴν ἀρχὴν Διοκλῆς, ἐν Ῥώμῃ δὲ τὴν ὑπάτον εἶχον ἀρχὴν Κοϊντος Φάβιος καὶ Γάιος Φούριος. Περὶ δὲ τοὺτους τοὺς καιροὺς Ἀννίβας ὁ τῶν Καρχηδονίων στρατηγὸς τοὺς τ' ἐξ Ἰβηρίας ξενολογηθέντας, καὶ τοὺς ἐκ τῆς Αἰβύης καταγρυφέντας στρατιώτας συνήγαγε· καὶ μικροὺς μὲν ἐξήκοντα ναῦς ἐπλήρωσε, τὰ δὲ φορηγὰ πλοῖα περὶ χίλια πεντακόσια παρεσκευάσατο. Ἐν τούτοις τὴν τε δύναμιν διεκόμιζε καὶ τὰ πρὸς τὰς πολιορκίας μηχανήματα, καὶ βέλη, καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἅπασαν. Περιωρωθεὶς δὲ μετὰ τοῦ στόλου τὸ Αἰβυκὸν πέλαγος, κατέπλευσε τῆς Σικελίας ἐπὶ τὴν ἄκρην τὴν ἀπέναντι τῆς Αἰβύης, κολουμένην Αἰλύβαιον. Καθ' ὃν δὴ χρόνον τῶν Σελιουντίων τινὲς ἰππέων περὶ τοὺς τόπους διατρίβοντες, καὶ τὸ μέγεθος τοῦ καταπλέοντος στόλου θεασάμενοι, ταχέως τοῖς πολίταις τὴν τῶν πολεμίων παρουσίαν ἐδήλωσαν. Καὶ οἱ μὲν Σελιουντίοι τοὺς βιβλιαφόρους παραχρῆμα πρὸς τοὺς Συρακουσίους ἀπέστειλαν, δεόμενοι βοηθεῖν· ὁ δ' Ἀννίβας ἐκβιβάσας τὴν δύναμιν, κατεστρατοπέδευσεν, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ φρέατος, ὃ κατ' ἐκείνους μὲν τοὺς

καιρούς ἰονομάζετο Λιλύβαιον, μετὰ δὲ ταῦτα πολ-
 λοῖς ἔτεσι πρὸς αὐτῷ κτισθείσης πόλεως, μῖμιον ἐγε-
 νήθη τῇ πόλει τῆς ἑπωνυμίας. Ἐῖχε δὲ τοὺς σύμ-
 παντας Ἀντίβας, ὡς μὲν Ἐφορος ἀνέγραψε, πεζῶν
 μυριάδας εἴκοσιν, ἵππεῖς δὲ τετρακισχιλίους· ὁ δὲ
 Τίμαιός φησιν, οὐ πολλῶ πλείους τῶν δέκα μυριά-
 δων. Τὰς μὲν οὖν ναῦς ἐν τῷ περὶ Μοιτύην κόλπῳ
 πάσας ἐνεώλκησε, βουλόμενος ἔννοιαν διδόναι τοῖς
 Συρακουσίοις, ὡς οὐ πάρεστιν ἐκείνοις πολεμήσων,
 οὐδὲ ναυτικῇ δυνάμει παραπλεύσων ἐπὶ Συρακού-
 σας. Παραλαβὼν δὲ τοὺς παρ' Ἐγεσταίων στρα-
 τιώτας, καὶ τοὺς παρὰ τῶν ἄλλων συμμύχων, ἀνέ-
 ζευξεν ἀπὸ τοῦ Λιλυβαίου, τὴν πορείαν ποιούμενος
 ἐπὶ Σελινούντος. Ὡς δ' ἐπὶ τὸν Μαζάραν ποταμὸν
 παρεγενήθη, τὸ μὲν παρ' αὐτὸν ἐμπόριον κείμενον
 εἶλεν ἐξ ἐφύδου· πρὸς δὲ τὴν πόλιν παραγειηθείς,
 εἰς δύο μέρη διεῖλε τὴν δύναμιν· περιστρατοπεδεύ-
 σασ δ' αὐτήν, καὶ τὰς μηχανὰς ἐπιστήσας, μετὰ πά-
 σης σπουδῆς τὰς προσβολὰς ἐποιεῖτο. Ἐξ μὲν γὰρ
 πύργους ὑπερβάλλοντας τοῖς μεγέθεσιν ἐπέστησε,
 τοὺς ἰδίους δὲ κριοὺς κατισεσιδηρωμένους προσή-
 ρεισε τοῖς τείχεσι· χωρὶς δὲ τούτων, τοῖς τοξόταις
 καὶ σφενδονήταις πολλοῖς χρώμενος, ἀνέστελλε τοὺς
 ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων μαχομένους.

(C. 55.) Non omnem Selinuntii spem abiciunt, quamquam
 ingenti terrore percussi; sed auxilia expectantes, coniuncti
 totius populi viribus hostem a moenibus propulsant. Tum Hau-
 nibal simul et machinas urbi admovet, et delectis militibus op-
 pugnationem persequitur. Conquassatis moenibus, Campani in
 urbem irrumpunt, primo quidem victricibus armis, mox ita
 repulsi, ut nocte ingruente ab oppugnatione desisterent.

55. Οἱ δὲ Σελινούντιοι ἐκ πολλῶν ὄντιες ἄπει-

ροι πολιορκίας, καὶ Καρχηδονίοις ἐν τῷ πρὸς Γέλωνα πολέμῳ συνηγωνισμένοι μόνοι τῶν Σικελιωτῶν, οὐποτ' ἤλπιζον ὑπὸ τῶν εὐεργετηθέντων εἰς τοιοῦτους φόβους συγκλεισθήσεσθαι. Θεωροῦντες δὲ τὰ μεγέθη τῶν μηχανημάτων, καὶ τὰ πλήθη τῶν πολεμίων, περιδεῖς ἦσαν, καὶ κατεπλήττοντο τὸ μέγεθος τοῦ περιστώτος κινδύνου. Οὐ μὴν κατὰ πᾶν γε τὴν σωτηρίαν ἀπεγίνωσκον, ἀλλίε προσδοκῶντες συντόμως ἦξειν τοὺς Συρακουσίους καὶ τοῖς ἄλλοις συμμάχοις, πανδημεὶ τοὺς πολεμίους ἀπὸ τῶν τειχῶν ἠμύνοντο. Οἱ μὲν γὰρ ἀκμάζοντες ταῖς ἡλικίαις, ἐν τοῖς ὄπλοις ὄντες διεκινδύνευον· οἱ δὲ πρεσβύτεροι περὶ τε τὰς παρασκευὰς ἦσαν, καὶ περιπορευόμενοι τὸ τεῖχος, ἐδέοντο τῶν νέων μὴ περιιδεῖν αὐτοὺς ὑποχειρίους τοῖς πολεμίσις γινομένους· γυναῖκες δὲ καὶ παῖδες τὰς τε τροφὰς καὶ τὰ βέλη τοῖς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀγωνιζομένοις παρεκόμιζον, τὴν αἰδῶ καὶ τὴν ἐπὶ τῆς εἰρήνης ἀίσχυνθην πρὸ οὐδὲν ἠγούμεναι. Τούσαῦτη κατάπληξις εἰστίχει, ὥστε τὸ μέγεθος τῆς περιστάσεως δεῖσθαι καὶ τῆς παρὰ τῶν γυναικῶν βοηθείας. Ὁ δ' Ἀγνίβας, ἐπαγγειλάμενος τοῖς στρατιώταις εἰς διασπαγὴν δώσειν τὴν πόλιν, τὰς τε μηχανὰς προσήρρισε, καὶ τοῖς κραιτίστοις στρατιώταις ἐκ διαδοχῆς προσέβριλε τοῖς τείχεσιν. Ὁμοῦ δὲ αἱ τε σάλπιγγες τὸ πολεμικὸν ἐσήμαινον, καὶ πρὸς ἓν παράγγελμα πᾶν ἐπηλάλαξε τὸ τῶν Καρχηδονίων στράτευμα, καὶ τῇ βίᾳ μὲν τῶν κραιῶν ἐσαλεύετο τὰ τεῖχη, τῇ δ' ὕψει τῶν πύργων οἱ μαχόμενοι πολλοὺς τῶν Σελινουρτίων ἀνῆ-

ρουν. Ἐν πολυχρονίῳ γὰρ εἰρήνῃ, καὶ τῶν τειχῶν οὐδ' ἠρτιναοῦν ἐπιμέλειαν πεποιημένοι, ῥαδίως κατεπονοῦντο, τῶν ξυλίνων πύργων πολὺ τοῖς ὑφῆσιν ὑπερεχόντων. Πεσόντος δὲ τοῦ τείχους, οἱ μὲν Καμπανοὶ σπεύδοντες ἐπιφανές τι πρᾶξιαι, ταχέως εἰσέπεσον εἰς τὴν πόλιν. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον κατεπλήξαντο τοὺς ὑποστάντας, ὀλίγους ὄντας· μετὰ δὲ ταῦτα πολλῶν συνδραμόντων ἐπὶ τὴν βοήθειαν, ἐξεώσθησαν, καὶ συγχροῦς ἑαυτῶν ἀπέβαλον· οὔποι γὰρ τελέως ἀνακεκαθαυμένου τοῦ τείχους βιασάμενοι, καὶ κατὰ τὴν ἔφοδον εἰς δυσχωρίας ἐμπίπτοντες, ῥαδίως ἤλατιοῦντο. Νυκτὸς δ' ἐπιγενομένης, οἱ μὲν Καρχηδόνοι τὴν πολιορκίαν ἔλυσαν.

(C. 56.) Interea Selinuntii Agrigentinos, Geloos Syracusanosque, ut ad opem ferendam accelerent, implorant. Qui quum apparatus faciundo diutius morarentur; Hannibal, ubi illuxerat, cedit integrat oppugnationem, eamque, cadentibus utrimque plurimis, per novem dies ita persequitur, ut Selinuntii tandem exire angustiis, et hostium turbæ cedere cogentur.

56. Οἱ δὲ Σελινούντιοι τῶν ἱππέων τοὺς κρατίστους ἐπιλέξαντες, διὰ νυκτὸς εὐθέως ἀπέστειλαν τοὺς μὲν εἰς Ἀκράγαρτα, τοὺς δ' εἰς Γέλαν καὶ Συρακούσας, δεόμενοι τὴν ταχίστην βοήθειν, ὡς οὐ δυναμένης πλείω χρόνον τῆς πόλεως ὑποστῆναι τῶν πολεμίων τὴν δύναμιν. Οἱ μὲν οὖν Ἀκράγαρτῖνοι καὶ Γελῶιοι περιέμενον τοὺς Συρακουσίους, βουλόμενοι τὴν δύναμιν ἀθρόαν ἄγειν ἐπὶ τοὺς Καρχηδονίους· οἱ δὲ Συρακούσιοι, πυθόμενοι τὰ περὶ τὴν πολιορκίαν, πρὸς μὲν Χαλκιδεῖς πόλεμον ἔχοντες, διελύσαντο· τῆς δ' ἀπὸ τῆς χώρας δυνάμεις ἀθροίζοντες, μεγάλην ποιούμενοι παρασκευὴν ἐχρόνιζον,

τομίζοντες πολιορκηθῆσεσθαι τὴν πόλιν, ἀλλ' οὐκ ἀναρπασθῆσεσθαι. Ἀντίβας δὲ τῆς νυκτὸς διελθούσης, ἅμα ἡμέρῃ παντοχόθεν μὲν προσέβαλε· τὸ δὲ κατὰ τὴν πόλιν πεπτωκὸς μέρος τοῦ τείχους καὶ τὸ συνάπιον τοῦτω κατέλαβε ταῖς μηχαναῖς. Ἀνακιδάου δὲ τὸν πευότιον τόπον τοῦ τείχους, καὶ τοὺς κρατίστους ἐκ διαδοχῆς ἀγωνιζόμενος, ἐπ' ὀλίγον ἐξέωσε τοὺς Σελιουντίους· οὐ μὴν γε βιβίσασθαι δυνατὸν ἦν τοὺς ὑπὲρ τῶν ὄλων διαγωνιζομένους. Πολλῶν δ' ἀναιρουμένων παρ' ἀμφοτέροις, τοῖς μὲν Καρχηδονίοις νεαλεῖς διεδέχοντο τὴν μίχην, τοῖς δὲ Σελιουντίοις οὐκ ἦν τὸ βοηθῆσον. Τῆς δὲ πολιορκίας ἐφ' ἡμέρας ἑννέα γενομένης μετὰ φιλοτιμίας ἀνυπερβλήτου, πολλὰ συνέβη τοὺς Καρχηδονίους κακοπαθεῖν, καὶ δρῦσαι δευτή. Κατὰ δὲ τὸ πεπτωκὸς μέρος τοῦ τείχους ἀναβάντων τῶν Ἰβήρων, αἱ μὲν ἐπὶ τῶν οἰκιῶν οὔσαι γυναῖκες ἀνεβόησαν· οἱ δὲ Σελιούντιοι, τομίζοντες ἀλισκεσθαι τὴν πόλιν, κατεπλίεγχαν, καὶ τὴν τείχη ἀπολιπόντες, κατὰ τὰς εἰςβολὰς τῶν στενῶν τόπων ἀθρόοι συνίσταντο· καὶ τὰς μὲν ὁδοὺς διοικοδομῆν ἐνεχείρησαν, τοὺς δὲ πολεμίους ἐπὶ πολὺν χρόνον ἡμύνοντο. Βιβυζομένων δὲ τῶν Καρχηδονίων, τὰ πλήθη τῶν γυναικῶν καὶ παιδῶν ἔφευγον ἐπὶ τὰς οἰκίας, καὶ τοῖς τε λίθους καὶ τὰς κεραμίδας ἔβαλλον ἐπὶ τοὺς πολεμίους. Ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον οἱ Καρχηδόνιοι κικῶς ἀπήλλαντον, οὔτε περιστῆναι δυνάμενοι τοὺς ἐν τοῖς στενωποῖς, διὰ τοὺς τῶν οἰκιῶν τοίχους, οὔτ' ἐπίσης διαγωνίσασθαι, διὰ τοὺς

ἀπὸ τῶν στεγῶν βάλλοντας. Οὐ μὴν ἀλλὰ τοῦ κινδύου μέχρι δαίλης παρεκτείνοντος, τοῖς μὲν ἀπὸ τῶν οἰκιῶν ἀγωνιζομένοις ἐνέλιπε τὰ βέλη, ταῖς δὲ Καρχηδονίοις οἱ διαδεχόμενοι τοὺς κακοπαθοῦντας ἀκέραιοι διηγωνίζοντο. Τέλος δὲ τῆς μὲν ἔνδον δυνάμειος ἀφαίρεσιν λαμβανούσης, τῶν δὲ πολεμίων ἀεὶ πλειόνων εἰς τὴν πόλιν ἐμπιπτότων, ἐξώσθησαν ἐκ τῶν στενωπῶν οἱ Σελινούντιοι.

(C. 57.) Sic una dies ducentorum et quadraginta annorum opus, quibus urbs illa steterat, excidio ac ruinis dedit. Incenditis, caedibus, expilatione, stupris omnia foedata, direpta, vastata sunt. Nemini pepercit atrocitas hostium, nisi matronis quae cum liberis ad delubra confugerant: quarum vitam non religio servavit, non misericordia, sed metus, ne desperantes illae templa incenderent, adimerentque ipsis sacra depraedandi facultatem.

57. Διὸ καὶ τῆς πόλεως καταλυθησομένης, παρὰ μὲν τοῖς Ἕλλησιν ἦν ὀδυροὺς καὶ δάκρυα θεωρεῖν, παρὰ δὲ τοῖς βικησίοις ἀλκίλαγμός ἦν καὶ βοή σύμμικτος. Οἱ μὲν γὰρ τὸ μέγεθος τῆς περιεστύψεως συμφορῆς ἐν ὀφθαλμοῖς ἔχοντες, προιδεῖς ἦσαν· οἱ δὲ, ταῖς εὐημερίαις ἐπληρόμενοι, σφίμπην παρεκελεύοντο. Εἰς δὲ τὴν ἀγορὴν συνδραμότων τῶν Σελινουντίων, οὗτοι μὲν ἐνταῦθα μαχόμενοι, πάντες ἀνηρέθησαν· οἱ δὲ βάρβαροι σκεδασθέντες καθ' ὅλην τὴν πόλιν, τὴν μὲν ἐν ταῖς οἰκίαις εὐδαιμονίαν συνήρπασαν, τῶν δὲ ἐγκαταλειφθέντων σωμάτων ἃ μὲν ἐν ταῖς οἰκίαις σπυκατέκαιον, τῶν δ' εἰς τὰς ὁδοὺς βιαζομένων οὐ διακρίνοντες οὔτε φύσιν, οὔθ' ἡλικίαν, ἀλλ' ὁμοίως παῖδας, νηπίους, γυναῖκας, πρεσβύτας ἐφόρευον, οὐδεμίαν συμπίθειαν λαμβάνοντες. Πικρωτηρίαζον δὲ καὶ τοῖς

νεκρούς, κατὰ τὸ πάτριον ἔθος· καὶ τινὲς μὲν χεῖρας ἀθρόας περιέφερον τοῖς σόμισσι, τινὲς δὲ κεφαλὰς ἐπὶ τῶν γυισθῶν καὶ τῶν σαννίων ἀνυπεύθυντας ἔφερον. Ὅσους δὲ τῶν γυναικῶν μετὰ τῶν τέκτων εἰς τοὺς τοῦσδε συμπεφευγίας κατελύμβραρον, παρεκλεύοντο μὴ φογεύειν· καὶ ταύταις μόναίσι πίστιν ἔδωκαν. Τοῦτο δ' ἐπράξουν οὐ τοὺς ἀκληροῦντας ἐλευθέρους, ἀλλ' ἐνλαβούμενοι μήποτε τὴν ἀσθηρίαν αἰ γυναικὲς ἀπογοῦσαι, κατακυύσσοι τοὺς τοῦσδε, καὶ μὴ δυνηθῶσι σπλῆσαι τὴν ἐν αὐτοῖς καθιερωμένην πολυτέλειαν. Τοσοῦτο γὰρ ὀμνήσθη διάφερον οἱ βάρβαροι τῶν ἄλλων, ὥστε τῶν λοιπῶν, ἕνεκα τοῦ μηδὲν ἀσεβεῖν εἰς τὸ δαιμόνιον, διωσωζότων τοὺς εἰς τὴν ἱερὰν καταπεφευγίας, Κισχηδότιοι τοῦναντίον ἀπέσχορον τῶν πολεμίων, ὅπως τοὺς τῶν θεῶν τοῦσδε σπλήσειαν. Ἰδὼν δὲ τυκτὸς οὔσης, ἣ μὲν πόλις διήρπαστο, τῶν δ' οἰκιστῶν αἰ μὲν κατεκαύθησαν, αἰ δὲ κατεσκήφησαν· αἰ δ' ἦν ἰσπὸς αἵματος καὶ νεκρῶν πλήρης. Ἐξουκισχίλιον μὲν πρὸς τοῖς μυρίοις εὐρέθη σώματα πεπτωκότα, καὶ ζωὸς ἀχμύλωτα συνήχθη πλείω τῶν πεντακισχιλίων.

(C. 58.) Qui a captivitate immunes, Agrigentum salvi pervenire, ibi omnia humanitatis officia experti sunt.

58. Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ βίου μεταβολὴν οἱ τοῖς Κισχηδοτίοις Ἕλλητες συμμαχοῦντες, ἤλθουν τὴν τῶν ἀκληροῦντων τέχνην. Αἰ μὲν γυναικὲς ἐστερημέται τῆς συνήθους τροφῆς, ἐν πολιμίων ὑβρεὶ διατηρέμενοι, ὑπομένουσαι δεινὰς ταλαιπωρίας·

ὧν ἔναι θυγατέρας ἐπιγίμους ὄρῃν ἠναγκάζουσι πασχούσας οὐκ οἰκεῖα τῆς ἡλικίας. Ἢ γὰρ βιασθέντων ὁμότης οὔτε παίδων ἔλευθέρων, οὔτε παρθένων φειδομένη, δεινὴς τοῖς ἠτυχηκόσι παρίστανει συμφορίας. Διόπερ αἱ γυναῖκες ἀναλογιζόμεναι μὲν τὴν ἐν τῇ Λιβύῃ μέλλουσαν αὐταῖς ἔσεσθαι δουλείαν, θεωροῦσαι δ' αὐτὰς ἅμια τοῖς τέκνοις ἐν ἀτιμίᾳ καὶ προπηλακισμῷ δεσποτῶν ἀναγκαζομένας ὑπακούειν, τοὺτους δ' ὄρῃσαι ἄσύνετον μὲν τὴν φωνήν, θηριώδη δὲ τὸν τρόπον ἔχοντας· τί μὲν ζῶντα τῶν τέκνων ἐπέμβου, καὶ καθ' ἕκαστον τῶν εἰς ταῦτα παρανομημάτων οἷονεὶ τυγμοὺς εἰς τὴν ψυχὴν λαμβάνουσαι, περιπαθεῖς ἐγίνοντο, καὶ πολλὰ τὴν ἑαυτῶν τύχην κατωδύροντο· τοὺς δὲ πατέρας, ἔτι δὲ ἀδελφοὺς, οἱ διαγωνιζόμενοι περὶ τῆς πατρίδος τετελευτήκασιν, ἐμακάριζον, οὐθὲν ἀνάξιον ἐσρακότας τῆς ἰδίας ἀρετῆς. Οἱ δὲ τὴν αἰχμαλωσίαν διαφυγόντες Σελινούρτιοι, τὸν ἀριθμὸν ὄντες ἑξακόσιοι πρὸς τοῖς διεχιλίαις, διεσώθησαν εἰς Ἀκράγαντα, καὶ πάντων ἔτυχον τῶν φιλεσθρόπων. Οἱ γὰρ Ἀκραγαντῖνοι σιτομετρήσαντες αὐτοῖς δημοσίᾳ, διέδωκαν κατὰ τὰς οἰκίας, παρακελευσάμενοι τοῖς ἰδιώταις, καὶ αὐτοῖς προθύμοις οὔσι, χορηγεῖν τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἅπαντα.

(C. 59.) Sero Syracusiorum auxilia Agrigentum veniant: frustra ab Hannibale captivos redimendi potestatem petunt. Qui esugerant, Selinuntii Empedionem legatum miserunt, cui Hannibal integras opes illisque, imposito tributo, urbem habitandi copiam restituit, lavens homini, qui semper a Carthaginiensium partibus fuisset. Sic nudata moenibus Selunante, victor Himeram petit, ulturus avum Hamilcarem, ibi priore bello trucidatum, et patrem Gesconem, eius urbis causa exilio

multatum. Inde atrocissima oritur dimicatio, inuanturque Hieracaci Syracusiorum ex Agrigento manu aliisque sociis, quibus Diocles praeerat.

59. Ἄμα δὲ τούτοις προητοιμαμένοις, εἰς τὸν Ἀκράγαντα κατήντησαν στρατιῶται τριεξήλιοι παρὰ Συρακουσίων ἐπίλεκτοι, προητοιμαμένοι κατὰ σκοπὸν ἐπὶ τὴν βοήθειαν. Πυθόμενοι δὲ τὴν πόλιν ἠλωκυῖαν, πρέσβεις ἀπέστειλαν, παρακαλοῦντες τὸν Ἀντίβαν τοὺς τε αἰχμαλώτους ἀπολυτροῦσαι, καὶ τῶν θεῶν τοὺς ναοὺς εἶσαι. Ὁ δ' Ἀντίβας ἀπεκρίθη, τοὺς μὲν Σελινοῦτιοὺς, μὴ δυνάμενους τηρεῖν τὴν ἐλευθερίαν, πείραν τῆς δουλείας λήψεσθαι· τοὺς δὲ θεοὺς ἐκτὸς Σελινοῦντος οἴχεσθαι, προσκόψαντας τοῖς ἐνοικοῦσιν. Ὅμοις δὲ τῶν πεφευγόντων Ἐμπεδίωτα πρὸς βεντήν ἀποστειλάντων, τούτῳ μὲν ὁ Ἀντίβας τίς οὐσίας ἀποκατέστησεν· αἰὲ γὰρ ἦν τὰ Καρχηδονίων πεφρονηκός, καὶ πρὸ τῆς πολιορκίας τοῖς πολίταις συμπεφρονηκός, μὴ πολεμεῖν Καρχηδονίους· ἐχαρίσατο δ' ἐκ τῶν τοὺς συγγενεῖς, τοὺς ὄντας ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις, καὶ τοῖς ἐκπεφυγόσι Σελινοῦτιοῖς ἔδωκεν ἔξουσίαν τὴν πόλιν οἰκεῖν, καὶ τὴν χώραν γεωργεῖν, τελούντας φόρον τοῖς Καρχηδονίοις. Αὕτη μὲν οὖν ἡ πόλις ἀπὸ τῆς κίσεως οἰκηθεῖσι χρόνον ἑτῶν διακοσίων τεσσαράκοντα δύο, ἐάλω· ὁ δὲ Ἀντίβας περιελὼν τὰ τεῖχη τῆς Σελινοῦντος, ἀγέζαυξε μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως ἐπὶ τὴν Ἰμέραν, ἐπιθυμῶν μάλιστα ταύτην κατασκήψαι τὴν πόλιν. Διὰ ταύτην γὰρ ὁ μὲν πατὴρ αὐτοῦ φυγὰς ἦν, ὁ δὲ προπάτωρ Ἀμίλκας πρὸς ταύτην καταστρατηγηθεὶς ὑπὸ Ἰέλω

νος ἀγῆρθεθῆ, καὶ μετ' αὐτοῦ πεντεκαίδεκα μυριάδες στρατιωτῶν ἀγῆρθεθῆσαν, ἄλλαι δὲ οὐκ ἐλίπτους τοῦτων ἠχμαλωτίσθησαν. Ἐπὲρ ὧν σπεύδων τιμορίαν λαβεῖν Ἀντίβας, τέτρασι μυριάσιν ἄποθεν τῆς πόλεως ἐπὶ τινῶν λόφων κατεστρατοπέδευσε, τῇ δ' ἄλλῃ δυνάμει πάσῃ περιεστρατοπέδευσε τὴν πόλιν, προσγενομένων ἄλλων παρὰ τε Σικελῶν καὶ Σικανῶν δις μυριάων στρατιωτῶν. Στήσας δὲ μηχανάς, τὸ τεῖχος κατὰ πλείονας τόπους ἐσάλευε, καὶ πολλῷ πλήθει διαγωνιζόμενος ἐκ διαδοχῆς, κατέπνευε τοὺς πολιορκουμένους, ἅτε καὶ τῶν στρατιωτῶν ἐπηρημένων ταῖς εὐτυχίαις. Ἐπόρευτε δὲ καὶ τὰ τεῖχη, καὶ ξύλοις ὑπῆρειδεν, ὧν ἐμπρησθέντων, ταχὺ πολὺ μέρος τοῦ τεύχους ἔπεσεν. Ἐνθα δὲ συνέβαινε καρτερωτάτην μάχην γίνεσθαι, τῶν μὲν βιαζομένων ἐντὸς τοῦ τεύχους παρειαπεσεῖν, τῶν δὲ φοβουμένων μὴ ταῦτ' ἀπόθωσι τοῖς Σελινουντίοις. Αὐτὸ καὶ τὸν ἔσχατον ἀγῶνα τιθεμένων αὐτῶν ὑπὲρ τέκνων καὶ γονέων καὶ τῆς περιμαχίτου πᾶσι πατρίδος, ἐξέωσθησαν οἱ βάρβαροι, καὶ ταχὺ τὸ μέρος τοῦ τεύχους ἀνωκοδόμησαν. Παρεγενήθησαν δ' αὐτοῖς εἰς τὴν βοήθειαν οἱ τ' ἐξ Ἀκράγαντος Συρακοῦσιοι, καὶ τινες τῶν ἄλλων συμμάχων, οἱ πάντες εἰς τετρακισχιλίους, ὧν Διοκλῆς ὁ Συρακοῦσιος εἶχε τὴν ἡγεμονίαν.

(C. 60.) His strenue pugnantibus, barbari, audacia hostium et repentina impressione percussi, terga verterunt. Quibus opem laturus Hannibal milites, quos in castris habebat, deduxit, et Himeraeos, qui perturbatis illos ordinibus insectabantur, sic est adortus, ut magna tandem cum caede in fugam sese effunderent.

60. Τότε μὲν οὖν, γυκτὸς ἀφελομένης τὴν ἐπὶ

τῶν πλείονα φελοεικίαν, ἔλυσαν τὴν πυλιορκίαν. Ἄμμι δ' ἡμέρῃ τοῖς Ἱμεραίοις ἔδοξε μὴ περιορᾶν αὐτοὺς συγκεκλεισμένους ἀγεννῶς, καθάπερ τοὺς Σελινουρτίους· ἐπὶ δὲ τῶν τειχῶν φύλακας κατέτατον, τοὺς δ' ἄλλους στρατιώτας σὺν τοῖς παριγεγοιόσι συμμύχοις ἐξήγαγον, ὄντας περὶ μύριους. Ἀπροςδοκῆτως δὲ τοῖς πολεμίοις ἀπαντήσαντες, εἰς ἐκπληξιν ἤγαγον τοὺς βαρβάρους, νομίζοντας ἤκειν τοὺς συμμύχους τοῖς πολιορκουμένοις. Πολὺ δὲ ταῖς τόλμαις ὑπερέχοντες καὶ ταῖς εὐχειρίαις, καὶ τὸ μέγιστον, μιᾶς ἐλπίδος εἰς σωτηρίαν ὑποκειμένης, εἰ τῇ μάχῃ κρατήσειαν, εὐθὺς τοὺς πρώτους ὑποσπίπτιας ἀνεῖλον. Τοῦ δὲ πλήθους τῶν βαρβάρων συντρέχοντος ἐν ἀταξίᾳ πολλῇ, διὰ τὸ μηδέποτε ἂν ἐλπῖσαι τοὺς συγκεκλεισμένους τηλικαῦτα τολμήσειν, οὐ μετρίως ἤλαττοῦντο. Εἰς ἓνα γὰρ τόπον ὀκτώ μυριάδων συνδραμουσῶν, ἀτάκτως συνέβαινε τοὺς βαρβάρους ἀλλήλοις ἐμπίπτειν, καὶ πλείονα πύσχειν ὑφ' ἑαυτῶν ἢ περὶ ὑπὸ τῶν πολεμίων. Οἱ δ' Ἱμεραῖοι θεατικῶς ἔχοντες ἀπὸ τῶν τειχῶν γονεῖς καὶ παῖδας, ἔτι δὲ τοὺς οἰκίους ἀπαντας, ἀφειδῶς ἐχρῶντο τοῖς ἰδίοις σώμασιν εἰς τὴν κοινὴν σωτηρίαν. Ἀμπερῶς δ' αὐτῶν ἀγωνιζομένων, οἱ βάρβαροι τὰς τε τόλμας καὶ τὸ παράδοξον καταπλαγέντες, πρὸς φυγὴν ἐτρέπησαν. Τούτων δ' οὐδενὶ κόσμῳ φευγόντων πρὸς τοὺς ἐπὶ τῶν λόφων στρατοπεδεύοντας, ἐπηκολούθουν, ἀλλήλοις παρακελευόμενοι μηδένα ζῶγειν· καὶ πλείους ἀνεῖλον τῶν ἑξακισχιλίων. ὡς Τίμαιος, ὡς δ' Ἐφορός φησι,

δισμυρίων. Ὁ δ' Ἀννίβας ὄρων τοὺς ἰδίους καταπονουμένους, κατεβίβασε τοὺς ἐπὶ τῶν λόφων κατεστρατοπεδευκότες, καὶ παραβοηθήσας τοῖς ἐλαττομένοις, κατέλαβε τοὺς Ἱμεραιοὺς ἐν οὐδεμιᾷ τάξει τὸν διωγμὸν ποιουμένους. Γενομένης δὲ μάχης καρτερούς, τὸ μὲν πλῆθος τῶν Ἱμερῶν πρὸς φυγὴν ὤρμησαν· τρισχίλιοι δ' αὐτῶν ὑποστάντες τὴν τῶν Καρχηδονίων δύναμιν, καὶ πολλὰ δράσαντες, ἅπαντες ἀνῆρέθησαν.

(C. 61.) Peracta pugna, quoniam tumor increhuerat, Hannibalem, impositis in utrimque ad Motyen fortissimis militibus, Syracusas petiturum, ut urbem defensoribus vacuum invadat; Diocles, invitis Himeracis, partem copiarum domum reducit, partem urbis praesidio relinquit. Comitantur illum Himerensium quam plurimi.

61. Τῆς δὲ μάχης ταύτης ἤδη τέλος ἐχούσης, κατέπλευσαν πρὸς τὴν Ἱμέραν πέντε πρὸς ταῖς ἑκοσι τριῆρεις παρὰ τῶν Σικελιωτῶν, ὡς πρότερον μὲν ἀπεστάλκεισαν τοῖς Λυκεδαμονίοις ἐπὶ συμμαχίαν· τότε δ' ἀνέστρεψαν ἀπὸ τῆς στρατείας. Διδόθη δὲ καὶ φήμη τις κατὰ τὴν πόλιν, ὅτι Συρακούσιοι μὲν πανδημεὶ μετὰ τῶν συμμάχων πορεύονται τοῖς Ἱμεραιοῖς βοηθεῖν, Ἀννίβας δὲ μέλλοι τὰς ἐν Μοτύῃ τριῆρεις πληροῦν τῶν κρατίστων ἀνδρῶν, καὶ περιπλεύσας ἐπὶ Συρακούσας, ἔρημον τὴν πόλιν τῶν ἀμυνομένων καταλαβέσθαι. Διόπερ Διοκλῆς ὁ τῶν ἐν Ἱμέρῃ στρατηγὸς συνεβούλευσε τοῖς ναυάρχοις τὴν ταχίστην ἐκπλεῖν εἰς Συρακούσας, ἵνα μὴ συμβῆ κατὰ κράτος ἄλλῶναι τὴν πόλιν, ἀπολωλῶτων ἐν τῇ μάχῃ τῶν κρατίστων ἀνδρῶν. Διόπερ ἐφαίνετο συμφέρειν αὐτοῖς ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν, καὶ

τοὺς μὲν ἡμίσεις εἰς τὰς τριήρεις ἐμβιβάζουσι, (ταύ-
 τας γὰρ κατακομιεῖν αὐτοὺς, μέχρις ἂν ἐκτὸς τῆς
 Ἰμεραίας γίνωνται χώρις,) τοῖς δ' ἡμίσεσι τηρεῖν,
 ἕως ἂν πάλιν αἰ τριήρεις ἐπιστρέψωσι. Τῶν δ' Ἰμε-
 ραίων σχετλιαζόντων μὲν ἐπὶ ταῖς λεγομένοις, οὐκ
 ἐχόντων δὲ ὃ πρῆξεναι ἕτερον, αἰ μὲν τριήρεις νυ-
 κτὸς ἐπληροῦντο κατὰ σπουδὴν ἀναμιξ γυναικῶν τε
 καὶ παιδῶν, ἔτι δὲ τῶν ἄλλων σωματίων ἐπὶ τούτων
 ἀποπλεόντων ὡς ἐπὶ Μεσσήρην· Διοκλῆς δὲ τοὺς
 ἰδίους στρατιώτας ἀναλαβὼν, καὶ τοὺς πεσόνας ἐν
 τῇ μάχῃ κυταλιπῶν, ἄρμησεν ἐπ' οἴκου τὴν πο-
 ρεῖαν ποιούμενος. Πολλοὶ δὲ τῶν Ἰμεραίων μετὰ
 τέκνων καὶ γυναικῶν ἐξώρμησαν σὺν τοῖς περὶ τὸν
 Διοκλῆν, μὴ δυναμένων χωρῆσαι τῶν τριήρων τὸν
 ὄχλον.

(C. 62.) Praesidiarii quamquam paucos fortiter propugnant;
 tamen postredie, quum iam trementes redeuntes conspicerent,
 hostium impetui concedunt. Qui, expugnata urbe, omnia terro
 flammaque miscent, nec prius a caede temperant, quam sedium
 iis sanorumque direptio imperatur. Hannibal captivorum san-
 guine avo parentat. Tum, exactorato exercitu, cum Siculis
 Campanos dimittit, de iniquitate Carthaginiensium graviter que-
 rentes; relictoque in Sicilia praesidio, praeda onustus, pa-
 triam repetit, ubi lactis omnium acclamationibus excipitur.

62. Οἱ δ' ἐν τῇ πόλει κυταλιφθέντες διενυχτέ-
 ρον μὲν ἐν τοῖς ὕπλοις ἐπὶ τῶν τειχῶν· ἄμυ δ'
 ἡμέρα τῶν Καρχηδονίων περιστρατοπεδευσάντων
 τὴν πόλιν, καὶ πυκνὰς προσβολὰς ποιουμένων, οἱ
 καταλειφθέντες τῶν Ἰμεραίων ἀφειδῶς ἠγωνίζοντο,
 προσδοκῶντες τὴν τῶν νεῶν παρουσίαν. Ἐκτίνην
 μὲν οὖν τὴν ἡμέραν διεκαρτέρησαν· τῇ δ' ὑστεραίῃ
 τῶν τριήρων ἐπιφαινομένων, ἤδη συνέβαινε τὸ μὲν

τείχος πεσεῖν ὑπὸ τῶν μηχανῶν, τοὺς δ' Ἰβηρας ἀθρόους παρεϊσπεσεῖν εἰς τὴν πόλιν. Τῶν δὲ βαρβάρων οἱ μὲν ἠμύνοντο τοὺς παραβουθούοντας τῶν Ἱμεραίων, οἱ δέ, καταλαμβανόμενοι τὰ τεῖχη, παρεδέχοντο τοὺς ἰδίους. Κατὰ κράτος οὖν ἀλούσης τῆς πόλεως, ἐπὶ πολὺν χρόνον οἱ βάρβαροι πάντας ἐφόνευον τοὺς καταλαμβανομένους ἀστυπαθῶς, τοῦ δ' Ἀντίβα ζῶργεῖν παρυγγείλαντος, ὁ μὲν φόνος ἔληξεν, ἡ δ' ἐκ τῶν οἰκιῶν εὐδαιμονία διεφορεῖτο. Ὁ δ' Ἀντίβας τὰ μὲν ἱερὰ συλήσας, καὶ τοὺς καταφυγόντας ἰκέτας ἀποσπάσας, ἐνέπρησε, καὶ τὴν πόλιν εἰς ἔδαφος κατέσκαψεν, οἰκισθεῖσαν ἔτη διακόσια τεσσαράκοντα. Τῶν δ' αἰχμαλώτων γυναικῶν τε καὶ παῖδας διαδοὺς εἰς τὸ στρατόπεδον παρεφύλαττε· τῶν δ' ἀνδρῶν τοὺς ἀλόντας εἰς τριςχιλίους ὄντας παρήγαγεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἐν ᾧ πρότερον Ἀμίλκας ὁ πάππος αὐτοῦ ὑπὸ Γέλωνος ἀνῆρέθη, καὶ πάντας αἰκισιόμενος κατέσφαξε. Μετὰ δὲ ταῦτα διαλύσας τὸ στρατόπεδον, τοὺς μὲν ἀπὸ Σικελίας συμμάχους ἀπέστειλεν εἰς τὰς πατρίδας, μεθ' ὧν καὶ Κυμπανοὶ συνηκολούθησαν, ἐγκαλοῦντες μὲν τοῖς Καρχηδονίοις, ὡς αἰτιώτατοι μὲν τῶν εὐήμερημάτων γεγενημένοι, οὐκ ἀξίας δὲ χάριτας εἰληφότες τῶν πεπραγμένων. Ὁ δ' Ἀντίβας εἰς τὰς μακρὰς ναῦς καὶ φορητοὺς ἐμβιβάσας τὴν δύναμιν, καὶ τοὺς ἰκανοὺς τοῖς συμμάχοις ἀπολιπὼν στρατιώτας, ἐξέπλευσεν ἐκ τῆς Σικελίας. Ἐπεὶ δ' εἰς Κυρχηδοῖα κατέπλευσε μετὰ πολλῶν λεφύρων, ἀπῆντων αὐτῷ πάντες δεξιούμενοι καὶ τιμῶντες,

ὧς ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ μείζονα πράξαντα τῶν πρότερον στρατηγῶν.

(C. 63.) Hierocrates, Syracusiorum quondam praetor, aacedaemoniis auxilio missus, sed per factionem in exilium actus, tum a Pharnabazo pecunia adiutus, in Siciliam redit, occupataque Selinunte, et agros Carthaginiensibus subiectos depopulatus, gratiam popularium recuperavit.

63. Εἰς δὲ τὴν Σικελίαν κατέπλευσεν Ἐρμοκρίτης ὁ Συρακούσιος. Οὗτος δ' ἐν μὲν τῇ πρὸς Ἀθηναίους πολέμῳ στρατηγήσας, καὶ πολλὰ τῇ πατρίδι χρήσιμος γενόμενος, πλεῖστον ἴσχυσε παρὰ τοῖς Συρακουσίοις· μετὰ δὲ ταῦτα ναύαρχος πεμφθεὶς οὖν τριάκοντα πέντε τριήρεσι Λακεδαιμονίοις συμμαχήσων, ὑπὸ τῶν ἀντιπολιτευομένων κατεστρατιώσθη, καὶ φυγῆς μὲν ἐγενήθη κατὰδικος, τὸν δὲ στόλον παρέδωκεν ἐν Πελοποννήσῳ τοῖς ἐπὶ τὴν διαδοχὴν ὑποσταλεῖσιν. Αὐτὸς δ' ἐκ τῆς στρατείας φιλίαν ἔχων πρὸς Φαρνάβαζον τὸν τῶν Περσῶν σατραπὴν, ἔλαβε παρ' αὐτοῦ πολλὰ χρήματα, μετ' ὧν εἰς Μεσσήνην καταπλεύσας, πέντε μὲν ἐναυπήγησε τριήρεις, χιλίους δ' ἐμισθώσατο στρατιώτας. Παρλαβῶν δὲ καὶ τῶν ἐκπεπωκότων Ἰμερῶν ὡς χιλίους, ἐπεχείρησε μὲν εἰς Συρακούσας καταλθεῖν, συναγωνιζομένων αὐτοῦ τῶν φίλων· ἀποτυχὸν δὲ τῆς ἐπιβολῆς, ὄρησε διὰ τῆς μεσογείου, καὶ καταλαβόμενος τὸν Σελινοῦντια, καὶ τῆς πόλεως μέρος εἰείχισε, καὶ πανταχόθεν κατεκίλει τοὺς διασσωσμένους τῶν Σελινουντίων. Πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους ὑποδεχόμενος εἰς τὸν τόπον, συνήγαγε δύναμιν ἐπιλέκτων ἀνδρῶν ἑξακισχιλίων. Ἐντεῦθεν δ' ὁρμώμενος, πρῶτον μὲν τὴν τῶν Μοιτηγῶν

ἐπόρθησε χώραν, καὶ τοὺς ἐπέξειλθόντας ἐκ τῆς πό-
 λεως μάχη κρατήσας, πολλοὺς μὲν ἀνείλε, τοὺς δ'
 ἄλλους συνεδίωξεν ἐντὸς τοῦ τείχους. Μετὰ δὲ ταῦ-
 τα τὴν τῶν Πανορριτιῶν χώραν λεηλατήσας, ἀναρι-
 θμήτου λείας ἐκυρίευσεν. Τῶν δὲ Πανορριτιῶν παν-
 δημὴν παρατιξαμένων πρὸ τῆς πόλεως, εἰς πεντακο-
 σίους μὲν αὐτῶν ἀνείλε, τοὺς δ' ἄλλους συνέκλεισεν
 ἐντὸς τῶν τειχῶν. Πυραπλησίους δὲ καὶ τὴν ἄλλην
 χώραν ἤπασαν, τὴν ὑπὸ Κυρρηθονίου οὖσαν, πορ-
 θῶν, ἐπαίγου πικρὰ τοῖς Σικελιώταις ἐτύγχανεν.
 Εὐθὺς δὲ καὶ τῶν Συρακουσίων οἱ πλεῖστοι μετε-
 μελήθησαν, ἠναξίως τῆς ἰδίας ἡρετῆς ὄρωντες πε-
 φρυγαδευμένον τὸν Ἐρμοκράτην. Διὸ καὶ περὶ αὐ-
 τοῦ πολλῶν λόγων γινομένων ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ὁ
 μὲν δῆμος φανερώς ἦν βουλόμενος καταδέχεσθαι
 τὸν ἄνδρα· ὁ δ' Ἐρμοκράτης ἀκούων τὴν περὶ αὐ-
 τοῦ φήμην ἐν ταῖς Συρακούσαις, παρσκευάζετο
 πρὸς τὴν αὐτοῦ κάθοδον ἐπιμελῶς, εἰδώς τοὺς ἀντι-
 πολιτευομένους ἀντιπράξοντας. Καὶ τὰ μὲν κατὰ
 τὴν Σικελίαν ἐν τούτοις ἦν.

(C. 64.) Inde scriptor in belli Peloponnesiaci historia pergīt. Nempe Thrasyllus, repulsus Epheso, quam expugnare conabatur, Lesbum petit. Qui ad Cyzicum haerebant, Atheniensium duces, Chalcedonem profecti, primo castellum Chrysopolin condunt, relictoque ibi praesidiu, decimas a navigantibus ex Ponto exigunt. Tum, divisis copiis, Theramnes Chalcedonem et Byzantium obsidet; Thrasybulus Thraciae urbes domat; Alcibiades pecuniae vim e Pharnabazi provincia colligit. Interim Pylus, quam Messeni tenebant, in Lacedaemoniorum potestatem rediit, frustra illuc ad defensionem misso Anyto, qui propterea proditionis accusatus Athenis, iudicium primis donis corrumpit.

64. Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα, Θράσυλλος πεμφθεὶς παρ' Ἀθηναίων μετὰ νεῶν τριήκοντι καὶ πολλῶν

ὀπλιτῶν, σὺν ἵππεῦσιν ἑκατόν, κατέπλευσεν εἰς τὴν Ἐφεσον· ἐκβιβάσας δὲ τὴν δύναμιν, κατὰ δύο τόπους προσβολῆς ἐποίησατο. Τῶν δ' ἔνδον ἐπεξελεύοντων, καρτεράν συνέβη μάχην συστήναι. Πανδημεὶ δὲ τῶν Ἐφεσίων ἀγωνισαμένων, τετρακόσιοι μὲν τῶν Ἀθηναίων ἔπισον, τοὺς δ' ἄλλους ὁ Θράσυλλος ἀναλαβὼν εἰς τὰς ναῦς, ἐξέπλευσεν εἰς Λέσβον. Οἱ δὲ περὶ Κύζικον ὄντες τῶν Ἀθηναίων στρατηγοί, πλεύσαντες ἐπὶ Χαλκηδόνα, Χρυσόπολιν ἔκτισαν φρούριον, καὶ τὴν ἱκανὴν αὐτῶ κατέλιπον δύναμιν· τοῖς δ' ἐπὶ τούτων κατασταθεῖσι προσέταξαν δεκάτην πράττεσθαι τοὺς ἐκ τοῦ Πόντου πλείοντας. Μετὰ δὲ ταῦτα διελομένων αὐτῶν τὰς δυνάμεις, Θηραμένης μὲν μετὰ πενήκοντα νεῶν κατελείφθη, πολιορκήσων Χαλκηδόνα καὶ Βυζάντιον· Θρασύβουλος δὲ περὶ Θράκην πεμφθεὶς, τὰς ἐν τούτοις τοῖς τόποις πόλεις προσηγάγετο· Ἀλκιβιάδης δὲ τὸν Θράσυλλον μετὰ τῶν τριάκοντα νεῶν ἀπολύσας, ἔπλευσεν εἰς τὴν ὑπὸ Φαρνάβραζον χώραν· καὶ κοινῇ πολλὴν αὐτῆς πορθήσαντες, τοὺς τε στρατιώτας ἐνέπλημαν ἠφελείας, καὶ αὐτοὶ χρήματα συνήγαγον ἐκ τῶν λαφύρων, βουλόμενοι κουφίσαι τὸν δῆμον τῶν εἰσφορῶν. Λικεδαίμονιοι δὲ περὶ τὸν Πύλον, ἢ Μεσσήνιοι φρουρᾷ κατεῖχον, κατὰ μὲν θάλατταν ἔνδεκα ναυσίν· ὧν ἦσαν αἱ μὲν ἀπὸ Σικελίας πέντε, ἕξ δὲ ἐκ τῶν πολιτῶν πεπληρωμέναι· πεζῇ δὲ παρήγαγον ἱκανὴν δύναμιν, καὶ περιστρατεύσαντες τὸ φρούριον,

ἐπόρθουν ἅμα καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. Ἄ δὴ πυθόμενος ὁ τῶν Ἀθηναίων δῆμος, ἐξιμπέστευκε τοῖς πολιορκουμένοις εἰς βοήθειαν ναῦς τριάκοντα, καὶ στρατηγὸν Ἄνυτον τὸν Ἀνθεμίωνος. Οὗτος μὲν οὖν ἐκπλεύσας, καὶ διὰ τινὰς χειμῶνας οὐ δύνηθεὶς τὸν Μαλέαν κόλπον, ἀπέπλευσεν εἰς Ἀθήνας ἕφ' οἷς ὁ μὲν δῆμος ὄργισθεὶς, καὶ κατατιασάμενος αὐτοῦ προδοσίαν, μετέστησεν εἰς κρίσιν· ὁ δ' Ἄνυτος ἰσχυρῶς κινδυνεύων, ἐφύρυστο χρήμασι τὴν ἰδίαν ψυχὴν, καὶ πρῶτος Ἀθηναίων δοκεῖ δικαστήριον δωροδοκῆσαι. Οἱ δ' ἐν τῇ Πύλῳ Μεσσηνιοὶ μέχρι μὲντινος ἀντεῖχον, προσδοκῶντες παρὰ τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν· ὡς δ' οἱ μὲν πολέμιοι τὰς προσβολὰς ἐκ διαδοχῆς ἐποιοῦντο, τῶν δὲ ἰδίων οἱ μὲν ἐκ τῶν τραυμάτων ἀπέθνησκον, οἱ δ' ἐκ τῆς σιτοδείας κακῶς ἀπῆλλαιτον, ὑπόσπονδοι τὸν τόπον ἐξέλιπον. Λακεδαιμόνιοι μὲν οὖν ἐγκρατεῖς ἐγένοντο τῆς Πύλου, πεντεκαίδεκα ἔτη τῶν Ἀθηναίων αὐτὴν κατεσχηκότων, ἀφ' ὅτου Δημοσθένης αὐτὴν ἐτείχισε.

(C. 65.) Megarenses interea Nisaeam capiunt, a Leotrophida et Timarcho, Atheniensium ducibus, devicti. Quo facto Lacedaemonii Ctesisippidam cum classe opitulari sociis iubent: qui exulum e Chio pecunia instructus, tum arcem occupavit, tum illos reduxit, ab adversariis posthac saepius lacessitos.

65. Τούτων δὲ πραττομένων, Μεγαρεῖς μὲν Νισαίαν ὑπὸ Ἀθηναίους οὔσαν εἶλον. Ἀθηναῖοι δ' ἐπ' αὐτοὺς ἀπέστειλαν Λεωτροφίδην καὶ Τίμαρχον, μετὰ μὲν πεζῶν χιλίων, ἰππέων δὲ τετρακοσίων. Οἷς οἱ Μεγαρεῖς ἀπαντήσαντες μετὰ τῶν ὀπλων πωνδημεί, καὶ παραλαβόντες τινὰς τῶν ἐκ Σικελίας, περριτάξαντο πρὸς τοῖς λόφοις, ταῖς Κέρασι καλουμέ-

τοῖς. Τῶν δ' Ἀθηναίων λιμπρῶς ἀγωνισαμένων, καὶ πολλαπλασίους ὄντας τοὺς πολεμίους τρεψαμένων, Μεγαρέων ἔπεισον μὲν πολλοί, τῶν δὲ Λακεδαιμονίων εἴκοσι μόνον. Οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι βαρέως φέροντες ἐπὶ τῷ τὴν Νισαίαν κατειληθῆθαι, τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους οὐκ ἐδίωξαν, πρὸς δὲ τοὺς Μεγαρεῖς χαλεπῶς διακείμενοι, παμπληθεῖς ἀνείλον. Λακεδαιμόνιοι δὲ Κρατησιπίδαν ἐλόμενοι ναύαρχον, καὶ παρὰ τῶν συμμάχων ναῦς αὐτῶν πληρώσαντες εἴκοσιπέντε, προσέτιζαν παραβοηθεῖν τοῖς συμμάχοις. Οὗτος δὲ χρόνον μὲν τινα περὶ τὴν Ἰωνίαν διέτριψεν, οὐθὲν ἄξιον λόγου πράξας· μετὰ δὲ ταῦτα παρὰ τῶν ἐκ Χίου φυγάδων λαβὼν χρήματα, κατήγαγεν αὐτούς, καὶ τὴν ἀκρόπολιν τῶν Χίων κατελάβετο. Οἱ δὲ κατελθόντες τῶν Χίων τῶν ἀντιπολιτενομένων αὐτοῖς καὶ τῆς ἐκπτώσεως αἰτίων ὄντων εἰς ἑξακοσίους τὸν ἀριθμὸν ὄντας ἐφυγάδευσαν. Οἷτοι δὲ τῆς ἀντιπέρας ἠπειροῦ χωρίον Ἀταρνεῖ καλούμενον κατελάβοιτο, σφόδρα τῇ φύσει καθεσπηκὸς ὄχυρόν· καὶ τὸ λοιπὸν ἐκ τούτου τὰς ἀφορμὰς ἔχοντες, ἐπολέμουν τοῖς Χίον ἔχουσι

(C. 66.) Munita Lampsaco, Alcibiades et Thrasyllus Theramni se iungunt, Lacedaemonios ad Chalcedonem superant, eorumque imperatorem Hippocratem caedunt. Devictis Theramenes tributum porro solvendum imperat, oppugnans deinde Byzantium. Alcibiades autem, susceptus in Hellespontum et Chersonesum expeditione, collectaque inde pecuniae vi, quam Thracas ad stipendia secum facienda adduxisset, citato ad Therameneum cursu Byzantium proficiscitur. Magnum in urbe praesidium collocat Clearchus, oppugnationi strenue resistens; sed ubi ad Pharnabazum pecuniam petiturus se contulerat; (C. 67.) Byzantium non nulli, asperitatem Clearchi peccati, proditioe Athenienses in urbem recipiunt. Irrumpentibus dum acriter obviuntur Lacedaemonii; Alcibiades nulla Byzantios iniuria affectum icl proclamavit. Quo facto oppidani in ipsos Lacedaemonios arma convertunt. Ex.

rupta tandem urbs redditur Byzantiis, supplicesque Lacedaemoniorum ad iudicium populi subeundum Athenas transferuntur.

66. Τούτων δὲ πραττομένων, Ἀλκιβιάδης καὶ Θράσυλλος Λίμψακον τειχίσαντες, ἐν μὲν ταύτητὴν ἱκανὴν φυλακὴν κατέλιπον, αὐτοὶ δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἐξέπλευσαν πρὸς Θηραμένην, ὃς ἐπόρθει τὴν Χαλκηδόνα, καὶς μὲν ἔχων ἐβδομήκοντα, στρατιώτας δὲ πεντακισχιλίους. Ἀθροισθεῖσθαι δὲ τῶν δυνάμεων εἰς ἓνα τόπον, ἀπειχίσαν τὴν πόλιν ἀπὸ θαλάττης εἰς θάλατταν ξυλίνοι τείχει. Ὁ δ' ἐν τῇ πόλει καθιστάμενος ὑπὸ Λακεδαιμονίων Ἴπποκράτης ἡγεμών, (ὃν οἱ Λάκωνες ἄρμοσθην ἐκάλουν,) τοὺς τ' ἰδίους στρατιώτας ἀντιἔηγαγε καὶ τοὺς Χαλκηδονίους ἅπαντας. Γενομένης δὲ καρτερᾶς μάχης, καὶ τῶν περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην ἐρήθωμένους ἀγωνισαμένων, ὅτε Ἴπποκράτης ἔπεσε, καὶ τῶν λοιπῶν οἱ μὲν ἀνιέρθησαν, αἱ δὲ κατατρωθέντες συνέφυγον εἰς τὴν πόλιν. Μετὰ δὲ ταῦτα Ἀλκιβιάδης μὲν εἰς Ἰλλήσποντον καὶ Χερρόνησον ἐξέπλευσε, βουλόμενος ἀθροῖσαι χρήματα· οἱ δὲ περὶ τὸν Θηραμένην ὁμολογίαν ἐποίησαντο πρὸς Χαλκηδονίους, φόρον λαμβάνειν παρ' αὐτῶν, ὅσον καὶ πρότερον. Ἐντεῦθεν δὲ τὰς δυνάμεις ἀπαγαγόντες πρὸς Βυζάντιον, ἐπολιόρχουν τὴν πόλιν, καὶ μετὰ πολλῆς σπουδῆς ἀποτειχίζεν ἐπεχείρησαν. Ἀλκιβιάδης δὲ ἀθροίσας χρήματα, πολλοὺς αὐτῷ τῶν Θρακῶν ἔπεισε συστρατεῦσαι. Παρέλαβε δὲ καὶ τοὺς Χερρόνησον οἰκοῦντας πανδημεῖ, καὶ μετὰ πάσης δυνάμεως ἀναζεύξας, πρῶτον μὲν Σηλυβρίαν διὰ προδοσίας εἶλεν, ἐξ ἧς

πολλὰ χρήματα πρυζιόμενος, ἐν μὲν ταύτῃ φρουρίᾳ κατέλιπεν, αὐτὸς δὲ διὰ τάχους ἦκε πρὸς τοὺς περὶ Θηραμένην εἰς Βυζάντιον. Ἀθροισθεῖσιν δὲ τῶν δυνάμεων, οὗτοι μὲν τὰ πρὸς πολιορκίαν ἡτοιμάζοντο· ἡμελλόν γὰρ νικήσειν πόλιν βίβρος ἔχουσαν, καὶ γέμουσαν τῶν ὑπὲρ αὐτῆς ἀμυνομένων. Χωρὶς γὰρ τῶν Βυζαντιῶν πολλῶν ὄντων, Κλέαρχος ὁ Λακεδαιμόνιος ἀρμουστῆς εἶχε πολλοὺς ἐν τῇ πόλει τῶν Πελοποννησιῶν, καὶ μισθοφόρους. Μέχρι μὲν οὖν τινὸς προσβολῆς ποιούμενοι, κακὸν οὐδὲν ἀξιόλογον δρωῖντες τοὺς ἔνδον διετέλουν· ἐπεὶ δ' ὁ τῆς πόλεως ἐπιστάτης ἀπῆλθε πρὸς Φαρνάβουζον, ὅπως λάβῃ χρήματα, τηρικαυτὰ τινες τῶν Βυζαντιῶν, μισοῦντες τὸ βίβρος τῆς ἐπιστασίας, (ἦν γὰρ ὁ Κλέαρχος χαλεπός,) προὔδωκαν τὴν πόλιν τοῖς περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην.

67. Οὗτοι δὲ ὡς λύσοντες τὴν πολιορκίαν, καὶ τὰς δυνάμεις ἀπάζοντες εἰς Ἰωνίαν, δείλης ταῖς ναυσὶ πάσαις ἐξέπλευσαν, καὶ τὸ πεζὸν στράτευμα μέχρι τινὸς ἀπαγαγόντες, ὡς ἐπέλαβεν ἡ νύξ, πάλιν ὑπέστρεψαν, καὶ περὶ μέσας τὰς νύκτας προσέμιξαν τῇ πόλει· καὶ τὰς μὲν τριήρεις ἀπέστειλαν, προστάξαντες ἀφέλκειν τὰ πλοῖα, καὶ κραυγὴν ποιεῖν ὡς ἀπίσης ἐκεῖ τῆς δυνάμεως οὔσης· αὐτοὶ δὲ μετὰ τοῦ πεζοῦ στρατεύματος πρὸς τοῖς τείχεσιν ἐτήρουν τὸ συντεταγμένον παρὰ τῶν ἐνδιδούτων σύσσημον. Τῶν δ' ἐν ταῖς τριήρεσι ποιησάντων τὸ προσταχθέν, καὶ τῶν πλοίων τὰ μὲν συντριβόμενα ταῖς ἀποστολαῖς ἐμπιπρόντων, τὰ δ' ἀποσπώντων ταῖς σιδηραῖς

χερσίν, ἔτι δὲ βοήν ἐξαισίον ποιούντων, οἱ μὲν κα-
 τὰ τὴν πόλιν ὄντες Πελοποννήσιοι, καὶ πάντες οἱ
 τὴν ἀπάτην ἀγροοῦντες, ἐξεβοήθουν ἐπὶ τοὺς λιμέ-
 νας. Διόπερ οἱ τὴν πόλιν προιδύοντες ἦσαν τὸ σύσ-
 σημον ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ παρεδέχοντο τοὺς περὶ
 τὸν Ἀλκιβιάδην διὰ τῶν κλιμαίων κατὰ πολλὴν
 ἀσφάλειαν, ὡς ἂν τοῦ πλήθους ἐπὶ τὸν λιμένα συν-
 δεδραμηκότος. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι πυθόμενοι τὸ
 γεγονός, τὸ μὲν πρῶτον τοὺς ἡμίσεις ἐπὶ τοῦ λιμένος
 ἀπέλιπον, τοῖς δὲ λοιποῖς κατὰ σπουδὴν ἐξεβοήθουν
 ἐπὶ τὰ κατειλημμένα τείχη· ἤδη δὲ σχεδὸν πίσεως
 τῆς δυνάμεως τῶν Ἀθηναίων πιρειςπεπτωκυίας,
 ὁμως οὐ κατεπλάγησαν, ἀλλὰ πολὺν χρόνον ἀντι-
 στάντες, εὐρόσιως τοὺς Ἀθηναίους ἡμύνοντο, συνα-
 γωνιζομένων τῶν Βυζαντίων· καὶ πέρας οὐκ ἂν
 ἐκράτησαν Ἀθηναῖοι τῆς πόλεως διὰ μάχης, εἰ μὴ
 συννοήσας τὸν καιρὸν Ἀλκιβιάδης ἐκήρυξε μηδὲν
 ἀδίκημα ποιεῖν τοῖς Βυζαντίοις· οὕτω γὰρ οἱ πολι-
 τικοὶ μεταβαλλόμενοι, τοὺς Πελοποννησίους ἡμύ-
 νοντο. Ὅθεν οἱ πλεῖστοι μὲν αὐτῶν ἀνηρέθησαν,
 εὐγενῶς ἀγωνισάμενοι, οἱ δὲ περιλειφθέντες εἰς πεν-
 τακοσίους κατέφυγον πρὸς τοὺς ἐν τοῖς ἱεροῖς βω-
 μοῦς. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι τοῖς μὲν Βυζαντίοις ἀπέδω-
 καν τὴν πόλιν, συμμάχους αὐτοὺς ποιησάμενοι·
 πρὸς δὲ τοὺς ἐπὶ τοῖς βωμοῖς ὄντας ἰκέτας ὁμολογίας
 ἔθεντο, τὰ μὲν ὄπλα παρλαβεῖν, τὰ δὲ σώματα εἰς
 Ἀθήνας κομίσαντες, ἐπιτρέψαι τῷ δήμῳ περὶ αὐτῶν.

(C. 68.) Olymp. XCIII, 1. a. C. 406. Arch. Euctemou, Coss. M. Papius et Sp. Nautio, duces Atheniensium, relicto Byzantii praesidio, subactisque Hellenis, praeter Abydum, omnibus urbibus, quibus Diocorum et Mantitheum praefecerunt, cum classe spoliis referta evantes Athenas contendunt. Ibi maximo sunt plausu accepti, excurrente multitudine in Piraeum, in primis Alcibiadis visendi studiosi, qui ingenii animique virtutibus, dicendi vi formaeque dignitate summam omnium admirationem excitabat.

68. Τοῦ δ' ἔτους διεθρόντος Ἀθηναῖοι μὲν Εὐκτιήμονι παρέδωκαν τὴν ἀρχήν, Ῥωμαῖοι δ' ὑπάτους κατέστησαν Μάρκον Πιπίριον καὶ Σπόριον Ναύτιον, Ὀλυμπιάς δ' ἐγένετο τρίτη πρὸς ταῖς ἐτερίκοντα, καὶ ἦν ἐνίκῃ σιάδιον Εὐβάτος Κυρηναῖος. Περὶ δὲ τούτους τοὺς χρόνους οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ Βυζαντίου κυριεύσαντες, ἐπῆλθον τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ πόλεις πλὴν Ἀβύδου πάσας εἶλον. Μετὰ δὲ ταῦτα Διόδωρον καὶ Μαντίδεον ἐπιμελητὰς μετὰ τῆς ἰκανῆς δυνάμεως κατέλιπον· αὐτοὶ δὲ μετὰ τῶν νεῶν καὶ τῶν λαφύρων ἔπλεον εἰς Ἰθάκας, πολλὰ καὶ μεγάλα κατειργασμένοι τῇ πατρίδι. Ὡς δ' ἐγγὺς ἦσαν, ὁ δῆμος ἅπας ἀπήντα περιχαρῆς ἐπὶ τοῖς ἐνήμερήμασι· συνέδραμον δ' εἰς τὸν Πειραιῶ πολλοὶ καὶ τῶν ξείων ἔτι δὲ παιδῶν καὶ γυναικῶν· εἶχε γὰρ πολλὴν κατάπληξιν τῶν στρατηγῶν ὁ κατάπλους. Ἦγον γάρ τῶν ἠλωκτιῶν νεῶν οὐκ ἐλάττους διακοσίων, αἰχμηλώτων δὲ ἄνδρῶν καὶ λαφύρων πλῆθος· εἶχον δὲ τὰς ἰδίας τριήρεις ἔπλοις ἐπιχρῦσοις καὶ στεφάνοις, ἔτι δὲ λαφύροις καὶ τοῖς ἄλλοις ἄπασιν ἐπιμελῶς κεκοσμημένας. Πλεῖστοι δ' ἐπὶ τὴν Ἀλκιβιάδου θείαν συνέδραμον ἐπὶ τοὺς λιμένας, ὥστε παντελῶς ἐρημωθῆναι τὴν πόλιν, συμφιλοτιμουμένων τοῖς ἐλευθέροις τῶν δού-

λων. Καὶ ἐκείτους γὰρ τοὺς χρόνους οὕτω συνέβη θαυμασθῆναι τὸν ἄνδρα τοῦτον, ὡς θ' οἱ μὲν ὑπερέχοντες τῶν Ἀθηναίων μόγισ ἐνόμιζον εὐρηκέναι δυνατὸν ἄνδρα, ὡς τοῦτον, φανερώς καὶ θρασέως ἀντιτάξασθαι τῷ δήμῳ δυνάμενον, οἱ δ' ἄποροι ὑπελήφεισαν συναγωνιστὴν ἕξειν ἄριστον, τὸν ἀπονενοημένως συνταράζοντα τὴν πόλιν, καὶ τὴν ἑαυτῶν ἐπανορθώσοντα πενίαν. Θράσει γὰρ πολὺ διέφερε τῶν ἄλλων, καὶ δεινότητος ἦν εἰπεῖν, καὶ κατὰ μὲν τὴν στρατείαν ἄριστος, κατὰ δὲ τὴν τόλμαν πρακτικώτατος· ἦν δὲ καὶ τὴν ὄψιν καθ' ὑπερβολὴν εὐπρεπής, καὶ τὴν ψυχὴν λαμπρὸς καὶ μεγαλεπήβολος. Καθόλου δὲ τηλικαύτην ὑπόληψιν εἶχον ὑπὲρ αὐτοῦ σχεδὸν ἅπαντες, ὡς θ' ἅμα τῇ ἐκείνου καθόδῳ καὶ τὴν τῶν πραγμάτων εὐτυχίαν εἰς τὴν πόλιν ἦκειν διελάμβανον. Πρὸς δὲ τούτοις, ὡς περ Λακεδαιμόνιοι τούτου συναγωνιζομένου ἐπροτιροῦν, οὕτως ἑαυτοὺς πάλιν κατορθώσειν ἠλπίζον, σύμμαχον ἔχοντες τὸν ἄνδρα τοῦτον.

(C. 69.) Huic ergo, quum proluxa se defensione apud populum perpurgasset, restituta sunt publice bona, resacratioque per Eumolpidas, qui eum devoverant, summum terra marique imperium soli commissum est. Ibi quum Adimantum Thrasymbulumque praefectos elegisset; Andrum, Con Rhodumque oppugnat, et victor multum inde praedae reportat.

69. Ἐπεὶ δ' οὖν κατέπλευσεν ὁ σιόλος, ἐπέστρεψε τὸ πλῆθος ἐπὶ τὴν Ἀλκιβιάδου ναῦν, ἐξ ἧς ἐκβίαντα τὸν ἄνδρα πάντες ἐδεξιοῦντο, τοῖς εὐημερήμασιν ἅμα καὶ τῇ καθόδῳ συγκαίροντες. Ὁ δ' ἰσπασάμενος τὰ πλῆθη φιλανθρωπῶς, ἐκκλησίαν συνήγαγε, καὶ πολλὰ τῶν καθ' ἑαυτὸν ὑπολογησά-

μιν, εἰς τοσαύτην εὐνοίαν τοὺς ὄχλους ἤγαγεν,
 ὥστε ὁμολογεῖν πάντας τὴν πόλιν αἰτίαν γεγονέναι
 τῶν κατ' ἐκείνου ψηφισμάτων. Διότι αὐτῇ τὴν τε
 οὐσίαν ἀπέδωκαν, ἣν ἐδήμευσαν, ἔπειτα δὲ τὴν δι-
 κας κατεπόντισαν, ἐν δ' ἕσθ' ἡ καταδικῆ καὶ τὰ ἄλλα τὰ
 κατ' ἐκείνου πικρῶτα· ἐψηφίσαντο δὲ καὶ τοὺς
 Εὐμόλτιδος ἄραι τὴν ἀρίην, ἣν ἐποίησαντο κατ' αὐ-
 τοῦ, καθ' ὃν καιρὸν ἔδοξεν ἀσεβεῖν περὶ τὴν μυστή-
 ρια· τὸ δὲ τελευταῖον, αὐτὸν στρατηγὸν καταστή-
 σαντες αὐτοκράτορα καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν,
 ἀπάσας τὰς δυνάμεις ἐνεχείρισαν αὐτῷ. Ἐίλετο
 δὲ καὶ στρατηγοὺς ἑτέρους ἐκείνος, οὓς ἤθελεν, Ἀδεί-
 μαντον καὶ Θρασύβουλον. Ὁ δ' Ἀλκιβιάδης ἐκατό-
 ναυς πληρώσας, ἐξέπλευσεν εἰς Ἄνδρον, καὶ καταλα-
 βόμενος Κάρριον φρούριον, ἐτείχισεν. Ἐξιθούτων
 δὲ τῶν Ἀνδρῶν παρθενεὶ μετὰ τῶν παρρηφλυτιόν-
 των τὴν πόλιν Πελοποννησίων, ἐγενήθη μάχη, καθ'
 ἣν ἐνίκησαν Ἀθηναῖοι. Τῶν δ' ἐκ τῆς πόλεως πολλοὶ
 μὲν ἀνήρθησαν, τῶν δὲ διασωθέντων οἱ μὲν κατὰ
 τὴν χώραν διεσκεδάσθησαν, οἱ δ' ἐντὸς τῶν τειχῶν
 συνέφυγον. Αὐτὸς δ' Ἀλκιβιάδης προσβολῆς ποιη-
 σάμενος τῇ πόλει, ἐν μὲν τῷ πεφρουρημένῳ τείχει
 τὴν ἱκανὴν φυλακὴν κατέλιπε, καὶ Θρασύβουλον
 ἡγεμόνα κατέστησεν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως
 ἐκπλεύσας, τὴν τε Κῶν καὶ Ρόδον ἐδήλωσε, καὶ συ-
 χνάς ὠφελείας ἤθροισε πρὸς τὴν τῶν στρατιωτῶν
 διατροφάς.

(C. 70.) Macedaemonii, amisso maris imperio, nihilominus non amiserunt, sed Lysandrum, rei militaris scientia et virtute praestantem, in Mindari locum substituunt. Is novas undique copias colligit, classemque insignem Ephesi instruit, adiutus insuper Persarum auxiliis, quae Cyrus, paterni memor mandati, ipsi praebuerat.

70. Λακεδαιμόνιοι δὲ τὴν τε ναυτικὴν δύναμιν καὶ τὴν ἀρχὴν ἀπολωλεκότες, καὶ μετ' αὐτῆς Μίνδαρον τὸν ἡγεμόνα, ταῖς ψυχαῖς ὅμως οὐκ ἐρέδωκαν, ἀλλὰ ναύαρχον εἴλοντο Λύσανδρον, δοκοῦντα στρατηγία διαφέρειν τῶν ἄλλων, καὶ τόλμην ἔμπροκτιον ἔχοντά πρὸς πᾶσαν περίστασιν. Ὅς παραλαβὼν τὴν ἀρχὴν, ἐκ τῆς Πελοποννήσου στρατιωτικῆς τε κατέγραφε τοὺς ἰκανοὺς, καὶ ναῦς ἐπλήρωσεν ὅσας ἠδύνατο πλείστας. Ἐκπλεύσας δὲ εἰς Ῥόδον, καὶ προσλαμβόμενος ἐκεῖθεν ναῦς ὅσας εἶχον μὴ πόλεις, ἔπλευσεν εἰς Ἐφεσον καὶ Μίλητον. Καταρτίσας δὲ καὶ τὰς ἐν ταύταις ταῖς πόλεσι τριήρεις, μετεπέμψατο τὰς ἐκ Χίου, καὶ στόλον ἐξήρτυεν ἐξ Ἐφέσου νεῶν ὑπάρχοντα σχεδὸν ἑβδομήκοντα. Ἀκούσας δὲ Κῦρον τὸν Δαρκείου τοῦ βασιλέως υἱὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἀπεστυλιμένον συμπολεμεῖν τοῖς Λακεδαιμόνιοις, ἤκεν εἰς Σάρδεϊς πρὸς αὐτόν, καὶ παροξύνας τὸν νεανίσκον εἰς τὸν κατὰ τῶν Ἀθηναίων πόλεμον, μυρίους μὲν Δαρκεικοὺς παραχρῆμα ἔλαβεν εἰς τὸν τῶν στρατιωτῶν μισθόν· καὶ εἰς τὸ λοιπὸν δὲ ὁ Κῦρος ἐκέλευσεν αἰτεῖν, μηδὲν ὑποστελλόμενον· ἐντολὴς γὰρ ἔχειν παρὰ τοῦ πατρός, ὅπως ὅσα ἂν προαιρῶνται Λακεδαιμόνιοι χορηγῆσαι αὐτοῖς. Ἐνακίμψας δὲ εἰς Ἐφεσον, ἀπὸ τῶν πόλεων μετεπέμπετο τοὺς δυνατωτάτους, πρὸς οὓς ἐταιρίας συνθέμενος, ἐπηγγέλλετο, τῶν πραγμάτων κατορθωθέντων,

κυρίους ἐκμιστοὺς τῶν πόλεων ποιήσειν. Δι' ἣν αἰτίαν συνέβη τούτους πρὸς ἀλλήλους ἰμιλλωμένους ἐπηρετεῖν πλείονα τῶν ἐπιτακτομένων, καὶ ταχὺ παραδόξως εὐπορεῖν τὸν Λύσανδρον πάντων τῶν εἰς πόλεμον χρησίμων.

(C. 71.) Atheniensium classis, Ephesum transmissa, ad Notium funditur a Lysandro, quem invito Alcibiade, ad socios Clazomenios profecto, Antiochus, praetoriae navis gubernator, ad proelium provocavit. De qua clade certior factus Alcibiades, ocius Notium redit; sed non auso in aciem progredi Lysandro, Samum versus navigat.

71. Ἀλκιβιάδης δὲ πυθόμενος ἐν Ἐφέσῳ τὸν Λύσανδρον ἐξαρτῦειν τὸν στόλον, ἀνήχθη μετὰ πασῶν τῶν νεῶν εἰς Ἐφεσον. Ἐπιτλεύσας δὲ τοῖς λιμέσιν, ὡς οὐδεὶς ἀντανήγεται, τῆς μὲν πολλῆς ναῦς καθώρισεν περὶ τὸ Νότιον, τὴν ἡγεμονίαν αὐτῶν περικλυτῶν Ἀντιόχῳ τῷ ἰδίῳ κυβερνήτῃ. Διακελευσάμενος δ' αὐτῷ μὴ ναυμαχεῖν, ἕως ἂν αὐτὸς παρηγένηται, τῆς στρατιωτικῆς ναῦς ἀνέλαβε, καὶ κατὰ σπουδὴν ἐπλευσεν εἰς Κλαζομενάς· αὕτη γὰρ ἦ πόλις σύμμαχος Ἀθηναίων οὔσα, κακῶς ἐπισχεν ὑπὸ τινων φρυγῶν πορθουμένη. Ὁ δ' Ἀντιόχος ὡν τῇ φύσει πρόχειρος, καὶ σπεύδων δι' ἑαυτοῦ τι προῦξαι λαμπρόν, τῶν μὲν Ἀλκιβιάδου λόγων ἠμέλησε, δέκα δὲ ναῦς ἀρίστας πληρώσας, καὶ τῆς ἄλλης τοῖς τριηράρχαις παραγγείλας ἐτοίμας ἔχειν, ἂν ἤ χρεία ναυμαχεῖν, ἐπέπλευσε τοῖς πολεμίοις, προκαλεσόμενος εἰς ναυμαχίαν. Ὁ δὲ Λύσανδρος πεπυσμένος παρὰ τινων αὐτομόλων τὴν ἄφοδον Ἀλκιβιάδου καὶ τῶν ἀρίστων μετ' αὐτοῦ στρατιωτῶν, καιρὸν εἶναι διέλαβε προῦξαι τι τῆς Σπάρτης ἄξιον.

Διόπερ πάσαις ταῖς ναυσὶν ἀνταναχθεῖς, μίαν μὲν τὴν προπλέουσαν τῶν δέκα, καθ' ἣν Ἀντίοχος ἦν ἀντιτεταγμένος, κατέδυσσε· τὰς δ' ἄλλας τρεψάμενος ἐδίωξε, μέχρις οὐτὰς ἄλλας πληρώσαντες οἱ τριήραρχοι τῶν Ἀθηναίων παρεβροήθησαν ἐν οὐδεμιᾷ τάξει. Γενομένης δὲ ναυμαχίας ἀθρόαις ταῖς ναυσὶν οὐ μακρὴν τῆς γῆς, Ἀθηναῖοι διὰ τὴν ἀταξίαν ἡλαττώθησαν, καὶ ναῦς ἀπέβαλον δύο πρὸς ταῖς εἴκοσι· τῶν δ' ἐν αὐταῖς ἀνδρῶν ὀλίγοι μὲν ἐξωγρήθησαν, οἱ δὲ λοιποὶ πρὸς τὴν γῆν διενήξαντο. Ἀλκιβιάδης δὲ πυθόμενος τὸ γεγενημένον, διὰ σπουδῆς ἀνέκαμψεν εἰς τὸ Νότιον, καὶ πύσας τὰς τριήρεις πληρώσας, ἐπέπλευσε τοῖς λιμέσι τῶν πολεμίων· οὐ τολευπῆτος δ' ἀναχθῆναι τοῦ Λυσάνδρου, τὸν πλοῦν εἰς Σάμον ἐποίησατο.

(C. 72.) Interea Thrasybulus Thasum et Abdera ad partes Atheniensium adigit. Sed horum copiis per Alcibiadis expeditionem procul a patria occupatis, Agis, Lacedaemoniorum rex, Athenas subito per intempestam noctem magno cum exercitu invadit. Repulsus postero die ab equitatu Atheniensium, qui fugientes ad pedestrem usque phalangem insequiebantur, (C. 73.) in Academia castra ponit, renovataque infeliciter pugna, copias ab urbe abducit. Inde Atticam depopulatus, in Peloponnesum revertitur. Alcibiades vero, domi accusatus a Cumanis, quos socios Atheniensium iniustus armis petierat, suspectusque praeterea de amicitia, cum Lacedaemoniis et Pharnabazo elanculum instituta, (C. 74.) imperium amittit. Quo inter decem duces diviso, ille Paelyen, Thraeciae urbem, in voluntarium exilium abit, reformidans tum cactera crimina, in quibus erat, tum maximum illud de equis Diomedis, quos, vindicata sibi Olympicae victoriae gloria, amico non restituerat.

72. Τούτων δὲ πραττομένων, Θρασύβουλος ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς μετὰ νεῶν πεντεκαίδεκα πλεύσας ἐπὶ Θάσον, ἐνίκησε μίχην τοὺς ἐκ τῆς πόλεως, καὶ περὶ διακοσίους αὐτῶν ἀνείλεν· ἐγκλείσας δ' αὐτοὺς εἰς πολιορκίαν, ἠνύγκασε τοὺς φρυγάδας,

τοὺς τὰ τῶν Ἀθηναίων φρονοῦντας, καταδέχεσθαι,
 καὶ φρουρὰν λαβόντας, συμμάχους Ἀθηναίων εἶναι.
 Μετὰ δὲ ταῦτα πλεύσας εἰς Ἀβδηρα, προσηγέγετο
 πόλιν ἐν ταῖς δυνατωπιάταις οὔσαν τότε τῶν ἐπὶ Θορύ-
 κης. Οἱ μὲν οὖν στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων ταῦτα
 ἔπραξαν μετὰ τὸν εὐκοθεν ἔκπλουν. Ἄγρις δ' ὁ τῶν
 Λακεδαιμονίων βυσιλεύς ἔτυχε μὲν ἐν τῇ Λεκελείᾳ
 διατρίβων μετὰ τῆς δυνάμεως, πυρθανόμενος δὲ
 τοὺς κραιίστους τῶν Ἀθηναίων μετ' Ἀλκιβιάδου
 στρατευομένους, νυκτὸς ἀσελήγρου τὸ στρατότεδον
 ἤγαγεν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας. Ἰᾶχε δὲ πεζοὺς διςμυροίους
 ὀκτακισχιλίους, ὧν ἦσαν οἱ μὲν ἡμίσεις, ὀπλίται καὶ
 ἐκλογὴν, οἱ δ' ἡμίσεις, ψιλοί· κατηκολούθουν δ'
 αὐτῷ καὶ τῶν ἵππέων εἰς χιλίους διακοσίους, ὧν ἐν-
 νηκοσίους μὲν Βοιωτοὶ παρείχοντο, τοὺς δὲ λοιποὺς
 Πελοποννήσιοι συνεξέπεμψαν. Ὡς δ' ἐγγὺς ἐγενή-
 θη τῆς πόλεως, ἔλαθε ταῖς προφυλακαῖς ἐγγίσεις,
 καὶ θάδιως αὐτοὺς τρεψάμενος διὰ τὸ παραδόξον,
 ὀλίγους μὲν ἀνείλε, τοὺς δ' ἄλλους συνεδίωξεν ἐντὸς
 τῶν τειχῶν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι, μαθόντες τὸ γεγενη-
 μένον, ἄπισσι παρήγγειλαν τοῖς πρῆβυτέροις καὶ
 τοῖς μεγίστοις παισὶν ἀπαντῆν μετὰ τῶν ὄπλων·
 ὧν ταχὺ τὸ προσταχθὲν ποιησάντων, ὁ μὲν κύκλος
 τοῦ τείχους πλήρης ἐγένετο τῶν ἐπὶ τὸν κοινὸν κίν-
 δυνον συνδεδραμηκότων. Οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Ἀθη-
 ναίων ἅμ' ἡμέρᾳ θεωροῦντες ἐκτεταμένην τὴν τῶν
 πολεμίων δύναμιν εἰς φάλαγγα, τὸ μὲν βάθος εἰς
 τεῖταρας ἄνδρας, τὸ δὲ μῆκος ἐπὶ σταδίους ὀκτώ,
 τότε πρῶτον κατεπλάγησαν, θεωροῦντες τὰ δύο μέρη

σχεδὸν τοῦ τείχους ὑπὸ τῶν πολεμίων περιειλημμέ-
 να. Μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς ἵππεῖς ἐξαπέστειλαν, ὄντας
 πυρραπλησίους τὸν ἄριθμὸν τοῖς ἐναντίοις· ὧν πρὸ
 τῆς πόλεως συστησαμένων ἵππομαχίαν, ἐπὶ τινα
 χρόνον ἐγένετο καρτερὰ μίχη. Ἢ μὲν γὰρ φάλαγξ
 περὶ πέντε σταδίου ἀπέιχε τοῦ τείχους, οἱ δ' ἵππεῖς
 συμπλακέντες ἀλλήλοις, πρὸς αὐτοῖς τοῖς τείχεσι διη-
 γωνίζοντο. Οἱ μὲν οὖν Βοιωτοὶ καθ' αὐτοὺς προ-
 νεμικηκότες ἐπὶ Δηλῷ τοὺς Ἀθηναίους, δεινὸν ἠγοῦν-
 το τῶν ἠττημένων φανῆναι καταδεέστεροι· οἱ δ'
 Ἀθηναῖοι θεατὴς ἔχοντες τῆς ἀρετῆς τοὺς ἐπὶ τῶν
 τειχῶν ἐφαστῶτες, καὶ κατιὲ ἄνδρα γνωριζόμενοι,
 πᾶν ἑτέμερον ὑπὲρ τῆς νίκης. Τέλος δὲ βιασάμενοι
 τοὺς ἀντιτεταγμένους, συχρούς μὲν αὐτῶν ἀνείλον,
 τοὺς δ' ἄλλους κατεδίωξαν μέχρι τῆς τῶν πεζῶν φά-
 λαγγος. Μετὰ δὲ ταῦτα οὗτοι μὲν, ἐπιπορευομένων
 τῶν πεζῶν, ἀνεχώρησαν εἰς τὴν πόλιν.

73. Ἄγρις δὲ τότε μὲν οὐ κρίνας πολιορκεῖν, ἐν
 Ἀκαδημίᾳ κατεστρωτοπέδευσε· τῇ δ' ὑστεροῖα τῶν
 Ἀθηναίων στησίαντων τρόπαιον, ἐξέταξε τὴν δύνα-
 μιν, καὶ προεκαλεῖτο τοὺς ἐν τῇ πόλει περὶ τοῦ τρο-
 παίου ἐξαγωνίσασθαι. Τῶν δ' Ἀθηναίων ἐξαγα-
 γόντων τοὺς στρατιώτας καὶ παρὶ τὸ τεῖχος παρα-
 τεταχόντων, τὸ μὲν πρῶτον οἱ Λακεδαιμόνιοι πρὸς
 μίχην ὤρμησαν· ἀπὸ δὲ τῶν τειχῶν πολλοῦ πλῆ-
 θους βελῶν ἐπ' αὐτοὺς ῥιφέντος, ἀπήγαγον τὴν δύ-
 ναμιν ἀπὸ τῆς πόλεως. Μετὰ δὲ ταῦτα τὸ λοιπὸν
 τῆς Ἀττικῆς δρώσαντες, εἰς Πελοπόννησον ἀπηλλά-
 γησαν. Ἀλκιβιάδης δὲ ἐκ Σάμου μετὰ πασῶν τῶν

κεῶν πλεύσας εἰς Κύμην, ψευδεῖς αἰτίαις ἐπέσχετο τοῖς Κυμναίοις, βουλόμενος αὐτῶν μετὶ προκάτωσ διαρπάσαι τὴν χώραν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον πολλῶν αἰχμαλώτων σωμάτων κυριεύσας, ἀπήγαγεν ἐπὶ τὰς ναῦς· ἐκβοηθησάντων δὲ τῶν ἐκ τῆς πόλεως πυνδημεί, καὶ προσπεσόντων ἀπροςδοκίῃς, χρόνον μὲν τινα διεκχυτέρον οἱ περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην, μετὶ δὲ ταῦτα, τοῖς Κυμναίοις προσγενομένων πολλῶν τῶν ἐκ τῆς πόλεως καὶ τῆς χώρας, ἠναγκάσθησαν καταλιπόντες τοὺς αἰχμαλώτους καταφυγεῖν ἐπὶ τὰς ναῦς. Ὁ δ' Ἀλκιβιάδης ἐπὶ τοῖς ἐλατιώμασι περιωλγῆς γεγνόμενος, ἐκ Μιτυλήνης μετεπέμψατο τοὺς ὀπλίτας, καὶ πρὸ τῆς πόλεως ἐκίχθας τὴν δύναμιν, προσκαλεῖτο τοὺς Κυμναίους εἰς μάχην· οὐδενὸς δ' ἐξιόντος, δηλώσας τὴν χώραν, ἀπέπλευσεν ἐπὶ Μιτυλήνην. Κυμναῖοι δὲ πέμψαντες εἰς Ἀθήνας πρεσβείαν, κατηγοροῦν Ἀλκιβιάδου, διότι σύμμαχον πόλιν οὐδὲν ἀδικήσασαν ἐπόρθησεν. Ἰγίνοντο δὲ καὶ ἄλλαι πολλὰ διαβολαὶ κατ' αὐτοῦ· τῶν γὰρ ἐν Σάμῳ τινὲς στρατιωτῶν, ἀλλοτριῶς τὰ πρὸς αὐτὸν ἔχοντες, ἔπλευσαν εἰς Ἀθήνας, καὶ κατηγορήσαν ἐν ἐκκλησίᾳ κατ' Ἀλκιβιάδου, ὅτι τὰ Λυκεδαιμονίων φροεῖ, καὶ πρὸς Φαρνάβαζον ἔχει φιλίαν, δι' ἧς ἐλπίζει, καταλυθέντος τοῦ πολέμου, καταδυναστεύσειν τῶν πολιτῶν.

74. Ταχὺ δὲ τοῦ πλήθους πιστεύσαντος ταῖς διαβολαῖς, ἡ μὲν πρὸς Ἀλκιβιάδην ἐθροάετο δόξα, διὰ τὸ περὶ τὴν ναυμαχίαν ἐλατιώμα, καὶ τὰ περὶ τὴν Κύμην ἡμαρτημένα· ὁ δὲ τῶν Ἀθηναίων δῆμος,

ἑφορώμενος τὴν τοῦ ἀνδρός τόλμαν, δέκα στρατηγούς εἴλετο, Κόνωνα, Λυσίαν, Διομέδοντα, Περικλέα, πρὸς δὲ τούτοις, Ἐρασινίδην, Ἀριστοκράτην, Ἀρχέστρατον, Πρωτόμαχον, Θράσυλλον, Ἀριστογέννην· ἐκ δὲ τούτων προκρίνεις Κόνωνα ταχέως ἐξέπεμψεν, πρὸς Ἀλκιβιάδου τὸ ναυτικὸν παραληφόμενον. Ἀλκιβιάδης δὲ τῆς ἀρχῆς ἐκχωρήσας τῷ Κόνωνι καὶ τῆς δυνάμεις παραδούς, τὴν μὲν εἰς Ἀθήνας ἐπάνοδον ἀπέγνω, μετὰ δὲ τριήρους μιᾶς εἰς Πακτύην τῆς Θοράκης ἀπεχώρησε· χωρὶς γὰρ τῆς τοῦ πλήθους ὀργῆς καὶ τῆς ἐπενηγεγμένως αὐτῷ δίκης εὐλαβεῖτο. Πολλοὶ γὰρ θεοφοῦντες αὐτὸν κακῶς φερόμενον, ἐπενηρόχρισαν ἐγκλήματα πολλὰ· μέγιστον δ' ἦν τὸ περὶ τῶν ἵππων τιμημένον τάλαντων ὀκτώ. Διομήδους γὰρ τινος τῶν φίλων συμπέμφαντος αὐτῷ τέθριππον εἰς Ὀλυμπίαν, ὃ Ἀλκιβιάδης κατὰ τὴν ὑπογραφὴν τὴν εἰωθυῖαν γίνεσθαι, τοὺς ἵππους, τοὺς νικήσαντας τὸ τέθριππον, ἰδίους ὑπεγράψατο, τὴν τε ἐκ τῆς νίκης δόξαν αὐτὸς ἀπηρέγκατο, καὶ τοὺς ἵππους οὐκ ἀπέδωκε τῷ πιστεύσαντι. Ταῦτα δὴ πάντα διανοοῦμενος, ἐφοβεῖτο μὴ ποτε καιρὸν λαβόντες Ἀθηναῖοι τιμωρίαν ἐπιθῶσι πάντων ὧν εἰς αὐτοὺς ἐξήμαρτεν, καὶ αὐτὸς αὐτοῦ κατέγνω φυγὴν.

C. 75.) Eodem tempore synoris primum certaminibus Olympicis adicitur. Plistonax obit, qui 50 annos Lacedaemoniis imperaverat. succedit Pausanias, annos 14 regnum tenens. Ialysi, Lindi et Camiri incolae in unam coeunt civitatem, Rhodi nomine appellatam. Hermocrates caesorum Syracusanorum ossa Himera Syracusas transportanda curat, ut Dioeli invidiam, sibi favorem reeundi que veniam conciliet. Magna cum pompa exsequiae peraguntur, quamquam adversante Diocse, qui ob id exilio multatur. At

Hermocrates, suspectus civibus, Sclinantem repetere cogitur; et aliquanto post, quum ab amicorum factione accitus, reditum vi tentaret, cum magna suorum manu in foro obtruncatur; reliqui exilio damnantur. Inter vulneratos, qui pro mortuis a cognatis proclamabantur, etiam Dionysius fuit, Syracusarum postea Tyrannus.

75. Προσετέθη δὲ καὶ συνωρίς κατὰ τὴν αὐτὴν Ὀλυμπιάδα. Καὶ παρὰ Λακεδαιμονίοις Πλεισιτώ-
 ραξ ὁ βυσιλεύς ἐτελεύτησεν, ἄρξας ἔτη πενήκοντα·
 διαδεξάμενος δὲ τὴν ἀρχὴν Πανσανίας, ἤρξεν ἔτη
 δεκατέσσαρα. Οἱ δὲ τὴν Ῥόδον νῆσον κατοικοῦντες
 καὶ Ἰηλυσὸν καὶ Αἶνδον καὶ Κάμειρον μετωκίσθη-
 σαν εἰς μίαν πόλιν τὴν νῦν καλουμένην Ῥόδον. Ἐρ-
 μοκράτης δ' ὁ Συρακούσιος ἀναλαβὼν τοὺς μετ'
 αὐτοῦ στρατεύοντας, ὤρμησεν ἐκ Σελινοῦντος, καὶ
 παραγενόμενος εἰς τὴν Ἰμέραν, κατεστρατοπέδευσεν
 ἐν τοῖς προαστείοις τῆς ἀνατιτραμμένης πόλεως.
 Διαπυθόμενος δὲ ἐν ᾧ τόπῳ παρετάχθησαν οἱ Συ-
 ρακοῦσι, τὰ τῶν τετελευτηκότων ὅστ'α συνήθροιζε·
 παρασκευάσας δ' ἁμάξας πολυτελῶς κεκοσμημένας,
 ἐπὶ τούτων παρεκόμισεν αὐτὰ ἐπὶ τὴν Συράκουσαν.
 Αὐτὸς μὲν οὖν ἐπὶ τῶν ὄρων κατέμεινε, διὰ τὸ κω-
 λυεσθαι τοὺς φυγάδας ὑπὸ τῶν νόμων συνιέναι·
 τῶν δὲ μετ' αὐτοῦ τινὰς ἀπέστειλεν, οἱ τὰς ἁμάξας
 παρεκόμισαν εἰς τὰς Συρακούσας. Ὁ δ' Ἐρμοκρά-
 τής ταῦτα ἔπρατιεν, ὅπως ὁ μὲν Διοκλῆς ἀντιπράτ-
 των αὐτῷ περὶ τῆς καθύδοι, δοκῶν δ' αἴτιος εἶναι
 τοῦ περιωρακέναι τοὺς τετελευτηκότας ἀτίφους,
 προσκόψαι τοῖς πλήθεσιν· αὐτὸς δὲ φιλανθρώπως
 τούτοις προσενεχθεῖς, ἐπαγάγη τὸ πλῆθος εἰς τὴν
 προτέραν εὐνοίαν. Τῶν οὖν ὀσίων παρακομισθέν-

των ἐπέπεσεν εἰς τὰ πλήθη στάσις, τοῦ μὲν Διοκλέους κωλύοντος θάπτειν, τῶν δὲ πολλῶν συγκατατιθεμένων. Τέλος δ' οἱ Συρακούσιοι θύσαντες τὰ λείψανα τῶν τετελευτηκότων, καὶ πανδημεὶ τὴν ἐκφορὰν ἐτίμησαν. Καὶ ὁ μὲν Διοκλῆς ἐφυγαδεύθη, τὸν δ' Ἐρμοκράτην οὐδ' ὡς προσεδέξαντο· ὑπόπιπτον γὰρ τὴν τᾶνδρὸς τόλμαν, μὴ ποτε τυχόν ἡγεμονίας, ἀναδείξει ἑαυτὸν τύραννον. Ὁ μὲν οὖν Ἐρμοκράτης τότε τὸν καιρὸν οὐχ ὀρθῶν εὐθεῖον εἰς τὸ βιάσασθαι, πάλιν ἀνεχώρησεν εἰς Σελινοῦντα. Μετὰ δὲ τινα χρόνον τῶν φίλων αὐτὸν μεταπεμπομένων, ὤρμησε μετὰ τρισχιλίων στρατιωτῶν, καὶ πορευθεὶς διὰ τῆς Γελώας, ἦκε νυκτὸς ἐπὶ τὸν συντεταγμένον τόπον. Οὐ δυνηθέντων δὲ ἀπάντων ἀκολουθῆσαι τῶν στρατιωτῶν, ὁ μὲν Ἐρμοκράτης μετ' ὀλίγων προσελθὼν τῇ κατὰ τὴν Ἀχραδινὴν πυλῶνι, καὶ τῶν φίλων τινὰς εὐρῶν προκατειλημμένους τοὺς τόπους, ἀνελάμβανε τοὺς ἀφρυστεροῦντας. Οἱ δὲ Συρακούσιοι τὸ γεγεννημένον ἀκούσαντες, σὺν τοῖς ὅπλοις ἦλθον ἐπὶ τὴν ἀγορὰν· καθ' ἣν μετὰ πολλοῦ πλήθους ἐπιφανέντες, τὸν τε Ἐρμοκράτην καὶ τῶν συμπρατιόντων αὐτῷ τοὺς πλείστους ἀπέκτειναν· τοὺς δὲ ἀπὸ τῆς μάχης διασωθέντας μεθίσταντες εἰς κρίσιν, φυγῇ κατεδίκαζον. Διόπερ τιτὲς αὐτῶν πολλοῖς περιπεσόντες τραύμασιν, ὡς τετελευτηκότες ὑπὸ τῶν συγγενῶν παρεδόθησαν, ὅπως μὴ τῇ τοῦ πλήθους ὀργῇ παραδοθῶσιν· ὧν καὶ Διονύσιος, ὁ μετὰ ταῦτα τῶν Συρακουσίων τυραννήσας.

(C. 76.) Olymp. XCIII, 12. a. C. 465. Arch. Antigone, Cass. Man. Acimilio et C. Valerio, apud Lacædaemonios Callistratus, vir integritatis et institutiae laude florentissimus, Lyzaudri imperium excepit. Is Ephesum profectus, tota recepta classe, in Chio, apud Teios et ad Lesbum rem prospere contra Athenienses gerit, et Methymnem urbem proditione occupat. Inde gravis armatarum militibus Thoraci traditis, Mitylenem cum classe accelerat.

76. Τῶν δὲ κατὰ τὸν ἑαυτὸν ταῦτον προΐξων τέλος ἔχουσῶν, Ἀθήνησι μὲν Λευγένης τὴν ἀρχὴν παρέλαβε, Ῥωμαῖοι δ' ὑπὸ τῶν κατεστησάντων Γάϊον Μάνιον Αἰμίλιον καὶ Γάϊον Οὐλέριον. Περὶ δὲ τούτους ταῖς χρόνους Κόρωνό τῶν Ἀθηναίων στρατηγός, ἐπειδὴ παρέλαβε τὰς δυνάμεις ἐν Σάμῳ, τὰς τε παρούσας τῶν νῆων ἐξηριτέτο, καὶ τὰς παρὰ τῶν συμμάχων ἤθροισε, σπεύδων ἐνίμιλλον κατακτείνειν τὸν στόλον ταῖς τῶν πολεμίων ναυσίν. Οἱ δὲ Στασιῶται, τῇ Λυσάνδρῳ διακλήσει ἤδη τοῦ τῆς κυριαχίας χρόνον, Καλλικρατίδην ἐπὶ τὴν διαδοχὴν ἀπέστειλαν. Οὗτος δὲ νέος μὲν ἦν πανηλὴς, ἄκακος δὲ καὶ τὴν ψυχὴν ἀλαοῦς, οὕτω τῶν ξενικῶν ἰθὺν πεπεισμένος, δικαιοσύνης δὲ Σπυριταίων ὁμολογουμένως δὲ κατὰ τὴν ἀρχὴν οὐδὲν ἔπραξεν ἄδικον οὔτ' εἰς πόλιν, οὔτ' εἰς ἰδιώτην· ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐπιχειροῦσιν αὐτὸν διασθεῖρειν χρήμασι χαλιπῶς ἔφερε, καὶ δίκην παρ' αὐτῶν ἐλάμβανεν. Οὕτως καταπλείσας εἰς τὴν Ἐφεσον, παρέλαβε τὰς ναῦς, μεταπεμφόμενος τὰς πύσας σὺν ταῖς παρὰ Λυσάνδρου παρέλαβεν ἑκατὸς τεσσαράκοντα. Ἴν δὲ τῇ Χίων χώρῃ Δελφίνιον κατεχόντων Ἀθηναίων, ἐπὶ τούτους ἔπλευσε μετὰ πλοῶν τῶν νῆων, καὶ πολιορκεῖν ἐπεχείρησεν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι περὶ πεντακοσίων ὄντες, καταπλάγησαν τὸ μέγεθος τῆς δυνάμεως,

καὶ διεξιθόντες, ἐξέλιπον τὸ χωρίον ὑπόσπονδοι. Καλλικρατίδας δὲ τὸ μὲν φρούριον παραλαβὼν κινέσκαψεν, ἐπὶ δὲ Τηΐους πλεύσας, καὶ νυκτὸς πικρῆς πεσῶν ἐντὸς τῶν τειχῶν, διήρπασε τὴν πόλιν. Μετὰ δὲ ταῦτα πλεύσας εἰς Λέσβον, τῇ Μηθύμνῃ προσέβηλε μετὰ τῆς δυνάμεως, παρ' Ἀθηναίων ἐχούσῃ φρουράν· ποιησάμενος δὲ συνεχεῖς προσβολάς, ἐν ἀρχῇ μὲν οὐδὲν ἦνυε· μετ' ὀλίγον δέ, τινῶν ἐνδόντων αὐτῷ τὴν πόλιν, πικρῆς ἐπέσειεν ἐντὸς τῶν τειχῶν, καὶ τὴς μὲν κτήσεις διήρπασε, τῶν δ' ἀνδρῶν φεισάμενος, ἀπέδωκε τοῖς Μηθυμναίοις τὴν πόλιν. Τούτων δὲ παραθέντων, ἐπὶ τὴν Μιτυλήνην ὤρμησεν, καὶ τοὺς μὲν ὀπίστας Θόρακι τῷ Λακεδαιμονίῳ παραδούς, ἐκέλευσε πεζῇ κατὰ σπουδὴν ἐπιγενέσθαι· ταῖς δὲ ναυσὶν αὐτὸς παρεπλευσε.

(C. 77.) At Conon, qui Alcibiadis exercitum magistratumque susceperat, instaurata in Samo et aucta classe, hosti ad Lesbum instat. Committitur ad Mitylenen proelium: in quo Lacedaemonii, perturbati primum hostium multitudine, (C. 78.) mox eos in tantum pavorem adducunt, ut tota classis in urbis se portum reciperet. Quo facto Callieratides, triginta navibus potitus, urbem ipsam oppugnat, validaque impedimenta, ab hostibus obiecta, dissolvere molitur.

77. Κόνων δ' ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς εἶχε μὲν ἑβδομήκοντα ναῦς οὕτως ἐξηστρυμέναις τὰ πρὸς ναυμαχίαν, ὡς οὐδεὶς ἕτερος τῶν πρότερον στρατηγῶν ἦν κατεσκευαστός. Ἐτιχε μὲν οὖν ἀπίσταις ἀνηγμένος ἐπὶ τὴν βοήθειαν τῆς Μηθύμνης· εὐρῶν δὲ αὐτὴν ἠλωκυΐαν, τότε μὲν ἠύλισθη πρὸς τιμὴν νήσω τῶν Ἑκατὸν καλουμένων· ἅμα δ' ἡμέρι κατανοήσας τὴς τῶν πολεμίων ναῦς προσπλεύσας, τότε μὲν [αὐτοὺς] διαναυμαχεῖν ἔκρινεν ἐπισφυλὲς εἶναι πρὸς δι-

πλευσίαις τριήρεσι, διεισοῖτο δὲ ἕξω πλείων θυγαῖν, καὶ προσεπισπωσάμενός τις τῶν πολεμίων τριήρων, νυμφιαχῆσαι πρὸς τὴν Μιτυλήνην. Οἴτω γὰρ ὑπελάμβανε, νικῶν μὲν ἕξαι ἀπιστροφήν εἰς τὸ διώκειν, ἠττώμενος δ' εἰς τὸν λιμένα καταφεύξασθαι. Εἰςβιβύσας οὖν τοὺς στρατιώτας, ἔπλει ταῖς εἰρεσίαις σχολαίως χρώμενος, ὅπως αἱ τῶν Πελοποννησίων ἐγγίσωσιν. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι προσιόντες αἰὲ μᾶλλον ἤλικτον τὰς ναῦς, ἐλπίζοντες αἰρήσειν τὰς ἐσχιάτας τῶν πολεμίων. Τοῦ δὲ Κόρωνος ὑποχωροῦντος, οἱ τὰς ἀρίστιας ἔχοντες ναῦς τῶν Πελοποννησίων κατὰ σπουδὴν ἐδίωκον, καὶ τοὺς μὲν ἐρέτας διὰ τὴν συνέχειαν τῆς εἰρεσίας ἐξέλυσαν, αὐτοὶ δὲ πολὺ τῶν ἄλλων ἀπεσπίασθησαν. Ἄ δὲ συνιδῶν ὁ Κόρων, ὡς ἤδη τῆς Μιτυλήνης ἤγγιζον, ἤρην ἀπὸ τῆς ἰδίας νεὸς φοινικίδα· τοῦτο γὰρ ἦν τὸ σύσσημον τοῖς τριηράρχαις. Λιόπερ αἱ μὲν ναῦς, τῶν πολεμίων ἑξαπτομέων, ἐσαίφνης πρὸς ἓνα κειρὸν ἐπέστρεψαν· καὶ τὸ μὲν πλῆθος ἐπαιάνισεν, οἱ δὲ σιλπηχταὶ τὸ πολεμικὸν ἐσήμηναν. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι καταπλαγέντες ἐπὶ τῷ γεγονότι, ταχέως ἐπεχείρουν ἀντιπαρατάττειν τὰς ναῦς· τοῦ κειροῦ δ' ἀπιστροφήν οὐ διδόντος, οὔτοι μὲν ἐν πολλῷ θορόβῳ καθειστήκεισαν, διὰ τὸ τὰς ἀφρυστερούσας ναῦς τὴν εἰθισμένην λειοπέγειν τάξιν.

78. Ὁ δὲ Κόρων δεξιῶς τῷ κειρῷ χρησάμενος, εὐθὺς ἐνέκειτο, καὶ τὴν πικρὰν κῆλην ἐν τῶν διεκάλειν, ὡς μὲν τιτρώσκων, ὧν δὲ τοὺς τιτρωσὺς πικρῶσαν. Τῶν μὲν οὖν κατὰ τὸν Κόρων ταχθειῶν οὐδὲμίαις

πρὸς φυγὴν ἐπίστρεψεν, ἀλλὰ πρῶτον ἀνακροῖσθαι διεκαρτέρου, τὰς ἀφυστερούσας προσδεχόμεναι. Οἱ δὲ τὴν εὐώνυμον τίσιν ἔχοντες Ἀθηναῖοι, τρεψάμενοι τοὺς καθ' αὐτούς, ἐπέκειντο φιλοτιμότερον, ἐπὶ πολὺν χρόνον διώκοντες. Ἴδῃ δὲ πεισῶν τῶν νεῶν τοῖς Πελοποννησίοις ἠθροισμένων, ὁ μὲν Κόνων, εὐλαβηθεὶς τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, τοῦ μὲν διώκειν ἀπέστη, μετὰ τεσσαράκοντα δὲ νεῶν ἀπέπλευσεν εἰς Μιτυλήνην. Τοὺς δὲ διώξαντας Ἀθηναίους αἱ τῶν Πελοποννησίων νεῦς ἅπασαι περιχυθεῖσαι κατεπλήξαντο, καὶ τῆς ἐπὶ τὴν πόλιν ἐπανόδου διακλείσασαι, φυγεῖν πρὸς τὴν γῆν ἐβιάσαντο. Ἐπικειμένων δὲ τῶν Πελοποννησίων πύσσαις ταῖς ναυσίν, Ἀθηναῖοι θεωροῦντες μηδεμίαν σωτηρίαν ἄλλην ὑποκειμένην, κατέφυγον πρὸς τὴν γῆν, καὶ καταλιπόντες τὰ σκίαφ, διεσώθησαν εἰς Μιτυλήνην. Καλλικρατίδης δὲ τριάκοντα νεῶν κυριεύσας, τὸ μὲν ναυτικὸν ἐθέσθαι τῶν πολεμίων κατακελευμένον, περὶ δὲ τοὺς ἀγῶνας ἠλπίζεν ὑπολείπεσθαι. Διόπερ οὗτος μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν διέπλει· Κόνων δ' ἅμα τῷ καταπλεῦσαι προσδεχόμενος τὴν πολιορκίαν, τὰ περὶ τὸν εἰσπλουν τοῦ λιμένος κατεσκεύαζεν. Εἰς μὲν γὰρ τὰ βράχη τοῦ λιμένος πλοῖα μικρὰ πληρώσας λίθων κατεπόντισε, πρὸς δὲ τοῖς βάθεσιν ὀγκύδας καθώριζεν οὔσας λιθοφόρους. Οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι καὶ τῶν Μιτυληναίων ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν ἀγρῶν διὰ τὸν πόλεμον συγεληλυθώς, ταχέως κατεσκεύασε τὰ πρὸς τὴν πολιορκίαν. Ὁ δὲ Καλλικρατίδης ἐκβιάσας τοὺς στρατιώτας εἰς τὸν πλησίον

τῆς πόλεως αἰγυιῶν, ἐποίησατο παρεμβολήν, καὶ τρύπαιον ἀπὸ τῆς ναυμαχίας ἔστησε· τῇ δ' ὑστεραίῃ τὰς κρατίστας τῶν νεῶν ἐπιλέξας, καὶ παρακελευσάμενος μὴ ἀπολείπεσθαι τῆς ἰδίας νεώς, ἀνήχθη, σπεύδων εἰς τὸν λιμένα πλεῦσαι, καὶ λῦσαι τὸ διάφραγμα τῶν πολεμίων. Ὁ δὲ Κόρων τοὺς μὲν εἰς τὰς τριήρεις ἀνεβίβασε, καὶ κατὰ τὸν διέκπλουν ἀντιπρώρους κατέστησε, τοὺς δ' ἐπὶ τὰ μεγάλα πλοῖα διέταξε, τινὲς δ' ἐπὶ τὰς χηλῆς τοῦ λιμένος παρέπεμψεν, ὅπως πανταχόθεν ἦ, πεφραγμένος καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. Αὐτὸς μὲν οὖν ὁ Κόρων τὰς τριήρεις ἔχων ἐναυμάχει, πληρώσας τὸν μετιξὺ τόπον τῶν διαφραγμάτων· οἱ δ' ἐπὶ τῶν μεγάλων πλοίων ἐφεστῶτες ἐπέρριπτον ταῖς τῶν πολεμίων ναυσὶ τοὺς ἀπὸ τῶν κεραιῶν λίθους· οἱ δ' ἐπὶ ταῖς χηλῆς τοῦ λιμένος τεταγμένοι διεκώλυνον τοὺς ἀποτολμῶντας εἰς τὴν γῆν ἀποβαίειν.

(C. 79.) Post longum et saevum certamen Callierat' des quiete suos recreat, moxque, redintegrato proelio, Athenienses statione depellit. — Redit scriptor ad res Siculas. Syracusani pacem frustra petunt a Carthaginiensibus: qui totius Siciliae possessionem affectantes, antequam copias in insulam transportarent, novam urbem Thermarum condiderunt.

79. Οἱ δὲ Ἡελοπονηήσιοι τῆς τῶν Ἀθηναίων φιλοτιμίας οὐκ ἐλείποντο. Ταῖς γῆς ναυσὶν ἀθρόαις ἐπιπλεύσαντες, καὶ τοὺς ἀρίστους ἄνδρας ἐπὶ τὰ καταστροφώματα τάζοντες, τὴν ναυμαχίαν ἅμα καὶ πεζὴν ἐποιοῦντο μάχην. Βιαζόμενοι μὲν γῆς ἅμα εἰς τὰς τῶν ἀντιτεταγμένων ναῦς, ταῖς πρώραις ἐπέβαινον τετολμηκότες, ὡς οὐχ ὑποστησομένων τὸ δειρὸν τῶν προητημέγων. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι καὶ Μιτυ-

ληναῖοι μίαν ὑφῶντες ἀπολειπομένην σωτηρίαν τῆν ἐκ τῆς νίκης, εὐγενῶς ἀποθνήσκειν ἔσπευδον ὑπὲρ τοῦ μὴ λιπεῖν τὴν τάξιν. Κατεχούσης δὲ φιλοτιμίας ἀνυπερβλήτου τὰ στρατιόπεδα, πολὺς ἐγένετο πόλεμος, ἀπάντων ἀφειδῶς τὰ σώματα τοῖς κινδύνοις παραδῶπιτόντων. Οἱ μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν καταστροφμάτων ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν εἰς αὐτοὺς φερομένων βελῶν κατετιτρώσκοντο, καὶ τινὲς μὲν ἐπικαίρως πληγέντες ἔπιπτον εἰς τὴν θάλατταν, τινὲς δ' οὐκ αἰσθανόμενοι, θερμῶν ἔτι τῶν πληγῶν οὐσῶν, διηγωνίζοντο· πλεῖστοι δ' ὑπὸ τῶν λιθοφόρων κεραιῶν ἔπιπτον, ὡς ἂν ἐξ ὑπερδεξίων τόπων βαλλόντων λίθους ὑπερμεγέθεις τῶν Ἀθηναίων. Οὐ μὲν ἄλλῃ τῆς μάχης ἐπὶ πολὺν χρόνον γενομένης, καὶ πολλῶν παρ' ἀμφοτέροις ἀπολλυμένων, ὁ Καλλικρατίδας ἀνεκαλέσατο τῇ σάλπιγγι τοὺς στρατιώτας, βουλόμενος αὐτοὺς διαναπαῦσαι. Μετὰ δὲ τινα καιρὸν πάλιν πληρώσας τὰς ναῦς, καὶ πολὺν διαγωνισίμενος χρόνον, μεγίστω τε πλήθει τῶν νεῶν καὶ τῇ ὁμίᾳ τῶν ἐπιβατῶν ἐξέωσε τοὺς Ἀθηναίους. Ὡν συμφυγόντων εἰς τὸν ἐν τῇ πόλει λιμένα, διέπλευσε τὰ διαφράγματα, καὶ καθωρμίσθη πλησίον τῆς πόλεως τῶν Μιτυληναίων. Ὁ γὰρ εἰςπλους, ὑπὲρ οὗ διηγωνίζοντο, λιμένα μὲν εἶχε καλόν, ἐκτὸς δὲ τῆς πόλεως ἔστιν. Ἡ μὲν γὰρ ἀρχαία πόλις, μικρὰ νησὸς τίς ἔστιν· ἡ δ' ὕστερον προσοικισθεῖσα, τῆς ἀντιπέραν ἔστί Λέσβου· ἂνὰ μέσον δ' αὐτῶν ἔστιν εὐριπος στενός, καὶ ποιῶν τὴν πύλιν ὀχυρίαν. Ὁ δὲ Καλλικρατίδας ἐκτιβίσας τὴν δύναμιν, περιεστρατοπέδευ-

σε τὴν πόλιν, καὶ πανταχόθεν προσβολὰς ἐποιεῖτο. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Μιτυλήνην ἐν τούτοις ἦν· κατὰ δὲ Σικελίαν, Συρακούσιοι πέμψαντες εἰς Καρχηδόνα πρέσβεις, περί τε τοῦ πολέμου κατεμύθησαν, καὶ εἰς τὸ λοιπὸν ἠξίουσαν παύσασθαι τῆς διαφορᾶς. Οἷς οἱ Καρχηδόνιοι τὰς ἀποκρίσεις ἀμφιβόλους δόντες, ἐν μὲν τῇ Λιβύῃ μεγάλας πηρασκευάζοντο δυνάμεις, ἐπιθυμοῦντες ἀπίσους τὰς ἐν τῇ νήσῳ πόλεις καταδουλώσασθαι· πρὶν ἢ δὲ πρὸ στρατόπεδα διαβιβάξαι, καταλέξαντες τῶν πολιτῶν τινάς, καὶ τῶν ἄλλων Λιβύων τοὺς βουλομένους, ἔκτισαν ἐν τῇ Σικελίᾳ πρὸς αὐτοῖς τοῖς θερμοῖς ὕδασι πόλιν, ὀνομάσαντες Θέρμι.

(C. 80.) Olymp. XCIII, 3. a. C. 404. Arch. Callia, Coss. L. Furio Medullino et Cn. Cornelio Cossio, Carthaginienſis, victoris ſuis elati. Hannibalem ducem creaverunt, qui illam in Siculos expeditionem ſuſciperet, eiſque ſem Imileonem ſocium adiunxere. Novum hi duumviri, cumque ampliffimum, conſcribunt exercitum, et naves quadraginta præmittunt: quibus proelio apud Erycem a Syracuſanis luſis, ipſi cum quinquaginta trirētib; ſequuntur.

80. Τῶν δὲ κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν πράξεων τέλος ἔχουσῶν, Ἀθήνησι μὲν παρέλαβε τὴν ἀρχὴν Καλλίας, ἐν δὲ τῇ Ἰώμῃ κατεστήθησαν ἕπαιτοι Λεύκιος Φούριος καὶ Γραῖος Πομπήϊος. Περὶ δὲ τούτους τοὺς χρόνους Καρχηδόνιοι, τοῖς περὶ Σικελίαν εὐτυχήμασι μετρωριζόμενοι, καὶ σπεύδοντες ἀπίσους τῆς νήσου κυριεῦσαι, μεγάλας δυνάμεις ἐψηφίσαντο πηρασκευάζεσθαι· ἐλόμενοι δὲ στρατηγὸν Ἀννίβαν, τὸν κατασκήφαντα τὴν τε τῶν Σελιουρτίων καὶ τὴν τῶν Ἰμερταίων πόλιν, ἄπασαν αὐτῶ τὴν κατὰ τὸν πόλεμον ἐξουσίαν ἐπέτρεψαν. Πυρριτοῦ-

μένου δὲ διὰ τὸ γῆρας, προσκατέστησαν καὶ ἄλλοι στρατηγόν, Ἰμίλωνι τὸν Ἄννωνος, ἐκ τῆς αὐτῆς ὄντα συγγενείας. Οὗτοι δὲ κοινῇ συνεδρεύσαντες, ἔπεμφάν τινας τῶν ἐν ἀξιώματι παρὰ τοῖς Καρχηδονίοις ὄντων μετὰ πολλῶν χρημάτων, τοὺς μὲν εἰς Ἰβηρίαν, τοὺς δ' εἰς τὰς Βαίλικαίδους νήσους, παρακελευσάμενοι ξενολογεῖν ὡς πλείστους. Αὐτοὶ δ' ἐπήρσαν τὴν Λιβύην, καταγράφοντες στρατιώτας Λίβυας καὶ Φοίνικας, καὶ τῶν πολιτῶν τοὺς κρατίστους. Μετεπέμποντο δὲ καὶ παρὰ τῶν συμμαχούντων αὐτοῖς ἔθνων καὶ βασιλέων στρατιώτας Μινυρυσίους καὶ Νομίδους, καὶ τινας τῶν οἰκούντων τὰ πρὸς τὴν Κυρήνην κεκλιμένα μέρη. Ἐκ δὲ τῆς Ἰταλίας μισθωσάμενοι Καμπανούς, διεβίβασαν εἰς Λιβύην· ἤδεισαν γάρ τὴν μὲν χρεῖαν αὐτῶν μεγάλα συμβαλλομένην, τοὺς δ' ἐν Σικελίᾳ καταλελειμμένους Καμπανούς, διὰ τὸ προσκεκοφέναι τοῖς Καρχηδονίοις, μετὰ τῶν Σικελιωτῶν ταχθησομένους. Τέλος δὲ τῶν δυνάμεων ἄθροισθεισῶν εἰς Καρχηδόνα, συνήχθησαν αὐτοῖς οἱ πάντες σὺν ἵππευσιν, οὐ πολλῇ πλείους, ὡς μὲν Τίμαιος, τῶν δώδεκα μυριάδων, ὡς δ' Ἐφορος, τριάκοντα μυριάδων. Καρχηδόνιοι μὲν οὖν τὰ πρὸς τὴν διάβυσιν ἐτοιμάζοντες, τὰς τε τριήρεις πάσας κατήρτιζον, καὶ φορηγὰ πλοῖα συνήγαγον πλείω τῶν χιλίων. Προαποστειλάντων δ' αὐτῶν εἰς Σικελίαν τεσσαράκοντα τριήρεις, οἱ Συρακούσιοι κατὰ τάχος ταῖς παραπλησίαις ναυσὶν ἐπεβάνησαν ἐν τοῖς περὶ τὸν Ἑρυνκα τόποις. Γενομένης δὲ ναυμαχίας ἐπὶ πολὺν χρόνον, πεντεκαίδεκα

μὲν τῶν Φοινισσῶν νεῶν διεφθάρησαν, αἱ δ' ἄλλαι
 κικτὸς ἐπιγερομένης διέφυγον εἰς τὸ πέλαγος. Ἀπαγ-
 γελθείσης δὲ τῆς ἤτις τοῖς Κυρρηδοῖσι, Ἀντίβας
 ὁ στρατηγὸς ἐξέπλευσε μετὰ νεῶν πενήκοντα· ἔσπευ-
 δε γὰρ τοὺς μὲν Συρακουσίους κωλύσαι χρήσασθαι
 τῷ προτερήματι, ταῖς δὲ ἰδίαις δυνάμειν ἀσφιλῆ
 παρασκευάσαι τὸν κατὰ πλουν.

(C. 81.) Syracusani, cognita hostilis apparatus magnitudine, ex-
 terorum auxilia petere; Agrigentini, ad quos omnis belli impetus
 spectabat, moenibus sua tutari. Qua opportunitate usus Diodorus,
 et Timæi maxime fidem sequutus, excurrit in descriptionem urbis
 et agri Agrigentini, fertilitate et opulentia florentissimi.

81. Διαβοηθείσης δὲ τῆς Ἀντίβα βοηθείας κατὰ
 τὴν νῆσον, ἄπαντες προσεδόκων καὶ τὰς δυνάμεις
 εὐθέως διαβιβασθήσεσθαι. Αἱ δὲ πόλεις τὸ μέγεθος
 τῆς παρασκευῆς ἀκούουσαι, καὶ συλλογιζόμεναι τὸν
 ἀγῶνα περὶ τῶν ὄλων ἐσόμενον, οὐ μετρίως ἠγωνίων,
 οἱ μὲν οὖν Συρακούσιοι πρὸς τε τοὺς κατὰ Ἰταλίαν
 Ἕλληνας καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους περὶ συμμαχίας
 διεπέμποντο· ἐπέστελλον δὲ καὶ πρὸς τὰς ἐν Σικελίᾳ
 πόλεις, πρὸς τοὺς παρορημόσοντας τὰ πλήθη πρὸς
 τὸν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἐλευθερίας κίνδυνον. Ἀκρα-
 γαντιῖνοι δὲ ὀρῶντες τὴν τῶν Κυρρηδοῖων ἐπικρά-
 τειαν, διελάμβανον, ὅπερ ἦν, ἐπ' αὐτοὺς πρώτους
 ἤξειν τὸ τοῦ πολέμου βῆρος. Ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς
 τὸν τε σῆτον καὶ τοὺς ἄλλους καρπούς, ἔτι δὲ τὰς
 κτήσεις ἀπάσας ἀπὸ τῆς χώρας κατακομίζειν ἐντὸς
 τῶν τειχῶν. Κατ' ἐκείνους δὲ τοὺς καιροὺς τὴν τε
 χώραν καὶ τὴν πόλιν τῶν Ἀκραγαντιῶν συνέβαινεν
 εὐδαιμονίας ὑπάρχειν πλήρη· περὶ ἧς οὐκ ἀνάρμο-
 στὸν μοι φαίνεται διελθεῖν. Καὶ γὰρ ἀμπελῶνες

τοῖς μεγέθεσι καὶ τῇ κάλλει διαφέροντες, καὶ τὸ πλεῖστον τῆς χώρας ἐλαίαις κατάφυτον, ἐξ ἧς παμπληθῆ κομιζόμενοι καρπὸν ἐπόλουν εἰς Κασσηδόνια. Οὕτω γὰρ καὶ ἐκείνους τοὺς χρόνους τῆς Λιβύης πεφυτευμένης, οἱ τὴν Ἀκραγαντίνην νεμόμενοι, τὸν ἐκ τῆς Λιβύης ἀντιφορητιζόμενοι πλοῦτον, οὐσίας ἀπίστους τοῖς μεγέθεσιν ἐκέκτηντο. Πολλὰ δὲ τοῦ πλοῦτου παρ' αὐτοῖς διαμένει σημεῖα, περὶ ὧν οὐκ ἀνοίκειόν ἐστι βραχεία διελθεῖν.

(C. 82) Quippe fastum et luxuriam civitatis ostendit Iovis fanum, nunquam illud perfectum, sed ingens, admirandis columnis caelatoque opere ornatum; declarat item lacus extra urbem summa arte facti magnitudinis; testatur denique sepulcrorum, equis etiam avibusque exstructorum, magnificentia.

82. Ἢ τε γὰρ τῶν ἱερῶν κατασκευή, καὶ μάλιστα ὁ τοῦ Διὸς νεῶς, ἐμφαίνει τὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν τότε ἀνθρώπων. Τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ἱερῶν τὰ μὲν κατεκαύθη, τὰ δὲ τελείως κατεσκάφη, διὰ τὸ πολλάκις ἠλωκέναι τὴν πόλιν· τὸ δ' οὖν Ὀλύμπιον μέλλον λαμβάνειν τὴν ὄροφὴν ὁ πόλεμος ἐκώλυσεν· ἐξ οὗ τῆς πόλεως κατασκευαίσεως, οὐδέποτε ὕστερον ἴσχυσαν Ἀκραγαντῖνοι τέλος ἐπιθεῖναι τοῖς οἰκοδομήμασιν. Ἔστι δὲ ὁ νεῶς ἔχων τὸ μὲν μῆκος πύδας τριακοσίους τεσσαράκοντα, τὸ δὲ πλάτος ἐξήκοντα, τὸ δὲ ὕψος ἑκατὸν εἴκοσι, χωρὶς τοῦ κρηπιδώματος. Μέγιστος δ' ὢν τῶν ἐν Σικελίᾳ, καὶ τοῖς ἐκτὸς οὐκ ἀλόγως ἂν συγκρίνοιτο κατὰ τὸ μέγεθος τῆς ὑποστάσεως· καὶ γὰρ εἰ καὶ μὴ τέλος λαβεῖν συνέβη τὴν ἐπιβολὴν, ἢ γε προαίρεσις ὑπάρχει φανερά. Τῶν δ' ἄλλων ἢ μέχρι τοίχων τοὺς νεῶς οἰκοδομοῦντων, ἢ κίους τοὺς σηκοὺς περιλαμβανόντων, οὗτος ἑκατέρας

τοιῶν μετέχει τῶν ὑποστάσεων. Συντακτοδομοῦντι γάρ οἱ τοῖχοι τοῖς κίουσιν, ἔξωθεν μὲν ἀπρογγέλοι, τὸ δ' ἐντὸς τοῦ νεῶ ἔχοιτις τετραγώνου· καὶ τοῦ μὲν ἐκτὸς μέρους ἐστὶν αὐτῶν ἡ περιφέρεια ποδῶν ἑκοσι, καθ' ἣν εἰς τὰ διαξέσματα δύναιται ἄνθρωπον ἐναρμόζειν αἶμα· τὸ δ' ἐντὸς, ποδῶν δώδεκα. Τῶν δὲ στοῶν τὸ μέγεθος καὶ τὸ ὕψος ἐξαισιον ἔχουσῶν, ἐν μὲν τῷ πρὸς ἕω μέρει τὴν γιγαστομαχίαν ἐποιήσαντο, ταῖς γλυφυαῖς καὶ τῷ μεγέθει καὶ τῷ κίλλει διαφέρουσιν· ἐν δὲ τῷ πρὸς δυσμίας, τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας, ἐν ἧ τῶν ἡρώων ἕκαστον ἰδεῖν ἐστὶν οἰκείως τῆς περιστάσεως δεδμηιουργημένον. Ἦν δὲ καὶ λίμνη καὶ ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐκτὸς τῆς πόλεως χειροποίητος, ἔχουσα τὴν περίμετρον σταδίων ἐπιτά, τὸ δὲ βύθος ἑκοσι πηχῶν· εἰς ἣν ἐπαγομένων ὑδάτων, ἐφιλοτίχνησαν πλῆθος ἰχθύων ἐν αὐτῇ ποιῆσαι παντοίων, εἰς τὰς δημοσίας ἐστιάσεις· μεθ' ἧν ἀνδιέτριβον κύκροι, καὶ τῶν ἄλλων ὄρνέων πολὺ πλῆθος, ὥστε μεγάλην τέρψιν παρεσκευάζειν τοῖς θεομένοις. Ληλοῖ δὲ τὴν τροφὴν αὐτῶν καὶ ἡ πολυτέλεια τῶν μνημείων, ἃ τινὰ μὲν τοῖς ἀθληταῖς ἔπτοις κατεσκευάσασιν, τινὰ δὲ τοῖς ὑπὸ τῶν παρθένων καὶ παίδων ἐν οἴκῳ τρεφόμενοις ὄρνιθαρίοις, ἃ Τίμαιος ἑωρακεῖναι φησὶ μέχρι τοῦ καθ' ἑαυτὸν βίου διαμένοντι.

(C. 83.) Itaque regia quondam fuit Exaeneti, Olympici victoris. pompa; summa Gelliae liberalitas, ditissimi hominis, cuius forma nec ingenii doctae, necque nominis celebritatem exaequabat; (C. 84.) incredibilis Antisthenis Rhodii affluentia et magnificentia. Omnino uicolarum illo tempore ingenus numerus, vita mollicitina.

83. Καὶ κατὰ τὴν προτέραν δὲ ταύτης Ὀλυμ-

παῖδα, δευτέραν ἐπὶ ταῖς ἐνετήκοιαι, νικήσαντος Ἰ.Ξαινέτου Ἀκριμαντίνου, κατήγαγον αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν ἐξ ἄρματος· συνεπόμπευον δ' αὐτῷ, χωρὶς τῶν ἄλλων, συνωρίδες τριακόσiai λευκῶν ἵππων, πῦσαι παρ' αὐτῶν τῶν Ἀκριμαντίνων. Καθόλου δὲ καὶ τὰς ἀγογαῖς εὐθύς ἐκ παίδων ἐποιοῦντο τρυφεροῖς, τὴν τ' ἐσθῆτι μιλικὴν φοροῦντες καθ' ὑπερβολὴν, καὶ χρυσοφοροῦντες, ἔτι δὲ σπλεγγίσι καὶ ληκῦθοις ἀργυροῖς τε καὶ χρυσαῖς χρῶμενοι. Ὁ δὲ τῶν Ἀκριμαντίνων σχεδὸν πλουσιώτατος κατ' ἐκεῖτον τὸν χρόνον Γελλίας, ὃς κατὰ τὴν οἰκίαν ξενῶνας ἔχων πλείους, πρὸς ταῖς πύλαις ἔταπτεν οἰκείας· οἷς παρεγγελλέμενον ἦν ἅπαντας τοὺς ξείους καλεῖν ἐπὶ ξενίᾳ. Πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἄλλων Ἀκριμαντίνων ἐποίουν τὸ παρατλήσιον, ἀρχαϊκῶς καὶ φιλικῶς ὁμιλοῦντες. Διόπερ καὶ Ἐμπεδοκλῆς λέγει περὶ αὐτῶν·

Ξείνων αἰδοῖοι λίμένες, κακότητος ἄπειροι.

Καὶ δὴ ποτε πεντακοσίων ἱππέων παρεγενομένων ἐκ Γέλιος, χειμερίου περιστάσεως οὔσης, καθάπερ φησὶ Τίμαιος ἐν τῇ πεντεκαιδεκάτῃ βίβλῳ, πάντας αὐτοὺς ὑπεδέξατο, καὶ παραχρῆμα πᾶσιν ἰμάτια καὶ χιτῶνας ἔνδοθεν προενέγκας ἔδωκε. Καὶ Πολύκλειτος ἐν ταῖς ἱστορίαις ἐξηγεῖται περὶ τοῦ κατὰ τὴν οἰκίαν πειθεῶνος, λέγων ὅς διαμείναντος αὐτοῦ στρατευομένου ἐν Ἀκράγαντι, τεθεωρηκέναι· εἶναι δ' ἐν αὐτῷ τριακοσίους μὲν πύθους, ἕξ αὐτῆς τῆς πέτρης τετρακλιμένους, ἑκαστον ἑκατὸν ἀμφορεῖς χωρεῦντα· κολιμβήθραν δὲ παρ' αὐτοῖς ὑπάρχειν κε-

κοιμημένην, ζωοῦσαν ἀμφοτέρω χιλίους, ἐξ ἧς τὴν ὄψιν εἰς τοὺς πύθους γίνεσθαι. Γεγονέναι δὲ φησι τὸν Γελλίαν τὸ μὲν εἶδος εὐτελεῆ παντελοῦς, τὸ δὲ ἦθος θαυμασιόν. Ἀποσιαλέντος οὖν αὐτοῦ πρὸς Κεντοριπίνοισι κατὰ πρεσβείαν, καὶ παρεληλυθότος εἰς τὴν ἐκκλησίαν, τὸ μὲν πλήθος προσέειπεν εἰς ἄκαιρον γέλωτι, θεωροῦν καταδεικτικόν τῆς περὶ αὐτοῦ δόξης· ὃ δ' ὑπολαβὸν εἶπε μὴ θαυμάζειν· ἐν ἔθει γὰρ εἶναι τοῖς Ἀκρουγαντίνοισι πρὸς μὲν τὰς ἐτιδύζουσας πόλεις ἀποσιέλλειν τοὺς κρατίστους τῶ κάλλει, πρὸς δὲ τὰς ταπεινάς καὶ λίαν εὐτελεῖς, ὁμοίους.

84. Οὐ μόνον δὲ περὶ τὸν Γελλίαν συνέβηαιεν εἶναι τοῦ πλοῦτου μεγαλοπρέπειαν, ἀλλὰ καὶ περὶ πολλοὺς ἄλλους Ἀκρουγαντίνοισι. Ἀντιοθένης γοῦν ὁ ἐπικαλούμενος Ῥόδου γάμοισι ἐπιτελῶν τῆς θυγατρὸς, εἰστίασε τοὺς πολίτας ἐπὶ τῶν στενωπῶν, ὧν ὄκουν ἕκαστοι, καὶ ζεύγη τῇ νύμφῃ συνηκολούθησε πλείω τῶν ὀκτακοσίων· πρὸς δὲ τούτοις οὐ μόνον οἱ κατ' αὐτὴν τὴν πόλιν ἵππεῖς, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀστυγειτόνων πολλοί, κληθέντες ἐπὶ τὸν γάμον, συμπροέπεμψαν τὴν νύμφην. Περιτιτόιατον δὲ φησι γενέσθαι τὸ περὶ τὴν τοῦ φωτὸς κατασκευὴν. Τοὺς τε γὰρ βωμοὺς τοὺς ἐν πᾶσι τοῖς ἱεροῖς καὶ τοὺς ἐν τοῖς στενωποῖς καθ' ὅλην τὴν πόλιν ἐπλήρωσε ξύλων, καὶ τοῖς ἐπὶ τῶν ἐργαστηρίων ἔδωκε σχίδακας καὶ κληματίδας, παραγγείλας, ὅταν ἀπὸ τῆς ἀκροπόλεως ἀναφθῇ πῦρ, ἅπαντας ἐπιτελεῖν τὸ παραπλήσιον. Ὡς ποιησάντων τὸ προσταχθέν, καθ' ὃν

καιρὸν ἤγειο ἡ γύμνη, προηγουμένων πολλῶν τῶν
 τὰς διᾶδας φερόντων, ἡ μὲν πόλις ἔγεμε φοιτός, τὸ
 δὲ συγκαλουθοῦν πλῆθος οὐκ ἐχώρουν αἱ δημόσιαι
 κατὰ τὸ ἐξῆς ὁδοί, πάντων συμφιλοτιμουμένων τῇ
 τῆνδρός μεγαλοπρεπείᾳ. Κατ' ἐκείνον γὰρ τὸν χρό-
 νον Ἀκραγαντίνοι μὲν ἦσαν πλείω τῶν διςμυθίων,
 σὺν δὲ τοῖς κατοικοῦσι ξένοις οὐκ ἐλάττους τῶν εἴ-
 κοσι μυριάδων. Φασὶ δὲ τὸν Ἀντισθένην, ἐπειδὴ
 τὸν υἱὸν ἐώρα πολεμοῦντί τινα τῶν ἀπὸ γειτόνων
 πένητι, καὶ βιαζόμενον ἑαυτῷ τὸ ἀγροῖδιον πωλῆσαι,
 μέχρι μὲν τινος ἐπιπλήτειν, τῆς δ' ἐπιθυμίας ἐπί-
 τισιν λαμβανούσης, φῆσαι δεῖν μὴ σπεύδειν, πῶς
 ἄπορον ποιεῖ τὸν γείτονα, ἀλλὰ τοῦναντίον ὅπως
 πλούσιος ὑπάρχη· οὕτως γὰρ αὐτὸν ἐπιθυμήσειν
 μὲν ἀγροῦ μείζονος, οὐ δυτάμενον δὲ παρὰ τοῦ γεί-
 τορος προσκαγοράσαι, τὸν ὑπάρχοντι πωλήσειν. Διὰ
 δὲ τὸ μέγεθος τῆς κατὰ τὴν πόλιν εὐπορίας τοσαύ-
 την συνέβαινε τρυφήν εἶναι παρὰ τοῖς Ἀκραγαντί-
 νοις, ὥστε μετ' ὀλίγον τῆς πολιορκίας γινομένης,
 ποιῆσαι ψήφισμα περὶ τῶν ἐν τοῖς φυλακείοις δια-
 ρυκτερευόντων, ὅπως μὴ τις ἔχη πλεῖον τύλης, καὶ
 περιστρώματος, καὶ κωδίου, καὶ δυοῖν προσκεφα-
 λαίων. Τοιαύτης δὲ τῆς σκληροτάτης στρωμνῆς ὑ-
 πιαχούσης, ἔξεστι λογίζεσθαι τὴν κατὰ τὸν λοιπὸν
 βίον τρυφήν. Περὶ μὲν οὖν τούτων οὔτε παραδρα-
 μεῖν ἠθελήσαμεν, οὔτ' ἐπὶ πλέον μακρολογεῖν, ἵνα
 μὴ τῶν ἀναγκαιοτέρων ἀποπίπτομεν

(C. 85.) Nibigitur mirum, in Agrigentinos omnem esse vim Carthaginiensium conversam. Nempe bina diversis in locis castra posuere, ubi societatem illis et amicitiam frustra obtulerant, oppugnationem strenue aggressi. Agrigentini et suis confidunt, et DEXIPPI LACAEDEMONII opibus, qui recens e Gela peregrinorum agmen ipsis adduxerat, adiuti etiam multis Campanorum, collem Athenaeum occupantibus. Imileo et Hannibal primo die ex opportuno loco moenia oppugnare: oppidani insequente nocte, facta eruptione, machinas incendere.

85. Οἱ δὲ Καρχηδόνιοι τὰς δυνάμεις διαβιβίασαντες εἰς τὴν Σικελίαν, ἀνέξευξαν ἐπὶ τὴν πόλιν τῶν Ἀκραγαντίνων, καὶ δύο παρεμβολὰς ἐποίησαντο, μίαν μὲν ἐπὶ τινῶν λόφων, ἐφ' ἧν τοὺς τε Ἴβηρας καὶ τινὰς τῶν Λιβύων ἔταξαν εἰς τετρακισμυρίους· τὴν δ' ἄλλην οὐκ ἄποθεν τῆς πόλεως ποιησάμενοι, τάφρω βαθείᾳ καὶ χάρακι περιέλαβον. Καὶ πρῶτον μὲν ἀπέστειλαν πρέσβεις πρὸς τοὺς Ἀκραγαντίνους, ἀξιοῦντες μάλιστα μὲν συμμαχεῖν αὐτοῖς, εἰ δὲ μὴ γε, ἡσυχίαν ἔχειν, καὶ φίλους εἶναι Καρχηδοίοις, ἐν εἰρήνῃ μένοντας. Οὐ προσδεξαμένων δὲ τῶν ἐν τῇ πόλει τοὺς λόγους, εὐθύς τι τῆς πολιορκίας ἐνηργεῖτο. Οἱ μὲν οὖν Ἀκραγαντῖνοι τοὺς ἐν ἡλικίᾳ πάντας καθώπλισαν, καὶ κταιστήσαντες εἰς τάξιν, τοὺς μὲν ἐπὶ τῶν τειχῶν ἕστησαν, τοὺς δὲ ἐφέδροον πρὸς τὰς τῶν κταιστουμένων διαδοχάς. Συνεμίχθη δ' αὐτοῖς Δέξιππός τε ὁ Λακεδαιμόνιος, προσφάτως ἐκ Γέλας παρών, μετὰ ξένων χιλίων πεντακοσίων· οὗτος γὰρ κατ' ἐκείνων τὸν χρόνον, ὡς Τίμαιός φησιν, ἐν Γέλας διέτριβεν, ἔχων ἀξίωμα διὰ τὴν πατρίδα· διόπερ ἠξίωσαν οἱ Ἀκραγαντῖνοι, μισθωσάμενον στρατιώτας ὡς πλείστους, ἐλθεῖν εἰς Ἀκράγαντα. Ἄμα δὲ τούτοις ἐμισθώθησαν καὶ οἱ πρότερον Ἀννίβη συμμαχήσαντες Καμπανοί, περὶ

ὀκτακοσίους ὄντες. Οὗτοι δὲ κατέσχον τὸν ἐπὶ τῆς πόλεως λόφον, τὸν Ἀθηναῖον μὲν ὀνομαζόμενον, κατὰ δὲ τῆς πόλεως εὐφυῶς κείμενον. Ἰμίλικις δὲ καὶ Ἀννίβις οἱ τῶν Καρχηδονίων στρατηγοί, διασκεψάμενοι τὰ τεῖχη, καὶ καθ' ἓνα τόπον θεωροῦντες εὐεφροδον οὖσαν τὴν πόλιν, δύο πύργους προσήγαγον τοῖς τείχεσιν ὑπερμεγέθεις. Τὴν μὲν οὖν πρώτην ἡμέραν ἐπὶ τούτων τειχομαχῆσαντες, καὶ συχνοὺς ἀνελόντες, ἀνεκαλέσαντο τῇ σάλπιγγι τοὺς μαχομένους· τῆς δὲ νυκτὸς ἐπιγενομένης, οἱ κατὰ τὴν πόλιν ἐπεξελθόντες ἐνεπύρισαν τὰς μηχανάς.

(C. 86.) At hostes, oppugnationi instantes, dum sepulcra destruant, aggeresque ad muros usque extollunt, subitum perterret prodigium, Theronis monumento fulminis ictu disiecto. Mox eorum castra pestis corripit, qua Hannibal exstinctus est. Imileo, supplicationibus usus horrendaque expiatione, oppugnationem acrius urget. Interea Syracusani, Selinuntiorum et Himertensium fortunam veriti, duce Daphnaco urbi obsessae auxilio veniunt.

86. Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀννίβαν σπεύδοντες κατὰ πλείονα μέρη τὰς προσβολὰς ποιεῖσθαι, παρήγγειλαν τοῖς στρατιώταις καθαιρεῖν τὰ μνήματα, καὶ χώματα κατασκευάζειν μέχρι τῶν τειχῶν. Ταχὺ δὲ τῶν ἔργων διὰ τὴν πολυχειρίαν συντελουμένων, συνέπεσεν εἰς τὸ στρατόπεδον πολλὴ δεισιδαιμονία. Τὸν γὰρ τοῦ Θήρωνος τάφον, ὄντα κατ' ὑπερβολὴν μέγαν, συνέβαινεν ὑπὸ κεραυτοῦ διασεσεῖσθαι. Διόπερ αὐτοῦ καθαιρουμένου, τῶν τότε μιντεῶν τινες προνοήσαντες διεκώλυσαν· εὐθύς δὲ καὶ λοιμὸς ἐπέπεσεν εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ πολλοὶ μὲν ἐτελεύτων, οὐκ ὀλίγοι δὲ στρέβλαις καὶ δειναῖς ταλαιπωροῖαις περιέπιπτον. Ἀπέθανε δὲ καὶ Ἀννίβας ὁ στρατηγός, καὶ τῶν ἐπὶ τὰς φυλακὰς προπεμπομένων ἡγ-

γελλόν τινες διὰ νυκτὸς εἶδωλα φαίνεσθαι τῶν τετε-
 λευτηκότων. Ἰμίλκας δὲ θεωρῶν τὰ πλήθη δεισι-
 δαιμονοῦντι, πρῶτον μὲν ἐπιύσαστο καθαιρῶν τὰ
 μνημεῖα· μετὰ δὲ ταῦτα ἐκέλευε τοὺς θεοὺς κατὰ τὸ
 πατριῶν ἔθος, τῷ μὲν Κρόνῳ παῖδα σφραγίσαι, τῷ
 δὲ Ποσειδῶνι πλήθος ἱερείων καταποτίσας. Οὐ μὲν
 ἀπίστη γε τῶν ἔργων, ἀλλὰ χῶσας τὸν παρὰ τὴν πό-
 λιν ποταμὸν μέχρι τῶν τειχῶν, ἐτέστησε πύσας τὰς
 μηχανάς, καὶ καθ' ἡμέραν προσβολὰς ἐποιεῖτο. Οἱ
 δὲ Συρακοῦσιοι θεωροῦντες τὴν Ἀκρόγαντος πολι-
 ορκίαν, καὶ φοβούμενοι μὴ τῆς αὐτῆς τοῖς Σελινουν-
 τίοις καὶ τοῖς Ἰμεθαίοις τύχῳσιν οἱ πολιορκούμενοι
 τύχης, πάλαι μὲν ἔσπευδον ἐκπέμψαι τὴν βοήθειαν·
 τότε δὲ παραγενομένων τῶν ἐξ Ἰταλίας καὶ Μεσσή-
 νης συμμάχων, στρατηγὸν Λαφναῖον εἴλοντο. Τὴν
 δὲ δύναμιν ἀθροίσαντες, παρέλαβον κατὰ τὴν ὁδὸν
 Καμμοριναίους καὶ Γελῶους· εἰ δὲ τῶν ἐκ τῆς μεσο-
 γείου μεταπεμψάμενοί τινες, ἐπ' Ἀκρόγαντος τὴν
 πορείαν ἐποιοῦντο, συμπαραπλευροῦσθαι αὐτοῖς καὶ
 τῶν τριᾶκοτα τεῶν. Εἶχε δὲ τοὺς πάντας, πεζοὺς
 μὲν πλείους τῶν τριςμυρίων, ἵππεῖς δ' οὐκ ἔλαττον
 τῶν πεντακισχιλίων.

C. S.) Quibus Himeram fl. transgressis, barbari obviam facti,
 post aciem conflictum in fugam vertuntur. Ibi dilapsos in vicina
 Agrigento castra, oppidani milites facile redegerunt ad internecio-
 nem, nisi duces eruptionem male prohibuissent. Qui quum paulo
 post castra hostium pridem deserta occuparent; exorto tumultu,
 accusati a Menete, illius sive metus, sive prouisionis, graves poenas
 dederunt.

87. Ἰμίλκων δὲ πυθόμενος τὴν τῶν πολεμίων
 ἔφοδον, ἀπέστειλεν αὐτοῖς ἀναντιᾶν τοὺς τε Ἰβήρας
 καὶ Καμπαρούς, καὶ τῶν ἄλλων οὐκ ἔλάττους τῶν

τειρακιςμυρῶν. Ἰδὴ δὲ τῶν Συρακουσίων τὸν Ἰμέραν ποταμὸν διαβεβηκότων, ἀπῆντησαν οἱ βάρβαροι, καὶ παρατάξεως γενομένης ἐπὶ πολὺν χρόνον, ἐνίκησαν οἱ Συρακούσιοι, καὶ πλείους τῶν ἑξακιςχιλίων ἀνεῖλον, τελέως δὲ ὅλον τὸ στρατόπεδον διεφθειραν, καὶ μέχρι τῆς πόλεως κατεδίωξαν. Ἀλλὰ τῶν στρατιωτῶν ἀτάκτως διωκόντων, ὁ στρατηγὸς ἠὺλαβήθη, μήποτε μετὰ τοῦ λοιποῦ στρατεύματος Ἰμίλλας ἐπιφανεῖς ἀναλάβῃ τὴν ἧτιαν· καὶ γὰρ τοὺς Ἰμεραίους ἐγίνωσκε παρὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν τοῖς ὄλοις ἐπταικότας. Οὐ μὴν ἀλλὰ τῶν βαρβάρων φευγόντων εἰς τὴν πρὸς Ἀκράγαντι παρεμβολήν, οἱ κατὰ τὴν πόλιν στρατιῶται θεωροῦντες τὴν τῶν Καρχηδονίων ἧτιαν, ἐδέοντο τῶν στρατηγῶν ἐξάγειν αὐτούς, καιρὸν εἶναι φάσκοντες τοῦ φθεῖραι τὴν τῶν πολεμίων δύναμιν. Οἱ δ', εἴτε χρήμασιν διεφθαρμένοι, καθάπερ ἦν λόγος, εἴτε φοβηθέντες μὴ τῆς πόλεως ἐρημωθείσης Ἰμίλλων αὐτὴν καταλάβῃται, τῆς ὁρμῆς ἐπέσχον τοὺς στρατιώτας. Οἱ μὲν οὖν φεύγοντες μετὰ πάσης ἀσφαλείας διεσώθησαν εἰς τὴν πρὸς τῇ πόλει παρεμβολήν· ὁ δὲ Δαφναῖος μετὰ τῆς δυνάμεως παραγεννηθεὶς εἰς τὴν ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἐκλειμμένην στρατοπεδείαν, ἐν ταύτῃ παρενέβαλεν. Εὐθύς δὲ καὶ τῶν ἐκ τῆς πόλεως στρατιωτῶν ἐπιμιχθέντων, καὶ τοῦ Λεξιππου συγκαταβάντος αὐτοῖς, ὑπὸ συνδρομῆς εἰς ἐκκλησίαν τὰ πλήθη συνῆλθε, πάντων ἀγανακτούντων ἐπὶ τῷ παρεῖσθαι τὸν καιρὸν, καὶ κεκρατηκότας τῶν βαρβάρων τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν παρ' αὐτῶν μὴ

λαβεῖν, ἀλλὰ δυναμένους τοὺς ἐκ τῆς πόλεως στρατηγούς ἐπεξελθεῖν, καὶ διαφθεῖραι τὴν τῶν πολεμίων δύναμιν, ἀφεικέναι τοσαύτας μυριάδας. Θορύβου δὲ καὶ πολλῆς κραυγῆς ἐπεχούσης τὴν ἐκκλησίαν, παρελθὼν Μένης ὁ Καμμοριναῖος, ἐφ' ἡγεμονίας τετυγμένος, κατηγόρησε τῶν Ἀκραγαντίνων στρατηγῶν, καὶ πάντας οὕτω παρώξυνεν, ὥστε τῶν κατηγορουμένων ἐγχειρόντων ὑπολογεῖσθαι, μηδένα προσδέχεσθαι τοὺς λόγους, καὶ τὸ πλῆθος ὁρμήσαν ἐπὶ τὸ βιάλλειν τοῖς λίθοις, τέσσαρας αὐτῶν καταλεῦσαι· τὸν δὲ πέμπτον Ἀργεῖον κυλούμενον, τὴν δ' ἡλικίαν παντελοῦς ὄντα νεώτερον, ἀφειθῆναι· βλασφημίαις δὲ τυγχάνειν καὶ τὸν Λυκεδαιμόνιον Δέξιππον, ὅτι τετυγμένος ἐφ' ἡγεμονίας, καὶ δοκῶν εἶναι τῶν πολεμικῶν ἔργων οὐκ ἄπειρος, τοῦτ' ἐπραξε προδοσίας ἕνεκα.

(C. 88.) Sero Daphnaeus castra Poenorum obsidere conatur: quae praeclare munita, ubi relinquere cogitur, illos comœatu aliquamdiu intercludit. Sed Imileo per insidias magnam frumenti vim, a Syracusanis incautus advectam, rapit, eaque re utriusque partis spem penitus immutat. Agrigentini enim, ingenti penuria oppressi, a Campanis deseruntur: corrumpitur ipse Dexippus, cacterique duces, definitum sui magistratus tempus iam clarum commenti, copias suas abducunt.

88. Μετὰ δὲ τὴν ἐκκλησίαν οἱ περὶ τὸν Δαφναῖον προαγαγόντες τὰς δυνάμεις, ἐπεχείρουν μὲν πολιορκεῖν τὴν παρεμβολὴν τῶν Καρχηδονίων· πολυτελοῦς δ' αὐτὴν ὁρῶντες ὠχρωμένην, ταύτης μὲν τῆς ἐπιβολῆς ἀπέστησαν, τὰς δ' ὁδοὺς ἱππαζόμενοι, τοὺς τ' ἐν ταῖς προνομαῖς αὐτῶν κατελύμβανον, καὶ τῶν σιτοπομπῶν ἀποκλείοντες εἰς πολλὴν ἀπορίαν ἤγον. Οἱ δὲ Καρχηδόνιοι πυριπύρρασθαι μὲν οὐ

τολμῶντες, τῇ δὲ σιτοδείᾳ δεινῶς πιεζόμενοι, μεγάλους ἀτυχήμασι περιέπιπτον. Τῶν μὲν γὰρ στρατιωτῶν πολλοὶ διὰ τὴν σπάνιν ἀπέθνησκον· οἱ δὲ Καμπανοὶ μετὰ τῶν ἄλλων μισθοφόρων σχεδὸν ἅπαντες ἐπὶ τὴν Ἰμίλκα σκηρὴν ὄθουμένοι, τὴς σιτομετρίας τὴς προτεταγμένης ἦτον· εἰ δὲ μὴ, διητειλοῦντο μεταβῆλθαι πρὸς τοὺς πολεμίους. Ὁ δ' Ἰμίλκας ἦν ἀκηκοῦς τινος, ὅτι Συρακούσιοι πλῆθος σίτοι παρακομίζουσιν εἰς Ἀκραγαντία κατὰ θάλατταν. Διόπερ ταύτην μόνην ἔχων ἐλπίδα σωτηρίας, τοὺς μὲν στρατιώτας ἔπεισεν ὀλίγας ἐπισχεῖν ἡμέρας, ἐνέχρησθαι δὲ τὰ παρὰ τῶν ἐκ Καρχηδόνος στρατευομένων ποιήρια. Καὶ αὐτὸς μὲν ἐκ Πανόρμου καὶ Μοτύης μεταπεμφόμενος τεσσαράκοντα τριήρεις, ἐπέθειτο τοῖς τὴν ἄγορὴν παρακομίζουσιν· οἱ δὲ Συρακούσιοι, τὸν ἔμπροσθεν χρόνον τῶν βασιβίων τῆς θαλάττης παρικεχορηκότων, καὶ τοῦ χειμῶνος ἐνεστηκότος ἤδη, κατεφρόνουν τῶν Καρχηδονίων, ὡς οὐκ εἴη τολμησόντων πληροῦν τὴς τριήρεις. Διόπερ ὀλιγώροις αὐτῶν παρπεμφάντων τὴν ἄγορὴν, Ἰμίλκας ἐκπλεύσας τεσσαράκοντα τριήρεσιν, ἄφνω κατέδυσε μὲν τῶν μακρῶν ρεῶν ὀκτώ, τὴς δ' ἄλλης εἰς τὸν ἀγριαλὸν κατεδίωξε· τῶν δ' ἄλλων πλοίων ἀπάντων κυριεύσας, τοσοῦτον εἰς τούναντίον τὰς ἐκατέρων ἐλπίδας μεταπεσεῖν ἐπίειπεν, ὥστε τοὺς παρὰ τοῖς Ἀκραγαντίοις Καμπανούς, καταγρόντας τῆς τῶν Ἑλλήνων ὑποθέσεως, πεντεκαίδεκα ταλάντοις φθαρήναι, καὶ μεταβαλῆσθαι πρὸς τοὺς Καρχηδονίους. Οἱ δὲ Ἀκραγαντινοὶ τὸ μὲν πρῶτον, κακῶς

ἀπαλλαιπόντων τῶν Καρχηδονίων, ἀφθότως ἀπή-
 λαινον τοῦ τε σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων, αἰεὶ
 προσδοκῶντες ταχέως λυθῆσεσθαι τὴν πολιορκίαν·
 ἐπεὶ δ' αἱ τῶν βαρβάρων ἐλπίδες ἀνέκυψαν, καὶ το-
 σαῦται μυριάδες εἰς μίαν ἡθροίσθησαν πόλιν, ἔλα-
 θεν αὐτοὺς ὁ σῆτος ἔξαναλωθεῖς. Λέγεται δὲ καὶ
 Λέξιππος ὁ Λακεδαιμόνιος πεντεκαίδεκα ταλάντοις
 διαφθορῆναι· εὐθὺς γὰρ ἀπεκρίνατο πρὸς τοὺς τῶν
 Ἰταλιωτῶν στρατηγούς, ὅτι συμφέρει τὸν πόλεμον
 ἐν ἄλλῃ συστήσασθαι τόπῳ· τὴν γὰρ τροφὴν ἐκλι-
 πεῖν. Διότι οἱ στρατηγοὶ πρόφασιν ἐπέγκαντες,
 ὡς διεληλύθασιν οἱ ταχθέντες τῆς στρατηγίας χρό-
 νοι, τίς δυνάμεις ἀπήγαγον ἐπὶ τὸν πορθμὸν. Με-
 τὰ δὲ τὴν τούτων ἀπαλλαγὴν, συνελθόντες οἱ στρα-
 τηγοὶ μετὰ τῶν ἐφ' ἡγεμονίας τεταγμένων, διέγρω-
 σαν ἔξειπσαι τὸν ἐν τῇ πόλει σῆτον· ὅτι εὐρόντες
 παρτελῶς ὀλίγον, ἐθεώρουν ἀναγκαιῶν ἐπίσχειν ἐκ-
 λιπεῖν τὴν πόλιν. Εὐθὺς οὖν ἐπιγινομένης τῆς νυ-
 κτὸς παρήγγειλαν ἀνοξενγιῦναι ἅπαντας.

(C. 89.) Same itaque coacti Agrigentini, relictis in urbe senil-
 bus et infirmis, Gelam migrant, ac Leontinorum deinceps urbem,
 Syracusorum beneficio, inhabitandam accipiunt.

89. Τοσοῦτου δὲ πλήθους ἀνδρῶν, γυναικῶν,
 παίδων ἐκλιπόντων τὴν πόλιν, ἄφρω πολὺς οἶκτος
 καὶ δάκρυα κατεῖχε τίς οἰκία. Ἄμμι γὰρ ὁ τῶν πο-
 λεμίων ἐξέπληττε φόβος, ἄμμι δὲ διὰ τὴν σπουδὴν
 ἠναγκάζοντο καταλιπεῖν εἰς διαρπαγὴν τοῖς βαρβάρ-
 ροις ταῦτ', ἐφ' οἷς ἑαυτοῖς ἐμακρόριζον· ἀφαιρουμε-
 νης γὰρ τῆς τύχης τὴν ἐξουσίαν τῶν οἰκοὶ καλῶν,
 ἀγαπητὸν ἠγοῦντο τὰ σώματα τοῦν αὐτῶν διωσῶσαι.

Οὐ μόνον δὲ τῆς τοιαύτης πόλεως εὐδαιμονίαν παρῆν ὄραϊν ἀπολειπομένην, ἀλλὰ καὶ σωμάτων πλήθος. Οἱ μὲν γὰρ ἐν ἀσθένειαις ὑπὸ τῶν οἰκείων περιεωρῶντο, τῆς κατ' ἑαυτὸν σσιτηρίας ἐκάστοι φροτιζοντος· οἱ δὲ ταῖς ἡλικίαις ἤδη προβηβηκότες, ὑπὸ τῆς τοῦ γήραος ἀσθενείας κατελείποντο· πολλοὶ δὲ καὶ τὴν ἀλλαγὴν τῆς πατρίδος θανάτου τιμώμενοι, ταῖς χεῖρας ἑαυτοῖς προσήνεγκαν, ὅπως ταῖς πατρίαις οἰκίαις ἐναποπνεύσωσιν. Οὐ μὴν ἀλλὰ τὸ μὲν ἐκ τῆς πόλεως ἐξὶδὸν πλήθος οἱ στρατιῶται μετὰ τῶν ὀπλων παρέπεμπον εἰς τὴν Γέλιαν· ἢ δ' ὁδὸς καὶ πάντα τὰ πρὸς τὴν Γέλιαν ἀποκεκλιμένα τῆς χώρας μέρη ἔγεμε γυναικῶν καὶ παίδων, ἀναμιξιαρχθένοις, αἱ τὴν συνήθη τροφὴν εἰς ὁδοιπορίαν σῦντορον καὶ κακοπύθειαν ὑπεράγουσαν μεταβυλλόμεναι διεκμαρτέρουσιν, τοῦ φόβου ταῖς ψυχὰς ἐντείνοντος. Οὗτοι μὲν οὖν ἀσφαλῶς διασωθέντες εἰς Γέλιαν, ὕστερον εἰς Λεοντίουσιν κατόκησαν, Συρακουσίωσιν αὐτοῖς δόντων τὴν πόλιν ταύτην οἰκητήριον.

(C. 90.) Sic Poeni ceperunt Agrigentum everteruntque; superstites omnes detruncarunt, nec templis deorum pepererunt. Ac Minervae sanum ipse combussit Gellias, frustra ibi per fugium quaerens. Ingens emolumentum e praeda contractum, cuius praecipua pars, praesertim artis opera, et in his Phalaridis taurus, Carthaginensem transvecta, reliqua sub hasta vendita. Obiter e Scipionis Africani historia erroris arguitur Timaeus, qui taurum illam umquam exstitisse negaverat.

90. Ὁ δ' Ἰμίλλας ἅμα τῷ φωτὶ δύναμιν ἐντὸς τῶν τειχῶν παρεισαγαγών, σχεδὸν ἅπαντας τοὺς ἐγκαταλειφθέντας ἀνεῖλεν· ὅτε δὴ καὶ τοὺς ἐν τοῖς ναοῖς καταπεφευγότας ἀποσπῶντες οἱ Καρχιδόνιοι ἀνήρουν. Λέγεται δὲ τὸν Γελλίαν τὸν πρωτεύοντα

τῶν πολιτῶν πλούτῳ καὶ καλοκαγαθίᾳ συνατιχῆσαι
 τῇ πατρίδι, βουλευθέντι κατασκευεῖν σὺν τισιν ἐτέ-
 ροις εἰς τὸ τῆς Ἀθηναίων ἱερὸν, νομίζοντα τῆς εἰς
 θεοὺς πυρρονομίας ἀφέξεσθαι τοὺς Καρχηδονίους·
 θεωροῦντα δὲ αὐτῶν τὴν ἀσέβειαν, ἐμπροῆσαι τὸν
 νεῖον, καὶ μετὰ τῶν ἐν τούτῳ ἀναθημάτων ἑαυτὸν
 συγκατακαῦσαι· μὴ γὰρ πρόξει διελάμβανεν ἀφε-
 λῆσθαι θεῶν ἀσέβειαν, πολεμίων ἄρπυγῆς πολλῶν
 χρημάτων, τὸ δὲ μέγιστον, ἑαυτοῦ τὴν εἰς τὸ σῶμα
 ἔσομένην ἕρξιν. Ὁ δὲ Ἰμίλκας τὰ ἱερὰ καὶ τὰς οἰ-
 κίας συλήσας, καὶ φιλοτίμως ἐρευνήσας, τοσαύτην
 ὠφέλειαν συνήθροισεν, ὅσην εἰκὸς ἔστιν ἐσχηκέναι
 πόλιν οἰκουμένην ὑπὸ ἀνδρῶν εἴκοσι μυριάδων,
 ἀπόρθητον δὲ ἀπὸ τῆς κτίσεως γεγενημένην, πλου-
 σιωτάτην δὲ σχεδὸν τῶν τότε Ἑλληνίδων πόλεων γε-
 γενημένην, καὶ ταῦτα τῶν ἐν αὐτῇ φιλοκαλησιάντων
 εἰς παντοίων κατασκευασμάτων πολυτέλειαν. Καὶ
 γὰρ γραφαὶ πεμπληθεῖς ἠυρέθησαν εἰς ἄκρον ἐκπε-
 πονημένοι, καὶ παντοίων ἀνδριάντων φιλοτέχνως
 δεδημιουργημένων ὑπεράγων ἀριθμὸς. Τὰ μὲν οὖν
 πολυτιλέστατα τῶν ἔργων ἀπέστειλεν εἰς Καρχηδό-
 ναν, (ἐν οἷς καὶ τὸν Φαλάσιδος συνέβη κομισθῆναι
 ταῦρον,) τὴν δ' ἄλλην ὠφέλειαν ἑλυφροπώλησε.
 Τοῦτον δὲ τὸν ταῦρον ὁ Τίμαιος ἐν ταῖς ἱστορίαις
 διαβεβαιωσάμενος μὴ γεγονέναι τὸ σύνολον, ὑπ' αὐ-
 τῆς τῆς τύχης ἠλέγχθη. Σκιπίων γὰρ ἕστερον ταύ-
 τῆς τῆς ἀλώσεως σχεδὸν ἐξήκοντα καὶ διακοσίους ἔτε-
 σιν ἐκπορθήσας Καρχηδόνα, τοῖς Ἀχραγαντίοις
 μετὰ τῶν ἄλλων, τῶν διαμεινάντων παρὰ τοῖς Καρχη-

χρηδοσίους, ἀποκυτέστησε τὸν ταῦρον, ὅς καὶ τῶνδε τῶν ἱστοριῶν γραφομένων ἦν ἐν Ἀκράγαντι. Περὶ δὲ τοῦτου φιλοτιμότερον εἰπεῖν προήχθην, διότι Τιμμειος ὁ τῶν πρό γε αὐτοῦ συγγραφέων πικρότατα κατηγορήσας, καὶ συγγνώμην οὐδεμίαν τοῖς ἱστοριογράφοις ἀπολιπὼν, αὐτὸς εὐρίσκειται σχεδουῶν, ἐν οἷς μάλιστα ἐαυτὸν ἀποπέμφακεν ἀκριβολογούμενον. Δεῖ γάρ, οἶμαι, τοὺς συγγραφεῖς ἐν μὲν τοῖς ἀγνοήμασι τυγχάνειν συγγνώμης, ὡς ἂν ἀνθρώποις ὄντας, καὶ τῆς ἐν τοῖς παροιχομένοις χρόνοις ἀληθείας οὐσῆς δυσευρέτου· τοὺς μὲντοιγε κατὰ προαίρεσιν οὐ τυγχάνοντις τοῦ ἀκριβοῦς, προσηκόντως κατηγορίας τυγχάνειν, ὅταν κολακεύοντές τινες, ἢ δι' ἔχθρον πικρότερον προσβάλλοντες, ἀποσφάλλωνται τῆς ἀληθείας.

(C. 91.) Imilco dum Agrigenti hiernabat, illa urbis clades ita consternarat Siculorum animos, ut alii Syracusas, alii in Italiam migrarent. Summa in Syracusanorum duces, proditionis reos, orta indignatio. Qua Dionysius, Hermocratis f., in sua commoda usus vilissimus homo, cui Philisti pecunia licentiam et animum inflarat, duces ita maledictis laceravit, (C. 92.) ut illi magistratu abire iuberentur, et inter novos praetores ipse eligeretur. Verum ne hac quidem sorte contentus, collegis in suspicionem plebis adducendis exalibusque in patriam revocandis, unus ad summum imperium ac tyrannidem Syracusanorum via popularitatis grassatus est.

91. Ἰμίλκας δὲ ὀκτῶ μῆνας πολιορκήσας τὴ πόλιν, καὶ μικρὸν πρό τῆς χειμερινῆς τροπῆς κυριεύσας αὐτῆς, οὐκ εὐθὺς κατέσκαψεν, ὅπως αἱ δυσιμαίς ἐν ταῖς οἰκίαις παραχειμάσωσι. Τῆς δὲ περὶ τὴν Ἀκράγαντι συμφορῆς διαγγελθείσης, τοσοῦτος κατέσχε τὴν νῆσον φόβος, ὥστε τῶν Σικελιωτῶν τοὺς μὲν εἰς Συρακοῦσας μεθίστασθαι, τοὺς δὲ εἰς τὴν Ἰταλίαν τέκνα καὶ γυναῖκας καὶ τὴν ἄλλην κτῆσιν

ἀποσκευάζεσθαι. Οἱ δὲ διαφυγόντες τὴν αἰχμαλωσίαν Ἀκραγαντῖνοι, παραγεννηθέντες εἰς Συρακούσας, κατηγοροῦν τῶν στρατηγῶν, φάσκοντες διὰ τὴν ἐκείνων παρουσίαν ἀπολωλέναι τὴν πατρίδα. Συνέβαινε δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων Σικελιωτῶν ἐπιτιμῆσεως τυγχάνειν τοὺς Συρακουσίους, ὅτι τοιοῦτους προστάτας αἰροῦνται, δι' οὓς ἀπολέσθαι κινδυνεύει πῦσα Σικελία. Οὐ μὴν συναχθείσης ἐκκλησίας ἐν Συρακούσαις, καὶ μεγάλων φόβων ἐπικρεμμμένων, οὐθεὶς ἐτόλμα περὶ τοῦ πολέμου συμβουλευεῖν. Ἀπορουμένων δὲ πάντων παρελθὼν Διονύσιος ὁ Ἐρμοκράτους, τῶν μὲν στρατηγῶν κατηγορήσεν, ὡς προδιδόντων τὰ πράγματα τοῖς Καρχηδονίοις· τὰ δὲ πλήθη παρώξυνε πρὸς τὴν αὐτῶν τιμωρίαν, παρακαλῶν μὴ περιμεῖναι τὸν κατὰ τοὺς νόμους κλῆρον, ἀλλ' ἐκ χειρὸς εὐθέως ἐπιθεῖναι τὴν δίκην. Τῶν δ' ἀρχόντων ζημιούντων τὸν Διονύσιον κατὰ τοὺς νόμους, ὡς θορυβοῦντα, Φίλιστος, ὁ τῆς ἱστορίας ἕσπερον συγγραφέας, οὐσίαν ἔχων μεγάλην, ἐξέτισε τὰ πρόστιμα, καὶ τῷ Διονυσίῳ παρεκελεύετο λέγειν ὅσα προηρεῖτο. Καὶ προσέτι εἰπόντος, ὅτι καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ἂν ζημιοῦν ἐθέλωσιν, ἐκτίσειν τὰργύριον ὑπὲρ αὐτοῦ, τὸ λοιπὸν θαρσύνσας ἀνέσειε τὰ πλήθη, καὶ τὴν ἐκκλησίαν συνταράττων, διέβαλλε τοὺς στρατηγοὺς, ὅτι χρήμασι πεισθέντες ἐγκατέλιπον τὴν τῶν Ἀκραγαντίνων σωτηρίαν· συγκατηγόρησε δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐπισημοτάτων πολιτῶν, συνιστᾶς αὐτοὺς οἰκείους ὄντας ὀλιγαρχίας. Διόπερ συνεβούλευν αἰρεῖσθαι στρατηγοὺς τοὺς μὴ δυνα-

τωτάτους, ἀλλὰ τοὺς εὐνουσιτάτους καὶ δημοτικούς μᾶλλον· ἐκείνους μὲν γὰρ δεσποτικῶς ἄρχοντας τῶν πολιτῶν, καιταφρονεῖν τῶν πολλῶν, καὶ τὰς τῆς πατριδος συμφορὰς ἰδίας ἠγεῖσθαι προσόδους· τοὺς δὲ ταπεινοτέρους οὐδὲν πράξειν τῶν τοιούτων, δεδιότας τὴν περὶ αὐτοὺς ἀσθένειαν.

92. Πάντα δὲ πρὸς τὴν τῶν ἀκουόντων προαίρεσιν καὶ τὴν ἰδίαν ἐπιβολὴν δημηγορήσας, οὐ μετρίως ἐξῆρε τὸν τῶν ἐκκλησιαζόντων θυμόν. Ὁ γὰρ δῆμος καὶ πάλαι μισῶν τοὺς στρατηγοὺς, διὰ τὸ δοκεῖν προαφίστασθαι τοῦ πολέμου, τότε διὰ τῶν λόγων παροξυνθεὶς, παραυτίκα τοὺς μὲν ἔλυσε τῆς ἀρχῆς, ἑτέρους δ' εἴλετο στρατηγοὺς, ἐν οἷς καὶ τὸν Διονύσιον· ὃς ἐν ταῖς πρὸς Καρχηδονίους μάχαις ἀνδρῖα δόξας διενηροχέται, περίβλεπτος ἦν παρὰ τοῖς Συρακουσίοις. Διὸ καὶ μετεωρισθεὶς ταῖς ἐλπίσι, πᾶν ἐμηχανήσαστο πρὸς τὸ γενέσθαι τῆς πατριδος τύραννος. Μετὰ γὰρ τὴν παράληψιν τῆς ἀρχῆς, οὔτε συνήδρευεν ἅμα τοῖς στρατηγοῖς, οὔθ' ὅλως συνῆει· ταῦτα δὲ πρῶτων, διεδίδου λόγον ὡς διαπεμπομένων αὐτῶν πρὸς τοὺς πολεμίους. Οὕτω γὰρ μάλιστα ἠλπιζεν ἐκείνων μὲν περιαιρεθήσεσθαι τὴν ἔξοισίαν, ἑαυτῷ δὲ μόνῳ περιστήσειν τὴν στρατηγίαν. Ταῦτα δ' αὐτοῦ πρῶτοντος, οἱ μὲν χαρίεστατοι τῶν πολιτῶν ὑπώπτενον τὸ γενησόμενον, καὶ κατὰ πίσας τὰς συνόδους ἐβλασφήμουν αὐτόν· ὁ δὲ δημοτικὸς ὄχλος, ἀγνοῶν τὴν ἐπιβολήν, ἐπῆρει, καὶ μόλις ἔφασκε τὴν πόλιν προστάτην εὐρηκέναι βέβηαιον. Οὐ μὲν ἀλλὰ πολλύκις ἐκκλησίας συναγομέ-

της περὶ τῆς εἰς τὸν πόλεμον πιρασκευῆς, θεωρήσας τοὺς Συρακοσίους καταπεληγμένους τὸν ὑπὸ τῶν πολεμίων φόβον, συνεβούλευε κατέγειν τοὺς φυγίδας· ἄπορον γὰρ ὑπάρχειν, ἐκ μὲν Ἰταλίας καὶ Πελοποννήσου μεικτέμπεσθαι βοήθειαν παρὰ τῶν ἄλλοιτριῶν· τοὺς δὲ πολίτας μὴ βούλεσθαι πρὸς τοὺς ἰδίους συμπαρολαμβάνειν, οἷς, τῶν πολεμίων μεγάλως δωρεῖς ὑπισχνουμένων, ἂν συστρατεύσασιν, προαιρεῖσθαι μᾶλλον ἐπὶ ξένης ἀλομένους ἀποθανεῖν, ἢ τερᾶ ἀλλότριόν τι κατὰ τῆς πατρίδος βουλευσασθαι καὶ γὰρ εἰ διὰ τὰς γεγενημένας ἐν τῇ πόλει στίσεις φυγεῖν, εὖν γε τυχόντις ταύτης τῆς εὐεργεσίας, προθύμως ἀγωνεῖσθαι, τοῖς εὖ ποιήσασιν ἀποδιδόντις χάριτας. Πρὸς δὲ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην πολλὰ διελχθεὶς οἰκεῖα τοῖς πράγμασι, συμψήφους ἔλαβε τοὺς Συρακοσίους· οὐδὲ γὰρ τῶν συναρχόντων οὐδεὶς ἐτόλμα περὶ τούτων ἀντιπεῖν διὰ τε τὴν τοῦ πλήθους ὁρμήν, καὶ διὰ τὸ θεωρεῖν ἑαυτῷ μὲν περιεσομένην τὴν ἀπέχθειαν, ἐκείνοι δὲ τὴν παρὰ τῶν εὐεργετηθέντων χάριν. Τοῦτο δ' ἔπραξεν ὁ Διογύσιος, ἐλπίζων ἰδίους ἔξειν τοὺς φυγάδας, ἀνθρώπους μεταβολῆς ἐπιθυμοῦντας, καὶ πρὸς τὴν ἐπίθεσιν τῆς προαννίδος εὐθέτως διακειμένους· ἤμελλον γὰρ ἠδέως ὄψεσθαι τῶν ἐχθρῶν φόβους, δημεύσεις τῶν οὐσιῶν, ἑαυτοῖς ἀποκαθεστικὰ τὰ χορήματα. Καὶ τέλος κερσωθείσης τῆς περὶ τῶν φυγάδων γνώμης, οἵτοι μὲν εὐθὺς εἰς τὴν πατρίδα κατήλθον.

(C. 93.) Persequendi consilii opportunitatem ei afferunt Geloi, ad quorum urbem defendendam Dexippii copiae non suppetebant. Missus itaque illuc Dionysius, necatis proceribus, quorum invidia Geloi flagrabant, pecunia illorum sibi milites conciliavit. Geloi, legatis Syracusas missis, hominem insigniter ornanti, obsecrantque, ut urbem ipsorum adversus Carthaginienses tutetur. Quibus ille se brevi cum maiore manu affore pollicitus, Gela cum agmine suo discedit.

93. Ἐκ δὲ τῆς Γέλας ἐνεχθέντων γουμμάτων, ὅπως ἀποσταλῶσι στρατιῶται πλείους, ἔλαβεν ὁ Διονύσιος οἰκείαν ἔφοδον τῆς ἰδίας προαιρέσεως. Ἀποσταλεῖς γὰρ μετὰ στρατιωτῶν, πεζῶν μὲν διςχιλίων, ἰππέων δὲ τετρακοσίων, ἦλθε συντόμως εἰς τὴν πόλιν τῶν Γελῶν, ἣν τότε παρεφύλαττε Δέξιππος ὁ Λακεδαιμόνιος, κατισταθεὶς ὑπὸ Συρακουσίων. Ὁ δ' οὖν Διονύσιος καταλαβὼν τοὺς εὐπωρωτάτους στασιάζοντας πρὸς τὸν δῆμον, καὶ κιτηγορήσας αὐτῶν ἐν ἐκκλησίᾳ καὶ κατακρίνας, αὐτοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τῆς δ' οὐσίας αὐτῶν ἐδήμευσεν. Ἐκ δὲ τῶν χρημάτων τούτων τοῖς μὲν φρουροῦσι τὴν πόλιν, ὧν ἠγεῖτο Δέξιππος, ἀπέδωκε τοὺς ὀφειλομένους μισθοὺς· τοῖς δὲ μετ' αὐτοῦ παραγεγονόσιν ἐκ Συρακουσῶν, ἐπηγγειλατο διπλοῦς ποιῆσειν τοὺς μισθοὺς, ὧν ἡ πόλις ἔταξε· διὰ δὲ τούτου τοῦ τρόπου τοὺς τε ἐν Γέλα στρατιώτας καὶ τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ ταῖς εὐνοίαις ἰδίους κατέστησεν. Ἐπηρεῖτο δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ δήμου τῶν Γελῶν, ὡς αἴτιος αὐτοῖς γεγενημένος τῆς ἐλευθερίας· τοῖς γὰρ δυνατωτάτοις φθονοῦντες, τὴν ἐκείνων ὑπεροχὴν, δεσποτείαν ἑαυτῶν ἀπεκίλουν. Διόπερ ἐξέπεμψαν πρέσβεις τοὺς ἐπαινέσοντας ἐν Συρακούσαις, καὶ τὰ ψηφίσματα φέροντας, ἐν οἷς αὐτὸν μεγάλας δωρεαῖς ἐτίμησαν.

Ὁ δὲ Διονύσιος ἐπεβιάλετο μὲν τὸν Δέξιππον πείθειν κοινωῆσαι τῆς ἐπιβολῆς· ἐπεὶ δ' οὐ συγκαιεῖθετο, μετὰ τῶν ἰδίων στρατιωτῶν ἔτοιμος ἦν ἀνακάμπτειν εἰς Συρακούσας. Οἱ δὲ Γελῶιοι, πυρθαιόμενοι τοὺς Καρχηδονίους μέλλειν μετὰ πίσσης τῆς δυνάμεως ἐπὶ πρώτην στρατεύειν τὴν Γέλαν, ἐδέοντο τοῦ Διονυσίου μῆναι, καὶ μὴ περιῦδειν αὐτοὺς τὰ αὐτὰ τοῖς Ἀκραγαντίοις πυθόντας. Οἷς ἐπαγγελλόμενος ὁ Διονύσιος συντόμως ἤξιεν μετὰ πλείονος δυνάμεως, ἐξώρμησεν ἐκ τῆς Γέλας μετὰ τῶν ἰδίων στρατιωτῶν.

(C. 94.) Regressus Syracusas, quo tempore populus e theatro domum redibat, concursu multitudinis ad eum facto, imperio se abdicaturum simulavit: neque enim sciendum esse, recip. praefectis patriam prodentibus ac plebem ludis lactantibus, se non solum cum civibus una periclitari, verum etiam proditionis una cum caeteris praefectis insimulatum iri. His aliisque sermonibus accensa plebs ei, qui maximis duces criminibus onerasset, summum imperium concessit.

94. Θέας δ' οὔσης ἐν ταῖς Συρακούσαις, τὴν ὥραν τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν ἐκ τοῦ θεάτρου παρῆν εἰς τὴν πόλιν. Συνδραμόντων δὲ τῶν ὄχλων ἐπ' αὐτόν, καὶ πυρθαιομένων περὶ τῶν Καρχηδονίων, ἀγνοεῖν αὐτοὺς ἔφη, διότι τῶν ἐξωθεν πολεμιωτέρους ἔχουσι τοὺς ἔνδον τῶν κοινῶν προεστῶτας, οἷς οἱ μὲν πολῖται πιστεύοντες ἐσθιάζουσιν, αὐτοὶ δὲ διαφοροῦντες τὰ δημόσια, τοὺς στρατιώτας ἀμίσθους πεποιθήκασιν, καὶ τῶν πολεμίων ἀνυπερβλήτους ποιουμένων τὰς εἰς τὸν πόλεμον παρασκευάς, καὶ μελλόντων ἐπὶ Συρακούσας τὴν δύναμιν ἄγειν, τούτων δ' οὐδ' ἦντινοῦν ποιούμενοι φροντίδα. Δι' ἣν δ' αἰτίαν ταῦτα πράττουσιν, εἰδέναι μὲν καὶ πρότερον, νῦν δὲ

συμφέστερον ἀνεγνωκέναι. Ἰμίλκωνα γὰρ πρὸς αὐτὸν
 ἀπεσταλκέναι κήρυκα, πρόσασιν μὲν ὑπὲρ τῶν αἰ-
 χμαλώτων, παρακαλεῖν δέ, πλείω τῶν συναρχόντων
 περιποιησάμενον, μηδὲν τῶν πραττομένων πολυπρα-
 γμονεῖν, μηδ' ἀντιπράττειν, ἐπειδὴ συνεργεῖν οὐ
 προαιρεῖται. Μηκέτ' οὖν βούλεσθαι στρατηγεῖν,
 ἀλλὰ καὶ παρεῖναι τὴν ἀρχὴν ἀποθησόμενος. Οὐ
 γὰρ ἀνεκτὸν εἶναι, τῶν ἄλλων πωλούντων τὴν πα-
 τρίδα, μὴ μόνον κινδυνεύειν μετὰ τῶν πολιτῶν, ἀλ-
 λὰ καὶ δόξειν μετεσχηκέναι τῆς προδοσίας. Παρο-
 ξυνθέντων δὲ ἐπὶ τοῖς ῥήθεϊσι, καὶ τοῦ λόγου διὰ
 πίπτῃς τῆς δυνάμεως ὀνέντος, τότε μὲν εἰς ἕκαστος
 ἀγωνιῶν εἰς οἶκον ἐχωρίσθη· τῇ δ' ὕστεραία συνα-
 χθείσης ἐκκλησίας, ἐν ἣ τῶν ἀρχόντων πολλὰ κατη-
 γορήσας, οὐ μετρίως εὐδοκίμησε, τὸν δῆμον κατὰ
 τῶν στρατηγῶν παρώξυνε. Τέλος δὲ τῶν καθημένων
 τινὲς ἀνεβόησαν στρατηγὸν αὐτὸν αὐτοκράτορα κα-
 θιστάναι, καὶ μὴ περιμένειν, ἄχρισ ἂν οἱ πολέμιοι
 τοῖς τείχεσιν ἐπισείωσι· χρεῖαν γὰρ ἔχειν τὸ μέγε-
 θος τοῦ πολέμου τοιοῦτου στρατηγοῦ, δι' οὗ δυνα-
 τὸν εἶναι εὐπορεῖν τοῖς πράγμασι· τὰ δὲ περὶ τῶν
 προδοτῶν ἐν ἐκκλησίᾳ βουλευέσθαι· τῶν γὰρ ἐνε-
 στώτων καιρῶν ἀλλότριον εἶναι· καὶ πρότερον δὲ
 Καρχηδονίων τὴς τριάκοντα μυριάδας περὶ τὴν Ἰμέ-
 ραν νενικῆσθαι, στρατηγοῦντος Γέλωνος αὐτοκρά-
 τορος. Ταχὺ δὲ τῶν πολλῶν, ὡς περ εἰώθυσι, ἐπὶ
 τὸ χεῖρον ῥεπόντων, ὁ Λιονύσιος ἀπεδείχθη στρα-
 τηγὸς αὐτοκράτωρ.

(C. 95.) Is, duplo stipendio imperando, militum sibi amicos devinxit: sed cives multos quia tyrannidis metum a se abalienatos videbat, ad satellites sibi comparandos, exemplo Pisistrati, animum callide advertit. Per noctem enim, quum in agro stativa haberet, insidias sibi parari commentus, confugit in urbem Leontinorum, praesidio antea munitam, et exulum peregrinorumque colluvie satis tutam. Illic probabili oratione turbam eo adduxit, ut sexcentos satellites, quos vellet, eligeadi copiam ipsi facerent.

95. Ἐπεὶ δ' οὖν αὐτῷ τὰ πράγματα κατὰ νοῦν ἰκολούθει, ψήφισμα ἔγραψε, τοὺς μισθοὺς διπλασίους εἶναι· πάντας γὰρ ἔφησε, τοῦτου γενομένου, προθυμοτέρους ἔσεσθαι πρὸς τὸν ἀγῶνα, καὶ περὶ τῶν χρημάτων παρεκάλει μηθὲν ἀγωνιᾶν· ἔσεσθαι γὰρ αὐτῶν τὸν πόρον ἑάδιον. Διαλυθείσης δὲ τῆς ἐκκλησίας, οὐκ ὀλίγοι τῶν Συρακουσίων κατηγοροῦν τῶν πραχθέντων, ὡς περ οὐκ αὐτοὶ ταῦτα κεκυρωκότες· τοῖς γὰρ λογισμοῖς εἰς ἑαυτοὺς ἐρχόμενοι, τὴν ἐσομένην δυναστείαν ἀνεθεώρουν. Οὗτοι μὲν οὖν βεβαιῶσαι βουλόμενοι τὴν ἐλευθερίαν, ἔλαθον ἑαυτοὺς δεσπότην τῆς πατρίδος καθεστακότες· ὁ δὲ Διονύσιος τὴν μετάνοιαν τῶν ὄχλων φθάσαι βουλόμενος, ἐπέζητει δὲ οὗ τρόπου δύναιτο φύλακας αἰτήσασθαι τοῦ σώματος· τοῦτου γὰρ συγχωρηθέντος, ἑαδίως ἤμελλε κυριεύσειν τῆς τυραννίδος. Εὐθὺς οὖν παρήγγειλε τοὺς ἐν ἡλικίᾳ πάντας, ἕως ἐτῶν τεσσαράκοντα, λαβόντας ἐπισιτισμὸν ἡμερῶν τριάντα, κατανατᾶν μετὰ τῶν ὄπλων εἰς Λεοντίνους. Αὕτη δ' ἡ πόλις τότε φρούριον ἦν τοῖς Συρακουσίοις, πλήρης ὑπάρχον φυγάδων καὶ ξένων ἀνθρώπων. Ἦλιπζε γὰρ τοὺτους συναγωνιστὰς ἕξειν, ἐπιθυμοῦντας μεταβολῆς· τῶν δὲ Συρακουσίων τοὺς πλείστους οὐδ' ἤξειν εἰς Λεοντίνους. Οὐ μὴν ἀλλὰ

νυκτὸς ἐπὶ τῆς χώρας στρατοπεδεύων, καὶ προστοιηθεὶς ἐπιβουλεύεσθαι, κραυγὴν ἐποίησε καὶ θόρου βον διὰ τῶν ἰδίων οἰκειῶν· τοῦτο δὲ πράξας συνέφυγεν εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ διενυκτέρευσε πυρὰ καίων, καὶ τοὺς γνωριμωτάτους τῶν στρατιωτῶν μεταπεμπόμενος. Ἄμα δ' ἡμέρα τοῦ πλήθους ἀθροισθέντος εἰς Λεοντίνους, πολλὰ πρὸς τὴν τῆς ἐπιβουλῆς ὑπόθεσιν πιθανολογήσας, ἔπεισε τοὺς ὄχλους δοῦναι φύλακας αὐτῷ τῶν στρατιωτῶν ἑξακοσίους, οὓς ἂν προαιρῆται. Λέγεται δὲ τοῦτο πράξαι τὸν Διονύσιον, ὑπομιμούμενον Πεισίστρατον τὸν Ἀθηναῖον. Καὶ γὰρ ἐκεῖνόν φασιν ἑαυτὸν κατατραυματίσαντα προσελθεῖν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὡς ἐπιβεβουλευμένον, καὶ διὰ τοῦτο φυλακὴν λαβεῖν παρὰ τῶν πολιτῶν, ἢ χρησάμενον τὴν τυραννίδα περιπεποιῆσθαι. Καὶ τότε Διονύσιος τῇ παραπλησίᾳ μηχανῇ τὸ πλήθος ἔξαπατήσας, ἐνήργει τὰ τῆς τυραννίδος.

(C. 96.) Ad imperium sibi firmandum multa molitus, Dexitipum, ipsi suspectum, in Graeciam dimisit; indignantibus Syracusanis tyrannum sese et declaravit, et affinitatibus muniit; Daphnaeum et Demarchum, nefariis molitionibus adversantes, sustulit, tyrannidemque per 38 annos ad vitae usque finem servavit. Carthaginienses, post Agrigenti excisionem, in hac urbe hiemarant, proximo vere Gelam obsessuri.

96. Εὐθύς γὰρ τοὺς χρημάτων μὲν ἐνδεεῖς, τῇ δὲ ψυχῇ θρασεῖς ἐπιλέξας ὑπὲρ τοὺς χιλίους, ὄπλοις τε πολυτελέσι καθώπλισε, καὶ ταῖς μεγίσταις ἐταγγελίαις ἐμετεώρισε· τοὺς δὲ μισθοφόρους ἀνακυλούμενος καὶ φιλανθρώποις λόγοις χρώμενος, ἰδίους κτεσκεύαζε. Μετετίθει δὲ καὶ τὰς τάξεις, τοῖς πιστοτάτοις τὰς ἡγεμονίας παραδιδούς. Καὶ Δέξιπ-

πον τὸν Λακεδαιμόνιον ἀπέλυσεν εἰς τὴν Ἑλλάδα·
 ὑφειροῖτο γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον, μὴ καιροῦ λαβό-
 μενος ἀνακτιῆσθαι τοῖς Συρακουσίοις τὴν ἐλευθε-
 ρίαν. Μετεπέμψατο δὲ καὶ τοὺς ἐν Γέλα μισθοσό-
 ρους, καὶ πανταχόθεν συνῆγε τοὺς φηγάδας καὶ
 ἄσεβεῖς, ἐλπίζων διὰ τούτων βεβαιοτάτην τηρηθῆ-
 σεσθαι τὴν τυραννίδα. Οὐ μὴν ἀλλὰ παραγενόμε-
 νος εἰς Συρακούσας, κατεσκήνωσεν ἐν τῷ ναυστά-
 θμῳ, φανεροῦς ἑαυτὸν ἀναδείξας τύραννον. Οἱ δὲ
 Συρακούσιοι βαρέως φέροντες ἤναγκάζοντο τὴν ἥσυ-
 χίαν ἔχειν· οὐδὲν γὰρ ἔτι περναίνειν ἠδύναντο· ἢ τε
 γὰρ πόλις ἔγεμεν ὄπλων ξενικῶν, τοὺς τε Καρχηδο-
 νίους ἐδεδοίκεισαν τηλικαύτας ἔχοντας δυνάμεις. Ὁ
 δ' οὖν Διονύσιος εὐθέως ἔγημε τὴν Ἐρμοκράτους
 θυγατέρα τοῦ καταπολεμήσαντος Ἀθηναίου, καὶ
 τὴν ἀδελφὴν ἔδωκε Πολυξένῳ τῆς Ἐρμοκράτους γυ-
 ναικὸς ἀδελφῆ. Τοῦτο δ' ἔπρουξε βουλόμενος οἰκίαν
 ἐπίσημον εἰς οἰκειότητα προσλαβέσθαι πρὸς τὸ τὴν
 τυραννίδα ποιῆσαι βεβαίαν. Μετὰ δὲ ταῦτα, συνα-
 γαγῶν ἐκκλησίαν, τοὺς ἀντιπράξαντας αὐτῷ τῶν δυ-
 νατωτάτων ὄντας Διφραῖον καὶ Δήμαρχον ἀνεῖλε.
 Διονύσιος μὲν οὖν ἐκ γραμματέως, καὶ τοῦ τυχόντος
 ἰδιώτου, τῆς μεγίστης πόλεως τῶν Ἑλληνίδων ἐγενή-
 θη τύραννος· διετήρησε δὲ τὴν δυναστείαν ἄχρι τῆς
 τελευτῆς, τυραννῆσας ἔτη δύο λείποντα τῶν τεσσα-
 ράκοντα. Τὰς δὲ κατὰ μέρος αὐτοῦ πράξεις καὶ τὴν
 αὐξήσιν τῆς ἀρχῆς ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις διέξιμεν.
 Δοκεῖ γὰρ οὗτος μεγίστην τῶν ἱστορουμένων τυραν-
 νίδα περιπεποιῆσθαι δι' ἑαυτοῦ καὶ πολυχρονωτά-

την. Οἱ δὲ Καρχηδόνοι μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως τὰ μὲν ἀναθήματα καὶ τοὺς ἀνδριάντας καὶ τᾶλλα τὰ πολυτελέστατα μετήνεγκαν εἰς Καρχηδόναν· τὰ δ' ἱερὰ κατακαύσαντες καὶ τὴν πόλιν διασπύσαντες, αὐτοῦ παρεχέειμυσαν· ἐπὶ δὲ τὴν ἑσπρινὴν ὥραν παρεσκευάζοντο μηχανήματα καὶ βέλη παντοδαπά, διανοοῦμενοι πρῶτην πολιορκῆσαι τὴν τῶν Γελῶν πόλιν.

(C. 97.) Haec persequutus Auctor, belli Peloponnesiaci historiam continuat. Athenienses enim, tot cladibus debilitati, receptis in civitatem peregrinis, augeat militum numerum, classemque instaurant. Huic ad Arginusas insulas obviam facti Lacedaemonii, quamquam vates utrimque, prodigio et somnio moniti, pugnam dissuadent: (C. 98.) tamen, generese exhortante Callieratida, hostes ad proelium provocant. Atheniensibus decem duces [v. C. 74.], Lacedaemoniis Callieratidas ille, horumque sociis Boeotis Thrasondas, praeerant. Commissa ad Arginusas navalis pugna atrocissima fuit omnium, quas Graeci umquam cum Graecis conseruere.

97. Ἀθηναῖοι δὲ κατὰ τὸ συνεχές ἐλαττώμυσι περιπίπτοντες, ἐποίησαντο πολίτας τοὺς μετοίκους, καὶ τῶν ἄλλων ξένων τοὺς βουλομένους συναγωνίσασθαι. Ταχὺ δὲ πολλοῦ πλήθους πολιτογραφηθέντος, οἱ στρατηγοὶ κατέγραφον τοὺς εὐθέτους εἰς τὴν στρατείαν. Παρεσκευάζοντο δὲ ναῦς ἐξήκοντα, καὶ ταύτας πολυτελῶς καταρτίσαντες ἐξέπλευσαν εἰς Σάμον, ἐν ἣ κατέλαβον τοὺς ἄλλους στρατηγοὺς ἀπὸ τῶν ἄλλων νήσων ὀγδοήκοντα τριήρεις ἡθροικότητας. Δεσθέντες δὲ καὶ τῶν Σαμίων προσπληροῦσαι δέκα τριήρεις, ἀνήχθησαν ἀπάσαις ταῖς ναυσίν, οἷσαι ἑκατὸν πενήκοντα, καὶ κατέπλευσαν εἰς τὰς Ἀργινούσας νήσους, σπεύδοντες λῦσαι τὴν Μιτυλήνης πολιορκίαν. Ὁ δὲ τῶν Λακεδαιμονίων ναύαρχο, Καλλικρατίδας, πυθόμενος τὸν κατάπλου τῶν νεῶν,

ἐτι μὲν τῆς πολιορκίας κατέλειπεν Ἐπιόρικον μετὰ
 πολλῆς δυνάμειος· αὐτὸς δὲ πληρώσας ταῦς ἑκατὸν
 τεσσαράκοντα, κατὰ σπουδὴν ἀνήχθη, καὶ τῶν Ἀρ-
 χιμουσῶν περὶ θάτερα μέρη· αἱ γῆσοι τότε ἦσαν οὐ-
 κοῦμεναι, καὶ πολισμάτιον Διολικὸν ἔχουσαι, κείμε-
 ναι μεταξὺ Μιτυλήνης καὶ Κύμης, ἀπέχουσαι τῆς
 ἡπείρου βραχὺ παντελῶς, καὶ τῆς ἄκρας τῆς Κανί-
 δος. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι τὸν μὲν κατέπλουσαν τῶν πολε-
 μίων εὐθέως ἔγνωσαν, οὐ μακρὰν ὁρμούντες· διὰ δὲ
 τὸ μέγεθος τῶν πνευμάτων τὸ μὲν ναυμαχεῖν ἀπέ-
 γνωσαν, εἰς δὲ τὴν ἐχομένην ἡμέραν ἡτοιμαζόντο τι
 πρὸς τὴν ναυμαχίαν, τὸ αὐτὸ ποιοῦντων καὶ τῶν
 Λυκεδαιμονίων, καίπερ ἀμφοτέροις ἀπαγορευόντων
 τῶν μάντεων. Τοῖς μὲν γὰρ Λυκεδαιμονίοις ἡ τοῦ
 θύματος κεφαλὴ κειμένη παρὰ τὸν αἰγυγιὸν ἀφανῆς
 ἐγεγόνει, προσκλύζοντος τοῦ κύματος· διόπερ ὁ
 μάντις προὔλεγε, διότι τελειήσῃ ναυμαχῶν ὁ ναύ-
 αχος· οὐ γὰρ θέντος, φασὶ τὸν Καλλικρατίδαν εἶπειν,
 ὅτι τελειήσας κατὰ τὴν μάχην, οὐδὲν ἄδοξότερον
 ποιήσει τὴν Σπάρτην. Τῶν δ' Ἀθηναίων ὁ στρατη-
 γὸς Θρόσυλλος, ὃς ἦν ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας ἐκείνην τὴν
 ἡμέραν, εἶδε κατὰ τὴν γύκτι τοιαύτην ὄψιν· ἔδοξεν
 Ἀθήνησι τοῦ θεαίρου πλήθοντος, αὐτὸς τε καὶ τῶν
 ἄλλων στρατηγῶν ἔξ ὑποκρίεσθαι τραγωδίαν Ἐὐρι-
 πίδου Φοινίσσης· τῶν δ' ἀντιπάλων ὑποκρινομένων
 τῆς Ἰκέτιδος, δόξαι τὴν Κυδμειανήκην αὐτοῖς προσ-
 γεῖεσθαι, καὶ πάντα ἀποθινεῖν, μιμουμένους τι
 πρῶτα τῶν ἐπὶ τῆς Θήβης στρατευσάντων. Ἀ-
 κούσας δ' ὁ μάντις ταῦτα, διεμύφει τοὺς ἐπιπύουσαν

στρατηγῶν ἀναίρεσθῆσθαι. Τῶν δ' ἱερείων φερόντων νίκην, οἱ στρατηγοὶ περὶ μὲν τῆς ἑαυτῶν ἀπωλείας ἐκέλευον ἑτέροις ἀπαγγέλλειν, περὶ δὲ τῆς ἐν τοῖς ἱεροῖς νίκης ἀνήγγειλαν καθ' ὅλην τὴν δύναμιν.

98. Καλλικρατίδας δ' ὁ ναύαρχος συναγαγὼν τὰ πλήθη, καὶ παραθαρσύνας τοῖς οἰκείοις λόγοις, τὸ τελευταῖον εἶπεν· Εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος κίνδυνον οὕτως εἰμὶ πρόθυμος αὐτός, ὥστε τοῦ μάντεως λέγοντος διὰ τῶν ἱερείων ὑμῖν μὲν προσημαίνεσθαι νίκην, ἐμοὶ δὲ θάνατον, ὅμως ἔτοιμός εἰμι τελευτᾶν. Εἰδὼς οὖν μετὰ τὸν τῶν ἡγεμόνων θάνατον ἐν Θορύβῳ τὰ στρατόπεδα γινόμενα, νῦν ἀναδεικνύω ναύαρχον, ἂν ἐγὼ τι πάθω, τὸν διαδεξόμενον Κλέαρχον, ἄνδρα πεῖραν δεδωκότα τῶν κατὰ πόλεμον ἔργων. Ὁ μὲν οὖν Καλλικρατίδας ταῦτ' εἰπὼν, οὐκ ὀλίγους ἐποίησε ζηλοῦσαι τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ, καὶ προθυμοτέρους γενέσθαι πρὸς τὴν μάχην. Καὶ Λακεδαιμόνιοι μὲν παρακαλοῦντες ἀλλήλους, ἀνέβαινον εἰς τὰς ναῦς· οἱ δ' Ἀθηναῖοι παρακληθέντες ὑπὸ τῶν στρατηγῶν εἰς τὸν ἀγῶνα, κατὰ σπουδὴν ἐπλήρουν τὰς τριήρεις, καὶ πάντες εἰς τάξιν καθίσταντο. Τοῦ μὲν οὖν δεξιοῦ κέρατος Θράσυλλος ἡγεῖτο καὶ Περικλῆς ὁ Περικλέους τοῦ προσαγορευθέντος κατὰ τὴν δύναμιν Ὀλυμπίου· συμπιρῆλαβε δὲ καὶ Θηραμένην εἰς τὸ δεξιὸν κέρας, ἐφ' ἡγεμονίας τάξας· ὃς ἰδιώτης μὲν συνεστρατεύετο τότε, πρότερον δὲ πολλάκις ἦν ἀφηγούμενος δυνάμεων· τοὺς δ' ἄλλους στρατηγούς παρ' ὅλην τὴν φάλαγγα διέταξε, καὶ τὰς καλουμένας Ἀργινοῦσας νήσους συμ-

περιέλαβε τῇ τιᾷ, σπεύδων ὅτι πλεῖστον παρεκτεῖ-
νοι τὰς ναῦς. Ὁ δὲ Καλλικρατίδης ἀνήχθη, τὸ μὲν
διξιὸν μέρος αὐτὸς ἔχων, τὸ δ' εὐώνυμον παρέδωκε
Βοιωτοῖς, ὧν Θρασώνδας ὁ Θηβαῖος τὴν ἡγεμονίαν
ἔσχευ. Οὐδυνάμενος δὲ τὴν τιᾷν ἐξισῶσαι τοῖς πο-
λεμίοις, διὰ τὸ τὰς νῆσους πολὺν ἐπέχειν τόπον,
διείλετο τὴν δύναμιν, καὶ δύο ποιήσας στόλους,
πρὸς ἐκίτερον μέρος δίχην διηγωνίζετο. Διὸ καὶ
πιφείχεται μεγάλην κατίπληξιν πολλαχῆ τοῖς θεω-
μένοις, ὡς ἂν τετιμῶν μὲν στόλων ναυμαχούντων,
τῶν δὲ νεῶν συνηθροισμένων εἰς ἓνα τόπον οὐ πολ-
λιᾶς ἐλάττω τῶν τριακοσίων· μεγίστη γὰρ αὕτη μη-
μορεύεται ναυμαχία γεγενημένη τοῖς Ἑλλησι πρὸς
Ἑλληνας.

(C. 99.) Nam et caeteri, bellis iam iam assueti, pertinacissima
tum contentione dimicabant, et Callicratidas in primis vitam glo-
riose profundere properabat. Quo tandem plurimis vulneribus
conferto, Lacedaemoni fusi, Boeotique cum Euboeis, qui aliquam-
diu fortiter restiterant, in fugam coniecti sunt.

99. Ἄμα δ' οἱ τε ναύαρχοι τοῖς σαλπικταῖς
πιφεικλεύοντο σημαίνειν, καὶ τὸ παρ' ἑκατέροις πλη-
θος ἐταλλάξ ἐπιλαλιᾶζον ἐξαίσιον ἐποίει βοήν· πάν-
τες δὲ μετὰ σπουδῆς ἐλαύνοντες τὸ ῥόθιον, ἐφιλοτι-
μοῦντο πρὸς ἀλλήλους, ἐκάστου σπεύδοντος πρώτου
κατιόξασθαι τῆς μάχης. Ἐμπειροὶ τε γὰρ ἦσαν
τῶν κινδύνων οἱ πλεῖστοι, διὰ τὸ μῆκος τοῦ πολέ-
μου, καὶ σπουδὴν ἀνυπέβλητον ἐπεφέροντο, διὰ
τὸ τοῖς κρατίστους εἰς τὸν ὑπὲρ τῶν ὄλων ἀγῶνα
συνηθροῖσθαι· πάντες γὰρ ὑπελύμβανον τοὺς ταῦτη
τῇ μάχῃ νικήσαντας, πέρας ἐπιθήσειν τῷ πολέμῳ.
Ὁ δὲ μὴν ἀλλ' ὁ Καλλικρατίδης ἀκηκοῖς τοῦ μάλιστα

τὴν περὶ αὐτὸν ἐσομένην τελευτὴν, ἔσπευδεν ἐπιφανέστατον ἑαυτῷ περιποιήσασθαι θάνατον. Διό τε πρώτος ἐπὶ τὴν Λυσίου τοῦ στρατηγοῦ ναῦν ἐπιπλεύσας, καὶ σὺν ταῖς ἅμα πλεούσαις τριήρεσιν ἐξ ἐφόδου τρώσας, κατέδυσε. Τῶν δ' ἄλλων τὰς μὲν τοῖς ἐμβόλοις τύπτων ἄπλους ἐποίει, τῶν δὲ τοὺς ταρσοὺς ἀχρήστους ἀπετέλει πρὸς τὴν ναυμαχίαν. Τὸ δὲ τελευταῖον, δοὺς ἐμβολὸν τῇ τοῦ Περικλέους τριήρει βριαιώτερον, τῆς μὲν τριήρους ἐπὶ πολὺν ἀντίφηξε τόπον, τοῦ δὲ στόματος ἐναρμουςθέντος εἰς τὴν ἀκίδα, καὶ μὴ δυναμένων αὐτῶν ἀνακρούσασθαι, Περικλῆς μὲν ἐπέβαλε τῇ τοῦ Καλλικρατίδα νηὶ σιδηρᾶν χεῖρα· προσαχθείσης δ' αὐτῆς, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι περιστάιντες τὴν ναῦν εἰσῆλλοντο, καὶ περιχθέντες τοὺς ἐν αὐτῇ πάντας ἀπέσφαξαν. Τότε δὴ φασὶ τὸν Καλλικρατίδαν, λαμπροῖς ἀγωνισάμενον, καὶ πολὺν ἀντισχόντα χρόνον, τὸ τελευταῖον ὑπὸ τοῦ πλήθους πανταχόθεν τιτρωσκόμενον, κατατορηθῆναι. Ὡς δὲ τὸ περὶ τὸν ναύαρχον ἐλάττωμα συμφανές ἐγένετο, συνέβη τοὺς Πελοποννησίους δεισαντας ἐκκλῖναι. Τοῦ δὲ δεξιῦ μέρους τῶν Πελοποννησίων φυγόντος, οἱ τὸ λοιπὸν ἔχοντες Βοιωτοὶ χρόνον μὲν τινα διεκαστέρουσιν εὐρώστως ἀγωνιζόμενοι· (εὐλαβοῦντο γὰρ οἱ αὐτοῖς συγκινδυνεύοντες Εὐβοεῖς, καὶ πάντες οἱ τῶν Ἀθηναίων ἀφιστηκότες, μὴ ποτε Ἀθηναῖοι τὴν ἀρχὴν ἀνακτησάμενοι, τιμωρίαν παρ' αὐτῶν λάβωσιν ὑπὲρ τῆς ἀποστάσεως·) ἐπειδὴ δὲ τίς πλείστας ναῦς εἰς τῶν τετρωμένων, καὶ τὸ πλήθος τῶν νικώτων ἐπ' αὐτοὺς ἐτίστραφεν,

ἡναγκάσθησαν φυγεῖν. Τῶν μὲν οὖν Πελοποννησίων οἱ μὲν εἰς Χίον, οἱ δ' εἰς Κύμην διεσώθησαν.

(C. 100.) Quorum terga quam caedissent Athenienses; ducum alii caesorum cadavera tollenda esse censebant, alii Mitylenen potius obsidione liberandam. Vtrique consilio tempestas obfuit, Arginusis classem advertens. Eteonicus, quem ad obsidendam Mitylenen Callieratidas reliquerat (C. 97.), accepto de Lacedaemoniorum strage nuntio, naves Chium dimittit, ipse cum terrestribus copiis Pyrrham repetens. Tum Athenienses, Mitylenen profecti, assumunt Conone, Samum traiciunt, hostiumque agros iude depopulantur. Sed qui in insulis Lacedaemoniorum foederatis degebant Graeci, conventu Ephesi habito, ducei sibi Lysandrum a Spartsinis exoptant. Cui postulationi quum lex obstaret; imperium traditur Araco, cui Lysander privatus, consors omnium consiliorum, adiungitur.

100. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι διώξαντες ἐφ' ἱκανὸν τοὺς ἡττημένους, πάντι τὸν σύνεγγυς τόπον τῆς Θαλάσσης ἐπλήρωσαν νεκρῶν καὶ ναυαγίων. Μετὰ δὲ ταῦτα τῶν στρατηγῶν οἱ μὲν ᾤοντο δεῖν τοὺς τετελευτηκότας ἀναιρεῖσθαι, διὰ τὸ χαλεπῶς διατίθεσθαι τοὺς Ἀθηναίους ἐπὶ τοῖς ἀτάφους περιορῶσι τοὺς τετελευτηκότας· οἱ δ' ἔφασιν δεῖν ἐπὶ τὴν Μιτυλήνην πλεῖν, καὶ τὴν ταχίστην λῦσαι τὴν πολιορκίαν. Ἐπεγενήθη δὲ καὶ χειμῶν μέγας, ὥστε σαλευέσθαι τὰς τριήρεις, καὶ τοὺς στρατιώτας, διὰ τε τὴν ἐκ τῆς μάχης κακοπάθειαν, καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῶν κυμάτων, ἀντιλέγειν πρὸς τὴν ἀναιρέσειν τῶν νεκρῶν. Τέλος δὲ τοῦ χειμῶνος ἐπιτείνοντος, οὔτε ἐπὶ τὴν Μιτυλήνην ἔπλευσαν, οὔτε τοὺς τετελευτηκότας ἀνείλοντο· βιασθέντες δὲ ὑπὸ τῶν πνευμάτων, εἰς Ἀργινούσας κατέπλευσαν. Ἀπόλοντο δὲ ἐν τῇ ναυμαχίᾳ τῶν μὲν Ἀθηναίων καὶ εἴκοσιπέντε, καὶ τῶν ἐν αὐταῖς οἱ πλεῖστοι· τῶν δὲ Πελοποννησίων ἐπὶ πρὸς ταῖς ἑξομῆκοντα. Μότρη τοσοῦτων νεῶν καὶ

τῶν ἐν αὐταῖς γεγενημένων ἀνδρῶν ἀπολωλότων, ἐπλήσθη τῆς Κυμαίων καὶ Φωκαίων ἢ παραθηλιατί-
 τος χώρα νεκρῶν καὶ ναυαγίων. Ὁ δὲ τὴν Μιτυλή-
 νην πολιορκῶν Ἐτεόνικος, πυθόμενός τιςος τὴν τῶν
 Πελοποννησίων ἦταν, τὰς μὲν ναῦς εἰς Χίον ἔπεμ-
 ψε, τὴν δὲ πεζὴν δύναμιν αὐτὸς ἔχων εἰς τὴν Πυθ-
 οραίων πόλιν ἀτεχώρησεν, οὔσαν σύμμαχον· ἐδεδό-
 κει γὰρ μὴ ποτε τῷ στόλῳ πλευσάντων τῶν Ἀθη-
 ναίων ἐπ' αὐτούς, καὶ τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἐπεξελθόν-
 των, κινδυνεύσῃ τὴν δύναμιν ἀποβαλεῖν ἄπασαν.
 Οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ πλεύσαντες εἰς Μι-
 τυλήνην, καὶ τὸν Κόρωνα μετὰ τῶν τεσσαράκοντα
 νεῶν παραλαμβάνοντες, εἰς Σάμον κατέπλευσαν· κἀκεῖ-
 θεν ὁρμώμενοι τὴν τῶν πολεμίων χώραν ἐπόρθουν.
 Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ περὶ τὴν Αἰολίδα καὶ τὴν Ἰωνίαν
 καὶ τὰς νήσους τὰς συμμαχοῦσας Λακεδαιμονίοις
 συνῆλθον εἰς Ἐφεσον· καὶ βουλευομένοις αὐτοῖς
 ἔδοξεν ἀποστέλλειν εἰς Σπάρτην, καὶ Λύσανδρον
 αἰτεῦσθαι ναύαρχον· οὗτος γὰρ ἐν τε τῷ τῆς ναυαρχ-
 χίας χρόνῳ κατωρθωκόις ἦν πολλά, καὶ ἐδόκει δια-
 φέρειν στρατηγίᾳ τῶν ἄλλων. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι
 τόμον ἔχοντες δις τὸν αὐτὸν μὴ πέμπειν ἐπὶ ναυαρχ-
 χίᾳ, καὶ τὸ πάτριον ἔθος μὴ θέλοντες καταλύειν,
 Ἄρακον μὲν εἶλοντο ναύαρχον, τὸν δὲ Λύσανδρον
 ἰδιώτην αὐτῷ συνεξέπεμψαν, προστάξαντες ἀκούειν
 ἅπαντα τούτου. Οὗτοι μὲν ἐκπεμφθέντες ἐπὶ τὴν
 ἡγεμονίαν, ἐκ τε τῆς Πελοποννήσου καὶ περὰ τῶν
 συμμάχων τριήρεις ἤθροισον ἕσας ἠδύνατο πλεί-
 οσιας.

(C. 101.) Quod cadavera caesorum insepulta reliquissent, duces Atheniensium, qui Theramenem ac Thrasybulum, celerius reversos, perditum ibant, ab his ipsi accusantur, exceptoque Conone, cui commissae copiae fuerant, in iudicium de capite et fortuna vocantur. Aristogenes et Protomachus fuga sibi consulunt: caetera, vana spe adducti, Athens redeunt. Ibi plebs, exacerbata a¹ accusatoribus, obstantibus praeterea defunctorum cognatis, (C. 102.) de meritissimis nobilissimisque ducibus immane supplicium sumpsit. In his miserationem civium Diomedontis pietas commovit, qui in suo ipsius infortunio ad patriae salutem magno animo re-
cepit.

101. Ἀθηναῖοι δέ, πνθόμενοι τὴν ἐν ταῖς Ἀργι-
νούσαις εὐημερίαν, ἐπὶ μὲν τῇ νίκῃ τοὺς στρατηγοὺς
ἐπήρουν, ἐπὶ δὲ τῷ περὶ δεῖν αἰτάφους τοὺς ὑπὲρ
τῆς ἡγεμονίας τετελευτηκότας, χυλεπῶς διετέθησαν.
Θηραμένους δὲ καὶ Θρασυβούλου προαπεληλυθότων
εἰς Ἀθήνας, ἐπολαβόντες οἱ στρατηγοὶ τοὺς εἶναι
τοὺς διαβυλόντας αὐτοὺς πρὸς τὰ πλήθη * * * *
τῶν τελευτησάντων, ἀπέστειλαν κατ' αὐτῶν ἐπιστο-
λὰς πρὸς τὸν δῆμον, διασαφούντες ὅτι τοῦτοις ἐπέ-
ταξαν ἀνελεσθαι τοὺς τελευτήσαντας· ὅπερ μάλιστα
αὐτοῖς αἴτιον ἐγενήθη τῶν κακῶν. Δυνάμενοι γὰρ
ἔχειν συναγωνιστὰς εἰς τὴν κρίσιν τοὺς περὶ Θηρα-
μένην, ἄνδρας καὶ λόγῳ δυνατούς, καὶ φίλους πολ-
λοὺς ἔχοντας, καὶ τὸ μέγιστον, συμπαιρωγεγονότας
τοῖς εἰς τὴν νυμαχίαν πράγμασιν, ἐκ τῶν ἐναντίων
ἔσχον ἀντιδίκους καὶ πικροὺς κατηγοροὺς. Ἀναγνω-
σθεῖσῶν γὰρ ἐν τῷ δήμῳ τῶν ἐπιστολῶν, εὐθὺς μὲν
τοῖς περὶ Θηραμένην ὤργιζετο τὰ πλήθη· τούτων
δὲ ἀπολογησαμένων, συνέβη τὴν ὄργην πάλιν μετα-
πεσεῖν εἰς τοὺς στρατηγοὺς. Διόπερ ὁ δῆμος προέ-
θηκεν αὐτοῖς κρίσιν, καὶ Κόνωνα μὲν ἀπολύσας τῆς
αἰτίας, προσέταξε τούτω τὰς δυνάμεις παραδίδοσθαι,

τοὺς δ' ἄλλους ἐψηφίσατο τὴν ταχίστην ἤκειν· ὧν Ἀριστογένης μὲν καὶ Πρωτόμαχος, φοβηθέντες τὴν ὄργην τοῦ πλήθους, ἔφυγον· Θράσυλλος δὲ καὶ Καλλιάδης, ἔτι δὲ Λυσίας καὶ Περικλῆς καὶ Ἀριστοκράτης μετὰ τῶν πλείστων νεῶν κατέπλευσαν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐλπίζοντες τοὺς ἐν ταῖς ναυσὶ πολλοὺς ὄντας βοηθοὺς ἔξειν ἐν τῇ κρίσει. Ὡς δ' εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὰ πλήθη συνῆλθον, τῆς μὲν κατηγορίας καὶ τῶν πρὸς χάριν δημηγορούντων ἤκουον, τοὺς δ' ἀπολογουμένους συνθορυβοῦντες οὐκ ἠνείχοντο τῶν λόγων. Οὐκ ἐλάχιστοι δ' αὐτοὺς ἔβλαψαν οἱ συγγενεῖς τῶν τετελευτηκότων, παρελθόντες μὲν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐν πενθίμοις, δεόμενοι δὲ τοῦ δήμου τιμωρήσασθαι τοὺς περιεωρηκότας ἀτίφους τοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος προθύμως τετελευτηκότας. Τέλος δ' οἱ τε τούτων φίλοι καὶ οἱ τοῖς περὶ Θηραμένην συναγωνιζόμενοι, πολλοὶ καθεστῶτες, ἐνίσχυσαν· καὶ συνέβη καταδικασθῆναι τοὺς στρατηγοὺς θανάτῳ, καὶ δημεῦσαι τῶν οὐσιῶν.

102. Τούτων δὲ κυρωθέντων, καὶ μελλόντων αὐτῶν ὑπὸ τῶν δημοσίων ἐπὶ τὸν θάνατον ἄγεσθαι, Λιομέδων εἰς τῶν στρατηγῶν παρῆλθεν εἰς τὸ μέσον, ἀνῆρ καὶ τιὰ περὶ τὸν πόλεμον ἔμπρακτος, καὶ δικαιοσύνη τε καὶ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς δοκῶν διαφέρειν· σιωπησιάντων δὲ πάντων, εἶπεν· „Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τιὰ μὲν περὶ ἡμῶν κυρωθέντα συνενέγκαι τῇ πόλει· τὰς δὲ ὑπὲρ τῆς νίκης εὐχάς, ἐπειδὴ περ ἡ τύχη κεκώλυκεν ἡμῖς ἀποδοῦναι, καλῶς ἔχον ὑμᾶς εὐφροῆσαι, καὶ τῷ Διὶ τῷ σωτῆρι καὶ Ἀτόλλωνι

καὶ ταῖς σιμναῖς θεαῖς ἀπόδοτε· τούτοις γὰρ εὐξιά-
 μενοι, τοὺς πολεμίους κατενενμαχήσαμεν.“ Ὁ μὲν
 οὖν Λιομέδων ταῦτα διαλεχθεὶς, ἐπὶ τὸν κυρωθέντι
 θάνατον ἀπήγετο μετὰ τῶν ἄλλων στρατηγῶν, τοῖς
 ἄγαστοῖς τῶν πολιτῶν πολὺν οἶκτον παρυστήσας καὶ
 δάκρυα. Τὸν γὰρ ἀδίκως τελευτᾶν μέλλοντι, τοῦ
 μὲν καθ' αὐτὸν πάθους μηδ' ἠντινοῦν ποιῆσθαι
 μνείαν, ὑπὲρ δὲ τῆς ἀδικούσης πόλεως ἀξιούν τις
 εὐχὰς ἀποδιδόναι τοῖς θεοῖς, ἐφαίνεται ἄνδρὸς εὐσε-
 βοῦς ἔργον καὶ μεγαλοψύχου, καὶ τῆς περὶ αὐτὸν
 τύχης ἀναξίου. Τούτους μὲν οὖν οἱ ταχθέντες ὑπὸ
 τῶν νόμων ἔνδεκα ἄρχοντες ἀπέκτειναν, οὐχ οἷον
 ἡδίκηκότις τι τὴν πόλιν, ἀλλὰ ναυμαχίαν μεγίστην
 τῶν Ἑλλησι πρὸς Ἑλληνας γεγενημένων νεκρικῶς
 καὶ ἐν ἄλλαις μάχαις λιμπρῶς ἠγωνισμένους, καὶ
 διὰ τὰς ἰδίας ἀρετὰς τρόπαια κατὰ τῶν πολεμίων
 ἕστακότας. Οὕτω δ' ὁ δῆμος τότε παρεφρόνησε,
 καὶ παροξυνθεὶς ἀδίκως ὑπὸ τῶν δημαγωγῶν, τὴν
 ὄργην ἐπέσκηψεν εἰς ἄνδρας οὐ τιμοφίεις, ἀλλὰ πολ-
 λῶν ἐπαίτων καὶ στεφάνων ἀξίους.

(C. 103.) Nec vero inulti illi tanta sacvitie insanierunt. Nam et populus mox triginta tyrannis oppressus, et Callixenus, capitalis sententiae apud populum auctor, in vincula coniectus, vix sospes ad hostes Decelam elapsus est. — Additur notitia de Philisto, qui Siciliae historiae primam partem hoc anno siverat, septem voluminibus plus quam octoginta annorum res complexus; item de morte Sophoclis et Euripidis, quorum ille praec immodico ob palmam reportatam gaudio, hic canum morsibus, circa hoc tempus fertur exspirasse.

103. Ταχὺ δὲ καὶ τοῖς πείσμοι καὶ τοῖς πει-
 σθεῖσι μετεμέλησεν, οἷονεὶ νεμεσῆσαντος τοῦ δαιμο-
 λίου. Οἱ μὲν γὰρ ἐξαπατηθέντες τῶν πολιτῶν ἐπί-

χειρα τῆς ἀγνοίας ἔλαβον μετ' οὐ πολὺν χρόνον κα-
 τιπολεμηθέντες οὐχ ὑφ' ἐνὸς δεσπότου μόνου, ἀλλ' ἐ-
 τριάκοντα· ὁ δ' ἐξαπατήσας καὶ τὴν γνώμην εἰπὼν
 Καλλιξενος, εὐθύς τοῦ πλήθους μεταμεληθέντος,
 εἰς αἰτίαν ἦλθεν ὡς τὸν δῆμον ἐξηπατηκῶς· οὐκ ἀξιο-
 θεὶς δ' ἀπολογίαις, ἐδέθη, καὶ κατακλεισθεὶς εἰς τὴν
 δημοσίαν φυλακὴν, ἔλαθε μετὰ τιῶν διορύξας τὸ
 δεσμοκτήριον, καὶ διαδράς πρὸς τοὺς πολεμίους εἰς
 Δεκέλειαν· ἔπως διαφυγῶν τὸν θάνατον, μὴ μόνον
 Ἀθηήνῃσι, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις Ἑλλησι δα-
 κτυλοδεικτουμένην ἔχη τὴν πονηρίαν παρ' ὄλον τὸν
 βίον. Τὰ μὲν οὖν κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν πρα-
 χθέντα σχεδὸν ταῦτ' ἔστι. Τῶν δὲ συγγραφέων Φί-
 λιστος τὴν πρώτην σύνταξιν τῶν Σικελικῶν εἰς τοῦ-
 του τὸν ἐνιαυτὸν κατέστρεψεν, εἰς τὴν Ἀκροιάγματος
 ἄλωσιν, ἐν βίβλοις ἐπὶ διελθὼν χρόνον ἐτῶν πλείω
 τῶν ὀκτακοσίων· τῆς δὲ δευτέρας συντάξεως τὴν μὲν
 ἀρχὴν ἀπὸ τῆς τῆς προτέρας τελευτῆς πεποίηται,
 γέγραφε δὲ βίβλους τέσσαρας. Περὶ δὲ τὸν αὐτὸν
 χρόνον ἐτελεύτησε Σοφοκλῆς ὁ Σοφίλου, ποιητῆς
 τραγωδιῶν, ἔτη βιώσας ἐννεήκοντα, νίκαις δ' ἐλὼν
 ὀκτωκαίδεκα. Φασὶ δὲ τὸν ἄνδρα τοῦτον τὴν ἐσχά-
 την τραγωδίαν εἰσαγαγόντι καὶ νικήσαντι, χαρῆ
 περιπεσεῖν ἀνυπερβλήτω, δι' ἣν καὶ τελευτῆσαι. Ἀ-
 πολλόδωρος δέ, ὁ τὴν χρονικὴν σύνταξιν πραγμα-
 τευσάμενος, φησὶ καὶ τὸν Εὐρυπίδην κατὰ τὸν αὐ-
 τὸν ἐνιαυτὸν τελευτῆσαι· τινὲς δὲ λέγουσι, παρ' Ἀρ-
 χελάω τῷ βασιλεῖ Μακεδόνων κατὰ τὴν χώραν ἐξελ-

θόνια, καὶ περὶ πεισεῖν καὶ διασπασθῆναι μικροῦ
 πρόσθεν τούτων τῶν χρόνων.

(C. 104.) Olymp. XCIII, 4. a. C. 403. Arch. Alexis, Tribb. mi-
 litum c. p. C. Iulio, P. Cornelio et C. Servilio, dum Philocles et
 Conon, Atheniensium duces, relicto in insula Samo praesidio, in
 Hellepontum navigant; Lacedaemonii, duce Lysandro, novam
 instruunt classem. Hic, sublevatus Persarum pecunia exactoque
 ab urbibus tributo, quas Cyrus, a patre revocatus, ipsius fidei com-
 mendarat, Ephesum petit, ad bellum instructissimus. Eiusdem ope
 et artibus Milesii quidam popularem statum sustulerant; sed qui
 ad Pharnabazum confugerant, democratiae studiosiores, ab hoc per-
 benigne excipiebantur. Tum Lysander excursiones fecit in socios
 Atheniensium, Atticam ipsam infestavit, direptamque Lampsacenis
 urbem restituit.

104. Τοῦ δ' ἔτους τούτου διελθόντος, Ἀθηῆναι
 μὲν ἦρχεν Ἀλεξίας, ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ ἀντὶ τῶν ὑπιάτων
 τρεῖς χιλίαρχοι κατεστήθησαν, Γάϊος Ἰούλιος, Πού-
 πλιος Κορνήλιος, καὶ Γάϊος Σερουῖλιος. Τούτων δὲ
 τὴν ἀρχὴν παραλαβόντων, Ἀθηναῖοι, μετὰ τὴν ἀναί-
 ρεσιν τῶν στρατηγῶν, ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν ἔταξαν φι-
 λοκλέα, καὶ τὸ ναυτικὸν αὐτῷ παραδόντες, ἐξέπεμ-
 ψαν πρὸς Κόνωνα, προστάξαντες κοινῶς ἀφηγεῖ-
 σθαι τῶν δυνάμεων. Ὅς ἐπεὶ κατέπλευσε πρὸς Κό-
 νωνα εἰς Σάμον, ταῖς ναῦς ἀπάσας ἐπλήρωσε, τρεῖς
 πρὸς ταῖς ἑκατὸν ἐβδομήκοντα. Τούτων εἴκοσι μὲν
 ἔδοξεν αὐτοῦ καταλιπεῖν, ταῖς δ' ἄλλαις ἀπάσαις
 ἀνήχθησαν εἰς Ἑλλήσποντον, ἡγουμένου Κόνωνος
 καὶ φιλοκλέους. Λύσανδρος δ' ὁ τῶν Λακεδαιμονίων
 ναύαρχος ἐκ Πελοποννήσου πηρὰ τῶν ἑγγὺς συμ-
 μίχων τριάκοντα καὶ πέντε ναῦς ἀθροίσας, κατέ-
 πλευσεν εἰς Ἐφέσον· μεταπεμφάμενος δὲ καὶ τὸν ἐκ
 Χίου στόλον ἐξήρτηεν· ἀνέβη δὲ καὶ πρὸς Κῦρον
 τὸν Λαλείου τοῦ βασιλέως υἱόν, καὶ χρήματα πολλὰ

παρέλαβε πρὸς τὰς τῶν στρατιωτῶν διατροφάς. Ὁ δὲ Κῦρος, μεταπεμπομένου τοῦ πατρὸς αὐτὸν εἰς Πέρσας, τῷ Λυσάνδρῳ τῶν ὑφ' αὐτὸν πόλεων τὴν ἐπίστασιν παρέδωκε, καὶ τοὺς φόρους τούτῳ τελεῖν συνέταξεν. Ὁ δὲ Λύσανδρος, πάντων τῶν εἰς πόλεμον εὐπορήσας, εἰς Ἐφεσον ἀνέστρεψε. Καθ' ἓν δὴ χρόνον ἐν τῇ Μιλήτῳ τινὲς ὀλιγαρχίαις ὀρεγόμενοι, κατέλυσαν τὸν δῆμον, συμπραξάντων αὐτοῖς Λακεδαιμονίων· καὶ τὸ μὲν πρῶτον, Διονυσίων ὄντων, ἐν ταῖς οἰκίαις τοὺς μάλιστα ἀντιπρότιοντις συνήρπασαν, καὶ περὶ τεσσαράκοντα ὄντας ἀπέσφαξαν· μετὰ δέ, τῆς ἀγορᾶς πληθούσης, τριακοσίους ἐπιλέξαντες τοὺς εὐπρωτάτους, ἀνεῖλον. Οἱ δὲ χαριέστατοι τῶν τὰ τοῦ δήμου φρονοῦντων, ὄντες οὐκ ἐλάτιους τῶν χιλίων, φοβηθέντες τὴν περίστασιν, ἔφυγον πρὸς Φαρνάβασον τὸν σατράπην. Οὗτος δὲ φιλοφρόνως αὐτοὺς προσδεξάμενος, καὶ στατήρα χρυσοῦν ἐκάστωι δωρησάμενος, κατώκισεν εἰς Κλαῦδα, φρούριόν τι τῆς Κλαυδίας. Λύσανδρος δὲ μετὰ τῶν πλείστων νεῶν ἐπὶ Θάσον τῆς Καρίας πλεύσας, κατὰ κράτος αὐτὴν εἶλεν, Ἀθηναίοις συμμαχοῦσαν· καὶ τοὺς μὲν ἡβῶντας ὀκτακοσίους ὄντας ἀπέσφαξε, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας λαφυροπωλήσας, κατέσκαψε τὴν πόλιν. Μετὰ δὲ ταῦτ' ἐπὶ τὴν Ἀιτικὴν καὶ πολλοὺς πλεύσας τόπους, μέγα μὲν οὐδὲν οὐδ' ἄξιον μνήμης ἔπραξε· (διὸ καὶ ταῦτα μὲν οὐκ ἀναγράψαι ἐσπουδάσαμεν·) τὸ δὲ τελευταῖον, Λίμψακον ἐλὼν, τὴν μὲν Ἀθηναίων φρουρὰν ἀφῆκεν ὑπόσπονδον,

τις δὲ κτήσεις ἄρπιάσας, τοῖς Λαμψακηνοῖς ὑπέδωκε τὴν πόλιν.

(C. 105.) Capta urbe, Attica classis e regione ad Aegoa II. subsistit. Lacedaemonii autem dum certamen detrectant; Alcibiades, Thraciae regum amicitia fretus, bene se consulturum promittit Atheniensium rebus, si pars imperii sibi concedatur. Quam praeclare merendi cupiditatem ducum vel metus vel invidia sic impediit, ut ille adeo accedere ad exercitum prohiberetur.

105. Οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ πνυθόμενοι τοὺς Λακεδαιμονίους πάση τῇ δυνάμει πολιορκεῖν Λάμψακον, συνήγαγον τε πανταχόθεν τριήρεις, καὶ κατὰ σπουδὴν ἀνήχθησαν ἐπ' αὐτοὺς ναυσὶν ἑκατὸν ὄγδοήκοντα. Εὐρόντες δὲ τὴν πόλιν ἠλωκυΐαν, τότε μὲν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς καθώρμισαν τὰς ναῦς· μετὰ δὲ ταῦτ' ἐπιπλέοντες τοῖς πολεμίοις, καθ' ἡμέραν εἰς ναυμαχίαν προὔκαλοῦντο. Οὐκ ἀνταναγομένων δὲ τῶν Πελοποννησίων, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι διηπόρουν ὅτι χρήσονται τοῖς πρῶγμασι, οὐ δυνάμενοι τὸν πλείω χρόνον ἐκεῖ διατρέφειν τὴς δυνάμεις· Ἀλκιβιάδου δὲ πρὸς αὐτοὺς ἐλθόντος, καὶ λέγοντος ὅτι Μήδοκος καὶ Σεύθης οἱ τῶν Θρακῶν βυσιλεῖς, εἰσὶν αὐτῶ φίλοι, καὶ δύναμιν πολλὴν ὡμολόγησαν δώσειν, εἰάν βούληται διηπολεμεῖν τοῖς Λακεδαιμονίοις· διόπερ αὐτοὺς ἠξίου μεταδοῦναι τῆς ἡγεμονίας, ἐπαγγελόμενος αὐτοῖς, δυοῖν θάτερον, ἢ ναυμαχεῖν τοὺς πολεμίους ἀναγκάσειν, ἢ περὶ μετὰ Θρακῶν πρὸς αὐτοὺς διαγωνιῆσθαι. Ταῦτα δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης ἔπραττεν, ἐπιθυμῶν δι' ἑαυτοῦ τῇ πατρίδι μέγα τι κατεργάσασθαι, καὶ διὰ τῶν εὐεργεσιῶν τὸν δῆμον ἀποκαταστήσαι εἰς τὴν ἀρχαίαν εὐροίαν. Οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοί, νομίσαντες

τῶν μὲν ἐλατιωμάτων ἑαυτοῖς τὴν μέμψιν ἀκολου-
θῆσειν, τὰ δ' ἐπιτεύγματα προσάψειν ἅπαντα Ἀλ-
κιβιάδῃ, ταχέως αὐτὸν ἐκέλευσαν ὑπιέναι, καὶ μη-
κέτι προσεγγίζειν τῷ στρατοπέδῳ.

(C. 106.) Atheniensium copiis comعاتus inopia laborantibus, Philocles confestim e portu solvit, idemque ut faciant, cacteris triremium praefectis imperat. Sed subito eos impetu opprimit Lysander, terrestri que Etconici exercitu adiutus, perturbatos vel caput, vel caedit. De praefectis navium non nisi decem evadunt, in quibus Conon, desperato Athenas reditu, ad Euaguram fugit, Cypri principem. Militum plerique terrestri fuga Sestum petunt, qua mox potiti Lacedaemonii, illos in fidem receptos dimittunt. Philocles captus Lampsaci iugulatur. Sed Lacedaemonii victores, dum Lysander Samum obsidet, spolia et argenti magnam vim Spartani mittunt: in qua legatione Gylippus, furto in spoliis facto, haud dissimile patris Clearchi [Cleandridae Thucyd. VI, 93.] ingenium prodidit.

106. Ἐπεὶ δ' οἱ μὲν πολέμιοι ναυμαχεῖν οὐκ ἤθελον, τότε στρατόπεδον σιτοδεία κατεῖχε, Φιλοκλῆς ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἀφηγούμενος, τοῖς μὲν ἄλλοις τριηράρχοις προσέταξε πληρώσαντας τὰς τριήρεις ἀκολουθεῖν, αὐτὸς δ' εἰοίμας ἔχων ναῦς τριάκοντα, τάχιον ἐξέπλευσεν. Ὁ δὲ Λύσανδρος παρὰ τινων αὐτομόλων ταῦτ' ἀκούσας, μετὰ πασῶν τῶν νεῶν ἀναχθείς, καὶ τὸν Φιλοκλέα τρεψάμενος, πρὸς τὰς ἄλλας ναῦς κατεδίωξεν. Οὐπω δὲ τῶν τριήρων τοῖς Ἀθηναίοις πεπληρωμένων, θόρυβος κατεῖχεν ἅπαντας, διὰ τὴν ἀπροσδόκητον ἐπιφάνειαν τῶν πολεμίων. Ὁ δὲ Λύσανδρος, συνιδὼν τὴν τῶν ἐναντίων ταραχὴν, Ἐτιόνικον μὲν μετὰ τῶν εἰωθότων πεζῇ μάχασθαι ταχέως ἀπεβίβασεν· ὁ δὲ ὀξέως τῇ τοῦ καιροῦ ὀπῇ χρησάμενος, μέρος κατελάβετο τῆς παρεμβολῆς· αὐτὸς δ' ὁ Λύσανδρος ἀπάσαις ταῖς τριήρεσιν ἐξηρτυμέναις ἐπιτλεύσας, καὶ σιδηρᾶς ἐπι-

βαλὼν χεῖρας, ἀπέσπα τὰς ὀρμούσας ἐπὶ τὴν γῆν
 ναῖς. Ἀθηναῖοι δὲ τὸ παράδοξον ἐκπεπληγμένοι,
 καὶ μὴτ' ἀναθῆναι ταῖς ναυσὶν ἀναστροφὴν ἔχον-
 τες, μῆτε περὶ διαγωνίζεσθαι δυνάμενοι, βραχὺν
 ἀντισχόντες χρόνον, ἐτράπησαν. Εὐθύς δ' οἱ μὲν
 τὰς ναῦς, οἱ δὲ τὴν παρεμβολὴν ἐκλιπόντες, ἔφυγον
 ὅπου ποθ' ἕκαστος ἤλπιζε σωθῆσεσθαι. Τῶν μὲν
 οἷν τριήρων δέκα μόνον διεξέπεσον, ὧν μίαν ἔχων
 Κόνων ὁ στρατηγός, τὴν μὲν εἰς Ἀθήνας ἐπάνοδον
 ἀπέγνω, φοβηθεὶς τὴν ὄργην τοῦ δήμου· πρὸς Εὐα-
 γόραν δὲ τὸν ἀφηγούμενον τῆς Κύπρου κατέφυγεν,
 ἔχων πρὸς αὐτὸν φιλίαν· τῶν δὲ στρατιωτῶν οἱ
 πλεῖστοι μὲν κατὰ γῆν φυγόντες, εἰς Σησιὸν διεσώ-
 θησαν· Λύσανδρος δὲ τὰς λοιπὰς ναῦς παραλαβὼν
 αἰχμαλώτους, καὶ Φιλοκλέα ζωορήσας τὸν στρατη-
 γόν, ἀπαγαγὼν εἰς Λίμνακον, ἀπέσφαξε. Μετὰ
 δὲ ταῦτα εἰς Λακεδαίμονα τοὺς τὴν νίκην ἀπαγγε-
 λοῦντας ἀπέστειλεν ἐπὶ τῆς κρατίστης τριήρους, κο-
 σμήσας τοῖς πολυτελεστάτοις τὴν ναῦν ὄπλοις καὶ
 λαφύροις. Ἐπὶ δὲ τοὺς εἰς Σησιὸν καταφυγόντας
 Ἀθηναίους στρατεύσας, τὴν μὲν πόλιν εἶλε, τοὺς
 δ' Ἀθηναίους ὑποσπόνδους ἀφῆκεν. Εὐθύς δὲ τῇ
 δυτίμει πλεύσας ἐπὶ Σάμον, αὐτὸς μὲν ταύτην ἐπο-
 λιόρκει, Γύλιππον δὲ τὸν εἰς Σικελίαν τοῖς Συρα-
 κουσίοις τῷ ναυτικῷ συμπολεμήσαντα, ἀπέστειλεν
 εἰς Σπάρτην, τὰ τε λάφυρα κομίζοντα, καὶ μετὰ
 τοῦτων ἄργυρίου τάλαντα χίλια καὶ πεντακόσια.
 ὄντων δὲ τῶν χρημάτων ἐν σακκίοις, καὶ τούτων
 ἔχοντας ἐκάστου σκυτάλην, ἔχουσαν τὴν ἐπιγραφὴν

τὸ πλῆθος τῶν χρημάτων δηλοῦσαν, ταύτην ἀγνοήσας ὁ Γύλιππος, τὰ μὲν σακκία παρέλυσεν, ἐξελόμενος δὲ τάλαντα τριακόσια, καὶ διὰ τῆς ἐπιγραφῆς γνωσθεὶς ὑπὸ τῶν ἐφόρων, ἔφυγε, καὶ κατεδικάσθη θανάτῳ. Παραπλησίως δὲ καὶ τὸν πατέρα τοῦ Γυλίππου Κλέαρχον συνέβη φυγεῖν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις, ὅτι δόξας παρὰ Περικλέους λαβεῖν χρήματα περὶ τοῦ τὴν εἰςβολὴν εἰς τὴν Ἀττικὴν μὴ ποιήσασθαι, θανάτῳ κατεδικάσθη, καὶ φυγῶν, ἐν Θουρίοις τῆς Ἰτυλίας διέτριβεν. Οὗτοι μὲν οὖν ἄνδρες, ἱκανοὶ τᾶλλα δόξαντες εἶναι, ταῦτα πράξαντες, τὸν ἄλλον βίον αὐτῶν κατήσχυναν.

(C. 107.) Tum vero Lacedaemonii Atticam et terra adoriuntur, Agide et Pausania ducibus, et mari pergunt infestare, praefecto Ly-sandro. Obsessa urbe, intercluso comaeatu, Athenienses, undique pressi et penuria paene confecti, legatis Spartam missis pacem petunt, durisque conditionibus impetrant. Is finis fuit belli Peloponnesiaci, per 27 annos extracti.

107. Ἀθηναῖοι δὲ τὴν τῶν δυνάμεων φθορίαν ἀκουσαντες, τοῦ μὲν ἀντέχεσθαι τῆς θαλίτης ἀπέστησαν, περὶ δὲ τὴν τῶν τειχῶν κατασκευὴν ἐγένοντο, καὶ τοὺς λιμένας ἐπεχώννουν, ἐλπίζοντες, ὅπερ ἦν εἶκος, εἰς πολιορκίαν καταστήσεσθαι. Εὐθύς γὰρ οἱ μὲν τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεῖς Ἄγισ καὶ Πausanias μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἐμβαλόντες εἰς τὴν Ἀττικὴν, πρὸς τοῖς τείχεσιν ἐστρατοπέδευον· Λύσανδρος δὲ πλεον ἢ διακοσίαις τριήρεσιν εἰς τὸν Πειραιῶν κατέπλευσεν. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τηλικούτοις περιεχομενοὶ κακοῖς, ὅμως ἀντεῖχον, καὶ ὁραδίως τὴν πόλιν παρεφύλαττον ἐπὶ τινα χρόνον. Τοῖς δὲ Πελοποννησίοις ἔδοξεν, ἐπειπερὶ δυσχερὴς ἦν ἡ πολιορκ-

κία, τὰς μὲν δυνάμεις ἀπαιγεῖν ἐκ τῆς Ἀιτικῆς, ταῖς δὲ ναυσὶ μακρὰν ἐφεδρεῖν, ὅπως αὐτοῖς μὴ πυρακομισθῆ σίτος. Οὗ συντελεσθέντος, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι εἰς δεινὴν σπίνην ἐπέπεσον ἀπάντων μὲν, μάλιστα δὲ τροφῆς, διὰ τὸ ταύτην ἰεὶ κατὰ θάλατταν αὐτοῖς κομίζεσθαι. Ἐπιτείνοντος δὲ τοῦ δεινοῦ καθ' ἡμέραν, ἢ μὲν πόλις ἔγεμε νεκρῶν, οἱ δὲ λοιποὶ διαπρεςβευσάμενοι πρὸς Λικεδαιμονίους, συνέθεντο τὴν εἰρήνην, ὥστε τὰ μακρὰ σκέλη καὶ τὰ τεῖχη τοῦ Πειραιῶς περιελεῖν, καὶ μακροῖς ναῦς μὴ πλεῖον ἔχειν δέκα, τῶν δὲ πόλεων πασῶν ἐκχωρῆσαι, καὶ Λικεδαιμονίοις ἡγεμόσι χρῆσθαι. Ὁ μὲν οὖν Πελοποννησιακὸς πόλεμος, μακρότατος γενόμενος ὧν ἴσμεν, τοιοῦτον ἔσχε τὸ τέλος, ἔτη διαμείνεις ἐπὶ πρὸς τοῖς εἴκοσι.

(C. 108.) Paulo post in Persia Dario, qui 19 annos regnaverat, successit Artaxerxes, 43 annorum imperium tenens. Et clarus tum fuit Antimachus poeta. In Sicilia, cuius res Noster nunc repetit, Imileo, diruta Agrigentinarum urbe, pari calamitate opprimit Gelam. Rapta hinc cum alia praeda Apollinis statua, et Tyrum transverta, quam posthac Alexandri M. victoria nobilitavit. Carthaginienses vero, Dionysii adventum metuentes, quo vehementius urbis oppugnationem urgent: tanto fortius impetum illorum excipiunt Geloī, ne mulieribus quidem periculi ac laborum societatem detrectantibus.

108. Μικρὸν δὲ τῆς εἰρήνης ὕστερον ἐτελεύτησε Δαρεῖος ὁ τῆς Ἀσίας βασιλεὺς, ἄρξας ἔτη δεκαεννέα· τὴν δ' ἡγεμονίαν διεδέξατο τῶν νιῶν ὁ πρεσβύτατος Ἀρταξέρξης, καὶ ἤρξεν ἔτη τρία πρὸς τοῖς τεσσαράκοντα· καθ' ὃν δὴ χρόνον καὶ Ἀντίμαχον τὸν ποιητὴν Ἀπολλόδωρος ὁ Ἀθηναῖός φησιν ἠνθηκέναι. Κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν, Ἰμίλκων ὁ τῶν Κικορρηδονίων ἀφηγούμενος, ἀρχομένου τοῦ θέρους, τὴν μὲν τῶν

Ακρογαντίων πόλιν κατέσκαψε, τῶν δ' ἱερῶν ὅσα
 μὴ καλῶς ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἐδόκει διεφθάρθαι, τὰς
 γλυφὰς καὶ τὰ περιττοτέρως εἰργασμένα περιέκο-
 ψεν· αὐτὸς δ' ἀναλαβὼν ἅπασαν τὴν δύναμιν, ἐνέ-
 βαλεν εἰς τὴν τῶν Γελῶων χώραν. Ἐπελθὼν δὲ ταύ-
 τὴν πᾶσαν καὶ τὴν Καμαριναίαν, πλήρης ἐποίησε τὸ
 στρατεύμα παντοίας ὠφελείας. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ
 Γέλαν πορευθεὶς, παρὰ τὸν δαμώνυμον ποταμὸν τῇ
 πόλει κατεστρατοπέδευσεν. Ἐχόντων δὲ τῶν Γελῶων
 ἐκτὸς τῆς πόλεως Ἀπόλλωνος ἀνδριάντα χαλκοῦν
 σφόδρα μέγαν, συλήσαντες αὐτὸν ἀπέστειλαν εἰς τὴν
 Τύρον. Τοῦτον μὲν οἱ Γελῶιοι κατὰ τὸν τοῦ Θεοῦ
 χρησμὸν ἀνέθηκαν· οἱ δὲ Τύριοι, καθ' ὃν καιρὸν
 ἕσπερον ὑπ' Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος ἐπολιορ-
 κοῦντο, καθ' ὑβρίζον ὡς συναγωνιζόμενον τοῖς πολε-
 μίοις· Ἀλεξάνδρου δὲ ἐλόγτος τὴν πόλιν, ὡς Τίμιμος
 φησι, κατὰ τὴν δαμώνυμον ἡμέραν καὶ τὴν αὐτὴν
 ὥραν, ἐν ἣ Καρχηδόιοι τὸν Ἀπόλλωνα περὶ Γέλαν
 ἐσύλησαν, συνέβη τιμηθῆναι θυσίαις καὶ προσόδοις
 ταῖς μεγίσταις ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ὡς αἴτιον γεγενη-
 μένον τῆς ἀλώσεως. Ταῦτα μὲν οὖν, καίπερ ἐν ἄλ-
 λοις πραχθέντα χρόνοις, οὐκ ἀνεπιτήδειον ἡγησά-
 μεθα παράλληλα θεῖναι, διὰ τὸ παριάδοξον. Οἱ δ'
 οὖν Καρχηδόιοι δειδροτομοῦντες τὴν χώραν, τά-
 φρον περιεβίβοντο τῇ στρατοπέδει· προσεδέχοντο
 γὰρ τὸν Διονύσιον ἤξειν μετὰ δυνάμεσις πολλῆς βοη-
 θήσοντα τοῖς κινδυνεύουσιν. Οἱ δὲ Γελῶιοι τὸ μὲν
 πρῶτον ἐψηφίσαντο τέκνα καὶ γυναῖκας εἰς Συρα-
 κούσας ὑπεκθέσθαι, διὰ τὸ μέγεθος τοῦ προσδοκω-

μένου κινδύνου· τῶν δὲ γυναικῶν ἐπὶ τοὺς κατὰ τὴν ἄγορὰν βωμοὺς καταφυγουσῶν, καὶ δεομένων τῆς αὐτῆς τοῖς ἀνδράσι τύχης κοινωνῆσαι, συνεχώρησαν· μετὰ δὲ ταῦτα τάξεις ποιησάμενοι πλείους, κατὰ μέρος τοὺς στρατιώτας ἀπέστειλλον ἐπὶ τὴν χώραν. Οὗτοι δὲ ἐμπειρίαν ἔχοντες, ἐπετίθεντο τοῖς πλανωμένοις τῶν πολεμίων· καὶ πολλοὺς μὲν αὐτῶν καθ' ἡμέραν ἀνήγον ζῶντας, οὐκ ὀλίγους δὲ ἀνήθουν. Τῶν δὲ Καρχηδονίων ἀπὸ μέρους προςβαλόντων τῆ πόλει καὶ τοῖς κρητοῖς καταβαλόντων τὰ τείχη, γενναίως ἤμεινοντο. Τὰ τε γὰρ ἐφ' ἡμέρας πίπτοντι τῶν τειχῶν ρυκτὸς ᾤκοδόμου, συνυτηρευουσῶν τῶν γυναικῶν καὶ παιδῶν. Οἱ μὲν γὰρ ἀκμίζοντες ταῖς ἡλικίαις, ἐν τοῖς ὄτλοις ὄντες, διετέλουν μαχόμενοι· τὸ δ' ἄλλο πλῆθος τοῖς ἔργοις καὶ ταῖς ἄλλαις παρσκευαῖς προσήδρευε μετὰ πάσης προθυμίας. Τὸ δὲ σύνολον, οὕτως ἐδέξαντο τὴν ἔφοδον τῶν Καρχηδονίων εὐρόστως, ὥστε καὶ πόλιν ἀνόχυρον ἔχοντες, καὶ συμμύχων ὄντες ἔρημοι, πρὸς δὲ τοῦτοις τὰ τείχη θεωροῦντες πίπτοντα κατὰ πλείους τόπους, οὐ κατεπλάγησαν τὸν περιεσιῶτα κίνδυνον.

(C. 109.) Interim Dionysius, Syracusanorum Tyrannus, acceptis a Graecis in Italia auxiliis, Gelois subsidio venit. Is, positus ad mare castris, quum primum frustra hoc egisset, ut ne copiae distraherentur, sed indidem, agmine facto, terra mar que adversus hostem coartarentur; mox pedestri exercitu in tres partes divisus, christianus iussit, quam primum Itali sese inferrent, castra hostium invadere.

109. Διονύσιος δὲ ὁ τῶν Συρακοσιῶν τύραννος μετιπεμφάμενος παρὰ τῶν ἐξ Ἰταλίας Ἑλλήτων βοήθειαν, ἐξῆγε καὶ παρὰ τῶν ἄλλων συμμύχων δι-

ναμιν· επέλεξε δὲ καὶ τῶν Συρακουσίων τοὺς πλεί-
 οτους τῶν ἐν ἡλικίᾳ, καὶ τοὺς μισθοφόρους κατέλι-
 ξεν εἰς τὸ στρατόπεδον. ἔῤῃχε δὲ τοὺς ἅπαντας, ὡς
 μεν τινες, πεντακιςμυρίους· ὡς δὲ Τίμιμος ἀνέγρα-
 φε, πεζοὺς μὲν τριςμυρίους, ἵππεῖς δὲ χιλίους, ναῦς
 δὲ καταφράκτους πεντήκοντα. Μετὰ δὲ τοσαύτης
 δυνάμειος ἐξορμήσας ἐπὶ τὴν βοήθειαν, [τοῖς τόποις]
 ὡς ἤγγισε τῆς πόλεως, κατεστρατοπέδευσε παρὰ τὴν
 θάλασσαν. Ἔσπευδε γὰρ μὴ διασπῆν τὴν στρατιάν,
 ἀλλ' ἐκ τοῦ αὐτοῦ τόπου τὴν ὄρμην ποιούμενος,
 κατὰ γῆν ἅμα καὶ κατὰ θάλατταν ἀγωνίζεσθαι.
 Τοῖς μὲν γὰρ ψιλοῖς ἠγωνίζετο, καὶ τὴν χώραν οὐκ
 εἶα προνομεύεσθαι, τοῖς δ' ἵππεῦσι καὶ ταῖς ναυσὶν
 ἐπειροῦτο τὰς ἀγορὰς ἀφαιρεῖσθαι τὰς κομιζόμενας
 τοῖς Καρχηδονίοις ἐκ τῆς ἰδίας ἐπικρατείας. Ἐφ'
 ἡμέρας μὲν οὖν εἴκοσι διέτριβον οὐδὲν ἄξιον λόγου
 πράττοντες· μετὰ δὲ ταῦτα Διονύσιος τοὺς πεζοὺς
 εἰς τρία μέρη διεῖλεν, ἓν μὲν τάγμα ποιήσας τῶν
 Σικελιωτῶν, οἷς προσέταξεν, ἀριστερᾷ τὴν πόλιν
 ἔχοντας, ἐπὶ τὸν χάρακα τῶν ἐναντίων πορεύεσθαι·
 τὸ δ' ἕτερον τάγμα συμμύχων καταστήσας, ἐκέλευσε
 δεξιᾷ τὴν πόλιν ἔχοντας ἐπείγεσθαι παρ' αὐτὸν τὸν
 αἰγυλιόν· αὐτὸς δ' ἔχων τὸ τῶν μισθοφόρων σύν-
 ταγμα, διὰ τῆς πόλεως ὤρμησεν ἐπὶ τὸν τόπον, οὗ
 τὰ μηχανήματα τῶν Καρχηδονίων ἦν. Καὶ τοῖς μὲν
 ἵππεῦσι παρήγγειλεν, ἐπειδὴν ἴδωσι τοὺς πεζοὺς
 ὤρμημένους, διαβῆναι τὸν ποταμόν, καὶ τὸ πεδίον
 κυθιπάζεσθαι· κἄν μὲν ὀρῶσι τοὺς ἰδίους προτε-
 ροῦντας, συνεπιλαμβάνεσθαι τῆς μάχης· ἂν δ' ἤλατ

τωμένους, δέχεσθαι τοὺς θλιβομένους· τοῖς δ' ἐν ταῖς ναυσὶ παρήγγειλε, πρὸς τὴν τῶν Ἰταλιωτῶν ἔφοδον τῇ παρεμβολῇ τῶν πολεμίων ἐπιπλεῦσαι.

(C. 110.) Itali fugato praesidio, quod ad castrorum defensionem relictum erat, in castra irruunt; sed post longum certamen repulsi, in valli angustias ita concluduntur, ut nihil a suis auxilii ipsis contingeret. Alia interim parte Siculi magnam Afrorum stragem edunt. Tandem victus Dionysius, intra muros se recipit.

110. Εὐκαιρῶς δ' αὐτῶν ποιησάντων τὸ παραγγελθέν, οἱ μὲν Καρχηδόνιοι πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος παρεβόηθουν, ἀνείργοντες τοὺς ἐκ τῶν νεῶν ὑποβυίοντας· καὶ γὰρ οὐδ' ὠχυρωμένον τὸ μέρος εἶχον ἄπιν τὸ παρὰ τὸν αἰγιαλὸν τῆς στρατοπεδείας. Οἱ δ' Ἰταλιῶται κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν παρὰ τὴν θάλατταν τὸ πᾶν διανύσαντες, ἐπέθεντο τῇ παρεμβολῇ τῶν Καρχηδονίων, τοὺς πλείστους εὐρόντες παραβεβηθηκότις ἐπὶ τῆς ναῦς· τοὺς δ' ἐπὶ τούτου τοῦ μέρους ὑπολελειμμένους τρεψάμενοι, πυρραῖεπεσον εἰς τὴν στρατοπεδείαν. Οὗ γενηθέντος, οἱ Καρχηδόνιοι τῷ πλείστῳ μέρει τῆς δυνάμεως ἐπιστρέψαντες, καὶ πολὺν διαγωνισίμενοι χρόνον, μόγις ἐξέωσαν τοὺς ἐντὸς τῆς τάφρου βιασαμένους. Οἱ δὲ Ἰταλιῶται τῇ πλήθει τῶν βαρβάρων καταπονούμενοι, κατὰ τὴν ἀναχώρησιν εἰς τὸ τοῦ χάρακος ὑπωξιμμένον ἐνέπιπτον, οὐκ ἔχοντες βοήθειαν. Οἱ τε γὰρ Σικελιῶται διὰ τοῦ πεδίου πορευόμενοι καθυστέρουν τῶν καιρῶν, οἱ τε μετὰ Διονυσίου μισθοφόροι μόλις διεπορεύοντο τὰς κατὰ τὴν πόλιν ὁδοὺς, οὐ δυνάμενοι κατὰ τὴν ἰδίαν προαίρεσιν ἐπισπεῦσαι· οἱ δὲ Γελῶσι μέχρι τινὸς ἐπεξιόντες ἐπεβόηθουν κατὰ βραχὺν τόπον τοῖς Ἰταλιώταις, εὐλαβούμενοι λι-

ὄργῃς μὲν εἶχον τὸν Διονύσιον, ἠλέουν δὲ τὰς τῶν ἀκληροῦντων τύχας. Ἐώρων γὰρ παῖδας ἔλευθέρους, καὶ παρθένους ἐπιγάμους, ἀναξίως τῆς ἡλικίας, ὡς ἔτυχε, κατὰ τὴν ὁδὸν ὤρμημένας, ἐπειδὴ τὴν σεμνότητα καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἀλλοτρίους ἐντροπὴν ὁ καιρὸς ἀφηρεῖτο. Πικραλλησίως δὲ καὶ τοῖς πρὸς βυτιαίοις συνήλθουν, βλέποντες πικρὰ φύσιν ἀναγκαζομένους ἅμα τοῖς ἀκμάζουσιν ἐπισπεύδειν.

(C. 112.) Propter cladem acceptam, urbem desertam, subactasque Siciliae civitates, ingens militum ira in Dionysium exersit, qui id de industria, ad promovendum dominatum, patrasse putaretur. Itaque Itali domum abeunt; Syracusani autem equites quaecumque perquirunt trucidandi tyranni occasionem. Quem quia mercenariis semper cinctum vident; celeriter Syracusas reversi, eius regiam, nullis refertam opibus, exspoliant, uxorem foedissime tractant. Dionysius in itinere, quid factum sit, coniectans, (C. 113.) rapidissimo cursu ad urbem reiectus, furorem civium simul coercet, simul caede et sanguine vindicat. Equitum multitudo, e moenibus elapsa, Aetnam occupant. Geloi autem et Camarinaei, a Dionysio alienati, ad Leontinos discedunt.

112. Ἐφ' οἷς ἐξεκίετο τὸ κατὰ τοῦ Διονυσίου μῖσος· καὶ γὰρ ὑπελάμβανον αὐτὸν ἐκ συνθέσεως τοῦτο πεποιηκέναι, πρὸς τὸ τῶν Καρχηδονίων φόβῳ τῶν ἄλλων πόλεων ἀσφαλοῦς δυναστεύειν. Ἀνελογίζοντο γὰρ τὴν βραχύτητα τῆς βοηθείας, τὸ μηδένα πεπωκέναι τῶν μισθοφόρων, τὸ μηδενὸς ἰδρῶς πιαίσματος γεγενημένου φυγεῖν ἀλόγως· τὸ δὲ μέγιστον, τὸ μηδένα τῶν πολεμίων ἐπηρεκλουθηκέναι· ὥστε τοῖς πρότερον ἐπιθυμοῦσι καιρὸν λαβεῖν τῆς ἀποστασεως, καθάπερ θεῶν προνοία, πάντας ὑποურγεῖν πρὸς τὴν κατάλυσιν τῆς δυναστείας. Οἱ μὲν οὖν Ἰταλιῶται καταλιπόντες αὐτὸν, ἐπ' οἴκου διὰ τῆς μεσογείου τὴν πορείαν ἐποίησαντο. Οἱ δὲ τῶν Συρακουσίων ἵπτεῖς τὸ μὲν πρῶτον ἐπειθήρουν, εἰ

δύναντο κατὰ τὴν ὁδὸν ἀτελεῖν τὸν τύραννον· ὡς δὲ ἑσθίων οὐκ ἀπολιπόντας αὐτὸν τοὺς μισθοφόρους, ἠμοθημαδὸν ἀφίπτευσαν εἰς τὰς Συριακοῦσας. Κυ-
 τιαλαβόντες δὲ τοὺς ἐν τοῖς νεωρίοις ἀγροῦντας τὰ
 περὶ τὴν Ἰέλαν, εἰςῆλθον οὐδενὸς κωλύσαντος· καὶ
 τὴν μὲν οἰκίαν τοῦ Λιονύσιου διήρπασαν γέμονσαν
 ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ, καὶ τῆς ἄλλης πολυτελείας
 ἀπείσης· τὴν δὲ γυναικὰ ἀνλλαζόντες, οὔτω διέθε-
 σαν κικῶς, ὥστε καὶ τὸν τύραννον βαρῶς ἐνεγκεῖν
 τὴν ὄργην, νομίζοντα τὴν ταύτης τιμωρίαν μεγίστην
 εἶναι πίστιν τῆς πρὸς ἀλλήλους κοινότητος κατὰ τὴν
 ἐπίθεσιν. Ὁ δὲ Λιονύσιος κατὰ τὴν ὁδοπορίαν τὸ
 γεγονός καταστοχαζόμενος, ἐπέλεξε τῶν ἰππέων καὶ
 τῶν πεζῶν τοὺς πιστοτάτους, μεθ' ὧν ἠπείγεται πρὸς
 τὴν πόλιν, σπουδῆς οὐδὲν ἐλλείπων· ἐλογίζετο γὰρ
 οὐκ ἂν ἄλλως δυνατὸν ἐπικρατῆσαι τῶν ἰππέων, εἰ
 μὴ ποιοῖ, ὅπερ ἐποίησεν· εἰ γὰρ παροδῶζότερον
 ἐκείνων ποιήσασαι τὴν ἄφειν, ἤλπιζε ῥαδίως κρατή-
 σαι τῆς ἐπιβολῆς· ὅπερ καὶ συνέπεσεν. Οἱ γὰρ ἰπ-
 πτεῖς οὐτ' ἀτελεθεῖν οὔτε μεῖναι κατὰ τὸ στρατόπεδον
 τὸν Λιονύσιον ὑπελίμβανον· διώπερ κεκρατηκέναι
 τῆς ἐπιβολῆς νομίζοντες, ἔφασαν αὐτὸν ἐκ μὲν Ἰέλας
 προσποιηθῆναι τοὺς Φοίνικας ἀποδιδράσκειν, ἐνὲ
 δὲ ὡς ἀληθῶς ἀποδεδρακέναι τοὺς Συριακοῦσιους.

113. Λιονύσιος δὲ διατρέσας σταδίους περὶ τε-
 τρακοσίους, παρῆν περὶ μέσους νύκτας πρὸς τὴν πύ-
 λην τῆς Ἀζοκιδινῆς, μεθ' ἰππέων ἑκκτὸν καὶ πεζῶν
 ἑξακοσίων· ἣν καταλυβὼν κεκλεισμένην, προσέθηκεν
 αὐτῇ τὸν κατακεκομισμένον ἐκ τῶν ἐλθῶν κίλιμον, ὃ

ὄργῃς μὲν εἶχον τὸν Διονύσιον, ἤλειον δὲ τὰς τῶν ἀκληροῦντων τύχας. Ἐώρων γὰρ παῖδας ἐλευθέρους, καὶ παρθένους ἐπιγάμους, ἀναξίως τῆς ἡλικίας, ὡς εἴτιχε, κατὰ τὴν ὁδὸν ὤρημαίνας, ἐπειδὴ τὴν σεμνότητα καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἀλλοτρίους ἐντροπὴν ὁ καιρὸς ἀφηρεῖτο. Πικραλλησίως δὲ καὶ τοῖς πρὸςβυτιαίοις συνήλθουν, βλέποντες παρὰ φύσιν ἀκαγακζομένους ἅμα τοῖς ἀκμαῖζουσιν ἐπιστεῦδειν.

(C. 112.) Propter cladem acceptam, urbem desertam, subactasque Siciliae civitates, ingens militum ira in Dionysium exersit, qui id de industria, ad promovendum dominatum, paltrasse putaretur. Itaque Itali domum abeunt; Syracusani autem equites quamcumque anquirunt trucidandi tyranni occasionem. Quam quia metechanitis semper cinctum vident; celeriter Syracusas reversi, eius regiam, multis refertam opibus, expoliant, uxorem foedissime tractant. Dionysius in itinere, quid factum sit, coniectans, (C. 113.) rapidissimo cursu ad urbem revertens, furoribus civium simul coeect, simul caede et sanguine vindicat. Equitum multitudo, e moenibus elapsa, Actnam occupant. Geloi autem et Camarinacii, a Dionysio alienati, ad Leont nos discedunt.

112. Ἐφ' οἷς ἐξεκίετο τὸ κατὰ τοῦ Διονυσίου μῖσος· καὶ γὰρ ὑπελάμβανον αὐτὸν ἐκ συνθέσεως τοῦτο πεποιηκέναι, πρὸς τὸ τῶν Καρχηδοίων φόβῳ τῶν ἄλλων πόλεων ἰσχυροῦς δυναστεύειν. Ἀελογίζοντο γὰρ τὴν βραχύτητα τῆς βοηθείας, τὸ μηδένα πεπωκέναι τῶν μισθοφόρων, τὸ μηδεὶς ἄδρου πταίσματος γεγενημένου φεγεῖν ἀλόγως· τὸ δὲ μέγατον, τὸ μηδένα τῶν πολεμίων ἐπηρεζομένην· ὥστε τοῖς πρότερον ἐπιθυμοῦσι καιρὸν λαβεῖν τῆς ἀποσιτάσεως, καθάπερ θεῶν προνοία, πάντως ὑπουργεῖν πρὸς τὴν κατάλυσιν τῆς δυναστείας. Οἱ μὲν οἶν Ἰταλιῶται κατελιπόντες αὐτὸν, εἰς οἴκου διὰ τῆς μεσογείου τὴν πορείαν ἐποιήσαντο. Οἱ δὲ τῶν Συρακουσίων ἱπτεῖς τὸ μὲν τρωῶτον ἐπετήρουν, εἰ

δύναιτο κατὰ τὴν ὁδὸν ἀνελεῖν τὸν τύραννον· ὡς δὲ ἑώρων οὐκ ἀπολιπόντας αὐτὸν τοὺς μισθοφόρους, ὁμοθυμαδὸν ἀφίπτευσαν εἰς τὰς Συρακούσας. Καταλαβόντες δὲ τοὺς ἐν τοῖς γεωροῖσι ἀγροοῦντας τίε περὶ τὴν Γέλαν, εἰσῆλθον οὐδενὸς κωλύσαντος· καὶ τὴν μὲν οἰκίαν τοῦ Λιονύσιου δαήρτισαν γέμουσαν ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ, καὶ τῆς ἄλλης πολυτελείας ἰστίαις· τὴν δὲ γυναικὰ συλλαβόντες, οὕτω διέθεσαν κακῶς, ὥστε καὶ τὸν τύραννον βαρέως ἐνεγκεῖν τὴν ὀργήν, νομίζοντα τὴν ταύτης τιμωρίαν μεγίστην εἶναι πίστιν τῆς πρὸς ἀλλήλους κοινωνίας κατὰ τὴν ἐπίθεσιν. Ὁ δὲ Λιονύσιος κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν τὸ γεγονός καταστοχαζόμενος, ἐπέλεξε τῶν ἰππέων καὶ τῶν πεζῶν τοὺς πιστοτάτους, μεθ' ὧν ἠπείγεται πρὸς τὴν πόλιν, σπουδῆς οὐδὲν ἐλλείπων· ἐλογίζετο γὰρ οὐκ ἂν ἄλλως δυνατὸν ἐπικρατῆσαι τῶν ἰππέων, εἰ μὴ ποιοῖ, ὅπερ ἐποίησεν· εἰ γὰρ παραδαζότερον ἐκίνων ποιήσαιτο τὴν ἀφίξιν, ἤλπιζε ὁμιλίως κρατήσιν τῆς ἐπιβολῆς· ὅπερ καὶ συνέπεσεν. Οἱ γὰρ ἰπτεῖς οὐτ' ἀτελεθεῖν οὔτε μείναι κατὰ τὸ στρατόπεδον τὸν Λιονύσιον ὑπελάμβανον· διότερ κεραιτηγέται τῆς ἐπιβολῆς νομίζοντες, ἔφασαν αὐτὸν ἐκ μὲν Γέλας προσποιηθῆναι τοὺς Φοίνικας ἀποδιδοίσκεν, νυνὲ δὲ ὡς ἀληθῶς ἀποδεδρακέναι τοὺς Συρακουσίους.

113. Λιονύσιος δὲ διατρέσας σταδίους περὶ τετρακοσίους, παρῆν περὶ μέσας νύκτας πρὸς τὴν πύλην τῆς Ἀχραδινῆς, μεθ' ἰππέων ἑκατὸν καὶ πεζῶν ἑξακοσίων· ἦν καταλαβὼν κεκλεισμένην, προσέθηκεν αὐτῇ τὸν κατακεκομισμένον ἐκ τῶν ἐλῶν κάλιμον, ὃ

χρησθαι νομιζουσιν οἱ Συρακούσιοι πρὸς τὴν τῆς κορίας σύνδεσιν. Ἐν ὄσφ δὲ συνέβητε τὰς πύλας κατακαίεσθαι, προσμελέμβητε τοὺς ἀφυστεροῦντας. Ἐπειδὴ δὲ τὸ πῦρ κατέφθειρε τὰς πύλας, οὗτος μὲν οὖν μετὰ τῶν ἠκολουθηκότων εἰσῆλανε διὰ τῆς Ἀχραδιῆς· τῶν δ' ἰππέων οἱ δυνατώτατοι τὸ γεγονὸς ἀκούσαντες, τὸ μὲν πλῆθος οὐκ ἀνέμενον, εὐθύς δ' ἐξεβόηθουν, ὄντες ὀλίγοι παντελῶς· ἦσαν δὲ περὶ τὴν ἀγορὰν· καὶ κυκλωθέντες ὑπὸ τῶν μισθοφόρων, ἄπαντες κατηκοντίσθησαν. Ὁ δὲ Λιουύσιος ἐπελθὼν τὴν πόλιν, τοὺς τε υπορμόδην ἐκβοηθούντας ἀνεῖλε, καὶ τῶν ἀλλοτρίως τῇ τυρηνίδι διακειμένων ἐπήγει τὰς οἰκίας, ὧν τοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δ' ἐκ τῆς πόλεως ἐξέβηλε. Τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος τῶν ἰππέων ἐκπεσὼν ἐκ τῆς πόλεως, κατελίβετο τὴν νῦν καλουμένην Αἴτην. Ἄμει δ' ἡμέρη τὸ μὲν πλῆθος τῶν μισθοφόρων καὶ τὸ στράτευμα τῶν Σικελιωτῶν κατήντησεν εἰς τὰς Συρακούσας· Τελῶσι δὲ καὶ Κυμαριεῖσι τῷ Λιονουίῳ διαφόρως ἔχοντες, εἰς Λεοτιῆνους ἀπηλλύγησαν.

(C. 114.) Allietis Syracusanis Poeni victores pacem ultro offerunt, quam illi, spe omni orbati, lubenter accipiunt. Legibus precibus firmatis, Carthaginenses in Libyam transeunt, quum plusquam dimidium copiarum peste amissent, deinceps per Africam deserviente. Sic in Graecia Peloponnesiacum, in Sicilia Punicum bellum eodem anno finitum.

114. Λιούσιος ὑπὸ τῶν πραγμάτων ἀναγκαζόμενος Ἰαίλκας, ἔτεμψεν εἰς Συρακούσας κήρυκα, πηρικαλῶν τοὺς ἡττημένους διαλύεσθαι. Ἀσμένως δ' ὑπακούσας τοῦ Λιονουίου, τὴν εἰρήνην ἐπὶ τοῖςδε ἔθεντο· Κυμαριεῖσι μὲν τῶν ἐξ ἀρχῆς ἀποί-

κων ἄλλους, καὶ Σικανούς, Σελινουττίους τε καὶ Ἀκρηγαντίους, ἔτι δ' Ἱμεραίους· πρὸς δὲ τούτοις Γελώους καὶ Καμμεριναίους οἰκεῖν μὲν ἐν ἀτειχίστοις ταῖς πόλεσι, φόρον δὲ τελεῖν τοῖς Καρχηδονίοις· Λεοντίους δὲ καὶ Μεσσηνίους καὶ Σικελούς ἄπαντας κύντονομους εἶναι· καὶ Συρακουσίους μὲν ὑπὸ Διονύσιον τετιχθαι· τὰ δὲ ἀχιμιάλωτι καὶ τῆς κυῆς ἀποδοῦναι τοὺς ἔχοντας τοῖς ἀποβαλοῦσι. Τῶν συνθηκῶν δὲ γενομένων, Καρχηδόνιοι μὲν εἰς Λιβύην ἐξέπλευσαν, πλεῖον ἢ τὸ ἥμισυ μέρος τῶν στρατιωτῶν ἀποβαλόντες ὑπὸ τῆς νόσου. Οὐδὲν δ' ἦτιον καὶ κατὰ Λιβύην διαμείναντος τοῦ λοιμοῦ, παμπληθεῖς αὐτῶν τε τῶν Καρχηδονίων, ἔτι δὲ καὶ τῶν συμμάχων διεφθάρησαν. Ἡμεῖς δὲ παραγεννηθέντες ἐπὶ τὴν κατάλυσιν τῶν πολέμων, κατὰ μὲν τὴν Ἑλλάδι τοῦ Πελοποννησιακοῦ, κατὰ δὲ Σικελίαν τοῦ Καρχηδονίοις πρὸς Διονύσιον πρώτου συστάντος, ἠγούμεθα δεῖν, ἐπιτετελεσμένης τῆς προθέσεως, εἰς τῆς ἐξῆς πράξεις τὴν ἐχομένην βίβλον κατοχωρίσαι.

Τ Α Δ Ε Ε Ν Ε Σ Τ Ι Ν
 Ε Ν Τ Η Τ Ε Σ Σ Α Ρ Ε Σ Κ Α Ι Δ Ε Κ Α Τ Η
 Τ Ω Ν Δ Ι Ο Δ Ω Ρ Ο Υ Β Ι Β Λ Ω Ν.

α. Κατάλυσις ἐν Ἀθήναις τῆς δημοκρατίας, καὶ κατὰστικισις τριᾶκοντα ἀνδρῶν.

β'. Παρανομία τῶν τριᾶκοντα ἀνδρῶν εἰς τοὺς πολίτας.

γ'. Ὡς Διονύσιος ὁ τύραννος ἀκρόπολιν κατασκευάσας, διεμέρισε τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν τοῖς πλήθεσιν.

δ'. Ὡς Διονύσιος πυραινομένην τὴν τυραννίδα παραδύξως αὐτὴν ἀνεκτίησται.

ε'. Ὡς Λακεδαιμόνιοι διώκησαν τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα.

ς'. Ἀλκιβιάδου θάνατος, καὶ Κλεάρχου τοῦ Λάκωνος τυραννὶς ἐν Βυζαντίῳ, καὶ κατάλυσις.

ζ'. Ὡς Λύσανδρος ὁ Λακεδαιμόνιος ἐπιβαλόμενος καταλύσαι τοὺς ἀφ' Ἡρακλείους, ἀπέτυχεν.

η'. Ὡς Διονύσιος Κατάνην μὲν καὶ Νύξον ἐξηνδραποδίσται, Λεοντίουσι δὲ μετώκισεν εἰς Συρακούσας.

θ'. Κτίσις Ἀλαίσις ἐν τῇ Σικελίᾳ.

ι. Λακεδαιμονίων πρὸς Ἠλείους πόλεμος.

ια. Ὡς Διονύσιος τὸ πρὸς τοῖς Ἐξαπύλοις τεῖχος κατεσκεύασεν.

ιβ'. Ὡς Κῦρος στρατεύσας ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν ἀγηρέθη.

ιγ'. Ὡς Λακεδαιμόνιοι τοῖς κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἕλλησιν ἐβοήθησαν.

ιδ'. Κτίσις Ἀδρανοῦ κατὰ τὴν Σικελίαν, καὶ Σωκράτους τοῦ φιλοσόφου θάνατος.

ιε. Κατισκευὴ τοῦ περὶ τὴν Χερσόνησον τειχοῦς.

ισ'. Παρασκευὴ Διονυσίου πρὸς τὸν Καρχηδονικὸν πόλεμον, καὶ ὄπλοποιᾶ, καθ' ἣν εὔρε το καταπελτικὸν βέλος.

ις'. Ὡς Καρχηδονίοις καὶ Διονυσίῳ πόλεμος ἐνέστη.

ιζ'. Ὡς Διονύσιος Μοτύην πόλιν ἐπίσημον Καρχηδονίων ἐξεπολιόρησεν.

ιθ'. Ὡς Αἰγεσταῖοι τὴν Διονυσίου παρεμβολὴν ἐνέπησαν.

κ'. Ὡς Καρχηδόνιοι τριάκοντα μυριάσι διαβίντες εἰς τὴν Σικελίαν, ἐπολέμουν πρὸς Διονύσιον.

κα. Διονυσίου ἀποχώρησις εἰς τὰς Συρακούσας.

κβ'. Καρχηδονίων στρατεία ἐπὶ τὸν πόλεμον, καὶ ἄλωσις τῆς Μεσσήνης.

κγ'. Νυμαχία Καρχηδονίων πρὸς Διονύσιον μεγάλη, καὶ νίκη Καρχηδονίων

κδ'. Σύλησις τῶν νεῶν τῆς τε Δήμητρος καὶ Κόρης ὑπὸ Καρχηδονίων.

κε'. Κόλασις ἐκ θεῶν τῶν ἱεροσύλων, καὶ φθορὰ τῆς Καρχηδονίων δυνάμεως ὑπὸ νόσου λοιμικῆς.

κς'. Ναυμαχία Συρακουσίων πρὸς Καρχηδονίους, καὶ νίκη Συρακουσίων.

κζ'. Δημηγορία Θεοδώρου περὶ τῆς ἐλευθερίας.

κη'. Ὡς Διονύσιος τοὺς ταραχωδεστάτους χιλίους μισθοφόρους καταστρατηγήσας, ἐποίησε κατακοπῆναι.

κθ'. Ὡς Διονύσιος τὰ φρούρια καὶ τὴν παρεμβολὴν τῶν Καρχηδονίων ἐπολιόρησεν.

λ'. Ὡς Διονύσιος ἐκπολιορκήσας Καρχηδονίους, πολλὰς τῶν πολεμίων ναῦς ἐνέπρησεν.

λα'. Καρχηδονίων ἦντα κατὰ γῆν ἅμα καὶ κατὰ θάλατταν.

λβ'. Στόλος τῶν Καρχηδονίων νυκτός, Διονυσίου συνεργήσαντος, λάθρα τῶν Συρακουσίων, ἐπὶ τετρακοσίοις ταλιάντοις.

λγ'. Τὰ συμβάντα Καρχηδονίοις δυσχερῆ διὰ τὴν εἰς τὸ θεῖον ἀσέβειαν.

λδ'. Συνοικισμὸς τῶν κατὰ τὴν Σικελίαν ἀναστάτων γεγεννημένων πόλεων.

λε'. Ὡς Διονύσιος τῶν Σικελικῶν πόλεων ἄς μὲν ἐξεπολιόρησεν, ἄς δὲ εἰς συμμαχίαν προσηγάγετο.

λς'. Ὡς πρὸς τοὺς δυνάστας Ἄγυρῖν τε τὸν Ἄγυρῆναϊον, καὶ Νικόδημον τὸν Κεντοριπίτην φίλιαν συνέθετο.

λζ'. Ὡς Ἀγησίλαος ὁ τῶν Σπυρτιατῶν βασιλεὺς μετὰ δυνάμεως εἰς τὴν Ἀσίαν διέβη, καὶ τὴν ὑπὸ Πέρσας τεταγμένην χώραν ἐπόρθησεν.

λη'. Ὡς Ἀγησίλαος ἐνίκησε μίχην τοὺς Πέρσας, ἡγουμένου Φαρναβάζου.

λθ'. Περὶ τοῦ Βοιωτικοῦ πολέμου, καὶ τῶν πραχθέντων ἐν αὐτῷ.

μ'. Ὡς Κόνων ὑπὸ Περσῶν καταστυθεὶς στρατηγός, τὰ τεῖχη τῶν Ἀθηναίων ἀνικοδόμησεν.

μα'. Ὡς περὶ Κόρινθον Λακεδαιμόνιοι Βοιωτοὺς ἐνίκησαν, καὶ ὁ πόλεμος οὗτος ἐκλήθη Κορινθιακός.

μβ'. Ὡς Διονύσιος μετὰ πολλῶν κινδύνων παρρησιπείων εἰς τὸ Ταυρομένιον, ἐξέπεσεν.

μγ'. Ὡς Καρχηδόνιοι περὶ πόλιν Βάκαιναν ἠττήθησαν ὑπὸ Διονυσίου.

μδ'. Στρατεία Καρχηδονίων εἰς Σικελίαν, καὶ κατάλυσις τοῦ πολέμου.

με'. Ὡς Θίβρος ὁ Λακεδαιμόνιος ὢν στρατηγός ὑπὸ Περσῶν ἠττηθεὶς ἀνηρέθη.

μς'. Ὡς Διονύσιος Ῥήγιον ἐπολιόρησεν.

μζ'. Ὡς οἱ κατὰ τὴν Ἰταλίαν Ἕλληρες εἰς μίαν πολιτείαν συστήσαντες, ἀντιτάξαντο πρὸς Διονύσιον.

μη'. Ὡς Διονύσιος νικήσας τῇ μάχῃ, καὶ μνηστῆρας αἰχμαλώτους λαβὼν, ἀπέλυσεν ἄνευ λύτρων, καὶ ταῖς πόλεσιν αὐτονομεῖσθαι συνεχώρησε.

μθ'. Κανλωνίας καὶ Ἰππωτίου ἄλωσις καὶ κατασκαφή, καὶ μετοίκησις εἰς Συρακούσας.

ν'. Ὡς οἱ Ἕλληνες πρὸς Ἀρταξέρξην εἰρήνην ἐποιήσαντο τὴν ἐπὶ Ἀνταλκίδου.

να'. Ῥηγίου ἄλωσις, καὶ τὰ περὶ τὴν πόλιν ἀτυχήματα.

νβ'. Ἄλωσις Ῥώμης ὑπὸ Γαλατῶν, πλὴν τοῦ Καπετωλίου.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ

ΤΟΥ ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΣ ΤΕΣΣΑΡΕΣΚΑΙΔΕΚΑΤΗ.

Huic libro, qui res a triginta tyrannis Atheniensium usque ad pacem a Lacedaemoniis cum Persis initam Romanque a Gallis captam (Ol. XCIV, 1. — XCVIII, 2.) complectitur, Diodorus, oblitus propositi (XIII, 1.), ita praefatur, ut exprompta ex ipso libri argumento admonitione, vitae dignitatem et famam virtute esse tutandam doceat, quum omnibus, tum his maxime, qui magno honore praediti, in excelso aetatem agant.

Πάντως μὲν ἴσως εἰκὸς ἐστὶ προσάντως ἀκούειν τὴν καὶ ἑαυτῶν βλασφημίας. Καὶ γὰρ οἱ κατὰ πᾶν ἐκδηλον ἔχοντες τὴν ἑαυτῶν κακίαν, ὥστε μὴδ' ἐξαιρεῖσθαι, ὁμῶς ψόγου τυγχάνοντες, διαγυμνακτοῦσι, καὶ λόγους εἰσφέρειν πειροῦνται πρὸς τὴν κατηγορίαν. Διόπερ εὐλαβητέον ἐκ παντὸς τρόπου τὸ πράττειν τι φαῦλον πᾶσι, μάλιστα μέντοι τοῖς ἡγεμονίαις ὀρεγομένοις, ἢ τινος ἐπισήμου τύχης μεταλαβοῦσιν. Ὅ γὰρ τούτων βίος, περίοπτος ὢν διὰ τὴν ἐπιφάνειαν ἐν πᾶσιν, ἀδυνατεῖ κρύπτειν τὴν ἰδίαν ἄνοιαν· ὥστε

μηδεις ἐλπίζετω τῶν τυχόντων ὑπεροχῆς τινός, ἂν ἔξαμαρτάνῃ μεγάλη, λήσασθαι διὰ τέλους ἀνεπιτίμητος. Καὶ γὰρ ἂν ἐν τῷ καθ' ἑαυτὸν βίῳ διαφύγῃ τὸν ἀπὸ τῆς ἐπιτιμήσεως λόγον, ὕστερον ἤξειν ἐπ' αὐτὸν προσδεχέσθω τὴν ἀλήθειαν, μετὰ παύρησίαις κηρύττουσιν τὰ πάλαι σιωπώμενα. Χαλεπὸν οὖν τοῖς φαύλοις, τοῦ παντὸς βίου καθάπερ ἀθάνατον εἰκόνα μετὰ τὴν ἰδίαν τελευτὴν ἀπολιπεῖν τοῖς μεταγενεστέροις. Καὶ γὰρ εἰ μηδὲν ἐστὶ πρὸς ἡμᾶς τὰ μετὰ τὸν θάνατον, (καθάπερ ἔνιοι τῶν φιλοσόφων θουλλοῦσιν,) ὅμως ὅγε προγεγεννημένος βίος γίνεται πολὺ χείρων, τὸν ἅπαντα βίον ἐπὶ κακοῦ μνημονευόμενος. Ἐμφανῆ δὲ τούτων παραδείγματα λαμβάνειν ἔξεστι τοῖς ἀναγνοῦσι τὰ κατὰ μέρος τῆσδε τῆς βίβλου.

(C. 2.) Id postquam triginta tyrannorum, qui Athenis regnant, Lacedaemoniorum item et Dionysii exemplis, hoc in libro obviis, breviter illustravit; exponit libri huius et connexionem cum superioribus, et materiem, quae in illa octodecim annorum historia versatur.

2. Παρὰ μὲν γὰρ Ἀθηναίους τριάκοντα τύραννοι γενόμενοι, διὰ τὴν ἰδίαν πλεονεξίαν τὴν τε πατρίδα μεγάλῳς ἀτυχήμασι περιέβαλον, καὶ αὐτοὶ ταχὺ τὴν δύναμιν ἀποβαλόντες, ἀθάνατον ἑαυτοῖς ὄνειδος καταλελοίπασιν. Λακεδαιμόνιοι δὲ περιποιησάμενοι τὴν τῆς Ἑλλάδος ἀρχὴν ἀναμφισβήτητον, τότε ταύτης ἐστερήθησαν, ὅτε πρῶξεις ἀδίκους κατὰ τῶν συμμάχων ἐπιτελεῖν ἐπεχείρησαν. Αἱ γὰρ τῶν ἡγεμόνων ὑπεροχαὶ τηροῦνται μὲν εὐνοίᾳ καὶ δικαιοσύνῃ, καταλύονται δὲ ἀδικήμασι καὶ μίσει τῶν ὑποταγμένων. Παραπλησίως δὲ καὶ Διονύσιος ὁ τῶν

Συρακουσίων τύραννος, καίπερ εὐτυχίστατος τῶν
 δυναστῶν γεγωνώς, ζῶν μὲν οὐ διέλιπεν ἐπιβοηλευό-
 μενος, καὶ διὰ τὸν φόβον ἠναγκάζετο φέρειν ἐπὶ τὸν
 χιτῶνα σιδηροῦν θώρακα· τελευτήσας δὲ μέγιστον
 εἰς βλυσφημίαις πυρῖδειγμα καταλέλοιπε τὸν ἑαυτοῦ
 βίον εἰς ἄπυρτα τὸν αἰῶνα. Ἄλλὰ περὶ μὲν τούτων
 ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις ἕκαστον ἀναγράφομεν συ-
 φέστερον· τῶν δ' ἐπὶ τῇ συνεχῇ τοῖς προῖστορημέ-
 τοις τρεφόμεθα, τοὺς χρόνους μόνον διορίζοντες.
 Ἐν μὲν γὰρ ταῖς πρὸ ταύτης βίβλοις ἀνεγράψαμεν
 τὰς ἀπὸ Τροίας ἰλώσεως πράξεις ὡς ἐπὶ τὴν κατὰ-
 λυσιν τοῦ τε Πηλοποννησιακοῦ πολέμου καὶ τῆς
 Ἀθηναίων ἡγεμονίας, διελθόντες ἔτη ἑπτακόσια ἐξ-
 ὀδομήκοντι καὶ ἑννέα· ἐν ταύτῃ δὲ τὰς συνεχεῖς πρά-
 ξεις προσαναπληροῦντες, ἀρξόμεθα ἀπὸ τῶν κατα-
 σταθέντων Ἀθήνησι τριακονταετηρέτων, καταλή-
 ξομεν δὲ ἐπὶ τὴν Ῥώμης ἄλωσιν ὑπὸ Γαλατῶν, περὶ-
 λαβόντες ἔτη δεκαοκτώ.

(C. 3.) Olymp. XCIV, 1. a. C. 402. Cassante Athenis ordinari
 reip. administratione, Romae creatis Tribb. mil. e, p. C. Fusio, C.
 S. Iulio, C. Valerio et Num. Fabio, quum Athenienses pro m. i.
 Laedaeomoniis ea lege impetrassent, ut moenibus destructis, more
 patrio remp. administrarent; de constituenda reip. forma diss. dia
 exstiterunt. Desertur res ad Lysimdrum, qui capta tum Samos, re-
 lictoque ibi Thorace praefecto, ad Piraeum traiecit, summamque
 reip., Theramene et aliis democratiae incassum patrocinantibus,
 triginta votis cum summo imperio permittit.

3 Ἀναρχίας γὰρ οὐσίας Ἀθήνησι, διὰ τὴν κατὰ-
 λυσιν τῆς ἡγεμονίας, ἔτος μὲν ἦν ὀγδοηκοστὸν πρὸς
 τοῖς ἑπτακόσιοις μετὰ τὴν Τροίας ἄλωσιν· ἐν δὲ τῇ
 Ῥώμῃ χιλιεξήκοντι διεδεξάντο τὴν ἕκαστον ἀρχὴν τέτ-
 ταιρες, Γάιος Φούριος, καὶ Γάιος Σεβούλλιος, καὶ

Γαῖος Ουαλέριος, καὶ Νοτιμέριος Φάβιος· ἤχθη δὲ Ὀλυμπιάς κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν τετάρτη πρό-
 ταῖς ἐννεήκοντα, καθ' ἣν ἐνίκη στάδιον Κορκίνιος
 Λαορυσσαῖος. Κατὰ δὲ τούτους τοὺς χρόνους Ἀθη-
 ναῖοι μὲν κατατεπονημένοι ἐποίησαντο συνθήκας
 πρὸς Λακεδαιμονίους, καθ' ἃς ἔδει τὰ τεῖχη τῆς πό-
 λεως καθελεῖν, καὶ τῇ πατρίᾳ πολιτείᾳ χρῆσθαι.
 Καὶ τὰ μὲν τεῖχη περιεῖλον, περὶ δὲ τῆς πολιτείας
 πρὸς ἀλλήλους διεφέροντο. Οἱ γὰρ τῆς ὀλιγαρχίας
 ὀρεγόμενοι τὴν παλαιὴν κατάστασιν ἔμισαν διανεί-
 μασθαι, καθ' ἣν παντελῶς ὀλίγοι τῶν ὄλων προει-
 στήκεισαν· οἱ δὲ πλείστοι, δημοκρατίας ὄντες ἐπι-
 θυμηταί, τὴν τῶν πατέρων πολιτείαν προεφέροντο,
 καὶ ταύτην ἀπέφηναν ὁμολογουμένως οὖσαν δημο-
 κρατίαν. Ἀντιλογίας δὲ γενομένης περὶ τούτων ἐπί-
 τινας ἡμέρας, οἱ τὰς ὀλιγαρχίας αἰρούμενοι τρὶς
 Λύσανδρον διεπρεσβεύσαντο τὸν Σπυρτιώτην, (οὗ-
 τος γὰρ καταλυθέντος τοῦ πολέμου, κατὰ τὰς πό-
 λεις ἀπέσταλτο διοικῆσαι, καὶ ὀλιγαρχίας ἐν ταῖς
 πλείσταις καθίστα,) ἐλπίζοντες, αὐτὸν, ὅπερ ἦν εἰ-
 κός, συνεπιλήψεσθαι τῆς ἐπιβολῆς αὐτοῖς. Αἰέτλευ-
 σαν οὖν εἰς Σάμον· ἐκεῖ γὰρ ἐτύγχανε διατρίβων ὁ
 Λύσανδρος, καὶ προσφάτως συνειληφὸς τὴν πόλιν.
 Παρακαλούντων δὲ αὐτὸν πρὸς τὸ συνεργῆσαι, συνε-
 πένευσε· καὶ τῆς μὲν Σάμου θώρηκε τὸν Σπυρτιώ-
 την ἀρμοστίην κατέστησεν, αὐτὸς δὲ μετὰ νεῶν ἐκ-
 τὸν κατέπλευσεν εἰς τὸν Πειραιᾶ· συναγαγὼν δ' ἐκ-
 κλησίαν, συνεβούλευσε τοῖς Ἀθηναίοις ἐλεῖσθαι τριή-
 κοντα ἄνδρας τοὺς ἀφηγησομένους τῆς πολιτείας,

καὶ πάντα διοικήσουσας τὰ κατὰ τὴν πόλιν. Ἀντι-
 πόκτος δὲ τοῦ Θηραμένου, καὶ τὰς συνθήκας ἀνεγι-
 γώσκοντος, ὅτι τῇ πατρίῳ συνεφώνησε χρῆσασθαι
 πολιτείᾳ, καὶ δεινὸν εἶναι λέγοντος εἰ παρὶ τοὺς ὄρ-
 κους ἀφαιρεθήσονται τὴν ἐλευθερίαν, ὃ Λύσιπδρος
 ἔφη λελλύσθαι τὰς συνθήκας ὑπὸ Ἀθηναίων, ὕστερον
 γὰρ τῶν συγκεκριμένων ἡμερῶν καθηρηκέναι τὴν τείχη·
 ἀπεινείνατο δὲ καὶ τῷ Θηραμένει τὰς μεγίστας ἀπει-
 λίας, ἀποκτενεῖν φήσας, εἰ μὴ πιύσεται Λακεδαιμό-
 νιοις ἐναντιούμενος. Λόπερ ὅ,τε Θηραμένης καὶ ὁ
 δῆμος κατιπλαιγείς ἠναγκάζετο χειροτονίᾳ καταλῦ-
 σαι τὴν δημοκρατίαν. Πιεθέθησαν οὖν τριάκοντα
 ἄνδρες οἱ διοικήσουσες τὰ κοινὰ τῆς πόλεως, ἰσμο-
 ζοντες μὲν τῷ λόγῳ, τύραννοι δὲ τοῖς πράγμασιν.

(C. 4.) Quorum in numerum providus populus etiam Therame-
 nem legit, spectatae iustitiae virum. Sed illi, posthabito legum fe-
 rendarum officio, mox magistratus committunt impotentiae ipsorum
 administris; Lacedaemoniorum advocat praesidium; horum prac-
 sectum numeribus circumspunt, quo impunitus saevam tyranidem
 exerceant. Proinde Theramenem, tantae adversantem crudelitati,
 criminibus onerant, cumque tutum sua ipsius innocentia, defensum
 tectis deorum, (C. 5.) defensum Socratis amicorumque auctoritate,
 et ipsa multitudinis collaerymatione, per medium forum ad necem
 deducunt. Tum vero et alios opibus et auctoritate insignes cives,
 in his Niceratum et Autolycum, atrocissime trucidant. Quo fa-
 ctum est, ut dimidia plus parte Athenienses solum viderent.

4. Ὁ δὲ δῆμος θεωρῶν τὴν Θηραμέιους ἐπιεί-
 κειαν, καὶ νομίζων τῇ τούτου καλοκικυμθίᾳ τὴν
 πλεονεξίαν τῶν προεσθηκότων ἐπὶ ποσὸν ἀναστυλή-
 σεσθαι, καὶ τοῦτον ἐν τοῖς τριάκοντα ἄρχουσιν ἐχει-
 ροτόνησεν. Ἔδει δὲ τοὺς ἡρημένους βουλήν τε καὶ
 τὰς ἄλλας ἀρχὰς κατιστηῆσαι, καὶ νόμους συγγρά-
 ραι, καθ' οὓς ἡμελλον πολιτεύεσθαι. Τὰ μὲν οὖν
 παρὰ τῆς νομοθεσίας ἀνεβάλοντο, προφάσεις εὐλό-

γους αὐεὶ ποριζόμενοι· βουλὴν δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἀρ-
 χίας ἐκ τῶν ἰδίων φίλων κατέστησαν· ὥστε τούτους
 καλεῖσθαι μὲν ἄρχοντας, εἶναι δ' ὑπηρέτας τῶν τριά-
 κοντα. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον παραδιδόντες κρίσει
 τοὺς πονηροτάτους τῶν ἐν τῇ πόλει, κατεδίκαζον
 θανάτῳ· καὶ μέχρι τούτου τοῖς ἐπεικεστάτοις τῶν
 πολιτῶν εὐηρέσκει τὰ γινόμενα. Μετὰ δὲ ταῦτα βου-
 λόμενοι βιαιότερα καὶ παρὰ νόμα πρῶττειν, ἤτήσαντο
 περὶ Λακεδαιμονίων φρουρῶν, λέγοντες ὅτι τὴν πο-
 λιτείαν καταστήσουσιν ἐκείνοις συμφέρουσαν. Ἰπ-
 δεισαν γὰρ ὅτι φόρους ἐπιτελεῖν οὐκ ἂν δύναιντο
 χωρὶς ξενικῶν ὀπλων· πάντας γὰρ ἀνθεξέσθαι τῆς
 κοινῆς ἀσφαλείας. Λακεδαιμονίων δὲ πεμφάντων
 φρουρῶν, καὶ τὸν ταύτης ἡγησόμενον Καλλίβιον,
 τὸν μὲν φρουραρχὸν ἐξεθερίπενσαν δώροισι καὶ τοῖς
 ἄλλοις φιλανθρώποις οἱ τριάκοντα· τῶν δὲ πλουσίων
 ἐπιλέγοντες τοὺς ἐπιτηδείους, συνελάμβρανον ὡς νεω-
 τερίζοντας, καὶ θανάτῳ περιβάλλοντες, τὰς οὐσίας
 ἐδήμευον. Τοῦ δὲ Θηραμένους ἐναντιουμείου τοῖς
 συνάρχουσι, καὶ μετὰ τῶν ἀντεχομένων τῆς σωτη-
 ρίας ἀπειλοῦντος ἀμύνεσθαι, συνήγαγον τὴν βουλὴν
 οἱ τριάκοντα. Κριτίου δὲ προειπῶτος αὐτῶν, καὶ
 πολλὰ κατηγορήσαντος τοῦ Θηραμένους, ὅτι προδι-
 δωσι τὴν πολιτείαν ταύτην, ἧς αὐτὸς ἐκουσίως κοι-
 τωρεῖ· παραλαβὼν τὸν λόγον ὁ Θηραμένης, καὶ περὶ
 τοῦ κατὰ μέρος ἀπολογησάμενος, ἄπασαν ἔσχε τὴν
 βουλὴν ἕνουν. Οἱ δὲ περὶ τὸν Κριτίαν φοβούμενοι
 τὸν ἄνδρα, μὴ ποτε καταλύσῃ τὴν ὀλιγαρχίαν, πε-
 ριστήσαν στρατιώτας ἔχοντας ἐσπασμένα τὰ ξίφη,

καὶ τὸν Θηραμένην συγελάμβανον. Ὁ δὲ φθάσας ἀνεπήδησε μὲν πρὸς τὴν βουλαίαν Ἑστίαν, ἔφησε δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς καταφεύγειν, οὐ σωθήσεσθαι ἰσχυρίζων, ἀλλὰ σπεύδων τοῖς ἀνελοῦσιν αὐτὸν περιποιήσασθαι τὴν εἰς τοὺς θεοὺς ἀσέβειαν.

5. Πηρομένηων δὲ τῶν ὑπηρετῶν καὶ ἀποστῶντων αὐτὸν, ὁ μὲν Θηραμένης ἔφησε γενναίως τὴν ἀτυχίαν, ἅτε καὶ φιλοσοφίας ἐπὶ πλεῖον μετεσχηκῶς παρὰ Σωκράτει· τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἤλειυε δυστυχοῦντα τὸν Θηραμένην, οὐ μὴν εἰσόλμα βοηθῶν, περιστώτων πολλῶν μετὰ ὄπλων. Σωκράτης δὲ ὁ φιλόσοφος καὶ δύο τῶν οἰκείων προσδραμόντες ἐνεχέουσαν κοιλύειν τοὺς ὑπηρέτας. Ὁ δὲ Θηραμένης ἤξιον μηδὲν τούτων πράττειν· τὴν μὲν γὰρ φίλιαν καὶ τὴν ἀνδρῶν αὐτῶν ἐπαινεῖν ἔφησεν, ἑαυτῷ δὲ μεγίστην συμφορὰν ἔσεσθαι, εἰ τοῖς οὕτως οἰκείως διακειμένοις αἴτιος ἔσται θανάτου. Οἱ δὲ περὶ τὸν Σωκράτην, τῶν μὲν ἄλλων οὐδένα βοηθῶν ἔχοντες, τὴν δὲ τῶν ὑπερεχόντων ἀνάστασιν ὀροῦντες ἀύξανομένην, ἰσχυρίαν ἔσχον. Καὶ Θηραμένην μὲν ἀπὸ τῶν βωμῶν ἀποσπάσαντες οἷς ἦν προστεταγμένοι, διὰ μέσης τῆς ἀγορᾶς εἵλκυσαν ἐπὶ τὸν θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τὰ τῆς φρουρᾶς ὄπλα καταπεπληγμένοι, συνήλθον τῷ δυστυχοῦντι, καὶ τὴν τε ἐκείνου συμφορὰν ἅμα καὶ τὴν περὶ σφῶν δουλείαν ἐδάκρουν· τῶν γὰρ ταπεινῶν ἕκαστοι τὴν Θηραμένους ἀρετὴν θεωροῦντες οὕτω προπηλακίζομένην, τὴν περὶ αὐτοὺς ἀσθένειαν οὐδενὶ λόγῳ παραναλωθήσεσθαι διειλήφεισαν. Μετὰ δὲ τὸν τούτου θάνατον οἱ τριά-

κοντα τοὺς πλουσίους ἐπιλεγόμενοι, τοῦτοις ψευδεῖ
αἰτίας ἐπερρώπτουν, καὶ φορεύοντες, τὰς οὐσίας δι-
ήσπαζον. Ἀγεῖλον δὲ καὶ Νικήριτον τὸν Νικίου τοῦ
στρατηγῆσαντος ἐπὶ Συρακουσίους υἱόν, ἄνδρα πρὸς
ἅπαντας ἐπεικῆ καὶ φιλιάνθρωπον, πλούτῳ δὲ καὶ
δόξῃ σχεδὸν πρῶτον πάντων Ἀθηναίων. Διὸ καὶ
συνέβη πᾶσαν οἰκίαν συναλγῆσαι τῇ τᾶνδρὸς τελευ-
τῇ, τῆς διὰ τὴν ἐπεικίαν μνήμης προαγούσης εἰς
δάκρυα. Οὐ μὴν ἔλληγόν γε τῆς παρανομίας οἱ τύ-
ραννοι, πολὺ δὲ μᾶλλον ἐπίτισιν λαμβανούσης τῆς
ὑπονομίας, τῶν μὲν ξένων τοὺς πλουσιωτάτους ἐξή-
κοντα κατέσφαζαν, ὅπως ἂν τῶν χρημάτων κυριεύ-
σωσι· τῶν δὲ πολιτῶν καθ' ἡμέραν ἀγαιρουμένων,
οἱ τοῖς βίοις εὐποροῦμενοι σχεδὸν ἅπαντες ἔφυγον
ἐκ τῆς πόλεως. Ἀγεῖλον δὲ καὶ Ἀυτόλυκον, ἄνδρα
παρόρησιμότην· καὶ καθόλου τοὺς χειροεσιτίτους ἐπέ-
λεγον. Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ κατέφθειραν τὴν πόλιν,
ὥστε φυγεῖν Ἀθηναίους πλείω τῶν ἡμίσεων.

(C. 6.) Lacedaemonii autem, qui afflictam Atticam civitatem et exhaustam cupiebant, adiuvare tyrannorum iniurias, et ipsos exsulibus nefario edicto insectari. Hos Argivi et Thebani humanissime tulantur.

6. Μακεδαιμόνιοι δὲ τὴν πόλιν τῶν Ἀθηναίων
ἔρημον θεωροῦντες, οὐδέποτε ἰσχύσαι βουλόμενοι
τοὺς Ἀθηναίους, ἔχαιρον, καὶ φανεράν μύτιων ἐποί-
ουν τὴν διάθεσιν· ἐψηφίσαντο γὰρ τοὺς Ἀθηναίων
φυγάδας ἐξ ἀπίσης τῆς Ἑλλάδος ἀγωγίμους τοῖς
τριακόσιαι εἶναι, τὸν δὲ κωλύσαντα, πέντε τιλάντοις
ἔνοχον εἶναι. Δεινοῦ δ' ὄντος τοῦ ψηφίσματος, αἱ
μὲν ἄλλαι πόλεις, κατατεπληγμέναι τὸ βῆρος τῶν

Σπαρτιατῶν, ὑπήκουον· Ἀργεῖοι δὲ πρῶτοι, μισοῦν-
τες μὲν τὴν Λακεδαιμονίῳν ὁμότητα, κατελεοῦντες
δὲ τὰς τύχας τῶν ἀκληροῦντων, ὑπεδέχοντο φιλαν-
θρώπως τοὺς φεγγάδας· καὶ Θηβῆται δὲ ἐψηφίσαντο
ὑπάρχειν πρόστιμον τῷ θειοσμένῳ μὲν ἀγόμεον
φεγγάδα, μὴ βοηθήσαντι δὲ κατὰ τὸ δυνατόν. Τῷ
μὲν οὖν περὶ Ἀθηναίους ἐν τοῖτοις ἦν.

(C. 7.) In Sicilia Dionysius, inunita post bellum Punicum ur-
be, ac dominata multis modis, etiam largitionibus, firmato, Syra-
cusanos iubet arma contra Siculos capere, qui ab ipso defecerant.
At illi, inique a se equites in amolendi tyranni conatu desertos rati,
exacerbati praeter ea quodam Dionysii legato, Doricum praefec-
tum occidere, concitatisque civibus et equitatu ex Aetna [v. L.
XIII. c. 113.] accessito, in ipsum tyrannum bellum movere.

7. Κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν, Διογύσιος ὁ τῶν Σι-
κελῶν τύραννος, ἐπειδὴ πρὸς Κυρραχιδονίοις εἰρήτην
ἐποιήσατο, περὶ τὴν Ἰσφιλείαν τῆς τυραννίδος διε-
νοεῖτο μῦλλον γίνεσθαι· ὑπελάμβανε γὰρ τοὺς Συ-
ρακουσίους, ἀπολελυμένους τοῦ πολέμου, σχολὴν
ἔχειν εἰς τὸ τὴν ἔλευθερίαν ἀνακτήσασθαι. Θεωρῶν
δὲ τῆς πόλεως τὴν Νῆσον ὄχυρωτάτην οὖσαν, καὶ
δυναμὴν ῥαδίως φυλάττεσθαι, ταύτην μὲν διωκο-
δύμησεν ἀπὸ τῆς ἄλλης πόλεως τείχει πολυτελεῖ· καὶ
πύργους ὑψηλοὺς καὶ πυκνοὺς ἐνωκοδόμησε, καὶ
πρὸ αὐτῆς χρηματιστήρια, καὶ στοίαις δυναμῆνας
ὄχλων ἐπιδέχεσθαι πλήθος. Ὠκοδόμησε δ' ἐν αὐτῇ
πολυτελεῖς ὄχυρωμένην ἀκρόπολιν, πρὸς τὰς αἰφρι-
δίους καταφυγίς· καὶ συμπεριέλαβε τῷ ταύτης τεί-
χει τὰ πρὸς τῷ μικρῷ λιμένι, τῷ Λακκίῳ καλουμένῳ,
νεώρια. Ταῦτα δ' ἐξήκοντα τριήρεις χωροῦντα, πύ-
λιν εἶχε κλειομένην, δι' ἧς κατὰ μίαν τῶν νεῶν εἰς-

πλεῖν συνέβαινε. Τῆς δὲ χώρας τὴν μὲν ἀρίστην ἐξε-
 λόμενος ἐδωρήσατο τοῖς τε φίλοις καὶ τοῖς ἐφ' ἡγε-
 μοτίως τεταγμένοις, τὴν δ' ἄλλην ἐμέρισεν ἐπίσης
 ξένῳ τε καὶ πολίτῃ, συμπεριλαβὼν τῷ τῶν πολιτῶν
 ὀνόματι τοὺς ἡλευθερωμένους δούλους, οὓς ἐκάλει
 νεοπολίτας. Διέδωκε δὲ καὶ τὴς οἰκίας τοῖς ὄχλοις,
 πλὴν τῶν ἐν τῇ Νήσῳ· ταύτας δὲ τοῖς φίλοις καὶ
 τοῖς μισθοφόροις ἐδωρήσατο. Ἐπεὶ δὲ τὰ κατὰ τὴν
 τυραννίδα καλῶς ἐδόκει διωκηκέναι, τὴν δύναμιν
 ἐξήνεγκεν ἐπὶ τοὺς Σικελούς, πάντας μὲν σπεύδων
 τοὺς ἀντιονόμους ὑφ' ἑαυτὸν ποιήσασθαι, μάλιστα
 δὲ τοὺτους, διὰ τὸ συμμαχῆσαι πρότερον Καρχηδο-
 νίοις. Οὗτος μὲν οὖν ἐπὶ τὴν τῶν Ἐρβησινῶν πόλιν
 στρατεύσας, τὰ πρὸς τὴν πολιορκίαν παρεσκευάζετο.
 Οἱ δὲ συστρατευόμενοι Συρακούσιοι, κύριοι τῶν
 ὀπλων ὄντες, συστύσεις ἐποιοῦντο, καὶ κατηγόρουν
 ἀλλήλων, ὅτι τοῖς ἰππεῦσιν οὐ συνεπελάβοντο τῆς
 καταλύσεως τοῦ τυράννου. Ὁ δὲ καθεστιαμένος ὑπὸ
 τοῦ Διονυσίου τῶν στρατιωτῶν ἡγεμῶν, τὸ μὲν πρῶ-
 τον ἠπείλησέ τινα τῶν παρόρησιαζομένων· ἀντιπόν-
 τος δ' ἐκείνου θρασείως, ἐπῆλθεν ὡς πατάξων· ἐφ'
 ᾧ παροξυνθέντες οἱ στρατιῶται, τὸν μὲν ἑπαρχον
 ὄνομα Δωρικὸν ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ πολίτας βοῶντες
 ἐπὶ τὴν ἑλευθερίαν, μετεπέμποντο τοὺς ἐκ τῆς Αἴ-
 τνης ἰππεῖς. Οὗτοι γὰρ ἐν ἀρχῇ τῆς τυραννίδος ἐκ-
 τεπιτωκότες, ᾤκουν τοῦτο τὸ φρούριον.

(C. 8.) Qui hac suorum defectione consternatus, intermissa ob-
sidione, quum Syracusis redisset; ibi inclusus, de imperio tuendo
ipsaque vita trepidavit. Excitaverant enim rebelles etiam Rhegi-
nos et Messenios, qui mari ad vindicandam ipsis libertatem adae-
sent; magnaque pecunia in caput tyranni denuntiata, Insulam as-
sidua oppugnatione premebant. Dionysius, cui abdicationem im-
perii amici dissuaserant, impetrata ab obsessorebus exeundi venia,
clam auxilia Campanorum sollicitat; (C. 9.) et remissa iam hostium
contentione, Campanorum adventu et libertatem et tyrannidem
recuperat. Prollicantur rebelles, inter semet ipsos discordes; quo-
rum pars cum tyranno, magna iam lenitate et moderatione uso, in
gratiam redit, pars Actuæ subsistit, novum acute minitans bellum.
Campani dum multis cum muneribus revertuntur, per fraudem oc-
cupant Entellam.

8. Διονύσιος δὲ καταπλαγείς τὴν ἀπόστασιν τῶν
Συρακουσίων, τὴν μὲν πολιορκίαν ἔλυσε, τὴν δ' εἰς
τὰς Συρακούσας ἠπέιγετο, σπεύδων καταλαβέσθαι
τὴν πόλιν. Οὐ φυγόντος, οἱ τὴν ἀπόστασιν ποιη-
σάμενοι, στρατηγούς εἶλοντο τοὺς ἀποκτείναντας τὸν
ἔπαρχον· καὶ παραλαβόντες τοὺς ἐξ Αἴτνης ἰππεῖς,
ἐν ταῖς καλουμέναις Ἐπιπολιῖς ἀντεστρατιοπέδευ-
σαν τῷ τυράννῳ, καὶ διέκλεισαν αὐτὸν τῆς ἐπὶ τὴν
χώραν ἐξόδου. Εὐθύς δὲ πρὸς τε Μεσσηνίους καὶ
Ῥηγίνοὺς πρέσβεις ἀπέστειλαν, δεόμενοι κατὰ θιά-
λατταν συναντιλαβέσθαι τῆς ἐλευθερίας. Ἰώθει-
σαν γὰρ αἱ πόλεις αὗται κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν
τριήρεις πληροῦν οὐκ ἐλάττους ὀγδοήκοντα· ὥς τότε
τοῖς Συρακουσίοις αἱ πόλεις ἀπέστειλαν, σπεύδου-
σαι συνεπιλαβέσθαι τῆς ἐλευθερίας. Ἐπεκήρυξαν
δὲ καὶ χρημάτων πλῆθος τοῖς ἀνελοῦσι τὸν τύραν-
νον· καὶ τοῖς μεταβαλλομένοις τῶν ξένων ἐπηγγεί-
λαντο μεταδώσειν τῆς πολιτείας. Κατεσκεύασαν δὲ
καὶ μηχανήματα, δι' ὧν τὰ τεῖχη σαλεύοντες ἐξέλω-
σι, καὶ προσέβαλλον καθ' ἡμέραν τῇ Νήσῳ, καὶ τοὺς
μεταβαλλομένους τῶν ξένοιον φιλανθρώπως ἀπεδέ-

χοητο. Διονύσιος δέ, τῆς εἰς τὴν χώραν ἐξόδου διακεκλεισμένος, καὶ ὑπὸ τῶν μισθοφόρων ἐγκαταλειπόμενος, συνήγαγε τοὺς φίλους, βουλευσόμενος περὶ τῶν ἐνεστώτων· οὕτω γὰρ τελείως ἀπῆλπιστο τὰ τῆς δυναστείας, ὥστε οὐ ζητεῖν αὐτὸν ὥστε καταπολεμῆσαι τοὺς Συρακούσιους, ἀλλὰ ποῖον ὑπομείνας θάνατον, μὴ παντελῶς ἄδοξον ποιήσῃ τὴν κατάλυσιν τῆς ἀρχῆς. Ἐλωρὶς μὲν οὖν, εἰς τῶν φίλων, ὡς δ' ἐνιοί φησιν, ὁ ποιητὸς πατήρ, εἶπεν αὐτῷ, διότι καλὸν ἐντάφιόν ἐστιν ἢ τυραννίς· Πολύξενος δὲ ὁ κηδεστὴς ἀπεφῆνατο, δεῖν λαβόντα τὸν ὀξύτατον ἵππον εἰς τὴν τῶν Καρχηδονίων ἐπικρατίαν ἀφιπεῦσαι πρὸς τοὺς Καμπανοὺς· (τούτους γὰρ Ἰμίλκων ἀπολελοίπει φυλιακῆς ἕνεκα τῶν κατὰ τὴν Σικελίαν τόπων·) Φίλιστος δ' ὁ μετὰ ταῦτα τὰς ἱστορίας συνταξάμενος, ἀντειπὼν τῷ Πολυξένῳ, προσήκειν, ἔφη, Διονυσίῳ, οὐκ ἐφ' ἵππου θέοντος ἐκπηδᾶν ἐκ τῆς τυραννίδος, ἀλλὰ τοῦ σκέλους ἐλκόμενον προσπίπτειν. Ὡς προσσχὼν ὁ Διονύσιος, ἔκρινε πᾶν ὑπομείναι πρότερον ἢ τὴν δυναστείαν ἐκλιπεῖν ἐκουσίως. Διόπερ ὑποστείλας πρέσβεις πρὸς τοὺς ἀφεστηκότας, τούτους μὲν παρεκάλει δοῦναι τὴν ἐξουσίαν αὐτῷ μετὰ τῶν ἰδίων ἀπελθεῖν ἐκ τῆς πόλεως· πρὸς δὲ τοὺς Καμπανοὺς λάθρα διαπεμψάμενος, ὡμολόγησεν αὐτοῖς δώσειν χρήματα ὅσα ἂν αἰτήσωσιν εἰς τὴν πολιορκίαν.

9. Τούτων δὲ πραχθέντων, οἱ μὲν Συρακούσιοι τὴν ἐξουσίαν δόντες τῷ τυράννῳ μετὰ πέντε νεῶν ἀποπλεῖν, ὁρθημότεροι καθειστήκεισαν· καὶ τοὺς

μὲν ἵππεις ἀπέλυσαν πρὸς τὴν πολιορκίαν οὐδὲν
 χρησίμους ὄντας· τῶν δὲ πεζῶν οἱ πλείστοι κατὰ τὴν
 χώραν ἐξήρισαν, ὡς ἤδη καταλελυμένης τῆς τυραννί-
 δος. Οἱ δὲ Καμπανοί, ταῖς ἐπαγγελίαις μετεωρι-
 σθέντες, τὸ μὲν πρῶτον ἐπ' Ἀγύριον παρεγενήθη-
 σαν· ἐκεῖ δὲ τὴν ἀποσκευὴν Ἀγύρει παραθέμενοι τῷ
 δυναστεύοντι τῆς πόλεως, ἐξώρμησαν ἐπὶ Συρακού-
 σας εὖζωνοι, τὸν ἀριθμὸν ὄντες ἵππεις χίλιοι διακό-
 σιοι. Ταχὺ δὲ διανύσαντες τὴν ὁδόν, ἀπροςδοκῆταις
 ἐπεφάνησαν τοῖς Συρακουσίοις, καὶ πολλοὺς αὐτῶν
 ἀνελόντες, εἰξεβιάσαντο πρὸς τὸν Διονύσιον. Κατέ-
 πλευσαν δὲ καὶ τριακόσιοι μισθοφόροι τῷ τυράννῳ
 κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν· ὥστε αὐτὸν ἀνακίψαι ταῖς
 ἐλπίσιν. Οἱ δὲ Συρακούσιοι, πάλιν τῆς δυναστείας
 ἰσχυροποιουμένης, ἑστασίασαν πρὸς ἀλλήλους, τῶν
 μὲν ἀποφαινομένων μένειν καὶ πολιορκεῖν, τῶν δέ,
 λύειν τὸ στρατόπεδον, καὶ τὴν πόλιν ἐκλιπεῖν. Ἄθ' ἡ
 συνιδῶν ὁ Διονύσιος, ἐξήγαγεν ἐπ' αὐτοὺς τὴν δύνα-
 μιν, καὶ τεταραγμένοις ἐπιπεσὼν, ὄραδίως ἐτρέψατο
 περὶ τὴν Νέαν πόλιν καλουμένην. Ἀνηρέθησαν μὲν
 οὖν οὐ πολλοί· παρηιπεύων γὰρ ὁ Διονύσιος ἐκώ-
 λυσε φοτεῦειν τοὺς φεύγοντας. Οἱ δὲ Συρακούσιοι
 παρηχοῆμα μὲν κατὰ τὴν χώραν ἐσκεδάσθησαν·
 μετ' ὀλίγον δὲ πρὸς τοὺς ἵππεις ἠθροίσθησαν ὑπὲρ
 τοὺς ἑπτακισχιλίους. Διονύσιος δὲ τοὺς πεσόντας
 τῶν Συρακουσίων θάψας, ἀπέστειλε πρέσβεις εἰς
 Αἴτην, ἀξιῶν τοὺς φυγάδας διαλύεσθαι, καὶ τὴν
 πατρίδα κατοικεῖν, διδοὺς πίστιν μὴ μνησικακήσειν
 αὐτοῖς. Τινὲς μὲν οὖν καὶ τέκνα καὶ γυναῖκας ἀπο-

λελοιπότες, ἤναγκάσθησαν πεισθῆναι τοῖς παρακλι-
 λουμένοις· οἱ δὲ λοιποὶ, προφερομένων τῶν πρεσ-
 βευτῶν τὴν τοῦ Λιονυσίου περὶ τὴν ταφὴν τῶν πε-
 σόντων εὐεργεσίαν, ἔφισαν αὐτὸν ἄξιον εἶναι τεχῆν
 τῆς ὁμοίως χάριτος· καὶ τοῖς θεοῖς ἠῆχονιο τὴν τι-
 χίστην αὐτὸν ἐπιδεῖν ταύτης τευχάματα. Οὗτοι
 μὲν οὖν οὐδενὸν τρόπον βουλήθentes πιστεῦσαι τῷ
 τυράντῳ, κατέμειναν ἐν Αἴτῃ, καιρὸν ἐπιτηροῦντες
 κατ' αὐτοῦ· Λιονύσιος δὲ τοῖς μὲν κατελθοῦσι φυ-
 γάσι φιλανθρωπῶς ἐχρήσατο, βουλόμενος καὶ τοὺς
 ἄλλους προτρέψασθαι κατελθεῖν εἰς τὴν πατρίδα·
 τοὺς δὲ Κιρπανοὺς ταῖς καθηκούσαις δωρεαῖς τι-
 μήσας ἐξαπέστειλεν ἐκ τῆς πόλεως, ὑφορούμενος αὐ-
 τῶν τὴν ἀξιοβιαιότητα. Οἱ πορευθέντες εἰς Ἐντελ-
 λαν, καὶ πείσαντες τοὺς ἐν τῇ πόλει λαβεῖν ἑαυτοὺς
 συνοίκους, νυκτὸς ἐπιθέμενοι, τοὺς μὲν ἠΐθῃτις
 ἀπέσφαξαν, τὰς δὲ γυναῖκας τῶν παρασπονδηθέν-
 των γῆμαιτες, κατέσχον τὴν πόλιν.

(C. 10.) Postea Lacedaemonii, terra marique imperium adepti, quemadmodum in Graecia, constitutis ubique per Lysandrum ἀρ-
 μοσταῖς, singularum civitatum statum et magistratus suo ex arbi-
 trio ordinaverant, ac tributa imposuerant, democratiae maxime in-
 tensi: ita in Sicilia quoque, misso Aristo, qui vindictas secundum
 libertatem simularet, clam Dionysium in principatu confirmarunt.
 Necatur Nicoteles, Syracussuorum dux; civibus arma adiuvantur;
 arx muro augetur, navesque ac peregrini milites ad stabilendam
 tyrannidem comparantur.

10. Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα, Λακεδαιμόνιοι κα-
 ταλελυκότες τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, ὁμολο-
 γουμένην ἔσχον τὴν ἡγεμονίαν καὶ τὴν κατὰ γῆν καὶ
 τὴν κατὰ θάλατταν. Καταστήσαντες δὲ ναύαρχον
 Λύσανδρον, τοῦτῳ προσέταξαν ἐπιπορεύεσθαι τὰς

πόλεις, ἐν ἐκάστη τούς πρὸς αὐτοῖς καλουμένους ἁπο-
 μοσιῶν ἐγκυθιστάντα. Ταῖς γὰρ δημοκρατίας προσ-
 κόπιοντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, δι' ὀλιγοκρατίας ἐβού-
 λοντο τὰς πόλεις διοικεῖσθαι. Ἔταξαν δὲ καὶ φό-
 ρους τοῖς καταπολεμηθεῖσι, καὶ τὸν προτοῦ χρόνον
 οὐ χρώμενοι νομίσματι, τότε συνήθροισον ἐκ τοῦ
 φόρου κατ' ἐνιαυτὸν πλείω τῶν χιλίων ταλάντων.
 Ἐπεὶ δὲ τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα πράγματα κατὰ τὴν
 ἰδίαν ἄξιαν διώκησαν, ἀπέστειλαν Ἄριστον ἄνδρα
 τῶν ἐπιφανῶν εἰς Συρακούσας, τῷ μὲν λόγῳ προσ-
 ποιούμενοι καταλύειν τὴν τυραντείαν, τῇ δ' ἀλη-
 θείᾳ σπεύδοντες αὐξῆσαι τὴν τυραννίδα· ἤλπιζον
 γὰρ, συγκυκλισκενιάζοντες τὴν ἀρχὴν, ὑπήκοον ἔξειν
 τὸν Διονύσιον διὰ τὰς εὐεργεσίας. Ὁ δ' Ἄριστος
 καταπλεύσας εἰς Συρακούσας, καὶ τῷ τυράντῳ λιά-
 θρα περὶ τούτων διαλεχθεὶς, τοὺς τε Συρακουσίους
 ἀνασεύων, καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἀποκαταστήσειν ἐπαγ-
 γειλιόμενος, Νικοτέλην μὲν τὸν Κορίνθιον ἀπέλκεν,
 ἀφηγούμενον τῶν Συρακουσίων· τοὺς δὲ πιστεύ-
 σαντας προδοῦς, τὸν μὲν τυράννον ἰσχυρὸν κατέ-
 στησε, διὰ δὲ τῆς προίξεως ταύτης ἀσχημονεῖν ἐποίη-
 σεν αὐτὸν ἄμα καὶ τὴν πατρίδα. Διονύσιος δὲ τοὺς
 Συρακουσίους ἐπὶ τὸν θερισμὸν ἀποστείλας, ἐπῆλ-
 θε τὰς οἰκίας· καὶ τὰ μὲν ὄπλα πάντων ἀφείλετο,
 μετὰ δὲ ταῦθ' ἕτερον τεῖχος ἠκοδόμησε περὶ τὴν ἀκρό-
 πολιν, καὶ ταῦς τε κατεσκευιάζετο, συνῆγε δὲ καὶ
 μισθοφόρων πλῆθος, καὶ τὰ λοιπὰ παρεσκευιάζετο
 πρὸς τὴν ἀσφάλειαν τῆς τυραννίδος, ὡς ἂν ἔργοις

ἤδη πείραν εἰληφώς, ὅτι πᾶν ὑπομένουσιν οἱ Συρακούσιοι χάριν τοῦ μὴ δουλεύειν.

(C. 11.) Hoc tempore Alcibiadem Pharnabazus per insidias occidit, vel gratificandi Lacedaemoniis studio, vel invidia et aemulatione ductus: dissentit enim Ephorus a caeteris. Moritur Democritus philosophus. In Italia Volsci praesidium Romanorum Vergine capiunt.

11. Τούτων δὲ πρακτομένων, Φαρνάβαζος ὁ Λαρείου τοῦ βασιλέως σατράπης Ἀλκιβιάδην τὸν Ἀθηναῖον συλλαβὸν ἀνείλε, χαρίσασθαι βουλόμενος Λακεδαιμονίοις. Τοῦ δ' Ἐφόρου δι' ἄλλας αἰτίας ἐπιβουλευθῆναι γεγραμῶτος, οὐκ ἄχρηστον εἶναι νομίζω παραθεῖναι τὴν περιδοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἐπιβουλὴν κατὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου. φησὶ γάρ κατὰ τὴν ἐπτακκαιδεκάτην βίβλον, Κύρον μὲν καὶ Λακεδαιμονίους λίθρα παρασκευάζεσθαι ἅμια πολεμεῖν πρὸς Ἀρταξέρξην τὸν ἀδελφόν· Ἀλκιβιάδην δὲ διὰ τινων αἰσθόμενον τὴν Κύρου προαίρεσιν, ἐλθεῖν πρὸς τὸν Φαρνάβαζον, καὶ περὶ τούτων ἐξηγήσασθαι κατὰ μέρος, ἀξιῶσαι δὲ αὐτὸν δοῦναι ἀναβίσεως ὁδὸν πρὸς Ἀρταξέρξην· βούλεσθαι γάρ ἐμφανίσαι πρῶτον τὴν ἐπιβουλὴν τῷ βασιλεῖ. Τὸν δὲ Φαρνάβαζον ἀκούσαντα τῶν λόγων, σφετερίσασθαι τὴν ἀπαγγελίαν, καὶ πέμψαι πιστοὺς ἄνδρας ἕτερον τούτων τῷ βασιλεῖ δηλώσαντας. Οὐ διδόντος δὲ τοῦ Φαρναβάζου τοὺς παραπέμφοντας εἰς τὴν βασιλείαν, φησὶ τὸν μὲν Ἀλκιβιάδην ὁρμησάμενον πρὸς τὸν σατράπην τῆς Παφλαγονίας, ὅπως δι' ἐκείνου ποιήσαιο τὴν ἀνάβυσιν· τὸν δὲ Φαρνάβαζον φοβηθέντα, μὴ περὶ τούτων ἀκούσῃ τὴν ἀλήθειαν ὁ βασιλεὺς, ἐλαποστεῖλαι τοὺς ἀνελοῦντας κατὰ τὴν

ὁδὸν τὸν Ἀλκιβιάδην. Τοὺς δὲ καταλαβόντας τῆς Φρυγίας ἔν τινα κόμη κατεσκευασκότα, νυκτὸς περιθεῖναι ξύλων πλήθος. Ἀναφθέντος οὖν πολλοῦ πυρός, τὸν Ἀλκιβιάδην ἐπιχειρῆσαι μὲν ἀμύνεσθαι, κρατηθέντα δὲ ὑπὸ τοῦ πυρός καὶ τῶν εἰς αὐτὸν ἀκοντιζόντων, τελευτῆσαι. Περὶ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ Δημόκριτος ὁ φιλόσοφος ἐτελεύτησε, βιώσας ἔτη ἑννεήκοντα. Λασθένην τε τὸν Θηβαῖον, τὸν νεικηκότα ταύτην τὴν Ὀλυμπιάδα, λέγεται πρὸς ἵππον ἀθλητὴν δραμόντα νικῆσαι, τὸν δὲ δρόμον ἀπὸ τῆς Κορωνείας μέχρι τῆς Θηβείων πόλεως γενέσθαι. Κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν, Ῥωμαίων φρουρούντων Ἐξόρουσαν πόλιν Οὐόλσκων, ἐπελθόντες οἱ πολέμιοι τῆς τε πόλεως ἐκράτησαν, καὶ τῶν φρουρῶν τοὺς πλείστους ἀνεῖλον.

(C. 12.) Olymp. XCIV, 2. a. C. 401. Arch. Euclide, Tribb. mil. c. p. P. Cornelio, Num. Fabio, L. Valerio et Terentio Maximo, Byzantini, intestinis seditionibus Thracumque finitimorum bello admodum vexati, imperatorem petunt a Laedaemoniis. Mittitur Clearchus, dira illos tyrannide opprimens. Amice primum admonitus a Laedaemoniis, ut dominatum deponat, dein copiis illorum, duce Panthoïda, petitus, Selybriam contendit: unde post adversam pugnam in Asiam fugit ad Cyrum, qui eum copiis, adversus Artaxerxem eductis, praehoit.

12. Τῶν δὲ κατὰ τοῦτον τὸν ἑνιαυτὸν προΐξων τέλος ἔχουσῶν, Ἀθήνησι μὲν ἔν ἄρχων Εὐκλείδης, ἐν Ῥώμῃ δὲ ὑπατικὴν ἀρχὴν διεδέξαντο χιλίαρχοι τέσσαρες, Πόπλιος Κορηήλιος, Νουμέριος Φίβιος, Λεύκιος Οὐαλέριος, καὶ Τερέντιος Μάξιμος. Τούτων δὲ τὴν ἀρχὴν παρεληλυότων, Βυζάντιοι πρὸς μὲν ἀλλήλους στασιάζοντες, πρὸς δὲ τοὺς παροικοῦντας Θοῦκας πόλεμον ἔχοντες, κακῶς ἀπήλλακτον· οἱ

δυνάμενοι δὲ λύοιν πορίσασθαι τῆς πρὸς ἀλλήλους φιλονεικίας, στρατηγὸν ἤτήσαντο παρὰ Λακεδαιμονίων. Ἐξέπεμψαν οὖν οἱ Σπυριταῖται Κλέαρχον καταστήσοντα τὰ κατὰ τὴν πόλιν. Οὗτος δὲ πιστευθεὶς περὶ τῶν ὄλων, καὶ μισθοφόρους πολλοὺς ἀθροίσας, οὐκέτι προσιότης ἦν, ἀλλὰ τύραννος. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν ἐπὶ τινι θυσίᾳ καλέσας, ἀνεῖλε· μετὰ δὲ ταῦτα, ἀναρχίας οὔσης ἐν τῇ πόλει, τριάκοντα μὲν τοὺς ὀνομαζομένους Βοιωτοὺς συνήρπασε, καὶ περιθεὶς κάλων ἀπεστραγγάλισε· πάντων δὲ τῶν διαφθαρέντων τὰς οὐσίας σφετερισάμενος, ἐπελέγετο καὶ τῶν ἄλλων τοὺς εὐπόρους, ψευδεῖς δ' αἰτίας ἐπιρρίπτων, οὓς μὲν ἀπέκτεινεν, οὓς δὲ ἐφυγάδευσε· πολλῶν δὲ χρημάτων κυριεύσας, καὶ μισθοφόρων ἀθροίσας πλῆθος, τὰ κατὰ τὴν δυναστείαν ἡσφαλίσατο. Διαβηθεὶς δὲ τῆς κατὰ τὸν τύραννον ὁμότητός τε καὶ δυνάμεως, Λακεδαιμόνιοι τὸ μὲν πρῶτον ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν πρέσβεις τοὺς πείσοντας ἀποθέσθαι τὴν δυναστείαν· οὐ προσέχοντος δὲ τοῖς ἀξιουμένοις, ἔπεμψαν δύναμιν ἐπ' αὐτόν, καὶ στρατηγὸν Πανθοίδαν. Οὗ τὴν ἔφοδον αἰσθόμενος ὁ Κλέαρχος, εἰς Σηλυβρίαν μετήγαγε τὴν δύναμιν, κύριος ὢν καὶ ταύτης τῆς πόλεως· πολλὰ γὰρ εἰς τοὺς Βυζαντίους ἡμαρτηκώς, ὑπελάμβανε οὐ μόνον τοὺς Λακεδαιμονίους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν τῇ πόλει πολεμίους ἔξειν. Διόπερ ἐκ Σηλυβρίας κρίνας ἀσφαλεστερον διαπολεμήσειν, τὰ τε χρήματα καὶ τὴν δύναμιν μετέστησεν. Ὡς δ' ἐπύθετο τοὺς Λακεδαιμονίους ἐγγὺς ὄντας, ἀπὴν-

τησεν αὐτοῖς, καὶ περὶ τὸν καλούμενον Πύρον συνήψε μίχην τοῖς περὶ τὸν Πανθοῖδαν. Γενομένου δ' ἐπὶ πολὺν χρόνον τοῦ κινδύνου, καὶ λιμπρῶς ἀγωνισαμένων τῶν Λακεδαιμονίων, οἱ τοῦ τυράννου διεφθάρησαν. Ὁ δὲ Κλέαρχος τὸ μὲν πρῶτον μετ' ὀλίγων συγκλεισθεὶς εἰς Σηλυβρίαν, ἐπολιορκεῖτο· μετὰ δὲ ταῦτα φοβηθεὶς διέδραμνυκτός, καὶ διέπλευσεν εἰς τὴν Ἰωτίαν· ἐκεῖ δ' εἰς συιήθειαν ἐλθὼν Κῆρῳ τῷ τοῦ βασιλέως ἀδελφῷ, δυνάμειν ἀφηγγήσατο. Ὁ γὰρ Κῆρος, ἄρχων ἀποδεδειγμένος τῶν ἐπὶ θαλίττης σατραπειῶν, καὶ φρονήματος πλήρης, διενοεῖτο στρατεύειν ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν Ἀρταξέρξην. Ὁρῶν οὖν τὸν Κλέαρχον τόλμαν ἔχοντα καὶ θρηῖσος πρόχειρον, ἔδωκεν αὐτῷ χρήματα, καὶ προσέταξεν ὡς πλείστους ξηνολογεῖν, νομίζων εὐθετον ἔξειν συναγωνιστὴν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ τολμωμέκοις.

(C. 13.) Similiter apud Lacedaemonios Lysander, confirmato terra marique principatu, Heraclidis abrogare imperium, regisque dignitatem vulgare conatur. Sed refragantur oracula, largitionibus nequiequam sollicitata. Patrefacta est fraus post mortem Lysandri; qui, dum vivet, violatae criminis religionis a se depulsi.

13. Λύσανδρος δὲ ὁ Σπαρτιάτης, ἐπειδὴ πάσαις τὰς ὑπὸ Λακεδαιμονίους πόλεις διώκησε κατὰ τὴν τῶν ἐφόρων γνώμην, ἐν αἷς μὲν δεκιμαρχίας, ἐν αἷς δὲ ὀλιγαρχίας κατιστήσας, περίβλεπτος ἦν ἐν τῇ Σπάρτῃ· καταλύσας γὰρ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, τῇ πατρίδι περὶ τεθεικῶς ἦν τὴν ἡγεμονίαν ὁμολογουμένην καὶ τὴν κατὰ γῆν καὶ τὴν κατὰ θάλατταν. Διόπερ ἐπὶ τούτοις πεφρονηματισμένος, διενοεῖτο καταλύσαι τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν βασιλείαν, καὶ κοινὴν ἐκ πάντων Σπαρτιατῶν ποιῆσαι τὴν αἰ-

ρεσιν τῶν βασιλείων· ἤλπιζε γάρ εἰς ἑαυτὸν τάχιστα
 τὴν ἀρχὴν ἦξειν, διὰ τὸ μεγίστας καὶ καλλίστας προί-
 ξεις κατειργάσθαι. Θεωρῶν δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους
 μάλιστα τοῖς μαντείοις προσέχοντας, ἐπεχείρησε τὴν
 ἐν Δελφοῖς προφητίν διαφθεῖραι χρήμασιν. Ἐνόμι-
 ζε γάρ, εἰ χρησμὸν λάβοι σύμμαχον ταῖς ἰδίαις ἐπι-
 βολαῖς, ῥαδίως ἦξειν ἐπὶ τέλος τὴν προαίρεσιν. Ἐπεὶ
 δὲ παμπληθῆ χρόνον χρήματα τοῖς περὶ τὸ μαντεῖον
 διατρίβουσιν ὑπισχνούμενος οὐκ ἔπειθε, ταῖς ἐν Λω-
 δώνῃ περὶ τὸ μαντεῖον οὔσαις ἱερείαις προσήνεγκε
 λόγους περὶ τῶν αὐτῶν διὰ τινος φερεκράτους, Ἀπολ-
 λωνιάτου μὲν τὸ γένος, ἔχοντας δὲ συνήθειαν πρὸς
 τοὺς περὶ τὸ ἱερόν διατρίβοντας. Οὐδὲν δὲ προῖξι
 δυνάμενος, ἐξεδήμησεν εἰς Κυρήνην, πρόφασιν μὲν
 ὡς εὐχὰς ἀποδιδούς Ἀμμωνί, τῇ δ' ἀληθείᾳ δια-
 φθεῖραι βουλούμενος τὸ μαντεῖον· ἐκόμισε δὲ καὶ
 χρημάτων πλῆθος, δι' ὧν ἤλπιζε τοὺς περὶ τὸ ἱερόν
 διατρίβοντας πείσαι. Καὶ γὰρ ὁ βασιλεὺς τῶν περὶ
 ἐκείνους τοὺς τόπους Λίβυς ξένος ἦν αὐτῷ πατρι-
 κός, καὶ τὸν ἀδελφὸν τοῦ Λυσάνδρου συνέβαινε
 ὀνομάζεσθαι Λίβυν, ἀπὸ τῆς πρὸς ἐκεῖνον φιλίας.
 Διὰ δὲ τοῦτου καὶ τῶν κομιζομένων χρημάτων ἐλ-
 πίσας πείσειν, οὐ μόνον ἀπέτυχε τῆς ἐπιβολῆς, ἀλλὰ
 αὐτὸν συνεξέπεμψαν οἱ τοῦ μαντείου προσεστῶτες πρέσ-
 βεις τοὺς κατηγορήσαντας τοῦ Λυσάνδρου περὶ τῆς
 τοῦ χρηστηρίου διαφθορᾶς. Ὁ δὲ Λύσανδρος πικ-
 ραγενηθεὶς εἰς Λακεδαίμονα, κρίσεως αὐτῷ προτε-
 θεΐσης, ἀπελογήσατο πιθανῶς ὑπὲρ τῶν αὐτοῦ. Τό-
 τε μὲν οὖν οὐδὲν ᾔδεισαν οἱ Λακεδαιμόνιοι περὶ

τῆς τοῦ Διονυσίου προαιρέσεως εἰς τὸ καταλῦσαι τοὺς ἀφ' Ἑρακλείους βασιλεῖς· μετὰ δὲ τινα χρόνον τελευτήσαντος αὐτοῦ, καὶ τινων χρηματισμῶν ζητουμένων κατὰ τὴν οἰκίαν, εἶρον λόγον γεγραμμένον πολυτελῶς, ὃν ἐπραγματεύεσθαι πρὸς τὰ πλήθη, πείθων ἐξ ὑπάντων τῶν πολιτῶν αἵρετοὺς γίνεσθαι βασιλεῖς.

(C. 14.) In Sicilia Dionysius, pacatis Syracusis, finitimas civitates bello aggreditur. Subigit Aetnam: in Leontinos arma frustra movet: inde Siculos petit, eo quidem praetextu, ut Catanaeos Naxiosque in urbium suarum custodia segniores reddat: Ennac tyrannum, Amnestum, ubi se delusum ab eo vidit, comprehensum ad supplicium ducit, eiusque urbe potitur.

14. Διονύσιος δ' ὁ τῶν Συρακουσίων τύραννος, ἐπειδὴ τὴν πρὸς Καρχηδονίους εἰρήνην ἐποίησται, τῶν δὲ κατὰ τὴν πόλιν σιτίσεων ἀπήλλακτο, τὰς ὁμόρους τῶν Χαλκιδέων πόλεις ἑωτευθεὶ προσαγαγέσθαι αὐταὶ δ' ἦσαν, Νάξος, Καϊάνη, Λεοντῖνοι. Τούτων δ' ἐπιθύμει κερνεῦσαι, διὰ τὸ συνορίζειν αὐτὰς τῇ Συρακούσῃ, καὶ πολλὰς ἀφορμὰς ἔχειν πρὸς τὴν ἀΐξῃσιν τῆς δυναστείας. Πρῶτον μὲν οὖν ἐπὶ τὴν Αἴτην στρατεύσας, παρέλαβε τὸ φρούριον, τῶν φρυγᾶδων οὐκ ὄντων ἀξιωμαχῶν πρὸς τηλικαύτην δύναμιν· μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ Λεοντίνους ἀναξιδεύσας, ἐγγὺς τῆς πόλεως κατεστρατοπέδευσε, παρὰ τὸν Τηρίαν ποταμόν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐκτάξας τὴν δύναμιν ἐξυπέστειλε κήρυκα πρὸς τοὺς Λεοντίνους, κελεύων παραδοῦναι τὴν πόλιν, καὶ νομίζων τῷ φόβῳ καταπλῆξαι τοὺς ἔνδον. Οὐ προσεχόστων δὲ τῶν Λεοντίων, ἀλλὰ πάντα ταρεσκευασμένων τὰ πρὸς τὴν πολιορκίαν, Διονύσιος οὐκ ἔχων μηχανήματα,

τὴν μὲν πολιορκίαν κατὰ τὸ παρὸν ἀπέγνω, τὴν δὲ
 χώραν ἄπασαν ἐλεηλάτησεν. Ἐκεῖθεν δ' ἀνέξευξεν
 ἐπὶ τοὺς Σικελούς, προςποιούμενος τὸν πρὸς τούτους
 πόλεμον ἐπαναιρεῖσθαι, πρὸς τὸ τοὺς Καταναίους
 καὶ Ναξίους ἠαθυμοτέρους γενέσθαι περὶ τὴν τῆς
 πόλεως φυλακὴν. Διατρέψων δὲ περὶ τὴν Ἐνναν,
 Ἀείμνηστον τὸν Ἐνναῖον ἔπεισεν ἐπιθέσθαι τυραν-
 νίδι, συνεπιλήψεσθαι τῆς προθέσεως ἐπαγγελλόμε-
 νος. Κρατήσαντος δ' ἐκείνου τῆς ἐπιβολῆς, καὶ τὸν
 Διονύσιον οὐκ εἰσαγαγόντος εἰς τὴν πόλιν, διοργι-
 σθεὶς μετεβάλετο, καὶ τοὺς Ἐνναίους παρεκάλει κα-
 ταλύειν τὸν τύραννον. Ὡν συνδραμόντων εἰς τὴν
 ἀγορὰν μετὰ τῶν ὀπλων, καὶ τῆς ἐλευθερίας ἀντι-
 ποιουμένων, πλήρης ἦν ἡ πόλις καραχῆς. Διονύσιος
 δὲ πυθόμενος τὴν στήσιν, ἀνέλαβε τοὺς φίλους, καὶ
 ταχέως διὰ τινος ἐρήμου τόπου ἐλθὼν, παρεισέπεισεν
 εἰς τὴν πόλιν· καὶ τὸν μὲν Ἀείμνηστον συλλαβὼν
 παρέδωκε τοῖς Ἐνναίοις πρὸς τὴν τιμωρίαν, αὐτὸς
 δ' οὐδὲν ἀδικήσας ἀπῆλθεν ἐκ τῆς πόλεως. Τοῦτο
 δ' ἔπραξεν, οὐχ οὕτω τοῦ δικαίου φροντίζων, ὡς
 βουλόμενος προτρέψασθαι τὰς ἄλλας πόλεις αὐτῷ
 πιστεῦειν.

(C. 15.) Missa oppugnatione Erbitaeorum, quae male ei cessat, Catanam et Naxum capit, a praefectis turpiter proditas. hanc Siculis, illam Campanis habitandam concedit. Hinc Leontinos iterum adortus, tanto eos implet terrore, ut relicta patria, Syracusas migrarent.

15. Ἐκεῖθεν δ' ἀναξεύξας τὴν τῶν Ἐρβιταίων
 πόλιν προθεῖν ἐπεχείρησεν. Οὐδὲν δὲ πράσων, πρὸς
 μὲν τούτους εἰρήνην ἐποιήσατο, τὴν δὲ δύναμιν ἤγα-
 γεν ἐπὶ Κατάνην. Ἀρκεσίλαος γὰρ στρατηγὸς ὦν

τῶν Καταναίων, ἐπηγγέλλετο αὐτῷ προδώσειν τὴν πόλιν. Διόπερ ὑπὸ τούτου περὶ μέσας νύκτας παρειαχθεῖς, κύριος τῆς Κατάνης ἐγένετο· ἀφελόμενος δὲ τῶν πολιτῶν τὰ ὄπλα, φρουρὰν ἐν αὐτῇ κατέστησεν τὴν ἰκανήν. Μετὰ δὲ ταῦτα Προκλῆς ὁ τῶν Ναξίων ἀφηγούμενος, ἐπαγγελιῶν μεγέθει πεισθεῖς, παρέδωκε τὴν πατρίδα τῷ Διονυσίῳ· ὃς τὰς δωρεὰς ἀποδιδούς τῷ προδιδόντι, καὶ τοὺς συγγενεῖς αὐτῷ χαρισάμενος, τὴν πόλιν ἐξηνδραποδίσατο· καὶ τὰς μὲν κτήσεις ἐφῆκε τοῖς στρατιώταις διαρπάσαι, τὰ δὲ τείχη καὶ τὰς οἰκίας κατέσκαψε. Πυραπλησίως δὲ καὶ τοῖς Καταναίοις χρησάμενος, ἐλαφροπώλησε τοὺς αἰχμαλώτους ἐν Συρακούσαις. Τὴν μὲν οὖν τῶν Ναξίων χώραν Σικελοῖς τοῖς δημοροῦσιν ἐδώρησατο· τοῖς δὲ Καμπανοῖς τὴν πόλιν τῶν Καταναίων οἰκητήριον ἔδωκε. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ Λεοντίνους στρατεύσας ἡπίσθη τῇ δυνάμει, τὴν πόλιν περιεστρατοπέδευσε, καὶ πρὸς τοὺς ἔνδον διηπρεσβευσάμενος ἐκέλευσεν αὐτοὺς παραδιδόναι τὴν πόλιν, καὶ μετέχειν τῆς ἐν Συρακούσαις πολιτείας. Οἱ δὲ Λεοντῖνοι βοήθειαν μὲν οὐδεμίαν ἔξεν προσδοκῶντες, τὰς δὲ Ναξίων καὶ Καταναίων συμφορὰς ἀναλογιζόμενοι, κατεπλήττοντο, φοβοῦμενοι μὴ τοῖς αὐτοῖς περιπέσωσι δυστυχίμασι. Διόπερ εἰζαντες τῷ καιρῷ, συνεχώρησαν, καὶ τὴν πόλιν ἐκλιπόντες, εἰς Συρακούσας μετόκησαν.

(C. 16.) Facta cum Dionysio pace, princeps Erbitaeorum, Archonides, urbem condit Alesam, conditoris nomine insignitam. Sed sanctis deinde opibus, Alecii illam Erbitaeorum cognationem, quam communia etiam sacra testantur, abnegant. — In Italia Venientibus bellum illatum: expugnata urbs Volscorum Anxur, (Tarracinae): annua Romanis militibus stipendia primum decreta.

16. Ἀρχωνίδης δὲ ὁ τῆς Ἐρβίτης ἐπιστάτης, ἐπειδὴ πρὸς Διονύσιον εἰρήνην ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἐρβιταίων συνέθετο, διανοεῖτο κτίσαι πόλιν. Εἶχε γὰρ μισθοφόρους τε πλείους καὶ σύμμικτον ὄχλον, ὃς ἐν τῷ πρὸς Διονύσιον πολέμῳ συνέδραμεν εἰς τὴν πόλιν· πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἀπὸ τῆς Ἐρβίτης ἐπηγγέλλοντο αὐτῷ κοινωρήσειν τῆς ἀποικίας. Ἀναλαβὼν οὖν τὸ συνεδρεῦον πλῆθος, κατελίβετό τινα λόφον ὀκτὼ σταδίους ἀπέχοντα τῆς θαλάττης, ἐν ᾧ πόλιν ἔκτισεν Ἄλεσαν. Οὐσῶν δὲ καὶ ἄλλων πόλεων κατὰ τὴν Σικελίαν ὁμωνύμων, Ἀρχωνίδιον αὐτὴν προσηγόρευσεν ἀφ' ἑαυτοῦ. Ἐν δὲ τοῖς ὕστερον χρόνοις τῆς πόλεως πολλὴν ἐπίδοσιν λαμβανούσης, διὰ τε τὰς ἀπὸ τῆς θαλάττης ἐργασίας, καὶ διὰ τὴν ὑπὸ Ῥωμαίων δοθεῖσαν ἀτέλειαν, οἱ Ἄλεσινοὶ τὴν τῶν Ἐρβιταίων συγγένειαν ἀπηρηνήσαντο, αἰσχρὸν ἡγούμενοι καταδεστέρας πόλεως ἑαυτοὺς ἀποίκους νομίζεσθαι. Οὐ μὴν ἀλλὰ μέχρι νῦν παρ' ἀμφοτέραις συγγενεαῖ τε πλείονες διαμένουσι, καὶ τὰς κατὰ τὸ Ἀπολλώνειον θυσίας τοῖς αὐτοῖς ἔθεσι διοικοῦσι. Τινὲς δὲ φασιν ὑπὸ Καρχηδονίων ἐκτίσθαι τὴν Ἄλεσαν, καθ' ὃν καιρὸν Ἴμίλκων τὴν πρὸς τὸν Διονύσιον εἰρήνην ἐποιήσατο. Κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν, Ῥωμαίοις πρὸς Βοιωτῶν πόλεμος συνέστη, διὰ τοιαύτας αἰτίας. * * * * * Τότε πρώτοις ἐπεψηφίσαντο Ῥω.

μῦθοι τοῖς στρατιώταις καθ' ἕναστον ἐνιαυτὸν εἰς ἐφόδια δίδονται χρήματα. Ἐξεπολιόρησαν δὲ καὶ τὴν Οὐόλοκων πόλιν, ἣ τότε μὲν Ἄνξω ἐκαλεῖτο, νῦν δ' ὀνομαίζεται Ταρακίνη.

(C. 17.) Olymp. XCIV, 3. a. C. 400. Arch. Micione, Tribh. m. c. p. T. Quinctio, C. Iulio, A. Manlio, (Q. Uincennato, Luc. Fur. Medullino et Man. Aem. Mamercio, Liv. IV, 61.) in Graecia seditione, inter cives Oropi orta, a Thebanis illa sedatus, ut agros illorum Boeotiae adjuvant Lacedaemnonii, multis sociorum collectis copiis, bellum inferunt Eleis, specioso usi praetexta. Pausanias igitur, postquam multa Eleidis oppida cepisset, oppugnatione nobis per Aetolos prohibitus, hostium agros, quamvis sacros, populando devastat, relictisque ibi praesidiis, cum reliquo agmine Dymen in hiberna concredit.

17. Τοῦ δ' ἐνιαυσίου χρόνου διεληλυθότος, Ἀθήνησι μὲν ἤρχε Μικίων, ἐν δὲ τῇ Ρώμῃ τὴν ὑπαιτικὴν ἀρχὴν προσέλαβαν χιλίοχοι ἕξ, Τίτος Κοῦντιος, καὶ Γάιος Ἰούλιος, καὶ Ἀῦλος Μίμειλος. Τούτων δὲ τὰς ἀρχὰς λαβόντων, οἱ τὸν Ὠρωπὸν οἰκοῦντες πρὸς ἀλλήλους στασιάζοντες ἐφυγάδενσαν τῶν πολιτῶν τινάς. Οἱ δὲ φυγάδες μέχρι μὲν τινος δι' ἑαυτῶν ἐπεβίβοντο κατελθεῖν· οὐ δυμήμενοι δὲ τὴν προαίρεσιν ἐπὶ τέλος ἀγαγεῖν, ἔπεισαν τοὺς Θεβαῖτους ἑαυτοῖς συνεποστεῖλαι δύναμιν. Θεβαῖτοι δὲ στρατεύσαντες ἐπὶ τοὺς Ὠρωπίους, καὶ κρηιεύσαντες τῆς πόλεως, μετῴκισαν ἀπὸ τῆς Θυλιέτης αὐτοῖς ὡς ἑπτὰ σταδίους· καὶ χρόνους μὲν τινὰς εἶασαν καθ' αὐτοὺς πολιτεύεσθαι, μετὶ δὲ πάντα δόντες πολιτείαν, τὴν χώραν Βοιωτίαν ἐποίησαντο. Τούτων δὲ πραγματοποιένων, Λυκεδαιμόνιοι καὶ ἄλλα μὲν πλείονα τοῖς Ἰλλείοις ἐνεκάλουν, μάλιστα δ' ὅτι [Πανσανίαν] τὸν βασιλεῖα αὐτῶν διεκώλυσαν τῷ Θεῷ θῦσαι, καὶ διότι τοῖς Ὀλυμπίοις Λυκεδαιμονίους οὐκ εἶασαν

ἀγωνίσασθαι. Διόπερ κρίναντες πρὸς αὐτοὺς ἐκφέρειν πόλεμον, δέκα πρεσβευτὰς ἀπέστειλαν, πρῶτον μὲν κελεύοντας τὰς περιούκους πόλεις εἶναι αὐτονόμους εἶναι, ἔπειτα τὰς δαπάνας τοῦ πρὸς Ἀθηναίους πολέμου κατὰ τὸ ἐπιβίλλον αὐτοῖς μέρος ἀπῆτουν. Ταῦτα δ' ἔπραττον, προφάσεις αὐτοῖς εὐλόγους καὶ πιθανὰς ἀρχὰς ζητοῦντες πόλεμου. Οὐ προσεχόντων δὲ τῶν Ἠλείων, ἀλλὰ καὶ προσεγκαλούντων ὅτι τοὺς Ἑλληνας καταδοιλοῦνται, τὸν ἕτερον τῶν βασιλέων Πausανίαν ἐπ' αὐτοὺς ἀπέστειλαν μετὰ στρατιωτῶν τετρακιςχιλίων. Συνηκολούθουν δ' αὐτῷ πολλοὶ στρατιῶται καὶ παρὰ τῶν συμμάχων σχεδὸν ἀπάντων, πλὴν Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων· οὗτοι δὲ δυσχεραίνοντες τοῖς ὑπὸ Λακεδαιμονίων πραττομένοις, οὐ μετέσχον τῆς ἐπὶ τὴν Ἴλιον στρατείας. Ὁ δ' οὖν Πausανίας κατ' ἔφοδον τῆς Ἀρκαδίας ἐμβαλὼν εἰς τὴν Ἴλιον, Λασιώνα μὲν φρούριον εὐθύς εἶλεν ἐξ ἔφοδου· μετὰ δὲ ταῦτα διὰ τῆς ἀκρωθείας ἀγαγὼν τὸ στρατόπεδον, τέτταρας πόλεις προσηγάγειο, Θραισιόν, Ἄλιον, Εὐπάγειον, Ὀποῦντα. Ἐκεῖθεν δὲ τῇ Πύλῳ προσστρατοπεδεύσας, εὐθύς καὶ τοῦτο τὸ χωρίον περὶλαβεν, ἀπέχον τῆς Ἰλιδος σταδίους ὡς ἑβδομήκοντι. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπ' αὐτὴν πορευθεὶς τὴν Ἴλιον, ἐπὶ τῶν πέτρων τοῦ ποταμοῦ λόφων κατεστρατοπέδευσεν. Ἠλεῖοι δὲ μικρὸν ἔμπροσθεν ἦσαν παρ' Αἰτωλῶν εὐληφότες συμμάχους, ἐπιλέκτους ἄνδρας χιλίους, οἷς τὸν περὶ τὸ γυμνάσιον τόπον ἐδεδώκεισαν φυλάττειν. Τοῦ δὲ Πausανίου τοῦτον τὸν τύπον πρῶτον ἐπιχειρήσαν-

τος πολιορκεῖν καταπεφρονηκότως, ὡς οὐδέποτε ἄν
 τολμησάντων Ἰλλείων ἐπεξελεθεῖν, ἐξαίφνης οἱ τε Αἰ-
 τωλοὶ καὶ πολλοὶ τῶν πολιτῶν ἐκχυθέντες ἐκ τῆς πό-
 λεως, κατεπλήξαντο τοὺς Μακεδαιμονίους, καὶ σχε-
 δὸν τριάκοντα αὐτῶν κατέβαλον. Ὁ δὲ Πανσινίης
 τότε μὲν ἔλυσε τὴν πολιορκίαν· μετὰ δὲ ταῦθ' ὄρῳν
 ἐργώδη τὴν ἄλωσιν οὔσαν, ἐπήει πορθῶν καὶ φθει-
 ρῶν τὴν χώραν ἱερὰν οὔσαν, καὶ παμπληθεῖς ὠφει-
 λείας ἤθροισεν. Ἰδὼν δὲ τοῦ χειμῶνος συντηγγίζον-
 τος, κατὰ μὲν τὴν Ἰλιν ἐτείχισε φρούρια, καὶ τὴν
 ἱκανὴν ἐν αὐτοῖς κατέλιπε δύναμιν· αὐτὸς δὲ μετὰ
 τῆς ὑπολοίπου στρατιῆς ἐν Δύμη παρεχέμασε.

(C. 18.) In Sicilia Dionysius, satis firmata po'estate, bellum in
 Carthaginenses molitur. Quod consilium aliquantisper dissimu-
 lans, Eripolas novo triginta stadiorum muro cingit, idque miran-
 dum opus humanitate et φιλοπονίᾳ intra viginti dies absolvit.

18. Κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν Διονύσιος ὁ τῶν Σι-
 κελιωτῶν τύραννος, ἐπειδὴ τὰ κατὰ τὴν δυναστείαν
 αὐτῷ προεχάσσει κατὰ γνώμην, διανοεῖτο μὲν πρὸς
 Καρχηδονίους ἐκφέρειν πόλεμον· οὐλοὶ δὲ ταῖς πα-
 ρασκευαῖς ἱκανὸς ὢν, τὴν μὲν προαίρεσιν ταύτην
 ἔκρυπτε, πρὸς δὲ τοὺς μέλλοντας κινδύνους τὰ χρή-
 σιμα διώκει. Εἰδὼς οὖν κατὰ τὸν Ἀιτικὸν πόλεμον
 τὴν πόλιν ἐκ Θυλάτιης εἰς Θάλακτιαν ἀποτετειχισμέ-
 νην, εὐλαβεῖτο μὴ ποτε παραπλησίσις ἐλαττώμασι
 περιπεσῶν ἀποκλεισθῆ τῆς εἰς τὴν χώραν ἐξόδου·
 εὐφρῶς γὰρ ἑώρα κειμένους τὰς κολουμένας Ἐπιπο-
 λὰς κατὰ τῆς πόλεως τῶν Συρακουσίων. Διόπερ
 τοὺς ἀρχιτέκτονας παραλαβῶν, ἀπὸ τῆς τούτων γνώ-
 μης ἔκρινε δεῖν τειχίσαι τὰς Ἐπιπολὰς, ἧ νῦν τὸ

πρὸς τοῖς Ἐξαπύλοις ὑπάρχει τεῖχος. Ὁ γὰρ τόπος
 οὗτος τετραμμένος ἐστὶ πρὸς ἄρκτον, ἀπόκρημνος
 δὲ πᾶς, καὶ διὰ τὴν τραχύτητα δυσπρόσδοτος ἐκ τῶν
 ἔξωθεν μερῶν. Βουλόμενος οὖν ταχεῖαν τὴν κατα-
 σκευὴν τῶν τειχῶν γίνεσθαι, τὸν ἀπὸ τῆς χώρας
 ὄχλον ἠθροισεν, ἔξ οὗ τοὺς εὐθέτους ἄνδρας [ἐλευ-
 θέρους] ἐπιλέξας εἰς ἑξακισμυρίους, ἐπιδιεῖλε τοῦτοις
 τὸν ἐπιτειχιζόμενον τόπον. Καθ' ἕκαστον μὲν οὖν
 στάδιον ἄρχιτέκτονας ἐπέστησε, κατὰ δὲ πλῆθρον
 ἐπέταξεν οἰκοδόμους, καὶ τοὺς τοῦτοις ὑπηρετήσον-
 τας ἐκ τῶν ἰδιωτῶν, εἰς ἕκαστον πλῆθρον διακοσίους.
 Χωρὶς δὲ τούτων ἕτεροι παμπληθεῖς τὸν ἄριθμὸν
 ἔτεμνον τὸν ἀνέργαστον λίθον· ἑξακισχίλια δὲ ζεύγη
 βοῶν ἐπὶ τὸν οἰκεῖον τόπον παρεσκευάζεν. Ἡ δὲ
 τῶν ἐργαζομένων πολυχειρία πολλὴν πυρείχετο τοῖς
 θεωμένοις κατάπληξιν, ἀπάντων σπενδόντων τελέσαι
 τὸ τεταγμένον. Ὁ γὰρ Διονύσιος τὴν προθυμίαν
 τοῦ πλήθους ἐκκαλούμενος, μεγάλας προέθηκε δω-
 ρεῖς τοῖς προτερήσασιν, δίχην μὲν τοῖς ἄρχιτέκτοσι,
 χωρὶς δὲ τοῖς οἰκοδόμοις, καὶ πάλιν τοῖς ἐργαζομέ-
 νοις· καὶ αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν φίλων προσήδρευε τῆς
 ἡμέρας ὅλας τοῖς ἔργοις, ἐπὶ πάντα τόπον ἐπιφαινύ-
 μενος, καὶ τοῖς κακοπαθοῦσιν αἰὲ προσλιμβάνων.
 Καθόλου δ' ἀποθέμενος τὸ τῆς ἀρχῆς βίαιος, ἰδιώ-
 την αὐτὸν ἀπεδείκνυε, καὶ τοῖς βιρυτάτοις τῶν ἔρ-
 γων προῖσιτάμενος, ὑπέμενε τὴν αὐτὴν τοῖς ἄλλοις
 κακοπάθειαν· ὥστε πολλὴ μὲν ἔρις ἐγένετο, καὶ τοῖς
 τῆς ἡμέρας ἔργοις ἔνιοι προσετίθεσαν καὶ μέρη τῶν
 νικτῶν· τῆσαύτη σπουδῇ τοῖς πλήθεσιν ἐνεπεπτώ-

κει. Διόπερ ἀνελπίστως ἐν ἡμέραις εἴκοσι τέλος ἔσχε τὸ τεῖχος, τὸ μὲν μῆκος κατασκευασθὲν ἐπὶ σταδίου τριάκοντα, τὸ δὲ ὕψος σύμμετρον, ὥστε τῷ τείχει τῆς ὀχυρότητος γενομένης, ἀνάλωτον ἐκ βίας ὑπάρξαι. Τοῖς γὰρ πύργοις διμίληπτο πυκνοῖς καὶ ὑψηλοῖς, ἕκ τε λίθων ὠκοδόμητο τετραπόδων φιλοτίμως συνειργασμένων.

(C. 19.) Olymp. XCIV, 4. a. C. 399. Arch. Euxaeneto, Tribb. m. c. p. P. Cornelio, Caes. Fabio, Sp. Nautio, C. Valerio. Man. Sergio et Jun. Lucullo, Cyrus, maritimarum satrapa regionum, aliam expeditionem simulans. bellam in fratrem Artaxerxem instruit, quod diu ante animo agitarat. Belli societatem Lacedaemoniis ineunt, copiasque auxiliaries adiungunt. Universae barbararum classis praerant Gamos. Recensentur caeteri duces cum omni copiarum numero.

19. Τοῦ δ' ἔτους τούτου διελθόντος, Ἀθηῆνῃσι μὲν ἦν ἄρχων Ἐξαίνετος, ἐν Ῥώμῃ δὲ τὴν ὑπατικὴν ἀρχὴν παρέλαβον χιλίαρχοι ἕξ, Πόπλιος Κορνήλιος, Κάισων Φάβιος, Σπόριος Ναύτιος, Γαῖος Οὐαλέριος, Μάνιος Σέργιος, καὶ Ἰούνιος Λούκουλλος. Περὶ δὲ τούτους τοὺς χρόνους Κῦρος, ὁ τῶν ἐπὶ θαλάττης σατραπειῶν ἡγούμενος, διανοεῖτο μὲν πάλαι στρατεύειν ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν Ἀρταξέρξην· (ἦν γὰρ ὁ νεανίσκος φρονήματος πλήρης, καὶ προθυμίαν ἔχων οὐκ ἄπρακτον εἰς τοὺς κατὰ πόλεμον ἀγῶνας·) ἐπεὶ δ' αὐτῷ μισθοφόρων πλῆθος ἱκανὸν συνῆκτο, καὶ τιεὶ πρὸς τὴν στρατείαν εὐτρέπιστο, τοῖς μὲν πλήθει οὐκ ἐδήλου τὰληθές, ἔφασκε δ' εἰς Κιλικίαν ἄγειν τὴν δύναμιν, ἐπὶ τοὺς ἀφεστηκότας τοῦ βασιλείως τυράννου. Ἀπέστειλε δὲ καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους πρεσβευτάς, τοὺς ἀνανεωσομένους τὰς κατὰ τὸν πρὸς Ἀθηναίους πόλεμον εὐεργεσίας, καὶ παρακαλέσοντας

ἑαυτῷ συμμαχεῖν. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, νομίσαντες αὐτοῖς συνοίσειν τὸν πόλεμον, ἔγνωσαν τῷ Κύρῳ βοηθεῖν, καὶ παραχρῆμα ἐξέπεμψαν πρεσβευτὰς πρὸς τὸν ἑαυτῶν ναύαρχον Σάμιον ὀνομαζόμενον, ὅπως, ὅ,τι ἂν κελεύοι ὁ Κύρος, πράττη. Ὁ δὲ Σάμιος εἶχε μὲν τριῆρεις εἴκοσι καὶ πέντε, μεθ' ὧν πλεύσας εἰς Ἐφεσον πρὸς τὸν Κύρου ναύαρχον, ἔτοιμος ἦν αὐτῷ πάντα συμπράττειν. Ἐξέπεμψαν δὲ καὶ πεζοὺς στρατιώτας ὀκτακοσίους, ἡγεμόνα Χειρίσοφον καταστήσαντες. Ἀφηγεῖτο δὲ τοῦ βαρβαρικοῦ στόλου παντὸς Ταμῶς, ἔχων τριῆρεις πενήκοντα πολυτελῶς ἐξηρτυμένας· καὶ καταπλευσάντων τῶν Λακεδαιμονίων, ἀνήχθησαν οἱ στόλοι τὸν πλοῦν ὡς ἐπὶ Κιλικίας ποιοῦμενοι. Κύρος δὲ τοὺς τε ἀπὸ τῆς Ἀσίας στρατολογηθέντας καὶ μισθοφόρους μυθίους τρισχιλίους ἀθροίσας εἰς Σάρδεϊς, Λυδίας μὲν καὶ Φρυγίας κατέστησεν ἐπιμελητὰς Πέρσας ἑαυτοῦ συγγενεῖς, Ἰωνίας δὲ καὶ τῆς Αἰολίδος, ἔτι δὲ τῶν σύγγενος τόπων, Ταμῶ φίλον μὲν ὄντα πιστόν, τὸ δὲ γένος ὑπάρχοντα Μεμφίτην· αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως προῆγεν ὡς ἐπὶ τῆς Κιλικίας καὶ Πισιδίας, διαδιδούς λόγον ὅτι τινὲς τῶν ἐκεῖ κατοικούντων ἀφειστήκασιν. Εἶχε δὲ τοὺς ἄπαντας, ἀπὸ μὲν τῆς Ἀσίας, ἑπτακισμυρίους, ὧν ἦσαν ἵππεῖς τρισχίλιοι· ἀπὸ δὲ Πελοποννήσου καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, μισθοφόρους μυρίους τρισχιλίους. Ἠγεῖτο δὲ τῶν μὲν ἀπὸ Πελοποννήσου, χωρὶς Ἀχαιῶν Κλέαρχος ὁ Λακεδαιμόνιος· τῶν δ' ἀπὸ Βοιωτίας, Πρόξενος Θηβαῖος· τῶν δ' Ἀχαιῶν, Σωκράτης Ἀχαιός· τῶν δ' ἀπὸ

Θεσσαλίας, Μένων ὁ Λαρισσαῖος. Τῶν δὲ βασιβί-
ρων τὰς μὲν κατὰ λεπτὸν ἡγεμονίας εἶχον Πέρσαι,
τῶν δὲ συμπάντων αὐτὸς ἡγεῖτο Κῦρος, ὅς τοῖς μὲν
ἡγεμόσιν ἐδεδηλώκει τὴν ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν ἀνάβασιν,
τὸ δὲ πλῆθος ἔκρυπτεν, εὐλαβοῦμενος μὴ ποτε διὰ
τὸ μέγεθος τῆς στρατείας ἐγκαταλίπη τὴν ἑαυτοῦ
προαίρεσιν. Διὸ καὶ κατὰ τὴν ὁδοιτορίαν προορώ-
μενος τὸ μέλλον, ἐξεθεράπευσε τοὺς στρατιώτας,
κοινὸν ἑαυτὸν παρεχόμενος, καὶ δαψιλῆς ἀγορίας
ἔτοιμάζων.

(C. 20.) Peragrata Lydia et Phrygia, Cyrus, ad Tarsum usque progressus, Syennesin, Ciliciae regulum, in partes suas trahit: qui vafer ingenio, alterum filium cum copiis Cyro adiungit, alterum Artaxerxi iubet expeditionem denuntiare. Divulgato iam per exercitum rumore de bello in Regem suscepto, tumultus excitatur, acgre tandem Cyri auctoritate, precibus, liberalitate sedatus.

20. Ἐπεὶ δὲ διήλθε Λυδίαν καὶ Φρυγίαν, ἔτι
δὲ καὶ τὰ τῆς Κιλικίας συνορίζοντα, παρεγενήθη
πρὸς τοὺς ὄρους τῆς Κιλικίας, καὶ τὴν πρὸς ταῖς
Κιλικίαις πύλαις εἰσβολὴν. Αὕτη δ' ἐστὶ στενὴ καὶ
παράκρημος, ἐπὶ στυδίου μὲν εἴκοσι παρατείνου-
σα· πλησίον δ' αὐτῆς ἐστὶν ἐξ ἀμφοτέρων καθ' ὑπερ-
βολὴν ὄρη μεγάλα καὶ δυσπρόσιτα· ἀπὸ δὲ τῶν ὄρων
ἐξ ἑκατέρου μέρους τείχη κατατείνει μέχρι τῆς ὁδοῦ,
καθ' ἣν ἐνωκοδόμηται πύλαι. Διεξαγαγὼν δὲ διὰ
τούτων τὴν δύναμιν, εἰσέβηλεν εἰς τι πεδίον τῶν κα-
τὰ τὴν Ἀσίαν οὐδενὸς τῷ κάλλει λειπόμενον· δι' οὗ
πορευθεὶς εἰς Ταρσόν, μεγίστην τῶν ἐν Κιλικίᾳ πό-
λεων, ταχέως αὐτῆς ἐγκρατὴς ἐγένετο. Σθένεσις
δὲ ὁ τῆς Κιλικίας δυναστεύων ὡς ἤκουσε τὸ μέγε-
θος τῆς τῶν πολεμίων δυνάμεως, εἰς ἀπορίαν πολ-

λὴν ἐνέπιπτεν, οὐκ ὦν ἀξιόμαχος. Μεταπεμπομένου δ' αὐτὸν Κύρου καὶ τὰ πιστὰ δόντος, ἐπορεύθη πρὸς αὐτόν, καὶ τὴν ἀλήθειαν τοῦ πολέμου πυθόμενος, ὡμολόγησε συμμαχήσειν ἐπὶ τὸν Ἀρταξέρξην, καὶ τὸν ἕνα τῶν υἱῶν τῷ Κύρῳ συνεξαπέστειλε, δοὺς αὐτῷ τῶν Κιλικῶν τοὺς ἱκανοὺς συστρατευσομένους. Πανοῦργος δὲ ὦν τὴν φύσιν, καὶ πρὸς τὸ τῆς τύχης ἄδηλον ἄρτισόμενος, τὸν ἕτερον τῶν υἱῶν ἐξέπεμψε πρὸς τὸν βασιλέα λάθρα, δηλώσοντα καὶ τὰς δυνάμεις ἐπ' ἐκείνον ἠθροισμένας, καὶ διότι τῆς μὲν συμμαχίας δι' ἀνάγκην τῷ Κύρῳ μετέχει, τῇ δ' εὐνοίᾳ πρὸς ἐκείνον, ἂν καιρὸς γένηται, καταλιπὼν ἐκείνον, τῷ βασιλεῖ συστρατεύσασθαι. Κύρος δ' εἴκοσι μὲν ἡμέρας ἐν Ταρσῷ τὴν δύναμιν ἀνέλαβε· μετὰ δὲ ταῦτα ἀναξευγνύντος αὐτοῦ, τὸ πλῆθος ὑπώπτευσεν τὴν στρατείαν ἐπὶ τὸν Ἀρταξέρξην γίνεσθαι. Ἀναλογιζόμενος δὲ ἕκαστος τὰ μῆκη τῶν ὁδῶν, καὶ τὰ πλήθη τῶν πολεμίων ἐθνῶν, δι' ὧν ἀναγκαῖον ἦν τὴν πορείαν ποιῆσθαι, τελέως ἠγωνία. Διαβεβόητο γὰρ ἡ μὲν ἕως Βάκτρων ὁδοῦ οὔσα στρατοπέδῳ τετραμήνου, δύναμις δ' ἠθροισμένη τῷ βασιλεῖ πλείω τῶν τετραράκοντα μυριάδων· διὸ δὴ περιδεεῖς ὄντες ἐκείνοι ἠγωνάκτου, καὶ τοὺς ἡγεμόνας δι' ὀργῆς ἔχοντες, ἐνεχείρησαν ἀναιρεῖν, ὡς προδότας ἑαυτῶν ὄντας. Τοῦ δὲ Κύρου δεομένου πάντων, καὶ διαβεβαιουμένου τὴν στρατείαν ἀναγαγεῖν οὐκ ἐπ' Ἀρταξέρξην, ἀλλ' ἐπὶ τινα σατραπὴν τῆς Συρίας, ἐπέσθησαν οἱ στρατιῶται, καὶ λαβόντες πλείω μισθόν, ἀποκατέστησαν εἰς τὴν ἐξ ἀρχῆς εὐνοίαν.

(C. 21.) Inde, ubi Laedaeemoniorum auxilia, duce Chirizopho Callide adducta, Cyro se iunxerant, iter in Syriam continuatur. Pylis feliciter superatis, Syriae classem Cyrus Ephesum remittit; ipse, patefacto nunc expeditionis vero consilio placatisque militum animis, cum pedestri exercitu ad Babyloniae fines accedit.

21. Ὁ δὲ Κύρος ἐπειδὴ διῆλθε τὴν Κιλικίαν, καὶ παρεγενήθη πρὸς πόλιν Ἰσόν, ἐπὶ θαλάττης μὲν κειμένην, ἐσχάτην δ' οὖσαν τῆς Κιλικίας, καταπλεύσας εἰς αὐτὴν περὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ ὁ στόλος τῶν Λακεδαιμονίων, ἐξέβησαν, καὶ συντυχόντες τῷ Κύρῳ, τὴν τῶν Σπυρτιατῶν εἰς αὐτὸν εὖνοϊαν ἀπήγγειλαν, καὶ τοὺς μετὰ Χειρισόφου πεζοὺς ὀκτακοσίους ἐκβιβάσαντες περὶδωκαν. Τούτους δὲ προσεποιῶντο μὲν οἱ φίλοι τοῦ Κύρου πέμψαι μισθοφόρους, τῇ δ' ἀληθείᾳ μετὰ τῆς τῶν ἐφόρων γνώμης ἄπαντ' ἐπράττειο. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι φανερόν οὐπω τὸν πόλεμον ἐπαιηροῦντο, κατέκρυπτον δὲ τὴν προαίρεσιν, ἀποτηροῦντες τὴν ῥοπὴν τοῦ πολέμου. Ὁ δὲ Κύρος μετὰ τῆς δυνάμεως ἀνέξευξεν, ἐπὶ Συρίας τὴν πορείαν ποιούμενος, καὶ τοὺς ναυάρχους ἐκέλευσε συμπιραπλεῖν ἀπᾶσις ταῖς ναυσίν. Ὡς δ' ἤλθεν ἐπὶ τὰς πύλους καλουμένας, καὶ τὸν τόπον εὔρεν ἔρημον τῶν φυλατιόντων, περιχαρῆς ἦν ἡγωνία γὰρ σφόδρα μὴ τινες αὐτὰς εἶεν προκατεληγμένοι. Ἔστι δὲ ἡ φύσις τοῦ τόπου στενὴ καὶ παρῆκρημος, ὥστε δι' ὀλίγων ῥαδίως παραφυλάττεσθαι. Ὅρη γὰρ πλησίον ἀλλήλων κεῖται, τὸ μὲν τραχὺ καὶ κρημοὺς ἔχον ἀξιολόγους, ἐπ' αὐτῆς δ' ἄρχεται τῆς ὁδοῦ ἕτερον ὄρος, (μία δ' ἐστὶ τῶν περὶ τοὺς τόπους ἐκείνους,) καὶ καλεῖται μὲν Λίβανος, παρεκτείνει δὲ παρὰ τὴν Φοινίκην. Ὁ δὲ ἀπὸ μέσον τόπος τῶν

ὄροισιν, ὑπάρχον ὡς τριῶν σταδίων, παντελῶς ἐστὶ τε-
 τειχισμένος, καὶ πύλας ἔχων εἰς στενὸν συγκλειομέ-
 ρας. Διελθὼν οὖν ὁ Κῦρος ταύτας ἀκινδύνως, τὸ
 μὲν λοιπὸν τὸν στόλον ἀπέστειλεν ἀνακίμασαι εἰς
 Ἔφεσον· οὐκέτι γὰρ αὐτῷ χρήσιμος ἦν, μέλλοντι διὰ
 μεσογείου τὴν πορείαν ποιῆσθαι. Ὀδοιπορήσας δ'
 ἡμέρας εἴκοσι, παρεγενήθη πρὸς Θάψακον πόλιν, ἣ
 κεῖται παρὰ τὸν ποταμὸν Εὐφράτην. Ἐνταῦθα δὲ
 πένθ' ἡμέρας διατρίψας, καὶ τὴν δύναμιν ἐξειδιοποιή-
 σάμενος ταῖς τε τῶν ἐπιτηδείων ἀφθονίαις καὶ ταῖς
 ἐκ τῶν προνομῶν ὠφελείαις, συνήγαγεν ἐκκλησίαν,
 καὶ τὴν ἀλήθειαν τῆς στρατείας ἐδήλωσε. Πρὸς ἄν-
 τως δὲ δεξαμένων τὸν λόγον τῶν στρατιωτῶν, ἐδεῖτο
 πάντων, μὴ καταλιπεῖν ἑαυτὸν, ἐπαγγελλόμενος ἄλ-
 λας τε μεγάλας δωρεάς, καὶ ὅτι παραγενόμενος αὐ-
 τὸς εἰς Βαβυλῶνα, κατ' ἄνδρα ἕκαστον δώσει πέντε
 μνᾶς ἀργυρίου. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῖς ἐλπίσι
 μετεωρισθέντες ἐπέισθησαν ἀκολουθεῖν· ὁ δὲ Κῦ-
 ρος, ὡς διέβη τῇ δυνάμει τὸν Εὐφράτην, ἠπείγετο
 κατὰ τὸ συνεχὲς ὄδοιπορῶν, καὶ παραγενηθεὶς ἐπὶ
 τοὺς ὄρους τῆς Βαβυλωνίας, ἀνελάμβανε τὴν δύνα-
 μιν.

(C. 22.) In Babyloniae campis Artaxerxes, quem Pharnabazus de Cyri coeptis certiore fecerat, ingenti cum exercitu ei obviam profectus, castra munit. Instruitur utrimque acies. Lacedaemoniis Clearchus, Phrygibus Lydiisque Aridaeus, lectissimis Persarum aliorumque copiis Cyrus, in media constitutus phalange, praecerant. Et Artaxerxes, praetextis phalangi curribus falcatis, cornibusque Persarum imperio traditis, ipse medium aciei locum tenebat.

22. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀρταξέρξης καὶ πάλαι μὲν ἦν παρὰ Φαρναβάζου πεπυσμένος, ὅτι στρατόπεδον

ἐπ' αὐτὸν ἀθροίζει λάθρα Κῦρος, καὶ τότε δὲ πυθόμενος αὐτοῦ τὴν ἀνάβυσσον, μετεπέμπετο τὰς πανταχόθεν δυνάμεις εἰς Ἐκβάτανα τῆς Μηδίας. Ἐπεὶ δὲ οἱ τε παρ' Ἰνδοῶν καὶ τινῶν ἄλλων ἔθνων καθυστέρουν, διὰ τὸ μικρὰν ἀφεισιάναι τοὺς τόπους, μετὰ τῆς συναχθείσης στρατιᾶς ὤρησεν ἀπαντήσων τῷ Κύρῳ. ἔῤῃχε δὲ τοὺς ἀπαντας στρατιώτας σὺν ἱππέυσιν οὐκ ἐλάττους τετρακόντα μυριάδων, καθά φησιν Ἐφορος. Ὡς δ' εἰς τὸ Βαβυλώνιον ἤκε πεδίον, παρὰ τὸν Εὐφράτην στρατοπεδεῖαν ἐβάλετο, διανοούμενος ἐν ταύτῃ καταλιπεῖν τὴν ἀποσκευὴν· ἐπυρθάνετο γὰρ τοὺς πολεμίους οὐ μακρὰν ὄντας, καὶ τὸ παρόβολον αὐτῶν τῆς τόλμης ὑπόπτειεν. Ὄρῦξας οὖν τάφρον τὸ μὲν πλάτος ποδῶν ἐξήκοντα, τὸ δὲ μῆκος ποδῶν δέκα, περιέθηκε κύκλῳ τὰς συνακολουθούσας ἄρμαμάξας, καθάπερ εἰ τεῖχος· καταλιπτῶν δ' ἐν τῇ παρεμβολῇ τὴν ἀποσκευὴν καὶ τὸν ἀχρεῖον ὄχλον, ἐπὶ μὲν ταύτης ἱκανὴν φυλακὴν παρεστήσεν· αὐτὸς δὲ τὴν δύναμιν εὐζώνον προαγαγὼν, ἀπήντα τοῖς πολεμίσις ἐγγὺς ὑπάρχουσιν. Ὁ δὲ Κῦρος ὡς εἶδε προῖοῦσαν τὴν τοῦ βασιλέως στρατιάν, εὐθύς εἰς τάξεις κατέστησε τὸ σφέτερον στρατόπεδον. Τὸ μὲν οὖν δεξιὸν κέρασ παρὰ τὸν Εὐφράτην παρεκτεῖνον πεζοὶ μὲν ἐπέϊχον Λακεδαιμόνιοι, καὶ τινες τῶν μισθοφόρων, ὧν ἀπάντων Κλέμαρχος ὁ Λακεδαιμόνιος ἀφρχεῖτο· συνηγωνίζοντο δ' αὐτῷ τῶν ἱππέων οἱ συναχθέντες ἀπὸ τῆς Πικραγωγίας, ὄντες ὑπὲρ τοὺς χίλιους· τὸ δὲ θύατερον μέρος ἐπέϊχον οἱ τ' ἀπὸ Φρυγίας καὶ Λυδίας, εἰ δε

τῶν ἰππέων περὶ χιλίους, ὧν εἶχε τὴν ἡγεμονίαν Ἄρι-
 δαῖος. Αὐτὸς δὲ ὁ Κῦρος ἐτέτακτο κατὰ μέσσην τὴν
 φύλαγγα, τοὺς κρατίστους ἔχων Περσῶν τε καὶ τῶν
 ἄλλων βαρβάρων, ὡς μυρίους· προηγοῦντο δ' αὐτῶν
 τῶν ἰππέων οἱ κάλλιστα δεισκευασμένοι χίλιοι, θώ-
 ρακας ἔχοντες καὶ μαχαίρας Ἑλληνικίας. Ἀρταξέρξης
 δὲ πρὸ μὲν τῆς φύλαγγος πύσης ἔστησεν ἄρματα
 δρεπανηφόρα, τὸν ἀριθμὸν οὐκ ὀλίγα· καὶ τῶν μὲν
 κερμάτων Πέρσας ἡγεμόνας κατέστησε, κατὰ δὲ τὸ
 μέσον αὐτὸς ἐτάχθη, τῶν ἐπιλέκτων ἔχων οὐκ ἐλάτ-
 τους πεντακισμυρίων.

(C. 23.) Iam acere committi proelium, in quo Graeci armorum usu manuunq̄ue strenuitate barbaros superant. Strategemate utitur Clearchus. At regii fratres, ira et cupiditate stimulati, paricidialem conflictum ineunt. Vulnerato Regi Tissaphernes succedit, praeclare rem gerens. Cyrus a Persa occiditur. Quo mortuo, regium agmen animos viresque magno cum successu resumit.

23. Ὡς δὲ τρεῖς σχεδὸν σταδίου ἀπέιχον ἀλλή-
 λων αἱ δυνάμεις, οἱ μὲν Ἕλληνες παιανίσαντες, τὸ
 μὲν πρῶτον ἤσιγχῃ προῆγον· ὡς δ' ἐντὸς βέλους ἤ-
 σαν, ἔθειον κατὰ πολλὴν σπουδὴν. Παρηγγελκῶς δ'
 αὐτοῖς Κλέαρχος ὁ Λακεδαιμόνιος ἦν τοῦτο πράτ-
 τειν· τὸ μὲν γὰρ ἐκ διαστήματος πολλοῦ μὴ τρέχειν,
 ἡμελλεν ἀκεραίους τοῖς σώμασι τοὺς ἀγωνιζομένους
 τηρήσειν εἰς τὴν μάχην· τὸ δ' ἐγγὺς ὄντας δρόμοι
 προσιέναι, τὰς τῶν τόξων βολὰς καὶ τῶν ἄλλων βε-
 λῶν ὑπερπετεῖς ἐδόκει ποιήσασθαι. Ἐπεὶ δ' ἤγγισαν
 οἱ μετὰ Κύρου τῷ τοῦ βασιλέως στρατοπέδῳ, το-
 σοῦτ' ἐπ' αὐτοὺς ἐρήϊφῃ βελῶν πλῆθος, ὅσον εἰκόσ
 ἐστὶν ἐκ δυνάμειος ἐνεχθῆναι συνεστώσης ἐκ μυριά-
 δων τεσσαράκοντα. Οὐ μὲν ἀλλὰ βραχὺν χρόνον

παντελοῖς τοῖς παλτοῖς διαγοινοσόμενοι, τὸ λοιπὸν
 ἐκ χειρὸς ἤδη τὴν μάχην συνίσταντο. Λακεδαιμόνιοι
 δὲ μετὰ τῶν ἄλλων μισθοφόρων εὐθὺς ἐκ τῆς πρώ-
 τῆς συστάσεως ἐξέπληξαν τοὺς ἀντιτεταγμένους βαρ-
 βάρους τῇ τε τῶν ὄπλων λαμπρότητι καὶ ταῖς εὐχε-
 ρείαις. Ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἦσαν ὄπλοις τε μικροῖς
 ἔσκεπασμένοι, καὶ τὰ πολλὰ τῶν ταγμάτων ἔχοντες
 φιλικὰ, πρὸς δὲ τούτοις, ἄπειροι τῶν κατὰ πόλεμον
 κινδύνων· οἱ δ' Ἕλληνες, διὰ τὸ μῆκος τοῦ Πελο-
 ποννησιακοῦ πολέμου, κατὰ τὸ συνεχές ἐν μάχαις
 γεγενημένοι, πολὺ ταῖς ἐμπειρίαις διέφερον. Διόπερ
 εὐθὺς τρεψάμενοι τοὺς καθ' αὐτοὺς ἐδίωκον, καὶ
 πολλοὺς τῶν βαρβάρων ἀνήρουν. Κατὰ δὲ μέσσην
 τὴν τάξιν ἔτυχε μὲν ἀμφοτέρους τοὺς ὑπὲρ τῆς βα-
 σιλείας ἀγωνιζομένους ταχθῆναι. Διὸ καὶ κατανοή-
 σαντες τὸ γεγενημένον, ὤρμησαν ἐπ' ἀλλήλους, φι-
 λοτιμούμενοι δι' ἑαυτῶν κοῖται τὴν μάχην. Συνή-
 γαγε γὰρ, ὡς ἔοικεν, ἡ τύχη τὴν ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας
 τοῖς ἀδελφοῖς ἔριν εἰς μονομαχίαν, καθάπερ εἰς ἀτο-
 μίμημα τῆς παλαιᾶς ἐκείνης καὶ τραγωδομένης τῆς
 περὶ τὸν Ἐτεοκλέα καὶ Πολυτείκην τύχης. Κῦρος
 μὲν οὖν φθάσας ἐκ διαστήματος ἠκόντισε, καὶ τυχῶν
 τοῦ βασιλέως, ἔσφηλεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν· ὃν τι-
 χίως οἱ περὶ αὐτὸν ἀρπάσαντες, ἀπήνεγκαν ἐκ τῆς
 μάχης. Καὶ τὴν μὲν τοῦ βασιλέως ἡγεμονίαν δια-
 δεξάμενος Τισσαφέρτης, ἀνὴρ Πέρσης, παρεκάλει τε
 τὰ πλήθη, καὶ αὐτὸς λαμπρῶς ἠγωνίζετο· ἀναμαχό-
 μενος δὲ τὸ περὶ τὸν βασιλέα γεγοτὸς ἐλάττωμα, καὶ
 μετὰ ἐπιλέκτων ἐπὶ πάντα τύπον ἐπιφαιτόμενος

πολλοὺς ἀνήρει τῶν ἀντιτεταγμένων· ὥστε τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ πόρρωθεν ὑπάρχειν ἐπίσημον. Ὁ δὲ Κύρος ἐπαρθεὶς τῷ προτερήματι τῶν περὶ αὐτὸν, εἰς μέσους ἐβιάσατο τοὺς πολεμίους, καὶ τὸ πρῶτον ἀφειδῶς τῇ τόλμῃ χρώμενος, πολλοὺς ἀνήρει· μετὰ δὲ ταῦτα προχειρότερον κινδυνεύων, ὑπὸ τινος τῶν τυχόντων Περσῶν πληγεὶς ἐπικαίρως, ἔπεσε. Τοῦτου δ' ἀναιρεθέντος, οἱ τοῦ βασιλέως πρὸς τὴν μάχην ἐπερρώσθησαν, καὶ τέλος τῷ τε πλήθει καὶ τῇ τόλμῃ κατεπόνησαν τοὺς ἀνθεστηκότας.

(C. 24.) Ex altera parte Aridaci copiae fortiter dimicare, donec nuntius de Cyri interitu trepidationem iis iniiceret. Aridacus in stationem cum suis refugere; Clearchus ab insectaudo suos cohibere. Mox regia acies diripere Cyri castra, et condensato agmine in Graecos tendere. A quibus repulsi, prolixae se fugae dederunt Numerus caesorum. Erecto tropaeo, Aridacus exhortatur Clearchum, ut cum copiis ad ipsum se recipiat, quo coniunctis agminibus ad oram se maritimam conservarent

24. Ἐκ δὲ θατέρου μέρους Ἀριδαῖος ὁ Κύρου σατραπῆς τεταγμένος ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας, τὸ μὲν πρῶτον εὐρώστως ἐδέξατο τοὺς ἐπιόντας βαρβάρους· μετὰ δὲ ταῦτα τῆς φύλαγγος ἐπὶ πολὺ παρεκτεινούσης κυκλούμενος, καὶ τὴν Κύρου τελευταίην πυθόμενος, ἔφυγε μετὰ τῶν ἰδίων στρατιωτῶν πρὸς τινὰ τῶν ἰδίων σταθμῶν, ἔχοντα καταφυγὴν οὐκ ἀνεπιτήδειον. Κλέαρχος δὲ θεωρῶν τὴν τε μέσῃν τάξιν καὶ τᾶλλα μέρη τῶν συμμάχων τετραμμένα, τοῦ μὲν διώκειν ἀπέστη· τοὺς δὲ στρατιώτας ἀνακαλούμενος καθίστα· εὐλαβεῖτο γὰρ, μὴ ποτε πάσης τῆς δυνάμεως ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας ἐλθούσης, κυκλωθῶσι, καὶ πάντες ἀπόλωνται. Οἱ δὲ μετὰ τοῦ βασιλέως ταχθέντες, ἐπειδὴ τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐτρέψαντο, πρῶτον

μὲν τὴν ἀποσκευὴν τοῦ Κύρου διήρπασαν· μετὰ δὲ ταῦτα ἤδη νυκτὸς ἐπελθούσης, ἄθροισθέντες ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας ὤρμησαν. Ὡν δεξιμένων τὴν ἔφοδον εὐγειῶς, ὀλίγον μὲν χρόνον ὑπέμενον οἱ βάρβαραι, μετ' ὀλίγον δὲ ταῖς τόλμαις καὶ ταῖς εὐχειρίαις νικώμενοι πρὸς φυγὴν ὤρμησαν. Οἱ δὲ περὶ τὸν Κλέαρχον πολλοὺς τῶν βαρβάρων ἀνελόντες, ὡς ἤδη νύξ ἦν, ἀναχωρήσαντες τροπικίον ἔστησαν, καὶ περὶ δευτέραν σχεδὸν φυλακὴν ἔφθασαν εἰς τὴν παρεμβολήν. Τῆς δὲ μάχης τοιοῦτον τέλος λαβούσης, ἀνηρέθισαν τῶν τοῦ βασιλέως πλείους τῶν μυρίων πεντακισχιλίων· ὧν τοὺς πλείους ἀνεῖλον οἱ μετὰ Κλεάρχου ταχθέντες Λακεδαιμόνιοι τε καὶ μισθοφόροι· ἐκ δὲ θατέρου μέρους, τῶν Κύρου στρατιωτῶν ἔπεσον περὶ τρισχιλίους· τῶν δὲ Ἑλλήνων φασὶν ἀναιρεθῆναι μὲν οὐδένα, τρωθῆναι δὲ ὀλίγους. Τῆς δὲ νυκτὸς παρελθούσης, Ἀριδαῖος ὁ πεφευγὼς εἰς τὸν σταθμόν, ἀπέστειλέ τινας πρὸς τὸν Κλέαρχον, παρακαλῶν πρὸς ἑαυτὸν ἀπαγαγεῖν τοὺς στρατιώτας, καὶ κοινῇ διασώζεσθαι πρὸς τοὺς ἐπὶ Θάλατταν τόπους· ἀνηρημένου γὰρ Κύρου καὶ τῶν τοῦ βασιλέως δυνάμεων ὑπερεχουσῶν, ἀγωνία πολλὴ κατέσχε τοὺς τετολμηκότας ἐπὶ τῇ καταλύσει τῆς Ἀρταξέρξου βασιλείας στρατεῖεσθαι.

(C. 25. Artaxerxes, ob Cyri mortem victorem sese iactans, missis legatis arma iubet redi. Recusant Græci, Leonidae generosam aemulati obstinationem; moxque, Clearcho duce, reditum parant per Paphlagoniam.

25. Ὁ δὲ Κλέαρχος ἀνακυλευσάμενος τοὺς τε στρατηγούς καὶ τοὺς ἐφ' ἡγεμονίας τεταγμένους,

ἐβουλεύετο περὶ τῶν παρόντων. Ὅντων δ' αὐτῶν
 περὶ ταῦτα, παρεγενήθησαν παρὰ τοῦ βασιλέως
 πρέσβεις, ὧν ἦν ἀρχιπρεςβευτῆς ἀνήρ Ἕλληνας, ὄνομα
 μὲν Φαλίτος, γένος δὲ Ζακύνθιος. Εἰσαχθέντες δ'
 εἰς τὸ συνέδριον εἶπον, ὅτι „λέγει ὁ βασιλεὺς Ἀρ-
 ταξέρξης· Ἐπειδὴ νενίκηκα, Κῦρον ἀποκτείνων, πα-
 ράδοτε τὰ ὄπλα. Καὶ πρὸς τὰς θύρας αὐτοῦ βυβλί-
 σαντες, ζητεῖτε πῶς αὐτὸν ἐκθεραπεύσαντες, ἀγα-
 θοῦ τινὸς μεταλάβετε.“ Ῥηθέντων δὲ τούτων, ἀπό-
 κρισιν ἔδωκεν ἕκαστος τῶν στρατηγῶν τοιαύτην, οἷαν
 Λεωνίδης, καθ' ὃν καιρὸν περὶ Θερμοπύλας αὐτοῦ
 φυλάτιοντος τὰς παρόδους, Ξέρξης ἀπέστειλεν ἀγγέ-
 λους, κελεύων τῶν ὀπλῶν παραχωρῆσαι. Καὶ γὰρ
 τότε Λεωνίδης εἶπεν ἀπαγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ, διότι
 „νομίζομεν, καὶ φίλοι γενώμεθα τῷ Ξέρξει, μετὰ
 τῶν ὀπλῶν ὄντες, ἀμείνους ἔσεσθαι σύμμαχοι· καὶ
 πολεμεῖν πρὸς αὐτὸν ἀναγκασθῶμεν, βέλτιον μετὰ
 τούτων ἀγωνιεῖσθαι.“ Παραπλησίως δὲ καὶ τοῦ
 Κλεάρχου περὶ τούτων ἀποκρινάμενου, Πρόξενος ὁ
 Θηβαῖος εἶπεν, ὅτι „νῦν τὰ μὲν ἄλλα σχεδὸν ἀπο-
 βεβλήκαμεν, λέλειπται δ' ἡμῖν ἢ τε ἀρετὴ καὶ τὰ
 ὄπλα. Νομίζομεν οὖν, ἂν μὲν ταῦτα φυλάττωμεν,
 χρησίμην ἡμῖν ἔσεσθαι καὶ τὴν ἀρετὴν· ἂν δὲ πα-
 ραδῶμεν, οὐδὲ ταύτην ἡμῖν ἔσεσθαι βοηθόν.“ Διό-
 περ ἐκέλευσε τῷ βασιλεῖ λέγειν, ὡς „ἂν περὶ ἡμῶν
 κακόν τι βουλευήται, διὰ τούτων πρὸς αὐτὸν δια-
 γωνιούμεθα περὶ τῶν ἀγαθῶν τῶν κοινῶν.“ Λέγε-
 ται δὲ καὶ Σώφιλόν, τὸν ἐφ' ἡγεμονίας τεταγμένον,
 εἰπεῖν, ὅτι θαυμάζει τοὺς παρὰ τοῦ βασιλέως λό-

γους. „Ἐὶ μὲν γὰρ αὐτὸν δοκεῖ κρείσσονα τῶν Ἑλ-
 λήνων εἶναι, μετὰ τῆς δυνάμεως ἐλθῶν λαβέτω τὰ
 παρ' ἡμῖν ὄπλα· εἰ δὲ πείσῃς βούλεται, λεγέτω τίνα
 χάριν ἡμῖν ἀντὶ τούτων ἀξίαν δώσει.“ Μετὰ δὲ
 τούτους Σωκράτης Ἀχαιοὺς εἶπεν, ὅτι λίαν αὐτοῖς ἐκ-
 πληκτικῶς ὁ βασιλεὺς προσφέρεται. „Ἐὶ μὲν γὰρ παρ'
 ἡμῶν βούλεται λαβεῖν, παραχρῆμα ἀπειτεῖ· τὰ δ'
 ἀντὶ τούτων δοθησόμενα, μετὰ ταῦτ' ἀξιοῦντις αἰ-
 τεῖν προσιάπει. Καθόλου δ' εἰ μὲν ἀγνοῶν τοὺς
 νεικηκότας ὡς ἠττημένους κτελεῖ τὸ προσιαπιόμε-
 νον ποιεῖν, μαθέτω ποτέρων εἶσιν ἡ νίκη, παρηγε-
 νηθεὶς μετὰ τῆς πολυαρίθμου δυνάμεως· εἰ δὲ σα-
 φῶς εἰδὼς ἡμᾶς νεικηκότας, ψεύδεται, πῶς αὐτῷ
 περὶ τῶν εἰς ὕστερον ἐπαγγελιῶν πιστεύσομεν;“ Οἱ
 μὲν ἄγγελοι τοιαύτας ἀποκρίσεις λαβόντες ἐχορί-
 σθησαν· οἱ δὲ περὶ τὸν Κλέμορχον ἀνέξειζαν πρὸς
 τὸν σταθμόν, ὅπου τὸ διασεσωμένον στρατιόπεδον
 ἦν ἀνακεχωρηκός. Εἰς τοῦτον δὲ πάσης τῆς δυνά-
 μεως ἐλθούσης, περὶ τῆς ἐπὶ θάλατταν καταβάσεως
 ἐβουλεύοντο κοινῇ, καὶ περὶ τῆς πορείας. Ἔδοξεν
 οἷν αὐτοῖς μὴ τὴν αὐτὴν ἀναχώρησιν, ἣν περ ἦλθον,
 ποιεῖσθαι· πολὺ γὰρ αὐτῆς ἦν ἔρημον, ἐν ᾧ τροφαίς
 οὐχ ὑπελείμβρινον ἔξιν, δυνάμεως πολεμίας ἀκολου-
 θούσης. Γινόντες δ' ἐπὶ Παφλαγονίας ἀνάξεν γνῆειν,
 οὔτοι μὲν ὠρησαν ἐπὶ Παφλαγονίαν μετὰ τῆς ду-
 νάμεως, κατὰ σχολὴν ὁδοιποροῦντες, ὡς ἂν ἄμει τις
 τροφίς πορίζομενοι.

(C. 26.) Quos lentius, ut comitatum sibi acquirerent, progredientes, Rex, e vulnere validus, nocte assequitur. Pactis induciis, paratum per terras regias transitum et comitatus eoiendi curiam impetrant Graeci: Rex Babylonem triumphans repetit. Ibi quam fortitudinem militum praemiis ornasset: Tissaphernes, qui summos honores Regisque filiam coniugem retulerat, novo Graecos agnigne insectatur. Redit in gratiam cum Aridaeo, caeteros cum Clearcho duces turpi fraude capit. plurimos milites obruncat.

26. Ὁ δὲ βασιλεὺς βέλτιον ἔχων ἀπὸ τοῦ τραύματος, ὡς ἐπύθετο τὴν τῶν ἐναντίων ἀποχώρησιν, νομίσας αὐτοὺς φεύγειν, ὤρησε μετὰ τῆς δυνάμεως κατὰ σπουδῆν. Καταλαβὼν δ' αὐτούς, διὰ τὸ βραδέως ὁδοιπορεῖν, τότε μὲν, ἤδη νυκτὸς οὔσης, ἔγγυς τὴν στρατοπεδείαν ἐποίησατο, ἅμα δ' ἡμέρα διατασσόντων τῶν Ἑλλήνων τὸ στρατόπεδον εἰς μάχην, πέμψας τοὺς ἀγγέλους, κατὰ μὲν τὸ παρὸν εἰς τρεῖς ἡμέρας ἀνοχὰς ἐποίησατο· ἐν δὲ ταύταις συνεφώνησεν, ὥστε αὐτὸν μὲν φιλίαν παρέχεσθαι τὴν χώραν, καὶ τοὺς ἠγησομένους ἐπὶ θάλατταν δοῦναι, καὶ τοῖς διεξιούσιν ἀγορὴν παρέχειν· τοὺς δὲ μετὰ Κλεάρχου μισθοφόρους καὶ τοὺς μετ' Ἀριδαίου πάντας πορεύεσθαι διὰ τῆς χώρας μηδὲν ἀδίκημα ποιοῦντας. Μετὰ δὲ ταῦθ' οὗτοι μὲν περὶ τῆς ὁδοιπορίας ἐγίνοντο· τὴν δὲ δύναμιν ὁ βασιλεὺς ἀπήγαγεν εἰς Βαβυλῶνα. Ἐκεῖ δὲ τῶν κατὰ τὴν μάχην ἀνδραγαθησιάντων καὶ ἀξίαν ἕκαστον τιμήσας, ἔκρινε πάντων ἄριστον γεγενῆσθαι Τισσαφέρην. Διὸ καὶ μεγάλαις αὐτὸν τιμήσας δωρεαῖς, ἔδωκε τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα πρὸς συμβίωσιν, καὶ τὸ λοιπὸν διετέλει πιστότατον ἔχων αὐτὸν φίλον· ἔδωκε δ' αὐτῇ καὶ τὴν ἠγεμονίαν, ὣν Κῦρος ἐπὶ θαλάττης ἤρχε σιτραπειῶν. Ὁ δὲ Τισσαφέρης θεωρῶν τὸν βασιλεῦς δι'

ὄργης ἔχοντα τοὺς Ἕλληνας, ἐπηγγέλατο αὐτῷ ἄπαν-
 τας ἀνελεῖν, ἐὰν αὐτῷ μὲν δυνάμεις δῶ, πρὸς δὲ Ἀμι-
 διαῶν διαλλαγῇ· προδοθήσισθαι γὰρ ὑπὸ τούτου
 τοὺς Ἕλληνας κατὰ τὴν ὁδοπορίαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς
 τοὺς λόγους ἀσμένως δεξιόμενος, τοῦτω μὲν ἔδωκεν
 ἕξ ἀπόσης τῆς δυνάμεως ἐπιλέξας τοὺς κρατίστους
 ὄρους προαιροῖτο. * * * * *

* * * * * ἄλλοις γὰρ ἡγεμόσιν
 ἐλθεῖν, καὶ κατὰ πρόσωπον ἀκοῦσαι τῶν λόγων.
 Ἄκούσας οἱ τε στρατηγοὶ σχεδὸν ἄπαντες μετὰ Κλεάρ-
 χου καὶ τῶν λοχαγῶν, ὡς εἴκοσι, πρὸς Τισσαφέρτην
 ἦλθον· καὶ στρατιωτῶν δὲ πρὸς ἄγορὴν ἐλθεῖν βου-
 λομένων ἠκολούθησαν ὡς διακόσιοι. Τισσαφέρτης
 δὲ τοὺς μὲν στρατηγοὺς εἰς τὴν σκηνὴν ἐκάλεσεν, οἱ
 δὲ λοχαγοὶ πρὸς ταῖς θύραις διέτριβον. Καὶ μετ'
 ὀλίγον ἐκ τῆς Τισσαφέρτους σκηνῆς ἀφθείσης φοι-
 ρικίδος, ὁ μὲν τοὺς στρατηγοὺς ἔνδον συνέλαβε, τοὺς δὲ
 λοχαγοὺς, οἷς ἦν συντεταγμένον, ἐπελθόντες ἀνεῖλον·
 ἄλλοι δὲ τοὺς ἐπὶ τὴν ἄγορὴν ἦκοντας τῶν στρατιω-
 τῶν ἀνήρουν· ἕξ ὧν εἰς φυγὴν εἰς τὴν ἰδίαν παρεμ-
 βολὴν, ἐδήλωσε τὴν συμφορὴν.

(C. 27.) Accepto cladis nuntio perturbati Graeci Chirisophum
 creant imperatorem, hostiumque incursum ferocissime repellunt.
 At Clearchus caeterique ducis, ad Regem missi, necantur. uno di-
 misso Menone. Pergit Tissaphernes levi insectatione laessere
 Graecos ad montes usque Carduchorum; ubi ille copias Ionizum
 versus reducit, hi fundis incolarum impetuntur. Elapsis hac diffi-
 cultate Teribazi amicitia tutius iter per Armeniam aperit.

27. Οἱ δὲ στρατιῶται πυθόμενοι τὴν γεγενημέ-
 να, παρ' αὐτὸν μὲν τὸν καιρὸν ἐξεπλιάγησαν, καὶ

πάντες ἐχούρουν εἰς ἔπλα μετὰ πολλῆς ἀταξίας, ὡς ἀναρχίως οὔσης· μετὰ δὲ ταῦτα, οὐδενὸς αὐτοῖς παρενοχλοῦντος, εἴλοντο στρατηγοὺς μὲν πλείους, ἐνὶ δὲ τῶν ὄλων τὴν ἡγεμονίαν ἀπέδωκαν, Χειρισόφω τῷ Λακεδαιμονίῳ. Οὗτοι δὲ διατάξαντες τὸ στρατόπεδον εἰς τὴν ὁδοιορίαν, ὡς ποτ' αὐτοῖς ἐδόκει κάλλιστα, προῆγον ἐπὶ Πυφλαγονίαν. Τισσαφέρης δὲ τοὺς στρατηγοὺς δῆσας, ἀπέστειλε πρὸς Ἀρταξέρξη. Ἐκεῖνος δὲ τοὺς μὲν ἄλλους ἀνείλε, Μένωνα δὲ μόνον ἀφῆκεν· ἐδόκει γὰρ μόνος οὗτος στασιάζων πρὸς τοὺς συμμίχους προδόσειν Ἕλληνας. Τισσαφέρης δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπακολουθῶν τοῖς Ἕλλησιν ἐξήπειτο, καὶ κατὰ στόμα μὲν οὐκ ἐτόλμα παρατάττεσθαι, φοβούμενος ἀπεγνωσμένων ἀνδρῶν θράσος καὶ ἀπόνοιαν· ἐν δὲ τοῖς εὐθέτοις τόποις παρενοχλῶν, μεγάλοι μὲν οὐδενὶ κακῷ περιβάλλειν αὐτοὺς ἠδύνατο, μικρὰ δὲ βλάβων, μέχρι τοῦ τῶν Καρδούχων καλουμένου ἔθνους ἐπηκολούθησε. Καὶ Τισσαφέρης μὲν οὐδὲν ἔτι δυνάμενος προῆσαι, μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπ' Ἰωνίαν ἀνέξεν· οἱ δὲ Ἕλληνες ἐφ' ἐπιτὰ μὲν ἡμέρας διεπορεύοντο τὰ τῶν Καρδούχων ὄρη, πολλὰ κακὰ πάσχοντες ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων, ἀλκίμων τε ὄντων καὶ τῆς χώρας ἐμπείρων. Ἦσαν δὲ οὗτοι πολέμιοι μὲν τοῦ βασιλέως, ἐλεύθεροι δέ, καὶ τὰ κατὰ πόλεμον ἀσκοῦντες, μάλιστα δ' ἐκπονοῦντες σφειδόναις ὡς μεγίστους λίθους ἐμβάλλειν, καὶ τοξεύμασι ὑπερμεγέθει χρῆσθαι· δι' ὧν τοὺς Ἕλληνας κατατιτρώσχοντες ἐξὑπερδείων τόπων, πολλοὺς μὲν ἀνείλον, οὐκ ὀλίγους δὲ κακῶς διέθεσαν.

Τὰ γὰρ βέλη μείζω καθεστῶτα δυοῖν πηχῶν, ἔδυνε διά τε τῶν ἀσπίδων καὶ θωρακῶν, ὥστε μηδὲν τῶν ὅπλων ἰσχύειν τὴν βίαν αὐτῶν ὑπομένειν. Οὕτω γὰρ φασὶ μεγάλοις αὐτοὺς κεχρησθαι οἰστοῖς, ὥστε τοὺς Ἕλληνας ἐναγκυλοῦντας τὰ ῥιπτόμενα βέλη, τοῦτοις σαυνοῖς χρωμένους ἐξακοντίζειν. Διελθόντες οὖν τὴν προειρημένην χώραν ἐπιπόνως, παρεγενήθησαν πρὸς τὸν Κεντρίτην ποταμόν· ὃν διαβάντες, εἰσέβαλον εἰς τὴν Ἀρμενίαν. Ταύτης δ' ἦν σατραπῆς Τηρήβαζος· πρὸς ὃν σπεισάμενοι, διεπορευόντο τὴν χώραν ὡς φίλοι.

(C. 28.) Sed in montibus Armeniae per nives abducti a via, cum fame et frigore paene ad internecionem conflictantur, amissisque multis et milibus et iumentis, aegre tandem vicus inveniunt, qui fractos tot molestiis ac laboribus, omni victus genere recreant.

28. Ὀδοιποροῦντες δὲ διὰ τῶν Ἀρμενίων ὄρων, ἐλήφθησαν ὑπὸ χιόνος πολλῆς, καὶ παρεκινδύνευσαν ἀπολέσθαι πάντες. Τοῦ γὰρ αἴρος τεταραγμένου, τὸ μὲν πρῶτον καὶ ὀλίγον ἤρξατο χιῶν πίπτειν ἐκ τοῦ περιέχοντος, ὥστε τοὺς Ὀδοιποροῦντας μηδὲν ἐμποδίζεσθαι τῆς εἰς τοῦμπροσθεν πορείας· μετὰ δὲ ταῦτα πνεύματος ἐπιγενομένου, μᾶλλον αἰεὶ κατερόπιετο, καὶ τὴν χώραν ἐπεκάλυπτεν, ὥστε μηκέτι δύνασθαι μήτε τὰς ὁδοὺς μήτε ὀλοσχερῶς τὰς ἰδιότητας τῶν τόπων θεωρεῖσθαι. Διόπερ ἀθυμία τὸ στρατόπεδον ὑπεύδετο καὶ δέος, ἀνακάμπειν μὲν εἰς ἀπώλειαν οὐ βουλομένων, προάγειν δὲ διὰ τὸ πλῆθος τῶν χιόνων οὐ δυναμένων. Τοῦ δὲ χειμῶνος ἐπίτασιν λαμβάνοντος, ἐπεγενήθη πνευμάτων μέγεθος μετὰ πολλῆς χαλάζης, ὥστε, τοῦ συρμοῦ κατὰ

πρόσωπον ὄντος, ἀναγκασθῆναι καθίσαι τὴν δύνα-
 μιν ἅπασα· ἕκαστος γὰρ τὴν ἐκ τῆς ὁδοιπορίας
 κακοπάθειαν ὑπομένειν ἀδυνάτων, οὐ ποτε τύχοι,
 μένειν ἠναγκάζεται. Ἀποροῦντες δὲ πάντες τῶν ἀναγκαι-
 ον, ἐκείνην μὲν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα διε-
 καρτέρουν ὑπαίθριοι, πολλοῖς συνεχόμενοι κακοῖς.
 Διὰ γὰρ τὸ πλῆθος τῆς κατὰ τὸ συνεχὲς ἐκχεομένης
 χιόνος, τὰ τε ὕλα πάντα συνεκαλύφθη, καὶ τὰ σώ-
 ματα διὰ τὸν ἀπὸ τῆς αἰθρίας πάγον περιεφύχθη·
 διὰ τε τὴν ὑπερβολὴν τῶν κακῶν, ὅλην τὴν νύκτα
 διηγρύπνου· καὶ τινες μὲν πῦρ ἐκκαύσαντες, τῆς
 ἀπὸ τούτου βοηθείας ἐτύγχανον· τινὲς δὲ περικα-
 ταληφθέντες ὑπὸ τοῦ πάγου τὰ σώματα, πῦσαν
 ἀτεγίνωσκον ἐπικουρίαν, τῶν ἀκρωτηρίων αὐτοῖς
 σχεδὸν ἀπάντων ἀπονεκρουμένων. Διόπερ ὡς ἡ νύξ
 διήλθε, τῶν δ' ὑποζυγίων τὰ πλεῖστα εὐρέθη διε-
 φθαρμένα, καὶ τῶν ἀνδρῶν πολλοὶ μὲν τετελευτη-
 κότες, οὐκ ὀλίγοι δὲ τὴν μὲν ψυχὴν ἔχοντες ἔμφο-
 ρα, τὸ δὲ σῶμα διὰ τὸν πάγον ἀκίνητον· ἔτιοι δὲ
 καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐτυφλώθησαν, διὰ τε τὸ ψύχος
 καὶ τὴν ἀνταύγειαν τῆς χιόνος. Καὶ τελῶς ἂν ἅπαν-
 τες διεφθάρησαν, εἰ μὴ βραχὺ διελθόντες εὖρον
 κώμας γεμούσας τῶν ἐπιτηδείων. Αὐταὶ δὲ τὰς μὲν
 τοῖς ὑποζυγίοις καταβάσεις εἶχον ὄρνυκτας, τὰς δὲ
 τοῖς ἀνδράσι κατὰ κλιμάκων, [ταῖς οἰκίαις ἐγκατα-
 βαίνουσι·] τὰ τε βοσκήματα τρεφόμενα χόρτῳ, τοῖς
 δ' ἀνδράσι πολλὴν ἀφθονίαν πάντων τῶν πρὸς τὸ
 εἶν ἠναγκαίων.

(C. 29.) Inde Phasiū fl. transgressi, Tachorum Phasianorumque terras permeant; ubi incolarum, qui eos læcessiverant, villis poliuntur, magnaue solita strage, complures dies quieti dant. Hinc Chaldaeorum et Scutinorum regionem emensi, facto cum principe Gymnasiarum foedere, in Chenium montem evadunt, unde somniam lactitia mare prospectant. Erectis illic in expeditionis memoriam tropaeis, cum Macronum gente amicitiam iungunt, veniuntque ad Colchos, quorum impetu represso, ex agris magnas prædas congerunt.

29.² Ἐμμείναντες δὲ ταῖς κόμαις ἡμέρους ὀκτώ, παρεγενήθησαν εἰς τὸν Φᾶσιν ποταμόν. Ἐκεῖ δὲ τέτταρας ἡμέρους διανύσαντες, διεπορεύοντο τὴν Τίτων καὶ Φασιανῶν χώραν. Ἐπιθεμένον δ' αὐτοῖς τῶν ἐγχωρίων, τούτους μὲν ἐν τῇ μίχῃ νικήσαντες, πολλοὺς ἀνείλον· αὐτοὶ δὲ καταλαβόντες τὰς τῶν ἐγχωρίων κτήσεις γεμούσας ἀγαθῶν, ἐνδιέτριψαν ἐν αὐταῖς ἡμέρας πεντεκαίδεκα. Ἀναζεύξαντες δὲ ἐκεῖθεν, διῆλθον τὴν Χαλδαίων καλουμένην χώραν ἐν ἡμέραις ἐπτά, καὶ παρεγενήθησαν πρὸς τὸν Ἄσπαρον ὀνομαζόμενον ποταμόν, ὄντα τὸ πλάτος πλείθρων τεττάρων. Ἐντεῦθεν δὲ διὰ τὰ Σκουτίνων πορευόμενοι, διῆλθον ὁδὸν πεδιήν· ἐν ἧ τρεῖς ἡμέρας αὐτοὺς ἀνέλαβον, εὐποροῦντες ἅπαντων τῶν ἀναγκαιῶν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀναζεύξαντες, τεταρταῖοι παρεγενήθησαν πρὸς πόλιν μεγάλην Γευμισίαν ὀνομαζομένην. Ἐκ δὲ ταύτης ὁ τῶν τόπων τούτων ἀφηγούμενος ἐσπέισατο πρὸς αὐτούς, καὶ τοὺς ὀδηγήσοντας ἐπὶ θάλατταν συνέστησεν. Ἐν ἡμέραις δὲ πεντεκαίδεκα παραγενόμενοι ἐπὶ τὸ Χήτιον ὄρος, ὡς εἶδον πορευόμενοι οἱ πρῶτοι τὴν θάλατταν, περιχαρεῖς ἦσαν, καὶ τοιαύτην ἐποίουν κραυγὴν, ὥστε τοὺς ἐπὶ τῆς οὐραγίας ὄντας, ὑπολαμβάνοντας πολεμίων ἔφοδον εἶναι, χωρεῖν εἰς ὄπλα. Ὡς δ' ἅπαντες ἀνέ-

βησαν ἐπὶ τὸν τόπον, ἐξ οὗ τὴν θάλατταν ἦν ὄρεϊν, τοῖς θεοῖς ἀνατείναντες τὰς χεῖρας, ἠὺχαρίστουν ὡς ἤδη διασεσωσμένοι· συνερέγκαντες δ' εἰς ἓνα τόπον λίθους παμπληθεῖς, καὶ ποιήσαντες ἐξ αὐτῶν ἀναστήματα μεγάλα, σκῦλα τῶν βαρβάρων ἀνέθεσαν, βουλόμενοι τῆς στρατείας ἀθάνατον ὑπόμνημα καταλιπεῖν· καὶ τῷ μὲν ὁδηγήσαντι φιάλην ἰοργυρῶν καὶ στολὴν Περσικὴν ἐδώρησαντο· ὃς δεῖξας αὐτοῖς τὴν ἐπὶ Μάκρωνας ὁδόν, ἀπηλλάγη. Οἱ δ' Ἕλληνες εἰςβαλόντες εἰς τὴν τῶν Μικρῶνων χώραν, ἐσπέισαντο, καὶ πρὸς πίστιν παρὰ μὲν ἐκείνων λόγῃν ἔλαβον βαρβαρικὴν, αὐτοὶ δ' Ἑλληνικὴν ἔδωκαν· ταῦτα γὰρ ἔφασαν αὐτοῖς οἱ βάρβαροι διὰ προγόνων παραδεδῶσθαι πρὸς πίστιν βεβαιότατα. Ὡς δὲ τοὺς τούτων ὄρους διῆλθον, παρεγενήθησαν εἰς τὴν τῶν Κόλχων χώραν. Εἰς ἣν ἀθροισθέντων τῶν ἐγχοριῶν ἐπ' αὐτούς, τούτους μὲν κρατήσαντες μάχῃ, πολλοὺς ἀνεῖλον· αὐτοὶ δὲ λόφον ὄχυρόν καταλαβόμενοι, τὴν χώραν ἐπόρθουν, καὶ τὰς ὑφελείας εἰς τοῦτον ἀθροίσαντες, ἀφθόως ἑαυτοὺς ἀνελάμβανον.

(C. 30.) Sed gustatum eius regionis mel Graecorum nullis insaniam induxit. Recuperata mentis sanitate, Trapezuntem petunt, ubi benigno hospitio suscepti, sacra Herculi Iovique Servatori peragunt. Tum Chirisophus Byzantium mittitur ad naves comparandas. Quo diutius remorante, postquam Graeci in finitima excurrerant, Cerasuntem tendunt. Hinc profecti, gentem Mosynoecorum adeunt, barbaram maxime et ferocem, pugna atrocissima subigendam.

30. Εὐρίσκετο δὲ καὶ σμήνη παμπληθῆ περι τοὺς τόπους, ἐξ ὧν πολυτελῆ προσεφέρετο κηρία· τούτων δ' οἱ γευσάμενοι παραλόγῳ περιέπιπτον συυ-

τιώματι. Οἱ γὰρ μεταλαμβάνοντες αὐτῶν, ἄφρονες ἐγί-
 νοντο, καὶ πίπτοντες ἐπὶ τὴν γῆν, ὅμοιοι τοῖς τετε-
 λευτηκόσιν ὑπῆρχον· πολλῶν δὲ φαγόντων διὰ τὴν
 γλυκύτητι τῆς ἀπολαύσεως, ταχὺ τὸ πλῆθος ἐγγύ-
 ρει τῶν πεπτωκότων οἷονεὶ τροπῆς ἐν πολέμῳ γεγε-
 νημένης. Ἐκείνην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν ἠθύνησεν
 ἡ δύναμις, καταπεπληγμένη τό, τε παράδοξον καὶ τὸ
 πλῆθος τῶν ἡτυχηκότων· τῇ δ' ὑστεραίᾳ περὶ τὴν
 αὐτὴν ὥραν ἄπαντες ἐκιντοὺς ἀνελάμβυγον, καὶ κατ'
 ὀλίγον ἀνακτώμενοι τὸ φρονεῖν, ἀνέστησαν, καὶ τὸ
 σῶμα διετέθησαν ὁμοίως τοῖς ἐκ φαρμικοποσίας
 διασωθεῖσιν. Ὡς δ' ἀνέλαβον ἐκιντοὺς, ἐν τρισὶν
 ἡμέραις ἐπορεύθησαν εἰς Τραπεζοῦντα, πόλιν Ἑλλη-
 νίδα, Σινωπέων μὲν ἄποικον, κειμένην δὲ ἐν τῇ Κόλ-
 ζων χῶρα. Ἐνταῦθα δὲ διατρίψαντες ἡμέρας τριά-
 κοντα, παρὰ μὲν τοῖς ἐγγχωριοῖς λιμπρῶς ἐξενίσθη-
 σαν, αὐτοὶ δὲ τῷ τε Ἡρακλεῖ καὶ Διὶ σωτηρίῳ θυ-
 σίαν ἐποίησαν καὶ γυμνικὸν ἀγῶνα, καθ' ὃν τόπον
 φασὶ προσπλεῦσαι τὴν Ἀργὸν καὶ τοὺς περὶ Ἰάσους.
 Ἐκεῖθεν δὲ Χειρίσοφον μὲν τὸν ἀφηγούμενον ἀπέ-
 στειλαν εἰς Βυζάντιον ἐπὶ πλοῖα καὶ τριήρεις· ἐλέ-
 γετο γὰρ εἶναι φίλος Ἀναξιβίῳ τῷ Βυζαντίων ναυ-
 άρχῳ· τοῦτον μὲν οὖν ἐπὶ κέλητος ἐξέπεμψαν· λα-
 βόντες δὲ τῶν ἐπικώπων δύο πλοιάρια παρὰ τῶν
 Τραπεζοῦντίων, ἐλήστευον τοὺς περιοικοῦντας βια-
 βίρους καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. Ἐφ' ἡμέ-
 ρας μὲν οὖν τριάκοντα περιέμειναν τὸν Χειρίσοφον·
 ὡς δ' ἐκεῖνος ἐβράιδυεν, αἱ δὲ τροφαὶ τοῖς ἀνθρώ-
 ποις ἐσπάριζον, ἀνέξυζον ἐκ Τραπεζοῦντος, καὶ

τριταῖοι παρεγενήθησαν εἰς Κεραισοῦντα, πόλιν Ἑλληρίδα, Σινωπέων ἄποικον. Ἐν ταύτῃ δὲ ἡμέρῃς διέτριψαν τινες, παρεγενήθησαν εἰς τὸ τῶν Μοσυνοίκων ἔθνος. Τῶν δὲ βαρβάρων συστημαέντων ἐπ' αὐτούς, ἐκράτησαν μάχῃ, καὶ πολλοὺς ἀνεῖλον· συμφυρόντων δὲ εἰς τι χωρίον, ἐν ᾧ κατοικοῦν ἐπιωρόφους ἔχοντες ξυλίλους πύργους, συνεχεῖς προσβολῆς ποιησάμενοι, κατὰ κράτος εἶλον. Ἦν δὲ τὸ χωρίον τοῦτο μητρόπολις τῶν ἄλλων ἐρουμάτων, ἐν ᾧ καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν κατοικεῖ τὸν ὑψηλότετον τόπον ἔχων. Ἔθος δ' ἔχει πάτριον μένειν ἐν αὐτῷ τὸν πάντα βίον, καὶ κεῖθεν διαδοῦναι τοῖς ὄχλοις τὰ προστέγματα. Βαρβαρότητα δ' ἔφασαν οἱ στρατιῶται τοῦτο διεληλυθέναι τὸ ἔθνος, καὶ ταῖς μὲν γυναῖξιν αὐτοὺς πλησιάζειν ἑπάντων ὀρώωντων· τοὺς δὲ παῖδας τῶν πλουσιωτάτων τρέφεσθαι καρῦοις ἐφθοῖς· ἅπαντας δ' ἐκ παιδὸς στήμασι τὸν τε γῶπον καὶ τὰ στήθη καταπεποικίλθαι. Ταύτην μὲν οὖν τὴν χώραν ἐν ἡμέρῃς ὀκτὼ διεπορεύθησαν· τὴν δ' ἐχομένην ἐν τρισίν, ἣν ἐκάλον Ἰβυρηγνήν

(C. 31) Inde Cotyora urbem assequuti, ab Heracleensibus et Sinopensibus navigia impetrant. Interea rediit ad suos Chirisophus, sed sine navibus. Tum itaque Heracleam, et inde porro pacinusulam Acherusiam transvecti, quum pedestri itinere Bithyniae periculis evasissent, tandem Chrysopolin pervenerunt. Hinc alii in patriam suam redierunt [proximo demum anno, Ol. XCV, 1.], alii in Chersoneso ad finitimam Thraciae urbem oppugnandam substituerunt.

31. Καὶ κεῖθεν εἰς Κοιῦωρα πόλιν παρεγενήθησαν Ἑλληρίδα, Σινωπέων ἄποικον. Ἐν ταύτῃ δὲ πεντήκονθ' ἡμέρας διέτριψαν τοὺς περιοίκοις τῆς Παφλαγονίας τε καὶ τοὺς ἄλλους βαρβάρους ληστεύ-

οντες. Ἰρακλειῶται δὲ καὶ Σινωπεῖς ἀπέστειλαν αὐτοῖς πλοῖα, δι' ὧν αὐτοῖτε καὶ τὰ σκευοφόρα διεκομίσθησαν. Ἡ δὲ Σινώπη Μιλησίων μὲν ἦν ἄποικος, κειμένη δ' ἐν τῇ Παιφλαγονίᾳ, μέγιστον εἶχεν ἀξίωμα τῶν περὶ τοὺς τότους· ἐν ἣ δὴ καθ' ἡμᾶς ἔσχε Μιθριδάτης, ὁ πρὸς Ῥωμαίους διαπολεμήσας, τὰ μέγιστα βασίλεια. Παρεγενήθη δὲ καὶ ἐνταῦθα Χειρίσοφος, ὁ πρὸς τὰς τριήρεις ἀπεσταλμένος, ἄπρακτος. Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι Σινωπεῖς φιλοφρόνως αὐτοὺς ξείσαντες, ἀπέπεμψαν αὐτοὺς κατὰ θάλατταν εἰς Ἰρακλειαν Μεγαρέων ἄποικον· καὶ καθωρμίσθη πᾶς ὁ στόλος πρὸς τὴν Ἀχερουσίαν χερσόνησον, ὅπου φασὶν Ἰρακλείᾳ τὸν ἐξ ἁδου Κέρβερον ἀναγαγεῖν. Ἐκεῖθεν δὲ περὶ διὰ Βιθυνίας πορευόμενοι, κινδύνοις περιέπιπτον, τῶν ἐγχωρίων ἐξαπτομένων κατὰ τὴν πορείαν. Μόγισ οὖν διεσώθησαν εἰς τὴν Χρυσόπολιν τῆς Χαλκηδονίας οἱ περιλειφθέντες ἀπὸ μυρίων τριςχίλιοι ὀκτακόσιοι. Ἐκεῖθεν δὲ ῥαδίως ἴδῃ τὸ λοιπὸν τινες μὲν διεσώθησαν εἰς τὰς πατρίδας, οἱ δὲ λοιποὶ περὶ τὴν Χερσόνησον ἀθροισθέντες ἐπόρθουν τὴν παρικειμένην Θρακῶν πόλιν. Ἡ μὲν οὖν ἐπ' Ἀρταξέρξην Κύρου στρατεία τοιοῦτον ἔσχε τὸ τέλος.

(C 32.) Athenis interca triginta tyranni exsilio et eade in cives grassantur. Horum vindiccs exorti Thiebani, Thrasybulo, uni exsulum, copias tradunt, quibus Phylam occupans, Atticam invadendi prolixam nanciscitur occasionem. In eum itaque tyranni exercitum educunt, cives dominationis pertaesos Piraeo tenent conclusos, Eleusinius Salaminiosque, qui cum exulibus conspiraverant, capite muletant. Hinc augeri in castris Thrasybali profugorum numerus. Tyranni autem, qui frustra cum oblata imperii societate

sollicitarant, auxilia petere a Spartanis, et circa Acharnas castrum ponere.

32. Οἱ δ' ἐν ταῖς Ἀθήναις δυναστεύοντες τριάκοντα τύραννοι, καθ' ἡμέραν οὐκ ἐπαύοντο τοὺς μὲν φυγαδεύοντες, τοὺς δὲ ἀναιροῦντες. Τῶν δὲ Θηβαίων ἀγανακτούντων ἐπὶ τοῖς γινομένοις, καὶ φιλοφρόνως τοὺς φυγάδας ὑποδεχομένων, Θρασύβουλος ὁ Στειριεὺς ὀνομαζόμενος, ὢν Ἀθηναῖος, ὑπὲρ δὲ τῶν τριάκοντα πεφυγαδευμένος, συνεργοῦντων αὐτῷ λάθρα τῶν Θηβαίων, κατελάβετο χωρίον τῆς Ἀιτικῆς, ὀνομαζόμενον Φυλῆν. Ἦν δὲ τὸ φρούριον ὄχυρόν τε σφόδρα, καὶ τῶν Ἀθηναίων ἀπέχον σταδίους ἑκατόν, ὥστε πολλὰς ἰσορμίας αὐτοῖς παρέχεσθαι πρὸς τὴν ἔφοδον. Οἱ δὲ τριάκοντα τύραννοι πυθόμενοι τὸ γεγονός, τὸ μὲν πρῶτον ἐξήγαγον ἐπ' αὐτοὺς τὴν δύναμιν ὡς πολιορκήσοντες τὸ χωρίον· πλησίον δὲ τῆς Φυλῆς αὐτῶν στρατοπεδεύοντων, ἐπεγενήθη πολὺς νικητός· καὶ τινῶν ἐπιχειρησάντων μετασκηροῦν, οἱ πολλοὶ φεύγειν αὐτοὺς ὑπέλαβον, καὶ πλησίον τινὰ πολεμίαν δύναμιν εἶναι· ἐμπεσόντος δὲ εἰς τὸ στρατόπεδον Θορύβου τοῦ καλουμένου Πανικοῦ, μετεστρατοπέδευσαν εἰς ἕτερον τόπον. Οἱ δὲ τριάκοντα θεωροῦντες τοὺς πολίτας ἐν Ἀθήναις, ὅσοι μὴ μετεῖχον τῆς τῶν τριεχιλίων πολιτείας, μετῴκισαν αὐτοὺς εἰς τὸν Πειραιᾶ, καὶ τοῖς ξενικοῖς ὄτλοις διακατεῖχον τὴν πόλιν· Ἐλευσινίους δὲ καὶ Σαλαμινίους αἰτιασάμενοι τὰ τῶν φυγάδων φρονεῖν, ἅπαντας ἀνεῖλον. Τούτων δὲ προαιτημένων, πολλοὶ

τῶν φυγίδων συνέροῦσθαι πρὸς τοὺς περὶ Θρασύβου-
 λου, * * * * φανεροῦς μὲν περὶ τιῶν αἰχμαλώτων
 διαλεξόμενοι, λάθρα δὲ συμβουλεύειν αὐτῷ τὸ δια-
 λῦσαι τὸ συνεστηκὸς φυγαδικόν, καὶ μεθ' αὐτῶν τῆς
 πόλεως δυναστεύειν, ἀντὶ Θηραμένους προαιρεθέν-
 τα· λαβεῖν δ' ἐξουσίαν δέκα τῶν φυγίδων, οὓς ἂν
 προαιρηθῆται, κατὰγειν εἰς τὴν πατρίδα. Ὁ μὲν οὖν
 Θρασύβουλος ἔφησε προκρίνειν τὴν ἑαυτοῦ φυγὴν
 τῆς τῶν τριάκοντα δυναστείας, καὶ τὸν πόλεμον οὐ
 καταλύσειν, εἰ μὴ πάντες οἱ πολῖται κατέλθωσι, καὶ
 τὴν πάτριον πολιτείαν ὁ δῆμος ἀπολάβῃ· οἱ δὲ τρι-
 άκοντα, θεωροῦντες πολλοὺς μὲν ἄφ' ἑαυτῶν ἀφι-
 σταμένους διὰ τὸ μῖσος, τοὺς δὲ φυγάδας ἀεὶ πλεί-
 ονους γινομένους, ἀπέστειλαν εἰς Σπάρτην πρόξρεις
 περὶ βοηθείας· αὐτοὶ δ' ὅσους ἠδύναντο πλείστους
 ἀθροίσαντες, ἐν ὑπαίθρῳ περιεστρατοπέδευσαν περὶ
 τῆς ὀνομιζομένης Ἀχαιῆς.

(C. 33.) Quae castra Thrasybulus ex improvise adortus. Pirae-
 eum occupat et Munychiam, a Critia strenue oppugnata. Fugis
 tandem tyrannia, undique et exules et cives Thrasybuli partes se-
 quuntur, qui ad ipsam obsidendam urbem se comparabat. His molis
 Athenienses, pro triginta tyrannis, urbe expulsis, decemviro sibi
 praeficiant, non illos meliores: qui, abiecto pacis integrandae stu-
 dio, auxilia Laedaeomone arcessunt, duce Ly sandro. Tandem Pau-
 sanias, vel Ly sandro invidens, vel Spartanorum famae consulens
 magna cum manu Athenas profectus, oppidanos cum exulibus re-
 conciliat, pristinamque civitati democratiam restituit. [Male. Re-
 dierat iam libertas Athenis Arch. Euclide, Ol. XCIV, 2.]

33. Ὁ δὲ Θρασύβουλος τὴν ἱκανὴν τοῦ χωρίου
 καταλιπὼν φυλακὴν, ἐξήγαγε τοὺς φυγάδας, ὄντας
 χιλίους καὶ διακοσίους· ἐπιθέμενος δὲ τῇ τῶν ἐνιν-
 τῶν παρεμβολῇ νυκτὸς ἀπορροδοκῆτις, καὶ συχροὺς
 ἀποκτείνας, τοὺς ἄλλους διὰ τὸ παρῆδοξον ἐξέτληξε,

καὶ φυγεῖν εἰς Ἀθήνας ἠνάγκασε. Μετὰ δὲ τὴν μάχην ὁ Θρασύβουλος εὐθύς μὲν ὤρμησεν ἐπὶ τὸν Πειραιέα, καὶ κατελάβετο τὴν Μουνυχίαν, λόφον ἔρημον καὶ καρτεράν· οἱ δὲ τύραννοι, τῇ δυνάμει πικρῶς καταβάντες εἰς τὸν Πειραιέα, προσέβαλον τῇ Μουνυχίᾳ, Κριτίου τὴν ἡγεμονίαν ἔχοντος. Ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον τῆς μάχης καρτερώς γενομένης, οἱ μὲν τύραννοι τοῖς πλήθεσιν ὑπερεῖχον, οἱ δὲ φυγάδες τῇ τῶν τόπων ὀχυρότητι. Τέλος δὲ Κριτίου πεσόντος, οἱ μετὰ τῶν τριάκοντα κατέπλάγησαν, καὶ πρὸς τοὺς δμαλωτέρους τόπους κατέφυγον, οὐ τολμώντων τῶν φυγᾶδων εἰς ἐκείνους καταβαίνειν. Μετὰ δὲ ταῦτα, συχνῶν ἀφισταμένων πρὸς τοὺς φυγάδας, οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον ἐξαίφνης ἐπέθεντο τοῖς ἐναντίοις, καὶ μάχη κραιπνήσαντες, ἐκυρίευσαν τοῦ Πειραιέως. Εὐθύς δὲ πολλοὶ μὲν τῶν ἐκ τῆς πόλεως, ἐπιθυμοῦντες ἀπαλλαγῆναι τῆς τυραννίδος, συνέρροον εἰς τὸν Πειραιέα· πάντες δ' οἱ κατὰ τὰς πόλεις διεθροῦντο φυγάδες, ἀκούοντες τὰ προτερήματα τῶν περὶ Θρασύβουλον, ἤκον εἰς Πειραιέα, καὶ τὸ λοιπὸν ἤδη πολὺ ταῖς δυνάμεσιν οἱ φυγάδες ὑπερεῖχον· διὸ καὶ πολιορκεῖν τὴν πόλιν ἐπεχείρησαν. Οἱ δ' ἐν ταῖς Ἀθήναις τοὺς μὲν τριάκοντα τῆς ἀρχῆς παύσαντες, ἐκ τῆς πόλεως ἐξέπεμψαν, δέκα δ' αἰδρωσὶ κατέστησαν αὐτοκράτορας, εἰ δύναιντο μάλιστα φιλικῶς διαλύεσθαι τὸν πόλεμον. Οὗτοι δὲ παραλαβόντες τὴν ἀρχήν, τούτων μὲν ἡμέλησαν, ἑαυτοὺς δὲ τυράννους ἀποδείξαντες, ἀπὸ Λακεδαιμόνος τετραράκοντα ναῦς μετεπέμψαντο, καὶ στρα-

τιώτας χιλίους, ὧν ἦρχε Λύσανδρος. Πανσανίης δὲ ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεύς, φθοιῶν μὲν τῷ Λυσάνδρῳ, θεωρῶν δὲ τὴν Σπάρτην ἀδοξοῦσαν παρὶ τοῖς Ἕλλησιν, ἀνέξενε μετὶ δυνάμεως πολλῆς, καὶ παραγεννηθεὶς εἰς Ἀθήνας, διήλλαξε τοὺς ἐν τῇ πόλει πρὸς τοὺς φυγάδας. Διόπερ Ἀθηναῖοι μὲν ἐκουίσαντο τὴν πατρίδα, καὶ τὸ λοιπὸν τοῖς ἰδίοις τόμοις ἐπολιτεύσαντο· τοῖς δ' εὐλαβουμένοις μὴ τι πάθωσι διὰ τὰ γενόμενα κατὰ τὸ συνεχὲς αὐτῶν ἀδικήματα, τὴν Ἐλευσίνα κατοικεῖν συνεχώρησαν.

(C. 34.) Eiei in gratiam redeunt cum Lacedaemoniis. Hi, pacatis reliquis Graeciae populis, in Messenios arma movent, eusque Graecia exterminant. Migrant exsules in Siciliam et Cyrenen. Sed iuncti Cyrenacis, quas Aristo urbe eiecerat, dum seditionem adversus illum adiuvant, utrimque magna Cyrenaeorum edita strage, prope omnia in praelio occumbunt. — Romanorum tunc colonia Velitras deducta.

34. Ἠλεῖοι δὲ, φοβηθέντες τὴν τῶν Λακεδαιμονίων ὑπεροχὴν, κατέλευσαν τὸν πρὸς αὐτοὺς πόλεμον, ἐφ' ᾧ τὰς τριῆρεις δοῦναι Λακεδαιμονίοις, καὶ τὰς περιοικούσας πόλεις αὐτοτόμους ἀφεῖναι. Λακεδαιμόνιοι δὲ, καταλελυκότες τοὺς πολέμους, καὶ σχολὴν ἔχοντες, ἐστράτευσαν ἐπὶ Μεσσηνίους· ὧν οἱ μὲν ἐν Κεφαλληνίᾳ φρούριόν τι κατώκουν, οἱ δὲ Νεῦτακτον ἐν τοῖς προσεσπερίοις λεγομένοις Λοκροῖς, δόντων Ἀθηναίων. Ἐκβαλόντες δ' αὐτοὺς ἐκ τῶν τόπων, ἀπέδωκαν τὰ φρούρια, τὸ μὲν τοῖς τὴν Κεφαλληνίαν οἰκοῦσι, τὸ δὲ τοῖς Λοκροῖς. Οἱ δὲ Μεσσηνιοὶ, διὰ τὸ παλαιὸν πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας μῖσος πανταχόθεν ἐλαυνόμενοι, μετὰ τῶν ὀπλῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, καὶ τινες μὲν αὐτῶν

πλεύσαντες εἰς Σικελίαν, ἐγένοντο Διονυσίου μισθοφόροι· τινὲς δ' εἰς Κυρήνην ἔπλευσαν, περὶ τριεχλίουσ ὄντες, καὶ μετὰ τῶν ἐκεῖ φυγάδων ἐτάχθησαν. Οἱ γὰρ Κυρηναῖοι κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν ἐν ταραχῇ καθειστήκεισαν, Ἀρίστωτος καὶ τινῶν ἐτέρων κατελιηφότων τὴν πόλιν. Προςφάτως μὲν πεντακόσιοι οἱ δυνατώτατοι τῶν Κυρηναίων ἀνήρηντο· τῶν δὲ ἄλλων ἐπεφεύγισαν οἱ χαριέστατοι. Οἱ μὲν ἄλλοι φυγάδες προσλαμβανόμενοι τοὺς Μεσσηνίους, παρατάξαντο πρὸς τοὺς τὴν πόλιν κατελιηφότας· καὶ τῶν μὲν Κυρηναίων πολλοὶ παρ' ἀμφοτέροις ἔπεσον· οἱ δὲ Μεσσηνιοὶ σχεδὸν ἅπαντες ἀνῆρέθησαν. Μετὰ δὲ τὴν παράταξιν οἱ Κυρηναῖοι πρὸς ἀλλήλους διαπρεσβευσάμενοι διηλλάγησαν, καὶ παραχοῆμα ὀρκωμοτήσαντες μὴ μνησικακήσειν, κοινῇ τὴν πόλιν κατώκησαν. Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Ῥωμαῖοι προσέθηκαν οἰκήτορας εἰς τὰς ὀνομαζόμενας Οὐελίτρας.

(C. 35.) Olymp. XCV, 1. a. C. 398. Arch. Lachete, Tribb. m. c. p. Man. Aemilio, App. Claudio, M. Quintilio, L. Iulio, M. Furio Fuso et L. Valerio, Artaxerxes, bello perfunctus, [Pharnabazum et] Tissaphernem mittit ad maritimas Asiae provincias in fidem recipiendas. Quaruu praefecti, perfidiae poenam extinecentes, placare Tissaphernem; Tamos autem, Ioniae satrapes, ad Psammitichum, Aegypti regem, aufugere: qui occiso profugo, eius opibus potitus est. Graecae civitates, quamquam deprecantibus Lacedaemoniis, a barbaris hostiliter oppressae sunt.

35. Τοῦ δ' ἔτους τούτου διελεύθοντος, Ἀθήνησι μὲν ἦρχε Λάχης, ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ τὴν ἕπατον ἀρχὴν διώκουν χιλίοχοι, Μάνιος Λιμίλιος, Ἄππιος Κλαύδιος, Μάρκος Κοῦγκιτίλιος, Λεύκιος Ἰούλιος, Μάρκος Φούριος, καὶ Λεύκιος Οὐαλέριος· ἐγενήθη δὲ

καὶ Ὀλυμπιάς πέμπτη πρὸς ταῖς ἐννεήκοντα, καθ' ἣν ἐνίκη στάδιον Μίνως Ἀθηναῖος. Κατὰ δὲ τούτους τοὺς χρόνους, Ἀρταξέρξης μὲν ὁ τῆς Ἀσίας βασιλεὺς καιταπεπολεμηκῶς Κύρον, ἀπεισάλλει Φαρνάβζον περιληψόμενον πάσας τὰς ἐπὶ θαλάττῃ σατραπείας. Διότι οἱ Κύρῳ συμμαχήσαντες σατραπῆαι καὶ πόλεις ἐν ἡγωνίᾳ πολλῇ καθειστήκεισαν, μὴ ποτε δῶσι τιμωρίαν ὑπὲρ ὧν ἐξήμαρτον εἰς τὸν βασιλέα. Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι σατραπῆαι διαπρεσβευσάμενοι πρὸς Τισσαφέρην, ἐξεθεράπευον, καὶ τὰ καθ' αὐτοὺς ἐτίθεντο πρὸς αὐτόν, ὅπως ποί' ᾖσιαν δυνατοί. Ταμῶς δὲ μέγιστος ὧν αὐτῶν, καὶ τῆς Ἰωνίας ἀφηγούμενος, εἰς τὰς τριήρεις ἐνέθετο τὰ χρημίτι καὶ τοὺς νιούς ἅπαντας, πλὴν ἐνὸς τοῦ καλομένου μὲν Γάου, μετὰ δὲ τινος χρόνους ἀφηγησαμένου τῶν βασιλικῶν δυνάμεων. Εὐλαβηθεὶς οὖν ὁ Ταμῶς τὸν Τισσαφέρην, ἀπῆρεν εἰς Αἴγυπτον μετὰ τοῦ στόλου, καὶ κατέφυγε πρὸς Φαμίτιχον τὸν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων, ἀπόγονον ὄντα τοῦ Φαμίτιχου. Οὕσης δ' αὐτῷ προσγεγενημένης εὐεργεσίας εἰς τὸν βασιλέα, διελάμβανε τοῦτον ἕξειν οἰοεῖ τινα λιμένα τῶν ἀπὸ τοῦ βασιλέως κινδύνων. Ὁ δὲ Φαμίτιχος τὴν τε εὐεργεσίαν καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἰκέτας ὄσιον παρ' οὐδὲν ἡγησάμενος, ἀπέσφαξε τὸν ἰκέτην καὶ φίλον μετὰ τῶν τέκνων, ὅπως τῶν τε χρημιάτων καὶ τοῦ στόλου γένηται κύριος. Αἱ δὲ κατὰ τὴν Ἀσίαν πόλεις Ἑλληνίδες, πυνθανόμεναι τὴν Τισσαφέρην κατὰβασιν, περὶ σφῶν ἡγωνιῶσαι, πρὸς Ἀακεδαιμονίους ἔπεμψαν πρέσβεις, δεόμεναι μὴ περι-

δεῖν αὐτὰς ὑπὸ τῶν βαρβάρων γινομένας ἀναστῆ-
τους. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι βοηθήσειν ἐπαγγελια-
μενοι, πρὸς Τισσαφέρην ἐπεμψαν πρέσβεις, τοῖς
ἐροῦντας μὴ ὄπλα πολέμια ἐπιφέρειν ταῖς Ἑλληνίσιν
πόλεσι. Τισσαφέρης δὲ μετὰ δυνάμεως ἐπὶ πρώτην
ἐλθὼν τὴν Κυμαίων πόλιν, τὴν τε χώραν ἐπόρθησεν
ἄπασιν, καὶ πολλῶν αἰχμαλώτων ἐγκρατὴς ἐγένετο.
μετὰ δὲ ταῦτα συγκλείσας αὐτοὺς εἰς πολιορκίαν, ὡς
ὁ μὲν χειμῶν συνήγγισε, τὴν δὲ πόλιν ἐλεῖν οὐκ ἠδύ-
νατο, τοὺς αἰχμαλώτους πολλῶν χρημάτων ἀπελύ-
τρωσε, καὶ τὴν πολιορκίαν ἔλυσε.

(C. 36.) Inde Lacedaemonii pro Graecis in Asia bellum infe-
runt Persis, duce Thimbrone. Is conscriptis sociis, Magnesium
recuperat: tum Tralles incassum adortus, Magnesium repetit,
transfertque eam ad montem Thoracem. Mox sub Tissaphernis
adventu Ephesum se recipit.

36. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐπὶ τὸν πρὸς βασιλέα πό-
λεμον Θίμβρονα καταστήσαντες ἡγεμόνα, χιλίους
μὲν τῶν πολιτῶν ἔδωκαν, παρὰ δὲ τῶν συμμάχων
ἐκέλευσαν στρατολογεῖν οὓς ἂν αὐτῷ φαίνηται συμ-
φέρειν. Ὁ δὲ Θίμβρων πορευθεὶς εἰς Κύρινθον,
καὶ κατὰ τῶν συμμάχων μεταπεμφόμενος στρα-
τιώτης, ἐξέπλευσεν εἰς Ἐφεσον, ἔχων οὐ πλείους πεν-
τακισχιλίων. Ἰκεῖ δὲ ἔκ τε τῶν ἰδίων πόλεων καὶ
τῶν ἄλλων ὡς διαχιλίους καταγράψας, ἀνέζειξε, τοὺς
πάντας ἔχων οὐ πλείους ἐπτακισχιλίων. Αἰελθὼν δ'
ὡς ἐκιστὸν εἴκοσι σταδίους πρὸς Μιγνησίαν, ἧς ἦρχε
Τισσαφέρης, ταύτην δ' ἐξ ἐφόδου παραλαβὼν, καὶ
ταχέως ἐπὶ Τροίλλεις τῆς Ἰωνίας πορευθεὶς, ἐπεχεί-
ρησε πολιορκεῖν τὴν πόλιν· οὐδὲν δὲ δυνάμενος προῦ-
ξαι δι' ὀχρότητα, πάλιν εἰς Μιγνησίαν ἀπεχώρησε.

Ταύτης δ' οὔσης ἀτειχίστου, καὶ διὰ τοῦτο φοβούμενος, μὴ ποτε χωρισθέντος αὐτοῦ κυριεύσῃ τῆς πόλεως ὁ Τισσαφέρνης, μετέκισεν αὐτὴν πρὸς τὸ πλησίον ὕρος, ὃ καλοῦσι Θώρακα· αὐτὸς δ' ἐμβυλῶν εἰς τὴν τῶν πολεμίων χώραν, τοὺς στρατιώτας ἐνέπλησε παντοίας ὠφελείας. Τισσαφέρνους δὲ μετὰ πολλῆς ἵππου παραγενομένου, διευλαβηθεὶς ἀνέστρεψεν εἰς Ἴφρεσον.

(C. 37.) Thimbronia exercitui adiungunt se Graeci ab expeditione Cyri redūces, qui Xenophonte duce Thracas litorales devicerant. — Hoc tempore Dionysius Adranum condidit. Archelans Macedoniae rex obiit, ab amico imprudenter vulneratus. Successit Orestes, cui Aëropus cum regno vitam ademit. Athenis Socrates iniustissimo supplicio interiit.

37. Περὶ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον, τῶν ἐστρατευμένων μετὰ Κύρου καὶ διασωθέντων εἰς τὴν Ἑλλάδα τινὲς μὲν εἰς τὰς ἰδίας πατρίδας ἀτηλλάγησαν, οἱ δὲ πλεῖστοι στρατιωτικὸν εἶθισμένοι ἔχον βίον, καὶ σχεδὸν ὄντες πεντακισχίλιοι, στρατηγὸν αὐτῶν εἴλοντο Ξενοφῶντα· ὃς ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν, ὥρμησε πολεμήσων Θραῖκας τοὺς περὶ τὸν Σιελυδησοῦν οἰκοῦντας· οὗτος δ' ἐστὶ μὲν ἐπ' ἀριστεροῦ τοῦ Πόντου, παρεκκίνων δ' ἐπὶ πολὺ, πλεῖστα ποιᾷ ναυάγια. Οἱ μὲν οὖν Θραῖκες εἰώθεισαν, περὶ τούτους τοὺς τόπους ἐφειδρύνοντες, τοὺς ἐκπίπτοντας τῶν ἐμπόρων κίχμαλιωτίζειν. Ὁ δὲ Ξενοφῶν μετὰ τῶν συνηθροισμένων στρατιωτῶν ἐμβυλῶν αὐτῶν εἰς τὴν χώραν, μάχη τε ἐνίκησε, καὶ τὰς πλείστας τῶν κομῶν ἐνέπρησε. Μετὰ δὲ ταῦτα Θίμβρωνος αὐτοὺς μεταπεμπομένου καὶ μισθοὺς ἐπαγγελλομένου δώσειν, πρὸς ἐκεῖνον ἀπεχώρησαν, καὶ μετὰ Λακεδαιμονίων

ἐπολέμουν τοῖς Πέρσιαις. Τούτων δὲ πρακτομέτων, Διονύσιος μὲν ἐν τῇ Σικελίᾳ πόλιν ἔκτισεν ὑπ' αὐτὸν τὸν τῆς Αἴτνης λόφον, καὶ ἀπὸ τινος ἐπιρανοῦς ἱεροῦ προσηγόρευσεν αὐτὴν Ἄδρανον. Κατὰ δὲ τὴν Μακεδονίαν Ἀρχέλαος ὁ βασιλεὺς ἐν τινι κυνηγίῳ πληγείς ἀκουσίως ὑπὸ Κριτεροῦ τοῦ ἐρωμένου, τὸν βίον μετέλλαξε, βασιλεύσας ἔτη ἑπτὰ· τὴν δ' ἀρχὴν διεδέξατο Ὅρεστης παῖς ὢν, ὃν ἀνελὼν Ἀέροπος ἐπίτροπος ὢν, κατέσχε τὴν βασιλείαν ἔτη ἕξ. Ἀθήνησι δὲ Σωκράτης ὁ φιλόσοφος ὑπ' Ἀνύτου καὶ Μελίτου κατηγορηθεὶς ἐπ' ἀσεβείᾳ καὶ φθορᾷ τῶν νέων, θανάτῳ κατεδικάσθη, καὶ πῶν κώνειον ἐτελεύτησεν. Ἀδίκου δὲ τῆς κατηγορίας γεγεννημένης, ὁ δῆμος μετεμελήθη, τηλικούτον ἄνδρα θεωρῶν ἄνηρημένον. Διόπερ τοὺς κατηγορήσαντας δι' ὀργῆς εἶχε, καὶ τέλος ἀκρίτους ἀπέκτεινε.

(C. 33.) Olymp. XCV, 2. a. C. 397. Arch. Aristocrate, Tribb. n. c. p. C. Servilio, L. Virginio, Q. Sulpicio, A. Manl. Capitolino, Q. Servilio et Man. Sergio, Lacedaemonii in locum Thimbronis, qui male rem gesserat, Dereyllidam substituunt. Is multis in Troade locis occupatis, factisque cum Pharnabazo octo mensium induciis, Thraces in Bithynia infestat. Seditionem Heracleae in Trachinia, et inter Octae incolas exortam Heripidas, ab Lacedaemoniis missus, inhumane compescit. Thraces irrumpunt in Chersonesum, domiti et expulsi a Dereyllida, quem accessitum ex Asia, Chersonesii multis ob eam rem muneribus orant.

38. Τοῦ δ' ἐνιαυτοῦ χρόνου διεληλυθότος, Ἀθήνησι μὲν τὴν ἀρχὴν Ἀριστοκράτης παρέλαβεν, ἐν Ῥώμῃ δὲ τὴν ὑπατικὴν ἀρχὴν ἕξ χιλίαρχοι διεδέξαντο, Γαῖος Σερονίλιος, καὶ Λεύκιος Οὐεργίνιος, Κόϊντος Σουλπίκιος, Αὔλος Ματίλιος, Κίπιτος Κλώδιος, καὶ Μάρκος Ἄγκος. Τούτων δὲ τὴν ἀρχὴν παρειληφότων, Λακεδαιμόνιοι πυθόμενοι τὸν Θίμ-

βρωνα κακῶς διοικοῦντα τὰ κατὰ τὸν πόλεμον, Δερκυλλίδαν στρατηγὸν εἰς τὴν Ἀσίαν ἐξέπεμψαν· ὃς παραλαβὼν τὴν δύναμιν, ἐστράτευσεν ἐπὶ τὴς ἐν τῇ Τρωάδι πόλεις. Ἀμιάξιτον μὲν οὖν καὶ Κολώνας καὶ Ἀρίσβαν εἶλεν ἐξ ἐφόδου· μετὰ δὲ ταῦτα Ἕλιον καὶ Κεβρηγίαν καὶ τὴς ἄλλας ἀπίσας τὴς κατὰ τὴν Τρωάδα, ἃς μὲν δόλῳ παρέλαβεν, ἃς δὲ ἐκ βίας ἐχειρώσατο. Μετὰ δὲ ταῦτα πρὸς Φαρνάβαζον ὀκταμηνηαίους ἀνοχὰς ποιησάμενος, ἐστράτευσεν ἐπὶ Θρακίης τοὺς περὶ Βιθυλίαν τότε κατοικοῦντας· πορθήσας δ' αὐτῶν τὴν χώραν, ἀπήγαγε τὴν δύναμιν εἰς παραχειμασίαν. Ἐν Ἡρακλείᾳ δὲ τῇ περὶ Τραχίνα στάσεως γενομένης, Ἡριπίδαν ἐξέπεμψαν Λακεδαιμόνιοι καταστήσοντα τὰ πρῶγματα. Ὃς παραγενόμενος εἰς Ἡράκλειαν, συνήγαγεν εἰς ἐκκλησίαν τὰ πλήθη, καὶ περιστήσας ἐν τοῖς ὅπλοις, συνέλαβε τοὺς αἰτίους, καὶ πάντας ἀνείλεν, ὄντας περὶ πεντακοσίους. Τῶν δὲ περὶ τὴν Οἰτην κατοικοῦντων ἀποστάντων, ἐπολέμησεν αὐτοῖς, καὶ πολλοῖς περιβαλὼν κακοῖς, ἠνάγκασεν ἐκλιπεῖν τὴν χώραν· ὧν οἱ πλεῖστοι μετὰ τῶν τέκνων καὶ γυναικῶν ἔφυγον εἰς Θεσσαλίαν, καὶ μετὰ πέντε ἔτη κατήχθησαν εἰς Βοιωτίαν. Τούτων δὲ πραττομένων, Θρακίης πολλοῖς πλήθεσιν ἐνέβαλον εἰς τὴν Χερρόνησον, καὶ τὴν χώραν πᾶσαν πορθήσαντες, τειχῆρεις συνεῖχον τὰς ἐν αὐτῇ πόλεις. Οἱ δὲ Χερρόνησῖται, πιεζόμενοι τῷ πολέμῳ, μετεπέμψαντο Δερκυλλίδαν τὸν Λακεδαιμόνιον ἐκ τῆς Ἀσίας. Οὗτος δὲ διαβὰς μετὰ τῆς δυνάμεως, τοὺς μὲν Θρακίους ἐξήλασεν ἐκ τῆς χώρας,

τὴν δὲ Χερσόνησον, ἀπὸ θαλάττης ἀρξάμενος, μέχρι θαλάττης διετείχισε. Τοῦτο δὲ πράξας, τοὺς μὲν Ὀρῆκας ἐκώλυσε τῆς εἰς τὸν μετὰ ταῦτα χρόνον καταδρομῆς· αὐτὸς δὲ μεγάλας δωρεαῖς τιμηθεὶς, διεβίβασε τὸ στρατόπεδον εἰς τὴν Ἀσίαν.

(C. 39.) Rex Persarum, Pharnabazo auctore, classi praeficit Cononem Alkeniensem; qui imperii patriae recuperandi spe ductus, conditionem accepit. Eius classis, qualis tum erat, nondum satis instructa, in Ciliciam, Pharnabazus autem et Tissaphernes Ephesum proficiscuntur, ubi, ante incundam pugnam, cum Lacedaemonos induciae sunt.

39. Φαρνάβαζος δέ, τῶν πρὸς Λακεδαιμονίους ἀνοχῶν γενομένων, ἀνέβη πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ συνέπεισεν αὐτὸν στόλον ἐτοιμῆσαι, καὶ ναυαρχὸν ἐπιστῆσαι Κόνωνα τὸν Ἀθηναῖον. Οὗτος γὰρ ἦν ἔμπειρος τῶν κατὰ πόλεμον ἀγώνων, καὶ μίλις τῶν πολεμίων· πολεμικώτατος δ' ὢν ἐν Κύπρῳ διέτριβε παρ' Εὐθαγόρῃ τῷ βασιλεῖ. Πεισθέντος δὲ τοῦ βασιλέως, Φαρνάβαζος λαβὼν ἀργυρίου τάλαντα πεντακόσια, παρεσκευάζετο κατασκευάζειν ναυτικόν. Διαπλεύσας οὖν εἰς Κύπρον, τοῖς μὲν ἐκεῖ βασιλεῦσθαι παρήγγειλεν ἑκατὸν τριήρεις ἐτοιμάζειν· τῷ δὲ Κόνωνι περὶ τῆς ναυαρχίας διαλεχθεὶς, ἐπέστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν θάλατταν ἡγεμόνα, μεγάλας ὑποφαίρων παρὰ τοῦ βασιλέως ἐλπίδας. Ὁ δὲ Κόνων (ἅμα μὲν ἐλπίζων ἀνακτήσασθαι τῇ πατρίδι τὴν ἡγεμονίαν, εἰ Λακεδαιμόνιοι καταπολεμηθεῖεν, ἅμα δ' αὐτὸς μεγάλης τεύξεσθαι δόξης) προσεδέξατο τὴν ναυαρχίαν. Οὕτω δὲ τοῦ στόλου παντὸς παρεσκευασμένου, τὰς ἐτοιμοὺς ναῦς τετρακόκκοντα λαβὼν, διέπλευσεν εἰς Κιλικίαν, καὶ κεῖ τὰ πρὸς τὸν πόλεμον

ἡτοιμάζετο. Φαργάβαζος δὲ καὶ Τισσαφέρνης ἐκ τῶν ἰδίων σατραπειῶν ἀθροίσαντες στρατιώτας, ἀνέζευξαν, ἐπὶ τῆς Ἰέρεσου τὴν πορείαν ποιούμενοι, διὰ τὸ τοὺς πολεμίους ἔχειν ἐνταῦθα τὴν δύναμιν· καὶ συνηκολούθουν αὐτοῖς πεζοὶ μὲν διαμύριοι, ἵππεῖς δὲ μύριοι. Ἀκούων δὲ τῶν Περσῶν τὴν ἔφοδον Δερκυλλίδας ὁ τῶν Λακεδαιμονίων ἀφηγούμενος, ἐξήγαγε τὴν δύναμιν, ἔχων τοὺς πάντας οὐ πλείους τῶν ἑπτακισχιλίων. Ὡς δ' ἐγγὺς ἀλλήλων ἐγενήθη τὰ στρατόπεδα, σπονδίας ἐποίησαντο, καὶ χρόνον ὤρισαν, ἐν ᾧ Φαργάβαζος μὲν πρὸς τὸν βασιλέα πέμψει περὶ συνθηκῶν, εἰ βούλοιο κλιταλῆσαι τὸν πόλεμον, Δερκυλλίδας δὲ τοῖς Σπυρτιαῖσι δηλώσει περὶ τούτων. Οὗτοι μὲν οὖν οὕτω διέλυσαν τὰ στρατόπεδα.

C. 40.) In Sicilia novam bellam in Dionysium movetur. Auctores erant Rhegini, iuncti exsubbus Syracusanis et Messeniis, veniti crescentem tyranni potentiam. Sed orto sociorum dissensu, quum Messenii, iniussu populi bellantes, foederi se subducerent, Dionysio pax ultro oblata, ab eoque accepta est.

40. Ῥηγῖνοι δὲ Χαλκιδῆων ὄντιες ἄποικοι, τὴν αἴξισιν τοῦ Διονυσίου χαλεπῶς ἐώρουν. Ναξίους μὲν γὰρ καὶ Κυττανίους συγγενεῖς ὄντας ἐξηνδοποδίσματο· τοῖς δὲ Ῥηγίνοις, τοῦ αὐτοῦ μετέχουσι τοῖς ἡτυχηκόσιν, οὐ τὴν τεχούσαν ἀγωνίαν παροῖχε τὸ γεγονός, πάντων εὐλαβουμένων μὴ ταῖς αὐταῖς συμφοραῖς περιπέσωσιν. Ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς, πρὶν τελείως ἰσχυρὸν γενέσθαι τὸν τύραννον, στρατεῦειν ἐπ' αὐτὸν κατὰ τάχος. Καὶ οἱ φυγαδευθέντες τῶν Συρακουσίων ὑπὸ Διονυσίου παρὰ τῶν Ῥηγίνων ἔλαβον τὴν πρὸς τὸν πόλεμον οὐκ ἐλάχιστην. Τότε γὰρ οἱ πλείστοι διατρίβοντες ἐν Ῥηγίῳ, περὶ τούτων

διαλεγόμενοι, διετέλουν διδάσκοντες, ὅτι συνεπιθήσονται τῷ καιρῷ πάντες οἱ Συρακούσιοι. Τέλος δὲ καταστήσαντες στρατηγούς, ἐξέπεμψαν μετ' αὐτῶν πεζοὺς μὲν ἑξακισχιλίους, ἵππεῖς δὲ ἑξακοσίους, τριήρεις δὲ πενήκοντα. Οὗτοι δὲ διαπλεύσαντες τὸν πορθμόν, ἔπεισαν τοὺς τῶν Μεσσηνίων στρατηγούς κοινωνῆσαι τοῦ πολέμου, φάσκοντες δεινὸν εἶναι, περιῦδειν ἀστυγείονας Ἑλληνίδας πόλεις ἄοδην ἀνηρημένας ὑπὸ τοῦ τυράννου. Οἱ μὲν οὖν στρατηγοὶ πεισθέντες τοῖς Ῥηγίνοις, ἄνευ τῆς τοῦ δήμου γνώμης ἐξήγαγον τοὺς στρατιώτας. Ἦσαν δ' οὗτοι πεζοὶ μὲν τετρακισχίλιοι, ἵππεῖς δὲ τετρακόσιοι, τριήρεις δὲ τριάκοντα. Ἐπεὶ δὲ προῆλθον αἰ προειρημένας δυνάμεις πρὸς τοὺς ὄρους τῆς Μεσσηνίας, ἐπέπεσεν εἰς τοὺς στρατιώτας στάσις, Λαομέδοντος τοῦ Μεσσηνίου δημηγορήσαντος. Οὗτος γὰρ συνεβούλευε μὴ κατάρχεσθαι πολέμου πρὸς τὸν Διονύσιον μηδὲν αὐτοὺς ἡδικηκότα. Οἱ μὲν οὖν τῶν Μεσσηνίων στρατιῶται, τὸν πόλεμον οὐκ ἐπικεκυρωκότος τοῦ δήμου, παραχρῆμα ἐπίσθησαν, καὶ τοὺς στρατηγούς καταλιπόντες, ἀνέκαμψαν εἰς τὴν πατρίδα. Ῥηγῖνοι δ' οὐκ ὄντες ἀξιόμαχοι καθ' ἑαυτοὺς, ἐπειδὴ τοὺς Μεσσηνίους ἐώρων διαλύοντας τὸ στρατόπεδον, καὶ αὐτοὶ ταχέως ἀνέκαμψαν εἰς Ῥήγιον. Διονύσιος δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐπὶ τοὺς ὄρους τῆς Συρακουσίας ἐξήγαγε τὴν δύναμιν, πρὸςδεχόμενος τὴν τῶν πολεμίων ἔφοδον· ὡς δ' ἤκουσε τὴν ἀνάξουζιν αὐτῶν, ἀπήγαγε τὴν στρατιάν εἰς τὰς Συρακοῦσας. Διαπρὸςβευσαμένων δὲ τῶν Ῥηγίων καὶ τῶν Μεσ-

σιγίων περὶ εἰρήνης, κρίνων συμφέρον εἶναι διαλύεσθαι τὴν ἔχθραν, πρὸς τὰς πόλεις συνέθετο τὴν εἰρήνην.

(C. 41.) Interea Dionysius, opportunissimum ratus, domare Carthaginenses, pestilentia iam iam allictos, in quorum clientelam multi Graecorum confugerant, maximo studio et sumptu bellum in eos paravit. Ergo fabros undique convocavit, qui et naves struerent, et arma ad formam praescriptam et cuius genti propriam fabricarent.

41. Ὅρθῶν δὲ τῶν Ἑλλήνων τινὰς εἰς τὴν ἐπικρατείαν τῶν Καρχηδονίων ἀποτρέχοντας, τὰς τε πόλεις καὶ τὰς κτήσεις κομιζομένους, ἐνόμιζε, τῆς πρὸς τοὺς Καρχηδονίους εἰρήνης μενούσης, πολλοὺς τῶν ὑφ' αὐτὸν ταυτομένων βουλήσεσθαι κοιωνεῖν τῆς ἐκείνων ἐπιστάσεως· εἰάν δὲ πόλεμος γένηται, πάντας τοὺς καταδεδουλωμένους ὑπὸ Καρχηδονίων ἀποστήσεσθαι πρὸς αὐτόν. Ἦκουσε δὲ καὶ τῶν Καρχηδονίων πολλοὺς ἐν Λιβύῃ διεφθάρθαι, λοιμικῇ κατιστασίᾳ περιπεσόντας. Διὸ καὶ νομίζον εὐθετον ἔχειν καιρὸν τοῦ πολέμου, κατασκευὴν ἔκρινε δεῖν πρῶτον γίνεσθαι· ὑπελάμβανε γὰρ ἔσσεσθαι μέγαν καὶ πολυχρόσιον τὸν πόλεμον, ὥς ἂν πρὸς τοὺς δυνατωτάτους τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην μέλλων διαγωνίζεσθαι. Εὐθύς οὖν τοὺς τεχνίτας ἤθροισεν, ἐκ μὲν τῶν ὑπ' αὐτὸν ταυτομένων πόλεων, κατὰ πρόσταγμα, τοὺς δ' ἐξ Ἰταλίας καὶ τῆς Ἑλλάδος, ἔτι δὲ τῆς Καρχηδονίων ἐπικρατείας, μεγάλοις μισθοῖς προτιροπέμενος· διενοεῖτο γὰρ ὄπλα μὲν παμπληθῆ καὶ βέλη παντοῖα κατασκευάσαι, πρὸς δὲ τούτοις, ταῦς τε τρήρεις καὶ πενήρεις, οὐδέπω κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους σκάφοις πεντηρικῶν νεανηγημένου. Συντι-

χθέντων δὲ πολλῶν τεχνιτῶν, διελὼν αὐτοὺς κατὰ τῆς οἰκείας ἐργασίας, ἐπέστησε τῶν πολιτῶν τοὺς ἐπισημοτάτους, προθεῖς δωρεὰς μεγάλας τοῖς κατασκευάσασιν ὄπλα. Ἔδωκε δὲ καὶ τῶν ὄπλων τοῦ γένους ἐκάστου τύπον, διὰ τὸ τοὺς μισθοφόρους ἐκ πολλῶν ἐθνῶν συνεστηκέναι. Ἐσπευδε γὰρ ἕκαστον τῶν στρατευομένων κοσμηῆσαι τοῖς οἰκείοις ὕπλοις, καὶ διελάμβανε τὸ στρατόπεδον πολλὴν ἔξειν κατέπληξιν διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, καὶ κατὰ τὰς μέγας κάλλιστον χρήσασθαι τῷ συνήθει κισσοπλισμῷ πάντας τοὺς συναγωνιζομένους. Συμπροθυμοιμένων δὲ καὶ τῶν Συρακουσίων τῇ τοῦ Διονυσίου προαιρέσει, πολλὴν συνέβαινε γενέσθαι τὴν φιλοτιμίαν περὶ τὴν τῶν ὄπλων κατασκευὴν. Οὐ μόνον γὰρ ἐν τοῖς προημένοις καὶ τοῖς ὀπισθοδόμοις τῶν ἱερῶν, ἔτι δὲ τοῖς γυμνασίοις καὶ ταῖς κατὰ τὴν ἀγορὴν στοαῖς ἔγεμε πᾶς τόπος τῶν ἐργαζομένων, ἀλλὰ καὶ χωρὶς τῶν δημοσίων τόπων, ἐν ταῖς ἐπιφανεστάταις οἰκίαις ὄπλα πανπληθῆ κατεσκευάζετο.

(C. 42.) Catapulta tunc inventi. Artificum industria, praemiis excitata, mirabilia perfecit. In primis excelluit quadrirremium et penterium, quarum ingens erat numerus, magnifica aedificatio.

42. Καὶ γὰρ τὸ καταπελιτικὸν εὐρέθη κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἐν Συρακούσαις, ὡς ἂν τῶν κρατίστων τεχνιτῶν πανταχόθεν εἰς ἓνα τόπον συνηγμένων. Τὴν γὰρ προθυμίαν τό τε μέγεθος τῶν μισθῶν ἐξεκαλεῖτο, καὶ τὸ πλῆθος τῶν τροχειμένων ἄθλων τοῖς ἀρίστοις κριθεῖσι. Χωρὶς δὲ ταύτων, περιπορευόμενος τοὺς ἐργαζομένους ὁ Διονύσιος καθ' ἡμέ-

ραν, λόγοις τε φιλανθρωπίοις ἐχρήτο, καὶ τοὺς προ-
 θυμοϊάτους ἐτίμι δωρεαῖς, καὶ πρὸς τὰ συνδείπνια
 παρελάμβανε. Διόπερ ἀνυπέμβλητον φιλοτιμίαν
 εἰσφέροντες οἱ τεχνῖται, πολλὰ προσεπενοῦντο βέλη
 καὶ μηχανήματα ξένα, καὶ δυνάμενι παρέχεσθαι
 μεγάλας ζητίας. Ἦρξατο δὲ ναυπηγεῖσθαι τειρήρεις
 καὶ πεντηρικὴ σκάφη, πρῶτος ταύτην τὴν κατασκευὴν
 τῶν νεῶν ἐπινοήσας. Ἀκούων γὰρ ὁ Διονύσιος ἐν
 Κορίνθῳ ναυπηγηθῆναι τριήρη πρῶτον, ἔσπευδε
 κατὰ τὴν ἀποικισθεῖσαν ὑπ' ἐκείνων πόλιν αὐξῆσαι
 τὸ μέγεθος τῆς τῶν νεῶν κατασκευῆς. Λαβῶν δ' ἐκ
 τῆς Ἰταλίας ἐξαγωγὴν ὕλης, τοὺς μὲν ἡμίσεις τῶν
 ὑλοτόμων εἰς τὸ κατὰ τὴν Αἴτην ὄρος ἀπέστειλε,
 γέμον κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους πολυτελοῦς ἐλάτης
 τε καὶ πεύκης· τοὺς δ' ἡμίσεις εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀπο-
 στείλας, παρεσκευάσατο ζεύγη μὲν τὰ πρὸς τὴν θά-
 λατταν κατακομιοῦντα, πλοῖα δὲ καὶ τοὺς ὑπηρέτας
 πρὸς τὸ τὰς σχεδίας ἀπάγεσθαι κατὰ τὰς εἰς τὰς
 Σαρρακοῦσας. Ὁ δὲ Διονύσιος, ἐπειδὴ τὴν ἰκανὴν
 ὕλην ἤθροισεν, ὑφ' ἓνα καιρὸν ἤρξατο ναυπηγεῖ-
 σθαι ναῦς πλείους τῶν διακοσίων, ἐπισκευάζειν δὲ
 τὰς προῦπαρχούσας, δέκα πρὸς ταῖς ἑκατὸν· ὁκοδό-
 μιαι δὲ καὶ νεωοῖκον πολυτελεῖς, κίκλοι τοῦ τῶν
 κολουμένου λιμένος, ἑκατὸν ἐξήκοντα, τοὺς πλεί-
 στους δύο ναῦς δεχομένους· καὶ τοὺς προῦπάρχον-
 τας ἐθεράττειεν, ὄντας ἑκατὸν πενήκοντα.

(C. 43.) Nec minorem admirationem iniecit telorum armorumque egregius apparatus. Exstructarum navium dimidiæ parti cives, cæteris peregrini impositi. — Floruit hoc tempore Astydamas, poeta tragicus. Romani a Veientibus fusi.

43. Διόπερ τοσοῦτων ὄπλων καὶ νεῶν κατασκευαζομένων ἐν ἐνὶ τόποι, τὸ γινόμενον πολλὴν περὶ τοῖς θεωμένοις κατέπληξεν. Ὅτε μὲν γὰρ τις ἴδοι τὴν περὶ τὰς ναῦς σπουδὴν, ἐνόμιζε περὶ ταύτας ἅπαντας πραγματεύεσθαι τοὺς Σικελιώτας· ὅτε δὲ πάλιν τοῖς τῶν ὀπλοποιῶν καὶ μηχανοποιῶν ἔργοις συμπαραγενηθεῖν, περὶ τούτους μόνους ἐνόμιζεν ἅπασαν εἶναι τὴν τῆς ὑπηρεσίας πιρρασκευὴν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῆς περὶ ταῦτα σπουδῆς ἀνυπερβλήτου γινομένης, κατασκευάσθησαν ἀσπίδων μὲν τεσσαρεςκαίδεκα μυριάδες, ἐχειριδίων δὲ καὶ περικεφυλαϊῶν ὁ πιρραπλήσιος ἀριθμὸς· ἠτοιμάσθησαν δὲ καὶ θώρακες, παντοῖοι μὲν ταῖς κατασκευαῖς, περιττῶς δὲ κατὰ τὴν τέχνην εἰργασμένοι, πλείους τῶν μυρίων τετρακισχιλίων. Τούτους δὲ διανοεῖτο δίδονται τοῖς ἵππευσι, καὶ τῶν πεζῶν τοῖς ἐφ' ἡγεμονίας τεταγμένοις, ἔτι δὲ τῶν μισθοφόρων τοῖς σωματοφυλακεῖν μέλλουσι. Κατασκευάσθησαν δὲ καὶ καταπέλται παντοῖοι, καὶ τῶν ἄλλων βελῶν πολὺς τις ἀριθμὸς. Τῶν δὲ παρασκευασθεισῶν νεῶν μακρῶν αἱ μὲν ἡμίσεις αὐτῶν εἶχον πολιτικούς κυβερνήτας καὶ πρῶρεῖς, ἔτι δὲ τοὺς ταῖς κώπαις χρησιμοποιεῖσθαι· ταῖς δ' ἄλλαις ὁ Διονύσιος ξένους ἐμισθώσατο. Ἐπιπέδου δὲ τὰ περὶ τὰς ναῦς καὶ τὴν ὀπλοποιῶν αὐτῶν συντέλειαν ἐλάμβανε, περὶ τὴν τῶν στρατιωτῶν παρασκευὴν ἐγένετο. Τούτους γὰρ ἔκρινε συμφέρον μὴ

πρὸ πολλοῦ μισθοῦσθαι, πρὸς τὸ μὴ πολλὰς γίνε-
σθαι δαπάναις. Ἀστυδίμης δ' ὁ τραγωδιογράφος
τότε πρῶτον ἐδίδαξεν· ἔζησε δὲ ἔτη ἑξήκοντα. Ῥω-
μαῖοι δὲ πολιορκοῦντες τοὺς Βοιωτοὺς, ἐξεληθότων
τῶν ἐκ τῆς πόλεως, οἱ μὲν κατεκτότησαν ὑπὸ τῶν
Βοιωτῶν, οἱ δ' ἐξέφυγον αἰσχυρῶς.

(C. 44.) Olymp. XCV, 3. a. C. 396. Arch. Ithycle, Tribb. m. c.
p. L. Julio, M. Furio, Aem. Mamercio, Cn. Cornelio, Caes. Fabio
et P. Sexto, Dionysius validissimis se copis nūmīs, largisque sti-
pendiis militum sibi annuos devincit. Rheginis quoque et Messe-
nūs, quos magno exercitu instructos subvertebatur, beneficia offert
et amicitiam. Sed negant Rhegini societatem, negant connubii foe-
dus, quod petierat. Duxit deinde Doridem Locrensem, eique Ari-
stomacham, nobilem Syracusanam, matrimonio adiunxit.

44. Τοῦ δ' ἔτους τούτου διεληλυθότος Ἀθήνη-
σι μὲν ἤρξεν Ἰθυκλῆς, ἐν Ῥώμῃ δ' ἀντὶ τῶν ὑπάτων
χιλίοχοι ἕξ κατεστύθησαν, Λεύκιος Ἰούλιος, Μάρ-
κος Φούριος, Αἰμίλιος Μάρκος, Γραῖος Κορηῆλιος,
Καίσιων Φάβιος, καὶ Πυῦλος Σεξτός. Διονύσιος δ'
ὁ τῶν Συρακουσίων τύραννος, ἐπειδὴ τῶν περὶ τὴν
ὄπλοποιῶν καὶ ναυπηγίαν ἔργων τὰ πλεῖστα συντέ-
λειαν εἰλήθει, περὶ τὴν τῶν στρατιωτῶν παρασκευὴν
εὐθὺς ἐγένετο. Τῶν οὖν Συρακουσίων κατέλεγε τοὺς
ἐπιτηδεῖους εἰς τάξεις, καὶ τὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν τε-
ταγμένων πόλεων μειπέμπετο τοὺς εὐθέτους. Συνή-
γαγε δὲ καὶ μισθοφόρους ἐκ τῆς Ἑλλάδος, καὶ μάχι-
στα παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων. Οἷτοι γὰρ αὐτῷ
συναύξοντες τὴν ἀρχὴν, ἔδωκαν ἐξουσίαν ὅσους βού-
λοιο παρ' αὐτῶν ξερολογεῖν. Καθόλου δ' ἐκ πολ-
λῶν ἐθνῶν σπεύδων τὸ ξενικὸν στρατόπεδον συνη-
θροικεῖναι, καὶ μισθοῦς πολλοὺς ἐπαγγελλόμενος,
εὗρισκε τοὺς ὑπακούοντας. Μέλλων δὲ μέγαν ἐξε-

γείρειν πόλεμον, ταῖς κατὰ τὴν νῆσον πόλεσι φιλαν-
 θρώπως προσεφέρετο, τὴν εὐνοίαν αὐτῶν ἐκκαλοῦ-
 μενος. Τοὺς δὲ παρὰ τὸν πορθμὸν κατοικοῦντας
 Ρηγίους τε καὶ Μεσσηνίους ὄροῖν ἱκανὴν δύναμιν
 ἔχοντας συντεταγμένην, εὐλαβεῖτο μὴ ποτε, τῶν
 Καρχηδονίων διαβάντων εἰς Σικελίαν, ἐκείνοις πρόσ-
 θωνται· οὐ μικρὰν γὰρ αἱ πόλεις αὐταὶ ἔσπῃν εἶ-
 χον ὁποτέρους εἰς τὸν πόλεμον συμμαχήσειαν. Ἄδη
 λίαν ἀγωνιῶν ὁ Διογύσιος, τοῖς μὲν Μεσσηνίοις ἔδω-
 κε πολλὴν τῆς ὁμόρου χώραν, ἰδίους αὐτοὺς κατα-
 σκευάζων ταῖς εὐεργεσίαις· πρὸς δὲ Ῥηγίους ἀπέ-
 στειλε πρεσβευτίας, [καὶ] παρακαλῶν ἐπιγαμίαν ποιῆ-
 σισθαι, καὶ δοῦναι τῶν πολιτικῶν πορθένων μίαν
 αὐτῷ συμβιώσασθαι· ἐπηγγέλλετο δ' αὐτοῖς πολλὴν
 τῆς συνοριζούσης χώρας κατακτήσισθαι, τὴν πόλιν
 δ' αὐξήσειν ἐφ' ὅσον ἂν αὐτὸς ἰσχύη. Τῆς γὰρ γυ-
 ναικὸς αὐτοῦ, θυγατρὸς δ' Ἐρμοκράτους, κατὰ τὴν
 ἀπόστιμιν τῶν ἰππέων ἀνηρημένης, ἔσπευδε τεκνο-
 ποιήσασθαι, διαλαμβάνων τῇ τῶν γεννηθέντων εὐ-
 νοίᾳ βεβημότητι τηρήσειν τὴν δυναστείαν. Οὐ μὲν
 ἀλλ' ἐν τῷ Ῥηγίῳ συναχθείσης περὶ τούτων ἐκκλη-
 σίας, καὶ πολλῶν ῥηθέντων λόγων, ἔδοξε τοῖς Ῥηγί-
 οῖς μὴ δέξασθαι τὴν ἐπιγαμίαν. Διογύσιος δ' ἀπο-
 τυχὼν ταύτης τῆς ἐπιβολῆς, περὶ τῶν αὐτῶν ἀπέ-
 στειλε τοὺς πρεσβευτίας πρὸς τὸν δῆμον τῶν Λοκρῶν.
 Ὡν ψηφισαμένην τὴν ἐπιγαμίαν, ἐμνήστευεν ὁ Διο-
 γύσιος Δωρίδα τὴν Ξενέτου θυγατέρα, κατ' ἐκεῖνοι
 τὸν χρόνον ὄντος ἐνδοξοτάτου τῶν πολιτῶν. Ὀλί-
 γαις δ' ἡμέραις πρὸ τῶν γάμων ἀπέστειλεν εἰς Λο-

κροῖς πεντήρη πρῶτον νεαυπηγημένην, ἀργυροῖς καὶ χρυσοῖς κατασκευάσμασι κεκοσμημένην· ἐφ' ἧς διακομίσας τὴν παρθένον εἰς τὰς Συρακούσας, εἰσήγαγεν εἰς τὴν ἀκρόπολιν. Ἐμπροστεύσατο δὲ καὶ τῶν πολιτικῶν τὴν ἐπισημοτάτην Ἀριστομάχην· ἐφ' ἣν ἀποστείλας λευκὸν τέθριππον, ἤγαγεν εἰς τὴν ἰδίαν οἰκίαν.

(C. 45.) Has geminas nuptias ubi militibus civibusque laetissimas fecerat, mox proposito bello in Carthaginienses, eiusque rationibus probabili oratione expositis, Syracusanorum omnium plausum facile consequutus est.

45. Περὶ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον ἀμφοτέρως γήμας, συνεχεῖς ἐστιμᾶσεις ἐποιεῖτο τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν πλείστων πολιτῶν. Ἀπειθήτεο γὰρ ἤδη τὸ πικρὸν τῆς τυραννίδος, καὶ μεταβαλλόμενος εἰς ἐπιείκειαν, φιλανθρωπότερον ἤρχε τῶν ὑποτεταγμένων, οὔτε φορέων, οὔτε φυγάδας ποιῶν, καθάπερ εἰώθει. Μετὰ δὲ τοὺς γάμους ὀλίγας ἐπιμείνας ἡμέρας, συνήγαγεν ἐκκλησίαν, καὶ παρεκάλει τοὺς Συρακουσίους πόλεμον ἐξευχεῖν πρὸς Καρχηδονίους, ὑποφαίνων αὐτοὺς καθόλου μὲν τοῖς Ἕλλησιν ἐχθροτάτους ὄντας, μάλιστα δὲ τοῖς Σικελιώταις διὰ παντός ἐπιβουλεύοντας. Καὶ νῦν μὲν ἐφ' ἰσυχίας αὐτοὺς μένειν ἀπεδείκνυε διὰ τὸν ἐμπροσθέντα λοιμὸν, ὃν τοὺς πλείστους τῶν κατὰ Λιβύην διεφθαρμέναι· ἰσχυρισμίας δ' αὐτοὺς οὐκ ἀφἔξασθαι τῶν Σικελιωτῶν, οἷς ἐξ ἀρχαίων ἐπιβουλεύουσι. Ἀπὸ αἰρετώτερον νῦν εἶναι πρὸς ἀσθενεῖς αὐτοὺς ὄντας διαπολεμεῖν, ἢ μετὰ ταῦτα πρὸς ἰσχυροὺς διαγωνίζεσθαι. Ἄμα δὲ συνίστα, δεινὸν εἶναι περιορῆν τὰς Ἑλληνίδας πό-

λεις ὑπὸ βαρβάρων καταδεδουλωμένας, ἄς ἐπὶ τοσοῦτον συνεπιλήψεσθαι τῶν κινδύνων, ἐφ' ὅσον τῆς ἐλευθερίας τυχεῖν ἐπιθυμοῦσιν. Οὐ μὴν ἀλλὰ πολλοὺς λόγους πρὸς ταύτην τὴν προαίρεσιν διαλεχθεῖς, ταχὺ συγκαταίνους ἔλαβε τοὺς Συρακοσίους. Οὐ γὰρ ἦτιον ἐκείνου τὸν πόλεμον ἔσπειρον γενέσθαι, πρῶτον μὲν μισοῦντες τοὺς Καρχηδοσίους, ὡς δι' ἐκείνους ἠναγκασμένοι ποιεῖν τὸ προσταιτιόμενον ὑπὸ τοῦ τυράννου· ἔπειτα δὲ καὶ ἰὼν Διονύσιον φιλανθρωπότερον ἑαυτοῖς ἠλπίζον χρήσεσθαι, φοβούμενον τοὺς πολεμίους καὶ τὴν ἀπὸ τῶν καταδεδουλωμένων ἐπίθεσιν· τὸ δὲ μέγιστον, ἠλπίζον ἑαυτοὺς κυριεύσαντας ὀπλων, εἶν ἢ τύχη δοῖ καιρόν, ἀντιλήψεσθαι τῆς ἐλευθερίας.

(C. 46.) Et caeteri Siculi Punicæ crudelitatis odio iamdudum flagrabant. Direptis itaque Carthaginiensium in Sicilia navibus et opibus, ipsisque sævissime habitis, legati Carthaginem mittuntur, bellum iis indicentes, nisi si Græcis in Sicilia urbibus excedant. Ad hunc annum Ctesias historiam Persarum produxit. Vixerunt eo tempore Philoxenus, Timotheus, Telestes, poætæ dithyrambici, et Polyidus, pictor simul et musicus.

46. Μετὰ δὲ τὴν ἐκκλησίαν, τοῦ Διονυσίου τὴν ἐξουσίαν δόντος, οἱ Συρακοῦσιοι τὰ Φοινικικὰ χρήματα διήρπασαν. Οὐκ ὀλίγοι γὰρ τῶν Καρχηδοσίων ἦκουσαν ἐν ταῖς Συρακοῦσιν, ἀδράς ἔχοντες κτήσεις· πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἐμπόρων εἶχον ἐν τῷ λιμένι τὰς ναῦς γεμούσας φορτίων· ὧν ἅπαντα διεφόρησαν οἱ Συρακοῦσιοι. Παραπλησίως δὲ καὶ οἱ λοιποὶ Σικελῶται τοὺς παρ' αὐτοῖς οἰκοῦντας τῶν φοινίκων ἐκβαλόντες, τὰς κτήσεις διήρπασαν. Καίτερο γὰρ τὴν Διονυσίου τυραννίδα μισοῦντες, ὁμοῦς ἠδέως

ἐκοιῶνον τοῦ πρὸς Καρχηδονίους πολέμου, διὰ
 τὴν ἡμότητα τῶν ἀνδρῶν. Ὡν δὴ χάριν καὶ οἱ τὰς
 Ἑλληνίδας πόλεις οἰκοῦντες ὑπὸ Καρχηδονίους, ἐπει-
 δὴ φανερῶς ὁ Λιονύσιος ἐξέφερε τὸν πόλεμον, ἐνα-
 πεδιῶσαντο τὸ πρὸς τοὺς Φοινίκας μῖσος. Οὐ μόνον
 γὰρ αὐτῶν τὰς οὐσίας διήρπυσαν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς
 συλλαμβάνοντες, πᾶσαν αἰκίαν καὶ ἕβρον εἰς τὴν σώ-
 μιτι αὐτῶν ἀπέτιθεντο, μνημονεύοντες ὡν αὐτοὶ
 κατὰ τὴν αἰχμολωσίαν ἔταθον. Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ
 τῆς κατὰ τῶν Φοινίκων τιμωρίας προσέβησαν καὶ τό-
 τε καὶ κατὰ τὸν ἕσπερον χρόνον, ὥστε τοὺς Καρχη-
 δονίους διδαχθήναι μηκέτι παρανομεῖν εἰς τοὺς ὑπο-
 πιστότας. Οὐ γὰρ ἠγνόουν, δι' αὐτῶν τῶν ἔργων
 μαθόντες, ὅτι τοῖς διαπολεμοῦσι κοινῆς τῆς τύχης
 ὑπαρχούσης, ἀμφοτέροισι κατὰ τὰς ἡτίας τοιαῦτα
 ἀνάγκη πάσχειν, οἷα ἂν αὐτοὶ πράξωσιν εἰς τοὺς
 ἀτυχήσαντας. Ὁ δ' οὖν Λιονύσιος, ἐπειδὴ πᾶσι
 αὐτῷ τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἠτοιμίαισι, διανοεῖτο
 πέμπειν ἀγγέλους εἰς Καρχηδόνα τοὺς ἐροῦντας, ὅτι
 Συριακοῦσι καταγγέλλουσι πόλεμον Καρχηδονίοις,
 εἶν μὴ τὰς ὑπ' αὐτῶν καταδεδουλωμένας πόλεις Ἑλ-
 ληνίδας ἐλευθερώσωσι. Λιονύσιος μὲν οὖν περὶ ταῦτ'
 ἐγένετο. Κτησίας δ' ὁ συγγραφεὺς τὴν τῶν Περσι-
 κῶν ἱστορίαν εἰς τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν κατέστρεψεν,
 ἀρξάμενος ἀπὸ Νίνου καὶ Σεμιριάματος. Ἰκμισίαν
 δὲ κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν οἱ ἐπιστημότατοι διὰ ν-
 ραμβροποιοί, Φιλόξετος Κυνθήριος, Τιμόθεος Μιλή-
 σιος, Τελέστις Σελινούντιος, Πολύειδος, ὃς καὶ ζω-
 γραφικῆς καὶ μουσικῆς εἶχεν ἐμπειρίαν.

(C. 47.) Olymp. XCV. 4. a. C. 397. Arch. Iysiae, Tribb. m. a. p. P. Maclio, Sp. Maenio, L. Furio (P. Licinio, P. Titinio et L. Publilio Volso, Liv. V, 12.) denuntiatio bello, Carthaginenses, et peste afflicti, et rerum omnium apparatu destituti, summus pauper oppressit. Sed Dionysius, versus Erycem profectus, primo ipsam arcem belli, Molyaói, Poenorum coloniam, invadit, adiatu plurimís auxiliis, quae omnes Siciliae urbes ei miserant.

47. Τοῦ δ' ἐνιαυσίου χρόνου διεληλυθότος, Ἀθήνησι μὲν παρειλήφει τὴν ἀρχὴν Λυσιάδης, ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ τὴν ὑπατον ἀρχὴν διώκουν χιλιαρχοὶ ἔξ, Πόπλιος Μάλλιος, Μάνιος Σπόριος, Φούριος Λεύκιος, [καὶ ἕτεροι τρεῖς]. Διονύσιος δὲ ὁ τῶν Συρακουσίων τύραννος, ἐπειδὴ πάντα τὰ πρὸς τὸν πόλεμον αὐτῷ κατεσκεύαστο κατὰ τὴν ἰδίαν προαίρεσιν, ἐξέπεμψεν εἰς Κυρρηδόνα κήρυκα, δοὺς ἐπιστολὴν πρὸς τὴν γερουσίαν. Ἐν ταύτῃ δὲ γεγραμμένον ἦν, ὅτι Συρακουσίοις δεδογμένον ἦν πολεμεῖν πρὸς Κυρρηδοσίους, εἴαν μὴ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ἐκχωρήσωσιν. Οὗτος μὲν οὖν κατὰ τὸ παραγγελθὲν πλείους εἰς Λιβύην, τὴν ἐπιστολὴν ἐπέδωκε τῇ γερουσίᾳ. Ἦς ἀνιγνωσθείσης ἐν τε τῇ συγκλήτῳ, καὶ μετὰ ταῦτ' ἐν τῷ δήμῳ, συνέβη τοὺς Κυρρηδοσίους οὐ μετρίως ἀγωνιῶν περὶ τοῦ πολέμου· ὅ,τε γὰρ λοιμὸς αὐτῶν παμπληθεὶς ἀπεκτιάκει, καὶ τοῖς ὅλοις ἦσαν ἀπαρμυσκεύαστοι. Οὐ μὴν ἀλλ' οὗτοι μὲν ἐκμυροδύκουν τὴν τῶν Συρακουσίων προαίρεσιν, καὶ μετὰ πολλῶν ζημιῶν ἀπέστειλάν τινες τῶν ἐκ τῆς γερουσίας τοὺς ξενολογήσοντας ἀπὸ τῆς Ἑυρώπης. Διονύσιος δ' ἀναλαβὼν τοὺς Συρακουσίους καὶ τοὺς μισθοφόρους, ἐπι δὲ τοὺς συμμίζχους, ἀνέστειξεν ἐκ Συρακουσῶν, ἐπ' Ἐρυνκος τὴν πορείαν ποιούμενος. Οὐ μακρὴν γὰρ τοῦ λόφου τούτου Μοτύη πόλις ἦν,

ἄποικος Καρχηδονίων, ἧ μάλιστα ἐχρῶντο κατὰ τῆς Σικελίας ὀρητηρίῳ. Ταύτης γὰρ κρατήσας, ἤλπιζεν οὐκ ὀλίγα προιερήσειν τῶν πολεμίων. Κατὰ δὲ τὴν ὀδοιπορίαν ἀεὶ παρελάμβανε τοὺς ἐκ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων, πανδημεὶ καθοπλίζων. Συνεστρατεύοντο γὰρ αὐτῷ προθύμως ἄπαντες, μισοῦντες μὲν τὸ βίβρος τῆς τῶν φοιρικών ἐπικρατείας, ἐπιθυμοῦντες δὲ τυχεῖν ποτὲ τῆς ἐλευθερίας. Καὶ πρώτους μὲν Καμμαριναίους παρέλαβεν, εἴτι Γελώους καὶ Ἀκραναντίους· μεθ' οὓς Ἰμερσίους μετεπέμψατο, καίτοι κείνους ἐπὶ θάτερα μέρη τῆς Σικελίας· Σελινουσίους ἔ' ἐν παρόδῳ προσεμαγαγόμενος, παρεγενήθη πρὸς τὴν Μοτύην μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως. Ἔιχε δὲ πεζοὺς μὲν ὀκτωκισμυρσίους, ἵππεῖς δὲ πολὺ πλείους τῶν τριεχιλίων· καὺς δὲ μακρὰς οὐ πολὺ λιπούσας τῶν διακοσίων. Συνηκολούθει δὲ καὶ φορητὰ πλοῦτα γέμοντα πολλῶν μηχανημάτων, ἔτι δὲ τῆς ἄλλης χορηγίας ἀπάσης, ὅντι τὸν ἀριθμὸν οὐκ ἐλάττω πεντακοσίων.

(C. 48.) Erycini, tot copiis territi odioque Pœnorum impulsi, sponte in Dionysii partes concedunt: Motya vero, exspectans Pœnorum subsidia, ad resistendum se parat. Urbis peropportunitus situs, magnæ opes. Aggetibus eductis, Dionysius obsidionis curam Leptini permittit, et eam pedestri exercitu in Punicas urbes progreditur: quarum non nisi quinque in fide Carthaginiensium persistere.

48. Τηλικαύτης δὲ τῆς παρασκευῆς οὔσης, Ἐρύκινοι μὲν, κατὰπλυγέντες τὸ μέγεθος τῆς δυνάμεως, καὶ μισοῦντες Καρχηδονίους, προσεχώρησαν τῷ Διονυσίῳ· οἱ δὲ τὴν Μοτύην κατοικοῦντες, προσδεχόμενοι τὴν ἐκ Καρχηδονίων βοήθειαν, οὐ κατεπλήρι-

τοῦτο τὴν Διονυσίου δύναμιν, ἀλλὰ πρὸς τὴν πολιορκίαν παρεσκευάζοντο. Οὐ γὰρ ἠγνόουν τοὺς Συρακουσίους, ὅτι πρῶτον τὴν Μοτιύην πορθήσουσι, διὰ τὸ πιστοτάτην εἶναι τοῖς Καρχηδονίοις. Αὕτη δ' ἡ πόλις ἦν ἐπὶ τινος νήσου κειμένη, τῆς Σικελίας ἀπέχουσα σταδίους ἕξ, τῷ δὲ πλήθει καὶ τῷ κάλλει τῶν οἰκιῶν εἰς ὑπερβολὴν πεφιλοτεχνημένη, διὰ τὴν εὐπορίαν τῶν κατοικούντων. Εἶχε δὲ καὶ ὁδὸν στενὴν χειροποίητον, φέρουσαν ἐπὶ τὸν τῆς Σικελίας αἰγιαλόν· ἦν οἱ Μοτιυηνοὶ τότε διέσκυψαν, ὥς μὴ προσόδους ἔχοιεν κατ' αὐτῶν οἱ πολέμιοι. Διονύσιος δὲ μετὰ τῶν ἀρχιτεκτόνων κατασκευάμενος τοὺς τόπους, ἤρξατο χώματα κατασκευάζειν ἐπὶ τὴν Μοτιύην· καὶ τὰς μακρὰς ναῦς παρὰ τὸν εἰςπλοῦν τοῦ λιμένος ἐνεώκῃσε, τὰ δὲ φορητὰ τῶν πλοίων ὤρμισε παρὰ τὸν αἰγιαλόν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ μὲν τῶν ἔργων κατέλιπεν ἐπιστάτην Λεπτίνην τὸν ναύαρχον, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς πεζῆς στρατιᾶς ὤρμησεν ἐπὶ τὰς τοῖς Καρχηδονίοις συμμαχοῦσας πόλεις. Σικανοὶ μὲν πάντες, εὐλαβούμενοι τὸ μέγεθος τῆς δυναμείως, προσεχώρησαν τοῖς Συρακουσίοις· τῶν δὲ ἄλλων πόλεων πέντε μόνον διέμειναν ἐν τῇ πρὸς Καρχηδονίους φιλίᾳ· αὗται δὲ ἦσαν, Ἀγκύραι, Σολοῦς, Ἐγεστα, Πάνορμος, Ἐντελλα. Τὴν μὲν οὖν τῶν Σολεντίνων καὶ Πανορμιτῶν, πρὸς δὲ τοῦτοις Ἀγκυραίων χώραν ὁ Διονύσιος λεηλατήσας ἐδενδροτόμησε· τὴν δὲ τῶν Ἐγεσταίων καὶ Ἐντελλίνων πόλιν πολλῇ δυνάμει περιστρατοπεδεύσας, συνεχεῖς

ἐποιεῖτο προσβολάς, σπεύδων αὐτῶν μετι βίας κυριεύοι. Καὶ τὰ μὲν περὶ Διονύσιον ἐν τούτοις ἦν.

(C. 49.) Imileo interea, contrahendis copiis intentus, quo celerius hostium vires distrahat, naves iubet in portu Syracusano subita impressione dirui. At Dionysius, pervastatis Poenorum agris, rediitque universo exercitu, Motyam graviter oppugnat.

49. Ἰμίλων δὲ ὁ τῶν Καρχηδονίων στρατηγὸς αὐτὸς μὲν περὶ τὸν τῶν δυναμειῶν ἀθροισμὸν καὶ τὴν ἄλλην ἐγένετο παρασκευὴν· τὸν δὲ ναύαρχον μετι δέκα τριήρων ἀπέστειλε, κελεύσεις κατι τάχος λιθῶσι πλεῖν ὡς ἐπὶ Συρακουσίους, καὶ νυκτὸς εἰς τὸν λιμένα πλεύσαντα, διαφθεῖραι τι καταλελειμμένα τῶν πλοίων. Τοῦτο δ' ἔπραξε νομίζων ἀντιπερισπασμὸν τινα ποιῆσειν, καὶ τὸν Διονύσιον ἀναγκάσειν μέρος τῶν πλοίων ἀποστέλλειν ἐπὶ Συρακουσίους. Οὐδὲ πεμφθεὶς ναύαρχος συντόμως πράξας τὸ παραγγελθὲν, κατέπλευσε νυκτὸς εἰς τὸν τῶν Συρακουσίων λιμένα, πάντων ἄγνωσύντων τὸ γεγενημένον· ἀπροσδοκῆτως δ' ἐπιθέμενος, καὶ τοῖς παρορμουσι πλοίοις ἐμβολίς δούς, καὶ σχεδὸν ἅπαντα καταδύσας, ἀνέκαμψεν εἰς Καρχηδόνα. Διονύσιος δὲ, πᾶσαν τὴν ὑπὸ Καρχηδονίους χώραν δηΐσας, καὶ τοὺς πολεμίους τειχίους ποιήσας, ἐπὶ τὴν Μοτύην ἄπασαν ἤγαγε τὴν δύναμιν· ἤλιξε γὰρ, ταύτης ἐκπολιορκηθείσης, τὰς ἄλλας εὐθέως αὐτὰς παραιδώσειν. Εὐθύς οὖν πολλαπλασίους ἄνδρας τοῖς ἔργοις [τε] προστιθείς, ἐχώρηνε τὸν μεταξὺ πόρον, καὶ τις μηχανίς ἐκ τοῦ κατι λόγον ἅμα τῇ τοῦ χώματος ἀνξήσει προσήγαγε τοῖς τείχεσι.

(C. 50.) Ad quam obsidionem solvendam, bellumque Syracusas transferendum, Imilco naves Dionysii denuo invadit; sed damno eis illato, repellitur. Quum enim Dionysius navigia per terram protracti in remotius a portu mare conservaret: Imilco, cum duplo maiore hostium classe non ausus congredi, in Africam recessit.

50. Περὶ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον Ἰμίλκων ὁ τῶν Καρχηδονίων ναύαρχος, ἀκούσας ὅτι Διονύσιος ἐνεώληκσε τὰς ναῦς, εὐθύς ἐπλήρου τὰς ἀρίστιας τῶν τριήρων οὖσας ἑκατόν. Ἐπελάμβανε γὰρ, ἀπροςδοκῆτως ἐπιφανεῖς, ῥαδίως κρατήσειν τῶν νενεωληκμένων ἐν τῷ λιμένι σκαφῶν, κυριεύων τῆς θαλάττης· τοῦτο δὲ πράξας, ἐνόμιζε τὴν τε τῆς Μοτύης πολιορκίαν λύσειν, καὶ τὸν πόλεμον μετέξειν ἐπὶ τὴν τῶν Συρακουσίων πόλιν. Ἐκπλεύσας οὖν μετὰ νεῦν ἑκατόν, κατήχθη ἐπὶ τὴν τῶν Σελινουντίων χώραν νυκτός, καὶ περιπλεύσας περὶ τὴν Αἰλύβαιον ἄκραν, αἴμ' ἡμέρα παρῆν ἐπὶ τὴν Μοτύην. Ἀνεπίστως δ' ἐπιφανεῖς τοῖς πολεμίοις, τῶν παρορμούντων πλοίων τὰ μὲν συνέτριψε, τὰ δ' ἔκαυσεν, οὐ δυναμένων βοηθεῖν τῶν περὶ Διονύσιον. Μετὰ δὲ ταῦτ' εἰσπλεύσας εἰς τὸν λιμένα, διέταξε τὰς ναῦς ὡς ἐπιθησόμενος ταῖς νενεωληκμέναις ὑπὸ τῶν πολεμίων. Διονύσιος δὲ συναγαγὼν τὴν δύναμιν ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ λιμένος, καὶ θεωρῶν τοὺς πολεμίους τὸν ἐκ τοῦ λιμένος ἔκπλουν παραφυλάττοντας, εὐλαβεῖτο καθέλκειν εἰς τὸν λιμένα τὰ σκάφη· οὐ γὰρ ἠγνόει διότι, στενοῦ τοῦ στόματος ὄντος, ἀναγκαῖον ἦν ὀλίγαις ναυσὶ πρὸς πολλαπλασίους διακινδυνεῖν. Διόπερ τῷ πλήθει τῶν στρατιωτῶν ῥαδίως διελκύσας τὰ σκάφη διὰ τῆς γῆς εἰς τὴν ἐκτὸς τοῦ λιμένος θάλατταν, διέσωσε τὰς ναῦς. Ἰμίλκων δὲ ταῖς πρώταις

τηρήσειν ἐπιθέμενος, τῷ πλήθει τῶν βελῶν ἀνείργετο. Ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν νεῶν ἐπεβεβήκει πλήθος τοξοτῶν καὶ σφενδονητῶν· ἀπὸ δὲ τῆς γῆς τοῖς ὄξυβελέσι καταπέλταις οἱ Συρακούσιοι χρώμενοι, συχνοὺς τῶν πολεμίων ἀνήρουν. Καὶ γὰρ κατάπληξιν εἶχε μεγάλην τοῦτο τὸ βέλος διὰ τὸ πρῶτως εὗρεθῆναι κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν. Ὡστε Ἰμίλκων οὐδὲν κείμενος κρατῆσαι τῆς ἐπιβολῆς, ἀπέπλευσεν εἰς τὴν Λιβύην, ναυμαχεῖν οὐ κρίνων συμφέρειν, διὰ τὸ διπλοσίας εἶναι τὰς ναῦς τῶν πολεμίων.

(C. 51.) Iam validissimis machinis oppugnari Motya, a cœvibus omnî ope et contentione defendi. Tandem muri parte disiecta, miles in urbem irruat, sed angiportubus obstructis in longe maiorem difficultatem conicitur.

51. Μοιύσιος δὲ τῇ πολυχειρίᾳ τῶν ἐργαζομένων συντελέσας τὸ χῶμα, προσήγαγε παντοίας μηχανὰς τοῖς τείχεσι. Καὶ τοῖς μὲν κριοῖς ἔτυπτε τοὺς πύργους, τοῖς δὲ καταπέλταις ἀνέστειλλε τοὺς ἐπὶ τῶν ἐπάλλξεων μαχομένους· προσήγαγε δὲ καὶ τοὺς ὑποτρόχους πύργους τοῖς τείχεσιν, ἔξορόφους ὄντας, οὓς κατεσκεύασε πρὸς τὸ τῶν οἰκιῶν ὕψος. Οἱ δὲ τὴν Μοιύην κατοικοῦντες, ἐν χερσὶ τοῦ κινδύνου καθεσιῶτος, ὅμως οὐ κατεπλάγησαν τὴν τοῦ Μοιυσίου δύναμιν, καίπερ ὄντες ἔρημοι σιμμάχων κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν. Ἐπεριθέμενοι δὲ τῇ φιλοδοξίᾳ τοὺς πολιορκοῦντας, τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τῶν μεγίστων ἰσθμῶν κεραταῖς ἰσταμέναις ἐβάσταζον ἄνδρας ἐν θωρακίοις. Οὗτοι δ' ἀφ' ὑψηλῶν τόπων δᾶδας ἠμμένας ἤφεισαν καὶ στυππεῖν καιόμενα μετὰ πίττης εἰς τὰς τῶν πολεμίων μηχανὰς. Ταχὺ δὲ τῆς

φλογὸς ἐπινεμομένης τὴν ὕλην, ὀξείως οἱ Σικελιωῖται παραβοηθήσαντες, ταύτην μὲν ἀπέσβεσαν, τοῖς δὲ κριοῖς πυκνάς τὰς ἐμβολὰς δίδόντες, κατέβαλον μέγρος τοῦ τείχους. Συνδραμόντων δ' ἐπὶ τὸν τόπον ἀθρόων ἐξ ἑκατέρου μέρους, ἰσχυρίαν τὴν μάχην συνέβαινε γίνεσθαι. Οἱ μὲν γὰρ Σικελιωῖται, κεκρατηκέναι τῆς πόλεως ἤδη νομίζοντες, πᾶν ὑπέμενον ἔνεκεν τοῦ τοὺς Φοίνικας ἀμύνασθαι, περὶ ὧν πρότερον εἰς αὐτοὺς ἡμαρτήκεισαν· οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως, πρὸ ὄφθαλμοῦν λαμβάνοντες τὰ τῆς αἰχμαλωσίας δεινά, καὶ φυγὴν οὐδεμίαν ὀρῶντες ὑπάρχουσιν οὔτε κατὰ γῆν, οὔτε κατὰ θάλατταν, οὐκ ἀγεννῶς ὑπέμενον τὸν θάνατον. Θεωροῦντες δὲ τὴν ἀπὸ τῶν τειχῶν ἐπικουρίαν περιηρημένην, ἐνέφραττον τοὺς στενωπούς, καὶ τὰς ἐσχάταις οἰκίαις ἐχρῶντο καθάπερ τειχίῳ πολυτελεῶς ὠκοδομημένῳ· ὅθεν εἰς μείζονα δυσχέρειαν οἱ περὶ τὸν Διονύσιον παρεγενήθησαν. Πυρρῆς πεσόντες γὰρ ἐντὸς τοῦ τείχους, καὶ δοκοῦντες ἤδη κυριεύειν τῆς πόλεως, ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς οἰκίαις ὄντων ἐξ ὑπερδεξίων τόπων κατετιτρώσκοντο. Οὐ μὴν ἀλλὰ τοὺς ξυλίνοὺς πύργους προσμαγαρόντες ταῖς πρώταις οἰκίαις, ἐπιβύθρας κατεσκεύασαν. Ἰσῶν δ' ὄντων τῶν μηχανημάτων τοῖς οἰκοδομήμασι, τὸ λοιπὸν ἐκ χειρὸς συνέβαινε εἶναι τὴν μάχην· οἱ μὲν γὰρ Σικελιωῖται τὰς ἐπιβύθρας ἐπιόρηπτοῦντες, διὰ τούτων ἐπὶ τὰς οἰκίας ἐβιάζοντο.

(C. 52.) Tum atrocissime intra moenia pugnatum est, donec Archylus Thurinus, muro clam conscenso, locum idoneum occuparet, moxque reliquos a Dionysio submissos reciperet.

52. Οἱ δὲ Μοτυηνοί, τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου

λογιζόμενοι, καὶ τῶν γονέων καὶ τῶν γυναικῶν καὶ
 τῶν τέκνων ἐν ὀφθαλμοῖς ὄντων, τῷ περὶ τούτων
 φόβῳ προθυμότερον ἠγωνίζοντο. Οἱ μὲν γὰρ, γο-
 νέων περυσιότων, καὶ δεομένων μὴ περιῦδειν αὐτοὺς
 τῇ τούτων ὕβρει περυσιδομένους, ἐπιηγείροντο ταῖς
 ψυχαῖς, οὐδεμίαν φειδῶ τοῦ ζῆν ποιοῦμενοι· οἱ δέ,
 γυναικῶν καὶ νηπίων τέκνων θρηῆρον ἀκούοντες,
 ἔσπευδον εὐγενῶς ἀποθινεῖν, πρὶν ἐπίδειν τὴν τῶν
 τέκνων αἰχμαλωσίαν. Οὐδὲ γὰρ φυγεῖν ἐκ τῆς πό-
 λεως ἦν, ὡς ἂν περιεχούσης μὲν τῆς θαλάττης, τῶν
 δὲ πολεμίων θυλακτοκρατούντων· ἐξέπληττέ τε αὐ-
 τοὺς τὸ ἡμῶς κεχρηῆσθαι τοῖς τῶν Ἑλλήνων ἠλωκό-
 σιν, καὶ μάλιστα ἀπογινώσκειν ἐποίει τοὺς Φοίνι-
 κας, οἱ ταῦτό προσεδόκων πείσεσθαι. Ἀπελείπει
 οὖν αὐτοῖς εὐγενῶς μαχομένοις ἢ νικῆν ἢ τελευτῆν.
 Τοιαύτης δὲ παραστάσεως ἐμπειρούσης εἰς τὰς τῶν
 πολιορκουμένων ψυχὰς, συνέβηκε τοὺς Σικελιώτας
 εἰς πολλὴν ἀπορίαν ἐμπίπτειν. Ἀπὸ γὰρ τῶν ἐπε-
 ρισθεισῶν σινίδων μαχομένοι, κακῶς ἀπήλλκτον,
 διὰ τε τὴν στενοχωρίαν, καὶ διὰ τὸ τοὺς ἐναντίους
 ἀπονενομημένως κινδυνεύειν, ὡς ἂν ἀπογινώσκοντας
 τὸ ζῆν· ὡς δ' οἱ μὲν, εἰς χεῖρας συμπλεκόμενοι, καὶ
 τριάντα διδόντες καὶ λαμβάνοντες, ἀπέθνησκον·
 οἱ δ' ὑπὸ τῶν Μοτυαίων ἔξωθούμενοι, καὶ ὑπὸ τῶν
 σανιδων ἀποπίπτοντες εἰς τὴν γῆν, ἀπώλλυντο. Τέ-
 λος δ' ἐφ' ἡμέρας τινὰς τοιαύτης τῆς πολιορκίας γι-
 νομένης, Μονύσιος ἀεὶ πρὸς τὴν ἐσπέραν τῇ σάλ-
 πιγγι τοὺς μαχομένους ἀνακαλούμενος, ἔλαβε τὴν πο-
 λιορκίαν. Εἰς τοιαύτην δὲ συνήθειαν τοὺς Μοτυ-

αίους ἀγαγών, ἐπειδὴ παρ' ἑκατέρωιν οἱ κινδυνεύοντες ἀπῆλθον, ἀπέστειλεν Ἄρχυλον τὸν Θούριον μετὰ τῶν ἐπιλέκτων. Οὗτος δ' ἤδη νυκτὸς οὔσης προσήρρισε ταῖς πεπτωκυῖαις οἰκίαις κλίμακας, δι' ὧν ἀναβὰς, καὶ καταλαβόμενός τινα τόπον εὐκαιρον, παρεδέχετο τοὺς περὶ τὸν Λιονύσιον. Οἱ δὲ Μοιτυῖοι τὸ γεγενημένον αἰσθόμενοι, παραυτίκα μετὰ πάσης σπουδῆς παρεβρόθηθον, καὶ τῶν καιρῶν ὑστεροῦντες, οὐδὲν ἤτιον ὑπέστησαν τὸν κίνδυνον. Γενομένης δὲ τῆς μάχης ἰσχυροῦς, καὶ πολλῶν προσαναβιάντων, μόλις οἱ Σικελιωταὶ τῷ πλήθει κατεπόνησαν τοὺς ἀνθεσιτηκότας.

(C. 53.) Sic expugnata urbs Motya et exspoliata. Incolae crudelissime caesi; reliqui, qui ad fana confugerant, sub hasta venditi. Solutis virtuti praemiis, Dionysius praesidium ad urbis custodiam reliquit, Hitonemque praefecit Syracusanum. Leptines cum classe Carthaginienses observat, Egestamque et Entellam incursionibus alligit. — Floruit tum Sophocles iunior, tragicus poeta, duodecies victor.

53. Εὐθὺς δὲ καὶ διὰ τοῦ χώματος ἡ δύναμις ἄπασα τοῦ Λιονυσίου παρεیزεπέσεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ πᾶς τόπος ἔγεμε τῶν ἀναιρουμένων. Οἱ γὰρ Σικελιωταὶ ὁμότητι σπεύδοντες ἀμύνεσθαι, πάντας ἐφεξῆς ἀνήρουν ἰπλοῖς, οὐ παιδός, οὐ γυναικός, οὐ προεβύτου φειδόμενοι. Λιονύσιος δὲ βουλόμενος ἐξανδροποδίσασθαι τὴν πόλιν, ὅπως ἀθροισθῆ χρήματα, τὸ μὲν πρῶτον ἀνεῖργε τοὺς στρατιώτας τοῦ φονεύειν τοὺς αἰχμαλώτους· ὡς δ' οὐδεὶς αὐτῷ προσεῖχεν, ἀλλ' ἐώρα τὴν τῶν Σικελιωτῶν ὁρμὴν ἀκαπίσχετον οὔσαν, παρεστήσατο κήρυκας τοὺς μετὰ βοῇ δηλώσοντας τοῖς Μοιτυῖοις, φεγγεῖν εἰς τὰ πικρὰ

τοῖς Ἑλλησιν ἱερὰ τιμώμενα. Οὗ γενηθέντος, οἱ μὲν στρατιώται τοῦ φονεῦν ἐληγον, ἐπὶ δὲ τὴν τοῖν κτήσεων διαρπαγὴν ὤρησαν καὶ διεφορεῖτο πολὺς μὲν ἄργυρος, οὐκ ὀλίγος δὲ χρυσός, καὶ ἐσθῆτες πολυτελεῖς, καὶ τῆς ἄλλης εὐδαιμονίας πλῆθος. Τὴν δὲ τῆς πόλεως διαρπαγὴν ἔδωκεν ὁ Λιονύσιος τοῖς στρατιώταις, βουλόμενος αὐτοὺς προθύμους ποιῆσαι πρὸς τοὺς ἐπιφερομένους κινδύνους. Ἀπὸ δὲ τούτων γενόμενος, Ἄρχυλον τὸν ἀναβιάντι προῖτον ἐπὶ τὸ τεῖχος ἑκατὸν μυαῖς ἐστεφάνωσε· τῶν δ' ἄλλων κατὰ τὴν ἀξίαν ἕκαστον τῶν ἠνδραγαθηκότων ἐτίμησε, καὶ τῶν Μοιναίων τοὺς περιλιγθέντας ἐλαφροπώλησε· Λυαμένην δὲ καὶ τινὰς τῶν Ἑλλήνων συμμαχοῦντας Καρχηδονίοις λαβὼν αἰχμηλότους, ἀνεστύρωσε. Μετὰ δὲ ταῦτα φύλακας τῆς πόλεως καταστήσας, Βίτωνα τὸν Συρακούσιον φρούραρχον ἀπέδειξε· τὸ δὲ πλεῖον μέρος ἐκ τῶν Σικελῶν ἐπῆρχε. Καὶ Λεπτίνην μὲν τὸν ταύραρχον μετὰ νεῶν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν παρατηρεῖν τὴν διαβυσσιν τῶν Καρχηδονίων * * * συνέταξε δ' αὐτῷ τὴν Ἐγρίστην καὶ Ἐντελλίαν πολιορκεῖν, καθάπερ ἐξαρχῆς πορθεῖν αὐτὰς ἐνεστήσατο· αὐτὸς δὲ τοῦ θέρους ἤδη λήγοντος ἀνέξενξε μετὰ τῆς θυμίας εἰς Συρακούσας. Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις Σοφοκλῆς ὁ Σοφοκλέους τραγωδίας διδάσκειν ἤρξατο, καὶ νίκας ἔσχε δυοκαίδεκα.

(C. 54.) Olymp. XCVI, i. a. C. 394. Arch. Phormione, tribb. m. c. p. Cn. Cenucio, L. Atilio, M. Pomponio, C. Duilio, et Volerone Publilio, Dionysius hostium urbes oppugnare et agros populari pergit. Itaque Halicyaei ad Syracusanos deficiunt; Egestani autem castra obsidentium incendunt. Intered Carthaginienses quas possunt maximas copias colligunt, summumque Imilconi imperium tradunt. Militum, navium, curruum numerus.

54. Τοῦ δ' ἐνιαυσίου χρόνου διεληλυθότος, Ἀθήνησι μὲν ἔλαβε τὴν ἀρχὴν Φορμίων, ἐν Ῥώμῃ δ' ἀντὶ τῶν ὑπάτων ἐγένοντο χίλιοι ἕξ, Γναῖος Γερουόκιος, Λεύκιος Αἰλίος, Μάρκος Πομπώνιος, Γάϊος Δίνμος, Μάρκος Οὐετήριος, καὶ Οὐαλέριος Πρόπλιος· ὀλυμπιαὶ δ' ἤχθη ἐννενηκοστὴ καὶ ἕκτη, ἣν ἐνίκη Εὐπολις Ἡλείος. Τούτων δὲ τὴν ἀρχὴν παραλαμβάνοντων, Λιονύσιος ὁ τῶν Συρακουσίων τύραννος μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως ἀναζεύξας ἐκ Συρακουσῶν, ἐνέβηλεν εἰς τὴν τῶν Καρχηδονίων ἐτικράτειαν. Πορθοῦντος δ' αὐτοῦ τὴν χώραν, Ἀλικυαῖοι μὲν καταπλαγέντες, διεπρεςβεύσαντο πρὸς αὐτὸν καὶ συμμαχίαν ἐποιήσαντο· Ἐγεσταῖοι δὲ τοῖς πολιορκουσί νυκτὸς ἀπροςδοκῆτως ἐπιθέμενοι, καὶ πῦρ ἐέντες ταῖς κατὰ τὴν πυρεμβολὴν σκηναῖς, εἰς πολλὴν ταραχὴν ἤγαγον τοὺς ἐν τῇ στρατοπεδείᾳ. Ἐπιρριμθείσης δὲ τῆς φλογὸς ἐπὶ πολὺν τόπον, καὶ τοῦ πυρὸς ἀκατασχέτου γενηθέντος, τῶν μὲν παραβοηθούτων στρατιωτῶν ὀλίγοι διεφθάρησαν, τῶν δ' ἵππων οἱ πλείστοι ταῖς σκηναῖς συγκυτεκαύθησαν. Καὶ Λιονύσιος μὲν ἐδύου τὴν χώραν, οὐδενὸς ὑφισταμένου· Λεπτίνης δ' ὁ ναύαρχος περὶ Μοτύην διατρέβων, ἐπετήρει τὸν τῶν πολεμίων καταπλοῦν. Οἱ δὲ Καρχηδόνιοι, πνήθοντες τὸ μέγεθος τῆς τοῦ Λιονυσίου δυνάμεως, ἔκριναν πολὺ ταῖς παρασκευαῖς

αὐτὸν ὑπερθέσθαι· Διόπερ Ἰμίλκωνα βυσιλέα κατὰ νόμον καταστήσαντες, ἐκ τῆς Λιβύης ὅλης, ἔτι δ' ἐκ τῆς Ἰβηρίας συνήγαγον δυνάμεις, τὰς μὲν παρὰ τῶν πυρμάχων μεταπεμπόμενοι, τὰς δὲ μισθοῦμενοι· καὶ πέρας, ἤθροισαν μὲν πεζῶν ὑπὲρ τὰς τριῶκοντα μυριάδας, ἵππεῖς δὲ τετρακισχιλίους, χωρὶς τῶν ἰσχυρῶν· ταῦτα δ' ἦσαν τετρακόσια· καὶ δὲ μακροῖς μὲν τετρακοσίαις, τὰς δὲ τὸν σῆτον καὶ τὰ μηχανήματα καὶ τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν παρακομιζούσας, αὐτοῖσι τῶν ἑξακοσίων, καθάπερ φησὶν Ἰσφορος. Ἰμίμιος μὲν γὰρ τὰς ἐκ τῆς Λιβύης περαιοθεύσας δυνάμεις οὐ πλείω φησὶν εἶναι δέκα μυριάδων, καὶ ἄλλοις ταύταις ἑτέρας τρεῖς ἀποφαίνεται κατὰ Σικελίαν στρατολογηθείσας.

(C. 55.) Iam recto cursu Panormum tendit Imileo, et postquam frequentis hostis impetum sustinisset, expositis ibi copiis Erycem per prodicionem, Motyam vi, Halicyacos ultro fidem offerentes incipit. Dionysius, adiuuncta Sicanorum parte, agrisque pervastata, Syracusas retrocedit.

55. Ἰμίλκων δὲ τοῖς κυβερνήταις ἄπεισι δούσι ἀβλίον ἐπεσφραγισμένον, ἐκέλευσεν ἀνοίγειν ὅταν καταπλεύσῃ, καὶ ποιεῖν τὰ γεγραμμένα. Τοῦτο δ' ἐπιτελεσθέν, μηχανήσατο πρὸς τὸ μηδένα τῶν κατασκόπων ἀπειεῖλαι τὸν κατάπλου τῷ Διονυσίῳ· ἦν δὲ γεγραμμένον, ὅπως εἰς Πάνορμον καταπλεύσῃ. Διόπερ ἐπιγενομένου πνεύματος οὐροῦ, καὶ πάντων λυσάντων τὰ πρυμνήσια, τὰ μὲν φορηγὰ τῶν πλοίων ἐπλεῖον τῶν πελιόγους, αἱ δὲ τριήρεις ἐπλευσαν εἰς τὴν Ισούτην, παρελέγοντό τε τὴν γῆν. Φοροῦ δὲ πνεύματος ὄντος, ὡς ἤδη καταφανεῖς ἦσαν ἀπὸ τῆς Σικελίας αἱ πρῶται πλέουσαι τῶν φορηγῶν νεῦν, Διο-

ῥύσιος ἀπέστειλε Λεπτίνην μετὰ τριάκοντα τριήρων,
 πυρακελευσάμενος τύπτειν τοῖς ἐμβόλοις καὶ δια-
 φθεῖξαι τὰς καταλαμβανομένας. Ὅς μετὰ
 σπουδῆς ἐκπλεύσας, καὶ ταῖς πρώταις προσμίξας
 εὐθὺς τινὰς αὐτῶν ἀνδρῶν κατέδυσε· αἱ δὲ λοιπαί,
 κωπήρεις οὔσαι καὶ τὸν ἄνεμον τοῖς ἰστίοις δεχόμε-
 ναι, ῥαδίως ἐξέφυγον· ὁμοίως κατέδυσε πενήκοντα
 ναῦς στρατιώτιας ἐχούσας πεντακισχιλίους, ἄρματα
 δὲ διακόσια. Ἰμίλων δὲ καταπλεύσας εἰς Πάνορ-
 μον, καὶ τὴν δύναμιν ἐκβιβάσας, ἦγεν ἐπὶ τοὺς πο-
 λεμίους· καὶ τὰς μὲν τριήρεις παραπλεῖν ἐκέλευσε,
 αὐτὸς δ' ἐν παρόδῳ διὰ προδοσίας ἔλων Ἐρηνικίαν
 πρὸς τὴν Μοτύην κατεστρατοπέδευσε. Ὅντος δὲ
 κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον τοῦ Διονυσίου περὶ τὴν
 Ἐγεσταν μετὰ τῆς δυνάμεως, Ἰμίλων τὴν Μοτύην
 ἐξεπολιόρκησε. Τῶν δὲ Σικελιωτῶν προθύμων ὄντων
 διαμάχεσθαι, Διονύσιος ἅμα μὲν μακρὰν τῶν συμ-
 μίχιδων πόλεων ἀπεισμένος, ἅμα δὲ τῆς σιτοπομο-
 πείας ἐπιλιπούσης, διέλαβε συμφέρον ἐφ' ἑτέρῳ
 τόπῳ συστήσασθαι τὸν πόλεμον. Κρίνας οὖν ἰνα-
 ζευγνύειν, τοὺς μὲν Σικανοὺς ἐπειθε καταλιπεῖν τὰς
 πόλεις κατὰ τὸ παρὸν, καὶ μετ' αὐτοῦ στρατεύεσθαι
 ἀντὶ δὲ τούτων ἐπηγγέλλετο δώσειν χώραν βελτίονα
 καὶ τῷ πλήθει παραπλησίαν, καὶ μετὰ τὴν τοῦ πο-
 λέμου κατάλυσιν καταξίειν τοὺς βουλομένους εἰς τὴν
 πατρίδα. Τῶν δὲ Σικελιωτῶν ὀλίγοι, καταπλαγέντες
 μὴ ποτε ἀντιλέγοντες διαρπασθῶσιν ὑπὸ τῶν στρα-
 τιωτῶν, συγκατέθεντο τοῖς ἀξιουμένοις ὑπὸ Διονυ-
 σίου· * * * * Ἀπέστησαν δὲ παραπλησίως καὶ Ἀλ.

κναῖοι, καὶ πέμψαντες πρέσβεις εἰς τὸ τῶν Καρχη-
 δονίων στρατόπεδον, συμμαχίαν ἐποίησαντο. Καὶ
 Λιονύσιος μὲν ἀφώρησεν ἐπὶ Συρακουσῶν, κατα-
 φθείρων τὴν χώραν, δι' ἧς ἦγε τὴν δύναμιν.

(C. 56.) Prospero rerum successu fretus Imilco, Himera et Ce-
 thalocidio in amicitiam allectis, Lipara potitus, cum universis co-
 pnis Messanam versus progreditur. Oppidi incolae dum diversa
 sentiunt, aliis hostium vim expavescentibus, aliis oraculo sinistre
 accepto animum erigentibus, fortissimos quoque ad Pelosidem mit-
 tunt, qui hostem ab eruptione in agros prohibeant.

56. Ἰμίλκων δὲ τῶν πραγμάτων προχωρούντων
 κατὰ γνώμην, παρεσκευάζετο τὴν στρατιὴν ἀνάγειν
 ἐπὶ Μεσσήνης, σπένδων αὐτῆς κυριεῦσαι διὰ τὴν
 εὐκαιρίαν τῶν τόπων. Ὅ,τε γὰρ ἐν αὐτῇ λιμὴν εὐ-
 θετος ἦν, δυνάμενος δέχεσθαι πάσας τὰς ναῦς, οὐ-
 σίας πλείω τῶν ἑξακοσίων· τὰ τε περὶ τὸν πορθμὸν
 οἰκεία ποιησάμενος Ἰμίλκων, ἤλπιζε τὰς τῶν Ἰτα-
 λιωπῶν βοήθειαν, ἐμφράζειν, καὶ τοὺς ἐκ Πελοπον-
 νήσου στόλους ἐπισχεῖν. Ταῦτα δὲ διανοηθεὶς πράτ-
 τειν, πρὸς μὲν Ἰμεραίους καὶ τοὺς τὸ Κεφαλοίδιον
 προύριον κατοικοῦντας φιλίαν ἐποίησατο· Λιπάρας
 δὲ τῆς πόλεως ἐγκρατῆς γενόμενος, τριάκοντα τὰ-
 λαντα παρὰ τῶν κατοικούντων τὴν νῆσον ἐπράξατο·
 αὐτὸς δὲ μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως ὤρμησεν ἐπὶ
 Μεσσήνης, συμπαραπλευσῶν αὐτῷ τῶν νεῶν. Καὶ
 γαλὸν διανύσας τὴν ὁδὸν, κατεστρατοπέδευσεν ἐπὶ
 τῆς Πελωρίδος, ἀπέχων τῆς Μεσσήνης σταδίους ἑκα-
 τόν. Οἱ δὲ τὴν πόλιν ταύτην κατοικοῦντες, ὡς ἐπύ-
 ροντο τὴν παρουσίαν τῶν πολεμίων, οὐ τὰς αὐτὰς
 ἑλληλοῖς ἐννοίας εἶχον περὶ τοῦ πολέμου. Τινὲς μὲν
 ἀρ' αὐτῶν τὸ μέγεθος τῆς τῶν πολεμίων δυνάμεως

ἀκούοντες, καὶ τὴν ἐρημίαν τῶν συμμάχων ὄρωντες, ἔτι δὲ καὶ τῶν ἰδίων ἱππέων ἐν Συρακούσαις ὄντων, ἀπεγνώκεισαν τὴν ἐκ τῆς πολιορκίας σωτηρίαν. Μάλιστα δ' αὐτοὺς εἰς ἀθυμίαν ἤγε τὰ τεῖχη καταπεπωκότα, καὶ ὁ καιρὸς εἰς παρασκευὴν οὐ διδοὺς ἄνεσιν. Διόπερ ἐξεκόμιζον ἐκ τῆς πόλεως τέκνα καὶ γυναῖκας, καὶ τὰ πολυτελέστατα τῶν χρημάτων εἰς τὰς ἀστυγείτονας πόλεις. Τινὲς δὲ τῶν Μεσσηνίων ἀκούοντες τὸ παλαιὸν αὐτοῖς εἶναι λόγιον, ὅτι δεῖ Καρχηδονίους ὑδροφορῆσαι κατὰ τὴν πόλιν, ἐξειδέχοντο [κατὰ] τὴν φήμην πρὸς τὸ συμφέρον ἑαυτοῖς, νομίζοντες δουλεύσειν ἐν Μεσσήνῃ τοὺς Καρχηδονίους. Διὸ καὶ ταῖς ψυχαῖς εὐθαρσεῖς ὄντες, πολλοὺς καὶ τῶν ἄλλων προεθιμοποιῶντο εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κινδύνους· εὐθέως δὲ τῶν νεωτέρων ἐπιλέξαντες τοὺς ἀρίστους, ἀπέστειλαν ἐπὶ τὴν Πελωρίδα, κωλύσοντας τοὺς πολεμίους ἐπιβαίνειν τῆς χώρας.

(C. 57.) Hos ubi Imileo ad descensum praepediendum effusus vidit, naves contra urbem dirigit, vacuum defensioibus; per cuius deiecta moenia classarii facile sibi transitum fecerunt. Victor itaque cum toto exercitu Messanam ingressus, stragem ingentem edit; et castella frustra aggressus oppugnare, relictis copiis, expeditio-nem in Syracusas instituit.

57. Περὶ ταῦτι δ' ὄντων αὐτῶν, Ἰμίλων θεωρῶν ἐκβοηθοῦντας τοὺς Μεσσηνίους πρὸς τὴν ἀπόβυσιν, ἀπέστειλε τῶν νεῶν διακοσίας ἐπὶ τὴν πόλιν· ἤλιξε γάρ, (ὅπερ ἦν εἰκὸς) τῶν στρατιωτῶν τὴν ἀπόβυσιν κωλύόντων, τοὺς ἐν ταῖς ναυσὶ κριεῦσειν ἠμίδιως τῆς Μεσσήνης, οὕσης ἐρήμου τῶν ἀμυνομένων. Πνεύσαντος δὲ βορέου, τὰς μὲν ναῖς συνέβη ταχέως

πλήρῃσι τοῖς ἰατίοις εἰς τὸν λιμένα κατενεχθῆναι· τοὺς δὲ ἐπὶ τῇ Πελοπόνησσι περαφυλάττοντας Μεσσηνίους ὑστερήσαι τῆς τῶν ρεῶν παρουσίας, καίπερ κατὰ σπουδὴν ἐπειγομένους. Διόπερ οἱ Καρχηδόνιοι περιστρατοπεδεύσαντες τὴν Μεσσηνίην, καὶ διὰ τῶν πεπωκότων τειχῶν εἰσβιασάμενοι, τῆς πόλεως ἐκυρίευσαν. Τῶν δὲ Μεσσηνίων οἱ μὲν μαχόμενοι γενναίως ἀνῆρέθησαν, οἱ δ' εἰς τὰς ἐγγυτίαι κειμένης πόλεις ἔφυγον· ὁ δὲ πολὺς ὄχλος, διὰ τῶν περακειμένων ὄρων ὁρηήσας, εἰς τὰ κατὰ τὴν χώραν φρούρια διεσπάρη· τῶν δὲ ἄλλων τινὲς μὲν ὑπὸ τῶν πολεμίων συνελκυσθέντες, τινὲς δὲ ἀποληφθέντες εἰς τὸ πρὸς τὸν λιμένα μέρος, ἔρῃψαν ἑαυτοὺς εἰς τὴν θάλατταν, ἐλπίζοντες διασῆξασθαι τὸν μετὰ τὸ πόρον. Τούτων δὲ ὄντων πλείονων ἢ διακοσίων, οἱ πλείστοι μὲν ὑπὸ τοῦ ἠέου διεφθάρησαν, πενήκοντα δὲ πρὸς τὴν Ἰταλίαν διεσώθησαν. Ἰταλικῶν δὲ τὴν δύναμιν ἄπασιν μεταγαγὼν εἰς τὴν πόλιν, τὸ μὲν πρῶτον ἐπεχείρησε πόρθεῖν τὰ κατὰ τὴν χώραν φρούρια· τούτων δ' ὄχρησθαι ὄντων, καὶ τῶν εἰς αὐτὰ συμπεφευγόντων γενναίως ἀγωνιζομένων, ἀνέσχευεν εἰς τὴν πόλιν, ἀδυνατήσας αὐτῶν κυριεῦσαι. Μετὰ δὲ ταῦτα τὴν τε δύναμιν ἀνελίμβησε, καὶ παρεσκευάζετο τὴν πόλιν ἐπὶ Στρακούσας ποιῆσθαι.

(C. 58.) Quo facto Dionysius, a Siculis omnibus desertus, servitia armat, mercenarios conducit a Lacedaemoniis, munis castella, imprimis Leontinorum, Campanisque Aetnam traductis, castra ponit iuxta Taurom. Messeniorum saevissimum excidium.

58. Οἱ δὲ Σικελοί, πάλαι μὲν μισοῦντες τὸν

Διονύσιον, τότε δὲ καιρὸν τῆς ἀποστίαςσεως ἔχοντες μετεβίβλοντο πρὸς Καρχηδονίους, πλὴν Ἀσσιωρίων ἄπαντες. Διονύσιος δ' ἐν ταῖς Συρακούσαις τοὺς δούλους ἐλευθερώσας, ἐπλήρωσεν ἐξ αὐτῶν ναῦς ἐξήκοντα· μετεπέμψατο δὲ καὶ παρὰ Λακεδαιμονίων μισθοφόρους πλείω τῶν χιλίων, καὶ τὰ κατὰ τὴν χώραν φρούρια περιπορευόμενος ὠχύρου, καὶ οἶτον παρσιζεκόμιζεν· ἐπιμελέστατα δὲ τὰς ἐν Λεοντίοις ἀκροπόλεις ἐτείχισε, καὶ τὸν ἐκ τῶν πεδίων οἶτον εἰς ταύτας συνήθροισεν. Ἐπεισε δὲ καὶ τοὺς τὴν Κατάρην οἰκοῦντας Κυμπανοὺς εἰς τὴν νῦν καλουμένην Αἴτην μεταστῆναι, διὰ τὸ λίαν εἶναι τὸ φρούριον ὀχυρὸν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀπὸ τῶν Συρακουσῶν ἑκατὸν ἐξήκοντα σταδίους προαγαγὼν ἄπασιν τὴν δύναμιν, κατεστρωτοπέδευσε περὶ τὸν Τιῦρον κελούμενον. Εἶχε δὲ [καὶ] κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν πεζοὺς μὲν τριςμυρίους, ἵππεῖς δὲ πλείους τῶν τριςχιλίων, ναῦς δὲ ἑκατὸν ὀγδοήκοντα· τοῦτων δ' ὀλίγαι μὲν ἦσαν * * * * * τριήρεις. Ἰμίλκων δὲ τῆς Μεσσηνίας τὰ τεῖχη κατασκέψας, προσέταξε τοῖς στρατιώταις καταβυλεῖν τὰς οἰκίας εἰς ἔδαφος, καὶ αἰτε κέραμον, μήθ' ὕλην, μήτ' ἄλλο μηδὲν ὑπολιπεῖν, ἀλλὰ τὰ μὲν κατακαῦσαι, τὰ δὲ συντρίψαι. Ταχὺ δὲ τῇ τῶν στρατιωτῶν πολυχειρῶς λαβόντων τῶν ἔργων συντέλειαν, ἡ πόλις ἄγνωστος ἦν, ὅπου πρότερον αὐτὴν οἰκεῖσθαι συνέβαιεν. Ὅρῶν γὰρ τὸν τόπον πόρρω μὲν ἀπὸ τῶν συμμαχίδων πόλεων κηχωρισμένον, εὐκαιρότατον δὲ τῶν περὶ Σικελίαν ὄντα, προήρητο δυοῖν θύιτερον, ἢ τελέως ἀοίκητον

διατηρεῖν, ἢ δευχερῆ καὶ πολυχρόνιον τὴν κτίσιν αὐτῆς γίνεσθαι.

(C. 59.) Quo Imileo odium in Græcos graviter testatus, Magonem cum classe iubet Tauromericum præternavigare, et Cataream tendere; ipse cum pedestribus copiis eodem proficiscitur. Vtriusque profectio quum esset difficilis et operosa, Dionysius Lepontinem Magoni obviam mittit.

59. Ἐναποδειζόμενος οὖν τὸ πρὸς τοὺς Ἕλληνας μῦθος ἐν τῇ τῶν Μεσσηνίων ἀτυχίᾳ, Μάγωνά μιν τὸν ναύαρχον ἀπέστειλε μετὰ τῆς ναυτικῆς δυνάμεως, προσιάζας παραπλεῖν ἐπὶ τὸν λόφον τὸν καλούμενον Ταῦρον. Τοῦτον δὲ κατειληφότες ἦσαν Σικελοί, σιχιοὶ μὲν τὸ πλῆθος ὄντες, ἡγεμόνα δὲ οὐκ ἔχοντες. Τοῦτοις δὲ τὸ μὲν πρότερον Διονύσιος δεδώκει τὴν τῶν Ναξίων χώραν· τότε δ' ὑπ' Ἰμίλωνος πεισθέντες ἐπαγγελίαις, τὸν λόφον κατειλήθησαν. Ὀχυροῦ δ' ὄντος τούτου, καὶ τότε καὶ μετὰ τὸν πόλεμον ἔχουν αὐτὸν, τεῖχος περιβυλλόμενοι· καὶ τὴν πόλιν, διὰ τὸ μεῖναι τοὺς ἐπὶ τὸν Ταῦρον ἰθροισθέντας, Ταυρομέριον ὠνόμασαν. Ἰμίλων δὲ ἀναλαβὼν τὴν πεζὴν στρατιάν, εὐτορον τὴν πορείαν ἐποιεῖτο, καὶ κατήντησε τῆς Ναξίας ἐπὶ τὸν προειρημένον τόπον, ἅμα καὶ Μάγωνος παραπλεύσαντος. Προςφάτως δὲ πυρὸς ἐκραγέντος ἐκ τῆς Αἴτης μέχρι τῆς θαλάττης, οὐκέτι δυνατὸν ἦν τὴν πεζὴν στρατιάν συμπαράγειν παραπλευούσαις ταῖς ναυσὶν ἑρθαρμένων γίγ τῶν παρὰ τὴν θάλατταν τόπων ὑπὸ τοῦ καλουμένου ὄρακος, ἀναγκαῖον ἦν τὸ πεζὸν στρατόπεδον περιτορσεύεσθαι τὸν τῆς Αἴτης λόφον. Διόπερ Μάγωνι προσέταξε καταπλεῖν ἐπὶ τῆς Κιαιρένης· αὐτὸς δὲ διὰ τῆς μεσογείου ταχέως ὁρμήσας,

ἔσπευδε συμμιῖσαι ταῖς ναυοὶ περὶ τὸν τῶν Καταναίων αἰγιαλόν. Εὐλαβεῖτο γάρ μὴ ποτε διεσπικρμένης τῆς δυνάμεως, οἱ Σικελιῶται τοῖς περὶ τὸν Μάγωνα διαναυμαγήσωσιν· ὅπερ καὶ συνετελέσθη. Λιονύσιος γάρ, τὸν μὲν πλοῦν εἰδὼς τῷ Μάγωνι βραδὺν ὄντα, τὴν δὲ πορείαν τοῖς πεζοῖς ἐργώδη καὶ μακρὰν, ἔσπευδεν ἐπὶ τῆς Κατάνης, βουλόμενος ναυμαχῆσαι πρὸς Μάγωνα, πρὶν ἔλθειν τοὺς περὶ τὸν Ἰμίλκωνα. Ἰηλιζέ γάρ, τῶν πεζῶν ἐκτεταγμένων παρὰ τὸν αἰγιαλόν, τοῖς μὲν ἰδίους θάρσος παρεξέσθαι, τοὺς δὲ πολεμίους δειλοτέρους ἔσεσθαι· τὸ δὲ μέγιστον, εἴ τι συμβυίη γενέσθαι πταῖσμα, ταῖς θλιβομέναις ναυσὶν ἐξῆν καταφυγεῖν πρὸς τὸ τῶν πεζῶν στροιτόπεδον. Ταῦτα δὲ διανοηθεῖς, Λεπτίνην μὲν ἀπέστειλε μετὰ πασσὶν τῶν νεῶν, παραγγείλις ἀθρόοις τοῖς σκάφεσι ναυμαχεῖν, καὶ μὴ λυεῖν τὴν τάξιν, ὅπως μὴ κινδυνεύσωσιν ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἐναντίων· εἶχον γάρ οἱ περὶ τὸν Μάγωνα, σὺν ταῖς ὀλκίαισι καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς ἐπικώποισι, οὔσαις χαλκεμβόλοις, ναῦς οὐκ ἐλάττους πεντακοσίων.

(C. 60.) Leptines pugnam navalem cum Carthaginiensibus inicit, temerariam illam et infelicem. Praerellebant Leptiniani virtute, Carthaginienses copia. Fuis tandem Syracusanis, totus locus cadaveribus fractisque navigiis oppletur: Catana a Magone capitur.

60. Οἱ δὲ Καρχηδόνοι, ὡς εἶδον τὸν αἰγιαλὸν τῶν πεζῶν πλήρη, καὶ τὰς Ἑλληνικὰς ναῦς ἐπιφερομένας, παραχορῆμα μὲν οὐ μετρίως ἠγωνίασαν, καὶ πρὸς τὴν γῆν ἐπεχείρησαν καταπλεῖν· μετὰ δὲ ταῦτα λογισάμενοι, διότι κινδυνεύουσιν ἀπολέσθαι

πρὸς τὰς ναῦς ἅμα καὶ τοὺς πεζοὺς μαχόμενοι, τα-
 χέως μειτενόησαν. Κρίναντες οὖν ναυμαχεῖν, διέτα-
 τον τὰς ναῦς, καὶ τὸν τῶν πολεμίων ἐπίπλουν ἐκ-
 ραδόκουν. Λεπτίνης δὲ τριᾶκοντα ναυσὶ ταῖς ἀρί-
 σταις πολὺ τῶν ἄλλων προΐγων, οὐκ ἀνάνδρως μὲν,
 ἀβούλως δὲ διηγωνίσαστο. Εὐθύς γάρ ταῖς πρώταις
 τῶν Καρχηδονίων προσμίξας, τὸ μὲν πρῶτον οὐκ
 ὀλίγας κατέδυνε τῶν ἀντιτεταγμένων τριήρων· τοῦ
 δὲ Μάγωνος ἀθρόαις ταῖς ναυσὶ ταῖς τριᾶκοντι
 περιχυθέντος, ταῖς μὲν ἄρεταις ὑπερεῖχον οἱ περὶ
 τὸν Λεπτίνην, τοῖς δὲ πλήθεσιν οἱ Καρχηδόσιοι.
 Διὸ καὶ τῆς μάχης ἰσχυροτέρας γινομένης, καὶ τῶν
 κυβερνητῶν ἐκ παραβολῆς τὸν ἀγῶνα συνισταμένων,
 ὅμοιος ὁ κίνδυνος ταῖς ἐπὶ τῆς γῆς παρατάξεις ἐγί-
 νητο. Οὐ γὰρ ἐκ διαστήματος τοῖς ἐμβόλοις εἰς τὰς
 τῶν πολεμίων ναῦς ἐνέσειον, ἀλλ᾽ ἐ συμπλεκομένων
 τῶν σκαφῶν, ἐκ χειρὸς διηγωνίζοντο. Τινὲς μὲν ἐπὶ
 τὰς τῶν ἐναντίων ναῦς ἐπιπηδῶντες ἔπιπτον εἰς τὴν
 θάλατταν, τινὲς δὲ κρατήσαντες τῆς ἐπιβολῆς, ἐν
 ταῖς τῶν πολεμίων ναυσὶν ἠγωνίζοντο. Τέλος δὲ ὁ
 μὲν Λεπτίνης ἐκβιασθεὶς ἠναγκάσθη φυγεῖν εἰς τὸ
 πέλαγος, αἱ δὲ λοιπαὶ τῶν νεῶν, ἀτάκτως τὸν ἐπί-
 πλουν ποιοῦμεναι, ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων ἐχειροῦν-
 το· καὶ γὰρ τὸ περὶ τὸν ναύαρχον ἐλίπταμα τοὺς
 φοίνικας εὐθαρσεστέρους ἐποίησε, τοὺς δὲ Σικελιώ-
 τας οὐκ εἰς τὴν τυχοῦσαν ἀθυμίαν ἤγαγε. Τῆς δὲ
 μάχης τοιοῦτον λαβούσης τὸ τέλος, οἱ Καρχηδόσιοι
 τοὺς ἀτάκτως φεύγοντας σφᾶς φιλοτιμότερον διώ-
 ξαντες, διέφθειραν μὲν ναῦς πλείους τῶν ἑκατόν, τὴ

δ' ὑπηρετικά παρὶ τὸν αἰγιαλὸν καταστήσαντες, ἀνήρουν τῶν ναυτῶν τοὺς διανηχομένους πρὸς τὸ πεζὸν στρατόπεδον. Πολλῶν δ' ἀπολλυμένων οὐ μακρὰν τῆς γῆς, τῶν περὶ τὸν Διονύσιον οὐδαμῶς δυναμένων βοηθῆσαι, πᾶς ὁ τόπος ἔγεμε νεκρῶν καὶ ναυαγίων. Ἀπόλωτον μὲν οὖν ἐν τῇ νικυμαχίᾳ τῶν μὲν Καρχηδονίων οὐκ ὀλίγοι, τῶν δὲ Σικελιωτῶν ναῦς μὲν πλείους τῶν ἑκατόν, ἄνδρες δ' ὑπὲρ τοὺς διςμυρίους. Ἀπὸ δὲ τῆς μάχης οἱ μὲν Φοίνικες περὶ τὴν Κατάνην ὀρμίσαντες τὰς τριήρεις, ἀνήψαντο τὰς αἰχμαλώτους ναῦς, καὶ ἀνελεύσαντες αὐτὰς ἐθεράπενον· ὥστε αὐτοῖς μὴ μόνον ἀκουστών, ἀλλὰ καὶ θεωρητὸν ποιῆσαι τὸ μέγεθος τοῦ προτερήματος.

(C. 61.) Dionysius, hortantibus Siculis, qui Syracusis difficili se obsidione pressum iri autumabant, primum Imilconi imparato occurrere parat; mox, mutato consilio, ad urbem tutandam revertitur. Quem discessum graviter ferentes Siculi, castra eius relinquunt. Imilco, Catanæ litus assequutus, aliquot dies refectioi dat, Campanosque frustra sollicitat, in Dionysii societate permanentes.

61. Οἱ δὲ Σικελιώται κατὰ τὴν πορείαν, ἣν ἐπὶ τῶν Συρακουσῶν ἐποιήσαντο, νομίζοντες πάντες εἰς ἐργώδη πολιορκίαν συγκλεισθήσεσθαι, παρεκάλουν τὸν Διονύσιον εὐθέως ἀπαντᾶν τοῖς περὶ τὸν Ἰμίλκωνα, διὰ τὴν γεγενημένην νίκην * * *. τάχα γὰρ τῷ παραδόξῳ τῆς ἐπιφανείας καταπλήξασθαι τοὺς βαρβάρους, καὶ τὸ πρότερον ἐλάτιωμα διορθώσασθαι. Διονύσιος δὲ τὸ μὲν πρῶτον, τοῖς παρακαλοῦσι πειθόμενος, ἔτοιμος ἦν ἄγειν τὴν δύναμιν ἐπὶ τὸν Ἰμίλκωνα· ὡς δὲ τινες τῶν φίλων ἔλεγον αὐτῷ, ὅτι κινδυνεύσει τὴν πόλιν ἀποβαλεῖν, εἰάν Μάγων

ἀναχθῆ μετὰ τοῦ στόλου παντὸς ἐπὶ Συρακουσῶν, εὐθέως μετενόησε. Καὶ γὰρ τὴν Μεσσηνίαν ᾗδε τοῦ παραπλησίῳ τρόπῳ τοῖς βαρβάροις ὑποχείριον γεγενημένην· ὥστε οὐκ ἀσφαλὲς εἶναι νομίζων ἔρημον ποιῆσαι τὴν πόλιν τῶν ἀμυνομένων, ἀνέξεν ἐπὶ Συρακουσῶν. Τῶν δὲ Σικελιωτῶν οἱ πλεῖστοι χαλεπῶς φέροντες ἐπὶ τῷ μὴ βούλεσθαι τοῖς πολεμίοις ἀπαρτῆν, καταλιπόντες τὸν Διονύσιον, οἱ μὲν εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα, οἱ δ' εἰς τὰ ἐγγὺς τῶν φρουρίων ἀπεχώρησαν. Τυρίλων δὲ δυνὸν ἡμέραις κατανύσας εἰς τὸν τῶν Καταναίων αἰγιαλόν, τὴν μὲν ταῦς ἀπίσας ἐνεώλκησε, μεγάλου πνεύματος ἐπιγενομένου· τὴν δὲ δύναμιν ἐφ' ἡμέρας τινας ἀναλαμβάνων, πρέσβεις ἀπέστειλε πρὸς τοὺς τὴν Αἴτην κατέχοντας Καμπαροὺς, παρακαλῶν ἀποσιῆσαι τοῦ Διονυσίου. Ἐπηγγέλλετο δ' αὐτοῖς χώραν τε δωρῆσασθαι πολλήν, καὶ τῶν ἐκ τοῦ πολέμου λαγύρων κοινῶς ποιήσασθαι· ἐδίδασκε δὲ καὶ τοὺς τὴν Ἐντελλαν κατοικοῦντας Καμπαροὺς εὐδοκοῦντας Κυρχηδονίοις καὶ συμμαχοῦντας κατὰ τῶν Σικελιωτῶν· καὶ καθόλου δὲ τὸ τῶν Ἑλλήνων γένος ἀπεδείκνυε πολέμιον ὑπάρχον τῶν ἄλλων ἔθνων. Οἱ δὲ Καμπαροὶ δεδωκότες ὁμήρους τῷ Διονυσίῳ, καὶ τοὺς ἀρίστους τῶν στρατιωτῶν ἀπεσταλκότες εἰς Συρακούσας, ἤναγκάσθησαν διατηρῆσαι τὴν πρὸς τὸν Διονύσιον συμμαχίαν, καί τιρ ἐπιθυμοῦντες μεταβαλέσθαι πρὸς Κυρχηδονίους.

(C. 62.) Tum Dionysius, Carthaginensium vi territus, nova in Graecia et Italia auxilia per Polyxenum quaerit. Imilco autem magna classe portum Syracusiorum occupat, simul pedestrem aciem ante moenia ad pugnam explicans. Hinc agros populatur, (C. 63.) Acliradinae suburbio potitur, et ipsa templa expilat. Qui sacrilegio patrato, Imilconis res in peius ruere, Dionysii resurgere. Destructis sepulcris, Imilco tria castella ad mare condit, apothecas vini et frumenti, quod e Sardinia et Africa afferri iussit. Dionysius autem Laeadaemouii naves auxiliares, duce Pharaeida, mittunt.

62. Μετά δὲ ταῦτα Διονύσιος μὲν, καταπεπληγμένος τοὺς Καρχηδονίους, ἀπέστειλε πρεσβευτήν πρὸς τε τοὺς κατ' Ἰταλίαν Ἑλληνας καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους, ἔτι δὲ Κορινθίους, Πολύξενον τὸν κηδεστήν, δεόμενος βοηθεῖν, καὶ μὴ περιῦδειν τίς ἐν Σικελίᾳ πόλεις τῶν Ἑλλήνων ἄρδην ἀναιρουμένους· ἔπεμψε δὲ καὶ ξηνολόγους εἰς Πελοπόννησον μετα πολλῶν χρημάτων, ἐντειλόμενος ὡς πλείστους ἀθροΐζειν στρατιώτας, μὴ φειδομένους τῶν μισθῶν. Ἰμίλκων δὲ τοῖς ἀπὸ τῶν πολεμίων σκύλοις κοσμήσας τὰς ναῦς, κατέπλευσεν εἰς τὸν μέγαν λιμένα τῶν Συρακουσίων, καὶ πολλὴν τοῖς ἐν τῇ πόλει κατιάπληξιν ἐπέστησε. Διακόσμαι μὲν γὰρ καὶ ὀκτὼ μακρὰι ναῦς εἰσέπλεον, ἐν τάξει τὰς εἰρεσίας ποιούμεναι, καὶ τοῖς ἐκ τοῦ πολέμου λαφύροις πολυτελεῶς κεκοσμημέναι· μετὰ δὲ ταῦτα αἱ φορητοὶ ναῦς εἰσθεόμεναι μὲν ὑπὲρ τὰς χιλίας, φέρουσαι δὲ πλείους τῶν πεντακοσίων· αἱ δὲ πᾶσαι σχεδὸν διςχίλιαι. Διὸ καὶ συνέβαινε τὸν μὲν λιμένα τῶν Συρακουσίων, καίπερ ὄντα μέγαν, ἐμπεφράχθαι μὲν τοῖς σκάφεισι, συγκαλύπτεσθαι δὲ σχεδὸν ἅπαντα τοῖς ἰστίοις. Τούτων δὲ καθορμισθεισῶν, εὐθύς καὶ τὸ πεζὸν στρατόπεδον ἐκ θατέρου μέρους ἀντιπαρῆγε, συνεστηκός, ὡς μὲν τινες ἀνέγραψαν, ἐκ τριάκοντα μυριάδων πεζῶν, ἰπ.

πέων δὲ πριεζιλίων, [ρεῶν δὲ μακροῶν διακοσίων.] Ὁ μὲν οὖν στρατηγὸς τῶν δυναμέων Ἰμίλκων κατεσκήρωσεν ἐν τῷ τοῦ Λιὸς ρεῶ· τὸ δὲ λοιπὸν πληθὺς ἐν τῷ παρικειμένῳ τόπῳ κατεστρατοπέδευσεν, ἀπέχαν τῆς πόλεως σταδίους δώδεκα. Μετὰ δὲ ταῦτα Ἰμίλκων ἐξήγαγε τὴν στρατιὴν ἅπασαν, καὶ πρὸ τῶν τειχῶν ἔταξε τὴν δύναμιν, εἰς μίχην προκυλούμενος τοὺς Συρακουσίους· ἐπέπλευσε δὲ καὶ τοῖς λιμέσιν ἑκατὸν γυνὰ ταῖς ἀρίσταις, ὅπως καταπλήξῃται τοὺς κατὰ τὴν πόλιν, καὶ συναναγκάσῃ συγχωρεῖν ἥτιους εἶναι καὶ κατὰ θάλατταν. Οὐδενὸς δ' ἐπεξιέναι τολμῶντος, τότε μὲν ἀπῆγε τὴν δύναμιν εἰς τὴν στρατοπεδείαν· μετὰ δὲ ταῦτα ἐφ' ἡμέρας τριάκοντι τὴν χώραν ἐπῆει δειδροτομῶν, καὶ πῦσιν α θείρων, ὅπως ἄμμι μὲν τοὺς στρατιώτας πληρώσῃ παντοίας ὠφελείας, ἄμμι δὲ τοὺς ἐντὸς τῶν τειχῶν εἰς ἀθυρίαν καταστήσῃ.

63. Κατελάβητο δὲ καὶ τὸ τῆς Ἀχραδινῆς προάστειον, καὶ τοὺς ρεῶς τῆς τε Δήμητρος καὶ Κόρης ἐσύλησεν· ὑπὲρ ὧν ταχὺ τῆς εἰς τὸ θεῖον ἀσεβείας ἀξίαν ὑπέσχε τιμορίαν. Ταχὺ γάρ αὐτῷ τι πράγματα καθ' ἡμέραν ἐγίνετο χεῖρω, καὶ τοῦ Διονυσίου θαρρόουτος ἀκροβολισμοὺς συνίστασθαι, συνέβαινε προτερεῖν τοὺς Συρακουσίους. Ἐγίγνωτο δὲ καὶ τὰς νύκτας ἐν τῷ στρατοπέδῳ παράλογοι ταραχαί, καὶ μετὰ τῶν ὀπλων συνέτροχον, ὡς τῶν πολέμιων ἐπιθεμένων τῷ χείρακι. Ἐπεγενήθη δὲ καὶ νόσος, ἣ πάντων αἰτία κικῶν κατέστη· περὶ ἧς μικρὸν ὕστερον ἐροῦμεν, ἵνα μὴ προλαμβάνωμεν τῆ γροαφ·

τοὺς καιροὺς. Ἰμῖλκων μὲν οὖν τεῖχος περιβαλὼν τῇ παρεμβολῇ, τοὺς τάφους σχεδὸν πάντας τοὺς σύνεγγυς καθεῖλεν· ἐν οἷς τὸν τε Γέλωνος καὶ τὸν τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Δημαρέτης, πολυτελεῶς κατεσκευασμένους. Ὡκοδόμησε δὲ καὶ τρία φρούρια παρὰ θάλατταν, τὸ μὲν ἐπὶ τοῦ Πλημμυρίου, τὸ δ' ἐπὶ μέσῳ τοῦ λιμένος, τὸ δὲ κατὰ τὸν νεῶν τοῦ Διός. Εἰς δὲ ταῦτα τὸν τε οἶνον καὶ τὸν σῖτον καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἐπιτηδείων κατεκόμιζε, νομίζων χρονοπιτέραν ἔσσεσθαι τὴν πολιορκίαν. Ἀπέστειλε δὲ καὶ τὰς ὀλκίδας ναῦς ἕς τε Συροδῶ καὶ Λιβύην, ὅπως σῖτον καὶ τὰς ἄλλας τροφὰς παρακορίζωσι. Πολύξενος δὲ ὁ Λιονυσίου κηδεστής ἔκ τε Πελοποννήσου καὶ τῆς Ἰταλίας παρεγγήθη, ναῦς μακρὰς ἄγων τριάνκοντα παρὰ τῶν συμμάχων, καὶ ναύαρχον Φαρμακίδαυ Λακεδαιμόνιον.

(C. 64.) Absente Dionysio, qui cum Leptine comneatum procurabat, Syracusani, proelio navali commisso, victoriam referunt: qua illi elati, ad abrogandam Dionysii tyrannidem conspirant. Reddit Dionysius, concionemque advocat Syracusanorum. In qua Theodoros pro libertate recuperanda gravissime et summa cum Tyranni obivrgatione oravit.

64. Μετὰ δὲ ταῦτα Διονύσιος μὲν καὶ Λεπτίνης μετὰ μακροῖν νεῶν ἀγορὰν βουλόμενοι παρακομίσαι * * * * Οἱ δὲ Συρακούσιοι καθ' αὐτοὺς τε γενόμενοι, καὶ κατὰ τύχην ἰδόντες σιτηγὸν πλοῖον προσφερόμενον, πέντε ναυσὶν ἐπέπλευσαν αὐτῷ, καὶ κατακυριεύσαντες, κατήγον εἰς τὴν πόλιν. Τῶν δὲ Καρχηδονίων ἐπ' αὐτοὺς ἀνακθέντων τετραράκοντα ναυσὶν, οἱ Συρακούσιοι πάσας ἐπλήρωσαν τὰς ναῦς, καὶ ναυμαχήσαντες, τῆς τε στρατηγίδος νεῶς ἐκυ-

ρίεντων, καὶ τῶν ἄλλων εἴκοσι καὶ τέσσαρες διέ-
 φθειραν· καταδιώξαντες δὲ τὰς διαφευγούσας μίχαι
 τοῦ ναυσιάθμου τῶν πολεμίων, προὔκαλοῦντο τοὺς
 Καρχηδονίους εἰς ναυμαχίαν. Ἐκεῖνοι μὲν οὖν διὰ
 τὸ παρὰδοξον τεταραγμένοι, ἡσυχίαν ἔσχον· οἱ δὲ
 Συρακούσιοι τὰς αἰχμαλώτους ταῦς ἀναψάμενοι,
 κατήγαγον εἰς τὴν πόλιν. Μετεωρισθέντες δὲ τῇ
 προτερήματι, καὶ διαλογιζόμενοι τὸν μὲν Διονύσιον
 πλεονάκως ἠτιχημένον, αὐτοὺς δὲ χωρὶς ἐκείνου νεκι-
 κηκότας Καρχηδονίους, φρονήματος ἐπληροῦντο·
 ἀθροιζόμενοι δὲ διαλάλουν, ὅτι περιορῶσιν αὐτοὺς
 δουλεύοντις Διονυσίῳ, καὶ ταῦτα καιρὸν ἔχοντες τῆς
 καταλύσεως αὐτοῦ· τὸν μὲν γὰρ ἔμπροσθεν χρόνον
 ἦσαν ἀφωπλισμένοι, τότε δὲ διὰ τὸν πόλεμον τῶν
 ὄπλων ἦσαν κήριοι. Οὐ μὴν ἀλλὰ τοιούτων λόγων
 γινομένων, Διονύσιος κατέπλευσε, καὶ συναγαγὼν
 ἐκκλησίαν, ἐπήγει τοὺς Συρακουσίους, καὶ παρεκάλει
 θαρσύνειν, ἐπαγγελόμενος ταχέως καταλύσειν τὸν πό-
 λεμον. Ἴδι δ' αὐτοῦ μέλλοντος διαλύειν τὴν ἐκ-
 κλησίαν, ἀνυστὰς Θεόδωρος ὁ Συρακούσιος, ἐν τοῖς
 ἱππεῦσιν εὐδοκιμῶν, καὶ δοκῶν εἶναι πρακτικὸς,
 ἀπετόλμησε περὶ τῆς ἐλευθερίας τοιούτοις χρήσα-
 σθαι λόγοις.

(C. 65 - 69.) Ostendit enim, bello finem non posse, nisi reddita civibus libertate, imponi; duriorē Dionysii, quam hostium, esse dominationem, nec diutius segni et ignavo animo tolerandam: (C. 66.) Dionysium cum Gelone ne comparandum quidem esse: hunc virtute sua et rerum gestarum magnitudine a Siciliensibus imperium ultro oblatum accepisse; istum, ad perniciem sociorum, ad servitutem civium, ad totius Siciliae interitum imperatoris munus et arrogasse sibi, et ita gessisse, ut mortis supplicium iam dudum promeretur. (C. 67.) itaque nunc tandem induendam esse Syracusis virtutem maiorum, ad quam, remotis iam difficultatibus,

insa temporis opportunitas animos revocet: impium in cives, ne farium in Deos esse Dionysium, (C. 68.) qui pacem non minus bello reformidet, velitque Syracusanos impendentis hostis metu excruciarī, ne, illo remoto, ad libertatem adspirent: ita semper Tyrannum non modo rei bene gerendae occasionem neglexisse, sed privatam securitatem perniciē publicae redemisse: (C. 69.) et quum saepe olim, illo duce, magnae corporae cecidissent, nunc absque illo exiguum navium numerum ad debellandos Carthaginienses satis fuisse: quamobrem si vultus imperio se abdicet, migrandi ex urbe cum suis veniam ipsi deberi; sin nolit, utendum esse tempore: denique alium creari imperatorem oportere, ne, isto sacrorum violatore retento, bellam adversus Deum geratur.

65. „Εἰ καὶ τινὰ προσέφευσται Διονύσιος, τὸ γε ὄηθέν ὑπ' αὐτοῦ τὸ τελευταῖον ἀληθές ἦν, ὅτι ταχείως καταλύσει τὸν πόλεμον. Τοῦτο δὲ προῖξαι δύναται ἄν, οὐκ αὐτὸς ἀφηγούμενος, (ἤτιθηται γὰρ πολλάκις) ἀλλὰ τὴν πύριον ἐλευθερίαν ἀποδοὺς τοῖς πολίταις. Νῦν μὲν γὰρ οὐδεὶς ἡμῶν προθύμως ὑπομένει τοὺς κινδύνους, ὅταν ἡ νίκη μηδὲν ἤτιον ἢ τῆς ἤτιης. Λειψθέντας γὰρ Καρχηδονίων δεήσει ποιεῖν τὸ προστατιόμενον· νικήσαντας δὲ, Διονύσιον ἔχειν βαρύτερον ἐκείνῳ δεσπότην. Καρχηδόνοι μὲν γὰρ, καὶ πολέμοι κρατήσωσι, φόρον ὠρισμένον λαβρόντες, οὐκ ἂν ἡμῖς ἐκόλυσαν τοῖς πατρίοις νόμοις διοικεῖν τὴν πόλιν· οὗτος δὲ, τὰ μὲν ἱερὰ σιλήσας, τοὺς δὲ τῶν ἰδιωτῶν πλοῦτους ἅμα ταῖς τῶν κεκτημένων ψυχαῖς ἀφελόμενος, τοὺς οἰκέτας μισθοδοτεῖ ἐπὶ τῆς τῶν δεσποτῶν δουλείας· καὶ τί συμβαίνοντα κατὰ τὰς τῶν πόλεων ἀλώσεις δεινὰ, ταῦτ' ἐν εἰρήνῃ πράττων, καταλύσειν ἐπαγγέλλεται τὸν πρὸς Καρχηδονίους πόλεμον. Ἡμῖν δ', ὡ ἄνδρες, οὐχ ἤτιον τοῦ Φοινικικοῦ πολέμου καταλυτέον ἐστὶ τὸν ἐντὸς τοῦ τείχους τύραννον. Ἡ μὲν γὰρ ἀκρόπολις, δούλων ὄπλοις τηρουμένη, κατὰ τῆς πόλεως

ἐπιτειχίσται· τὸ δὲ τῶν μισθοφόρων πλῆθος ἐπὶ δουλείᾳ τῶν Συρακουσίων ἤθροισται. Καὶ κρατεῖ τῆς πόλεως, οὐκ ἐπίσης βραβεύων τὸ δίκαιον, ἀλλ' ἰμόναρχος πλεονεξίᾳ κρίνων πράττειν πάντα. Καὶ νῦν μὲν οἱ πολέμιοι βραχὺ μέρος ἔχουσι τῆς χώρας· Λιονύσιος δὲ πᾶσαν ποιήσας ἀνάστυτον, τοῖς τὴν τυραννίδα συναύξουσιν ἐδώρησατο. Μέχρι τίνος οἷν κατερήσομεν ταῦτα πάσχοντες, ὑπὲρ ὧν οἱ ἀγαθοί, χάριν τοῦ μὴ λαβεῖν πείραν, ἀποθνήσκων ὑπομένουσι; καὶ πρὸς μὲν Καρχηδονίους ἀγωνιζόμενοι τοὺς ἐσχίτους κινδύνους εὐψύχως ὑπομένομεν, πρὸς δὲ πικρὸν τύραννον ὑπὲρ ἐλευθερίας καὶ περὶ πατρίδος οὐδὲ λόγῳ παρήγησίαν ἐπάγειν τολμῶμεν· καὶ ταῖς μὲν τοσαύταις μυριάσι τῶν πολεμίων ἀντιπαιτόμεθα, μόνον δὲ οὐδ' ἀνδραπύδου γενναίου τὴν ἀρετὴν ἔχοντα πεφρίκαμεν.“

66. „Οὐ γὰρ δήπουθεν ἀξιῶσαι τις ἂν παρβιάλλειν Λιονύσιον τῇ πολιτείᾳ Γέλωνι. Ἰκεῖνος μὲν γὰρ διὰ τῆς ἰδίας ἀρετῆς, μετὰ Συρακουσίων καὶ τῶν ἄλλων Σικελιωτῶν ἠλευθέρωσε τὴν Σικελίαν ἄπισαν· ὁ δ' ἐν ἐλευθερίᾳ παραλαβὼν τὰς πόλεις, τῶν μὲν ἄλλων ἀπισῶν κυρίους πεποίηκε τοὺς πολεμίους, αὐτὸς δὲ τὴν πατρίδα καταδεδούλωται. Καὶ κεῖνος μὲν πολὺ πρὸ τῆς Σικελίας ἀγωνισάμενος, τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν ὄντας συμμάχους οὐδὲ ἰδεῖν τοὺς πολεμίους ἐποίησεν· ὁ δ' ἀπὸ Μοιῆς διὰ πάσης τῆς νήσου φυγῶν, συγκέκλεικεν ἑαυτὸν ἐντὸς τῶν τειχῶν, πρὸς μὲν τοὺς πολίτας θροισυρόμενος, τοὺς δὲ πολεμίους οὐδὲ κατ' ὄψιν ἰδεῖν ὑπομένων. Τοι-

γαροῦν ἐκεῖνος μὲν διὰ τε τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ μέγεθος τῶν πράξεων, οὐ μόνον τῶν Συρακουσίων, ἀλλὰ καὶ τῶν Σικελιωτῶν ἑκουσίων παρέλαβε τὴν ἡγεμονίαν· ὁ δ' ἐπ' ὀλέθρῳ μὲν τῶν συμμάχων, ἐπὶ δουλείᾳ δὲ τῶν πολιτῶν στρατηγήσας, πῶς οὐκ ἂν δικαίως ὑπὸ πάντων μισοῖτο; Οὐ γὰρ μόνον ἡγεμονίας ἀνάξιος, ἀλλὰ καὶ μυρίων θανάτων τυχεῖν δίκαιος. Γέλα καὶ Κυμαρίνα διὰ τοῦτον κατεστράφησαν, Μεσσήνη ἄρδην ἀνήρηται κατὰ συμμαχίαν, δις μύριοι τῶν συμμάχων ἀπολώλασι. Τὸ οὖν ὅλον, εἰς μίαν κατακεκλείσμεθα πόλιν, τῶν κατὰ τὴν Σικελίαν Ἑλληνίδων πιστῶν ἀνηρημένων. Πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις ἀτυχήμασι, Νάξον καὶ Κατάνην ἐξηνδρουποδίσσατο· πόλεις συμμαχίδας, ἐπικαίρους πόλεις, ἄρδην ἀνήρηκε. Καὶ πρὸς μὲν Καρχηδονίους δύο μάχας ἐνστυφάμενος, ἐν ἑκατέραις ἠττήται· πικρὰ δὲ τοῖς πολίταις πιστευθεὶς ἄπαξ στρατηγίαν, εὐθέως ἀφείλετο τὴν ἐλευθερίαν· φορεύων μὲν τοὺς παρόησιαν ἄγοντας ὑπὲρ τῶν νόμων, φυγαδεύων δὲ τοὺς ταῖς οὐσίαις προέχοντας· καὶ τὰς μὲν τῶν φυγάδων γυναικας οἰκέταις καὶ μιγάσιν ἀνθρώποις συνοικίζων, τῶν δὲ πολιτικῶν ὄπλων βαρβάρους καὶ ξένους ποιῶν κυρίους. Καὶ ταῦτ' ἔπραξεν, ᾧ Ζεῦ καὶ θεοὶ πάντες, ὑπηρέτης ἀρχαίων, ἀπεγνωσμένος ἄνθρωπος.“

67. „Καὶ ποῦ τὸ φιλελεύθερον τῶν Συρακουσίων; ποῦ δ' αἱ τῶν προγόνων πράξεις; Σιωπῶ τὰς ἐφ' Ἱμέρη τριακονταμυριάδας ἄρδην ἀναιρεθείσας Καρχηδονίων· παρήμι τὴν τῶν μετὰ Γέλωνα τυράννων κατάλυσιν. Ἄλλ' ἐχθρὸς καὶ πρῶην Ἀθη-

ναίων τηλικαύταις δυνάμεσιν ἐπὶ Συρακούσας στρα-
 τευσάντων, οἱ πατέρες ἡμῶν οὐδὲ τὸν ἀπαγγελοῦντα
 τὴν συμφορὰν ἀπέλιπον· ἡμεῖς δὲ τηλικούτ' ἔχοντες
 πατέρων παράδειγμα ἀρετῆς, τοῖς τοῦ Διονυσίου
 προστάγμασιν ὑπακούομεν, καὶ ταῦτα τῶν ἔπλων
 ὅντες κύριοι; Θεῶν γάρ τις πρόνοια μετὰ τῶν συμ-
 μάχων ἐν τοῖς ὅπλοις ἡμῶς συνήγαγε, πρὸς τὸ τὴν
 ἐλευθερίαν ἀνακτήσασθαι· καὶ πύθεσι τήμερον,
 ἄνδρας ἀγαθοὺς γενομένους καὶ συμφρονήσαντας,
 ἀπαλλαγῆναι τῆς βαρείας ἀνάγκης. Τὸν μὲν γὰρ
 ἔμπροσθεν χρόνον παρωπλισμένοι * * συμμάχων
 ὄντες, τῷ δὲ τῶν μισθοφόρων πλήθει πληρούμενοι,
 σχεδὸν εἴκομεν τῷ τῆς ἀνάγκης καιρῷ· νῦν δὲ τῶν
 ὅπλων κυριεύοντες, καὶ τοὺς συμμιᾶχους ἅμα βοη-
 θοὺς καὶ θεατὰς ἔχοντες τῆς ἀρετῆς, μὴ παραχωρή-
 σομεν, ἀλλὰ ποιήσωμεν φανερόν, ὡς διὰ καιρῶν, οὐ
 δι' ἀνανδρίαν ὑπερείναμεν δουλείην. Οὐκ αἰσχυ-
 ρόμεθα τὸν πολέμιον ἔχοντες ἡγεμόνα, τὸν τὰ κατὰ
 τὴν πόλιν ἱερὰ σεσυληκότα; καὶ τηλικούτων πρα-
 γμάτων ποιοῦντες προστάτην, ὃ βίον ἰδιωτικὸν οὐδ'
 ἂν εἰς εὐφρονῶν διοικεῖν ἐπιτρέψει; καὶ τῶν ἄλ-
 λων ἐν τοῖς πολέμοις μάλιστα τηρούντων τὰ πρὸς
 τοὺς θεοὺς ὅσα διὰ τὸ μέγεθος τῶν κινδύνων, ἡμεῖς
 τὸν ἐπ' ἀσεβείᾳ διωνομασμένον ἐλπίζομεν καταλύ-
 σαι τὸν πόλεμον;“

68. „Καίτοιγε εἰ τις βούλεται τάκριβὲς ζητεῖν,
 εὐρήσει Διονύσιον οὐχ ἥτιον τοῦ πολέμου τὴν εἰρή-
 νην εὐλαβοῦμενον. Νῦν μὲν γάρ, διὰ τὸν ἀπὸ τῶν
 πολεμίων φόβον, νομίζει τοὺς Συρακουσίους μηθὲν

ἐπιχειρήσειν κατ' αὐτοῦ πράξει· καταπονηθέντων δὲ τῶν Καρχηδονίων, ἀντιλήψεσθαι τῆς ἐλευθερίας, τῶν μὲν ὄπλων κυριεύοντας, διὰ δὲ τὰς πράξεις πεφρονηματισμένους. Διὰ τοῦτο γάρ, οἴμαι, κατὰ μὲν τὸν πρῶτον πόλεμον προδοῦς Ἰέλαν καὶ Καμαρίναν, τούτους ἀοικήτους ἐποίησεν· ἐν δὲ ταῖς συνθήκαις ἐκδότους τὰς πλείστας [ἀοικήτους] Ἑλληνίδας πόλεις συνέθετο. Μετὰ δὲ ταῦτ' ἐν εἰρήνῃ Νάξον καὶ Κατάνην παρασπονδῶν ἑξανδραποδισάμενος; ἦν μὲν κατέσκιψεν, ἦν δὲ τοῖς ἐξ Ἰταλίας Καμπανοῖς οἰκητήριον ἔδωκεν. Ἐπειδὴ δέ, ἐκείνων ἀπολομένων, οἱ περιλειφθέντες πολλὰκις ἐπεβίβοντο καταλύσαι τὴν τυραννίδα, πάλιν τοῖς Καρχηδονίοις πόλεμον κατήγγειλεν· οὐ γὰρ οὕτως εὐλαβεῖτο λύσαι τὰς συνθήκας παρὰ τοὺς ὄρκους, ὥς ἐφοβεῖτο τὰ παραλελειμμένα συστήματα τῶν Σικελιωτῶν. Καὶ δὴ φαίνεται διὰ παντός ἐπηγορπητικῶς τῇ τούτων ἀπωλείᾳ. Καὶ πρῶτον μὲν περὶ Πάρορμον δυνάμενος παριτάξασθαι τοῖς πολεμίοις, ἀποβανόντων ἐκ τῶν νεῶν, καὶ τὰ σώματα κακῶς ἐχόντων διὰ τὸν σάλλον, οὐκ ἠβουλήθη· μετὰ δὲ ταῦτα τὴν Μεσσήνην ἐπίκαιρον καὶ τηλικαύτην πόλιν ἀβοήθητον περιῦδῶν, εἶασε κατασκαφῆναι, ὅπως μὴ μόνον ὡς πλείστοι διαφθείρωνται τῶν Σικελιωτῶν, ἀλλὰ καὶ Καρχηδόνιοι τὰς ἐξ Ἰταλίας βοηθείας καὶ τοὺς ἐκ Πελοποννήσου στόλους ἐμφράξωσι. Τὸ δὲ τελευταῖον ἐν τῇ Καταναίων αἰγυιᾷ διεγωνίσαστο, παρεῖς πρὸς τῇ πόλει τὴν μάχην συστήσασθαι, πρὸς τὸ τοὺς ἐλατιομένους καταφεύγειν εἰς τοὺς οἰκίους λιμέ-

νας. Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν μεγάλων πνευμάτων ἐπιγενομένων, καὶ τῶν Καρχηδονίων ἀναγκασθέντων νεωλκῆσαι τὸν στόλον, καιρὸν εἶχε τοῦ νικᾶν κάλλι-
στον. Τὸ μὲν γὰρ πῆζον στρατεύματα τῶν πολεμίων οὕτω καιρητικὸς ἦν· τὸ δὲ μέγεθος τοῦ χειμῶνος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν αὐτοῖς τὰς νύκτας ἐξέβρουτε. Τότε συνειθεμίων ἡμῶν πῆζῃ πάντων ἡμαρξάσθησαν ἂν ἀποβαίνοντες ἀλίσκεσθαι ἡσθίαις, ἢ πρὸς τὰ κύ-
ματα βιαζόμενοι, τὸν αἰγιαλὸν πληρῶσαι ναυαγίων.“

69. „Ἀλλὰ τὸ μὲν Λιουσίου καιρηγορεῖν ἐν Συ-
ρικοῦσίοις ἐπὶ πλείον, οὐκ ἀναγκαῖον εἶναι νομίζω. Ἐὶ γὰρ αἱ δὲ αὐτῶν τῶν ἔργων ἀνίκησις ταυθότες οὐκ ἐγείρονται τοῖς θυμοῖς, ἢ που τοῖς λόγοις προ-
χθίζονται πρὸς τὴν καιρὸν τούτου τιμωρίαν· καὶ ταῦτ' ἰδόντες αὐτὸν πολίτην μὲν γεγονότα ποτηρό-
τατον, τύραννον δὲ πικρότατον, στρατηγὸν δὲ πάν-
των ἀγεννέστατον. Ὅσῳ μὲν γὰρ οὖν τούτῳ πιρε-
ταζάμεθα, τοσαντάκις ἠτιθήμεν· νυνὶ δὲ καθ' αὐ-
τοὺς ὀλίγαις ναυσὶ τὴν πᾶσαν τῶν πολεμίων δύναμιν
κατεναυμαχήσαμεν. Διόπερ ἕτερον ἡγεμόνα ζητι-
τεόν, ὅπως μὴ τὸν σεσυληκότα τοὺς τῶν θεῶν ναοὺς
στρατηγὸν ἔχοντες ἐν τῷ πολέμῳ, θεομαχοῦμεν. Φα-
νεροῦς γὰρ τὸ δαιμόνιον ἀντιπρῆττει τοῖς τὸν ἀσεβέ-
στατον προχειρισμένοις ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν. Τὸ γὰρ
μετὰ μὲν τούτου πύσας τὰς δυνάμεις ἠτιθῆσθαι,
χωρὶς δὲ τούτου καὶ βραχὺ μέρος ἱκανὸν εἶναι κα-
ταπολεμῆσαι Καρχηδονίους, πῶς οὐ πᾶσαν ὀρατὴν
ἔχει τὴν τῶν θεῶν ἐπισημίαν; Διόπερ, ὦ ἄνδρες,
εἴν μὲν ἔκων ἀποτίθεται τὴν ἀρχήν, εἰσωμεν αὐτὸν

ἀπαλλάττεσθαι μετὰ τῶν ἰδίων ἐκ τῆς πόλεως· εἰν δὲ μὴ βούληται, καιρὸν ἔχομεν κάλλιστον τὸν παρόντα πρὸς τὸ τῆς ἐλευθερίας ἀντιλαμβάνεσθαι. Πάντες συνεληλύθαμεν, κύριοι τῶν ὄπλων ἐσμέν, συμμάχους ἔχομεν παρόντας, οὐ μόνον τοὺς ἀπὸ τῆς Ἰταλίας Ἑλληνας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου. Τὴν δὲ ἡγεμονίαν δοτέον κατὰ τοὺς τόμους πολιταίς, ἢ τοῖς κατὰ τὴν μητρόπολιν οἰκοῦσι Κορινθίοις, ἢ τοῖς ἀφηγουμένοις τῆς Ἑλλάδος Σπαρτιάταις.“

(C. 70.) Adversatus his consiliis Pharacidas Lacedaemonius, libertatem impedit, cum milite mercenario seditionem cohibens. Dionysius concionem dimittit, multisque modis placare conatur civium animos, Carthaginensibus magis, quam antea, infensus. Sed castra Poenorum dira invadit lues: cuius etsi naturales apparchant caussae, tamen origo ad illam sacrorum violationem (C. 63.) referebatur.

70. Τοιοῦτοις τοῦ Θεωδώρου χρησαμένου λόγοις, οἱ μὲν Συρακοῦσιοι μετέωροι ταῖς ψυχαῖς ἐγένοντο, καὶ πρὸς τοὺς συμμάχους ἀπέβλεπον· Φαρακίδου δὲ τοῦ Λακεδαιμονίου, ναυαρχοῦντος τῶν συμμάχων, καὶ παρελθόντος ἐπὶ τὸ βῆμα, πάντες προσεδόκων ἀρχηγὸν εἶεσθαι τῆς ἐλευθερίας. Ὁ δὲ τὰ πρὸς τὸν τύραννον ἔχων οἰκείως, ἔφησεν αὐτὸν ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἀπεστάλθαι Συρακουσίοις καὶ Διονυσίῳ συμμαχεῖν πρὸς Καρχηδονίους, ἀλλ' οὐ Διονυσίου τὴν ἀρχὴν καταλύειν. Παρὰ δὲ τὴν προσδοκίαν γενομένης τῆς ἀποφάσεως, οἱ μὲν μισθοφόροι συνέδραμον πρὸς τὸν Διονύσιον, οἱ δὲ Συρακοῦσιοι καταπλαγέντες, ἦν ἡσυχίαν εἶχον, πολλὰ τοῖς Σπαρτιάταις καταρῶμενοι. Καὶ γὰρ τὸ πρότε-

ρον Ἀρέτης ὁ Λακεδαιμόνιος, ἀντιλαμβανομένων αὐτῶν τῆς ἐλευθερίας, ἐγένετο προδότης· καὶ τότε Φαρακίδας ἐνέστη ταῖς ὁρμαῖς τῶν Συρακουσίων. Ὁ δὲ Διονῦσιος τότε μὲν ἐγένετο περίφοβος, καὶ διέλυσε τὴν ἐκκλησίαν· μετὰ δὲ ταῦτα φιλανθρώποις λόγοις χρησάμενος, καθωμίλει τῷ πλήθει, καὶ τινὰς μὲν δωρεαῖς εἴματα, τινὰς δὲ ἐπὶ τὰ συσσίτια παρελάμβανε. Καρχηδονίοις δὲ, μετὰ τὴν κατάληψιν τοῦ προαιστίου καὶ τὴν σύλησιν τοῦ τε τῆς Δήμητρος καὶ Κόρης ἱεροῦ, ἐνέπεσεν εἰς τὸ σιράτευμα νόσος· συνετελέθειο δὲ καὶ τῇ τοῦ δαιμονίου συμφορᾷ τὸ μυριάδας εἰς ταῦτ' ἀποθνήσκουσθῆναι, καὶ τὸ τῆς ὄρας εἶναι πρὸς τὰς νόσους ἐνεργότατον· εἶτι δὲ τὸ ἔχειν ἐκεῖνο τὸ θῆρος καὶ ματα παρηλλαγμένα. Ἔοικε δὲ καὶ ὁ τόπος γεγονέναι πρὸς τὴν ὑπερβολὴν τῆς συμφορᾶς· καὶ γὰρ Ἀθηναῖοι πρότερον τὴν αὐτὴν ἔχοντες παρεμβολὴν, πολλοὶ διεφθάρησαν ὑπὸ τῆς νόσου, ἐλώδους ὄντος τοῦ τόπου καὶ κοίλου. Πρωῖτον μὲν, πρὶν ἥλιον ἀνατεῖλαι, διὰ τὴν ψυχρότητα τὴν ἐκ τῆς αἴρας μετὰ ὑδαίων, φρίκη κατεῖχε τὰ σώματα· κατὰ δὲ τὴν μεσημβρίαν ἢ θερμότης ἐπιγεν, ὡς ἂν τοσοῦτου πλήθους ἐν στενῷ τόπῳ ἀποθνήσκουσθῆναι.

(C. 71.) Summa erat huius morbi atrocitas, coniuncta cum reptine mortis periculo, quod et medicorum consilia elusit, et amicorum opem amovit.

71. Ψυχοῦ μὲν οὖν ἢ νόσος πρῶτον τῶν Λιβύων, ἐξ ὧν πολλῶν ἀποθνήσκουσθῆναι, τὸ μὲν πρῶτον ἔθαπτον τοὺς τετελευτηκότας, μετὰ δὲ ταῦτα διὰ τε τὸ πλήθος τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τὸ τοὺς νοσοκομοῦν-

τας ὑπὸ τῆς νόσου διαρπιάζεσθαι, οὐδεὶς εἰσόλμα
 προσιέναι τοῖς κάμνουσι. *Ίαριμρεθείσης* οὖν καὶ
 τῆς *θεραπείας*, ἀβοήθητος ἦν ἡ συμφορὰ. *Διὰ* γὰρ
 τὴν τῶν ἀθάπτων δυσωδίαν, καὶ τὴν ἀπὸ τῶν ἐλῶν
 σηπεδόνα, πρῶτον μὲν ἤρχετο τῆς νόσου κατὰρρύους,
 μετὰ δὲ ταῦτα ἐγένετο περὶ τὸν τράχηλον οἰδήματα·
 ἐκ δὲ τοῦ κατ' ὀλίγον ἠκολούθουν πυρετοί, καὶ περὶ
 τὴν ῥάχιν νεύρων πόνοι, καὶ τῶν σκελῶν βιούρητες·
 εἰτ' ἐπεγίνοντο δυσεντερίαι, καὶ φλύκταιναι περὶ
 τὴν ἐπιφάνειαν ὅλην τοῦ σώματος. Τοῖς μὲν οὖν
 πλείστοις τοιοῦτον ἦν τὸ πάθος· τινὲς δ' εἰς μανίαν
 καὶ λήθην τῶν ἀπάντων ἐπιπτον, οἱ περιπορευόμε-
 νοι τὴν παρεμβολὴν ἐξεσιῶτες τοῦ φρονεῖν, ἔτυπτον
 τοὺς ἀπαντῶντας. Καθόλου δὲ συνέβη καὶ τὴν ἀπὸ
 τῶν ἰατρῶν βοήθειαν ἀπρακτικὸν εἶναι, καὶ διὰ τὸ
 μέγεθος τοῦ πάθους, καὶ τὴν ὀξύτητα τοῦ θανάτου·
 πεμπταῖοι γὰρ ἢ τὸ πλεῖστον ἑκταῖοι μετήλλαττον,
 δεινὰς ὑπομένοντες τιμωρίας· ὥςθ' ὑπὸ πάντων μα-
 καρίζεσθαι τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ τετελευτηκότας. Καὶ
 γὰρ οἱ τοῖς κάμνουσι παρεδρευόντες ἐνέπιπτον εἰς
 τὴν νόσον ἅπαντες· ὥστε δεινὴν εἶναι τὴν συμφορὰν
 τῶν ἀρρώστουόντων, μηδενὸς θέλοντος ὑψηρεῖν τοῖς
 ἀτιχοῦσιν. Οὐ γὰρ μόνον οἱ μηδὲν προσήκοντες
 ἀλλήλους ἐγκιτέλειπον, ἀλλ' ἀδελφοὶ μὲν ἀδελφούς,
 φίλοι δὲ τοὺς συνήθεις ἠναγκάζοντο προῖεσθαι, διὰ
 τὸν ὑπὲρ αὐτῶν φόβον.

(C. 72.) Hac calamitate laborantes Carthaginienses subito terra marique adortus Dionysius, mercenariis, quos maxime oderat, caedi obiectis, hostium castella expugnat, et naves vehementissime con-
quassat.

72. Διονύσιος δὲ ἐπειδὴ τὴν περὶ Καρχηδονίους συμφορὰν ἤκουσεν, ὄγδοήκοντα μὲν ναῦς πληρώσας, Φαρακίδα καὶ Λεπτίνη τοῖς ναυάρχοις προσέταξεν ἅμ' ἡμέρα τὸν ἐπίπλου τὰς πολεμικαῖς ναυσὶ ποιήσασθαι· αὐτὸς δ', ἄσελήνου τῆς νυκτὸς οὔσης, περιήγαγε τὴν δύναμιν, καὶ περιελθὼν ἐπὶ τὸ τῆς Κυάνης ἕρπον, ἔλαθε τοὺς πολεμίους ἅμ' ἡμέρα προσιών τῇ παρεμβολῇ. Τοὺς μὲν οὖν ἵππεῖς καὶ μισθοφόρων πεζοὺς χιλίους προαπέστειλεν εἰς τὸ πρὸς τὴν μεσόγειον ἀνατεῖνον μέρος τῆς τῶν Καρχηδονίων στρατοπεδείας. Οὗτοι δ' ἦσαν οἱ μισθοφόροι τῷ Διονυσίῳ παρὶ πάντας ἄλλοτριώτατοι, καὶ πλεονάκις ἀποστάσεις καὶ τυραχὰς ποιῶντες. Διόπερ ὁ μὲν Διονύσιος τοῖς ἵππεῦσιν ἦν παρηγγελκῶς, ὅταν ἐξάπιωνται τῶν πολεμίων, φεύγειν, καὶ τοὺς μισθοφόρους ἐγκυταλιπεῖν· ὧν ποιησάντων τὸ προσταχθέν, οὗτοι μὲν ἅπαντες κατεκόπησαν. Ὁ δὲ Διονύσιος ἅμα τὴν τε παρεμβολὴν καὶ τὰ φρούρια πολιορκεῖν ἐπεχείρησε· καὶ τῶν βαρβάρων διὰ τὸ παραδόξον καταπεπληγμένων, καὶ παραβοηθούντων τεταραγμένως, αὐτὸς μὲν φρούριον τὴν καλουμένην Πολίχναν εἶλε κατὰ κράτος· ἐκ δὲ θατέρου μέρους οἱ ἵππεῖς καὶ τινες τῶν τριήρων προσπλεύσασαι τὸ πρὸς τῷ Δάσκωνι χωρίον ἐξεπολιόρκησαν. Εὐθύς δ' αἱ τε ναῦς ἄπασαι τὸν ἐπίπλου ἐποίησαντο, καὶ κατὰ τὰς φρουρίων ἀλώσεις ἐπαλαλάξαν-

τος τοῦ στρατοπέδου, περιδεῖς οἱ βάρβαροι καθει-
στήκεισαν. Ἐξ ἀρχῆς μὲν γὰρ ἐπὶ τὸ πεζὸν στρα-
τευμα πάντες συνέδραμον, ἠμυνόμενοι τοὺς τὴν
παρεμβολὴν πολιορκοῦντας· ὡς δὲ καὶ τὸν τῶν νεῶν
ἐπίπλουν εἶδον, πύλιν ἐξεβοήθουν ἐπὶ τὸν ναύστια-
θμον· καταταχοῦμενοι δ' ὑπὸ τῆς ὀξύτητος τοῦ
καιροῦ, τὴν ἑαυτῶν σπουδὴν εἶχον ἄπρακτον. Ἐτι
γὰρ αὐτῶν ἀναβαινόντων ἐπὶ τὰ καταστρώματα,
καὶ μόγις πληρῶντων τὰς τριήρεις, αἱ πολέμιαι ναῦς
ταῖς εἰρεσίαις ἐλαυνόμεναι πλαγίαις ἐνέσειον. Ἐκ
μὲν οὖν μιᾶς ἐπικαίρου πληγῆς κατέδυν τὰς τιτω-
σκομένας ναῦς· αἱ δὲ πλείοσιν ἐμβολαῖς ἀναρρήτ-
τουσαι τὰς συγγεγομφωμένας σανίδας, δεινὴν ἔκ-
πληξιν τοῖς ἀντιτακτομένοις παρείχοντο. Πάντη δὲ
τῶν ἐξοχωτάτων νεῶν θραυομένων, αἱ μὲν ἐκ τῶν
ἐμβόλων ἀναρρήττομεναι λακίδες ἐξαίσιον ἐποιοῦντο
ψόφον, ὃ δὲ παρὰ τὴν μάχην παρήκων αἰγιαλὸς ἔγε-
με νεκρῶν.

(C. 73.) Tali successu pedestres copiae alacriores factae, in barbarorum classem ignem coniciunt, quo naves hominesque miserabiliter conflagraverunt.

73. Οἱ δὲ Συρακούσιοι, τῷ προτερῆματι συμ-
φιλοτιμούμενοι, κατὰ πολλὴν σπουδὴν ἀλλήλους
ἔφθανον ἐπιπηδῶντες ταῖς πολεμίαις ναυσί, καὶ τοὺς
βαρβάρους, καταπεπληγμένους τὸ μέγεθος τῆς περι-
στάσεως, περιχυθέντες ἐφόνεον. Οὐ μὲν οὐδ' οἱ
πεζῇ τῷ ναυσιάθμῳ προσβάλλοντες ἐλείποντο τῆς
τούτων σπουδῆς· ἐν οἷς συνέβαιεν εἶναι καὶ αὐτὸν
τὸν Διονύσιον, παριππευκότα πρὸς τὸ κατὰ Δύσκω-
να μέγος. Εὐρόντιες γὰρ πεντηκοντίους ιεσσαρά-

κοντα νενεωλκημέναις, καὶ κατὰ τὸ συνεχές ναῦς παρορμούσας ὀλκιάδας, καὶ τινὰς τῶν τριήρων, πῦρ εἰς αὐταῖς ἐνήκαν. Ταχὺ δὲ τῆς φλογὸς εἰς ὕψος ἀρθείσης, καὶ χειομένης ἐπὶ πολὺν τόπον, ἐφλέγετο τὰ σκιάφη· καὶ τῶν ἐμπόρων τε καὶ ναυκλήρων οὐδεὶς ἠδύνατο παραβοηθῆσαι, διὰ τὸ πλῆθος τοῦ πυρός. Ἐπιγενομένου δὲ μεγάλου πνεύματος, ἐκ τῶν νενεωλκημένων σκαφῶν ἐφέρετο τὸ πῦρ ἐπὶ τὰς ὀρμούσας ὀλκιάδας. Τῶν δ' ἀνδρῶν ἐκκολυμβῶντων διὰ τὸν ἀπὸ τῆς πνιγὸς φόβον, καὶ τῶν ἀγκυρίων ἀποκειμένων, διὰ τὸν κλύδωνα συνέκρουον αἱ ναῦς, καὶ τινὲς μὲν ὑπ' ἀλλήλων συντριβόμεναι διαφθείροντο, τινὲς δὲ ὑπὸ τοῦ πνεύματος ὠθούμεναι, αἱ πλεῖσται δ' ὑπὸ τοῦ πυρός ἀπώλλυντο. Ἐνθα δὲ τῶν φορητῶν πλοίων ἀναφερομένης τῆς φλογὸς διὰ τῶν ἰστίων, καὶ τὰς κερκίδας καταφλεγούσης, τοῖς ἐκ τῆς πόλεις θεατρικὴν συνέβηαι γίνεσθαι τὴν θείαν, καὶ τοῖς δὲ ἀσέβειαν κεραινωθεῖσι φαίνεσθαι πυραπλησίαν τὴν ἀπώλειαν τῶν βαρβάρων.

(C. 74.) Jam vulgus pontonibus impositum advolat, diripitque naves flamma correptas; et omnes Syracusani, hostibus luce, incendio, caede devictis, laetitia exsultant. Nocte ingruente Dionysius castra sua barbarorum castris opponit.

74. Διόπερ τοῖς εὐτυχήμασι μετεωριζόμενοι, τὰ πορθμεῖα συνεπλήρουν οἱ τε πρῆσβυτατοὶ τῶν παιδων, καὶ τῶν παρηκμακότων ταῖς ἡλικίαις οἱ μὴ τελείως ὑπὸ τοῦ γήρωσ καταπονούμενοι. Πρὸς δὲ τὰς κατὰ τὸν λιμένα ναῦς ὡς ἔτυχε προσπλέοντες ἀθρόοι, τὰς μὲν προδιεφθαρομένας ὑπὸ τοῦ πυρός διήρησαν, ἐκλέγοντες τῶν χρησίμων τὰ δυνάμενα βοηθείας

τυχεῖν, τὰς δ' ἀκροαίους ἐξαπτόμενοι κατήγον εἰς τὴν πόλιν. Οὕτως οὐδὲ οἱ τῶν κατὰ πόλεμον ἀφιέμενοι διὰ τὰς ἡλικίας, καρτερεῖν ἠδύναντο, διὰ δὲ τὴν ὑπερβολὴν τῆς χαρᾶς ἢ φιλοτιμία τῆς ψυχῆς κατήρ-
 τυτε τὴν ἡλικίαν. Τοῦ δὲ περὶ τὴν νίκην λόγου δι-
 αφύουέντος κατὰ τὴν πόλιν, τὰς οἰκίας ἐξέλειπον ὁμοῦ
 τοῖς οἰκέταις παῖδες καὶ γυναικες, καὶ πάντων σπεν-
 δόντων ἐπὶ τὰ τεῖχη, πᾶς ὁ τόπος ἔγεμε τῶν θεωμέ-
 νων. Τούτων δ' οἱ μὲν εἰς τὸν οὐρανὸν τὰς χεῖρας
 ἐκτείνοντες, ἠὲ χαριστοῦν τοῖς θεοῖς, οἱ δὲ τῆς τῶν
 ἱερῶν συλήσεως ἔφασαν εἰληφέναι τοὺς βαρβάρους
 τὴν παρὰ τοῦ δαιμονίου τιμωρίαν. Ἐφαίνετο γὰρ
 διὰ μακροῦ θεομαχία παραπλήσιος ἢ θεία, τοσοῦ-
 τῶν μὲν νεῶν πυρπολουμένων, τῆς δὲ φλογὸς διὰ
 τῶν ἰστίων εἰς ὕψος ἀναφερομένης· καὶ τῶν μὲν
 Ἑλλήνων καθ' ἕκαστον τῶν προτερημάτων ἐπιση-
 μαινομένων ἐξαισίῳ βοῇ, τῶν δὲ βαρβάρων διὰ τὴν
 ἔκπληξιν τοῦ δειτοῦ πολὺν θόρον, καὶ κραυγὴν
 σύμμικτον ποιοῦντων. Οὐ μὲν ἀλλὰ τότε μὲν τῆς
 νυκτὸς ἐπιγενομένης ἡ μάχη διελύθη, καὶ Διονύσιος
 ἐπεστρατοπέδευσε τοῖς βαρβάροις, πρὸς τῷ τοῦ Διὸς
 ἱεροῦ παρεμβολὴν ποιησάμενος.

(C. 75.) Sed Imilco veniam clam redeundi in patriam magno pretio a Dionysio redimit. Fugientes insectantur Corinthii. Siculi et ipsi fuga dilabuntur. Reliquus exercitus in castris vel comprehenditur, vel caeditur, solis exceptis Hispanis, quibuscum Dionysius loedus pangit.

75. Οἱ δὲ Καρχηδόνοι, κατὰ γῆν ἅμα καὶ κατὰ θάλατταν ἠττημένοι, διεπρεσβεύσαντο πρὸς τὸν Διονύσιον λάθρα τῶν Στρακουσίων· ἤξιον δὲ αὐτὸν ἀφιέναι τοὺς περιλειπομένους εἰς Λιβύην διακομι-

αθῆναι, καὶ τὰ κατὰ τὴν παρεμβολὴν αὐτοῖς ὄντι
 τριακόσια τέλαντα δώσειν ἐπηγγέλλοντο. Ὁ δὲ Λιο-
 νύσιος ἄπαντας μὲν ἠδύνατον εἶναι φυγεῖν ἀπεφαι-
 νετο, τοὺς δὲ [Καρχηδονίους] πολιτικούς συνεχώρησε
 μόνους νυκτὸς ἀπελθεῖν λάθρα κατὰ θάλαττον.
 Ἰδὲ γὰρ τοὺς Συρρακοσίους καὶ τοὺς συμμίχους
 οὐκ ἐπιτρέφοιτας αὐτῷ περὶ τούτων συγχωρεῖν τοῖς
 πολεμίοις. Ταῦτα δ' ἔπραττεν ὁ Λιονύσιος, οὐ βου-
 λόμενος τελείως ἀπολέσθαι τὴν τῶν Καρχηδονίων
 δύναμιν, ὅπως οἱ Συρρακοῦσιοι, διὰ τὸν ἀπὸ τούτων
 φόβον, μηδέποτε σχολὴν λάβωσιν ἀντέχεσθαι τῆς
 ἐλευθερίας. Ὁ μὲν οὖν Λιονύσιος, συνθέμενος εἰς
 ἡμέραν τετάρτην ἐπὶ ἑκτα τὴν φυγὴν τοῖς Καρχη-
 δονίοις, τὸ στρατόπεδον ἀπήγαγεν εἰς τὴν πόλιν.
 Ὁ δ' Ἰμίλων νυκτὸς παρικομίσας εἰς τὴν ἀκρόπο-
 λιν τὰ τριακόσια τέλαντα, παρέδωκε τοῖς ἐν τῇ Νή-
 σῳ τειταγμένοις ἐπὶ τοῦ τυριάννου· αὐτὸς δέ, ἐπεὶ
 παρῆν ὁ συγκείμενος χρόνος, νυκτὸς ἐπλήρωσε τει-
 τακίοντα τριήρεις τῶν πολιτικῶν, καὶ καταλιπὼν
 τὸ λοιπὸν ἄπαν τὸ στρατόπεδον, ὥρμησε φεύγειν.
 Ἰδὲ δ' αὐτοῦ τὸν λιμένα διεκτεπλευκός, ἦσθοντο
 τινες τῶν Κορινθίων τὸν δρασμόν, καὶ ταχέως ἀπήγ-
 γειλαν τῷ Λιονυσίῳ. Τοῦ δὲ τοὺς στρατιώτας τότε
 καλοῦντος εἰς τὰ ὄπλα, καὶ κατὰ σχολὴν τοὺς ἡγε-
 μόνας ἀθροίζοντος, οὐκ ἀνέμειναν αὐτὸν οἱ Κορίν-
 θιοι· ταχὺ δ' ἀναθέντες ἐπὶ τοὺς Καρχηδονίους,
 καὶ πρὸς ἄλλήλους ἐν ταῖς εἰρεσίαις φιλοτιμούμενοι,
 τὴν ἐσχάτην Φοινίσσας ναῦς κατέλαβον· ὡς τοῖς
 ἐμβόλοις συντρίψαντες κατέδυσαν. Μετὰ δὲ ταῦτι

Διονύσιος μὲν ἐξήγαγε τὴν δύναμιν· οἱ δὲ συμμαχοῦντες τοῖς Καρχηδονίοις Σικελοί, φθάσαντες τοὺς Συρακουσίους, ἔφυγον διὰ τῆς μεσογείου, καὶ σχεδὸν πάντες διεσώθησαν εἰς τὰς πατρίδας. • Καὶ Διονύσιος μὲν, τὰς ὁδοὺς διαλαβὼν φυλακαῖς, ἀπήγαγε τὴν δύναμιν ἐπὶ τὴν τῶν πολεμίων στρατοπεδείαν ἔτι νυκτὸς οὔσης· οἱ δὲ βάρβαροι, κατιλειφθέντες ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ καὶ τῶν Καρχηδονίων, ἔτι δὲ τῶν Σικελῶν, ἠθύμησαν, καὶ κατιπλαγέντες ἔφυγον. Οἱ μὲν ἐν ταῖς ὁδοῖς ταῖς προφυλακαῖς ἐμπύπτοντες συνελαμβάνοντο, οἱ δὲ πλεῖστοι τὰ ὄπλα ὄπιτοῦντες συνήντων, δεόμενοι φείσασθαι τοῦ βίου· μόνοι δὲ Ἴβηρες ἠθροισμένοι μετὰ τῶν ὄπλων, ἐπεκηρυκεύοντο περὶ συμμαχίας. Διονύσιος δὲ πρὸς μὲν τούτους σπεισάμενος, κατέταξε τοὺς Ἴβηρας εἰς τοὺς μισθοφόρους· τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἐζώγρησε, καὶ τὴν λοιπὴν ἀτοσκευὴν ἐφῆκε τοῖς στρατιώταις διαρπάσαι.

(C. 76.) Hanc fortunae subitam et insignem mutationem convertit scriptor ad demonstrandam superbiae et impietatis divinam ultionem. Nam et Carthaginienses summa calamitate allicti sunt, et Imileo in maxima ignominia et miseria vitam inedia finit.

76. Οὕτω μὲν οὖν τοῖς Καρχηδονίοις ἡ τύχη τάχιον τὴν μεταβολὴν ἐποίησε, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἔδειξεν, ὅς οἱ μεῖζον τοῦ καθήκοντος ἐπιαιρούμενοι ταχέως ἐξελέγχουσι τὴν ἰδίαν ἀσθένειαν. Ἐκεῖνοι γὰρ τῶν κατὰ τὴν Σικελίαν σχεδὸν ἀπασῶν, πλὴν Συρακουσῶν, κρατοῦντες, καὶ ταύτην ἀλώσεσθαι προσδοκῶντες, ἐξαίφνης ὑπὲρ τῆς ἰδίας πατρίδος ἀγωνιᾶν ἠναγκάσθησαν· καὶ τοὺς τάφους τῶν Συ-

ρακουσίων ἀνατρέφαντες, πεντεκαίδεκα μυριάδας ἐπέιδον ἀτάφους διὰ τὸν λοιμὸν σεσωρευμένους· πυρπολήσαντες δὲ τὴν χώραν τῶν Συρακουσίων, ἐκ μεταβολῆς εὐθὺς εἶδον τὸν ἴδιον στόλον ἐμπυρισθῆναι· εἰς δὲ τὸν λιμένα πάσῃ τῇ δυνάμει καταπλέοντες ὑπερηφάνως, καὶ τοῖς Συρακουσίοις ἐπιδεικνύμενοι τὰς ἑαυτῶν εὐτυχίας, ἠγνόουν ἑαυτοὺς μέλλου-
 τας νυκτὸς ἀποδράσεσθαι καὶ τοὺς συμμάχους ἐκδότους καταλιπεῖν τοῖς πολεμίοις. Αὐτὸς δὲ ὁ στρατηγός, ὁ ποιησάμενος σκηρὴν ἐν τῷ τοῦ Λιὸς ἱερῷ, πρόσοδον δὲ τὸν ἐκ τῶν ἱερῶν συληθέντα πλοῦτον, αἰσχροῖς μετ' ὀλίγων εἰς Καρχηδόνα διέφυγεν, ὅπως μὴ τὸν ὀφειλόμενον τῇ φύσει θάνατον ἀποδοῖς, ἀθῶος γένηται τῶν ἀσεβημάτων, ἀλλ' ἐν τῇ πατρίδι περιβόητον ἔχη τὸν βίον, ὑπὸ πάντων ὑνειδιζόμενος. Εἰς τοσοῦτο δ' ἦλθεν ἀτυχίας, ὥστε μετὰ τῆς εὐτελεσιότητος ἐσθῆτος περιῆει τοὺς κατὰ πόλιν ναοὺς, κατηγορῶν τῆς ἰδίας ἀσεβείας, καὶ περὶ τῶν εἰς θεοὺς ἁμαρτημάτων ὁμολογουμένην διδοὺς τιμωρίαν τῷ δαιμονίῳ. Τὸ δὲ τέλος, ἑαυτοῦ καταγνοὺς θάνατον, ἀπεκαυτέρησε, πολλὴν τοῖς πολίταις ἀπολιπὼν δεισιδαιμονίαν· εὐθὺς γὰρ καὶ τᾶλλα τὰ πρὸς τὸν πόλεμον αὐτοῖς ἢ τύχη συνήθροισε.

(C. 77.) Finito cum Syracusanis bello, in ipsa Libya socii Carthaginienſibus insurgunt, gravi imperio iam dudum exacerbati. Itaque Tunetu occupato, hinc in aciem procedunt, et in conflictibus superiores, cives intra muros coercunt. At Carthaginienſes, iniecta tum demum animis religione, Deorum numina placanda curant, institutis Graecorum ritu novis sacris. Tandem rebelles, vel com-
 meatas penuria pressi, vel pecunia corrupti, in patrias terras dilabuntur.

77. Τῆς γὰρ συμφορᾶς διακηρυχθείσης κατὰ

τὴν Λιβύην, οἱ σύμμαχοι, πάλαι μισοῦντες τὸ βίαιος τῆς τῶν Καρχηδονίων ἡγεμονίας, τότε διὰ τὴν τῶν στρατιωτῶν ἐν Συρακούσαις προδοσίαν πολὺ μᾶλλον ἐξέκαυσαν τὸ κατ' αὐτῶν μῖσος. Διόπερ ἄμμι μὲν ὑπὸ τῆς ὀργῆς προαχθέντες, ὅμμι δὲ καταφρονήσαντες αὐτῶν διὰ τὴν ἀτυχίαν, ἀντείχοντο τῆς ἐλευθερίας. Διατρεφενσάμενοι δὲ πρὸς ἀλλήλους, ἤθροισαν δύναμιν, καὶ προσελθόντες, ἐν ὑπαιθρῷ κατεστρατοπέδευσαν. Ταχὺ δ' οὐ μόνον ἐλευθέρων, ἀλλὰ καὶ δούλων συντρεχόντων, ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ μυριάδες εἴκοσι συνηθροοῖσθησαν. Καταλαβόμενοι δὲ Τύννητα, πόλιν οὐ μακρὰν τῆς Καρχηδόνης κειμένην, ἐκ ταύτης παρετάττοντο, καὶ πλεονεκτοῦντες ἐν ταῖς μάχαις, τειχῆρας τοὺς φοίνικας συνεῖχον. Οἱ δὲ Καρχηδόνιοι φανερωθεὶς ὑπὸ τῶν θεῶν πολεμοῦμενοι, τὸ μὲν πρῶτον κατ' ὀλίγους ξυνιώντες ἐξεταράττοντο, καὶ τὸ δαιμόνιον ἰκέτευον λῆξαι τῆς ὀργῆς· μετὰ δὲ ταῦτα πᾶσαν τὴν πόλιν δεισιδαιμονία κατέσχε καὶ δέος, ἐκίστου τὸν τῆς πόλεως ἀνδραποδισμόν τῇ διανοίᾳ προλακμβάνοντος. Διότερ ἐψηφίσαντο παντὶ τρόπῳ τοὺς ἀσεβηθέντας θεοὺς ἐξιλάσασθαι. Οὐ παρελιηφότες δ' ἐν τοῖς ἱεροῖς, οὔτε Κόρην οὔτε Δήμητρα, τούτων ἱερεῖς τοὺς ἐπισημοτάτους τῶν πολιτῶν κατέστησαν, καὶ μετὰ πάσης σεμνοῦτητος τὰς θεὰς ἰδρυσάμενοι, τὰς θυσίας τοῖς τῶν Ἑλλήνων ἔθεσιν ἐποίουν, καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς ὄντων Ἑλλήνων τοὺς χαριστάτους ἐπιλέξαντες, ἐπὶ τὴν τῶν θεῶν θερατείαν ἔταξαν. Μετὰ δὲ ταῦτα ναῦς τε κατεσκεύαζον καὶ τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἐπιμελοῖς ἤτιοι-

μαζον. Οἱ δ' ἀποστάται, μιγάδες ὄντες, οὐδ' ἡγεμόνας ἀξιοχρέους εἶχον, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐσιωπίζον περὶ τῆς ἡγεμονίας. Καὶ τινες αὐτῶν χρήμασιν ὑπὸ Κερχηδονίων διαφθαρέντες, ἐγκατέλιπον τὰς κοινὰς ἐλπίδας. Τὸ δὲ μέγιστον, αὐτοῖς μὲν διὰ τὸ πλῆθος ἐξέλειπον αἱ τροφαί, τοῖς δὲ Κερχηδονίοις κατὰ θάλατταν ἐκ Σαρδοῦς παρεκομίζοντο. Ὅθεν διὰ τε τὴν σπάνιν τῆς τροφῆς, καὶ τινῶν προδοσίαν, οὗτοι μὲν διαλυθέντες εἰς τὰς πατρίδας, ἀπήλλαξαν τοῦ μεγίστου φόβου Κερχηδονίους. Καὶ τὰ μὲν κατὰ Αἰβύην ἐν τούτοις ἦν.

(C. 78.) Dionysius, comprehenso mercenariorum duce, Aristotele, horum insensos animos conciliat, data in stipendium Leontiorum urbe agroque. Dein novos conscribit mercenarios, principatus custodes; novis item incola desertas urbes frequentat. Messenii, quos ille Messanae primum collēcarat, mox Lacedaemoniorum causae aliorsum transtulerat, urbem Tyndaridem exstruant. Crescunt opes Dionysii crebris in Sienlorum fines expeditionibus.

78. Διονύσιος δέ, θεωρῶν τοὺς μισθοφόρους ἀλλοτριώταται πρὸς αὐτὸν ἔχοντας, καὶ φοβούμενος μή διὰ τούτων καταλυθῆ, τὸ μὲν πρῶτον Ἀριστοτέλην τὸν ἀφηγούμενον αὐτῶν συνέλαβε· μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ πλῆθους συντρέχοντος μετὰ τῶν ἄπλων, καὶ τοὺς μισθοὺς πικρότερον ἀπαιτούντων, τὸν μὲν Ἀριστοτέλην ἔφησεν ἀποστέλλειν εἰς Μακεδαίμονα, κρίνειν ἐν τοῖς ἰδίαις πολίταις ὑφ' ἑξοῦ· τοῖς δὲ μισθοφόροις, ὡς μυριοῖς οὔσι τὸν ἀριθμὸν, ἔδωκε ἐν τοῖς μισθοῖς τὴν τῶν Λεοντιῶν πόλιν τε καὶ χώραν. Ῥαδίως δ' αὐτῶν ὑπακουσάντων διὰ τὸ κάλλος τῆς ὥρας, οὗτοι μὲν κατακληρουχίσαντες οἴκουν ἐν

Λεοντίοις· ὁ δὲ Διονύσιος ἄλλους μισθοφόρους ξε-
 νολογήσας, τοῦτοις τε καὶ τοῖς ἠλευθερωμένοις οἰκέ-
 ταις ἐνεπίστευσε τὴν ἀρχήν. Μετὰ δὲ τὴν τῶν Καρ-
 χηδονίων συμφορὰν, οἱ διασωζόμενοι τῶν ξηνδρα-
 ποδισμένων κατὰ Σικελίαν πόλειν ἠθροίζοντο, καὶ
 τῆς ἰδίας κομιζόμενοι πιτρίδας, ἑαυτοὺς ἀνελάμβρα-
 τον. Διονύσιος δ' εἰς Μεσσήνην κατώκισε χιλίους
 μὲν Λοκρούς, τετρακισχιλίους δὲ Μεδιμναίους, ἑξα-
 κοσίους δὲ τῶν ἐκ Πελοποννήσου Μεσσηνίων, ἕκ τε
 Ζακύνθου καὶ Ναυπάκτου φευγόντων. Θεωρῶν δὲ
 τοὺς Λακεδαιμονίους προσκόπτοντας ἐπὶ τῷ τοὺς
 ὑφ' ἑαυτῶν ἐκβεβλημένους Μεσσηνίους ἐν ἐπισήμῳ
 πόλει κατοικίξασθαι, μετήγαγεν ἐκ Μεσσήνης αὐ-
 τοὺς, καὶ χωρίον τι παρὰ Θάλατταν δούς, τῆς Ἀβα-
 καινίνης χώρας ἀπετέμετο, καὶ προσώρισεν ὅσον αὐ-
 τῆς μέρος ἀπετέμετο. Οἱ δὲ Μεσσηνιοὶ τὴν μὲν πό-
 λιν ἐνόμασαν Τυνδαρίδα, πολιτευόμενοι δὲ πρὸς
 αὐτοὺς εὐνοϊκῶς, πολλοὺς πολιτογραφοῦντες, ταχὶ
 πλείους πεντακισχιλίων ἐγένοντο. Μετὰ δὲ ταῦτα
 εἰς τὴν τῶν Σικελῶν χώραν πλεονάκεις στρατεύσας
 Σμενεὸν μὲν καὶ Μοργαντῖνον εἶλεν, πρὸς Ἄγυρτι
 δὲ τὸν Ἄγυρτιναίων τύρηννον, καὶ Δάμωνα τὸν δυ-
 ραστεύοντι Κεντοριπίνων, ἔτι δ' Ἐρβιταίους τε καὶ
 Ἀσσιθίους συνθήκας ἐποίησατο. Πυρρῆλαβε δὲ δι-
 προδοσίας Κεφαλοίδιον, καὶ Σολοῦντα, καὶ τὴν Ἐν-
 ναν. Πρὸς δὲ τοῦτοις πρὸς Ἐρβησσινοὺς εἰρήνην
 ἐποίησατο. Καὶ τὰ μὲν κατὰ Σικελίαν ἐν τοῦτοις
 ἦν.

(C. 79.) Repetit nunc Auctor res Lacedaemoniorum contra Persas in Asia gestas, quas inde ab Ol. XCV, 2. supra (C. 36 — 39.) omiserat. — Agesilaus, dux Lacedaemoniorum, traiecit Ephesum copiis, Persarum provincias populatur, impetratque a rege Aegyptiorum navalis apparatus cum frumento. Tum Phrax, Lacedaemoniorum navarchus, Cononem oppugnat, Persicae classi praefectum; sed Artasphernis et Pharnabazi copiis Cauno depulsus, totam classem Rhodum abducit. Rhodii autem, eiecit Graecis, recipiunt Persas, missumque ab Aegyptiis frumentum rapiunt. Cono aliis praeterea auxiliis augetur.

79. Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα, Λακεδαιμόνιοι προορώμενοι τὸ μέγεθος τοῦ πρὸς Πέρσας πολέμου, τὸν ἕτερον τῶν βασιλέων Ἀγησίλου ἐπέστησαν τοῖς πράγμασιν. Οὗτος δ' ἑξακισχιλίους στρατιώτας ἐπιλέξας, τριάκοντα δὲ τῶν πολιτῶν εἰς τὸ συνέδριον τοὺς ἀρίστους κατατιάζας, διεβίβασε τὴν δύναμιν ἐκ τῆς Εὐρώπης εἰς Ἔφεσον· ἐκεῖ δὲ στρατολογήσας τετρακισχιλίους, προήγαγε τὴν δύναμιν εἰς ὑπαιθρον, οὗσαν πεζῶν μὲν μυριάων, ἰππέων δὲ τετρακοσίων. Ἰκκολούθει δ' αὐτοῖς ἄγοραῖος ὄχλος τῆς ἡρπαγῆς χάριν, οὐκ ἐλάττων τοῦ προειρημένου. Διεξιῶν δὲ τὸ Καῦστρον πεδίον, διέφθειρε τὴν χώραν τὴν ὑπὸ τοὺς Πέρσας οὔσαν, μέχρις ὅτου κατήντησεν εἰς Κύμην. Ἐκεῖθεν δ' ὄρηθεῖς, τὸ πλεῖστον τοῦ θέρους τὴν τε Φρυγίαν καὶ τὰ συνεχῆ διετέλεσε πορθῶν, καὶ τὴν δύναμιν ἐμπλήσας ὠφελείας, ὑπὸ τὸ φθινόπωρον ἀνέκαμψεν εἰς Ἔφεσον. Τούτων δὲ πραγματοποιῶν, Λακεδαιμόνιοι μὲν πρέσβεις ἀπέστειλαν πρὸς Νεφερέα τὸν Αἰγύπτου βασιλέα περὶ συμμαχίας· ὃς ἀντὶ τῆς βοηθείας ἐδώρησατο σκευὴν τοῖς Σπαρτιάταις ἑκατὸν τριήρεσι, σίτου δὲ μυριάδας πενήκοντα. Φίραξ δὲ ὁ τῶν Λακεδαιμονίων ναύαρχος, ἀναχθεὶς ἐκ Ρόδου ναυσὶν ἑκατὸν εἴκοσι, κατέπλευσε

τῆς Καρίας πρὸς Σάσανδα, φρούριον ἀπέχον τῆς Καύνου σταδίους ἑκατὸν πενήκοντα. Ἐκεῖθεν δὲ ὁρμώμενος ἐπολιόρχει τὴν Καῦνον, καὶ Κόνωνα μὲν τὸν τοῦ βασιλικοῦ στόλου τὴν ἡγεμονίαν ἔχοντα, διατρίβοντα δὲ ἐν Καῦνῳ μετὰ νεῶν τεσσαράκοντα Ἀρταφέρνηου δὲ καὶ Φαρναβάζου μετὰ πολλῆς δυνάμεως παραβοηθήσαντος τοῖς Καυρίοις, ὁ Φάραξ ἔλυσε τὴν πολιορκίαν, καὶ μετὰ τοῦ στόλου παντὸς ἀπῆγεν εἰς Ῥόδον. Μετὰ δὲ ταῦτα Κόνων μὲν ἀθροίσας ὀγδοήκοντα τριήρεις, ἔπλευσεν εἰς Χερσόνησον· Ῥόδιοι δὲ ἐκβαλόντες τὸν τῶν Πελοποννησίων στόλον, ἀπέστησαν ἀπὸ Λακεδαιμονίων, καὶ τὸν Κόνωνα προεδέξαντο μετὰ τοῦ στόλου παντὸς εἰς τὴν πόλιν. Οἱ δ' ἐκ τῆς Αἰγύπτου τὸν δωρηθέντα σίτον κατακομίζοντες Λακεδαιμόνιοι, τὴν ἀπόστασιν τῶν Ῥοδίων ἀγνοοῦντες, τεθυμῶνότες προσέπλεον τῇ νήσῳ. Ῥόδιοι δὲ καὶ Κόνων ὁ τῶν Περσῶν ναύαρχος καταγαγόντες τὰς ναῦς εἰς τοὺς λιμένας, ἐπλήρωσαν σίτου τὴν πόλιν. Παρεγενήθησαν δὲ τῷ Κόνωνι τριήρεις ἑννεήκοντα, δέκα μὲν ἀπὸ Κιλικίας, ὀγδοήκοντα δ' ἀπὸ Φοινίκης, ὧν ὁ Σιδωνίων δυνάστης εἶχε τὴν ἡγεμονίαν.

(C. 80.) Tum Agesilaus Lydiam vastat, proelioque in campis ad Caystrum commisso, Tissaphernem insidiis exceptum vincit, castrisque exiit. Quem rex Artaxerxes ira correptus, et a matre Parysalide sollicitatus, decollare iubet, ducem belli Tithraustem constituens. Is semestres cum Agesilao inducias fecit.

80. Μετὰ δὲ ταῦτα Ἀγησίλαος μὲν ἔξαγαγὼν τὴν δύναμιν εἰς τὸ Καῦστορου πεδίων καὶ τὴν περὶ Σίπυλον χώραν, ἐδήλωσε τὰς τῶν ἔγχωρίων κτήσεις. Τισσαφέρνης δὲ μυρίους μὲν ἵππεῖς, πεντακισμυ-

ρίους δὲ πεζοὺς ἄθροίσας, ἐπηκολούθει τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ τοὺς ἀποσπομένους τῆς τάξεως ἐν ταῖς προνομίαις ἀνήρει. Ἀγησίλαος δὲ εἰς πλινθίον συντίξας τοὺς στρατιώτας, ἀντείχετο τῆς παρὰ τὸν Σίπυλον παρωρείας, ἐπιτηρῶν καιρὸν εὐθετον εἰς τὴν τῶν πολεμίων ἐπίθεσιν. Ἐπελθὼν δὲ τὴν χώραν μέχρι Σάρδεων, ἔφθειρε τοὺς τε κήτους, καὶ τὸν παράδεισον τὸν Τισσαφέρους, φαιτοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις πολυτελῶς πεφιλοτεχνημένον εἰς τροφήν καὶ τὴν ἐν εἰρήνῃ τῶν ἀγαθῶν ἀπόλαυσιν. Μετὰ δὲ ταῦτ' ἐπιστρέψας, ὡς ἀντὶ μέσον ἐγενήθη τῶν τε Σάρδεων καὶ Ουβαρονῶν, ἀπέστειλε Ξενοκλέα τὸν Σπυριάτην μετὰ χιλίων καὶ τετρακοσίων στρατιωτῶν νυκτὸς εἰς τινα δασύν τόπον, ὅπως ἐνεδρεύσῃ τοῖς βαρβάροις. Αὐτὸς δ' ἄμ' ἡμέρᾳ πορευόμενος μετὰ τῆς δυνάμεως, ἐπειδὴ τὴν μὲν ἐνέδραν παρήλλαξεν, οἱ δὲ βάρβαροι προσπίπτοντες ἀτάκτως τοῖς ἐπὶ τῆς οὐραγίας ἐξήπτοντο, παραδόξως ἐξαίφνης ἐπέστρεψεν ἐπὶ τοὺς Πέρσας. Γενομένης δὲ καρτερῆς μίχης, καὶ τοῦ συνσήμου τοῖς κατὰ τὴν ἐνέδραν οὖσιν ἀρθέντος, ἐκεῖνοι μὲν πιανίσαντες ἐπεφέροντο τοῖς πολεμίοις, οἱ δὲ Πέρσαι, θεωροῦντες αὐτοὺς ἀπολιμβατομένους εἰς μέσον, κατεπλίγησαν, καὶ παραχορῆμα ἔφευγον. Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀγησίλαον μέχρι μὲν τινοῦ ἐπιδιώξαντες, ἀνεῖλον μὲν ὑπὲρ τοὺς ἑξακισχιλίους, αἰχμαλώτων δὲ πολὺ πλῆθος ἤθροισαν· τὴν δὲ παρεμβολὴν διήρπασαν, γέμονσαν πολλῶν ἀγαθῶν. Ἀπὸ δὲ τῆς μάχης Τισσαφέρτης μὲν εἰς Σάρδεις ἀπεχώρησε, καταπεπληγμένος τὴν τόλμαν τῶν Λακεδαιμο-

νίων Ἀγησίλαος δ' ἐπεχείρησε μὲν εἰς τὰς ἄνω σατραπείας * * *, ἐν δὲ τοῖς ἱεροῖς οὐδυνάμενος καλλιεργῆσαι, πάλιν ἀπήγαγε τὴν δύναμιν ἐπὶ Θιάλασσαν. Ἀρταξέρξης δὲ ὁ τῆς Ἀσίας βασιλεὺς τὰ τε ἐλαττώματα πυνθόμενος, καὶ κατορθώων τὸν πρὸς τοὺς Ἕλληνας πόλεμον, δι' ὀργῆς εἶχε τὸν Τισσαφέρην. Τοῦτον γὰρ αἴτιον τοῦ πολέμου γεγονέναι * * * ὑπὸ τῆς μητρὸς Περυστίδος ἦν ἠξιωμένος τιμωρῆσασθαι τὸν Τισσαφέρην· εἶχε γὰρ αὕτη διαφόρως πρὸς αὐτόν, ἐκ τοῦ διαβεβληκέναι τὸν υἱὸν αὐτῆς Κῦρον, ὅτε τὴν ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν στρατείαν ἐποιεῖτο. Καταστήσας οὖν Τιθραύστην ἡγεμόνα, τούτῳ μὲν παρήγγειλε συλλαμβάνειν Τισσαφέρην, πρὸς δὲ τὰς πόλεις καὶ τοὺς σατράπας ἔπεμψεν ἐπιστολάς, ὅπως ἂν πάντες ποιῶσι τούτῳ τὸ προστατόμενον. Ὁ δὲ Τιθραύστης παραγενόμενος εἰς Κολοσσάς τῆς Φρυγίας, συνέλαβε Τισσαφέρην διὰ τινος Λαρισσαίου σατράπου λουόμενον, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποκόψας, ἀπέστειλε πρὸς τὸν βασιλέα· αὐτὸς δὲ τὸν Ἀγησίλαον πείσας εἰς λόγους ἐλθεῖν, ἐξαμηνιαίους ἀνοχὰς ἐποιήσατο.

(C. 81.) Eodem tempore bellum Boticum oritur, inter Boco-
tos et Phocenses gestum. His opem laturi Lacedaemonii, Lysan-
dram et Pausaniam mittunt. Sed Pausanias, postquam collegae
copias fusas vidit, pactis induciis, exercitum in Peloponnesum re-
ducit. — Interea Cono, ad Regem profectus, Persicae classis summus
praetor constituitur: qui Phainabazum socium et pecuniae dispen-
satores eligit.

81. Τῶν δὲ κατὰ τὴν Ἀσίαν τοῦτον τὸν τρόπον
διωκόμενον, Φοκεῖς πρὸς Βοιωτοὺς ἐκ τινῶν ἐγκλη-
ματων εἰς πόλεμον καταστάντες, ἔπεισαν τοὺς Λα-

κεδαιμονίους συμμαχεῖν κατὰ τῶν Βοιωτῶν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῖς ἀπέστειλαν Λύσανδρον μετὰ στρατιωτῶν ὀλίγων, ὅς εἰσελθὼν εἰς τὴν Φωκίδα, συνήγαγε δύναμιν· μετὰ δὲ ταῦτα καὶ Πανσανίας ὁ βασιλεὺς ἐξεπέμφθη μετὰ στρατιωτῶν ἑξακισχιλίων. Βοιωτοὶ δὲ πείσαντες Ἀθηναίους συνεπιλαβέσθαι τοῦ πολέμου, τότε μὲν καθ' αὐτοὺς ὤρμησαν, καὶ κατέλαβον Ἀλίαριον ὑπὸ Λυσάνδρου καὶ Φωκείων πολιορκουμένην. Γενομένης δὲ μάχης, ὅτε Λύσανδρος ἔπεσε, καὶ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν συμμύχων πολλοί· τῶν δὲ Βοιωτῶν ἢ μὲν ὄλη φάλαγγξ ταχέως ἐπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ διωγμοῦ, τῶν δὲ Θηβαίων ὡς διακόσιοι προχειρότερον εἰς τόπους τραχεῖς ἑαυτοὺς δύντες, ἀνηρέθησαν. Ὁ μὲν οὖν πόλεμος οὗτος ἐκλήθη Βοιωτικός. Πανσανίας δὲ ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεὺς, πνυθόμενος τὴν ἡτταν, ἀνοχῆς ἐποίησατο πρὸς Βοιωτοὺς, καὶ τὴν δύναμιν ἀπήγαγε πρὸς Πελοπόννησον. Κόνων δὲ ὁ τῶν Περσῶν ναύαρχος ἐπὶ μὲν τοῦ στόλου κατέστησεν Ἰερώνυμον καὶ Νικόδημον Ἀθηναίους ὄντας, αὐτὸς δὲ στεύδων ἐντυχεῖν τῷ βασιλεῖ, παρέπλευσεν εἰς Κιλικίαν, κῆκεῖθεν εἰς Θάψακον τῆς Συρίας πορευθεὶς, ἀνὰ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ἐπλευσεν εἰς Βαβυλῶνα. Ἐκεῖ δ' ἐντυχὼν τῷ βασιλεῖ, καταναυμαχήσειν ἐπηγγείλατο τοὺς Λακεδαιμονίους, ἂν αὐτῷ χρήματα καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἐτοιμάσῃ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ προαίρεσιν. Ὁ δ' Ἀρταξέρξης ἐπαιέσας αὐτόν, καὶ δωρεαῖς μεγάλαις τιμήσας, συνέστησε ταμίαν τὸν λορηγήσοντα χρημάτων πλῆθος, ὅσον ἂν

προσιάτιη Κόνων, καὶ τὴν ἔξουσίαν ἰδοικεν αὐτῷ λαβεῖν εἰς τὸν πόλεμον συνηγησόμενον, ὃν ἂν προαιρῆται Περσῶν. Κόνων μὲν οὖν Φαρνάβαζον ἐλόμενος τὸν σατραπήν, κατέβαινεν εἰς τὴν Θάλατταν, ἅπαντα διωκηκῶς κατὰ τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν.

(C. 82.) Olymp. XCVI, 2. a. C. 393. Arch. Diophanto, Tribb. m. c. p. L. Valerio, M. Furio, Q. Servilio, Q. Sulpicio, M. Valerio Maximo et L. Furio, Boeoti, Athenienses, Corinthii et Argivi foedus iungunt contra Lacedaemonios, quorum etiam socios, instituta Corinthi senatu, facile in suas partes trahunt. Peloponnesios frustra tentant: sed Medio, Larissae regi, mittunt subsidia, quibus Pharsalum subigit. Ita res in Thessalia, Aetulia et Locride adversus Lacedaemonios prusperc gerunt, eosque acri pugna prope Narycam fundunt.

82. Τοῦ δ' ἔτους τούτου διεληλυθότος, Ἀθηῆνῃσι μὲν τὴν ἀρχὴν ἔλαβε Διόφαντος, ἐν Ῥώμῃ δ' ἀντὶ τῶν ὑπάτων ἕξ χιλιάρχοι τὴν ὑπαιτικὴν ἀρχὴν διώκουν, Λεύκιος Οὐαλέριος, Μάρκος Φούριος, Κοῖντος Σερουίλιος, Κοῖντος Σουλπίκιος, Κλαύδιος Οὐργων, καὶ Μάριος Ἀππιος. Τούτων δὲ τὴν ἀρχὴν παρειληφόντων, Βοιωτοὶ καὶ Ἀθηναῖοι, πρὸς δὲ τούτοις Κορίνθιοι καὶ Ἀργεῖοι συμμαχίαν πρὸς ἀλλήλους ἐποίησαντο. Μισουμέτιων γὰρ τῶν Λυκεδαιμονίων ὑπὸ τῶν συμμάχων διὰ τὸ βῆρος τῆς ἐπιστάσεως, ἔοντο αὐτῶν ῥαδίως καταλύσειν τὴν ἡγεμονίαν, τὰς μεγίστας πόλεις συμφοροῦσας ἔχοντες. Καὶ πρῶτον μὲν συνέδριον κοινὸν ἐν τῇ Κορίνθῳ συστησάμενοι, τοὺς βουλευσομένους ἔπεμπον, καὶ κοινῶς διώκουν τὰ κατὰ τὸν πόλεμον· μετὰ δὲ ταῦτα πρέσβεις εἰς τὰς πόλεις ἀποστέλλοντες, πολλοὺς συμμάχους ἀπὸ Λυκεδαιμονίων ἀπέστησαν. Εὐθὺς γὰρ αὐτοῖς ἢ τε Εὐβοία ἅπασα προσέθετο, καὶ Λευκία-

διοι, πρὸς δὲ τούτοις Ἀκαρνηῖνες τε καὶ Ἀμβρακιῶται, καὶ Χαλκιδεῖς οἱ πρὸς τῇ Θορίκῃ. Ἐπεβάλοντο δὲ καὶ τοὺς ἐν Πελοποννήσῳ κατοικοῦντας πείθειν ἀποστῆναι Λακεδαιμονίων· οὐδεὶς δ' αὐτοῖς ὑπήκουσεν. Ἡ γὰρ Σπάρτη, κατὰ τὰ πλευρὰ κειμένη, καθάπερ εἰ τις ἀκρόπολις ἦν καὶ φρουρὰ πίσης Πελοποννήσου. Μηδίου δὲ τοῦ τῆς Λαρίσσης τῆς ἐν Θετταλίᾳ δυναστεύοντος, διαπολεμοῦντος πρὸς Ἀνκόφρονα τὸν Φερῶν τύραννον, καὶ δεομένου πέμψαι βοήθειαν, ἀπέστειλεν αὐτῷ τὸ συνέδριον στρατιώτας δισχιλίους. Ὁ δὲ Μηδίος, τῆς συμμαχίας αὐτῷ παραγενομένης, Φάρσαλλον εἶλεν ὑπὸ Λακεδαιμονίων φρουρουμένην, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας ἔλαφροπώλησε. Μετὰ δὲ ταῦθ' οἱ Βοιωτοὶ μετ' Ἀργείων Ἰριάκλειαν τὴν ἐν Τραχίνι κατελάβοντο, χωρισθέντες ἀπὸ Μηδίου· καὶ νυκτὸς ἐντὸς τῶν τειχῶν ὑπὸ τινῶν εἰσαχθέντες, Λακεδαιμονίους μὲν τοὺς καταληφθέντας ἀπέσφαξαν, τοὺς δ' ἀπὸ Πελοποννήσου τὰ σφῶν ἔχοντας εἶασαν ἀπελθεῖν. Εἰς δὲ τὴν πόλιν τοὺς Τραχινίους φεύγοντας ἐκ τῶν πατρίδων ὑπὸ Λακεδαιμονίων μεταπεμπόμενοι, τούτοις ἔδωκαν τὴν πόλιν οἰκεῖν, οἳ καὶ παλαιότατοι τῆς χώρας ταύτης ἦσαν οἰκῆτορες. Μετὰ δὲ ταῦθ' ὁ τῶν Βοιωτῶν ἀφηγούμενος Ἰσμηνίας τοὺς μὲν Ἀργείους ἐν τῇ πόλει κατέλιπε φυλακῆς ἕνεκα· αὐτὸς δὲ πείσας ἀποστῆναι ἀπὸ Λακεδαιμονίων Ἀινιᾶνας καὶ Ἀθαμανεῖς, ἤθροισε παρὰ τε τούτων καὶ τῶν συμμαχῶν στρατιώτας· τοὺς πάντας δ' ἔχων μικρὸν ἀπολείποντας τῶν ἑξακισχιλίων, ἐστράτευσεν εἰς Φω-

κεῖς. Καταστρατοπεδεύοντος δ' αὐτοῦ εἰς Ναρούκιαν τῆς Λοκρίδος, (ἐξ ἧς φασὶ τὸν Αἴαντα γεγενῆσθαι) τὸ πλῆθος τῶν Φωκέων ἀπήντησε μετὰ τῶν ὄπλων, τὴν ἡγεμονίαν ἔχοντας Λακισθένους τοῦ Λύκωνος. Γενομένης δὲ μάχης ἐπὶ πολὺν χρόνον ἰσχυροῦς, ἐκράτησαν οἱ Βοιωτοί, καὶ μέχρι νυκτὸς διώξαντες τοὺς φεύγοντας, ἀνεῖλον οὐ πολὺ λείποντας τῶν χιλίων, τῶν δ' ἰδίων ἀπέβαλον ἐν τῇ μάχῃ περὶ πεντακοσίους. Μετὰ δὲ τὴν παρότητα ἀμφοτέρου διαλύσαντες τὸ στρατόπεδον, οἱ μὲν εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα, οἱ δ' εἰς Κόρινθον, τὸ συνέδριον ἀγαγόντες, ἐπέκατὰ νοῦν αὐτοῖς προεχώρει τιὰ πράγματα, συνήγαγον ἐξ ἀπασῶν τῶν πόλεων στρατιώτας εἰς Κόρινθον, πεζοὺς μὲν πλείους μυρίων πεντακισχιλίων, ἵππεῖς δὲ περὶ πεντακοσίους.

(C. 83.) Mox Agesilaus, ex Asia revocatus, dum Lacedaemonii ad Nemeam fl. cum confederatis aequo Marte dimicant, per Thraciam et Macedoniam victor Thermopylas transit. Sed Cono et Pharnabazus, qui circa Loryma Chersonesi agebant, incidunt in Pisandrum, Laconicae classis praetorem, proelioque navali ad Cnidum eum vincunt et occidunt.

83. Λακεδαιμόνιοι δ' ὄρωντες τὰς μεγίστας τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα πόλεων ἐφ' ἑαυτοὺς συνισταμένας, ἐψηφίσαντο τὸν τε Ἀγησίλαον ἐκ τῆς Ἀσίας μεταπέμψασθαι, καὶ τὴν μετ' αὐτοῦ δύναμιν· αὐτοὶ δὲ ἐν τοσοῦτῳ παρὰ τε σφῶν καὶ τῶν συμμάχων ἀθροίσαντες πεζοὺς μὲν δις μυρίους τρισχιλίους, ἵππεῖς δὲ πεντακοσίους, ἀπήντησαν τοῖς πολεμίοις. Γενομένης δὲ παρατάξεως παρὰ τὸν Νεμέαν ποταμὸν μέχρι νυκτός, ἑκατέρωθεν ἐπροτέρησε τὰ μέρη τοῦ στρατεύματος· καὶ τῶν μὲν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν συμμά-

χων ἔπεσον ἑκατὸν πρὸς τοῖς χιλίοις, Βοιωτῶν δὲ καὶ
 τῶν ἄλλων συμμάχων περὶ διεχιλίους ὀκτακοσίους.
 Ἀγησίλαος δὲ τὴν δύναμιν ἐκ τῆς Ἀσίας διαβιβιάσας
 εἰς τὴν Εὐρώπην, τὸ μὲν πρῶτον Θρακῶν τινῶν ἡ-
 πανθησιάντων αὐτᾶ μετὰ πολλῆς στρατιᾶς, μάχη τε
 ἐνίκησε, καὶ τοὺς πλείστους τῶν βασιβάρων ἀνεΐλε·
 μετὰ δὲ ταῦτα διὰ Μακεδονίας τὴν πορείαν ἐποιεῖ-
 το, τὴν αὐτὴν διεξιὼν χώραν, ἣν καὶ Ξέρξης ἐπορεύ-
 θη, καθ' ὃν καιρὸν ἐστράτευσεν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας.
 Ἀγησίλαος μὲν οὖν διὰ Μακεδονίας καὶ Θετταλίας
 πορευθεὶς, ὡς διῆλθε τὰ περὶ τῆς Θερμοπύλης, στε-
 νὴν τὴν πορείαν ἐποιεῖτο. Κόνων δὲ ὁ Ἀθηναῖος
 καὶ Φαρνάβζος ἀφηγοῦντο μὲν τοῦ βασιλικοῦ στό-
 λου, διέτριβον δὲ περὶ Λώρυμα τῆς Χερσόνησου,
 τριήρεις ἔχοντες πλείους τῶν ἐννενήκοντα. Πυθό-
 μενοι δὲ ἐν Κνίδῳ τὸ ναυτικὸν τῶν πολεμίων εἶναι,
 τὰ πρὸς τὴν ναυμαχίαν παρεσκευάζοντο. Πείσαν-
 δρος δ' ὁ τῶν Μακεδαιμονίων ναύαρχος ἐξέπλευσεν
 ἐκ τῆς Κνίδου τριήρεσιν ὀγδοήκοντα πέντε, καὶ κα-
 τηρέχθη πρὸς Φύσκον τῆς Χερσόνησου. Ἐκεῖθεν δ'
 ἐκπλεύσας περιέπεσε τῷ στόλῳ τοῦ βασιλέως, καὶ
 ταῖς μὲν προπλευούσαις ναυσὶ συμβαλῶν, ἐπροτέρει-
 τῶν δὲ Περσῶν ἅμα ταῖς τριήρεσιν ἀθρόοις παρ-
 βοηθησάντων, ἐπειδὴ πάντες οἱ σύμμαχοι πρὸς τὴν
 γῆν ἔφυγον, τὴν ἰδίαν ναῦν ἐπέστρεψεν, αἰσχρὸν εἶ-
 ναι νομίσας καὶ τῆς Σπάρτης ἀνάξιον τὸ φυγεῖν
 ἄγεννῶς. Ἀγωνισάμενος δὲ λαμπρῶς καὶ πολλοὺς
 τῶν πολεμίων ἀνελῶν, τὸ τελευταῖον ἀξίως τῆς πα-
 τριδος ἀνηρέθη μαχόμενος. Οἱ δὲ περὶ τὸν Κόνωνα

μέχρι τῆς γῆς καταδιώξαντες τοὺς Λακεδαιμονίους, πενήτηντα μὲν τριήρων ἐκυρίευσαν· τῶν δ' ἀνδρῶν οἱ πλεῖστοι μὲν ἐκκολυμβήσαντες, κατὰ γῆν ἔφυγον, ἐάλωσαν δὲ περὶ πεντακοσίους· αἱ δὲ λοιπαὶ τριήρεις εἰς Κνίδον διεσώθησαν.

(C. 84.) Tum Agesilaus cum Bocotis ad Coroneam pugnam committit, specie ancipitem, sed Lacedaemoniis magis adversam. Persarum navarchi, sociis Lacedaemoniorum ad defectionem compulsi, et inita cum Corinthio senatu societate, in Asiam redeunt. Ex quo tempore maris imperium Lacedaemonii amiserunt. — In Macedonia Aëropus rex post sexenne imperium obiit: successit Pausanias, annum regnans. Theopompus Chius hoc anno, et proclio quidem ad Cnidum, finiit historiam, inde a pugna navali ad Cynossema, ubi Thucydides desierat, per 17 annos contextam.

84. Ἀγησίλαος δὲ προσλαβόμενος ἐκ Πελοποννήσου στρατιώτας, ἐπειδὴ μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπέβαινεν εἰς Βοιωτίαν, εὐθύς οἱ Βοιωτοὶ μετὰ τῶν συμμάχων ἀπήντησαν εἰς Κορώνειαν. Γενομένης δὲ παρατίξεως, Θηβᾶιοι μὲν τὸ καθ' αὐτοὺς μέρος τρεψάμενοι, μέχρι τῆς παρεμβολῆς κατεδίωξαν· οἱ δ' ἄλλοι μικρὸν ἀντισχόντες χρόνον, ὑπ' Ἀγησιλίου καὶ τῶν ἄλλων φυγεῖν ἠναγκάσθησαν. Διὸ καὶ τῇ μάχῃ * * * Λακεδαιμόνιοι διαλαβόντες, ἔστησαν τρόπαιον, καὶ τοὺς νεκροὺς τοῖς πολεμίοις ἔδωκαν. Ἀπέθανον δὲ τῶν Βοιωτῶν καὶ τῶν συμμάχων πλείους τῶν ἑξακοσίων, Λακεδαιμονίων δὲ καὶ τῶν συναγωρισσαμένων τριακόσιοι πενήτηντα· καὶ αὐτὸς Ἀγησίλαος πολλοῖς περιπεπτωκῶς τραύμασιν, εἰς Δελφοὺς ἐκομίσθη, καὶ κεῖ τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ σώματος ἐποιεῖτο. Φαρνάβαζος δὲ καὶ Κόνων μετὰ τὴν ναυμαχίαν ἀνήχθησαν ἀπάσαις ταῖς ναυσὶν ἐπὶ τοὺς τῶν Λακεδαιμονίων συμμάχους. Καὶ πρῶτον μὲν Κώους

ἀπέστησαν, εἶτα Νισυραίους καὶ Τηΐους· μετὰ δὲ ταῦτα Χῖοι τὴν φρουρὰν ἐκβαλόντες, προσέθεντο τοῖς περὶ Κόρωνα· πυρραπλησίως δὲ μετέβαλον καὶ Μιτυληναῖοι καὶ Ἐφέσιοι καὶ Ἐρυθραῖοι. Τοιαύτης δὲ τῆς καταστάσεως οὔσης, μεμιστάσεως σπουδῆ τις εἰς τὰς πόλεις ἐπέπεισεν· ὧν αἱ μὲν ἐκβιάλλουσαι τὰς φρουρὰς τῶν Λακεδαιμονίων, τὴν ἔλευθερίαν διεφύλαττον, αἱ δὲ τοῖς περὶ Κόρωνα προσετίθεντο. Καὶ Λακεδαιμόνιοι μὲν ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου τὴν κατὰ θάλατταν ἀρχὴν ἀπέβαλον· οἱ δὲ περὶ τὸν Κόρωναν οὖν παντὶ τῷ σιόλῳ κρίναντες πλεῖν ἐπὶ τὴν Ἀπτικὴν, ἀνέξενξαν, καὶ τὰς Κυκλάδας νήσους προσαγαγόμενοι, κατέπλευσαν ἐπὶ Κύθηρα τὴν νῆσον. Εὐθύς δὲ ταύτης ἐξεφόδου κυριεύσαίτες, τοὺς μὲν Κυθηρίους ὑποσπόνδους ἐξέπεμψαν εἰς τὴν Λακωνικὴν, αὐτοὶ δὲ καταλιπόντες τῆς πόλεως τὴν ἱκανὴν φρουρὰν, ἔπλεον ἐπὶ Κορινθίους. Ἐκεῖ δὲ καταπλεύσαντες, τοῖς συνέδροις διελέχθησαν περὶ ὧν ἤθελον, καὶ συμμαχίαν ποιησάμενοι, τούτοις μὲν χρήματα κατέλιπον, αὐτοὶ δ' εἰς τὴν Ἀσίαν ἐξέπλευσαν. Περὶ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Ἀέροπος ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς ἐτελεύτησε νόσῳ, βασιλεύσας ἔτη ἕξ· τὴν δὲ ἡγεμονίαν διαδεξάμενος Πανσανίας υἱός, ἤρξεν ἐνιαυτόν. Θεότομπος δ' ὁ Χῖος τὴν τῶν Ἑλληνικῶν σὺνταξιν κατέστρεφεν εἰς τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν, καὶ εἰς τὴν περὶ Κνίδον ναυμαχίαν, γράψας βίβλους δώδεκα. Ὁ δὲ συγγραφεὺς οὗτος ἤρξαι μὲν ἀπὸ τῆς περὶ Κυνὸς σῆμμι ναυμαχίας, εἰς ἣν Θουκυδίδης κα-

τέληξε τὴν πραγματείαν· ἔγραψε δὲ χρόνον εἰῶν δεκαεπτὰ.

(C. 85.) Olymp. XCVI, 3. a. C. 392. Arch. Eubulide, Tribb. m. c. p. L. Sergio, A. Postumio, P. Cornelio, A. Manlio, L. Iulio et L. Furio, Cōne, quia dirutos a Lacedaemoniis Piraeaei muros regis impensis instauraverat, Teribazi invidia in crimen vocatus, et Sardinibus in vincula coniectus est.

85. Ἐπεὶ δὲ ὁ ἐνιαυσιαῖος χρόνος διεληλύθει, Ἀθηῆνσι μὲν Εὐβουλίδης ἤρξεν, ἐν Ῥώμῃ δὲ τὴν ὑπατικὴν ἀρχὴν διώκουν χιλίαρχοι ἕξ, Λεύκιος Σέργιος, Αὐλὸς Ποστούμιος, Πόπλιος Κορνήλιος, Σέξτος Κένσιος, Κόϊντος Μάλλιος, καὶ Ἀρίτιος Κάμιλλος. Περὶ δὲ τούτους τοὺς χρόνους Κόνων, τοῦ βασιλικοῦ στόλου τὴν ἡγεμονίαν ἔχων, ὄγδοήκοντα τριήρεσι καταπλεύσας εἰς τὸν Πειραιεῖα, τοῖς πολιτικῶν ὑπέσχετο τὸν περίβολον τῆς πόλεως ἀνοικοδομήσειν. Τοῦ τε γὰρ Πειραιεῖος τὰ τεῖχη καὶ τὰ μικρὰ σκέλη καθήρητο κατὰ τὰς τῶν Λακεδαιμονίων συνθήκας, ὅτε κατεπονήθησαν ἐν τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ. Ὁ δ' οὖν Κόνων μισθωσάμενος πλῆθος τεχνιτῶν, καὶ τὸν ἐκ τῶν πληρωμάτων ὄχλον εἰς ὑψηροσίαν παραδούς, ταχέως τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ τεῖχους ἀνωκοδόμησε. Καὶ γὰρ Θηβαῖοι πεντακοσίους τεχνίτας καὶ λιθοτόμους ἀπέστειλαν, καὶ τινες ἄλλαι τῶν πόλεων παρεβλήθησαν. Τηρίβαζος δὲ ὁ τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν περὶ τῶν δυνάμεων ἀφηγούμενος ἐφθόρει ταῖς τοῦ Κόνωνος εὐπραξίαις· καὶ πρόφασιν μὲν λαβὼν ὅτι ταῖς βασιλικαῖς δυνάμεσι τὰς πόλεις Ἀθηναίοις κατακτᾶται, προαγαγόμενος δ' αὐτὸν εἰς Σάρδεϊς, συνέλαβε, καὶ δῆσας εἰς φυλακὴν κατέθετο.

(C. 86.) Corinthi seditio orta, et ab Argivis Bœotiasque adiuta, bello Corinthiaco causam præbuit, quod octo deinceps annos duravit. Post varias pugnas longamque, etiam de Isthmicorum ludorum apparatu, disceptationem Lacedæmonii, qui exsulis favabant, tandem victores.

86. Ἐν δὲ τῇ Κορίνθῳ τινὲς τῶν ἐπιθυμίας κρατουμένων συστραφέντες, ἀγῶνων ὄντων ἐν τῷ θεάτρῳ, φόρον ἐποίησαν, καὶ σιτάσεως ἐπλήρωσαν τὴν πόλιν. Συνεπιλαβομένων δὲ αὐτοῖς τῆς τόλμης Ἀργείων, ἑκατὸν μὲν καὶ εἴκοσι τῶν πολιτῶν ἀπέσφαξαν, πεντακοσίους δὲ ἐφυγάδενσαν. Λακεδαιμονίῳν δὲ παρυσκευαζομένων κατήγειν, καὶ δύναιιν ἀθροίζόντων, Ἀθηναῖοι καὶ Βοιωτοὶ παρεβोधουν τοῖς σφαγεῦσιν, ὅπως τὴν πόλιν ἐξιδιοποιήσωνται. Καὶ οἱ μὲν φυγάδες μετὰ Λακεδαιμονίῳν καὶ τῶν συμμάχων ἐπὶ τὸ Λέχαιον καὶ τὸν ναύσταθμον ἐπελθόντες νυκτιός, κατακράτος εἶλον· τῇ δ' ὑστερίῳ τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἐπεξελθόντων, ὧν Ἰφικράτης ἤγεϊτο, συνέβη γενέσθαι μάχην, ἐν ἣ Λακεδαιμόνιοι νικῆσαντες, οὐκ ὀλίγους ἀπέκτειναν. Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ τε Βοιωτοὶ καὶ Ἀθηναῖοι, πρὸς δὲ τούτοις Ἀργεῖοι καὶ Κορίνθιοι πάσῃ τῇ δυνάμει παρελθόντες εἰς τὸ Λέχαιον, τὸ μὲν πρῶτον πολιορκήσαντες τὸ χωρίον, ἐντὸς τοῦ διατειχίσματος εἰσεβιάζοντο· μετὰ δὲ ταῦτα τῶν Λακεδαιμονίῳν καὶ τῶν φυγάδων λαμπροῦς ἀγωνισαμένων, ἐξεώσθησαν οἱ Βοιωτοὶ καὶ οἱ μετ' αὐτῶν ἅπαντες. Οὗτοι μὲν οὖν περὶ χίλιους τῶν στρατιωτῶν ἀποβαλόντες, εἰς τὴν πόλιν ἀπεχώρησαν. Εὐθύς δὲ τῶν Ἰσθμίων ἐπελθόντων, διεφέροντο περὶ τῆς θέσεως τοῦ ἀγῶνος· καὶ πολλὰ φιλονεικησιῶν, ἐκράτησαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τοὺς φυγά-

δας ἐποίησαν θεῖναι τὸν ἀγῶνα. Τῶν δὲ κατὰ τὸν πόλεμον θειῶν σχεδόν τι περὶ τὴν Κόρινθον γενομένων, ὃ πόλεμος οὗτος ἐκλήθη Κορινθιακός, καὶ διέμεινεν ἔτη ὀκτώ.

(C. 87.) In Sicilia Rhegini, ob Messanam in ipsos munitam (cf. C. 78.), bellum contra Dionysium movent, Messanamque et Mylum oppugnant. Sed repulsi a Messaniis ac fusos Dionysius ipse compescere instituit: cui domandi prius erant Tauromenitae Siculi, quibus castra in adversa Naxi parte opposuit.

87. Κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν, Ῥηγῖνοι κατηγοροῦντες Διονυσίου, ὅτι Μεσσήνην τειχίζων ἐπ' αὐτοὺς κατασκευάζεται, πρῶτον μὲν τοὺς ὑπὸ Διονυσίου φυγαδευομένους καὶ τῶνναντία πρῶττοτας ὑπεδέξαντο· μετὰ δὲ ταῦτα τῶν Ναξίων καὶ Καταναίων τοὺς ὑπολειπομένους εἰς Μύλας κατοικίσαντες, δύναμιν παρεσκευάζοντο, καὶ στρατηγὸν Ἐλωριν ἐξέπεμψαν πολιορκήσοντα Μεσσήνην. Τούτου δὲ τὴν ἐπιθεσιν κατὰ τὴν ἀκρόπολιν ποιησαμένου, παραβόλως οἱ κατέχοντες τὴν πόλιν Μεσσήνιοι καὶ Διονυσίου μισθοφόροι συστραφέντες ἀπήντησαν. Γενομένης δὲ μάχης, ἐνίκων οἱ Μεσσήνιοι, καὶ πλείους τῶν πεντακοσίων ἀπέκτειναν. Εὐθύς δ' ἐπὶ τὰς Μύλας ἐπελθόντες, εἶλον τὴν πόλιν, καὶ τοὺς οἰκισθέντας ἐν αὐτῇ Ναξίους ὑποσπόνδους ἀφῆκαν. Οὔτιοι μὲν οὖν εἰς τε Σικελούς καὶ τὰς ἄλλας τὰς Ἑλληνίδας πόλεις ἀπελθόντες, ἄλλοι καὶ ἄλλους τόπους κατώκησαν. Ὁ δὲ Διονύσιος, τῶν περὶ τὸν πορθμὸν αὐτῶ τόπων κατεσκευασμένων φιλίων, διανοεῖτο μὲν ἐπὶ Ῥήγιον στρατιὴν ἄγειν, παρηνωχλεῖτο δὲ ὑπὸ τῶν Ταυρομένων κατειληφῶτων Σικελῶν. Διότιες κρίνας συμφέρειν τούτοις ἐπιθέσθαι πρῶτοις, ἐξή-

γαγεν ἐπ' αὐτοὺς τὴν δύναμιν, καὶ στρατοπεδεύσας ἐκ τοῦ πρὸς τὴν Νύξον μέρους, προσεκυριτέρει τῇ πολιορκίᾳ τὸν χειμῶνα, νομίζων τοὺς Σικελοὺς ἐκλείπειν τὸν λόφον, διὰ τὸ μὴ πύλαι κατοικηκέναι.

(C. 88.) At Siculi, iure se patrium recuperasse agrum arbitrati, summa contentione dimicant; Dionysium, cui insidiarum conatus male successerat, saucium in vitae periculum adducunt, maximamque eius copiis cladem infligunt. Mox Agrigentini et Messenii a Dionysio desciscunt, libertatem sibi vindicantes.

88. Οἱ δὲ Σικελὸι παρὰ τῶν πατέρων ἐκ παλαιοῦ παρεληφότες, ὅτι τὰ μέρη ταῦτα τῆς νήσου Σικελῶν κατεχόντων, Ἕλληνες πρῶτως καταπλεύσαντες, ἔκτισαν μὲν Νύξον, ἐξέβαλον δ' ἐκτὸς τοῦ τόπου τοὺς τότε κατοικοῦντας Σικελοὺς· διὸ δὴ φάσκοντες πεκρώαν ἀνακτῆσθαι χώραν, καὶ περὶ τῶν εἰς τοὺς ἑαυτῶν προγόνους ἐξήμαρτον Ἕλληνες ἀμύνεσθαι δικαίως, ἐφιλοτιμοῦντο κατασχεῖν τὸν λόφον. Ὑπερβαλλούσης δὲ φιλονεικίας παρ' ἀμφοτέροις οὔσης, ἔτυχον μὲν οἷσαι τροπαὶ χειμεριναί, καὶ διὰ τοὺς επιγενομένους χειμῶνας ὁ περὶ τὴν ἀκρόπολιν τόπος πλήρης ἦν χιόνος. Ἐνταῦθα δὲ Λιονύσιος τοὺς Σικελοὺς, διὰ τὴν ὀχυρότητα καὶ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ τείχους, ῥαθυμοῦντας περὶ τὴν κατὰ τὴν ἀκρόπολιν φυλακὴν εὐρών, ὥρμησε νυχτὸς ἀσελήνου καὶ χειμερίου πρὸς τοὺς ἀνωπιάτω τόπους. Πολλὰ δὲ κακοπαθήσας, διὰ τε τὴν τῶν κρημνῶν δυσχέρειαν, καὶ τὸ πλῆθος τῆς χιόνος, μιᾶς μὲν ἀκροπόλεως ἐκνύεισε, καὶ τὸ πρόσωπον ἐξήλωσε, καὶ τὰς ὄψεις ἔβλυψε διὰ τὸ ψύχος· μετὰ δὲ ταῦτα εἰς τὸ ἕτερον μέρος παρεϊσπεσών, εἰσήγαγε τὴν δύναμιν εἰς τὴν πόλιν

Τῶν δὲ Σικελῶν ἀθρόως βουθησάντων, ἐξέώσθησαν οἱ μετὰ τοῦ Διονυσίου· καὶ αὐτὸς ἐν τῇ φυγῇ, τυπόμενος εἰς τὸν Θώρακα, περιεκυλίσθη, καὶ παρ' ὀλίγον συνελήφθη ζῶν. Τῶν δὲ Σικελῶν ἐπικειμένων ἐξ ὑπερδεξίων τόπων, ἀνηρέθησαν μὲν τῶν μετὰ Διονυσίου πλείους τῶν ἑξακοσίων, ἀπέβαλον δὲ τὰς πανοπλίας οἱ πλείστοι· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Διονύσιος μόνον τὸν Θώρακα διέσωσε. Μετὰ δὲ τὴν ἀτυχίαν ταύτην, Ἀκραγαντῖνοι καὶ Μεσσήνιοι τοὺς τῷ Διονυσίου φρονοῦντας μεταστησάμενοι, τῆς ἐλευθερίας ἀντείχοντο, καὶ τῆς τοῦ τυράννου συμμυχίας ἀπέστησαν.

(C. 89.) Pausanias, rex Lacedaemonum, in exsilium mittitur. Regnavit 14 annos, totidemque filius Agesipolis, qui ei successerat. Pausaniam, Macedonum regem, Amyntas per insidias necavit, tenuitque per 24 annos imperium.

89. Παισανίας δὲ ὁ τῶν Λυκεδαίμωνιῶν βασιλεὺς, ἐγκαλούμενος ὑπὸ τῶν πολιτῶν, ἔφυγεν, ἄρξας ἔτη δεκατέσσαρα· τὴν δὲ βασιλείαν διαδεξάμενος ὁ υἱὸς Ἀγησίπολις, ἤρξε τὸν ἔθρονον τῷ πατρὶ χρόνον. Ἐτελεύτησε δὲ καὶ Παισανίας ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς, ἀναιρεθεὶς ὑπὸ Ἀμύντου δόλῳ, ἄρξας ἐνιαυτὸν· τὴν δὲ βασιλείαν κατέσχεν Ἀμύντις, καὶ ἤρξεν ἔτη εἰκοσιτέσσαρα.

(C. 90.) Olymp. XCVI, 4. a. C. 391. Arch. Demostrato, Tribb m. c. p. L. Titinio, P. Licinio, P. Maelin, Q. Maenio, Cn. Genucio, L. Atilio, Carthaginiensium dux, Mago, collectis novis copiis, armorumque societate cum plerisque Siculis contracta, bellum renovat: quem Dionysius, proelio acriter conserto, fugat. Paulo post Dionysius subitam in Rheginos (C. 87.) irruptionem facit, defensus Heloridis auxilio. Vastatis agris, pactisque unius anni iaducis, Syracusas regreditur.

90. Τοῦ δὲ ἔτους τούτου διεληλυθῆτος, Ἀθή-

νησι μὲν παρέλαβε τὴν ἀρχὴν Δημοστρατος, ἐν Ῥώμῃ δὲ τὴν ὑπατικὴν ἀρχὴν διοίκουν χιλιάρχοι ἔξ, Λεύκιος Τίτιμος, Πόπλιος Λικίνιος, Πόπλιος Μαιλίος, Κόϊντος Μαινίος, Γναῖος Γενούκιος, καὶ Λεύκιος Αἰίλιος. Τούτων δὲ τὴν ἀρχὴν παρειληφότων, Μάγων ὁ τῶν Καρχηδονίων στρατηγός, διέτριβε μὲν ἐν Σικελίᾳ, τὰ δὲ πράγματα τῶν Καρχηδονίων ἀπὸ τῆς γεγενημένης συμφορᾶς ἀνελάμβανε. Ταῦς τε γὰρ ὑποτεταγμέναις πόλεσι φιλανθρωπῶς προσεφέρετο, καὶ τοὺς ὑπὸ Διονυσίου πολεμουμένους ὑπεδέχετο. Ἐποιήσατο δὲ καὶ πρὸς τοὺς πλείστους τῶν Σικελῶν συμμαχίας, καὶ δυνάμεις ἀθροίσας, ἐστράτευσεν εἰς τὴν Μεσσηνίαν. Ληλατήσας δὲ τὴν χώραν, καὶ πολλῆς ὠφελείας ἐγκρατῆς γενόμενος, ἀνέξενε, καὶ πρὸς Ἀβρακαίνῳ πόλει συμμαχίᾳ κατεστρατοπέδευσε. Διονυσίου δὲ ἐπελθόντος μετὰ τῆς δυνάμεως, κικριχθήσαν· καὶ γενομένης κατεστῶς μάχης, ἐνίκησαν οἱ περὶ Διονύσιον. Καὶ οἱ μὲν Καρχηδόνιοι πλείους ὀκτακοσίων ἀποβιβάσαντες, ἔφυγον εἰς τὴν πόλιν· Διονύσιος δὲ τότε μὲν εἰς Συρακούσας ἀνέξενε, μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας ἑκατὸν τριήρεις πληρώσας, ἐστράτευσεν ἐπὶ Ῥηγίνους. Ἀπροσδοκῆτως δὲ νυκτὸς ἐπιφανεῖς τῇ πόλει, τὴν πύλαν ἐνέπρησε, καὶ τοῖς τείχεσι προσήρρισε κλίμακας. Οἱ δὲ Ῥηγῖνοι, τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγοι προσβοηθήσαντες, ἐπεχείρουν σβεννύναι τὴν φλόγα· μετὰ δὲ ταῦτα Ἐλώριδος τοῦ στρατηγοῦ παρμαγενομένου, καὶ συμβουλευσαντος τὰναντία πράττειν, ἔσωσαν τὴν πόλιν. Σβεννύντες μὲν γὰρ τὸ πῦρ, οὐκ ἂν ἴσχυσαν Διονύσιον κωλύσαι

εἰσελθεῖν, ὀλίγοι παντελῶς ὄντες· ἐκ δὲ τῶν ἐγγύς οἰκίων ἐρέγκαντες φρύγανα καὶ ξύλα, τὴν φλόγα κατεσκεύαζον μείζονα· μέχρις οὔτου τὸ πλῆθος ἐν τοῖς ὄπλοις ἀθροισθὲν παρεβόηθησε. Διονύσιος δὲ τῆς ἐπιβολῆς ἀποτυχῶν, ἐπῆλθε τὴν χώραν, ἐμπυρίζων καὶ δενδροτομῶν· καὶ μετὰ ταῦτ' ἐνιαυσιαίους ἀνοχίς ποιησάμενος, ἐξέπλευσεν ἐπὶ Συρακουσῶν.

(C. 91.) Ex re territi vicini Italiae populi, iecto foedere, se ad commune bellum simul in Dionysium, simul in Lucanos, ipsis infestos, muniunt. In Graecia Iphicrates exsules, Lechacum tenentes, dum noctu moenia aggrediuntur, ipsosque deinde Lacedaemonios et Sicyonios, profligat.

91. Οἱ δὲ τὴν Ἰταλίαν κατοικοῦντες Ἕλλητες ἐώρων μὲν μέχρι τῆς ἑαυτῶν χώρας προβαίνουσαν τὴν Διονυσίου πλεονεξίαν, συμμαχίαν δὲ πρὸς ἀλλήλους ἐποίησαντο, καὶ συνέδριον ἐγκάτεσκεύαζον. Ἠλπίζον γὰρ τὸν Διονύσιον ὀφειδῶς ἀμυνεῖσθαι, καὶ τοῖς παροικοῦσι Λευκανῶν ἀντιτάξεσθαι· καὶ γὰρ οὗτοι τότε διεπολέμουν πρὸς αὐτούς. Οἱ δὲ τὸ Λεχαιὸν τῆς Κορίνθου κατέχοντες φυγάδες νυκτὸς ὑπὸ τινῶν εἰσαχθέντες, ἐνεχείρησαν μὲν καταλιμβάνειν τὰ τεῖχη· τῶν δὲ μετ' Ἰφικράτους ἐκβοηθησάντων, τριακοσίους ἐξ αὐτῶν ἀποβαλόντες, ἔφυγον ἐπὶ τὸν ναύσταθμον. Μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας τῶν Λακεδαιμονίων μέρος τῆς στρατιᾶς διήει διὰ τῆς Κορινθίας χώρας· οἷς Ἰφικράτης καὶ τινες τῶν συμμάχων ἐπιπεσόντες, τοὺς πλείστους ἀνεῖλον. Ἰφικράτης δὲ μετὰ τῶν πελταστῶν ἐπὶ φιλίας στρατεύσας, καὶ μάχην τοῖς ἐκ τῆς πόλεως συστάσας, τούτων μὲν πλείους τριακοσίων ἀτέκτεινε· μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ Σικυῶ-

ρος αὐτοῦ πορευθέντος, οἱ Σικωνῆσιοι περαιοῦσάντες
 τοὺς τοίχους, ἀπέβαλον περὶ πεντάκοσιους,
 καὶ συνέφυγον εἰς τὴν πόλιν.

(C. 92.) Post haec Argivi Corinthiorum arcem, urbem agrumque occupant. Iphicrates, cuius conatibus populus obstiterat, imperio se abdicat: ei succedit Chabrias. In Macedonia Amyntas, regno excessus, Olynthiis agrum partem donat; prox vel Thessalorum beneficio, vel quod Argivum, ipsi substitutum, post biennium removerat, imperium recuperavit, et per 24 annos gessit.

92. Τούτων δὲ πραχθέντων, Ἀργεῖοι μετὰ τῶν
 ὀπλων πανδημεὶ στρατεύσαντες εἰς Κόρινθον, [τὴν
 τε Κόρινθον,] τὴν τ' ἀκρόπολιν καταλάβοντες, καὶ
 τὴν πόλιν ἐξιδιοποιήσαντες τὴν Κορινθίων, χώραν
 Ἀργεῖαν ἐποίησαν. Ἐπεβάλετο δὲ καὶ Ἰφικράτης ὁ
 Ἀθηναῖος καταλαβέσθαι τὴν χώραν, ἐπιτήδειον οὖ-
 σαν εἰς τὴν τῆς Ἑλλάδος ἡγεμονίαν. Τοῦ δὲ δήμου
 κολύσαντος, οἷτος μὲν ἀπέθιτο τὴν ἀρχήν· οἱ δὲ
 Ἀθηναῖοι Χαβρίαν ἀντ' αὐτοῦ στρατηγὸν εἰς τὴν
 Κόρινθον ἐπέπεμψαν. Κατὰ δὲ τὴν Μακεδονίαν,
 Ἀμύντιος ὁ Φιλίππου πατὴρ, Ἀλυριῶν ἐμβαλόντων
 εἰς Μακεδονίαν, ἐξεπίπτεν ἐκ τῆς πόλεως· ἀπογνοὺς
 δὲ τὴν ἀρχήν, Ὀλυνθίοις μὲν τὴν σύνεγγες χώραν
 ἔδωκεν· αὐτὸς δὲ τότε μὲν ἀπέβαλε τὴν βασι-
 λείαν, μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον ὑπὸ Θετταλῶν κατα-
 χθείς, ἀνεκτίθησεν τὴν ἀρχήν, καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη
 ἑκοσιτέσσαρα. Ἐπίοι δὲ γινώσκοντες μετὰ τὴν ἔκπτωσιν
 τοῦ Ἀμύντου διετῆ χρόνον Ἀργεῖον βασιλεύουσι τῶν
 Μακεδόνων, τότε τε τὸν Ἀμύντιαν ἀνακτίθησθαι τὴν
 βασιλείαν.

(C. 93.) Per idem tempus Satyrus moritur, rex Bosphori; succedit Leuco. Hic 40, pater 14 annos regnavit. — Romani Veios tandem expugnant, dictatore M. Fatio et P. Cornelio equitum magistro. Acto triumpho, Apollini Delphico cratera aureum consecrant. Eius doni, quum a praedonibus Liparensibus in via raptum esset, vindex exstitit Timasitheus, magnis ob hanc pietatem praemiis ornatus.

93. Περὶ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ Σάτυρος ὁ Σπαρτιάκου μὲν υἱός, βασιλεὺς δὲ Βοσπόρου, ἐτελεύτησεν, ἄρξας ἔτη δεκατέσσαρα· τὴν ἡγεμονίαν δὲ διεδέξατο ὁ υἱὸς Λεύκων ἐπ' ἔτη τεσσαράκοντα. Κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν Ῥωμαῖοι πολιορκοῦντες ἐνδέκατον ἔτος Βοιοῦς, κατέστησαν αὐτοκράτορα μὲν Μάρκον Φούριον, ἵππαρχον δὲ Πόπλιον Κορνήλιον. Οὗτοι δὲ ἀναλαβόντες τὰς δυνάμεις, Βοιοῦς ἐξεπολιόρκησαν, διώρυνγα κατασκευάσαντες· καὶ τὴν πόλιν ἔξανδραποδισάμενοι, τοὺς τε ἄνδρους καὶ τὴν ἄλλην λείαν ἐλιφυροπώλησαν. Ὁ μὲν οὖν αὐτοκράτωρ θρίαμβον ἤγαγεν· ὁ δὲ τῶν Ῥωμαίων δῆμος ἐκ τῶν λαφύρων δεκάτην ἐξελόμενος, χρυσοῦν κατεσκεύασε κρατῆρα, καὶ εἰς Δελφοὺς ἀνέθηκεν. Οἱ δὲ κομίζοντες αὐτὸν πρεσβευταὶ λησταῖς Λιπαραίοις περιέπεσον, καὶ πάντες αἰχμαλωτισθέντες κατήντησαν εἰς Λιπαράν. Τιμασίθεος δ' ὁ τῶν Λιπαραίων στρατηγός, γνοὺς τὸ γεγενημένον, τοὺς τε πρεσβευτὰς ἀνέσωσε, καὶ τὸ χρυσίον ἀποδοὺς, εἰς Δελφοὺς τοὺς πρέσβεις ἀποκατέστησεν. Οἱ δὲ τὸν κρατῆρα κομίζοντες, ἀναθέντες αὐτὸν εἰς τὸν τῶν Μασσαλιητῶν θησαυρόν, εἰς Ῥώμην ἀνέστρεψαν. Διόπερ ὁ δῆμος τῶν Ῥωμαίων, πυθόμενος τὴν τοῦ Τιμασιθέου καλοκαγαθίαν, παραχρῆμα αὐτὸν ἐτίμησε, δημόσιον δοῦς κατάλυμα· καὶ μετὰ ταῦτ' ἔτεσιν ἑκατὸν τριακον-

ταεπτά τὴν Αἰπύριαν ἀφελόμενος τῶν Καρχηδονίων, τοὺς ἐγγόνους τοῦ Τιμασιθέου τῶν τε εἰσφορῶν ἀτελεῖς ἀφῆκε, καὶ ἐλευθέρους ἐποίησεν.

(C. 94.) Olymp. XCVII, 1. a. C. 390. Arch Philorle, Tribb. m. c. p. P. Cornelio Scipione, P. Cornelio Cosso, Caesione Fabio, L. Furio, Q. Servilio et M. Valerio, classis Atheniensium, Thrasybulu duce, expeditionem suscepit in Ioniam et Chersonesum: hinc, societate cum Thraciae regalia iocita, Lesbum traiciens, naufragium fecit. Elapaus cum reliquis Thrasybulus Methymnam occupat, occiso Therimachio; mox captis aliis urbibus, collectisque pluribus navibus, Rhodum petit.

94. Ἐπεὶ δ' ὁ ἐνιαύσιος διεληλύθει χρόνος, Ἀθήνησι μὲν ἦρχε Φιλοκλῆς, ἐν Ῥώμῃ δὲ τὴν ὑπαιτικὴν ἀρχὴν μετέλαβον ἕξ χιλιάρχοι, Πόπλιος Σέξτος, Κορνήλιος Κράσσος, Καΐων Φάβιος, Λεύκιος Φούριος, Κόϊντος Σερουΐλιος, καὶ Μάρκος Οὐαλέριος· ἦχθη δὲ καὶ Ὀλυμπιάς κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν ἐβδόμη πρὸς ταῖς ἐννεήκοντα, ἦν ἐνίκη Τερτίσσης. Κατὰ δὲ τούτους τοὺς χρόνους Ἀθηναῖοι στρατηγὸν ἐλόμενοι Θρασύβουλον, ἐξέπεμψαν μετὰ τριήρων τεσσαράκοντα. Οὗτος δὲ πλεύσας εἰς Ἰωνίαν, καὶ χρήματα λαβὼν παρὰ τῶν συμμάχων, ἀνέξενξε, καὶ διατρίβων περὶ Χερσόνησον, Μήδοκον καὶ Σεύθην τοὺς τῶν Θρακῶν βασιλεῖς συμμάχους ἐποίησατο. Μετὰ δὲ τινα χρόνον ἕξ Ἑλλησπόντου πλεύσας εἰς Λέσβον, ἐν τῷ παρὰ τὴν Ἐρεσσὸν αἰγιαλῷ καθώρμη. Ἐπιγενομένων δὲ πνευμάτων μεγάλων, εἴκοσι μὲν καὶ τρεῖς τριήρεις διεφθάρησαν· μετὰ δὲ τῶν λοιπῶν διασωθεῖς, ἐπήει τὰς κατὰ τὴν Λέσβον πόλεις προσαγόμενος· ἀφειστήκεισαν γὰρ πᾶσαι, πλὴν Μιτυλήνης. Καὶ πρῶτον μὲν ἐπὶ Μήθυμναν παραγεγόμενος, ἐπισυνῆψε μίχην τοῖς ἐκ

τῆς πόλεως, ὧν ἤρχε Θηρίμαχος ὁ Σπαρτιατῆς. Ἀγωνισάμενος δὲ λαμπροῦς, αὐτὸν τε τὸν Θηρίμαχον ἀνείλε, καὶ τῶν Μηθυμναίων οὐκ ὀλίγους, τοὺς δὲ λοιποὺς συνέκλεισεν ἐντὸς τῶν τειχῶν· καὶ τὴν μὲν τῶν Μηθυμναίων χώραν ἔφθειρε, τὴν δ' Ἐρεσσὸν καὶ τὴν Ἄντισσαν καθ' ὁμολογίαν παρέλαβε. Μετὰ δὲ ταῦτα παρὰ τε Χίων καὶ Μιτυληναίων συμμαχῶν ἀθροίσας ναῦς, ἔπλευσεν ἐπὶ Ῥόδον.

(C. 95.) Sed Carthaginienses, qui, receptis viribus, Siciliae res repetere constituerant, bellum renovant, et Magone duce castra movent usque ad Agyrium. Siculorum plerique in societatem pellicuntur. Quum autem Agyris, Agyrinacorum tyrannus, potentia et opibus tum maxime pollens, Dionysio fidem servaret, seque cum magno cum exercitu adiungeret: (C. 96.) Mago, omni compecto exclusus, pacem petit a Dionysio, et, indignantibus Syracusanis impetrat. Carthaginienses pacto e Sicilia abeunt: Siculi Dionysio ubiiciuntur cum Tauromenio — In Italia Romani Faleros expugnant.

95. Καρχηδόνοι δὲ βραδείως ἑαυτοὺς ἐκ τῆς περὶ Συρικούσας συμφορᾶς ἀναλαβόντες, ἔγνωσαν ἀντέχεσθαι τῶν κατὰ Σικελίαν πραγμάτων. Κρίναντες δὲ διαγωνίζεσθαι, ναυσὶ μὲν μικραῖς ὀλίγαις διέβησαν, δύναμιν δὲ συνήγαγον ἀπὸ τε Λιβύης καὶ Σαρδοῦς, ἔτι δὲ τῶν ἐξ Ἰταλίας βαρβάρων. Πάντας δ' ἐπιμελῶς καθοπλίσαντες μετὰ τῆς οἰκείας χορηγίας, ἐπεραιώθησαν εἰς τὴν Σικελίαν, οὐκ ἐλάττους ὄντες τῶν ὀκτὼ μυριάδων, ὧν ἠγεῖτο Μάγων. Οὗτος μὲν οὖν διὰ Σικελῶν πορευθεὶς, καὶ τὰς πλείους πόλεις ἀποστήσας τοῦ Διονυσίου, κατεστρατοπέδευσεν ἐν τῇ τῶν Ἀγυρναίων χώρᾳ παρὰ τὸν Χρῦσαν ποταμὸν, ἐγγὺς τῆς ὁδοῦ τῆς φεροῦσης εἰς Μοργαντίαν. Τοὺς γὰρ Ἀγυρναίους οὐδὲν δυνάμειος εἰς συμμαχίαν προσλαβέσθαι, τῆς εἰς τοῖμ' προῦθεν

ἐπέστη πορείας, ἀκούων τοὺς πολεμίους ἐκ Συρακουσῶν ὠρηκέναι. Διονύσιος δὲ πυθόμενος τοὺς Καρχηδονίους διὰ τῆς μεσογείου τὴν πορείαν ποιουμένους, ταχὺ συλλέξας οὓς ἠδύνατο τῶν Συρακουσίων καὶ τῶν μισθοφόρων, ὠρηξε τοὺς πάντας ἔχων οὐκ ἐλάττους δισμυρίων. Παραγενόμενος δ' ἐγγὺς τῶν πολεμίων, διεπρεσβεύσατο πρὸς Ἄγυριν τὸν δυναστεύοντα τῶν Ἀγυρναίων. Οὗτος δὲ τῶν τότε τυράννων τῶν ἐν Σικελίᾳ μεγίστην εἶχε δύναμιν, μετὰ Διονύσιον τῶν τε γιῶν περικειμένων ἐρυμμάτων σχεδὸν ἀπίντων ἐκυρίευε, καὶ τῆς πόλεως τῶν Ἀγυρναίων ἤρχε, πολυοχλουμένης κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς· εἶχε γάρ πολιτας οὐκ ἐλάττους δισμυρίων. Ἦν δὲ καὶ εἰς τοῦτο τὸ πλῆθος ἐν τῇ πόλει συνηθροισμένον χρημάτων πολλῶν κατὰ τὴν ἀκρόπολιν παρὰ θείαις, ἦν Ἄγυρις ἠθροίκει, πεφορευκῶς τοὺς εὐπορωτάτους τῶν πολιτῶν. Ἄλλ' ὁ Διονύσιος μετ' ὀλίγων εἰσελθὼν ἐντὸς τοῦ τείχους, ἔπεισε τὸν Ἄγυριν συμμαχεῖσθαι γενεσίως, καὶ πολλὴν ἐπηγγείλατο χώραν τῆς ὁμόρου δωρήσασθαι κατορθωθέντος τοῦ πολέμου. Ὁ δ' Ἄγυρις πρῶτον μὲν πίση τῇ Διονυσίου δυνάμει οἶτον καὶ ἄλλα, ὅσα ἦν χρεία, προθύμως ἐδωρήσατο, καὶ πανδημεὶ τὴν δύναμιν ἐξαγαγὼν, ἐστράτευσε μετὰ Διονυσίου, καὶ κοινῇ τοῖς Καρχηδονίοις διεπολέμει.

96. Μάγων δ' ἐν πολεμίᾳ χώρα στρατοπεδεύων, καὶ τῶν ἀναγκαίων ἐνδείης ἀεὶ μᾶλλον γινόμενος, οὐ μετρίως ἤλαττοῦτο. Καὶ γὰρ οἱ περὶ τὸν Ἄγυριν τῆς χώρας ἔμπειροι καθεστῶτες, ἐν ταῖς ἐνέδραϊς

ἐπλεονέκτου, καὶ τὰς ἀγορὰς τῶν πολεμίων ἀφηροῦντο. Λεγόντων δὲ τῶν Συρακουσίων διὰ μάχης κρίνειν ὡς τὰχιστα τὰ πράγματα, Διονύσιος ἤνυστο, λέγων χωρὶς κινδύνων τῷ χρόνῳ καὶ τῇ σπῆναι καταφθαρήσεσθαι τοὺς βαρβάρους· ἐφ' οἷς παροργισθέντες οἱ Συρακοῦσιοι, κατέλιπον τὸν Διονύσιον. Ὁ δὲ τὸ μὲν πρῶτον εὐλαβούμενος, ἐπ' ἐλευθερίαν ἐκάλεε τοὺς οἰκέτας· μετὰ δὲ ταῦτα διαπρεσβευσασμένων τῶν Καρχηδονίων ὑπὲρ εἰρήνης, ὑπακούσας ἀναπομπίμους τοῖς κυρίοις ἐποίησε· πρὸς δὲ τοὺς Καρχηδονίους εἰρήνην ἐποίησατο. Ἦσαν δ' αἱ συνθήκαι τὰ μὲν ἄλλα παραπλήσια ταῖς πρότερον, Σικελοὺς δὲ δεῖν ὑπὸ Διονύσιον τετάχθαι, καὶ παραλαβεῖν αὐτὸν τὸ Ταυρομένιον. Μετὰ δὲ τὰς συνθήκας, Μάγων μὲν ἀπέπλευσε, Διονύσιος δὲ παραλαβὼν τὸ Ταυρομένιον, τοὺς μὲν πλείστους τῶν ἐκεῖ Σικελῶν ἐξέβαλε, τῶν δ' ἰδίων μισθοφόρων τοὺς ἐπιτηδειοτάτους ἐπιλέξας κατώκισε. Καὶ τὰ μὲν κατὰ Σικελίαν ἐν τούτοις ἦν. Κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν, Ῥωμαῖοι Φάλισκον πόλιν ἐκ τοῦ Φαλίσκων ἔθνος ἐξεπόρθησαν.

(C. 97.) Olymp. XCVII, 2. a. C. 389. Arch. Nicotele, Tribb. m. c. p. M. Furio, C. Aemilio et Catulo Vero, in insula Rhodo Lacedaemoniorum factio subigit cives, qui a partibus Atheniensium stabant. Mox missa Lacedaemone subsidia Samum alienant ab Atheniensibus, resque Rhodias componunt. Fausto rerum successu accensi Lacedaemonii maris imperium denuo affectant. Simul in Graecia agrus Argivurum, Corintho iam imminentium, hostiliter incursant.

97. Τοῦ δ' ἔτους τετίοτε διεληλυθότος, Ἀθήνησι μὲν ἦν ἀρχῶν Νικοιέλης, ἐν Ῥώμῃ δὲ τὴν ὑπατικὴν ἀρχὴν διώκουν χιλίαρχοι τρεῖς, Μάρκος Φοί-

μιος, Γάϊος Λιμίλιος, καὶ Κάτιλος Βῆρος. Τούτων
 δὲ τὴν ἀρχὴν παρεληφότεων, οἱ λακωνίζοντες τῶν
 Ῥοδίων, ἐπανασιάντες τῷ δήμῳ, τοὺς τὰ τῶν Ἀθη-
 ναίων φρονοῦντας ἐξέβυλον ἐκ τῆς πόλεως. Συνδρα-
 μόντων δ' αὐτῶν ἐν τοῖς ὄπλοις, καὶ πειρωμένων
 ἀντέχεσθαι τῶν πραγμάτων, ἐπεκράτησαν οἱ Λακε-
 δαιμονίοις συμμαχοῦντες, καὶ πολλοὺς μὲν ἐφόρευ-
 σαν, τοὺς δὲ διαφυγόντας ἐξεκέρυξαν. Εὐθύς δὲ καὶ
 πρέσβεις ἀπέστειλαν εἰς Λακεδαιμόνα περὶ βοήθειας,
 εὐλαβούμενοι μὴ τινας τῶν πολιτῶν νεωτερίσωσι.
 Λακεδαιμόνιοι δ' αὐτοῖς ἀπέστειλαν ἐπιτρίτηρεις,
 καὶ τοὺς ἀφηγησομένους τῶν πραγμάτων τρεῖς ἄν-
 δρας, Εὐδόκιμον, Φιλόδικον καὶ Διφίλαν. Οὔτοι δὲ
 πρόπτον εἰς Σάμον κομισθέντες, ἀπέστησαν τὴν πό-
 λιν Ἀθηναίων· ἔπειτα καταπλεύσαντες εἰς Ῥόδον,
 τῶν ἐνταῦθα πραγμάτων εἶχον τὴν ἐπιμέλειαν. Οἱ
 δὲ Λακεδαιμόνιοι, προχωροῦντων αὐτοῖς τῶν πρα-
 γμάτων, ἔγνωσαν ἀντέχεσθαι τῆς θαλάττης, καὶ πάλιν
 ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον ἐκράτου τῶν συμμάχων,
 ἀθροίσαντες ναυτικόν. Οὔτοι μὲν οὖν εἰς τε Σάμον
 καὶ Κνίδον καὶ Ῥόδον κατέπλευσαν, καὶ πανταχό-
 θεν ναῦς τε καὶ τοὺς ἀρίστους κατέγραψον ἐπιβά-
 τας, ἐξήρτυνόν τε πολυτελῶς τριήρεις εἰκοσιεπιτά.
 Ἀγησίλαος δ' ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεὺς, ἀκούων
 τοὺς Ἀργείους περὶ τὴν Κόρινθον διατριβόντας, ἐξή-
 γαγε τοὺς Λακεδαιμονίους πανδημί, πλὴν μιᾶς μοί-
 ρας. Ἐπελθῶν δὲ τὴν Ἀργεῖαν πῦσιν, τὴς μὲν κτή-
 σεις διήρπασε, τὴν δὲ χώραν δενδροτομήσας, εἰς τὴν
 Σπάρτην ἀπεχώρησε.

(C. 98.) Expulso Abdemone, regis Persici amico, Euagoras, avitam imperii possessionem vindicaturus, totam Cyprum subigere conatur. Contra eum Artaxerxes, a Solus et Citiensibus sollicitatus, arma parat, tum crescentem metuens Euagorae potentiam, tum Cyprum ad defendendam Asiam maxime opportunam ratus. — Romani, pax cum Faliscis inita, bellum cum Aequis gerunt.

98. Κατὰ δὲ τὴν Κύπρον Εὐαγόρας ὁ Σαλαμί-
νιος, ὃς ἦν μὲν εὐγενέστατος, (τῶν γὰρ κτισάντων
τὴν πόλιν ἦν ὑπόγονος) πεφευγὸς δ' ἐν τοῖς ἔμπρο-
σθεν χρόνοις διὰ τινὰς στάσεις, καὶ μετὰ ταῦτα κα-
τελθὼν, μετ' ὀλίγων τὸν μὲν δυναστεύοντα τῆς πό-
λεως Ἀρδῆμονα τὸν Τύριον ἐξέβαλε, φίλον ὄντα τοῦ
Περσῶν βασιλέως· αὐτὸς δὲ τὴν πόλιν κατασχὼν,
τὸ μὲν προῖτον ἐβασίλευσε τῆς Σαλαμῖνος, μεγίστης
οὔσης καὶ δυνατωτάτης τῶν ἐν τῇ Κύπρῳ πόλεων·
ταχὺ δὲ χρημάτων πλήθος πολλῶν εὐπροσήσας, καὶ
δύναμιν προχειρισάμενος, ἐπεχείρησεν ὑπασαν τὴν
νῆσον σφετερίσασθαι. Τῶν δὲ πόλεων ἃς μὲν βίαι
χειρισάμενος, ἃς δὲ πειθοῖ προσλαβόμενος, τῶν μὲν
ἄλλων πόλεων ταχὺ τὴν ἡγεμονίαν παρελάβεν· Ἀμα-
θούσιοι δὲ καὶ Σόλιοι καὶ Κιτιεῖς ἀντέχοντες τῷ
πολέμῳ, πρέσβεις ἀπέστειλαν πρὸς Ἀρταξέρξην τὸν
Περσῶν βασιλέα περὶ βοηθείας, καὶ τοῦ μὲν Εὐα-
γόρου κατηγοροῦν, οἳ τὸν Ἄκοριν βυσιλέα σύμμα-
χον ὄντα Περσῶν ἀνεῖλε, τὴν δὲ νῆσον ὡμολόγησαν
αὐτῷ συγκατακτῆσασθαι. Ὁ δὲ βασιλεὺς, (ἅμα μὲν
οὐ βουλόμενος τὸν Εὐαγόραν προκόπτειν ἐπὶ πλεῖον,
ἅμα δὲ διανοούμενος τὴν Κύπρον εὐφυῶς διακειμέ-
νην, καὶ ναυτικὴν δύναμιν δύνασθαι μεγάλην ἔχειν,
ἣ δυνήσεται προπολεμεῖν τῆς Ἀσίας,) ἔκρινε συμ-
μαχεῖν· καὶ τούτους μὲν ἐξέπεμψεν, αὐτὸς δὲ πρὸς

μὲν τὰς ἐπιθαλαπιῖους πόλεις καὶ τοὺς ἀφηγουμέ-
 ρους τῶν πόλεων σαυράτας ἔπεμψεν ἐπιστολάς, ναυ-
 πηγεῖσθαι τριήρεις, καὶ τὰ πρὸς τὸν στόλον χρήσιμα
 ὄντα κατὰ σπουδὴν παρασκευάζεσθαι. Ἐκατόμην
 δὲ τῷ Καρίῳ δυνάστη προσέταξε πολεμεῖν τῷ Ἐέα-
 γόρῳ· αὐτὸς δὲ τὰς ἐν ταῖς ἄνω σατραπειαῖς πόλεις
 ἐπιπορευόμενος, μεγάλαις δυνάμεσι διαβαίνει εἰς τὴν
 Κύπρον. Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐν τούτοις
 ἦν. Κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν, Ῥωμαῖοι πρὸς Φαλίσκους
 εἰρήνην ποιησάμενοι, πρὸς δὲ Λίκοὺς πόλεμον τὸ τέ-
 ταρτον, ἐπὶ Σούτροιον μὲν ὤρμησαν, ἐκ δὲ Οὐδέροου-
 γῆνος πόλεως ὑπὸ τῶν πολεμίων ἐξεβλήθησαν.

(C. 99.) Olymp. XCVII, 3. a. C. 388. Arch. Demetrato, Coss
 I. Lucretio et Scig. Camerino, Artaxerxes, Persae rex, Lacedae-
 moniis bellum inferi, misso Strutha, qui copias illorum fundit,
 duccemque Thimbronem victum interimit. — Thrasybulus, Athen-
 ensium dux, per insidias cadit prope Apendum, cuius incolis in-
 iuriam milites intulerant. Aufugit perterrita classis; mox Rhod-
 dum vexat. In locum Thrasybuli Agyrinus sullicitur.

99. Τοῦ δ' ἔτους τούτου διεληλυθότος, Ἀθήνη-
 σι μὲν ἤρχε Δημόστρατος, ἐν Ῥώμῃ δ' ὑπάτοι τὴν
 ἀρχὴν παρελήφεισαν Λεύκιος Λουκρήτιος, καὶ Σε-
 ρούτιος [Κόσσων]. Κατὰ δὲ τούτους τοὺς χρόνους
 Ἀρταξέρξης μὲν Στρούθαν στρατηγὸν καταπέμψας,
 ἔπεμψεν ἐπὶ Θάλατταν μετὰ δυνάμεως Λακεδαιμο-
 νίοις πολεμήσοντα· Σπαρτιᾶται δὲ τὴν παρουσίαν
 αὐτοῦ πνθόμενοι, Θίμβρωνι στρατηγὸν εἰς τὴν
 Ἀσίαν ἐξέπεμψαν· ὅς καταλάβετο χωρίον Ἰοῦδα, καὶ
 Κόρησον, ὄρος ὑψηλὸν τῆς Ἐφέσου ἀπέχον σταδί-
 ον τεσσαράκοντα. Οὗτος μὲν οὖν ὄκτακιςχιλίους
 ἔχων στρατιώτας σὺν τοῖς κατὰ τὴν Ἀσίαν ἀθροί-

σθεῖσιν, ἔφηε τὴν τοῦ βασιλείως χώραν διαφθείρων·
 Στρούθας δὲ σὺν ἵππῳ τε βαρβαρικῇ πολλῇ, καὶ
 στρατιώταις ὀπλίταις μὲν πεντακισχιλίοις, ψιλοῖς δὲ
 πλείοσι διςμυρίων, οὐ μακρὴν τῶν Λακεδαιμονίων
 κατεστρατοπέδευσε. Τέλος δὲ τοῦ Θίμβρωνος μετὰ
 μέρους τῆς δυνάμεως ἐξελθόντος, καὶ πολλὴν περι-
 βαλομένου λείαν, ἐπελθὼν ὁ Στρούθας τὸν τε Θίμ-
 βρωνα μαχόμενον ἀνείλε, καὶ τῶν στρατιωτῶν τοὺς
 μὲν πλείστους ἀπέκτεινε, τοὺς δ' ἐζώρησεν· ὀλίγοι
 δ' εἰς τὸ Κριδίτιον φρούριον διεσώθησαν. Θρασύ-
 βουλος δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγός, ἐκ τῆς Λέ-
 σβρον κομιζόμενος μετὰ τοῦ στόλου πρὸς Ἀσπενδον,
 ὤρμισε τὰς τριήρεις εἰς τὸν Εὐρυμέδοντα ποταμόν.
 Χρήματι δ' εἰληφότος αὐτοῦ παρὰ τῶν Ἀσπενδίων,
 ὅσως τινὲς τῶν στρατιωτῶν ἐδήξισαν τὴν χώραν.
 Γενομένης δὲ νυκτός, οἱ μὲν Ἀσπενδιοὶ, χαλεπῶς
 ἐνεγκόντες ἐπὶ τοῖς ἀδικήμασιν, ἐπέθεντο τοῖς Ἀθη-
 ναίοις, καὶ τὸν τε Θρασύβουλον καὶ τινὰς τῶν ἄλλων
 ἀνείλον· οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων τριήραρχοι, περιδεεῖς
 γενόμενοι, καὶ ταχὺ πληρώσαντες τὰς ναῦς, εἰς Ῥό-
 δον ἐξέπλευσαν. Ἀφειστηκυίας δὲ τῆς πόλεως, καὶ
 τῶν φυγάδων φρούριόν τι κατειληφόντων, μετὰ τού-
 των διεπολέμουν πρὸς τοὺς κατὰ τὴν πόλιν. Οἱ δ'
 Ἀθηναῖοι, πυθόμενοι τὴν Θρασυβούλου τοῦ στρα-
 τηγοῦ τελευτήν, Ἀγύριον στρατηγὸν ἐξέλεμψαν. Τὰ
 μὲν οὖν κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐν τούτοις ἦν.

(C. 100.) In Sicilia Dionysius, totam insulam et proximam Ita-
 liae partem suo subdere imperio moliens, primum Rheginos tentat,
 Italiae propugnaculum. Profligat Italiam classem, quae Rheginis
 subsidio venerat: mox ab his non sine clade repulsus, gravique

tempestate iactatus, aegre in Messanae portum evadit. Tum iuncto cum Lucanis foedere, Syracusas redit.

100. Κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν, ὁ τῶν Συρακουσίων τύραννος Διονύσιος σπεύδων τῇ κατὰ τὴν νῆσον δυναστείᾳ καὶ τοὺς κατ' Ἰταλίαν Ἕλληνας προσλαβέσθαι, τὴν μὲν κατ' ἐκείνους κοινὴν στρατείαν εἰς ἕτερον καιρὸν ἀνεβίβλετο· κρίνας δὲ συμφέρειν ἐπιχειρεῖν πρώτη τῇ τῶν Ῥηγίων πόλει, διὰ τὸ προπολεμητήριον αὐτὴν εἶναι τῆς Ἰταλίας, ὥρμησεν ἐκ Συρακουσῶν μετὰ τῆς δυνάμεως. ἔῤιχε δὲ πεζοὺς μὲν δισμυρίους, ἵππεῖς δὲ χιλίους, ναῦς δ' ἑκατὸν εἴκοσι. Περιωύσας δὲ τὴν δύναμιν ἐπὶ τοὺς ὄρους τῆς Λοκρίδος, ἐκεῖθεν διὰ τῆς μεσογείου τὴν πορείαν ἐποιεῖτο, τέμων καὶ πυροπολῶν τὴν τῶν Ῥηγίων χώραν. Συμπαραέπλευσε δὲ καὶ ὁ στόλος ἐπὶ θάτερα μέρη τῆς θαλάττης, καὶ πύση τῇ δυνάμει περὶ τὸν πορθμὸν κατεστρατοπέδευσεν. Οἱ δ' Ἰταλοὶ πεθόμενοι τὴν τοῦ Διονυσίου διαβασιν ἐπὶ τὸ Ῥηγιον, ἀπέστειλαν ἐκ Κρότωνος ναῦς ἑξήκοντα, σπεύδοντες παραδοῦναι τοῖς Ῥηγίοις. Μετεώρων δὲ πλειουσῶν αὐτῶν, ὁ Διονύσιος πενήκοντα ναῦς ἔχων ἐπέπλευσε· καὶ φυγόντων αὐτῶν ἐπὶ τὴν γῆν, οὐδὲν ἧτιον ἐπέκειτο, καὶ συνδήσας ἀπέσπα τίς παρορμούσας ἐν τῇ γῇ. Κινδυνευουσῶν δὲ τῶν ἑξήκοντα τριήρων ἁλῶναι, Ῥηγῖνοι πανδημεὶ παρεβοήθησαν, καὶ ἀπὸ τῆς γῆς τῷ πλήθει τῶν βελῶν ἀνεῖρξαν τὸν Διονύσιον. Ἐπιγενομένων δὲ πνευμάτων μεγάλων, οἱ μὲν Ῥηγῖνοι τίς ναῦς ἀνείλκυσαν ἐπὶ τὴν γῆν· Διονύσιος δ' ἰσχυροῖς χειμασθεὶς, ἐπὶ ναῦς ἀπώλεσε, καὶ σὺν αὐταῖς ἄνδρας οὐκ ἐλάττους

χιλίων πεντακοσίων. Τούτων δ' ἐπὶ τὴν Ῥηγίην ἄμα ταῖς ναυσὶν ἐκβρασθέντων, οἱ Ῥηγῖνοι πολλοὺς τῶν ναυτῶν ἐξώγρησαν. Λιογύσιος δ' ἐπὶ πενήτους πλέων, καὶ πολλῆκις παρ' ὀλίγον ἐλθὼν ὑποβρύχιος, μόλις περὶ μέσας νύκτας εἰς τὸν ἐν Μεσσηνίᾳ λιμένα κατέφυγεν. Ἰῆδη δὲ καὶ τῆς χειμερινῆς ὥρας ἐνίσταμένης, οὗτος μὲν πρὸς Λευκανοὺς συμμαχίαν ποιησάμενος, ἀπήγαγε τὰς δυνάμεις εἰς Συρακούσας.

(C. 101.) Posthaec quum Lucani in Thuriorum agros incursionem fecissent: universi in Italia Graeci ex pacto ad expeditionem sese accinxerunt. Quorum adventum Thurii ne praestolari quidem, concitato in Lucaniam impetu feruntur. Sed successu hoc nimis elati, dum hostem contempnunt, et per viarum angustias procedunt, tandem montibus cincti, et undique copiis circumfusi, in maximum discrimen incurrunt.

101. Μετὰ δὲ ταῦτα, Λευκανῶν τὴν Θουρίαν καταδραμόντων, οἱ Θούριοι παρήγγειλαν τοῖς συμμαχοῖς κατὰ τάχος ἄπαντιν μετὰ τῶν ὀπλων. Αἰγίῳ κατὰ τὴν Ἰταλίαν Ἑλληνίδες πόλεις ἐν ταῖς συνθήκαις εἶχον οὕτως, ἵν' ἦτις ἂν ὑπὸ τῶν Λευκανῶν λεηλητηθῇ χώρα, πρὸς ταύτην ἄπαντες παραβουθῶσιν· ἧς δ' ἂν πόλειω μὴ καταστῇ τὸ στρατόπεδον ἐπὶ τὴν βοήθειαν, τεθνήσκει τοὺς ἐκείνης τῆς πόλειω στρατηγούς. Διόπερ τῶν Θουρίων τοὺς βιβλικόρους ἀποστειλάντων ἐπὶ τὰς πόλεις πρὸς τὴν τῶν πολεμίων παρουσίαν, ἄπαντες παρεσκευάζοντο πρὸς τὴν ἀντάρξιν. Αὐτοὶ δὲ προεξανμισιάντες ταῖς ὁρμαῖς, καὶ τὸ τῶν συμμάχων πλῆθος οὐκ ἀναμίγαντες, ἀνέξενξαν ἐπὶ τοὺς Λευκανοὺς, ἔχοντες πεζοὺς μὲν πλείους τῶν μυρίων τετρακισχιλίων, ἵπτεῖς δὲ σχεδὸν χιλίους. Καὶ Λευκαροὶ μὲν, ἀκούσαντες τῆς

τῶν πολεμίων ἔφοδον, ἀτεχόρησαν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν· οἱ δὲ Θούριοι κατὰ σπουδὴν ἐμβalόντες εἰς τὴν Λευκαίαν, τὸ μὲν πρῶτον φρούριον ἐξεῖλον, καὶ πολλῆς ὠφελείας κυριεύσαντες, καθαπερεὶ δέλευσεν ἔλαβον τῆς ἑαυτῶν ἀπωλείας. Φρονηματοσθέντες γὰρ ἐπὶ τῇ προτερήματι, καταπεφρονηκότες διὰ τινῶν στενῶν καὶ ἀποκρήμων ὁδῶν ἐπορεύθησαν, βουλόμενοι λαὸν καὶ πόλιν εὐδαιμόνῃ πολιορκῆσαι. Ἐπειδὴ δὲ παρεγενήθησαν εἰς τι πεδίον κύκλῳ λόφοις ὑψηλοῖς καὶ κορυμνοῖς περιειλημμένον, ἐνταῦθα οἱ Λευκανοὶ πίσῃ τῇ δυνάμει διέκλεισαν αὐτοὺς τῆς ἐπὶ τῆς πατρίδας ἐλπίδος. Παράδοξον δ' ἐπὶ τῷ λόφῳ καὶ φανερίῳ ποιήσαντες τὴν ἑαυτῶν ἐπιβίβειαν, ἐξέπληξαν τοὺς Ἕλληνας, διὰ τε τὸ μέγεθος τοῦ στρατοπέδου καὶ τὴν τῶν τόπων δυσχωρίαν· εἶχον γὰρ Λευκανοὶ τότε πεζοὺς μὲν τρισμυρίους, ἵπτεῖς δ' οὐκ ἐλάττους τετρακισχιλίων.

(C. 102.) Sic proelio fusi Graeci, cum Lucanis pacem faciunt, interposita Leptinis fide et insigni humanitate, quem Dionysius Lucanis auxilio miserat. Sed is quia bellum ad Italium potius, quam ad Dionysii emolumentum composuerat: ab illis gratiam retulit, ab hoc practura remotus est. — Romani agrum Veientanum dividunt, et Aequis Veliternisque ob defectionem bellum movent. Defecit et Satricum. Circeios colonia migravit.

102. Τῶν δ' Ἑλλήνων ἀνελπίστως τηλικούτοις περιεχομένων κινδύνῳ, κατέβαινον εἰς τὸ πεδίον οἱ βάρβαροι. Γενομένης δὲ παρατάξεως, καὶ τῶν Ἰταλιωτῶν καταπολεμηθέντων ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν Λευκαιοῦν, ἔπεσον μὲν πλείους τῶν μυρίων· (πιρρηγέλλον γὰρ οἱ Λευκανοὶ μηθένα ζωορεῖν·) τῶν δὲ λοιπῶν οἱ μὲν ἐπὶ τινα πρὸς τῇ θαλάσῃ λόγον

ἔφυγον, οἳ δὲ θεωροῦντες ναῦς μακρὰς προσπλεοί-
 σαις, καὶ νομίζοντες τὰς τῶν Ῥηγίων εἶναι, συνέφυ-
 γον εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ διενήχοντο ἐπὶ τὰς τριή-
 ρεις. Ἦν δὲ ὁ στόλος προσπλέων Διονυσίου τοῦ τυ-
 ράννου, καὶ ναύμαχος ὑπῆρχεν αὐτοῦ Λεπτίνης ὁ
 ἀδελφός, ἀπεσταλμένος τοῖς Λευκανοῖς ἐπὶ βοήθειαν.
 Ο μὲν οὖν Λεπτίνης δεξάμενος φιλανθρωπῶς τοὺς
 τηχομένους, ὡς ἐπὶ τὴν γῆν ἀπεβίβασε, ἔπεισε τοὺς
 Λευκανοὺς ὑπὲρ ἐκίστου τῶν αἰχμαλώτων λαβεῖν
 ἰσχυρίου μνῆν· οὔτοι δ' ἦσαν τὸν ἀριθμὸν ὑπὲρ
 τοὺς χιλίους. Γενόμενος δὲ τῶν ζημιῶν ἐγγυητής,
 καὶ διαλλάξας τοὺς Ἰταλιώτας τοῖς Λευκανοῖς, ἔπει-
 σεν εἰρήνην ποιήσασθαι· καὶ μεγάλῃς ἀποδοχῆς ἔτυ-
 χε παρὰ τοῖς Ἰταλιώταις, συμφερόντως αὐτοῖς, οὐ
 λυσιτελεῖς δὲ Διονυσίῳ συντεθεικὸς τὸν πόλεμον.
 Ἰλπιξε γὰρ ὁ Διονύσιος, τῶν Ἰταλιωτῶν πολεμούντων
 πρὸς Λευκανοὺς, ἐπελθὼν, ὁραδίως ἀνκρατῆσαι τῶν κατ'
 Ἰταλίαν πραγμάτων· ἀπολελυμένων δὲ τηλικούτου
 πολέμου, δυσχερῶς ἀν περιγενέσθαι. Διόπερ τοῦτον
 μὲν ἀπήλλαξε τῆς ναυμαχίας, Θεαρίδην δὲ τὸν ἑτε-
 ρων δὲ προχθέντων, Ῥωμαῖοι τὴν τῶν Οὐγίων χώ-
 ραν κατεκληροῦχησαν, κατ' ἄνδρα δόντες πλῆθρα
 τέτταρα, ὡς δὲ τινες, εἰκοσιοχτῶ· καὶ πρὸς μὲν Αἰ-
 κούς διαπολεμοῦντες, Αἰφλον πόλιν κατὰ κράτος εἰ-
 λον· Οὐελιτρίων δ' ἀποστάντων, πόλεμον πρὸς
 αὐτοὺς ἐνεστήσαντο. Ἀπέστη δὲ καὶ Σάτρικον ἀπὸ
 Ῥωμαίων· καὶ εἰς Κιρκαίους ἀποικίαν ἀπέστειλαν.

(C. 103.) Olymp. XCVII, 4. a. C. 387. Arch. Antipatro, Coss. L. Valerio et A. Manlio, Dionysius copiosissimo cum exercitu bellum in Italos iterat. Messanam ubi appulit, Theariden fratrem ad Liparensium emittit insulas, qui Rheginorum ibi naves in potestatem redigit. Tum Caulonia oppugnatur. Sed Graeci in Italia Crotoniatis summum belli imperium tridunt, atque Helorim, a Dionysio eiectum, copiarum ducem constituunt.

103. Τοῦ δ' ἐνιαυσίου χρόνου διεληλυθότος, Ἀθήνησι μὲν ἤρχεν Ἀντίπατρος, ἐν δὲ τῇ Ἰώμῃ τὴν ὑπατικὴν ἀρχὴν διώκουν Λεύκιος Οὐαλέριος καὶ Ἀύλος Μάλλιος. Περὶ δὲ τούτους τοὺς χρόνους Διονύσιος ὁ τῶν Συρακουσίων δυναστής, φανερώς ἑαυτὸν ἀναδείξας ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν στρατευσόμενος, μετὰ πλείστης δυνάμεως ὤρμησεν ἀπὸ Συρακουσῶν. Εἶχε δὲ πεζοὺς μὲν πλείους τῶν διςμετρίων, ἰππεῖς δὲ περὶ τρισχιλίους· ναῦς δὲ μικρὰς μὲν τεσσαράκοντα, τὰς δὲ τὸν σῆτον κομιζούσας, οὐκ ἐλάττους τριακοσίων. Ηεμπταῖος δὲ κατανύσας εἰς τὴν Μεσσήνην, αὐτὸς μὲν ἐν τῇ πόλει τὴν δύναμιν ἀνελάμβανε, Θεαρίδην δὲ τὸν ἀδελφὸν ἐπὶ τὰς νήσους τῶν Λιπαραίων ἀπέστειλε μετὰ ναῶν τριάκοντα· πεπυσμένος γὰρ ἦν δέκα ναῦς τῶν Ῥηγίνων περὶ ἐκείνους τοὺς τόπους οὔσας. Ὁ δὲ Θεαρίδης, ἐκπλεύσας καὶ καταλαβὼν τὴν Ῥηγίνων δεκαναῦϊαν ἐν τισιν εὐθέτοις τόποις, αὐτάνδρων τῶν σκαφῶν ἐκυρίευσεν, καὶ ταχέως εἰς Μεσσήνην πρὸς Διονύσιον ἀπέστρεψε. Διονύσιος δὲ τοὺς αἰχμαλώτους εἰς δεσμὰ καταθέμενος, τοῖς Μεσσηνίοις ἔδωκε φυλάττειν· αὐτὸς δὲ περαιώσας τὴν δύναμιν εἰς Καυλωνίαν, περιεστρατοπέδευσε τὴν πόλιν, καὶ τὰς μηχανὰς προσερείσας, πυκνὰς προσβολὰς ἐποιεῖτο. Οἱ δὲ κατὰ τὴν Ἰταλίαν Ἕλληνες, ὡς ἐπέθοντο τὰς τοῦ Διονυσίου δυνάμεις περιαιουμέ-

νας τὸν διείργοντα πορθμὸν, καὶ αὐτοὶ στρατόπεδα
 συνήθροισον. Τῆς δὲ τῶν Κροτωνιατῶν πόλεως μά-
 λιστα πολυοχλουμένης, καὶ πλείστους ἐχούσης Συ-
 ρακουσίους φυγάδας, τούτοις τὴν ἡγεμονίαν τοῖ
 πολέμου παρέδωκαν. Οἱ δὲ Κροτωνιάται τις παι-
 ταχόθεν δυνάμεις ἀθροίσαντες, στρατηγὸν Ἐλωρι-
 τὸν Συρακούσιον εἵλοντο. Οὗτος δὲ πεφευγὼς Διο-
 νύσιον, καὶ δοκῶν τόλμαν ἔχειν ἔμπρακτον, πιστό-
 τατα πρὸς τὸν τύραννον πολεμήσειν διὰ τὸ μῖσος
 ὑπείληπτο. Ὡς δὲ πάντες οἱ σύμμαχοι παρεγενή-
 θησαν εἰς Κρότωνα, κατὰ τὴν ἑαυτοῦ προαίρεσιν
 Ἐλωρις διατάξας, ὤρμησε μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως
 ἐπὶ Καυλωνίας. Ἄμα γὰρ ἐνόμιζεν ἐπιφανεῖς λύσειν
 τὴν πολιορκίαν, ἅμα δὲ καταπεπονημένους τοὺς πο-
 λεμίους ὑπὸ τῶν καθ' ἡμέραν προσβολῶν διαγωνιῆ-
 σθαι. Εἶχε δὲ τοὺς ἄπαντας, πεζοὺς μὲν περὶ δις-
 μυρίους πεντακισχιλίους, ἵππεῖς δὲ περὶ διςχιλίους.

(C. 104.) Is obviam hosti profectus, ad Helorum fl. pugnam inī.
 adverso Marte. Nam quum Itali sero succurrerent, ipse cum plu-
 ribus cecidit; reliquos pavor fugaeque effusa cepit.

104. Διανυσάντων δ' αὐτῶν τὸ πλείστον τῆς
 ὁδοῦ, καὶ στρατοπεδευσάντων πρὸς τὸν Ἐλωρον πο-
 ταμόν, ἀνέξευξεν ὁ Διονύσιος ἀπὸ τῆς πόλεως, καὶ
 συνήντα τοῖς Ἰταλιώταις. Ὁ μὲν οὖν Ἐλωρις μετὰ
 τῶν ἀρίστων πεντακοσίων προσηγεῖτο τῆς δυνάμεως·
 ὁ δὲ Διονύσιος ἔτυχε μὲν ἀπὸ τεσσαράκοντα σταδίων
 ἐστρατοπεδευκῶς τῶν ἐναντίων, διὰ δὲ τῶν κατα-
 σκόπων μυθῶν ἐγγὺς ὄντας τοὺς πολεμίους, ὄρθρου
 τὴν δύναμιν ἐγείρας, προήγαγεν εἰς τοῦμπροσθεν.
 Ἄμα δ' ἡμέρα τοῖς περὶ τὸν Ἐλωριν ὀλίγοις οὖσιν

ἀπαντήσας, ἄφρω προσεμίχεται, καὶ διεσκευασμένην ἔχων τὴν δύναμιν, ἀνοχὴν οὐδ' ἤντινοῦν ἐδίδου τοῖς πολεμίαις. Ὁ δ' Ἐλωρις εἰς πολλὴν ἐμπεισῶν ἀπορίαν, αὐτὸς μὲν μετ' ὧν εἶχεν ὑπέστη τοὺς ἐπιφερομένους, τῶν δὲ φίλων τινὰς ἀπέστειλεν ἐπὶ τὸ στρατιόπεδον, ἐπισπεῦσαι τὰ πλήθη παρακελευόμενος. Ὡν ταχέως ποιησάντων τὸ προσταχθέν, οἱ μὲν Ἰταλιῶται, πυθόμενοι τὸν στρατηγὸν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ κινδυνεύοντας, δρομιαῖοι περῆσαν ἐπὶ τὴν βοήθειαν· ὁ δὲ Διονύσιος ἀθρόοι τῇ δυνάμει περιχυθεὶς, τὸν θ' Ἐλωριν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, γενναίως ἀγωνισαμένους, σχεδὸν πάντας ἀνείλε. Τῶν δ' Ἰταλιωτῶν σποράδην διὰ τὴν σπουδὴν ἐκβροθηθούτων, οἱ Σικελιωταὶ τὰς τάξεις διαφυλάττοντες, ῥαδίως τῶν πολεμίων περιεγίνοντο. Οὐ μὴν ἀλλ' ἐπὶ μὲν τινα χρόνον οἱ κατὰ τὴν Ἰταλίαν Ἕλληνες ὑπέμενον τὸν κίνδυνον, καίπερ ἑαυτῶν πολλοὺς ἀναιρουμένους ὄρῳιντες· ὡς δὲ τὴν τοῦ στρατηγοῦ τελευταίαν ἐπύθοντο, καὶ διὰ τὸν θόρουβον ἀλλήλοισι ἐμπέμποντες ἠλατιοῦντο μεγάλως, τότε δὴ τελείως ἀθρυμίσαντες ἐτρίπησαν.

(C. 105.) Profugi tumultum necupant, mox a Dionysio manu armata cinctum; sed aquae ianctem inopia ad deditionem cognuntur. Quibus per inusitatam elementiam dimissis, et civitatibus pace ac libertate concessa, Dionysius omnium sibi gratiam et maximas laudes comparavit.

105. Πολλῶν δ' ἀναιρουμένων ἐν τῇ κατὰ τὸ πεδίον τροπῇ, κατέφυγε τὸ πλῆθος ἐπὶ τινα λόφον, ἐρυμνὸν ὄντα πρὸς τὴν πολιορκίαν, ἄνυδρον δὲ καὶ δυνάμενον ῥαδίως ὑπὸ τῶν πολεμίων φυλάττεσθαι. Ὁ δὲ Διονύσιος περιστρατοπεδεύσας, τὴν τε ἡμέραν

ἐκείνην καὶ τὴν νύκτια διηγρῦπνησεν ἐν τοῖς ὄπλοις, ἐπιμελῶς ταῖς φυλκαῖς χρησάμενος· τῇ δ' ὑστεραίῃ διὰ τὸ καῦμα καὶ τὴν ἀνυδρίαν οἱ συμπεφευγότες κακῶς ἀπηλλάττοντο. Ἐπικηρυκευσαιμένων δ' αὐτῶν πρὸς τὸν Διονύσιον, καὶ παρκακλούντων λύτριμ πρόξυσθαι, οὐ μέτριος ἐν τοῖς εὐημερήμασι γενόμενος, προσέτατιεν ἀποθέσθαι τὰ ὄπλα, καὶ σφᾶς αὐτοὺς ἐγχειρῖσαι τῷ κρατοῦντι. Σκληροῦ δὲ τοῦ προστάγματος ὄντος, μέχρι μὲν τινος διεκαρτέρουν, ὡς δ' ὑπὸ τῆς φυσικῆς ἀνάγκης κατεβαροῦντο, παρέδωκαν αὐτοὺς περὶ ὕγδῳν ὥραν, ἤδη τὰ σώματα παρειμέροι. Διονύσιος δὲ λαβὼν ῥάβδον, καὶ πήξας ἐπὶ τοῦ λόφου, ἠρίθμει τοὺς καταβαίνοντας αἰχμαλώτους, ὄντας πλείους τῶν μυρίων. Καὶ πάντων αὐτοῦ ὑποπιερόντων τὸ θηριῶδες, τούναντίον ἐφάνη πάντων ἐπιεικέστατος. Τοὺς τε γὰρ αἰχμαλώτους ἀφῆκεν ἀντιξουσίους χωρὶς λύτρων, καὶ πρὸς τὴν πλείστας τῶν πόλεων εἰρήνην συνθέμενος, ἀφῆκεν αὐτονόμους. Ἐπὶ δὲ τούτοις ἐπαίνου τυχῶν ὑπὸ τῶν εὐπαθόντων, χρυσοῖς στεφάνοις ἐτιμήθη, καὶ σχεδὸν τοῦτ' ἔδοξε πράττειν ἐν τῷ ζῆν κάλλιστον.

(C. 106.) Tum Rhegini, quibus Tyrannus, acceptae memor injuriae (v. C. 44.), bellum intulerat, pacem ab eo trepide redimunt. Devastatur Caulonia; cives Syracusas migrant. — Romani, Aequis superatis, Iovi ludos edunt.

106. Ἐπὶ δὲ Ῥήγιον ἀναξεύξαντος αὐτοῦ, καὶ μετὰ τῆς δυνάμειος παρεσκευασμένου πολιορκεῖν, διὰ τὴν περὶ τῆς ἐπιγαμίας ὕβριν, ἀγωνία πολλή κατεῖχε τοὺς Ῥηγίους. Οὐτε γὰρ συμμάχους, οὔτε δύναμιν ἀξιόμαχον εἶχον· πρὸς δὲ τούτοις, ἠδειςαν, ὅτι τῆς

πόλεως ἀλούσης, οὐτ' ἔλεος οὔτε δέησις αὐτοῖς ἀπελείπετο. Διόπερ ἔκριναν ἰποστεῖλαι πρέσβεις τοὺς δεησομένους μετριῶς αὐτοῖς χρήσασθαι, καὶ παρακαλέσαι μηδὲν περὶ αὐτῶν ὑπὲρ ἄνθρωπον βουλευσασθαι. Ὁ δὲ Λιονύσιος τριμύσια τέλλαντι προξάμενος, καὶ τὴς γαῦς ἰπύσας πιραλαβῶν, οὔσις ἐβδομήκοντα, προσέτιξεν ἑκατὸν ὀμήρους δοῦναι· δοθέντων δὲ πάντων, ἀνέζειξεν ἐπὶ Καυλωνίαν. Ταύτης δὲ τοὺς μὲν ἐνοικοῦντας ἐν Συρακούσαις κατώκισε, καὶ πολιτείαν δούς, πέντε ἔτη συνεχώρησεν ἀτελεῖς εἶναι· τὴν δὲ πόλιν κυτισκίψας, τοῖς Λοκροῖς τὴν γῶραν τῶν Καυλωνιατῶν ἐδωρήσατο. Ῥωμαῖοι δὲ Λιφοῖκουσαν πόλιν ἐκ τοῦ τῶν Λικῶν ἔθνος ἐλόντες, κατὰ τὴς τῶν ὑπάτων εὐχῆς μέγαν ἀγῶνα τῷ Λιῖ συνετέλεσαν.

(C. 107.) Olymp. XCVIII, 1. a. C. 386. Arch. Pythione, Tribb. m. c. p. 1. Lucretio, S. Sulpicio, C. Aemilio, L. Furio, [Agrippa Furio et M. Aemilio,] Dionysius Hipponiatus transtulit Syracusas, eorumque agrum Locris donavit, qui consubium olim ipsi concesserant (v. C. 44.), Rheginos contra, ob datam repulsam, tanto prosequutus odio, (C. 108.) ut, novo inimicitiarum praetextu quacsito, urbem illorum acri et diuturna oppugnatione urgeret. Excelluit in ea virtus Rheginorum, dum Pythione pro patria propugnantium: ipse Dionysius, lancea vulneratus, capitis periculum subit.

107. Τοῦ δ' ἔτους τούτου διεληλυθότος, Ἀθήνησι μὲν ἦρχε Πυθόων, ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ τὴν ὑπατον ἀρχὴν μετέλαβον χιλίαρχοι τέσσαρες, Λεύκιος Λουκρήτιος, Σερούϊος Σουλπίκιος, Γάϊος Αἰμίλιος, καὶ Γάϊος Ροῦφος· Ὀλυμπιάς δ' ἦχθη ὀγδόη πρὸς ταῖς ἐννεηήκοντα, καθ' ἣν ἐνίκα Σώσιππος Ἀθηναῖος. Τούτων δὲ τὴν ἀρχὴν παρεληφτότων, Λιονύσιος ὁ τῶν Συρακουσίων δυναστής, πορευθεὶς εἰς Ἴπλώνιον

μετὰ τῆς δυνάμεως, τοὺς μὲν κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ
 μετώκισεν εἰς τὰς Συρακούσας· τὴν δὲ πόλιν κατα-
 σκίαψας, τοῖς Λοκροῖς προσεμέρισε τὴν χώραν. Κατὰ
 τὸ συνεχές γὰρ ἐφιλοτιμεῖτο τοὺς Λοκροὺς εὖ ποιῆν
 διὰ τὴν συγχωρηθεῖσαν ἐπιγαμίαν· τοὺς δὲ Ῥηγί-
 τούς ἐπεθύμει τιμωρῆσασθαι, διὰ τὴν περὶ τῆς οὐ-
 κειότητος δίκην. Καθ' ὃν γὰρ καιρὸν ἀπέστειλε
 πρὸς αὐτοὺς πρέσβεις, ἀξιῶν αὐτῷ συγχωρηθῆνα
 τῶν πολιτικῶν παρθένων γαμῆσαι, φασὶ τοὺς Ῥη-
 γίνους ἀποκριθῆναι δημοσίᾳ τοῖς πρεσβεῦσιν, ὅ-
 μόνην αὐτῷ συγχωρῆσαι γαμεῖν τὴν τοῦ δημίου θυ-
 γατέρα. Διὰ τοῦτο βαρέως φέρων, καὶ δοκῶν ὑπερ-
 βαλλόντως ὑβρίσθαι, πολὺς ἦν ἐπὶ τῇ κατ' αὐτῷ
 τιμωρίᾳ. Καὶ γὰρ ἐν τῷ πρότερον ἐνιαυτῷ τὴν ἐ-
 ρήνην συνέθετο πρὸς αὐτούς, οὐ τῆς φιλίας ὄρεγο-
 μενος, ἀλλὰ τὴν ναυτικὴν δύναμιν παρελέσθαι βου-
 λόμενος, οὐσαν τριήρων ἐβδομήκοντα· διελάμβαν-
 γάρ, τῆς κατὰ θάλατταν βοήθειας ἀποκλεισθεῖσι,
 ἠμεδίως πολιορκήσειν τὴν πόλιν. Διόπερ κατὰ τὴν
 Ἰταλίαν ἐνδιατρίβων, ἐζήτηι πρόφασιν εὐλογον,
 ἧς οὐ παρὰ τὴν ἀξίαν τὴν ἰδίαν δόξει λελυκέναι τὴν
 συνθήκας.

108. Ἀγαγὼν οὖν πρὸς τὸν πορθμὸν τὰς δυ-
 μεις, τὰ πρὸς τὴν διάβασιν παρεσκευάζετο. Ἰ-
 πρῶτον μὲν ἤτει τοὺς Ῥηγίτους ἀγοράς, ἐπαγγελ-
 μενος ταχέως τὰς δοθείσας ἀποστέλλειν ἐκ Συ-
 κουσῶν. Τοῦτο δ' ἔπραττεν, ὅπως μὴ διδόντων
 αὐτῶν, δικαίως δόξῃ τὴν πόλιν ἐλεῖν· δόντων
 νομιζῶν ἐξαγαλώσειν αὐτῶν τὸν σῖτον, καὶ πρὸς

θίσας τὴν πόλιν, διὰ τὴν σπάνιν ταχὺ κυριεύσειν αὐτῆς. Οἱ δὲ Ῥηγῖνοι τούτων μὲν οὐδὲν ὑπονοοῦντες, τὸ μὲν πρῶτον ἐφ' ἡμέρας τινὰς ἐχορήγουν τὰς τροφὰς λαμπρῶς· ὡς δὲ πλείονα χρόνον ἐνδιέτριβε, ποτὲ μὲν ἀρῶστίαν, ποτὲ δὲ ἄλλας προφάσεις ποριζόμενος, ὑπονοήσαντες αὐτοῦ τὴν ἐπιβολὴν, οὐκέτι παρεῖχον τὰς τροφὰς τῷ στρατοπέδῳ. Ὁ δὲ Διονύσιος ἐπὶ τούτῳ προσποιηθεὶς ἄγανακτεῖν, τοὺς μὲν ὁμήρους τοῖς Ῥηγῖνοις ἀπέδωκε, τὴν δὲ πόλιν περιστρατοπεδεύσας, καθ' ἡμέραν προσβολὰς ἐποιεῖτο. Κατεσκεύασε δὲ καὶ μηχανημάτων πολὺ πλῆθος, ἄπιστον τοῖς μεγέθεσι· δι' ὧν τὰ τεῖχη σαλεύων, ἐφιλοτιμεῖτο κατὰ κράτος ἐλεῖν τὴν πόλιν. Οἱ δὲ Ῥηγῖνοι στρατηγὸν ἐλόμενοι Φύτωνα, καὶ πάντας τοὺς ἐν ἡλικίᾳ καθοπλίσαντες, ταῖς τε φυλακαῖς ἐπιμελῶς ἐχρῶντο, καὶ κατὰ τὰς εὐκαιρίας ἐξιόντες, ἐνεπύριζον τὰς τῶν πολεμίων μηχανάς. Οὗτοι μὲν οὖν πολλάκις ὑπὲρ τῆς πατρίδος λαμπρῶς ἀγωνιζόμενοι πρὸ τῶν τειχοῦν, τὴν τε τῶν πολεμίων ὀργὴν ἐξέκαυσαν, καὶ πολλοὺς μὲν ἑαυτῶν ἀπέβαλον, οὐκ ὀλίγους δὲ καὶ τῶν Σικελιωτῶν ἀνεῖλον. Καὶ αὐτὸν δὲ τὸν Διονύσιον συνέβη λόγῃ πληγέντα παρὰ τὸν βουβῶνα, παρ' ὀλίγον μὲν τελευτῆσαι, μόγις δὲ αὐτὸν ἀναλαβεῖν ἐκ τοῦ τριῦματος. Χρονοζούσης δὲ τῆς πολιορκίας, διὰ τὸ τοὺς Ῥηγῖνούς ἀνυπέρβλητον εἰσφέρεισθαι σπουδὴν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, Διονύσιος τὰς μὲν δυνάμεις συνεῖχεν ἐν ταῖς καθ' ἡμέραν προσβολαῖς, καὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν οὐκ ἐγκατέλειπεν.

(C. 109.) At vanus ille in ipso belli tumultu, rhapsodos maximo cum apparatu ad ludos Olympicos misit, qui poemata ipsius recitarent. Quae ita sunt omnium sibilis excepta, ut et reliqua pompa iudibrio exponeretur, et Lysias orator Olympicam in theoros haberet, et alia in versificatorem convicia iacerentur. — Romani cum Volsiniensibus pugnarunt.

109. Τῶν δ' Ὀλυμπίων ἐγγὺς ὄντων, ἀπέστειλεν εἰς τὸν ἀγῶνα τεθρίππων πλείω, διαφέροντα πολὺ τῶν ἄλλων τοῖς τύχεσι, καὶ σκηναὶς εἰς τὴν πανηγυριν διαχρύσους, καὶ πολυτελέσι ποικίλοις ἱματίοις κεκοσμημένας. Ἐπεμψε δὲ καὶ ῥαψωδοὺς τοὺς κρατίστους, ὅπως ἐν τῇ πανηγύρει τὰ ποιήματα προφερόμενοι, ποιήσωσιν ἔνδοξον τὸν Διονύσιον· σφόδρα γὰρ εἰς τὴν ποιητικὴν ὑπῆρχε μεμηνῶς. Τούτων δ' ἐπιμελητὴν συνεξέπεμψε Θεαρίδην τὸν ἀδελφόν. Ὅς ἐπεὶ παρεγένετο εἰς τὴν πανηγυριν, ἐπὶ μὲν τῷ κάλλει τῶν σκηνῶν καὶ τῷ πλήθει τῶν τεθρίππων ἦν περιβλεπτός· ὥς δ' ἐπέβαλον οἱ ῥαψωδοὶ προφέρεισθαι τοῦ Διονυσίου τὰ ποιήματα, καὶ ἀρχαίς μὲν διὰ τὴν εὐφωνίαν τῶν ὑποκριτῶν συνέδραμε τί πληθῆ, καὶ πάντες ἐθαύμαζον· μετὰ δὲ ταῦτα, ἀναθεωροῦντες τὴν κακίαν τῶν ποιημάτων, διεγέλων τὸν Διονύσιον, καὶ κατεγίνωσκον ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε τινὰς τολμῆσαι διαρπάξειν τὰς σκηναίς. Καὶ γὰρ Λυσίας ὁ ῥήτωρ, τότε διατρίβων ἐν Ὀλυμπίᾳ, προετρέπετο τὰ πλήθη μὴ προσδέχεσθαι τοῖς ἱεροῖς ἀγῶσι τοὺς ἐξ ἀσεβεστάτης τυραννίδος ἀπεσταλμένους θεωροῦς· ὅτε καὶ τὸν Ὀλυμπιακὸν λόγον ἐπιγραφόμενον ἀνέγνω. Τοῦ δ' ἀγῶνος συντελουμένου συνέβη κατὰ τύχην τῶν Διονυσίου τεθρίππων τὰ μὲν ἐκπεσεῖν ἐκ τοῦ δρόμου, τὰ δ' ἀλλήλοις ἐμπεσόντα

συντριβῆναι· παραπλησίως δὲ καὶ τὴν παρακομί-
ζουσιν ναῦν τοὺς Θειωροὺς, ἀπὸ τῶν ἀγώνων ἀνι-
χθεῖσαν εἰς τὴν Σικιλίαν, ἐκπεσεῖν τῆς Ἰταλίας εἰς
Τύραντα διὰ τινος χειμῶνας. Διὸ καὶ φασὶ σωθέν-
τας τοὺς ναύτας εἰς Συρακοῦσας, διαγγέλλειν κατὰ
τὴν πύλιν, ὅτι διὰ τὴν κακίαν τῶν ποιημάτων, οὐ
μόνον οἱ ῥαψωδοῦντες, ἀλλὰ σὺν τούτοις τέθριπτα
καὶ ἡ ναῦς ἐξέπεσον. Ὁ δὲ Διονύσιος, πυθόμενος
τὸν τῶν ποιημάτων διασυριγμόν, καὶ τῶν κολύκων
λεγόντων, ὅτι πᾶσι τοῖς καλῶς πραττομένοις φθο-
νοῦντες, ἐξ ὑστεροῦ θαυμάζουσιν, οὐκ ἀφίστατο τῆς
περὶ τὴν ποίησιν σπουδῆς. Ῥωμαῖοι δὲ πρὸς Οὐόλ-
σινίτας περὶ Γουράσιον παραταξάμενοι, πολλοὺς
τῶν πολεμίων ἀνείλον.

(C. 110) Olymp. XCVIII, 2. a. C. 385. Arch. Theodoto, Tribb. m. c. p. Q. Caesone, Q. Sulpicio, Caesone Fabio, Q. Servilio, P. Cornelio et M. Claudio, Lacedaemonii, bello diuturno attriti (v. C. 99.), misso Autalcida, pacem a Persis impetrant iniquissimis conditionibus: quippe Graeci in Asia Persis subiiciuntur. Tum vero Artaxerxes, longa controversia solutus, Cyprium bellum contra Euagoram strenue parat.

110. Τούτων δὲ πραχθέντων, ὁ μὲν ἐνιαύσιος
χρόνος παρεληλύθει, παρὰ δὲ τοῖς Ἀθηναίοις ἦρχε
Θεόδωτος, ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ τὴν ὑπατικὴν ἀρχὴν εἶχον
χιλίαρχοι ἕξ, Κόϊντος Καίσιων, Σουλπίκιος Αἴνος,
Καίσιων Φάβιος, Κόϊντος Σερουῖλιος, Πόπλιος Κορ-
νήλιος, καὶ Μάρκος Κλώδιος. Τούτων δὲ τὴν ἀρχὴν
παρειληφότων, Λακεδαιμόνιοι, κακοπαθοῦντες τῷ
πολέμῳ τῷ τε πρὸς τοὺς Ἕλληνας καὶ τῷ πρὸς τοὺς
Πέρσας, Ἀνταλκίδαν τὸν ναύαρχον ἐξαπέστειλαν
πρὸς Ἀρταξέρξην ὑπὲρ εἰρήνης. Διαλεχθέντος δ'

αὐτοῦ περὶ ὧν ἦν ἀπεσταλμένος ἐνδεχομένως, ὁ βασιλεὺς ἔφησεν ἐπὶ τοῖςδε ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην· τὰς μὲν κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλληνίδας πόλεις ὑπὸ βασιλείᾳ τετάχθαι, τοὺς δ' ἄλλους Ἕλληνας ἅπαντας αὐτονόμους εἶναι· τοῖς δὲ ἀπειθοῦσι καὶ μὴ προσδεχομένοις τὰς συνθήκας διὰ τῶν εὐδοκούντων πολεμήσειν. Οἱ μὲν οὖν Λακεδαιμόνιοι τούτοις εὐδοκήσαντες, ἡσυχίαν ἤγον· Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Θηβαῖοι, καὶ τινες ἕτεροι τῶν ἄλλων, βαρέως ἔφερον ἐπὶ τῶν τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν πόλεις ἐγκαταλελειφθαι· καθ' αὐτοὺς δὲ οὐκ ὄντες ἀξιόμαχοι, κατ' ἀνάγκην συνεχώρησαν, καὶ προσεδέξαντο τὴν εἰρήνην. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς διαλυθεὶς τῆς πρὸς τοὺς Ἕλληνας διαφορῆς, παρεσκευάζετο τὰς δυνάμεις εἰς τὸν Κυπριακὸν πόλεμον. Ὁ γὰρ Εὐαγόρας σχεδὸν ὅλην τὴν Κύπρον ἦν κεκτημένος, καὶ δυνάμεις ἰδρίας συνηθροίκει, διὰ τὸ τὸν Ἀρτιαξέρξην ἐν τῷ πρὸς τοὺς Ἕλληνας πολέμῳ διεσπᾶσθαι.

(C. 111.) Interca Rhegini, dira fame subacti, Tyranni sese armitrio dedunt. Qui quum expers omnis humanitatis in eos saevisset: pecunia redemptos in libertatem vindicavit, caeteros sub corona vendidit, (C. 112.) in duccumque illorum, Phytone, generosum virum, cui et miseratio morienti, et mortuo threni obligere, plus quam tyrannicam crudelitatem exercuit.

111. Διονυσίου δὲ σχεδὸν ἐνδέκατον μῆνα Ῥηγιον πολιορκοῦντος, καὶ τὰς πενταχόθεν βοθητείας ἀποκεκλεικότος, εἰς δεινὴν σπάνιν τῶν ἀναγκαίων οἱ κατὰ τὴν πόλιν παρεγενήθησαν. Φασὶ γὰρ παρα τοῖς Ῥηγίνοις κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν πέντε μῶν γενέσθαι τὸν μέδιμνον τοῦ σίτου. Καταπονούμενοι δὲ τῇ σιτοδείᾳ, τὸ μὲν πρῶτον τοὺς τε ἵππους καὶ

ἄλλα ὑποζύγια κατέφαγον, μετὰ δὲ ταῦτα δέρματα
 καθέψοντες ἐσιτοῦντο· τὸ δὲ τελευταῖον ἐκ τῆς πό-
 λεως ἐξιόντες, τὴν πρὸς τοῖς τείχεσι βοτάνην ἤσθιον,
 καθαπερεί τινα θρέμματα· οὕτως ἢ τῆς φύσεως
 ἀνάγκη τὴν ἀνθρωπίνην διαίταν εἰς ἀλόγων ζῶων
 τροφᾶς καταφυγεῖν ἐβιάζετο. Ὁ δὲ Διονύσιος, πυ-
 θόμενος τὸ γινόμενον, οὐχ ὅπως ἠλέησε τοὺς τὰ ὑπὲρ
 ἀνθρώπου πίσχειν ἀτακαζομένους, ἀλλὰ πᾶν τοῦ-
 ναντίον ἐπαγκυῶν ζεύγη, εἶλε τὴν πόαν τοῦ τόπου,
 ὥστε τὴν ἕλην ἄπυσαν ἀφηνισθῆναι. Διόπερ ταῖς
 ὑπερβολαῖς τῶν κικῶν νικώμενοι, παρέδωκαν τὴν
 πόλιν οἱ Ῥηγῖνοι τῷ τυρίνῳ, τὴν πῦσαν καὶ αὐ-
 τῶν ἐπιτρέψαντες ἐξουσίαν. Ὁ δὲ Διονύσιος κατὰ
 μὲν τὴν πόλιν εὔρε σωροὺς νεκρῶν, οἱ διὰ τὴν ἔν-
 δειν τῆς τροφῆς τετελευτήκεισαν· καὶ τοὺς ζῶντας
 δὲ νεκρῶν ἔχοντας δαιΐθεις, καὶ πυρεμιμένους τὰ
 σώματα καταλαβόν, ἤθροισεν αἰχμαλώτους πλείους
 τῶν ἑξακισχιλίων. Τὸ μὲν οὖν πλῆθος ἀπουτεῖλος
 εἰς Συρακούσας, ἐκέλευσε τοὺς δόντας ἀργυρίου
 μῶν ἀπολυτροῦσθαι· τοὺς δ' εὐπορῆσαι μὴ δυνη-
 θέντας ἐλαφροπώλησε.

112. Φύτων δὲ τὸν τῶν Ῥηγίων στρατηγὸν
 συλλαβόν, τὸν μὲν υἱὸν αὐτοῦ κατεπόντισεν· αὐτὸν
 δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἔδησε πρὸς τὴν ὑψηλοτάτας μη-
 χανίς, οἷον ἐτραγικὴν τινα τιμωρίαν λαμβάνων·
 προσέπεμψε δὲ τινα τῶν ὑπηρετῶν, ἐροῦντα πρὸς
 αὐτόν, ὡς χθὲς αὐτοῦ τὸν υἱὸν Διονύσιος κατεπόν-
 τισε. Πρὸς ὃν εἶπε φύτων, διότι γέγονεν εὐτυχέ-
 στερος τοῦ πατρὸς ἡμέρα μιᾶ. Μετὰ δὲ ταῦτα πᾶ-

ριῆγεν αὐτὸν Διονύσιος τὴν πόλιν, μαστίζων καὶ
 κατὰ πάντα τρόπον αἰκίζόμενος, ἅμμι κήρυκος συνα-
 κολουθοῦντος, ὅτι τὸν ἄνδρα Διονύσιος τιμωρεῖται
 παρηλλαγμένως, ὅτι τὴν πόλιν ἔπεισεν ἐλεῖσθαι τὸν
 πόλεμον. Ὁ δὲ Φύτων, κατὰ τὴν πολιορκίαν στρα-
 τηγὸς ἄγαθὸς γεγεννημένος, καὶ κατὰ τὸν ἄλλον βίον
 ἐπαινούμενος, οὐκ ἄγεννώϊς ὑπέμενε τὴν ἐπὶ τῆς τε-
 λευτῆς τιμωρίαν, ἀλλ' ἀκατίπληκτον τὴν ψυχὴν φυ-
 λιάξας, καὶ βοῶν, ὅτι τὴν πόλιν οὐ βουληθεὶς προ-
 δοῦναι Διονυσίῳ τυγχάνει τῆς τιμωρίας, ἦν αὐτῷ
 τὸ δαιμόνιον ἐκείνῳ συντόμῳς ἐπιστήσει· ὥστε τὴν
 ἀρετὴν τῆς ἀνδρῶς καὶ παρὰ τοῖς στρατιώταις τοῦ Διο-
 νυσίου κατελεεῖσθαι, καὶ τινὰς ἤδη θορυβεῖν. Ὁ
 δὲ Διονύσιος εὐλαβηθεὶς μὴ τινες τῶν στρατιωτῶν
 ἀποτολμήσωσιν ἐξαρκάζειν τὸν Φύτωνα, πιυσάμε-
 νος τῆς τιμωρίας, κατεπόντωσε τὸν αἰνχῆ μετὰ τῆς
 συγγενείας. Οὗτος μὲν οἷν ἀναξίως τῆς ἀρετῆς ἐκ-
 νόμοις περιέπεσε τιμωρίαις, καὶ πολλοὺς ἔσχε καὶ
 τότε τῶν Ἑλλήνων τοὺς ἀλγήσαντας τὴν συμφορὰν,
 καὶ μετὰ ταῦτα ποιητὰς τοὺς θρηνήσαντας τὸ τῆς
 περιτετείας ἐλεεινόν.

(C. 113.) Hoc tempore Galli Transalpini, pulsus Tyrrhenis (de
 quorum origine diversa lama fertur), regionem inter Apenninum
 et Alpes occuparant. Ex his Senones, novas ob nimium aestum sedes
 quaerentes, in Clusinorum agros hostiliter incurrebant. Ad
 quam rem cognoscendam legati Romani in Etruriam missi, contra
 ius gentium arma in Gallos cepere. Itaque Romam mittuntur, qui
 querantur iniurias, iniurisque violatores exposcant. Quod quum po-
 pulus, invitis et refragantibus patribus, abnueret: (C. 114.) hoc
 facto infensi Galli magna Romam exercitu petunt. Tribuni, quo-
 rum temeritate bellum contractum erat, iis obviam cum copiis sunt.
 Conserta pugna circa ripam Tiberis, magna editur strages; mut-

τοσμῶς, imperitos nandi aut invalidos, graves tegminibus hausere gurgites

113. Καθ' ὃν δὲ καιρὸν μάλιστα Ῥήγιον ἐπολιόρκει Λιονύσιος, οἱ κατοικοῦντες τὰ πέραν τῶν Ἄλπεων Κελτοί, τὰ στενὰ διελθόντες μεγάλαις δυνάμεσι, κατελάβοντο τὴν μεταξὺ χώραν τοῦ τε Ἀπεννίνου καὶ τῶν Ἄλπεων ὄρεων, ἐκβάλλοντες τοὺς κατοικοῦντας Τυρρήνους. Τούτους δ' ἔνιοι φασιν ἀπὸ τῶν ἐν Τυρρήνιαι δώδεκα πόλεων ἀποικισθῆναι· τινὲς δὲ φασὶ Πελασγούς, πρὸ τῶν Τρωϊκῶν ἐκ Θεταλίας φυγόντας τὸν ἐπὶ Δευκαλίωτος γειόμενον κατακλισμὸν, ἐν τούτῳ τῇ τόλῃ κατοικῆσαι. Τῶν οὖν Κελτῶν κατ' ἔθνη διελομένων τὴν χώραν, οἱ καλούμενοι Σέωνες ἔτυχον λαβόντες τὸν πορρῶσιτιω κείμενον λόφον τῶν ὄρεων παρὰ θάλατταν. Ὀντος δ' αὐτοῦ καυματώδους, δυσθετοῦντες, ἔσπευδον μετοικῆσαι, καὶ τοὺς νεωτέρους καθοπλίσαντες, ἀπέστειλαν ζητεῖν χώραν, ἐν ἣ κατοικήσουσιν. Εἰςβαλλόντες οὖν εἰς Τυρρήνιαν, καὶ τὸν ἀριθμὸν ὄντες περὶ τριςμυρίους, τὴν τῶν Κλουσίων χώραν ἐπόρθουν· καθ' ὃν δὴ χρόνον ὁ δῆμος ὁ τῶν Ῥωμαίων πρέσβεις ἀπέστειλεν εἰς Τυρρήνιαν, τοὺς κατασκευομένους τὴν στρατιάν τῶν Κελτῶν. Πισταγενόμενοι δὲ οἱ πρέσβεις εἰς Κλούσιον, καὶ θιωρήσαντες παράταξιν γενομένην, ἀνδρειότεροι μᾶλλον, ἢ φοροσιμώτεροι γενηθέντες, συμπαραετίξαντο τοῖς Κλουσίοις πρὸς τοὺς πολιορκοῦντας. Εὐήμερήσαντος δὲ θατέρου τῶν πρεσβευτῶν, καὶ τινα τῶν ἐνδοξοτέρων ἐπάρχων ἀποκτείναντος, γρόντες οἱ Κελτοὶ τὸ γεγονός, εἰς Ῥώμην πρέσβεις ἀπέστειλαν, τοὺς ἐξαιτήροντας τὸν

πρεσβευτήν, τὸν ἀδίκου πολέμου προκαταρξάμενον. Ἡ δὲ γερουσία τὸ μὲν πρῶτον ἔπειθε τοὺς πρεσβευτάς τῶν Κελτῶν χρήματα λαβεῖν περὶ τῶν ἠδικημένων· ὡς δ' οὐ προσεῖχον, ἐψηφίσαντο παραδοῦναι τὸν κατηγορούμενον. Ὁ δὲ πατήρ τοῦ μέλλοντος παραδίδουσθαι, τῶν χιλιάρχων εἰς ὧν, τῶν τὴν ὑπατικήν ἐξουσίαν ἐχόντων, προεκαλέσατο τὴν δίκην ἐπὶ τὸν δῆμον, καὶ δυνατὸς ὧν ἐπὶ τοῖς πλήθεσιν, ἔπεισεν ἄκυρον ποιῆσαι τὴν κρίσιν τῆς συγκλήτου. Ὁ μὲν οὖν δῆμος τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις πάντα πειθόμενος τῇ γερουσίᾳ, τότε πρῶτον ἤρξατο διαλύειν τὸ κριθὲν ὑπὸ τῆς συγκλήτου.

114. Οἱ δὲ τῶν Κελτῶν πρέσβεις παραγεννηθέντες εἰς τὸ σφέτερον στρατόπεδον, ἀπήγγειλαν τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀπόκρισιν. Ἐφ' ἣ μεγάλως ἀγανακτήσαντες, καὶ προσλαβόμενοι παρὰ τῶν ὁμοεθνῶν δύναμιν, ἐπ' αὐτὴν ἠπείγοντο τὴν Ῥώμην, ὄντες πλείους τῶν ἑπτακισμυρίων. Οἱ δὲ χιλίαρχοι τῶν Ῥωμαίων, ἐπὶ τῆς ἐνιαυσίας ἐξουσίας ὄντες, καὶ τὴν τῶν Κελτῶν ἔφοδον ἀκούοντες, ἅπαντας τοὺς ἐν ἡλικίᾳ καθώπλισαν. Ἐξελθόντες δὲ πανδημεὶ καὶ διαβάντες τὸν Τίβεριν, παρὰ τὸν ποταμὸν ἤγαγον τὴν δύναμιν σταδίους ὀγδοήκοντα· καὶ τῶν Γαλατῶν ἀπαγγελλομένων προσιέναι, διέταπτον τὸ στρατόπεδον. Τοὺς μὲν οὖν ἀνδρειοτάτους, διςμυρίους καὶ τετρακισχιλίους, ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ μέχρι τῶν λόφων διέταξαν· ἐπὶ δὲ τῶν ὑψηλοτάτων λόφων τοὺς ἀσθενεσιτάτους ἔστησαν. Οἱ δὲ Κελτοί, μακρὰν τὴν φάλαγγα παρεκτείνοντες, εἴτε κατὰ τύχην, εἴτε κατὰ

πρόνοιαν, τοὺς ἀρίστους ἔστησαν ἐπὶ τῶν λόφων.
 Ἄμα δὲ σάλπιγγες παρ' ἀμφοτέροις ἐσήμαινον, καὶ
 τὰ στρατόπεδα συνήεσαν εἰς μάχην μετὰ πολλῆς
 κραυγῆς. Οἱ δ' ἐπίλεκτοι τῶν Κελτῶν, ἀντιτετα-
 γμένοι τοῖς ἀσθενεστάτοις τῶν Ῥωμαίων, ῥαδίως
 αὐτοὺς ἀπὸ τῶν λόφων ἐτρέψαντο. Διόπερ τούτων
 ἀθρόως φευγόντων πρὸς τοὺς ἐν τῷ πεδίῳ Ῥωμαί-
 ουσ, αἱ τε τάξεις ἐπεταράττοντο, καὶ τῶν Κελτῶν
 ἐπικειμένων, καταπλαγέντες ἔφευγον. Τῶν δὲ πλεί-
 στων παρὰ τὸν ποταμὸν ὀρηשאίωντων, καὶ διὰ τὴν
 ταραχὴν ἀλλήλοις ἐμπιπτόντων, οὐχ ὑπηρετοῦν οἱ
 Κελτοί, τοὺς ἐσχάτους αἰεὶ φονεύοντες· διὸ καὶ τὸ
 πεδίον ἅπαν νεκρῶν κατεστρώθη. Τῶν δὲ φευγόν-
 των ἐπὶ τὸν ποταμὸν οἱ μὲν ἀνδρειότατοι μετὰ τῶν
 ὄπλων διενήχοντο, τὴν πανοπλίαν ἐν ἴσῳ καὶ τὴν
 ψυχὴν προτιμῶντες· σφοδροῦ δὲ τοῦ ρεύματος ὄν-
 τος, τινὲς μὲν ὑπὸ τοῦ βάρους τῶν ὄπλων καταδυό-
 μενοι διεφθείροντο, τινὲς δὲ μετὰ πολλῆς κακοπα-
 θείας ἐφ' ἰκανὸν διάστημα παρενεχθέντες, μόγις
 ἐσώθησαν. Ἐπικειμένων δὲ τῶν πολεμίων, καὶ πα-
 ρὰ τὸν ποταμὸν πολλοὺς ἀναιρῶντων, οἱ πλεῖστοι
 τῶν ὑπολειπομένων, ῥιπτοῦντες τὰ ὄπλα, διενήχοντο
 τὸν Τίβεριν.

(C. 115.) Hostibus terga caedentibus, maxima tamen pars inco-
 lumis Veios perfugit, unde non modo praesidii nihil, sed vix nun-
 tius cladis Romam rediit. Exanimati cives in arcem Capitolium-
 que concedunt, collatis eodem frumento rebusque pretiosissimis.
 Sed Galli, vacuam in urbem irrumpentes, experiri omnia et impet-
 tum facere in arcem statuunt; mox, adempta spe per vim atque
 arma subeundi, obsidionem parant.

115. Οἱ δὲ Κελτοί, πολλοὺς καὶ παρ' αὐτὸν τὸν
 ποταμὸν ἀνηρηκότες, οὐδ' οὕτως ἀφίσταντο τῆς φι-

λοτιμίας, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς διανηχομένους ἠκόντιζον· καὶ πολλῶν βελῶν ἀφιεμένων εἰς ἀθρόους τοὺς ἐν τῷ ποταμῷ, συνέβαινε μὴ διαμυρτάνειν τοὺς βιάλλοντας. Ὅθεν οἱ μὲν καιρίαις περιπεσόντες πληγαῖς, εὐθέως ἐτελεύτων· οἱ δὲ κατατραυματιζόμενοι, καὶ διὰ τὴν περὶ τὸ αἷμα ῥύσιν καὶ σφοδρότητα τοῦ ρεύματος ἐκλυόμενοι, παρεφέροντο. Τοιαύτης δὲ συμφορᾶς γενομένης περὶ τοὺς Ῥωμαίους, οἱ μὲν πλεῖστοι τῶν διασωθέντων πόλιν Βοιοῦς κατέλαβοντο, προσφάτως ὑφ' ἑαυτῶν κατεσκευασμένην, καὶ τὸν τε τόπον ὠχύρου κατὰ τὸ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκ τῆς φυγῆς σωζομένους ἀνελάμβανον· ὀλίγοι δὲ τῶν διανηξαμένων, ἀνοπλοὶ φυγόντες εἰς Ῥώμην, ἀπήγγειλαν πάντας ἀπολωλέναι. Τηλικούτων δ' αἰτυχημάτων γεγενημένων τοῖς ἐν τῇ πόλει καταλειμμένοις, εἰς ἀπορίαν ἄπικτες ἐνέπιπτον. Ἀνθίστασθαι μὲν γὰρ ἀδύνατον εἶναι διελάμβανον, ἀπάντων τῶν νέων ἀπολωλότων· φεύγειν δὲ μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν ἐπικίνδυνον ἦν λίαν, τῶν πολεμίων ἐγγὺς ὑπαρχόντων. Πολλοὶ μὲν οὖν τῶν ἰδιωτῶν παροίκιοι πρὸς τὰς ἀστυγείτονας πόλεις ἔφευγον· οἱ δ' ἄρχοντες τῆς πόλεως, παραθαρσύνοντες τὰ πλήθη, προσέειπτον ταχέως ἐπὶ τὸ Καπειώλιον τὸν τε σῆτον καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀναγκαίων ἀποκομίζειν. Οὗ γενηθέντος, ἔγεμον ἢ τ' ἀκρόπολις καὶ τὸ Καπειώλιον χωρὶς τῶν εἰς τροφήν ἀνηκόντων, ἀργυρίου τε καὶ χρυσοῦ, καὶ τῆς πολυτελεστάτης ἐσθῆτος, ὡς ἂν ἐξ ὅλης τῆς πόλεως εἰς ἓνα τόπον τῶν ἀγαθῶν συνηθροισμένων. Οὗτοι μὲν οὖν τὰ δυνα-

τὰ τῶν χρημάτων μετεκόμιζον, καὶ τὸν προειρημένον τόπον ᾠχύρου, ἀναστροφὴν ἔχοντες τρεῖς ἡμέρας. Οἱ γὰρ Κελτοὶ τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν διετέλεσαν ἀνακόπτοντες τὰς κεφαλὰς τῶν τετελευτηκότων, κατὰ τι πάτριον ἔθος· τὰς δὲ δύο παρὰ τὴν πόλιν στρατοπεδεύοντες, καὶ τὰ μὲν τείχη θεωροῦντες ἔρημα, κραυγὴν δὲ αἰσθόμενοι γινομένην, (ἣν ἐποίουν οἱ τὰ χρησιμώτατα μεταφέροντες εἰς τὴν ἀκρόπολιν,) ὑπελάμβανον ἐνεδρεῦειν ἑαυτοῖς τοὺς Ῥωμαίους. Τῇ τετάρτῃ δ' ἡμέρᾳ γνόντες τὴν ἀλήθειαν, τὰς τε πύλας ἐξέκοψαν, καὶ τὴν πόλιν ἐλυμαίνοντο, χωρὶς ὀλίγων οἰκιῶν ἐν τῷ Παλατίῳ. Μετὰ δὲ ταῦτα προσβολὰς ποιούμενοι καθ' ἡμέραν πρὸς ὄχυρους τόπους, οὐθὲν μὲν ἀξιόλογον ἔβλαπτον τοὺς ὑπεναντίους, ἑαυτῶν δὲ πολλοὺς ἀπέβαλλον· ὁμῶς δ' οὖν οὐκ ἀφίσταντο τῆς φιλοτιμίας, ἐλπίζοντες, εἰ μὴ βία κρατήσωσι, τῷ γε χρόνῳ πάντως, τῶν ἀναγκαίων ἐκλιπόντων, καταπονήσειν.

(C. 116.) Interim devicta Thuscorum gente, armis locupietati cives Romani, qui Veios confugerant, ad Capitolium obsidione liberandum appropierant. Nuntium inclusis perfert Pontius Cominius, impiger iuvenis, ingenti periculo in Capitolium evadens. Galli, vestigio notato humano, qua nuntius a Veiiis pervenerat, et ipsi, falsis custotibus, ascendere conantur; sed sacri Ianonis anseres insidias produnt, excitoque M. Manlio, arcem servant. Sic soluta obaidione, pacis conditiones fiunt. Accepta pecunia, Galli abeunt; instauratur Roma, sed vicis angustis et tortuosis; matronarum effusae ad patriam redimendam liberalitati honos additur.

116. Τῶν δὲ Ῥωμαίων ἐν τοιαύταις ταραχαῖς ὄντων, οἱ παροικοῦντες Τυρρῆνοι μετὰ δυνάμειν ἀδράς ἐπεπορεύοντο τὴν τῶν Ῥωμαίων χώραν λεηλατοῦντες, καὶ πολλῶν μὲν σωμάτων, οὐκ ὀλίγης δ'

ὠφελείας ἐγκρατεῖς ἐγένοντο. Οἱ δ' εἰς τοὺς Βοιοῦς
 τῶν Ῥωμαίων πεφευγότες, ἀπροςδοκῆτως τοῖς Τυρ-
 ρηνοῖς ἐπιπεσόντες, ἐτρέψαντο, καὶ τὴν τε λείαν
 ἀφείλοντο, καὶ τῆς παρεμβολῆς ἐκυρίευσαν. Ἐγκρα-
 τεῖς δὲ γινόμενοι πολλῶν ὄπλων, τοῖς τε ἀνόπλοις
 οὔσι διέδωκαν, καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς χώρας ἀθροίζον-
 τες καθώπλιζον· ἠβούλοντο γὰρ τοὺς εἰς τὸ Κα-
 πετώλιον συμπεφευγότας ἐκ τῆς πολιορκίας ἐξελέ-
 σθαι. Ἀπορούντων δ' αὐτῶν, ᾧ τρόπῳ δηλώσειαν
 τοῖς συγκεκλεισμένοις, διὰ τὸ τοὺς Κελτοὺς μεγάλας
 δυνάμεις περιστρατοπεδεύειν, Κομίνιος τις Πόντιος
 ὑπέσχετο παραθαυρῶναι τοὺς ἐν τῷ Καπετωλίῳ.
 Ὁρμήσας οὖν μόνος, καὶ διανηξάμενος νυκτὸς τὸν
 ποταμόν, ἔλαθε προσελθὼν τινα πέτραν τοῦ Καπε-
 τωλίου δὺςβατον· καὶ ταύτη μόγις ἑαυτὸν ἀνεκλύ-
 σασ, ἐδήλωσε τοῖς ἐν τῷ Καπετωλίῳ περὶ τῶν συνη-
 θροισμένων εἰς Βοιοῦς, καὶ διότι καιρὸν τηρήσαν-
 τες, ἐπιθήσονται τοῖς Κελτοῖς. Οὗτος μὲν οὖν κα-
 ταβὺς ἤπερ ἀνέβη, καὶ διακολυμβήσας τὸν Τίβεριν,
 εἰς Βοιοῦς ἀνέστρεψεν. Οἱ δὲ Κελτοὶ κατανοήσαν-
 τες τὰ ἔχνη τοῦ προσφάτως ἀναβεβηκότος, συνετά-
 ξαντο κατὰ τῆς αὐτῆς πέτρας ἀναβῆναι νυκτὸς. Διὸ
 καὶ περὶ μέσας νύκτας οἱ μὲν φύλακες παρεῖράθυ-
 μηκότες ἦσαν τῆς φυλακῆς, διὰ τὴν ὀχυρότητα τοῦ
 τόπου· τῶν δὲ Κελτῶν τινὲς κατὰ τῆς πέτρας προσ-
 ἀνέβησαν. Τοὺς μὲν οὖν φύλακας ἔλαθον· χῆνες δ'
 ἱεροὶ τῆς Ἥρας τρεφόμενοι, καὶ θεωρήσαντες ἀνα-
 βαίνοντας, κραυγὴν ἐποίουν. Συνδραμόντων δὲ τῶν

φυλάκων ἐπὶ τὸν τόπον, οὔτοι μὲν καταπλαγέντες, οὐκ εἰόλων προσελθεῖν· Μάρκος δὲ τις Μάλλιος, ἔνδοξος ἀνὴρ, ἐκβοηθήσας ἐπὶ τὸν τόπον, τῷ μὲν ξίφει τὴν χεῖρα τοῦ προσαναβαίνοντος ἀπέκοψε, τῷ δὲ θυρεῷ πατάξας εἰς τὸ σιῆθος, ἀπεκύλισεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς πέτρας. Παραπλησίως δὲ καὶ τοῦ δευτέρου προσαναβαίνοντος ἀπολομένου, οἱ λοιποὶ ταχέως πάντες ἔφυγον· ἀπορῥῶγος δὲ τῆς πέτρας οὔσης, ἅπαντες κατακρημνισθέντες ἐτελεύτησαν. Διόπερ πρεσβευομένων τῶν Ῥωμαίων περὶ διαλύσεως, ἐπέσθησαν, χιλίας λαβόντες λίτρας χρυσοῦ, τὴν πόλιν ἐκλιπεῖν, καὶ ἐκ τῆς Ῥωμαίων χώρας ἀπαλλαγῆναι. Ῥωμαῖοι δὲ, τῶν μὲν οἰκιῶν κατεσκαμμένων, τῶν δὲ πλείστων πολιτῶν ἀπολωλότων, ἔδωκαν ἐξουσίαν τῷ βουλομένῳ καθ' ὃν προήρηται τόπον οἰκίαν οἰκοδομεῖν, καὶ δημοσίας κεραμίδας ἐχορήγουν, αἱ μὲχρι τοῦ νῦν πολιτικαὶ καλοῦνται. Ἀπάντων οὖν πρὸς τὴν ἰδίαν προαίρεσιν οἰκοδομοῦντων, συνέβη τὰς κατὰ πόλιν ὁδοὺς στενὰς γειέσθαι, καὶ καμπὰς ἐχούσας· διόπερ ὕστερον αὐξηθέντες, οὐκ ἠδυνήθησαν εὐθείας ποιῆσαι τὰς ὁδοὺς. Λέγουσι δὲ τινες καὶ διότι τὸν χρυσοῦν κόσμον αἱ γυναῖκες εἰς τὴν κοινὴν σωτηρίαν εἰζερέγκασαι, ταύτης ἔτυχον παρα τοῦ δημοσίου τιμῆς, ὥστ' ἐξουσίαν ἔχειν ἐπ' ἀρμάτων ὀχεῖσθαι κατὰ τὴν πόλιν.

(C. 117.) Romanis, Gallorum incursione valde attritis, Volsæ bellum intulere. Domat hostes M. Furius, dictator creatus; mox Aequos etiam Hetruscosque vincit, et a Gallis aurum Romæ acceptum cum reliquis præda recuperat. Gallorum partem, ad lares redeuntem, per insidias Cerii conciderunt. Callisthenes, tricennale tempus decem libris complexus, ab hoc anno, quem pax Graecorum cum Artaxerxe inita Romæque per Gallos expugnatione maxime illustrem fecit, historiam suam exorsus est.

117. Ταπεινῶν δ' ὄντων τῶν Ῥωμαίων διὰ τὴν προειρημένην συμφορὰν, οἱ Οὐολοῦσκοι πρὸς αὐτοὺς πόλεμον ἐξήνεγκαν. Οἱ μὲν οὖν χιλίαρχοι τῶν Ῥωμαίων καταγράψαντες στρατιώτας, καὶ προαγαγόντες τὴν δύναμιν εἰς ὕπαιθρον, ἐν τῷ καλουμένῳ Μαρκίῳ κατεστρατοπέδευσαν, ἀπέχοντες ἀπὸ τῆς Ῥώμης σταδίους διακοσίους. Τῶν δὲ Οὐολούσκων μετὰ μείζονος στρατιῆς ἀντικαθημένον, καὶ τῇ παρεμβολῇ προσβαλόντων, οἱ κατὰ τὴν Ῥώμην, φοβηθέντες ὑπὲρ τῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, κατέστησαν αὐτοκράτορα μὲν Μάρκον Φούριον * * * * οὔτοι δὲ πάντας τοὺς ἐν ἡλικίᾳ καθοπλίσαντες, νυκτὸς ἐξῆλθον, καὶ καταλαβόντες ἅμ' ἡμέρα τοὺς Οὐολούσκους τῇ παρεμβολῇ προσμαχομένους, ἐπιφανέντες κατὰ νότου, ῥαδίως ἐτρέψαντο. Ἐξελθόντων δὲ καὶ τῶν ἐκ τῆς παρεμβολῆς, εἰς μέσον ἀποληφθέντες οἱ Οὐολοῦσκοι, σχεδὸν ἅπαντες κατεκόπησαν. Διόπερ τὸν ἔμπροσθεν χρόνον ἰσχυροὶ δοκοῦντες εἶναι, διὰ τὴν συμφορὰν ταύτην ἀσθενέστατοι τῶν περιοικούντων ἔθνῶν ἐγενήθησαν. Μετὰ δὲ τὴν μάχην ἀκούσας ὁ αὐτοκράτωρ πορθεῖσθαι Βῶλας πόλιν ὑπὸ Αἰκίων, τῶν νῦν Αἰκίκλων καλουμένων, ἀγαγὼν τὴν δύναμιν, τοὺς πλείστους τῶν

πολιορκούντων ἀνεΐλεν. Ἐκεῖθεν δ' ἀνέξευξεν εἰς Σούτριον, οὗσαν ἀποικίαν, ἣν οἱ Τυρρῆνοὶ βίαι κατειλήφεισαν. Προςπεσὼν οὖν ἄφνω τοῖς Τυρρῆνοῖς, πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἀνεΐλε, τὴν δὲ πόλιν ἀνέσωσε τοῖς Σουτρινίοις. Τῶν δ' ἀπεληλυθότων Γαλατῶν ἀπὸ Ῥώμης Οὐεάσκιον τὴν πόλιν σύμμαχον οὗσαν Ῥωμαίων πορφούντων, ἐπιθέμενος αὐτοῖς ὁ αὐτοκράτωρ, καὶ τοὺς πλείστους ἀποκτείνας, τῆς ἀποσκευῆς πάσης ἐκυρίευσεν, ἐν ἣ καὶ τὸ χρυσίον ἦν, ὃ εἰλήφεισαν εἰς Ῥώμην, καὶ σχεδὸν ἅπαντα τὰ διηρπασμένα κατὰ τὴν τῆς πόλεως ἄλωσιν. Τοσαῦτα δὲ διαπραξάμενος, διὰ τὸν φθόνον τῶν δημάρχων ἐκωλύθη θρίαμβον ἀγαγεῖν. Ἐνιοὶ δὲ φασιν αὐτὸν ἀπὸ Τούσκων θρίαμβον ἀγαγεῖν ἐπὶ λευκοῦ τεθρίππου, καὶ διὰ τοῦτο δυσὶν ὕστερον ἔτεσιν ὑπὸ τοῦ δήμου πολλοῖς χρήμασι καταδικασθῆναι· περὶ οὗ κατὰ τοὺς οἰκείους χρόνους ἐπιμνησθησόμεθα. Οἱ δ' εἰς τὴν Ἰαπυγίαν τῶν Κελτῶν ἐληλυθότες, ἀνέστρεψαν διὰ τῆς τῶν Ῥωμαίων χώρας· καὶ μετ' ὀλίγον ὑπὸ Κερίων ἐπιβουλευθέντες, νυκτὸς ἅπαντες κατεκόπησαν ἐν τῷ Τραυσίῳ πεδίῳ. Καλλισθένης δ' ὁ ἱστοριογράφος [τὴν τῶν Ἑλληνικῶν σύνταξιν] ἀπὸ τῆς κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν γενομένης εἰρήνης τοῖς Ἑλλησι πρὸς Ἀρταξέρξην τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα τὴν ἱστορίαν ἤρκει γράφειν· διελθὼν δὲ τριακονταετῆ χρόνον, ἔγραψε μὲν βίβλους δέκα, τὴν δὲ τελευταίαν κατέπαυσε τῆς συντάξεως εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Φιλομήλου τοῦ Φωκῆως κατάληψιν τοῦ ἐν

Δελφοῖς ἱεροῦ. Ἡμεῖς δ' ἐπεὶ πάρεσμεν ἐπὶ τὴν γυ-
νομένην τοῖς Ἑλλησιν εἰρήνην πρὸς Ἀρταξέρξην, καὶ
τὸν τῆς Ῥώμης ὑπὸ Γαλατῶν κένδυνον, κατὰ τὴν ἐν
ἀρχῇ πρόθεσιν, τοῦτο τὸ τέλος ποιησόμεθα τῆσδε
τῆς βίβλου.

DIODORI SICULI
BIBLIOTHECAE
HISTORICAE
QUAE SUPERSUNT.

AD

OPTIMORUM LIBRORUM FIDEM

ACCURATE EDITA.

EDITIO STEREOTYPA.

TOM. IV.

LIPSIAE
SUMPTIBUS OTTONIS HOLTZE.
1879

LIPSIÆ.

Impresserunt Metzger & Wittig.

Τ Α Δ Ε Ε Ν Ε Σ Τ Ι Ν

ΕΝ ΤΗ ΠΕΝΤΕΚΑΙΔΕΚΑΤΗ

ΤΩΝ ΔΙΟΔΩΡΟΥ ΒΙΒΛΩΝ.

Ὡς Πέρσαι Εὐαγόραν ἐν τῇ Κύπρῳ διεπολέμησαν.
Ὡς Λακεδαιμόνιοι παρὰ τὰς κοινὰς ὁμολογίας Μαντινεῖς μετώκισαν ἐκ τῆς πατρίδος.

Περὶ τῶν Διονυσίου τοῦ τυράννου ποιημάτων.

Περὶ τῆς Τηριβάζου συλλήψεως, καὶ τῆς ἀπολύσεως αὐτοῦ.

Περὶ τοῦ Γαῶ θανάτου, καὶ τῆς Ὀρόντιου καταγνώσεως.

Ὡς Ἀμύντας καὶ Λακεδαιμόνιοι πρὸς Ἀθηναίους ἐπολέμησαν.

Ὡς Λακεδαιμόνιοι τὴν Καθμεῖαν κατελάβοντο.

Ὡς τὰς Ἑλληνίδας πόλεις παρὰ τὰς συνθήκας κατεδουλώσαντο.

Κτίσις Φάρου νήσου κατὰ τὸν Ἀδρίαν.

Διονυσίου στρατεία εἰς τὴν Τυρρηνίαν, καὶ σὺλησις τοῦ ἱεροῦ.

Στρατεία Διονυσίου ἐπὶ Καρχηδονίους, καὶ νίκη, καὶ ἤττα.

Ὡς Θηβαῖοι τὴν Καδμείαν ἀπεκτήσαντο.

Ὡς Καρχηδόνιοι λοιμικῇ νόσῳ περιπεσόντες ἐκινδύ-
νευσαν.

Περὶ τοῦ Βοιωτικοῦ πολέμου καὶ τῶν πραχθέντων
ἐν αὐτῷ.

Τριβαλλῶν στρατεία ἐπὶ Ἀβδηρα.

Στρατεία Περσῶν ἐπ' Αἴγυπτον.

Ὡς Θηβαῖοι Λακεδαιμονίους ἐπιφανεστάτη μάχῃ
νικήσαντες ἐν Λεύκτροις, ἀντεποίησαντο τῆς τῶν
Ἑλλήνων ἡγεμονίας.

Τὰ πραχθέντα Θηβαίοις κατὰ τὰς εἰς Πελοπόννη-
σον εἰσβολάς.

Περὶ τῆς Ἰφικράτους ἀγωγῆς, καὶ τῶν εὕρημένων
ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὰς στρατείας.

Στρατεία Λακεδαιμονίων ἐπὶ Κέρκυραν.

Περὶ τοῦ γενομένου σεισμοῦ καὶ κατακλυσμοῦ περὶ
τὴν Πελοπόννησον, καὶ τῆς φανείσης ἐν οὐρανῷ
λαμπάδος.

Ὡς παρὰ τοῖς Ἀργείοις ἐγένετο πολὺς φόνος ὁ κλη-
θεὶς σκυταλισμός.

Περὶ Ἰάσωνος τοῦ Φερῶν τυράννου, καὶ τῶν διαδό-
χων αὐτοῦ.

Μεσσήνης συνοικισμὸς ὑπὸ Θηβαίων.

Στρατεία Βοιωτῶν εἰς Θετταλίαν.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ

ΤΟΥ ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ

ΒΙΒΛΟΣ ΠΕΝΤΕΚΑΙΔΕΚΑΤΗ.

A bello Artaxerxis, regis Persarum, in Cyprum eiusque regem Evagoram, usque ad Philippum, Macedoniae regem.

Prooemio pauca praefatus de iudicandi libertate ad scribendam historiam necessaria, novae periodi terminos constituit: principium quidem bellum Persarum Cypricum, finem autem regni Philippi auspicia.

ΠΑΡ' ὄλην τὴν πραγματείαν εἰωθότες χρήσασθαι τῇ συνήθει τῆς ἱστορίας παρόησῃα, καὶ τοῖς μὲν ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἐπὶ τῶν καλοῦν ἔργων τὸν δίκαιον ἐπιλέγειν ἔπαινον, τοὺς δὲ φαύλους, ὅταν ἐξαμαρτάνωσιν, ἀξιοῦν δικαίας ἐπιτιμήσεως· διὰ τοῦ τοιοῦτου τρόπου νομιζομεν τοὺς μὲν εὖ πεφυκότας πρὸς ἀρετὴν, τῷ διὰ τῆς δόξης ἀθανατισμῷ, προτρέψεσθαι ταῖς καλλίσταις ἐγχειρεῖν πράξεσι· τοὺς δὲ τὴν ἐναντίαν ἔχοντας διάθεσιν, ταῖς ἡρμοττούσαις βλασφημίαις ἀποτρέψειν τῆς ἐπὶ τὴν κακίαν ὁρμῆς. διὸ καὶ τῇ γραφῇ παρόντες ἐπ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ἐν οἷς

Λακεδαιμόνιοι περὶ Λεῦκτρα παραδόξως ἠτιηθέντες,
 μεγάλη περιέπεσον συμφορᾷ, καὶ πάλιν περὶ Μαν-
 τίνειαν πταίσαντες ἀνελπίστως, ἀπέβαλον τὴν τῶν
 Ἑλλήνων ἡγεμονίαν· ἠγοῦμεθα δεῖν τὴν ὑπόστασιν
 τῆς γραφῆς διαφυλάττειν, καὶ τὴν ἀρμότιουσαν ἐπι-
 τήμησιν τοῖς Λακεδαιμονίοις ποιήσασθαι. τίς γὰρ
 ἂν οὐχ ἠγήσαιο κατηγορίας αὐτοὺς ἀξίους ὑπάρ-
 χειν, οἵτινες παρὰ τῶν προγόνων παραλαβόντες ἡγε-
 μονίαν κάλλιστα τεθεμελιωμένην, καὶ ταύτην διὰ
 τὴν ἀρετὴν τῶν προγόνων διαφυλαχθεῖσαν ἔτη πλείω
 τῶν πεντακοσίων, οἱ τότε Λακεδαιμόνιοι διὰ τὴν
 ἑαυτῶν ἀβουλίαν καταλυθεῖσαν ἐπεῖδον, οὐκ ἀλόγως.
 οἱ μὲν γὰρ πρὸ αὐτῶν βεβιωκότες, πολλοῖς φόνοις
 καὶ μεγάλοις κινδύνοις τὴν τηλικαύτην κατεκτήσαντο
 δόξαν, ἐπιεικῶς καὶ φιλανθρώπως προσφερόμενοι
 τοῖς ὑποτεταγμένοις· οἱ δὲ μεταγενέστεροι, βιαίως
 καὶ χαλεπῶς χρώμενοι τοῖς συμμάχοις, ἔτι δὲ πολέ-
 μους ἀδίκους καὶ ὑπερηφάνους ἐνιστάμενοι πρὸς τοὺς
 Ἕλληνας, οὐκ ἀλόγως ἀπέβαλον τὴν ἀρχὴν, διὰ τὰς
 ἰδίας ἀβουλίας. ἐν γὰρ ταῖς συμφοραῖς αὐτῶν, τὸ
 μῖσος τῶν ἀδικουμένων ἔλαβε καιρὸν ἀμύνασθαι
 τοὺς προηδικηκότας· καὶ τοῖς ἐκ προγόνων ἀνικῆ-
 τοις γεγονόσι τοσαύτη καταφρόνησις ἐπηκολούθη-
 σεν, ὅσην εἰκὸς ἐστὶ γενέσθαι κατὰ τῶν ἀναιρούντων
 τὰς τῶν προγόνων ἀρετάς. τοιγαροῦν Θηβαῖοι μὲν,
 οἱ πρότερον ἐπὶ πολλὰς γενεὰς τοῖς κρείττοσιν ὑπο-
 τεταγμένοι, τότε τοὺς Λακεδαιμονίους ἀνελπίστως
 νικήσαντες ἡγεμόνες κατέστησαν τῶν Ἑλλήνων· Λα-
 κεδαιμόνιοι δὲ, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς ἡγεμονίας,

οὐδέ ποτ' ἠδυνήθησαν ἀναλαβεῖν τὸ τῶν προγόνων ἀξίωμα. ἡμεῖς δὲ τούτοις ἀρκοῦντως ἐπιτετιμηκότες, ἐπὶ τοὺς συνεχεῖς τῆς ἱστορίας μεταβησόμεθα πρὸς τῇ γραφῇ χρόνους. ἡ μὲν οὖν πρὸ ταύτης βίβλος, οὕσα τῆς ὅλης συντάξεως τεσσαρεσκαίδεκάτη, τὸ τέλος ἔσχε τῶν πράξεων εἰς τὸν Ῥηγίνων ἀνδραποδισμόν ὑπὸ Διονυσίου, καὶ τὴν ἄλωσιν τῆς Ῥώμης ὑπὸ Γαλατῶν· ἧτις ἐγένετο κατὰ τὸν προηγουμένον ἐνιαυτὸν τῆς Περσῶν στρατείας εἰς Κύπρον, ἐπ' Εὐαγόραν τὸν βασιλέα· ἐν ταύτῃ δὲ ἀρχὴν ἀπὸ τούτου τοῦ πολέμου ποιησάμενοι, καταλήξομεν ἐπὶ τὸν προηγουμένον ἐνιαυτὸν τῆς Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου βασιλείας.

Olymp. XCVIII, 3. Belli Persarum in Evagoram initium. Apparatus terrestris et navalis ab utraque parte describitur.

2. Ἐπ' ἀρχοντος γάρ Ἀθήνησι Μυστιχίδου, Ῥωμαῖοι μὲν ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχους τρεῖς κατέστησαν, Μάρκον Φούριον, ἔτι δὲ Γαῖον καὶ Αἰμίλιον. ἐπὶ δὲ τούτων, Ἀρταξέρξης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἐστράτευσεν ἐπ' Εὐαγόραν τὸν Κύπρον βασιλέα. πολὺν δὲ χρόνον ἀσχοληθεὶς περὶ τὰς εἰς τὸν πόλεμον παρασκευάς, συνεστήσατο δύναμιν ναυτικὴν τε καὶ πεζικὴν μεγάλην. τὸ μὲν γὰρ πεζὸν στράτευμα μυριάδων ἦν τριάκοντα, σὺν ἰππεῦσι· τριήρεις δὲ κατεσκεύασε πλείους τῶν τριακοσίων, στρατηγούς δ' ἀπέδειξε τῆς πεζῆς δυνάμεως Ὀρόντην κηδεστὴν, τῆς δὲ ναυτικῆς Τηρίβαζον, ἄνδρα μεγάλης ἰπποδοχῆς τυγχάνοντα παρὰ τοῖς Πέρσαις. οὗτοι δὲ παραλαβόντες τὰ, δυνάμεις ἐν Φωκαίᾳ, καὶ Κύμῃ,

κατήντησαν εἰς Κιλικίαν, καὶ περαιοιθέντες εἰς Κύπρον, εὐεργῶς διώκουν τὸν πόλεμον. ὁ δ' Εὐαγόρας πρὸς μὲν τὸν Ἄκοριν τὸν Αἰγυπτίων βασιλέα, πολέμιον ὄντα Περσῶν, συμμαχίαν ἐποίησατο, καὶ δύνάμιν ἀξιόλογον παρ' αὐτοῦ προσελάβετο· παρ' Ἐκατόμου δὲ τοῦ Καρίας δυνάστου λάθρα συμπράττωντος αὐτῷ χρημάτων ἔλαβε πλῆθος εἰς διατροφὴν ξενικῶν δυνάμεων. ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους τοὺς ἄλλοτρίως ἔχοντας πρὸς Πέρσας, τοὺς μὲν λιθραίως, τοὺς δὲ καὶ φανερωῶς ἐπεσπύσατο, κοινωνήσοντας τοῦ Περσικοῦ πολέμου. ἐκυρίευε δὲ κατὰ μὲν τὴν Κύπρον τῶν πόλεων σχεδόν τι τὸ πλεόν, κατὰ δὲ τὴν Φοινίκην, Τύρου καὶ τινων ἐτέρων. εἶχε δὲ τριήρεις μὲν ἑννεήκοντα καὶ τούτων ὑπῆρχον Τύρριοι μὲν εἴκοσι, Κύπριοι δ' ἑβδομήκοντα· στρατιώτας δ' ἰδίους μὲν ἑξακισχιλίους, παρὰ δὲ τῶν συμμάχων πολλῷ τούτων πλείους. πρὸς δὲ τούτοις, μισθοφόρους πολλοὺς ἐξενολόγει, ἔχων χρημάτων δαψίλειαν. ἔπεμψε δ' αὐτῷ καὶ ὁ τῶν βαρβάρων βασιλεὺς στρατιώτας οὐκ ὀλίγους, καὶ ἄλλοι τινὲς, οἱ ἐν ὑποψίαις ὄντες τῷ τῶν Περσῶν βασιλεῖ.

Ob commeatus penuriam in Persarum castris seditio orta. Tota classis dimissa in Ciliciam, inde frumenti copiam allert. Evagoras, acceptis ex Aegypto pluribus navibus, proelium navale committere parat. Fit pugna atrocissima, qua tandem Cyprii vincuntur.

3. Οὗτος μὲν οὖν τοσαύτας ἀφορμὰς ἔχων, τεθαρσύνετός τε συγκατέβαινε εἰς τὸν πόλεμον· καὶ πρῶτον μὲν, ληστρικὰς ἔχων ναῦς οὐκ ὀλίγας, ἐφήδρευσε ταῖς κομιζομέναις τῶν πολεμίων ἀγοραῖς, καὶ τὰς μὲν αὐτῶν διέφθειρεν ἐν θαλάττῃ, τὰς δὲ διεκώ-

λυσειν, ενίας δε αφείλετο. διὸ καὶ τῶν ἐμπόρων μὴ
 τολμώντων εἰς τὴν Κύπρον παρακομίζειν σῖτον, με-
 γάλων δὲ δυνάμεων ἠθροισμένων εἰς τὴν νῆσον, ταχὺ
 σιτοδεία κατέσχε τὸ τῶν Περσῶν στρατόπεδον· τῆς
 δ' ἀπορίας γενομένης εἰς στάσιν, οἱ μισθοφόροι τῶν
 Περσῶν ἐπὶ τοὺς ἡγεμόνας ὀρμήσαντες, καὶ τινὰς
 ἀνελόντες, ταραχῆς καὶ στάσεως ἐνέπλησαν τὸ στρα-
 τόπεδον. μόγις δ' οἱ στρατηγοὶ τῶν Περσῶν, καὶ ὁ
 τῆς ναυτικῆς δυνάμεως ἡγούμενος, ὀνομαζόμενος δὲ
 Γαῶ, κατέπλευσαν τὴν στάσιν. πλεύσαντες δὲ τῷ
 παντὶ στόλῳ, καὶ σίτου πλῆθος ἐκ τῆς Κιλικίας πα-
 ρακομίσαντες, πολλὴν παρέσχον τῆς τροφῆς τὴν δα-
 ψίλειαν. τῷ δ' Εὐαγόρῃ πλῆθος σίτου ἰκανὸν ὁ βα-
 σιλεὺς Ἄκορις ἐκ τῆς Αἰγύπτου παρεκόμισε, καὶ χρή-
 ματα καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἰκανὴν ἐξέπεμψεν.
 ὁ δ' Εὐαγόρας ὄρων ἑαυτὸν πολὺ λειπόμενον τῇ
 ναυτικῇ δυνάμει, ἐξήκοντα μὲν ναῦς ἄλλας προσε-
 πλήρωσε, πενήκοντα δὲ παρὰ Ἀκόριδος ἐξ Αἰγύπτου
 μετεπέμψατο, ὥστε τὰς πάσας τριήρεις ἔχειν διακο-
 σίας. ταύτας δὲ κοσμήσας πρὸς ναυμαχίαν καταπλη-
 κτικῶς, καὶ συνεχεῖς διαπείρας καὶ γυμνασίους ποιού-
 μενος, ἤτοιμάζετο πρὸς ναυμαχίαν· διὸ καὶ τοῦ βα-
 σιλικοῦ στόλου παραπλέοντος εἰς Κίτιον, ἀπροσδο-
 κήτως ἐπιπλεύσας ταῖς ναυσὶ συντεταγμέναις, πολλὰ
 τῶν Περσῶν ἐπλεονέκτει. ἐπέβαλε γάρ συντεταγμέ-
 ναις ναυσὶν ἐπὶ ἀσυντάκτους, καὶ προβεβουλευμένοις
 ἀνδράσι πρὸς ἀπροσδοκῆτους ἀγωνιζόμενος, εὐθύς
 ἐν τῇ πρώτῃ συστάσει τὴν νίκην προκατεσκεύασεν.
 ἀθρόαις γάρ ταῖς τριήρεσιν ἐπιπλεύσας ἐπὶ διεσπαρ-

μένας καὶ τεταραγμένας, ἃς μὲν διέφθειρον, ἃς δ' ἐχειροῦτο. ὅμως δὲ τοῦ τε ναυάρχου τῶν Περσῶν Γαῶ καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων γενναίως ὑποστάντων, ἐγένετο ναυμαχία καρτερὰ, καθ' ἣν ὁ Εὐαγόρας τὸ μὲν πρῶτον ὑπερεῖχεν, ὕστερον δὲ Γαῶ μετὰ τοῦ βάρους ἐπενεχθέντος καὶ γενναίως ἀγωνισαμένου, συνέβη φυγεῖν τοὺς περὶ τὸν Εὐαγόραν, καὶ πολλὰς τῶν τριήρων ἀποβαλεῖν.

Quo facto Persae Salaminem oppugnant. Evagoras, urbe elapsus, in Aegyptum confugit, nova auxilia petens.

4. Οἱ δὲ Πέρσαι, τῇ ναυμαχίᾳ νικήσαντες, εἰς Κίτιον πόλιν ἀμφοτέρας τὰς δυνάμεις ἤθροισαν. ἐκ ταύτης δ' ὀρμώμενοι, πολιορκίαν συνεστήσαντο πρὸς τῇ Σαλαμῖνι, καὶ τὴν πόλιν ἐπόρθουν κατὰ γῆν ἄμα καὶ κατὰ θάλατταν. καὶ Τηρίβαζος μὲν μετὰ τὴν ναυμαχίαν διαβὰς εἰς Κιλικίαν, κἀκεῖθεν πορευθεὶς πρὸς τὸν βασιλέα, τὴν τε νίκην ἀπήγγειλε, καὶ διασχίλια τάλαντα πρὸς τὸν πόλεμον ἀπεκόμισεν. Εὐαγόρας δὲ, πρὸ μὲν τῆς ναυμαχίας παρὰ θάλατταν πεζῇ συμβαλὸν μέρει τῆς πεζικῆς δυνάμειος, ἐπροτέρησε, καὶ πρὸς τὸ μέλλον εὐθαρσῆς καθειστήκει· τῇ δὲ ναυμαχίᾳ πταίσας, καὶ συγκλεισθεὶς εἰς πολιορκίαν, ἀθύμως εἶχεν. ὅμως δὲ κρίνας ἔχουσθαι τοῦ πολέμου, Πυθαγόραν μὲν τὸν υἱὸν ἀπέλιπεν, ἡγεμόνα τῶν ὄλων ποιήσας ἐν τῇ Κύπρῳ· αὐτὸς δ' ἀναλαβὼν δέκα τριήρεις, νυκτὸς ἔλαθε τοὺς πολεμίους ἐκπλεύσας ἐκ τῆς Σαλαμῖνος. κομισθεὶς δ' εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ συντυχὼν τῷ βασιλεῖ, παρεκάλεισεν αὐτὸν ἐρόωμένως ἀντέχεσθαι τοῦ πολέ-

μου, καὶ κοινὸν ἡγεῖσθαι τὸν πρὸς τοὺς Πέρσας πόλεμον.

Inter ea Lacedaemonios pacis poenituit, qua pristinum Graeciae principatum amiserant. Itaque in civitatibus seditiones excitant; ruptoque foedere, singulas sub imperio subiiciunt. Mantineenses contra eos Atheniensium implorant auxilium. Quo facto novum in Graecia bellum commovetur.

5 Ἄμα δὲ τούτοις προτιτομένοις, Λακεδαιμόνιοι μὲν ἔγνωσαν στρατεύειν ἐπὶ τὴν Μαντινείαν, οὐδὲν φροντίσαντες τῶν γεγενημένων σπονδῶν, διὰ τοιαύτης αἰτίας. προὔπαρχούσης τῆς Ἑλληνικῆς κοινῆς εἰρήνης ἐπὶ Ἀνταλκίδου (καθ' ἣν αἱ πόλεις ἅπασαι τὰς μὲν φρουρὰς ἀπειρίψαντο, τὴν δ' αὐτονομίαν καθ' ὁμολογίαν παρέλαβον) Λακεδαιμόνιοι φύσει φιλαρχοῦντες καὶ πολεμικοὶ ταῖς αἰρέσεσιν ὄντες, τὴν εἰρήνην ὥσπερ βαρὺ φορτίον οὐχ ὑπέμενον, τὴν δὲ προγεγενημένην τῆς Ἑλλάδος δυναστείαν ἐπιποθοῦντες, μετέωροι ταῖς ὁρμαῖς ὑπῆρχον πρὸς καινοτομίαν. εὐθύς οὖν τὰς μὲν πόλεις συνετάραττον, καὶ διὰ τῶν ἰδίων φίλων στάσεις ἐγκατεσκεύαζον ἐν αὐταῖς. ὧν ἔνιαι πιθανὰς ἀφορμὰς αὐτοῖς παρέσχοντο τῆς ταραχῆς. ἀπολαβοῦσαι γὰρ τὰς αὐτονομίας, λόγῳ ἀπῆλθον παρὰ τῶν ἐπεισιμηκότων ἐπὶ τῆς Λακεδαιμονίων ἡγεμονίας. πικρῶν δὲ τῶν ἐλέγχων γινομένων, διὰ τὸ μισητικαεῖν τοὺς δήμους, καὶ πολλῶν φυγαδευομένων, ἀπέδειξαν ἑαυτοὺς βοηθοὺς τοῖς καταστασιαζομένοις. ὑποδεχόμενοι δὲ τούτους, καὶ μετὰ δυνάμει ἐκπέμποντες ἐπὶ τὰς καθόδους, καταδουλοῦντο τὸ μὲν πρῶτον τὰς ἀσθενεστέρας πόλεις· μετὰ δὲ ταῦτα καὶ τὰς ἀξιολογωτέρας καταπολεμοῦντες, ὑπηκόους ἐποιοῦν, οὐδέ δύο ἔτη φυλάξαντες τὰς

κοινὰς σπορδὰς. πλησιόχωρον δ' οὖσαν τὴν τῶν Μαι-
τινέων πόλιν, καὶ πλῆθος ἀνδρῶν ἀκλίμων ἔχουσαν,
ὑπώπειυσαν αὐτῆς τὴν αὔξησιν τὴν γινομένην ἐκ τῆς
εἰρήνης, καὶ τὰ φρονήματα τῶν ἀνδρῶν ἔσπευδον τα-
πεινῶσαι· διὸ καὶ τὸ μὲν πρῶτον πρέσβεις ἀποστεί-
λαντες πρὸς τὴν Μαντίνειαν, προσέτατον τὰ μὲν
τείχη καθελεῖν, αὐτοὺς δὲ μετοικῆσαι πάντας εἰς τὰς
ἀρχαίας πέντε κώμας, ἐξ ὧν εἰς τὴν Μαντίνειαν τὸ
παλαιὸν συνώκησαν. οὐδενὸς δὲ αὐτοῖς προσέχοντος,
δύναμιν ἐκπέμψαντες, ἐπολιόρχουν τὴν πόλιν. οἱ δὲ
Μαντινεῖς, εἰς τὰς Ἀθήνας πρέσβεις ἀποστείλαντες,
ἤξιον ἑαυτοῖς βοηθῆσαι. οὐ προαιρουμένων δὲ τῶν
Ἀθηναίων παραβαίνειν τὰς κοινὰς συνθήκας, ὅμως
καθ' αὐτοὺς ὑποστάντες τὴν πολιορκίαν, εὐρῶστως
ἠμύνοντο τοὺς πολεμίους. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἑλ-
λάδα τοῦτον τὸν τρόπον καινῶν πολέμων ἀρχὴν
ἐλάμβανε.

In Sicilia Dionysius ob pacem ac diuturnum otium poetarum studia sectatur. Philoxenus poeta inter familiares imprimis carus; sed ob indicia liberiora et facetias asperiores in latomias damnatus.

6. Κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν Διονύσιος ὁ τῶν Συ-
ρακουσίων τύραννος, ἀπολελυμένος τῶν πρὸς Καρχη-
δονίους πολέμων, πολλὴν εἰρήνην καὶ σχολὴν εἶχε·
διὸ καὶ ποιήματα γράφειν ὑπεστήσατο μετὰ πολ-
λῆς σπουδῆς, καὶ τοὺς ἐν τούτοις δόξαν ἔχοντας με-
τεπέμπετο, καὶ προτιμῶν αὐτοὺς συνδιέτριβε, καὶ
τῶν ποιημάτων ἐπιστάτας καὶ διορθωτὰς εἶχεν. ὑπὸ
δὲ τούτων διὰ τὰς εὐεργεσίας τοῖς πρὸς χάριν λόγοις
μετεωριζόμενος, ἐκαυχᾶτο πολὺ μᾶλλον ἐπὶ τοῖς ποι-
ήμασιν, ἢ τοῖς ἐν πολέμῳ κατορθώμασι. τῶν δὲ συν-

ὄντων αὐτῷ ποιητῶν Φιλόξενος ὁ διθυραμβοποιός, μέγιστον ἔχων ἀξίωμα κατὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἰδίου ποιήματος, κατὰ τὸ συμπύσιον ἀναγνωσθέντων τῶν τοῦ τυράννου ποιημάτων μοχθηρῶν ὄντων, ἐπερωτήθη περὶ τῶν ποιημάτων, τίνα κρίσιν ἔχει; ἀποκριναμένου δ' αὐτοῦ παρόρησιωδέστερον, ὁ μὲν τύραννος, προσκόψας τοῖς ῥήθεϊσι, καὶ καταμεμψάμενος ὅτι διὰ φθόρον ἐβλυσφήμησε, προσέταξε τοῖς ὑπηρέταις παραχοῆμα ἀπάγειν εἰς τὰς λατομίας. τῇ δ' ὑστεραίᾳ τῶν φίλων παρακαλούντων συγγνώμην δοῦναι τῷ Φιλοξένῳ, διαλλαγεῖς αὐτῷ πάλιν τοὺς αὐτοὺς παρέλαβεν ἐπὶ τὸ συμπύσιον. προβαίνοντος δὲ τοῦ πότου, καὶ πάλιν τοῦ Διονυσίου καυχωμένου περὶ τῶν ἰδίων ποιημάτων, καὶ τινὰς στίχους τῶν δοκούντων ἐπιτετεῦχθαι προενεγκαμένου, καὶ ἐπερωτιῶντος, ποῖά τινα σοὶ φαίνεται, τί ποιήματα ὑπάρχειν; ἄλλο μὲν οὐδὲν εἶπε, τοὺς δ' ὑπηρέτας τοῦ Διονυσίου προσκαλεσάμενος, ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀπαγαγεῖν εἰς τὰς λατομίας. τότε μὲν οὖν διὰ τὴν εὐτραπελίαν τῶν λόγων μειδιάσας ὁ Διονύσιος, ἤνεγκε τὴν παρόρησιαν, τοῦ γέλωτος τὴν μέμψιν ἀμβλύνοτος· μετ' ὀλίγον δὲ τῶν γνωρίμων ἅμα καὶ τοῦ Διονυσίου παραιτουμένων τὴν ἄκαιρον παρόρησιαν, ὁ Φιλόξενος ἐπηγγείλατο παραδόξῳν τινα ἐπαγγελίαν. ἔφη γὰρ διὰ τῆς ἀποκρίσεως τηρήσειν ἅμα καὶ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν εὐδόκησιν τοῦ Διονυσίου. καὶ οὐ διεψεύσθη. τοῦ γὰρ τυράννου προενεγκαμένου τινὰς στίχους ἔχοντας ἔλεεινὰ πάθη, καὶ ἐρωτήσαντος ποῖά τινα φαίνεται τὰ ποιήματα; εἶπεν, οἰκτρὰ, διὰ τῆς ἀμ-

φιβολίας ἀμφοτέρα τηρήσας· ὁ μὲν γὰρ Διονύσιος ἐδέξατο τὰ οἰκτιρὰ εἶναι ἕλεινὰ καὶ συμπαθείας πλήρη, τὰ δὲ τοιαῦτα εἶναι ποιητῶν ἀγαθῶν ἐπιτεύγματα, ὅθεν ὡς ἐπηνεκότεα αὐτὸν ἀπεδέχετο· οἱ δ' ἄλλοι, τὴν ἀληθινὴν διάνοιαν ἐκδεξάμενοι, πᾶν τὸ οἰκτιρὸν ἀποτεύγματος φύσιν εἰρησθαι διελάμβανον.

Simile fatum Plato philosophus habuit, a Dionysio inter servitia venditus. post philosophorum symbolis redemptus. Poëmata sua Dionysius in panegyri Olymp. recitare iubet; sed risu sunt excepta. Quo audito primo in aegritudinem, deinde in furorē incidit. Furoris exempla asseruntur.

7. Παραπλήσιον δὲ συνέβη καὶ περὶ Πλάτωνα τὸν φιλόσοφον γενέσθαι. μεταπεμψάμενος γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον, τὸ μὲν πρῶτον ἀποδοχῆς ἡξίου τῆς μεγίστης, ὁρῶν αὐτὸν παρόρησιαν ἔχοντα ἀξίαν τῆς φιλοσοφίας· ὕστερον δ' ἔκ τινων λόγων προσκόψας αὐτῷ, παντελῶς ἀπηλλοτριώθη, καὶ προαγαγὼν εἰς τὸ πρατήριον, ὡς ἀνδράποδον ἀπέδοτο μνῶν εἰκοσιν. ἀλλὰ τοῦτον μὲν οἱ φιλόσοφοι συνελθόντες ἐξηγόρασαν, καὶ ἐξαπέστειλαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, φιλικὴν νοθεσίαν ἐπιφθεγξάμενοι, διότι δεῖ τὸν φιλόσοφον τοῖς τυράννοις ἢ ὡς ἡκιστα, ἢ ὡς ἡδιστα ὀμιλεῖν. ὁ δὲ Διονύσιος, τῆς εἰς τὰ ποιήματα σπουδῆς οὐκ ἀφιστάμενος, εἰς μὲν τὴν Ὀλυμπιακὴν πανήγυριν ἐξαπέστειλε τοὺς εὐφωνοτάτους τῶν ὑποκριτῶν, διαθησομένους ἐν τοῖς ὄχλοις μετ' ὧδῆς τὰ ποιήματα. οὗτοι δὲ τὸ μὲν πρῶτον διὰ τὴν εὐφωνίαν ἐξέπληττον τοὺς ἀκούοντας· μετὰ δὲ ταῦτα ἀναθεωρήσεως γενομένης, κατεφρονήθησαν καὶ

πολὺν ἀπηνέγκαντο γέλωτα. ὁ δὲ Διονύσιος, ἀκούσας τὴν τῶν ποιημάτων καταφρόνησιν, ἐνέπεσεν εἰς ὑπερβολὴν λύπης. αἰεὶ δὲ μῦλλον τοῦ πάθους ἐπίτασιν λαμβάνοντος, μανιώδης διάθεσις κατέσχε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ φθονεῖν αὐτῷ φάσκων ἅπαντας, τοὺς φίλους ὑπώπιενεν ὡς ἐπιβουλεύοντας· καὶ πέρας, ἐπὶ τοσοῦτο προῆλθε λύπης καὶ παρακοπῆς, ὥστε τῶν φίλων πολλοὺς μὲν ἐπὶ ψευδέσιν αἰτίαις ἀνελεῖν, οὐκ ὀλίγους δὲ καὶ ἐφυγάδευσεν. ἐν οἷς ἦν Φίλιστος καὶ Λεπτίνης ὁ ἀδελφός, ἄνδρες διαφέροντες ἀνδρεία, καὶ πολλὰς καὶ μεγάλας χρείας ἐν τοῖς πολέμοις αὐτῷ παρεσχημένοι. οὗτοι μὲν οὖν, φυγόντες εἰς Θουρίους τῆς Ἰταλίας, καὶ παρὰ τοῖς Ἰταλιώταις μεγάλης ἀποδοχῆς τυγχάνοντες, ἕστερον δεηθέντες τοῦ Διονυσίου διηλλάγησαν, καὶ κατελθόντες εἰς τὰς Συρακούσας, εἰς τὴν προὔπαρξασαν εὖνοϊαν ἀποκατεσιτάθησαν· ὁ δὲ Λεπτίνης ἔγρημε τὴν Διονυσίου θυγατέρα. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν.

Olymp. XCVIII, 4. Evagoras ex Aegypto redux pacis expetit conditiones. Iniquissimas proponit Teribazus. Interea Teribazus falsa criminatione ab Oroute accusatus, in vincula conicitur. Iudicium de eo rex, tum bello Cadusiano occupatus, differt.

8. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Δεξιθέου, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Λεύκιον Λουκρήτιον, καὶ Σερούϊον Σουλπίκιον. ἐπὶ δὲ τούτων Εὐαγόρας μὲν ὁ τῶν Σαλαμινίων βασιλεὺς ἤκεν εἰς Κύπρον ἐξ Αἰγύπτου, κομίζων χρήματα παρὶ Ἀχόριδος τοῦ βασιλέως Αἰγύπτου, ἐλάτιονα τῶν προσδοκηθέντων. καταλαβὼν δὲ τὴν Σαλαμίνα πολιορκουμένην ἐνερ-

γῶς, καὶ ὑπὸ τῶν συμμάχων καταλειπόμενος, ἠναγκάσθη πρεσβεῦσαι περὶ συλλύσεως. ὁ δὲ Τηριβιάζος τῶν ὄλων ἔχων τὴν ἡγεμονίαν, ἔφησε συγχωρῆσαι τὴν σύλλυσιν, εἰάν Εὐαγόρας ἐκχωρήσῃ πασῶν τῶν κατὰ τὴν Κύπρον πόλεων· αὐτὸς δὲ μόνης τῆς Σαλαμίνας βασιλεύων, τελεῖ τῶν Περσῶν βασιλεῖ κατ' ἐνιαυτὸν φόρον ὠρισμένον, καὶ ποιῇ τὸ προσταττόμενον, ὡς δοῦλος δεσπότη. ὁ δ' Εὐαγόρας, καίπερ βαρείας οὔσης τῆς αἰρέσεως, τὰ μὲν ἄλλα πάντα συνεχώρει· τὸ δ' ὡς δοῦλον δεσπότη ποιεῖν τὸ προσταττόμενον, ἀντέλεγεν· ἔφη δὲ δεῖν αὐτὸν ὡς βασιλέα βασιλεῖ ὑποτετάχθαι. οὐ συγχωροῦντος δὲ τοῦ Τηριβιάζου, Ὀρόντης ὁ ἕτερος στρατηγός, φθονῶν τῇ δόξῃ τοῦ Τηριβιάζου, γράμματα λάθρα πρὸς τὸν Ἀρταξερξην ἔπεμψε κατὰ τοῦ Τηριβιάζου· κατηγορεῖ δ' αὐτοῦ, πρῶτον μὲν ὅτι δυνάμενος ἐλεῖν τὴν Σαλαμίνα, τοῦτο μὲν οὐ συντελεῖ, πρεσβείας δὲ προσδέχεται παρ' αὐτοῦ, καὶ συλλαλεῖ περὶ κοινοπραγίας, ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους συντίθεται συμμαχίαν ἰδίαν, φίλος ὢν αὐτῶν· ὡς καὶ Πυθῶν δὲ τινὰς ἔπεμψεν ἐρησομένους τὸν θεὸν περὶ τῆς ἐπαναστάσεως· τὸ δὲ μέγιστον, ὅτι τοὺς ἡγεμόνας τῶν δυνάμεων ἰδίους εὐνοίαις κατασκευάζεται, τιμαῖς καὶ δωρεαῖς, ἔτι δ' ἐπαγγελίαις προσαγόμενος. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολὴν, καὶ πιστεύσας ταῖς διαβολαῖς, ἔγραψε τῷ Ὀρόντῃ συλλαβεῖν τὸν Τηριβιάζον, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἀποστεῖλαι. οὐ πράξαντος τὸ προσταχθέν, ὁ μὲν Τηριβιάζος ἀναχθεὶς ὡς τὸν βασιλέα, καὶ κρίσεως τυχεῖν ἀξιώσας,

καὶ μὲν τὸ παρὸν παρεδόθη εἰς φυλακὴν, μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ βασιλέως ἔχοντος πόλεμον πρὸς Καδουσίους, καὶ τὴν κρίσιν ἀναβαλλομένου, διείλκετο τὸ περὶ τοῦ δικαστηρίου.

Oroates, summo imperio praefectus, aequioribus conditionibus pacem concedit, et Cyprico bello finem imponit. Gaos, Teribazi gener, audita soceri accusatione, ad regem Aegyptiorum deficit, et hunc atque Lacedaemonios ad bellum contra Artaxerxem sollicitat.

9. Ὁ δ' Ὀρόντης, διαδεξάμενος τὴν ἡγεμονίαν τῶν ἐν τῇ Κύπρῳ δυνάμεων, καὶ τὸν Εὐαγόραν πάλιν τεθαρόρηκότης ὄρων ὑπομένοντα τὴν πολιορκίαν, πρὸς δὲ τοῦτοις, τῶν στρατιωτῶν χαλεπῶς ὑπομενότων τὴν σύλληψιν τοῦ Τηριβάζου, καὶ διὰ τοῦτο ἀπειθούντων καὶ τὴν πολιορκίαν ἐγκαταλείπόντων, δέσας ὁ Ὀρόντης τὸ τῆς περιστάσεως παράλογον, ἐξέπεμψε πρὸς τὸν Εὐαγόραν τοὺς διαλεξομένους περὶ τῆς συλλύσεως, καὶ κελεύσοντας συντίθεσθαι τὴν εἰρήνην ἐφ' οἷς ἐκεῖνος ἤξιον συντίθεσθαι πρὸς Τηριβάζον. ὁ μὲν οὖν Εὐαγόρας παραδόξως ἐξοσιοῦται τὴν ἄλωσιν, καὶ συνέθετο τὴν εἰρήνην, ὥστε βασιλεύειν τῆς Σαλαμῖνος, καὶ τὸν ὠρισμένον δίδόναι φόρον κατ' ἐνιαυτὸν, καὶ ὑπακούειν ὡς βασιλεὺς βασιλεῖ προστάττοντι. ὁ μὲν οὖν Κυπριακὸς πόλεμος, δεκαετῆς σχεδὸν γεγενημένος, καὶ τὸ πλεον τοῦ χρόνου περὶ παρασκευὰς ἀσχοληθεὶς, διετῆ χρόνον τὸν ἐπὶ πᾶσι συνεχῶς πολεμηθεὶς, τοῦτον τὸν τρόπον κατελύθη. ὁ δὲ τοῦ στόλου τὴν ναυαρχίαν ἔχων Γαῶς, γεγαμηκῶς τοῦ Τηριβάζου τὴν θυγατέρα, περίφοβος ἦν μὴ ποτε

συνεργεῖν δόξας τῷ Τηριβάζῳ περὶ τῆς ὑποθέσεως, τύχη τιμωρίας ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ἔγνω καινῇ πραγμάτων ἐπιβολῇ τὰ καθ' ἑαυτὸν ἀσφαλίεσθαι. εὐπορῶν δὲ χρημάτων καὶ στρατιωτῶν, ἐπεὶ τοὺς τριηράρχους τὰς εὐνοίαις ἰδίους πεποιημένος, διέγνω τοῦ βασιλέως ἀφίστασθαι. εὐθύς οὖν πρὸς Ἄκοριν τὸν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων διαπρεσβευσάμενος, συμμαχίαν συνέθετο κατὰ τοῦ βασιλέως· πρὸς δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους γράφων, ἐπῆρε κατὰ τοῦ βασιλέως, καὶ χρημάτων πλῆθος ἐπηγγέλλετο δώσειν, καὶ τὰς ἄλλας ἐπαγγελίας μεγάλας ἐποιεῖτο, ὑπισχνούμενος συμπράξειν αὐτοῖς τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὴν ἡγεμονίαν αὐτοῖς τὴν πύττιον συγκατασκευάσειν. οἱ δὲ Σπαρτιάται καὶ πάσαι μὲν διεγνώκεισαν ἀνακτιῶσθαι τὴν ἡγεμονίαν, τότε δὲ συνετάρακτον ἤδη τὰς πόλεις, καὶ πᾶσιν ὑπῆρχον φανεροὶ τὰς πόλεις καταδουλούμενοι. πρὸς δὲ τούτοις, ἀδοξοῦντες ἐπὶ τῷ δοκεῖν ἐν τῇ πρὸς τὸν βασιλέα συθέσει τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἕλληνας ἐκδότους πεποιηκέναι, μετεμέλοντο τοῖς πεπραγμένοις, καὶ πρόφασιν εὐλογον ἐζήτουν τοῦ πρὸς τὸν Ἀρταξέρξην πολέμου. διόπερ ἄσμενοι συνέθεντο πρὸς τὸν Γαῶ τὴν συμμαχίαν.

Teribazus, causa cognita, criminibus absolvitur.

10. Ἀρταξέρξης δὲ, καταλύσας τὸν πρὸς Καδοσίους πόλεμον, προέθηκε κρίσιν Τηριβάζῳ, καὶ δικαστὰς τρεῖς ἀπέδωκε τῶν μάλιστα εὐδοκουμένων παρὰ τοῖς Πέρσiais. κατὰ τούτους δὲ τοὺς χρόνους ἕτεροι δικασταὶ δόξαντες κακῶς κρίνειν, ζῶντες ἐξέ-

δάρεσαν, καὶ ὑπὲρ τῶν δικαστικῶν δίκρων περιε-
 θέντων τῶν δεσμάτων, ἐπὶ τούτων ἐδίκαζον οἱ
 δικασταὶ, παρ' ὧν ὄφθαλμοὺς ἔχοντες παρίδειγμα τῆς
 ἐν τῷ κακῶς κρίνειν τιμωρίας. οἱ μὲν οἶν κατηγο-
 ροῦντες, τὴν ἐπιστολὴν ἀναγνόντες τὴν πεμφθεῖσαν
 ὑπὸ τοῦ Ὁρόντου, ταύτην ἰκανὴν ἔφασαν ἔχειν πρὸς
 κατηγορίαν. ὁ δὲ Τηρίβαζος, πρὸς μὲν τὴν κατὰ
 τὸν Εὐαγόραν διαβολὴν, ἀνεγίωσκε τὴν ἐπ' Ὁρόν-
 του γεγενημένην ὑπάκοισιν ὡς βασιλεῖ βασιλεῖ,
 προσήνεγκεν· ἑαυτὸν δὲ τὴν εἰρήτην συντίθεσθαι,
 ὥστε ὑπακοῦειν Εὐαγόραν τῷ βασιλεῖ, ὡς δοῦλον
 δεσπότη· περὶ δὲ τῶν χρησμῶν ἔφησε, μὴ χρημα-
 τίζειν τὸν θεὸν καθόλου περὶ θανάτου· καὶ τούτου
 μάρτυρας παρῆχειο πάντας τοὺς παρόντας Ἕλληνας.
 περὶ δὲ τῆς φιλίας τῆς πρὸς Λυκεδαιμονίους ἀπελο-
 γεῖτο, λέγων οὐκ ἐπὶ τῷ ἰδίῳ συμφέροντι, ἀλλ' ἐπὶ
 τῷ τοῦ βασιλέως λυσιτελεῖ πεποιῆσθαι τὴν φιλίαν·
 καὶ διὰ ταύτης παρεδείκνυε τῶν μὲν Λυκεδαιμονίων
 πικροῦσθαι τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἕλληνας, τῷ δὲ
 βασιλεῖ παραδεδόσθαι ἐκδότους. ἐπὶ τελευτῆς δὲ
 τῆς ἀπολογίας, ὑπέμνησε τοὺς δικαστὰς ὧν τὸν
 βασιλεῖα πρότερον ἦν εὐεργετηκῶς. λέγεται δὲ καὶ
 ἄλλας μὲν πολλὰς χρείας ἐνδεδειχθαι τῷ βασιλεῖ,
 μίαν δὲ μεγίστην, ἐξ ἧς αὐτὸν θανατωθῆναι συνέβη,
 καὶ μέγιστον γενέσθαι φίλον. κατὰ γὰρ τισὶ κνη-
 γίαν ἐφ' ἄρματος ὄχουμέου τοῦ βασιλέως, δύο
 λέοντας ἐπ' αὐτὸν ὄρμησαι, καὶ τῶν μὲν ἴπτων των
 ἐν τῷ τεθρίπῳ δύο διαρπάσαι, τὴν δ' ὄρμην ἐπ'
 αὐτὸν ποιῆσθαι τὸν βασιλεῖα· καθ' ὃν δὴ καιρὸν

ἐπιφανέντα τὸν Τηρίβαζον τοὺς μὲν λέοντας ἀποκτεῖναι, τὸν δὲ βασιλέα ἐκ τῶν κινδύων ἐξελέσθαι. ἔν τε τοῖς πολεμίοις ἀνδρείᾳ διενεγκεῖν φασιν αὐτὸν, καὶ κατὰ συμβουλίᾳ οὕτως εὐστοχεῖν, ὥστε τὸν βασιλέα χρώμενον ταῖς ἐκείνου παραγγελίαις, μηδέποτε διαμαρτεῖν. τοιαύτη δ' ἀπολογία χρησάμενος ὁ Τηρίβαζος, ἀπελύθη τῶν ἐγκλημάτων ὁμολογημένως ὑπὸ πάντων τῶν δικαστῶν.

Eundem rex, iudicibus auditis, ad summos honores evchit; Orontem vero, falsae accusationis reum, omni ignominia afficit.

11. Ὁ δὲ βασιλεὺς καθ' ἓνα τῶν δικαστῶν προσκαλούμενος, ἐπηρώτησε τίσι δικαίοις προσχὼν ἕκαστος ἀπέλυσε τὸν κατηγορούμενον; ὁ μὲν οὖν πρῶτος ἔφησε, θεωρῶν τὰ μὲν ἐγκλήματα ἀμφισβητούμενα, τὰς δ' εὐεργεσίας ὁμολογουμένως οὔσας. ὁ δὲ δεύτερος ἔφησε, καὶ τιθεμένων ἀληθινῶν τῶν ἐγκλημάτων, ὅμως τὰς εὐεργεσίας μείζους εἶναι τῆς ἁμαρτίας. ὁ δὲ τρίτος εἶπεν, ὅτι τὰς μὲν εὐεργεσίας οὐ τίθεται πρὸς λόγον, διὰ τὸ τὰς περὶ αὐτῶν χάριτας καὶ τιμὰς πολλαπλασίας ἀπειληφέναι παρὰ τοῦ βασιλέως τὸν Τηρίβαζον· αὐτῶν δὲ τῶν ἐγκλημάτων κατ' ἰδίαν θεωρουμένων, μὴ φαίνεσθαι τούτοις ἔνοχον εἶναι τὸν κατηγορούμενον. ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺς μὲν δικαστὰς ἐπήνεσεν, ὡς δικαίως κεκρικότας. τὸν δὲ Τηρίβαζον ταῖς νομιζομέναις μεγίσταις τιμαῖς ἐκόσμησε· τοῦ δὲ Ὀρόντου καταγνοῦς ὡς ψευδῆ κατηγορίαν πεπλακότος, ἐκ τε τῶν φίλων ἐξέκρινε, καὶ ταῖς ἐσχάταις ἀτιμίαις περιέβαλε. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐν τούτοις ἦν.

In Graecia Lacedaemonii Mantineam diuturne obsidione a deditiōnem cogunt.

12. Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα, Λακεδαιμονίων πορθούντων Μαντίνειαν, τὸ μὲν θέρος διετέλεσαν οἱ Μαντινεῖς γενναίως ἀγωνιζόμενοι πρὸς τοὺς πολεμίους· (ἐδόκουν γὰρ ἀνδρείη διαφέρειν τῶν Ἀρκάδων, καὶ διὰ τοῦθ' οἱ Λακεδαιμόνιοι πρότερον εἰώθεισαν ἐν ταῖς μάχαις τούτους πυρσιτάτας ἔχειν καὶ πιστοτάτους τῶν συμμάχων) τοῦ δὲ χειμῶνος ἐνστάντος, καὶ τοῦ παρὰ τὴν Μαντίνειαν ποταμοῦ μεγάλην αὔξισιν ἐκ τῶν ὄμβρων λαβόντος, οἱ Λακεδαιμόνιοι τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ διαλαβόντες μεγάλοις χώμασιν ἀπέστρεψαν τὸν ποταμὸν εἰς τὴν πόλιν, καὶ πᾶντα τὸν σύνεγγυς τόπον ἐποίησαν λιμνάζειν. διὸ καὶ τῶν οἰκιστῶν πιπτουσῶν, καταπλαγέντες οἱ Μαντινεῖς ἠναγκάσθησαν τὴν πόλιν παραδοῦναι τοῖς Λακεδαιμονίοις. οἱ δὲ, παραλαβόντες, ἄλλο μὲν κακὸν οὐθὲν εἰργάσαντο τοὺς Μαντινεῖς, προσέταξαν δὲ εἰς τὴν ἀρχαίαν κώμην μετοικισθῆναι. διόπερ ἠναγκάσθησαν τὴν μὲν ἰδίαν πατρίδα κατασκήπτειν, εἰς δὲ τὴν κώμην μετοικῆσαι.

Dionysius tum urbes maritimas condere, et maris Ionii imperium occupare parat, expeditionem in Epirum atque ad templum Delphicum spolium mox suscepturus. Quamobrem etiam cum Illyriis foedus iniit, eosque bello contra Molottos adiuvit. Tum Parrii, deducta colonia, insulam Phsurum condiderunt. Navalia, gymnasia templa Syracusis exstructa.

13. Ἄμα δὲ τούτοις πραγματοποιέοις, κατὰ τὴν Σικελίαν Διονύσιος ὁ τῶν Συρακουσίων τύραννος ἔγνω κατὰ τὸν Ἀδρίαν πόλεις οἰκίζειν. τοῦτο δὲ ἔπρατε, διαρροῦμενος τὸν Ἰόνιον καλούμενον πόρον

ἰδιοποιεῖσθαι, ἵνα τὸν ἐπὶ τὴν Ἑπειρον πλοῦν ἀσφαλῆ κατασκευάσῃ, καὶ πόλεις ἔχῃ ἰδίας, εἰς τὸ δύνασθαι ναυσὶ καθορμισθῆναι. ἔσπευδε γὰρ ἔφρω μεγάλαις δυνάμεσιν ἐπιπλεῦσαι τοῖς κατὰ τὴν Ἑπειρον τόποις, καὶ συλήσειν τὸ ἐν Δελφοῖς τέμενος, γέμον πολλῶν χρημάτων. διὸ καὶ πρὸς Ἰλλυριοὺς ἐποίησατο συμμαχίαν, δι' Ἀλκίτου τοῦ Μολοτιοῦ, ὅς ἐτύγγανε φυγῆς ὧν καὶ διατροίβων ἐν ταῖς Συρακούσαις· τῶν δ' Ἰλλυριῶν ἐχόντων πόλεμον, ἔξαπέστειλεν αὐτοῖς συμμάχους στρατιώτας δισχιλίους, καὶ πανοπλίας Ἑλληνικῆς πεντακοσίας. οἱ δ' Ἰλλυριοὶ τὰς μὲν πανοπλίας ἀνέδωκαν τοῖς ἀρίστοις τῶν στρατιωτῶν· τοὺς δὲ στρατιώτας κατέμιζαν τοῖς ἰδίοις στρατιώταις. πολλὴν δὲ δύναμιν ἀθροίσαντες, ἐνέβαλον εἰς τὴν Ἑπειρον, καὶ κατήγαγον τὸν Ἀλκίταν ἐπὶ τὴν τῶν Μολοτιῶν βασιλείαν. οὐδενὸς δ' αὐτοῖς προσέχοντος, τὸ μὲν πρῶτον ἐπόρθησαν τὴν χώραν, μετὰ δὲ ταῦτα τῶν Μολοτιῶν ἀντιτακτομένων, ἐγένετο μάχη καρτερὰ, καθ' ἣν νικήσαντες οἱ Ἰλλυριοὶ, κατέκοψαν τῶν Μολοτιῶν πλείους τῶν μυριάων πεντακισχιλίων. τοιαύτη δὲ συμφορᾷ τῶν Ἑπειρωτῶν περιπεσόντων, Λακεδαιμόνιοι πυθόμενοι τὰ συμβεβηκότα, συμμαχίαν ἐξέπεμψαν τοῖς Μολοτιοῖς, δι' ἧς τοῦ πολλοῦ θρόσους ἔπαυσαν τοὺς Βαρβάρους. ἅμα δὲ τούτοις πρακτομένοις, Πάριοι κατὰ τινα χρησμὸν ἀποικίαν ἐκπέμψαντες εἰς τὸν Ἀδριαν, ἔκτισαν ἐν αὐτῷ νῆσον τὴν ὀνομαζομένην Φάρον, συμπράξαντος αὐτοῖς Διονυσίου τοῦ τυριάνου. οὗτος γὰρ ἀποικίαν ἀπεσταλκῶς εἰς τὸν

Ἀδρίαν οὐ πολλοῖς πρότερον ἔτεσιν, ἐκτικῶς ἦν τὴν πόλιν τὴν ὀνομαζομένην Λισσόν. ἐκ ταύτης οὖν ὀρμώμενος Διονύσιος σχολὴν ἄγων κατεσκεύασε νεώρια διακοσίαις τριήρεσι, καὶ τεῖχος περιέβαλε τῇ πόλει τηλικούτο τὸ μέγεθος, ὥστε τῇ πόλει γενέσθαι τὸν περίβολον μέγιστον τῶν Ἑλληνίδων πόλεων. κατεσκεύασε δὲ καὶ γυμνάσια μεγάλα παρὰ τὸν Ἄναπον ποταμόν· θεῶν τε ναοὺς κατεσκεύασε, καὶ τᾶλλα τὰ συντείνοντα πρὸς αἰΐξειν πόλεως καὶ δόξαν.

Olymp. XCIX, 1. Illyrii Pharum incursione devastant, ab indigenis barbaris contra Graecos in auxilium vocati. Hos opprimit classis Lissan missa. Dionysius, oram Hetruriae adortus, in agro urbis Agyllae templum ditissimum exspoliat. Inde opibus auctus, novum in Carthaginienses bellum molitur.

14. Τοῦ δ' ἐνιαυσιαίου χρόνου διεληλυθότος, Ἀθήνησι μὲν ἤρχε Λιοτρεφῆς, ἐν Ῥώμῃ δ' ἕπατοι κατεσιτάθησαν Λεύκιος Οὐαλέριος καὶ Αὔλος Μάλλιος· παρὰ δ' Ἠλείοις Ὀλυμπιάς ἤχθη ἐννενηκοστὴ ἐννάτη, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον Δίκων Συρακούσιος ἐπὶ δὲ τούτων, Πάριοι μὲν τὴν Φάρον οἰκίσαντες τοὺς τε προενοικοῦντας Βαρβάρους ἐν τινι χωρίῳ καθ' ὑπερβολὴν ὀχυρῶ ὄντι εἶασαν κατοικεῖν ἄσινεῖς· αὐτοὶ δὲ παρὰ θάλατταν κτίσαντες πόλιν, εἰτείχισαν. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν προοικούντων ἐν τῇ νήσῳ Βαρβάρων δυσχεραινόντων ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τῶν Ἑλλήνων, καὶ μεταπεμπομένων τοὺς πέραν κατοικοῦντας Ἰλλυριοὺς, μικροῖς πλοίοις πολλοῖς διέβησαν εἰς τὴν Φάρον, ὄντες ὑπὲρ τοὺς μυρίους· καὶ τοὺς Ἑλληνας πορθοῦντες, πολλοὺς ἀνήρουν

ὁ δ' ἐν τῇ Λίσσῳ καθεσταμένος ἑπαρχος ὑπὸ Λιονυσίου, τριήρεις πλείους ἔχων, ἐπέπλευσε τοῖς τῶν Ἰλλυριοῶν πλοιαρίοις· καὶ τὰ μὲν βυθίσας, τὰ δὲ χειρωσάμενος, ἀπέκτεινε τῶν Βαρβάρων πλείους τῶν πεντακισχιλίων, ἐζώγρησε δὲ περὶ δισχιλίους. Λιονύσιος δὲ χρημάτων ἀπορούμενος ἐστράτευσεν ἐπὶ Τυρόρητιν, ἔχων τριήρεις ἐξήκοντα, πρόφικσιν μὲν φέρον τὴν τῶν ληστῶν κατὰ λυσιν, τῇ δ' ἄλλῃ θείᾳ συλήσων ἱερὸν ἄγιον, γέμον μὲν ἀναθημάτων πολλῶν, καθιδρυμένον δ' ἐν ἐπινείῳ πόλεως Ἀγύλλης Τυρόρητιδος· τὸ δ' ἐπίνειον ὠνομάζετο Πύργοι. καταπλεύσας δὲ νυκτὸς, καὶ τὴν δύναμιν ἐκβιβάσας ἄμ' ἡμέρα προσπεσῶν, ἐκράτησε τῆς ἐπιβολῆς. ὅλιγων γὰρ ὄντων ἐν τῷ χωρίῳ φυλίκων, βιασάμενος αὐτούς, ἐσύλησε τὸ ἱερὸν, καὶ συνήθροισεν οὐκ ἔλαττον ταλάντων χιλίων· τῶν δὲ Ἀγυλλαίων ἐκβοηθησάντων, μάχῃ τε ἐκράτησεν αὐτῶν, καὶ πολλοὺς αἰχμαλώτους λαβὼν, καὶ τὴν χώραν πορθήσας, ἐπιανῆλθεν εἰς τὰς Συριακούσας· ἀποδόμενος δὲ τὰ λάφυρα, συνήγαγεν οὐκ ἐλάττω ταλάντων πεντακοσίων. εὐπορήσας δὲ χρημάτων, ἐμισθοῦτο στρατιωτῶν παντοδαπῶν πλῆθος, καὶ δύναμιν ἀξιόλογον συστησάμενος, φανερός ἦν πολεμήσων Καρχηδονίοις. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν.

Olymp. XCIX, 2. Belli causam praebent urbes Siciliae a Carthaginensibus abalienatae, quas Dionysius in societatem recipit, Carthaginenses vero repetunt. Carthaginenses, duobus proeliis fusi, de pace legatos mittunt.

15. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Φανοστράτου, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχους

τέτταρας, Λεύκιον Λουκρήτιον, Σέντιον Σουλπίκιον, Λεύκιον Αἰμίλιον, Λεύκιον Φούριον. ἐπὶ δὲ τούτων, Διονύσιος ὁ τῶν Συρακουσίων τύραννος παρασκευασάμενος πολεμεῖν Καρχηδονίοις, ἐξήτει λαβεῖν πρόφασιν εὐλογον τοῦ πολέμου. ὄρων οὖν τὰς ὑπὸ Καρχηδονίους τειταγμένας πόλεις οἰκείως ἐχούσας πρὸς ἀπόστασιν, προσεδέχεται τὰς βουλομένας ἀφίστασθαι, καὶ συμμαχίαν πρὸς αὐτὰς συντιθέμενος, ἐπεικῶς προσεφέρειτο ταύταις. οἱ δὲ Καρχηδόνιοι τὸ μὲν πρῶτον πρέσβεις ἀποστέλλοντες πρὸς τὸν δυναστὴν, ἀπήτουν τὰς πόλεις· μὴ προσέχοντος δὲ αὐτοῦ, συνέβη ταύτην ἀρχὴν γενέσθαι τοῦ πολέμου. Καρχηδόνιοι μὲν πρὸς τοὺς παρόντας συμμαχίαν ποιησάμενοι, κοινῇ τὸν πόλεμον ἐπανείλοντο πρὸς τὸν τύραννον. προορώμενοι δ' ἐμφρόνως τὸ μέγεθος τοῦ πολέμου, τῶν τε πολιτῶν τοὺς εὐθέτους κατέλεγον στρατιώτας, καὶ χρημάτων προχειρισάμενοι πλῆθος, ξενικὰς δυνάμεις μεγάλας ἐμισθοῦντο. καταστήσαντες δὲ στρατηγὸν Μάγωνα τὸν βασιλεῦα πολλὰς μυριάδας στρατιωτῶν ἐπεραίωσαν εἰς τὴν Σικελίαν καὶ τὴν Ἰταλίαν, διαπολεμεῖν ἀμφοτέρας βουλόμενοι. ὁ δὲ Διονύσιος, καὶ αὐτὸς τὰς δυνάμεις διελόμενος, τῷ μὲν ἐνὶ μέρει πρὸς τοὺς Ἰταλιώτας, διηγωνίζετο, τῷ δὲ ἐτέρῳ πρὸς τοὺς Φοίνικας. πολλὰ μὲν οὖν κατὰ μέρος ἐγίνοντο μάχαι τοῖς στρατοπέδοις, καὶ συμπλοκαὶ μικραὶ τε καὶ συνεχεῖς, ἐν αἷς οὐδὲν ἀξιόλογον ἔργον συνετελέσθη· δύο δὲ παρατάξεις ἐγένοντο μεγάλαι καὶ περιβόητοι, καὶ τῇ μὲν πρώτῃ Διονύσιος θαυμασιῶς ἀγωνισάμενος περὶ

τὰ καλούμενα Κάβαλα, ἐπροτέρησε, καὶ πλείους μὲν τῶν μυρίων ἀνείλε τῶν Βαρβάρων, οὐκ ἐλάττους δὲ τῶν πεντακισχιλίων ἐζώγησε· τὸ δ' ἄλλο πλῆθος ἠνάγκασε καταφυγεῖν ἐπὶ τινα λόφον ἐρυμνὸν καὶ ἄνυδρον παντελῶς. ἔπεσε δὲ καὶ Μάγων ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, ἀγωνισάμενος λαμπρῶς. οἱ δὲ Φοίνικες, καταπλαγέντες τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς, εὐθύς διεπρεσβεύσαντο περὶ διαλύσεων. ὁ δὲ Διονύσιος ἀπεφῆνατο μίαν αὐτοῖς εἶναι σύλλυσιν, εἰὰν ἐκχωρήσωσι τῶν κατὰ τὴν Σικελίαν πόλεων, καὶ τὰ δαπανηθέντα χρήματα κατὰ τὸν πόλεμον ἐκτίσωσι.

Dum induciae fiunt ad pacis condiciones durissimas expediendas, Carthaginienses novas vires colligunt, et circa Cronium proelio victoriam reportant.

16. Βαρείας δὲ καὶ ὑπερηφάνου τῆς ἀποκρίσεως δοκούσης ὑπάρχειν, οἱ Καρχηδόνιοι τῇ συνήθει πανουργίᾳ κατεστρατήγησαν τὸν Διονύσιον. προσποιηθέντες οὖν εὐδοκεῖσθαι ταῖς δημολογίαις, ἔφησαν αὐτοὺς μὲν μὴ ὑπάρχειν κυρίου τῆς τῶν πόλεων παραδόσεως· ἵνα δὲ τοῖς ἄρχουσι διαλεχθῶσι περὶ τούτων, ἠξίωσαν τὸν Διονύσιον ὀλίγας ἡμέρας ἀνοχὰς ποιήσασθαι. συγχωρήσαντος δὲ τοῦ θυράστου, καὶ τῶν ἀνοχῶν γενομένων, ὁ μὲν Διονύσιος περιχαρὴς ἦν, ὡς αὐτίκα μᾶλα τὴν Σικελίαν πᾶσαν παραληψόμενος· οἱ δὲ Καρχηδόνιοι Μάγωνα μὲν τὸν βασιλέα μεγαλοπρεπῶς ἔθαψαν, ἀντὶ δε ἐκείνου στρατηγὸν κατέστησαν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, νέον μὲν παντελῶς ὄντα, φρονήματος δ' εὐγενοῦς ὄντα, καὶ διάφορον ἀνδρείᾳ, οὗτος δὲ πάντα τὸν τῶν ἀνοχῶν

χρόνον διετέλεσε διατάσσειν καὶ γυμνάζων τὴν δύναμιν. διὰ δὲ τῆς τῶν ἔργων ἀθλήσεως, καὶ τῆς τῶν λόγων παρακλήσεως, καὶ γυμνασίας ἐν τοῖς ὅπλοις, εὐπειθῆ καὶ δυνατὴν ἐποίησε τὴν στρατιάν. ὡς δ' ὁ τῆς ὁμολογίας διήλθε χρόνος, ἀμφοτέρω τὰς δυνάμεις ἐκτάξαντες, συγκατέβησαν προθύμως ἐπὶ τὴν μάχην. γενομένης δὲ παρατάξεως ἰσχυρᾶς περὶ τὸ καλούμενον Κρόνιον, τὸ δαιμόνιον ἐναλλάξ τῆ νίκη τὴν ἦταν τῶν Καρχηδονίων διωρθώσατο. οἱ μὲν γὰρ προενικηκότες, διὰ τὴν προγεγενημένην εὐημερίαν μεγαλαυχοῦντες, παραδόξως ἐσφάλησαν· οἱ δὲ διὰ τὴν ἦταν πεπτωκότες ταῖς ἐλπίσιν, ἀπροσδόκητον καὶ μεγάλην εὐημερίαν ἀπηνέγκαντο.

Dionysii ingens elades describitur. Quo facto Poeni victo hosti multo aequiores se praebent.

17. Λεπτίνης μὲν γὰρ ἐπὶ θατέρου κέρως τειταγμένος, καὶ διαφέρων ἀνδρεία, μαχόμενος ἰσχυρῶς, καὶ πολλοὺς ἀνελὼν τῶν Καρχηδονίων, ἐπιφανῶς κατέστρεψε τὸν βίον. τούτου δὲ πεσότος, οἱ φοιτικὲς θάρσύναντες, καὶ βιασάμενοι τοὺς ἀντιτεταγμένους ἐτρέψαντο. Διονύσιος δὲ, τὸ μὲν προῦτον, ἔχων ἐπιλέκτους τοὺς συντεταγμένους, ἐπροτέρει τῶν ἀντιτεταγμένων· ὡς δ' ὁ τοῦ Λεπτίνου θάνατος ἐγνώσθη, καὶ τὸ ἕτερον κέρως συντετέτραπτο, κατεπλάγησαν οἱ τοῦ Διονυσίου, καὶ πρὸς φυγὴν ὤρμησαν. τροπῆς δὲ παντελοῦς γενομένης, οἱ μὲν Καρχηδόνιοι, φιλοτιμότερον καταδιώξαντες, παρήγγελον ἀλλήλοις μηδένα ζωρεῖν. διὸ καὶ πάντων τῶν περικαταλαμβυνομένων ἀναιρομείων, πῆς ὁ πλησίον

τόπος νεκρῶν ἐπληρώθη. τοσοῦτος δ' ἐγένετο φόνος, μνησικακούντων τῶν Φοινίκων, ὥστε τοὺς εὐρεθέντας ἀναιρεθῆναι τῶν Σικελιωτῶν, πλείους τῶν μυριῶν καὶ τετρακισχιλίων· οἱ δὲ περιλειφθέντες, καταφυγόντες εἰς τὴν παρεμβολήν, τῆς νυκτὸς ἐπιγενομένης διεσώθησαν. οἱ δὲ Καρχηδόνιοι, ἡμεγάλη παρατάξει νικήσαντες, ἀνεχώρησαν εἰς Πάνορμον. ἀνθρώπινως δὲ τὴν εὐήμεριαν ἐνεγκόντες, ἀπέστειλαν πρεσβευτὰς, δόντες ἐξουσίαν τῷ Λιονυσίῳ καταλίσασθαι τὸν πόλεμον. ἀσμένως δὲ τοῦ τυράννου προσδεξαμένου τοὺς λόγους, ἐγένοντο διαλύσεις, ὥστε ἔχειν ἀφοπίλους ὧν πρότερον ὑπῆρχον κύριοι· ἐξαίρετον δ' ἔλαβον οἱ Καρχηδόνιοι τὴν τῶν Σελιτουντιῶν πόλιν τε καὶ χώραν, καὶ τῆς Ἀκραγατίνης μέχρι τοῦ Ἀλύκου καλουμένου ποταμοῦ· ἔτισε δὲ Διονύσιος τοῖς Καρχηδονίοις τάλαντα χίλια. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Σικελίαν ἐν τούτοις ἦν.

Gaos, qui bellum contra regem Persarum moverat, clam occisus; nec multo post Tachos, eius successor, mortuus. De Leuca urbe, ab hoc exstructa, concertant Clazomenii et Cumaci; occupato sacrificio urbe potiuntur Clazomenii.

18. Κατὰ δὲ τὴν Ἀσίαν, Γαῶς, ὁ ναυαρχήσας τῶν Περσῶν ἐν τῷ Κυπριακῷ πολέμῳ, ἀποστάτης ὧν τοῦ βασιλέως, καὶ τοὺς τε Λακεδαιμονίους καὶ τὸν Αἰγυπτίων βουσιλία παρακεκληκῶς εἰς τὸν πρὸς Πέρσας πόλεμον, δολοφονηθεὶς ὑπὸ τινων, οὐ συνετέλεσε τὴν προαίρεσιν. μετὰ δὲ τὴν τούτου τελευταίαν Ταχῶς, διαδεξάμενος τὰς τούτου πράξεις, συνεστήσατο περὶ αὐτὸν δύναμιν, καὶ πόλιν ἔκτισε πλησίον τῆς θαλάσσης ἐπὶ τινος κρημοῦ, τὴν ὀνομαζομένην

Λεύκην, ἔχουσαν ἱερὸν ἅγιον Ἀπόλλωνος. μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον αὐτοῦ τελευτήσαντος, ἠμφισβήτησαν τῆς πόλεως ταύτης Κλαζομένιοι καὶ Κυμαῖοι. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἐπεχείρησαν αἱ πόλεις πολέμῳ διακρίνεσθαι, μετὰ δὲ ταῦτα εἰπόντος τινὸς ἐρωτῆσαι τὸν θεὸν ποτέραν τῶν πόλεων κρίνει κυρίαν εἶναι δεῖν τῆς Λεύκης, ἔκρινεν ἡ Πυθία, ταύτην ὑπάρχειν, ἣτις ἂν πρώτη θύσῃ ἐν τῇ Λεύκῃ· ὀρμηθῆναι δὲ ἐκ τῆς ἰδίας πόλεως ἅμ' ἡλίῳ ἀνιόντι, κατὰ τὴν ἡμέραν ἣν ἀμφοτέροι συμφώνως ὑποστήσονται. ταχθείσης δὲ τῆς ἡμέρας, οἱ μὲν Κυμαῖοι ὑπελάμβανον ἑαυτοὺς προλέγειν, διὰ τὸ τὴν αὐτῶν πόλιν ἐγγυτέρω κεῖσθαι· οἱ δὲ Κλαζομένιοι, διάστημα πλεον ἀπέχοντες, τεχνάζονται τι τοιοῦτο πρὸς τὴν νίκην· κληρώσαντες ἐξ ἑαυτῶν ἀποίκους, ἔκτισαν πλησίον τῆς Λεύκης πόλιν, ἐξ ἧς ὀρμηθέντες ἅμ' ἡλίῳ ἀνατέλλοντι, ἔφθασαν τοὺς Κυμαίους τὴν θυσίαν ἐπιτελέσαντες. τούτῳ δὲ τῷ φιλοτεχνήματι γενόμενοι κύριοι τῆς Λεύκης, ἐπ' ἀνυμον ἑορτὴν ἄγειν κατ' ἐνιαυτὸν ἐπεστήσαντο, τὴν πανηγυρὶν ὀνομάσαντες Προφθασίαν. τούτων δὲ πραχθέντων, αἱ μὲν κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐπαναστάσεις αὐτομάτως κατελύθησαν.

Iam itaque Lacedaemonii omnia ad imperium in Graecia contra ius fasque obtinendum convertunt. Amyntae, regi Maced. ab Illyriis victo, in bello contra Olynthios fiunt socii. De bello ab iisdem in Graecia gerendo dissident duo Lacedaemoniorum reges.

19. Λακεδαιμόνιοι δὲ, μετὰ τὸν τοῦ Γαῶ καὶ τοῦ Ταχῶ θάνατον, τὴς μὲν κατὰ τὴν Ἀσίαν πρῶ-

ξεις ἀπέγρωσαν, τὰ δὲ κατὰ τὴν Ἑλλάδα σκευασά-
 μενοι, καὶ τῶν πόλεων ἃς μὲν πειθοῖ προσαγόμενοι,
 ἃς δὲ διὰ τῆς τῶν φυγάδων καθόδου βία χειρούμε-
 νοι, φανερωῖς ἤδη τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος εἰς
 ἑαυτοὺς μεθιστῆσι, παρὰ τὰς κοινὰς συνθήκας τὰς
 ἐπ' Ἀνταλκίδου γενομένας, συνεπιλαβομένου τοῦ
 Περσῶν βασιλέως. κατὰ δὲ τὴν Μακεδοῖαν Ἀμύν-
 του τοῦ βασιλέως ἠττηθέντος ὑπὸ Ἰλλυριοῶν, καὶ τὰ
 κατὰ τὴν ἀρχὴν ἀπογνότος, πρὸς δὲ τούτοις τῷ
 δήμῳ τῶν Ὀλυνθίων διορησαμένου πολλὴν τῆς ὁμό-
 ρου χώρας, διὰ τὴν ἀπόγνωσιν τῆς ἑαυτοῦ δυνα-
 στείας, τὸ μὲν πρῶτον ὁ δῆμος ὁ τῶν Ὀλυνθίων τὰς
 προσόδους ἐλάμβανε τὰς ἐκ τῆς δοθείσης χώρας,
 μετὰ δὲ ταῦτ' ἀνελπίστως τοῦ βασιλέως ἀναλαβόν-
 τος ἑαυτὸν, καὶ τὴν ὅλην ἀρχὴν ἀνακτησαμένου, οἱ
 μὲν Ὀλύνθιοι τὴν χώραν ἀπαιτηθέντες, οὐχ οἷοι
 ἦσαν ἀποδιδόναι. διόπερ Ἀμύντας ἰδίαν τε δύναμιν
 συνεστήσατο, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ποιησάμενος
 συμμάχους, ἔπεισεν ἕξαποστεῖλαι στρατηγὸν καὶ
 δύναμιν ἀξιόλογον ἐπὶ τοὺς Ὀλυνθίους. οἱ δὲ Λα-
 κεδαιμόνιοι, κρίναντες ἀντέχεσθαι τῶν ἐπὶ Θράκης
 τόπων, κατέλεξαν στρατιώτας ἐκ τε τῶν πολιτῶν καὶ
 παρὰ τῶν συμμάχων, τοὺς ἅπαντας ὑπὲρ μυρίους.
 παραδόντες δὲ τὴν δύναμιν Φοιβίδα τῷ Σπαρτιάτῃ,
 προσέταξαν συμμαχεῖν τῷ Ἀμύντῃ, καὶ μετ' ἐκείνου
 πολεμῆσαι τοὺς Ὀλυνθίους· ἑτέραν δὲ δύναμιν ἐπὶ
 Φλιουντίους ἐπέμψαντες καὶ μάχῃ νικήσαντες,
 ἠνάγκασαν ὑποταγῆναι τοὺς Φλιουντίους τοῖς Λα-
 κεδαιμονίοις. καὶ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον οἱ βασι-

λεῖς τῶν Λακεδαιμονίων διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους ταῖς αἰρέσεσιν. Ἀγησίπολις μὲν γὰρ, εἰρηνικὸς ὢν καὶ δίκαιος, ἔτι δὲ καὶ συνέσει διαφέρων, ἔφη δεῖν ἐμμένειν τοῖς ὄρκοις, καὶ παρὰ τὰς κοινὰς συνθήκας μὴ καταδουλοῦσθαι τοὺς Ἕλληνας. ἀδοξεῖν γάρ ἄπεφῆναι τὴν Σπάρτην, τοῖς μὲν Πέρσιν ἐκδότους πεποιημένην τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἕλληνας, αὐτὴν δὲ συσκευαζομένην τὰς κατὰ τὴν Ἑλλάδα πόλεις [ἄς] ἐν ταῖς κοιναῖς συνθήκαις [μὴ καταδουλοῦσθαι] ἄμοσαν τηρήσειν αὐτονόμους. ὁ δ' Ἀγησίλαος, ὢν φύσει δραστικὸς, φιλοτόλεμος ἦν, καὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων δυνάμεως ἀντίχετο.

Olymp. XCIX. 3. Phoebidas, Laced. dux, in Olynthios profectus, in ipso itinere per insidias Cadmeam, Thebarum arcem, capit. Eius fratri Endamidæ deinde bellum Olynthiacum committitur.

20. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Μενάνδρου, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ἀντὶ τῶν ὑπᾶτων χιλιάρχους ἕξ, Κόϊντιον Σουλπίκιον, Γάϊον Φάβιον, Κορνήλιον Σερουίλιον, Πόπλιον Οὐγωνα, Σεξστον Ἄντιον, καὶ Γάϊον Μάρκον. ἐπὶ δὲ τούτων Λακεδαιμόνιοι κατελάβοντο τὴν Καδμείαν ἐν ταῖς Θήβαις, διὰ τινος τοιαύτης αἰτίας· ὄρῳντες τὴν Βοιωτίαν ἔχουσιν πόλεων τε πλῆθος, καὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐτὴν ἄνδρας ὑπάρχοντας ἀνδρεία διαφόρους, ἔτι δὲ τὰς Θήβας ἐχούσας παλαιὸν ἀξίωμα, καὶ τὸ σύνολον ὥσπερ ἀκρόπολιν τινα τῆς Βοιωτίας οὔσαν, εὐλαβοῦντο μὴ ποτε καιροῦ παρῳφανέντος οἰκείου, τῆς ἡγεμονίας ἀντιποιήσεται. διόπερ τοῖς ἡγεμόσιν οἱ Σπαρτιάται παρήγγελλον ἐν ἀποφῶρητοις, ἴν', εἰάν

ποτε καιρόν λάβωσι, καταλάβωνται τὴν Καδμείαν τοιαύτης δὲ γενομένης παραγγελίας, Φοιβίδας ὁ Σπαρτιάτης, τεταγμένος ἐπὶ τινος ἡγεμονίας, καὶ δύναιμι ἄγων ἐπὶ Ὀλυνθίους, κατελάβετο τὴν Καδμείαν. ἀγανακτούντων δὲ τῶν Θηβαίων καὶ μεθ' ὅπλων συνδραμόντων, συνάψας μάχην αὐτοῖς καὶ νικήσας, τριακοσίους μὲν τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν Θηβαίων ἐφυγίδευσε, τοὺς καὶ λοιποὺς καταπληξάμενος, καὶ φρουρὰν ἰσχυρὰν ἐγκαταστησάμενος, ἐπὶ ταῖς ἰδίας πράξεις ἀπηλλάγη. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι διὰ τὴν προᾶξιν ταύτην ἀδοξοῦντες παρὰ τοῖς Ἕλλησι, τὸν μὲν Φοιβίδα ἐζημίωσαν χρήμασι, τὴν δὲ φρουρὰν οὐκ ἐξῆγον ἐκ τῶν Θηβῶν. οἱ μὲν οὖν Θηβαῖοι, τοῦτον τὸν τρόπον τὴν αὐτονομίαν ἀποβαλόντες, ἠναγκάσθησαν ὑποταγῆναι τοῖς Λακεδαιμόνιοις. τῶν δ' Ὀλυνθίων διαπολεμούμενων πρὸς Ἀμύνταν τὸν τῶν Μακεδόνων βασιλέα, Λακεδαιμόνιοι τὸν μὲν Φοιβίδα ἀπέστησαν τῆς ἡγεμονίας, Εὐδαμίδα δὲ τὸν ἀδελφὸν τοῦ Φοιβίδα κατέστησαν στρατηγόν. δόντες δ' αὐτῷ τρισχιλίους ὀπλίτας, ἐξαπέστειλαν διαπολεμήσοντα τὸν πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους πόλεμον.

Sed Lacedaemonii quamvis novis copiis aucti, pluribus proeliis fusi. Ipse regis frater Teleutias cecidit.

21. Οὗτος δ' ἐμβάλων εἰς τὴν χώραν τῶν Ὀλυνθίων, κοινῇ μετ' Ἀμύντου διεπολέμει πρὸς Ὀλυνθίους. εἶθ' οἱ μὲν Ὀλυνθιοὶ δύναιμι ἀξιόλογον ἠθροικότες, ἐπλεονέκτου ἐν ταῖς μάχαις, στρατιώτας πλείους ἔχοντες τῶν πολεμίων· οἱ δὲ Λακεδαι-

μόνιοι, δύναμιν ἀξιόλογον προχειρισάμενοι, κατέστησαν στρατηγὸν ἐπ' αὐτῆς Τελευτίαν. οὗτος δ' ἦν ἀδελφός μὲν Ἀγησιλάου τοῦ βασιλέως, θυμαζόμενος δ' ἐπ' ἀρετῇ παρὰ τοῖς πολίταις. ἀναζεύξας οὖν μετὰ δυνύμεως ἐκ τῆς Πελοποννήσου, καὶ καταντήσας πλησίον τῆς Ὀλυνθίων, παρέλαβε τοὺς μετὰ Εὐδαμίδου στρατιώτας. γερόμενος δὲ ἀξιόμιχος, τὸ μὲν πρῶτον τὴν τῶν Ὀλυνθίων χώραν ἐδήλωσε, καὶ συναγαγὼν πλῆθος λείας, ἐμέρισε τοῖς στρατιώταις. τῶν δὲ Ὀλυνθίων μετὰ τῶν συμμάχων πιανθημεῖ παραταξαμένων, συνῆψε μάχην· καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ἰσορρόπου τοῦ κινδύνου γενομένου, διεχωρίσθησαν· μετὰ δὲ ταῦτα γενομένης μάχης ἰσχυρῶς, αὐτὸς τε ὁ Τελευτίας ἔπεσε, λαμπρῶς ἀγωνισάμενος, καὶ τῶν Λακεδαιμονίων ἀνῆρέθησαν πλείους τῶν χιλίων καὶ διακοσίων. τηλικαύτης δ' εὐημερίας γενομένης τοῖς Ὀλυνθίοις, οἳ μὲν Λακεδαιμόνιοι, βουλόμενοι διορθώσασθαι τὸ γεγονὸς ἐλάττωμα, δυνάμεις ἄδροτέρας ἐκπέμπειν παρεσκευάζοντο· οἳ δὲ Ὀλυνθιοὶ, νομίζοντες μείζουσι δυνάμεσιν ἤξειν τοὺς Σπαρτιάτας, καὶ τὸν πόλεμον ἔσεσθαι πολὺν χρόνον, σίτου τε παρσκευιάς ἀξιολόγους ἐποιοῦντο, καὶ παρὰ τῶν συμμάχων στρατιώτας προσελαμβάνοντο.

Olymp. XCIX, 4. Agesipolis rex Lacedaemoniorum, bello Olynthiaco praesesse iubetur.

22. Ἐπ' ἄρχοντας δ' Ἀθήνησι Δημοφίλου, Ῥωμαῖοι ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλίαρχους κατέστησαν Πόπλιον Κορνήλιον, Λεύκιον Οὐεργίνιον, Λεύκιον Παπίριον, Μάρκον Φούριον, Οὐαλέριον Αὔλον, Μάλ-

λιον Λεύκιον, καὶ Ποστούμιον Κοΐντον. ἐπὶ δὲ τούτων, Λακεδαιμόνιοι μὲν στρατηγὸν προχειρισάμενοι Ἀγησίπολιν τὸν βασιλέα, καὶ δύναμιν ἱκανὴν παραδόντες, ἐψηφίσαντο πρὸς Ὀλυνθίους πόλεμον. οὗτος δὲ καταντήσας εἰς τὴν τῶν Ὀλυνθίων χώραν, καὶ παραλαβὼν τοὺς προϋπάρχοντας ἐν τῇ παρεμβολῇ στρατιώτας, διεπολέμει πρὸς τοὺς ἐγχωρίους. οἱ δὲ Ὀλύνθιοι μεγάλην μὲν μάχην οὐδεμίαν κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν συνεστήσαντο, ἀκροβολισμοὺς δὲ καὶ βραχείας συμπλοκάς ποιούμενοι διετέλεσαν, καταπεπληγμένοι τὴν μετὰ τοῦ βασιλέως δύναμιν.

Olymp. C, 1. Mortuo Agesipoli, Lacedaemonii Polyhiadam belli ducem creant, qui, meliore fortuna usus, Olynthios subigit. Lacedaemoniorum potentia tum maxima.

23. Τοῦ δ' ἐνιαυσίου χρόνου διεληλυθότος, Ἀθήνησι μὲν ἦν ἄρχων Πυθίας, ἐν Ῥώμῃ δ' ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλίαρχοι ἕξ καιεστάθησαν, Τίτος Κοΐντιος, Λεύκιος Σερουΐλιος, Λεύκιος Ἰούλιος, Ἀκύλιος Λέκιος, Λουκρήτιος Ἄγκος, καὶ Σερουΐλιος Σουλπίκιος· παρὰ δὲ Ἠλείοις Ὀλυμπιάς ἦχθη ἑκατοστή, καὶ ἦν ἐνίκα στάδιον Λιονυσιόδωρος Ταραντῖνος. ἐπὶ δὲ τούτων Ἀγησίπολις ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεὺς ἐτελεύτησε νόσῳ, βασιλεύσας ἔτη τέσσαρα καὶ δέκα· τὴν δὲ ἀρχὴν διαδεξάμενος Κλεόμβροτος ὁ ἀδελφὸς ἐβασίλευσεν ἔτη ἑννέα. Λακεδαιμόνιοι δὲ Πολυβιάδαν στρατηγὸν καταστήσαντες, ἐξαπέστειλαν εἰς τὸν πρὸς Ὀλυνθίους πόλεμον. οὗτος δὲ παραλαβὼν τὰς δυνάμεις, καὶ τὸν πόλεμον ἐνεργῶς ἅμα καὶ στρατηγικῶς διοικῶν, ἐποίηε πολλά προτερόματα. αἰεὶ δὲ μᾶλλον εὐημερῶν, καὶ πλείοσι μάχαις νικῆ-

μας, συνέκλεισε τοὺς Ὀλυρθίους εἰς πολιορκίαν· τίλος δὲ καταπληξόμενος τοὺς πολεμίους, προσέταξεν ὑποταγῆται Λακεδαιμονίοις. ἐγγραφέντων δὲ τῶν Ὀλυρθίων εἰς τὴν τῶν Σπαρτιατῶν συμμαχίαν, πολλὰ καὶ τῶν ἄλλων πόλειων ἔσπευσαν εἰς τὴν τῶν Λακεδαιμονίων ἡγεμονίαν καταλεχθῆναι. διὸ καὶ κατὰ τοὺτους τοὺς καιροὺς πλεῖστον ἴσχυσαν Λακεδαιμόνιοι, καὶ τῆς Ἑλλάδος ἔσχον τὴν ἡγεμονίαν κατὰ γῆν ἅμα καὶ κατὰ θάλατταν. Θηβαῖοι μὲν γὰρ ὑπῆρχον ἔμφροιοι, Κορίνθιοι δὲ καὶ Ἀργεῖοι διὰ τοὺς προγεγονότας πολέμους ὑπῆρχον τεταπεινωμένοι, Ἀθηναῖοι δὲ διὰ τῆς τῶν πολεμουμένων κληρονομίας ἠδόξουν ἐν τοῖς Ἑλλησιν· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι τῆς τε πολυανθρωπίας καὶ τῆς ἐν τοῖς ὄπλοις μελέτης πολλὴν πρόνοιαν ἐπεποίητο, καὶ φοβεροὶ πᾶσιν ὑπῆρχον διὰ τὴν δύναμιν τῆς ἡγεμονίας. διόπερ οἱ μέγιστοι τῶν τότε δυναστῶν (λέγω δὲ τὸν Περσῶν βασιλεῖα καὶ τὸν Σικελίας δυναστὴν Διονύσιον) ἐθεράπευον τὴν τῶν Σπαρτιατῶν ἡγεμονίαν, καὶ συμμαχίαν ἔσπευδον συντίθεσθαι πρὸς αὐτοὺς.

Olymp. C, 2. Carthaginenses Hipponium antiquis incolis restitunt. Quamvis pestilentia, aliisque malis, internis etiam bellis oppressi, tamen Africam et ins. Sardiniam recuperant.

24. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Νίκωνος, Ῥωμαῖοι χιλιάρχους ἕξ ἀντὶ τῶν ὑπάτων κατέστησαν, Λεύκιον Παπίριον, Γαῖιον Κορνήλιον, Λεύκιον Μεγλήνιον, Γαῖιον Σερονίλιον, Οὐαλέριον Αἴλλον, καὶ Κοῖντιον Φάβιον. ἐπὶ δὲ τούτων Καρχηδόνιοι στρατεύσαντες εἰς τὴν Ἰταλίαν, τοῖς μὲν Ἰττωνιαταῖς ἐκπεπιτωκόσιν ἐκ τῆς παιρίδος ἀποκατέστησαν τὴν πό-

λιν, καὶ πάντας τοὺς πεφευγότας συναγαγόντες, πολλὴν ἐπιμέλειαν αὐτῶν ἐποίησαντο. μετὰ δὲ ταῦτα λοιμικῆς νόσου τοῖς κατοικοῦσι τὴν Καρχηδόνα γενομένης, καὶ τῆς νόσου πολλὴν ἐπίτασιν ἐχούσης, πολλοὶ τῶν Καρχηδονίων διεφθάρησαν, καὶ τὴν ἡγεμονίαν ἐκινδύνευσαν ἀποβυλεῖν. οἱ τε γὰρ Λίβυες καταφρονήσαντες αὐτῶν, ἀπέστησαν, οἱ τε τὴν Σαρδόνα κατοικοῦντες, νομίσαντες ἔχειν καιρὸν κατὰ τῶν Καρχηδονίων, ἀπέστησαν ἀπ' αὐτῶν, καὶ συμφρονήσαντες ἐπέθεντο τοῖς Καρχηδονίοις. ἐγένετο δὲ περὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν θεόπεμπτός τις ἀτυχία κατὰ τὴν Καρχηδόνα. ταραχαὶ γὰρ καὶ φόβοι καὶ πανικοὶ θόρυβοι συνεχεῖς ἐγίνοντο κατὰ τὴν πόλιν παράδοξοι. καὶ πολλοὶ μὲν μετὰ τῶν ὄπλων ἐξεπήδων ἐκ τῶν οἰκιῶν, ὡς πολεμίων εἰσπεπτωκότων εἰς τὴν πόλιν, καὶ πρὸς ἀλλήλους ὡς πολεμίους διαπολεμοῦντες, οὓς μὲν ἀνῆρουν, οὓς δὲ κατετραυμάτιζον. τέλος δὲ θυσίαις τὸ θεῖον ἐξιλασάμενοι, καὶ μεγίστων κακῶν ἀπαλλαγέντες, ταχὺ καὶ τοὺς Λίβυας κατεπολέμησαν, καὶ τὴν νῆσον ἀνεκτήσαντο.

Olymp. C, 3. Thebani post Cadmeam a Laced. captam, patria expulsæ, collecta manu, impetum in hostes faciunt, et populares ad recuperandam libertatem exhortantur. Advocant Atheniensium auxilia. Ita bellum Bœoticum ortum.

25. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Ναυσινίκου, Ῥωμαῖοι χιλιάρχους τέσσαρας ἀντὶ τῶν ὑπάτων κατέστησαν, Μάρκον Κορινθίον, καὶ Σερούϊλιον Κοῖντιον, Μάρκον Φούριον, καὶ Λεύκιον Κόϊντον. ἐπὶ δὲ τούτων ὁ κληθεὶς Βοιωτικὸς πόλεμος ἐνέστη Λακεδαιμονίοις πρὸς Βοιωτοῦς, διὰ τοιοῦτας αἰτίας·

τὴν Καδμείαν φρουρούντων Λακεδαιμονίων ἀδίκως, καὶ πολλοὺς τῶν ἀξιολόγων ἀνδρῶν πεφυγαδευκότων, συγιστράφησαν οἱ φυγάδες, καὶ συνεπιλαβομένων Ἀθηναίων, κατήλθον εἰς τὴν πατρίδα νυκτός· καὶ πρῶτον μὲν τοὺς τὰ Λακεδαιμονίων φρουροῦντας ἐν ταῖς ἰδίαις οἰκίαις ἐφόρευσαν, ἔτι κοιμωμένους καταλαβόντες· ἔπειτα τοὺς πολίτας ἐπὶ τὴν ἐλευθερίαν παρακαλέσαντες, συνεργοὺς ἔσχον ἅπαντας τοὺς Θηβαίους. ταχὺ δὲ τοῦ πλήθους συνδραμόντος μετὰ τῶν ὄπλων, ἅμ' ἡμέρᾳ τὴν Καδμείαν πολιορκεῖν ἐπεχείρησαν. οἱ δὲ φρουροῦντες τὴν ἄκραν Λακεδαιμόνιοι, μετὰ τῶν συμμάχων ὄντες οὐκ ἐλάττους τῶν χιλιῶν καὶ πεντακοσίων, εἰς μὲν τὴν Στάρτην ἐξέπεμψαν τοὺς δηλώσοντας τὴν τῶν Θηβαίων ἐπατάσασιν, καὶ βοηθεῖν τὴν ταχίστην παρακαλέσοντας· αὐτοὶ δ' ἐκ τόπων ὑπερδεξίων ἀμνιόμενοι τοὺς πολιορκοῦντας, πολλοὺς μὲν ἀνῆρουν, οὐκ ὀλίγους δὲ κατετραυμάτιζον. οἱ δὲ Θηβαῖοι, μεγάλην δύναμιν προσδοκῶντες ἤξουν ἐκ τῆς Ἑλλάδος Λακεδαιμονίοις, ἐξέπεμψαν πρεσβευτὰς εἰς τὰς Ἀθήνας, ὑπομιμησκούτες μὲν ὅτι καὶ αὐτοὶ συγκατήγαγον τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων, καθ' ὃν καιρὸν ὑπὸ τῶν τριάκοντα τυράννων κατεδουλώθησαν, ἀξιοῦντες δὲ πανδημεὶ βοηθῆσαι, καὶ πρὸ τῆς τῶν Λακεδαιμονίων παρουσίας συνεκπολεμῆσαι τὴν Καδμείαν.

Advolat Demophon, Athen. imperator, cum exercitu.

26. Ὁ δὲ δῆμος τῶν Ἀθηναίων, διακούσας τῶν πρέσβων, ἐψηφίσαιτο παραχρῆμα δύναμιν ὡς πλείστην ἀποστεῖλαι τὴν ἐλευθερώσουσαν τὰς Θίβας,

ἄμα μὲν τῆς εὐεργεσίας ἀποδιδούς τὰς χάριτας, ἄμα δὲ βουλόμενος τοὺς Βοιωτοὺς ἐξειδιώσασθαι, καὶ συναγωνιστὰς ἰσχυροὺς ἔχειν κατὰ τῆς Λακεδαιμονίῳ ὑπεροχῆς. τὸ γὰρ ἔθνος τοῦτο καὶ πλήθει τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἀνδρείᾳ κατὰ πόλεμον οὐδενὸς τῶν Ἑλλήνων ἐδόκει λείπεσθαι. τέλος δὲ, Δημοφῶν κατασταθεὶς στρατηγός, καὶ παραχρῆμα πεντακισχιλίους ὀπλίτας καὶ πεντακοσίους ἵπτεῖς καταλέξας, τῇ ὑστεραίᾳ τὴν δύναμιν ἅμ' ἡμέρα προήγαγεν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ δρομαῖος ἠτείγετο, φθάσαι στεινῶν τοὺς Λακεδαιμονίους. οὐδὲν δ' ἤτιον ὁ δῆμος παρεσκευάζετο πανδημεὶ στρατεύειν εἰς τὴν Βοιωτίαν, ἐν ᾗ χρεία. ὁ δὲ Δημοφῶν συντόμως ταῖς ὁδοῖς χρησάμενος, παραδόξως ἐπεφάνη τοῖς Θηβαίοις. ὁμοίως δὲ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων πόλεων, τῶν κατὰ τὴν Βοιωτίαν, πολλῶν στρατιωτῶν συνδραμόντων, ταχὺ μεγάλη δύναμις ἠθροίσθη τοῖς Θηβαίοις. ὀπλίται μὲν γὰρ συνῆλθον οὐκ ἐλάττους τῶν μυρίων καὶ δισχιλίων, ἵπτεῖς δὲ πλείους τῶν δισχιλίων. πάντων δὲ προθύμως ἐπὶ τὴν πολιορκίαν ὀρησάντων, διελόμενοι τὰ πλήθη, τὰς προσβολὰς ἐκ διαδοχῆς ἐποιοῦντο, προσκαρτεροῦντες τοῖς κινδύνοις συνεχῶς καὶ καθ' ἡμέραν καὶ νυκτός.

Quo facto, qui Cadmeam praesidio tenebant, inopia coacti, arcem tradunt, et incolumes domum redeunt. Praesidii praefecti capita damnati. Eo tempore Romani coloniam in Sardiniam duxerunt.

27. Οἱ δ' ἐν τῇ Καθμείᾳ οἰκοῦντες, παρακληθέντες ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων, εὐρώστως ἡμύνοντο τοὺς πολεμίους, ἐλπίζοντες συντόμως ἦξειν τοὺς Λακεδαι-

μοίους μετὰ μεγάλης δυνάμεως· ἕως μὲν οὖν εἶχον τροφάς ἱκανάς, ἐνεκαρτέρουν τοῖς δεινοῖς, καὶ πολλοὺς τῶν πολιορκούντων ἀπέκτεινον καὶ κατετραυμάτιζον, συφερόν ἔχοντες τὴν τῆς ἀκροπόλεως ὀχυρότητα· ὡς δ' ἢ μὲν τῶν ἀναγκαίων σπάνις ἐπέτεινεν, οἱ Λακεδαιμόνιοι δὲ περὶ τὰς παρσκευάς ὄντες ἐχρόνιζον, ἐστασίαζον πρὸς ἀλλήλους. οἱ μὲν γὰρ Λακεδαιμόνιοι μέχρι θανάτου καρτερεῖν ὤφοντο δεῖν, οἱ δὲ ἀπὸ τῶν συμμαχίδων πόλεων ουστρατεύσαντες, ὄντες πολλαπλάσιοι, παριδιδόναι τὴν Καδμείαν ἀπεφῆναντο. συνηνγκάσθησαν δὲ καὶ οἱ ἐξ αὐτῆς τῆς Σπάρτης, ὄντες ὀλίγοι, παρχωρῆσαι τῆς ἀκροπόλεως. διόπερ οἷτοι μὲν, ὑπόσπονδοι καθ' ὁμολογίαν ὑφεθέντες, εἰς τὴν Μελοπόννησον ἀπηλλάγησαν· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, δυνάμεσιν ἀξιολόγοις προσιόντες ἐπὶ τὰς Θήβας, καὶ βραχὺ τῶν καιρῶν ὑστερήσαντες, ἄπρακτον ἔσχον τὴν ἐπιβολήν. τοὺς δὲ ἡγεμόνας τῆς φρουρᾶς τρεῖς ὄντας μετέστησαν εἰς κρίσιν· καὶ τοὺς μὲν δύο κατεδίκαναν θανάτῳ, τὸν μόντοιγε τρίτον τοσοῦται πλήθει χρημάτων, ὥστε μὴ δύνασθαι τὴν οὐσίαν αὐτοῦ τοσαῦτα χρήματα ἐκτίσαι. μετὰ δὲ ταῦτα Ἀθηναῖοι μὲν ἐπανῆλθον εἰς τὴν πατρίδα, Θηβαῖοι δὲ Θεσπιᾶς πολιορκήσαντες, ἄπρακτον ἔσχον τὴν ἐπιβολήν. ἅμα δὲ τούτοις πρατιομένοις, Ῥωμαῖοι μὲν ἐπὶ ἀτελείᾳ πεντακοσίους ἀποίκους εἰς Σαρδωνίαν ἀπέστειλαν.

Olymp. C, 4. Plurimae civitates, Lacedaemoniorum superbia exacerbatæ, ab his deficient: Chii, Byzantini, Rhodii Mitylænæi in primis erant. Communis sociorum senatus Athenis instituitur. Nequidquam socios revocant Lacedaemonii.

28. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθήνησι Καλλίου, Ῥω-

μαῖοι χιλιάρχους ἀντὶ τῶν ὑπάτων κατέστησαν τέταρτος, Λεύκιον Παπίριον, Μάρκον Πόπλιον, Τίτον Κορνήλιον, Κοῖντον Λεύκιον. ἐπὶ δὲ τούτων, Λακεδαιμονίων ἐπταικότων περὶ τὰς Θήβας, οἱ μὲν Βοιωτοὶ θαρσύναντες συνεστράφησαν, καὶ κοινὴν συμμαχίαν ποιησάμενοι, δύναμιν ἀξιόλογον συνεστήσαντο, προσδοκῶντες ἥξειν τοὺς Λακεδαιμονίους μεγάλας δυνάμεις εἰς τὴν Βοιωτίαν. Ἀθηναῖοι δὲ πρέσβεις τοὺς ἀξιολογωτάτους τῶν παρ' αὐτοῖς ἐξέπεμψαν ἐπὶ τὰς ὑπὸ τοὺς Λακεδαιμονίους τεταγμένας πόλεις, παρακαλοῦντες ἀντέχεσθαι τῆς κοινῆς ἐλευθερίας. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι, διὰ τὸ μέγεθος τῆς περὶ αὐτοὺς δυνάμεως, ὑπεροπτικῶς καὶ βαρῆως ἤρχον τῶν ὑποτεταγμένων. διόπερ πολλοὶ τῶν ὑπ' αὐτοὺς τεταγμένων ἀπέκλιναν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. πρῶτοι δὲ πρὸς τὴν ἀπόστασιν ὑπήκουσαν Χῖοι καὶ Βυζάντιοι, μετὰ τούτους Ῥόδιοι καὶ Μιτυληναῖοι, καὶ τῶν ἄλλων τινὲς νησιωτῶν. οὐδὲ μᾶλλον ἀυξομένης τῆς τῶν Ἑλλήνων ὀρμῆς, πολλαὶ πόλεις προσέθεντο τοῖς Ἀθηναίοις. ὁ δὲ δῆμος μετεωρισθεὶς ἐπὶ τῇ τῶν συμμάχων εὐνοίᾳ, κοινὸν συνέδριον ἀπάντων τῶν συμμάχων συγκατεστήσαντο, καὶ συνέδρους ἀπέδειξαν ἐκάστης πόλεως. ἐτάχθη δ' ἀπὸ τῆς κοινῆς γνώμης, τὸ μὲν συνέδριον ἐν ταῖς Ἀθήναις συνεδρεῦειν, πόλιν δὲ ἐπίσης καὶ μεγάλην καὶ μικρὰν μιᾶς ψήφου κυρίαν εἶναι· πάσας δ' ὑπάρχειν αὐτονόμους, ἡγεμόσι χρωμένας Ἀθηναίοις. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι τὴν ὀρμὴν τῶν πολλῶν ὀρῶντες ἀκατάσχετον οἶσαν πρὸς τὴν ἀπόστασιν, ὅμως πρεσβείαις καὶ

λόγοις φιλανθρώποις, ἔτι δ' ἐπαγγελίαις εὐεργετικαῖς ἐφιλοτιμοῦντο διορθοῦσθαι τὰς ἀλλοτριότητας τῶν ἀνθρώπων. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῆς εἰς τὸν πόλεμον παρασκευῆς ἐποιοῦντο πολλὴν φροντίδα, προσδοκῶντες μέγαν καὶ πολυχρόνιον αὐτοῖς ἔσεσθαι τὸν Βοιωτικὸν πόλεμον, συμμαχοῦντων τοῖς Θηβαίοις τῶν Ἀθηναίων, καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, τῶν κοινωτούντων τοῦ συνεδρίου.

Interea Acofis, rex Aegyptiorum, bellum infert Persis, eiusque ducem Chabriam Atheniensem facit. Athenienses, cum id indignari vident Pharnabazam, domum redire iubent Chabriam, Persis Iphicratem mittunt. Facto tum a Lacedaemoniis in ipsum Piraeum impetu, ob ruptum foedus, bellum publice est decretum. Belli duces, copiarum numerus. Thebanos in senatum cooptant. Ut socios concilient, agros bello occupatos reddunt.

29. Ἄμα δὲ τούτοις τρατιομένοις, Ἄκορις ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς, ἀλλοτριῶς διακείμενος πρὸς τὸν Περσῶν βασιλέα, δυνάμεις ξενικὰς ἀξιολόγους ἤθροισε. μεγάλους γὰρ μισθοὺς τοῖς ὑπακούουσι προστιθεὶς, συχνοὺς εὐεργετῶν, ταχὺ πολλοὺς ἔσχε τῶν Ἑλλήνων ὑπακούοντας πρὸς τὴν στρατείαν. οὐκ ἔχόντων δὲ στρατηγὸν ἀξιόχριον, μετεπέμψατο Χιβρίαν τὸν Ἀθηναῖον, ἄνδρα καὶ συνέσει στρατηγικῇ διάφορον, καὶ δόξαν ἐπ' ἀρετῇ μεγάλην πεποιτημένον. οὗτος μὲν οὖν ἄνευ τῆς τοῦ δήμου γιόμης προσδεξιόμενος τὴν στρατηγίαν, ἀφηγεῖτο τῶν κατ' Αἰγυπτιον δυνάμεων, καὶ μετὰ πολλῆς σπουδῆς παρεσκευάζετο πολεμεῖν πρὸς τοὺς Πέρσας. Φαρνάβαζος δ' ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀναδειγμένος στρατηγός, ἀπὸ τῆς Περσικῆς δυνάμεως παρασκευὰς μεγάλας ἐποίησατο τῶν πρὸς τὸν πόλεμον χρησίμων. ἐξί-

πεμψε δὲ καὶ πρὸς Ἀθηναίους πρέσβεις, κατηγοροῦν μὲν Χαβρίου, ὅτι τῶν Αἰγυπτίων ἡγούμενος, ἀπαλλοτριοῦ τὴν τοῦ βασιλέως εὐνοίαν ἀπὸ τοῦ δήμου, παρακαλῶν δὲ στρατηγὸν Ἰφικράτην αὐτῷ δοῦναι. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, σπεύδοντες τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν εἰς εὐνοίαν προσαγαγέσθαι, καὶ τὸν Φαρνάβαζον ἰδιοποιήσασθαι, ταχέως τὸν τε Χαβρίαν ἐξ Αἰγύπτου μετεπέμψαντο, καὶ τὸν Ἰφικράτην στρατηγὸν ἐξαπέστειλαν συμμαχήσοντα τοῖς Πέρσαις. τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς Ἀθηναίοις ἄσπονδὰς πεποιημένοις ἐν τοῖς ἐπάνω χρόνοις, συνέβαινε μένειν τὴν εἰρήνην μέχρι τῶνδε τῶν καιρῶν· μετὰ δὲ ταῦτα Σφοδριάδου τοῦ Σπαρτιάτου τεταγμένου μὲν ἐφ' ἡγεμονίας, φύσει δ' ὄντος μετεώρου καὶ προπετοῦς, ἔπεισεν αὐτὸν Κλεόμβροτος ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων ἄνευ τῆς γνώμης τῶν Ἐφόρων καταλαβέσθαι τὸν Πειραιέα. ὁ δὲ Σφοδριάδης, ἔχων στρατιώτας πλείους τῶν μυρίων, ἐπεβίβητο μὲν τῆς νυκτὸς καταλαβέσθαι τὸν Πειραιέα· καταφανῆς δὲ γενόμενος Ἀθηναίοις, καὶ διαμαρτῶν τῆς ἐπιβολῆς, ἄπρακτος ἐπανῆλθε. κατηγορηθεὶς δ' ἐν τῷ συνεδρίῳ τῶν Σπαρτιατῶν, καὶ συναγωνιστὰς ἔχων τοὺς βασιλεῖς, ἰδίως ἀπελύθη. διόπερ οἱ Ἀθηναῖοι, χαλεπῶς φέροντες ἐπὶ τοῖς γεγονόσιν, ἐψηφίσαντο λελύσθαι τὰς σπονδὰς ὑπὸ Λακεδαιμονίων. κρίναντες δὲ πολεμεῖν αὐτοῖς, στρατηγοὺς τρεῖς εἵλοντο τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν πολιτῶν, Τιμόθεον, καὶ Χαβρίαν, καὶ Καλλίστρατον. ἐψηφίσαντο δὲ στρατιώτας μὲν ὀπίστας καταλέξαι δισμυρίους, ἵππεῖς δὲ πεντα-

κοσίους, ναῦς δὲ πληρῶσαι διακοσίας. προσελάβοιτο δὲ καὶ τοὺς Θηβαίους ἐπὶ τὸ κοινὸν συνέδριον ἐπὶ τοῖς ἴσοις πᾶσιν. ἐψηφίσαντο δὲ καὶ τὰς γενομένης κληρουχίας ἀποκαταστήσαι τοῖς πρότερον κυρίοις γεγονόσι, καὶ νόμον ἔθεντο μηδένα τῶν Ἀθηναίων γεωργεῖν ἐκτὸς τῆς Αἰτικῆς. διὰ δὲ ταύτης τῆς φιλανθρωπίας ἀνακτησάμενοι τὴν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν εὐνοίαν, ἰσχυροτέραν ἐποίησαντο τὴν ἰδίαν ἡγεμονίαν.

Hestiaeae sola, Euboeae civitas, in Lacedaemoniorum amicitia perseverat; aliae civitates LXX Atheniensium partibus et foederi communi adiunguntur. Chabriae expeditio in Hestiaeos et Cyclades insulas, Lacedaemoniis addictas.

30. Πολλὰ μὲν οὖν καὶ τῶν ἄλλων πόλεων διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν προεκλήθησαν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἀποκλίνειν, πρῶται δὲ καὶ προθυμότατα συνεμάχησαν αἱ κατὰ τὴν Εὐβοίαν οἰκοῦσαι, χωρὶς Ἑστιάδας. αὕτη γὰρ εὐεργετημένη ὑπὸ Λακεδαιμονίων μεγάλη, πεπολεμημένη δὲ δεινῶς ὑπὸ Ἀθηναίων, εὐλόγως πρὸς μὲν Ἀθηναίους ἀδιύλιτοι ἐφύλαττε τὴν ἔχθραν, πρὸς δὲ τοὺς Σπαρτιαίτους βεβηιοτάτην πίστιν διεφύλαττεν. οὐ μὴν ἀλλὰ τοῖς Ἀθηναίοις εἰς συμμαχίαν συνέβησαν ἑβδομήκοντα πόλεις, καὶ μετέσχον ἐπίσης τοῦ κοινοῦ συνεδρίου· διὸ καὶ τοῖς Ἀθηναίοις αἰεὶ μᾶλλον τῆς δυνάμεως αὐξομένης, τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις ταπεινουμένης, ἐφάμιλλον τὴν ἰσχὺν τῶν πόλεων συνέβαινε γίνεσθαι. οἳ δ' Ἀθηναῖοι, τῶν πραγμάτων αὐτοῖς κατὰ νοῦν προχωροῦντων, δύναμιν ἐξέπεμψαν εἰς τὴν Εὐβοίαν, τὴν παραφυλάξουσιν μὲν τοὺς συμμαχοὺς, καταπολεμήσου-

σαν δὲ τοὺς ἐναντίους. κατὰ δὲ τὴν Εὐβοίαν βραχὺ μὲν πρὸς τοῦτων τῶν χρόνων Νεογένης τις Ἰνομαμεῖ Ἰάσονος τοῦ Φεραίου συλλέξας στρατιώτας, κατελάβειο τὴν τε ἀκρόπολιν τῶν Ἐστιαίων, καὶ τύραννον ἑαυτὸν ἀπέδειξε ταύτης τῆς χώρας καὶ τῆς τῶν Ὠρωπίων πόλεως. ἄρχοντας δ' αὐτοῦ βιαίως καὶ ὑπερηφάνως, Λακεδαιμόνιοι Θηριπίδαν ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐπεχείρει λόγοις τὸν τύραννον ἐκχωρεῖν ἐκ τῆς ἀκροπόλεως· ὡς δ' οὐ προσεῖχε, παρακαλίσας τοὺς ἐγχωρίους πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, ἐπολιόρκησε τὸ χωρίον, καὶ τοῖς Ὠρωπίοις τὴν ἐλευθερίαν ἀποκατέστησε. δι' ἣν αἰτίαν οἱ τὴν Ἐστιαίων καλουμένην χώραν οἰκοῦντες, οἰκείως διετέθησαν πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας, καὶ βεβαίως ἐτήρουν τὴν φιλίαν. τῆς δ' ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐκτεμφθείσης δυνάμεως ἡγούμενος Χαβρίας, ἐπόρθησε τὴν Ἐστιαίων τιν χώραν, καὶ τὴν καλουμένην μὲν Μητρόπολιν, κειμένην δ' ἐπὶ τινος ἐρυμνοῦ λόφου, τειχίσας, ἀπέλιπεν ἐν αὐτῇ φρουράν· αὐτὸς δὲ ταῖς Κυκλάσι νήσοις ἐπιπλέων, προσηγάγειο Πεπάσηθον καὶ Σκίαθον, καὶ τινὰς ἄλλὰς τεταγμένας ὑπὸ Λακεδαιμονίοις.

Lacedaemoniorum socii recensentur: summus copiarum dux Agesilaus, eorum rex.

31. Οἱ δὲ ὀρῶντες τὴν τῶν συμμάχων δομὴν πρὸς τὴν ἀπόστασιν ἀκατάσχετον οὖσαν, ἐπαύσαντο τῆς προὔπαρχούσης βαρύτητος, καὶ ταῖς πόλεσι φιλιανθρώπως προσεφέροντο. τοσαύταις δ' ὁμιλίαις καὶ εὐεργεσίαις χρησάμενοι, εὐνουστέρους ἄπαντας

τοὺς συμμάχους κατεσκεύασαν. ὀρῶντες δὲ τὸν πό-
 λεμον αὐξόμενον, καὶ πολλῆς ἐπιμελείας ἐπιθεύμενον,
 τὰς τε ἄλλας ταρασκευὰς ἐποιοῦντο φιλοτίμως, καὶ
 τὴν διάταξιν καὶ τὴν διαίρεσιν τῶν στρατιωτῶν καὶ
 λειτουργιῶν περιττότερον ἐξεργάσυντο. τὰς τε γὰρ
 πόλεις καὶ τοὺς καταλεγομένους στρατιωτάς εἰς τὸν
 πόλεμον διεῖλον εἰς δέκα μέρη. τούτων δὲ πρώτην
 ἐπεῖχον μερίδα Λακεδαιμόνιοι, δευτέραν δὲ καὶ τρί-
 τήν Ἀρκάδες, τετάρτην δ' Ἠλεῖοι, πέμπτην δ' Ἀχαιοί·
 καὶ τὴν μὲν ἕκτην ἐπλήρουν Κορίνθιοι καὶ Μεγαρεῖς,
 τὴν δ' ἑβδόμην Σικυῶνιοι καὶ Φλιάσιοι, καὶ οἱ τὴν
 ἕκτην καλουμένην οἰκοῦντες· τὴν δ' ὀγδόην Ἀκαρ-
 γῆνες, ἐννιάτην δὲ Φωκεῖς καὶ Λοκροὶ, τὴν δ' ἐπὶ
 πῦσιν Ὀλύμπιοι, καὶ οἱ ἐπὶ Θοράκης κατοικοῦντες
 σύμμαχοι. ἦν δ' αὐτοῖς ὁ μὲν ὀπλίτης πρὸς δύο ψι-
 λοὺς τέταγμένος, ὁ δ' ἑπτεὺς πρὸς τέτταρας ὀπλί-
 τας ἰσαζόμενος. τοιαύτης δὲ τῆς συντάξεως οὔσης
 ἠγεῖτο τῆς στρατιᾶς Ἀγησίλαος ὁ βασιλεὺς. περι-
 βύητος δ' ἦν ἐν ἀνδρείᾳ καὶ στρατηγικῇ συνέσει,
 καὶ σχεδὸν ἀνίκητος γεγωνὸς ἐν τοῖς ἐπίνω χρόνοις.
 ἐν τε γὰρ τοῖς λοιποῖς πολέμοις ἐθαυμάσθη, καὶ
 καθ' ὃν καιρὸν Λακεδαιμόνιοι πολεμοῦντες τοῖς
 Πέρσαις, παραταξιόμενος, καὶ πολλαπλασίονα δύνα-
 μιν νικήσας, πολλὴν τῆς Ἀσίας ἐπῆλθε, κρατῶν τῶν
 ὑπαίθρων· καὶ πέρας, εἰ μὴ μετεπέμψαντο αὐτὸν οἱ
 Σπαρτιῖται διὰ τινὰς πολιτικὰς χρείας, σχεδὸν ἂν
 καὶ τὴν ὅλην τῶν Περσῶν βασιλείαν εἰς τοὺς ἐσχά-
 τους κινδύνους κατέστησεν. ἦν γὰρ ὁ ἀνὴρ οὗτος
 δραστικὸς, καὶ μετὰ συνέσεως πολλῆς θρασὺς καὶ

παραβόλοις πράξεσι χρώμενος. διὸ καὶ τότε θεωροῦντες οἱ Σπαρτιῖται τὸ μέγεθος τοῦ πολέμου προσδεόμενον ἡγεμόνος ἀξιολόγου, τοῦτον τοῦ πολέμου παντὸς ἡγεμόνα κατέστησαν.

In Boeotiam movet Agesilaus: obviam facti Thebani et Atheniensium auxilia, duce Chabria, qui novo pugnae genere hostem excepit. Vastat Agesilaus agros, sed proelium aversatur.

32. Ὁ δὲ Ἀγησίλαος, προσαγαγὼν τὴν δύναμιν, ἦκεν εἰς τὴν Βοιωτίαν, ἔχων τοὺς σύμπαντας στρατιώτας πλείους τῶν μυρίων ὀκτακισχιλίων· ὧν ἦσαν Λακεδαιμονίων πέντε μοῖραι· τὴν δὲ μοῖραν ἀναπληροῦσιν ἄνδρες πεντακόσιοι. ὁ δὲ Σκιριτίας καλούμενος λόχος παρὰ τοῖς Σπαρτιῖταις οὐ συνιᾶται μετὰ τῶν ἄλλων, ἀλλ' ἰδίαν ἔχων σύστασιν, μετὰ τοῦ βυσιλέως ἴσταιται, καὶ παραβουθεῖ τοῖς αἰεὶ θλιβομένοις μέρεσι· συνεσιῶς δ' ἐξ ἐπιλέκτων ἀνθρώπων, μεγάλας ποιεῖται ῥοπὰς ἐν ταῖς παρατάξεσι, καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον αἴτιος γίνεται τῆς νίκης. ἵππεῖς δ' εἶχεν ὁ Ἀγησίλαος χιλίους καὶ πεντακοσίους. οὗτος μὲν οὖν παραγενόμενος εἰς πόλιν Θεσπιάς, φρουρουμένην ὑπὸ Λακεδαιμονίων, πλησίον ταύτης κατεστρατοπέδευσε, καὶ τοὺς στρατιώτας ἐφ' ἡμέρας τινας ἀνελάμβανεν ἐκ τῆς κακοπαθείας· Ἀθηναῖοι δὲ, πεθόμενοι τὴν τῶν Λακεδαιμονίων παρουσίαν εἰς τὴν Βοιωτίαν, εὐθύς ἐβοήθουν εἰς τὰς Θήβας, ἔχοντες πεζοὺς μὲν πεντακισχιλίους, ἵππεῖς δὲ διακοσίους. τούτων δὲ τῶν δυνάμεων ἀθροισθεισῶν εἰς ἓνα τόπον, οἱ μὲν Θηβαῖοι λόφον τινα κατελάβοντο παραμήκη, σταδίους ἀπέχοντα τῆς πόλεως εἴκοσι, καὶ πρόβλημα ποιησάμενοι τὰς δυσχω-

ρίαις, ἀνέμενον τὴν τῶν πολεμίων ἔφοδον. τὴν γὰρ Ἀγησιλίου δόξαν καταπεπληγμένοι, τὸν ἐν τοῖς πεδίοις ἐξ ἴσου κίνδυνον ὑπομένειν εὐλαβοῦντο. ὁ δὲ Ἀγησίλαος συντεταγμένη τῇ δυνάμει προάγων ἐπὶ τοὺς Βοιωτοὺς, ὡς ἤγγισε τοῖς πολεμίοις, τὸ μὲν πρῶτον τοὺς ψιλοὺς ἐπαφῆκε τοῖς ἐναντίοις, πειρούμενος πῶς ἔχουσι πρὸς τὴν μάχην. ἀποκρουσαμένων δὲ αὐτοὺς τῶν Θεβαίων ῥαδίως ἐκ τόπων ὑπερδεξίων, ἐπήγαγε πᾶσαν ἐπ' αὐτοὺς τὴν δύναμιν, συντεταγμένην καταπληκτικῶς. Χαβρίας δὲ ὁ Ἀθηναῖος τῶν μισθοφόρων ἀφηγούμενος παρήγγειλε τοῖς στρατιώταις δέχεσθαι τοὺς πολεμίους καταπεφρονηκότως, ἅμα καὶ τῇ τάξει μένοντας, καὶ τὰς ἀσπίδας πρὸς τὸ γόνυ κλίνας, ἐν ὀρθῇ τῷ δόρατι μένειν. ὣν ποιησάντων τὸ προσταχθὲν ὡσπερ ἀφ' ἐνὸς παρακελεύματος, ὁ Ἀγησίλαος, θαυμάσας τὴν τε εὐταξίαν τῶν πολεμίων καὶ τὴν καταφρόνησιν, τὸ μὲν βιάζεσθαι πρὸς ὑπερδεξίους τόπους, καὶ συναναγκάζειν τοὺς ἐναντίους ἄνδρας ἀγαθοὺς γίνεσθαι πρὸς τὸν ἐκ χειρὸς κίνδυνον, οὐκ ἔκρινε· πείραν δὲ λαβόν ὅτι τολμήσουσιν ἀναγκαζόμενοι διαγωνίζεσθαι περὶ τῆς νίκης, ἐν τῷ πεδίῳ προεκαλεῖτο. οὐ συγκαταβαινόντων δὲ τῶν Θεβαίων, τὴν μὲν φάλαγγα τῶν πεζῶν ἀπήγαγε, τοὺς δ' ἵππεις καὶ τὰ ψιλικὰ τῶν ταγματῶν ἐξαποστείλας, ἐπόρθησέ τὴν χώραν ἀδεῦς καὶ πολλῶν λαφύρων ἐγκρατῆς ἐγένετο

Utriusque ducis singularem prudentiam historicus explicat, declaratis rei gestae causis. Post reditum Agesilai Thebani Thespias adoriuntur. Phoebidas, Laced. dux, eadit.

33. Οἱ δὲ συνόντες τῷ Ἀγησιλάῳ Σπαρτιάται

σύμβουλοι, καὶ οἱ τὰς ἡγεμονίας ἔχοντες ἐθαύμαζον πῶς δραστικός εἶναι δοκῶν ὁ Ἀγησίλαος, καὶ μείζοντα καὶ δυναμικωτέραν ἔχων τὴν δύναμιν, οὐ διηγωνίσαιτο πρὸς τοὺς πολεμίους. πρὸς οὓς ὁ Ἀγησίλαος ἀπεκρίθη, νῦν μὲν ἀκινδύνως τοὺς Λακεδαιμονίους νενικηκέναι ἄν· (πορθομένη γὰρ τῇ χώρᾳ μὴ τετολημηκέναι τοὺς Βοιωτοὺς βοηθῆσαι) εἰ δ' αὐτῶν τῶν πολεμίων παρακεχωρηκότων τῆς νίκης, ἐβιάσατο τοὺς πολεμίους ὑπομένειν τὸ δεινόν, ἴσως ἄν, διὰ τὸ παράλογον τῆς τύχης, δύναιντο καὶ φθάσαι κατὰ τὸν κίνδυνον οἱ Λακεδαιμόνιοι. τότε μὲν οὖν ὑπὸ τῆς διακρίσεως ταύτης ἔδοξε μετρίως κατεστοχάοθαι τὸ δυνάμενον ἀποβῆναι· ὕστερον δὲ διὰ τῶν ἀποτελεσμάτων ἔδοξεν οὐκ ἀνθρωπίνην ἀπόφασιν, ἀλλὰ θεῶν τινα χρησμὸν εἶρηκέναι. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι, μετὰ πολλῆς δυνάμεως στρατεύσαντες ἐπὶ Θηβαίους, καὶ συναναγκάσαντες αὐτοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνίσασθαι, μεγάλη συμφορᾷ περιέπεσον. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ἐν Λεύκτροις ἠττηθέντες πολλοὺς ἀπώλεσαν τῶν πολιτῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν Κλεόμβροτος ἔπεσε· μετὰ δὲ ταῦτα περὶ Μαιτίνειαν πολεμήσαντες, τοῖς ὅλοις ἐσφάλησαν, καὶ τὴν ἡγεμονίαν ἀνελπίστως ἀπέβαλον. ἀγαθὴ γὰρ ἡ τύχη τοὺς μέγα φρονοῦντας παραδόξως σφῆλαι, καὶ διδάξαι μηδὲν ἄγαν κατελπίζειν. ὁ γοῦν Ἀγησίλαος, ἐχεφρόνως ἀρκεσθεὶς τῷ πρώτῳ προτερήματι, τὴν δύναμιν ἀσινῆ διεφύλαξε. μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν Ἀγησίλαος μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον· οἱ δὲ Θηβαῖοι, διὰ τὴν Χαβρίου στρα-

τηγίαν σωθέντες, ἐθαύμασαν τᾶνδρός τὴν ἐν τῷ στρατηγῆματι ἀγχινοίαν· ὁ δὲ Χαβρίας, πολλῶν καὶ καλῶν αὐτῷ πεπραγμένων κατὰ πόλεμον, ἐπὶ τούτῳ μάλιστα ἐσεμνύνειτο τῷ στρατηγῆματι, καὶ τὰς εἰκόνας τὰς ὑπὸ τοῦ δήμου δοθείσας αὐτῷ καθίσταεν, ἐχούσας τοῦτο τὸ σχῆμα. οἱ δὲ Θηβαῖοι, μετὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τὴν Ἀγησιλάου, στρατεύσαντες ἐπὶ Θεσπιάς, τὴν μὲν προφυλακὴν οὖσαν ἀνδρῶν διακοσίων ἀνεῖλον· τῇ δὲ πόλει προσβολὰς συνεχεῖς ποιούμενοι, καὶ μηδὲν ἀξιόλογον πράξαντες, ἀπῆγον τὴν δύναμιν εἰς τὰς Θήβας. Φοιβίδας δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος, ἀξιόλογον φρουρὰν ἐν ταῖς Θεσπιαῖς ἔχων, ἐκχυθεὶς ἐκ τῆς πόλεως καὶ προπειῶς τοῖς ἀποχωροῦσι Θηβαίοις ἐπιθέμενος, τῶν μὲν στρατιωτῶν ἀπέβαλε πλείους τῶν πεντακοσίων, αὐτὸς δὲ λιμπρῶς ἀγωνισάμενος καὶ πολλοῖς ἐναντίοις τραύμασι περιπεσὼν, ἥρωικῶς κατέστρεψε τὸν βίον.

Facta nova in Boeotiam expeditione proelium committitur Agesilaus primo victor, mox cedere cogitur. Inter Naxum et Parum pugna navali decertatur.

34. Οὐ πολλῷ δ' ὕστερον χρόνῳ πάντων Λακεδαιμονίων τῇ αὐτῇ δυνάμει στρατευσάντων ἐπὶ ταῖς Θήβας, οἱ μὲν Θηβαῖοι, δυσχωρίας τινὰς ἐτέρας καταλαμβάνομενοι, διεκώλυον μὲν τοὺς πολεμίους λεηλατεῖν τὴν χώραν, κατὰ στόμα δὲ πρὸς ἅπασαν τὴν δύναμιν ἐν τοῖς πεδίοις οὐκ ἐτόλμων παρατάξασθαι. τοῦ δ' Ἀγησιλάου προμαχομένον, συγκατέβησαν ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον πρὸς τὸν ἀγῶνα. γενομένης δὲ μάχης ἐπὶ πολὺν χρόνον ἰσχυρᾶς, τὸ μὲν πρῶτον οἱ περὶ τὸν Ἀγησίλαον ἐπροτέρουν, μετὰ δὲ ταῦτα τῶν ἐκ

τῆς πόλεως Θηβαίων ἐκχυθέντων πανδημεὶ, θεωρῶν τὸ πλῆθος τῶν ἐπιθρόνοντων ὁ Ἀγησίλαος, ἀνεκαλέσατο τῇ σύλλυγι τοὺς στρατιώτας ἀπὸ τῆς μίχης. οἱ δὲ Θηβαῖοι, δόξαντες τότε πρώτως μὴ καταδεεστέρους ἑαυτοὺς εἶναι Λακεδαιμονίων, τρόπαιόν τε ἔστησαν, καὶ τὸ λοιπὸν κατεθάρσθησαν τῆς τῶν Σπαρτιατῶν δυνάμεως. τὰ μὲν οὖν περὶ τὰς πεζικὰς δυνάμεις τοιοῦτον ἔσχε τὸ τέλος· τῶν δὲ ναυτικῶν κατὰ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς ἐγένετο μεγάλη ναυμαχία, μεταξὺ Νάξου καὶ Πύρου, διὰ τοιαύτας αἰτίας· Πόλλις ὁ τῶν Λακεδαιμονίων ναύαρχος, πυθόμενος αἰτον πλῆθος ἐν ὀλκῆσι παρακομίζεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐφήδρευε καὶ παρειήρει τὸν κατάπλου τῆς κομιζομένης ἄγορᾶς, διανοούμενος ἐπιθέσθαι ταῖς ὀλκῆσιν. ἃ δὴ πυθόμενος ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων, ἐξέπεμψε στόλον παραφυλάζοντα τὴν σιτοπομπίαν, καὶ διέπεμψεν εἰς τὸν Πειραιεᾶ τὴν κομιζομένην ἄγοράν. μετὰ δὲ ταῦτα Χαβρίας μὲν ὁ τῶν Ἀθηναίων ναύαρχος, μετὰ στόλου παντὸς πλεύσας ἐπὶ τὴν Νάξον, συνεστήσατο πολιορκίαν· προσαγαγὼν δὲ τοῖς τείχεσι μηχανάς, καὶ διὰ τούτων σαλεύσας τὴν τεῖχην, σπουδὴν εἰσεφέρειτο βία κρατῆσαι τῆς πόλεως. ἅμα δὲ τούτοις πραγματοποιέοις Πόλλις ὁ τῶν Λακεδαιμονίων ναύαρχος, κατέπλευσε βοηθήσων τοῖς Ναξίοις. γινομένης δὲ φιλοτιμίας, ἀμφοτέροι συγκατέβησαν εἰς ναυμαχίαν, καὶ τὰς ναῦς διατάξαντες, ἐπέπλεον ἀλλήλοις. εἶχε δὲ τριήρεις ὁ μὲν Πόλλις ἑξήκοντα καὶ πέντε, ὁ δὲ Χαβρίας ὀγδοήκοντα καὶ τρεῖς. ἐπιπλεουσῶν δὲ τῶν νεῶν ἀλλήλαις, Πόλλις μὲν ἠγού-

μενος τοῦ δεξιῦ κέρως πρῶτος ἐνέβαλε ταῖς ἀντιπεταγμέναις τριήρεσιν ἐπὶ τοῦ λαιοῦ κέρατος, ὧν ἠγεῖτο Κήδων ὁ Ἀθηναῖος· ἀγωνισάμενος δὲ λαμπρῶς, αὐτὸν τε τὸν Κήδωνα διέφθειρε, καὶ τὴν ναῦν κατεβύθισεν. ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις συμβαλῶν, καὶ τοῖς ἐμβύλοις ἀναρρήτιων, ἄς μὲν διέφθειρεν, ἄς δὲ φυγεῖν ἠνάγκασεν. ἃ δὴ κατιδῶν ὁ Χαβρίας, καὶ μέρος τῶν περὶ αὐτὸν νεῶν ἐκπέμψας, ἐβόηθησε τοῖς πιεζομένοις, καὶ τὴν ἤτιαν τῶν ἰδίων διωρθώσατο. αὐτὸς δ' ἔχων τὸ κράτιστον τοῦ στόλου, καὶ γενναίως ἀγωνισάμενος, πολλὰς μὲν τριήρεις διέφθειρεν, οὐκ ὀλίγας δ' αἰχμαλώτους ἔλαβε.

Reportata victoria, Chabrias cum classe redit in Piraeum. Eo tempore Romae M. Manlius capitis damnatur.

35. Γενόμενος δ' ἐπὶ τοῦ προτερήματος, καὶ πάσας τὰς τῶν πολεμίων ναῦς φυγεῖν ἀναγκάσας, ἀπέσχετο παντελῶς τοῦ διωγμοῦ, ἀταμνησθεὶς τῆς ἐν Ἀργιούσαις ναυμαχίας, ἐν ἣ τὸς νικήσαντας στρατηγούς ὁ δῆμος ἀντὶ μεγάλης εὐεργεσίας θαιάτω περιέβαλεν, αἰτιασάμενος ὅτι τοὺς τετελευτηκότας κατὰ τὴν ναυμαχίαν οὐκ ἔθαψαν, εὐλαβήθη μὴ ποτε τῆς περιστάσεως ὁμοίως γενομένης κινδυνεύσει παθεῖν παραπλήσια. διόπερ ἀποστὰς τοῦ διώκειν, ἀνελέγετο τῶν πολιτῶν τοὺς διανηχομένους, καὶ τοὺς μὲν ἐπὶ ζῶντας διέσωσε, τοὺς δὲ τετελευτηκότας ἔθαψεν. εἰ δὲ μὴ περὶ ταύτην ἐγένετο τὴν ἐπιμέλειαν, ὅραδίως ἂν ἅπαντα τὸν πολεμίων στόλον διέφθειρε. κατὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν, τῶν μὲν Ἀθηναίων διεφθίρησαν τριήρεις ὀκτωκαίδεκα, τῶν δὲ Λακεδαιμονίων

διεφθάρησαν μὲν εἴκοσι καὶ τέτταρες, αὐτάνδρῳ δ' ἐλήφθησαν ὀκτώ. Χαβρίας μὲν οὖν ἐπιφανῆ ναυμαχίαν νικήσας, κατέπλευσε μετὰ πολλῶν λαφύρων εἰς τὸν Πειραιέα, καὶ μεγάλης ἀποδοχῆς εἴυχε παρὰ τοῖς πολίταις. μετὰ γὰρ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον Ἀθηναῖοι ταύτην πρώτην ναυμαχίαν ἐνίκησαν. τὴν γὰρ περὶ Κιτίδον οὐκ ἰδίᾳ διηγωνίσαντο, τῷ δὲ βασιλικῇ στόλῳ χρησάμενοι, ἐπροτιέρησαν. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις, κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἐν τῇ Ῥώμῃ Μάρκος Μανίλιος ἐπιβαλόμενος τυραννίδι καὶ κρατηθεὶς ἀνῆρέθη.

Olymp. CI, 1. Accidit tunc, ut Triballi in Abderitarum regionem incurserent et praedam agerent. Abderitis paene oppressis forte auxilio venit Chabrias Atheniensis, mox tamen dolo peremptus. Successit Timotheus, qui novos conciliat socios, et hostes ad Leucadem proelio fundit.

36. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Χαριάνδρου, Ῥωμαῖοι μὲν ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχους κατέστησαν τέτταρας, Σεροῦϊον Σουλπίκιον, Λεύκιον Παπίριον, Κορνήλιον Τίτον καὶ Μάρκον Κοῖντιον. Ἕλεῖοι δ' ἤγαγον Ὀλυμπιάδα πρώτην πρὸς ταῖς ἑκατὸν, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον Δάμων Θούριος. ἐπὶ δὲ τούτων ἐν τῇ Θράκῃ Τριβαλλοὶ σιτοδείᾳ πιεζόμενοι, πανδημεὶ στρατείαν ἐποίησαντο πρὸς τὴν ὑπερόριον χώραν, καὶ τὰς τροφὰς ἐκ τῆς ἀλλοτριᾶς γῆς ἐπορίζοντο. ὄντες δὲ πλείους τῶν τρισμυρίων, ἐπῆλθον τὴν τε ὄμορον Θράκην, καὶ τὴν τῶν Ἀβδηριτῶν χώραν ἐπόρθησαν ἀδειῶς. πολλῆς δὲ ὠφελείας κυριεύσαντες, καταπεφρονηκότως καὶ ἀτάκτως τὴν ἐπάνοδον ἐποιούντο. οἱ δ' Ἀβδηρίται πανδημεὶ στρατεύσαντες ἐπ' αὐ-

τοὺς, καὶ σποριίδην καὶ ἰτιάκιως τὴν ἐπίανοδον ποιου-
 μένους, πλείους τῶν δυσχιλίων ἀνεῖλον. οἱ δὲ Βαρ-
 βαροὶ, παροξυνθέντες ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι, καὶ βου-
 λόμενοι τοὺς Ἀβδηρίτας τιμωρήσασθαι, πάλιν ἐνέβα-
 λον αὐτῶν εἰς τὴν χώραν. οἱ δὲ προνευκικότες, ἐπαρ-
 θέντες τῷ προτερήματι, καὶ τῶν πλησιοχώρων Θρα-
 κῶν συμμαχίαν ὑποστειλάντων αὐτοῖς, παρετάξαντο
 τοῖς Βαρβάροις. γενομένης δὲ μάχης ἰσχυρῆς, καὶ
 τῶν Θρακῶν μεταβαλλομένων ἄφνω, μοιωθέντες οἱ
 Ἀβδηρίται καὶ κυκλωθέντες ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν
 Βαρβάρων, σχεδὸν ἅπαντες οἱ τῆς μάχης μετεσχηκό-
 τες κατεκόπησαν. τηλικαύτη δὲ συμφορᾷ τῶν Ἀβδη-
 ριτῶν περιπεπτωκότων, καὶ μελλόντων πολιορκεῖ-
 σθαι, Χαβρίας ὁ Ἀθηναῖος ἐπιφανεῖς μετὰ δυνά-
 μεως, ἐξείλετο τῶν κινδύνων τοὺς Ἀβδηρίτας, καὶ
 τοὺς μὲν Βαρβάρους ἐξήλασεν ἐκ τῆς χώρας, ἐν δὲ
 τῇ πόλει φρουρὰν ἀξιόλογον καταλιπὼν, αὐτὸς ὑπὸ
 τινῶν ἐδολοφονήθη. Τιμόθεος δὲ, παραλαβὼν τὴν
 ναυαρχίαν, καὶ πλεύσας εἰς τὴν Κεφαλληνίαν, τὰς τε
 ναῦς τῇ πόλει προσηγάγετο, καὶ τὰς κατὰ τὴν Ἀκαρ-
 νανίαν ὁμοίως ἔπεισεν ἀποκλίνειν πρὸς Ἀθηναίους.
 Ἀλκίταν δὲ τὸν Μολοτιτῶν βασιλέα φίλον κατασκευά-
 σας, καὶ καθόλου τὰς χώρας τὰς τῶν περὶ τοὺς τό-
 πους ἐκείνους πόλεων ἐξειδιοποιησάμενος, ἐνίκησε ναυ-
 μαχίᾳ τοὺς Λακεδαιμονίους περὶ Λευκάδα. ταῦτα
 δὲ πάντα ταχέως καὶ ῥαδίως ἐπετέλεσε, πείθων μὲν
 διὰ τῆς τοῦ λόγου δυνάμεως, νικῶν δὲ δι' ἀνδρείαν
 καὶ στρατηγίαν. διόπερ εὖ μόνον παρὰ τοῖς πολί-
 ταις, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις Ἑλλησι μεγάλης ἐτύγ-

χανεν ἀποδοχῆς. καὶ τὰ μὲν περὶ Τιμόθεον ἐν τούτοις ἦν.

Thebani Orchomenum, a Laced. occupatam, oppugnant, ipsaque numero superiora vincunt. Cum hoc anno Hermias historiam suam Siciliae finit.

37. Ἀμα δὲ τούτοις πρατιομένοις, Θηβαῖοι μὲν ἐστράτευσαν ἐπ' Ὀρχομενὸν ἐπιλέκτοις ἀνδράσι πεντακοσίοις, καὶ συνετέλεσαν προῦξιν ἀξίαν μνήμης· φρουρούντων γάρ τὸν Ὀρχομενὸν Λακεδαιμονίων πολλοῖς στρατιώταις, καὶ τοῖς Θηβαίοις ἀντιταξαμένων, ἐγενήθη μάχη καρτερά· καθ' ἣν οἱ Θηβαῖοι πρὸς διπλασίους συμβαλόντες, ἐνίκησαν τοὺς Λακεδαιμονίους. οὐδέποτε τοῦτο συνέβη γενέσθαι κατὰ τοὺς ἐπάνω χρόνους, ἀλλ' ἀγαπητὸν ὑπάρχειν ἐδόκει τὸ πολλοὺς ὀλίγους νικῆσαι. διὸ καὶ φρονήματος ἐπίμπλαντο Θηβαῖοι, καὶ τὴν ἀνδρείαν εἶχον μῦλλον περιβόητον, καὶ φανεροὶ καθεισιτήκεισαν ἀμφισβητήσοντες τῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίας. τῶν δὲ συγγραφέων Ἑρμείας ὁ Μηθυμναῖος τὴν τῶν Σικελικῶν σύνταξιν εἰς τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν κατέστρεψε, γράψας βίβλους δέκα, ὡς δὲ τινες διαιροῦσι, δώδεκα.

Olymp. CI, 2. Artaxerxes pacem inter Graecos componere studet, ut belli Aegyptiæ inferendi fiant socii. Soli Thebani recusant; reliqui incunt pacem, qua aicugulia civitatibus suo iure uti concessam.

38. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἴπποδάμον, Ῥωμαῖοι χιλιάρχους ἀντὶ τῶν ὑπάτων κατέστησαν τέτταρας, Λεύκιον Οὐαλέριον, Κρίσπον Μάλλιον, Φάβιον Σερουῖλιον, Σουλπίκιον Λουκρήτιον. ἐπὶ δὲ τούτων Ἀρταξέρξης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς, μέλ-

λων πολεμεῖν πρὸς Αἰγυπτίους, καὶ σπεύδων ξενικὴν δύναμιν ἀξιόλογον συστήσασθαι, διέγνω συλλύσασθαι τοὺς κατὰ τὴν Ἑλλάδα πολέμους. οὕτω γὰρ μάλιστα ἤλπιζε τοὺς Ἕλληνας, ἀτολελυμένους τῶν οἰκείων πολέμων, ἐτοιμοτέρους ἔσεσθαι πρὸς τὰς ξενολογίας· διόπερ πρέσβεις ἐξέπεμψεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, τοὺς παρακαλέσοντας τὰς πόλεις κοινὴν εἰρήνην συνθέσθαι. τῶν δὲ Ἑλλήνων ἀσμένως προσδεξαμένων τοὺς λόγους, διὰ τὸ κάμνειν τῇ συνεχείᾳ τῶν πολέμων, συνέθεντο πάντες τὴν εἰρήνην, ὥστε πάσας τὰς πόλεις αὐτονόμους καὶ ἀφρουρήτους εἶναι. καὶ κατέστησαν οἱ Ἕλληνες ἐξαγωγεῖς, οἱ κατὰ πόλιν ἐκάστην ἐπελθόντες ἐξήγαγον ἀπᾶσας τὰς φρουράς. μόνων δὲ Θηβαίων οὐ προσδεξαμένων κατὰ πόλιν γίνεσθαι τὰς σπονδὰς, ἀλλὰ τὴν Βοιωτίαν ἄπισαν ὑπὸ τὴν τῶν Θηβαίων συντέλειαν ταπεινῶν, καὶ Ἀθηναίων μὲν ἀντειπόντων φιλοτιμότερα, Καλλιστρατοῦ δὲ τοῦ δημογωγοῦ τὸν λόγον διαθεμένου, ὑπὲρ δὲ τῶν Θηβαίων Ἐπαμινώνδου διαθεμένου λόγον θαυμαστικῶς ἐν τῷ κοινῷ συνεδρίῳ· τοῖς μὲν ἄλλοις Ἕλλησι πᾶσι συμφώνως αἱ σπονδαὶ συνετελέσθησαν, μόνοι δὲ Θηβαῖοι κριθέντες ἔκσπονδοι, καὶ τοῦ Ἐπαμινώνδου διὰ τῆς ἰδίας ἀρετῆς ἐμποιοῦντος φρόνημα τοῖς πολίταις, ἐθιόρθησαν τοῖς ἀπάντων δόγμασιν ἀντιβαίνειν. Λακεδαιμόνιοι μὲν γὰρ καὶ Ἀθηναῖοι διὰ παντὸς περὶ τῆς ἡγεμονίας διαφιλοτιμούμενοι, παρεχώρουν ἀλλήλοις, οἱ μὲν κατὰ γῆν, οἱ δὲ τῆς κατὰ θάλατταν ἀρχῆς ἄξιοι κρινόμενοι. διόπερ τὴν ἐκ τρίτου προσώπου ἀναφερομένην ἡγεμο-

νίαν χαλεπῶς ἔφερον, καὶ τὰς κατὰ Βοιωτίαν πόλεις ἀπέσπων τῆς τῶν Θηβαίων συντελείας.

Tum victoria, aliquot proeliis reportata, tum singularis imperatorum suorum virtus, Thebanos feroces fecerat.

39. Οἱ δὲ Θηβαῖοι, τῇ τε ῥώμῃ τῶν σωμάτων καὶ ταῖς ἀλκαῖς διαφέροντες, καὶ πολλαῖς μάχαις προνομικηκότες τοὺς Λακεδαιμονίους, μετώροιο τοῖς φρονήμασιν ὑπῆρχον, καὶ τῆς κατὰ γῆν ἡγεμονίας ἠμφισβήτουν. οὐ διεψεύσθησαν δὲ τῆς ἐλπίδος, διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας, καὶ διὰ τὸ πλείονας ἔχειν ἀγαθούς ἡγεμόνας καὶ στρατηγούς κατὰ τοὺς ὑποκειμένους χρόνους. ἐπιφανέστατοι δ' ἦσαν Πελοπίδας καὶ Γοργίας καὶ Ἐπαμινώνδας. οὗτος γὰρ οὐ μόνον τῶν ὁμοεθνούντων, ἀλλὰ καὶ πάντων Ἑλλήνων πολὺ προέσχευ ἀνδρεία τε καὶ στρατηγικῇ συνέσει. μετέσχε γὰρ ἐπὶ πολὺ πάσης παιδείας, καὶ μάλιστα τῆς Πυθαγορικῆς φιλοσοφίας. πρὸς δὲ τούτοις, φυσικοῖς προτερήμασι κεχορηγημένος, εἰκότως καὶ πράξεις ἐπιφανεστάτας συνετέλεσε. διὸ καὶ συναναγκασθεὶς ὀλίγοις πολιτικοῖς στρατιώταις πρὸς πάσας τὰς τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν συμμάχων δυνάμεις ἀγωνίσασθαι, τοσοῦτον ὑπερέσχε τῶν ἀνικητῶν στρατιωτῶν, ὥστε τὸν βασιλέα τῶν Λακεδαιμονίων Κλεόμβροτον ἀνελεῖν, τὸ δὲ πλῆθος τῶν ἀντιταχθέντων ἄρδην σχεδὸν κατακόψαι. καὶ τὰ τηλικαῦτα παραδόξως διεπράξατο, διὰ τὴν ἀγχίνοιαν καὶ τὴν ἐκ παιδείας αὐτῷ περιγεγενημένην ἀρετήν. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων μικρὸν ὕστερον ἐν τοῖς κατὰ μέρος ἐκτεθησομένοις σαφεστῆρον δηλώσομεν· νῦν δ' ἐπὶ τὸ συνεχὲς τῆς ἱστορίας τρεψόμεθα.

Pleraque civitates libertate insolentius abutuntur: unde novae turbae et seditiones existunt, praesertim inter Phialenses, Corinthios, Megarenses, Phliasios.

40. Μετὰ γὰρ τὴν συγχωρηθεῖσαν τοῖς δήμοις αὐτονομίαν, αἱ πόλεις ἐνέπιπτον εἰς ταραχὰς μεγάλης καὶ στάσεις· μάλιστα δὲ αἱ κατὰ τὴν Πελοπόννησον. ὀλιγαρχικοῖς γὰρ πολιτεύμασι κεκρημένοι, καὶ ταῖς τῆς δημοκρατίας ἐξουσίαις ἀπειραγάθως χρώμεναι, πολλοὺς τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἐφυγάδευον, καὶ κρίσεις ἐπιβάλλουσαι συκοφαντώδεις, κατεδίκαζον· διόπερ εἰς στάσεις ἐμπίπτουσαι, φυγὰς καὶ δημεύσεις οὐσιῶν ἐποιοῦντο· μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς ἐπὶ τῆς Λακεδαιμονίων ἡγεμονίας προεστηκότας τῶν πατρίδων. ἐν γὰρ τοῖς τότε χρόνοις ἐπιτακτικῶς ἐκείνων τοῖς πολίταις προσενηνεγμένων, ὕστερον ὁ δημοτικὸς ὄχλος ἀπολαβὼν τὴν ἐλευθερίαν ἐμνησικάκει. πρῶτον δὲ τῶν Φιυλίων οἱ φυγάδες συστραφέντες κατελάβοντο τὴν καλουμένην Ἰθραΐαν, χωρίον ὄχυρόν. ἐκ ταύτης δ' ὄρμηθέντες, παρεισέπεσον εἰς τὴν Φιάλειαν· καὶ Διονυσίων κατὰ τύχην ὄντων, ἐτιπесόντες ἀπροσδοκῆτως τοῖς ἐν τῷ θεάτρῳ καθήμενοις, καὶ πολλοὺς ἀποσφάζαντες, οὐκ ὀλίγους δὲ καὶ συναπονοήσασθαι πείσαντες, ἀνεχώρησαν εἰς τὴν Σπάρτην. οἱ δὲ τῆς Κορίνθου φυγάδες, σιχνοὶ διατρίβοντες παρὰ τοῖς Ἀργείοις, ἐπεχείρησαν κατιέναι. παραδεχθέντες δ' ἐπὶ τὴν πόλιν ὑπὸ τινῶν οἰκείων καὶ φίλων, διαβληθέντες, ἐγένοντό τε περικατάληπτοι. μέλλοντες δὲ συναρπάζεσθαι, καὶ φοβούμενοι τὴν ἐκ τῆς ἡλώσεως αἰκίαν, ἀλλήλους ἀπέκτειναν. οἱ δὲ Κορίνθιοι, πολλοὺς τῶν πολιτῶν αἰτια-

σάμενοι μετεσχηκέναι τοῖς φυγάσι τῆς ἐπιθέσεως, οὓς μὲν ἀπέκτειναν, οὓς δ' ἐφυγάδευσαν. ἐν δὲ τῇ πόλει τῶν Μεγαρέων ἐπιχειρήσαντές τινες μεταστῆσαι τὴν πολιτείαν, καὶ κρατηθέντες ὑπὸ τοῦ δήμου, πολλοὶ μὲν ἀνηρέθησαν, οὐκ ὀλίγοι δ' ἐξέπεσον. ὁμοίως δὲ καὶ παρὰ τοῖς Σικυωνίοις τινὲς νεωτερίζειν ἐπιβαλόμενοι, καὶ γνωσθέντες ἀνηρέθησαν. παρὰ δὲ τοῖς Φλιασίοις πολλῶν φυγαδευομένων, καὶ καταλαβομένων ἐπὶ τῆς χώρας φρούριον ὄχυρόν, καὶ πλῆθος μισθοφόρων ἀθροισάντων, ἐγένετο μάχη πρὸς τοὺς ἐκ τῆς πόλεως· καὶ νικησάντων τῶν φυγιάδων, ἀνηρέθησαν τῶν Φλιασίων ὑπὲρ τοὺς τριακοσίους· ὕστερον δὲ προδόντων τῶν φυλάκων τοὺς φυγάδας, κρατήσαντες οἱ Φλιάσιοι τῶν φυγάδων, ἀνεῖλον πλείους τῶν ἑξακοσίων, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐκβαλόντες ἐκ τῆς χώρας, ἠνάγκασαν φυγεῖν εἰς Ἄργος. αἱ μὲν οὖν κατὰ Πελοπόννησον πόλεις ἐν τοιαύταις συμφοραῖς ἦσαν.

Olymp. Cl. 3. Iam itaque bello Persae Aegyptum adorientur, Pharnabazo et Iphicrate ducibus. Copiarum naviumque numerus. Adiungitur causa, cur ducibus Persarum proprium sit, tarde agere.

41. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Σωκρατίδου, Ῥωμαῖοι ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχους κατέστησαν τέτταρας, Κόϊντον Κράσσον, Σερούϊλιον Κορνήλιον, ἔτι δὲ Σπόριον Παπίριον, καὶ Φάβιον Ἄλβον. ἐπὶ δὲ τούτων Ἀρταξέρξης ὁ βασιλεὺς ἐστράτευσεν ἐπ' Αἰγυπτίους, ἀφεστηκότας ἀπὸ Περσῶν. ἠγοῦντο δὲ τῶν δυνάμεων Φαρνάβαζος μὲν τῶν Βαρβαρικῶν, Ἰφικράτης δ' ὁ Ἀθηναῖος τῶν μισθοφόρων, ὄντων

δισμυρίων. ὁ δ' ἀνὴρ οὗτος μετ' ἀπεμπτος ἐπὶ τὴν
 στρατηγίαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐτίχθη διὰ τὴν ἐν τῷ
 στρατηγεῖν ἀρετήν. ἔτη δὲ πλείω τοῦ Φαρναβάζου
 κατατηλωκότος περὶ τὰς πυρρσκενὰς, ὁ μὲν Ἰφικρά-
 τῆς ὀρῶν αὐτὸν ἐν μὲν τῷ λέγειν ὄντα δεινόν, ἐν δὲ
 τοῖς πραττομένοις ἠωχελῆ, παρῴησία πρὸς αὐτὸν
 ἐχρήσατο, φήσας θαναμιάζειν, πῶς ἐν μὲν τοῖς λόγοις
 ἐστὶν ὀξύς, ἐν δὲ τοῖς ἔργοις βραδύς. ὁ δὲ Φαρνά-
 βάζος ἀπεκρίθη, διότι τῶν μὲν λόγων αὐτός ἐστι
 κύριος, τῶν δ' ἔργων ὁ βασιλεύς. τῆς δὲ τῶν Περ-
 σῶν δυνάμεως ἀθροισθείσης εἰς πόλιν Ἄκην, ἡρι-
 θμήθησαν τῶν μὲν Βυρβάρων εἴκοσι μυριάδες, ὧν
 ἤρχεν Ἀρτιάβαζος· τῶν δὲ μισθοφόρων Ἑλλήνων
 Ἰφικράτης ἡγεῖτο δισμυρίων. καὶ ταῦς ἡριθμήθη-
 σαν, τριήρεις μὲν τριακόσσαι, τριακόντοροι δὲ δια-
 κόσσαι· τῶν δὲ τὴν ἀγορὰν καὶ τὴν ἄλλην παρα-
 σκευὴν κομιζουσῶν πολὺς ἦν ἀριθμός. ἀρχομένου
 δὲ τοῦ θέρους, ἀνέξειξαν οἱ τοῦ βασιλέως στρατηγοὶ
 μετὰ πίσης τῆς δυνάμεως, καὶ τοῦ στόλου συμπα-
 ρόντος προῆγον ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον. ὧς δ' ἤκον
 πλησίον τοῦ Νεῖλου, κατέλαβον τοὺς Αἴγυπτίους
 φανερῶς παρεσκευασμένους τὰ πρὸς τὸν πόλεμον.
 ὁ γὰρ Φαρνάβαζος βραδεῖαν τὴν στρατείαν ἐποιεῖτο,
 καὶ πολὺν χρόνον ἐδεδώκει τοῖς πολεμίοις εἰς τὴν
 παρασκευὴν. ὧς ἐπίπαν γὰρ οἱ τῶν Περσῶν στρα-
 τηγοὶ, τῶν ὄλων οὐκ ὄντες αὐτοκράτορες, περὶ
 πάντων ἀναφέρουσι τῷ βασιλεῖ, καὶ προσαναμένουσι
 τὰς περὶ ἕκαστον ἀποκρίσεις.

Nili ostia describuntur, quae ipsa hostium aditum difficilem reddunt. Persae consulto praetervecti ostium Pelusium, ad Mendesium appellunt, ubi expositis copiis, Aegyptios in fugam agunt, et castellum occupant.

42. Ὁ δὲ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς Νεκτάνεβις ἐπυρθάνετο μὲν τὸ μέγεθος τῶν Περσικῶν δυνάμεων, ἐθάσσει δὲ μάλιστα μὲν τῇ τῆς χώρας ὀχυρότητι, δυσπροσίτου παντελῶς οὔσης τῆς Αἰγύπτου· ἔπειτα δὲ τῷ πεφράχθαι καλῶς πάσας εἰσβολὰς τὰς τε ἀπὸ γῆς καὶ τὰς ἀπὸ θαλάττης ἐπιτὰ στόμασι. τοῦ γὰρ Νείλου τὰς εἰς τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος ἐκβολὰς ποιουμένου, καθ' ἕκαστον τῶν στομάτων πόλις κατεσκεύαστο, πύργους μεγάλους ἔχουσα καθ' ἑκάτερον τοῦ ῥεῖθρου, καὶ ξυλίνην γέφυραν τοῦ εἰσπλου κυριεύουσαν. μάλιστα δὲ τὸ Πηλουσιακὸν στόμα κατεσκεύασαν, διὰ τὸ κείσθαι μὲν αὐτὸ πρῶτον πρὸς τοὺς ἀπὸ Συρίας πορευομένους, καὶ δοκεῖν διὰ τούτου μάλιστα ποιῆσθαι τὴν ἔφοδον τοὺς πολεμίους. τοῦτο γὰρ ἀπειτέφρευσε, καὶ διετείχισε τοὺς εἰσπλους κατὰ τοὺς εὐκαιροτάτους τόπους, καὶ τῶν προσόδων τις μὲν κατὰ γῆν πορείας ἐποίησε λιμνάζειν, τὰς δὲ πλωτὰς χώμασιν ἐνέφραττε. διόπερ οὐκ ἦν ῥαδίως οὔτε ταῖς γανσὶν εἰσπλέειν, οὔτε τοῖς ἰππεῦσι προσπελάσαι, οὔτε τοῖς πεζοῖς προσελθεῖν. οἱ δὲ περὶ τὸν Φαρνάβυζον στρατηγοὶ, καταλαμβάντες τὸ Πηλουσιακὸν στόμα θαυμασιῶς ὠχυρωμένον καὶ στρατιωτῶν πλήθει φυλατιόμενον, τὸ μὲν διὰ τούτου βιάζεσθαι, παντελῶς ἀπεδοκίμασαν, δι' ἑτέρου δὲ στόματος ἔγνωσαν ποιῆσθαι τὸν εἰσπλον. διὸ πλεύσαντες πελάγιοι, πρὸς τὸ μὴ καθορᾶσθαι

τάς ναῦς ὑπὸ τῶν πολεμίων, κατέπλευσαν πρὸς τὸ στόμα τὸ καλούμενον Μενδήσιον, ἔχον ἡϊόνα παρήκουσαν ἐφ' ἱκανὸν τόπον. εἰς ταύτην ἀποβάντες μετὰ στρατιωτῶν τρισχιλίων ὃ, τε Φαρνάβαζος καὶ ὁ Ἰφικράτης προῆγον ἐπὶ τὸ τετειχισμένον ἐπὶ τοῦ στόματος πολισμάτιον. ἐκβοηθησάντων δὲ τῶν Αἰγυπτίων ἰππεῦσί τε καὶ πεζοῖς τρισχιλίους, γενομένης τε μάχης ἰσχυρᾶς καὶ τοῖς Πέρσαις πολλῶν ἐκ τῶν νεῶν προσγεγενημένων, κυκλωθέντες οἱ Αἰγύπτιοι, πολλοὶ μὲν ἀπέθανον, οὐκ ὀλίγοι δ' ἐξωγρήθησαν. οἱ δὲ περιλειφθέντες, εἰς τὴν πόλιν συνεδιώχθησαν· οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰφικράτην, συνεισπεσόντες τοῖς φρουροῦσιν ἐντὸς τῶν τειχῶν, καὶ κρατήσαντες τοῦ φρουρίου, τοῦτο μὲν κατέσκαψαν, τοὺς δ' ἐνοικοῦντας ἐξηνδραποδίσαντο.

Uterius tetendit Iphicrates, praesertim in Memphim; sed impetum colhibuit Pharnabazi ingenium tardum. Interea, amissa opportunitate, Persae infecta re domum redire coguntur. Iphicrates ubi dissidium, Pharnabazi iram metuens clam Athenas aufugit.

43. Μετὰ δὲ ταῦτα τοῖς στρατηγοῖς ἐνέπεσε στίσις, δι' ἣν τῆς ἐπιβολῆς ἐσφάλησαν. ὁ μὲν γὰρ Ἰφικράτης παρὰ τῶν αἰχμαλώτων πυθόμενος ἔρημον εἶναι τὴν Μέμφιν, ἐπικαιροτάτην οὔσαν πόλιν τῶν κατ' Αἴγυπτον, συνεβούλευεν ἐξ αὐτῆς ἀναπλεῖν ἐπὶ τὴν Μέμφιν, πρὸ τοῦ παραγενέσθαι τὰς τῶν Αἰγυπτίων δυνάμεις· οἱ δὲ περὶ τὸν Φαρνάβαζον ᾤοντο δεῖν ἀναμένειν τὴν ὅλην δύναμιν τῶν Περσῶν· ἀσφαλεστέραν γὰρ ἔσεσθαι τὴν ἐπὶ τὴν Μέμφιν στρατείαν. τοῦ δ' Ἰφικράτους ἀξιοῦντος αὐτῷ δοθῆναι τοὺς παρόντας μισθοφόρους καὶ μετ' ἐκείνων

ἐπαγγελλομένου κρατήσειν τῆς πόλεως, τό, τε θράσος αὐτοῦ καὶ τὴν ἄρετὴν ὑπώπτευσεν, μὴ καὶ ἰδίαν κατάσχη τὴν Αἴγυπτον. διόπερ οὐ συγχωροῦντος τοῦ Φαρναβάζου, ὁ Ἰφικράτης διεμαρτύρατο, λέγων ὡς εἰάν παρῶσι τὴν ὀξύτητα τῶν καιρῶν, ἄπρακτον ποιήσουσι τὴν πολλὴν στρατιάν· ἐφθόνουν αὐτῶ, καὶ διαβολὰς ἀδίκους προσῆπτον· οἱ δὲ Αἰγύπτιοι πολλὴν ἀναστροφὴν λαβόντες, εἰς μὲν τὴν Μέμφιν ἐξέπεμψαν τὴν ἱκανὴν φυλακὴν, ἐπὶ δὲ τὸ πεπορθημένον πολισμάτιον πάσαις ταῖς δυνάμεσι παραγενόμενοι, καὶ πολλὰ πλεονεκτοῦντες, διὰ τὴν τῶν ὄπλων ὀχυρότητα, συμπλοκὰς ἐποιοῦντο τοῖς πολεμίοις συνεχεῖς. αἰὲ δὲ μᾶλλον ἐπισχύοντες, πολλοὺς ἀνήρουν τῶν Περσῶν, καὶ κατεθάρρουν τῶν πολεμίων. χρονιζούσης δὲ τῆς περὶ τὸ πολισμάτιον τοῦτο στρατείας καὶ τῶν ἐτησίων ἤδη γενομένων, ὁ Νεῖλος πληρούμενος, καὶ πάντα τόπον ἐπέχων τῷ πλήθει τοῦ ῥεύματος, αἰὲ μᾶλλον ὠχύρου τὴν Αἴγυπτον. οἱ δὲ τῶν Περσῶν ἠγεμόνες, ἀντιπραιτούσης αὐτοῖς αἰὲ τῆς περιστάσεως, ἔγνωκαν ἐκ τῆς Αἰγύπτου τὴν ἀπαλλαγὴν ποιήσασθαι. διόπερ ἐπανιόντων αὐτῶν εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ γενομένης διαφορᾶς τῷ Φαρναβάζῳ πρὸς τὸν Ἰφικράτην, ὑποπτεύσας ὁ Ἰφικράτης μὴ συλληφθῆ, καὶ τιμωρίας τύχη, καθάπερ Κόνων ἔπαθεν ὁ Ἀθηναῖος, ἔκρινε λάθρα φεύγειν ἐκ τοῦ στρατοπέδου. διὸ καὶ παρασκευασάμενος πλοῖον, ἔλαθε νυκτὸς ἀπαλλαγείς, καὶ καταπλεύσας εἰς τὰς Ἀθήνας. ὁ δὲ Φαρναβάζος πρέσβεις ἐκπέμψας, κατηγορήσας τοῦ Ἰφικράτους, ὡς αἰτίου γεγονότος

τοῦ μὴ ληφθῆναι τὴν Αἴγυπτον. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοῖς μὲν Πέρσαις ἀπόκρισιν ἔδωκαν, ὅτι εἴαν εὐρωσιν αὐτὸν ἡδίκηκότα, κολιάσουσι κατὰ τὴν ἄξιαν· αὐτοὶ δὲ μετ' ὀλίγον χρόνον στρατηγὸν κατεστήσαντο Ἴφικράτην ἐπὶ τὸ ναυτικόν.

Iphicratis ingenium, et de remilitari merita describuntur.

44. Οὐκ ἀνοίκειον δ' ἐστὶ τί περὶ τῆς Ἴφικράτους ἀρετῆς ἱστορούμενα παραθεῖναι. οὗτος γὰρ παραδέδοται στρατηγικὴν τε ἀγχείοιαν ἐσχηκέναι, καὶ πρὸς πᾶσαν ἐπίνοιαν ἀγαθὴν φύσει κεχρησθαι διαφόρῳ. προσλαβόμενον οὖν αὐτὸν τὴν ἐν τῷ Περσικῷ πολέμῳ πολυχρόνιον ἐμπειρίαν τῶν στρατιωτικῶν ἔργων, ἐπινοήσασθαι πολλὰ τῶν εἰς τὸν πόλεμον χρησίμων, καὶ μάλιστα τῶν περὶ τὸν καθοπλισμὸν φιλοτιμηθῆναι. τῶν γὰρ Ἑλλήνων μεγάλαις ἀσπίσι χρωμένων, καὶ διὰ τοῦτο δυσκινήτων ὄντων, συνεῖλε τὰς ἀσπίδας, καὶ κατεσκεύασε πέλτας συμμέτρους, ἐξ ἀμφοτέρων εὖ στοχασάμενος, τοῦ τε σκέπειν ἱκανῶς τὰ σώματα, καὶ τοῦ δύνασθαι τοὺς χρωμένους ταῖς πέλταις, διὰ τὴν κουφότητα παντελῶς εὐκινήτους ὑπάρχειν. διαὶ δὲ τῆς πείρας τῆς εὐχρηστίας ἀποδοχῆς τυγχανούσης, οἱ μὲν πρότερον ἀπὸ τῶν ἀσπίδων ὀπλιτῆται καλούμενοι, τότε δὲ ἀπὸ τῆς πέλτης πελτασταὶ μετωνομίσθησαν. ἐπὶ δὲ τοῦ δόρατος καὶ τοῦ ξίφους εἰς τὸναντίον τὴν μετάθεσιν ἐποίησατο. ἤϋξησε γὰρ τὰ μὲν δόρατα ἡμιολίῳ μεγέθει, τὰ δὲ ξίφη σχεδὸν διπλάσιον κατεσκεύασε. τὴν δὲ δοκιμασίαν ἢ χρεῖα διαβεβαιούσαι, τὴν ἐπίνοιαν τοῦ στρατηγοῦ τῷ τῆς πείρας ἐπιτεύγματι

δόξης ἠξίωσε. τὰς τε ὑποδέσεις τοῖς στρατιώταις εὐλύτους καὶ κούφας ἐποίησε, τὰς μέχρι τοῦ νῦν Ἰφικρατίδας ἀπ' ἐκείνου καλουμένας. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τῶν χρησίμων εἰς τὰς στρατίας κατέδειξε, περὶ ὧν μακρὸν ἂν εἶη γράφειν. ἡ μὲν οὖν ἐπ' Αἴγυπτον στρατεία τῶν Περσῶν, μεγάλης τυχοῦσα παρασκευῆς, παρ' ἐλπίδας ἄπρακτον ἔσχε τὸ τέλος.

In Graecis civitatibus ob mutatam earum formam multae turbae et seditiones oriuntur: quo ipso bellum renovatur. Zazynlhii in partes duas divulsi.

45. Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα, ταραττομένων τῶν πόλεων, διὰ τὴν ἀσυνήθη πολιτείαν, καὶ πολλῶν ἐπανισταμένων διὰ τὴν κοινὴν ἀναρχίαν, τοῖς μὲν τὰς ὀλιγαρχίας κατασκευάζουσιν ἐβοήθουν οἱ Λακεδαιμόνιοι, τοῖς δὲ τῆς δημοκρατίας ἀντεχομένοις συνεμάχουν οἱ Ἀθηναῖοι. ἀμφοτέραι γὰρ αἱ πόλεις αὗται χρόνον ὀλίγον διετήρησαν τὰς σπονδάς· μετα δὲ ταῦτα συμπράττουσαι ταῖς οἰκείαις πόλεσιν, ἐπολέμουν, οὐδὲν ἔτι φροντίζοντες τῆς κοινῆς συντεθείσης εἰρήνης. διόπερ ἐν Ζακύνθῳ τοῖς ἐπὶ τῆς Λακεδαιμονίων ἐπιστασίας κυρίοις γεγενόσι τοῦ πολιτεύματος ὁ δῆμος χαλεπῶς ἔχων καὶ μνησικακῶν, ἐφυγάδευσε πάντας. οὗτοι δὲ πρὸς Τιμόθεον τὸν Ἀθηναίων ἡγούμενον τοῦ ναυτικοῦ καταφυγόντες συνέπλεον αὐτῷ καὶ συνεμάχουν. τοῦτον οὖν παραστησάμενοι συνεργὸν, καὶ διαβιβασθέντες εἰς τὴν νῆσον ὑπ' αὐτοῦ, κατελάβοντο χωρίον ὄχυρὸν παρὰ θάλατταν, ὃ προσηγόρευον Ἀρκαδίαν. ἐκ τούτου δ' ὀρμώμενοι, καὶ βοηθὸν ἔχοντες τὸν Τιμόθεον, ἐκυκοποιοῦν τοὺς ἐν τῇ πόλει. τῶν δὲ Ζακυνθίων

τοὺς Λακεδαιμονίους ἀξιούντων βοηθῆσαι, τὸ μὲν πρῶτον εἰς τὰς Ἀθήνας ἐξαποστείλαντες πρέσβεις, κατηγοροῦν τοῦ Τιμοθέου· ὡς δ' ἐθεώρουν τὸν δῆμιον ἀποκλίνοντα πρὸς τοὺς φυγάδας, συνεστήσαντο τὸ ναυτικόν, καὶ πληρώσαντες τριήρεις εἴκοσι καὶ πέντε, ἐξέπεμψαν τοῖς Ζακυνθίοις συμμαχίαν, δόντες τὴν ἡγεμονίαν Ἀριστοκράτει.

Similiter Corcyraei. Plataea Atheniensibus dum se tutandam tradit, a Thebanis diruitur, Thespieae ab iisdem devastantur.

46. Ἄμια δὲ τούτοις πραττομένοις, τῶν ἐκ Κερκύρας τινὲς φίλοι Λακεδαιμονίων, ἐπαναστάντες τῷ δήμῳ, παρεκάλεσαν τοὺς Σπαρτιατάς ἀποστεῖλαι ναυτικὴν δύναμιν, ὑπισχνούμενοι παραδώσειν αὐτοῖς τὴν Κέρκυραν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, τὴν Κέρκυραν αἰδότες μεγάλην ὄπην ἔχουσαν τοῖς ἀντεχομένοις τῆς θαλάττης, ἔσπευσαν κύριοι γενέσθαι ταύτης τῆς πόλεως. εὐθύς οὖν ἔπεμψιν εἰς τὴν Κέρκυραν τριήρεις εἴκοσι καὶ δύο, τὴν ἡγεμονίαν Ἀλκίδα παραδόντες. τοῦτον δὲ τὸν στόλον προσηπορήθησαν εἰς Σικελίαν ἀποστεῖλαι, ἵνα ὡς φίλοι προσδεχθέντες ὑπὸ τῶν Κερκυραίων, κατὰσχῶσι τὴν πόλιν μετὰ τῶν φυγίδων. οἱ δὲ Κερκυραῖοι, γνόντες τῶν Σπαρτιατῶν τὴν ἐπίνοιαν, τὴν μὲν πόλιν ἐπιμελῶς ἐφύλαττον, εἰς δὲ τὰς Ἀθήνας πρέσβεις ἐξέπεμψαν περὶ βοηθείας. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, ψηφισάμενοι βοηθεῖν τοῖς Κερκυραίοις καὶ Ζακυνθίων τοῖς φυγάσιν, εἰς μὲν τὴν Ζάκυνθον ἐξέπεμψαν Κτησικλέα στρατηγόν, ἡγούμενον τῶν φυγίδων· εἰς δὲ τὴν Κέρκυραν παρεσκευάζοντο ναυτικὴν δύναμιν ἐκ-

πέμπειν. ἅμα δὲ τοῦτοις πραττομένοις, κατὰ τὴν Βοιωτίαν Πλαταιεῖς ἀντεχόμενοι τῆς Ἀθηναίων συμμαχίας, μετεπέμποντο στρατιώτας, κεκρικότες τοῖς Ἀθηναίοις παραδοῦναι τὴν πόλιν. ἐπὶ δὲ τοῦτοις οἱ Βοιωτάρχαι χαλεπῶς διατεθέντες πρὸς τοὺς Πλαταιεῖς, καὶ σπεύδοντες φθάσαι τὴν παρὰ τῶν Ἀθηναίων συμμαχίαν, εὐθὺς ἐπ' αὐτοὺς δύναμιν ἀξιόλογον ἤγον. παραγετόμενοι δὲ πλησίον τῆς τῶν Πλαταιέων πόλεως, ἀπροσδοκῆτου τῆς ἐπιθέσεως γενομένης, οἱ πλεῖστοι μὲν τῶν Πλαταιέων ἐπὶ τῆς χώρας καταληφθέντες, ὑπὸ τῶν ἰππέων συνηρπίσθησαν· οἱ δὲ λοιποὶ, καιαφυγόντες εἰς τὴν πόλιν καὶ συμμάχων ὄντες ἔρημοι, συνηναγκάσθησαν ὁμολογίᾳς συνθέσθαι τοῖς πολεμίοις εὐαρέστους. ἔδει γὰρ αὐτοὺς τὰ ἐπιπλα λαβόντας ἀπελθεῖν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ μηκέτι τῆς Βοιωτίας ἐπιβυῖναι. μετὰ δὲ ταῦτα οἱ μὲν Θηβαῖοι τὰς Πλαταιάς καια-σκάφαντες, καὶ Θησπιὰς ἀλλοιρίως πρὸς αὐτοὺς διακειμένας ἐξεπόρθησαν. οἱ δὲ Πλαταιεῖς εἰς Ἀθήνας μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν φυγόντες, τῆς ἰσοπολιτείας ἔτυχον, διὰ τὴν χρησιότητα τοῦ δήμου. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Βοιωτίαν ἐν τοῦτοις ἦν.

Classes Lacedaemoniorum et Atheniensium de occupanda Coryra concertant. In Cypro, Evagora regē obtruncato, Nicoclea regno politus est.

47. Λακεδαιμόνιοι δὲ στρατηγὸν καιαστήσαντες Μνήσιπτον, ἐξαπέστειλαν ἐπὶ τὴν Κέρκυραν, ἔχοντα τριήρεις μὲν ἐξήκοντα καὶ πέντε, στρατιώτας δὲ χιλίους καὶ πεντακοσίους. οὗτος δὲ καιαπλεύσας εἰς τὴν νῆσον, καὶ προσλαβόμενος τοὺς φυγάδας,

εἰσέπλευσεν εἰς τὸν λιμένα, καὶ τεττάρων μὲν νεῶν ἐκυρίευσεν, τῶν δὲ ὑπολοίπων τριῶν νεῶν φυγουσῶν πρὸς τὴν γῆν, αὗται μὲν ἐνεπρήσθησαν ὑπὸ τῶν Κερκυραίων, ἵνα μὴ τοῖς πολεμίοις ὑποχείριοι γένωνται. εἰκίησε δὲ καὶ πεζῇ τοὺς ἐπὶ τῇ γῇ λόφον τινὰ κατειλημμένους, καὶ καθόλου πολὺν φόβον τοῖς Κερκυραίοις ἐπέστησεν. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ πάλαι μὲν ἀπεστάλκεισαν Τιμόθεον τὸν Κόβωνος ἐπὶ βοήθειαν τοῖς Κερκυραίοις μετὰ νεῶν ἐξήκοντα. οὗτος δὲ πρὸ τῆς συμμαχίας ταύτης πλεύσας ἐπὶ Θούρης, καὶ πολλὰς πόλεις ἐπὶ συμμαχίαν προσκαλεσάμενος, προσέθηκε τριάκοντα τριήρεις. τότε δὲ καθυστερῶν τῆς τῶν Κερκυραίων συμμαχίας, τὸ μὲν πρῶτον ἀπέβαλε τὴν στρατηγίαν, τοῦ δήμου χαλεπῶς πρὸς αὐτὸν διατεθέντος. ὡς δὲ παρέπλευσεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἄγων πρέσβειων πλῆθος τῶν τὴν συμμαχίαν συντιθεμένων, καὶ τριάκοντα τριήρεις προστεθεικῶς, πάντα τε τὸν στόλον εὖ κατεσκευακῶς πρὸς τὸν πόλεμον, μετενόησεν ὁ δῆμος, καὶ πάλιν αὐτῷ τὴν στρατηγίαν ἀποκατέστησε. προκατασκευάζων δὲ καὶ τὰς ἄλλας τριήρεις τετταράκοντα, ὡς καὶ τὰς ἄλλας πάσας γίνεσθαι ἑκατὸν καὶ τριάκοντα· ἐποιούνητο δὲ καὶ σίτου καὶ βελῶν, καὶ τῶν ἄλλων, τῶν εἰς τὸν πόλεμον χρησίμων, ἀξιολόγους παρασκευάς. κατὰ δὲ τὸ παρὸν στρατηγὸν ἐλόμενοι Κτησικλέα, μετὰ στρατιωτῶν πεντακοσίων ἐξέπεμψαν βοηθήσοντα τοῖς Κερκυραίοις. οὗτος δὲ λάθρα νυκτὸς ἔλαθε τοὺς πολιορκοῦντας εἰσπλεύσας εἰς Κέρκυραν, καὶ καταλαβὼν τοὺς ἐν τῇ πόλει πρὸς μὲν ἀλλήλους

στασιάζοντας, τὰ δὲ κατὰ τὸν πόλεμον κακῶς διοικουῦντας, τὰς μὲν στάσεις διέλυσε, τῆς δὲ πόλεως πολλὴν ἐπιμέλειαν ποιησάμενος, εὐθαρσεῖς ἐποίησε τοὺς πολιορκουμένους· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀπροσδοκῆτως τοῖς πολιορκουῦσιν ἐπιθέμενος, ἀνεῖλεν αὐτῶν περὶ διακοσίους, ὕστερον δὲ μεγάλης μάχης γενομένης, τὸν τε Μνάσιππον ἀνείλε καὶ τῶν ἄλλων οὐκ ὀλίγους. τέλος δὲ τοὺς πολιορκουῦντας εἰς πολιορκίαν συγκλείσας, μεγάλων ἐπαίνων ἔτυχε· τοῦ δὲ περὶ τὴν Κέρκυραν πολέμου σχεδὸν ἤδη τέλος ἔχοντος, κατέπλευσεν ὁ στόλος τῶν Ἀθηναίων εἰς τὴν Κέρκυραν, ἔχων στρατηγούς Τιμόθεον καὶ Ἰφικράτην. οὗτοι δὲ τῶν καιρῶν ὕστερηκότες, ἄλλο μὲν οὐδὲν ἔπραξαν μνήμης ἄξιον, τριήρεσι δὲ Σικελικαῖς περιτυχόντες, ὡς Διονύσιος ἦν ἀπεσταλκῶς Λακεδαιμονίοις ἐπὶ συμμαχίαν, ὧν ἠγοῦντο Κισσιίδης καὶ Κρίνιππος, αὐτάνδρους εἶλον, οὔσας ἐννέα. τοὺς δ' ἄλόντας λαφυροπώλησαντες, καὶ πλείω τῶν ἑξήκοντα ταλάντων ἀθροίσαντες, ἐμισθοδότησαν τὴν δύναμιν. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις, κατὰ μὲν τὴν Κύπρον Νικοκλῆς ὁ εὐνοῦχος ἐδολοφόνησεν Εὐαγόραν τὸν βασιλέα, καὶ τῆς τῶν Σαλαμινίων βασιλείας ἐκυρίευσε· κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν, Ῥωμαῖοι πρὸς Πρωινεστίνους παραταξάμενοι καὶ νικήσαντες, τοὺς πλείστους τῶν ἀντιταξαμένων κατέκοψαν.

Olymp. Cl. 4. Ingentes terrae motus et inundationes Peloponnesum vastant; praesertim duas urbes, Helicen et Buram. Disputat historicus, utrum ad solius naturae vim, an ad numinis iram referri debeant huiusmodi eventus.

48. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἀστειίου, Ῥω-

μαῖοι κατέστησαν ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχους Ἰξ, Μάρκον Φούριον, καὶ Λεύκιον Φούριον, ἔτι δὲ Αὔλον Ποστούμιον, καὶ Λεύκιον Λουκρήτιον, καὶ Μάρκον Φάβιον, καὶ Λεύκιον Ποστούμιον. ἐπὶ δὲ τούτων κατὰ τὴν Πελοπόννησον ἐγένοντο σεισμοὶ μεγάλοι καὶ κατακλυσμοὶ γῶρας καὶ πόλεων ἄπιστοι. οὐδέποτε γὰρ ἐν τοῖς ἐπάνω χρόνοις ἐγένοντο πάθη τοιαῦτα περὶ πόλεις Ἑλληνίδας, οὔτε τῶν πόλεων αὐτάνδρων ἀφανισμὸς, θείας τινὸς ἐνεργείας τὴν ἀπώλειαν καὶ φθορὰν τῶν ἀνθρώπων μηχανησαμένης. ἐπέτεινε δὲ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς ὁ καιρὸς. οὐ γὰρ ἡμέρας συνέβη γενέσθαι τὸν σεισμόν, (ἐν ᾗ δυνατὸν ἦν τοὺς κινδυνεύοντας βοηθεῖν ἑαυτοῖς) ἀλλὰ νυκτὸς τοῦ πάθους συμβάντος, αἱ μὲν οἰκίαι διὰ τὸ μέγεθος τοῦ σειμοῦ καταρρέπτοῦμεναι συνεχέοντο, οἱ δὲ ἄνθρωποι, διὰ τε τὸ σκότος καὶ τὸ τῆς περιστάσεως ἀπροσδόκητον καὶ παράδοξον, ἀνδυνάτως εἶχον ἀντιλαμβάνεσθαι τῆς σωτηρίας. οἱ μὲν οὖν πλείους ἐναποληφθέντες τοῖς πτώμασι τῶν οἰκιῶν ἠφανίσθησαν· ἐπιλαβούσης δ' ἡμέρας, τινὲς ἐξεπήδων ἐκ τῶν οἰκιῶν, καὶ δόξαντες ἐκπεφυγέναι τὸν κίνδυνον, μείζονι καὶ παραδοξοτέρῃ συμφορᾷ περιέπεσον. τῆς γὰρ θαλάσσης μετεωρισθείσης ἐπὶ πολὺ, καὶ κύματος ὑψηλοῦ ἐξαιρομένου, κτεκλύσθησαν ἅπαντες, σὺν ταῖς πατρίσιν ἀφανισθέντες. ἐγένετο δὲ τοῦτο τὸ πάθος τῆς Ἀχαΐας περὶ δύο πόλεις, Ἑλίκην τε καὶ Βοῦραν· ὧν τὴν Ἑλίκην τε συνέβαινε μέγιστον τῶν κατὰ τὴν Ἀχαΐαν πόλεων ἔχειν ἀξίωμα πρὸ τοῦ σειμοῦ. περὶ δὲ τῶν συμπτω-

μαίων μεγάλης οὔσης ζητήσεως, οἱ μὲν φυσικοὶ πειρῶνται τὰς αἰτίας τῶν τοιούτων παθῶν οὐκ εἰς τὸ θεῖον ἀναφέρειν, ἀλλ' εἰς φυσικάς τινας καὶ κατηναγκασμένας περιστάσεις· οἱ δ' εὐσεβῶς διακείμενοι πρὸς τὸ θεῖον, πιθανάς τινας αἰτίας ἀποδίδουσι τοῦ συμβάντος, ὡς διὰ θεῶν μῆνιν γεγενημένης τῆς συμφορᾶς τοῖς εἰς τὸ θεῖον ἀσεβήσασιν. περὶ ὧν καὶ ἡμεῖς ἀκριβῶς ἀναγράψαι πειρασόμεθα ἐν τῇ κατὰ μέρος ἱστορίᾳ.

Simul historicas rationes affert, unde istae calamitates explicari possint. Primo urbes Helice et Bura in aram Neptuni et legatos sacros, ad eam missos, impie egerant. Deinde Peloponnesus ingentes habet cavernas et subterranea flumina.

49. Κατὰ τὴν Ἰωνίαν ἐννέα πόλεις εἰώθεισαν κοινήν ποιεῖσθαι σύνοδον τὴν τῶν Πανιωνίων, καὶ θύσιας συνθύειν ἀρχαίας καὶ μεγάλας Ποσειδῶνι περὶ τὴν ὀνομαζομένην Μυκάλην ἐν ἐρήμῳ τόπῳ. ὕστερον δὲ πολέμων γενομένων περὶ τούτους τοὺς τόπους, οὐ δυνάμενοι ποιεῖν τὰ Πανιώνια, μετέθεσαν τὴν πανήγυριν εἰς ἀσφαλῆ τόπον, ὃς ἦν πλησίον τῆς Ἐφέσου. πέμψαντες δὲ θεωροὺς Πυθῶδε, χρησμοὺς ἔλαβον, ἀφιδρύματα λαβεῖν ἀπὸ τῶν ἀρχαίων καὶ προγονικῶν αὐτοῖς βωμῶν, ἐξ Ἑλίκης τῆς ἐν τῷ τότε μὲν Ἰωνίας, νῦν δὲ Ἀχαΐας καλουμένης. οἱ μὲν οὖν Ἴωνες κατὰ τὸν χρησμὸν ἔπεμψαν εἰς Ἀχαΐαν τοὺς ληψομένους τὰ ἀφιδρύματα· οὗτοι δὲ πρὸς τὸ κοινὸν τῶν Ἀχαιῶν διαλεχθέντες, ἔπεισαν διδόναι τὰ ἀξιούμενα. οἱ δὲ τὴν Ἑλίκην οἰκοῦντες, ἔχοντες παλαιὸν λόγιον, ὅτι τότε κινδυνεύσουσιν, ὅταν Ἴωνες ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Ποσειδῶνος θύσω

σιν, ἀναλογιζόμενοι τὸν χρησμόν, ἀντέλεγον τοῖς Ἴωσι περὶ τῶν ἀφιδρυμάτων, λέγοντες μὴ κοινὸν τῶν Ἀχαιῶν, ἀλλ' ἴδιον αὐτῶν εἶναι τὸ τέμενος. συνέπρακτον δὲ τούτοις καὶ οἱ τὴν Βοῦραν οἰκοῦντες· τῶν δὲ Ἀχαιῶν κοινῶ δόγματι συγχωρησάντων, οἱ μὲν Ἴωνες ἔθυσαν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Ποσειδῶνος, κατὰ τὸν χρησμόν· οἱ δ' Ἑλικεῖς τὰ χρήματα διαρρόψαντες τῶν Ἰώνων, τοὺς τε θεωροὺς συνήρπασαν, ἠσέβησάν τε εἰς τὸ θεῖον. ἀνθ' ὧν φασὶ μνησίαντα τὸν Ποσειδῶνα, διὰ τοῦ σεισμοῦ καὶ τοῦ κατακλυσμοῦ τὰς ἀσεβοῦσας πόλεις λυμήνασθαι. τοῦ δ' ἐκ Ποσειδῶνος γεγονέναι τὴν μῆνιν ταῖς πόλεσι φασὶν ἐμφανεῖς ἀποδείξεις ὑπάρχειν, διὰ τῶν σεισμῶν καὶ τῶν κατακλυσμῶν τοῦτον τὸν θεὸν ἔχειν διειλῆφθαι τὴν ἔξουσίαν, καὶ διὰ τὸ δοκεῖν τὸ παλαιὸν τὴν Πελοπόννησον οἰκητήριον γεγονέναι Ποσειδῶνος, καὶ τὴν χώραν ταύτην ὡσπερ ἱερὰν τοῦ Ποσειδῶνος νομίζεσθαι, καὶ τὸ σύνολον πάσας τὰς ἐν Πελοποννήσῳ πόλεις μάλιστα τῶν ἀθανάτων τὸν θεὸν τιμᾶν τοῦτον· πρὸς δὲ τούτοις, τὴν Πελοπόννησον κατὰ βάθους ἔχειν μεγάλα κοιλάματα, καὶ συστάσεις ὑδάτων ναματιαίων μεγάλας. εἶναι γὰρ ἐν αὐτῇ δύο ποταμοὺς φανεροὺς ῥέοντας ὑπὸ γῆν· ὃ, τε γὰρ περὶ Φενεὸν ποταμὸς εἰς τὴν γῆν καταδύομενος ἐν τοῖς προτέροις χρόνοις ἠφανίζετο, τῶν κατὰ γῆς ἀντρῶν αὐτὸν ὑποδεχομένων· ὃ, τε περὶ τὸ Στύμφιον εἰς τὸ χάσμα καταδύομενος, ἐπὶ διακοσίους σταδίους φέρεται κεκρυμμένος κατὰ γῆς, καὶ παρὰ τὴν τῶν Ἀργείων πόλιν ἐξίησι. πρὸς δὲ

τοῖς εἰρημένοις λέγουσιν, ὅτι πλὴν τῶν ἀσεβησάντων οὐδεὶς ἄλλος περιέπεσε τῇ συμφορᾷ. καὶ περὶ μὲν τῶν γενομένων σεισμῶν καὶ κατακλυσμῶν ἀρκεσθησόμεθα τοῖς ῥηθεῖσιν.

Olymp. CII, 1. Fax ingens in coelo visa, prodigii instar, ad futuras Laced. clades refertur. Sed Chaldaei rationes astronomicas afferunt. Interea Artaxerxes nova legatione pacem inter Graecos firmat. Foedere communi Thebani scli excluduntur, quos Lacedaemonii bello persequendos censent.

50. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἀλκισθέου, Ῥωμαῖοι μὲν ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχους κατέστησαν ὀκτώ, Λεύκιον Οὐαλέριον καὶ Πόπλιον Ἄγκον, ἔτι δὲ Γάϊον Τερέντιον, καὶ Λεύκιον Μενήνιον, πρὸς δὲ τούτοις, Γάϊον Σουλπίκιον, καὶ Τίτον Παπίριον, καὶ Λεύκιον Αἰμίλιον, καὶ Φάβιον Μάρκον· παρὰ δὲ Ἡλείοις Ὀλυμπιάς ἤχθη δευτέρα πρὸς ταῖς ἑκατὸν, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον Δάμων Θούριος. ἐπὶ δὲ τούτων, Λακεδαιμονίων ἔτη σχεδὸν πεντακόσια τῆς Ἑλλάδος ἐχόντων τὴν ἡγεμονίαν, τὸ θεῖον προεσήμαιεν αὐτοῖς τῆς ἀρχῆς τὴν ἀποβολήν. ὠφθη μὲν γὰρ κατὰ τὸν οὐρανὸν ἐπὶ πολλὰς νύκτας λαμπρὰ μεγάλη καομένη, ἀπὸ τοῦ σχήματος ὀνομασθεῖσα πυρίνη δοκίς. μικρὸν δ' ὕστερον ἠττηθέντες οἱ Σπαρτιάται παραδόξως μεγάλη μάχη, τὴν ἡγεμονίαν ἀπέβαλον ἀνελπίστως. ἔνιοι δὲ τῶν φυσικῶν τὴν γένεσιν τῆς λαμπάδος εἰς φυσικὰς αἰτίας ἀνέφερον, ἀποφαινόμενοι τὰ τοιαῦτα φαντάσματα κατηναγκασμένως γίνεσθαι χρόνοις ὠρισμένοις· καὶ περὶ τῶν τοιούτων τοὺς τε ἐν Βαβυλῶνι Χαλδαίους καὶ τοὺς ἄλλους ἀστρολόγους ποιουμένους προῤῥήσεις ἐναργεῖς

ἐπιευχάνειν. τοὺς δὲ μὴ θαυμάζειν, ὅταν γένηται
 τι τοιοῦτον, ἀλλ' εἴαν μὴ γένηται κατὰ τὰς ἰδίας
 ἐκάστων περιόδους, αἰωνίοις κινήσεσι καὶ φοραῖς
 ὠρισμέναις τῶν συντελουμένων. τὴν δ' οὖν λαμπάδι
 τοσαύτην ἐσχέκειναι λαμπρότητα καὶ δύναμιν τοῦ
 φωτός, ὥστ' ἐπὶ τῆς γῆς σκιάς ποιεῖν παραπλησίως
 τῇ σελήνῃ. κατὰ δὲ τούτους τοὺς χρόνους, Ἀρτι-
 ξέρξης ὁ βασιλεὺς ὄρων πάλιν ταραττομένην τὴν
 Ἑλλάδα, πρέσβεις ἀπέστειλε, παρακαλῶν συλλύσαι-
 σθαι τοὺς ἐμφυλίους πολέμους, καὶ συνθέσθαι
 κοινὴν εἰρήνην κατὰ τὰς ὁμολογίας, ἃς πρότερον
 ἦσαν πεποιημένοι. τῶν δὲ Ἑλλήνων πάντων ἰσμένως
 προσδεξαμένων τοὺς λόγους, συνέθεντο κοινὴν εἰρή-
 νην αἰ πόλεις πάσαι, πλὴν Θηβαίων. Θηβαῖοι γὰρ
 μόνοι τὴν Βοιωτίαν ὑπὸ μίαν ἄγοντες συντέλειαν,
 οὐ προσεδέχθησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, διὰ τὸ πᾶσιν
 ἀρέσκειν κατὰ πόλιν γίνεσθαι τοὺς ὄρκους καὶ τὰς
 σπονδάς. διόπερ ἔκσπονδοι γενηθέντες, ὥσπερ καὶ
 πρότερον, συνέϊχον τὴν Βοιωτίαν ἐν τῇ καθ' αὐτοὺς
 μιᾷ συντελείᾳ. ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ Λακεδαιμόνιοι
 παροξυνθέντες, ἔγνωσαν μεγάλην δυνάμει στρατεύειν
 ἐπ' αὐτοὺς, ὡς κοινούς πολεμίους· σφόδρα γὰρ ὑφει-
 ρῶντο τὴν αὔξησιν αὐτῶν, μὴ ποτε τῆς ὅλης Βοιωτίας
 ἡγούμενοι, τὴν ἡγεμονίαν τῆς Σπάρτης καταλύσωσιν,
 ἐπιλαβόμενοι καιροῦ. ἐν τε γὰρ τοῖς γυμνασίοις
 συνεχῶς διατρίβοντες, εὖρωστοι τοῖς σώμασιν ὑπῆρ-
 χον, καὶ φύσει φιλοπόλεμοι καθεστῶτες, οὐδενὸς
 ἔθνους Ἑλληνικοῦ ταῖς ἀνδραγαθίαις ἐλείποντο.
 εἶχον δὲ καὶ ἡγεμόνας ἐπιφανεῖς ταῖς ἀρεταῖς πολ-

λοὺς μὲν καὶ ἄλλους, μεγίστους δὲ τρεῖς, Ἐπαμινώνδαν, καὶ Γοργίαν, ἔτι δὲ καὶ Πελοπίδαν· ἧ τε πόλις τῶν Θηβαίων, διὰ τῆς τῶν προγόνων ἐπιφανείας ἐν τοῖς ἠρωϊκοῖς χρόνοις, φρονήματος ἦν πλήρης, καὶ μεγάλων ὠρέγετο πραγμάτων. κατὰ μὲν οὖν τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν οἱ Λακεδαιμόνιοι παρεσκευάζοντο πρὸς τὸν πόλεμον, καὶ δυνάμεις κατέλεγον, τὰς μὲν πολιτικὰς, τὰς δὲ παρὰ τῶν συμμάχων.

Olymp. CII, 2. Thebani, a sociis deserti, Boeotiae civitates immunes facere, Plataeas autem et Thespias instaurare iubentur. Recusantibus Lacedaemonii bellum inferunt, duce Cleombroto.

51. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Φρασικλείδου, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχους ὀκτώ, Πόπλιον Μάνιον, καὶ Γαῖον Ἐρεινούκιον, καὶ Γαῖον Σεξστον, καὶ Τιβέριον Ἰούλιον, ἔτι δὲ Λεύκιον Ἀλβίνιον, καὶ Πόπλιον Τρεβώνιον, καὶ Γαῖον Μάλλιον· πρὸς δὲ τούτοις, Λεύκιον Ἀνθέστιον. ἐπὶ δὲ τούτων οἱ μὲν Θηβαῖοι, ἔκσπονδοι γεγονότες, ἠναγκάσθησαν ἀναδέξασθαι μόνοι τὸν πρὸς Λακεδαιμονίους πόλεμον. οὐδεμιᾶ γὰρ ἐξῆν πόλει συμμαχῆσαι, διὰ τὸ πάσας συντίθεσθαι τὴν κοινὴν εἰρήνην. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, μονωθέντων τῶν Θηβαίων, ἔκριναν πολεμεῖν αὐτοῖς, καὶ τὰς Θήβας ἐξανδραποδίσασθαι. φανεραῖς δὲ οὔσης τῆς τῶν Λακεδαιμονίων παρασκευῆς, καὶ τῶν Θηβαίων ἐρήμων ὄντων συμμάχων, ἅπαντες ὑπελάμβανον αὐτοὺς ὀχδῖως ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν καταπολεμηθῆναι. διόπερ εὐνοϊκῶς ἐχόντων τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς Θηβαίους, συνήλθον αὐτοῖς ἐπὶ ταῖς προσδοκω-

μέναις συμφοραῖς· οἱ δ' ἄλλοτρίως ἔχοντες περιχαρεῖς ἦσαν, ὡς αὐτίκα μάλ᾽ αὐτῶν Θεβαιῶν ἔξανδρουποδισθησομένων. τέλος δ' οἱ Λακεδαιμόνιοι πολλήν δύναμιν παρασκευασάμενοι παρέδωκαν αὐτήν Κλεομβρότῳ τῷ βασιλεῖ, καὶ πρῶτον μὲν προαπέστειλαν πρέσβεις εἰς Θήβας, προστάττοντες ὑπάσας τὰς ἐν τῇ Βοιωτίᾳ πόλεις ἕαν αὐτονόμους, Πλαταιᾶς δὲ καὶ Θεσπιάς οἰκίξειν, καὶ τὴν χώραν τοῖς πρότερον γεγονόσι κυρίοις ἀποκαταστήσαι. ἀποκριναμένων δὲ τῶν Θεβαιῶν, ὡς οὐτ' αὐτοὶ πολυπραγμονοῦσι τῶν κατὰ τὴν Λακωνικὴν, οὐτ' ἐκείνοις ἄπτεσθαι προσήκει τῆς Βοιωτίας. γεγομένων δὲ τοιοῦτων ἀποκρίσεων, οἱ Λακεδαιμόνιοι τὸν Κλεομβροτον εὐθύς ἐξέπεμψαν μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπὶ τὰς Θήβας· οἱ δὲ τῶν Λακεδαιμονίων σύμμαχοι προθύμως εἶχον εἰς τὸν πόλεμον, ἐλπίζοντες μὴτ' ἀγῶνα μῆτε μάχην ἔσεσθαι, ἀλλ' ἀκρονιτὶ τῶν Βοιωτῶν κρατήσιν.

Castra ad Coroneam movet Cleombrotus. Thebani belli summam Epaminondae permittunt. Prodigia, Epaminondae, cum iter ingrederetur, obiecta. His non deterritus, fauces ad Coroneam occupat.

52. Οὗτοι μὲν οὖν προάγοντες ὡς ἦκον εἰς Χαιρώνειαν, κατεστρατοπέδευσαν, καὶ τοὺς καθυστεροῦντας τῶν συμμάχων ἀνέμενον. οἱ δὲ Θεβαιοί, διὰ τὴν παρουσίαν τῶν πολεμίων, ἐψηφίσαντο τέκνα μὲν καὶ γυναῖκας εἰς Ἀθήνας ὑπεκθέσθαι· αὐτοὶ δ' Ἐπαμινώνδαν στρατηγὸν ἐλόμενοι, τούτῳ τὰ κατὰ τὸν πόλεμον ἐπέτρεψιν, συμπαρόντων αὐτῷ Βοιωταρχῶν ἕξ. ὁ δ' Ἐπαμινώνδας, πανδημεὶ τοῖς Θε-

βαίους, τοὺς ἐν ἡλικίᾳ στρατιᾶς ὄντας, καταλέξας εἰς τὴν μάχην, καὶ τῶν ἄλλων Βοιωτῶν τοὺς εὐθέτους, προῆγε τὴν δύναμιν ἐκ τῶν Θηβῶν, ἔχων τοὺς σύμπαντας οὐ πλείους τῶν ἑξακισχιλίων. κατὰ δὲ τὴν τῆς πόλεως ἔξοδον, τῶν στρατιωτῶν πολλοῖς ἔδοξε δυσχερῆ σημεῖα φανῆναι τῷ στρατοπέδῳ. περὶ γὰρ τὰς πύλας ἀπήντησε τοῖς περὶ τὸν Ἐπαμινώνδαν κήρυξ τυφλὸν ἄνδρα ἀποδεδρακότα κομίζων, καὶ καθάπερ ἦν εἰθισμένον, ἀνηγόρευε κηρύττων, μὴτ' ἐξάγειν Θήβηθεν, μὴτ' ἀφανίζειν, ἀλλ' ἀπάγοιτα πάλιν ἀνασώζειν. οἱ μὲν οὖν πρεσβύτεροι τῶν ἀκούοντων τοῦ κήρυκος, οἰωνὸν ἐποιοῦντο τοῦ μέλλοντος· οἱ δὲ νεώτεροι ἡσυχίαν εἶχον, ἵνα μὴ δόξωσι διὰ δειλίαν ἀνατρέπειν τὸν Ἐπαμινώνδαν τῆς στρατείας. ὁ δ' Ἐπαμινώνδας πρὸς τοὺς λέγοντας, προσέχειν δεῖ τοῖς οἰωνοῖς, εἶπεν,

Εἰς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης.

ταύτη δὲ τῇ παρόρρησίᾳ καταπληξαμένου τοῦ Ἐπαμινώνδου τοὺς εὐλαβῶς ἔχοντας, ἕτερος οἰωνὸς ἐφάνη δυσχερέστερος τοῦ προτέρου· ὁ γὰρ γραμματεὺς προῆγεν, ἔχων δόρυ καὶ ταινίαν ἐπ' αὐτῷ, καὶ προεσήμαινε τὸ παραγγελλόμενον ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων. πνεύματος δὲ γενομένου, συνέβη τὴν ταινίαν ἀτοσπασθῆναι περὶ τινα στήλην ἐφεσιῶσαν τάφῳ· ἦσαν δὲ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ τεθαμμένοι τινὲς Λακεδαιμόνιοι καὶ Πελοποννήσιοι, οἱ μετ' Ἀγχιλιίου στρατεύσαντες ἐτελεύτησαν· τῶν δὲ πρεσβυτέρων τινὲς πάλιν ἐντυχόντες, διεμαρτύραντο μὴ προάγειν τὴν δύναμιν, φανεροῦς τῶν θεῶν κωλυόντων· ὁ δ'

οὐδὲν αὐτοῖς ἀποκριθεὶς, προῆγε τὸ στρατόπεδον, ἡγούμενος τὸν ὑπὲρ τῶν καλῶν λογισμὸν καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν δικαίων μνήμην αἰρετωτέραν εἶναι τῶν παρόντων σημείων. ὁ μὲν οὖν Ἐπαιμινῶνδας πεφίλοσοφικῶς, καὶ τοῖς ἐν παιδείᾳ λογισμοῖς ἐμφρόνως χρησάμενος, παραυτίκα μὲν ὑπὸ πολλῶν μέμψεως ἔτυχεν, ὕστερον δὲ διὰ τῶν κατορθωμάτων δόξας στρατηγικῇ συνέσει διαφέρειν, μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος ἐγένετο τῇ πατρίδι. εὐθὺς γὰρ προαγαγὼν τὴν δύναμιν, καὶ προκαταλαβόμενος τὰ περὶ τὴν Κορώνειαν στενὰ, κατεστρατοπέδευσεν.

Id animadvertens Cleombrotus, exercitum per Phocidem ad Leuctra ducit. Sequuntur Boeoti. Habita deliberatione, an pugna ineunda sit cum hoste numerosiore, Boeotarchae pugnam decernunt. Militum animos, anguriorum superstitione impletos, Epaminondas fictis rumoribus prudenter regit.

53. Ὁ δὲ Κλεόμβροτος, πυθόμενος τοὺς πολεμίους προκατειληφέναι τὰς παρόδους, τὸ μὲν ταύτη ποιῆσθαι τὴν διεξοδὸν ἀπέγνω, πορευθεὶς δὲ διὰ τῆς Φωκίδος, καὶ διεξελθὼν τὴν παραθαλαττιανὴν ὁδὸν χαλεπὴν οὖσαν, ἐνέβαλεν εἰς τὴν Βοιωτιανὴν ἀκινδύνως· ἐν παρόδῳ δὲ τινὰ τῶν πολισματιῶν χειρωσάμενος, καὶ τριήρων ἐγκρατὴς ἐγένετο. μετὰ δὲ ταῦτα καταντήσας εἰς τὰ καλούμενα Λεῦκτρα, κατεστρατοπέδευσε, καὶ τοὺς στρατιώτας ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ἀνελάμβανεν. οἱ δὲ Βοιωτοὶ, προάγοντες ἐπὶ τοὺς πολεμίους, ὡς ἤγγισαν αὐτοῖς, καὶ λόφους τινὰς ὑπερβαλόντες, ἄφνω κατενόησαν τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπέχοντας ἅπαν τὸ Λευκτρικὸν πεδίον, κατεπλύγησαν, ἰδόντες τὸ μέγεθος τῆς δυνάμεως.

συνεδρευσάντων δὲ τῶν Βοιωταρχῶν, καὶ βουλευομένων, πότερον χρὴ μένειν καὶ πρὸς πολλαπλασία δύναμιν διαγωνίζεσθαι, ἢ τὴν ἀναχώρησιν ποιησάμενοι, ἐν τόποις δεξιοῖς συστήσωνται τὴν μάχην, ἔτυχον αἱ γνώμαι τῶν ἡγεμόνων ἴσαι γενόμεναι. Ἐξ γὰρ ὄντων Βοιωταρχῶν, τρεῖς μὲν ὄοντο δεῖν ἀπάγειν τὴν δύναμιν, τρεῖς δὲ μένειν καὶ διαγωνίζεσθαι· ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ Ἐπαμινώνδας συνεξαριθμούμενος, ἀπορίας δ' οὔσης μεγάλης καὶ δυσκρίτου, τῶν Βοιωταρχῶν ὁ ἔβδομος ἦκεν, ὃν πείσας Ἐπαμινώνδας ἐμόψυχον ἑαυτῷ γενέσθαι, ἐπροτέρησε τῆς γνώμης. ὁ μὲν οὖν ὑπὲρ τῶν ὅλων ἀγὼν τοῦτον τὸν τρόπον ἐκυρώθη. ὁ δ' Ἐπαμινώνδας ὁρῶν τοὺς στρατιώτας δεισιδαιμονοῦντας ἐπὶ τοῖς γεγονόσι σημείοις, ἐφιλοτιμεῖτο διὰ τῆς ἰδίας ἐπινοίας καὶ στρατηγίας μεταθεῖναι τὰς τοῦ πλήθους εὐλαβείας. διόπερ τινῶν προσφάτως παραγεγονότων ἐκ Θηβῶν, ἔπεισεν εἰπεῖν ὅτι τὰ κατὰ τὸν νεὼν τοῦ Ἡρακλέους ὄπλα παραδόξως ἀφανῆ γέγονε, καὶ λόγος ἐν ταῖς Θήβαις διαδέδοται ὡς τῶν ἡρώων τῶν ἀρχαίων ἀνειληφότων αὐτὰ, καὶ βοηθεῖν τοῖς Βοιωτοῖς ἀπεληλυθότων. ἄλλον δὲ κατέστησεν ὡς ἀπὸ Τροφωνίου προσφάτως ἀναβεβηκότα καὶ λέγοντα, διότι προστέταχεν ὁ θεὸς αὐτοῖς, ὅταν ἐν Λεύκτροις νικήσωσιν, ἀγῶνα τιθέναι Διὶ βασιλεῖ στεφανίτην· ἀφ' οὗ δὴ Βοιωτοὶ ταύτην ποιοῦσι τὴν πανήγυριν ἐν Λεβαδείᾳ.

Leandrias exsul Spartanus, antiquum oraculum de Spartanis ad Leuctri tumultum subigendis proferre iubetur. Alia afferunt oraculorum interpretes. Ita milites ad pugnandum inflammantur.

15507 Thessalus per inducias rem dirimere suadet. Sed Lacedaemonii, novis copiis aucti, sciens ad proelium instruunt.

54. Συνήρογησε δὲ πρὸς ταύτην τὴν ἐπίνοιαν Λεανδρίας ὁ Σπαρτιάτης, πεφευγὼς μὲν ἐκ Λακεδαιμόνος, τότε δὲ συστρατεύων Θηβαίοις. οὗτος γὰρ ἐν ἐκκλησίᾳ προαχθεὶς ἀπέφηνε τὸ παλαιὸν εἶναι λόγιον τοῖς Σπαρτιάταις, ὅτι τότε τὴν ἡγεμονίαν ἀποβαλοῦσιν, ὅταν ἐν Λεύκτροις ὑπὸ Θηβαίων ἠττηθῶσι. προσῆλθον δὲ τῷ Ἐπαμινῶνδᾳ καὶ χρησμολόγοι τινὲς ἐγχώριοι, λέγοντες ὅτι περὶ τὸν τάφον τοῦ Λεύκτρου καὶ Σκεδάσου θυγατέρων μεγάλη συμφορὰ δεῖ περιπεσεῖν Λακεδαιμονίους, διὰ τοιαύτας αἰτίας· Λεῦκτρος ἦν, ἀφ' οὗ τὸ πεδίον τοῦτο ἔσχε τὴν προσηγορίαν. τοῦτου θυγατέρας, καὶ Σκεδάσου τινὸς ὁμοίως κόρας πρέσβεις Λακεδαιμονίων ἐβιάσαντο· αἱ δὲ ὑβρισθεῖσαι τὴν συμφορὰν οὐκ ἐνέγκασαι, τῇ πατρίδι τῇ πεμφάσῃ τοὺς ὑβριστὰς καταρασάμεναι, τὸν βίον αὐτοχειρίᾳ κατέστρεψαν. πολλῶν δὲ καὶ ἄλλων τοιούτων λεγομένων, καὶ τοῦ Ἐπαμινῶνδου συναγαγόντος ἐκκλησίαν, τοὺς στρατιώτας τοῖς οἰκείοις λόγοις προτρεψαμένου πρὸς τὸν ἀγῶνα, πάντες μετέθεντο τὰς γνώμας· καὶ τῆς μὲν δεισιδαιμονίας ἀπελύθησαν, πρὸς δὲ τὴν μάχην εὐθαρσεῖς ταῖς ψυχαῖς κατέστησαν. ἦλθε δὲ καὶ συμμαχία κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν τοῖς Θηβαίοις παρὰ Θετταλῶν, πεζοὶ μὲν χίλιοι καὶ πεντακόσιοι, ἵππεῖς δὲ πεντακόσιοι, ὧν ἠγεῖτο Ἰάσων. οὗτος ἔπεισε τοὺς τε Βοιωτοὺς καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ὀνοχὰς ποιήσασθαι, καὶ τὰ παράλογα τῆς τύχης εὐλαβηθῆναι. γενομένων δὲ τῶν σπονδῶν

Κλεόμβροτος ἀνέξενξε μετὰ τῆς δυνάμεως ἐκ τῆς Βοιωτίας, καὶ ἀπήντησεν αὐτῷ ἄλλη δύναμις μεγάλη Λακεδαιμονίων καὶ τῶν συμμάχων, ἡγουμένου Ἀρχιδάμου τοῦ Ἀγησιλάου. οἱ γὰρ Σπαρτιάται, θεωροῦντες τὴν ἐτοιμότητα τῶν Βοιωτῶν, καὶ τὸ θράσος καὶ τὴν ἀπόνοιαν εὐλαβοῦμενοι, τὴν δευτέραν ἀπεστάλκεισαν δύναμιν, ἵνα τῷ πλήθει τῶν ἀγωνιζομένων περιγένηται τῆς τῶν πολεμίων τόλμης. συνελθουσῶν δ' εἰς ταῦτό τῶν δυνάμεων, αἰσχρὸν εἶναι ὑπέλαβον οἱ Λακεδαιμόνιοι, δεδιέναι τὰς τῶν Βοιωτῶν ἀρετάς. διόπερ τὰς σπονδὰς παρ' οὐδὲν ἡγησάμενοι, μετὰ πολλῆς προθυμίας ἀνέκαμψαν εἰς Λεῦκτρα. ἐτοιμῶν δ' ὄντων καὶ τῶν Βοιωτῶν πρὸς τὴν μάχην, ἐξέτατον ἀμφοτέροι τὰς δυνάμεις.

Pugnae ratio ab utraque parte describitur. Inclinator acies Lacedaemoniorum, horumque rex Cleombrotus occiditur.

55. Καὶ παρὰ μὲν τοῖς Λακεδαιμονίοις οἱ ἀφ' Ἡρακλέους γεγονότες ἡγεμόνες ἐτάχθησαν ἐπὶ τῶν κεράτων, Κλεόμβροτός τε ὁ βασιλεὺς καὶ Ἀρχίδαμος ὁ Ἀγησιλάου τοῦ βασιλέως υἱός· παρὰ δὲ τοῖς Βοιωτοῖς Ἐπαμινώνδας, ἰδίᾳ τινὲ καὶ περιττῇ τάξει χρησάμενος, διὰ τῆς ἰδίας στρατηγίας περιεποιήσατο τὴν περιβόητον νίκην. ἐκλεξάμενος γὰρ ἐξ ἀπάσης τῆς δυνάμεως τοὺς ἀρίστους, ἐπὶ τὸ ἕτερον μέρος ἕστησε, μεθ' ὧν καὶ αὐτὸς ἔμελλε διαγωνίζεσθαι· τοὺς δ' ἀσθενεστάτους ἐπὶ τὸ ἕτερον κέρας τάξας, παρήγγειλεν αὐτοῖς φυγομαχεῖν, καὶ κατὰ τὴν ἔφοδον τῶν πολεμίων ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον ὑποχωρεῖν. διὸ καὶ λοξὴν ποιήσας τὴν φάλαγγα, τῷ τοὺς ἐπιλέκτους ἔχοντι

κέραι ἐγνω κρίνειν τὴν μάχην. ὡς δ' αἶτε σάλπιγγες ἐσήμαινον παρ' ἄμφοτέροις τὸ πολεμικὸν καὶ κατὰ τὴν πρώτην ὁρμὴν συνηλάλαξαν αἱ δυνάμεις, οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι τοῖς κέραισιν ἄμφοτέροις ἐπήγον, μνηοειδὲς τὸ σχῆμα τῆς φάλαγγος πεποιηκότες· οἱ δὲ Βοιωτοὶ τῷ μὲν ἑτέρῳ κέραι ὑπεχώρουν, τῷ δὲ ἑτέρῳ δρόμῳ συνηπτον τοῖς πολεμίοις· ὡς δὲ συνηψαν ἀλλήλοις εἰς χεῖρας, τὸ μὲν πρῶτον ἐκθύμως ἄμφοτέρων ἀγωνιζομένων, ἰσοδρόπος ἦν ἡ μάχη· μετὰ δὲ ταῦτα τῶν περὶ τὸν Ἐπαμινώνδαν διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν πυκνότητα τῆς τάξεως πλεονεκτούτων, πολλοὶ τῶν Πελοποννησίων ἀνηροῦντο. οὐ γὰρ ὑπέμενον ὑπενέγκαι τὸ βάρος τῆς τῶν ἐπιλέκτων ἀνδραγαθίας, ἀλλὰ τῶν ἀντιστάντων οἱ μὲν ἔπιπτον, οἱ δὲ κατετραυματίζοντο, πάσας τὰς πληγὰς ἐναντίας λαμβάνοντες. ἕως μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων Κλεόμβροτος ἔζη, πολλοὺς ἔχων τοὺς συνασπίζοντας καὶ προθύμως πρὸ αὐτοῦ ἰποθνήσκοντας, ἄδελος ἦν ἡ ἕσπῃ τῆς νίκης· ἐπεὶ δ' οὗτος, πάντα κίνδυνον ὑπομένων, οὐκ ἠδύνατο βιάσασθαι τοὺς ἀνθεστηκότας, ἡρωϊκῶς δὲ μαχόμενος, καὶ πολλοῖς τραύμασι περιπεσὼν ἐτελεύτησε, τότε συνδρομῆς γενομένης περὶ τοῦ πτώματος, νεκρῶν πλήθος ἐσωρεύθη.

Pugnæ ad Leuctra exitus Lacedæmonii exitioſus. Epaminondæ et Thebanorum eximia victoria.

56. Ἀναρχίας δὲ γενομένης περὶ τὸ κέρασ, οἱ μὲν περὶ τὸν Ἐπαμινώνδαν βαρεῖς ἐγκείμενοι τοῖς Λακεδαιμονίοις, τὸ μὲν πρῶτον τῇ βίᾳ βραχὺ προέωσαν ἐκ τῆς τάξεως τοὺς πολεμίους· οἱ δὲ Λακεδαι-

μόνιοι περὶ τοῦ βασιλέως ἀγωνισάμενοι λαμπρῶς, τοῦ μὲν σώματος ἐγκρατεῖς ἐγένοντο, τῆς δὲ νίκης οὐκ ἴσχυσαν ἐφικέσθαι. τῶν γὰρ ἐπιλέκτων ὑπερβαλλομένων ταῖς ἀνδραγαθίαις, καὶ τῆς ἀρετῆς καὶ παρακλήσεως Ἐπαμινώνδου πολλὰ συμβαλλομένης, μόγις ἐβιάσθησαν οἱ Λακεδαιμόνιοι· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀναχωροῦντες, τὴν τάξιν διέλυσον, τὸ δὲ τελευταῖον, πολλῶν ἀναιρουμένων, τοῦ δὲ παραγγέλλοντος ἡγεμόνος τετελευτηκότος, ἐγένετο παντελῆς τροπὴ τοῦ στρατοπέδου. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἐπαμινώνδου ἐπικείμενοι τοῖς φεύγουσι, καὶ πολλοὺς τῶν ἐναντίων κατακόφαντες, ἀπηρέγκαντο νίκην ἐπιφανεστάτην. συμβαλόντες γὰρ τοῖς ἀρίστοις τῶν Ἑλλήνων, καὶ τοῖς ὀλίγοις τῶν πολλαπλασίων παραδόξως περιγεγόμενοι, μεγάλην δόξαν ἐπὶ ἀνδρεία κατεστήσαντο. μεγίστων δ' ἐπαίνων ὁ στρατηγὸς Ἐπαμινώνδου ἠξιώθη, διὰ τῆς ἰδίας ἀνδρείας μάλιστα καὶ στρατηγικῆς συνέσεως τοὺς ἀνικητοὺς ἡγεμόνας τῆς Ἑλλάδος κατηγωνισμένους. ἔπεσον δ' ἐν τῇ μάχῃ τῶν Λακεδαιμονίων οὐκ ἐλάτιους τῶν τετρακισχιλίων, τῶν δὲ Βοιωτῶν περὶ τριακοσίους· μετὰ δὲ ταῦτα περὶ τε τῆς τῶν νεκρῶν ἀναιρέσεως καὶ τῆς εἰς Πελοπόννησον ἀπαλλαγῆς τῶν Λακεδαιμονίων σπονδὰς ἐποίησαντο. καὶ τὰ μὲν περὶ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην συμβάντα τοιοῦτον ἔσχε τέλος.

Olymp. CII, 3. Post pugnam ad Leuc'ra Thebani Orchomeniorum urbem oppugnant; ipsos, mox Phocenses Aetolosque socios accipiunt. Iason, Pheraeorum tyrannus, Locridem petit, Heraeleam vastat, Perrhaebiam ingreditur. Argis seditio et caedes immensa scytalismo facta.

57. Τοῦ δ' ἐνιαυτιαίου χρόνου διεληλυθότος,

Ἀθηναῖοι μὲν ἤρχε Λυσκίνητος, ἐν Ῥώμῃ δὲ ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλίαρχοι κατεσιάθησαν τέσσαρες, Κόϊντος Σερονίλιος, καὶ Λεύκιος Φούριος, ἔτι δὲ Γάϊος Λικίνιος, καὶ Πόπλιος Κοίλιος. ἐπὶ δὲ τούτων Θηβαῖοι μεγάλην δυνάμει στρατεύσαντες ἐτ' Ὀρχομερόν, ἐπεβάλλοντο μὲν ἑξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν. Ἑταμινώνδου δὲ συμβουλεύσαντος, ὅτι τὰ διὰ τῆς ἀνδρείας κατεργασθέντα, τῇ φιλανθρωπίᾳ διαφυλάττειν τοὺς τῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίας ὄρεγομένους, μετέγνωσαν. διόπερ τοὺς μὲν Ὀρχομενίους εἰς τὴν τῶν συμμάχων χώραν κατέταξαν. μετὰ δὲ ταῦτα Φωκεῖς καὶ Αἰτωλοὺς καὶ Λοκροὺς φίλους ποιησάμενοι, τὴν εἰς Βοιωτίαν ἐπίνοδον ἐποίησαντο. Ἰάσων δὲ ὁ Φερῶν τύραννος ἠεὶ μᾶλλον ἀνέξομετος ἐστράτευσεν εἰς τὴν Λοκρίδα· καὶ τὴν μὲν Ἠράκλειαν τὴν ἐν Τραχινίᾳ διὰ προδοσίας ἐλόν, ἀνάστατον ἐποίησε, καὶ τὴν χώραν Οἰταίοις καὶ Μηλιεῦσιν ἔδωρήσατο. μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ τὴν Περόρσιβίαν ἐπιζεύξας, τῶν πόλειων τὰς μὲν λόγους φιλανθρωποῖς προσηγύγεται, τῆς δὲ διὰ τῆς βίας ἐχειρώσαιο. ταχὺ δὲ τῆς δυναστείας αὐτοῦ στερομένης, οἱ τὴν Θετταλίαν οἰκοῦντες ὑφωρῶντο τὴν ἀΐξισιν αὐτοῦ καὶ τὴν πλεονεξίαν. ἅμα δὲ τούτοις πρατιομένοις, ἐν τῇ πόλει τῶν Ἀργείων ἐγένετο στάσις, καὶ φόρος τοσοῦτος, ὅσος παρ' ἑτέροις τῶν Ἑλλήνων οὐδεπώποτε γεγονέναι μνημονεύεται. ἐκλήθη δὲ ὁ τεωτερισμὸς οὗτος παρὰ τοῖς Ἑλλήσι σκυταλισμὸς, διὰ τὸν τρόπον τοῦ θανάτου ταύτης τυχῶν τῆς προσηγορίας.

Plura de caede Argivorum ob plebem exacerbata in optimates

58. Ἡ γοῦν στάσις ἐγένετο διὰ τοιαύτης αἰτίας τῆς πόλεως τῶν Ἀργείων δημοκρατουμένης, καὶ τινῶν δημαγωγῶν παροξυνόντων τὸ πλῆθος κατὰ τῶν ταῖς ἐξουσίαις καὶ δόξαις ὑπερεχόντων, οἱ διαβαλλόμενοι συστάντες ἔγνωσαν καταλῦσαι τὸν δῆμον. βασιμισθέντων δὲ τινῶν ἐκ τῶν συνεργεῖν δοκούντων, οἱ μὲν ἄλλοι, φοβηθέντες τὴν ἐκ τῶν βασιάνων τιμωρίαν, ἑαυτοὺς ἐκ τοῦ ζῆν μετέστησαν· ἐνὸς δ' ἐν ταῖς βασιάνοις ὁμολογήσιμος καὶ πίστιν λαβόντος, ὁ μὲν μηνυτῆς τριάκοντα τῶν ἐπιφανεσιτάτων κατηγορήσεν, ὁ δὲ δῆμος, οὐκ ἐλέγξας ἀκριβῶς, ἄπαντας τοὺς διαβληθέντας ἀπέκτεινε, καὶ τὰς οὐσίας αὐτῶν ἐδήμευσε. πολλῶν δὲ καὶ ἄλλων ἐν ὑποψίαις ὄντων, καὶ τῶν δημαγωγῶν ψευδέσι διαβολαῖς συνηγορούντων, ἐπὶ τοσοῦτον ἐξηγοιώθη τὸ πλῆθος, ὥστε πάντων τῶν κατηγορουμένων, ὄντων μὲν πολλῶν καὶ μεγαλοπλούτων, καταγνῶναι θάνατον. ἀναιρεθέντων δὲ τῶν δυνατῶν ἀνδρῶν πλειόνων ἢ χιλίων καὶ διακοσίων, καὶ τῶν δημαγωγῶν αὐτῶν ὁ δῆμος οὐκ ἐφείσατο. διὰ γὰρ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς, οἱ μὲν δημαγωγοὶ, φοβηθέντες μὴ τι παράλογον αὐτοῖς ἀπαντήσῃ, τῆς κατηγορίας ἀπέστησαν· οἱ δ' ὄχλοι, δόξαντες ὑπ' αὐτῶν ἐγκαταλελειφθαι, καὶ διὰ τοῦτο παροξυνθέντες, ἄπαντας τοὺς δημαγωγοὺς ἀπέκτειναν. οὗτοι μὲν οὖν, ὥσπερ εἰ τις νεμεσήσαντος δαιμονίου, τῆς ἀρμοζούσης τιμωρίας ἔτυχον· ὁ δὲ δῆμος, πανσιήμερος τῆς λύπης, εἰς τὴν προὔπαρχουσαν εἴνοιαν ἀποκατέστη.

Turbae et caedes inter Arcades, excitatae a Lycomedes Togaata.

59. Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Λυκομήδης ὁ Τεγεαίτης ἔπεισε τοὺς Ἀρκάδας εἰς μίαν συντέλειαν συνταχθῆναι, καὶ κοινὴν ἔχειν σύνοδον συνεστῶσαν ἐξ ἀνδρῶν μυριάων, καὶ τοὺτους ἐξουσίαν ἔχειν περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης βουλευέσθαι. γενομένης δὲ στάσεως μεγάλης παρὰ τοῖς Ἀρκάσι, καὶ διὰ τῶν ὀπλῶν διακριθέντων τῶν διαφερομένων, πολλοὶ μὲν ἀνηρέθησαν, πλείους δὲ τῶν χιλιῶν καὶ τετρακοσίων ἔφυγον, οἱ μὲν εἰς τὴν Σπέρτην, οἱ δ' εἰς τὴν Παλιάντιον. οὗτοι μὲν οὖν ἐκδοθέντες ὑπὸ τῶν Παλιαντίων, ὑπὸ τῶν τετακτοῦν ἐσφαγμίσθησαν· οἱ δ' εἰς τὴν Σπέρτην φυγόντες ἔπεισαν τοὺς Μακεδαιμονίους εἰς τὴν Ἀρκαδίαν στρατεῦσαι. διόπερ Ἀγησίλαος ὁ βασιλεὺς μετὰ δυνάμειος καὶ τῶν φυγίδων ἐνέβαλεν εἰς τὴν τῶν Τεγεατῶν χώραν, διὰ τὸ δοκεῖν τοὺτους τῆς στάσεως καὶ τῆς φυγῆς αἰτίους γεγονέναι· προθήσας δὲ τὴν χώραν, καὶ τῇ πόλει προσβολῆς ποιησάμενος, κατεπλήξατο τῶν Ἀρκάδων τοὺς ἐναντιοπραγοῦντας.

Thessali, auctore Iasone Pheraao, principatum Graeciae appetunt. Hic annus fatalis erat tribus regibus: Amyntae R. Macedoniae, Agesiopoli R. Lacedaemoniorum, Iasoni Pheraao. Duris Samius historiae Graecae ab h. an. initium fecit.

60. Ἄμα δὲ τούτοις πραγματοποιέοις, Ἰάσων ὁ Φερῶν τύραννος, συνέσει τε στρατηγικῇ διαφέρων, καὶ πολλοὺς τῶν περιοίκων εἰς συμμαχίαν προσαγόμενος, ἔπεισε τοὺς Θετταλοὺς ἀντιποιεῖσθαι τῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίας. ταύτην γὰρ ὡσπερ ἔταθλον ἀρετῆς προκεῖσθαι τοῖς δυναμένοις αὐτῆς ἀμφωβητή-

σαι. Λακεδαιμονίους γάρ συνέβαινε περὶ Λεῦκιρα μεγάλη συμφορᾷ περιπεπωκέναι, Ἀθηναίους δὲ μόνον τῆς κατὰ Θάλατταν ἀρχῆς ἀντέχεσθαι, Θηβαίους δὲ τῶν πρωτείων ἀξίους μὴ εἶναι, Ἀργείους δὲ, διαστάσεις καὶ φόνους ἐμφυλίους, τεταπεινώσθαι. διόπερ οἱ Θετταλοὶ, προυτησάμενοι τῶν ὅλων ἡγεμόνα Ἰάσονα, τούτῳ τὰ κατὰ τὸν πόλεμον ἐπέτρεψαν. ὁ δὲ Ἰάσων, παραλαβὼν τὴν ἡγεμονίαν, τῶν τε πλησίον ἔθνῶν τινα προσηγάγετο, καὶ πρὸς Ἀμύντιαν τὸν τῶν Μακεδόνων βασιλέα συμμαχίαν ἐποιήσατο. ἴδιον δὲ τι συνέβη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν· τῶν γὰρ ἐν δυναστείαις ὄντων τρεῖς ἐτελεύτησαν περὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν. Ἀμύντας μὲν Θαρόαλέου βασιλεύων τῆς Μακεδονίας ἐτελεύτησεν, ἄρξας ἔτη εἴκοσι καὶ τέτταρα, υἱοὺς ἀπολιπὼν τρεῖς, Ἀλέξανδρον καὶ Περδίκκαν καὶ Φίλιππον. διεδέξατο δὲ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ Ἀλέξανδρος, καὶ ἤρξεν ἐνιαυτὸν. ὁμοίως δὲ καὶ Ἀγησίπολις ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεὺς μετήλλαξεν, ἄρξας ἐνιαυτὸν· τὴν δὲ ἀρχὴν διαδεξάμενος Κλεομένης ὁ ἀδελφὸς, ἐβασιλεύσεν ἔτη τριάνκοντα καὶ τέτταρα. τρίτος δὲ Ἰάσων ὁ Φερραῖος, ἡγεμὼν ἤρημένος τῆς Θετταλίας, καὶ δοκῶν ἐπεικῶς ἄρχειν τῶν ὑποτεταγμένων, ἐδολοφορήθη, ὡς μὲν Ἐφορος γέγραπεν, ὑπὸ τινῶν ἐπιτὰ νεανίσκων συνομοσαμένων δόξης ἔνεκα· ὡς δ' ἐνιοὶ γράφουσιν, ὑπὸ Πολυδώρου τᾶδελφοῦ. οὕτω δὲ καὶ αὐτὸς διαδεξάμενος τὴν δυναστείαν, ἤρξεν ἐνιαυτὸν. Δοῦρις δ' ὁ Σάμιος ὁ ἱστοριογράφος τῆς τῶν Ἑλληνικῶν ἱστορίας ἐντεῦθεν

ἐποιήσατο τὴν ἄρχήν. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν.

Olymp. CII, 4. Iasoni succedit Polydorus: hic, brevi interempto, Alexander; quem Alcunadze, advocato R. Macedoniae, ob crudelitatem, Thessalorum terra expellunt.

61. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Λυσιστράτοι, παρὶ Ῥωμαίοις ἐγένετο στάσις, τῶν μὲν οἰομένων δεῖν ὑπάτους, τῶν δὲ χιλιάρχους αἰρεῖσθαι. ἐπὶ μὲν οὖν τινα χρόνον ἀναρχία τὴν στάσιν ὑπέλαβε, μετὰ δὲ ταῦτα ἔδοξε χιλιάρχους αἰρεῖσθαι ἕξ· καὶ κατεστάθησαν Λεύκιος Αἰμίλιος, καὶ Γάϊος Οὐεργίνιος, καὶ Σεροῦίλιος Σουλπίκιος, πρὸς δὲ τούτοις, Λεύκιος Κοῖντιος, καὶ Γάϊος Κορνήλιος, ἔτι δὲ Γάϊος Οὐαλέριος. ἐπὶ δὲ τούτων, Πολύδωρος ὁ Φεραῖος, ἕ τῶν Θετιαλῶν ἄρξας, ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ ἀδελφοῦ ἀνηρέθη φαρμάκῳ, προσκληθεὶς εἰς μέθην· τὴν δὲ δυναστείαν διαδεξάμενος Ἀλεξάνδρος ὁ ἀδελφός, ἤρξεν ἔτη ἕνδεκα. οὗτος δὲ παρανόμως καὶ βιαίως κτησίμενος τὴν δυναστείαν, ἀκολούθως ταύτῃ τῇ προαιρέσει διώκει τὰ κατὰ τὴν ἄρχήν. τῶν γὰρ πρὸ αὐτοῦ δυναστῶν ἐπιεικῶς προσφερομένων τοῖς πλήθεσι, καὶ διὰ τοῦτ' ἀγαπωμένων, οὗτος βιαίως καὶ χυλεπῶς ἄρχων ἐμισεῖτο. διὸ καὶ τὴν παρανομίαν φοβηθέντες τῶν Λαρισσαίων τινές, οἱ δὲ εὐγένειαι Ἀλευάδαι προσυγορευόμενοι, συνέθεντο πρὸς ἀλλήλους καταλῦσαι τὴν δυναστείαν. ἀπελθόντες δ' ἐκ Λαρίσσης εἰς Μακεδονίαν, ἔπεισαν Ἀλεξάνδρον τὸν βασιλέα συγκαταλῦσαι τὸν τύραννον. τούτων δὲ περὶ ταῦτα διατριβόντων, ὁ Φεραῖος Ἀλεξάνδρος, πενθόμενος τὴν κατ' ἑαυτοῦ παρασκευὴν, κατέλεγε τοὺς

εἰς τὴν στρατείαν εὐθέτους, διανοοῦμενος ἐν τῇ Μακεδονίᾳ συστήσασθαι τὴν μάχην. ὁ δὲ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς ἐκ Λαρίσσης φυγάδας, φθάσας τοὺς πολεμίους ἤκε μετὰ τῇ δυνάμει εἰς τὴν Λάρισσαν, παρειαχθεὶς δ' ὑπὸ τῶν Λαρισσιῶν ἐντὸς τοῦ τείχους, ἐκράτησε τῆς πόλεως, πλὴν τῆς ἄκρας. μετὰ δὲ ταῦτα τὴν τε ἄκραν ἐπολιόρησε, καὶ Κράνωννα πόλιν προσαγαγόμενος, ἠμολόγησε μὲν τοῖς Θετταλοῖς ἀποδώσειν τὰς πόλεις, καταφρονήσας δὲ τῆς δόξης, καὶ φρουρίας ἀξιολόγους εἰσαγαγὼν, αὐτὸς κατεῖχε τὰς πόλεις. ὁ δὲ Φεραῖος Ἀλέξανδρος, καταδιωχθεὶς ἅμα καὶ καταπλυγεὶς, ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Φεράς. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Θετταλίαν ἐν τούτοις ἦν.

Lacedaemonios apud Orchomenon Arcades proelio suadunt. Arcades, Thebanis iuncti, Spartam invadere constituunt.

62. Κατὰ δὲ τὴν Πελοπόννησον, Λακεδαιμόνιοι μὲν Πολύτροπον στρατηγὸν ἐξέπεμψαν εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, ἔχοντα πολιτικούς μὲν ὀπίστας χιλίους, φυγάδας δ' Ἀργείων καὶ Βοιωτῶν πεντακοσίους. οὗτος δὲ παρελθὼν εἰς Ὀρχομενὸν τὸν Ἀρκαδικὸν, παρεφύλαττε τὴν πόλιν ταύτην, οἰκείως διακειμένην πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας. Λυκομήδης δ' ὁ Μαντινεὺς, στρατηγὸς ὢν τῶν Ἀρκαδῶν, παραλαβὼν τοὺς καλουμένους ἐπιλέκτους, ὄντας πεντακισχιλίους, ἤκεν ἐπὶ τὸν Ὀρχομενόν. προαγαγόντων δὲ τὴν δύναμιν Λακεδαιμονίων ἐκ τῆς πόλεως, ἐγένετο μάχη καρτερά· καὶ ἦν ὁ, τε στρατηγὸς τῶν Λακεδαιμονίων ἀνῆρρέθη, καὶ τῶν ἄλλων εἰς διακοσίους· οἱ δὲ λοιποὶ

συνεδιώχθησαν εἰς τὴν πόλιν. οἱ δὲ Ἀρχαῖδες, καί-
 περ νεικηκότες, ὅμως εὐλαβοῦντο τὸ βίβος τῆς
 Σπάρτης, καὶ καθ' αὐτοὺς οὐχ ὑπέλιβον δυνήσε-
 σθαι τοῖς Λακεδαιμονίοις διαπολεμεῖν. διὸ καὶ πα-
 ραλαβόντες Ἀργεῖους τε καὶ Ἰλλεῖους, τὸ μὲν προῶ-
 τον πρέσβεις ἀπέστειλαν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀξιοῦντες
 συμμαχίαν ποιήσασθαι κατὰ τῶν Σπαρτιατῶν· ὡς
 δ' οὐδεὶς αὐτοῖς προσεῖχε, διαπρεσβευσάμενοι πρὸς
 τοὺς Θηβαίους, ἔπεισαν αὐτοὺς συμμαχίαν συνθέ-
 σθαι κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων. εὐθύς οὖν οἱ Βοι-
 ωτοὶ τὴν δύναμιν ἐξήγον, προσλαβόμενοι συμμάχους
 Λοκρούς τε καὶ Φωκεῖς. οὗτοι μὲν οὖν προῆγον ἐπὶ
 τὴν Πελοπόννησον, Βοιωταρχούντων Ἐπαμινώνδου
 καὶ Πελοπίδου. τούτοις γὰρ οἱ ἄλλοι Βοιωτάρχει
 παρακεχωρήκεισαν ἔκουσίως τῆς στρατηγίας, διὰ τε
 τὴν σύνεσιν καὶ τὴν ἀνδρείαν τῶν ἀνδρῶν. ὡς δὲ
 κατήντησαν ἐπὶ τὴν Ἀρκαδίαν, ἤκον πρὸς αὐτοὺς
 πανδημεὶ οἱ τε Ἀρχαῖδες καὶ Ἰλλεῖοι καὶ Ἀργεῖοι καὶ
 οἱ ἄλλοι σύμμαχοι πάντες. ἀθροισθέντων δὲ πλειό-
 των ἢ πεντακισμυρίων, οἱ μὲν ἡγεμόνες αὐτῶν συνε-
 δρεύσαντες ἔγνωσαν ἐπ' αὐτὴν βαδίζειν τὴν Σπάρ-
 την, καὶ πῦσαν τὴν Λακωνικὴν πορθῆσαι.

Iam itaque Lacedaemonii, attritis opibus et abalienatis sociis,
 Atheniensium auxilium implorant: hi vero pristinarum iniuriarum
 obliti, libenter subveniunt. Epaminondas in Laconicam impetum
 facit quadripartito agmine.

63. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, πολλοὺς μὲν ἀποβε-
 βληκότες τῶν γέων ἐν τῇ περὶ Λεῦκτρα συμφορᾷ, οὐκ
 ὀλίγους δ' ἐν ταῖς ἄλλαις ἡτταῖς ἀπολωλεκότες, καὶ
 τὸ σύνολον εἰς ὀλίγους πολιτικούς στρατιώτας ὑπό

τῆς τύχης συγκεκλεισμένοι, πρὸς δὲ τούτοις, τῶν
 συμμάχων τῶν μὲν ἀφειστηκότων, τῶν δὲ διὰ τὰς
 ὁμοίας αἰτίας ὀλιγανδρῶντων, εἰς πολλὴν ἀμηχα-
 ρίαν ἔπιπτον· διόπερ ἠναγκάζοντο καταφεύγειν ἐπὶ
 τὴν τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν, οἷς τριάκοντα μὲν τυ-
 ράννους ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ἐπέστησαν, τὰ
 δὲ τείχη τῆς πόλεως ἐκώλυσαν οἰκοδομεῖν, ἐπεβά-
 λοντο δὲ καὶ τὴν πόλιν ἄρδην ἀναιροῦντες, τὴν Ἀι-
 τικὴν ποιῆσαι μηλόβοτον. ἀλλὰ γὰρ οὐδὲν ἰσχυρό-
 τερόν ἐστιν ἀνάγκης καὶ τύχης, δι' ὧν ἐβιάσθησαν
 οἱ Λακεδαιμόνιοι τῶν πολεμιοτήτων δεθῆναι. ὁμοίως
 δ' οὐ διεσφάλησαν τῶν ἐλπίδων. ὁ γὰρ τῶν Ἀθη-
 ναίων δῆμος, μεγαλόψυχος ὢν καὶ φιλόανθρωπος,
 τὴν μὲν τῶν Θηβαίων ἰσχὺν οὐ κατεπλάγησαν, τοῖς
 δὲ Λακεδαιμονίοις ὑπὲρ ἀνδραποδισμοῦ κινδυνεύ-
 ουσιν ἐψηφίσαντο βοηθεῖν πανδημεῖ· καὶ παρα-
 χορῆμα στρατηγὸν καταστήσαντες τὸν Ἰφικράτην ἐξέ-
 πεμψαν, καὶ τοὺς νέους αὐθήμερόν, ὄντας μυρίους
 καὶ δισχιλίους. Ἰφικράτης μὲν οὔν, προθύμους ἔχων
 τοὺς στρατιώτας, προῆγε μετὰ τῆς δυνάμεως κατὰ
 σπουδὴν· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, τῶν πολεμίων ἐπὶ
 τοὺς ὄρους τῆς Λακωνικῆς καταστρατοπεδεύοντων,
 καὶ αὐτοὶ πανδημεῖ τὴν ἐκ τῆς Σπάρτης ἐξοδον ποιη-
 σάμενοι, προῆγον ἐπὶ τοὺς ἐναντίους, ταῖς μὲν τῶν
 στρατιωτῶν δυνάμεσι τεταπειωμένοι, ταῖς δὲ τῆς
 ψυχῆς ἀρεταῖς τεθαζῆκότις. οἱ μὲν οὖν περὶ τὸν
 Ἐπαμειώνδαν, ὄρῶντες τὴν τῶν Λακεδαιμονίων χώ-
 ραν δυσείσβολον οὔσαν, τὸ μὲν ἀθρόα τηλικαύτη
 δυνάμει ποιεῖσθαι τὴν ἐμβολὴν οὐχ ἠγοῦντο συμφέ-

ρην, εἰς τέτταρα δὲ μέρη διελόμενοι σφᾶς αὐτούς, κατὰ πλείονος τόπους ἔκριναν ποιεῖσθαι τὴν ἔροδον.

IV Thebanorum agmina quibus locus in Laconicam irruerint, describitur. Ischolas, tertio agmini oppositus, ut alter Leonidas celebratur.

64. Ἡ μὲν οὖν πρώτη μερὶς τῶν Βοιωτῶν ἴσην τὴν πορείαν ἐποίησατο ἐπὶ τὴν Σελλασίαν καλουμένην πόλιν, καὶ τοὺς τῆδε κατοικοῦντας ἀπέστησε τῶν Λακεδαιμονίων. Ἀργεῖοι δὲ, κατὰ τοὺς ὄρους τῆς Τεγεάτιδος χώρας ἐμβαλόντες, συνῆψαν μάχην τοῖς φρουροῦσι τὰς παρόδους, καὶ τὸν τε ἡγεμόνα τῆς φρουρᾶς Ἀλέξανδρον τὸν Σπαρτιάτην ἀνείλον, καὶ τῶν ἄλλων εἰς δεικασίους ἀπέκτειναν· ἐν οἷς ὑπῆρχον καὶ οἱ τῶν Βοιωτῶν φυγάδες. ἡ δὲ τρίτη μερὶς, ἐκ τῶν Ἀρκιδῶν συνεστηκνῖα καὶ στρατιώτας ἔχουσας πλείστους, εἰσέβαλεν εἰς τὴν Σκιρίτιν καλουμένην χώραν, ἣν παρεφύλαττεν Ἰσχόλας, ἀνὴρ ἀνδρείκι καὶ συνέσει διαφέρων, μετὰ πολλῶν στρατιωτῶν. οὗτος δὲ τῶν ἐπιφανεστάτων στρατιωτῶν ἐπετελέσατο προῦξιν ἡρωϊκὴν καὶ μνήμης ἀξίαν. ὄρων γὰρ, ὅτι διὰ τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, πάντες οἱ συνάψαντες μάχην ἀναιρεθήσονται, τὸ μὲν λιπεῖν τὴν ἐν ταῖς παρόδοις τάξιν ἀνάξιον τῆς Σπάρτης ἔκρινε, τὸ δὲ διασωῖσαι τοὺς στρατιώτας χρήσιμον ἔσεσθαι τῇ πατρίδι, παραδόξως ἀμφοτέρων προενοήθη, καὶ τὴν γενομένην ποτὲ περὶ Θερμοπύλας ἀνδρείαν τοῦ βασιλέως Λεωνίδου φιλοτίμως ἐμιμήσατο. διαλέξας γὰρ τοὺς νέους, τοῦτους μὲν ἀπέστειλεν εἰς τὴν Σπάρτην χρήσιμους ἔσεσθαι τῇ κινδυνεύουσῃ περὶ τῶν ὄλων· αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν πρεσ-

βυτέρων φυλάιτων τὴν τάξιν, καὶ πολλοὺς ἀνελῶν τῶν πολεμίων, κυκλωθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀρκάδων, μετὰ πάντων ἀνῆρέθη. Ἡλείοι δὲ τὴν τετάρτην μοῖραν ἔχοντες, καὶ κατ' ἄλλους τόπους πεπταμένους διεληθόντες, εἰς τὴν Σελλασίαν παρεγένοντο· εἰς τοῦτον γὰρ τὸν τόπον πᾶσι καιαριτῶν παρήγγελτο. ἄθροισθείσης δὲ πάσης τῆς δυνάμεως εἰς τὴν Σελλασίαν, προῆγον ἐπ' αὐτὴν τὴν Σπάρτην, πορθοῦντες ἅμα καὶ πυρπολοῦντες τὴν χώραν.

Quamvis fortiter resistentibus Lacedaemoniis, Epaminondas totum exercitum ad oppugnandam Spartam convertit. Nihil proficiens, omissa urbe, terram depopulatus cum magna praeda in Arcadiam se recipit. Interea Lacedaemontii, contractis novis copiis, ad futurum certamen instructiores sunt.

65. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, πεντακόσια ἔτη τὴν Λακωνικὴν τειρηκότας ἀπόρθητον, τότε θεωροῦντες δηουμένην ὑπὸ τῶν πολεμίων, οὐκ ἐκαρτέρουν· ἀλλὰ τοῖς θυμοῖς προσπίπτοντες, ἐξεπήδων ἐκ τῆς πόλεως· γωλυόμενοι δ' ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων προῖε-
 ναι μακρότερον ἀπὸ τῆς πατρίδος, μὴ τις ἐπίθῃται, ἐπέισθησαν τὴν ἡσυχίαν ἄγειν, καὶ τῇ πόλει παρέχεσθαι τὴν ἀσφάλειαν. τῶν δὲ περὶ τὸν Ἐπαμινών-
 δαν διὰ τοῦ Ταυγέτου καταβαινόντων ἐπὶ τὸν Εὐ-
 ρώταν, καὶ διαβαινόντων τὸν ποταμὸν, σφοδρὸν ὄντα τῷ ῥεύματι κατὰ τὴν χειμερινὴν ὥραν, ὀρῶντες οἱ Λακεδαιμόνιοι τεταραγμένην τὴν δύναμιν τῶν ἐναντίων, διὰ τὴν χαλεπότητα τῆς διαβίσεως, καιρὸν ἔλαβον εὐθετον πρὸς τὴν ἐπίθεισιν· καὶ τὰς μὲν γυναῖκας καὶ παῖδας, ἔτι δὲ καὶ τοὺς γεγηρακότας ἀπέλιπον ἐν τῇ πόλει, φυλάττοντας τὴν Σπάρτην· αὐτοὶ δὲ πανδημεὶ συντάξαντες τοὺς νέους, ἐξεχύθη-

σαν ἐπὶ τοῖς πολεμίοις, καὶ προσπεσόντες ἄγνω τοῖς διαβαίνοισι, πολὺν ἐποιοῦντο φόβον. ἀμυνομένων δὲ τῶν Βοιωτῶν καὶ τῶν Ἀρκαδῶν, καὶ τῷ πλήθει κυκλοῦντων τοὺς ἐναντίους, οἱ Σπαρτιάται πολλοὺς ἀνηρηκότιες ἐπανῆλθον εἰς τὴν πόλιν, φανερῶς ἐνδειγμένοι τῆς ἰδίας ἀνδραγαθίας. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν περὶ τὸν Ἐπαμινώνδαν πάση τῇ δυνάμει καιοπληκτικῶς προσβαλόντων τῇ πόλει, οἱ μὲν Σπαρτιάται, συνεργὸν ἔχοιτες τὴν τῶν τόπων ὀχυρότητα, πολλοὺς μὲν ἀπέκτειναν τῶν προπετῶς βιαζομένων, τέλος δ' οἱ πολιορκοῦντες πᾶσαν εἰσενεγκάμενοι σπουδὴν, τὸ μὲν πρῶτον ἀπείκαζον βίαι χειρώσασθαι τὴν Σπάρτην· ἐπεὶ δὲ τῶν βιαζομένων οἱ μὲν ἀπέθνησκον, οἱ δ' ἐτραυμιτιζόντο, ἀνεκαλίσαντο τῇ σάλπιγγι τοὺς στρατιώτας οἱ περὶ τὸν Ἐπαμινώνδαν· αὐτοὶ δὲ προσελθόντες τῇ πόλει, προσεκαλοῦντο τοὺς Σπαρτιάτας εἰς παράταξιν, ἢ ξυνομολογεῖσθαι προσέειπτον ἥτιους εἶναι τῶν πολεμίων. ἀποκριναμένων δὲ τῶν Σπαρτιατῶν, ὅτι καιρὸν λαβόντες εὐθετον, διαγωνιοῦνται περὶ τῶν ὄλων, ἀπηλλίγησαν ἀπὸ τῆς πόλεως. πᾶσαν δὲ τὴν Λακωνικὴν δρώσαντες, καὶ λαφύρων ἀναρίθμητον πλῆθος ἀθροίσαντες, ἀπεχώρησαν εἰς τὴν Ἀρκαδίαν. μετὰ δὲ ταῦτ' Ἀθηναῖοι μὲν, ὑστερηκότιες τῶν καιρῶν, ἐπανῆλθον εἰς τὴν Ἀττικὴν, οὐδὲν προῦξαντες μνήμης ἄξιον. τοῖς δὲ Λακεδαιμοσίοις παρὰ τῶν συμμάχων ἤκον βοηθήσοιτες στρατιώται τετρακισχίλιοι. πρὸς δὲ τοῦτοις, προσθέντες τοὺς Εἰλωτας ἠλευθερωμένους προσφάτως χιλίους, καὶ τῶν Βοιωτῶν φυγάδων διακο-

σίους, ἔτι δὲ τῶν σύνεγγυς πόλεων οὐκ ὀλίγους μεταπεμψάμενχι, κατεσκευάζον δύναμιν ἀντίπαλον τοῖς πολεμίοις. ταύτην δ' ἀθρόαν συνέχοντες καὶ γυμνίζοντες, μίει μᾶλλον ἐθάσθουν, καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς τὸν ὑπὲρ τῶν ὅλων ἀγῶνα.

Eraminondas vero Messenen diu desolatam, nunc expeditioni suae opportunam, summo studio instaurat. Digreditur historicus in urbis Messenae vicissitudines, quas per modum episodii singulariter commemorat.

66. Ἐταμινώνδας δὲ φύσει μεγαλετήβολος ὢν καὶ δόξης ὀρεγόμενος αἰωνίου, συνεβούλευε τοῖς τῆς Ἀρκάσι καὶ τοῖς ἄλλοις συμμάχοις οἰκίσαι τὴν Μεσσηνήν, πολλὰ μὲν ἔτη γεγενημένην ἀνάστατον ὑπὸ Λακεδαιμονίων, τόπον δ' εὖθετον ἔχουσαν κατὰ τῆς Σπάρτης. συγκατατιθεμένων δὲ πάντων, ἀνεζήτησε τοὺς ὑπολελειμμένους τῶν Μεσσηνίων, καὶ τῶν ἄλλων τοὺς βουλομένους καταλέξας εἰς τὴν πολιτείαν, ἔκτισε τὴν Μεσσηνήν, πολλοὺς ποιήσας αὐτῆς οἰκήτορας. τούτοις δὲ κατακληρουχήσας, καὶ τὴν χώραν ἀνοικοδομήσας, ἀνέσσωσε πόλιν ἐπίσημον Ἑλληνίδα, καὶ μεγάλης ἀποδοχῆς ἔτιχε παρὶ πῦσιν ἀνθρώποις. οὐκ ἀνοίκειον δ' εἶναι νομίζω, πολλάκις τῆς Μεσσηνῆς ἀλούσης καὶ κατασκευείσης, τὴν περὶ αὐτὴν ἀπ' ἄρχῆς ὡς ἐν κεφαλαίοις παραδραμεῖν. τὸ μὲν οὖν παλαιὸν οἱ ἀπὸ Νηλείως καὶ Νέστορος κατέσχον αὐτὴν μέχρι τῶν Τρωϊκῶν χρόνων· μετὰ δὲ ταῦτ' Ἀγαμέμνωνος Ὀρέστης, καὶ οἱ ἀπὸ τούτου μέχρι τῆς καθόδου τῶν Ἡρακλειδῶν· ἀπὸ δὲ ταύτης, Κρυσφόντης ἔλαχε τὴν Μεσσηνίαν μερίδα, καὶ οἱ ἀπὸ τούτου μέχρι τινὸς ἐβασίλευσαν αὐτῆς· ὕστερον δὲ τῶν ἀπὸ

Κρησφόντου τὴν βασιλείαν ἀποβυλόντων, Λακεδαι-
 μόνιοι κίριοι κατέστησαν αὐτῆς. μετὰ δὲ ταῦτα Τη-
 λέκλου τοῦ βασιλέως τῶν Λακεδαιμονίων ἀποθανόν-
 τος ἐν ἀγῶνι, κατεπολεμήθησαν ὑπὸ Λακεδαιμονίων
 οἱ Μεσσηνιοί. τοῦτον δὲ τὸν πόλεμον εἰκοσιετῆ
 φασὶ γενέσθαι, κατομοσαμένων τῶν Λακεδαιμονίων
 μὴ ἀνικήμεναι εἰς τὴν Σπάρτην, εἰ μὴ Μεσσηνίαν
 ἔλωσι. τότε δὲ σιγέβη τοὺς Πασθηνίους ὀνομασθέν-
 τας γεννηθῆναι, καὶ κτίσαι τὴν τῶν Τυρραντίων πό-
 λιν. ὕστερον δὲ δουλευόντων Μεσσηνίων τοῖς Λακε-
 δαιμονίοις, Ἀριστομένης ἔπεισε τοὺς Μεσσηνίους
 ἀποσιτῆναι τῶν Σπαρτιατῶν, καὶ πολλὰ κακὰ διηρ-
 γάσαιτο τοὺς Σπαρτιατάς· ὅτε καὶ Τυρταῖος ὁ ποιη-
 τὴς ὑπὸ Ἀθηναίων ἡγεμῶν ἐδόθη τοῖς Σπαρτιαταῖς.
 ἔτιοι δὲ τὸν Ἀριστομένην γεγονέναι φασὶ κατὰ τὸν
 εἰκοσαετῆ πόλεμον. ὁ δ' ὕστατος ἐγένετο πόλεμος
 αὐτοῖς, σεισμοῦ μεγάλου γενομένου· καὶ τῆς μὲν
 Σπάρτης ὅλης σχεδὸν συγχυθείσης, ἀνδρῶν δ' ἐρή-
 μοι γενομένης, οἱ Μεσσηνίων περιλειφθέντες ἄριστον
 τὴν Ἰθάμην μετὰ τῶν συναποστιατῶν Εἰλώται, ἀνα-
 στήτου γεγεννημένης τῆς Μεσσηνίας πολλοὺς χρόνους.
 ἀτυχήσαντες δ' ἐν πᾶσι τοῖς πολέμοις, τὸ τελευταῖον
 ἀτάστατοι γεόμενοι κατέκλιον ἐν Ναυπάκτῳ, δόν-
 των αὐτοῖς Ἀθηναίων οἰκητήριον τήνδε τὴν πόλιν.
 καὶ τινες μὲν αὐτῶν εἰς Κεφαλληνίαν ἐξέπεσον, τι-
 νές δ' ἐν Σικελίᾳ Μεσσηνίαν τὴν ἀπ' ἐκείνων ὀνο-
 μασθεῖσαν κατέκλιον. τὸ δὲ τελευταῖον, κατὰ τοὺς
 ὑποκειμένους καιροὺς Θηβαῖοι, πύσαντος αὐτοῦς
 Ἰπταμιώνδου καὶ παρταχόθεν συναγαγόντος τοὺς

Μεσσηνίους, ὄκισαν τὴν Μεσσήνην, καὶ τὴν ἰοχαιαν αὐτοῖς χώραν ἀποκατέστησαν. περὶ μὲν οὖν τὴν Μεσσήνην τσαύτας καὶ τηλικαύτας συνέβη γενέσθαι μεταβολάς.

Post Thebanorum discessum Laced. et Athenienses de communi terrae marisque imperio paciscuntur. Arcades, duce Lycomede, Pallenen Laconicae expugnant et inde praedam agunt. Boenti, a Thessalis advocati, in Alexandrum Pheracum, duce Pelopida, exercitum mittunt, qui Larissam occupat. Idem regem Macedoniae fecedere sibi conciliat.

67. Οἱ δὲ Θηβῆται, πάντα τὰ προειρημένα συντέλεσαντες ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα καὶ πέντε, καὶ καταλιπόντες φυλακὴν ἀξιόλογον τῆς Μεσσήνης, ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν. Λακεδαιμόνιοι δὲ, παραδόξως ἀποτειτριμμένοι τοὺς πολεμίους, ἀπέστειλαν πρεσβευτὰς εἰς τὰς Ἀθήνας τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν Σπαρτιατῶν· καὶ τὰς μὲν ὁμολογίας ἐποίησαντο περὶ τῆς ἡγεμονίας, ὥστε τῆς μὲν θαλάττης ἄρχειν Ἀθηναίους, τῆς δὲ γῆς τοὺς Λακεδαιμονίους· μετὰ δὲ ταῦτα ἐν ἀμφοτέροις ταῖς πόλεσιν ἐποίησαντο κοινὰς τὰς ἡγεμονίας. Ἀρκάδες δὲ Λυκομήδην στρατηγὸν προχειρισάμενοι, καὶ παραδόντες αὐτῷ τοὺς ἐπιλέκτους ὀνομαζομένους, ὄντας πεντακισχιλίους, ἐστράτευσαν ἐπὶ Παλλήνην τῆς Λακωνικῆς· καὶ τὴν μὲν πόλιν βίαια χειρωσάμενοι, τοὺς ἐγκαταληφθέντας φρουροὺς τῶν Λακεδαιμονίων ἀπέκτειναν, ὄντας πλείους τῶν τριακοσίων· τὴν δὲ πόλιν ἐξανδραποδισάμενοι, καὶ τὴν χώραν δηρώσαντες, ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν, φθάσαντες τὴν παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων βοήθειαν. Βοιωτοὶ δὲ, μεταπεμπομένων αὐτοὺς Θετταλῶν ἐπ' ἐλευθερώσει μὲν τῶν πόλεων, κα-

ταλύσει δὲ τῆς Ἀλεξάνδρου τοῦ Φεραίου τυραννίδος, ἐξαπέστειλαν Πελοπίδαν εἰς Θεσσαλίαν μετὰ δυνάμεως, δόντες ἐντολὰς αὐτῷ, εἰς τὸ συμφέρον τῶν Βοιωτῶν διοικῆσαι τὰ κατὰ τὴν Θεσσαλίαν. αὐτὸς δὲ καταντήσας εἰς Λάρισσαν, καὶ καταλαβὼν τὴν ἀκρότολιν φρουρομένην ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνα, ταύτην μὲν παρέλαβεν, εἰς δὲ τὴν Μακεδονίαν παρελθὼν, καὶ συμμαχίαν ποιησάμενος πρὸς Ἀλεξάνδρον τὸν τῶν Μακεδόνων βασιλέα, ὄμηρον ἔλαβε παρ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν Φίλιππον, ὃν ἐξέπεμψεν εἰς τὴν Θήβην. τὰ δὲ κατὰ τὴν Θεσσαλίαν διοικησάμενος ὡς ποτ' ἔδοξεν αὐτῷ συμφέρον τοῖς Βοιωτοῖς, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν.

Arcades, Argivi, Elei Boiotos sollicitant, ut novo impetu Peloponnesum occupent. Athenienses, re cognita Chabriam contra mittunt, factoque vallo eos arcant. Nililominus Epaminondas et vallum et oppositum Lacedaemoniorum agnien pertrumpit

68. Τούτων δὲ πραχθέντων, Ἀρκάδες καὶ Ἀργεῖοι καὶ Ἠλεῖοι συμφρονήσαντες ἔγνωσαν στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ πρὸς Βοιωτοὺς, ἐπεισαν αὐτοὺς κοινωεῖν τοῦ πολέμου. οἱ δὲ, Ἐπιμινόνδαν καταστήσαντες ἡγεμόνα μετ' ἄλλων Βοιωταρχῶν, ἐξέπεμψαν στρατιώτας πεζοὺς μὲν ἑπτακισχιλίους, ἵππεις δ' ἑξακοσίους. Ἀθηναῖοι δὲ πυθόμενοι τὴν Βοιωτῶν στρατιὰν παριστάσαντες εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἐξέπεμψαν δύναμιν καὶ στρατηγὸν ἐπ' αὐτοὺς Χαβρίαν. οὗτος δὲ παρελθὼν εἰς Κόρινθον, καὶ προσλαβόμενος καὶ παρὰ Μεγαρέων καὶ Πελληνέων, ἔτι δὲ Κορινθίων, στρατιώτας, στρατόπεδον συνεστήσατο ἀνδρῶν μυρίων. μετὰ δὲ

ταῦτα Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων παραγενομένων εἰς Κόρινθον, συνήχθησαν οἱ σύμπαντες οὐκ ἐλάττους δισμυρίων. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς ὀχυρώσασθαι τὰς παρόδους, καὶ διακωλύειν τοὺς Βοιωτοὺς τῆς εἰς Πελοπόννησον εἰσβολῆς. ἀρξάμενοι δ' ἀπὸ Κεγχρεῶν μέχρι Λεχίου, σταυρώμασι καὶ βαθείαις τάφροις διελάμβανον τὸν τόπον· ταχὺ δὲ τῶν ἔργων συντελουμένων, διὰ τε τὴν πολυχειρίαν καὶ τὰς προθυμίας τῶν ἀνδρῶν, ἔφθασαν τοὺς Βοιωτοὺς πάντα τόπον ὀχυρώσαντες. ὁ δ' Ἐπαιμινώνας ἤκων μετὰ τῆς δυνάμεως, ἐπεσκέψατο, καὶ κατανοήσας εὐεφρόδωτατον εἶναι τόπον, καθ' ὃν οἱ Λακεδαιμόνιοι παρεφύλαττον, τὸ μὲν πρῶτον προεκαλεῖτο τοὺς πολεμίους εἰς παράταξιν, σχεδὸν τριπλασίους ὄντας τοῖς πλήθυσιν· οὐδενὸς δὲ τολμῶντος ἐκτὸς τοῦ τειχίσματος παρελθεῖν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ χαρακώματος ἀμυνομένων ἀπάντων, προσῆγε τὴν βίαν τοῖς πολεμίοις. κατὰ πάντα μὲν οὖν τὸν τόπον ἐγίνοντο προσβολαὶ καρτεραὶ, μάλιστα δὲ κατὰ Λακεδαιμονίους, εὐεφρόδων ὄντων καὶ δυσφυλάκτων τῶν τόπων. μεγάλης δὲ φιλοτιμίας γενομένης παρ' ἡμφοτέροις, Ἐπαιμινώνας, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς ἀρίστους τῶν Θηβαίων, μόγις ἐβιάσατο τοὺς Λακεδαιμονίους· διακόψας δὲ τὴν φυλακὴν αὐτῶν, καὶ τὴν δύναμιν διαγαγὼν, παρῆλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον, διαπραξάμενος ἔργον οὐδὲν προκατειργασμένων καταδέεστερον.

Troezenae et Epidauri relictis, Epaminondas Sicyonem et Phliuntem capit, ipsamque Corinthum petit. Sed urbem felicissime defendit Chabrias, et hostem repellit.

69. Εὐθύς δὲ ἐπὶ Τροίζηναι καὶ Ἐπίδουρον πο-

ρευθεῖς, τὴν μὲν χώραν ἐδήλωσε, τῶν δὲ πόλεων οὐκ ἠδυνήθη κρατῆσαι, διὰ τὸ φρουρῆς ἔχειν ἀξιολόγους. Σικυῶνα δὲ καὶ Φλιοῦντι καὶ τινες πόλεις καταπληξάμενος προσηγάγετο. στρατεύσας δ' ἐπὶ Κόρινθον, καὶ τῶν Κορινθίων ἐπεξεληθόντων, νικήσας μάχῃ, τούτους μὲν ἐντὸς τῶν τειχῶν συνεδίωξε· τῶν δὲ Βοιωτῶν διὰ τὴν εὐημερίαν μετεωρισθέντων, καὶ τινων προχείρως τολμησάντων διὰ τῆς πύλης εἰς τὴν πόλιν εἰσβιάζεσθαι, οἱ μὲν Κορίνθιοι δείσαντες ἐτράπησαν εἰς τῆς οἰκίας· Χαβρίας δ' ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς ἐμφρόνως ἄμα καὶ τεθαφθήκότης ὑποστάς, τοὺς μὲν ἐξέβαλεν ἐκ τῆς πόλεως, πολλοὺς δὲ τῶν Βοιωτῶν κατέβαλε. γενομένης δὲ φιλοτιμίας, οἱ μὲν Βοιωτοὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν συντάξαντες, ἐπῆγον ἐπὶ τὴν Κόρινθον καταπληκτικῶς· ὁ δὲ Χαβρίας ἀναλαβὼν τοὺς Ἀθηναίους, προῆγεν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ καταλαβόμενος τοὺς ὑπερδεξίους τόπους, ὑπέστη τὴν τῶν πολεμίων ἔφοδον. οἱ μὲν οὖν Βοιωτοὶ, πεποιθότες ταῖς τῶν σωματίων ῥώμαις καὶ ταῖς ἐν τοῖς συνεχέσι πολέμοις ἐμπειρίαις, τῆ βίῃ τοὺς Ἀθηναίους ἤλπιζον χειρώσασθαι. οἱ δὲ περὶ τὸν Χαβρίαν ἐκ τόπων ὑπερδεξίων ἀγωνιζόμενοι, αἱ πολλῶν ἐκ τῆς πόλεως χορηγουμένων, οὓς μὲν ἀνήρουν τῶν βιαζομένων, τοὺς δὲ κατετίρωσκον. οἱ δὲ Βοιωτοὶ, πολλὰ μὲν κακοπαθήσαντες, οὐδὲν δὲ τρᾶξαι δυνάμενοι, τὴν ἀναχώρησιν ἐποίησαντο. Χαβρίας μὲν οὖν, ἐπὶ ἀνδρείᾳ καὶ στρατηγίᾳ θαυμασθεὶς τοῦτον τὸν τρόπον ἀπειρίψατο τοὺς πολεμίους.

Succurrunt Laced. milites Galli et Hispani, a Dionysio missi, Corinthi expositi. Nova legatione Artaxerxes Graecos ad pacem adhortatur. Ei cuncti obsequuntur, exceptis Thebanis. Hoc tempore Euphron Sicyonia tyrannide oppressit.

70. Ἐκ δὲ τῆς Σικελίας Κελτοὶ καὶ Ἰβηρες διαχιλίοι κατέπλευσαν εἰς Κόρινθον, ἐκπεμφθέντες ὑπὸ Διονυσίου τοῦ τυράννου συμμαχῆσαι Λακεδαιμονίοις, εἰς μῆνας πέντε τοὺς μισθοὺς εἰληφότες. οἱ δ' Ἕλληνας, πείραν αὐτῶν βουλόμενοι λαβεῖν, προῆγον αὐτοὺς, καὶ κατὰ τὰς συμπλοκὰς καὶ μάχας ἀνδραγαθούντων αὐτῶν, πολλοὶ τε τῶν Βοιωτῶν καὶ τῶν συμμάχων ὑπ' αὐτῶν ἀνηροῦντο. διόπερ δόξαντες εὐχειρία καὶ ἀνδρεία διαφέρειν, καὶ πολλὰς χρείας παρασχόμενοι, καὶ τιμηθέντες ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, τοῦ θέρους λήγοντος ἔξαπεστάλησαν εἰς τὴν Σικελίαν. μετὰ δὲ ταῦτα Φίλισκος μὲν ὑπ' Ἀρταξέρξου τοῦ βασιλέως ἀποσταλεὶς κατέπλευσεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, παρακαλῶν τοὺς Ἕλληνας διαλύσασθαι μὲν τοὺς πολέμους, εἰρήνην δὲ κοινὴν συνθέσθαι. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες ἀσμένως ὑπήκουσαν· Θηβαῖοι δὲ κατὰ τὴν ἰδίαν ὑπόστασιν, ὅλην τὴν Βοιωτίαν ὑπὸ μίαν ἀγαγόντες συντέλειαν, οὐ προσεδέχθησαν. ἀπογνωσθείσης δὲ τῆς κοινῆς εἰρήνης, ὁ μὲν Φίλισκος καταλιπὼν τοῖς Λακεδαιμονίοις διαχιλίους ἐπιλέκτους μισθοφόρους, ἔχοντας τοὺς μισθοὺς, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ἀσίαν. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις, Εὐφρων ὁ Σικυώνιος, διαφέρων θράσει καὶ ἀπονοίᾳ, συνεργοὺς λαβὼν Ἀργείους, ἐπέθετο τυραννίδι. κρατήσας δὲ τῆς ἐπιβολῆς, τετραράκοντα τοὺς εὐπορωτάτους τῶν Σικυωνίων ἐφυγάδευσε, δημείσας αὐτῶν

τάς οὐσίας· καὶ πολλῶν χρημάτων κυριεύσας, μισθοφόρους ἤθροισε, καὶ τῆς πόλεως ἐδυνάστευσεν.

Olymp. CIII, 1. In Macedonia in locum Alexandri Ptolemaeus Alorites rex succedit. In Boeotia post Epaminondam res gerit Pelopidas, assumpto socio Ismenia. Uterque Alexandrum Pheraeum conveniens, cum inopinato eaperentur, Thebani autem auxilio missi includerentur, Epaminondas, tunc privatus militans, ad imperium revocatus, exercitum servavit. Boeotarchis multa irrogata.

71. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Λαυσιγένους, ἐν Ῥώμῃ χιλίαρχοι κατεστάθησαν ἀντὶ τῶν ὑπάτων τέτταρες, Λεύκιος Παπίριος, Λεύκιος Μενήσιος, Σερούτιος Κορνήλιος, Σερούτιος Σουλπίκιος· παρὰ δὲ Ἰλλείοις Ὀλυμπιάς ἤχθη τρίτη πρὸς ταῖς ἑκατὸν, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον Πυθόστρατος Ἀθηναῖος. ἐπὶ δὲ τούτων Πτολεμαῖος ὁ Ἀλωρίτης ὁ Ἀμύντου υἱὸς ἐδολοφόνησεν Ἀλέξανδρον τὸν ἀδελφόν, καὶ ἐβασίλευσε τῆς Μακεδονίας ἔτη τρία. κατὰ δὲ τὴν Βοιωτίαν Πελοπίδας, ἐφάμιλλος ὢν τῷ Ἐπαιμινώνδῃ τῇ κατὰ πόλεμον δόξῃ, καὶ Θεωρῶν ἐκείτων τὰ περὶ τὴν Πελοπόννησον συμφερόντως κατεσκευακότα τοῖς Βοιωτοῖς, ἔσπευδε τὰ ἐκτὸς Πελοποννήσου δι' ἑαυτοῦ προσάγεσθαι τοῖς Θηβαίοις· παραλαβὼν δὲ Ἰσμηνίαν, ἄνδρα φίλον μὲν ἑαυτοῦ, θαυμαζόμενον δ' ἐπ' ἀρετῇ, παρῆλθεν εἰς Θετταλίαν. καταντήσας δὲ πρὸς Ἀλέξανδρον τὸν Φερῶν τύραννον, ἀλόγως συνελήφθη μετὰ Ἰσμηνίου, καὶ εἰς φυλακὴν παρεδόθη. Θηβαίων δ' ἐπὶ τοῖς πραχθεῖσι παροξυνθέντων, καὶ ταχέως εἰς τὴν Θετταλίαν ἐκπεμψάντων ὀπλίτας μὲν ὀκτακισχιλίους, ἵππεῖς δ' ἑξακοσίους, φοβηθεὶς Ἀλέξανδρος ἐξέπεμψε πρεσβευτὰς εἰς τὰς Ἀθήνας περὶ συμμαχίας. ᾧ παραχοῆμα ὁ δῆμος

ἔξέπεμψε ναῦς μὲν τριάκοντα, στρατιώτας δὲ χιλίους, ὧν ἦν στρατηγὸς Ἀὐτοκλῆς. ἐν ὧσιν δ' οὗτος περιέπλει τὴν Εὐβοίαν, Θηβαῖοι κατήντησαν εἰς Θετταλίαν. τοῦ δὲ Ἀλεξάνδρου πεζὴν δύναμιν ἠθροικότος, καὶ ἵππεῖς πολλαπλασίους ἔχοντας τῶν Βοιωτῶν, τὸ μὲν πρῶτον οἱ Βοιωτοὶ διὰ μάχης ἔκρινον λῦσαν τὸν πόλεμον, συνεργοὺς ἔχοντες τοὺς Θετταλοὺς· ὡς δ' οὔτοι μὲν αὐτοὺς ἐγκατέλιπον, Ἀθηναῖοι δὲ καὶ τινες ἄλλοι σύμμαχοι παρεγένοντο τῷ Ἀλεξάνδρῳ, τὰ δὲ σῖτα καὶ ποτὰ καὶ τᾶλλα πάντα ὑπελείπετο τοῖς Βοιωτοῖς, ἔγνωσαν οἱ Βοιωτάρχαι τὴν εἰς οἶκον ἐπάνοδον ποιεῖσθαι. ἀναξευξάντων δ' αὐτῶν, καὶ τῆς πορείας οὔσης διὰ χώρας πεδιάδος, Ἀλέξανδρος ἐπηκολούθει πολλοῖς ἵππεῦσι, καὶ τοῖς ἐπὶ τῆς οὐραγίας ἐπέθετο. τῶν δὲ Βοιωτῶν οἱ μὲν κατακοντιζόμενοι συνεχῶς ἀπέθνησκον, οἱ δὲ τραύμασι περιέπιπτον. τίλος δ' οὔτε μέρειν οὔτε προάγειν ἐώμενοι, εἰς πολλὴν ἀμηχανίαν ἐξέπιπτον, ἅτε δὴ καὶ τῶν ἐπιτηδείων σπανιζόντων. ἤδη δ' αὐτῶν τὴν σωτηρίαν ἀπογινοσκόντων, Ἐπαμινώνδας ἰδιωτεύων κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον, ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν κατεστάθη στρατηγός· εὐθύς τε διαλέξας τοὺς τε ψιλοὺς καὶ τοὺς ἵππεῖς, τούτους μὲν αὐτὸς ἀνέλαβε, καὶ ταχθεὶς ἐπὶ τῆς οὐραγίας, διὰ τούτων ἀνέστελλε τοὺς ἐπακολουθοῦντας πολεμίους, καὶ πολλὴν ἀσφάλειαν παρείχετο τοῖς προηγουμένοις ὀπλίταις. ποιούμενος δὲ μάχας ἐξ ὑποστροφῆς, καὶ τάξει φιλοτέχνῳ χρώμενος, διέσωσε τὸ στρατόπεδον. αἰεὶ δὲ μᾶλλον διὰ τῶν κατορθωμάτων αὔξων τὴν ἰδίαν εὐδοξίαν, μεγάλης

ἀποδοχῆς ἐτύγχανε παρά τε τοῖς πολίταις καὶ τοῖς
 συμμαχοῖς. οἱ δὲ Θηβαῖοι τοὺς τότε Βοιωταρχή-
 σαντας καταδικάσαντες πολλοῖς χρήμασιν ἐξημίωσαν.

Causam affert historicus, cur Epaminondae imperium abrogatum fuerit. Arcades proelio vincunt Lacedaemouii. Tum uenos impetua veriti, Megalopolium condiderunt Arcades.

72. Ἐπιζητουμένης δὲ τῆς αἰτίας πῶς ὁ τοιοῦ-
 τος ἀνὴρ ἰδιώτης ὢν ἐστρατεύετο μετὰ τῶν εἰς Θετ-
 ταλίαν ἀποσταλόντων, ἀποδοτέον τὸν οἰκεῖον λόγον
 τῆς ἀπολογίας. τῇ μίχῃ τῇ περὶ Κόρινθον Ἐπαι-
 νῶνδας διακόψας τὴν ἐπὶ τοῦ προτειχίσματος φυλα-
 κὴν τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ δυνάμενος πολλοὺς
 ἀνελεῖν τῶν πολεμίων, ἠρκέσθη τῷ προτερήματι, καὶ
 τῆς ἐπὶ πλεῖον μάχης ἀπέστη. γενομένης δὲ περὶ
 αὐτὸν ἰκανῆς ὑποψίας, ὡς πεφεισμένον τῶν Λακε-
 δαιμονίων ἰδίας ἔνεκα χάριτος, οἱ φθονοῦντες αὐτοῦ
 τῇ δόξῃ καιρὸν ἔλαβον εὐλόγου διαβολῆς. ἐπενεγ-
 κάντων οὖν αὐτῷ προδοσίας ἔγκλημα, τὸ πλῆθος πα-
 ροξυνθέν ἀπέστησεν αὐτὸν τῆς Βοιωταρχίας, καὶ
 ἰδιώτην ποιήσαν ἐξαπέστειλε μετὰ τῶν ἄλλων. ὡς δὲ
 ἀπὸ τῶν ἀποτελεσματίων ἐξήλειψε τὰς καθ' ἑαυτοῦ
 διαβολάς, τότε ὁ δῆμος ἀποκατέστησεν αὐτὸν εἰς
 προγεγενημένην εὐδοξίαν. μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον Λα-
 κεδαιμονίοις πρὸς Ἀρκάδας ἐγένετο μεγάλη μάχη, ἐν
 ἣ ἐνίκησαν Λακεδαιμόνιοι ἐπιφανῶς. μετὰ γὰρ τὴν
 ἐν Λεύκτροις ἦτταν ἐν τοῦτο πρῶτον αὐτοῖς παρά-
 δοξον εὐτύχημα ἐγένετο. ἔπεσον γὰρ Ἀρκάδων μὲν
 ὑπὲρ τοὺς μυρίους, Λακεδαιμονίων δ' οὐδεῖς. προεῖ-
 πον δ' αὐτοῖς αἱ Δωδωνίας ἰέρειαι διότι πόλεμος
 οὗτος Λακεδαιμονίοις ἄδακρος ἔσται. μετὰ δὲ τὴν

μάχην οἱ Ἀρκάδες, φοβηθέντες τὰς τῶν Λακεδαιμονίων εἰσβολὰς, ἔκτισαν ἐπὶ τινος ἐπικαίρου τόπου τὴν ὀνομαζομένην Μεγάλην πόλιν, συρρίψαντες εἰς αὐτὴν κώμας τετραράκοντα τῶν ὀνομαζομένων Μαιναλίων καὶ Παρῶρασιων Ἀρκάδων· καὶ τὰ μὲν κατὰ τοὺς Ἕλληνας ἐν τούτοις ἦν.

In Sicilia Dionysius bellum in Carthaginienses redintegrat, eorumque agros invadit. Sed hi, celeriter missa classe, eius conatus repriment. Mox Dionysius moritur: sequitur Dionysius filius.

73. Κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν, Διονύσιος ὁ τύραννος ἔχων δυνάμεις ἀξιολόγους, καὶ τοὺς Καρχηδονίους ὄρων οὐκ εὖ διακειμένους πρὸς τὸν πόλεμον, διὰ τε τὴν γεγενημένην παρ' αὐτοῖς λοιμικὴν νόσον, καὶ τὴν ἀπόστασιν τῶν Λιβύων, ἔγνω στρατεύειν ἐπ' αὐτούς. οὐκ ἔχων δὲ πρόφασιν ἀξιόλογον τῆς διαφορᾶς, προσεποιήθη κατὰ τὴν ἐπικράτειαν τοὺς Φοίνικας ἐπιβεβηκέναι τῆς ὑπ' αὐτὸν χώρας. παρασκευασάμενος οὖν πεζοὺς μὲν τρισμυρίους, ἵππεῖς δὲ τρισχιλίους, τριήρεις δὲ τριακοσίας καὶ τὴν ἀρμόζουσαν τῇ δυνάμει ταύτῃ παρασκευὴν, ἐνέβαλεν εἰς τὴν ὑπὸ Καρχηδονίους χώραν· καὶ Σειλινοῦντα μὲν καὶ Ἐντελλαν εὐθύς προσηγάγετο, καὶ τὴν χώραν πᾶσαν πορθήσας, καὶ τῆς πόλεως τῶν Ἐρυνκίων ἐγκρατὴς γενόμενος, ἐπολιόρκησε Λιλύβαιον. πολλῶν δ' ὄντων ἐν αὐτῷ στρατιωτῶν, τὴν πολιορκίαν ἔλυσεν. ἀκούσας δὲ τὰ ρεῶρια τῶν Καρχηδονίων ἐμπεπρῆσθαι, καὶ δόξας πάντα τὸν στόλον αὐτῶν διεφθάρθαι, κατεφρόνησε, καὶ τῶν ἰδίων τριήρων ἑκατὸν μὲν καὶ τριάκοντα τὰς ἀρίστας ἀπέστειλεν εἰς τὸν τῶν Ἐρυνκίων λιμένα, τὰς δ' ἄλλας ἀπάσας ἐξέ-

πεμφεν εἰς τὰς Συρακούσας. οἱ δὲ Καρχηδόνιοι πα-
ραδόξως διακοσίας ναῦς πληρώσαντες, ἐπέπλευσαν
ταῖς ὁρμούσαις ἐν τῷ λιμένι τῶν Ἑρυνίων· ἀνελπί-
στου δὲ τῆς ἐπιθέσεως γενομένης, ἀπήγαγον τῶν τρι-
ήρων τῆς πλείστας. μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ χειμῶνος
ἐνστάτος ἀνοχὰς ποιησάμενοι, διεχωρίσθησαν εἰς
τὰς οἰκείας ἐκάτεραι πόλεις· μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον
Διονύσιος εἰς ἑρῶστίαν ἐμπέσων ἐτελεύτησε, δυνα-
στεύσας ἔτη τριάκοντα καὶ ὀκτώ· τὴν δὲ ἄρχὴν δια-
δεξάμενος ὁ υἱὸς Διονύσιος ἐτυράννευσεν ἔτη δώδεκα.

*Adiicitur mortis causa. . Athenis cernine victor proclamatus,
pree gaudio vino nimis indulgens occubuit. Oraculo ipsi praedi-
ctum erat tum moriturum, cum se meliores vicissat.*

74. Οὐκ ἀνοίκειον δ' ἐστὶ τῆς ὑποκειμένης
ἱστορίας διελθεῖν τὰς τε αἰτίας τῆς τελευτῆς, καὶ τὰ
συμβάντα τούτῳ τῷ δυνάστῃ περὶ τῆς τοῦ βίου κα-
ταστροφῆς. Διονυσίου τοίνυν δεδιδαχότος Ἀθήνησιν
Ἀθηναίοις τραγωδίαν, καὶ νικήσαντος, τῶν ἐν τῷ χορῷ
τις ἄδων, ὑπολαβὼν τιμηθῆσεσθαι λαμπρῶς ἐάν
πρῶτος ἀπαγγεῖλῃ τὴν νίκην, διέπλευσεν εἰς τὴν Κό-
ρινθον. κατάλαβὼν δ' ἐκεῖ ναῦν ἐκπλεύουσαν εἰς Σι-
κελίαν, καὶ μετεμβὰς εἰς ταύτην, οὐρίως ἐχρήσατο
πνεύμασι, καὶ καταπλεύσας εἰς Συρακούσας, συντό-
μως ἀπήγγειλε τῷ τυράννῳ τὴν νίκην. ὁ δὲ Διονύ-
σιος τοῦτον μὲν ἐτίμησεν, αὐτὸς δὲ περιχαρῆς ἐγέν-
ετο, καὶ τοῖς θεοῖς εὐαγγέλια θύσας, πότους καὶ
μεγάλας εὐωχίας ἐπετέλεσεν. ἐστιῶν δὲ λαμπρῶς
τοὺς φίλους, καὶ κατὰ τοὺς πότους φιλοτιμότερον τῇ
μέθῃ δούς ἑαυτὸν, εἰς ἑρῶστίαν σφοδροτέραν ἐνέ-
πεσε, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐμφορηθέντων ὑγρῶν,

ἔχων δὲ παρὰ θεῶν λόγιον τότε τελευτήσῃν, ὅτι τῶν κρείττωνων περιγένηται, τὸν χρησμὸν ἀνέφερεν ἐπὶ τοὺς Καρχηδονίους, ὑπολαμβάνων τοὺς κρείττους ἑαυτοῦ εἶναι. διὸ καὶ πρὸς αὐτοὺς πλεονάκις πεπολεμηκῶς, εἰώθει κατὰ τὰς νίκας ὑποφεύγειν καὶ ἔκουσίως ἠττιᾶσθαι, ἵνα μὴ δόξη τῶν ἰσχυροτέρων γεγονέναι κρείττων. οὐ μὴν ἠδυνήθη γε τῇ πανουργίᾳ κατασοφίσασθαι τὴν ἐκ τῆς πεπρωμένης ἀνάγκην, ἀλλὰ ποιητῆς ὦν κακὸς καὶ διακριθεὶς ἐν Ἀθήναις, ἐνίκησε τοὺς κρείττονας ποιητὰς. εὐλόγως οὖν, κατὰ τὸν χρησμὸν, διὰ τὸ περιγενέσθαι τῶν κρείττωνων, ἐπακολουθοῦσαν ἔσχε τὴν τοῦ βίου τελευτήν. ὁ δὲ Διονύσιος ὁ νεώτερος διαδεξάμενος τὴν τυραννίδα, πρῶτον τὰ πλήθη συναγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν, παρεκάλεσε τοῖς οἰκείοις λόγοις τηρεῖν τὴν πατροπαράδοτον πρὸς αὐτὸν εὐνοίαν· ἔπειτα τὸν πατέρα μεγαλοπρεπῶς θάψας κατὰ τὴν ἀκρόπολιν πρὸς ταῖς βασιλίσι καλουμέναις πύλαις, ἠσφαλίσατο τὰ κατὰ τὴν ἀρχήν.

Olymp. CIII, 2. Alexandri Pheraei in Scotuzaeos facinus immane. Epaminondae in Peloponneso progressus. Pelopidas liberatur. Chares, dux Atheniensium, Phliasios contra Argivos defendit, duobus proeliis victor.

75. Ἐτ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Πολυζήλου, κατὰ μὲν τὴν Ῥώμην ἀναρχία διὰ τινὰς πολιτικὰς στάσεις ἐγένετο· κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα Ἀλέξανδρος ὁ Φερῶν τύραννος ἐν τῇ Θετταλίᾳ περὶ τινῶν ἐγκαλέσας τῇ πόλει τῶν Σκοτουσσαίων, ἐκάλεσεν αὐτοὺς εἰς ἐκκλησίαν καὶ περιστήσας τοὺς μισθοφόρους, ἄπαντας ἀπέσφαξε· τὰ δὲ σώματα τῶν τετελευτηκότων ῥί-

φας εἰς τὴν πρὸ τῶν τειχῶν τάφρον, τὴν πόλιν διήρ-
 πασεν. Ἐπαμινῶνδας δὲ Θηβαῖος μετὰ δυνάμειος
 ἐμβαλὼν εἰς Πελοπόννησον, τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ τινὰς
 ἄλλας πόλεις προσήγαγε· Δύμην δὲ καὶ Ναύπακτον
 καὶ Καλυδῶνα φρουρουμένην ὑπ' Ἀχαιῶν ἤλευθέ-
 ρωσεν. ἐστράτευσαν δὲ καὶ εἰς Θετταλίαν Βοιωτοὶ,
 καὶ Πελοπίδαν ἐκομίσαντο παρ' Ἀλεξάνδρου τοῦ
 Φερῶν τυράννου. Φλιασίους δὲ πολεμουμένοις ὑπ'
 Ἀργείων, Χάρης ὑπ' Ἀθηναίων πεμφθεὶς στρατηγὸς
 μετὰ δυνάμειος ἐβοήθησε τοῖς Φλιασίοις πολιορκου-
 μένοις· νικήσας δὲ τοὺς Ἀργεῖους δυοὶ μάχαις, καὶ
 τὴν ἀσφάλειαν περιποιήσας τοῖς Φλιασίοις, ἐπανῆλ-
 θεν εἰς τὰς Ἀθήνας.

Olymp. CIII, 3. Oropum Themesion, Eretriae tyrannus, capit
 Athenienses vindicatam urbem Thebanis ut depositum tradunt.
 Urbs Cos in singularem tum splendorem cuncta. Belli inter Lace-
 daemonios et Bococtos finis. Adicitur recensensus virorum doctrius
 excellentium.

76. Τοῦ δ' ἐνιαυσιαίου χρόνου διεκλυθότος,
 Ἀθήνησι μὲν ἦρχε Κηφισόδωρος, ἐν Ῥώμῃ δ' ἀντὶ
 τῶν ὑπάτων χιλιάρχους ὁ δῆμος τέσσαρας κατέστησε,
 Λεύκιον Φούριον, Παῦλον Μάλλιον, Σεροῦϊον
 Σουλπίκιον, καὶ Σεροῦϊον Κορνήλιον. ἐπὶ δὲ τού-
 των Θεμεσίων ὁ Ἐρετρίας τύραννος Ὠρωπὸν κατε-
 λάβετο· ταύτην δὲ τὴν πόλιν οἶσαν Ἀθηναίων πα-
 ραλόγως ἀπέβαλε. τῶν γὰρ Ἀθηναίων στρατευσάν-
 των ἐπ' αὐτὸν καὶ πολὺ ταῖς δυνάμεισιν ὑπερρχόντων,
 οἱ Θηβαῖοι βοηθήσαντες αὐτῶ, καὶ παραλαβόντες
 ἐν παρακαταθήκῃ τὴν πόλιν, οὐκ ἀπέδωκαν. ἅμα
 δὲ τούτοιςπραττομένοις, Κῶοι μετώκησαν εἰς τὴν
 νῦν οἰκουμένην πόλιν, καὶ κατεσκεύασαν αὐτὴν

ἀξιόλογον. πλῆθος τε γὰρ ἀνδρῶν εἰς ταύτην ἤθροισθη, καὶ τεῖχη πολυτελῆ κατεσκευάσθη, καὶ λιμὴν ἀξιόλογος. ἀπὸ δὲ τούτων τῶν χρόνων αἰεὶ μᾶλλον ηὔξήθη προσόδοις τε δημοσίαις καὶ τοῖς τῶν ἰδιωτῶν πλούτοις, καὶ τὸ σύνολον, ἐνάμιλλος ἐγένετο ταῖς πρωτενούσαις πόλεσιν. ἅμα δὲ τούτοις πρακτομένοις, ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἀποστείλας πρέσβεις, ἔπεισε τοὺς Ἕλληνας τοὺς μὲν πολέμους καταλύσασθαι, καὶ κοινὴν εἰρήνην συνθέσθαι πρὸς ἄλλήλους. διόπερ ὅ, τε Λακωνικὸς καὶ Βοιωτικὸς κληθεὶς πόλεμος κατελύθη, πλείω μείνας ἐτῶν πάντε, τὴν ἀρχὴν λαβῶν ἀπὸ τῶν Λευκτρικῶν. ὑπῆρξαν δὲ κατὰ τούτους τοὺς χρόνους ἄνδρες κατὰ παιδείαν ἀξιομνήμητος, Ἰσοκράτης τε ὁ ῥήτωρ καὶ οἱ τούτου γενόμενοι μαθηταὶ, καὶ Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος, ἔτι δὲ Ἀναξιμένης ὁ Λαμψακηνὸς, καὶ Πλάτων ὁ Ἀθηναῖος· ἔτι δὲ τῶν Πυθαγορικῶν φιλοσόφων οἱ τελευταῖοι· Ξενοφῶν τε ὁ τὰς ἱστορίας συγγραψάμενος, ἐσχατόγηρος ὢν· (μémνηται γὰρ τῆς Ἐπαμινώνδου τελευτῆς μετ' ὀλίγον χρόνον γεγενημένης) Ἀρίστιππὸς τε καὶ Ἀντισθένης· πρὸς δὲ τούτοις Αἰσχίνης ὁ Σφήττιος ὁ Σωκρατικὸς.

Olymp. CIII, 4. Vix pacata Graecia, disceptatio inter Arcades et Eteos de Triphylia diu agitata novum bellum parit. Arcadum socii Athenienses. In Macedonia Perdicca rex succedit Ptolemaeo Aloriti.

77. Ἐπ' ἀρχοντίας δ' Ἀθήνησι Χίωνος, ἐν Ῥώμῃ ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλίαρχοι κατεστάθησαν, Κοῖντος Σερούϊος, καὶ Ἰῦϊος Οὔετούριος, καὶ Ἀῦλος Κορνήλιος· πρὸς δὲ τούτοις Μάρκος Κορνήλιος καὶ

Μάρκος Φάβιος. ἐπὶ δὲ τούτων εἰρήνης οὔσης κατὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα, πάλιν ἀρχαὶ πολέμων συνέστησαν τισι τῶν πόλεων, καὶ νεωτέρων πραγμάτων καινοτομία παράλογος. οἱ γὰρ τῶν Ἀρκάδων φυγάδες, ὄρμηθέντες ἐξ Ἰλιδος, κατελάβοντο τῆς ὀνομαζομένης Τριφυλίας χωρίον ὄχυρόν, ὃ προσηγόρευται Λασιίων. ἐκ πολλῶν δὲ χρόνων περὶ τῆς Τριφυλίας ἠμφισβήτησαν Ἀρκάδες καὶ Ἠλεῖοι, καὶ κατὰ τὰς ἑκατέρων ἐν ταῖς μεταβολαῖς ὑπεροχὰς ἐναλλάξ ἐκυρίευσον τῆς χώρας· κατὰ δὲ τοὺς ὑποκειμένους καιροὺς τῶν Ἀρκάδων κρατούντων τὴν Τριφυλίαν, προφάσει τῶν φυγάδων ἀφηροῦντο ταύτην τῶν Ἀρκάδων οἱ Ἠλεῖοι. διὸ καὶ παροξυνθέντες οἱ Ἀρκάδες, τὸ μὲν πρῶτον πρέσβεις ἐξαποστείλαντες, ἀπήτησαν τὸ χωρίον· ὡς δ' οὐδεὶς αὐτοῖς προσεῖχε, μειπέμψαντο παρ' Ἀθηναίων σιμμαχίαν, καὶ μετὰ ταύτης ἐστράτευσαν ἐπὶ τὸν Λασιίωνα. τῶν δὲ Ἠλείων βοηθησάντων τοῖς φυγάσιν, ἐγένετο μάχη πλησίον τοῦ Λασιίου, καὶ τῶν Ἀρκάδων πολλαπλασίων ὄντων, ἠττήθησαν οἱ Ἠλεῖοι, καὶ πλείους τῶν διακοσίων στρατιωτῶν ἀπέβαλον. ταύτης δὲ ἀρχῆς τοῦ πολέμου γενομένης, συνέβη τὴν διαφορὴν ἐπὶ πλέον προβῆναι τοῖς Ἀρκάσι καὶ τοῖς Ἠλείοις. εὐθὺς γὰρ οἱ μὲν Ἀρκάδες, μειωρισθέντες τῷ προτερήματι, ἐστράτευσαν ἐπὶ τὴν Ἠλείαν, καὶ εἶλον πόλεις, Μάργανα καὶ Κρόνιον, ἔτι δὲ Κυπαρισσίαν καὶ Κορυφάσιον. ἅμα δὲ τούτοις πραιτομένοισι, κατὰ τὴν Μακεδονίαν Πτολεμαῖος μὲν ὁ Ἀλωρίτης ἐδολοφοιήθη ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ Περδίκκα, βασιλεῦ-

σας ἔτη τρία· τὴν δὲ ἀρχὴν διαδεξάμενος ὁ Περδίκκας, ἐβασίλευσε τῆς Μακεδονίας ἔτη πέντε.

Olymp. CIV, 1. De ludis Olympiis Pisatae cum Eleis disceptaverunt. Inita pugna Pisatae victores abierunt, a quibus ludi administrati sunt. Epaminondae exhortatio ad Thebanos, ut maris imperium caperent.

78. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθηνησὶ Τιμοκράτους, ἐν Ῥώμῃ μὲν ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλίαρχοι τρεῖς κατεστάθησαν, Τίτος Κοῖντιος, Σερούϊος Κορνήλιος, καὶ Σερούϊος Σουλπίκιος· Ὀλυμπιάς δὲ ὑπὸ Πισάτων καὶ Ἀρκάδων ἤχθη τετάρτη πρὸς ταῖς ἑκατὸν, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον Φωκίδης Ἀθηναῖος. ἐπὶ δὲ τούτων Πισάται μὲν ἀνανεωσάμενοι τὸ παλαιὸν ἀξίωμα τῆς πατρίδος, καὶ τισὶ μυθικαῖς καὶ παλαιαῖς ἀποδείξεσι χρώμενοι, τὴν θέσιν τῆς Ὀλυμπιακῆς πανηγύρεως αὐτοῖς προσήκειν ἀπεφαίνοντο. κρίνοντες δὲ τὸν παρόντα καιρὸν εὖθειον ἔχειν ἀμφισβητῆσαι τοῦ ἀγῶνος, συμμαχίαν ἐποιήσαντο πρὸς Ἀρκάδας ὄντας πολεμίους Ἠλείων· συναγωνιστὰς δὲ λαβόντες τούτους, ἐστράτευσαν ἐπὶ τοὺς Ἠλείους ἄρτι τιθέντας τὸν ἀγῶνα. ἀντιστάτων δὲ τῶν Ἠλείων πανδημεῖ, συνέστη μάχη καρτερὰ, θεωμένων τὴν μάχην τῶν παρόντων ἐπὶ τὴν πανήγυριν Ἑλλήνων ἐστεφανωμένων, καὶ μεθ' ἡσυχίας ἀκινδύνως ἐπισημαινομένων τὰς ἑκατέρωθεν ἀνδραγαθίας. τέλος Πισάται νικήσαντες, ἔθηκαν τὸν ἀγῶνα, καὶ τὴν Ὀλυμπιάδα ταύτην ὕστερον οὐκ ἀνέγραψαν Ἠλεῖοι, διὰ τὸ δοκεῖν βία καὶ ἀδίκως διατεθῆναι. ἅμα δὲ τούτοις πρατιομένοις, Ἐπαμινώνδας ὁ Θηβαῖος, μέγιστον ἔχων τῶν πολιτῶν ἀξίωμα, συναχθείσης ἐκκλησίας,

διελέχθη τοῖς πολίταις, προτιρεπόμενος αὐτοὺς ἀντέχεσθαι τῆς κατὰ θαλάτταν ἡγεμονίας. διελθὼν δὲ λόγον ἐκ χρόνου πεφροντισμένον, ἐδείκνυε τὴν ἐπιβολὴν ταύτην συμφέρουσάν τε καὶ δυνατήν, τά τε ἄλλα προφερόμενος, καὶ διότι τοῖς πεζῇ κρατοῦσι ῥαδίον ἔστι περιποιήσασθαι τὴν τῆς θαλάττης ἀρχήν. καὶ γὰρ Ἀθηναίους ἐν τῷ πρὸς Ξέρξην πολέμῳ διακοσίαις ναυσὶ διαπληροῦντας, Λακεδαιμονίοις δέκα ναῦς παρεχομένοις ὑποτετάχθαι. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πρὸς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν οἰκείως διαλεχθεὶς, ἔπεισε τοὺς Θηβαίους ἀντέχεσθαι τῆς κατὰ θαλάτταν ἀρχῆς.

Thebani itaque naves exstruunt, socios invitant. Orchomenios, qui cum exsulibus nonnullis seditionem moverant, Thebani gravissimis suppliciis efficiunt, urbemque in ditionem redigunt.

79. Εὐθύς οὖν ὁ δῆμος ἐψηφίσατο τριήρεις μὲν ἑκατὸν ναυπηγεῖσθαι, νεώρια δὲ ταύταις ἴσα τὸν ἀριθμὸν. Ῥοδίους δὲ καὶ Χίους καὶ Βυζαντίους προτρέπεσθαι βοηθῆσαι ταῖς ἐπιβολαῖς. αὐτὸς δὲ μετὰ δυνάμειος ἐκπεμφθεὶς ἐπὶ τὰς εἰρημένας πόλεις, Λάχητα μὲν τὸν Ἀθηναίων στρατηγὸν, ἔχοντα στόλον ἀξιόλογον, καὶ διακωλύειν τοὺς Θηβαίους ἀπεσταλμένον καταπληξάμενος, καὶ ἀποπλεῦσαι συναναγκάσας, ἰδίας τὰς πόλεις τοῖς Θηβαίοις ἐποίησεν. εἰ μὲν οὖν ὁ ἀνὴρ οὗτος πλείω χρόνον ἐπέζησεν, ὠμολογημένως ἂν οἱ Θηβαῖοι τὴν κατὰ γῆν ἡγεμονίαν καὶ τὴν τῆς θαλάττης ἀρχὴν προσεκτήσαντο· ἐπεὶ δὲ μετ' ὀλίγον χρόνον ἐν τῇ περὶ τὴν Μαντινείαν μάχῃ λαμπροτάτην τὴν νίκην τῇ πατρίδι περιποιήσας ἡρωϊκῶς ἐτελεύτησεν, εὐθέως καὶ τὰ τῶν Θηβαίων

πράγματα τῆ τούτου τελευταίῃ συναπέθανεν· ἀλλὰ
 περὶ μὲν τούτων τὰ κατὰ μέρος μικρὸν ὕστερον
 ἀκριβῶς διεξιμεν. τότε δὲ τοῖς Θηβαίοις ἔδοξε στρα-
 τεύειν ἐπὶ τὸν Ὀρχομενὸν, διὰ τοιαύτας τινὰς αἰτίας·
 τῶν φυγάδων τινὲς βουλόμενοι τὴν ἐν Θήβαις πο-
 λιτείαν εἰς ἀριστοκρατικὴν κατάστασιν μεταστῆσαι,
 συνέπεισαν τοὺς τῶν Ὀρχομενίων ἵππεῖς ὄντας τρια-
 κοσίους συνεπιλαβείσθαι τῆς ἐπιβολῆς. οἱ τοὶ δὲ
 εἰωθότες ἐκ Θηβαίων ἀπαντᾶν ἡμέρα τεταγμένη πρὸς
 τὴν ἐξοπλισίαν, εἰς ταύτην συνέθεντο ποιήσασθαι
 τὴν ἐπίθεσιν· πολλῶν δὲ καὶ ἄλλων κοινωνούντων
 τῆς προθέσεως καὶ προσορμησάντων, ἀπήντησαν
 πρὸς τὸν καιρὸν. οἱ μὲν οὖν συστησάμενοι τὴν
 προὔξιν, μετανοήσαντες ἐδήλωσαν τοῖς Βοιωτάρχαις
 τὴν ἐπίθεσιν, προδόντες τοὺς συνομόσαντας, καὶ
 διὰ τῆς εὐεργεσίας ταύτης ἑαυτοῖς ἐπορίσαντο τὴν
 σφτηρίαν. τῶν δὲ ἀρχόντων συλλαβόντων τοὺς τῶν
 Ὀρχομενίων ἵππεῖς, καὶ παραγόντων εἰς τὴν ἐκκλη-
 σίαν, ὁ δῆμος ἐψηφίσατο τούτους μὲν ἀποσφάζειν,
 τοὺς δ' Ὀρχομενίους ἐξανδραποδίσασθαι, καὶ τὴν
 πόλιν κατασκάψαι. ἐκ παλαιῶν γὰρ χρόνων οἱ Θη-
 βαῖοι πρὸς τούτους ἀλλοτριῶς διέκειντο, δασμοφο-
 ροῦντες μὲν τοῖς Μινύαις ἐν τοῖς Ἑρωϊκοῖς χρόνοις,
 ὕστερον δ' ὑφ' Ἡρακλέους ἐλευθερωθέντες. οἱ δ'
 οὖν Θηβαῖοι καιρὸν ἔχειν νομίσαντες, καὶ προσά-
 σεις εὐλόγους τῆς τιμωρίας λαβόντες, ἐστράτευσαν
 ἐπὶ τὸν Ὀρχομενόν· ἔχοντες δὲ τὴν πόλιν, τοὺς μὲν
 ἄνδρας ἀπέκτειναν, τέκνα δὲ καὶ γυναῖκας ἐξηνδρα-
 ποδίσαντο.

Thessali bello ab Alexandro Pheraeo pressi, a Thebanis opem et Pelopidam ducem impetrant. Defectus solaris prodigii instar erat. Pelopidas, quamvis victoriam consecutus morte occubuit; Alexander vero, duobus proeliis pulsus, omnia reddere cogitur.

80. Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Θετταλοὶ πρὸς Ἀλέξανδρον τὸν Φερῶν τύραννον διαπολεμοῦντες, καὶ πλείοσι μάχαις ἠττώμενοι, πολλοὺς δὲ τῶν στρατιωτῶν ἀπολωλεκότες, πρέσβεις ἀπέστειλαν πρὸς Θηβαίους, ἀξιοῦντες αὐτοῖς βοηθῆσαι, καὶ στρατηγὸν αὐτοῖς ἐξαποστεῖλαι Πελοπίδαν. ἤδεισαν γὰρ τοῦτον τὸν ἄνδρα, διὰ τὴν ὑπ' Ἀλεξάνδρου σύλληψιν, ἀλλοτριώτατα διακείμενον πρὸς τὸν δυναστήν, ἅμα δὲ καὶ ἀνδρεία διάφορον, καὶ ἐπὶ στρατηγικῇ συνέσει διαβεβοημένον. συναχθείσης δὲ τῆς κοινῆς συνόδου τῶν Βοιωτῶν, καὶ τῶν πρέσβειων διαλεχθέντων περὶ ὧν εἶχον ἐντολάς, οἱ μὲν Βοιωτοὶ πάντα συνεχώρησαν τοῖς Θετταλοῖς, καὶ δόντες εἰς ἑπτακισχιλίους στρατιώτας τῷ Πελοπίδᾳ, συντόμως ἐκέλευον βοηθεῖν αὐτὸν τοῖς δεομένοις. τοῦ δὲ Πελοπίδου ταχέως μετὰ τῆς δυνάμεως ἐξιόντος, συνέβη τὸν ἥλιον ἐκλιπεῖν. πολλῶν δὲ τὸ γεγονός ὑποπτεισαμένων, τῶν μάντιων τινες ἀπεφῆγαντο διὰ τὴν γενομένην ἐξοδὸν τῶν στρατιωτῶν ἐκλιπεῖν τὸν τῆς πόλεως ἥλιον, καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων προλεγόντων τὸν τοῦ Πελοπίδου θάνατον, οὐδὲν ἦτιον ὁ Πελοπίδας ἀνέξευξεν ἐπὶ τὴν στρατιάν, ὑπὸ τοῦ χρεῶν ἀγόμενος. ὡς δὲ κατήντησεν εἰς τὴν Θετταλίαν, καὶ τὸν Ἀλέξανδρον κατέλαβε προκατειλημμένον τοὺς ἑπερδεξίους τόπους, καὶ στρατιώτας ἔχοντα πλείους τῶν δισμυρίων, ἀντιστρατοπέδευσε μὲν τοῖς πολεμίοις, προσλαβόμενος

δὲ συμμαχοὺς παρὰ τῶν Θειταλῶν, συνῆψε μάχην τοῖς ἐναντίοις. τοῦ δὲ Ἀλεξάνδρου διὰ τὰς ὑπεροχὰς τῶν τόπων πλεονεκτοῦντος, ὁ Πελοπίδας, σπεύδων διὰ τῆς ἰδίας ἀνδρείας κρίναι τὴν μάχην, ἐπ' αὐτὸν ὤρμησε τὸν Ἀλέξανδρον· τοῦ δὲ δυνάστου μετὰ τῶν ἐπιλέκτων ὑποστάντος, ἐγένετο μάχη καρτερὰ, καθ' ἣν ὁ Πελοπίδας ἀριστεύων, πάντα τὸν περὶ αὐτὸν τόπον νεκρῶν κατέστρωσε, τέλος δ' ἐπιθείς τῷ κινδύνῳ, καὶ τοὺς πολεμίους τρεψάμενος, τὴν μὲν νίκην περιποιήσατο, τὸν δὲ αὐτοῦ βίον ἀπέλιπε, πολλοῖς περιπεσὼν τραύμασι, καὶ τὸ ζῆν ἥρωϊκῶς προέμενος. ὁ δ' Ἀλέξανδρος, δευτέρᾳ μάχῃ λειφθεὶς, καὶ τοῖς ὄλοις συντριβείς, ἠναγκάσθη καθ' ὁμολογίαν τοῖς μὲν Θειταλοῖς τὰς καταπεπολεμημένας πόλεις ἀποδοῦναι, Μάγνητας δὲ καὶ τοὺς Φθιώτας Ἀχαιοὺς παραδοῦναι Βοιωτοῖς, καὶ τὸ λοιπὸν, Φερῶν μόνον ἄρχοντα σύμμαχον εἶναι Βοιωτοῖς.

Pelopidae singulares virtutes resque gestae brevi descriptione propositae. Tunc Clearchus tyrannidem Heraclaeae occupavit; Thimotheus, vero Athen. imperator, Toronem et Potidaeam cepit.

§1. Οἱ δὲ Θηβαῖοι περιβόητον νίκην ἀπεντυνεγμένοι, πρὸς ἅπαντας ἔφασαν ἑαυτοὺς ἠτιᾶσθαι, διὰ τὴν Πελοπίδου τελευτήν. ἀξιόλογον γὰρ ἀπολωλεκότες ἄνδρα, κατὰ λόγον ἔκρινον τὴν νίκην ἠτιᾶνα ὑπάρχειν τῆς Πελοπίδου δόξης, πολλὰς γὰρ καὶ μεγάλας χρείας παρέσχετο τῇ πατρίδι, πλεῖστον δὲ συνεβάλετο πρὸς τὴν τῶν Θηβαίων αὔξησιν. ἐν γὰρ τῇ τῶν φυγάδων καταλήψει, καθ' ἣν ἀνεκτίσαντο τὴν Καδμείαν, ὁμολογημένως ἅπαντες τούτῳ τὸ πρωτεῖον τοῦ κατορθώματος ἀπονέμουσι· τὴν δ'

εὐημερίαν ταύτην συνέβη πάντων τῶν ἴσπερον γενο-
 μένων ἀγαθῶν αἰτίαν γενέσθαι. ἐν δὲ τῇ περὶ Τε-
 γεῖαν μάχῃ μόνος Πελοπίδας τῶν Βοιωταρχῶν ἐνίκησε
 τοὺς Λακεδαιμονίους, πλεῖον ἰσχύοντας τῶν Ἑλλή-
 νων· ὅτι δὴ διὰ τὸ μέγεθος τῆς νίκης πρῶτον ἔστησαν
 Θηβαῖοι τρόπαιον κατὰ Λακεδαιμονίων. κατὰ δὲ
 τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην ἠγήσατο τοῦ ἱεροῦ λόχου,
 μεθ' οὗ προεμβάλων τοῖς Σπαρτιάταις, ἀρχηγὸς
 ἐγένετο τῆς νίκης. ἐν δὲ ταῖς ἐπὶ Λακεδαίμονα στρα-
 τεῖαις, ἐπιτὰ μὲν ἠγήσατο μυριάδων, πρὸς αὐτῇ δὲ τῇ
 Σπάρτῃ τρόπαιον ἔστησε κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων,
 τῶν πάντα τὸν πρὸ τούτου χρόνον ἀπορρήτων γε-
 γενημένων. πρὸς δὲ τὸν Περσῶν βασιλεία πρεσβεύ-
 σασ, ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις τὴν Μεσσήνην κατ'
 ἰδίαν παρέλαβεν, ἣν ἀνάστατον οὔσαν ἔτη τριακόσια
 Θηβαῖοι πάλιν ἀποκατέστησαν. ἐπὶ τελευταίᾳ δὲ
 διαγωνισάμενος πρὸς Ἀλέξανδρον, ἔχοντα πολλαπλά-
 σιον δύναμιν, οὐ μόνον ἐπιφανῶς ἐνίκησεν, ἀλλὲ
 καὶ τὸν θάνατον ἔσχεν ἐπ' ἀρετῇ περιβόητον. πρὸς
 δὲ τοὺς πολίτας οὕτω καλῶς ἀγωνισάμενος διετέθη,
 ὥστε ἀπὸ τῆς εἰς τὰς Θήβας καθόδου τῶν πολιτῶν
 μέχρι τῆς ἑαυτοῦ τελευταίας Βοιωταρχῶν πάντα τὸν
 χρόνον διετέλεσε, μηδενὸς ἄλλου τῶν πολιτῶν ταύτης
 ἤξιωμένου τῆς τιμῆς. Πελοπίδας μὲν οἶν, διὰ τὴν
 ἰδίαν ἀρετὴν ὑπὸ πάντων ἀποδοχῆς ἠξιωμένος, ἐχέτω
 καὶ παρ' ἡμῶν τὸν διὰ τῆς ἱστορίας ἔπαινον. κατὰ
 δε τοὺς αὐτοὺς χρόνους, Κλέαρχος τὸ γένος ὦν ἐξ
 Ἡρακλείας τῆς ἐν τῷ Πόντῳ, ἐπέθετο τυραννίδι·
 κρατήσας δὲ τῆς ἐπιβολῆς, ἐξήλωσε μὲν τὴν Διου-

σίου τοῦ Συρακουσίων τυράννου διαγωγὴν, τυραννεύσας δὲ τῶν Ἰρακλεωτῶν ἐπιφανῶς, ἤρξεν ἔτη δώδεκα. ἅμα δὲ τούτοις πραιτομένοις, Τιμόθεος ὁ Ἀθηναίων στρατηγός, ἔχων δύναμιν πεζικὴν τε καὶ ναυτικὴν, Τορώνην μὲν καὶ Ποτίδαιαν πολιορκήσας εἴλε, Κυζικηνοῖς δὲ πολιορκουμένοις ἐβοήθησε.

Olymp. CIV, 2. Dissidium, proximo anno inter Pisaeos et Eleos ortum, in bellum Graeciae commune erumpit. Principes bellē partes habent Tegeatae, pro quibus pugnant Boeoti, duce Epaminonda; et Mantinenses, quorum socii sunt Athenienses et Lacedaemonii. In Arcadiam Lacedaemonii, in urbem Spartam Epaminondas incursionem facit.

82. Τοῦ δ' ἔτους τούτου διεληλυθότος, Ἀθηνησι μὲν ἤρχε Χαρικλείδης· ἐν Ῥώμῃ δ' ὑπατοὶ κατεστάθησαν, Λεύκιος Αἰμίλιος Μάμερκος, καὶ Λεύκιος Σέξτιος Λατερίας. ἐπὶ δὲ τούτων Ἀρκάδες μετὰ Πισαίων κοινῇ τεθεικότες ὑπῆρχον τὸν ἀγῶνα τῶν Ὀλυμπίων, καὶ ἐκυρίευσαν τοῦ ἱεροῦ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ χρημάτων. τῶν δὲ Μαντινέων ἀναλαβόντων εἰς τοὺς ἰδίους βίους οὐκ ὀλίγα τῶν ἀναθημάτων, ἔσπευδον οἱ παρανομήσαντες διακατέχειν τὸν πρὸς Ἠλείους πόλεμον, ἵνα μὴ δῶσιν ἐν εἰρήνῃ λόγον τῶν ἀναλωθέντων. τῶν δὲ ἄλλων Ἀρκιδῶν βουλομένων συνθέσθαι τὴν εἰρήνην, στάσιν ἐκίνησαν πρὸς τοὺς ὁμοθνεῖς. γειομένων οὖν δυεῖν ἐταιρειῶν, συνέβαινε τῆς μὲν τοὺς Τεγεάτας, τῆς δὲ τοὺς Μαντινεῖς ἠγεῖσθαι. ἐπὶ πολὺ δὲ τῆς διαφορᾶς αὐξηθείσης, εἰς τὴν διὰ τῶν ὄπλων κρίσιν κατήνησαν· καὶ Τεγεάται μὲν πρὸς Βοιωτοὺς, ἔπεισαν ἑαυτοῖς βοηθεῖν· οἱ δὲ Βοιωτοὶ στρατηγὸν ἐπιστήσαντες Ἐπαμινώndan, καὶ δύναμιν ἀξιόλογον δόντες,

ἔξαπέστειλαν βοηθῆσαι τοῖς Τεγεαταῖς· οἱ δὲ Μαντινεῖς, τὴν ἐκ τῆς Βοιωτίας δύναμιν καὶ τὴν Ἐπαμινώνδου δόξαν καταπλαγέντες, πρὸς τοὺς ἐχθροτάτους τῶν Βοιωτῶν Ἀθηναίους καὶ Λακεδαιμονίους πρέσβεις ἐκπέμψαντες, ἔπεισαν συμμαχεῖν. ὧν ἀμφοτέρων ἀδράς δυνάμεις ταχέως ὑποστειλάντων, ἄγῳνες πολλοὶ καὶ μεγάλοι κατὰ τὴν Πελοπόννησον συνέστησαν. εὐθύς οὖν Λακεδαιμόνιοι μὲν, πλησίον οἰκοῦντες, ἐστράτευσαν εἰς τὴν Ἀρκαδίαν· Ἐπαμινώδας δὲ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν μετὰ τῆς δυνάμειος προῖων, καὶ τῆς Μαντινείας οὐ μακρὰν ἀπέχων, ἐπέθετο παρὰ τῶν ἐγχωρίων ὅτι Λακεδαιμόνιοι πανδημεὶ πορθοῦσι τὴν τῶν Τεγεατῶν χώραν. ὑπολαβῶν οὖν ἔρημον εἶναι στρατιωτῶν τὴν Σπάρτην, ἐπεβάλετο μὲν μέγα τι πρῶξαι, τὴν δὲ τύχην ἔσχεν ἀντιπράττουσαν. αὐτὸς μὲν γὰρ νυκτὸς ὤρμησεν ἐπὶ τὴν Σπάρτην· ὁ δὲ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων Ἀγίς, ὑποπτεύσας τὴν ἀγχίνοιν τὴν Ἐπαμινώνδου, κατεστοχάσατο μὲν τὸ μέλλον ἐμφρότως ἤξειν, πέμψας δὲ τινὰς Κρητὰς ἡμεροδρόμους, δι' ὧν καταταχίσας τὸν Ἐπαμινώδαν, τοῖς ἀπολελειμμένοις ἐν τῇ Σπάρτῃ ἐδήλωσε, διότι Βοιωτοὶ συντόμοις ἤξουσιν ἐπὶ τὴν Λακεδαίμονα, πορθήσουτες τὴν πόλιν· αὐτὸς δ' ὡς ἂν τάχιστα δύναιτο μετὰ τῆς δυνάμειος ἤξει βοηθήσων τῇ πατρίδι· ἐκέλευε γοῦν τοῖς ἐν τῇ Σπάρτῃ παραφυλάττειν τὴν πόλιν, μηδὲν κάταπεπληγμένους· ταχὺ γὰρ αὐτὸν ἐπιφανέντα βοηθήσειν.

Sparta fortiter defensa contra Epaminondae acerrimos impetus

83. Τῶν δὲ Κρητῶν συντόμως τὸ παραγγελθὲν ποιησάντων, παραδόξως οἱ Λακεδαιμόνιοι τὴν ἄλωσιν τῆς πατριδος ἐξέφυγον. μὴ προδηλωθείσης γὰρ τῆς ἐπιθέσεως, ἔλαθεν ἂν ὁ Ἐπαμινώνδας εἰσπεσῶν εἰς τὴν Σπάρτην. τὴν μὲν οὖν ἐπίνοιαν τῶν στρατηγῶν ἀμποτέρων δικαίως ἂν τις ἀποδέξαιτο, συνετωτέραν δὲ στρατηγίαν τὴν τοῦ Λακεδαιμόνος ἠγήσασαιτο. οὐ μὴν ἀλλ' ὁ Ἐπαμινώνδας ὅλην τὴν νύκτα διαγρυπνήσας, καὶ τὸ διάστημα τῆς ὁδοῦ κατὰ σπουδὴν διανύσας, ἅμ' ἡμέρα προσῆγε τῇ Σπάρτῃ. ὁ δ' ἐπὶ τῆς φυλακῆς ἀπολελειμμένος Ἀγησίλαος, ὀλίγω πρότερον χρόνῳ τῶν Κρητῶν ἀκούσας τὰ κατὰ μέρος, εὐθὺς μετὰ πολλῆς σπουδῆς τὴν ἐπιμέλειαν ἐποίησατο τῆς πόλεως. τοὺς μὲν οὖν πρεσβυτάτους τῶν παίδων καὶ τοὺς γεγηρακότας ἐπὶ τὰ στέγη τῶν οἰκιῶν ἀνεβίβασε, καὶ προσέταξεν ἀπὸ τούτων ἀμύνησθαι τοὺς εἰς τὴν πόλιν βιαζομένους· αὐτὸς δὲ τοὺς ἀκμάζοντας ταῖς ἡλικίαις συντάξας, διεμέρισεν εἰς τὰς πρὸ τῆς πόλεως δυσχωρίας καὶ παρόδους· καὶ πάντας τοὺς δυναμένους τόπους δέξασθαι δίοδον ἐμφράξας, ἀνέμενε τὴν τῶν πολεμίων ἔφοδον. Ἐπαμινώνδας δ' εἰς πλείω μέρη διελόμενος τοὺς στρατιώτας, καὶ πάντη προσπίπτων κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν, ὡς εἶδε τὴν τῶν Σπαρτιατῶν σύνταξιν, εὐθὺς ἔγνω μεμνημένην τὴν πρᾶξιν· ὅμως δὲ προσμαχόμενος πᾶσι κατὰ μέρος, καὶ ταῖς δυσχωρίαις ἐλαττούμενος, συνῆπτεν εἰς χεῖρας. πολλά δὲ παθῶν καὶ δρᾶσας, οὐκ ἀπέστη τῆς φιλοτιμίας, ἕως τὸ

στρατοπέδευμα τῶν Λακεδαιμονίων ἐπανήλθεν εἰς τὴν Σπάρτην. πολλῶν δὲ βοηθούντων τοῖς πολιορκουμένοις καὶ τῆς νυκτὸς καταλαβούσης, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν.

Inde Epaminondas subito impetu Mentineam opprimere parat. Sed ecce totam hostium vim obviam habet. Recensus copiarum ab utraque parte.

84. Πυθόμενος δὲ παρὰ τῶν αἰχμαλώτων, ὅτι Μαντινεῖς πανδημεὶ πάρεσι βοηθοῦντες τοῖς Λακεδαιμονίοις, τότε μὲν ἀναχωρήσας μικρὸν ἀπὸ τῆς πόλεως κατεστρατοπέδευσε· παραγγείλεις δὲ δειντοποιεῖσθαι, καταλιπὼν τῶν ἰππέων τινὰς, τοῦτοις μὲν παρήγγειλεν ἰωθινῆς φυλακῆς πυρὰ καίειν ἐν τῇ παρεμβολῇ, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἀφορμήσας, ἔσπευσεν ἄφνω περιπεσεῖν τοῖς ἀπολελειμμένοις ἐν τῇ Μαντινείᾳ. τῇ δ' ἕστεραία πολλὴν διανύσας ὁδὸν, ἄφνω τοῖς Μαντινεῦσιν ἀνελπίστως ἐπέρραξεν, οὐ μὴν ἐκράτησε τῆς ἐπιβολῆς, καίπερ ἅπαντα τῇ στρατηγίᾳ προνοησάμενος· ἀλλὰ τὴν τύχην λαβῶν ἀντιπρόστιουσαν, παραδόξως ἀπέβαλε τὴν νίκην. ἄρτι γὰρ αὐτοῦ πλησιάζοντος ἐρήμῳ τῇ πόλει, κατήντησαν ἐπὶ θάτερα τῆς Μαντινείας οἱ πεμφθέντες ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων στρατιῶται πρὸς τὴν συμμαχίαν, ὄντες ἑξακισχίλιοι, στρατηγὸν δ' ἔχοντες Ἠγήλοχον, ἄνδρα τὸν παρὰ τοῖς πολίταις ἐπαινούμενον. οὗτος δὲ τοὺς ἱκανοὺς εἰς τὴν πόλιν παρεισαγαγὼν, τὴν ἄλλην δύναμιν ἐξέταξεν ὡς μάχῃ διακριθησομένους. εὐθὺς δὲ καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ Μαντινεῖς ἐπεφάνησαν, καὶ πρὸς τὴν τῶν ὄλων κρίσιν ἅπαντες παρεσκευάζοντο, καὶ τοὺς πανταχόθεν συμμαχοὺς μετε-

πέμποντο. τοῖς μὲν οὖν Μαντινεῦσιν ἐβοήθουν Ἠλεῖοι, καὶ Λακεδαιμόνιοι, καὶ Ἀθηναῖοι, καὶ ἄλλοι τινές, ὧν ὁ σύμπτως ἀριθμὸς ἦν πεζοὶ μὲν πλείους τῶν δισμυρίων, ἵππεῖς δὲ περὶ δισχιλίους· τοῖς δὲ Τεγεαταῖς συνεμάχουν οἱ πλεῖστοι καὶ κράτιστοι τῶν Ἀρκάδων, καὶ Ἀχαιοὶ καὶ Βοιωτοὶ καὶ Ἀργεῖοι, καὶ τινες ἕτεροι τῶν Πελοποννησίων καὶ τῶν ἔξωθεν συμμάχων. οἱ δὲ πάντες ἠθροίσθησαν, πεζοὶ μὲν ὑπὲρ τοὺς τρισμυρίους, ἵππεῖς δ' οὐκ ἐλάττους τῶν τρισχιλίων.

De summa re certamen initur atrocissimum apud Mantineam Instructae aeies describuntur. Proelium equestre initium facit Bocoti ac Thessali victores.

85. Ἀμφοτέρων δὲ συντόμως προκαταβάντων εἰς τὸν ὑπὲρ τῶν ὅλων ἀγῶνα, καὶ διαταχθέντων τῶν στρατοπέδων, οἱ μὲν μάντις σφαγισάμενοι, παρ' ἀμφοτέροις ἀπεφαίνοντο τὴν νίκην ὑπὸ τῶν θεῶν προφαινομένην. κατὰ δὲ τὴν ἀξίαν, Μαντινεῖς μὲν μετὰ τῶν ἄλλων Ἀρκάδων τὸ δεξιὸν ἐπέιχον κέρας, ἔχοντες παρασιάτας καὶ συναγωνιστὰς Λακεδαιμονίους· τούτοις δὲ συνεχεῖς ἦσαν Ἠλεῖοι καὶ Ἀχαιοὶ, καὶ τῶν ἄλλων οἱ καταδεέστεροι τὴν λοιπὴν ἐπέιχον τάξιν· τὸ δ' εὐώνυμον ἀνεπλήρουν Ἀθηναῖοι. Θηβαῖοι δ' αὐτοὶ μὲν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρας ἐτάχθησαν, παρασιάτας ἔχοντες Ἀρκάδας· τὸ δὲ δεξιὸν παρέδωκαν Ἀργεῖοις. τὸ δὲ ἄλλο πλῆθος ἀνεπλήρου τὴν μέσην τάξιν, Εὐβοεῖς καὶ Λοκροὶ καὶ Σικυώνιοι, πρὸς δὲ τούτοις Μεσσηνιοὶ, καὶ Μαλιεῖς, καὶ Αἰνιᾶνες· ἔτι δὲ καὶ Θετταλοὶ, καὶ οἱ λοιποὶ σύμμαχοι. τοὺς δὲ ἵππεῖς ἐφ' ἑκατέρων τῶν κερμάτων ἀμφοτέρο.

διείλοντο. τῶν δὲ στρατευμάτων τοῦτον τὸν τρόπον τεταγμένων, ὡς ἤδη πλησίον ὑπῆρχον ἀλλήλων, αἱ μὲν σάλπιγγες τὸ πολεμικὸν ἐσήμαινον, αἱ δὲ δυνάμεις ἠλάλαξαν, καὶ τῷ μεγέθει τῆς βοῆς τὴν νίκην ἐσήμαινον· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἵππομαχίαν ἐν τοῖς κέρασι συνεστήσαντο, καθ' ἣν ταῖς φιλοτιμίαις ἑαυτοὺς ὑπερεβάλλοντο. οἱ μὲν γὰρ τῶν Ἀθηναίων ἱππεῖς τοῖς τῶν Θηβαίων ἐπελάσαντες ἠλαιτοῦντο οὐχ οὔτω ταῖς τῶν ἱππέων ἀρεταῖς, οὐδὲ ταῖς ἰδίαις εὐψυχίαις, οὐδὲ ταῖς κατὰ τὴν ἱππικὴν ἐμπειρίαις· (ἐν γὰρ τούτοις ἄπυσι οὐκ ἦν καταδεέστερον τὸ τῶν Ἀθηναίων ἱππικόν) τῷ δὲ πλήθει καὶ τῇ παρασκευῇ τῶν φίλων καὶ τῇ στρατηγικῇ συντάξει πολὺ τῶν ἐναντίων ἐλείποντο. αὐτοὶ μὲν ὀλίγους εἶχον ἀκοντιστάς, οἱ δὲ Θηβαῖοι τριπλασίους σφενδονήτας καὶ ἀκοντιστάς, τοὺς ἐκ τῶν περὶ τὴν Θετταλίαν τόπων ἀπεσταλμένους. οὗτοι περιττότερον ἐκ παιδῶν ζηλοῦντες τὴν ἐν τούτοις μάχην, μεγάλην ὄσπην ποιεῖν εἰώθασιν ἐν ταῖς μάχαις, διὰ τὴν ἐν τούτοις ἐμπειρίαν. διόπερ οἱ Ἀθηναῖοι καταπιτρωσκόμενοι μὲν ὑπὸ φιλικῶν, καταπονοῦμενοι δ' ὑπὸ τῶν ἀνθιστηκότων, ἅπαντες ἐτράπησαν· τὴν δὲ φυγὴν ἐκτὸς τῶν κεράτων ποιησάμενοι, διωρθώσαντο τὴν ἥτιαν. ἅμα μὲν γὰρ κατὰ τὴν ἀποχώρησιν οὐκ ἐτάραξαν τὴν ἰδίαν φάλαγγα, ἅμα δὲ περιπεσόντες Εὐβοεῦσι, καὶ μισθοφόροις τοῖν ἀπεσταλμένοις ἐπὶ τὴν κατάληψιν τῶν πλησίον λόφων, συνάψαντες αὐτοῖς μάχην, ἅπαντας ἀπέκτειναν. οἱ δὲ τῶν Θηβαίων ἱππεῖς τοὺς μὲν φεύγοντας οὐκ ἐπεδίωξαν, ἐπὶ δὲ τὴν φά-

λαγγα τῶν ἀντιτεταγμένων ἐπελάσαντες, ἐφιλοτιμοῦντο παραλλάξαι τοὺς πεζοὺς. ἰσχυρῶς δὲ μάχης γενομένης, καὶ τῶν Ἀθηναίων καταπονουμένων καὶ πρὸς φυγὴν ὀρμησάντων, ὁ τῶν Ἰλίων ἵππαρχος ἐπὶ τῆς οὐραγίας τεταγμένος ἐπεβοήθησε τοῖς φεύγουσι, καὶ πολλοὺς τῶν Βοιωτῶν καταβαλὼν, παλίντροπον ἐποίησε τὴν μάχην. οἱ μὲν οὖν τῶν Ἰλίων ἱππεῖς τοῦτον τὸν τρόπον ἐπιφανέντες τῷ λαίῳ κέρατι, τὸ γεγονός περὶ τοὺς συμμάχους ἐλάττωμα διωρθώσαντο. ἐπὶ δὲ θατέρου κέρατος ἐπιφύραζάντων ἀλλήλοις τῶν ἱππέων, βραχὺν χρόνον ἢ μάχη διέμεινεν ἰσόρροπος· μετὰ δὲ ταῦτα, διὰ τε τὸ πλῆθος καὶ τὴν ἀρετὴν τῶν Βοιωτῶν καὶ Θετταλῶν ἱππέων οἱ μετὰ τῶν Μαντινέων ὄντες ἐβιάσθησαν, καὶ συχνοὺς ἀποβαλόντες κατέφυγον πρὸς τὴν ἰδίαν φάλαγγα.

Sequitur proelium pedestre. Victoria dubia. Tandem ad dirimendam pugnam Epaminondas ipse invenitur. Quo facto Lacedaemoniorum acies inclinatur.

86. Ἴππὲς μὲν οὖν τῶν παρ' ἀμφοτέροις ἱππέων μάχη τοιοῦτον ἔσχε τὸ τέλος· αἱ δὲ πεζικαὶ δυνάμεις, ὡς συνῆλθον εἰς χεῖρας τοῖς πολεμίοις, μεγάλους καὶ θαυμαστοὺς ἀγῶνας συνεστήσαντο. οὐδέποτε γὰρ Ἑλλήνων πρὸς Ἑλληνας ἀγωνιζομένων, οὔτε πλῆθος ἀνδρῶν τοσοῦτον παρετάξατο, οὔθ' ἠγεμόνες ἀξιολογώτεροι τοῖς ἀξιώμασιν, οὔτε ἄνδρες δυνατώτεροι ταῖς ἐν τοῖς κινδύνοις ἀνδραγαθίαις. οἱ γὰρ πεζομαχεῖν ἄριστα δυνάμενοι κατὰ τοὺς ὑποκειμένους καιροὺς, Βοιωτοὶ καὶ Λακεδαιμόνιοι, πρὸς ἀλλήλους κατὰ τὴν τάξιν ἀνθεστηκότις, πρῶτον μάχην συνῆ-

ψαν, οὐδεμίαν φειδῶ ποιοῦμενοι τοῦ ζῆν καὶ τὸ μὲν
 πρῶτον τύπτοντες ἀλλήλους τοῖς δόρασι, καὶ διὰ
 τὴν πυκνότητα τῶν πληγῶν τὰ πλεῖστα συντρίψαν-
 τες, εἰς τὸν ἀπὸ τῆς μαχαίρας ἄγωνα κατήντησαν.
 συμπλεκόμενοι δὲ τοῖς σώμασι, καὶ παντοίας διαθέ-
 σεις τραυμάτων ὑπεργαζόμενοι, τοῖς θυμοῖς οὐκ
 ἔλιγον· ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον τοῖς δεινοῖς ἐγκαρτε-
 ρούντων, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς παρ' ἑκατέρους ἀν-
 δραγαθίας, οὐδεμίαν ῥοπὴν ἀνελάμβανεν ἡ μάχη.
 ἕκαστος γὰρ τοῦ παθεῖν τι δεινὸν καταφρονῶν, τοῦ
 δὲ δοῦσαί τι λαμπρὸν ἐφειόμενος, εὐγενῶς ἀνεδέχετο
 τὸν ὑπὲρ τῆς δόξης θάνατον. ἰσχυροῖς δὲ μάχης ἐπὶ
 πολὺν τε χρόνον γινομένης, καὶ τοῦ κινδύτου μηδε-
 μίαν ῥοπὴν λαμβάνοντος, ὁ μὲν Ἐπαμινώνδας ὑπο-
 λαβὼν τῆς ἰδίας ἀρετῆς προσδεῖσθαι τὴν νίκην, ἔγνω
 δι' ἑαυτοῦ κρῖναι τὸν κίνδυνον. εὐθύς οἷν ἀναλα-
 βῶν τοὺς ἀρίστους καὶ μετὰ τούτων συμφράξας,
 εἰσέβαλεν εἰς μέσους τοὺς πολεμίους· καθηγούμενος
 δὲ τοῦ συντάγματος, καὶ πρῶτος ἀκοντίσας, ἔβαλε
 τὸν ἡγούμενον τῶν Λακεδαιμοίων. εὐθύς δὲ καὶ
 τῶν ἄλλων εἰς χεῖρας ἐρχομένων, οἷς μὲν ἀνελὼν,
 οἷς δὲ καταπληξάμενος, διέκοψε τὴν φάλαγγα τῶν
 πολεμίων· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἐπα-
 μινώνδου καὶ τὸ βῆρος τοῦ περὶ αὐτὸν συστήματος
 καταπλαγέντες, ἀνεχώρουν ἐκ τῆς μάχης. ἐπικειμένων
 δὲ τῶν Βοιωτῶν καὶ τοὺς ἐσχάτους αἰεὶ φοιενόντων,
 γεκρῶν ἐσωρεύθη πλῆθος.

Epaminondae mors nobilissima, morientis verba gravissima.

87. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι θεωροῦντες Ἐταμι-

νῶνδαν προθυμότερον προσπίπτοντα τῷ θυμῷ, συν-
 ἔδραμον ἐπ' αὐτόν. πολλῶν δὲ καὶ πυκνῶν φερο-
 μένων βελῶν, τὰ μὲν ἐξένευε, τὰ δὲ διεκρούετο, τιτὰ
 δὲ ἐκ τοῦ σώματος ἐξαιρῶν, τούτοις ἤμύνητο τοὺς
 ἐπιφερομένους, ἡρωϊκῶς δ' ὑπὲρ τῆς νίκης ἀγωνισά-
 μενος, καιρίαν ἔλαβε πληγὴν εἰς τὸν θώρακα. κλι-
 σθέντος δὲ τοῦ δόρατος, καὶ τοῦ σιδήρου καταλει-
 φθέντος ἐν τῷ σώματι, παραχρῆμα ἔπεσε, κατισχυθεὶς
 ὑπὸ τῆς πληγῆς. περὶ δὲ τοῦ σώματος ἐμπεσοῦσης
 φιλοτιμίας, καὶ πολλῶν παρ' ἄμφοτέροις ἀναιρεθέν-
 τῶν, μόγις οἱ Θηβαῖοι, τῇ ῥώμῃ τῶν σωματίων
 προέχοντες, κατεπόνησαν τοὺς Λακεδαιμονίους.
 φυγῆς δὲ γενομένης, οἱ μὲν Βοιωτοὶ, βραχὺν ἐπιδιώ-
 ξαντες χρόνον, ἀνίστρεψαν, ἀναγκαιότατον ἡγούμε-
 νοι τὸ κυριεῦσαι τῶν νεκρῶν. ἀνακαλεσαμένων οὖν
 τῶν σαλπικτιῶν τοὺς στρατιώτας, ἅπαντες τῆς μάχης
 ἀπέστησαν, καὶ τρόπαιον ἀμφοτέροι στήσαντες,
 ἡμφισβήτησαν τῆς νίκης. οἱ μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι,
 γενικηκότες τοὺς περὶ τὸν λόφον Εὐβοεῖς καὶ μισθο-
 φόρους, κύριοι τῶν νεκρῶν ὑπῆρχον· οἱ δὲ Βοιωτοὶ
 τοὺς Λακεδαιμονίους ἀπὸ κράτους ἠτιηκότες, καὶ
 κρατοῦντες τῶν πεπιτωκῶτων, προσένεμον ἑαυτοῖς τὴν
 νίκην. ἐπὶ μὲν οὖν χρόνον τιτὰ περὶ τῆς τῶν νεκρῶν
 ἀναιρέσεως οὐδέτεροι διεπρεσβεύσαντο, ἵνα μὴ δό-
 ξωσιν ἐκχωρεῖν τοῦ πρωτείου· μετὰ δὲ ταῦτα τῶν
 Λακεδαιμονίων πρώτων ἐπικηρυκευσαμένων περὶ τῆς
 τῶν νεκρῶν ἀναιρέσεως, ἀμφοτέροι τοὺς ἰδίους ἔθα-
 ψαν. Ἐπαμινώνδας δ' ἔτι ζῶν εἰς τὴν παρεμβολὴν
 ἀτηνέχθη, καὶ τῶν συγκληθέντων ἰατρῶν ἀποφρα-

μένων, ὅτι πάντως, ὅταν ἐκ τοῦ θώρακος ἐξαιρεθῇ τὸ δόρυ, συμβήσεται καὶ τὸν θάνατον ἐπακολουθήσαι, εὐψυχοτιάτην τοῦ βίου καταστροφὴν ἐποιήσατο. πρῶτον μὲν γὰρ τὸν ὑπασπιστὴν προσκαλεσάμενος, ἐπηρώτησεν εἰ διασέσωκε τὴν ἄσπίδα; τοῦ δὲ φησαντος, καὶ θέντος αὐτὴν πρὸ τῆς δόρατος, πάλιν ἐπηρώτησε πότεροι νενικήκασιν; ἀποφαινομένου δὲ τοῦ παιδὸς ὅτι Βοιωτοὶ νενικήκασιν, ὦρα, φησὶν, ἐστὶ τελευτῆν· καὶ προσέταξεν ἐκσπίσαι τὸ δόρυ. ἀναβοησάντων δὲ τῶν παρόντων φίλων, καὶ τις εἰπόντος ὅτι τελευτῆς ἄτεκνος, Ἐπαμινώνδα, καὶ δακρύσαντος, μὰ Δία μὲν, φησὶν, ἀλλὰ καταλείπω δύο θυγατέρας, τὴν τε ἐν Λεύκτροις νίκην καὶ τὴν ἐν Μαντινείᾳ. καὶ τοῦ δόρατος ἐξαιρεθέντος, ἄνευ πάσης ταραχῆς ἐξέπνευσεν.

Encomium Epaminondae.

88. Ἡμεῖς δ' εἰωθότες ταῖς τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν τελευταῖς ἐπιλέγειν τὸν ἴδιον ἔπαινον, οὐδαμῶς ἄρμότερον ἡγοῦμεθα παραδραμεῖν ἀνδρὸς τηλικούτου τὴν τελευτὴν ἀνεπισήμαντον. δοκεῖ γάρ μοι μὴ μόνον τοὺς καθ' ἑαυτὸν ὑπερβαλεῖν ἐν τῇ στρατηγικῇ συνέσει καὶ ἐμπειρίᾳ, πρὸς δὲ τούτοις, ἐπιεικείᾳ τε καὶ μεγαλοψυχίᾳ. κατὰ μὲν γὰρ τὴν ἡλικίαν τὴν τούτου γεγόνασιν ἄνδρες ἐπιφανεῖς, Πελοπίδας τε Θηβαῖος, καὶ Τιμόθεος, καὶ Κόνων, ἔτι δὲ Χαβρίσος τε καὶ Ἰακράτης, οἱ Ἀθηναῖοι· πρὸς δὲ τούτοις, Ἀγρησίλαος ὁ Σπαρτιάτης, βραχὺ τοῖς χρόνοις πρότερον· ἐν δὲ τοῖς πρὸ τούτου χρόνοις, ἐπὶ τῶν Μηδικῶν τε καὶ Περσικῶν καιρῶν, Σόλων καὶ Θεμιστο-

κλήης καὶ Μιλτιάδης, ἔτι δὲ Κίμων καὶ Μυρωνίδης καὶ Περικλῆς, καὶ τινες ἕτεροι παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις· κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν, Γέλων ὁ Δεινομένους, καὶ τινες ἕτεροι. ἀλλ' ὁμως εἴ τις συγκρίνειε τὰς τούτων ἀρετὰς τῇ Ἐπαμινώνδου στρατηγίᾳ τε καὶ δόξῃ, πολὺ ἂν προέχουσαν εὖροι τὴν περὶ τὸν Ἐπαμινώνδαν ἀρετὴν. παρὰ μὲν γὰρ ἐκάστωι τῶν ἄλλων ἐν ἂν εὖροι προτέρημα τῆς δόξης, παρὰ δὲ τούτῳ πάσας τὰς ἀρετὰς ἠθροισμένας. καὶ γὰρ ῥώμῃ σώματος, καὶ λόγου δεινότητι, πρὸς δὲ τούτοις, ψυχῆς λαμπρότητι καὶ μισαργυρία καὶ ἐπιεικείᾳ, καὶ τὸ μένιστον, ἀνδρεία καὶ στρατηγικῇ συνέσει πολὺ διήνεγκε πάντων. τοιγαροῦν ἢ πατὴρ αὐτοῦ ζῶντος μὲν ἐκτήσατο τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος, τελευτήσαντος δὲ ταύτης ἐστερήθη, καὶ τῆς ἐπὶ τὸ χεῖρον αἰὲ μεταβολῆς ἐπειράθη, καὶ πέρας, διὰ τὴν ἀφροσύνην τῶν ἡγουμένων, ἀνδραποδισμοῦ καὶ κατασκαφῆς ἔλαβε πείραν. Ἐπαμινώνδας μὲν οὖν παρὰ πᾶσι περιβόητον ἔχων τὴν ἀρετὴν, τοιαύτης ἔτιυχε καταστροφῆς τοῦ βίου.

Pax convenit inter Graecos, adiuncto societatis foedere, quo salii abstinuerunt Lacedaemonii. Adiecta notitia historicorum, quorum opera hoc anno desinunt.

89. Οἱ δ' Ἕλληνες μετὰ τὴν μάχην, ἀμφισβητουμένην ἔχοντες τὴν νίκην, καὶ ταῖς ἀνδραγαθίαις ἐφάμιλλοι καθεσιῶτες, ἔτι δὲ τῇ συνεχείᾳ τῶν κινδύνων καταπονούμενοι, διελύσαντο πρὸς ἀλλήλους. συνθέμενοι δὲ κοινὴν εἰρήνην καὶ συμμαχίαν, κατέταττον ἐν τῇ συμμαχίᾳ καὶ τοὺς Μεσσηνίους. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, διὰ τὴν πρὸς τούτους ἀκατάλ-

λακτιον ἄλλοτριότητα, τῶν σπονδῶν οὐ προείλοντο κοινωεῖν διὰ τοὺς Μεσσηνίους, καὶ μόνοι τῶν Ἑλλήνων ὑπῆρχον ἔκσπονδοι. τῶν δὲ συγγραφέων Ξενοφῶν μὲν ὁ Ἀθηναῖος τὴν τῶν Ἑλλήνων σύνταξιν εἰς τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν κατέστρεφεν ἐπὶ τὴν Ἐπιμινῶνδου τελευτὴν· Ἀναξιμένης δὲ ὁ Λαμψακητὸς τὴν πρώτην τῶν Ἑλληνικῶν ἀνέγραψεν, ἀρχάμετος ἀπὸ θρογορίας καὶ ἀπὸ τοῦ πρώτου γένους τῶν ἀνθρώπων, κατέστρεφε δ' εἰς τὴν ἐν Μαντινείᾳ μάχην, καὶ τὴν Ἐπιμινῶνδου τελευτὴν. περιέλαβε δὲ πάσας σχεδὸν τὰς τε τῶν Ἑλλήνων καὶ Βαρβάρων πράξεις ἐν βίβλοις δώδεκα. Φίλιππος δὲ τὰ περὶ Διονύσιον τὸν νεώτερον ἔδε κατέστρεφε, διελθὼν ἔτη πέντε ἐν βίβλοις δυσίν.

Olymp. CIV, 3. Bellum post haec gravissimum in Artaxerxes R. oritur, quod movent plures simul, Graeci in Asia, Satrapae rebelles, Tachos rex Aegyptiorum, celt.

90. Ἐπ' ὄρχοντος δ' Ἀθήνησι Μόλωνος, ἐν Ρώμῃ κατεστάθησαν ἕπατοι, Λεύκιος Γενούκιος, καὶ Κόϊντος Σερούλιος. ἐπὶ δὲ τούτων, οἱ τὴν παράλιον οἰκοῦντες τῆς Ἀσίας ἀπέστησαν ἀπὸ Περσῶν, καὶ τινες τῶν σατραπῶν καὶ στρατηγῶν ἐπαναστάτες, πόλεμον ἐξήνεγκαν πρὸς Ἀρταξέρξην. ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ Ταχὸς ὁ βασιλεὺς τῶν Αἰγυπτίων, κρίνας πολεμεῖν τοῖς Πέρσαις, ταῦς τε κατεσκεύασε καὶ πεζικὰς δυνάμεις ἤθροισε. πολλοὺς δὲ ξηρολογήσας ἐκ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων, ἔπεισε καὶ Λακεδαιμονίους συμμαχεῖν. οἱ γὰρ Σπαρτιάται πρὸς Ἀρταξέρξην ἄλλοτριῶς εἶχον, διὰ τὸ τοὺς Μεσσηνίους ὁμοίως τοῖς ἄλλοις Ἑλλήσιν ὑπὸ τοῦ βασιλέως εἰς

τὴν κοινὴν εἰρήνην κατατετάχθαι. τηλικαύτης δὲ συνδρομῆς κατὰ τῶν Περσῶν γενομένης, καὶ ὁ βασιλεὺς παρεσκευάζετο τὰ πρὸς τὸν πόλεμον. ὑπὸ γὰρ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἔδει πρὸς τε τὸν τῶν Αἰγυπτίων βασιλεία πολεμεῖν, καὶ πρὸς τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλληνίδας πόλεις, καὶ Λακεδαιμονίους, καὶ τοὺς τούτων συμμάχους σατράπας καὶ στρατηγούς, τοὺς ἄρχοντας μὲν τῶν παραθαλατιῶν τόπων, συντεθειμένους δὲ κοινοπραγίαν. ὧν ἦσαν ἐπιφανέστατοι, Ἀριοβαρζάνης μὲν ὁ τῆς Φρυγίας σατράπης, ὃς καὶ Μιθριδάτου τελευτήσαντος τῆς τούτου βασιλείας κεκυριευκῶς ἦν, Μανσωλὸς δὲ, Καρίας δυναστεύων, καὶ πολλῶν ἐρυμάτων καὶ πόλεων ἀξιολόγων κυριεύων, ὧν ἑστίαν καὶ μητρόπολιν συνέβαινε εἶναι τὴν Ἀλικαρνασσὸν, ἔχουσαν ἀκρόπολιν ἀξιόλογον καὶ τὰ τῆς Καρίας βασιλεία· πρὸς δὲ τούτοις, Ὀρόντης μὲν τῶν τῆς Μυσίας σατράπης, Αὐτοφραδάτης δὲ Λυδίας. τῶν δ' Ἰώνων Λυκιοί τε καὶ Πισίδαι καὶ Παμφύλιοι καὶ Κίλικες, ἔτι δὲ καὶ Σύροι καὶ Φοίνικες, καὶ σχεδὸν πάντες οἱ παραθαλάσσιοι. τηλικαύτης δ' οὔσης ἀποστάσεως, τὸ μὲν ἡμῖσιν τῶν προσόδων τῷ βασιλεῖ κατελέλυτο, τὸ δὲ λοιπὸν οὐχ ἱκανὸν ἦν εἰς τὰς τοῦ πολέμου χρείας.

Qui a rege defecerant, belli summam Orontae committunt. Hic, acceptis pecuniis, eosdem regi prodit. Aliud proditionis exemplum Mithrobarzanis in Datamem, qui a rege defecerat, et quomodo eadem a Datame elusa fuerit.

91. Οἱ δ' ἀφειστηκότες τοῦ βασιλέως ἐπὶ τὴν τῶν ὅλων διοίκησιν ἔλλοντο στρατηγὸν Ὀρόντην. οὗτος δὲ παραλαβὼν τὴν ἡγεμονίαν, καὶ χρήματα πρὸς

Ξενολογίαν, δισμυρίοις στρατιώταις ἐνιαύσιον μισθὸν, ἐγένετο προδότης τῶν πιστευσάντων. ὑπολαβὼν γὰρ παρὰ τοῦ βασιλέως δωρεῶν τε μεγάλων τεύξεσθαι, καὶ τῆς παραθυλασσοῦ πάσης παραλήψισθαι τὴν σατραπείαν, ἐὰν ἐγχειρίσῃ τοῖς Πέρσαις τοὺς ἀφεστηκότας, πρῶτον μὲν τοὺς κομίσαντας τὰ χρήματα συνέλαβε, καὶ πρὸς τὸν Ἀρτιάβαζον ἀπέστειλε· μετὰ δὲ ταῦτα πολλὰς τῶν πόλεων καὶ τοὺς ξενολογηθέντας στρατιώτας τοῖς ὑπὸ τοῦ βασιλέως πεμφθεῖσιν ἡγεμόσι παρέδωκεν. ὁμοίως δὲ τούτῳ καὶ κατὰ τὴν Καππαδοκίαν ἐγένετο προδοσία, καθ' ἣν ἰδιόν τι καὶ παράδοξον συνέβη γενέσθαι. Ἀρτιάβαζου γὰρ τοῦ βασιλέως στρατηγοῦ μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἐμβαλόντος εἰς τὴν Καππαδοκίαν, ὁ μὲν ταύτης τῆς χώρας σατραπὴς Λαυτίμης ἀντεστρατοπέδευσεν αὐτῷ, πολλοὺς μὲν ἰππεῖς ἠθροικῶς, δισμυρίους δὲ πεζοὺς μισθοφόρους ἔχων αὐτῷ συστρατεῖοντας. ὁ δὲ κηδεστὴς τοῦ Λαυτίμου, τῶν ἰππέων ἀφηγούμενος, χάριν βοιλόμενος καταθέσθαι, καὶ τῆς ἰδίας σωτηρίας ἅμα προισοῦμενος, ἀποστάς νυκτὸς μετὰ τῶν ἰππέων, ἀπήλαυνε πρὸς τοὺς πολεμίους, συντεθειμένος πρὸς Ἀρτιάβαζον τῇ πρότερον ἡμέρᾳ περὶ τῆς προδοσίας. Λαυτίμης δὲ, παρακαλέσας τοὺς μισθοφόρους καὶ δωρεὰς ὑποσχόμενος, ἀνέξενε πρὸς τοὺς ἀφεστηκότας. καταλαβὼν δ' αὐτοὺς ἤδη συνάπτοντας τοῖς πολεμίοις, καὶ αὐτὸς προσπεσὼν ἅμα τοῖς περὶ τὸν Ἀρτιάβαζον καὶ τοῖς ἰππεῦσιν, ἔκτεινε τοὺς εἰς χεῖρας ἐρχομένους. ὁ δ' Ἀρτιάβαζος, τὸ μὲν πρῶτον τὸ ἀληθὲς ἀγνοῶν, ὑπολαβὼν δὲ τὸν ἀποστάτην

τοῦ Δατιάμου πρῶτον πάλιν προδοσίαν ποιῆσθαι παρήγγειλε τοῖς ἰδίοις κτείνειν τοὺς προσιόντας ἰππεῖς. ὁ δὲ Μιθροβαρζάνης ἐν μέσοις ἀποληφθεὶς καὶ τῶν μὲν ὡς προδότην ἀμυνομένων, τῶν δὲ ὡς πάλιν προδότην τιμωρουμένων, ἐν ἀπορίᾳ καθεστῆκει. τῆς δ' ἀπορίας οὐκ ἐώσης βουλευσασθαι πρὸς ἀλκὴν ἐτρέπετο, καὶ πρὸς ἀμφοτέρους διαμαχόμενος, πολὺν ἐποίει φόνον. τέλος δὲ, πλειόνων ἰμυρίων ἀναιρεθέντων, τοὺς ὑπολειφθέντας ὁ Δατιάμης τρεψάμενος, καὶ πολλοὺς φονεύσας, ἀνεκαλέσατο τῇ σάλπιγγι τοὺς διώκοντας στρατιώτας. τῶν δ' ἰππέων τῶν ὑπολειφθέντων οἱ μὲν πρὸς τὸν Δατιάμην ἀποχωρήσαντες, ἤξιον τυχεῖν συγγνώμης, οἱ δὲ λοιποὶ τὴν ἡσυχίαν ἤγον, οὐκ ἔχοντες ὅποι τράπωνται· καὶ τέλος, εἰς πεντακοσίους ὄντες, κυκλωθέντες ὑπὸ Δατιάμου, κατηκοντίσθησαν. Δατιάμης μὲν οὖν καὶ πρότερον ἐπὶ στρατηγίᾳ θαυμαζόμενος, πολλῶν τε μᾶλλον ἔσχε περιβόητον τὴν τε ἰσχυρίαν καὶ τὴν ἐν τῷ στρατηγεῖν σύνεσιν. ὁ δὲ βουσιλεὺς Ἀρταξέρξης, πυθόμενος τὴν στρατηγίαν τοῦ Δατιάμου, καὶ σπεύδων ἄρυσθαι τοῦτον, δι' ἐπιβουλῆς αὐτὸν ἐδολοφόνησεν.

Alius proditor Rheomithres nova proditorum proditione cum rege in gratiam redit. Interea Tachos, rex Aegypti, cum ad bellum contra Persas gerendum profectus esset, proditione eius, cui regnum administrandum mandaverat, regno exiit. Ita deceptus ad Artaxerxem hostem confugit, a quo belli contra Aegyptios gerendi dux constituitur.

92. Ἄμα δὲ τούτοις πραιτομένοις, Ῥεωμίθρης ὑπὸ τῶν ἀποστατῶν πεμφθεὶς εἰς Αἴγυπτον πρὸς Ταχῶ τὸν βασιλέα, καὶ λαβὼν ἀργυρίου μὲν τάλαντι

πειτακόσια, ταῦς δὲ μακρὰς πεντήκοντα, κατέπλευσε
 τῆς Ἀσίας εἰς τὰς ὀνομαζομένας Λεύκας. εἰς δὲ ταύ-
 την τὴν πόλιν μεταπεμφόμενος πολλοὺς τῶν ἀφειστη-
 κότων ἡγεμόνας, τούτους μὲν συλλαβῶν καὶ δῖσας
 ἀνέπεμψε πρὸς Ἀρταξέρξην, αὐτὸς δὲ ἀποστάτης γε-
 γόμενος, ταῖς ἐκ τῆς προδοσίας δωρεαῖς διελύσατο
 τὰ πρὸς τὸν βασιλέα. κατὰ δὲ τὴν Αἴγυπτον Ταχῦς
 ὁ βασιλεὺς, κατασκευασάμενος τὰ πρὸς τὸν πόλεμον,
 διακοσίας μὲν τριήρεις εἶχε πολυτελεῶς κεκοσμημένας,
 μισθοφόρους δ' ἐπιλέκτους ἐκ τῆς Ἑλλάδος μυρίους·
 χωρὶς δὲ τούτων πεζοὺς στρατιώτας Αἴγυπτίους ὀκτα-
 κισμυρίους· καὶ τῶν μὲν μισθοφόρων τὴν ἡγεμονίαν
 παρέδωκεν Ἀγησιλάῳ τῷ Σπαρτιάτῃ, ἀπεσταλμένῳ
 μὲν ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐπὶ συμμαχίαν μεθ' ὀπλι-
 τῶν χιλίων, δυναμένῳ δ' ἡγεῖσθαι στρατιωτῶν, καὶ
 δι' ἀνδρείαν καὶ στρατηγικὴν σύνεσιν τεθραυμα-
 σμένῳ. τοῦ δὲ ναυτικοῦ τὴν στρατηγίαν ἐτεχείρισε
 Χαβρία τῷ Ἀθηναίῳ, δημοσίᾳ μὲν ὑπὸ τῆς πατρί-
 δος οὐκ ἀπεσταλμένῳ, ἰδίᾳ δὲ ὑπὸ τοῦ βασιλέως συ-
 στρατεύειν πεπεισμένῳ. αὐτὸς δὲ τῶν Αἴγυπτίων
 ἔχων ἅπασαν τὴν ἡγεμονίαν, καὶ στρατηγὸς ὢν ὑπί-
 σης τῆς ἡγεμονίας, Ἀγησιλάῳ μὲν, συμβουλευσάτι
 μένειν ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου, καὶ διὰ τῶν στρατηγῶν
 τὸν πόλεμον διοικεῖν, οὐ προσέσχε, καλῶς συμβου-
 λεύοντι. τῆς γὰρ δυνάμειος προελθούσης πορρόωτεροι,
 καὶ περὶ Φοινίκην καταστρατοπεδευούσης, ὁ καθε-
 σταμένος ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου στρατηγὸς ἀπέστη ἀπὸ
 τοῦ βασιλέως. διαπεμφόμενος δὲ πρὸς τὸν υἱὸν Νε-
 κτανεβὸν, καὶ πείσας ἀντέχεσθαι τῆς ἐν Αἰγύπτῳ βα-

σιλείας, μέγαν πόλεμον ἐξέκαυσεν. ὁ γὰρ Νεκταν
βῶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως τεταγμένος ἡγεμῶν τῶν
Αἰγύπτου στρατιωτῶν, καὶ πεμφθεὶς ἀπὸ τῆς Φο
νίκης πολιορκεῖν τὰς ἐν τῇ Συρίᾳ πόλεις, συγκάτα
νος γενόμενος ταῖς τοῦ πατρὸς ἐπιβολαῖς, τοὺς μὲ
ἡγεμόνας δωρεαῖς, τοὺς δὲ στρατιώτας ἐπαγγελίαι
προτρειψάμενος, ἔπεισε συναγωνιστὰς γενέσθαι. τέλος
δὲ καταληφθείσης ὑπὸ τῶν ἀπουσιστῶν τῆς Αἰγύ
πτου, ὁ μὲν Ταχῶς καταπλαγεὶς ἐτόλμησε διὰ τῆ
Ἀραβίας ἀναβῆναι πρὸς τὸν βασιλεῖα, καὶ συγγνώ
μην ἡξίου δοῦναι περὶ τῶν ἡμαρτημένων· ὁ δὲ Ἀρ
ταξέρξης οὐ μόνον αὐτὸν ἀπέλυσε τῶν ἐγκλημάτων
ἀλλὰ καὶ στρατηγὸν ἀπέδειξε τοῦ πρὸς Αἰγυπτίου
πολέμου.

Sed brevi Artaxerxes moritur, cui Ochus succedit. Quo facte
Tachos ad Agesilaum rediisse, huiusque virtute et prudentia re-
gnum recuperasse dicitur. Agesilaus, acceptis magnis muneribus
in reditu in patriam vita defungitur.

93. Μετ' ὀλίγον δὲ ὁ μὲν βασιλεὺς τῶν Περσῶν
ἔτελεύτησεν, ἄρξας ἔτη τρία πρὸς τοῖς τετραράκοντα·
τὴν δὲ βασιλείαν διεδεξατο Ὀχος, ὁ μετονομασθεὶς
Ἀρταξέρξης, καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη τρία πρὸς τοῖς εἴ-
κοσι. τοῦ γὰρ Ἀρταξέρξου καλῶς βεβασιλευκότος,
καὶ γενομένου παντελῶς εἰρημικοῦ καὶ ἐπιτυχοῦς,
τοὺς μετὰ τοῦτον βασιλεύοντας μειωόμεζον, καὶ
τὴν τούτου προσηγορίαν ἔχειν προσέταττον. τοῦ δὲ
βασιλέως Ταχῶ ἐπανελθόντος πρὸς τοὺς περὶ τὸν
Ἀγησίλαον, Νεκτανεβῶς ἠθροικῶς στρατιώτας πλείους
τῶν δέκα μυριάδων, ἤκεν ἐπὶ τὸν Ταχῶ, καὶ προσ-
καλεῖτο περὶ τῆς βασιλείας διαγωνίσασθαι. ὁ μὲν

οὖν Ἀγησίλαος, ὄρῳν τὸν βασιλέα καταπεπληγμένον,
 καὶ μὴ τολμῶντα διακινδυνεύειν, παρεκάλει θαρσύνειν.
 τῆς γὰρ νίκης τυγχάνειν οὐ τοὺς κατὰ τὸ πλῆθος
 προέχοντας, ἀλλὰ τοὺς κατὰ τὰς ἀνδραγαθίας πρω-
 κεύοντας. οὐ προέχοντος δ' αὐτοῦ, συνηναγκίσθη
 μετ' αὐτοῦ ποιήσασθαι τὴν ἀναχώρησιν εἰς τινα πό-
 λιν εὐμεγέθη. οἱ δ' Αἰγύπτιοι τὸ πρῶτον ἐπολιόρ-
 κουν τοὺς συγκεκλεισμένους· ἐπεὶ δὲ πολλοὺς ἐν ταῖς
 τειχομαχίαις ἀπέβαλον, τείχει καὶ τάφρῳ περιελάμ-
 βανον τὴν πόλιν. ταχὺ δὲ τῶν ἔργων συντελουμένων
 διὰ τὴν πολυχειρίαν, καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἕξαιταλω-
 θέντων, ὁ μὲν Ταχῶς ἀτέγνω τὴν σωτηρίαν· ὁ δὲ
 Ἀγησίλαος, παρακαλέσας τοὺς στρατιώτας καὶ νυ-
 κτὸς ἐπιθέμενος τοῖς πολεμίοις, διέσωσεν ἅπαντας
 τοὺς στρατιώτας ἀνελπίστως. ἐπιδιωζάντων δὲ τῶν
 Αἰγυπτίων, καὶ τῶν τόπων ὄντων πεδινῶν, οἱ μὲν
 Αἰγύπτιοι διέλαβον τῷ πλήθει κεκυκλῶσθαι τοὺς
 πολεμίους, καὶ πάντας ἄρδην ἀναιρήσειν· ὁ δὲ Ἀγη-
 σίλαος, καταλαβόμενος τόπον, ὃς εἶχεν ἐξ ἑκατέρου
 μέρους διώρυγα ποταμοῦ χειροποίητον, ὑπέμενε τὴν
 τῶν πολεμίων ἔφοδον. ἐκτάξας δὲ τὴν δύναμιν οἰ-
 κείως τοῖς τόποις, καὶ τοῖς τοῦ ποταμοῦ ὀρείθροις
 ὀχυρώσας τὴν στρατιάν, συνῆψε μάχην. τοῦ δὲ πλῆ-
 θους τοῖς Αἰγυπτίοις ἀχρήστου γενομένου, ταῖς ἄρε-
 ταῖς προέχοντες οἱ Ἕλληνες, πολλοὺς μὲν ἀπέκτειναν
 τῶν Αἰγυπτίων, τοὺς δὲ λοιποὺς φεύγειν ἠνάγκα-
 σαν. μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν Ταχῶς ὄραδίως ἀνεκτῆ-
 σατο τὴν κατ' Αἴγυπτον βασιλείαν, ὁ δ' Ἀγησίλαος,
 ὡς μόνος κατωρθωκὸς τὴν βασιλείαν, ἐτιμήθη προσ-

ηκούσαις δωρεαῖς. ἐπανιών δὲ εἰς τὴν πατρίδα διὰ Κυρήνης, ἐτελεύτησε, καὶ τοῦ σώματος ἐν μέλιτι κομισθέντος εἰς τὴν Σπάρτην, ἔτυχε τῆς βασιλικῆς ταφῆς τε καὶ τιμῆς. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἀσίαν μέχρι τούτων προέβη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν.

Inter Arcades, ob cives e Megalopoli in antiqua oppida migrantes, novi tumultus orti. Hos Athenienses, misso Pammene cum exercitu, composuerunt. Adiicitur notitia Athanae, historici Syracusii.

94. Κατὰ δὲ τὴν Πελοπόννησον, τοῖς Ἀρκίαις γενομένης εἰρήνης κοινῆς μετὰ τὴν ἐν Μαντινείᾳ μάχην, ἐνιαυτὸν μόνον ἐμμείναντες τοῖς ὄρκοις, πάλιν κατέστησαν τὸν πόλεμον. ἐν μὲν γὰρ τοῖς ὄρκοις ἦν γεγραμμένον ἐκάστους εἰς τὴν ἑαυτῶν ἀπιέναι πατρίδα μετὰ τὴν μάχην· εἰς δὲ τὴν Μεγάλην πόλιν ὑπῆρχον αἱ περιοικοῦσαι πόλεις μετωκισμέναι, καὶ δυσχερῶς φέρουσαι τὴν ἐκ τῆς πατρίδος μετὰστασιν. διόπερ αὐτῶν ἐπανελθόντων εἰς τὰς προγεγενημένας πόλεις, οἱ Μεγαλοπολίται συνηγάγκασον ἐκλιπεῖν τὰς πατρίδας. διὰ δὲ ταύτην τὴν αἰτίαν γενομένης διαφορᾶς, οἱ μὲν ἐκ τῶν πολισμάτων ἠξίουσαν αὐτοῖς βοηθεῖν Μαντινεῖς, καὶ τῶν ἄλλων Ἀρκάδων, ἔτι δὲ Ἡλείους, καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς μετεσχηκότας τοῖς Μαντινεῦσι συμμαχίας· οἱ δὲ Μεγαλοπολίται τοὺς Ἀθηναίους παρεκάλουν συμμαχεῖν. οἷς ἀπέστειλαν συντόμως ὀπίσθας μὲν τρισχιλίους, ἰππεῖς δὲ τριακοσίους, ὧν τὴν στρατηγίαν εἶχε Παμμένης. οὗτος δὲ παρελθὼν εἰς Μεγάλην πόλιν, καὶ τῶν πολισμάτων ἃ μὲν ἐκπορθήσας, ἃ δὲ καταπληξάμενος, συνηγάγκασεν εἰς τὴν Μεγάλην πόλιν μετοικῆσαι. καὶ

τὰ μὲν περὶ τὸν συνοικισμὸν τῶν πόλεων, ἐπὶ τοσοῦτο ταραχῆς ἐλθόντα, ἔτυχεν ἐνδεχομένης καταστολῆς. τῶν δὲ συγγραφέων Ἀθήνας ὁ Συρακούσιος, τῶν περὶ Δίωνα πράξεων ἐντεῦθεν ἄρξάμενος, ἔγραψε μὲν βίβλους τρισκαίδεκα, προσανέλαβε δὲ τὸν ἄγραφον χρόνον ἐτῶν ἐπτὰ, ἀπὸ τῆς Φιλίστου συντάξεως ἐν μιᾷ βίβλῳ· καὶ διελθὼν τὰς πράξεις ἐν κεφαλαίοις, συνεχῆ τὴν ἱστορίαν ἐποίησεν.

Olymp. CIV, 4. Alexander Pheræus incursiones facit in Cyclades insulas, ipsosque Athenienses, duce Leosthene in Peperatho ins. relictos, infestat et damnis afficit. Leostheneus ob rem male gestam capitis damnatur: mittitur pro eo Chærea, priore peior. Dionysiodorus et Anaxis historici. Iam Diodorus transitum parat ad proximum librum.

95. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Νικοφῆμου, τὴν ὑπατικὴν ἀρχὴν ἐν Ῥώμῃ διέλαβε Γαῖος Σουλπίκιος καὶ Γαῖος Λικίνιος. ἐπὶ δὲ τούτων, Ἀλέξανδρος μὲν ὁ Φερῶν τύραννος, ληστρίδας ταῦς ἐκπέμψας ἐπὶ τὰς Κυκλάδας νήσους, τινὰς μὲν ἐκπολιορκήσας, πολλῶν σωμάτων ἐκυρίευσεν, τὰς δὲ τὴν Πεπάρηθον ἀποβιβάσας μισθοφόρους στρατιώτας, ἐπολιόρκει τὴν πόλιν. Ἀθηναίων δὲ βοηθησάντων τοῖς Πεπαρηθίοις, καὶ στρατηγὸν Λεωσθένην ἀπολιπόντων, ἐπέθετο τοῖς Ἀθηναίοις. ἐτύχχανον δ' οἷτοι παραφυλάττοντες τοὺς ἐν τῷ Πανόρμῳ διατρίβοντας τῶν Ἀλεξάνδρου στρατιωτῶν. ἀπροσδοκῆτως δὲ ἐπιθεμένων τῶν τοῦ δευτάστου, παράδοξος εὐημερία περὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἐγένετο οὐ μόνον γὰρ τοὺς ἀπεσταλμένους ἐν τῷ Πανόρμῳ διέσωσεν ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων, ἀλλὰ καὶ τριήρεις μὲν Ἀττικὰς πέντε, μίαν δὲ Πεπαρηθίαν εἶλε, καὶ σωμάτων ἐκυρίευσεν

ἑξακοσίων. οἱ δ' Ἀθηναῖοι παροξυνθέντες, τοῦ μὲν
 Λεωσθένους ὡς προδότου θάνατον κατέγνωσαν, καὶ
 τὴν οὐσίαν ἐδήμευσαν, ἐλόμενοι δὲ στρατηγὸν Χάρ-
 ρητα, καὶ ναυτικὴν δύναμιν δόντες, ἐξέπεμψαν. οὗ-
 τος δὲ τοὺς μὲν πολεμίους εὐλαβοῦμενος, τοὺς δὲ
 συμμάχους ἀδικῶν διετέλει. καταπλεύσας γὰρ εἰς
 Κέρκυραν, συμμαχίδα πόλιν, στάσεις ἐν αὐτῇ μεγά-
 λας ἐκίνησεν, ἐξ ὧν συνέπεσε γενέσθαι σφαγὰς πολ-
 λὰς καὶ ἀρπαγὰς, δι' ἃς συνέβη τὸν δῆμον τῶν Ἀθη-
 ναίων διαβληθῆναι παρὰ τοῖς συμμάχοις. ὁ μὲν οὖν
 Χάρης, καὶ ἕτερα τοιαῦτα παρανομῶν, ἀγαθὸν μὲν
 οὐδὲν διεπράξατο, τῇ δὲ πατρίδι διαβολὰς. τῶν δὲ
 συγγραφέων Διονυσιόδωρος καὶ Ἄναξις οἱ Βοιωτοὶ
 τὴν τῶν Ἑλληνικῶν ἱστορίαν εἰς τοῦτον τὸν ἐνιαυ-
 τὸν κατεστρόφασιν τὰς συντάξεις· ἡμεῖς δὲ τὰς πρό
 Φιλίππου τοῦ βασιλέως πράξεις διεληλυθότες, ταύ-
 την μὲν τὴν βίβλον κατὰ τὴν ἐν ἀρχῇ πρόθεσιν αὐ-
 τοῦ παραγράφομεν· τὴν δ' ἐχομένην ἀπὸ τῆς Φι-
 λίππου παραλήψεως τῆς βασιλείας ἀρξάμενοι, πάσας
 διεξιμέν τὰς τοῦ βασιλέως τούτου πράξεις μέχρι τῆς
 τελευτῆς, συμπεριλαμβάνοντες καὶ τὰς ἄλλας τὰς γε-
 γενημένας ἐν τοῖς γνωριζομένοις μέρεσιν τῆς οἰκουμένης.

Τ Α Δ Ε Ε Ν Ε Σ Τ Ι Ν

Ε Ν Τ Η Ι Ε Κ Κ Α Ι Δ Ε Κ Α Τ Η Ι

Τ Ω Ν Δ Ι Ο Δ Ω Ρ Ο Υ Β Ι Β Λ Ω Ν

Ως Φίλιππος ὁ Ἀμύντου παρέλαβε τὴν τῶν Μακεδόνων βασιλείαν.

Ως Ἀργαῖον ἀντιποιοῦμενον τῆς βυσιλείας ἐνίκησεν.

Ως Ἰλλυριοὺς καὶ Παίσιας καταπολεμήσας, ἐκτίησατο τὴν προγονικὴν ἀρχήν.

Περὶ τῆς ἀκινδρίας τοῦ νεωτέρου Διονυσίου, καὶ τῆς Δίωτος φυγῆς.

Ως Δίων, ἐλευθερώσας τοὺς Συρακουσίους, Διονύσιον κατεπολέμησεν.

Ως ἐκπεσὼν ἐκ τῆς πατρίδος, πάλιν ἀνεκτίησατο τὰς Συρακούσας.

Κτίσις Ταυρομενίου κατὰ τὴν Σικελίαν.

Τὰ πραχθέντα κατὰ τὴν Εὐβοίαν καὶ κατὰ τὸν οὐμμαχικὸν πόλεμον.

Πολιορκία Ἀμφιπόλεως ὑπὸ Φιλίππου, καὶ ἄλλωσις.

Ως Φίλιππος, τοὺς Πυθναίους ἐξανδραποδισάμενος, τὰ χρυσία μέταλλα κατεσκεύασεν.

Κατάλυσις τοῦ συμμαχικοῦ πολέμου.

Συνδρομὴ τριῶν βασιλέων ἐπὶ Φίλιππον.

Ὡς Φιλόμηλος ὁ Φωκεὺς, τοὺς Δελφοὺς καὶ τὸ μαντεῖον καταλαβόμενος, τὸν ἱερὸν πόλεμον ἐξέκαυσε.

Περὶ τῆς ἐξ ἀρχῆς εὐρέσεως τοῦ μαντείου.

Φιλομήλου τοῦ Φωκέως ἥτις καὶ θάνατος.

Ονομάρχου παράληψις τῆς ἀρχῆς, καὶ παρασκευὴ πρὸς πόλεμον.

Ὡς Βοιωτοὶ Ἀρταβάζῳ βοηθήσαντες, ἐνίκησαν τοὺς βασιλέως σατραπας.

Ὡς Ἀθηναῖοι Χερσόνησου κρατήσαντες, κατεκληρούχησαν αὐτήν.

Ὡς Φίλιππος Μεθώνην ἐλὼν κατέσκαψεν.

Ὡς Φίλιππος Φωκεῖς νικήσας ἐξεβάλεν ἐκ τῆς Θετυλίας.

Ὡς Ὀνόμαρχος ὁ Φωκεὺς Φίλιππον δυσὶ μάχαις νικήσας, εἰς τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ἤγαγεν.

Ὡς Ὀνόμαρχος, Βοιωτοὺς νικήσας, Κορώνειαν εἶλεν.

Ὡς Ὀνόμαρχος ἐν Θετυλίᾳ παραταξάμενος πρὸς Φίλιππον καὶ Θετυαλοὺς, ἠττήθη.

Ὡς αὐτὸς μὲν ἐκρεμάσθη, οἱ δ' ἄλλοι κατεποντίσθησαν ὡς ἱερόσυλοι.

Ὡς Φαῦλλος διαδεξάμενος τὴν ἀρχὴν πολλὰ τῶν ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν ἀναθημάτων κατέκοψεν.

Ὡς τὰς μισθοφορίας ἀναβιββάσας, ἤθροισε μισθοφόρων πλῆθος.

Ὡς τειταπεινωμένα τὰ τῶν Φωκέων πράγματα διωρθώσατο.

Ὡς χρήμασι διαφθείρων τὰς πόλεις καὶ τοὺς προε-

στηκότας αὐταῖς, πολλοὺς προσελάβετο συμμάχους.

Ὡς οἱ τῶν Φεραίων τύραννοι παραδόντες Φιλίππῳ τὰς Φεράς, Φωκέων ἐγένοντο σύμμαχοι.

Μάχη Φωκέων πρὸς Βοιωτοὺς περὶ Ὀρχομενὸν, καὶ ἦττα Φωκέων.

Ἄλλαι μάχαι τοῖς αὐτοῖς παρὰ τὸν Κηφιστὸν καὶ Κορώνειαν, καὶ νίκη Βοιωτῶν.

Ὡς Φάϋλλος στρατεύσας εἰς τὴν Λοκρίδα πολλὰς πόλεις ἐχειρώσατο.

Ὡς Φάϋλλος νόσω περιπεσὼν φθινάδι, τὸν βίον ἐπιπόνως κατέστρεψεν.

Ὡς Φάλαικος διαδεξάμενος τὴν ἀρχὴν καὶ ἀγεννῶς διοικῶν τὸν πόλεμον, ἐξέπεσεν.

Ὡς οἱ κατὰ τὴν Πελοπόννησον ἐστιασίασαν.

Ὡς Ἀρταξέρξης ὁ ἐπικληθεὶς Ὀχος ἀνεκτίησατο Αἴγυπτον καὶ Φοινίκην καὶ Κύπρον.

Ὡς Φίλιππος τὰς Χαλκιδικὰς πόλεις προσαγαγόμενος, τὴν ἐπισημοτάτην πόλιν κατέσκαψε.

Ζήτησις τῶν ἀναλωθέντων ἱερῶν χρημάτων, καὶ κόλασις τῶν νοσφισυμένων.

Ὡς οἱ καταφυγόντες εἰς τὸ ἱερόν τοῦ Ἀπόλλωνος Φωκεῖς, ὄντες πεντακόσιοι, παραδόξως ἅπαντες ὑπὸ πυρὸς διεφθάρησαν.

Ὡς ὁ Φωκικὸς πόλεμος κατελύθη.

Ὡς οἱ μετασχόντες τῆς ἱεροσυλίας τοῖς Φωκεῦσιν, ἅπαντες ὑπὸ θείας τιμῆς ἐνεργείας ἐκολάσθησαν.

Τιμολέοντος κατάπλους εἰς Σικελίαν, καὶ αἱ πράξεις
αὐτοῦ μέχρι τῆς τελευτῆς.

Περὶνθου καὶ Βυζαντίου πολιορκία ὑπὸ Φιλίππου.
Φιλίππου παράταξις πρὸς Ἀθηναίους ἐν Χαιρωνείᾳ,
καὶ ἦτα τῶν Ἀθηναίων.

Ὡς οἱ Ἕλληνες αὐτοκράτορα στρατηγὸν εἶλοντο Φί-
λιππον.

Ὡς Φίλιππος μίλλων διαβαίνειν εἰς τὴν Ἀσίαν ἀνη-
ρέθη.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ

ΤΟΥ ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ

ΒΙΒΛΟΣ ΕΚΚΑΙΔΕΚΑΤΗ.

Aevum Philippi, regis Macedonise. In prooemio Diodorus ea laudat opera historica, quae res gestas ab initio usque ad finem plena et continua narratione proponant. Proinde annuntiat, se in enarranda Philippi historia eandem methodum secuturum. Vitae huius regis praecipua capita, deinceps uberius explicanda, parva velut tabula indicantur.

ΕΝ πάσαις μὲν ταῖς ἱστορικαῖς πραγματείαις καθήκει τοὺς συγγραφεῖς περιλαμβάνειν ἐν ταῖς βίβλοις ἢ πόλεων ἢ βασιλέων πράξεις αὐτοτελεῖς, ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τοῦ τέλους. οὕτω γὰρ μάλιστα διαλαμβάνομεν τὴν ἱστορίαν εὐμνημόνευτον καὶ σαφῆ γενέσθαι τοῖς ἀναγινώσκουσιν. αἱ μὲν γὰρ ἡμιτελεῖς πράξεις, οὐκ ἔχουσαι συνεχῆς ταῖς ἀρχαῖς τὸ πέρας, μεσολαβοῦσι τὴν ἐπιθυμίαν τῶν φιλιαναγνωστούντων· αἱ δὲ τὸ τῆς διηγήσεως συνεχῆς περιλαμβάνουσαι μέχρι τῆς τελευτῆς ἀπηροτισμένην τὴν τῶν πράξεων ἔχουσαι ἀπαγγέλιαν. ὅταν δὲ ἡ φύσις αὐτῆ τῶν πρα-

χθέντων συνεργῆ τοῖς συγγραφεῦσι, τότε ἤδη παν-
 τελῶς οὐκ ἀποστατέον ταύτης τῆς προαιρέσεως. διό-
 περ καὶ ἡμεῖς παρόντες ἐπὶ τὰς Φιλίππου τοῦ Ἀμύν-
 του πράξεις, πειρασόμεθα τούτῳ τῷ βασιλεῖ τὰ πρα-
 χθέντα περιλαβεῖν ἐν ταύτῃ τῇ βίβλῳ. οὗτος γάρ
 εἴκοσι μὲν καὶ τέτταρα ἔτη τῶν Μακεδόνων ἐβασί-
 λευσεν, ἐλαχίσταις δὲ ἀφορμαῖς χρησάμενος, μεγί-
 στην τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπῃν δυναστειῶν κατεσκευά-
 σασε τὴν ἰδίαν βασιλείαν, καὶ παραλαβὼν τὴν Μακε-
 δονίαν δουλεύουσας Ἰλλυριοῖς, πολλῶν καὶ μεγάλων
 ἔθνῶν καὶ πόλεων κυρίαν ἐποίησε. διὰ δὲ τὴν ἰδίαν
 ἀρετὴν, τῆς μὲν Ἑλλάδος ἀπάσης παρέλαβε τὴν ἡγε-
 μονίαν, ἐκουσίως τῶν πόλεων ὑποτακτομένων· τοὺς
 δὲ τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερόν συλήσαντας καταπολεμήσας,
 καὶ τῇ μαντείῳ βοηθήσας, μετέσχε τοῦ συνεδρίου
 τῶν Ἀμφικτυόνων· καὶ διὰ τὴν εἰς τοὺς θεοὺς εὐ-
 σέβειαν ἔπαθλον ἔλαβε τὰς ψήφους τῶν κρατηθέν-
 των Φωκέων. Ἰλλυριοὺς δὲ καὶ Παίονας καὶ Θραῶ-
 κας καὶ Σκύθας καὶ πάντα τὰ πλησιόχωρα τούτοις
 ἔθνη καταπολεμήσας, τὴν Περσῶν βασιλείαν ἐπεβά-
 λετο καταλῦσαι· καὶ δυνάμεις μὲν εἰς τὴν Ἀσίαν δια-
 βιβάσας, τὰς Ἑλληνίδας πόλεις ἠλευθέρου· μεσολα-
 βηθεῖς δὲ ὑπὸ τῆς πεπωμένης, τηλικαύτας καὶ τοι-
 αύτας δυνάμεις ἀπέλιπεν, ὥστε τὸν υἱὸν Ἀλέξανδρον
 μὴ προσδεθῆναι συμμάχων εἰς τὴν κατάλυσιν τῆς
 Περσῶν ἡγεμονίας. καὶ ταῦτ' ἔπραξεν, οὐ διὰ τύ-
 χην, ἀλλὰ διὰ τὴν ἰδίαν ἀρετὴν. γέγονε γὰρ ὁ βα-
 σιλεὺς οὗτος ἀγχινοῖα στρατηγικῇ καὶ ἀνδρείᾳ καὶ
 λαμπρότητι ψυχῆς διαφέρων. ἵνα δὲ μὴ διὰ τοῦ

προοιμίῳ προλαμβάνωμεν αὐτοῦ τὰς πράξεις, ἐπὶ τὸ συνεχές τῆς ἱστορίας πορευσόμεθα, βραχέα τοῖς χρόνοις. προσαναδραμόντες.

Olymp. CV, 1. Philippi pueritia Thebis culta, ubi ebæcs tenebatur. Post patris Amyntæ fratrumque natu maiorum obitum, Philippus, custodia elapsus, regnum hostibus pressum, multisque acmulis appetitum, suscipere conatur.

2. Ἐπ' ἄρχοντος γὰρ Ἀθήνησι Καλλιμήδους, Ὀλυμπιάς μὲν ἕχθη πέμπτη πρὸς ταῖς ἑκατὸν, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον Πῶρος Κυρηναῖος. Ῥωμαῖοι δὲ κατέστησαν ὑπάτους, Γναῖον Γενούκιον, καὶ Λεύκιον Αἰμίλιον. ἐπὶ δὲ τούτων Φίλιππος ὁ Ἀμύντου υἱός, Ἀλεξάνδρου δὲ τοῦ Πέρσας καταπολεμήσαντος πατῆρος, παρέλαβε τὴν τῶν Μακεδόνων βασιλείαν, διὰ τοιαύτας αἰτίας. Ἀμύντου καταπολεμηθέντος ὑπὸ Ἰλλυριῶν, καὶ φόρους τοῖς κρατήσασι τελεῖν ἀναγκασθέντος, οἱ μὲν Ἰλλυριοὶ λαβόντες εἰς ὀμηρείαν Φίλιππον τὸν νεώτατον τῶν υἱῶν, παρέθεντο τοῖς Θηβαίοις. οὗτοι δὲ τῷ Ἐπαμινῶνδου πατρὶ παρέθεντο τὸν νεανίσκον, καὶ προσέταξαν ἅμα τηρεῖν ἐπιμελῶς τὴν παρακαταθήκην, καὶ προστατεῖν τῆς ἀγωγῆς καὶ παιδείας. τοῦ δ' Ἐπαμινῶνδου Πυθαγόρειον ἔχοντος φιλόσοφον ἐπιστάτην, συντροφόμενος ὁ Φίλιππος μετέσχεν ἐπὶ πλεῖον τῶν Πυθαγορείων λόγων. ἀμφοτέρων δὲ τῶν μαθητῶν προσενεγκαμένων φύσιν τε καὶ φιλοπονίαν, ὑπῆρξαν ἕκαστεροι διαφέροντες ἀρετῇ. ὧν Ἐπαμινῶνιδας μὲν μέγλους ἀγῶνας καὶ κινδύνοις ὑπομείνας, τῇ πατρίδι παρὰδόξως τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος περιέσθηκεν. ὁ δὲ Φίλιππος, ταῖς αὐταῖς ἀφορμαῖς χρησίμενος,

οὐκ ἀπελείφθη τῆς Ἐπαμινώνδου δόξης. μετὰ γὰρ τὴν Ἀμύντου τελευταίην, Ἀλέξανδρος ὁ πρεσβύτατος τῶν υἱῶν διεδέξατο τὴν ἀρχήν. τοῦτον δὲ Πτολεμαῖος ὁ Ἀλωρίτης δολοφονήσας παρέλαβε τὴν βασιλείαν· καὶ τοῦτον ὁμοίως Περδίκκας ἐπανελόμενος, ἐβασίλευσε. τούτου δὲ παρατάξει μεγάλη λειψθέντος ὑπὸ Ἰλλυριῶν, καὶ πεσόντος ἐπὶ τῆς χρείας, Φίλιππος ὁ ἀδελφός, διαδράς ἐκ τῆς ὀμηρείας, παρέλαβε τὴν βασιλείαν κακῶς διακειμένην. ἀνήρηντο μὲν γὰρ ἐν τῇ παρατάξει Μακεδόνων πλείους τῶν τετρακισχιλίων· οἱ δὲ λοιποὶ, καταπειληγμένοι τὰς τῶν Ἰλλυριῶν δυνάμεις, περίφοβοι καθειστήκεισαν, καὶ πρὸς τὸ διαπολεμεῖν ἀθύμως εἶχον. ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν, Πάιοι μὲν, πλησίον τῆς Μακεδονίας οἰκοῦντες, ἐπόρθουν τὴν χώραν, καταφρονοῦντες τῶν Μακεδόνων· Ἰλλυριοὶ δὲ μεγάλας δυνάμεις ἤθροίζον, καὶ στρατεύειν εἰς τὴν Μακεδονίαν παρεσκευάζοντο. Πausanίας δὲ τις τῆς βασιλικῆς συγγενείας κοινωνῶν ἐπεβάλετο διὰ τοῦ Θρακῶν βασιλέως ἐπὶ τὴν Μακεδονικὴν βασιλείαν κατιέναι. ὁμοίως δὲ καὶ Ἀθηναῖοι πρὸς Φίλιππον ἀλλοτριῶς ἔχοντες, κατήγον ἐπὶ τὴν βασιλείαν Ἀργαῖον, καὶ στρατηγὸν ἀπεστάλκεισαν Μαντίαν, ἔχοντα τρισχιλίους μὲν ὀπλίτας, ναυτικὴν δὲ δύναμιν ἀξιόλογον.

Animos Macedonum trepidos resque afflietas Philippus erigit et firmat cum oratione, tum disciplinae militariae emendatione. Ut Atheniensium studia eluderet, Amphipolin imperio exemit. Paeonum legatos muneribus conciliavit; Pausaniam, regni aemulum, a proposito depulit; Mantiam et Argaeum proelio vicit. Tum Cronides per Thasios colonias aetatas. Notitia Theopompi Chii.

3. Οἱ δὲ Μακεδόνες, διὰ τε τὴν ἐν τῇ μάχῃ συμ-

φορὰν καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῶν ἐπιφερομένων κινδύνων, ἐν ἀπορίᾳ τῇ μεγίστῃ καθειστήκεισαν. ἀλλ' ὅμως τηλικούτων φόβων καὶ κινδύνων ἐφεστῶτων, ὁ Φίλιππος οὐ κατεπλάγη τὸ μέγεθος τῶν προσδοκωμένων δεινῶν, ἀλλὰ τοὺς Μακεδόνας ἐν συνεχέσιν ἐκκλησίαις συνέχων, καὶ τῇ τοῦ λόγου δεινότητι προτρεπόμενος ἐπὶ τὴν ἀνδρείαν, εὐθαρσεῖς ἐποίησε· τὰς δὲ στρατιωτικὰς τάξεις ἐπὶ τὸ κρεῖττον διορθωσάμενος, καὶ τοὺς ἄνδρας τοῖς πολεμικοῖς ὄπλοις δεόντως κοσμήσας, συνεχεῖς ἐξοπλισίας μὲν καὶ γυμνασίας ἐναγωνίους ἐποιεῖτο. ἐπενόησε δὲ καὶ τὴν τῆς φάλαγγος πυκνότητα καὶ κατασκευὴν, μιμησάμενος τὸν ἐν Τροίᾳ τῶν ἡρώων συνασπισμὸν, καὶ πρῶτος συνεστήσατο τὴν Μακεδονικὴν φάλαγγα. ἐν δὲ ταῖς ὁμιλίαις προσηνὴς ἦν, καὶ διὰ τε τῶν δωρεῶν καὶ τῶν ἐπαγγελιῶν εἰς τὴν μεγίστην εὐνοίαν τὰ πλῆθη προσήγετο. πρὸς τε τὸ πλῆθος τῶν ἐπιφερομένων κινδύνων εὐστόχως ἀντεμνηχαιῶτο. θεωρῶν γὰρ τοὺς Ἀθηναίους ὑπὲρ τοῦ τὴν Ἀμφίπολιν ἀνακτῆσασθαι τὴν πᾶσαν φιλοτιμίαν εἰσφερομένους, καὶ διὰ τοῦτο κατάγοντας τὸν Ἀργαῖον ἐπὶ τὴν βασιλείαν, ἐκουσίως ἐξεχώρησε τῆς πόλεως, ἀφείς αὐτὴν αὐτόνομον. πρὸς δὲ Παίονας διαπρῆσβενυσάμενος, καὶ τοὺς μὲν δωρεαῖς διαφθείρας, τοὺς δ' ἐπαγγελίαις φιλανθρώποις πείσας, κατὰ τὸ παρὸν εἰρήνην ἄγειν πρὸς αὐτοὺς συνέθετο. ὁμοίως δὲ καὶ τὸν Πανσανίαν ἀπέστησε τῆς καθόδου, τὸν κατὰ γιν μέλλοντα βασιλέα δωρεαῖς πείσας. Μαντίας δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς καταπλεύσας εἰς Μεθώ-

νην, αὐτὸς μὲν ἐνταῦθα κατέμεινε, τὸν Ἀργαῖον δὲ μετὰ τῶν μισθοφόρων ἐπὶ τὰς Αἰγὰς ἀπέστειλεν. οὗτος δὲ προσελθὼν τῇ πόλει, παρεκάλει τοὺς ἐν ταῖς Αἰγαῖς προσδέξασθαι τὴν κάθοδον, καὶ γενέσθαι τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἄρχηγούς. οὐδενὸς δὲ αὐτῷ προσέχοντος, οὗτος μὲν ἀνέκαμπτεν εἰς τὴν Μεθώνην· ὁ δὲ Φίλιππος ἐπιφανεῖς μετὰ στρατιωτῶν καὶ συνάψας μάχην, πολλοὺς μὲν ἀνεῖλε τῶν μισθοφόρων, τοὺς δὲ λοιποὺς εἰς τινα λόφον καταφυγόντας, ὑποσπόνδους ἀφῆκε, λαβὼν παρ' αὐτῶν ἐκδότους τοὺς φυγάδας. Φίλιππος μὲν οὖν ταύτην πρώτην μάχην νικήσας, εὐθαρσεσιτέρους ἐποίησε τοὺς Μακεδόνας πρὸς τοὺς ἐφεξῆς ἀγῶνας. ἅμα δὲ τούτοις πρᾶκτομένοις, Θάσιοι μὲν ὤκισαν τὰς ὀνομαζομένας Κρηνίδας, ἃς ὕστερον ὁ βασιλεὺς ἀφ' ἑαυτοῦ ὀνομάσας Φιλίππους, ἐπλήρωσεν οἰκητόρων. τῶν δὲ συγγραφέων Θεόπομπος ὁ Χῖος, τὴν ἀρχὴν τῶν περὶ Φίλιππον ἱστοριῶν ἐντεῦθεν ποιησάμενος, γέγραφε βίβλους ὅτιν' πρὸς ταῖς πεντήκοντα, ἐξ ὧν πέντε διαφωνοῦσιν.

Olymp. CV, 2. Pace cum Atheniensibus facta Philippus Paeones bello subegit. Iam Illyrios etiam adortus, recuperatis cunctis Macedoniae urbibus, cum rege Bardyli pacem fecit.

4. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθήνησιν Εὐχαρίστου, Ῥωμαῖοι μὲν κατέστησαν ὑπάτους Κόϊντον Σερούϊλιον καὶ Λεύκιον Γενοῦκιον. ἐπὶ δὲ τούτων ὁ Φίλιππος πρέσβεις ἐπέμψας εἰς Ἀθήνας, ἔπεισε τὸν δῆμον εἰρήνην πρὸς αὐτὸν συνθέσθαι, διὰ τὸ μηδὲν ἔτι προσποιεῖσθαι τὴν Ἀμφίπολιν. ἀπολυθεὶς δὲ τοῦ πρὸς Ἀθηναίου πολέμου, καὶ πυνθανόμενος τὸν βασι-

λέα τῶν Παιόνων ἄγιν τετελευτηκέναι, ὑπέλαβε και-
 ρὸν ἔχειν ἐπιθέσθαι τοῖς Παίοσι. στρατεύσας οὖν
 εἰς τὴν Παιονίαν, καὶ παρατάξει τοὺς Βαρβάρους
 νικήσας, ἠνάγκασε τὸ ἔθνος πειθαρχεῖν τοῖς Μακε-
 δόσιν. ὑπολειπομένων δὲ πολεμίων τῶν Ἰλλυριῶν,
 ἐφιλοτιμεῖτο καὶ τούτους καταπολεμῆσαι. εὐθὺς
 οὖν συναγαγὼν ἐκκλησίαν, καὶ τοὺς στρατιώτας οἰ-
 κείοις λόγοις προτρεψάμενος εἰς τὸν πόλεμον, ἐστρά-
 τευσεν εἰς τὴν τῶν Ἰλλυριῶν χώραν, πεζοὺς μὲν ἔχων
 οὐκ ἐλάττους μυρίων, ἵππεῖς δὲ ἑξακοσίους. Βάρδυ-
 λης δ' ὁ τῶν Ἰλλυριῶν βασιλεὺς, πνυθόμενος τὴν πα-
 ρουσίαν τῶν πολεμίων, τὸ μὲν πρῶτον πρέσβεις ἀπέ-
 στειλε περὶ διαλύσεως, ἐφ' ᾧ κείους ἀμφοτέρους
 εἶναι τῶν τότε κυριευομένων πόλεων. τοῦ δὲ Φιλίπ-
 που φήσαντος ἐπιθυμεῖν μὲν τῆς εἰρήνης, μὴ μέντοι
 γε ταύτην συγχωρήσειν, εἴαν μὴ τῶν Μακεδονικῶν
 πόλεων ἀπιστῶν ἐκχωρήσωσιν οἱ Ἰλλυριοὶ, οἱ μὲν
 πρέσβεις ἐπανῆλθον ἄπρακτοι, ὁ δὲ Βάρδυλις, πι-
 στεύων ταῖς τε προγεγεννημέναις νίκαις καὶ ταῖς τῶν
 Ἰλλυριῶν ἀνδραγαθίαις, ἀπήνια τοῖς πολεμίοις μετὰ
 τῆς δυνάμειος· εἶχε δὲ πεζοὺς μὲν μυρίους ἐπιλέ-
 κτους, ἵππεῖς δὲ εἰς πεντακοσίους. ὡς δ' ἤγγιζον ἀλ-
 λήλοις τὰ στρατεύματα, καὶ μετὰ βοῆς πολλῆς συν-
 ἐόραξαν εἰς τὴν μάχην, ὁ μὲν Φίλιππος, ἔχων τὸ δε-
 ξιὸν κέρασ καὶ τοὺς ἀρίστους Μακεδόνων συναγωγι-
 ζομένους, τοῖς μὲν ἵππεῦσι παρήγγειλε παριππεῦσαι,
 καὶ πλαγίοις ἐμβαλεῖν τοῖς Βαρβάροις· αὐτὸς δὲ
 κατὰ στόμα τοῖς πολεμίοις ἐπιπεσῶν, καρτερὰν συν-
 εστήσατο μάχην. οἱ δ' Ἰλλυριοὶ, συντάξαντες ἑαυ

τούς εἰς πλινθίον, ἐρόωμένοις συνεσιήσαντο τὸν κίνδυνον· καὶ τὸ μὲν προῖτον ἐπὶ πολὺν χρόνον ἦν ἰσόροπος ἢ μάχη, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς παρ' ἀμφοτέροισι ἀνδραγαθίας· καὶ πολλῶν μὲν ἀναιρουμένων, ἔτι δὲ πλειόνων τιτρωσκομένων, ὁ κίνδυνος δεῦρο κἀκεῖσε τὰς ῥοπὰς ἐλίμβανε, ταλαρτευόμενος ἀεὶ ταῖς τοῖν ἀγωνιζομένων ἀρεταῖς· μετὰ δὲ ταῦτα τῶν ἰππέων ἐκ πλαγίου καὶ κατὰ νότου βιαζομένων, τοῦ δὲ Φιλίππου μετὰ τῶν ἰρίστων ἠρωϊκῶς ἀγωνισαμένου, συνηραγκύσθη τὸ πλῆθος τῶν Ἰλλυριῶν πρὸς φυγὴν ὀρμηῆσαι. γενομένης δὲ τῆς διώξεως ἐπὶ πολὺν τόπον, καὶ πολλῶν κατὰ τὴν φυγὴν ἀναιρεθέντων, ὁ μὲν Φίλιππος ἀνακαλεσάμενος τῇ σάλπιγγι τοὺς Μακεδόνας, καὶ στήσας τρόπαιον, ἔθαψε τῶν ἰδίων τοὺς τετελευτηκότας. οἱ δ' Ἰλλυριοὶ διαπρεσβευσίμενοι, καὶ τῶν Μακεδονικῶν πόλεων πασῶν ἐκχωρήσαντες, ἔτυχον τῆς εἰρήνης· ἀνηρέθησαν δὲ τῶν Ἰλλυριῶν ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ πλείους τῶν ἑπτακισχιλίων.

In Sicilia Dionysius iunior regnum, a patre acceptum, desidia et inertia disperdit.

5. Ἡμεῖς δ' ἐπεὶ τὰ κατὰ τὴν Μακεδονικὴν καὶ τὴν Ἰλλυρίδα διήλθομεν, μεταβησόμεθα πρὸς τὰς ἑτερογενεῖς πράξεις. κατὰ γὰρ τὴν Σικελίαν Διονύσιος ὁ τῶν Συρακουσίων τύραννος ὁ νεώτερος, παρειληφώς μὲν τὴν δυναστείαν ἐν τοῖς ἀνωτέρω καιροῖς, ἀπρακτος δὲ ὢν, καὶ πολὺ τοῦ πατρὸς καταδέεστερος, προσεποιεῖτο διὰ τὴν ἀπραγίαν εἰρηνικὸς εἶναι, καὶ πρῶτος τὸν τρόπον. διόπερ πρὸς Καρχηδονίους διαδεδεγμένος τὸν πόλεμον, πρὸς τε τοὺτους εἰρήνην συνέθετο· καὶ πρὸς Λευκανοὺς ὁμοίως δια-

πολεμήσας ἄρχῳς ἐπὶ τινα χρόνον, καὶ ταῖς τελευταίαις μάχαις ἐπὶ τοῦ προτερήματος γενόμειος, ἀσμένως πρὸς αὐτοὺς κατελύσατο τὸν πόλεμον. κατὰ δὲ τὴν Ἀπουλίαν δύο πόλεις ἔκτισε, βουλόμενος ἀσφαλῆ τοῖς πλέουσι τὸν Ἴόνιον πόρον ποιῆσαι. οἱ γὰρ τὴν παραθαλαττιαν οἰκοῦντες Βάρβαροι, λησιτρίσι πολυταῖς πλέοντες, ἄπλουν τοῖς ἐμπόροις παρεσκευάζον πᾶσαν τὴν περὶ τὸν Ἀδρίαν θάλατταν. μετὰ δὲ ταῦτα δούς ἑαυτὸν εἰς βίον εἰρηλικόν, ἐξέλυσε μὲν τῶν στρατιωτικῶν τίς ἐν τοῖς πολέμοις γυμνασίας· μεγίστην δὲ τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην δυναστειῶν παραλαβὼν τὴν ἀρχὴν, καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ πατρὸς λεγομένην ἀδάμαντι δεδέσθαι τυραννίδα, διὰ τὴν ἰδίαν ἀνανδρίαν παραδόξως ἀπέβαλε. τίς δὲ αἰτίας τῆς καταλύσεως καὶ τὰς κατὰ μέρος πράξεις ἀναγράφειν πειρασόμεθα.

Olymp. CV, 3. Dion, Hipparini filius, Dionysii superioris secundae uxoris frater, ob multiplices virtutes tyranno invisus et neci destinatus, in Peloponnesum aufugit, et Corinthi naves militesque comparat, ad liberandam patriam in Siciliam transmissos.

6. Ἐπ' ἄρχοντος γὰρ Ἀθηνησι Κιφισοδότου, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Γαῖον Λικίνιον καὶ Γαῖον Σουλπίκιον. ἐπὶ δὲ τούτων Δίων ὁ Ἰππαρίνου, Συρακουσίων ὑπάρχων ἐπιφανέστατος, ἐφυγεν ἐκ τῆς Σικελίας, καὶ διὰ τὴν λαμπρότητα τῆς ψυχῆς ἠλευθέρωσε Συρακουσίους καὶ τοὺς ἄλλους Σικελιώτας, διὰ τοιαύτας τινὰς αἰτίας· ὁ πρεσβύτερος Διοτύσιος ἐκ δυεῖν γυναικῶν ἦν πεπαιδοποιημένος, ἐκ μὲν τῆς πρώτης Λοκρίδος οὔσης τὸ γένος, Διοτύσιον τὸν διαδεξάμενον τὴν τυραννίδα, ἐκ δὲ τῆς δευτέρας,

Ἰππαρίνου θυγατρὸς οὔσης, εὐδοκιμωτάτου Συρακουσίων, δύο παῖδας, Ἰππαρίνον καὶ Ναρσαῖον. ἐτύχχανε δὲ τῆς δευτέρας γυναικὸς ἀδελφὸς ὢν Δίων, ἀνὴρ ἐν φιλοσοφίᾳ μεγάλην ἔχων προκοπὴν, καὶ κατ' ἀνδρείην καὶ στρατηγίαν πολὺ προέχων τῶν κατ' αὐτὸν Συρακουσίων. οὗτος δὲ διὰ τὴν εὐγένειαν καὶ τὴν λαμπρότητα τῆς ψυχῆς εἰς ὑποψίαν ἦλθε τῷ τυράννῳ, δόξας ἀξιόχρεως εἶναι καταλύσαι τὴν τυραννίδα. φοβούμενος οὖν αὐτὸν ὁ Διονύσιος, ἔκρινεν ἐκποδῶν ποιήσασθαι τὸν ἄνδρα, συλλαβῶν ἐπὶ θανάτῳ. ὁ δὲ Δίων αἰσθόμενος, τὸ μὲν πρῶτον ἐκρύφθη παρὰ τισι τῶν φίλων, μετὰ δὲ ταῦτα ἔφυγεν ἐκ τῆς Σικελίας εἰς Πελοπόννησον, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τὸν ἀδελφὸν Μεγακλῆν, καὶ Χαρικλείδην τὸν ἐπὶ τῶν στρατιωτῶν τεταγμένον ὑπὸ τοῦ τυράννου. καταπλεύσας δ' εἰς τὴν Κόρινθον, τοὺς μὲν Κορινθίους ἠξίου συνεπιλαβέσθαι τῆς ἐλευθερίας τῶν Συρακουσίων· αὐτὸς δὲ μισθοφόρους συνῆγε, καὶ πανοπλίας συνήθροιζε. ταχὺ δὲ πολλῶν ὑπακούοντων, πανοπλίας τε παρεσκευάσατο καὶ μισθοφόρους συγχροῦς, καὶ φορηγοῦς δύο ταῦς μισθωσάμενος, τὰ τε ὄπλα καὶ τοὺς μισθοφόρους ἐνθέμενος, αὐτὸς μὲν ταύτας τὰς φορτίδας ἔχων ἐξέπλευσεν ἐκ Ζακύνθου τῆς πρὸς Κεφαλληνίαν, εἰς τὴν Σικελίαν· Χαρικλείδην δὲ ἀπέλιπε τριήρεις τινὰς καὶ ἑτέρας φορηγοῦς ἄξοντα κατόπιν εἰς τὰς Συρακούσας.

Res coeuvae commemorantur: Tauromenium in Naxo ins. condita; in Euboea seditio orta, et a duabus factionibus Thebani et Athenienses advocati; bellum sociale, ab Atheniensibus in socios rebelles gestum.

7. Ἄλλα δὲ τούτοις πραττομένοις, Ἀνδρόμαχος ὁ

Ταυρομενίτης, Τιμαίου μὲν τοῦ τῆς ἱστορίας συγ-
 γράφαντος πατὴρ ὢν, πλούτῳ δὲ καὶ ψυχῆς λαμπρό-
 τητι διαφέρων, ἤθροισε τοὺς ἐκ τῆς Νάξου τῆς κα-
 τασκαφείσης ὑπὸ Λιονυσίου περιλειφθέντας. οἰκί-
 σασ δὲ τὸν ὑπὲρ τῆς Νάξου λόγον, τὸν ὀνομαζόμε-
 τον Ταῦρον, καὶ μείνας κατ' αὐτὸν πλείω χρόνον,
 ἀπὸ τῆς ἐπὶ τοῦ Ταύρου μονῆς ἀνόμασε Ταυρομέ-
 νειον. ταχὺ δὲ τῆς πόλεως ἐπίδοσιν λαμβανούσης, οἱ
 μὲν οἰκήτορες μεγάλους περιεποίησαντο πλούτους, ἡ
 δὲ πόλις, ἀξιόλογον ἀξίωμα περιποιησαμένη, τὸ τε-
 λευταῖον ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς βίῳ Καίσαρος ἀναστήσαν-
 τος τοὺς Ταυρομενίτας ἐκ τῆς πατρίδος, Ῥωμαίων
 ἀποικίαν ἐδέξατο. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις, οἱ
 τὴν Εὐβοίαν κατοικοῦντες ἐστασίασαν πρὸς ἀλλή-
 λους, καὶ τῶν μὲν τοὺς Βοιωτοὺς, τῶν δὲ τοὺς Ἀθη-
 ναίους ἐπικαλεσαμένων, συνέστη πόλεμος κατὰ τὴν
 Εὐβοίαν. γενομένων δὲ πλειόνων συμπλοκῶν καὶ
 ἀκροβολισμῶν, ὅτε μὲν οἱ Θεβαῖοι ἐπροτέρουν, ὅτε
 δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν νίκην ἀπεφέροντο. μεγάλη μὲν
 οὖν παρότιξις εὐδαιμία συνετελέσθη· τῆς δὲ νήσου
 διὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον καταφθαρείσης, καὶ πολ-
 λῶν ἀνθρώπων παρ' ἀμφοτέρων διαφθαρέντων, μό-
 γις ταῖς συμφοραῖς νοθευθέντες, εἰς ὁμόνοιαν ἤλ-
 θον, καὶ τὴν εἰρήνην συνέθεντο πρὸς ἀλλήλους. οἱ
 μὲν οὖν Βοιωτοὶ τὴν εἰς οἶκον ἐπάνοδον ποιησάμε-
 νοι, τὴν ἰσυχίαν ἤγον. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, Χίων καὶ
 Ῥοδίων καὶ Κώων, ἔτι δὲ Βυζαντίων ἀποστάντων,
 ἐνέπεσον εἰς πόλεμον τὸν ὀνομασθέντα συμμαχικόν,
 ᾧς διέμεινεν ἔτη τρία. ἐλόμενοι δὲ στρατηγοὺς Χαί-

ρητα καὶ Χαβρίαν, ἀπέστειλαν μετὰ δυνάμεως. οὗτοι δὲ πλεύσαντες ἐπὶ τὴν Χίον, κατέλαβον παραγεγονότας συμμίχους τοῖς Χίοις παρὰ Βυζαντίων καὶ Ῥοδίων καὶ Κώων, ἔτι δὲ Μανσώλου τοῦ Καρῶν δυνάστου. ἐκτάξαντες δὲ τὴν δύναμιν, ἐπολιόρκουν τὴν πόλιν κατιὰ γῆν ἄμα καὶ κατιὰ θάλατταν. ὁ μὲν οὖν Χάρης τοῦ πεζοῦ στρατεύματος ἡγούμενος, κατιὰ γῆν προσῆει τοῖς τείχεσι, καὶ πρὸς τοὺς τῆς πόλεως ἐκχυθέντας ἐπ' αὐτὸν διηγωνίζετο· ὁ δὲ Χαβρίας, προσπλεύσας τῷ λιμένι, ναυμαχίαν καρτεράν συνεστήσατο, καὶ τῆς νεῶς τοῖς ἐμβόλοις ἀναφάγεισης, κατεπονέϊτο. οἱ μὲν οὖν ἐπὶ τῶν ἄλλων νεῶν, εἴξαντες τῷ καιρῷ διεσώθησαν· ὁ δ' ἀντὶ τῆς ἥτις ἄλλαξιμνος τὸν εὐκλείῃ θάνατον, ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ τῆς νεῶς καὶ τραθεὶς ἐτελεύτησε.

Philippus, devictis Illyriis, Amphipolitanos subegit; mox Pydnam etiam et Potidacam. Crenidas e nomine suo Philippos appellat, ibique aurifodinas excolit, unde ingentes opes ad ipsum redeunt

8. Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Φίλιππος ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς μεγάλη παρατάξει νεικηκῶς τοὺς Ἰλλυριοὺς, καὶ πάντας τοὺς μέχρι τῆς Λυχνιτιδος καλουμένης λίμνης κατοικοῦντας ὑπηκόους πεποιημένος, ἀνέκαμψεν εἰς τὴν Μακεδονίαν, συνθεθιμένος ἔνδοξον εἰρήνην πρὸς τοὺς Ἰλλυριοὺς, περιβόητός τε ὑπάρχων παρὰ τοῖς Μακεδόσιν ἐπὶ τοῖς δι' ἀνδρείαν κατορθωμένοις. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν τὴν Ἀμφίπολιν οἰκούντων ἀλλοτριῶς πρὸς αὐτὸν διατεθέντων, καὶ πολλὰς ἀφορμὰς δόντων εἰς πόλεμον, ἐστράτευσε ἐπ' αὐτοὺς ἀξιολόγῳ δυνάμει. προσα-

γυγών δὲ τοῖς τείχεσι μηχανάς, καὶ πολιορκίας ἐνεργούς καὶ συνεχεῖς ποιησάμενος, κατέβαλε μὲν τοῖς κριοῖς μέρος τι τοῦ τείχους, παρεισελθὼν δ' εἰς τὴν πόλιν διὰ τοῦ πτώματος, καὶ τῶν ἀντιστάντων πολλοὺς καταβαλὼν, ἐκυρίευσε τῆς πόλεως· καὶ τοὺς μὲν ἄλλοτρίως πρὸς αὐτὸν διακειμένους ἐφυγάδευσε, τοῖς δ' ἄλλοις φιλανθρωπῶς προσηνέχθη. ἡ δὲ πόλις αὕτη κειμένη κατὰ τῆς Θοράκης καὶ τῶν σύνεγγυς τόπων εὐφυῶς, πολλὰ συνεβάλετο τῷ Φιλίππῳ πρὸς αὕξησιν. εὐθύς γάρ τὴν μὲν Πύδναν ἐχειρώσατο, πρὸς δὲ Ὀλυνθίους συμμαχίαν ἔθετο, καὶ Ποτίδαιαν ὠμολόγησε περιποιήσιν αὐτοῖς, ὑπὲρ ἧς Ὀλύνθιοι πολλὴν σπουδὴν ἔσχον κυριεῦσαι τῆς πόλεως. τῶν δ' Ὀλυνθίων βαρεῖαν πόλιν οἰκούντων, καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ταύτην ἐνοικούντων πολλὴν ἐχόντων ῥοπὴν εἰς τὸν πόλεμον, περιμάχητος ἦν ἡ πόλις ἡγεμονίας μείζονος ὀρεγομένοις. διόπερ οἱ τε Ἀθηναῖοι καὶ ὁ Φίλιππος διεφιλοτιμοῦντο πρὸς ἀλλήλους περὶ τῆς τῶν Ὀλυνθίων συμμαχίας. οὐ μὲν ἀλλ' ὁ Φίλιππος Ποτίδαιαν ἐκπολιορκήσας, τὴν μὲν τῶν Ἀθηναίων φρουρὰν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ φιλανθρωπῶς αὐτῇ προσενεγκάμενος, ἐξαπέστειλεν εἰς τὰς Ἀθήνας. σφόδρα γὰρ εὐλαβεῖτο τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων, διὰ τὸ βῆρος καὶ τὸ ἀξίωμα τῆς πόλεως. τὴν δὲ Πύδναν ἐξανδραποδισάμενος παρέδωκε τοῖς Ὀλυνθίοις, δωρησάμενος ἅμα καὶ τὰς κατὰ τὴν χώραν κτήσεις. μετὰ δὲ ταῦτα παρελθὼν ἐπὶ πόλιν Κρητίδας, ταύτην μὲν ἐπαιξήσας οἰκητόρων πλήθει, μετωνόμασε Φιλίππους, ἅφ' ἑαυτοῦ προσαγορεύσας.

τὰ δὲ κατὰ τὴν χώραν χρύσεια μέταλλα, παντελῶς ὄντα λιτὰ καὶ ἄδοξα ταῖς κατασκευαῖς, ἐπὶ τοσοῦτον ἠϋξῆσεν, ὥστε δύνασθαι φέρειν αὐτῷ πρόσοδον πλεῖον ἢ ταλάντων χιλίων. ἐκ δὲ τούτων ταχὺ σωρεύσας πλοῦτον, αἰεὶ μᾶλλον διὰ τὴν εὐπορίαν τῶν χρημάτων εἰς ὑπεροχὴν μεγίλην ἤγαγε τὴν Μακεδονικὴν βασιλείαν· νόμισμα γὰρ χρυσοῦν κόψας, τὸ προσαγορευθὲν ἀπ' ἐκείνου Φιλίππειον, μισθοφόρων τε δυνάμιν ἀξιόλογον συνεστήσατο, καὶ τῶν Ἑλλήνων πολλοὺς διὰ τούτου προειρέψατο προδότας γενέσθαι τῶν πατρίδων. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων αἱ κατὰ μέρος πράξεις ἕκαστα δηλώσουσιν. ἡμεῖς δὲ ἐπὶ τῆς συνεχεῖς πράξεις μεταβιβάζομεν τὸν λόγον.

Olymp. CV, 4. Bellum Dionis in Dionysium Siciliae tyrannum. E Zazynthio ad Minoam urbem advectum Dionem recipit Paralus, Carthag. praefectus, eius amicus. Vltro ad eum deficiunt Siciliae populi: his se iungunt Graeci ex Italia.

9. Ἐπ' ἄρχοντος γὰρ Ἀθήνησιν Ἀγαθοκλέους, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Μίρκον φάβιον καὶ Γαῖον Ποιτήλιον. ἐπὶ δὲ τούτων Λίων ὁ Ἴππαρίνου κατέπλευσεν εἰς τὴν Σικελίαν, καταλύσων τὴν Διονυσίου τυραννίδα. ἐλαχίσταις δὲ τῶν πρὸ αὐτοῦ πάντων χρησάμενος ἀφορμαῖς, μεγίστην δυναστείαν τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην κατέλυσεν ἀνελπίστως. τίς γὰρ ἂν πιστεύσειεν ὅτι δυοῖ φορητοῖς ναυσὶ καταπλεύσας, περιεγένετο δυνάστου, ναῦς μὲν μακρῆς ἔχοντος τετρακοσίας, στρατιώτας δὲ πεζοὺς μὲν εἰς δέκα μυριάδας, ἵππεῖς δὲ μυρίους· ὅπλων δὲ καὶ σίτου καὶ χρημάτων τισαύτην παρασκευὴν, ὅσῃν εἰκὸς ἦν κεκτιῆσθαι τὸν μέλλοντα χορηγήσειν δαφιλῶς

ταῖς προειρημέναις δυνάμεσι· χωρὶς δὲ τῶν εἰρημέ-
νων, πόλιν μὲν ἔχοντα μεγίστην τῶν Ἑλληνίδων, λι-
μένας δὲ καὶ νεώρια καὶ κατεσκευασμένας ἀκροπό-
λεις ἀναλώτους, ἔτι δὲ συμμάχων δυνατῶν ἔχοντα
πλῆθος; αἰτία δ' ὑπῆρχε τῷ Δίῳ τῶν προτερημά-
των μάλιστα μὲν ἡ ἰδία λαμπρότης τῆς ψυχῆς καὶ
ἀνδρεία, καὶ ἡ τῶν ἐλευθεροῦσθαι μελλόντων εὐνοια·
τὸ δὲ τούτων ἀπάντων μείζον, ἡ τε ἀνανδρεία τοῦ
τυράννου, καὶ τὸ τῶν ἀρχομένων πρὸς αὐτὸν μῖσος.
πάντα γὰρ ταῦτα πρὸς ἓνα καιρὸν συνδραμόντα, πα-
ραδόξως τὰς ἀπιστουμένας πράξεις πρὸς τέλος ἤγα-
γεν. ἡμεῖς δ' ἀφέμενοι τούτων τῶν λόγων, ἐπὶ τὴν
ἀναγραφὴν τῶν κατὰ μέρος πεπραγμένων τρεψόμεθα.
Δίῳ γὰρ ἐκ Ζακύνθου τῆς πρὸς Κεφαλληνίαν δυσὶ
φορτίσι ναυσὶν ἀναχθεὶς, κατέπλευσε τῆς Ἀκραγαν-
τίνης εἰς τὴν ὀνομαζομένην Μίνωαν. αὕτη δὲ τὸ
μὲν παλαιὸν ὑπὸ Μίνωος ἐκτίσθη τοῦ βασιλέως
Κρητῶν, καθ' ὃν καιρὸν ζητῶν Δαιίδαλον ἐτεξενώθη
Κωκάλῳ τῷ βασιλεῖ τῶν Σικανῶν· κατὰ δὲ τοὺς ὑπο-
κειμένους καιροὺς ἡ μὲν πόλις αὕτη τοῖς Καρχηδο-
νίοις ὑπήκουσεν, ὃ δὲ ἐπιστάτης αὐτῆς, ὄνομα Πά-
ραλος, φίλος ὢν Δίῳ, προθύμως ὑπεδέξατο αὐ-
τόν. ὃ δὲ Δίῳ, ἐξελόμενος ἐκ τῶν φορητῶν πανο-
πλίας πεντακισχιλίας, τῷ Παράλῳ παρέδωκε, καὶ
παρεκάλεσεν αὐτὸν ἀμάξαις παρακομίσει πρὸς τὰς
Συρακούσας· αὐτὸς δὲ τοὺς μισθοφόρους παραλα-
βῶν, ὄντας χιλίους, προῆγεν ἐπὶ τὰς Συρακούσας·
ἐν παρόδῳ δὲ τοὺς Ἀκραγαντίνους καὶ Γελῶους καὶ
τινας τῶν τὴν μεσόγειον οἰκούντων Σικανῶν τε καὶ

Σικελῶν, ἔτι δὲ Καμαριναίους καὶ Μαδυναίους πείσας συνελευθερῶσαι τοὺς Συρακουσίους, προῆγεν ἐπὶ τὴν κατάλυσιν τοῦ τυράννου. πολλῶν δὲ πάντοθεν συρρῶνόντων μετὰ τῶν ὀπλων, ταχὺ πλείους τῶν δισμυρίων στρατιωτῶν ἠθροίσθησαν. οὐδὲν δ' ἤτιον καὶ πολλοὶ τῶν ἐκ τῆς Ἰταλίας Ἑλλήνων καὶ Μεσσηνίων μετεπέμφθησαν, καὶ πάντες σὺν πολλῇ προθυμίᾳ κατὰ σπουδὴν ἦγον.

Dionysius quamvis aciem contra iustruxisset, tamen Dion, cui populus favebat, urbem Syracusas occupat.

10. Ὡς δ' ἐπὶ τοὺς ὄρους τῆς Συρακουσίας ὁ Δίων ἦν, ἀπήντα πρὸς αὐτὸν πλῆθος ἀνόπλων ἀνθρώπων ἐκ τε τῆς χώρας καὶ τῆς πόλεως. ἀπίστως γὰρ διακείμενος ὁ Διονύσιος πρὸς τοὺς Συρακουσίους, πολλῶν τὰ ὄπλα παρηγεῖτο. κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν ὁ μὲν τυράννος περὶ τὰς νεοκτίστους πόλεις κατὰ τὸν Ἀδρίαν διέτριβε μετὰ πολλῶν δυνάμεων. οἱ δ' ἐπὶ τῆς φυλακῆς τῶν Συρακουσῶν ἀπολειφθέντες ἡγεμόνες, τὸ μὲν πρῶτον ἐπειρῶντο μετακαλεῖσθαι τοὺς Συρακουσίους ἀπὸ τῆς ἀποστάσεως· ἀκατασχέτου δὲ τῆς ὁρμῆς τῶν ὄχλων οὔσης, ἐπιγνόντες τοὺς μισθοφόρους καὶ τοὺς τὰ τοῦ δυνάστου φρονοῦντας, ἠθροισαν, καὶ τὰς τάξεις πληρώσαντες, τοῖς ἀφεστηκόσιν ἐπιθέσθαι διέγνωσαν. Δίων δὲ τοῖς μὲν ἀνόπλοις τῶν Συρακουσίων διέδωκε τὰς πεντακισχιλίας πανοπλίας, τοὺς δὲ ἄλλους ἐκ τῶν δυνατῶν τοῖς παρατυχοῦσιν ὀπλοῖς συνεσκεύασε. συναγαγὼν δ' ἅπαντας εἰς κοινὴν ἐκκλησίαν, ἀπεφαίνετο μὲν ἑαυτὸν ἦκειν ἐπὶ τὴν

ἐλευθέρωσιν τῶν Σικελιωτῶν, παρεκάλει δὲ στρατηγούς ἀφαιρεῖσθαι τοὺς εὐθείους πρὸς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς αὐτονομίας, καὶ τὴν κατέλυσιν τῆς ὅλης τυραννίδος· τὸ δὲ πλῆθος, ὥσπερ ἀπὸ μίας φωνῆς, ἀνεβόησε στρατηγούς ἀφαιρεῖσθαι τὸν τε Δίωνα καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Μεγακλῆν αὐτοκράτορας. εὐθὺς οὖν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἐκτάξας τὴν δύναμιν, προσῆγε τῇ πόλει. οὐδεὶς δ' ἀντιποιουμένου τῶν ὑπαίθρων, ἀδεῶς εἰσῆλθεν ἐντὸς τοῦ τοίχου, καὶ διὰ τῆς Ἀχρουδινῆς πορευθεὶς εἰς τὴν ἀγορὰν, κατεστρατοπέδευσεν, οὐδενὸς τολμῶντος ἐπεξιέναι. ὁ δὲ σύμπτως ἀριθμὸς ἦν τῶν μετὰ Δίωνα στρατιωτῶν οὐκ ἐλάττους τῶν πεντακισμυρίων. οὗτοι δὲ πάντες ἐστεφαιωμένοι κατήλθον εἰς τὴν πόλιν, προσηγουμένου τοῦ τε Δίωνος καὶ τοῦ Μεγακλείου, καὶ μετὰ τούτων τριάκοντα Συρακουσίων, οἳ μόνοι τῶν κατὰ τὴν Πελοπόννησον φεγγάδων Συρακουσίοις μετωσχεῖν τῶν κινδύνων ἠθέλησαν.

Syracusani omnes Dionem cum summa congratulatione recipiunt. His auditis Dionysius, tum circa Cauloniam Italiae commoratus, Syracusas rediit, legatosque de componendis rebus mittit accipitque.

11. Τῆς δὲ πόλεως πάσης μετημαφιασμένης ἀντὶ τῆς δουλείας τὴν ἐλευθερίαν, καὶ τὸ σκυθρωπὸν τῆς τυραννίδος εἰς πανηγυρικὴν ἰλιγγίτητα τῆς τύχης ἀγούσης, πᾶσα οἰκία θυσιῶν καὶ χαρῶν ἔγχετο, τῶν ἰδιωτῶν ἐπὶ ταῖς ἰδίαις ἐστίαις θυμιῶντων, καὶ περὶ μὲν τῶν παρόντων ἀγαθῶν εὐχαριστοῦντων τοῖς θεοῖς, περὶ δὲ τῶν μελλόντων εὐχὰς ἀγαθὰς ποιουμένων. ἐγένετο δὲ καὶ τῶν γυναικῶν ἐπὶ ταῖς ἀνελ-

πίστοις εὐημερίαις ὀλολυγμός πολὺς, καὶ κατὰ τῆσαν τὴν πόλιν συνδρομαί. οὐδεὶς δ' ἦν ἐλεύθερος, οὐ δοῦλος, οὐ ξένος, ὃς οὐκ ἔσπευδεν ἰδεῖν τὸν Δίωνα καὶ τὴν ἀρετὴν τᾶνδρός· πάντες δ' ἀπεδέχοντο μείζονως ἢ κατ' ἄνθρωπον. καὶ τοῦτ' εὐλόγως ἔπασχον διὰ τὸ μέγεθος καὶ παράδοξον τῆς μεταβολῆς. πεντηκονταετιοὺς γὰρ δουλείας πεπειραμένοι, καὶ τῆς ἐλευθερίας διὰ τὸν χρόνον ἐπιλεησμένοι, δι' ἐνὸς ἀνδρός ἀρετὴν ἀπελύθησαν τῆς συμφορᾶς. Διονύσιος δὲ κατὰ τούτους τοὺς καιροὺς αὐτὸς μὲν ἔτυχε διατρέξων περὶ Καυλωνίαν τῆς Ἰταλίας, Φίλιστον δὲ τὸν στρατηγὸν περὶ τὸν Ἀδρίαν ὄντα μετεπέμψατο μετὰ τῆς ναυτικῆς δυνάμεως, καὶ προσέταξε εἰς τὰς Συρακούσας πλεῖν. ἀμφοτέρων δ' εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ἐλθεῖν σπευδόντων, ὁ μὲν Διονύσιος ἦκεν εἰς τὰς Συρακούσας, ἡμέραις ὕστερον ἐπιτὰ τῆς Δίωτος καθόδου. εὐθύς οὖν καταστρατηγηῆσαι βουλόμενος τοὺς Συρακουσίους, περὶ διαλύσεως ἐπροσβέβητο, καὶ πολλὰς ἐμφάσεις ἐδίδου παραδώσειν τὴν τυραννίδα τῷ δήμῳ, καὶ τῆς δημοκρατίας ἀλλάξεσθαι τιμὰς ἀξιολόγους· ἡξίου τε πρέσβεις ἀποστεῖλαι πρὸς αὐτὸν, μεθ' ὧν συνεδρεύσας καταλύσῃται τὸν πόλεμον. οἱ μὲν οὖν Συρακούσιοι, μετεωρισθέντες ταῖς ἐλπίσιν, ἐξαπέστειλαν πρέσβεις τοὺς ἀξιολογωτάτους τῶν ἀνδρῶν. ὁ δὲ Διονύσιος τούτοις μὲν φυλακὴν περιστήσῃ, ἀνεβάλετο τὴν ἔντευξιν· αὐτὸς δ' ὄρων τοὺς Συρακουσίους, διὰ τὴν ἐλπίδα τῆς εἰρήνης, τί τε περὶ τῆς φυλακῆς ῥαθύμως ἔχοντας, καὶ τὰ πρὸς μάχην ἀπαρασκεύους,

ὑφ' ἡμῶν τὰς πύλας τῆς κατὰ τὴν Νῆσον ἀκροπόλεως ἀνοίξας, ἐξεχύθη συντεταγμένη τῇ δυνάμει.

Intra tempus induciarum contra fidem cum Dionysius Syracusanos adortus casset, ventum est ad proelium atrocissimum, in quo Dionis virtus emicuit, qua hostem cum magna clade in fugam egit

12. Τῶν δὲ Συρακουσίων κατεσκευακῶτων ἀπὸ θαλάττης εἰς θαλάτταν διατειχίσματα, προσέπεισον οἱ μισθοφόροι τῷ τείχει μετὰ πολλῆς βοῆς καὶ καταπλήξεως· καὶ πολλοὺς μὲν τῶν φυλάκων ἀνεῖλον τοῦ δὲ τείχους ἐντὸς γενόμενοι, πρὸς τοὺς ἐκβοηθοῦντας διηγωνίζοντο. ὁ δὲ Δίων ἀνελπίστως παρεσπονδημένος, μετὰ τῶν ἀρίστων στρατιωτῶν ἀπῆντο τοῖς πολεμίοις· καὶ συνάψας μάχην, πολὺν ἐποίησεν φόνον ἐν σταδίῳ. ὀλίγῳ δὲ διαστήματι τῆς διατειχίου ἔσω μάχης οὔσης, συνέδραμε πλῆθος στρατιωτῶν εἰς στενὸν τόπον. διὸ καὶ παρ' ἀμφοτέροις οἱ τιεῖς ἀνδραγαθίαις πρωτεύοντες συγκατέβησαν εἰς τὸν κίνδυνον· καὶ τῶν μὲν τοῦ Διονυσίου μισθοφόρων διὰ τὸ μέγεθος τῶν ἐπαγγελιῶν, τῶν δὲ Συρακουσίων διὰ τὴν ἐλπίδα τῆς ἐλευθερίας εἰς ὑπερβιάλλουσαν φιλοτιμίαν ἐκτραπέντων, τὸ μὲν πρῶτον ἰσόρροπος ἦν ἡ μάχη, τῆς παρ' ἀμφοτέροις ἀρετῆς οὔσης ἰσομάχου, καὶ πολλοὶ μὲν ἔπιπτον, οὐκ ὀλίγο δὲ κατεπιτρώσκοντο, πάσας τὰς πληγὰς ἐναντίας λαμβάνοντες· (οἱ μὲν γὰρ πρωτοστάται τὸν ὑπὲρ τῶν ἄλλων θάνατον ὑπέμενον εὐψύχως, οἱ δ' ἐπιτεταγμένοι τοὺς πίπτοντας ὑπερασπίζοντες, καὶ τοῖς δεινοῖς ἐγκαρτεροῦντες, τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ὑπὲρ τῆς νίκης ἀνεδέχοντο) μετὰ δὲ ταῦτα Δίων μὲν ἀριστεῦσαι βουλόμενος ἐν τῇ μάχῃ, καὶ σπεύδων δι'

ἑαυτοῦ περιποιήσασθαι τὴν νίκην, εἰς μέσους ἐβιάσασατο τοὺς πολεμίους· ἡρωϊκῶς δ' ἀγωνιζόμενος, πολλοὺς μὲν ἐφόρευσε, τὴν δ' ὄλην σύνταξιν τῶν μισθοφόρων διακόψας, ἐναπελείφθη μόνος τῷ πλήθει· πολλῶν δ' ἐπ' αὐτὸν ῥιφέντων βελῶν εἰς τε τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ κράνος, ταῦτα μὲν ἐξέφυγε διὰ τὴν τῶν ὀπλων κατασκευὴν· εἰς δὲ τὸν δεξιὸν βραχίονα τρωθεὶς, συγκατηρέθη τῷ βάρει τῆς πληγῆς, καὶ τοῖς πολεμίοις παρ' ὀλίγον ὑποχείριος ἐγένετο. οἱ δὲ Συρακούσιοι, δείσαντες ὑπὲρ τῆς κατὰ τὸν στρατηγὸν σωτηρίας, ἐπέθραξαν τοῖς μισθοφόροις βαρεῖα συντάξει· καὶ τὸν μὲν Διώνια καταπονούμενον ἐξήρασαν ἐκ τῶν κινδύνων, τοὺς δὲ πολεμίους βιασάμενοι φυγεῖν ἠνάγκασαν. ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὸν ἄλλον τόπον τοῦ τείχους προτερούντων τῶν Συρακουσίων, οἱ τοῦ τυράννου μισθοφόροι συνεδιώχθησαν ἐντὸς πυλῶν τῶν ἐν τῇ Νήσῳ. ἐπιφανεῖ δὲ μάχῃ νικήσαντες οἱ Συρακούσιοι, καὶ τὴν ἐλευθερίαν βεβαίως κτησάμενοι, τρόπαιον ἔστησαν κατὰ τοῦ τυράννου.

Dionysius, honore caesis habito et distributis inter milites praemiis, studium pro se accendit: tunc misit, qui de pace agerent. Dion autem hanc unam proponit, ut principatu abiret. Interea res in mutuis praedationibus substitit.

13. Μετὰ δὲ ταῦτα Διονύσιος μὲν ἐπταικῶς, καὶ τὴν δυναστείαν ἀπογιγνώσκων ἤδη, ἐν μὲν ταῖς ἀκροπόλεσιν ἀπέλιπε φρουρὰς ἀξιολόγους, αὐτὸς δὲ τοὺς τετελευτηκότας ὀκτακοσίους ὄντας, λαβὼν τὴν ἀναίρεσιν αὐτῶν, ἔθαψε λαμπρῶς, χρυσοῖς μὲν στεφάνοις ἐστεφανωμένους, πορφύρισι δὲ καλάϊς περιβεβλημένους. ἤλπιζε γὰρ διὰ τῆς τούτων σπου-

δῆς προτρέψασθαι τοὺς ἄλλους εἰς τὸ προθύμως κινδυνεύειν ὑπὲρ τῆς τυραννίδος. τοὺς δ' ἀνδραγαθήσαντας μεγάλαις δωρεαῖς ἐτίμησε. πρὸς δὲ τοὺς Συρακουσίους διεπέμπετο περὶ διαλύσεως· ὁ δὲ Δίων, περὶ μὲν τῶν πρεσβειῶν αἰεὶ τινας εὐλόγους προφάσεις ποριζόμενος, ἀνεβάλλετο. ἐν τούτῳ δὲ τὸ λοιπὸν τοῦ τείχους κατασκευάσας μεθ' ἡσυχίας, τότε τὰς πρεσβείας μετεπέμπετο, κατεστρατηγητικῶς τοὺς πολεμίους ταῖς τῆς εἰρήνης ἐλπίσι. γενομένων δὲ λόγων περὶ συλλύσεως, ὁ Δίων ἀπεκρίθη τοῖς πρεσβεσι, μίαν εἶναι σύλλυσιν, εἰ μὴ ἀποθέμενος τὴν τυραννίδα, βούληται τυχεῖν τιμῶν τινων. ὁ δὲ Διονύσιος, ὑπερηφάνου τῆς ἀποκρίσεως γενομένης συναγαγὼν τοὺς ἡγεμόνας ἐβουλεύετο πῶς χρῆ τοὺς Συρακουσίους ἀμύνασθαι· πάντων δ' εὐπορῶν, πλὴν σίτου, καὶ θαλαττοκρατῶν, ἐλήσκειε τὴν χώραν, καὶ τὰς τροφὰς ἐκ τῶν προνομῶν κακῶς ποριζόμενος, ἐξαπέστειλε ναῦς φορτίδας καὶ χρήματα πρὸς τὸν τοῦ σίτου καταγορασμόν. οἱ δὲ Συρακούσιοι ναῦς μακρὰς πολλὰς ἔχοντες, καὶ κατὰ τοὺς εὐκαίρους τόπους ἐπιφαινόμενοι, πολλὴν τῆς ὑπὸ τῶν ἐμπόρων κομιζομένης ἀγορᾶς παρηροῦντο. καὶ τὰ μὲν περὶ τὰς Συρακούσας ἐν τούτοις ἦν.

In Graecia Alexander Pheraeus ab uxore et fratribus occisus, qui ipsi tyrannidem affectant. Aleuadae auxiliante Philippo, libertatem Thessalia vindicant; quo ipso Philippus Thessalorum amicitiam sibi conciliavit. Adiecta notitia trium historicorum: Demophili, Callisthenis et Diylli.

14. Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα, Ἀλέξανδρος ὁ Φερῶν τύραννος ὑπὸ τῆς ἰδίας γυναικὸς Θήβης καὶ τῶν ταύτης ἀδελφῶν Λυκόφρονος καὶ Τισιφόνου ἐδόλο-

φονήθη. οὔτοι δὲ τὸ μὲν πρῶτον ὡς τυραννοκτόνοι
 μεγάλης ἐτύγχανον ἀποδοχῆς· ὕστερον δὲ μετανοή-
 σαντες, καὶ τοὺς μισθοφόρους χρήμασι πείσαντες,
 ἀνέδειξαν ἑαυτοὺς τυράννους, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν
 ἀντιπρατιόντων ἀνεῖλον, κατασκευασάμενοι δὲ δύ-
 ραμιν ἀξιόλογον, βίη κατεῖχον τὴν ἀρχήν. οἱ δ'
 Ἀλευάδαι καλούμενοι παρὰ τοῖς Θετταλοῖς, δι'
 εὐγένειαν δὲ ἀξίωμα ἔχοντες περιβόητον, ἀντίπραττον
 τοῖς τυράννοις. οὐκ ὄντες δὲ καθ' ἑαυτοὺς ἀξιόμα-
 χοι, προσελάβοντο Φίλιππον σύμμαχον τὸν Μακε-
 δόνων βασιλέα. οὗτος δ' ἐπανελθὼν εἰς τὴν Θεττα-
 λίαν κατεπολέμησε τοὺς τυράννους, καὶ ταῖς πόλεσιν
 ἀνακτησάμενος τὴν ἐλευθερίαν, μεγάλην εὐνοίαν εἰς
 τοὺς Θετταλοὺς ἐνεδείξατο· διόπερ ἐν ταῖς μετὰ
 ταῦτα πράξεσιν αἰεὶ συναγωνιστιὰς ἔσχεν, οὐ μόνον
 αὐτός, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα ὁ υἱὸς Ἀλέξανδρος. τῶν
 δὲ συγγραφέων Δημόφιλος μὲν ὁ Ἐφόρου τοῦ ἱστο-
 ριογράφου υἱὸς, τὸν παραλειφθέντα πόλεμον ὑπὸ
 τοῦ πατρὸς, ὀνομασθέντα δὲ ἱερὸν, συντεταγμένος,
 ἐντεῦθεν ἤρχεται, ἀπὸ τῆς καταλήψεως τοῦ ἐν Δελ-
 φοῖς ἱεροῦ καὶ τῆς συλήσεως τοῦ μαντείου ὑπὸ
 Φιλομήλου τοῦ Φωκέως· ἐγένετο δὲ ὁ πόλεμος οὗτος
 ἔτη ἔνδεκα, ἕως τῆς φθορᾶς τῶν διανεμιμαμένων τὰ
 ἱερά χρήματα. Καλλισθένης δὲ τὴν τῶν Ἑλληνικῶν
 πραγμάτων ἱστορίαν γέγραφεν ἐν βίβλοις δέκα, καὶ
 κατέστροφεν εἰς τὴν κατάληψιν τοῦ ἱεροῦ, καὶ πα-
 νανομίαν Φιλομήλου τοῦ Φωκέως. Διῦλλος δ' ὁ
 Ἀθηναῖος ἤρχεται τῆς ἱστορίας ἀπὸ τῆς ἱεροσυλή-
 σεως, καὶ γέγραφε βίβλους εἴκοσι καὶ ἑπτὰ, συμ-

περιλαβὼν πάσας τὰς ἐν τοῖς χρόνοις τούτοις γενο-
μένας πράξεις περὶ τε τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Σι-
κελίαν.

Olymp CVI, 1. In Italia novus populus coalescit, Brutii, e
colluvie fugitivorum in Lucania collecti.

15. Ἐπ' ἄρχοντας δ' Ἀθήνησιν Ἐλπίνου, Ῥω-
μαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Μάρκον Ποπίλλιον
Λαινάτην καὶ Γναῖον Μαμέλιον Ἰμπεριῶσον·
Ὀλυμπιάς δ' ἦχθη ἕκτη πρὸς ταῖς ἑκατὸν, καθ' ἣν
ἐνῆκα στάδιον Πῶρος Μαλιεύς: ἐπὶ δὲ τούτων, κατὰ
μὲν τὴν Ἰταλίαν ἠθροίσθη περὶ τὴν Λευκανίαν
πλῆθος ἀνθρώπων πανταχόθεν μιγάδων, πλείστων
δὲ δούλων δραπειῶν. οὗτοι δὲ τὸ μὲν πρῶτον
λησιρικὸν ἐνεστήσαντο βίον, καὶ διὰ τὴν ἐν ταῖς
ἀγραυλίαις καὶ καταδρομαῖς συνήθειαν, ἔσχον
τριβὴν καὶ μελέτην τῶν κατὰ πόλεμον ἔργων. διὸ
καὶ τοῖς πολεμικοῖς ἀγῶσι προτεροῦντες τῶν ἐγχο-
ρίων, εἰς αὐξήσιν ἄξιολογωτέραν κατέστησαν. καὶ
πρῶτον μὲν Τερίναν πόλιν ἐκπολιορκήσαντες διήρ-
πασαν, ἔπειτ' Ἀρπώνιον, καὶ Θουρίους, καὶ πολλὰς
ἄλλας χειρωσάμενοι, κοινήν πολιτείαν συνέθεντο·
καὶ προσηγορεύθησαν Βρεῖτιοι, διὰ τὸ πλείστους
εἶναι δούλους. κατὰ γὰρ τὴν τῶν ἐγχωρίων δια-
λεκτικὸν οἱ δραπέται Βρεῖτιοι προσηγορεύοντο. τὸ
μὲν οὖν τῶν Βρεττίων πλῆθος οὕτω συνέστη κατὰ
τὴν Ἰταλίαν.

In Sicilia Philistus, Dionysii imperator, Leontinorum urbe
expulsus, mox summus classis praetor creatus, cum Heraclide,
Syrac. navarcho, mari conflictatur. Proelio victus Philistus, morte
voluntaria periiit. Hae re perterritus Dionysius Dioni regnum
offert.

16. Κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν Φίλιστος μὲν ὁ Διονυσίου στρατηγός, πλεύσας εἰς Ῥήγιον, διεκόμισε τοὺς ἵππεῖς εἰς Συρακούσας, ὄντας πλείους τῶν πεντακοσίων. προσθεῖς δὲ τούτοις ἵππεῖς τε ἄλλους πλείονας, καὶ πεζοὺς δισχιλίους, ἐστράτευσεν ἐπὶ Λεοντίους, ἀφεστηκότας ἀπὸ Διονυσίου. νυκτὸς δὲ παρεισπεσὼν ἐντὸς τοῦ τείχους, κατελάβετο μέρος τῆς πόλεως, γενομένης δὲ μάχης ἰσχυρᾶς, καὶ τῶν Συρακουσίων βοηθησάντων, ἠττηθεὶς ἐξέπεσεν ἐκ τῶν Λεοντίων. Ἡρακλείδης δὲ ὁ καταλελειμμένος ὑπὸ Δίωτος ναύαρχος τῶν μακρῶν νεῶν ἐν Πελοποννήσῳ, διὰ τινὰς χειμῶνας ἐμποδισθεὶς ὑστέρησε τῆς καθόδου τῶν περὶ τὸν Δίωνα, καὶ τῆς τῶν Συρακουσίων ἐλευθερώσεως. ἦκε δ' ἄγων ναῦς μὲν μακρὰς εἴκοσι, χιλίους δὲ στρατιώτας καὶ πεντακοσίους. ὧν δὲ ἀνὴρ ἐπισημότατος, καὶ δόξας ἄξιος ὑπάρχειν, ἦρέθη ναύαρχος ὑπὸ τῶν Συρακουσίων, καὶ μετὰ Δίωτος τειραγμένος, διεπολέμει πρὸς Διονύσιον. μετὰ δὲ ταῦτα Φίλιστος ἀποδειχθεὶς στρατηγός, καὶ καταρτίσας τριήρεις ἐξήκοντα, πρὸς Συρακουσίους ἐναυμάχησεν, ἔχοντας ναῦς παραπλησίους τὸν ἀριθμὸν. γενομένου δ' ἀγῶνος καρτεροῦ, καὶ τοῦ Φιλίστου τὸ μὲν πρῶτον διὰ τῆς ἰδίας ἀνδραγαθίας προτεροῦντος, ὕστερον δὲ ἀποληφθέντος ὑπὸ τῶν πολεμίων, οἱ μὲν Συρακούσιοι πανταχόθεν κυκλώσαντες τὰς ναῦς, ἐφιλοτιμοῦντο ζωγρίᾳ λαβεῖν τὸν στρατηγόν· ὁ δὲ Φίλιστος, εὐλαβηθεὶς τὴν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας αἰκίαν, ἑαυτὸν ἀπέσφαξεν, πλείστας μὲν καὶ μεγίστας χρείας παρεσχημένος

τοῖς τυράννοις, πιστότατος δὲ τῶν φίλων τοῖς δυνασταῖς γεγωνῶς. οἱ δὲ Συρακοῦσιοι νικήσαντες τῆ ναυμαχίᾳ, τὸ μὲν σῶμα τοῦ Φιλίστου διαμερίσαντες, καὶ δι' ὅλης τῆς πόλεως ἐλκίσαιτες, ἄτιμον ἐξέόρψαν· Διονύσιος δὲ τὸν μὲν πρακτικώτατον τῶν φίλων ἀποβαλὼν, καὶ στρατηγὸν μὲν ἕτερον ἰξιόχρεων οὐκ ἔχων, αὐτὸς δ' οὐδ' ἐνάμενος φέρειν τὸ τοῦ πολέμου βῆρος, ἐξέπεμψε πρεσβευτὰς πρὸς τὸν Λίωνα· τὸ μὲν πρῶτον τὴν ἡμίσειαν τῆς ἀρχῆς παραδιδούς, ὕστερον δὲ βουλόμενος ὅλην ἐγχειρίζειν.

Mox, relicto in arce mercenariis, cum thesauris elam in Italiam aufugit. Iude dissidia inter Dionem et Syracusanos, tumultus simul mercenariorum oriuntur, qui duce Dione Syracusanus proelio fundunt. Itaque Syracusani Dionis veniam implorare conantur.

17. Τοῦ δὲ Λίωνος ἀποκριθέντος, ὅτι τοῖς Συρακοῦσις δίκαιόν ἐστι παραδιδόναι τὴν ἀκρόπολιν ἐπὶ τισιν ἐξαιρέτοις χρήμασι καὶ τιμαῖς, ὁ μὲν Διονύσιος ἔτοιμος ἦν τὴν ἀκρὰν παραδιδόναι τῷ δήμῳ, ὥστε τοὺς μισθοφόρους καὶ τὰ χρήματα λαβόντα εἰς τὴν Ἰταλίαν μεταστῆναι· ὁ δὲ Λίων συνέβουλενε τοῖς Συρακοῦσις δέχεσθαι τὰ διδόμενα. ὁ δὲ δῆμος ὑπὸ τῶν ἀκαίρῳ δημογόρων πεισθεὶς, ἀντεῖπε, νομίζων κατὰ κράτος ἐκπολιορκῆσειν τὸν τύραννον. μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν Διονύσιος τοὺς ἀρίστους τῶν μισθοφόρων ἀπέλιπε φυλάζοντας τὴν ἀκρὰν, αὐτὸς δ' ἐνθέμενος τὰ χρήματα καὶ πᾶσαν τὴν βασιλικὴν παρασκευὴν, ἔλαθεν ἐκπλεύσας, καὶ κατήρξεν εἰς τὴν Ἰταλίαν. οἱ δὲ Συρακοῦσιοι πρὸς ἀλλήλους ἐστασίασαν, τῶν μὲν οἰομένων δεῖν τὴν στρατηγίαν καὶ τὴν τῶν ὅλων ἐξουσίαν ἐγχειρίζειν

Ἡρακλείδῃ, διὰ τὸ τοῦτον δοκεῖν μηδέ ποτ' ἂν ἐπι-
 θέσθαι τυραννίδι· τῶν δὲ ἀποφαινομένων τὸν
 Δίωνα δεῖν ἔχειν τὴν τῶν ἀπέναντον ἡγεμονίαν. πρὸς
 δὲ τούτοις, πολλῶν ὀφειλομένων μισθῶν τοῖς ἐκ
 Πελοποννήσου ξένοις τοῖς ἡλευθερωκόσι τὰς Συρα-
 κούσας, καὶ χρημάτων σπανιζούσης τῆς πόλεως, οἱ
 μὲν μισθοφόροι, τῶν χρημάτων ἀποστερούμενοι,
 συνεστράφησαν, ὄντες πλείους τῶν τρισχιλίων·
 πάντες δ' ἐπίλεκτοι ταῖς ἀρεταῖς, καὶ διὰ τὴν ἄθλη-
 σιν τῶν πολεμικῶν ἔργων διαπεπονημένοι, πολὺ τῶν
 Συρακουσίων ταῖς ἀρεταῖς ὑπερεβάλλοντο. ὁ δὲ
 Δίων, ἀξιούμενος ὑπὸ τῶν μισθοφόρων συναποστῆ-
 ναι, καὶ παρὰ τῶν Συρακουσίων ὡς κοινῶν ἐχθρῶν
 λαβεῖν τιμωρίαν, τὸ μὲν πρῶτον ἀντεῖπε, μετὰ δὲ
 ταῦτα συναναγκάζομενος ὑπὸ τῆς περιστάσεως,
 προσεδέξατο τὴν ἡγεμονίαν τῶν ξένων, καὶ μετ'
 ἐκείνων ταχθεὶς, ἀνέξευξεν ἐπὶ τοὺς Λεοντίνους. οἱ
 δὲ Συρακούσιοι συστραφέντες ἐδίωκον τοὺς μισθο-
 φόρους, καὶ κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν συνάψαντες μάχην,
 καὶ πολλοὺς ἀποβαλόντες ἀπεχώρησαν. ὁ δὲ Δίων
 λαμπρῆ μάχῃ νικήσας, οὐδὲν ἐμνησικακήσας τοῖς
 Συρακουσίοις· ἀποστειλάντων γὰρ πρὸς αὐτὸν
 κήρυκα περὶ τῆς τῶν νεκρῶν ἀναιρέσεως, τὴν τε τῶν
 νεκρῶν ἀναιρέσιν ἔδωκε, καὶ τοὺς ἄλόντας πολλοὺς
 ὄντας ἀπέλυσεν ἄνευ λύτρων. πολλοὶ γὰρ ἐν τῇ
 φυγῇ μέλλοντες φονεῦσθαι, διηγόρευον ἑαυτοὺς
 εἶναι τῶν τὰ Δίωτος φρονοῦντων· καὶ πάντες διὰ
 ταύτην τὴν αἰτίαν ἐξέφυγον τὸν θάνατον.

Postea Dionysius, misso Nypsiō cum navibus et comœatu, Syracusis relictum praesidium novis auxiliis auget. Syracusani, proelio navali victoriam consecuti, indulgent conviviiis et languescunt.

18. Μετὰ δὲ ταῦτα Διονύσιος μὲν στρατηγὸν ἀπέστειλεν εἰς τὰς Συρακούσας Νύψιον τὸν Νεαπολίτην, ἀνδρεία καὶ συνέσει στρατηγικῇ διαφέροντα· συνεξέπεμψε δ' αὐτῷ καὶ φορητὰ πλοῖα, σίτου καὶ τῆς ἄλλης ἀγορᾶς γέμοντα. οὗτος μὲν οὖν ἐκ Λοκρῶν ἀναχθεὶς, ἐτέλει τὸν εἰς Συρακούσας πλοῖν· οἱ δὲ κατὰ τὴν ἀκρόπολιν μισθοφόροι τοῦ τυράννου, κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἐπιλιπόντος τοῦ σίτου, καὶ τῇ σπάνει τῶν ἀναγκαίων δεινῶς πιεζόμενοι, μέχρι μὲν τινος ὑπέμενον εὐψύχως τὴν ἔνδειαν, τῆς δὲ φύσεως ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἠττωμένης, καὶ τῆς σωτηρίας ἀπογιγνωσκομένης, συνδραμόντες εἰς ἐκκλησίαν νυκτός, ἐψηφίσαντο παραδοῦναι τὴν ἀκρόπολιν καὶ σφᾶς αὐτοὺς τοῖς Συρακουσίοις ἅμ' ἡμέραν. ἤδη δὲ τῆς νυκτός ληγούσης, οἱ μὲν μισθοφόροι κήρυκας ἐξέπεμπον πρὸς τοὺς Συρακουσίους περὶ τῆς διαλύσεως· ὁ δὲ Νύψιος διαφαινούσης ἤδη τῆς ἡμέρας κατέπλευσε μετὰ τοῦ στόλου, καὶ καθωρμίσθη περὶ τὴν Ἀρέθουσαν. διόπερ τῆς ἐνδείας παρηχοῆμαι μεταβαλοῦσης εἰς πολλὴν δαψίλειαν τῶν ἐπιτηδείων, ὁ μὲν στρατηγὸς Νύψιος ἐκβιβάσας τοὺς στρατιώτας, κοινὴν ἐκκλησίαν συναγαγὼν, καὶ διαλεχθεὶς οἰκείως τοῖς παροῦσι καιροῖς, προθύμους κατεσκεύασε πρὸς τοὺς μέλλοντας κινδύνους. ἡ μὲν οὖν ἀκρόπολις ἤδη παραδιδομένη τοῖς Συρακουσίοις, τὸν εἰρημένον τρόπον ἀνελπίστως διεφυλάχθη· οἱ δὲ Συρακουσίοι πληρώσαντες ἀπάσας τὰς τριήρεις, ἐπέπλευσαν τοῖς

πολεμίοις ἔτι περὶ τὴν ἐξαιρέσιν τῆς ἀγορᾶς διατρίβουσιν. ἀτροσυδοκίτου δὲ τῆς ἐφόδου γενομένης, καὶ τῶν κατὰ τὴν ἀκρόπολιν μισθοφόρων τεθορυβημένως ἀντιπαχθέντων ταῖς πολεμικαῖς τριήρεσιν, ἐγένετο ναυμαχία, καθ' ἣν οἱ Συρακούσιοι ἐπροτέρησαν, καὶ τινὰς μὲν τῶν νεῶν κατέδυσαν, τινῶν δ' ἐγκρατεῖς κατέστησαν, τὰς δὲ λοιπὰς πρὸς τὴν γῆν κατεδίωξαν· μετεωρισθέντες δ' ἐπὶ τῷ προτεροῦματι, τοῖς μὲν θεοῖς μεγαλοπρεπῶς ἔθυσαν ἐπινίκια, αὐτοὶ δ' εἰς εὐωχίας καὶ πότους ἐκτραπέντες, καταφρονοῦντες τῶν ἠττημένων, ὀραθῦμοις εἶχον τιὰ περὶ τὰς φυλακάς.

Hac usus opportunitate Nypsius hostem opprimit, urbem capit. et largam praedam aufert.

19. Νύψιος δ' ὁ τῶν μισθοφόρων στρατηγός, ἀναμαχέσασθαι καὶ ἀναλαβεῖν βουλόμενος τὴν ἦταν, νυκτὸς ἐκτεταγμένη τῇ δυνάμει παραδόξως προσέτεσε τῷ κατεσκευασμένῳ τείχει. εὐρῶν δὲ τοὺς φύλακας διὰ τὴν καταφρόνησιν καὶ μέθην εἰς ὕπνον τετραμμένους, προσέθηκε τὰς παρεσκευασμένας κλίμακας πρὸς τὴν χρεῖαν. διὰ δὲ τούτων οἱ κρηάτιστοι τῶν μισθοφόρων ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ τεῖχος, καὶ τοὺς φύλακας φονεύσαντες, ἀνέβησαν τὰς πύλας. εἰσπεσόντων δὲ τῶν στρατιωτῶν εἰς τὴν πόλιν, οἱ μὲν στρατηγοὶ τῶν Συρακουσίων ἐκ τῆς μέθης μεθύοντες ἐτειροῦντο βοηθεῖν, ἐμποδιζόμενοι δὲ ταῖς ὄσμαῖς διὰ τὸν οἶνον, οἱ μὲν ἀνηρέθησαν, οἱ δ' ἔφυγον· κατελημμένης δὲ τῆς πόλεως, καὶ τῶν ἐκ τῆς ἀκροπόλεως στρατιωτῶν σχεδὸν ἰπάντων εἰσπε-

σόντων ἐντὸς τοῦ περιτειχίσματος, τῶν δὲ Συρακουσίων διὰ τὸ παράδοξον καὶ τὴν ἀταξίαν ἐκπεπληγμένων, πολὺς ἐγένετο φόβος. τῶν δὲ τοῦ τυράννου στρατιωτῶν πλειόνων ἢ μυρίων ὄντων, καὶ συντεταγμένων καλῶς, οὐδεὶς τὸ βῆρος αὐτῶν ὑπομεῖναι δυνατὸς ἦν, ἅτε τοῦ θορύβου καὶ τῆς ταραχῆς, ἔτι δὲ ἀναρχίας τοὺς ἐλαττωμένους ἐμποδιζούσης. κρατηθείσης δὲ τῆς ἀγορᾶς ὑπὸ τῶν πολεμίων, εὐθύς ἐπὶ τὰς οἰκίας οἱ γενικηκότες ὤρμησαν· καὶ πολλὰ μὲν χρήματα διεφορεῖτο, οὐκ ὀλίγα δὲ σώματα γυναικῶν καὶ παιδῶν, ἔτι δ' οἰκετῶν ἐξηνδραποδίζετο· κατὰ δὲ τοὺς στενωποὺς καὶ εἰς ἄλλας ὁδοὺς ἀντιταττομένων Συρακουσίων, ἐγένοντο συνεχεῖς συμπλοκαὶ, καὶ πολλοὶ μὲν ἀπέθνησκον, οὐκ ὀλίγοι δὲ τραύμασι περιέπιπτον. τὴν μὲν οὖν νύκτα διετέλεσαν ἀλλήλους ἀναιροῦντες, ὡς ἔτυχε, διὰ τὸ σκότος, καὶ πᾶς τόπος νεκρῶν ἔγεμεν.

Consternati Syracusani Dionem advocant, qui singulari virtute et sollertia hostes ultus, rem restituit, et apud omnes praecipuam gratiam meruit.

20. Ἄμα δ' ἡμέρᾳ τὸ μὲν τῆς συμφορᾶς μέγεθος συνεωράθη, οἱ δὲ Συρακούσιοι, μίαν ἔχοντες σωτηρίαν τὴν ἀπὸ τοῦ Δίωνος βοήθειαν, ἐξαπέστειλαν ἰππεῖς εἰς Λεοντίνους, δεόμενοι τοῦ Δίωνος μὴ περιῦδειν τὴν πατρίδα δοριάλωτον γινομένην, καὶ τῶν μὲν ἡμαρτημένων δοῦναι συγγνώμην αὐτοῖς, τὰς δὲ παρούσας δυστυχίας ἐλεήσαντα, διορθώσασθαι τὴν τῆς πατρίδος συμφορὰν. ὁ δὲ Δίων, λαμπρὸς ὢν τὴν ψυχὴν, καὶ διὰ τὴν ἐκ φιλοσοφίας παιδείαν ἐξημερωμένος τοὺς λογισμοὺς, οὐκ ἐμνησικᾶ-

κησε τοῖς πολίταις, ἀλλὰ τοὺς μισθοφόρους πείσας, παραχοῆμα ἀνέξευξε· καὶ διανύσας ὄξείως τὴν εἰς Συρακούσας ὁδόν, ἦκε πρὸς τὰ ἐξάτυλα. ἐνταῦθα δὲ διατάξας στρατιώτας, προσῆγε κατὰ τάχος, καὶ κατέλαβεν ἐκ τῆς πόλεως τέκνα μὲν καὶ γυναῖκας καὶ τοὺς γεγηρακότας, ὑπὲρ τοὺς μυρίους. οὗτοι δὲ πάντες ἀπαντῶντες μετὰ δακρύων ἰκέτευον ἀμύναι τοῖς ἰδίοις ἀκληρήμασιν. οἱ δὲ τῆς ἀκροπόλεως μισθοφόροι, κεκρατηκότες ἤδη τῆς προθέσεως, τὰς μὲν περὶ τὴν ἀγορὰν οἰκίας διαρπίσαντες ἐνέπησαν, ἐπὶ δὲ τὰς λοιπὰς ὄρμησαντες, διήρπασον τὰς ἐν ταύταις κτήσεις. καθ' ὃν δὴ καιρὸν Δίων κατὰ πολλοὺς τόπους εἰσπεσὼν εἰς τὴν πόλιν, καὶ τοῖς πολεμίοις περὶ τὰς ἀρμαγὰς ἀσχολουμένοις ἐπιθέμενος, πάντα τοὺς περιτυγχάνοντας ἔκτεινε, κομίζοντας ἐπὶ τῶν ὤμων παντοδαπὰς κατασκευὰς. διὰ δὲ τὸ παράδοξον τῆς παρουσίας, καὶ τὴν ἀταξίαν καὶ ταραχὴν τῶν διαφοροῦντων τὰς κτήσεις, εὐχερῶς ἀπαντες ἐχειροῦντο. τέλος δὲ, πλειόνων ἢ τετρακισχιλίων φονευθέντων, τῶν μὲν ἐν ταῖς οἰκίαις, τῶν δ' ἐν ταῖς ὁδοῖς, οἱ λοιποὶ συνέφυγον εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ τὰς πύλας κλείσαντες ἐξέφυγον τὸν κίνδυνον· Δίων δὲ κάλλιστον τῶν προγεγενημένων ἔργων ὑπ' αὐτοῦ διαπραξάμενος τὰς μὲν καιομένας οἰκίας διέσωσε, κατασβέσας τὴν φλόγα, τὸ δὲ περιτείχισμα καλῶς κατασκευασάμενος, μιᾷ πράξει τὴν τε πόλιν ὤχύρωσε, καὶ τοὺς πολεμίους ἀποτείχισας εἴρξε τῆς ἐπὶ τὴν γῆν ἐξόδου, καθαρὰν δὲ τῶν νεκρῶν ποιήσας τὴν πόλιν, καὶ τρόπαιον στήσας, ἔθυσσε τοῖς

θεοῖς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας. συναχθείσης δ' ἐκκλησίας, ὁ μὲν δῆμος εὐχαριστῶν στρατηγὸν ἐχειροτόνησεν αὐτοκράτορα τὸν Δίωνα, καὶ τιμὰς ἀπένειμεν ἡρωϊκίαι· ὁ δὲ Δίων, ἀκολούθως τοῖς πεπραγμένοις, ἐπεικῶς τοὺς μὲν ἐχθροὺς ἅπαντας ἀπέλυσε τῶν ἐγκλημάτων, καὶ τὸ πλῆθος παραμυθησάμενος εἰς κοινὴν ἤγαγεν ὁμόμοιαν· οἱ δὲ Συρακοῦσιοι πανδήμοις ἐπαίνοις καὶ ἀποδοχαῖς μεγάλαις ἐτίμων τὸν εὐεργέτην, ὡς μόνον σωτῆρα γεγονότα τῆς πατρίδος. καὶ τὴν μὲν κατὰ τὴν Σικελίαν ἐν τούτοις ἦν.

In Graecia bellum sociale continuatur. Chaceti additi Iphicrates et Thimotheus cum nova classe et aequato imperio. Imbrum et Lemnum, aliasque insulas, populantur socii rebelles. Atheni duces, dum ad Byzantium obviam sunt hosti, de comittendo proelio dissentiunt. Quo facto Iphicrates et Thimotheus, prodicionis accusati imperio privantur.

21. Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα, Χίων καὶ Ροδίων καὶ Κῶων, εἰ δὲ Βυζαντίων διαπολεμοῦντων πρὸς Ἀθηναίους τὸν συμμαχικὸν πόλεμον, ἀμφότεροι μεγάλας παρασκευὰς ἐποιοῦντο, βουλόμενοι ναυμαχίαι κρῖναι τὸν πόλεμον. Ἀθηναῖοι δὲ Χάρητας μὲν μετὰ νεῶν ἐξήκοιτα προαπεσταλκότες ἦσαν ἐν τοῖς ἄνω καιροῖς, τότε δὲ ἄλλας ἐξήκοιτα πληρώσαντες, καὶ στρατηγούς ἐπιστήσαντες τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν πολιτῶν, Ἰφικράτην καὶ Τιμόθειον, ἐξαπέστειλαν κοινῇ μετὰ Χάρητος διαπολεμεῖν τοῖς ἀφεστικῶσι τῶν συμμαχῶν. οἱ δὲ Χῖοι καὶ Ρόδιοι καὶ Βυζάντιοι μετὰ τῶν συμμαχῶν ἑκατὸν ναῦς πληρώσαντες, Ἴμβρον μὲν καὶ Ἀἴμνον οἴσαν Ἀθηναίων ἐπόρθησαν· ἐπὶ δὲ Σάμον πολλῇ δυνάμει στρατεύσαντες, τὴν μὲν χώραν ἐδήλωσαν, τὴν δὲ πόλιν ἐπολιόρχουν

κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. πολλὰς δὲ καὶ ἄλλας
 νήσους οὖσας ὑπ' Ἀθηναίους κακοποιήσαντες, χρή-
 ματα ἤθροισαν εἰς τὰς τοῦ πολέμου χρείας. οἱ δὲ
 τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ πάντες ἀθροισθέντες τὸ
 μὲν πρῶτον ἐπεβάρησαν πολιορκῆσαι τὴν τῶν Βυ-
 ζαντίων πόλιν· μετὰ δὲ ταῦτα τῶν Χίων καὶ τῶν
 συμμάχων τὴν μὲν πολιορκίαν τῆς Σάμου λυσάντων,
 ἐπὶ δὲ τὴν βοήθειαν τοῖς Βυζαντίοις τρεπομένων,
 συνηθροίσθησαν πάντες οἱ στόλοι περὶ τὸν Ἑλλήσ-
 ποντον. μελλούσης δὲ γίνεσθαι τῆς ναυμαχίας,
 μέγας ἄνεμος ἐπιπεσὼν διεκάλυπεν αὐτῶν τὴν προαι-
 ρεσιν. τοῦ δὲ Χάρητος παρὰ φύσιν βουλομένου
 ναυμαχεῖν, καὶ τῶν περὶ τὸν Ἰφικράτην καὶ Τιμό-
 θεον ἐναντιουμένων, διὰ τὸ μέγεθος τοῦ κλύδωνος,
 ὁ μὲν Χάρης ἐπιμαρτυρόμενος τοῖς στρατιώταις,
 διέβριλε τοὺς συνάρχοντας ὡς προδότας, καὶ πρὸς
 τὸν δῆμον ἔγραψε περὶ αὐτῶν ὡς ἐγκαταλελειπότην
 ἔκουσίως τὴν ναυμαχίαν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι παροξυ-
 θέντες, καὶ κρίσιν τῷ Ἰφικράτει καὶ Τιμοθέῳ προ-
 θέντες ἐξημίωσαν αὐτοὺς πολλοῖς ταλάντοις, καὶ τῆς
 στρατηγίας ἀπέστησαν.

Iam Chares Artabazo, qui tum a rege Persarum defecerat, in-
 consulte auxilio venit. Quamobrem regis iram veriti Athenienses,
 extemplo bello sociali abstinere, et cum sociis pacem componunt.
 In Philippum Maved. tres reges simul conspirant: Thracum, Paen-
 nium, Illyriorum. His subito, nec dum paratos, opprimit Philippus.

22. Χάρης δὲ παραλαβὼν παντὸς τοῦ στόλου
 τὴν ἡγεμονίαν, καὶ σπεύδων τῆς δαπάνης ἀπαλλάξει
 τοὺς Ἀθηναίους, ἐπεχείρησε πράξει παραβόλῳ.
 Ἀρταβάζου γὰρ ἀποστάτης ἀπὸ τοῦ βασιλείως, καὶ

μέλλοντος ὀλίγοις στρατιώταις πρὸς τοὺς σατραπᾶς
 διαγωνίζεσθαι μυριάδας ἑπτὰ στρατιωτῶν ἔχοντας,
 συμμαχήσαντος αὐτῷ Χάρητος πάση τῇ δυνάμει,
 καὶ νικήσαντος τὴν τοῦ βασιλέως δύναμιν· ὁ μὲν
 Ἀρταβάζος ἀποδιδούς τῆς εὐεργεσίας χάριτας, ἐδώ-
 ρῆσατο πλῆθος χρημάτων, ἐξ ὧν δυνατὸν ἦν πῦσαν
 τὴν δύναμιν ὀψωνιάζεσθαι. οἱ δ' Ἀθηναῖοι τὸ μὲν
 πρῶτον ἀπεδέξαντο τὴν προὔξιν τοῦ Χάρητος, ἕστε-
 ρον δὲ τοῦ βασιλέως πρέσβεις ἀποστείλαντος, καὶ
 κατηγοροῦντος τοῦ Χάρητος, τὴν ἐναντίαν ἔσχον
 γνάμην. διεδόθη γὰρ λόγος ὅτι τοῖς πολεμίοις τῶν
 Ἀθηναίων βασιλεὺς ἐπηγγείλατο τριακοσίαις ναυσὶ
 συγκαταπολεμήσειν τοὺς Ἀθηναίους. ταῦτ' οὖν ὁ
 δῆμος εὐλαβηθεὶς, ἔκρινε καταλύσασθαι τὸν πρὸς
 τοὺς ἀφεστηκότας πόλεμον. εὐρῶν δὲ καὶ κείνους
 ἐπιθυμοῦντας τῆς εἰρήνης, ῥαδίως πρὸς αὐτοὺς
 διελύσατο. ὁ μὲν οὖν συμμαχικὸς ὀνομασθεὶς πό-
 λεμος τοιοῦτον ἔσχε τὸ τέλος, διαμείνας ἔτη τρία.
 κατὰ δὲ τὴν Μακεδονίαν, τρεῖς βασιλεῖς συνέστησαν
 ἐπὶ τὸν Φίλιππον, ὃ, τε τῶν Θρακῶν καὶ Παιόνων
 καὶ Ἰλλυριῶν. οὗτοι γὰρ ὄντες ὁμοροὶ τοῖς Μακεδόσι,
 καὶ τὴν ἀΐξιν ὑφορώμενοι τοῦ Φιλίππου, καθ'
 ἑκαστοὺς μὲν οὐκ ἦσαν ἀξιόμαχοι, προητημένοι·
 κοινῇ δὲ πολεμοῦντες ὑπέλαβον ῥαδίως αὐτοῦ πε-
 ριέσεσθαι. διόπερ ἄθροίζόντων τὰς δυνάμεις, ἐπι-
 φανεῖς ἀσυντάκτοις καὶ καταπληξάμενος, ἠνάγκασε
 προσθέσθαι τοῖς Μακεδόσιν.

Olymp. CVI, 2. In Graccia bellum sacrum oritur. Cum Lacedaemonii Leuctrico bello Cadmeam occupassent, et Phocenses agrum Cirrhaeum operi rustico destinassent, utrisque Amphictyones mul-

tam grandem imposuerunt. Sed Philomelus Phocensis populare
 suos oratione permovit, ut huic sententiae parere recusarent.

23. Ἐπ' ἄρχοντας δ' Ἀθήνησι Καλλιστράτου,
 Ρωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Μάρκον Φάβιον καὶ
 Γάϊον Πλώτιον. ἐπὶ δὲ τούτων ὁ κληθεὶς ἱερὸς
 πόλεμος συνέστη. καὶ διέμεινεν ἔτη ἑννέα. Φιλόμηλος
 γὰρ ὁ Φωκεὺς, ἀνὴρ θράσει καὶ πυρονομίᾳ διαφέ-
 ρων, κατελάβετο μὲν τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερὸν, ἔξεκασε
 δὲ τὸν ἱερὸν πόλεμον, διὰ τοιαύτας τινὰς αἰτίας.
 Λακεδαιμονίων πρὸς Βοιωτοὺς διαπολεμησάντων
 τὸν Λευκτρικὸν πόλεμον, καὶ καταπολεμηθέντων, οἱ
 μὲν Θηβαῖοι, διὰ τὴν κατάληψιν τῆς Καδμείας,
 δίκας μεγάλας ἐπαγαγόντες τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐν
 Ἀμφικτύοσι, κατεδίκασαν αὐτοὺς πολλοῖς χρήμασι:
 οἱ δὲ Φωκεῖς ἐπεργασάμενοι πολλὴν τῆς ἱερᾶς χώρας
 τῆς ὀνομαζομένης Κιφόαιας, δίκας ὑπέσχον ἐν
 Ἀμφικτύοσι, καὶ πολλοῖς ταλάντοις κατεκρίθησαν.
 οὐκ ἐκτινόντων δ' αὐτῶν τὰ ὀφλήματα, οἱ μὲν Ἰερο-
 μνήμονες ἐν Ἀμφικτύοσι κατηγοροῦν τῶν Φωκῶν,
 καὶ τὸ συνέδριον ἡξίου, εἴαν μὴ τὰ χρήματα τῶ
 θεῷ ἀποδῶσιν οἱ Φωκεῖς, καθιερωῖσαι τὴν χώραν
 τῶν ἀποστερούντων τὸν θεόν· ὁμοίως δ' ἔφασαν δεῖν
 καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς καταδικασθέντας ἐκτίειν τὰ
 ὀφλήματα, ἐν οἷς ὑπῆρχον καὶ Λακεδαιμόνιοι· εἴαν
 δὲ μὴ ὑπακούωσι, κοινῇ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων μισοπο-
 τηρίας ἀξιοῦσθαι. τῶν δ' Ἑλλήνων συνεπικυροῦν-
 των τὰ δόγματα τῶν Ἀμφικτυόνων, καὶ τῆς τῶν
 Φωκῶν χώρας μελλούσης καθιερωῦσθαι, ὁ Φιλόμη-
 λος μέγιστον ἔχων ἐν τοῖς Φωκεῦσιν ἀξίωμα, διελέχθη
 τοῖς ὁμοεθνεῖσι, διδάσκων ὡς ἐκτίσαι μὲν οὐ δύναν-

ται τὰ χρήματα, διὰ τὸ μέγεθος τῆς καταδίκης· περιορᾶν δὲ καθιερωμένην τὴν χώραν οὐ μόνον ἀνάνδρων ὑπάρχειν, ἀλλὰ καὶ κίνδυνον ἐπιφέρειν, καὶ τῷ τῶν πάντων βίῳ ἀνατροπὴν. ἐπειροῦτο δὲ καὶ τὰς κρίσεις τῶν Ἀμφικτυόνων ἀδίκους δεικνύναι κατὰ τὸ δυνατόν. μικροῦς γὰρ παντελῶς χώρας κτερογασθείσης, μεγίστας ζημίας τεθεῖσθαι. συνεβούλευεν οὖν ταύτας ἀκέρους ποιῆσαι, καὶ μεγάλας ἀφορμὰς ἔχειν ἀπέβαινε τοὺς Φωκεῖς κατὰ τῶν Ἀμφικτυόνων. τὸ γὰρ παλαιὸν τοῦ μαντείου τὴν ἐξουσίαν καὶ προστασίαν ἐσχηκέναι τούτους. καὶ μίσητον τὸν ἀρχαιότατον καὶ μέγιστον τῶν ποιητῶν Ὅμηρον παρείχετο, λέγοντι·

Ἀντὰρ Φωκῆων Σχέδιος καὶ Ἐπίστροφος ἦρχον,
Οἱ Κυπάρισσον ἔχον, Πυθῶνά τε πετρῆεσαν.

διόπερ ἔφη δεῖν ἀφαισθητεῖν περὶ τῆς τοῦ μαντείου προστασίας, ὡς οὔσης πατρίου τοῖς Φωκεῦσιν. ἐπηγγέλλετο δὲ κατορθώσκειν τὴν ἐπιβολὴν, εἰὰν αὐτὸν αὐτοκράτορα καταστήσωσι στρατηγὸν τῆς ὅλης ἐπιβολῆς, καὶ κύριον.

Philomelus, a Phocensibus imperator creatus, Archidamo, rege Laced. in partes suas tracto, acceptaque ab eo pecunia, bellum movet, Delphos vi occupat, Locros finitimos proelio fundit, Amphictyonum decreta, delet et abrogat.

24. Τῶν δὲ Φωκῆων διὰ τὸν ἐκ τῆς καταδίκης φόβον ἐλομένων αὐτὸν αὐτοκράτορα στρατηγὸν, ὁ Φιλόμηλος ἐνεργῶς ἐπετέλει τὰς ἐπαγγελίας. πρῶτον μὲν γὰρ παρελθὼν εἰς τὴν Σπάρτην, ἐν ἀπορόρητοις διελέχθη τῷ βασιλεῖ τῶν Λακεδαιμονίων Ἀρχιδάμῳ, ἔτι κοινὸς ὁ ἀγὼν ἐστὶν αὐτῷ περὶ τοῦ ποιῆσαι τὰς

κρίσεις τῶν Ἀμφικτυόνων· ἀκύρους· εἶναι γὰρ καὶ κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων μεγάλας καὶ ἀδίκους ἀποφάσεις τῶν Ἀμφικτυόνων. ἐδήλωσεν οὖν αὐτῷ διότι τοὺς Δελφοὺς καταλαβέσθαι διέγνωκεν, καὶ τῆς προστασίας εἶν ἐγκρατῆς γένηται, τὰ δόγματα τῶν Ἀμφικτυόνων ἀκυρώσει. ὁ δ' Ἀρχίδαμος ἀποδεξάμενος τὸν λόγον, φανερώς μὲν κατὰ τὸ παρὸν οὐκ ἔφησε βοηθήσειν, λάθρα δὲ πάντα συμπτρίζειν, χορηγῶν καὶ χρήματα καὶ μισθοφόρους. ὁ δὲ Φιλόμελος παρὰ μὲν τούτου πεντεκαίδεκα τάλαντα λαβῶν, ἰδίᾳ δὲ προσθεὶς οὐκ ἐλάτιω τούτων, μισθοφόρους τε ξένους ἐμισθώσατο, καὶ τῶν Φωκῶν ἐπέλεξε χιλίους, οὓς ὠνόμασε πελταστῆς. ἀθροίσας δὲ στρατιωτῶν πλῆθος, καὶ καταλαβόμενος τὸ μαντεῖον, τοὺς τε Θρακίδας καλουμένους τῶν Δελφῶν ἐναντιουμένους ἀνῆλε, καὶ τὰς οὐσίας αὐτῶν ἐδήμευσε· τοὺς δ' ἄλλους ὄρων καταπεπληγμένους, παρεκάλει θαρσύνειν, ὡς οὐδενὸς ἔσομένου περὶ αὐτοὺς δεινοῦ. διαβοηθείσης δὲ τῆς περὶ τὸ ἱερόν καταλήψεις, Λοκροὶ μὲν οἱ πλησίον οἰκοῦντες παραχορῆμα ἐστράτευσαν ἐπὶ τὸν Φιλόμελον· γενομένης δὲ περὶ Δελφοὺς μάχης, οἱ μὲν Λοκροὶ λειψθέντες καὶ πολλοὺς ἀποβαλόντες τῶν στρατιωτῶν ἔφυγον εἰς τὴν οἰκίαν· ὁ δὲ Φιλόμελος ἐπαρθεὶς τῇ νίκῃ, τὰς τῶν Ἀμφικτυόνων ἀποφάσεις ἐκ τε τῶν σπηλαίων ἐξέκοψε, καὶ τὰ περὶ τῶν καταδίκων γράμματα κατέλυσε. αὐτὸς δὲ διέδωκε λόγον ὡς οὔτε συλᾶν τὸ μαντεῖον διέγνωκεν, οὔτ' ἄλλην οὐδεμίαν παράνομον προῦξιν συντελεῖν βεβούλευται, τῆς δὲ προγονικῆς προστα-

σίας ἀμφισβητῶν, καὶ τὰς τῶν Ἀμφικτυόνων ἀδίκους ἀπεφάσεις ἀκυρῶσαι βουλόμενος, βοηθεῖ τοῖς πατρίοις νόμοις τῶν Φωκέων.

Bocoti dum infesto exercitu templum recuperare decernunt, Philomelus terras occupatas munit, copias auget, Locros iterum pugna vincit, eorumque terras vastat. Tum Pythiam de exitu belli responsa dare cogit.

25. Οἱ δὲ Βοιωτοὶ συνελθόντες εἰς ἐκκλησίαν, ἐψηφίσαντο βοηθεῖν τῷ μαντείῳ, καὶ παραχρῆμα στρατιώτις ἐξεπεμψαν. τούτων δὲ πραιτομένων, ὁ Φιλόμηλος τεῖχος τε περιεβάλετο τῷ ἱερῷ καὶ μισθοφόρους ἤθροισε πολλοὺς, ἀναβιβάσας τοὺς μισθοὺς καὶ ποιήσας ἡμιολίους· καὶ τῶν Φωκέων ἐπιλέγων τοὺς ἀρίστους κατέγραφε, καὶ τυχὸν δύνασθαι ἀξιόλογον ἤθροισεν. οὐκ ἐλάττοις γὰρ τῶν πεντακισχιλίων στρατιωτῶν ἔχων, προεκάθητο τῶν Δελφῶν, φοβερός ὢν ἤδη τοῖς πρὸς αὐτὸν πολεμεῖν βουλομένοις. μετὰ δὲ ταῦτα στρωθεύσας εἰς τὴν τῶν Λοκρῶν χώραν, καὶ πολλὴν τῆς πολεμίας γῆς δηλώσας, κατεστρατοπεδεύσατο πλησίον ποταμοῦ τινος, ῥέοντος παρὰ φρούριον ὄχυρόν. τούτῳ δὲ προσβολὰς ποιησάμενος, καὶ μὴ δυνάμενος ἐλεῖν, τῆς μὲν πολιορκίας ἀπέστη, πρὸς δὲ τοὺς Λοκροὺς συνάψας μάχην, ἀπέβαλε τῶν στρατιωτῶν εἴκοσι, καὶ τῶν νεκρῶν οὐ δυνηθεὶς κρατῆσαι, τὴν ἀναίρεσιν αὐτῶν διὰ κήρυκος ῥητήσατο. οἱ δὲ Λοκροὶ τὴν ἀναίρεσιν οὐ συγχωροῦντες, ἀπόκρισιν ἔδωκαν, ὅτι παρὰ πᾶσι τοῖς Ἕλλησι κοινὸς νόμος ἐστὶν ἀτάφους ῥίπτεσθαι τοὺς ἱεροσύλους· ὁ δὲ Φιλόμηλος χαλεπῶς φέρον τὸ συμβεβηκός, συνῆψε μάχην τοῖς Λοκροῖς, καὶ πᾶσαν εἰσενεγκάμενος φιλοτιμίαν, ἀνεῖλέ τινας τῶν πολε-

μίων, καὶ τῶν σωμάτων κυριεύσας, ἠνάγκασε τοὺς Λοκροὺς ἀλλαγὴν ποιήσασθαι τῶν νεκρῶν. κρατῶν δὲ τῶν ὑπαίθρων, καὶ πολλὴν πορθήσας τῆς Λοκρίδος, ἐπανῆλθεν εἰς Δελφοὺς, ἐμπεπληκῶς ὠφελείας τοὺς στρατιώτας. μετὰ δὲ ταῦτα περὶ τοῦ πολέμου βουλόμενος χρήσασθαι τῷ μαντεῖῳ, τὴν Πυθίαν ἠνάγκασεν ἀναβῆσαν ἐπὶ τὸν τρίποδα δοῦναι τὸν χρησμόν.

Digressio de oraculi Delphici primis originibus et institutis.

26. Ἐπεὶ δὲ τοῦ τρίποδος ἐμνήσθην, οὐκ ἄκαιρον προσαναλαβεῖν ἡγοῦμαι τὴν παλαιὰν περὶ αὐτοῦ παραδεδομένην ἱστορίαν. λέγεται γάρ τὸ παλαιὸν αἶγας εὐρεῖν τὸ μαντεῖον· οὗ χάριν αἰεὶ μάλιστα χρηστηριάζονται μέχρι τοῦ νῦν οἱ Δελφοί. τὸν δὲ τρόπον τῆς εὐρέσεως γενέσθαι φασὶ τοιοῦτον· ὄντις χάσματος ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ, καθ' ὃν ἔστι νῦν τοῦ ἱεροῦ τὸ καλούμενον ἄδυτον, καὶ περὶ τοῦτο γενομένων αἰγῶν, διὰ τὸ μήπω κατοικεῖσθαι τοὺς Δελφοὺς, αἰεὶ τὴν προσιοῦσαν τῷ χάσματι καὶ προσβλέψασαν αὐτῷ, σκιρτῶν θαυμαστῶς, καὶ προῖεσθαι φωνὴν διάφορον, ἢ πρότερον εἰώθει φθέγγεσθαι. τὸν δ' ἐπιστατοῦντα ταῖς αἰεὶ θαυμάσαι τὸ παράδοξον, καὶ προσελθόντα τῷ χάσματι, καὶ κατιδόντα, οἷόνπερ ἦν, ταυτὸ παθεῖν ταῖς αἰετίν. ἐκείνας τε γὰρ ὅμοια ποιεῖν τοῖς ἐνθουσιάζουσι, καὶ τοῦτον προλέγειν τὰ μέλλοντα γίνεσθαι. μετὰ δὲ ταῦτα τῆς φήμης παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις διαδοθείσης περὶ τοῦ πάθους τῶν προσιόντων τῷ χάσματι, πλείους ἀπαντῶν ἐπὶ τὸν τόπον· διὰ δὲ τὸ παράδοξον πάντων

ἀποπειρωμένων, τοὺς αἰὲν πλησιάζοντας ἐνθουσιάζειν. δι' ἧς αἰτίας θαυμασθῆναι τε τὸ μαντεῖον, καὶ νομισθῆναι τῆς Γῆς εἶναι τὸ χρηστήριον· καὶ χρόνον μὲν τινα τοὺς βουλομένους μαντεῦεσθαι, προσιόντας τῷ χάσματι ποιῆσθαι τὰς μαντείας ἀλλήλοις· μετὰ δὲ ταῦτα, πολλῶν καθαλλομένων εἰς τὸ χάσμα διὰ τὸν ἐνθουσιασμόν, καὶ πάντων ἀφανιζομένων, δόξαι τοῖς κατοικοῦσι περὶ τὸν τόπον, ἵνα μηδεὶς κινδυρεύῃ, προφῆτὴν τε μίαν πᾶσι κατασιῆσαι γυναῖκα, καὶ διὰ ταύτης γίνεσθαι τὴν χρησμολογίαν· ταύτη δὲ κατασκευασθῆναι μηχανήν, ἐφ' ἣν ἀναβαίνουσαν ἀσφαλῶς ἐνθουσιάζειν καὶ μαντεῦεσθαι τοῖς βουλομένοις. εἶναι δὲ τὴν μηχανὴν τρεῖς ἔχουσαν βίσεις, ἀφ' ὧν αὐτὴν τρίποδα κληθῆναι· σχεδὸν δὲ παντὸς τοῦ κατασκευάσματος ἀπομιμήματα γίνεσθαι τοὺς ἔτι καὶ νῦν κατασκευαζομένους χαλκοῦς τρίποδας. ὃν μὲν οὖν τρόπον εὗρέθη τὸ μαντεῖον, καὶ δι' ἧς αἰτίας ὁ τρίπους κατασκευάσθη, ἱκανῶς εἰρησθαι νομίζω. θεσπιωδεῖν δὲ τὸ ἄρχαιον λέγεται παρθένους, διὰ τε τὸ τῆς φύσεως ἀδιάφθορον, καὶ τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ὁμογενές· ταύτας γὰρ εὐθειεῖν πρὸς τὸ τηρεῖν τὰ ἀτόρρητα τῶν χρησμοφδομένων. ἐν δὲ τοῖς νεωτέροις χρόνοις φασὶν Ἐχεκράτην τὸν Θετταλὸν, παραγενόμενον εἰς τὸ χρηστήριον, καὶ θεασάμενον τὴν χρησμολογοῦσαν παρθένον, ἐρασθῆναι διὰ τὸ κάλλος αὐτῆς, καὶ συναρπάσαντα βιάσασθαι· τοὺς δὲ Δελφοὺς διὰ τὸ γεγεννημένον πάθος, εἰς τὸ λοιπὸν νομοθετῆσαι μηκέτι παρθένον χρηστηριάζειν, ἀλλὰ γυναῖκα πρεσβυτέραν πεντήκοντα ἑτῶν χρησμο-

λογεῖν· κοσμεῖσθαι δ' αὐτὴν παρθενικῇ σκευῇ, καθάπερ ὑπομνήματι τῆς παλαιᾶς προφήτιδος. τὰ μὲν οὖν περὶ τῆς εὐρέσεως τοῦ μαντείου μυθολογούμενα, τοιαῦτ' ἐστίν· ἡμεῖς δ' ἐπανάξομεν ἐπὶ τὰς Φιλομήλου πράξεις.

Pythia contra morem coacta respondet, licere quaecunque velit. Alio insuper prodigio laetus, legationes ad Athenienses, Laced. Thebanos mittit, nuntiantes, templi patrocinium, non opes quaeri. Hi itaque foedere iunguntur; at Boeoti et Locrenses contra pugnant.

27. Οὐτιος γὰρ κρατῶν τοῦ μαντείου προσέτατε τῇ Πυθίᾳ τὴν μαντείαν ἀπὸ τοῦ τρίποδος ποιεῖσθαι, κατὰ τὰ πάτρια. ἀποκριναμένης δ' αὐτῆς ὅτι ταῦτά ἐστι τὰ πάτρια, διηπειλήσατο καὶ συνηνάγκασε τὴν ἀνάβασιν ποιεῖσθαι ἐπὶ τὸν τρίποδα. ἀποφθεγξαμένης δ' αὐτῆς πρὸς τὴν ὑπεροχὴν τοῦ βιαζομένου, ὅτι ἔξοστιν αὐτῷ πράττειν ὃ βούλεται, ἀσμένως τὸ ῥηθὲν ἐδέξατο, καὶ τὸν προσήκοντα χρησμὸν ἔχειν ἀπεφήνατο. εὐθύς δὲ καὶ τὸν χρησμὸν ἔγγραφον ποιήσας, καὶ προθεῖς εἰς τοῦμφανές, ἅπασιν ἐποίησε φανερόν, ὅτι ὁ θεὸς αὐτῷ δίδωσιν ἐξουσίαν πράττειν ὃ, τι βούλεται. συναγαγὼν δ' ἐκκλησίαν, καὶ τὴν μαντείαν τοῖς πλήθεσι δηλώσας, καὶ παρακαλέσας θαρσύνειν, ἐτρέπετο πρὸς τὰς τοῦ πολέμου πράξεις. ἐγένετο δ' αὐτῷ καὶ σημεῖον ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀπόλλωνος. αἰετὸς γὰρ ὑπερπειτόμενος τὸν νεῶν τοῦ θεοῦ, καὶ συγκυλισθεὶς ἐπὶ τὴν γῆν, τὰς τριφομένας ἐν τῷ ἱερῷ περιστερᾶς ἐθήρευεν, ὧν ἐνίας ἀπ' αὐτῶν ἤρπαζε τῶν βωμῶν. τὸ δὲ σημεῖον ἔφασαν οἱ περὶ ταῦτ' ἀσχολούμενοι σημαίνειν τῷ Φιλομήλῳ καὶ τοῖς Φωκεῦσι κρατήσειν τῶν περὶ

Δελφούς πραγμάτων. ἐπαρθεὶς οὖν ἐπὶ τούτοις, ἐπέλεξε τῶν φίλων τοὺς εὐθετωτάτους εἰς τὰς κρεσβείας, καὶ τούτων τοὺς μὲν εἰς τὰς Ἀθήνας, τοὺς δ' εἰς Λακεδαιμόνα, τοὺς δ' εἰς τὰς Θήβας ἐξέπεμψεν· ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τὰς ἄλλας τὰς ἐπισημοτάτας τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα πόλεων ἀπέστειλεν, ἀπολογούμενος, ὅτι κατείληπται τοὺς Δελφούς, οὐ τοῖς ἱεροῖς χρήμασιν ἐπιβουλεύων, ἀλλὰ τῆς τοῦ ἱεροῦ προστασίας ἀμφισβητῶν· εἶναι γὰρ Φωκέων αὐτῆς ἰδίαν ἐν τοῖς παλαιοῖς χρόνοις ἀποδεδειγμένην. τῶν δὲ χρημάτων τὸν λόγον ἔφη πᾶσι τοῖς Ἑλλησιν ἀποδώσειν, καὶ τὸν τε σταθμὸν καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀναθημάτων ἔτοιμος εἶναι παραδιδόναι τοῖς βουλομένοις ἐξετάζειν. ἡξίου δὲ, ἂν τις δι' ἔχθραν ἢ φθόρον πολεμῇ Φωκεῦσι, μάλιστα μὲν συμμαχεῖν, εἰ δὲ μή γε, τὴν ἡσυχίαν ἄγειν. τῶν δὲ πρέσβων το προσταχθέν πραξάντων, Ἀθηναῖοι μὲν καὶ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τινες ἄλλοι συμμαχίαν πρὸς αὐτὸν συνέθευτο, καὶ βοηθήσειν ἐπηγγείλαντο· Βοιωτοὶ δὲ καὶ Λοκροὶ καὶ τινες ἕτεροι τὰναντία τοῦτοις ἐψηφίσαντο, καὶ τὸν πόλεμον ὑπὲρ τοῦ θεοῦ πρὸς τοὺς Φωκεῖς ἐπανείλοντο. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τούτον τὸν ἐνιαυτόν.

Olymp. CVI, 3. Ut par esset hostibus Philomelus, exactis multis pecuniis cum militum copiam conduxisset idoneam, Locros ad petras Phaedriadas novo proelio vicit. Tum vero Boeoti omnes concilii Amphictyonici socios ad bellum commune contra sacrilegos evocarunt.

28. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθήνησι Διοτίμου, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους, Γάϊον Μάρκιον καὶ Γναῖον Μάλλιον. ἐπὶ δὲ τούτων, Φιλόμελος μὲν, προσώ-

μενος τὸ μέγεθος τοῦ πολέμου, μισθοφόρων τε πλῆθος ἤθροιζε, τῶν τε Φωκίων τοὺς εὐθέτους κατέλεγεν εἰς τὴν στρατείαν. τοῦ δὲ πολέμου προσδεομένου χρημάτων, τῶν μὲν ἱερῶν ἀναθημάτων ἀτίετο, τοὺς δὲ Δελφοὺς εὐδαιμονία καὶ πλούτῳ διαφέροντας ἐπράξατο πλῆθος χρημάτων ἱκανὸν εἰς τοὺς τῶν ξένων μισθοὺς. κατασκευάσας οὖν ἀξιόλογον δύναμιν, προήγαγεν εἰς ὕπαιθρον, καὶ φανερός ἦν ἐτοιμῶς ἔχων διαγωνίζεσθαι πρὸς τοὺς ἀλλοτρίως διακειμένους τοῖς Φωκεῦσι. τῶν δὲ Λοκροῖν στρατευσαμένων ἐπ' αὐτὸν, ἐγένετο μάχη περὶ τὰς Φαιδριάδας καλουμένας πέτρας, ἣν νικήσας ὁ Φιλόμηλος, πολλοὺς μὲν ἀνείλε τῶν πολεμίων, οὐκ ὀλίγους δ' ἐξώγησε· τινὰς δὲ κατὰ τῆς πέτρας συνηνάγκασεν ἑαυτοὺς κατακρημνίσαι. μετὰ δὲ τὴν μάχην ταύτην, οἱ μὲν Φωκεῖς ἐπήρθησαν τοῖς φρονήμασι, διὰ τὴν εὐημερίαν· οἱ δὲ Λοκροὶ ταπεινωθέντες, πρέσβεις ἐξέπεμψαν εἰς τὰς Θήβας, ἀξιούντες τοὺς Βοιωτοὺς βοηθεῖν αὐτοῖς τε καὶ τῷ θεῷ. οἱ δὲ Βοιωτοὶ, διὰ τε τὴν πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσέβειαν, καὶ διὰ τὸ συμφέρον αὐτοῖς τὰς τῶν Ἀμφικτυόνων κρίσεις βεβαίας εἶναι, πρὸς τε τοὺς Θετταλοὺς ἐπρέσβενσαν καὶ τοὺς ἄλλους Ἀμφικτύονας, ἀξιούντες κοινῇ πολεμῆσαι τοῖς Φωκεῦσι. ψηφισαμένων δὲ τῶν Ἀμφικτυόνων τὸν πρὸς Φωκεῖς πόλεμον, πολλὴ ταραχὴ καὶ διάστασις ἦν καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα. οἱ μὲν γὰρ ἔκριναν βοηθεῖν τῷ θεῷ, καὶ τοὺς Φωκεῖς, ὡς ἱεροσύλους, κολάζειν· οἱ δὲ πρὸς τὴν τῶν Φωκίων βοήθειαν ἀπέκλιναν.

Vtriusque partis socii recensentur. Adiiiciuntur causae, quae Lacedaemonios moverunt, ut Phocensibus se adiungerent.

29. Σχιζομένης δὲ τῆς τῶν ἔθνων καὶ πόλεων αἰρέσεως, τῷ μὲν ἱερῷ βοηθεῖν ἔγνωσαν Βοιωτοὶ καὶ Λοκροὶ καὶ Θετταλοὶ καὶ Περόραιβοι, πρὸς δὲ τούτοις Δωριεῖς καὶ Λόλοπες, ἔτι δὲ Ἀθαμᾶνες καὶ Ἀχαιοὶ καὶ Φθιώται καὶ Μάγνητες, ἔτι δὲ Αἰνιᾶνες, καὶ τινες ἕτεροι· τοῖς δὲ Φωκεῦσι συνεμάχουν Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τινες ἕτεροι τῶν Πελοποννησίων. προθυμότατα δὲ συνέπραττον οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τινες ἕτεροι, διὰ τοιαύτας αἰτίας· ἐν τῷ Λευκτρικῷ πολέμῳ Θηβαῖοι καταπολεμήσαντες τοὺς Λακεδαιμονίους, δίκην ἐπήνεγκαν εἰς Ἀμφικτυόνας κατὰ τῶν Σπυρτιατῶν, ὅτι Φοιβίδας ὁ Σπαρτιάτης κατελάβετο τὴν Καδμείαν, καὶ διετιμήσαντο τὸ ἀδίκημα ταλάντων πεντακοσίων. καταδικασθέντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ τὴν δίκην οὐκ ἔκτινόντων κατὰ τὸν ὄρισμόν ἐκ τῶν τόμων καιρὸν, οἱ Θηβαῖοι πάλιν δίκην ἐπήνεγκαν διπλοῦ τοῦ ἀδικήματος. τῶν δ' Ἀμφικτυόνων χιλίοις ταλάντοις καταδικασάντων, οἱ Λακεδαιμόνιοι, διὰ τὸ μέγεθος τοῦ ὀφλήματος, ὁμοίως τοῖς Φωκεῦσι τὰς ὑποφάσεις ἐποίησαν, λέγοντες ἀδίκως ὑπὸ τῶν Ἀμφικτυόνων καταδικασθῆναι. διόπερ κοινοῦ ὄντος τοῦ συμφέροντος, οἱ Λακεδαιμόνιοι κατ' ἰδίαν μὲν ὤκνουσιν ὑπὲρ τῆς καταδίκης ἄρυσθαι τὸν πόλεμον, διὰ δὲ τοῦ προσώπου τῶν Φωκῶν εὐσχημοτέστερον ἔκρινον ἀκνῶσαι τὰς κρίσεις τῶν Ἀμφικτυόνων. διὰ δὲ ταύτας τὰς αἰτίας ἐτοιμότατα συνεμάχουν τοῖς Φωκεῦσι, καὶ τὴν προστασίαν τοῦ ἱεροῦ συγκατεσκεύαζον αὐτοῖς.

Hostium multitudo aucta Phocenses adegit, ut sacro thesauro adhibito, ampliore stipendio milites ad se allicerent. Proelio equestri Phocenses superiores. Iidem Thessalos fundant.

30. Φανεροῦ δ' ὄντος ὅτι καὶ Βοιωτοὶ μεγάλη δυνάμει στρατεύουσιν ἐπὶ τοὺς Φωκεῖς, ὁ Φιλόμεηλος ἔκρινε μισθοφόρων ἀθροίζειν πλῆθος. προσδεόμενου δὲ τοῦ πολέμου χρημάτων πλειόνων, ἤναγκάζετο τοῖς ἱεροῖς ἀναθήμασιν ἐπιβαλεῖν τὰς χεῖρας, καὶ συλᾶν τὸ μαντεῖον. ὑποσησαμένου δ' αὐτοῦ τοῖς ξένοις μισθοῦς ἡμιολίους, ταχὺ πλῆθος ἤθροισθη μισθοφόρων, πολλῶν ὑπακουόντων πρὸς τὴν στρατείαν διὰ τὸ μέγεθος τῶν μισθῶν. τῶν μὲν οὖν ἐπιεικῶν ἀνδρῶν οὐδεὶς ἀπεγράψατο πρὸς τὴν στρατείαν, διὰ τὴν πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσέβειαν· οἱ δὲ πολλοὶ, καὶ θεῶν διὰ τὴν πλεονεξίαν καταφρονοῦντες, προθύμως συνέτρεχον πρὸς τὸν Φιλόμεηλον· καὶ ταχὺ δύναμις ἰσχυρὰ συνέστη τῶν πρὸς τὴν ἱεροσυλίαν ὀρμημένων. ὁ μὲν οὖν Φιλόμεηλος, διὰ τὸ μέγεθος τῆς εὐπορίας, ταχὺ δύναμιν ἀξιόχρεων κατεσκευάσατο. εὐθύς οὖν ἐστράτευσεν εἰς τὴν τῶν Λοκρῶν χώραν, ἔχων στρατιώτας ἵππεις τε καὶ πεζοὺς πλείους τῶν μυριάων. ἀντιπαχθέντων δὲ τῶν Λοκρῶν, καὶ τῶν Βοιωτῶν βοηθησάντων τοῖς Λοκροῖς, ἵππομαχία συνέστη, καθ' ἣν ἐπροτίρησαν οἱ Φωκεῖς. μετὰ δὲ ταῦτα οἱ μὲν Θετταλοὶ μετὰ τῶν πλησιοχώρων συμμάχων ἀθροισθέντες εἰς ἑξακισχιλίους, ἤκον εἰς τὴν Λοκρίδα, καὶ συνάπαντες μάχην τοῖς Φωκεῦσι περὶ λόφον Ἀργόλαν ὀνομαζόμενον, ἠτιθήθησαν. ἐπιφανέντων δὲ Βοιωτῶν μυρίαίς καὶ τρισχιλίαις στρατιώταις, καὶ τῶν ἐκ Πελοποννήσου

Ἀχαιῶν χιλίους καὶ πεντακοσίους βοηθησάντων τοῖς Φωκεῦσιν, ἄντεστρατοπέδευσαν αἱ δυνάμεις, ἄμφοτέρων ἀθροισθέντων εἰς ἓνα τόπον.

Carpos Boeoti, ut sacrilegos, capite plectunt; sed Philomelus, aequa rependens, hostium immanitatem coërcet. Tandem Philomelus, ex improviso oppressus et pulsus, in locum praeruptum agitur, unde, re desperata, se praecipitem dedit. Eius locum Onomarchus occupat. Philippus Methonem et Pagassas expugnat. Leucon rex moritur; succedit Spartacus. Romani in Faliscos bellum gerunt. In Sicilia, Dione occiso, Callippus imperium suscipit.

31. Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ μὲν Βοιωτοὶ κατὰ τὰς προνομίαις ζωγρήσαντες οὐκ ὀλίγους τῶν μισθοφόρων, προαγαγόντες πρὸ τῆς πόλεως ἐκήρυξαν, ὅτι τοῦσδε τοὺς ἄνδρας οἱ Ἀμφικτύονες στρατευσαμένους μετὰ τῶν ἱεροσύλων θανάτῳ κτελάζουσιν. εὐθύς δὲ καὶ τῶν ἔργων τοῖς λόγοις ἀκολουθοῦντων, ἅπαντας κατηκόντισαν. ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ παρὰ τοῖς Φωκεῦσι μισθοφόροι παροξυνθέντες, ἤξιουν τὸν Φιλόμηλον τῆς ὁμοίας τιμωρίας ἀξιῶσαι τοὺς πολεμίους. μεγάλην δὲ φιλονεικίαν ἐστνεγκάμενοι, καὶ πολλοὺς τῶν κατὰ τὴν χώραν πλανωμένων παρὰ τοῖς πολεμίσις ζωγρήσαντες, ἀιήγαγον, οὓς ἅπαντας ὁ Φιλόμηλος κατηκόντισεν· διὰ δὲ ταύτης τῆς κολάσεως τοὺς ἐναντίους ἐποίησε μεταθέσθαι τῆς ὑπερηφάνου καὶ δεινῆς τιμωρίας. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν δυνάμεων εἰς ἄλλην χώραν ἐμβαλουσῶν, καὶ τὴν ὁδοπορίαν ποιουμένων διὰ τόπων καταδένδρων καὶ τραχέων, ἄφνω συνέμιξαν ἀλλήλοις οἱ προηγούμενοι τῆς στρατιᾶς. γενομένης δὲ συμπλοκῆς, εἶτα μάχης ἰσχυρᾶς, οἱ Βοιωτοὶ τῷ πλήθει πολὺ προέχοντες ἐνίκησαν τοὺς Φωκεῖς. τῆς δὲ φυγῆς γενομένης διὰ τό-

που κρημνώδους καὶ δυσεξίτου, πολλοὶ τῶν Φωκίων καὶ μισθοφόρων κατεκόπησαν. ὁ δὲ Φιλόμηλος ἐκθύμως ἀγωνισάμενος, καὶ πολλοῖς τραύμασι περιπεσών, εἰς τινα κρημνώδη τόπον συνεκλείσθη· οὐκ ἔχων δὲ διέξοδον, καὶ φοβούμενος τὴν ἐκ τῆς αἰχμηλωσίας αἰκίαν, ἑαυτὸν κατεκρήμνισε· καὶ τοῦτον τὸν τρόπον δοὺς τῷ δαιμονίῳ δίκας, κατέστρεψε τὸν βίον. ὁ δὲ συνάρχων αὐτῷ στρατηγὸς Ὀνόμαρχος, διαδεξιόμενος τὴν ἡγεμονίαν, καὶ μετὰ τῆς ἀνασωζομένης δυνάμεως ἀναχωρήσας, ἀνελάμβανε τοὺς ἐκ τῆς φυγῆς ἐπανιόντας. ἅμα δὲ τούτοις πραιτομένοις, Φίλιππος ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς Μεθώνην μὲν ἐκπολιορκήσας καὶ διαρπάσας κατέσκαψεν, Παγὰς δὲ χειρωσάμενος, ἠνάγκασεν ὑποταγῆναι. κατὰ δὲ τὸν Πόντον, Λεύκων ὁ τοῦ Βοσπόρου βασιλεὺς ἐτελεύτησεν, ἄρξας ἔτη τεσσαράκοντα· τὴν δὲ ἀρχὴν διαδεξιόμενος Σπαρτακὸς ὁ υἱὸς, ἐβασίλευσεν ἔτη πέντε. Ῥωμαῖοις δὲ πρὸς Φαλίσκους συνέστη πόλεμος, καὶ μέγα μὲν οὐδὲν, οὐδ' ἄξιον μνήμης ἐτετέλεσθη, καταδρομαὶ δὲ καὶ πορθήσεις τῆς χώρας τῶν Φαλίσκων ἐγένοντο. κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν, Δίωνος τοῦ στρατηγοῦ σφαγέντος ὑπὸ Ζακυνθίων τῶν μισθοφόρων, τὴν ἡγεμονίαν διεδέξατο Κάλλιππος, ὁ τούτους πρὸς τὸν φόβον παρασκευάσας, καὶ ἤρξε μῆνας τρισκαίδεκα.

Olymp. CVI. 4. Boeoti victores copias domum reduxerant. Sed Onomarchus Phocenses de novo ad bellum exhortatur, et Philomeli coepta persequitur.

32. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθήνησιν Εὐδήμον, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Μάρκον Φάβιον καὶ

Μάρκον Ποπίλλιον. ἐπὶ δὲ τούτων Βοιωτοὶ νενικηκότες τοὺς Φωκεῖς, καὶ νομίσαντες τὸν αἰτιώτατον τῆς ἱεροσυλίας Φιλόμηλον, ὑπὸ θεῶν καὶ ἀνθρώπων κεκολασμένον, ἀποτρέφειν τοὺς ἄλλους ἀπὸ τῆς ὁμοίας κακίας, ἀνέξευξαν εἰς τὴν οἰκείαν. οἱ δὲ Φωκεῖς, ἀπολυθέντες τοῦ πολέμου κατὰ τὸ παρὸν, ἐπαυῆλθον εἰς Δελφοὺς, καὶ συνελθόντες μετὰ τῶν συμμάχων εἰς κοινὴν ἑκκλησίαν, ἐβουλεύοντο περὶ τοῦ πολέμου. οἱ μὲν οὖν ἐπεικέσταιοι πρὸς τὴν εἰρήνην ἔρρόεπον, οἱ δὲ ἄσεβεῖς καὶ τόλμη καὶ πλεονεξίᾳ διαφέροντες, ἐφρόνουν τὰ ἐναντία, καὶ περιεβλέποντο ζητοῦντες τὸν συνηγορήσοντα ταῖς σφετέραις παρανομίαις. Ὀνόμαρχος δὲ, πεφροτισμένον λόγον διελθὼν ὑπὲρ τοῦ τηρεῖν τὴν ἐξ ἀρχῆς προαίρεσιν, προετρέψαιτο τὰ πλήθη πρὸς τὸν πόλεμον, οὐχ οὕτω τοῦ κοινῆς συμφέροντος προνοηθεῖς, ὡς τὸ ἴδιον λυσιτελὲς προκρίνας. πολλαῖς γὰρ καὶ μεγάλαις δίκαις ὑπὸ τῶν Ἀμφικτυόνων ἦν καταδικασμένος ὁμοίως τοῖς ἄλλοις, καὶ τὰ ὀφλήματα οὐκ ἐκιετικῶς. διόπερ ὀρῶν αἰρετώτερον αὐτῷ τὸν πόλεμον ὄντα τῆς εἰρήνης, εὐλόγως τοὺς Φωκεῖς καὶ συμμάχους παρώξυνε τηρεῖν τὴν ὑπόστασιν τοῦ Φιλομήλου. αἰρεθεῖς δὲ στρατηγὸς αὐτοκράτωρ, μισθοφόρων τε πλήθος ἤθρσιξε, καὶ τὰς τῶν τετελευτηκότων τάξεις ἀναπληρώσας, καὶ τῷ πλήθει τῶν ξενολογηθέντων ἀυξήσας τὴν δύναμιν, μεγάλας παρασκευὰς ἐποιεῖτο συμμάχων καὶ τῶν ἄλλων εἰς πόλεμον χρησίμων.

E somnio laeta praesagia sumit, quod contraria potius portendebat. Ferocior itaque factus, sacra templi dona in arma et pecuniam convertit: donis pecuniisque socios cogit: Thronium, Amphic-

as, Orehomennum capit. Chaeroneam obsidens a Thebanis domum repellitur.

33. Ἐπῆρε δ' αὐτὸν πρὸς τὴν ὑπόστασιν αὐτὴν ὄνειρος, ἔμφασιν δούς μεγάλης αὐξήσεώς τε καὶ δόξης. κατὰ γὰρ τὸν ὕπνον ἔδοξε τὸν κολοιτὸν τὸν χαλκοῦν, ὃν ἀνέθηκαν ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀπόλλωνος οἱ Ἀμφικτύονες, ἀναπλάττειν εἰς ὕψος ταῖς ἰδίαις χερσὶ, καὶ ποιῆσαι πολὺ μείζονα. ὑπέλαβεν οὖν αὐτῷ σημαίνεσθαι παρὰ τῶν θεῶν αὐξήσειν δόξης ἔσεσθαι διὰ τῆς αὐτοῦ στρατηγίας. τὸ δ' ἀληθές οὐχ οὕτως εἶχε, τὸνναντίον δὲ παρεσημαίνοτο, διὰ τὸ τοὺς Ἀμφικτύονας ἐκ τοῦ ζημιώματος τῶν Φωκέων εἰς τὸ ἱερὸν παρανομησάντων, καὶ διὰ τοῦτο ζημιωθέντων, ἐσημαίνοτο ἢ ζημία τῶν Φωκέων αὐξήσειν ἀτολήφεισθαι ταῖς τοῦ Ὀνομάρχου χερσίν. ὅπερ καὶ συνέβη γενέσθαι. ὁ οὖν Ὀνόμαρχος αὐτοκράτως ἤρημένος ἐκ μὲν τοῦ χαλκοῦ καὶ σιδήρου κατεσκεύασεν ὄπλων πλῆθος, ἐκ δὲ τοῦ ἀργυρίου καὶ χρυσοῦ νόμισμα κόψας, ταῖς τε συμμαχοῦσαις πόλεσι διεδίδου, καὶ μάλιστα τοὺς προεστηκότας ἐδωροδόκει. διέφθειρε δὲ καὶ τῶν πολεμίων πολλοὺς, οὓς μὲν συμμαχεῖν πείθων, οὓς δὲ τὴν ἡσυχίαν ἔχειν ἀξίων. πάντα δὲ ῥαδίως ἐπετέλει διὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων φιλαργυρίαν. καὶ γὰρ τοὺς Θετταλοὺς μέγιστον ἔχοντας τῶν συμμαχῶν ἀξίωμα δωροδοκήσας, ἔπεισε τὴν ἡσυχίαν ἔχειν. καὶ τῶν μὲν Φωκέων τοὺς ἐναντιουμένους συλλαμβάνων, ἀνήρει, καὶ τὰς οὐσίας ἐδήμευεν· εἰς δὲ τὴν πολεμίαν ἐμβαλὼν, Θρόνιον μὲν ἐκπολιορκήσας ἐξηνδραποδίσαστο, Ἀμφισσεῖς δὲ καταπληξάμενος, ἠνάγκασεν ὑποτάττεσθαι. τὰς δ' ἐν Λωριεῦσι πό-

λεις πορθήσας, τὴν χώραν αὐτῶν ἐδήλωσεν. εἰς δὲ τὴν Βοιωτίαν ἐμβαλὼν, Ὀρχομενὸν μὲν εἶλεν, ἐπιχειρήσας δὲ πολιορκεῖν Χαιρώνειαν, καὶ ἠττηθεὶς ὑπὸ Θηβαίων, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν.

In Asia Artabazi bellum in regem Persarum continuatur. Thebani Pammeuem cum auxiliis mittunt, feliciter pugnantem. Bellum Argivorum cum Lacedaemoniis. Athenienses Sestum expugnant. Cersobleptes a Philippo deficit ad Athenienses. Philippus Methonem vi capit, teli autem iactu alterum oculum amittit.

34. Ἄμα δὲ τούτοις πραττομένοις Ἀρτιάβαζος, ἀποστατίας ὦν τοῦ βασιλέως, διεπολέμει πρὸς τοὺς ἀποσταλέντας ὑπὸ τοῦ βασιλέως σατράπας εἰς τὸν πόλεμον· καὶ τὸ μὲν πρῶτον συμμαχοῦντος αὐτῷ Χάρητος τοῦ Ἀθηναίων στρατηγοῦ, ἐρῶμένως ἀντειπάτετο τοῖς σατράπαις· ἐκείνου δὲ ἀτελθόντος, μονωθεὶς ἔπεισε τοὺς Θηβαίους συμμαχίαν αὐτῷ πέμψαι. οἱ δὲ Παμμένη στρατηγὸν ἐλόμενοι, καὶ δόντες αὐτῷ στρατιώτας πεντακισχιλίους, ἐξέτεμψαν εἰς τὴν Ἀσίαν. ὁ δὲ Παμμένης βοηθήσας Ἀρταβάζω, καὶ τοὺς σατράπας μεγάλας μάχαις δυσὶ νικήσας, περιποιήσατο μεγάλην δόξαν ἐαυτῷ τε καὶ τοῖς Βοιωτοῖς. ἐφάνη γὰρ θαύμασι τὸν εἰ Βοιωτοὶ, τῶν μὲν Θετταλῶν ἐγκυριταλελοϊτότων, τοῦ δὲ Φωικικοῦ πολέμου μεγάλους ἐπιφέροντος κινδύνους, διατοντίους δυνάμεις εἰς τὴν Ἀσίαν ἐξέτεμπον, καὶ ἐπροτιέρον κατα τὸ πλεῖστον ἐν τοῖς κινδύνοις. ἄμα δὲ τούτοις πραττομένοις, συνέστη πόλεμος Ἀργείοις πρὸς Λακεδαιμονίους· καὶ γενομένης μάχης περὶ τὸν Ὀρνεάς, ἐνίκων οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τὰς Ὀρνεάς ἐκπολιορκήσαντες, ἐπανῆλθον εἰς τὴν Σπάρτην. Χά-

ρης δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς εἰσπλεύσας εἰς Ἑλλήσποντον, καὶ Σησίον πόλιν ἔλων, τοὺς μὲν ἡβῶντας ἀπέσφαξε, τοὺς δὲ ἄλλους ἐξηνδραποδίσατο. Κερσοβλέπτου δὲ τοῦ Κότυος, διὰ τε τὴν πρὸς Φίλιππον ἀλλοτριότητα, καὶ τὴν πρὸς Ἀθηναίους φιλίαν, ἐγχειρίσαντος τοῖς Ἀθηναίοις τὰς εἰς Χερσόνησον πόλεις, πλὴν Καρδίας, ἀπέστειλεν ὁ δῆμος κληρῶνους εἰς τὰς πόλεις. Φίλιππος δ' ὄρων τοὺς Μεθωναίους ὀρητήριον παρεχομένους τὴν πόλιν τοῖς πολεμίοις ἑαυτοῦ, πολιορκίαν συνεστήσατο. καὶ μέχρι μὲν τιнос οἱ Μεθωναῖοι διεκαρτέρον, ἔπειτα κατισχυόμενοι, συνηναγκάσθησαν παραδοῦναι τὴν πόλιν τῷ βασιλεῖ, ὥστε ἀπελθεῖν τοὺς πολίτας ἐκ τῆς Μεθώνης, ἔχοντας ἐν ἑκάστῳ ἕνα. ὁ δὲ Φίλιππος τὴν μὲν πόλιν κατέσκαψε, τὴν δὲ χώραν διένειμε τοῖς Μακεδόσιν. ἐν δὲ τῇ πολιορκίᾳ ταύτῃ συνέβη τὸν Φίλιππον εἰς τὸν ὀφθαλμὸν πληγέντα τοξεύματι, διαφθαροῦναι τὴν ὄρασιν.

Post haec Philippus Thessalis contra Lycophronem et Onomarchum auxilio venit. Onomarchus, aliquot proeliis victor, ultimo proelio fusus, capitur et cruci affigitur.

35. Μετὰ δὲ ταῦθ' ὁ Φίλιππος ὑπὸ Θετταλῶν μετακληθεὶς, ἦκεν εἰς Θατταλίαν μετὰ τῆς δυνάμεως· καὶ τὸ μὲν πρῶτον πρὸς Λυκόφρονα τὸν Φερῶν τύραννον διεπολέμει, βοηθῶν τοῖς Θετταλοῖς· μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ Λυκόφρονος μεταπεμψαμένου παρὰ τῶν Φωκῶν συμμαχίαν, ἀπεστάλη Φάϋλλος ὁ ἀδελφὸς Ὀνομάρχου μετὰ στρατιωτῶν ἑπτακισχιλίων. ὁ δὲ Φίλιππος τοὺς Φωκεῖς νικήσας, ἐξέβαλεν ἐκ τῆς Θετταλίας· Ὀνόμαρχος δ' ἀναλαβὼν πῦσαν τὴν δύ-

ραμιν, καὶ τομίζων ὅλης τῆς Θετταλίας κυριεύσειν,
 ἔχεν ἐν τάχει βοιθήσων τοῖς περὶ τὸν Λυκόφρονα.
 τοῦ δὲ Φιλίππου μετὰ τῶν Θετταλῶν ἀντιπαρατα-
 ξαμένου τοῖς Φωκιῦσιν, Ὀνόμαρχος ὑπερέχων τοῖς
 πλήθεσι, δυοὶ μάχαις ἐνίκησε, καὶ πολλοὺς τῶν Μα-
 κεδόνων ἀνείλε. Φίλιππος δὲ εἰς τοὺς ἐσχίτους κιν-
 δύνους περικλεισθεὶς, καὶ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν
 ἀθυμίαν καταλιπόντων αὐτὸν, παραθαρσύνας τὸ
 πλῆθος, μόλις ἐποίησεν αὐτοὺς εὐπειθεῖς. μετὰ δὲ
 ταῦτα ὁ Φίλιππος μὲν ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Μακεδο-
 νίαν· Ὀνόμαρχος δὲ στρατεύσας εἰς Βοιωτίαν, ἐνί-
 κησε μάχῃ τοὺς Βοιωτοὺς, καὶ πόλιν εἴλε Κορώνειαν.
 κατὰ δὲ τὴν Θετταλίαν Φίλιππος μὲν ἐκ τῆς Μακε-
 δονίας μετὰ τῆς δυνάμεως ἄρτι κατηντηκῶς, ἐστρά-
 τευσεν ἐπὶ Λυκόφρονα τὸν Φερῶν τύραννον. οὗτος
 δὲ οὐκ ὢν ἀξιόμαχος, μετεπέμψατο συμμαχίαν παρὰ
 Φωκίων, ἐπαγγελλόμενος συγκατασκευάσειν αὐτοῖς
 τὰ κατὰ τὴν Θετταλίαν. διόπερ Ὀνομάρχου πεζῆ
 βοηθήσαντος μετὰ πεζῶν δισμυρίων καὶ πεντακο-
 σίων ἰππέων, ὁ μὲν Φίλιππος πείσας τοὺς Θετταλοὺς
 κοινῇ τὸν πόλεμον ἄρασθαι, συνήγαγε τοὺς πάντας,
 πεζοὺς μὲν ὑπὲρ τοὺς δισμυρίους, ἰππεῖς δὲ τρισχι-
 λίους. γενομένης δὲ παρατάξεως ἰσχυρῆς, καὶ τῶν
 Θετταλῶν ἰππέων τῷ πλήθει καὶ ταῖς ἀρεταῖς δια-
 φερόντων, ἐνίκησεν ὁ Φίλιππος. τῶν δὲ περὶ τὸν
 Ὀνόμαρχον καταφυγόντων εἰς τὴν θάλατταν, καὶ
 τυχικῶς παραπλέοντος τοῦ Ἀθηναίου Χάρητος μετὰ
 πολλῶν τριήρων, πολὺς ἐγένετο φότος τῶν Φωκίων.
 οἱ γὰρ φεύγοντες, ὄψαντες τὴν πανοπλίαν, διενή-

χοιτο πρὸς τὰς τριήρεις, ἐν οἷς ἦν καὶ αὐτὸς Ὀνόμαρχος. τέλος δὲ τῶν Φωκέων καὶ μισθοφόρων ἀνῆρρέθησαν μὲν ὑπὲρ τοὺς ἑξακισχιλίους, ἐν οἷς ἦν καὶ αὐτὸς ὁ στρατηγός· ἤλωσαν δὲ οὐκ ἐλάττους τῶν τρισχιλίων. ὁ δὲ Φίλιππος τὸν μὲν Ὀνόμαρχον ἐκρέμασε, τοὺς δ' ἄλλους ὡς ἱεροσύλους κατεπόντισε.

Phayllus, Onomarchi successor, omni vi bellum instaurat. Moritur tum Mansolus rex Cariae, cui Artemisia succedit: item Clearchus, Heracleae tyrannus. Thusci agrum Rom. populantur. In Sicilia Hipparinus, pulso Calippo, regnum Syrac. occupat.

36. Μετὰ δὲ τὴν Ὀνομάρχου τελευταίην διεδέξατο τὴν Φωκέων ἡγεμονίαν ἀδελφὸς Φάυλλος. οὗτος δὲ τὴν γεγενημένην συμφορὰν διορθούμενος, μισθοφόρων τε πλῆθος ἤθροιζε, διπλασιάσας τοὺς εἰωθότας μισθοὺς, καὶ παρὰ τῶν συμμάχων βοήθειαν μετεπέμπετο· κατεσκευάζετο δὲ καὶ ὄπλων πλῆθος, καὶ τόμισμα ἔκοψε χρυσοῦν τε καὶ ἀργυροῦν. ὑπὸ δὲ τοῖς αὐτοῖς καιροῖς Μαύσωλος ὁ Κυρίου δυνάστης ἐτελεύτησεν, ἄρξας ἔτη εἰκοσιτέσσαρα· τὴν δὲ ἀρχὴν διαδεξαμένη Ἀρτεμισία ἡ ἀδελφὴ καὶ γυνὴ, ἐδυνάστευσεν ἔτη δύο. Κλέαρχος δὲ ὁ Πρακλείας τύραντος Λιονυσίων ὄντων ἐπὶ θείαν βαδίζων ἀνῆρρέθη, ἄρξας ἔτη δώδεκα τὴν δὲ ἀρχὴν διαδεξάμενος ὁ υἱὸς Τιμόθεος, ἤρξεν ἔτη πεντεκαίδεκα. Τυρῶνηοὶ δὲ διαπολεμοῦντες Ῥωμαίοις, ἐπόρθησαν πολλὴν τῆς πολεμίας χώρας, καὶ μέχρι τοῦ Τιβέρεως καταδραμόντες, ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν. ἐν δὲ ταῖς Συρακοῦσαις στάσεως γενομένης τοῖς Δίωνος φίλοις πρὸς Κάλλιππον, οἱ μὲν τοῦ Δίωνος φίλοι ἠττηθέντες ἔφυγον εἰς τοὺς Λεοντίους· μετὰ δὲ τινα χρό-

νον Ἰππαρίνου τοῦ Διονυσίου καταπλεύσαντος εἰς τὰς Συρακούσας μετὰ δυνάμεως, ὁ μὲν Κάλλιππος ἦτηθεὶς ἐξέπεσε τῆς πόλεως, Ἰππαρίνος δὲ, ἀνακτησάμενος τὴν πατρῴαν δυναστείαν ἤρξεν ἔτη δύο.

Olymp. CVII, 1. Phayllas auctus copiis et sociorum auxiliis, Boeotiam invadit, sed tribus proeliis funditur.

37. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἀριστοδήμου, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Γαῖον Σουλπίκιον καὶ Μάρκον Οὐαλέριον· Ὀλυμπιάς δ' ἦχθη ἑβδόμη πρὸς ταῖς ἑκατὸν, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον Σμικρίνας Ταραντῖνος. ἐπὶ δὲ τούτοις, Φάϋλλος μὲν ὁ Φωκέων στρατηγός, μετὰ τὴν τοῦ ἀδελφοῦ τελευτὴν τε καὶ ἦτις, προσανέλαβε τὰ τῶν Φωκέων πράγματα τεταπεινωμένα διὰ τε τὴν ἦτις καὶ τὴν φθορὰν τῶν στρατιωτῶν. ἔχων γὰρ χρημάτων πλῆθος ἀνέκλειπτον, πολλοὺς μὲν μισθοφόρους ἤθροισεν, οὐκ ὀλίγους δὲ συμμάχους ἔπεισε συνεπιλαβέσθαι τοῦ πολέμου. τῇ γὰρ ἀφθονίᾳ τῶν χρημάτων ἀναίδην χρώμενος, οὐ μόνον ἰδιώτας πολλοὺς ἔσχε προθύμους συναγωνιστάς, ἀλλὰ καὶ πόλεις τὰς ἐπιφανεστάτας ἐπεσπάσατο πρὸς τὴν κοινοπραγίαν. Λακεδαιμόνιοι μὲν γὰρ ἀπέστειλαν αὐτῷ στρατιώτας χιλίους, Ἀχαιοὶ δὲ δισχιλίους· Ἀθηναῖοι δὲ πεζοὺς μὲν πεντακισχιλίους, ἵππεῖς δὲ τετρακισίους, ὧν ἦν στρατηγός Ναυσικλῆς. οἱ δὲ τῶν Φεραίων τύραννοι Λυκόφρων καὶ Πειθόλαος, μετὰ τὴν Ὀνομάσχου τελευτὴν ἐρημοὶ συμμάχων ὄντες, τὰς μὲν Φεράς παρέδωσαν τῷ Φιλίππῳ, αὐτοὶ δ' ὑπόσπονδοι γειόμενοι, συνήγαγον τοὺς μισθοφόρους, ὄντας δισχιλίους· καὶ μετὰ τού-

των φυγόντες πρὸς Φάϋλλον, συνεμάχουν τοῖς Φωκεῦσιν. ἐβοήθησαν δὲ καὶ τῶν ἐλατιόνων πόλεων οὐκ ὀλίγαι τοῖς Φωκεῦσι, διὰ τὸ πλῆθος τῶν διαδομένων χρημάτων. ὁ γὰρ χρυσὸς τὰς πλεονεξίας τῶν ἀνθρώπων ἐκκαλοῦμενος, ἠνάγκασεν αὐτομολεῖν πρὸς τὴν ἐκ τοῦ κέρδους λυσιτέλειαν. ὁ δ' οἷν Φάϋλλος μετὰ τῆς δυνάμεως ἐστράτευσεν εἰς τὴν Βοιωτίαν, καὶ περὶ πόλιν Ὀρχομενὸν ἤτηθεις μάχη, πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν ἀπέβυλε. μετὰ δὲ ταῦτα ἄλλης γενομένης μάχης παρὰ τὸν Κηφισσοῦ ποταμόν, ἐνίκησαν πάλιν Βοιωτοὶ, καὶ ἀνεῖλον τῶν πολεμίων ὑπὲρ τοὺς τετρακοσίους· ἐξώγησαν δ' εἰς πεντακοσίους. ὀλίγαις δ' ὕστερον ἡμέραις γενομένης μάχης περὶ Κορώνειαν, ἐνίκησαν οἱ Βοιωτοὶ, καὶ πεντήκοντα μὲν ἀνεῖλον τῶν Φωκίων, ἑκατὸν δὲ καὶ τριάκοντα ἐξώγησαν. ἡμεῖς δὲ τὰ περὶ Βοιωτοῦς καὶ Φωκεῖς διεληλυθότες, ἐπιάνομεν ἐπὶ τὸν Φίλιππον.

Philippus impeditus ab Atheniensibus, cum in Phocenses tenderet, in patriam regnum rediit. Phayllus Locros Epicnemidius invadit: Boeoti Phocensium terras populantur. Morbo tandem correptus Phayllus moritur. Ei succedit Phalaecus, adiuncto curatore Mnasea. Mnasea proelio occisus; Phalaecus ad Chaeroneam victus.

38. Οὗτος γὰρ νικήσας τὸν Ὀνόμαρχον ἐπιφανεῖ παρατάξει, τὴν τ' ἐν Φεραῖς τυραννίδα καθεῖλε, καὶ τῇ πόλει τὴν ἐλευθερίαν ἀποδοῦς, καὶ τὰ ἄλλα τὰ κατὰ τὴν Θεσσαλίαν καταισθήσας, προῆγεν ἐπὶ τὰς Ἰύλας πολεμήσων τοῖς Φωκεῦσι. κωλυσάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων διελθεῖν τὰς παρόδους, ἐπιανῆλθεν εἰς Μακεδονίαν, ἠϋξηκὼς ἑαυτοῦ τὴν βασιλείαν τὰς τε πράξεισι καὶ τῇ πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβείᾳ. Φάϋλ-

λος δὲ στρατεύσας εἰς Λοκρούς τοὺς ἐπονομαζομέ-
 ρους Ἐπικλημιδίους, τὰς μὲν ἄλλας πόλεις ἐχειρῶ-
 σατο πάσας, μίαν δὲ τὴν ὀνομαζομένην Ἀρύνκαν διὰ
 προδοσίας νυκτὸς παραλαβὼν, πάλιν ἐξέπεσε, καὶ
 τῶν στρατιωτῶν ἀπέβαλεν οὐκ ἐλάτιους τῶν διακο-
 σίων. μετὰ δὲ ταῦτα στρατοπεδεύοιτος αὐτοῦ περὶ
 τὰς ὀνομαζομένας Ἄβας, οἱ Βοιωτοὶ νυκτὸς ἐπιθέ-
 μενοι τοῖς Φωκεῦσιν, ἀνεῖλον αὐτῶν οὐκ ὀλίγους.
 ἐπαρθέντες δὲ τῷ προτερήματι, παρῆλθον εἰς τὴν
 τῶν Φωκίων χώραν, καὶ πολλὴν αὐτῆς πορθήσαντες,
 ἤθροισαν λαφύρων πλῆθος. ἐπανιόντων δ' αὐτῶν,
 καὶ τῇ Ἀρυνκαίων πόλει πολιορκουμένη βοηθούντων,
 ἐπιφανεῖς ὁ Φάϋλλος τούτους μὲν ἐτρέψατο, τὴν δὲ
 πόλιν ἐλὼν κατὰ κράτος διήρπασε καὶ κατέσκαψεν·
 αὐτὸς δὲ περιπεσὼν νόσῳ φθινάδι, καὶ πολὺν χρό-
 νον ἀρρώσθησας ἐπιπόνως καὶ τῆς ἀσεβείας οἰκείως
 κατέστρεψε τὸν βίον, καταλιπὼν τῶν Φωκίων στρα-
 τηγὸν Φάλαικον, τὸν Ὀνομάρχου υἱὸν, τοῦ τὸν ἱερὸν
 πόλεμον ἐκκαύσαντος, ἀντίπαιδα τὴν ἡλικίαν ὄντα.
 παρακαιέστησε δ' αὐτῷ ἐπίτροπον ἄμα καὶ στρα-
 τηγὸν Μνασίαν, ἕνα τῶν ἑαυτοῦ φίλων. μετὰ δὲ
 ταῦτα οἱ Βοιωτοὶ νυκτὸς ἐπιθέμενοι τοῖς Φωκεῦσι,
 τὸν τε στρατηγὸν αὐτῶν Μνασίαν ἀπέκτειναν, καὶ
 τῶν στρατιωτῶν εἰς διακοσίους. μετ' ὀλίγον δ' ἵπ-
 πομαχίας γενομένης περὶ Χαιρώνειαν, ὁ Φάλαικος
 ἠττηθεὶς ἀπέβαλε τῶν ἰπέων οὐκ ὀλίγους.

Discordiae et bella in Peloponneso inter Lacedaemonia et Mc-
 galopolitas. Phalaeus Boeotianus, Boeoti Phocidem vastant.

39. Ἄμα δὲ τούτοις πραττομένοις, καὶ κατὰ τὴν
 DIOD. T. IV. N

Πελοπόννησον ἐγένοντο ταραχαὶ καὶ κινήσεις, διὰ τοιαύτας τινὰς αἰτίας. Λακεδαιμόνιοι πρὸς Μεγαλοπολίτας διαφερόμενοι, τὴν χώραν αὐτῶν κατέδραμον, Ἀρχιδάμου τὴν ἡγεμονίαν ἔχοντος. οἱ δὲ Μεγαλοπολίται παροξυνθέντες ἐπὶ τοῖς πραχθεῖσι, καὶ αὐτοὺς οὐκ ὄντες ἀξιόμαχοι, παρὰ τῶν συμμάχων μετεπέμψαντο βοήθειαν. Ἀργεῖοι μὲν οὖν καὶ Σικυώνιοι καὶ Μεσσήνιοι πανδημεὶ κατὰ τάχος ἐβοήθησαν· Θηβαῖοι δ' ἀπέστειλαν πεζοὺς μὲν τετρακισχιλίους, ἵππεῖς δὲ πεντακοσίους, στρατηγὸν ἐπιστήσαντες Κηφισίωνα. Μεγαλοπολίται μὲν οὖν μετὰ τῶν συμμάχων ἐκστρατεύσαντες, κατεστρατοπέδευσαν περὶ τὰς πηγὰς τοῦ Ἀλφειοῦ ποταμοῦ· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι τρισχιλίους μὲν πεζοὺς παρὰ Φωκίων προσελάβοντο, ἵππεῖς δὲ ἑκατὸν καὶ πενήκοντα παρὰ Λυκόφροτος καὶ Πειθολάου τῶν ἐκπεπωκότων ἐκ τῆς ἐν Φεραῖς τυραννίδος. συστησάμενοι δὲ δύναμιν ἀξιόμαχον, κατεστρατοπέδευσαν περὶ Μαντινείαν. μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ πόλιν Ὀρνεᾶς τῆς Ἀργείας καταντήσαντες, ἔφθασαν αὐτὴν ἐκπολιορκήσαντες πρὸ τῆς τῶν πολεμίων παρουσίας, οὖσαν σύμμαχον τῶν Μεγαλοπολιτῶν. ἐπέξελθόντων δὲ τῶν Ἀργείων, συνάψαντες μάχην ἐνίκησαν, καὶ πλείους τῶν διακοσίων ἀπέκτειναν. τῶν δὲ Θηβαίων ἐπιφανέντων, καὶ τῷ μὲν πλήθει διπλασίων ὄντων, ταῖς δ' εὐταξίαις λειπομέγων, συνέστη μάχη καρτερά· καὶ τῆς νικῆς ἀμφιδόξου γενομένης, οἱ μὲν Ἀργεῖοι καὶ οἱ σύμμαχοι τὴν εἰς τὰς οἰκείας πόλεις ἐπάνοδον ἐποίησαντο· Λακεδαιμόνιοι δ' εἰς τὴν Ἀρκαδίαν ἐμβάλον-

τες, καὶ πόλιν Ἐλισσοῦντα κατὰ κράτος ἐλόντες κα διαρπάσαντες, ἐπανῆλθον εἰς τὴν Σπάρτην. μετὰ δὲ τινα χρόνον οἱ Θηβαῖοι μετὰ τῶν συμμαχῶν ἐνίκησαν τοὺς πολεμίους περὶ Τέλφουσαν, καὶ συχνοὺς ἀνελόντες, ἐξώγησαν Ἀνάξανδρον τε τὸν ἡγούμενον καὶ τῶν ἄλλων πλείους τῶν ἐξήκοντα. μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον ἄλλαις δυσὶ μάχαις ἐπροτέρησαν, καὶ τῶν ἐναντίων οὐκ ὀλίγους κατέβαλον. τὸ δὲ τελευταῖον τῶν Μακεδαιμονίων ἀξιολόγῳ μάχῃ νικησάντων, αἱ δυνάμεις ἀμφοτέρων εἰς τὰς οἰκείας πόλεις ἐπανῆλθον. ἔπειτα τῶν Μακεδαιμονίων ποιησαμένων ἀνοχῆς πρὸς τοὺς Μεγαλοπολίτας, ἐπανῆλθον εἰς τὴν Βοιωτίαν οἱ Θηβαῖοι. Φαλακῆς δὲ περὶ τὴν Βοιωτίαν διατρίβων, Χαιρώνειαν εἴλε, καὶ τῶν Θηβαίων ἐπιβοηθησάντων, ἐξέπεσεν ἐκ τῆς πόλεως. ἔπειθ' οἱ μὲν Βοιωτοὶ πολλῇ δυνάμει στρατεύσαντες εἰς τὴν Φωκίδα, τὴν πλείστην αὐτῆς ἐπόρθησαν, καὶ τὰς κατὰ τὴν χώραν κτήσεις ἐδήλωσαν· ἔνια δὲ καὶ τῶν μικρῶν πολισμάτων ἐλόντες, καὶ λαφύρων πλῆθος ἀθροίσαντες, ἐπανῆλθον εἰς τὴν Βοιωτίαν.

Olymp. CVII, 2. Thebani ad bellum gerendum pecunias ab Artaxerxe accipiunt. Inter Boeotos et Phocenses leves pugnae. Renovatur bellum Persarum in Aegyptios ob Phoeniciae defectio-nem. Apparatus belli.

40. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Θεσσαλον, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Μάρκον Φάβιον καὶ Τῆτον Κόϊντιον. ἐπὶ δὲ τούτων, Θηβαῖοι κάμνοντες τῷ πρὸς Φωκεῖς πολέμῳ, καὶ χρημάτων ἀπορούμενοι, πρέσβεις ἐξέπεμψαν πρὸς τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα, παρακαλοῦντες εἰσευπορῆσαι τῇ πόλει χρή-

ματα. ὁ δὲ Ἀρταξέρξης προθύμως ὑπακούσας, ἔδωκεν αὐτοῖς δωρεάν ἄργυρίου τάλαντα τριακόσια. τοῖς δὲ Βοιωτοῖς καὶ τοῖς Φωκεῦσιν ἀκροβολισμοὶ μὲν καὶ χάρας καταδρομαὶ συνέστησαν, πράξεις δὲ κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν ἄξιαι μνήμης οὐ συνετελέσθησαν. κατὰ δὲ τὴν Ἀσίαν, ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν ἐν μὲν τοῖς ἐπάνω χρόνοις στρατεύσας ἐπ' Αἴγυπτον πολλοῖς πλήθεσι στρατιωτῶν, ἀπέτυχε· κατὰ δὲ τοὺς ὑποκειμένους καιροὺς πάλιν ἐπολέμησε τοῖς Αἰγυπτίοις, καὶ πράξεις ἀξιολόγους κατεργασάμενος, διὰ τῆς ἰδίας ἐνεργείας τὴν Αἴγυπτον ἀνεκτήσατο καὶ Φοινίκην καὶ Κύπρον. ἵνα δὲ σαφῆ τὴν περὶ τούτων ἱστορίαν ποιήσωμεν, τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου προεκθησόμεθα, μικρὸν ἀναλαβόντες τοὺς οἰκείους χρόνους. τῶν γὰρ Αἰγυπτίων ἀπὸ Περσῶν ἀποστάντων κατὰ τοὺς ἀνωτέρω χρόνους, Ἀρταξέρξης ὁ ἐπικληθεὶς Ὀλχος, αὐτὸς μὲν οὐκ ὦν φιλοπόλεμος, ἐφ' ἡσυχίας ἔμενε· ἀποστέλλων δὲ δυνάμεις καὶ στρατηγούς, πολλάκις ἀπετύγχανε, διὰ τὴν κακίαν καὶ ἀπειρίαν τῶν ἡγεμόνων. διὸ καὶ καταφρονηθεὶς ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων, ἠναγκάζετο καρτερεῖν, διὰ τὴν ἀργίαν καὶ τὸ τῆς ψυχῆς εἰρηνικόν. κατὰ δὲ τοὺς ὑποκειμένους καιροὺς τῶν Φοινίκων καὶ τῶν ἐν Κύπρῳ βασιλέων μιμησαμένων τοὺς Αἰγυπτίους, καὶ διὰ τὴν καταφρόνησιν ἐπὶ τὴν ἀπόστασιν ὀρμησάντων, παροξυνθεὶς ἔκρινε πολεμεῖν τοὺς ἀφεστηκότας. τὸ μὲν οὖν στρατηγούς ἐκπέμπειν ἀπεδοκίμασε, δι' ἑαυτοῦ δὲ τοὺς ὑπὲρ τῆς βασιλείας ἀγῶνας ποιήσασθαι διεγνώ. διόπερ ὄπλων καὶ βελῶν καὶ σίτου

καὶ δυνάμεων μεγάλας παρασκευὰς ποιησάμενος, ἤθροισε πεζῶν μὲν τριάκοντα μυριάδας, ἰππέων δὲ τρεῖς, τριήρεις δὲ τριακοσίας, φορητηγοὺς δὲ καὶ τὰς ἄλλας τὰς τὴν ἄγορὰν κομίζούσας πεντακοσίας.

Defectionis Phoenicum causae et prima initia. Multum vexati a Satrapis regis, societatem ineunt cum rege Aegyptiorum, bellicos apparatus faciunt, Persas eorumque res infestant.

41. Ἦρξατο δὲ πρὸς Φοίνικας πολεμεῖν, διὰ τοιαύτας τινὲς αἰτίας· κατὰ τὴν Φοινίκην ἐστὶ πόλις ἀξιόλογος ὄνομα Τρίπολις, οἰκίαν ἔχουσα τῇ φύσει τὴν προσηγορίαν. τρεῖς γάρ εἰσιν ἐν αὐτῇ πόλεις, σταδιαῖον ἀπ' ἀλλήλων ἔχουσαι διάστημα. ἐπικαλεῖται δὲ τούτων ἡ μὲν Ἀραδίων, ἡ δὲ Σιδωνίων, ἡ δὲ Τυρίων· ἀξίωμα δ' ἔχει μέγιστον αὐτῆ τῶν κατὰ τὴν Φοινίκην πόλεων, ἐν ἧ συνέβαινε τοὺς Φοίνικας συνέδριον ἔχειν, καὶ βουλευέσθαι περὶ τῶν μεγίστων. τῶν δὲ σατραπῶν καὶ στρατηγῶν ἐν τῇ Σιδωνίων διατριβόντων, καὶ κατὰ τὰς τῶν πραγμάτων ἐπιταγὰς ὑβριστικῶς καὶ ὑπερηφάνως προσφερομένων τοῖς Σιδωνίοις, οἱ κακούμενοι, τὴν ἐπήρειαν χαλεπῶς φέροντες, ἔγνωσαν ἀποστῆναι τῶν Περσῶν. πείσαντες δὲ καὶ τοὺς ἄλλους Φοίνικας τῆς αὐτονομίας ἀντέχεσθαι, διεπρεσβεύσαντο πρὸς τὸν Αἰγυπτίων βασιλέα Νεκτανεβῶ, πολέμιον ὄντα Περσῶν, καὶ πείσαντες παραλαβεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συμμαχίαν, παρεσκευάζοντο τὰ πρὸς τὸν πόλεμον. τῆς δὲ Σιδῶνος εὐδαιμονία διαφερούσης, καὶ τῶν ἰδιωτῶν διὰ τὴς ἐμπορίας μεγάλους περιπεποιημένων πλοῦτους, ταχὺ τριήρεις τε πολλὰ κατεσκευάσθησαν, καὶ μισθοφόρων πλῆθος ἤθροίσθη· πρὸς δὲ τούτοις ὄπλα καὶ

βέλη καὶ αἶτος, καὶ τᾶλλα πάντα τὰ πρὸς πόλεμον χρήσιμα συντόμως κατεσκευάσθη. κατάρχοντες δὲ τῆς ἔχθρας, τὸν μὲν βασιλικὸν παράδεισον, ἐν ᾧ τὰς καταλύσεις οἱ τῶν Περσῶν βασιλεῖς εἰώθεισαν ποιῆσθαι, δεινροτομήσαντες διέφθειραν. ἔπειτα τὸν ἠθροισμένον ὑπὸ τῶν σατραπῶν εἰς τὸν πόλεμον τοῖς ἵπποις χόρτον ἐνέπηρσαν· τὸ δὲ τελευταῖον, τοὺς τὰς ὕβρεις ἐπιτελεσαμένους Πέρσας συλλαβόντες ἐτιμωρήσαντο. τοῦ δὲ πολέμου πρὸς τοὺς Φοίνικας ταύτην τὴν καταρχὴν λαβόντος, ὁ βασιλεὺς πυθόμενος τὰ τετολμημένα τοῖς ἀποστάταις, πᾶσι μὲν τοῖς Φοίνιξιν ἠπειλεῖ, μάλιστα δὲ τοῖς Σιδωνίοις.

Belesys, Syriae satrapa, et Mazaeus, primi bellum in Phoenice movent. Hos Tennes Sidoniae rex vicit et terra expulit. Interea Cyprī reges, Persarum imperio subiecti, simul defecerant, et bellum paraverant. In hos Idrieus, Cariae dynasta classem mittit, ducibus Phocione Atheniensi et Evagora.

42. Ἐν δὲ τῇ Βαβυλῶνι συνηθροικῶς τὰς περικὰς καὶ ἱππικὰς δυνάμεις, εὐθὺς ἀναλαβὼν προῆγεν ἐπὶ τοὺς Φοίνικας· ἐν ᾧ δ' οὗτος κατὰ τὴν ὁδοπορίαν ἐβάδιζεν, Βέλεισος ὁ τῆς Συρίας σατράπης, καὶ Μαζαῖος ὁ τῆς Κιλικίας ἄρχων συνελθόντες ἐπόλεμον τοὺς Φοίνικας. Τέννης δ' ὁ τῆς Σιδῶνος βασιλεὺς προσελάβετο παρ' Αἰγυπτίων στρατιώτας μισθοφόρους Ἕλληνας τετρακισχιλίους, ὧν ἦν στρατηγὸς Μέντωρ ὁ Ῥόδιος. μετὰ δὲ τούτων καὶ τῶν πολιτικῶν στρατιωτῶν τοῖς προειρημένοις σατράπαις συμβαλὼν, ἐνίκησε, καὶ τοὺς πολεμίους ἐξέβαλεν ἐκ τῆς Φοινίκης. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις, καὶ κατὰ τὴν Κύπρον συνέστη πόλεμος, συμπεπλεγ-

μένας ἔχων τὰς πράξεις τοῦ ὑποκειμένου πολέμου. ἐν
 γὰρ τῇ νήσῳ ταύτῃ πόλεις ἴσων ἀξιόλογοι μὲν ἐννέα,
 ὑπὸ δὲ ταύτας ὑπῆρχε τεταγμένα μικρὰ πολιίσματα,
 τὰ προσκυροῦντα ταῖς ἐννέα πόλεσιν. ἐκάστη δὲ τού-
 των εἶχε βασιλεία, τῆς μὲν πόλεως ἄρχοντα, τοῦ δὲ βα-
 σιλεῖ τῶν Περσῶν ὑποτεταγμένον. οὗτοι πάντες συμ-
 φρονησάντες, καὶ μιμησάμενοι τοὺς Φοίνικας, ἀπέ-
 στησαν· καὶ παρασκευασάμενοι τὰ πρὸς τὸν πόλε-
 μον, αὐτοκράτορας τὰς ἰδίας βασιλείας ἐποίησαν.
 ἐφ' οἷς παροξυνθεὶς ὁ Ἀρταξέρξης ἔγραψε πρὸς τὸν
 Ἰδριέα, τὸν τῆς Καρίας δυνάστην, (ἄρτι μὲν παρει-
 ληφότα τὴν ἀρχὴν, φίλον δ' ὄντα καὶ σύμμαχον
 Περσῶν ἐκ προγόνων) ἀθροῖσαι δύναμιν πεζικὴν τε
 καὶ ναυτικὴν, τὴν διαπολεμήσουσαν τοῖς ἐν Κύπρῳ
 βασιλεῦσιν. ὁ δὲ ὀξέως παρασκευασάμενος τριήρεις
 μὲν τεσσαράκοντα, στρατιῶτας δὲ μισθοφόρους ὀκτα-
 κισχιλίους, ἐξέπεμψεν εἰς τὴν Κύπρον, ἐπιστήσας
 στρατηγούς Φωκίωνα τὸν Ἀθηναῖον καὶ Εὐαγόραν
 τὸν ἐν τοῖς ἐπάνω χρόνοις βεβασιλευκότα κατὰ τὴν
 νήσον. οὗτοι μὲν οὖν καταπλεύσαντες εἰς τὴν Κύ-
 προν, εὐθὺς ἐπὶ τὴν μεγίστην τῶν πόλεων Σαλαμίνα
 τὴν δύναμιν ἤγαγον. βαλόμενοι δὲ χάρακα, καὶ τὴν
 παρεμβολὴν ὀχυρώσαντες, ἐπολιόρκουν τοὺς Σαλα-
 μινίους κατὰ γῆν ἅμα καὶ κατὰ θάλατταν. τῆς δὲ
 νήσου πάσης ἐν εἰρήνῃ πολὺν χρόνον γενομένης, καὶ
 τῆς χώρας εὐδαιμονούσης, οἱ στρατιῶται κρατοῦντες
 τῶν ὑπαίθρων πολλὰς ὠφελείας ἤθροισαν. τῆς δὲ
 τούτων εὐπορίας διαβοηθείσης, πολλοὶ τῶν ἐκ τῆς
 περαιῆς Συρίας τε καὶ Κιλικίας συνέρροον ἐθελοντὶ

στρατιᾶται πρὸς τὴν ἐλπίδα τοῦ κέρδους. τέλος δὲ διπλασιασθείσης τῆς μετ' Εὐαγόρου καὶ Φωκίωνος δυνάμεως, οἱ βασιλεῖς οἱ κατὰ τὴν Κύπρον εἰς ἀγωνίαν καὶ μεγίστους φόβους ἐνέπιπτον. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Κύπρον ἐν τούτοις ἦν.

Artaxerxes Babylone profectus in Phoenicem tendit. Quo perterritus Tennes, per Thessalionem prodendae Sidonis et Aegypti consilia offert et approbat.

43. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἐκ τῆς Βαβυλῶνος τὴν ἀνάξευξιν ποιησάμενος, μετὰ τῆς δυνάμεως προῆγεν ἐπὶ τὴν Φοινίκην· ὁ δὲ τῆς Σιδῶνος δυνάστης Τέννης, πυνθανόμενος τὸ μέγεθος τῆς τῶν Περσῶν δυνάμεως, καὶ νομίσας τοὺς ἀφεστηκότας οὐκ ἀξιωμαχοὺς εἶναι, τὴν σωτηρίαν ἰδίᾳ πορίζειν ἔκρινε. διὕπερ τῶν ἑαυτοῦ θεραπεόντων τὸν πισιότατον Θειταλίωνα λάθρα τῶν Σιδωνίων ἐξέπεμψε πρὸς τὸν Ἀρταξέρξην, ἐπαγγελλούμενος αὐτῷ τὴν μὲν Σιδῶνα παραδώσειν, τὴν δ' Αἴγυπτον συνεκπολεμήσειν, μεγάλα δ' αὐτῷ συνεργήσειν, ἔμπειρον ὄντα τῶν κατὰ τὴν Αἴγυπτον τόπων, καὶ τὰς κατὰ τὸν Νεῖλον ἀποβάσεις ἀκριβῶς εἰδόντα· ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούσας τοῦ Θειταλίωνος τὰ κατὰ μέρος, ἤσθη διαφερόντως, καὶ τῶν μὲν κατὰ τὴν ἀπόστασιν ἐγκλημιᾶτων ἀπολύσειν ἔφη τὸν Τέννην, πράξαντος δ' αὐτοῦ τὰ καθωμολογημένα, μεγάλας δωρεὰς δώσειν ἐπηγγέλατο. εἰπόντος δὲ τοῦ Θειταλίωνος ὡς καὶ δεξιὰν λαβεῖν ὁ Τέννης ἠξίωσεν, ἐπὶ τούτοις ὁ μὲν βασιλεὺς ὀργισθεὶς, ὡς οὐ πιστευόμενος, παρέδωκε τὸν Θειταλίωνα τοῖς ὑπηρέταις, καὶ προσέταξεν ἀφελεῖν τὴν κεφαλὴν. ἐπεὶ δὲ ἀπαγόμενος ὁ

Θετταλίων ἐπὶ τὴν τιμωρίαν τοσοῦτον εἶπεν, ὅτι σὺ μὲν, ὦ βασιλεῦ, πράξεις ὃ θέλεις, ὃ μέντοι Τέννης δυνάμενος ἅπαντα καταπρῶξαι, διὰ τὸ μὴ δοῦναί σε τὴν πίστιν, οὐδὲν μὴ συντελέσει τῶν ἐπηγγελμένων· πάλιν ἀκούσας τούτων μετενόησε, καὶ μετακαλεσάμενος τοὺς ὑπηρέτας, ἀφείναι προσέταξε, καὶ τὴν δεξιὰν ἔδωκε τῷ Θετταλίῳ. ἔστι δ' ἡ πίστις αὕτη βεβαισιότης παρὰ τοῖς Πέρσαις. οὗτος μὲν οὖν παρελθὼν εἰς Σιδῶνα, τὰ πεπραγμένα τῷ Τέννη λάθρα τῶν Σιδωνίων ἀπήγγειλεν.

Græcorum civitates copiis Artaxerxem adjuvant, præsertim Thebani, Argivi, cet. Interea rex Sidoni castra admovit. Apparatus Sidoniorum ad defendendam urbem describitur.

44. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ἐν μεγάλῳ τιθέμενος τὸ κρατῆσαι τῆς Αἰγύπτου, διὰ τὸ πρότερον ἐλάττωμα, πρεσβευτὰς ἀπέστειλε πρὸς τὰς μεγίστας τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα πόλεων, ἁξίων συστρατεῦσαι τοῖς Πέρσαις ἐπ' Αἰγυπτίους. Ἀθηναῖοι μὲν οὖν καὶ Λακεδαιμόνιοι τὴν φιλίαν ἔφασαν τὴν πρὸς Πέρσας τηρεῖν, συμμαχίαν δὲ ἀποστελλεῖν ἀντιῆπον. Θηβαῖοι δὲ στρατηγὸν ἐλόμενοι Λακράτην, ἕξαπέστειλαν μετὶ χιλίων ὀπλιτῶν· Ἀργεῖοι δὲ τρισχιλίους στρατιώτας ἐξέπεμψαν, στρατηγὸν δὲ αὐτοὶ μὲν οὐχ εἴλοντο, τοῦ δὲ βασιλέως κατ' ὄνομα Νικόστρατον στρατηγὸν αἰτησιμένου, συνεχώρησαν. ἦν γὰρ ὁ ἀνὴρ οὗτος ἀγαθὸς καὶ πρῶξαι καὶ βουλευσασθαι, μεμιγμένην ἔχων τῇ φρονήσει μαρίαν. τῇ γὰρ τοῦ σώματος ῥώμη διαφέρων ἐμιμῆτο τὸν Ἡρακλῆα κατὰ τὰς στρατείας, καὶ λεοντὴν ἐφόρει καὶ ῥόπαλον ἐν ταῖς μάχαις. ὁμοίως δὲ τούτοις οἱ τὴν παραθαλυττίαν τῆς Ἀσίας

οικοῦντες Ἕλληνας ἀπέστειλαν στρατιώτας ἑξακισχι-
 λίους· ὥστε τοὺς πάντας Ἕλληνας γενέσθαι συμμα-
 χους μυρίους. πρὸ δὲ τῆς τούτων παρουσίας, ὁ μὲν
 βασιλεὺς διεληλυθὼς τὴν Συρίαν, καὶ παραγενόμε-
 νος εἰς τὴν Φοινίκην, ἐστρατοπέδευσεν οὐ μακρὰν
 τῆς Σιδῶνος. οἱ δὲ Σιδῶνιοι, κεχρονικότος τοῦ βα-
 σιλέως περὶ τὰς παρασκευάς, σίτου τε καὶ ὄπλων καὶ
 βελῶν πολλὴν ἐπιμέλειαν ἐποιήσαντο. ὁμοίως οὖν
 τὴν πόλιν τάφροις τριπλαῖς μεγάλαις καὶ τειχῶν ὑψη-
 λῶν κατασκευαῖς περιειλήφεισαν. εἶχον δὲ καὶ στρα-
 τιωτῶν ἱκανὸν πλῆθος πολιτικῶν, ἐν γυμνασίοις καὶ
 πόνοις ἐνηθληκός, καὶ ταῖς τῶν σωμάτων εὐεξίαις
 καὶ θώμαις διαφέρων. πλούτῳ τε καὶ ταῖς ἄλλαις
 χορηγίαις ἡ πόλις πολὺ προεῖχε τῶν κατὰ τὴν Φοι-
 νίκην πόλεων. τὸ δὲ μέγιστον, τριήρεις καὶ πεντήρεις
 εἶχε πλείους τῶν ἑκατὸν.

Sidon, Tennae proditione, expugnata. In victos immanis regis crudelitas. Omnes una cum urbe incendio consumti. Artemisia Cariae regina moritur: succedit Idrieus. Romani cum Praenestinis et Samnitibus inducias et foedus fecere. In Sicilia Leptines et Calippus Rhegium in libertatem vindicarunt.

45. Ὁ δὲ Τέννης κοινωσάμενος τὴν προδοσίαν
 Μέντορι τῷ στρατηγῷ τῶν ἐξ Αἰγύπτου μισθοφό-
 ρων, τοῦτον μὲν ἀπέλιπε τηροῦντα μέρος τῆς πόλεως,
 καὶ συνεργοῦντα τοῖς περὶ τὴν προδοσίαν ἐγχειρου-
 μένοις· αὐτὸς δὲ μετὰ στρατιωτῶν πεντακοσίων
 προῆγεν ἐκ τῆς πόλεως, προσποιούμενος ἐπὶ κοινῇ
 τῶν Φοινίκων σύνοδον ἀπαντᾶν. ἦγε δὲ μεθ' ἑαυ-
 τοῦ τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν πολιτῶν ἑκατὸν, ὡς
 συμβούλους. ἐπεὶ δὲ πλησίον ἦσαν τοῦ βασιλέως,

συναρπάσας τοὺς ἑκατὸν παρέδωκε τῷ Ἀρταξέρξει. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀποδεξάμενος αὐτὸν ὡς φίλον, τοὺς μὲν ἑκατὸν, ὡς αἰτίους ὄντας τῆς ἀποστάσεως, κατηκόντισε. πεντακοσίων δὲ τῶν πρώτων Σιδωνίων μεθ' ἰκειτηριῶν ἀπαντησάντων, ἀνεκαλέσατο τὸν Τέννην, καὶ ἐπηρώτησεν εἰ δύναιτο τὴν πόλιν αὐτῷ παραδοῦναι. σφόδρα γὰρ ἔσπευδε μὴ δι' ὁμολογίας τὴν Σιδῶνα παραλυβῆν, ὥπως ἀπαραιτήτοις συμφοραῖς περιβυλῶν τοὺς Σιδωνίους, τῇ τούτων τιμωρία καταπλήξῃται τὰς ἄλλας πόλεις. τοῦ δὲ Τέννου διαβεβαιωσαμένου παραδώσειν τὴν πόλιν, ὁ βασιλεὺς φυλάττων τὴν ὄργην ἀπαραίτητον, ἀπαντας τοὺς πεντακοσίους ἔχοντας τὰς ἰκειτηρίας κατηκόντισεν. εἶθ' ὁ μὲν Τέννης προσελθὼν τοῖς ἐξ Αἰγύπτουμισθοφόροις, ἔπεισεν αὐτοὺς ἐντὸς τῶν τειχῶν εἰσαγαγεῖν αὐτὸν τε καὶ τὸν βασιλέα. ἡ μὲν οὖν Σιδὼν διὰ τοιαύτης προδοσίας ὑποχείριος ἐγένετο τοῖς Πέρσαις. ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπολαβὼν τὸν Τέννην μηκέτι χρήσιμον ὑπάρχειν, ἀνεῖλεν. οἱ δὲ Σιδῶνιοι πρὸ μὲν τῆς παρουσίας τοῦ βασιλέως ἐνέπρησαν ἀπάσας τὰς ναῦς, ὥπως μηδεὶς δύνηται τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἐκπλεύσας ἰδίαν σωτηρίαν πορίζεσθαι. ἐπειδὴ δὲ τὴν πόλιν ἐώρων καὶ τὰ τείχη κατελημμένα, καὶ πολλὰς μυριάσι στρατιωτῶν περιεχόμενα, συγκλείσαντες ἑαυτοὺς καὶ τὰ τέκνα καὶ γυναῖκας εἰς τὰς οἰκίας, ἐνέπρησαν. φασὶ δὲ τοὺς ὑπὸ τοῦ πυρὸς τότε διαφθαρέντας, σὺν τοῖς οἰκεικοῖς σώμασι, γεγενῆσθαι πλείους τῶν τετρακισμυρίων. τούτου δὲ τοῦ πάθους περὶ τοὺς Σιδωνίους γενομένου, καὶ τῆς πό-

λεως ὅλης μετὰ τῶν ἐνοικούντων ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἀφανισθείσης, τὴν πυρκαϊάν ὁ βασιλεὺς ἀπέδοτο πολλῶν ταλάντων. διὰ γὰρ τὴν εὐδαιμονίαν τῶν ἐνοικηκότων, εὐρέθη πολὺς ἄργυρός τε καὶ χρυσὸς ὑπὸ τοῦ πυρὸς κηκωνευμένος. τὰ μὲν οὖν κατὰ Σιδῶνα συμβάντα δυστυχήματα τοιαύτην ἔσχε τὴν καταστροφὴν. αἱ δ' ἄλλαι πόλεις καταπλαγεῖσαι προσεχώρησαν τοῖς Πέρσiais. βραχὺ δὲ πρὸ τούτων τῶν χρόνων, Ἀρτεμισία μὲν ἢ Καρίας δυναστεύουσα μετήλλαξεν, ἄρξασα ἔτη δύο· τὴν δὲ δυναστείαν Ἰδριεὺς ὁ ἀδελφὸς διεδέξατο, καὶ ἤρξεν ἔτη ἑπτὰ. κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν, Ῥωμαῖοι πρὸς μὲν Πραϊνεστίνους ἀνοχάς, πρὸς δὲ Σαμνίτας συνθήκας ἐποίησαντο· Ταρκυνίους δὲ ἄνδρας διακοσίους καὶ ἐξήκοντα δημοσίᾳ ἐθανάτωσαν ἐν τῇ ἀγορᾷ. κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν, Λεπτίνης καὶ Κάλλιππος οἱ Συρακούσιοι δὺδαμιν ἔχοντες ἐπολιόρκησαν Ῥήγιον, φρουρούμενον ὑπὸ Λιονυσίου τοῦ τυράννου τοῦ νεωτέρου, καὶ τὴν μὲν φρουρὰν ἐξέβαλον, τοῖς δὲ Ῥηγίνοις τὴν αὐτονομίαν ἀποκατέστησαν.

Olymp. CVII, 3. Cyprus a Phocione et Evagora domita. Evagorae fortuna varia. Artaxerxes recuperata Phoenice, pergit in Aegyptum. Cum ingenti clade superat Barathra. Pugna atrocissima apud Pelusium.

46. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἀπολλοδώρου Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Μάρκον Οὐαλέριον καὶ Γάϊον Σουλπίκιον. ἐπὶ δὲ τούτων, κατὰ τὴν Κύπρον Σαλαμινίων πολιορκουμένων ὑπ' Εὐαγόρου καὶ Φωκίωνος, αἱ μὲν ἄλλαι πόλεις ἅπασαι τοῖς Πέρσiais ὑπετάγησαν· τῆς δὲ Σαλαμῖνος βασιλεύων

Πρωταγόρας, μόνος ὑπέμεινε τὴν πολιορκίαν. ὁ δ' Ἐυαγόρας πατρῴαν ἀρχὴν τῶν Σαλαμινίων ἀνεκτιᾶτο, καὶ διὰ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν τὴν κάθοδον εἰς τὴν βασιλείαν ἐποιεῖτο. μετὰ δὲ ταῦτα διαβλήθ-
 έντος αὐτοῦ πρὸς Ἀρταξέρξην, καὶ τοῦ βασιλέως βοηθοῦντος τῷ Πρωταγόρα, ὁ μὲν Ἐυαγόρας ἀπο-
 γνοὺς τὴν κάθοδον, καὶ περὶ τῶν ἐγκλημάτων ἀπολογησάμενος, ἄλλης ἡγεμονίας ἤξιώθη κατὰ τὴν Ἀσίαν μείζονος. κακῶς δὲ τὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν διοι-
 κήσας, ἔφυγε πάλιν εἰς Κύπρον, καὶ συλληφθεὶς τιμωρίας ἤξιώθη. ὁ δὲ Πρωταγόρας ἐκουσίως ὑπο-
 ταγεῖς τοῖς Πέρσαις, τὸ λοιπὸν ἀδεῶς ἐβασίλευε τῆς Σαλαμῖνος. ὁ δὲ τῶν Περσῶν βασιλεὺς, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Σιδῶνος παραγενομένων αὐτῷ τῶν συμμάχων ἔκ τε Ἄργους καὶ Θηβῶν καὶ τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλληνίδων πόλεων, ἀθροίσας πᾶσαν τὴν δύναμιν, προῆγεν ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον. καταντήσας δ' ἐπὶ τὴν μεγάλην λίμνην, καθ' ἣν ἔστι τὰ καλού-
 μενα βάρραθρα, μέρος τῆς δυνάμεως ἀπέβαλε διὰ τὴν ἀπειρίαν τῶν τόπων. περὶ δὲ τῆς κατὰ τὴν λίμνην φύσεως καὶ τοῦ περὶ αὐτὴν παραδόξου συμπτώματος προειρηκότις ἐν τῇ πρώτῃ βίβλῳ, τὸ διλογεῖν περὶ τῶν αὐτῶν παρήσομεν. διελθὼν δὲ τὰ βάρραθρα, μετὰ τῆς δυνάμεως ὁ βασιλεὺς ἦκεν εἰς τὸ Πηλουσίον. αὕτη δὲ ἔστι πρώτη πόλις ἐπὶ τοῦ πρώτου στόματος, καθ' ὃν τόπον ὁ Νεῖλος ποιεῖται τὴν ἐκβολήν. οἱ μὲν οὖν Πέρσαις κατεστρατοπέδευσαν ἀπὸ τεσσαράκοντα σταδίων τοῦ Πηλουσίου, οἱ δ'

Ἕλληνας πρὸς αὐτῶ τῷ πολέματι· οἱ δ' Αἰγύπτιοι δεδωκότων αὐτοῖς τῶν Περσῶν πολὺν χρόνον εἰς τὴν παρασκευὴν, πάντα μὲν τὰ στόματα τοῦ Νείλου καλῶς κατεσκευασμένοι ὑπῆρχον, μάλιστα δὲ τὸ πρὸς τῷ Πηλουσίῳ, διὰ τὸ πρῶτον εἶναι τοῦτο καὶ μάλιστα κείμενον εὐκαίρως. ἐφρούρουν δὲ τὸ χωρίον στρατιῶται πεντακισχίλιοι, στρατηγοῦντος Φιλόφρονος τοῦ στρατηγοῦ. οἱ δὲ Θηβαῖοι, σπεύδοντες ἄριστοι φανῆναι τῶν συστρατευομένων Ἑλλήνων, πρῶτοι καὶ μόνοι διὰ στενῆς τινος καὶ βαθείας διώρυγος ἐτόλμησαν διαβῆναι παραβόλως. διαβάντων δ' αὐτῶν, οἱ φρουροῦντες τὸ Πηλούσιον, ἐκχυθέντες ἐκ τῆς πόλεως, συνῆψαν μάχην πρὸς τοὺς Θηβαίους· μεγάλου δ' ἀγῶνος γενομένου, διὰ τὰς παρ' ἀμφοτέροις φιλοτιμίας, τότε μὲν ἐν τῷ κινδύνῳ διημερεύσαντες, ὑπὸ τῆς νυκτὸς διελύθησαν.

Instructae acies Persarum: item Aegyptiorum, cum reliquo apparatu.

47. Τῇ δ' ὕστεραία τοῦ βασιλέως εἰς τρία μέρη τὴν Ἑλληνικὴν δύναμιν μερίσαντος, ἐκάστη μερὶς εἶχε στρατηγὸν Ἕλληνα, καὶ τούτῳ παρακαθεσταμένον ἡγεμόνα ἄνδρα Πέρσην, προκεκριμένον ἐπ' ἀρετῇ τε καὶ εὐνοίᾳ. τὴν μὲν οὖν πρώτην τάξιν ἐπέιχον οἱ Βοιωτοὶ, στρατηγὸν μὲν ἔχοντες Λακράτην τὸν Θηβαῖον, ἡγεμόνα δὲ Πέρσην Ῥωσάκην· οὗτος δὲ ἀπόγονος μὲν ἦν τῶν ἐπὶ τὰ Περσῶν τῶν τοὺς Μάγους καταλυσάντων, σατραπίης δὲ Ἰωνίας καὶ Λυδίας· συνέειπετο δ' αὐτῷ πολλὴ μὲν ἵππος, οὐκ ὀλίγη δὲ πεζικὴ στρατιὰ τῶν Βαρβάρων. δευτέρα δ' ἦν μερὶς ἡ τῶν

Ἀργείων, Νικοστράτου στρατηγοῦντος, καὶ μετ' αὐτοῦ
 Πέρσου συνάρχοντος Ἀρισταζάνου· οὗτος δ' ἦν
 εἰσαγγελεὺς τοῦ βασιλέως, καὶ πιστότατος τῶν φίλων
 μετὰ Βαγῶαν· προσωρίσθησαν δ' αὐτῷ στρατιῶται
 μὲν ἐπίλεκτοι πεντακισχίλιοι, τριήρεις δὲ ὄγδοήκοντα.
 τῆς δὲ τρίτης μερίδος ἐστρατήγει Μέντωρ ὁ τὴν
 Σιδῶνα παραδούς, ἔχων τοὺς προὔπαρχοντας αὐτῶν
 μισθοφόρους· συνεστρατεύετο δ' αὐτῷ Βαγῶας, ὃς
 μάλιστα βασιλεὺς ἐνεπίστευε, τόλμη καὶ παρανομία
 διαφέρων· εἶχε δ' οὗτος τοὺς τοῦ βασιλέως Ἕλληνας,
 καὶ τῶν Βαρβάρων ἱκανὸν πλῆθος, καὶ ναῖς οὐκ
 ὀλίγας. αὐτὸς δὲ τὴν λοιπὴν δύναμιν ἔχων, ἐφή-
 δρευε τοῖς ὅλοις πράγμασι. τοιαύτης δὲ διαιρέσεως
 νενομένης παρὰ τοῖς Πέρσαις, ὁ μὲν τῶν Αἰγυπτίων
 βασιλεὺς Νεκτανεβῶς οὔτε τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων,
 οὔτε τὴν ὅλην διάταξιν τῶν Περσῶν κατεπλάγη,
 καίπερ πολὺ λειπόμενος τοῦ πλήθους. εἶχε γὰρ
 Ἕλληνας μὲν μισθοφόρους δισμυρίους, Αἰβύας δὲ
 παραπλησίους τούτοις, Αἰγυπτίους δὲ τοὺς μαχίμους
 παρ' αὐτοῖς ὀνομαζομένους ἑξακισμυρίους· πρὸς δὲ
 τούτοις πλοίων ποταμίων πρὸς τὰς κατὰ τὸν Νεῖλον
 μάχας καὶ συμπλοκὰς εὐθέτων ἄπιστον πλῆθος.
 ὀχύρωτο δ' αὐτῷ καὶ ἡ πρὸς τὴν Ἀραβίαν νεύουσα
 πλευρὰ τοῦ ποταμοῦ, πεπυκνωμένη πολίσμασιν, ἔτι
 δὲ τειχίσμασι καὶ τάφροις πᾶσα διειλημμένη. ἔχων
 δὲ καὶ τὴς ἄλλας παρασκευὰς πάσας πρὸς τὸν πόλε-
 μον ἱκανῶς, διὰ τὴν ἰδίαν ἀβουλίαν ταχὺ τοῖς ὅλοις
 ἔπταισεν.

Nectanebus, Aegyptiorum rex, belli imperitus, a pretis melioribus ducibus, imperio fungitur. Nicostratum Persae, inscius Aegyptiis, ducibus tamen Aegyptiis, per fossam transmittunt. Pugna superantur Aegyptii: quo facto Nectanebus Memphim se recipit.

48. Αἰτία δ' ἐγένετο τῆς ἥτις μάλιστα ἡ τοῦ στρατηγεῖν ἀπειρία, καὶ τὸ προνεικῆσθαι τοὺς Πέρσας ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὴν πρὸ ταύτης γεγενημένην στρατείαν. ἐσχηκὼς γὰρ τοὺς τότε στρατηγοὺς ἐπιφανεῖς ἄνδρας, καὶ διαφέροντας ἀρετῇ τε καὶ ἀγχινοίᾳ στρατηγικῇ, Διόφαντον τὸν Ἀθηναῖον καὶ Λάμιον τὸν Σπαρτιάτην, διὰ τούτων ἅπαντα κατώρθωσε· τότε δὲ ὑπολαμβάνων ἑαυτὸν ἰκανὸν εἶναι στρατηγὸν, οὐδενὶ τῆς ἡγεμονίας μετεδίδου, καὶ διὰ τὴν ἀπειρίαν οὐδὲν ἠδύνατο πράττειν τῶν ἐν τῷ πολέμῳ χρησίμων. τὰ μὲν οὖν πολιόμενα φρουραῖς ἀξιολόγοις διαλαβὼν παρεφύλαττεν· αὐτὸς δὲ τῶν Αἰγυπτίων ἔχων τρισμυριοὺς, τῶν δ' Ἑλλήνων πεντακισχιλίους, τῶν δὲ Λιβύων τοὺς ἡμίσεις, ταῖς εὐκαιροτάταις τῶν εἰσβολῶν ἐφῆδρευε. τοιαύτης δὲ παρ' ἀμφοτέροις οὔσης τῆς διατάξεως, Νικόστρατος μὲν ὁ τῶν Ἀργείων στρατηγὸς, ἔχων ἡγεμόνας Αἰγυπτίους, ὧν ἦσαν ὄμηροι παῖδες παρὰ τοῖς Πέρσας καὶ γυναῖκες, παρέπλευσε μετὰ τοῦ στόλου διὰ τινος διώρυγος εἰς τόπον κεκρυμμένον. ἐκβιβάσας δὲ τοὺς στρατιώτας, καὶ παρεμβολὴν ὀχυρωσάμενος, κατεστρατοπέδευσε. οἱ δὲ τὸν πλησίον τόπον παραφυλάττοντες μισθοφόροι τῶν Αἰγυπτίων, ὡς ᾗσθηοντο τὴν τῶν πολεμίων παρουσίαν, εὐθὺς ἐξεβοήθουν, ὄντες οὐκ ἐλάτους τῶν ἐπτακισχιλίων. ἔχων δ' αὐτῶν τὴν ἡγεμονίαν Κλείνιος ὁ Κῶος συνέταξε τῆν

δύναμιν εἰς μάχην. ἀντιταχθέντων δὲ τῶν καταπε-
 πλευκότων, ἐγένετο καρτερὰ μάχη, καθ' ἣν οἱ μετὰ
 τῶν Περσῶν Ἕλληνες ἀγωνισάμενοι λαμπροῦς, τὸν τε
 στρατηγὸν Κλείνιον ἐφόνευσαν, καὶ τῶν ἄλλων
 στρατιωτῶν κατέκοψαν πλείους τῶν πεντακισχιλίων.
 Νεκτανεβῶς δ' ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς, ἀκούσας
 τὴν τῶν ἰδίων ἀπώλειαν, κατεπλάγη, νομίσας, καὶ
 τὴν λοιπὴν τῶν Περσῶν δύναμιν ῥαδίως διαβήσεσθαι
 τὸν ποταμόν. ὑπολαβὼν δὲ τοὺς πολεμίους μετὰ
 πάσης τῆς δυνάμεως ἐπ' αὐτὴν ἤξειν τὴν Μέμφιν,
 ἔκρινε ταύτης μάλιστα προνοήσασθαι. οὗτος μὲν
 οὖν μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν στρατιᾶς ἐπανελθὼν εἰς
 Μέμφιν, τὰ πρὸς τὴν πολιορκίαν παρεσκευάζετο.

Pelusii oppugnatio describitur. Obsessi, audita regis fuga, Pe-
 lusium Persis dedunt. Mentor Bubastum aliasque urbes capit, di-
 vulgata fama, eos salvos futuros, qui ultro se dedant.

49. Ὁ δὲ τῆς πρώτης μερίδος ἀφηγούμενος
 Λακράτης ὁ Θηβαῖος ἐπὶ τὴν τοῦ Πηλουσίου πο-
 λιορκίαν ὤρμησεν. ἀποστρέψας δὲ τῆς διώρυγος τὸ
 ῥεῦμα πρὸς ἕτερα μέρη, καὶ τὸν ἀναξηρανθέντα
 τόπον χώσας, μηχανὰς προσήγαγε τῇ πόλει. ἐπὶ
 πολὺ δὲ μέρος πεσόντων τῶν τειχῶν, οἱ τὸ Πηλούσιον
 φρουροῦντες ὀξείως ἀντωκοδόμησαν ἕτερα, καὶ πύρ-
 ρους ξυλίλους ἀξιολόγους ἀνέστησαν. ἐπὶ δὲ τινὰς
 ἡμέρας συνεχοῦς γινομένης τῆς τειχομαχίας, τὸ μὲν
 πρῶτον οἱ κατὰ τὸ Πηλούσιον Ἕλληνες ἐρῶμένως
 ἠμύναντο τοὺς πολιορκοῦντας· ὡς δ' ἐπύθοντο τὴν
 τοῦ βασιλέως ἀναχώρησιν εἰς Μέμφιν, καταπλαγέν-
 τες περὶ διαλύσεως ἐπρεσβεύοντο. τοῦ δὲ Λακράτου
 δόντος αὐτοῖς διὰ τῶν ὄρκων πίστις ὅτι παραδόν-

των αὐτῶν τὸ Πηλούσιον ἀποκομισθήσονται πάντες εἰς τὴν Ἑλλάδα μετ' ὧν ἂν ἐξενέγκωσι, παρέδωκαν τὸ φρούριον. μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν Ἀρταξέρξης ἀπέστειλε Βαγῶαν μετὰ στρατιωτῶν Βαρβάρων παραληφόμενον τὸ Πηλούσιον· οἱ δὲ στρατιῶται παριόντες εἰς τὸ χωρίον, τῶν ἐξιόντων Ἑλλήνων ἀφηροῦντο πολλὰ τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐκκομιζομένων. ἀγανακτούντων δὲ τῶν ἀδικουμένων, καὶ θεοὺς τοὺς ἐπόπιαι τῶν ὄρκων ἐπιβωμένων, παροξυνθεὶς ὁ Λακράτης τροπὴν ἐποίησε τῶν Βαρβάρων, καὶ τινὰς καταβαλῶν, ἐπεκούρησε τοῖς παρασπονδουμένοις. τοῦ δὲ Βαγῶου φυγόντος πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ κατηγοροῦντος τοῦ Λακράτους, ὁ Ἀρταξέρξης ἔκρινε δίκαια πεπονθέναι τοὺς περὶ τὸν Βαγῶαν, καὶ τῶν Περσῶν τοὺς αἰτίους τῆς ἀρπαγῆς ἀπέκτεινε. τὸ μὲν οὖν Πηλούσιον τοῦτον τὸν τρόπον παρεδόθη τοῖς Πέρσαις· Μέντωρ δὲ ὁ τοῦ τρίτου μέρους ἡγούμενος, Βούβαστον καὶ πολλὰς ἄλλας πόλεις χειρωσάμενος, ὑπηκόους ἐποίησε τῷ βασιλεῖ δι' ἑνὸς στρατηγήματος· πασῶν γὰρ τῶν πόλεων φρουρουμένων ὑπὸ δυοῖν ἔθνεσιν, Ἑλληνικῶν τε καὶ Αἰγυπτίων, ὁ Μέντωρ διέδωκε λόγον εἰς τοὺς στρατιώτας ὅτι βασιλεὺς Ἀρταξέρξης τοῖς μὲν ἐκουσίως παραδιδούσι τὰς πόλεις φιλανθρώπως χρῆσασθαι διέγνωκε, τοῖς δὲ βίαια κρατηθεῖσι τὴν αὐτὴν ἀπονέμειν τιμωρίαν, ἣν περ τοῖς Σιδωνίοις ἐπέστησε· καὶ τοῖς φυλάττουσι τὰς πύλας παρήγγειλεν ἕαν τοὺς βουλομένους παρ' αὐτῶν αὐτομολεῖν. διόπερ ἀκωλύτως τῶν ἡλωκότων Αἰγυπτίων ἀπιόντων ἐκ τῆς παρεμβολῆς, ταχέως εἰς

ἀπάσας τὰς κατὰ τὴν Αἴγυπτον πόλεις ὁ λόγος ὁ προειρημένος διεσπάρη. εὐθύς οὖν οἱ μισθοφόροι πρὸς τοὺς ἐγχωρίους πανταχῇ διεφέροντο, καὶ στάσεως αἱ πόλεις ἐπληροῦντο. ἐκάτεροι γὰρ ἰδίᾳ διεφιλοτιμοῦντο παραδιδόναι τὰ φρούρια, καὶ τῆς χάριτος ταύτης ἰδίας ἀγαθῶν ἐλπίδας ἠλλάττοντο. ὅπερ καὶ περὶ πρώτην τὴν Βούβαστον συνέβη γενέσθαι.

Iam certant proditiōne tradere urbes. Inter Bagoam et Mentorem aemulatio, ac deinceps summa concordia.

50. Ὡς γὰρ οἱ περὶ τὸν Μέντορα καὶ Βαγῶαν πλησίον αὐτῆς κατεστρατοπέδευσαν, οἱ μὲν Αἰγύπτιοι λάθρα τῶν Ἑλλήνων ἐξέπεμψάν τινα πρὸς τὸν Βαγῶαν, ἐπαγγελλλόμενοι παραδώσειν τὴν πόλιν, ἐὰν αὐτοῖς τὴν ἀσφάλειαν συγχωρήσωσιν. οἱ δ' Ἕλληνες αἰσθόμενοι τὸ γεγονός, κατεδίωξαν τὸν ἀπεσταλμένον, καὶ φόβον ἐπικρεμάσαντες, ἤκουσαν τὴν ἀλήθειαν. ἐφ' οἷς παροξυνθέντες ἐπέθεντο τοῖς Αἰγυπτίοις, καὶ τινὰς μὲν ἀπέκτειναν, τινὰς δὲ τραυματίας ποιήσαντες, τοὺς λοιποὺς συνήλασαν εἰς μέρος τι τῆς πόλεως. οἱ δ' ἠττηθέντες, δηλώσαντες τῷ Βαγῶα τὸ γεγονός, ἤξιουν κατὰ τάχος ἐλθόντα παραλαβεῖν τὴν πόλιν παρ' αὐτῶν. τῶν δὲ Ἑλλήνων πρὸς τὸν Μέντορα λάθρα διακηρυκτουσαμένων, ὁ Μέντωρ ἐν ἀποφύγητις παρεκάλεσεν αὐτοὺς, ὅταν Βαγῶας εἰς τὴν πόλιν εἰσέλθῃ, τὴν ἐπίθεσιν τοῖς Βαβυρίοις ποιήσασθαι. μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ Βαγῶου μετὰ τῶν Περσῶν εἰσιόντος ἄνευ τῆς τῶν Ἑλλήνων συγκαταθέσεως, καὶ μέρους τῶν στρατιωτῶν εἰσελη-

λυθότος, οἱ μὲν Ἕλληνες ἄφνω τὰς πύλας κλείσαντες, ἐπέθεντο τοῖς ἐντὸς τῶν τειχῶν ὑπάρχουσι, καὶ πάστας ἀνελόντες, τὸν Βαγῶαν αὐτὸν ἐξώγησαν· ὁ δὲ, τὰς τῆς σωτηρίας ἐλπίδας ἐν τῷ Μέντωρι κειμένης ὄρων, ἐδείθη σῶσαι, καὶ εἰς τὸ λοιπὸν κατεπηγγείλατο μηδὲν πράξειν ἄνευ τῆς ἐκείνου γνώμης. ὁ δὲ Μέντωρ, πείσας τοὺς Ἕλληνας ἀφεῖναι τὸν Βαγῶαν, καὶ δι' ἑαυτοῦ γενέσθαι τὴν παράδοσιν, τὴν μὲν ἀναγραφὴν τοῦ προτερήματος αὐτὸς ἀπηνέγκατο, τῷ δὲ Βαγῶα τῆς σωτηρίας αἴτιος γενόμενος, συνέθετο πρὸς αὐτὸν κοινοπραγίαν, καὶ δούς ὄρκους καὶ λαβῶν περὶ τούτων, συνετέλεσε τὴν συνθήκην, φυλάττων μέχρι τῆς τοῦ βίου τελευτῆς. διὸ καὶ συνέβη τούτους παρὰ βασιλεῖ συμφρονοῦντας, ὕστερον πλεῖστον ἰσχύσαι τῶν φίλων καὶ συγγενῶν τῶν παρ' Ἀρταξέρξη· ὁ μὲν γὰρ Μέντωρ ἐν τοῖς παραθαλαττίοις μέρεσι τῆς Ἀσίας ἡγεμῶν μέγιστος ἀποδειχθεὶς, τῷ βασιλεῖ μεγάλας παρείχετο χρείας, ἐκ μὲν τῆς Ἑλλάδος μισθοφόρους- ἀθροίζων, καὶ πέμπων πρὸς Ἀρταξέρξην, κατὰ δὲ τὰς πράξεις ἀνδρείως καὶ πιστῶς ἅπαντα διοικῶν· ὁ δὲ Βαγῶας, ἐν ταῖς ἄνω σατραπείαις ἅπαντα τῷ βασιλεῖ διωκηκῶς, τοσοῦτον ἰσχυσε διὰ τὴν πρὸς τὸν Μέντορα κοινωνίαν τῶν πράξεων, ὥστε τῆς βασιλείας κύριον εἶναι, καὶ μηδὲν πράττειν τὸν Ἀρταξέρξην ἄνευ τῆς ἐκείνου γνώμης· καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν τοὺς διαδόχους αἰεὶ τῆς βασιλείας οὗτος ἀπεδείκνυε, καὶ πάντα βασιλέως εἶχε, πλὴν τῆς προσηγορίας. ἀλλὰ περὶ

μὲν τούτων τὰ κατὰ μέρος ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις ἀναγράφομεν.

Neetanebus, de hostium successibus certior factus, spe regni abiecta, in Aethiopia aufugit. Ita Artaxerxes tota Aegypto potius, relicto Pherendate eius provinciae praeside, Babylonem redit.

51. Τότε δὲ μετὰ τὴν τῆς Βουβιάστου παράδοσιν αἱ λοιπαὶ πόλεις καταπλαγεῖσαι καθ' ὁμολογίαν παρεδόθησαν τοῖς Πέρσαις. ἐν δὲ τῇ Μιέμφει διατριβῶν ὁ βασιλεὺς Νεκτιανεβῶς, καὶ θεωρῶν τὴν τῶν πολεμίων ὁρμὴν, οὐκ ἐτόλμησεν ὑποστῆναι τοὺς ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας κινδύνους. ἀπογνοὺς οὖν τὴν βασιλείαν, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν χρημάτων ἀναλαβὼν, ἔφυγεν εἰς τὴν Αἰθιοπίαν. Ἀρταξέρξης δὲ παραλαβὼν πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον, καὶ τῶν ἀξιολογωτάτων πόλεων τὰ τεῖχη περιελὼν, τὰ μὲν ἱερὰ συλήσας, ἤθροισεν ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ πλῆθος, ἀπήνεγκε δὲ καὶ τὰς ἐκ τῶν ἀρχαίων ἱερῶν ἀναγραφάς, ἃς ἕστερον Βαγῶας πολλῶν χρημάτων ἀνελύτρωσε τοῖς ἱερεῦσι τῶν Αἰγυπτίων· τοὺς δὲ συστρατεισαμένους τῶν Ἑλλήνων, κατὰ τὴν ἀξίαν ἕκαστον δωρεαῖς ἀξιολόγοις τιμήσας, ἀπέλυσεν εἰς τὰς πατρίδας· τῆς δ' Αἰγύπτου σατράπην καταστήσας Φερενδάτην, ἐπακλήθε μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς Βαβυλῶνα, πολλὰ μὲν χρήματα καὶ λάφυρα κομίζων, δόξαν δὲ μεγάλην ἐκ τῶν κατορθωμάτων περιπεποιημένος.

Olymp. CVII, 4. Mentorem, ob merita in bello Aegyptiaco, rex maximis beneficiis ornat. Is reliquos etiam, qui a rege defecerant, vel reconciliat, vel vi et arte subigit. Philippi res in Thracia et Thessalia gestae. Moritur Spartacus rex Ponti: regnum suscipit Parysades.

52. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθήνησι Καλλιμάχου,

Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Μάρκιον Γάϊον καὶ Πόπλιον Οὐαλέριον. ἐπὶ δὲ τούτων, Ἀρταξέρξης ὄρων μεγάλας ἐαυτῷ παρεσχημένον χρείας ἐν τῷ πρὸς Αἰγυπτίους πολέμῳ Μέντορα τὸν στρατηγόν, προῆγεν αὐτὸν μάλιστα τῶν φίλων. τιμήσας δ' ἄριστείοις τὸν ἄνδρα, ἔδωρήσατο αὐτῷ ἄργυρίου μὲν ἑκατὸν τάλαντα, τῆς δ' ἄλλης πολυτελοῦς κατασκευῆς τὴν κρατίστην. ἀπέδειξε δὲ σατράπην τῆς κατὰ τὴν Ἀσίαν παραλίας, καὶ τὸν πρὸς τοὺς ἀφεστηκότας πόλεμον ἐπέτρεψεν, αὐτοκράτορα στρατηγόν ἀποδείξας. ὁ δὲ Μέντωρ, ἔχων οἰκειότητα πρὸς Ἀρτάβαζον καὶ Μέμνονα, τοὺς διαπεπολεμηκότας μὲν πρὸς Πέρσας ἐν τοῖς ἐπάνω χρόνοις, τότε δὲ πεφευγότας ἐκ τῆς Ἀσίας, καὶ διατρίβοντας παρὰ Φιλίππῳ, δεηθεὶς τοῦ βασιλέως, ἔπεισεν αὐτὸν ἀπολύσαι τοὺς ἄνδρας τῶν ἐγκλημάτων· εὐθύς δὲ καὶ μετεπέμψατο πρὸς ἑαυτὸν ἀμφοτέρους μεθ' ὅλης τῆς συγγενείας. ἦσαν γὰρ Ἀρταβάζῳ γεγονότες ἐκ τῆς Μέντορος καὶ Μέμνονος ἀδελφῆς υἱοὶ μὲν ἑνδεκα, θυγατέρες δὲ δέκα. ψυχαγωγούμενος δ' ἐπὶ τῷ πλήθει τῶν τέκνων ὁ Μέντωρ, προῆγε τοὺς παῖδας, παραδιδούς αὐτοῖς τὰς ἐπιφανεστάτας ἐν τοῖς στρατιώταις ἡγεμονίας. ἐστρατεύσατο δ' ἐπὶ πρῶτον Ἐρμεῖαν τὸν Ἀταρνέων τύραννον, ἀφεστηκότα τοῦ βασιλέως, καὶ πολλῶν ὀχυρωμάτων καὶ πύλων κυριεύοντα. ἐπαγγειλάμενος δ' αὐτῷ πείσειν τὸν βασιλέα καὶ τῶν ἐγκλημάτων ἀπολύσαι, συνῆλθεν εἰς λόγους, καὶ παρακρουσάμενος αὐτὸν συνέλαβε. κυριεύσας δὲ τοῦ δακτυλίου, καὶ γράψας εἰς τὰς

πόλεις, ὅτι διήλλακται τῷ βασιλεῖ διὰ Μέντορος, καὶ σφραγισάμενος τὰς ἐπιστολὰς τῷ τοῦ Ἑρμείου διακτυλίῳ, συνεξέπεμψε τοὺς παραληφόμενους τὰ χωρία. οἱ δ' ἐν ταῖς πόλεσι, πιστεύσαντες τοῖς γεγραμμένοις, καὶ τὴν εἰρήνην ἀγαπητῶς προσδεξάμενοι, παρέδωκαν πάντες τὰ φρούρια καὶ τὰς πόλεις. Μέντωρ μὲν οὖν δι' ἀπάτης ταχὺ παραλαβὼν ἀκινδύνως τὰ τῶν ἀτοστατῶν πολιήματα, μεγάλης ἀποδοχῆς ἔτιχε παρὰ τῷ βασιλεῖ, δόξας δύνασθαι στρατηγεῖν πραγματικῶς. ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἡγεμόνας, τοὺς ἀλλοτριῶς διακειμένους τοῖς Πέρσαις, τοὺς μὲν βιασάμενος, τοὺς δὲ καταστρατηγήσας, ἅπαντας ταχέως κατεπολέμησε. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐν τούτοις ἦν. κατὰ δὲ τὴν Εὐρώπην, Φίλιππος μὲν ὁ Μακεδόνων βασιλεὺς, στρατεύσας ἐπὶ τὰς Χιλικιδικὰς πόλεις, Γείραν μὲν φρούριον ἐκπολιορκήσας κατέσκαψε, τῶν δ' ἄλλων πολισμάτων ἕνια καταπληξάμενος ἠνάγκασεν ὑποτάττεσθαι. ἐπὶ δὲ τὰς Φερὰς τῆς Θετταλίας παρελθὼν, Πειθόλαον δυναστεύοντα τῆς πόλεως ἐξέβαλεν. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις, ἐν τῷ Πόντῳ Σπάρτακος ὁ τοῦ Πόντου βασιλεὺς ἐτελεύτησεν, ἄρξας ἔτη πέντε. τὴν δ' ἡγεμονίαν διαδεξάμενος ὁ ἀδελφὸς Παρυσάδης, ἐβασίλευεν ἔτη τριακονταοκτώ.

Olymp. CVIII, 1. Philippus pergit, urbes ad Hellespontum in ditionem redigere. Olynthum, aliquoties oppugnatam, per proditionem capit. Iode opibus auctus plura loca auro, quam armis occupat.

53. Τοῦ δ' ἔτους τούτου διελθόντος, Ἀθήνησι μὲν ἦρχε Θεόφιλος, ἐν Ῥώμῃ δὲ κατεστάθησαν

ὑπατοὶ Γαῖος Σουλπίκιος, καὶ Γαῖος Κοῖντιος, Ὀλυμπιάς δ' ἤχθη ὀγδόη πρὸς ταῖς ἑκατὸν, καθ' ἣν ἐνίκη στάδιον Πολυκλῆς Κυρηναῖος. ἐπὶ δὲ τούτων Φίλιππος μὲν σπεύδων τὰς ἐφ' Ἑλλησπόντων πόλεις χειρώσασθαι, Μηκύβερναν μὲν καὶ Τυρώνην χωρὶς κινδύνων διὰ προδοσίας παρέλαβεν· ἐπὶ δὲ τὴν μεγίστην τῶν περὶ τοὺς τόπους τούτους πόλεων Ὀλυμπον στρατεύσας μετὰ πολλῆς δυνάμεως, τὸ μὲν πρῶτον νικήσας τοὺς Ὀλυμπίους δυσὶ μάχαις, συνέκλεισεν εἰς πολιορκίαν· προσβολὰς δὲ συνεχεῖς ποιούμενος, πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν ἀπέβαλεν ἐν ταῖς τειχομαχίαις. τὸ δὲ τελευταῖον, φθείρας χρήμασι τοὺς προεσθηκότας τῶν Ὀλυμπίων Εὐθυκράτην τε καὶ Λασθένην, διὰ τούτων προδοθεῖσαν τὴν Ὀλυμπον εἴλε· διαρπάσας δ' αὐτήν, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἔξανδραποδισάμενος ἐλαφυροπώλησε. τοῦτο δὲ πράξας, χρημάτων τε πολλῶν εἰς τὸν πόλεμον εὐπόρησε, καὶ τὰς ἄλλας πόλεις τὰς ἐναντιουμένας κατεπλήξατο· τοὺς δὲ ἀνδραγαθήσαντας τῶν στρατιωτῶν κατὰ τὴν μάχην ἀξίαις δωρεαῖς τιμήσας, καὶ χρημάτων πλῆθος διαδοὺς τοῖς ἐν ταῖς πόλεσιν ἰσχύουσι, πολλοὺς ἔσχε προδότας τῶν πατρίδων. καὶ αὐτὸς δὲ ἀπεφαίνετο διὰ χρυσοῦ πολλοὺς μᾶλλον, ἢ διὰ τῶν ὀπλων ἠϋξηκέναι τὴν ἰδίαν βασιλείαν.

Athenienses iniquo animo Philippi res gestas intuentes, eius coeptis omni modo adversantur, ad hoc instigati a Demosthene.

54. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι τὴν αὔξησιν ὑφορώμενοι τοῦ Φιλίππου, τοῖς αἰὲ πολεμουμένοις ὑπ' αὐτοῦ ἐβροθήθουν, πρέσβεις ἀποστέλλοντες ἐπὶ τὰς πόλεις,

καὶ παρακαλοῦντες τηρεῖν τὴν αὐτονομίαν, καὶ τοὺς ἐπὶ τὴν προδοσίαν ὀρμῶντας τῶν πολιτῶν θανάτῳ κολάζειν. ἐπηγγέλλοντο δὲ πᾶσι συμμαχήσειν, καὶ φανερῶς ἑαυτοὺς πολεμίους ἀποδείξαντες τῷ βασιλεῖ, διεπολέμουσιν πρὸς Φίλιππον. μάλιστα δ' αὐτοὺς παρῶξενε προσιῆναι τῆς Ἑλλάδος Δημοσθένους ὁ ῥήτωρ, δεινότατος ὢν τῶν κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους Ἑλλήνων. οὐ μὴν ἢ πόλις γε ἀναστεῖλαι τῆς ἐπὶ τὴν προδοσίαν ὀρμῆς ἠδυνήθη τοὺς πολίτας· τοιαύτη φορὰ τις προδοτῶν ὑπῆρξε τότε κατὰ τὴν Ἑλλάδα. διὸ καὶ φασὶ τὸν Φίλιππον, βουλόμενον ἐλεῖν τινα πόλιν ὀχυρότητι διαφέρουσαν, εἰπόντιος τινὸς αὐτῷ τῶν ἐγχωρίων, ἀνάλωτον αὐτὴν ἐκ βίας ὑπάρχειν, ἐπερωτῆσαι εἰ οὐδ' ὁ χρυσὸς τὸ τεῖχος ὑπερβῆναι δυνατός ἐστιν. ἦν γὰρ πείραν εἰληφῶς ὅτι τὰ τοῖς ὀπλοῖς ἀδύνατα χειρωθῆναι, τῷ χρυσῷ ῥάδιόν ἐστι καταπολεμῆσαι. ἐγκατασκευάζων οὖν ἐν ταῖς πόλεσι προδότας διὰ τῆς δωροδοκίας, καὶ τοὺς δεχομένους τὸ χρυσίον ξένους καὶ φίλους ὀνομάζων, ταῖς πονηραῖς ὀμιλίαις διεφθειρε τὰ ἦθη τῶν ἀνθρώπων.

Sed Philippus sollemnibus ludis, festis, conviviiis, munificentia, omnium animos sibi conciliat. Humanitatis exemplum erga Satyrum.

55. Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Ὀλύμπου Ὀλύμπια ποιήσας τοῖς θεοῖς ἐπινίκια, μεγαλοπρεπεῖς θυσίας συνετέλεσε. πανήγυριν δὲ μεγάλην συστήσάμενος, καὶ λαμπροὺς ἀγῶνας ποιήσας, πολλοὺς τῶν ἐπιδημούντων ξένων ἐπὶ τὰς ἐστιώσεις παρελάμβανε. παρὶ δὲ τοὺς πότους πολλαῖς ὀμιλίαις χρώμενος, καὶ πολλοῖς μὲν ποτήρια διδοὺς κατὰ τὰς

προπόσεις, οὐκ ὀλίγοις δὲ δωρεὰς ἀπονέμων, πᾶσι δὲ μεγάλας ἐπαγγελίας εὐχρηστώως ποιούμενος, πολλοὺς ἔσχεν ἐπιθυμητὰς τῆς πρὸς αὐτὸν φιλίας. καὶ δὴ ποτ' ἐν τῷ συμποσίῳ κατανοήσας Σάτυρον τὸν ὑποκριτὴν σκυθρωπὸν, ἤρετο διὰ τί μόνος οὐδὲν ἀξιοῦ μεταλαβεῖν τῆς παρ' αὐτοῦ φιλανθρωπίας. τοῦ δ' εἰπόντος ὅτι βούλεται παρ' αὐτοῦ τυχεῖν τινος δωρεᾶς, δεδοικέναι δὲ μὴ ποτε δηλώσας τὴν προκεχειρισμένην ἔντευξιν, ἀποτύχη, ὁ μὲν βασιλεὺς περιχαρῆς γενόμενος διεβεβαιώσατο πᾶν ὅ, τι ἂν αἰτήσῃ χαρίσασθαι. ὁ δ' εἶπεν, ὅτι ξένου τινὸς ἑαυτοῦ δύο παρθένου, τὴν ἡλικίαν ἔχουσαι γάμου, τυγχάνουσιν ἐν ταῖς αἰχμαλώταις οὔσαι. ταύτας οὖν βούλεσθαι λαβεῖν, οὐχ ἵνα λυσιτέλειάν τινα περιποιήσῃται τυχὼν τῆς δωρεᾶς, ἀλλ' ἵνα προικίσας συνοικίῃ, καὶ μὴ περιῦδῃ μηδὲν παθούσας ἀνάξιον τῆς ἡλικίας. μετὰ δὲ ταῦθ' ὁ Φίλιππος ἀσμένως τὴν αἴτησιν προσδεξάμενος, παραχρῆμα τὰς παρθένους ἐδώρησατο τῷ Σατύρῳ. πολλὰς δὲ καὶ ἄλλας παντοδαπὰς εὐεργεσίας καὶ δωρεὰς διασπείρων, ἐκομίζετο τοὺς μισθοὺς πολλαπλασίους τῆς χάριτος. πολλοὶ γὰρ ταῖς τῆς εὐεργεσίας ἐλπίσι προκληθέντες ἔφθασαν ἀλλήλους προσνέμοντες ἑαυτοὺς τῷ Φιλίππῳ, καὶ τὰς πατριδας ἐγχειρίζοντες.

Olymp. CVIII, 2. Bocolorum et Rhocensium mutua certamina. Interea Phalaecus, sacrilegii reus, imperium amittit. Succedunt Dinocrates, Callias, Sophanes. Ulterior quassatio de sacrilegis. Vrsorum et aignorum sacrilegio ablatorum, catalogus.

56. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθήνησι Θεμιστοκλέους, ἐν Ῥώμῃ τὴν ὑπατικὴν ἀρχὴν διεδέξαντο Γάϊος Κορνήλιος καὶ Μάρκος Ποπίλλιος. ἐπὶ δὲ τούτων,

Βοιωτοὶ, πολλὴν τῆς Φωκίδος χώραν πορθήσαντες, περὶ τὴν ὀνομαζομένην Ἰάμπολιν ἐνίκησαν τοὺς πολεμίους, καὶ κατέβαλον αὐτῶν περὶ ἑβδομήκοντα. μετὰ δὲ ταῦτα Βοιωτοὶ περὶ Κορώνειαν συμπλακέντες τοῖς Φωκεῦσιν, ἠττήθησαν, καὶ συχνοὺς ἀπέβαλον. ἔπειτα τῶν Φωκῶν κατεχόντων ἱκανὰς τινὰς πόλεις ἐν τῇ Βοιωτίᾳ, στρατεύσαντες οἱ Βοιωτοὶ, καὶ τὸν αἶτον ἐκ τῆς χώρας τῶν πολεμίων φθείραντες, κατὰ τὴν ἐπάνοδον ἠττήθησαν. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις, Φάλαικος μὲν ὁ τῶν Φωκῶν στρατηγὸς, διαβληθεὶς ὅτι πολλὰ τῶν ἱερῶν χρημάτων κέκλοφεν, ἐξέπεσεν ἐκ τῆς ἀρχῆς. ἀντὶ δὲ τούτου στρατηγῶν αἰρεθέντων τριῶν, Δεινοκράτους καὶ Καλλίου καὶ Σωφάνους, ἐγένετο ζήτησις τῶν ἱερῶν χρημάτων, καὶ λόγον τοὺς κειρικότητας οἱ Φωκεῖς ἀπήτουν. ἦν δὲ πλεῖστα διωκηκῶς Φίλων· οὗτος δ' οὐκ ἀδύνατος ἀποδοῦναι τὸν λόγον, κατεδικάσθη, καὶ στρεβλωθεὶς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν, τοὺς μετέχοντας τῆς κλοπῆς ἐμήνυσεν, αὐτὸς δὲ ταῖς ἐσχάταις αἰκίαις περιπεσὼν, οἰκίαν τῆς ἀσεβείας ἔσχε τὴν τοῦ βίου καταστροφὴν. οἱ δὲ νοσφισάμενοι τὰ χρήματα τὰ σωζόμενα καὶ περιόντα τῶν ἐκ τῆς κλοπῆς ἀπέδωκαν· αὐτοὶ δὲ ἐθανατώθησαν ὡς ἱερόσυλοι. τῶν δὲ προγεγενημένων στρατηγῶν ὁ μὲν πρῶτος ἄρξας Φιλόμηλος ἀπέσχετο τῶν ἀναθημάτων· ὁ δὲ δεύτερος, προσαγορευόμενος μὲν Ὀνόμαρχος, ἀδελφὸς δ' ὢν Φιλομήλου, πλεῖστα τῶν τοῦ θεοῦ χρημάτων κατεδαπάνησε· τρίτος δὲ Φάϋλλος ὁ ἀδελφὸς Ὀνομάρχου στρατηγῆσας, οὐκ ὀλίγα τῶν ἀνα-

θημάτων κατέκοψεν εἰς τὰς τῶν ξένων μισθοφορὰς τὰς γὰρ ἀνατεθείσας ὑπὸ Κροίσου τοῦ Λυδῶν βασιλέως χρυσᾶς πλίνθους, οὔσας ἑκατὸν καὶ εἴκοσι διταλάντους, κατέκοψεν εἰς νόμισμα· φιάλας δὲ χρυσᾶς τριακοσίας καὶ ἐξήκοντα διμναίους, καὶ λέοντα χρυσοῦν καὶ γυναῖκα, τριάκοντα ταλάντων χρυσοῦ σταθμὸν ἀγόντων τῶν πάντων· ὥστε τὸ πᾶν κατακοπὴν χρυσίον, εἰς ἀργυρίου λόγον ἀναγομένων τῶν χρημάτων, εὐρίσκεισθαι τάλαντα τετρακισχίλια· τῶν δὲ ἀργυρῶν ἀναθημάτων τῶν τε ὑπὸ Κροίσου καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀνατεθέντων, τοὺς πάντας στρατηγούς δεδαπανηκέναι τάλαντα πλείω τῶν ἑξακισχιλίων· προστιθεμένων δὲ καὶ τῶν χρυσοῦν ἀναθημάτων, ὑπερβάλλειν τὰ μύρια τάλαντα. ἔτιοι δὲ τῶν συγγραφέων φασὶν οὐκ ἐλάττω γενέσθαι τὰ συληθέντα τῶν ἐν τοῖς Περσικοῖς θησαυροῖς ὑπ' Ἀλεξάνδρου κατακτηθέντων. ἐπεχείρησαν δ' οἱ περὶ τὸν Φάλαικον στρατηγὸς καὶ τὸν ναὸν ὀρύττειν, εἰπόντος τινὸς ὡς ἐν αὐτῷ θησαυρὸς εἶη πολὺν ἔχων ἀργυρὸν τε καὶ χρυσόν· καὶ τὰ περὶ τὴν ἐστίαν καὶ τὸν τρίποδα φιλοτίμως ἀνέσκαπτον· ὁ δὲ μηνύσας τὸν θησαυρὸν, μάρτυρα παρείχετο τὸν ἐπιφανέστατον καὶ ἀρχαιότατον τῶν ποιητῶν Ὅμηρον, ἐν οἷς λέγει,

Οὐδ' ὄσα λαΐνος οὐδὸς ἀφήτορος ἐντὸς ἔεργει

Φοίβου Ἀπόλλωνος, Πυθοῖ ἐνὶ πετρῆεσσι.

τῶν δὲ στρατιωτῶν ἐγχειρῶντων σκάπτειν τὰ περὶ τὸν τρίποδα, σεισμοὶ μεγάλοι γενόμενοι τοῖς Φωκεῦσι φόβον ἐπέστησαν· φανερώς δὲ τῶν θεῶν

προσημαινόντων τὴν κατὰ τῶν ἱεροσύλων κόλασιν, ἀπέστησαν τῶν ἔργων. ὁ δὲ τῆς παρανομίας ταύτης ἡγεμῶν Φίλων ὁ προειρημένος ταχὺ τῷ δαιμονιώτῃς προσηκούσας δίκας ἐξέτισεν.

Sacrilegii participes Athenienses, ob id ism olim a Dionysio literis incusati; nec minua Lacedaemonii.

57. Τῆς δὲ τῶν ἱερῶν χρημάτων φθορᾶς τὴν μὲν ὅλην ἐπιγραφὴν ἔσχον Φωκεῖς, μετίσχον δὲ τῆς αἰρέσεως Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι οἱ συμμαχῆσαντες τοῖς Φωκεῦσι, καὶ οὐ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐκπεμπομένων στρατιωτῶν τοὺς μισθοὺς λαβόντες. οὕτω δὲ τοῖς Ἀθηναίοις ὁ χρόνος οἷτος ἤνεγκεν ἐξαμαρτάνειν εἰς τὸ δαιμόνιον, ὥστε μικρὸν ἀνώτερον τῶν Δελφικῶν καιρῶν Ἰφικράτους διατρίβοντος περὶ Κέρκυραν μετὰ ναυτικῆς δυνάμεως, καὶ Διονυσίου τοῦ Συρακουσίων δυνάστου πέμπαντος εἰς Ὀλυμπίαν καὶ Δελφοὺς ἀγάλματα ἐκ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος δεδημιουργημένα, περιτυχῶν ταῖς κομιζούσαις αὐτὰ ναυσὶν ὁ Ἰφικράτης, καὶ κρατήσας αὐτῶν, διεπέμψατο πρὸς τὸν δῆμον, ἐπερωτῶν τί χρὴ πράττειν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι προσέταξαν αὐτῷ μὴ τὰ τῶν θεῶν ἐξετάζειν, ἀλλὰ σκοπεῖν ὅπως τοὺς στρατιώτας διαθρέψῃ. Ἰφικράτης μὲν οὖν, ὑπακούσας τῷ δόγματι τῆς πατρίδος, ἐλαφροπώλησε τὸν τῶν θεῶν κόσμον· ὁ δὲ τύραννος ὀργισθεὶς τοῖς Ἀθηναίοις, ἔγραψε πρὸς αὐτοὺς ἐπιστολὴν τοιαύτην. „Διονύσιος Ἀθηναίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ· Εὐ μὲν πράττειν οὐκ ἐπιτήδειόν ἐστι γράφειν, ἐπεὶ „τοὺς θεοὺς καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν

„ἱεροσυλεῖτε, καὶ τὰ ἀγάλματα τὰ εἰς ἀνάθεσιν ὑφ’
 „ἡμῶν τοῖς θεοῖς ἀπεσταλμένα παρελόμενοι κατεκό-
 „ψατε, καὶ περὶ τοὺς μεγίστους τῶν θεῶν ἠσεβήκατε
 „περὶ τὸν Ἀπόλλωνα τὸν ἐν Δελφοῖς, καὶ τὸν Δία
 „τὸν Ὀλύμπιον.“ Ἀθηναῖοι μὲν οὖν περὶ τὸ θεῖον
 τοιαῦτ’ ἔπραξαν, καὶ ταῦτ’ εὐχόμενοι τὸν Ἀπόλλωνα
 πατρῶιον αὐτῶν εἶναι καὶ πρόγονον· Λακεδαιμόνιοι
 δὲ τῷ περὶ Δελφοὺς μαντεῖῳ χρησάμενοι, καὶ τὴν
 θανμαζομένην παρὰ πᾶσι πολιτείαν διὰ τούτου
 κτησάμενοι, καὶ περὶ τῶν μεγίστων ἔτι καὶ νῦν τὸν
 θεὸν ἐπερωτῶντες, ἐτόλμησαν τοῖς τὸ ἱερὸν συλήσασαι
 κοινωνῆσαι τῆς παρανομίας.

Boeoti, a Phocensibus admodum pressi, Philippum in auxilium
 advocant. Phocenses apud Abas pulsī: dum ad templum fugiant,
 una cum templo incendio absumuntur.

58. Κατὰ δὲ τὴν Βοιωτίαν, οἱ μὲν Φωκεῖς τρεῖς
 πόλεις ἔχοντες ὠχυρωμένας, Ὀσχομενὸν καὶ Κορῶ-
 νειαν καὶ Κορσιᾶς, ἐκ τούτων ἐποιοῦντο τὴν ἐπὶ
 τοὺς Βοιωτοὺς στρατείαν. εὐποροῦμενοι δὲ μισθο-
 φόρων, τὴν τε χώραν ἐδήουν, καὶ κατὰ τὰς ἐπιθέσεις
 καὶ συμπλοκάς περιεγίνοντο τῶν ἐγχωρίων. διόπερ
 οἱ Βοιωτοὶ, θλιβόμενοι μὲν τῷ πολέμῳ, καὶ πολλοὺς
 τῶν στρατιωτῶν ἀπολωλεκότες, χρημάτων δὲ ἀπο-
 ροῦμενοι, πρέσβεις ἐξέπεμψαν πρὸς τὸν Φίλιππον,
 ἠξιοῦντες βοηθῆσαι. ὁ δὲ βασιλεὺς ἠδέως ὄρων τὴν
 ταπείνωσιν αὐτῶν, καὶ βουλόμενος τὰ Λευκτρικὰ
 ἀπέστειλε στρατιώτας, αὐτὸ μόνον φυλαττόμενος τὸ
 δοκεῖν μὴ περιορᾶν τὸ μαντεῖον σεσυλημένον. τῶν
 δὲ Φωκέων οἰκοδομούντων φρούριον περὶ τὰς ὄνο-

μαζομένας Ἄβας, καθ' ἣς ἐστὶν Ἀπόλλωνος ἅγιον ἱερόν, ἐστράτευσαν ἐπ' αὐτοὺς οἱ Βοιωτοί. εὐθὺς δ' αὐτῶν οἱ μὲν εἰς τὰς ἔγγιστα πόλεις φυγόντες διεσπάρησαν, οἱ δ' εἰς τὸν νεὼν τοῦ Ἀπόλλωνος καταφυγόντες εἰς πεντακοσίους, ἀπόλοντο. πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα θεῖα περὶ τοὺς Φωκεῖς συνέβη γενέσθαι περὶ τούτους τοὺς χρόνους, μάλιστα δὲ τὸ μέλλον λέγεσθαι. οἱ γὰρ εἰς τὸν νεὼν καταφυγόντες, ὑπέλαβον διὰ τῆς τῶν θεῶν ἐπικουρίας σωθήσεσθαι· τούναντίον δὲ, θεῖα τινὰ προνοίᾳ, τῆς προσηκούσης τοῖς ἱεροσύλοις τιμωρίας ἔτυχον. πολλῆς γὰρ οὔσης σπιβάνδος περὶ τὸν νεὼν, καὶ πυρός ἐν ταῖς σκηναῖς τῶν πεφευγύτων ἀπολελειμμένου, συνέβη τῆς σπιβάνδος ἐκκαυθείσης τοσαύτην ἔξαφθῆναι φλόγα παραδόξως, ὥστε τὸν νεὼν καὶ τοὺς καταπεφευγότας εἰς αὐτὸν Φωκεῖς ζῶντας καταφλεχθῆναι. τοῖς γὰρ ἱεροσύλοις ἔδοξε τὸ θεῖον μὴ διδόναι τὴν ἐκ τῆς ἱκεσίας συγχωρουμένην ἀσφάλειαν.

Olymp. CVIII, 3. Phocenses nova auxilia a Lacedaemoniis accipiunt; Boeotia Philippo, qui in Locridem movet. Phalaecus, denuo imperator factus, diffidens viribus, Philippo sponte se dedit, et impetrata venia in Peloponnesum discedit. De pace confilia.

59. Ἐπ' ἄρχοντας δ' Ἀθηνησιν Ἀρχίου, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Μάρκον Αἰμίλιον καὶ Τίτον Κοίντιον. ἐπὶ δὲ τούτων ὁ Φωκικὸς πόλεμος, διαμείνας ἔτη δέκα, κατελύθη τόνδε τὸν τρόπον· Βοιωτῶν καὶ Φωκέων τεταπειωμένων διὰ τὸ μῆκος τοῦ πολέμου, Φωκεῖς μὲν πρέσβεις ἔξαπέστειλαν εἰς Ἀκαδαίμονα περὶ βοήθειας, Σπαρτιάται δὲ χιλίους ὀπλίτας ἐξέπεμψαν, στρατηγὸν ἐπιστήσαντες Ἀρχίδα-

μον τὸν βασιλέα. Βοιωτῶν δὲ παραπλησίως τούτοις διαπρῆσβευσσάμενων πρὸς Φίλιππον περὶ συμμαχίας. ὁ Φίλιππος παραλαβὼν τοὺς Θετταλοὺς, ἦκεν εἰς τὴν Λοκρίδα μετὰ πολλῆς δυνάμεως. καταλαβὼν δὲ Φάλαικον πάλιν τῆς στρατηγίας ἤξιωμένον, καὶ τῶν μισθοφόρων πλῆθος ἔχοντα, παρεσκευάζετο παρατάξει κρῖναι τὸν πόλεμον· ὁ δὲ Φάλαικος ἐν τῇ Νικαίᾳ διατριβῶν, καὶ θεωρῶν αὐτὸν οὐκ ἀξιόμαχον ὄντα, διεπρῆσβεύσατο πρὸς τὸν βασιλέα περὶ διαλύσεων. γενομένης δ' ὁμολογίας, ὥστε τὸν Φάλαικον μετὰ τῶν στρατιωτῶν ἀπελθεῖν ὅπου βούλοιο, οὗτος μὲν ὑπόσπονδος εἰς τὴν Πελοπόννησον ἀνεχώρησε μετὰ τῶν μισθοφόρων, ὄντων ὀκτακισχιλίων· οἱ δὲ Φωκεῖς συντριβέντες ταῖς ἐλπίσι, παρέδωκαν ἑαυτοὺς τῷ Φιλίππῳ. ὁ δὲ βασιλεὺς ἄνευ μάχης ἀνελπίστως καταλύσας τὸν ἱερὸν πόλεμον, συνήδρευε μετὰ τῶν Βοιωτῶν καὶ Θετταλῶν. ἔκρινεν οὖν συγκατάγειν τὸ τῶν Ἀμφικτυόνων συνέδριον, καὶ τούτῳ τὴν περὶ τῶν ὅλων διάγνωσιν ἐπιτρέψαι.

Pacis condiciones. Ita bellum sacrum finitum

60. Ἐδοξεν οὖν τοῖς συνέδροις μεταδοῦναι τῷ Φιλίππῳ καὶ τοῖς ἀπογόνοις αὐτοῦ τῆς Ἀμφικτυονίας, καὶ δύο ψήφους ἔχειν, ἅς τρότερον οἱ καταπολεμηθέντες Φωκεῖς εἶχον. τῶν δ' ἐν Φωκεῦσι τριῶν πόλεων περιελεῖν τὰ τεῖχη, καὶ μηδεμίαν κοινωνίαν εἶναι τοῖς Φωκεῦσι τοῦ ἱεροῦ, μηδὲ τοῦ Ἀμφικτυονικοῦ συνεδρίου· μὴ ἐξεῖναι δὲ αὐτοῖς μήτε ἵππους, μήτε ὄπλα κτήσασθαι, μέχρις ἂν οὗ τὰ χρήματα ἐκτίσωσι τῷ θεῷ τὰ σεσυλημένα. τοὺς δὲ πεφευγότας

τῶν Φωκίων καὶ τῶν ἄλλων τῶν μετεσχηκότων τῆς ἱεροσυλίας ἐναγεῖς εἶναι καὶ ἀγωγίμους πάντοθεν. τὰς δὲ πόλεις ἀπάσας τῶν Φωκίων κατασκάψαι, καὶ μετοικίσει εἰς κώμας, ὧν ἐκάστην μὴ πλεῖον ἔχειν οἰκιστῶν πενήκοντα, μηδὲ διεστάναι ἕλαττον σταδίου τὰς κώμας ἀπ' ἀλλήλων· ἔχειν δὲ Φωκεῖς τὴν χώραν, καὶ φέρειν κατ' ἐνιαυτὸν τῷ θεῷ φόρον τάλαντα ἑξήκοντα, μέχρις ἂν ἐκτίσῃσι τὰ ὑπογραφέντα χρήματα κατὰ τὴν ἱεροσυλίαν· τιθέναι δὲ καὶ τὸν ἀγῶνα τῶν Πυθίων Φίλιππον μετὰ Βοιωτῶν καὶ Θετταλῶν, διὰ τὸ Κορινθίους μετεσχηκέναι τοῖς Φωκεῦσι τῆς εἰς τὸ θεῖον παρανομίας. τοὺς δὲ Ἀμφικτύονας καὶ τὸν Φίλιππον τὰ ὄπλα τῶν Φωκίων καὶ τῶν μισθοφόρων καταπετροκοπήσαι, καὶ τὰ λείψανα αὐτῶν κατακαῦσαι, καὶ τοὺς ἵππους ἀποδόσθαι. ἀκολούθως δὲ τούτοις διέταξαν οἱ Ἀμφικτύονες τὰ περὶ τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ μαντείου, καὶ τὰλλα πάντα τὰ πρὸς εὐσέβειαν καὶ κοινὴν εἰρήνην καὶ ὁμόνοιαν τοῖς Ἕλλησιν ἀνήκοντα. μετὰ δὲ ταῦτα Φίλιππος μὲν τὰ δεδογμένα τοῖς Ἀμφικτύοσι συγκαταστήσας, καὶ πάντα φιλοφρονηθεὶς, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Μακεδονίαν, οὐ μόνον δόξαν εὐσεβείας καὶ ἀρετῆς στρατηγικῆς περιπεποιημένος, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν μέλλουσαν αὐτῷ αὔξεισιν γενέσθαι μεγάλα προκατασκευασίμενος. ἐπεθύμει γὰρ τῆς Ἑλλάδος ἀποδειχθῆναι στρατηγὸς αὐτοκράτωρ, καὶ τὸν πρὸς Πέρσας ἐξενεγκεῖν πόλεμον· ὅπερ καὶ συνέβη γενέσθαι. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων τὰ κατὰ μέρος ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις ἀναγράφομεν.

Phocensium duces sacrilegi singuli ut supplicio divino vindicati: Philomachus. Onomarchus. Phayllus. Phalaecus, diuturno errore deinde iactatus, in Italiam navigat.

61. Νῦν δ' ἐπὶ τὸ συνεχὲς τῆς ἱστορίας τρεψόμεθα. δίκαιον δ' εἶναι νομίζομεν πρῶτον ἀναγράψαι τὴν ἐκ θεῶν γενομένην τοῖς εἰς τὸ μαντεῖον παρηγομηκόσι κόλασιν. ὅλως γὰρ οὐ μόνον τοῖς αὐθένταις τῆς ἱεροσυλίας, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς προσαψάμενος μόνον τῆς παρανομίας ἀπαρσιτήτος ἐκ τοῦ δαιμονίου ἐπηκολούθησε τιμωρία. ὁ μὲν γὰρ ἀρχιτέκτων τῆς καταλήψεως τοῦ ἱεροῦ Φιλόμηλος κατὰ τινα περίστασιν πολεμικὴν ἑαυτὸν κατεκρήμνισεν. ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ὀνόμαρχος, διαδεξάμενος τὴν τῶν ἀπονοηθέντων στρατηγίαν, μετὰ τῶν συμπαράταξαμένων ἐν Θειταλίᾳ Φωκέων καὶ μισθοφόρων κατακοπεῖς ἐσταυρώθη. ὁ δὲ τρίτος, καὶ πλείεσται τῶν ἀναθημάτων κατακόψας, Φάϋλλος πολυχρονίῳ ῥόσῳ νοσήσας, οὐδ' ἀπολυθῆναι συντόμως τῆς τιμωρίας ἠδυνήθη. ὁ δ' ἐπὶ πᾶσι Φάλαικος τὰ λείψανα τῆς ἱεροσυλίας ἀναλαβὼν, ἐν πλάναις καὶ μεγάλοις φόβοις καὶ κινδύνοις ἐφ' ἱκανὸν χρόνον ἐβίωσεν, οὐχ ἵνα μακαριώτερος γένηται τῶν συνασεβησάντων, ἀλλὰ ἵνα πλείω χρόνον στρεβλωθῆις, καὶ πολλοῖς διὰ τὴν ἀτυχίαν γενόμενος γτώριμος, περιβόητον ἔχη τὴν συμφορὰν. οὗτος γὰρ μετὰ τὴν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας φυγὴν μετὰ τῶν μισθοφόρων τὸ μὲν πρῶτον διέτριβε περὶ τὴν Ήλеспόννησον, συνέχων τοὺς στρατιώτας ἐκ τῶν ἱεροσυληθέντων λειψάνων· μετὰ δὲ ταῦτα ἐν Κορίνθῳ μισθωσάμενος πλοῖα φορητὰ μεγάλα, καὶ τέσσαρας ἔχων ἡμιολίους, παρεσκευάζετο πρὸς

τὸν εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν πλοῦν, νομίζων ἐν τούτοις τοῖς τόποις ἢ καταλήψεσθαι τινα πόλιν, ἢ τεύξεσθαι μισθοφορίας. ἐτύγχανε γὰρ Λευκανοῖς πρὸς Ταραντίκους συνεσθηκὸς πόλεμος. πρὸς δὲ τοὺς συμπλέοντας ἔφη μετὰπεμπτος πλεῖν ὑπὸ τῶν ἐξ Ἰταλίας καὶ Σικελίας.

Phalacci eiusque sociorum in Peloponnesum reditus. Inde stipendio conducti in Cretam transvehuntur, et urbem Lyctum occupant. Lyctiis auxilio veniunt Lacedaemonii duce Archidamo.

62. Ἐκπλεύσαντος δ' αὐτοῦ, καὶ πελαγίου γενομένου, στρατιῶται τινες τῶν ἐν τῷ μεγίστῳ πλοίῳ κομιζομένων, ὥπερ αὐτὸς ὁ Φάλαικος ἐνέπλει, λόγον ἀλλήλοις ἐδίδουσαν, ὑπονοοῦντες μηδένα μεταπέμψασθαι σφῆς. οὔτε γὰρ ἡγεμόνας ἐώρων ἀπὸ τῶν ἐπικαλουμένων συμπλέοντας, οὔτε ὁ πλοῦς ἦν ὀλίγος, ἀλλὰ πλοῦς ὑπέκειτο μέγας καὶ χαλεπός. διόπερ ἀπιστοῦντες ἄμμι τοῖς λεγομένοις, καὶ φοβούμενοι τὴν διαπόντιον στρατείαν, συνίσταντο, καὶ μάλισθ' οἱ τὰς ἡγεμονίας ἔχοντες τῶν μισθοφόρων. τέλος δὲ, σπασάμενοι τὰ ξίφη, καὶ καταπληξάμενοι τὸν τε Φάλαικον καὶ τὸν κυβερνήτην, ἠνάγκασαν εἰς τοῦπίσω πάλιν ἀποπλεῖν. τὸ δ' αὐτὸ καὶ τῶν ἐν τοῖς ἄλλοις πλοίοις κομιζομένων ποιησάντων, κατέπλευσαν εἰς τὴν Πελοπόννησον. ἀθροισθέντες δ' εἰς Μαλίαν ἄκρον τῆς Λακωνικῆς, ἐκεῖ κατέλαβον ἐκ Κρήτης καταπεπλευκότας τοὺς Κνωσσίους πρέσβεις ἐπὶ συναγωγῇ μισθοφόρων. ὧν διαλεχθέντων τῷ τε Φυλαίκῳ καὶ τοῖς ἡγεμόσι, καὶ δόντων ἀξιολόγους μισθοὺς, μετὰ τούτων ἅπαντες ἐξέπλευσαν. κατάρναντες δὲ τῆς Κρήτης εἰς Κνωσσὸν, εὐθὺς ἐξ ἐφόδου

πόλιν κατελάβοντο τὴν καλουμένην Λύκτιον. τοῖς δὲ Λυκτίοις ἐκ τῆς πατρίδος ἐκπεπτωκόσι παράδοξος καὶ σύντομος ἐφάνη βοήθεια. περὶ γὰρ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Ταραντίνων διαπολεμούτων πρὸς Λευκαροὺς, καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους, ὄντας προγόνους ἑαυτῶν, πεμψάντων πρέσβεις περὶ βοηθείας, οἱ μὲν Σπαρτιάται διὰ τὴν συγγέειαν προθύμως ἔχοντες συμμαχῆσαι, ταχέως δύναμιν ἠθροίζον πεζικὴν τε καὶ ναυτικὴν, καὶ ταύτης στρατηγὸν ἀπέδειξαν Ἀρχίδαμον τὸν βασιλέα· μελλόντων δ' ἀπαίρειν εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἤξιωσαν οἱ Λύκτιοι πρῶτον αὐτοῖς βοηθῆσαι· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι πεισθέντες, καὶ πλεύσαντες εἰς τὴν Κρήτην, τοὺς μισθοφόρους ἐνίκησαν, τοῖς δὲ Λυκτίοις ἀνέσωσαν τὴν πατρίδα.

Archidamus in Italianam vectus, Tarentinis opem laturus, proelio perit. Phalaecus Lycto eiectus, dum Cydoniam obsidet, fulminis ictu exstinguitur. Militum eius haud dissimilis sors.

63. Ματὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν Ἀρχίδαμος πλεύσας εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ συμμαχῆσας τοῖς Ταραντίνοις, ἐν τινι μίχῃ διαγωνισάμενος λαμπρῶς ἐτελεύτησεν, ἀνὴρ κατὰ μὲν τὴν στρατηγίαν καὶ τὸν ἄλλον βίον ἐπαινούμενος, κατὰ δὲ τὴν πρὸς Φωκεῖς συμμαχίαν μόνην βλασφημούμενος, ὡς μάλιστα αἴτιος γεγονώς τῆς τῶν Δελφῶν καταλήψεως. Ἀρχίδαμος μὲν οὖν ἐβασίλευσε τῶν Λακεδαιμονίων ἔτη τρία πρὸς τοῖς εἴκοσι· τὴν δ' ἀρχὴν διαδεξάμενος Ἄγις ὁ υἱὸς ἐβασίλευσεν ἔτη πεντεκαίδεκα. ἔπειτα οἱ μὲν Ἀρχιδάμου μισθοφόροι, μετεσχηκότες τῆς τοῦ μαντείου συλήσεως, ὑπὸ τῶν Λευκανῶν κατηχορτίσθησαν. ὁ δὲ Φάιλαικος ἐκπεσὼν ἐκ τῆς Λύκτου, Κυδωνίαν πο-

λιορκεῖν ἐπεχείρησε· κατασκευάσαντος δὲ αὐτοῦ μηχανὰς πολιορκητικὰς, καὶ προσάγοντος τῇ πόλει, κεραινοῦν πεσόντων, αὐταὶ μὲν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πυρὸς κατεφλέχθησαν· τῶν δὲ μισθοφόρων πολλοὶ, παραβοηθοῦντες ταῖς μηχαναῖς, ὑπὸ τοῦ πυρὸς διεφθάρησαν· ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ στρατηγὸς Φάλαικος. ἔνιοι δὲ φασιν αὐτὸν προσκόψαντά τινι τῶν μισθοφόρων ὑπὸ τούτου σφαγῆναι. οἱ δὲ περιλειφθέντες τῶν μισθοφόρων, ἀναληφθέντες ὑπὸ τῶν Ἡλείων φυγάδων, εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐκομίσθησαν, καὶ μετὰ τούτων ἐπολέμουν πρὸς Ἡλείους. Ἀρκάδων δὲ συναγωνισαμένων τοῖς Ἡλείοις, καὶ μάχῃ νικησάντων τοὺς φυγάδας, πολλοὶ μὲν τῶν μισθοφόρων ἀνηρέθησαν, οἱ δὲ περιλειφθέντες εἰς τετρακισχιλίους ἐξωγορήθησαν. διελομένων δὲ τῶν τε Ἀρκάδων καὶ Ἡλείων τοὺς αἰχμαλώτους, οἱ μὲν Ἀρκάδες τοὺς ἑαυτοῖς μερισθέντας ἅπαντας ἐλαφροπώλησαν, οἱ δ' Ἡλείοι διὰ τὴν εἰς τὸ μαντιεῖον παρανομίαν ἀπέσφαξαν.

Civitates, feminae etiam, impietatis participes, poenas luerunt; Philippus contra, sacrorum defensor, Graeciae universae imperator evasit.

64. Οἱ μὲν οὖν τῆς ἱεροσυλίας μετασχόντες τοῦτον τὸν τρόπον ὑπὸ τοῦ δαιμονίου τιμωρίας ἤξιώθησαν. αἱ δ' ἐπισημοτάται πόλεις, κοινωνήσασαι τῆς παρανομίας, ὕστερον ὑπ' Ἀντιπάτρου καταπολεμηθεῖσαι, τὴν ἡγεμονίαν ἅμα καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἀπέβαλον. αἱ δὲ τῶν ἐν Φωκεῦσιν ἡγεμόνων γυναῖκες, περιθέμεναι τοὺς χρυσοῦς ἐκ Δελφῶν ὄρμους, οἰκείας τῆς ἀσεβείας τιμωρίας ἔτυχον. ἡ μὲν γὰρ τὸν τῆς Ἑλένης γεγενημένον φορέσασα εἰς ἑταιρικὴν

αἰσχύντην ἐνέπεσε, καὶ τὸ κάλλος προέβαλε τοῖς ἐν-
 βρίζειν προαιρουμένοις· ἡ δὲ τὸν τῆς Ἐριφύλης περι-
 θεμένη, τῆς οἰκίας ὑπὸ τοῦ πρεσβυτιῆτος τῶν νύϊων
 ὑπὸ μανίας ἐμπυρισθείσης, μετὰ ταύτης ζῶσα κατε-
 φλέχθη. οἱ μὲν οὖν τοῦ δαιμονίου καταφρονεῖν τολ-
 μῶσαντες, τὸν εἰρημένον τρόπον ὑπὸ τῶν θεῶν τι-
 μωρίας ἠξιώθησαν. ὁ δὲ τούτῳ τῷ μαντεῖῳ βοηθή-
 σας Φίλιππος, ἀπὸ τούτων τῶν χρόνων αἰεὶ μᾶλλον
 αὐξόμενος, τὸ τελευταῖον, διὰ τὴν εἰς τὸ θεῖον εὐ-
 σέβειαν, ἡγεμῶν ἀπεδείχθη τῆς Ἑλλάδος πάσης, καὶ
 μεγάλην βασιλείαν τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην περιε-
 ποιήσατο. ἡμεῖς δὲ ἀρκούντως διεληλυθότες τὸν ἰε-
 ρὸν πόλεμον, ἐπάνομεν ἐπὶ τὰς ἑτερογενεῖς πράξεις.

In Sicilia Syracusani ad compescendos tumultus a Corinthiis
 Timoleonem imperatorem impetrant. Virtutis et aequitatis stu-
 diosus Timoleon, fratrem, tyrannidis appetentem, obruncaverat.
 Res Siciliae Timoleon egregie defendit et restituit.

65. Κατὰ γὰρ τὴν Σικελίαν Συρακούσιοι στα-
 σιάζοντες πρὸς ἀλλήλους, καὶ τυραννίσι πολλαῖς καὶ
 μεγάλαις καὶ ποικίλαις δουλεύειν ἀναγκαζόμενοι,
 πρόσβεις ἐξέπεμψαν εἰς Κόρινθον, ἀξιοῦντες αὐτοῖς
 ἀποστεῖλαι στρατηγὸν τὸν ἐπιμελησόμενον τῆς πό-
 λεως, καὶ καταλύσοντα τὴν τῶν τυραννῶν ἐπιβαλο-
 μένων πλεονεξίαν. οἱ δὲ, κρίνοντες δίκαιον εἶναι τοῖς
 ἀπογόνοις βοηθεῖν, ἐψηφίσαντο πέμπειν στρατηγὸν
 Τιμολέοντα Τιμαινέτου, πρωτεύοντα τῶν πολιτῶν
 ἀνδρεία τε καὶ συνέσει στρατηγικῇ, καὶ καθόλουπά-
 σις ταῖς ἀρεταῖς κεκοσμημένον. ἴδιον δὲ τι συνέβη
 περὶ τὸν ἄνδρα συμπεσεῖν, ὃ συνελάβετο αὐτῷ πρὸς
 τὴν τῆς στρατηγίας αἴρεσιν. Τιμοφάνης γὰρ ὁ ἀδελ-

φός αὐτοῦ, προέχων τῶν Κορινθίων πλούτῳ τε καὶ
 τόλμῃ, πάλαι μὲν ἦν φανερός τυραννίδος ὀρεγόμενος.
 τότε δὲ τοὺς ἀπόρους ἀνάλαμβάνων, καὶ πανοπλίᾳ
 κατασκευαζόμενος, καὶ τοὺς πονηροτάτους ἔχων μεθ'
 ἑαυτοῦ, κατὰ τὴν ἀγορὰν περιήει, οὐ προσποιούμε-
 νος ὅτι τύραννός ἐστι, τὰ δὲ τῆς τυραννίδος ἔργα
 διαπραττόμενος. ὁ δὲ Τιμολέων, ἄλλοτριώτατος ὢν
 μοναρχίας, τὸ μὲν πρῶτον ἐπεχείρει πείθειν τὸν ἀδελ-
 φὸν ἀποστῆναι τῆς ἐπιβολῆς· ὡς δ' οὐχ ὑπήκουεν,
 ἀλλ' αἰεὶ καὶ μᾶλλον ἐπειτείνεται τῇ τόλμῃ, ἀδυνατῶν
 αὐτὸν λόγῳ διορθώσασθαι, περιπατῶν κατὰ τὴν
 ἀγορὰν ἀπέσφαξε. Θορύβου δὲ γενομένου, καὶ τῶν
 πολιτῶν συνδραμόντων, διὰ τε τὸ παράδοξον καὶ
 τὴν δεινότητα τῆς πράξεως, στάσις ἐγένετο. οἱ μὲν
 γὰρ ἔφασαν δεῖν ὡς ἐμφύλιον φόνον πεπραχότα τὸν
 Τιμολέοντα τυγχάνειν τῆς ἐκ τῶν νόμων τιμωρίας, οἱ
 δὲ τοῦναντίον ἀπεφαίνοντο ἐπαινεῖν τὸν ἄνδρα ὡς
 τυραννοκτόνον. τῆς δὲ γερουσίας συνεδρευούσης ἐν
 τῷ βουλευτηρίῳ, καὶ τῆς περὶ τὴν προᾶξιν ἀμφισβη-
 τήσεως ἐπὶ τὸ συνέδριον ἀναπεμφθείσης, οἱ μὲν ἐχ-
 θροὶ τοῦ Τιμολέοντος κατηγόρουν, οἱ δὲ χαριέστε-
 ροὶ συνηγοροῦντες συνεβούλευον σώζειν τὸν ἄνδρα.
 ἀκρίτου δ' ἔτι τῆς ζητήσεως οὔσης, κατέπλευσαν ἐκ
 τῶν Συρακουσῶν οἱ πρόεσβεις, καὶ τῇ γερουσίᾳ τὰς
 ἐντολὰς δηλώσαντες, ἤξιον τὴν ταχίστην ἀποστειλαί
 τὸν στρατηγόν. ἔδοξεν οὖν τῷ συνεδρίῳ πέμπειν
 τὸν Τιμολέοντα, καὶ πρὸς τὸ κατορθῶσαι τὴν προᾶξιν,
 ξένας τινὰς καὶ παραδόξους αἰρέσεις αὐτῷ προέθη-
 καν. διεβιβαιώσαντο γὰρ, εἴαν μὲν κωλῶς ἄρξη τῶν

Συρακουσίῳν, κρίνειν αὐτὸν τυραννοκτόνον· εἰ δὲ πλεονεκτικώτερον, ἀδελφοῦ φονέα. ὁ δὲ Τιμολέων οὐχ οὕτω διὰ τὸν ἐπικρεμασθέντα φόβον ὑπὸ τῆς γερουσίας, ὡς διὰ τὴν ἀρετὴν, καλῶς καὶ συμφερόντως προέστη τῶν κατὰ τὴν Σικελίαν πραγμάτων. Καρχηδονίους μὲν γὰρ κατεπολέμησε, τὰς δὲ κατεσκαμμένας ὑπὸ τῶν Βαρβάρων Ἑλληνίδας πόλεις ἀποκατέστησε, πᾶσαν δὲ Σικελίαν ἡλευθέρωσε· καθόλου δὲ τὰς Συρακούσας καὶ τὰς Ἑλληνίδας πόλεις παραλαβὼν ἐρήμους ἐποίησε πολυανθρωπία διενεγκεῖν. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων τὰ κατὰ μέρος μικρὸν ὕστερον ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις ἀναγράφομεν· νῦν δὲ ἐπὶ τὸ συνεχές τῆς ἱστορίας μεταβιβάζομεν τὸν λόγον.

Olymp. CVIII, 4. Timoleonis uavium apparatus, iter in Siciliam faustis omnibus laetum, igne coelesti collustratum. Poenis obviis Timoleon feliciter elapsus.

ὁβ. Ἐπ' ἀρχοντος γὰρ Ἀθήνησιν Εὐβούλου, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Μάρκον Φάβιον καὶ Σερούιον Σουλπίκιον. ἐπὶ δὲ τούτων, Τιμολέων ὁ Κορίνθιος, προκεχειρισμένος ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἐπὶ τὴν ἐν Συρακούσαις στρατηγίαν, παρεσκευάζετο πρὸς τὸν εἰς τὴν Σικελίαν ἔκπλουν. ἑπτακοσίους μὲν οὖν ξένους ἐμισθώσατο, στρατιωτῶν δὲ τέσσαρας τριήρεις πληρώσας, καὶ ταχυναυτούσας τρεῖς, ἐξέπλευσεν ἐκ Κορίνθου. ἐν παράπλῳ δὲ παρὰ Λευκαδίων καὶ Κερκυραίων τρεῖς ναῦς προσλαβόμενος, ἐπεραιοῦτο δέκα ναυσὶ τὸν Ἴόνιον καλούμενον πόρον. ἴδιον δὲ τι καὶ παράδοξον συνέβη γενέσθαι τῷ Τιμολέοντι κατὰ τὸν πλοῦν, τοῦ δαιμονίου συνεπιλαβομένου

τῆς ἐπιβολῆς, καὶ προσημαίνοντος τὴν ἐσομένην περὶ αὐτὸν εὐδοξίαν καὶ λαμπρότητα τῶν πράξεων. δι' ὅλης γὰρ τῆς νυκτὸς προηγεῖτο λαμπρὰς καομένη κατὰ τὸν οὐρανὸν, μέχρις οὔ συνέβη τὸν στόλον εἰς τὴν Ἰταλίαν καταπλεῦσαι. ὁ δὲ Τιμολέων προακηκοὺς ἦν ἐν Κορίνθω τῶν τῆς Δήμητρος καὶ Κόρης ἱερείων, ὅτι κατὰ τὸν ὕπνον αὐταῖς αἱ θεαὶ προήγγειλαν συμπλεύσασθαι τοῖς περὶ τὸν Τιμολέοντα κατὰ τὸν πλοῦν τὸν εἰς τὴν ἱερὰν αὐτῶν νῆσον. διόπερ ὁ Τιμολέων καὶ οἱ συμπλέοντες περιχαρεῖς ἦσαν, ὡς τῶν θεῶν συνεργουσῶν αὐτοῖς. τὴν δ' ἀρίστην τῶν νεῶν καθιερώσας ταῖς θεαῖς ὁ Τιμολέων, ὠνόμασεν αὐτὴν Δήμητρος καὶ Κόρης ἱερὰν. καταπλεύσαντος δὲ τοῦ στόλου χωρὶς κινδύνων εἰς τὸ Μεταπόντιον τῆς Ἰταλίας, ἐπικατέπλευσε Καρχηδονία τρίτης, ἔχουσα πρεσβευτὰς Καρχηδονίους. οὗτοι δ' ἐντυχόντες τῷ Τιμολέοντι, διεμαρτύραντο μὴ κατέρχειν πολέμου, μηδ' ἐπιβαίνειν τῇ Σικελίᾳ. ὁ δὲ Τιμολέων, ἐπικαλουμένων αὐτὸν τῶν Ῥηγίων, καὶ συμμαχήσειν ἐπαγγελλομένων, ἐξέπλευσεν εὐθέως ἐκ τοῦ Μεταποντίου, σπεύδων φθάσαι τὴν περὶ αὐτὸν φήμην. σφόδρα γὰρ εὐλαβεῖτο μὴ ποτε Καρχηδόνιοι θαλασσοκρατοῦντες κωλύσωσιν αὐτὸν εἰς Σικελίαν διαπλεῦσαι. οὗτος μὲν οὖν κατὰ σπουδὴν ἐτέλει τὸν εἰς Ῥηγίον πλοῦν.

Roenorum machinationes, socii, tum Hicetas, Syracusanorum principes, copiae, et in Siciliae urbes expeditiones.

67. Καρχηδόνιοι δὲ βραχὺ πρὸ τούτων τῶν καιρῶν πυθόμενοι τὸ μέγεθος τοῦ κατὰ Σικελίαν ἐσο-

μένου πολέμου, ταῖς μὲν κατὰ Σικελίαν συμμαχίαι πόλεις φιλανθρώπως προσεφέροντο, καὶ πρὸς τοῖς κατὰ τὴν ἰῆσον τυράννοις τὴν διαφορὰν καταλύσαντες, φιλίαν συνέθευτο· μάλιστα δὲ πρὸς Ἰνέτιον τὸν τῶν Συρακουσίων δυναστεύοντα, διὰ τὸ τοῦτον πλεῖον ἰσχύειν. αὐτοὶ δὲ πολλὴν δύναμιν ναυτικὴν τε καὶ πεζικὴν παρασκευασάμενοι, διεβίβασαν εἰς Σικελίαν, Ἄννωνά στρατηγὸν ἐπιστήσαντες. εἶχον δὲ μακρὰς ναῦς ἑκατὸν καὶ πενήκοντα, στρατιώτας δὲ πεζοὺς μὲν πεντακισμυρίους, ἄρματα δὲ τριακόσια, συνωρίδας δὲ ὑπὲρ τὰς δισχιλίας, χωρὶς δὲ τούτων, ὄπλα καὶ βέλη παντοδαπά, καὶ μηχανὰς πολιορκητικὰς παμπληθεῖς, καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων πλῆθος ἀνυπέροβητον. ἐπὶ πρώτην δὲ τὴν τῶν Ἐντελλίνων πόλιν ἐλθόντες, τὴν τε χώραν ἐδήλωσαν, καὶ τοὺς ἐγχωρίους εἰς πολιορκίαν συνέκλεισαν. οἱ δὲ τὴν πόλιν κατοικοῦντες Καμπανοὶ, καταπλαγέντες τὸ μέγεθος τῆς δυνάμεως, ἐξέπεμψαν εἰς τὰς ἄλλας πόλεις τὰς ἀλλοτριῶς διακειμένας πρὸς Καρχηδονίους, περὶ βοηθείας. τῶν μὲν οὖν ἄλλων οὐδεὶς ὑπήκουσεν· οἱ δὲ τὴν Γαλερίαν πόλιν οἰκοῦντες ἐξέπεμψαν αὐτοῖς στρατιώτας ὀπλίτας χιλίους. τούτοις δ' ὑπαντήσαντες οἱ Φοίνικες, καὶ περιχυθέντες τῷ πλήθει, πάντας κατέκοψαν. οἱ δὲ τὴν Αἴτην κατοικοῦντες Καμπανοὶ τὸ μὲν πρῶτον παρεσκευάζοντο συμμαχίαν ἐκπέμπειν εἰς τὴν Ἐντελλαν, διὰ τὴν συγγένειαν· μετὰ δὲ ταῦτα τὴν τῶν Γαλερινῶν συμφορὰν ἀκούσαντες, ἔκριαν ἡσυχίαν ἄγειν.

De Syracusis concertant Dionysius et Hicetas. Timoleon, iterum Poenis elapsus, Tauromenium fugit, unde in Hicetam et Syracusas ex improviso impetum facit.

68. Τοῦ δὲ Διονυσίου κυριεύοντος τῶν Συρακουσῶν, Ἰκέτας ἔχων περὶ αὐτὸν ἀξιόλογον δύναμιν, ἐστράτευσεν ἐπὶ τὰς Συρακούσας· καὶ τὸ μὲν πρῶτον χάρακα βαλόμενος περὶ τὸ Ὀλύμπιον, διεπολέμει τῷ κρατοῦντι τῆς πόλεως Διονυσίῳ τῷ τυράντῳ. χρο-νιζούσης δὲ τῆς πολιορκίας, καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἐκλιπόντων, ὁ μὲν Ἰκέτας ἀνέβη εἰς Λιοντίους· (ἐκ ταύτης γὰρ ὤρμητο τῆς πόλεως) ὁ δὲ Διονύσιος ἐπακολουθήσας αὐτοῖς, καὶ καταλαβὼν τὴν οὐραγίαν, συνειστήσατο μάχην. ὁ δ' Ἰκέτας ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸν Διονύσιον, συνῆψε μάχην, καὶ πλείους τῶν τρισχιλίων μισθοφόρων ἀνελών, τοὺς λοιποὺς φυγεῖν ἤνάγκασεν. ὅξει δὲ τῷ διωγμῷ χρησάμενος, καὶ συνεισπεσῶν τοῖς φεύγουσιν εἰς τὴν πόλιν, ἐκρίτησε τῶν Συρακουσῶν πλὴν τῆς Νήσου. καὶ τὰ μὲν περὶ τὸν Ἰκέταν καὶ Διονύσιον ἐν τούτοις ἦν· Τιμολέων δὲ μετὰ τὴν κατάληψιν τῶν Συρακουσῶν τρισὶν ἡμέραις ὕστερον κατέπλευσεν εἰς τὸ Ῥήγιον, καὶ καθωρμίσθη πλησίον τῆς πόλεως. ἐπικαταπλευσάντων δὲ καὶ τῶν Καρχηδονίων εἴκοσι τριήρεσι, καὶ τῶν Ῥηγίωνων συνεργούντων τῷ Τιμολέοντι, καὶ κοινήν ἐκκλησίαν ἐν τῇ πόλει συναγαγόντων, καὶ περὶ συλλύσεως δημηγορούντων, οἱ μὲν Καρχηδόνιοι, διαλαβόντες τὸν Τιμολέοντα πεισθήσεσθαι τὸν εἰς Κόρινθον ἀπόπλουν ποιήσασθαι, ῥαθύμως εἶχον τὰ κατὰ τὰς φυλακὰς· ὁ δὲ Τιμολέων οὐδεμίαν ἔμφασιν διδούς τοῦ δρασμοῦ, αὐτὸς μὲν πλησίον τοῦ βήματος

ἔμεινε, λάθρα δὲ παρήγγειλε τὰς ἑννέα ναῦς ἀποπλεῦσαι τὴν ταχίστην. περισπωμένων δὲ τῶν Καρχηδονίων ταῖς ψυχαῖς περὶ τοὺς ἐγκαθέτως δημηγοροῦντας μακροῦς τῶν Ῥηγίνων, ἔλαθεν ὁ Τιμολέων διαδράς ἐπὶ τὴν ὑπολελειμμένην ναῦν, καὶ ταχέως ἐξέπλευσεν. οἱ δὲ Καρχηδόνιοι καταστρατηγηθέντες, ἐπεβάλλοντο διώκειν τοὺς περὶ τὸν Τιμολέοντα. ἐκείνων δὲ προειληφότων ἰκανὸν διάστημα, καὶ τῆς νυκτὸς ἐπιλαβούσης, ἔφθασαν οἱ περὶ τὸν Τιμολέοντα ἀποπλεύσαντες εἰς τὸ Ταυρομενίον. ὁ δὲ τῆς πόλεως ταύτης ἡγούμενος, διαπαντὸς πεφρονηκῶς τὰ τῶν Συρακουσίων, Ἀνδρόμαχος φιλοφρόνως ὑπεδέξατο τοὺς διωκομένους, καὶ πολλὰ συνεβίβλετο πρὸς τὴν σωτηρίαν αὐτῶν. μετὰ δὲ ταῦτα, ὁ μὲν Ἰκέτας ἀναλαβὼν τῶν στρατιωτῶν τοὺς ἀρίστους πεντακισχιλίους, ἐστράτευσεν ἐπὶ τοὺς Ἀδρανίτας, ἀντιπράττοντας αὐτῷ, καὶ πλησίον τῆς πόλεως κατεστρατοπέδευσεν· ὁ δὲ Τιμολέων, προσλαβόμενος παρὰ τῶν Ταυρομενίων ὀτρατιώτας, ἀνέξευξεν ἐκ τοῦ Ταυρομενίου, τοὺς ἅπαντας ἔχων οὐ πλείους τῶν χιλίων ἀρχομένης δὲ τῆς νυκτὸς ἀφορμήσας, καὶ διανύσας ἐπὶ τὸ Ἀδρανὸν δευτερευῶς, ἀνελπίστως ἐπέθετο τοῖς περὶ τὸν Ἰκέταν δειπνοποιουμένοις. παρεισπεσῶν δ' εἰς τὴν παρεμβολήν, καὶ φονεύσας πλείους τῶν τριακισίων, ζωγρήσας δὲ περὶ ἑξακοσίους, τῆς παρεμβολῆς ἐκράτησε. τούτῳ δὲ τῷ στρατηγήματι ἕτερον ἐπεισάγων, παραχρῆμα ἐπὶ τὰς Συρακούσας ἀφώρμησε, καὶ δρομαῖος τὴν ὁδὸν διανύσας, ἀπροσδοκῆτως προσέπεσε ταῖς Συρακούσαις, καταταχῆσας

τοὺς ἀπὸ τῆς τροπῆς φεύγοντας. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν.

Olymp. CLX, 1. Primum foedus inter Romanos et Carthaginenses ictum. In Caria Idriæo successit Ada. In Sicilia Syracusæ divisæ inter Dionysium, Hicetam, Timoleonem et Pœnos. Sed Timoleon, novis sociis et copiis auctus Syracusis aliisque urbibus potitur. In Macedonia Philippus Illyrius dumat, et Thessalæ sibi conciliat.

69. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Λυκίσκου, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπᾶντος Μάρκον Οὐαλέριον, καὶ Μάρκον Ποπίλλιον· Ὀλυμπίης δ' ἤχθη ἑκατοστή καὶ ἐννάτη, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον Ἀριστόλοχος Ἀθηναῖος. ἐπὶ δὲ τούτων, Ῥωμαίοις μὲν πρὸς Καρχηδονίους πρῶτον συνθῆκαι ἐγένοντο. κατὰ δὲ τὴν Καρίαν Ἰδριεὺς ὁ δυνάστης τῶν Κιρῶν ἐτελεύτησεν, ἄρξας ἔτη ἑπτά· τὴν δὲ ἄρχὴν διαδεξαμένη Ἄδα ἢ ἀδελφὴ καὶ θυγὴ, ἐδυνάστευσεν ἔτη τέσσαρα. κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν, Τιμολέω μὲν Ἀδρυνίτας καὶ Τυνδαρίτας εἰς συμμαχίαν προσλιβόμενος, στρατιώτας οὐκ ὀλίγους παρ' αὐτῶν παρέλαβεν. ἐν δὲ ταῖς Συρακούσαις πολλὴ ταραχὴ κατεῖχε τὴν πόλιν, Διονυσίου μὲν τὴν Νῆσον ἔχοντος, Ἰκίτα δὲ τῆς Ἀχραδινῆς καὶ Νέως πόλεως κυριεύοντος, Τιμολέοντος δὲ τὰ λοιπὰ τῆς πόλεως παρειληφότος, καὶ Καρχηδονίων τριήρεσι μὲν ἑκατὸν καὶ πενήκοντα καταπεπλευκότων εἰς τὸν μέγαν λιμένα, πεζοῖς δὲ στρατιώταις πεντακισμυρῖοις καταστρατοπεδευκότων· διόπερ τῶν περὶ τὸν Τιμολέοντα καταπεπληγμένων τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, ἄλογός τις καὶ παράδοξος ἐγένετο μεταβολή. πρῶτον μὲν γὰρ Μάμερκος ὁ τῶν Καταναίων τύραννος, δύνάμιν ἄξιόλογον ἔχων, προσέθετο τῷ Τιμολέοντι· ἔπειτα

πολλὰ τῶν φρουρίων ὀρεγόμενα τῆς ἐλευθερίας ἀπέκλινε πρὸς αὐτόν· τὸ δὲ τελευταῖον, Κορίνθιοι δέκα ναῦς πληρώσαντες, χρήματά τε πορίσαντες, ἔξαπέστειλαν εἰς τὰς Συρακούσας. ὧν πραχθέντων, Τιμολέων μὲν ἐθάρρῃσεν, οἱ δὲ Καρχηδόνιοι φοβηθέντες ἀπέπλευσαν ἐκ τοῦ λιμένος ἀλόγως, καὶ μετὶ πάσης τῆς δυνάμεως εἰς τὴν ἰδίαν ἐπικράτειαν ἀπηλλάγησαν. μονωθέντος δὲ τοῦ Ἰκέτα, Τιμολέων περιγεγόμενος τῶν πολεμίων, ἐκράτησε τῶν Συρακουσῶν. εὐθὺς δὲ καὶ τὴν Μεσσήνην μετατιθεμένην πρὸς Καρχηδονίους ἀνεκτήσατο. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Σικελίαν ἐν τούτοις ἦν. κατὰ δὲ τὴν Μακεδονίαν, Φίλιππος πατρικὴν ἔχθραν διαδεδεγμένος πρὸς Ἰλλυριοὺς, καὶ τὴν διαφορὰν ἀμετιέθετον ἔχων, ἐνέβαλεν εἰς τὴν Ἰλλυρίδα μετὰ πολλῆς δυνάμεως. πορθήσας δὲ τὴν χώραν, καὶ πολλὰ τῶν πολισμάτων χειρωσάμενος, μετὰ πολλῶν λαφύρων ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Μακεδονίαν. μετὰ δὲ ταῦτα παρελθὼν εἰς τὴν Θειταλίαν, καὶ τοὺς τυράννους ἐκ τῶν πόλεων ἐκβυλῶν, ἰδίους ταῖς εὐνοίαις ἐποίησατο τοὺς Θειταλοὺς. ἤλπισε γάρ, τούτους ἔχων συμμάχους, καὶ τοὺς Ἑλληνας φραδίως εἰς εὐνοίαν προτρέψασθαι. ὅπερ καὶ συνέβη γενέσθαι. εὐθὺς γάρ οἱ πλησιόχωροι τῶν Ἑλλήνων συνενεχθέντες τῇ τῶν Θειταλῶν κρίσει, συμμαχίαν προθύμως πρὸς αὐτόν ἐποίησαντο.

Olymp. CLX, 2. Dionysius, abdicato imperio, privatus Corinchum migrat. Quo facto Timoleon Syracusanis statum democraticum reddit, novasque leges acribit. Anni magistratus sunt Iovis Ol. Amphipoli, a quibus anni numerantur.

70. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθήνησι Πυθοδότου, Ῥω-

μαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Γάϊον Πλαύτιον καὶ Τίτον Μάλλιον. ἐπὶ δὲ τούτων, Τιμολέων καταπληξάμενος Διονύσιον τὸν τύραννον, ἔπεισεν αὐτὸν παραδοῦναι τὴν ἀκρόπολιν, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀποθέμενον ἀπελθεῖν εἰς Πελοπόννησον ὑπόσπονδον, ἔχοντα τὰ ἴδια χρήματα. οὗτος μὲν οὖν, δι' ἀνανδρίαν καὶ ταπεινότητα ψυχῆς, τὴν τε περιβόητον τυραννίδα, καὶ δεδεμένην, ὡς ἔφασαν, ἀδάμαντι, τὸν εἰρημένον τρόπον ἀπέλιπε, καὶ κατεβίωσεν ἀπορούμενος ἐν Κορίνθῳ· τὸν δ' ἴδιον βίον καὶ τὴν μεταβολὴν ἔσχε παράδειγμα τοῖς καυχωμένοις ἀφρόνως ἐπὶ ταῖς εὐτυχίαις. ὁ γὰρ ἔχων τετρακοσίας τριήρεις, μετ' ὀλίγον ἐν μικρῷ στρογγύλῳ πλοίῳ κατέπλευσεν εἰς τὴν Κόρινθον, περίβλεπτον ἔχων τὴν τῆς μεταβολῆς ὑπερβολὴν. Τιμολέων δὲ παραλαβὼν τὴν νῆσον καὶ φρούρια τὰ Διονυσίῳ πρότερον ὑπακούοντα, ταῖς μὲν κατὰ τῆς νῆσου ἀκροπόλεις καὶ τὰ τυραννεῖα κατέσκαψε, τοῖς δὲ φρουρίοις ἀπέδωκε τὴν ἐλευθερίαν. εὐθύς δὲ καὶ νομογραφεῖν ἤρξατο, τιθεὶς δημοκρατικούς νόμους, καὶ τὰ περὶ τῶν ἰδιωτικῶν συμβολαίων δίκαια καὶ ἄλλα πάντα ἀκριβῶς διέταξε, πλείστην φροντίδα τῆς ἰσότητος ποιούμενος. κατέστησε δὲ καὶ τὴν κατ' ἐνιαυτὸν ἐντιμοτάτην ἀρχὴν, ἣν Ἀμφίπολιαν Διὸς Ὀλυμπίου οἱ Συρακοῦσιοι καλοῦσι. καὶ ἤρξε τὴν πρῶτος Ἀμφίπολος Διὸς Ὀλυμπίου Καλλιμένης. καὶ τὸ λοιπὸν διετέλεσαν οἱ Συρακοῦσιοι τοὺς ἐνιαυτοὺς ἐπιγράφοντες τοῦτοις τοῖς ἄρχουσι, μέχρι τῶνδε τῶν ἱστοριῶν γραφομένων, καὶ τῆς κατὰ τὴν πολιτείαν ἀλλαγῆς. τῶν γὰρ Ῥωμαίων μεταδόντων

τοῖς Σικελιώταις τῆς πολιτείας, ἣ τῶν Ἀμφιπόλων ἀρχὴ ἐταπεινώθη, διαμείνασα ἔτη πλείω τῶν τριακοσίων. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Σικελίαν ἐν τούτοις ἦν.

Philippus, Cersoblepte devicto, Thraciam regno Maced. facit tributarium. Adiecta notitia Theopompi Chii, rerum Sicularum historici.

71. Κατὰ δὲ τὴν Μακεδονίαν Φίλιππος τὰς ἐπὶ Θράκῃ πόλεις Ἑλληνίδας εἰς εὐνοίαν προσκαλεσάμενος, ἐστράτευσεν ἐπὶ Θράκην. Κερσοβλέπτης γὰρ ὁ βασιλεὺς τῶν Θρακῶν διετέλει τὰς ἐφ' Ἑλλησπόντω πόλεις ὁμοροῦσας τῇ Θράκῃ καταστρεφόμενος, καὶ τὴν χώραν καταφθείρων. βουλόμενος οὖν ἐμφράξαι τῶν Βαρβάρων τὴν ὁρμὴν, ἐστράτευσεν ἐπ' αὐτοὺς σὺν πολλῇ δυνάμει. νικήσας δὲ πλείοσι μάχαις τοὺς Θρακᾶς, τοῖς μὲν καταπολεμηθεῖσι Βαρβάροις προσεταξε δεκάτας τελεῖν τοῖς Μακεδόσιν· αὐτὸς δ' ἐν τοῖς ἐπικαίροις τόποις κτίσας ἀξιολόγους πόλεις, ἔπαυσε τοῦ θρασέως τοὺς Θρακᾶς. διόπερ αἱ τῶν Ἑλλήνων πόλεις, ἀπολυθεῖσαι τῶν φόβων, εἰς τὴν συμμαχίαν τοῦ Φιλίππου προθυμότατα κατετάχθησαν. τῶν δὲ συγγραφέων Θεόπομπος ὁ Χῖος ἐν τῇ τῶν Φιλιππικῶν ἱστορίᾳ κατέταξε τρεῖς βίβλους περιεχοῦσας Σικελικὰς πράξεις. ἀρξάμενος δὲ ἀπὸ τῆς Διονυσίου τοῦ πρεσβυτέρου τυραννίδος, διῆλθε χρόνον ἑτῶν πενήκοντα, καὶ κατέστρεψεν εἰς τὴν ἔκπτωσιν Διονυσίου τοῦ νεωτέρου. εἰσὶ δὲ αἱ βίβλοι τρεῖς, ἀπὸ τῆς μιᾶς τεσσαρακοστῆς ἄχρι τῆς τρίτης καὶ τεσσαρακοστῆς.

Olymp. CIX, 3. Mortuo Arymba, R. Molossorum, in regno succedit Alexander. In Sicilia Timoleon Leontinos et Hicetam ob-

σπίδιον premit; I.eptinem devictum in Peloponnesum in exsilium mittit.

72. Ἐπ' ἄρχοντας δ' Ἀθήνησι Σωσιγένους, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Μάρκον Οὐαλέριον καὶ Μάρκον Πόπλιον. ἐπὶ δὲ τούτων, Ἀρϋμβας ὁ τῶν Μολοττῶν βασιλεὺς ἐτελεύτησεν, ἄρξας ἔτη δέκα, ἀπολιπὼν υἱὸν τὸν Πύρρου πατέρα Αἰακίδην· τὴν δ' ἄρχὴν διεδέξατο Ἀλέξανδρος ὁ ἀδελφὸς Ὀλυμπιάδος, συναρξήσαντος Φιλίππου τοῦ Μακεδόνοιο. κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν Τιμολέων μὲν ἐστράτευσεν ἐπὶ Λεοντίνους. εἰς ταύτην γὰρ τὴν πόλιν Ἰκέτας καταπεφύγει μετὰ δυημίεως ἀξιολόγου. τὸ μὲν οὖν πρῶτον προσέβαλε τῇ νέᾳ καλουμένῃ πόλει· μετὰ δὲ ταῦτα πολλῶν στρατιωτῶν ἐν τῇ πόλει συγκεκλισμένων, καὶ ὀσδίας ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀμυνομένων, ἀπρακτος γενόμενος, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν. παρελθὼν δὲ πρὸς πόλιν Ἐγγυον, τυραννουμένην ὑπὸ Λεπτίνου, προσβολὰς συνεχεῖς ἐποιεῖτο, βουλόμενος τὸν μὲν Λεπτίνην ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς πόλεως, τοῖς δ' Ἐγγυνοῖς τὴν ἐλευθερίαν ἀποδοῦναι. περὶ ταῦτα δὲ τοῦ Τιμολέοντος ὄντος, Ἰκέτας πανδημεὶ στρατεύσας ἐκ τῶν Λεοντίνων, ἐπολιόρκει τὰς Συρακούσας· πολλοὺς δὲ τῶν στρατιωτῶν ἀποβαλὼν, ταχέως ἐπανῆλθεν εἰς τοὺς Λεοντίνους. ὁ δὲ Τιμολέων καταπληξάμενος τὸν Λεπτίνην, τοῦτον μὲν ὑπόσπονδον ἐξέπεμψεν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἐνδεικνύμενος τοῖς Ἕλλησι τὰς τῶν καταπολεμηθέντων τυράννων ἐκπτώσεις· οὔσης δὲ καὶ τῆς τῶν Ἀπολλωνιατῶν πόλεως ὑπὸ τὸν Λεπτίνην, παραλαβὼν τὴν Ἀπολλωνίαν, ταύτην τε καὶ τῇ τῶν Ἐγγυίνων ἀπέδωκε τὴν αὐτονομίαν.

Ad sustinendos belli sumtus Timoleon Carthaginiensium agris deprædatur, multasque eorum urbes in societatem recipit. Exinde Carthaginienses novas copias in Siciliam mittunt.

73. Ἀπορούμενος δὲ χρημάτων εἰς τὰς τῶν ξέ-
νων μισθοδοσίας, ἐξαπέστειλε στρατιώτας χιλίους
μετὰ τῶν ἀξιολογωτάτων ἡγεμόνων εἰς τὴν τῶν Καρ-
χηδονίων ἐπικράτειαν. οὗτοι δὲ πολλὴν χώραν προ-
θήσαντες, καὶ λαφύρων πλῆθος κομίσαντες, παρέ-
δωκαν τῷ Τιμολέοντι. ὁ δὲ, λαφυροπωλήσας τὴν
λείαν, καὶ χρημάτων πλῆθος ἀθροίσας, ἔδωκε τοῖς
μισθοφόροις εἰς πλείω χρόνον τοὺς μισθοὺς. ἐκρά-
τησε δὲ καὶ τῆς Ἐντέλλης, καὶ τοὺς τὰ Καρχηδονίων
μάλιστα φρονοῦντας πεντεκαίδεκα θανατώσας, τοῖς
ἄλλοις ἀπένειμε τὴν ἐλευθερίαν. τοῦ δὲ Τιμολέον-
τος ἀνδρομένου τῇ τε δυνάμει καὶ τῇ κατὰ τὴν στρα-
τηγίαν δόξῃ, αἱ μὲν Ἑλληνίδες πόλεις αἰ κατὰ τὴν
Σικελίαν ἅπασαι προθύμως ὑπετάγησαν τῷ Τιμο-
λέοντι, διὰ τὸ πάσαις τὰς αὐτονομίας ἀποδιδόναι.
τῶν δὲ Σικελῶν καὶ Σικανῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν
ὑπὸ τοὺς Καρχηδονίους τεταγμένων πολλαὶ διεπρεσ-
βεύοντο σπεύδουσαι παραληφθῆναι πρὸς τὴν συμ-
μαχίαν. Καρχηδόνιοι δὲ τοὺς κατὰ τὴν Σικελίαν
στρατηγοὺς ὄρῳντες ἀγεννῶς τὸν πόλεμον διοικοῦν-
τας, ἔκριαν ἑτέροους ἀποστέλλειν μετὰ δυνάμεως με-
γάλης. εὐθύς οὖν τῶν πολιτῶν κατέλεγον τοὺς ἀρί-
στους εἰς τὴν στρατείαν, καὶ τῶν Λιβύων τοὺς εὐ-
θέτους ἐστρατολόγουν. χωρὶς δὲ τούτων, προχειρι-
σάμενοι χρημάτων πλῆθος, μισθοφόρους ἔξενολό-
γουν Ἰβήρας καὶ Κελτοὺς καὶ Λίγυας· ἐναυπηγοῦντο
δὲ καὶ ναῦς μακρὰς, καὶ φορητοὺς πολλὰς ἤθροισι.

ζον, καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἀνυπέροβλητον ἐποιοῦντο.

Olymp. CIX, 4. Phocion Clitarchum bello vincit. In Caris Ada regno expellitur a Pixodaro. Philippus Perinthum obsidione et oppugnatione gravissima premit. Obsessis Byzantini auxilia mittunt.

74. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηνησιν Νικομάχου, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Γάϊον Μάρκιον καὶ Τίτον Μάλλιον Τορκουάτον. ἐπὶ δὲ τούτων, Φωκίων μὲν ὁ Ἀθηναῖος κατεπολέμησε Κλείταρχον τὸν Ἐρετρίας τύραννον, καθεσταμένον ὑπὸ Φιλίππου. κατὰ δὲ τὴν Καρίαν, Πιζώδαρος ὁ νεώτερος τῶν ἀδελφῶν ἐξέβαλεν ἐκ τῆς δυναστείας Ἄδαν, καὶ ἐδυναστεύσεν ἔτη πέντε, ἕως ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρου διάβασιν εἰς τὴν Ἀσίαν. Φίλιππος δὲ ἡεὶ μᾶλλον αὐξόμενος, ἐπὶ τὴν Πέρινθον ἐστράτευσεν, ἐναντιουμένην μὲν αὐτῷ, πρὸς δὲ Ἀθηναίους ἀποκλίνουσαν. συστησάμενος δὲ πολιορκίαν, καὶ μηχανῶς προσάγων τῇ πόλει καθ' ἡμέραν, ἐκ διαδοχῆς προσέβριλε τοῖς τείχεσιν. ὄγδοηκονταπῆχαις δὲ πύργους κατασκευάσας, ὑπεραίρουσας πολὺ τῶν κατὰ τὴν Πέρινθον πύργων, ἐξ ὑπεροχῆς κατεπόνει τοὺς πολιορκουμένους. ὁμοίως δὲ καὶ διὰ τῶν κριῶν σαλεύων τὰ τεῖχη, καὶ διὰ τῆς μεταλλείας ὑπορύττων ἐπὶ πολὺ, μέρος τοῦ τείχους κατέβαλεν. ἀμυνομένων δὲ τῶν Περινθίων εὐρώστω, καὶ ταχὺ τεῖχος ἑτερον ἀντοιχοδομησάντων, ἀγῶνες ἕτεροι θαυμαστοὶ καὶ τειχομαχίαι συνίσταντο. μεγάλῃ δὲ φιλοτιμίᾳ ἐξ ἀμφοτέρων συνισταμένης, ὁ μὲν βασιλεὺς, πολλοὺς ἔχων καὶ παντοδαποὺς ὄψυβελεῖς, διὰ τούτων τοὺς ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων διαγωνιζομένους διέφθειρεν· οἱ δὲ Περινθιοὶ, πολλοὺς καθ'

ἡμέραν ἀποβάλλοντες, συμμαχίαν καὶ βέλη καὶ καταπέλτας παρὰ τῶν Βυζαντίων προσελάβοντο. ἐξισωθέντες οὖν πάλιν τοῖς πολεμίοις, ἀνεθάρρῳσαν, καὶ τετολμηκότως τοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος κινδύνους ὑπέμενον. οὐ μὴν ὁ βασιλεὺς ἔληγε τῆς φιλοτιμίας, ἀλλὰ διελόμενος τὰς δυνάμεις εἰς πλείω μέρη, συνεχῶς ἐκ διαδοχῆς ἔτειχομάχει καὶ κατ' ἡμέραν καὶ κύκτωρ. τρισμυρίους δ' ἔχων στρατιώτας καὶ βελῶν καὶ μηχανῶν πολιορκητικῶν πλῆθος, ἔτι δὲ τὰς ἄλλας μηχανὰς ἀνυπερβλήτους, κατεπόνει τοὺς πολιορκουμένους.

Isdem Persarum rex opem ferri iubet. Nihilominus Philippus oppugnandae urbi continuo instat.

75. Τῆς δὲ πολιορκίας πολυχρονίου γενομένης, καὶ τῶν κατὰ τὴν πόλιν πολλῶν μὲν ἀναιρουμένων, οὐκ ὀλίγων δὲ τραυματιζομένων, τῶν δ' ἐπιτηδείων ἐκλείπόντων, προσδόκιμος ἦν ἡ τῆς πόλεως ἄλωσις. οὐ μὴν ἡ τύχη γε περιεῖδε τὴν τῶν κινδυνευόντων σωτηρίαν, ἀλλὰ παράδοξον αὐτοῖς κατεσκεύασε βοήθειαν. τῆς γὰρ τοῦ βασιλέως αὐξήσεως διαβεβοημένης κατὰ τὴν Ἀσίαν, ὁ βασιλεὺς, ὑφορόμενος τὴν τοῦ Φιλίππου δύναμιν, ἔγραψε πρὸς τοὺς ἐπὶ Θαλάττη σατράπαις βοηθεῖν Περινθίοις παντὶ σθένει. διόπερ οἱ σατράπαι συμφρονήσαντες ἐξέπεμψαν εἰς τὴν Περινθον μισθοφόρων πλῆθος, καὶ χρήματα θαψιλῆ, καὶ σῖτον ἱκανόν, καὶ βέλη, καὶ τᾶλλα πάντα πρὸς τὴν τοῦ πολέμου χρείαν. ὁμοίως δὲ καὶ Βυζάντιοι τοὺς ἀρίστους τῶν παρ' ἑαυτοῖς ἡγεμόνων καὶ στρατιωτῶν ἐξαπέστειλαν. ἐφαμίλλων δὲ τῶν

δυνάμεων γενομένων, καὶ τοῦ πολέμου καινοποιηθέντος, πάλιν ἢ πολιορκία φιλοτιμίαν ἐλάμβανεν ἀνυπέρβλητον. ὁ μὲν γὰρ Φίλιππος τοῖς κριοῖς τύπτων τὰ τεῖχη συνεχῶς κατέβαλλε, καὶ διὰ τῶν ὀξυβελῶν ἀνείργων τοὺς ἐπὶ τῶν ἐπάλλξεων, ἅμα μὲν διὰ τῶν πεπιωκότων τειχῶν ἀθρόως τοῖς στρατιώταις εἰσέπιπτεν, ἅμα δὲ διὰ τῶν κλιμάκων πρὸς τὰ γεγυμνωμένα τῶν τειχῶν προσέβαινε. διὸ καὶ τῆς μάχης ἐκ χειρὸς οὔσης, οἱ μὲν ἀπέθνησκον, οἱ δὲ τραύμασι πολλοῖς περιέπιπτον. τὰ δὲ τῆς νίκης ἔπαθλα προεκαλεῖτο τὰς τῶν ἀγωνιζομένων ἀνδραγαθίας. οἱ μὲν γὰρ Μακεδόνες, ἐλπίζοντες εὐδαίμονα πόλιν διαρπάσειν, καὶ δωρεαῖς ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τιμηθῆσθαι, διὰ τὴν τοῦ λυσιτελοῦς ἐλπίδα τοῖς δεινοῖς ἐνεκαρτέρου· οἱ δὲ πολιορκούμενοι, τὰ τῆς ἀλώσεως δεινὰ πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντες, ὑπέμενον εὐψύχως τὸν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας κίνδυνον.

Natura loci et Byzantinorum auxilia urbem maxime tutantur. Itaque Philippus copiarum partem ad Byzantium simul oppugnandum ablegat. Adiecta notitia historicorum, Ephori et Dilylli.

76. Συνεβάλλετο δὲ τοῖς πολιορκουμένοις ἡ φύσις τῆς πόλεως πολλὰ πρὸς τὴν ὑπὲρ τῶν ὄλων νίκην. ἡ γὰρ Πέρινθος κεῖται μὲν παρὰ θάλατταν ἐπὶ τινος αὐχένος ὑψηλοῦ χερρόνησου, σταδιαῖον ἐχούσης τὸν αὐχένα· τὰς δ' οἰκίας ἔχει πεπυκνωμένας, καὶ τοῖς ὑψησι διαφερούσας. αὗται δὲ ταῖς οἰκοδομαῖς αἰεὶ κατὰ τὴν εἰς τὸν λόφον ἀνάβασιν ἀλλήλων ὑπερέχουσι, καὶ τὸ σχῆμα τῆς ὄλης πόλεως θεατροειδὲς ἀποτελοῦσι. διόπερ τῶν τειχῶν συνεχῶς καταβαλλομένων, οὐδὲν ἠλατιοῦντο. διοικοδομοῦν

τες γὰρ τοὺς σιενωτοὺς, ταῖς ἀεὶ κατωτάταις οἰκίαις ὡσπερ ὄχυροῖς τισι τείχεσιν ἐχρῶντο. διόπερ ὁ Φιλίππος μετὰ πολλῶν πόγων καὶ κινδύνων τοῦ τείχους κρατήσας, ἰσχυρότερον ἠϋρῖσκε τὸ τείχος, τὸ διὰ τῶν οἰκιῶν αὐτομάτως ἠτοιμασμένον. πρὸς δὲ τούτοις, ἐκ τοῦ Βυζαντίου πάντων τῶν πρὸς τὸν πόλεμον χρησίμων ἐτοιμῶς χρησιμοποιμένων, ἐμέρισε τὰς δυνάμεις εἰς δύο μέρη, καὶ τοὺς μὲν ἡμίσεις τῶν στρατιωτῶν ἀπέλειπε ἐπὶ τῆς πολιορκίας, ἐπιστήσας αὐτοῖς τοὺς ἀρίστους ἡγεμόνας· τοὺς δ' ἄλλους παραλαβὼν αὐτὸς προσέπεσε ἀφνω τῷ Βυζαντίῳ, καὶ πολιορκίαν ἰσχυρὰν συνεστήσατο. οἱ δὲ Βυζάντιοι, τῶν τε στρατιωτῶν καὶ τῶν βελῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν χρησίμων παρὰ τοῖς Περινθίοις ὄντων, εἰς πολλὴν ἐνέπιπτον ἀμηχανίαν. καὶ τὰ μὲν περὶ Περινθίου καὶ Βυζαντίους ἐν τούτοις ἦν. τῶν δὲ συγγραφέων Ἐφορος μὲν ὁ Κυμαῖος τὴν ἱστορίαν ἐνθάδε κατέστροφεν εἰς τὴν Περινθου πολιορκίαν· περιεῖληφε δὲ τῇ γραφῇ πράξεις τὰς τε τῶν Ἑλλήνων καὶ Βαρβάρων, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς τῶν Ἡρακλειτῶν καθόδου. χρόνον δὲ περιέλαβε σχεδὸν ἑτῶν ἑπτακοσίων καὶ πενήκοντα, καὶ βίβλους γέγραφε τριάκοντα, προσίμιον ἑκάστη προθεῖς. Διῦλλος δ' ὁ Ἀθηναῖος τῆς δευτέρας συντάξεως ἀρχὴν πεποίηται τῆς Ἐφόρου ἱστορίας τὴν τελευτήν, καὶ τὰς ἐξῆς πράξεις συνείρει, τὰς τε τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Βαρβάρων, μέχρι τῆς Φιλίππου τελευτῆς.

Olymp. CX, 1. Athenienses Graecorumque alii, ob Byzantium obsessam, Philippo bellum inferre decernunt: quod ut declinet,

obsidione abstinēt. In Siciliam maxima vis copiarum Carthaginī venit. Ob eam causam Timoleon cum Hiceta pacem facit.

77. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Θεοφράστου, Ῥωμαῖοι μὲν ὑπάτους κατέστησαν Μιάρκον Οὐαλέριον καὶ Αὐλὸν Κορνήλιον, Ὀλυμπιάς δ' ἤχθη δεκάτη πρὸς ταῖς ἑκατὸν, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον Ἀντικλῆς ὁ Ἀθηναῖος. ἐπὶ δὲ τούτῳ, Φιλίππου Βυζάντιον πολιορκῶντος, Ἀθηναῖοι μὲν ἔκριναν τὸν Φίλιππον λελυκέναι τὴν πρὸς αὐτοὺς συντεθεῖσαν εἰρήνην, εὐθὺς δὲ καὶ δύναμιν ναυτικὴν ἀξιόλογον ἐξέπεμψαν, βοηθήσουσαν τοῖς Βυζαντίοις. ὁμοίως δὲ τούτοις Χῖοι καὶ Κῶοι καὶ Ῥόδιοι καὶ τινες ἕτεροι τῶν Ἑλλήνων συμμαχίαν ἐξέπεμψαν τοῖς Βυζαντίοις. διόπερ Φίλιππος καταπλαγείς τῇ συνδρομῇ τῶν Ἑλλήνων, τὴν πολιορκίαν τῶν πόλεων ἔλυσε, καὶ πρὸς Ἀθηναίους καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας τοὺς ἐναντιουμένους συνέθετο τὴν εἰρήνην. κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν, Καρχηδόνιοι μὲν μεγάλας παρασκευὰς εἰς τὸν πόλεμον πεποιημένοι, διεβίβασαν τὰς δυνάμεις εἰς τὴν Σικελίαν. εἶχον δὲ σύμπαντας, σὺν τοῖς προϋπάρχουσιν ἐν τῇ νήσῳ, πεζοὺς μὲν πλείους τῶν ἑπτακισμυρίων, ἵππεις δὲ καὶ ἄρματα καὶ σινορίδας οὐκ ἐλάττους τῶν μυρίων· ναῦς δὲ μακρὰς μὲν διακοσίας, φορητοὺς δὲ, τὰς τοὺς ἵππους τε καὶ βέλη καὶ σῖτον καὶ ἄλλα κομιζούσας, πλείους τῶν χιλίων. Τιμολέων δὲ, πυθόμενος τὸ μέγεθος τῆς τῶν πολεμίων δυνάμεως, οὐ κατεπλάγη τοὺς Βαρβάρους, καίπερ εἰς ὀλίγους στρατιώτας συνεσταλμένος· ἔχων δὲ πόλεμον πρὸς Ἰκέταν, διελύσατο πρὸς αὐτὸν, καὶ προσ-

λαβόμενος τοὺς μετ' αὐτοῦ στρατιώτας, οὐ μειρίως ηὔξησε τὴν ἰδίαν δύναμιν.

Timoleon, exhortatus suos, bellum in hostico genere parat. In ipso itinere seditionem excitat Thrasius, Phocensium olim milites.

78. Ἐδοξε δ' αὐτῷ τὸν πρὸς τοὺς Φοίνικας ἀγῶνα συστήσασθαι κατὰ τὴν τῶν Καρχηδονίων ἐπικράτειαν, ὅπως τὴν μὲν τῶν συμμάχων χώραν ἄσινῃ διαφυλάξῃ, τὴν δ' ὑπὸ τοὺς Βαρβάρους οὔσαν καταφθείρῃ. εὐθύς οὖν τοὺς τε μισθοφόρους καὶ Συρακουσίους καὶ τοὺς ἄλλους συμμάχους ἀθροίσας, καὶ κοινὴν ἐκκλησίαν συναγαγὼν, παρώρμησε τοῖς οἰκείοις λόγοις τὰ πλήθη πρὸς τὸν τῶν ὅλων ἀγῶνα πάντων δ' ἀποδεξαμένων τοὺς λόγους, καὶ βοῶντων ἄγειν τὴν ταχίστην ἐπὶ τοὺς Βαρβάρους, προῆγεν, ἔχων τοὺς σύμπαντας οὐ πλείους τῶν μυρίων καὶ δισχιλίων, ἥδη δ' αὐτοῦ κατὰ τὴν Ἀκραγαντίνην ὄντος, παραδόξως ἐνέπεσε τῇ στρατιᾷ ταραχὴ καὶ στάσις. τῶν γὰρ μισθοφόρων τις ὄνομα Θράσιος, σεσυληκῶς τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερὸν μετὰ τῶν Φωκίων, ἀπονομῆ δὲ καὶ Θράσει διαφέρων, ἀκόλουθον τοῖς πρότερον τετολημημένοις πρῶξιν ἐπετελέσατο. τῶν γὰρ ἄλλων σχεδὸν ἀπάντων τῶν μετασχόντων τῆς εἰς τὸ μαντεῖον παρανομίας, τετευχότων ὑπὸ τοῦ δαιμονίου τῆς προσηκούσης τιμωρίας, καθάπερ μικρῷ πρότερον ἀνεγράψαμεν· μόνος οὗτος διαλεληθὼς τὸ θεῖον, ἐπεχείρησε τοὺς μισθοφόρους παρορμᾶν πρὸς ἀπόστασιν. ἔφη γὰρ τὸν Τιμολέοντα παραφρονοῦντα πρὸς ὁμολογουμένην ἀπώλειαν ἄγειν τοὺς στρατιώτας. ἕξαπλασίους γὰρ ὄντας τοὺς Καρχη-

δονίους καὶ πάσαις ταῖς παρασκευαῖς ἀνυπερβλήτους ὑπάρχοντας ἐπαγγέλλεται νικήσειν, ἐναποκυβεύων ταῖς τῶν μισθοφόρων ψυχαῖς, οὐδὲ τοὺς ὀφειλομένους μισθοὺς πολλοῦ χρόνου διὰ τὴν ἀπορίαν ἀποδεδωκώς. συνεβούλευεν οὖν ἀνακάμπειν εἰς τὰς Συρακούσας καὶ τοὺς μισθοὺς ἀπαιτεῖν, ἐπὶ δὲ στρατείαν ἀπεγνωσμένην μὴ συνακολουθεῖν.

Sedata seditione et exclusis improbis, in hostem movet Timoleon, et forte oblato bono omine recreatus proclium committit, hostibus lanceatum.

79. Τῶν δὲ μισθοφόρων τοὺς λόγους ἀσμένως δεχομένων, καὶ νεωτερίζειν ἐπιχειρούντων, μόγις, πολλὰ δεηθεὶς αὐτῶν, καὶ δωρεὰς ἐπαγγελομένος, κατέπαυσε τὴν ταραχὴν. ὅμως δὲ τῷ Θρασίῳ χιλίων συνακολουθησάντων, τὴν μὲν τούτων κόλασιν εἰς ἕτερον ἀνεβάλετο καιρὸν, γράψας δὲ πρὸς τοὺς ἐν Συρακούσαις φίλους προσδέξασθαι αὐτοὺς φιλοφρόνως καὶ τοὺς μισθοὺς ἀποδοῦναι, τὴν μὲν ταραχὴν πᾶσαν εἰς τέλος κατέσβεσε, τῶν δ' ἀπειθησάντων ἀφείλετο τὴν ἐκ τῆς νίκης εὐδοξίαν. αὐτὸς δὲ τοὺς ἄλλους ταῖς φιλανθρώποις ἐντεύξεσιν εἰς τὴν προϋπάρχουσαν εὐνοίαν ἀποκαταστήσας, προῆγεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους οὐ μακρὰν στρατοπεδεύοντας. συναγαγὼν δ' εἰς ἐκκλησίαν τοὺς στρατιώτας, καὶ διὰ τῶν λόγων θάρσος παραστήσας τοῖς πλήθεσι, διηλθε μὲν τὴν τῶν Φοινίκων ἀνανδρίαν, ὑπέμνησε δὲ τῆς Γέλωνος εὐημερίας. πάντων δὲ καθάπερ τινὲ μῦθῳ φωνῇ βοῶντων ἐπιθέσθαι τοῖς Βαρβάροις, καὶ κατιόχεσθαι τῆς μάχης, κατὰ τύχην ὑποζυγίων σέλινα κομιζόντων εἰς τὰς στιβάδας, ὁ Τιμολέων

ἔφη δέχεσθαι τὸν οἰωνὸν τῆς νίκης· τὸν γὰρ Ἰσθμιακὸν στέφανον ἐκ σελίνου συνίστασθαι. οἱ δὲ στρατιῶται, παραγγείλαντος τοῦ Τιμολέοντος, ἐκ τῶν σελίνων πλέξαντες στεφάνους, καὶ ταῖς κεφαλαῖς περιθέντες, προῆγον μετὰ χαρᾶς, ὡς τῶν θεῶν προσημαιόντων αὐτοῖς τὴν νίκην· ὅπερ καὶ συνέβη γενέσθαι. περιεγένοντο γὰρ ἀνελπίστως τῶν πολεμίων, οὐ μόνον διὰ τὰς ἰδίας ἀνδραγαθίας, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν τῶν θεῶν συνεργίαν. ὁ μὲν γὰρ Τιμολέων ἐκτάξας τὴν δύναμιν κατέβαινεν ἀπὸ τινων λόφων ἐπὶ τὸν ποταμὸν, καὶ μυρίων ἤδη διαβεβηκότων, ἐξ ἐφόδου τούτοις ἐπερῶσαξε, τεταγμένος αὐτὸς ἐπὶ μέσης τῆς φάλαγγος. γενομένης δὲ μάχης καρτερᾶς, καὶ τῶν Ἑλλήνων ὑπερρχόντων ταῖς τε ἀρεταῖς καὶ ταῖς εὐχειρίαις, πολὺς ἐγίνετο φόνος τῶν Βαρβάρων. ἦδε δὲ φευγόντων τῶν διαβεβηκότων, ἢ πᾶσα δύναμις τῶν Καρχηδονίων περαιοθεῖσα τὸ ῥεῖθρον, διωρθώσατο τὴν τῶν ἰδίων ἦτιαν.

Iterato proelio, horrida tempestas Poenis maxime infesta fuit: quo factum ut foedam cladem paterentur et effuse fugerent, relicta ingenti praeda.

80. Καινοποιηθείσης δὲ τῆς μάχης, καὶ τῶν Φοινίκων τῷ πλήθει περιχεομένων τοὺς Ἕλληνας, ἄφνω πολὺς ἐκ τοῦ περιέχοντος ὄμβρος κατερῶσαγη, καὶ χαλάξης εὐμεγέθους πλήθος, ἀστραπαί τε καὶ βρονταὶ μετὰ μεγάλων πνευμάτων κατέσκηπτον. καὶ τούτων ἀπάντων θυελλοφορουμένων τοῖς μὲν Ἕλλησι κατὰ νότου, τοῖς δὲ Βαρβάροις κατὰ πρόσωπον, οἱ μὲν περὶ τὸν Τιμολέοντα τὸ σύμπωμα ῥαδίως ὑπέμενον, οἱ δὲ Φοίνικες, τὸ μέγεθος τῆς

περιστάσεως φέρειν ἀδυνατοῦντες, ἅμα δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων ἐπικειμένων, πρὸς φυγὴν ὤρμησαν. πάντων δ' ἐπὶ τὸν ποταμὸν τρεπομένων, ἀναμιξ ἰππέων τε καὶ πεζῶν, καὶ τῶν ἄρμάτων ἅμα τούτοις φερομένων, οἱ μὲν, ὑπ' ἀλλήλων συμπατοῦμενοι καὶ τοῖς τῶν συμμαχῶν ξίφεσι καὶ λόγχαις περιπειρόμενοι, τὴν συμφορὰν ἔσχον ἀβοήθητον· οἱ δ' ὑπὸ τῶν παρὰ τοῖς πολεμίοις ἰππέων εἰς τὸ τοῦ ποταμοῦ ῥεῖθρον ἀγεληδὸν συνελμνόμενοι, καὶ κατὰ νώτου τὰς πληγὰς λαμβάνοντες, ἀπέθνησκον. πολλοὶ δὲ ἄνευ πολεμίας πληγῆς διεφθείροντο, σωρευομένων τῶν σωματίων, διὰ τε τὸν φόβον καὶ τὸ πλήθος, καὶ διὰ τὰς ἐν τῷ ῥεῖθρῳ δυσχερείας. τὸ δὲ μέγιστον, λάβρων γεγενημένων τῶν ὄμβρων, ὁ ποταμὸς βιαϊότερῳ τῷ ῥεύματι καταφερόμενος πολλοὺς ἐβάπτιζε, καὶ μετὰ τῶν ὄπλων διανηχομένους διέφθειρε. τέλος δὲ τῶν Καρχηδονίων οἱ μὲν τὸν ἱερὸν λόχον ἀναπληροῦντες, καὶ τὸν μὲν ἀριθμὸν ὄντες δισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι, ταῖς δ' ἀρεταῖς καὶ δόξαις, ἔτι δὲ ταῖς οὐσίαις πρωτεύοντες, ἅπαντες ἀγωνισάμενοι λαμπρῶς κατεκόπησαν. τῶν δ' ἄλλων τῶν συστρατευομένων αὐτοῖς ἀπέθανοι πλείους τῶν μυρίων, αἰχμάλωτοι δὲ ἐλήφθησαν οὐκ ἐλάττους τῶν μυρίων καὶ πεντακισχιλίων. τῶν δὲ ἄρμάτων τὰ μὲν πολλὰ συνειρίβη κατὰ τὸν ἀγῶνα, διακόσια δ' ἦλω· τὰ δὲ σκευοφόρα καὶ τὰ ζεύγη καὶ τὰ πλήθη τῶν ἄμαξῶν ὑποχείρια τοῖς Ἑλλησιν ἐγένετο· τῶν δ' ὄπλων τὰ πολλὰ μὲν ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ διεφθάρη. ἐπὶ δὲ τὴν τοῦ Τιμολέοντος σκηνὴν χίλιοι μὲν θῶρακες, ἀσπί-

δες δὲ πλείους τῶν μυρίων ἀπηνέχθησαν. τούτων δ' ἕσπερον τὰ μὲν ἐν τοῖς ἐν Συρακούσαις ναοῖς ἀνετέθη, τὰ δὲ τοῖς συμμάχοις διμερίσθη, τινὰ δ' εἰς Κόρινθον Τιμολέων ἀπέστειλε, προστάξας εἰς τὸ τοῦ Ποσειδῶνος ἱερόν ἀναθεῖναι.

Praeda militibus in praemium permissa. Poeni Lilybaeum se recipiunt. Carthaginenses, impetum in ipsam Libyam metuentes, legatos de impetranda pace mittunt.

81. Πολλῶν δὲ χρημάτων καταληφθέντων (διὰ τὸ καὶ τοὺς Καρχηδονίους ἐσχηκέναι πλῆθος ἐκπωμάτων ἀργυρῶν τε καὶ χρυσοῦν, ἔτι δὲ τὸν ἄλλοι κόσμον ὑπερβάλλοντα, διὰ τὸ μέγεθος τῆς παρ' αὐτοῖς εὐπορίας) ἅπαντα συνεχώρησε τοῖς στρατιώταις ἔχειν, ἔπαθλα τῆς ἀνδραγαθίας. τῶν δὲ Καρχηδονίων οἱ διαφυγόντες τὸν ἐν τῇ μάχῃ κίνδυνον, μόλις εἰς τὸ Λιλύβαιον διεσώθησαν. τοσαύτη δὲ αὐτοὺς κατάπληξις καὶ δέος κατεῖχεν, ὥσπερ μὴ τολμᾶν εἰς τὰς ναῦς ἐμβαινεῖν, μηδ' ἀποπλεῖν εἰς τὴν Λιβύην, ὡς διὰ τὴν τῶν θεῶν ἄλλοτριότητα πρὸς αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ Λιβυκοῦ πελάγους κατατοθησομένους. οἱ δ' ἐν τῇ Καρχηδόνι πυθόμενοι τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς, συνετρίβησαν ταῖς ψυχαῖς, καὶ συντόμως ὑπελάμβανον ἤξειν ἐπ' αὐτοὺς τὸν Τιμολέοντα μετὰ τῆς δυνάμεως. εὐθύς δὲ Γέσκωνα τὸν Ἄννωνος πεφυγαδευμένον κατήγαγον, καὶ στρατηγὸν ἀπέδειξαν, διὰ τὸ δοκεῖν τόλμη τε καὶ στρατηγία διαφέρειν. αὐτοὶ δ' ἔκριναν πολιτικοῖς μὲν σώμασι μὴ διακινδυνεύειν, μισθοφόρους δὲ ἄλλοεθνεῖς ἀθροίζειν, καὶ μάλιστα Ἕλληνας. ὑπακούσασθαι δ' αὐτοῖς πρὸς τὴν στρατείαν πολλοὺς ὑπελάμ-

θανον, διὰ τὸ μέγεθος τῆς μισθοφορᾶς καὶ τὴν εὐπορίαν τῆς Καρχηδόνας. εἰς δὲ τὴν Σικελίαν τοὺς εὐθέτους πρέσβεις ἐξέπεμψαν, προστάξαντες ἐφ' οἷς ὄν ἢ δυνατόν συνθέσθαι τὴν εἰρήνην.

Olymp. CX, 2. Timoleon, Syracusas repetens, Thrasium et reditiosos socios urbe expellit: Postumium piratam exstinguit. Novi coloni a Corinthiis missi. Pax cum Poenis, pacisque conditiones. Hicetam captum Timoleon morte afficit. Ubique residuos tyrannos extirpat, novos colonos e Graecia advocat, novasque leges scribit, adhibito Cephalo Corinthio.

82. Τοῦ δ' ἔτους τούτου διελθόντος, Ἀθήνησι μὲν ἤρχε Λυσιμαχίδης, ἐν Ῥώμῃ δὲ ὕπαιτοι καθειστήκεισαν Κόϊντος Σερούϊλιος καὶ Μάρκος Ρουτίλιος. ἐπὶ δὲ τούτων, Τιμολέων ἐπανελθὼν εἰς Συρακούσας, πρῶτον μὲν τοὺς ἐγκαταλιπόντας μισθοφόρους τοὺς μετὰ Θρασίου πάντας ἐκ τῆς πόλεως ἐξέβαλεν, ὡς προδότας ὄντας. οὗτοι δ' εἰς τὴν Ἰταλίαν διαβάντες, καὶ χωρίον τι παραθαλάστιον ἐν τῇ Βρεττίᾳ καταλαβόμενοι διήρπασαν. οἱ δὲ Βρεττίοι παροξυνθέντες, εὐθὺς μετὰ δυνάμεως πολλῆς ἐστράτευσαν ἐπ' αὐτούς, καὶ τὸ χωρίον ἐκπολιορκήσαντες, ἅπαντας κατηκόντισαν. οἱ μὲν οὖν καταλιπόντες τὸν Τιμολέοντα μισθοφόροι, τῆς ἰδίας παρανομίας ἔπαθλον, τοιαύτης συμφορᾶς ἔτυχον. ὁ δὲ Τιμολέων Ποσιτούμιον τὸν Τυρρηνὸν, δώδεκα ληστρίσι τοὺς πλείοντας ληϊζόμενον, καὶ καταπλεύσαντα εἰς Συρακούσας ὡς φίλον συλλαβὼν ἐθανάτωσεν. ὑπεδέξατο δὲ καὶ τοὺς ὑπὸ Κορινθίων ἐκτεμφθέντας οἰκήτορας φιλοφρόνως, ὄντας τὸν ἀριθμὸν πεντακισχιλίους. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν Καρχηδονίων διαπραβευσασμένων, καὶ πολλὰ δεηθέντων,

συνεχώρησεν αὐτοῖς τὴν εἰρήνην, ὥστε τὰς μὲν
 Ἑλληνίδας πόλεις ἀπάσας ἐλευθέρως εἶναι, τὸν δὲ
 Λύκον καλούμενον ποταμὸν ὄριον εἶναι τῆς ἐκατέ-
 ρων ἐπικρατείας· μὴ ἐξεῖναι δὲ Κυρρηδοίοις βοη-
 θῆσαι τοῖς τυράννοις πολεμοῦσι πρὸς Συρακουσίους.
 μετὰ δὲ ταῦτα τὸν μὲν Ἰκέταν καταπολεμήσας ἔθα-
 ψε, τοὺς δὲ ἐν Αἴτην Καμπανοὺς ἐκπολιορκήσας
 διέφθειρε· καὶ Νικόδημον μὲν τὸν Κεντοριπίνων
 τύραννον καταπληξάμενος ἐξέβαλεν ἐκ τῆς πόλεως·
 Ἀτολλωνιάδην δὲ τὸν Ἀγυρναίων δυνάστην παύσας
 τῆς τυραννίδος, τοὺς ἐλειθερωθέντας Συρακουσίους
 ἐποίησε. καθόλου δὲ πάντας τοὺς κατὰ τὴν νῆσον
 τυράννους ὀξολογήσας, καὶ τὰς πόλεις ἐλευθερώσας,
 εἰς τὴν συμμαχίαν προσεδέξατο. κηρύξαντος δ' αὐ-
 τοῦ κατὰ τὴν Ἑλλάδα διότι οἱ Συρακούσιοι διδῶσι
 χώραν καὶ οἰκίας τοῖς βουλομένοις μετέχειν τῆς ἐν
 Συρακούσαις πολιτείας, πολλοὶ πρὸς τὴν κληρουχίαν
 Ἕλληνες ἀπήντησαν· τέλος δὲ οἰκήτορες ἀπεδείχθη-
 σαν εἰς μὲν τὴν Συρακουσίαν τὴν ἀδιαίρετον τετρα-
 κισμύριοι, εἰς δὲ τὴν Ἀγυρναίαν μύριοι, διὰ τὸ
 μέγεθος καὶ κάλλος τῆς χώρας. εὐθὺς δὲ καὶ τοὺς
 προὔπαρχοντας νόμους ἐν ταῖς Συρακούσαις, οὓς
 συνέγραψε Διοκλῆς, διώρθωσε· καὶ τοὺς μὲν περὶ
 τῶν ἰδιωτῶν συμβολαίων ἢ κληρονομιῶν εἶασεν
 ἀμεταθέτους, τοὺς δὲ περὶ τῶν δημοσίων νενομοθε-
 τημένους, πρὸς τὴν ἰδίαν ὑπόστασιν, ὡς ποτ' ἐδόκει
 συμφέρειν, διώρθωσεν. ἐπιστάτης δ' ἦν καὶ διορθω-
 τῆς τῆς νομοθεσίας Κέφαλος ὁ Κορίνθιος, ἀνὴρ ἐν
 παιδείᾳ καὶ συνέσει δεδοξασμένος. ἀπὸ δὲ τούτων

γενόμενος, τοὺς μὲν Λεοντίνους εἰς Συρακοῦσας μετώκησεν, εἰς δὲ τὴν Καμαριναίαν οἰκήτορας προσθεῖς, ἐπηύξησε τὴν πόλιν.

Sicilia exinde florentissima artisque operibus ornatissima describitur.

83. Καθόλου δὲ πάντα τὰ κατὰ τὴν Σικελίαν εἰρηνικῶς καταστήσας, ἐποίησε τὰς πόλεις ταχὺ λαβεῖν πολλὴν αὔξησιν πρὸς εὐδαιμονίαν. ἐκ πολλοῦ γὰρ χρόνου, διὰ τὰς στάσεις καὶ τοὺς ἐμφυλίους πολέμους, ἔτι δὲ τὸ πλῆθος τῶν ἐπανισταμένων ἀεὶ τυράννων, αἰ μὲν πόλεις ἔρημοι τῶν οἰκητόρων ἦσαν, αἱ δὲ χῶραι διὰ τὴν ἀργίαν ἐξηγροῖοντο, καὶ καρπῶν ἡμέρων ἄποροι καθειστήκεισαν· τότε δὲ, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐπιπολασάντων οἰκητόρων, καὶ διὰ τὴν πολυχρόνιον ἐπιγεγεννημένην εἰρήνην, ἐξημερωθεῖσαι ταῖς ἐργασίαις πολλοὺς καὶ παντοδαποὺς ἐξήνεγκαν καρπούς. τούτους δ' οἱ Σικελιώται λυσιτελῶς πιπράσκοντες τοῖς ἐμπόροις, ταχὺ προσανέδραμον ταῖς οὐσίαις. τοιγαροῦν διὰ τὴν ἐκ τούτων εὐπορίαν πολλὰ καὶ μεγάλα κατεσκευάσθη κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἀναθήματα, ἐν μὲν ταῖς Συρακοῦσαις ὁ κατὰ τὴν Νῆσον οἶκος ὁ ἐξηκοντάκλινος ὀνομαζόμενος, τῶν κατὰ τὴν Σικελίαν ἔργων ὑπεραίρων τῷ μεγέθει καὶ τῇ κατασκευῇ, ὃν κατεσκεύασε μὲν Ἀγαθοκλῆς ὁ δυνάστης, διὰ δὲ τὸ βᾶρος τῶν ἔργων ὑπεραίρων τοὺς τῶν θεῶν ναοὺς, ἐπισημασίας ἔτυχεν ὑπὸ τοῦ δαιμονίου κεραυνωθείς. οἳ τε παρὰ τὸν μικρὸν λιμένα πύργοι, τὰς μὲν ἐπιγραφὰς ἔχοντες ἐξ ἑτερογενῶν λίθων, σημαίνοντες δὲ τὴν τοῦ κατασκευά-

σιαντος αὐτοῦς προσηγορίαν Ἀγαθοκλείους. ὁμοίως δὲ τούτοις μικρὸν ὕστερον ὑπὸ Ἰέρωνος τοῦ βασιλέως τό, τε κατὰ τὴν ἀγορὰν Ὀλύμπιον, καὶ ὁ πλησίον τοῦ θεάτρου βωμὸς, τὸ μὲν μῆκος ὦν σταδίου, τὸ δ' ὕψος καὶ πλάτος ἔχων τούτῳ κατὰ λόγον. ἐν δὲ ταῖς ἐλάττωσι πόλεσιν, ἐν αἷς ἢ τῶν Ἀγυριναίων καταριθμεῖται, μετασχοῦσα τῆς τότε κληρουχίας διὰ τὴν προειρημένην ἐκ τῶν καρπῶν εὐπορίαν, θεάτρον μὲν κατεσκεύασε μετὰ τὸ τῶν Συρακουσίων κάλλιστον τῶν κατὰ Σικελίαν, θεῶν τε ναοὺς καὶ βουλευτήριον καὶ ἀγορὰν, ἔτι δὲ πύργων ἀξιολόγων κατασκευάς, καὶ τύφους πυραμίδων πολλῶν καὶ μεγάλων, διαφόρων ταῖς φιλοτεχνίαις.

Olymp. CX, 3. Conciliata reliquorum Graecorum amicitia, Philippus, ut Graeciae imperium consequeretur, Atheniensibus inopinato bellum infert. Athenienses consternati, hortante Demosthene, Thebas, mittunt, qui Boeotorum auxilium implorent.

84. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Χαρώνδου, τὴν ὕπατον ἀρχὴν διεδέξαντο Λεύκιος Αἰμίλιος καὶ Γάϊος Πλώτιος. ἐπὶ δὲ τούτων, Φίλιππος ὁ βίσι-
 λεύς, τοὺς πλείστους τῶν Ἑλλήνων εἰς φιλίαν προη-
 γμένος, ἐφιλοτιμεῖτο καὶ τοὺς Ἀθηναίους καταπλη-
 ξάμενος ἀδήριτον ἔχειν τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος.
 διόπερ ἄφνω καταλαβόμενος Ἐλάτεια πόλιν, καὶ
 τὰς δυνάμεις εἰς ταύτην ἀθροίσας διέγνω πολεμεῖν
 τοῖς Ἀθηναίοις. ἀπαρασκεύων δ' ὄντων αὐτῶν διὰ
 τὴν συντεθειμένην εἰρήνην, ἤλπιζε ῥαδίως περιποιή-
 σασθαι τὴν νίκην. ὅπερ καὶ συνετελέσθη. καταλη-
 φθείσης γὰρ τῆς Ἐλατείας, ἤκόν τινες νυκτὸς ἀπαγ-
 γέλλοντες τὴν κατάληψιν τῆς πόλεως, καὶ διότι

ταχέως ἤξει Φίλιππος μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς τὴν Ἀπτικήν. οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων, διὰ τὸ παράδοξον τῆς πράξεως καταπλαγέντες, τοὺς τε σαλπικτάς μετεπέμποντο καὶ σημαίνειν προσείηκτον δι' ὅλης τῆς νυκτός. τῆς δὲ φήμης εἰς πῆσαν οἰκίαν διαδοθείσης, ἡ μὲν πόλις ὄρθη διὰ τὸν φόβον ἦν· ὁ δὲ δῆμος ἅπας ἅμ' ἡμέραν συνέδραμεν εἰς τὸ θέατρον, πρὸ τοῦ συγκαλέσαι τοὺς ἄρχοντας, ὡς ἦν ἔθος. ὡς δ' ἤκον οἱ στρατηγοὶ, καὶ τὸν μηνύσαντι παρῆγον, καὶ κεῖνος εἶπε, σιωπὴ μὲν καὶ φόβος κατεῖχε τὸ θέατρον, καὶ τῶν εἰωθότων δημηγορεῖν οὐδεὶς ἐτόλμα συμβουλεῦσαι· πλειονάκις δὲ τοῦ κήρυκος καλέσαντος τοὺς ἐροῦντας ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας, οὐδεὶς παρήει σύμβουλος. ἀπορίας οἷ μὲν μεγάλης οὔσης καὶ καταπλήξεως, ἀπέβλεπε τὸ πλῆθος ἐπὶ τὸν Δημοσθένην. ὁ δὲ καταβύς, καὶ τὸν δῆμον παρακάλεσας θαρσύνειν, ἀπειφαίνεται δεῖν παραχρῆμα πρέσβεις ἀποστέλλειν εἰς τὰς Θήβας, καὶ παρακαλεῖν τοὺς Βοιωτοὺς κοινῇ τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνα τίθεισθαι. πρὸς γὰρ τοὺς ἄλλους συμμάχους ὁ καιρὸς οὐ συνεχῶρει πέμπειν πρεσβείας περὶ τῆς συμμαχίας. ἐν ἡμέραις γὰρ δυοῖ προσδόκιμος ἦν ὁ βασιλεὺς ἤξειν εἰς τὴν Ἀπτικήν· καὶ τῆς ὁδοιπορίας οὔσης διὰ τῆς Βοιωτίας ἢ παρὰ τῶν Βοιωτῶν συμμαχία μόνη κατελείπειτο· φανεροῦ γ' ὄντος ὅτι Φίλιππος, φίλος ὢν καὶ σύμμαχος Βοιωτοῖς, τοὺτους ἐν παρόδῳ πειροῖσεται παραλαβεῖν εἰς τὸν κατ' Ἀθηναίων πόλεμον.

Boeotii pro Atheniensibus pugnant, quamvis Python eos in Philippi partes trahere conarctur. Acies ab utraque parte in Boeotia instruuntur.

85. Τοῦ δὲ δήμου τὸν λόγον ἀποδεξαμένοι, καὶ τοῦ περὶ τῆς πρεσβείας ψηφίσματος ὑπὸ Δημοσθένους γραφέντος, ὁ μὲν δῆμος ἐζήτηι τὸν δυνατώτατον εἰπεῖν· ὁ δὲ Δημοσθένης ὑπήκουσε προθύμως πρὸς τὴν χρεῖαν. τέλος δὲ ὀξέως πρεσβεύσας καὶ πείσας, ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας. ὁ δὲ δῆμος, τῆ τῶν Βοιωτῶν συμμαχία διπλασιάσας τὴν προϋπάρχουσαν δύναμιν, ἀνεθάρρῳσε ταῖς ἐλλείψιν. εὐθὺς δὲ καὶ στρατηγοὺς κατέστησε τοῖς περὶ Χάρητα καὶ Λυσικλέα, καὶ πανδημεὶ μετὰ τῶν ὄπλων ἐξέπεμψε τοὺς στρατιώτας εἰς τὴν Βοιωτίαν. τῶν δὲ γέων ἀπάντων προθύμως εἰς τὸν ἀγῶνα καταντώντων, οἷτοι μὲν κατὰ σπουδὴν ὁδοιπορήσαντες ἤκον εἰς Χαιρώνειαν τῆς Βοιωτίας· οἱ δὲ Βοιωτοὶ θαυμάσαντες τὴν ὀξύτητα τῆς τῶν Ἀθηναίων παρουσίας, καὶ αὐτοὶ σπουδῆς οὐδὲν ἐλλείποντες, ἀπήντησαν μετὰ τῶν ὄπλων, καὶ κοινῇ στρατοπεδεύσαντες ὑπέμενον τὴν τῶν πολεμίων ἔφοδον. Φίλιππος δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐξέπεμψεν ἐπὶ τὸ κοινὸν τῶν Βοιωτῶν πρέσβεις, ὧν ἦν ἐπιφανέστατος Πύθων. οὗτος γὰρ διαβεβοημένος ἐπὶ τῆ τοῦ λόγου δεινότητι, καὶ συγκριθεὶς παρὰ τοῖς Βοιωτοῖς κατὰ τὴν περὶ τῆς συμμαχίας δημηγορίαν πρὸς Δημοσθένην, τῶν μὲν ἄλλων ἐπρώτευσεν, τούτου δὲ ἐφάνη καταδέεστερος. καὶ Δημοσθένης δὲ αὐτὸς, ὡς μέγα τι κατειργασμένος, ἐν τοῖς συγγεγραμμένοις ὑπ' αὐτοῦ λόγοις σημύνεται τῆ πρὸς τὸν ῥήτορα τοῦτον δημηγορία, ἐν

οἷς λέγει, Τότε ἐγὼ μὲν τῷ Πύθωνι θρασυνομένοι,
καὶ πολλῷ ῥέοντι καθ' ἡμῶν οὐχ ὑπεχώρησα. μετὰ
δὲ ταῦθ' ὁ Φίλιππος ἀποτυχὼν τῆς τῶν Βοιωτῶν
συμμαχίας, οὐδὲν ἤτιον ἔκρινε πρὸς ἀμφοτέρους
διαγωνίσασθαι· διὸ καὶ προσαναμείνας τοὺς ἀφυ-
στεροῦντας τῶν συμμάχων, ἦκεν εἰς τὴν Βοιωτίαν,
ἔχων πεζοὺς μὲν πλείους τῶν τρισμυρίων, ἵππεις δὲ
οὐκ ἐλάττους τῶν δισχιλίων. ἀμφοτέροιον δὲ πρὸς
τὴν μάχην εὐτρεπέων γενομένων, τοῖς μὲν φρονήμουςι
καὶ ταῖς προθυμίαις, ἔτι δὲ ταῖς ἀνδραγαθίαις
ἐφάμιλλοι καθειστήκεισαν, τῷ δὲ πλήθει καὶ τῇ
κατὰ τὴν στρατηγίαν ἀρετῇ προεῖχεν ὁ βασιλεὺς.
πολλὰς γὰρ καὶ ποικίλας παρατάξεις ἠγωνισμένος,
καὶ ἐν ταῖς πλείσταις μάχαις νεικηκῶς, μεγάλην
εἶχεν ἐμπειρίαν τῶν κατὰ πόλεμον ἔργων· παρὰ δὲ
τοῖς Ἀθηναίοις οἱ μὲν ἀγαθώτατοι τῶν στρατηγῶν
ἐτετελευτήκεισαν, Ἰφικράτης καὶ Χαβρίας, ἔτι δὲ
Τιμόθεος. τῶν δ' ὑπολειμμένων Χάρης πρωτεύων,
οὐδὲν διέφερε τῶν τυχόντων ἰδιωτῶν κατὰ τὴν ἐν
τῷ στρατηγεῖν ἐνέργειαν καὶ βουλῇν.

Pugna ad Chaeroneam committitur. Victores Macedones.

86. Ἀμα δ' ἡμέρα τῶν δυτάμεων ἐκταπτομένων,
ὁ μὲν βασιλεὺς τὸν υἱὸν Ἀλέξανδρον, ἀντίπαιδα τὴν
ἡλικίαν ὄντα, διάδηλον δὲ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν
ὀξύτητα τῆς ἐνεργείας ἔχοντα, κατέστησεν ἐπὶ θά-
τερον τῶν κεράτων, παρακαταστήσας αὐτῷ τῶν
ἡγεμότων τοὺς ἀξιολογεπάτους· αὐτὸς δὲ τοῖς ἐπι-
λέκτους ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ, τὴν ἡγεμονίαν εἶχε τοῦ
ἐτέρου μέρους, καὶ τὰς κατὰ μέρος τάξεις οἰκείως τοῖς

παροῦσι καιροῖς διεκόσμησεν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι κατ' ἔθνος τὴν διαίρεσιν τῆς τάξεως ποιησάμενοι, τοῖς μὲν Βοιωτοῖς τὸ ἕτερον μέρος παρέδωκιν, αὐτοὶ δὲ τοῦ λοιποῦ τὴν ἡγεμονίαν εἶχον. γενομένης δὲ μάχης καρτερεῖς ἐπὶ πολὺν χρόνον, καὶ πολλῶν πιπτόντων παρ' ἀμφοτέροις, μέχρι μὲν τινος ὁ ἀγὼν ἀμφιδουμένως εἶχε τὰς ἐλπίδας τῆς νίκης· μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ Ἀλεξάνδρου φιλοτιμουμένου τῷ πατρὶ τὴν ἰδίαν ἀνδραγαθίαν ἐνδείξασθαι, καὶ φιλοτιμίας ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολείποντος, ὁμοίως δὲ καὶ πολλῶν αὐτῷ συναγωνιζομένων ἀνδρῶν ἀγαθῶν, πρῶτος τὸ συνεχὲς τῆς τῶν πολεμίων τάξεως ἔρρηξε, καὶ πολλοὺς καταβαλὼν, κατεπόνει τοὺς καθ' ἑαυτὸν τεταγμένους. τὸ δ' αὐτὸ καὶ τῶν παραστατῶν αὐτῷ ποιησάντων, τὸ συνεχὲς αἰεὶ τῆς τάξεως παρερρήγνυτο, πολλῶν δὲ σφαιρομένων νεκρῶν, οἱ περὶ τὸν Ἀλέξανδρον πρῶτοι βιασάμενοι τοὺς καθ' ἑαυτοὺς ἐτρέψαντο. μετὰ δὲ ταῦτα καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτὸς προκινδυνεύων, καὶ τῆς νίκης τὴν ἐπιγραφὴν οὐδ' αὐτῷ παραχωρῶν Ἀλεξάνδρῳ, τὸ μὲν πρῶτον ἐξέωσε τῇ βίᾳ τοὺς ἀντιτεταγμένους, ἔπειτα δὲ καὶ φεύγειν συναναγκάσας, αἴτιος ἐγένετο τῆς νίκης. τῶν δ' Ἀθηναίων ἔπεσον μὲν ἐν τῇ μάχῃ πλείους τῶν χιλίων, ἤλωσαν δὲ οὐκ ἐλάττους τῶν δισχιλίων. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν Βοιωτῶν πολλοὶ μὲν ἀνῆρέθησαν, οὐκ ὀλίγοι δὲ ἐζωγρήθησαν. μετὰ δὲ τὴν μάχην ὁ Φίλιππος τρόπαιον στήσας, καὶ τοὺς νεκροὺς εἰς ταφὴν συγχωρήσας, ἐπινίκια τοῖς θεοῖς ἔθυσε, καὶ τοὺς ἀνδραγαθήσαντας κατὰ τὴν ἀξίαν ἐτίμησε.

Philippum victoria elatum et insolentem Demades oratione castigat.

87. Λέγουσι δέ τινες ὅτι καὶ παρὰ τὸν πότον πολὺν ἐμφορησάμενος ἄκρατον, καὶ μετὰ τῶν φίλων τὸν ἐπινίκιον ἄγων κῶμον, διὰ μέσων τῶν αἰχμαλώτων ἐβάδιζεν, ὑβρίζων διὰ λόγων τὰς τῶν ἀκκληροῦντων δυστυχίας. Δημάδην δὲ τὸν ῥήτορα κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν ἐν τοῖς αἰχμηλώτοις ὄντα, χρήσασθαι παρρησίᾳ, καὶ λόγον ἀποφθέγγασθαι δυνάμενον ἀναστεῖλαι τὴν τοῦ βασιλέως ἀσέλγειαν. φασὶ γὰρ εἰπεῖν αὐτὸν, Βασιλεῦ, τῆς τύχης σοὶ περιθείσης πρόσωπον Ἀγαμέμνονος, αὐτὸς οὐκ αἰσχύνῃ πράττων ἔργα Θεοσίτου; τὸν δὲ Φίλιππον, τῇ τῆς ἐπιπλήξεως εὐστοχίᾳ κινηθέντα, τοσοῦτο μεταβαλεῖν τῇ ὄλῃν διάθεσιν, ὥστε τοὺς μὲν στεφάνους ἀπορρίψαι, τὰ δὲ συνακολουθοῦντα κατὰ τὸν κῶμον σύμβολα τῆς ὑβρεως ἀποτρίψασθαι, τὸν δ' ἄνδρα τὸν χρησάμενον τῇ παρρησίᾳ θαυμάσαι, καὶ τῆς αἰχμαλωσίας ἀπολύσαντα πρὸς ἑαυτὸν ἀναλαβεῖν ἐντίμως· τέλος δ' ὑπὸ τοῦ Δημάδου καθομιληθέντα ταῖς Ἀιτικαῖς χάρισι, πάντας ἀπολύσαι τοὺς αἰχμαλώτους ἄνευ λύτρων· καθύλου δ' ἀποθέμενον τὴν ἐκ τῆς νίκης ὑπερηφανίαν, πρέσβεις ἀποστεῖλαι πρὸς τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων, καὶ συνθέσθαι πρὸς αὐτοὺς φιλίαν τε καὶ συμμαχίαν· εἰς δὲ τὰς Θήβας φρουρὰν ἐγκαταστήσαντα, συγχωρῆσαι τὴν εἰρήνην τοῖς Βοιωτοῖς.

Lysicles, Athen. imperator, ob cladem acceptam capitis damnatus. Lycurgi in eum oratio. Pugna eodem die inter Tarentinos et Lucanos commissæ, qua Archidamus rex occubuit. Timotheus, Heracleæ Ponticæ tyrannus, moritur

88. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι μετὰ τὴν ἤττιαν, Λυσικλέου, μὲν τοῦ στρατηγοῦ θάνατον κατέγνωσαν, Λυκούργου μὲν τοῦ ῥήτορος κατηγορήσαντος. οὗτος γὰρ τῶν τότε ῥητόρων μέγιστον ἔχων ἀξίωμα, καὶ δώδεκα μὲν ἔτη τὰς προσόδους τῆς πόλεως διοικήσας ἐπαινουμένως, βίον δ' ἐξῆκώς ἐπ' ἀρετῇ περιβόητον, πικρότατος ἦν ἐν τοῖς λόγοις κατήγορος. γνοίη δ' ἂν τις αὐτοῦ τὴν ἐν τοῖς λόγοις ἀξίαν καὶ πικρίαν ἐν οἷς τοῦ Λυσικλέους κατηγοροῶν λέγει, „Ἐστρατὴ γυεις, ὦ Λύσικλες, καὶ χιλίων μὲν πολιτῶν τετελευτηκότων, δισχιλίων δ' αἰχμηλώτων γεγονότων, „τροπικίου δὲ κατὰ τῆς πόλεως ἐστικότος, τῆς δ' „Ἑλλάδος ἀπάσης δουλευούσης. καὶ τούτων ἡπάντων γεγενημένων σοῦ ἡγουμένου καὶ στρατηγοῦντος, τολμᾶς ζῆν καὶ τὸ τοῦ ἡλίου φῶς ὄρεῖν, καὶ εἰς τὴν ἀγορὴν ἐμβάλλειν, ὑπόμνημα γεγονῶς αἰσχύνης „καὶ ὀνειδούς τῇ πατρίδι;“ ἴδιον δὲ τι συνέβη γενέσθαι κατὰ τοὺς ὑποκειμένους χρόνους. καθ' ὃν γὰρ καιρὸν ἢ περὶ τὴν Χαιρώνειαν ἐγένετο μάχη, ἑτέρα παράταξις συνέστη κατὰ τὴν Ἰταλίαν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ ὥρᾳ, διαπολεμούντων μὲν Τυραντίνων πρὸς Λευκανοὺς, συναγωνιζομένου δὲ τοῖς Τυραντίνοις Ἀρχιδάμου τοῦ Λακεδαιμονίων βασιλέως, ὅτε συνέβη καὶ αὐτὸν ἀναιρεθῆναι τὸν Ἀρχίδαμον. οὗτος μὲν οὖν ἤρξε τῶν Λακεδαιμονίων ἔτη τρία καὶ εἴκοσι· τὴν δὲ βασιλείαν διαδεξάμενος ὁ υἱὸς Ἅγρις ἤρξεν ἔτη ἑννέα. ἄμυ δὲ τούτοις πραττομένοις, Τιμόθεος ὁ τῆς Ἡρακλείας τῆς ἐν τῷ Πόντῳ τύραννος ἐτελεύτησε, δυναστεύσας ἔτη πεντεκαίδεκα· τὴν

δὲ τυραννίδα διαδεξάμενος ὁ ἀδελφὸς Διονύσιος, ἤρξεν ἔτη δυοὶ πλείω τῶν τριάκοντα.

Olymp. CX, 4. Philippus, ipsa victoria auctoritate gravior factus, facile persuadet Græcis, ut bellum in Persas, ob violata olim templa, decernerent, ipsumque summum Græciæ imperatorem crearent.

89. Ἐπ' ἄρχοντας δ' Ἀθηῆνσι Φρυγίχον, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Τίτον Μάλλιον Τορκουάτον καὶ Πόπλιον Λέκιον. ἐπὶ δὲ τούτων, Φίλιππος ὁ βασιλεὺς, πεφρονηματισμένος τῇ περὶ Χαιρώνειας νίκῃ, καὶ τῆς ἐπιφανείας πόλει καταπεπληγμένος, ἐφιλοτιμεῖτο γενέσθαι πάσης τῆς Ἑλλάδος ἡγεμῶν. διουδὺς δὲ λόγον ὅτι βούλεται πρὸς Πέρσας ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων πόλεμον ἄρσασθαι, καὶ λαβεῖν παρ' αὐτῶν δίκας ὑπὲρ τῆς εἰς τὰ ἱερὰ γενομένης παρανομίας, ἰδίους τοὺς Ἕλληνας ταῖς εὐνοίαις ἐποίησιντο· φιλοφρονοῦμενός τε πρὸς ἅπαντας καὶ ἰδίᾳ καὶ κοιῇ, ταῖς πόλεσιν ἀπεφαίνετο βούλεσθαι διαλεχθῆναι· περὶ τῶν συμφερόντων. διόπερ ἐν Κορίνθῳ τοῦ κοινοῦ συνεδρίου συναχθέντος, διαλεχθεὶς περὶ τοῦ πρὸς Πέρσας πολέμου, καὶ μεγάλας ἐλπίδας ὑποθεὶς, προειρέψατο τοὺς συνέδρους εἰς πόλεμον. τέλος δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐλομένων αὐτὸν στρατηγὸν αὐτοκράτορα τῆς Ἑλλάδος, μέγας παρασκευὰς ἐποιεῖτο πρὸς τὴν ἐπὶ τοὺς Πέρσας στρατείαν. διατάξας δ' ἑκάστη πόλει τὸ πλῆθος τῶν εἰς συμμαχίαν στρατιωτῶν, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Μακεδονίαν. καὶ τὰ μὲν περὶ Φίλιππον ἐν τούτοις ἦν.

In Sicilia moritur Timoleon, cuius memoriam Syracusani honoribus singularibus colunt. Ariobarzani succedit Mithridates. Romae Manlius de Latinis et Campanis triumphat.

90. Κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν, Τιμολέων ὁ Κορίνθιος, ἅπαντα τοῖς Συρακουσίοις καὶ τοῖς Σικελιώταις κατωρθωκῶς, ἐτελεύτησε, στρατηγήσας ἔτη ὀκτώ. οἱ δὲ Συρακούσιοι μεγάλως ἀποδεδεγμένοι τὸν ἄνδρα, διὰ τε τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ μέγεθος τῶν εὐεργεσιῶν, μεγαλοπρεπῶς ἔθαψαν αὐτὸν, καὶ κατὰ τὴν ἐκφορὰν ἀθροισθέντος τοῦ πλήθους, τόδε τὸ ψήφισμα ἀνηγόρευσε ὁ δῆμος τῶν Συρακουσίων, Τιμολέοντα τιμᾶν ἐτήσιον, τοῦτον δὲ θάπτειν ἀπὸ διακοσίων μῶν, τιμᾶσθαι δὲ εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον ἀγῶσι μουσικοῖς καὶ ἵππικοῖς καὶ γυμνικοῖς, ὅτι τοὺς βαρβάρους καταπολεμήσας, καὶ τὰς μεγίστας τῶν Ἑλληνίδων πόλεων οἰκίσας, αἴτιος ἐγενήθη τῆς ἐλευθερίας τοῖς Σικελιώταις. περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Ἀριοβαρζάνης μὲν ἐτελεύτησε, βασιλεύσας ἔτη εἴκοσι καὶ ἕξ· τὴν δὲ βασιλείαν διαδεξάμενος Μιθριδάτης, ἤρξεν ἔτη πέντε πρὸς τοῖς τριάκοντα. Ῥωμαῖοι δὲ πρὸς Λατίνους καὶ Καμπανοὺς παραταξάμενοι περὶ πόλιν Σούεσσαν, ἐνίκησαν, καὶ τῶν ἠττηθέντων μέρος τῆς χώρας ἀφείλοντο. ὁ δὲ κατωρθωκῶς τὴν μίχην Μάλλιος ὁ ὕπατος ἐθροιάμβευσε.

Olymp. CXI, 1. Philippus, Graecorum imperator factus, praemisso in Asiam Attalo et Parmenione, ipse Pythiam de bello consulit. Oraculo, quamvis ambiguo, laetus, inter festa Cleopatrae et Alexandri, regis Epirotarum, nuptias celebrat. Graeci hospites.

91. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθήνησι Πυθοδώρου Ῥωμαῖοι μὲν κατέστησαν ὑπάτους Κόϊντον Πόπλιον

καὶ Τιβέριον Αἰμίλιον Μάμερκον, Ὀλυμπιάς δ' ἤχθη πρώτη πρὸς ταῖς ἑκατὸν καὶ δέκα, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον Κλεύμαντις Κλειτόριος. ἐπὶ δὲ τούτων, Φίλιππος ὁ βασιλεὺς, ἡγεμῶν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καθεσταμένος, καὶ τὸν πρὸς Πέρσας πόλεμον ἐνσθησάμενος, Ἄιταλον μὲν καὶ Παρμενίωνα προαπέστειλεν εἰς τὴν Ἀσίαν, μέρος τῆς δυνάμεως δοὺς καὶ προστάξας ἐλευθεροῦν τὰς Ἑλληνίδας πόλεις· αὐτὸς δὲ σπεύδων μετὰ τῆς τῶν θεῶν γνώμης ἐπαυεῖσθαι τὸν πόλεμον, ἐπηρώτησε τὴν Πυθίαν, εἰ κρατήσῃ τοῦ βασιλείως τῶν Περσῶν· ἣ δὲ ἔχρησεν αὐτῷ τόνδε τὸν χρησμὸν,

Ἔσπεται μὲν ὁ ταῦρος, ἔχει τέλος, ἔστιν ὁ θύσων.
ὁ μὲν οὖν Φίλιππος, σχολιῶς ἔχοντος τοῦ χρησμοῦ, πρὸς τὸ ἴδιον συμφέρον ἐξεδέχετο τὸ λόγιον, ὡς τοῦ μαντείου προλέγοντος τὸν Πέρσῃν ἱερείου τρόπον τυθῆσθαι. τὸ δ' ἀληθὲς οὐχ οὕτως εἶχεν, ἀλλὰ τοῦναντίον ἐσήμαιεν, ἐν πατηγύρει καὶ θεῶν θυσίαις τὸν Φίλιππον ὡσπερ τὸν ταῦρον ἐστεμμένον σφαγήσασθαι. οὐ μὲν ἀλλὰ δόξας συμμαχεῖν αὐτῷ τοὺς θεοὺς, περιχαρὴς ἦν, ὡς τῆς Ἀσίας ὑπὸ Μακεδόνας ἐσομένης αἰχμαλώτου. εὐθύς οὖν θυσίας μεγαλοπρεπεῖς ἐπετέλει τοῖς θεοῖς, καὶ τῆς θυγατρὸς Κλεοπάτρας τῆς ἐξ Ὀλυμπιάδος συνετέλει γάμους. καὶ ταύτην μὲν Ἀλεξάνδρῳ συνώκισε τῷ βασιλεῖ τῶν Ἡπειρωτῶν, ἀδελφῷ δὲ ὄντι γνησίῳ τῆς Ὀλυμπιάδος. ἅμα δὲ ταῖς τῶν θεῶν τιμαῖς βουλόμενος ὡς πλείστους τῶν Ἑλλήνων μετασχεῖν τῆς εὐωχίας, ἀγῶνάς τε μουσικοὺς καὶ μεγαλοπρεπεῖς ἐποίει, καὶ λαμπράς

ἑστιάσεις τῶν φίλων καὶ ξένων. διόπερ ἐξ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος μετεπέμπετο τοὺς ἰδιοξένους, καὶ τοῖς ἑαυτοῦ φίλοις παρήγγειλε παραλαμβάνειν τῶν ἀπὸ τῆς ξένης γνωρίμων ὡς πλείστου. σφόδρα γὰρ ἐφιλοτιμεῖτο φιλοφρονεῖσθαι πρὸς τοὺς Ἕλληνας, καὶ διὰ τὰς δεδομένας αὐτῷ τῆς ὅλης ἡγεμονίας τιμὰς, προσηκούσαις ὀμιλίαις ἀμείβεσθαι.

Certamina Aegis habita: aureae coronae regi dono oblatae Ncoptolemi tragocdi carmina. Pompa XII Deorum, quibus Philippus decimus tertius accensetur.

92. Τέλος δὲ πολλῶν πανταχόθεν πρὸς τὴν πανήγυριν συζυγούντων, καὶ τῶν ἀγώνων καὶ γάμων συντελουμένων ἐν Αἰγαῖς τῆς Μακεδονίας, οὐ μόνον κατ' ἄνδρα τῶν ἐπιφανῶν ἐστεφάνωσαν αὐτὸν χρυσοῖς στεφάνοις, ἀλλὰ καὶ τῶν ἕξιολόγων πόλεων αἱ πλείους, ἐν αἷς ἦν καὶ ἡ τῶν Ἀθηναίων. ἀναγορευομένου δὲ τοῦ στεφάνου τούτου διὰ τοῦ κήρυκος, τὸ τελευταῖον εἶπεν, ἂν τις ἐπιβουλεύσας Φιλίππῳ τῷ βασιλεῖ καταφύγη πρὸς Ἀθηναίους, παραδόσιμον εἶναι τοῦτον. διὰ δὲ τῆς αὐτοματιζούσης φήμης, ὥσπερ θεία τιὰ προνοία, διεσήμαινε τὸ δαιμόνιον τὴν ἐσομένην ἐπιβουλήν εὐθὺς τῷ Φιλίππῳ. ἀκολούθως δὲ τούτοις καὶ ἕτεράι τινες ὥσπερ ἐνθεάζουσαι ἐγένοντο φωναὶ, προδηλοῦσαι τὴν τοῦ βασιλέως καταστροφὴν. ἐν γὰρ τῷ βασιλικῷ πότῳ Νεοπτόλεμος ὁ τραγωδὸς, πρωτεύων τῇ μεγαλοφωνίᾳ καὶ τῇ δόξῃ, προστάξαντος αὐτῷ τοῦ Φιλίππου προσενέγκασθαι τῶν ἐπιτεταγμένων ποιημάτων, καὶ μάλιστα τῶν ἀνηκόντων πρὸς τὴν κατὰ τῶν Περσῶν στρατείαν, ὁ μὲν τεχνίτης κρίνας οἰκτεῖον ὑποληφθῆ-

σεσθαι τὸ ποίημα τῇ διαβάσει τοῦ Φιλίππου, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἐπιπλήξαι βουλόμενος τοῦ Περσῶν βασιλέως, καίπερ οὔσαν μεγάλην καὶ περιβόητον, ὅπως μεταπέσοι ποτὲ εἰς τούναντίον ὑπὸ τῆς τύχης, ἤρξατο λέγειν τόδε τὸ ποίημα·

„Φρονεῖτε νῦν αἰθέρος ὑψηλότερον καὶ μεγάλων
 „πεδίων ἀρούρας. φρονεῖτε ὑπερβαλόμενοι δόμοιν
 „δόμους, ἀφροσύνα πρόσω βιοτῶν τεκμαιρόμενοι.
 „ὁ δ' ἀμφιβάλλει ταχύπουν κέλευθον ἔργω σκοτίαν,
 „ἄφνω δ' ἄφαντος προσέβη, μακροῖς ἀφαιρούμενος
 „ἐλπίδης, θανάτων πολύμοχθος αἶδας.,,

καὶ τὰ τούτων ἐφεξῆς συνεῖρε, πάντα πρὸς τὴν ὁμοίαν φερόμενα διάνοιαν. ὁ δὲ Φίλιππος ἤσθεις, ἐπὶ τοῖς ἀπηγγελλμένοις ὄλος ἦν, καὶ τελείως φερόμενος τῇ διανοίᾳ πρὸς τὴν τοῦ Περσῶν βασιλέως καταστροφὴν, ἅμα δὲ καὶ τὸν πυθόχρηστον χρησμόν ἀνελογίζετο, παραπλησίην ἔχοντα διάνοιαν τοῖς ὑπὸ τοῦ τραγοῦδοῦ ῥηθεῖσι. τέλος δὲ τοῦ πότου διαλυθέντος, καὶ τῶν ἀγῶνων κατὰ τὴν ὑστεραίαν τὴν ἀρχὴν λαμβανόντων, τὸ μὲν πλῆθος ἔτι νυκτὸς οἴσης συνέτρεχεν εἰς τὸ θέατρον, ἅμα δ' ἡμέρα τῆς πομπῆς γινομένης σὺν ταῖς ἄλλαις ταῖς μεγαλοπρεπέσι κατασκευαῖς, εἰδῶλα τῶν δώδεκα θεῶν ἐπόμπευε, ταῖς τε δημιουργίαις περιτιῶς εἰργασμένα, καὶ τῇ λαμπρότητι τοῦ πλοῦτου θαυμαστῶς κεκοσμημένα. σὺν δὲ τούτοις, αὐτοῦ τοῦ Φιλίππου τρισκιδέκατον ἐπόμπευε θεοπρεπὲς εἰδῶλον, σὺν ἄλλοις ἐναντίον ἀποδεικνύντος τοῦ βασιλέως τοῖς δώδεκα θεοῖς.

Rex, Graecorum studiis cum sibi tutissimus videtur, in insidiis familiarium incidit. Pausaniae duo aemuli. Unus contra Pleuriam, regem Illyriorum, pro Philippo pugnans perit. Alter ab Atalo contumeliis affectus cum ius contra illatam iniuriam non obtineret, in ipsius regem ira est incensus.

93. Τοῦ δὲ θεάτρον πληρωθέντος, αὐτὸς ὁ Φίλιππος ἦει λευκὸν ἔχων ἱμάτιον, καὶ προστεταχῶς τοὺς δορυφόρους μακρὰν ἀφεισιῶτας ἀφ' ἑαυτοῦ συνακολουθεῖν· ἐνεδείκνυτο γὰρ πᾶσιν ὅτι τηρούμενος τῇ κοινῇ τῶν Ἑλλήνων εὐνοία, τῆς τῶν δορυφόρων φυλακῆς οὐκ ἔχει χρεῖαν. τηλικαύτης δ' οὐσης περὶ αὐτὸν ὑπεροχῆς, καὶ πάντων ἐπαινούντων ἅμα καὶ μακαριζόντων τὸν ἄνδρα, παράδοξος καὶ παντελῶς ἀνέλπιστος ἐφάνη κατὰ τοῦ βασιλέως ἐπιβουλή καὶ θάνατος. ἵνα δὲ σαφῆς ὁ περὶ τούτων γένηται λόγος, προεκθησόμεθα τὰς αἰτίας τῆς ἐπιβουλῆς. Πausανίας ἦν τὸ μὲν γένος Μακεδῶν, ἐκ τῆς Ὀρεστίδος καλουμένης, τοῦ δὲ βασιλέως σωματοφύλαξ, καὶ διὰ τὸ κάλλος φίλος γεγονῶς τοῦ Φιλίππου. οὗτος ὄρων ὑπὸ βασιλέως ἀγαπώμενον ἕτερον Πausανίαν ὁμώνυμον ἑαυτῷ, ὀνειδιστικοῖς πρὸς αὐτὸν ἐχρήσατο λόγοις, φήσας ἀνδρόγυννον εἶναι, καὶ τοὺς τῶν βουλομένων ἔρωτας ἐτοίμως προσδέχουσαι. ὁ δὲ τὴν ἐκ τῆς λοιδορίας ὕβριν οὐκ ἐνέγκας, τὸ μὲν παρὸν κατεσιώπησεν, Ἀττάλῳ δὲ τινι τῶν φίλων ἀνακοινωσάμενος περὶ τῶν μελλόντων πράττεσθαι, ἐκουσίως καὶ παραδόξως ἑαυτὸν ἐκ τοῦ ζῆν μετέστησε. μετ' ὀλίγας γὰρ ἡμέρας τοῦ Φιλίππου πρὸς Πλευρίαν τὸν τῶν Ἰλλυριῶν βασιλεῖα διαγωνιζομένου, πρὸ τοῦ βασιλέως σίας, ἀπάσας τὰς φερομένας ἐπ' αὐτὸν πληγὰς ἀνεδέξατο τῷ ἰδίῳ σώματι, καὶ μετήλλαξε.

διαβοηθείσης δὲ τῆς πράξεως, ὁ μὲν Ἄτταλος, εἰς ὧν τῶν ἐξ αὐτῆς καὶ πολὺ δυναμένων παρὰ τῷ βασιλεῖ, ἐκάλεσεν ἐπὶ δεῖπνον τὸν Πανσανίαν, καὶ πολὺν ἐμφορήσας ἄκρατον, παρέδωκεν αὐτοῦ τὸ σῶμα τοῖς ὄρεοκόμοις εἰς ὕβριν καὶ παροινίαν ἐταιρικὴν. ὁ δὲ ἄνανήψας ἐκ τῆς μέθης, καὶ τῇ τοῦ σώματος ὕβρει περιαλγῆς γενόμενος, τοῦ Ἄτταλου κατηγορήσεν ἐπὶ τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ Φίλιππος παρωξύνθη μὲν ἐπὶ τῇ παρανομίᾳ τῆς πράξεως, διὰ δὲ τὴν πρὸς Ἄτταλον οἰκειότητα, καὶ τὴν εἰς τὸ παρὸν αὐτοῦ χρείαν, οὐκ ἐβούλετο μισοπονηρεῖν. ἦν γὰρ ὁ Ἄτταλος τῆς μὲν ἐπιγαμηθείσης γυναικὸς ὑπὸ τοῦ βασιλέως Κλεοπάτρας ἰδελφιδοῦς, ἐπὶ δὲ τῆς προαπεσταλμένης δυνάμεως εἰς τὴν Ἀσίαν στρατηγὸς προκεχειρισμένος, ἐν δὲ τοῖς πολεμικοῖς ἀγῶσιν ἀνδρεῖος. διόπερ ὁ βασιλεὺς πρᾶναι βουλόμενος τοῦ Πανσανίου τὴν ἐπὶ τῷ πάθει γεγενημένην δικαίαν ὀργὴν, δωρεὰς ἀξιολόγους ἀπένειμεν αὐτῷ, καὶ κατὰ τὴν σωματοφυλακίαν προῆγον αὐτὸν ἐντίμως.

Ab Hierocrate Sophista insuper vana ambitione inflatus Pausanias, Philippum regem, cum theatrum intraret, obtruncavit.

94. Ὁ δὲ Πανσανίας ἀμετάθετον φυλάτιων τὴν ὀργὴν, ἔσπευδε μὴ μόνον παρὰ τοῦ πράξαντος λαβεῖν τιμωρίαν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῦ μὴ τιμωροῦντος αὐτῷ. συνεπελάβετο δὲ ταύτης τῆς προαιρέσεως μάλιστα ὁ σοφιστὴς Ἐρμοκράτης. τοῦ γὰρ Πανσανίου σχολάζοντος αὐτῷ, καὶ κατὰ τὴν διατριβὴν πυθομένου πῶς ἂν τις γένοιτο ἐπιφανέστατος; ὁ σοφιστὴς ἀπεκρίθη, εἰ τὸν τὰ μέγιστα πράξαντα ἀνέ-

λοι· τῇ γὰρ περὶ τούτου μνήμη συμπεριληφθήσεσθαι καὶ τὸν τὴν ἀναίρεσιν αὐτοῦ ποιησάμενον. ἀνεγκας δὲ πρὸς τὴν ἰδίαν ὄργην τὸν λόγον, καὶ διὰ τὸν θυμὸν οὐδεμίαν τῆς γνώμης ὑπέρθεσιν ποιησάμενος, ἐν αὐτοῖς τοῖς ὑποκειμένοις ἀγῶσι τὴν ἐπιβουλήν συνεστήσατο τοιῶδέ τινα τρόπῳ· ἵππους παραστησάμενος ταῖς πύλαις, παρῆλθε πρὸς τὰς εἰς τὸ θέατρον εἰσόδους, ἔχων κεκρομμένην Κελτικὴν μάχαιραν. τοῦ δὲ Φιλίππου τοὺς παρακολουθοῦντας φίλους κελεύσαντος προεισελθεῖν εἰς τὸ θέατρον, καὶ τῶν δορυφόρων διεστῶτων, ὄρῳ τὸν βασιλέα μεμωμένον, προσέδραμε, καὶ διὰ τῶν πλευρῶν διανταίαν ἐνέγκας πληγὴν, τὸν μὲν βασιλέα νεκρὸν ἐξέτεινεν, αὐτὸς δ' ἐπὶ τὰς πύλας καὶ τοὺς ἠτοιμασμένους πρὸς τὴν φυγὴν ἔθεεν ἵππους. εὐθὺς δὲ τῶν σωματοφυλάκων οἱ μὲν πρὸς τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως ὤρμησαν, οἱ δὲ ἐπὶ τὸν τοῦ σφαγέως διωγμὸν ἐξέχυθησαν, ἐν οἷς ὑπῆρχον Λεόννατος καὶ Περδίκκας καὶ Ἄιταλος. ὁ δὲ Παυσανίας προλαβὼν τῆς διώξεως, ἔφθασεν ἂν ἐπὶ τὸν ἵππον ἀναπηδήσας, εἰ μὴ τῆς ὑποδέσεως περὶ ἄμπειλόν τινα περιπλακείσης ἔπεσεν. οἱ δὲ περὶ τὸν Περδίκκαν, καταλαβόντες αὐτὸν ἐκ τῆς γῆς ἀνιστάμενον, καὶ συγκεντήσαντες, ἀνεῖλον.

Philippi regnum et ingenium brevi descriptione propositum.

95. Φίλιππος μὲν οὖν μέγιστος γενόμενος τῶν καθ' ἑαυτὸν ἐπὶ τῆς Εὐρώπης βασιλέων, καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῆς ἀρχῆς ἑαυτὸν τοῖς δώδεκα θεοῖς σύμφρονον καταριθμήσας, τοιαύτης ἔτυχε τῆς τοῦ βίου

καταστροφῆς, ἄρξας ἔτη τέτταρα πρὸς τοῖς εἴκοσι.
δοκεῖ δ' οὗτος ὁ βασιλεὺς ἐλαχίστας μὲν εἰς τὴν μο-
ναρχίαν ἀφορμὰς παρειληφέναι, μέγιστην δὲ τῶν
παρ' Ἑλλησι μοιραρχιῶν κατακτήσασθαι· ἠὲ ξηκέναι
δὲ τὴν ἡγεμονίαν οὐχ οὕτω διὰ τῆς ἐν τοῖς ὅπλοις
ἀνδραγαθίας, ὡς διὰ τῆς ἐν τοῖς λόγοις ὀμιλίας καὶ
φιλοφροσύνης. φασὶ δὲ καὶ αὐτὸν τὸν Φίλιππον σε-
μνύνεσθαι μᾶλλον ἐπὶ τῇ στρατηγικῇ συνέσει καὶ τοῖς
διὰ τῆς ὀμιλίας ἐπιτεύγμασιν, ἢ περ ἐπὶ τῇ κατὰ τὰς
συμμαχίας ἀνδρείᾳ. τῶν μὲν γὰρ κατὰ τοὺς ἀγῶνας
κατορθωμάτων μετέχειν ἅπαντας τοὺς στρατευομέ-
ρους, τῶν δὲ διὰ τῆς ὀμιλίας γινομένων ἐπιτευγμά-
των αὐτὸν μόνον λαμβάνειν τὴν ἐπιγραφὴν. ἡμεῖς
δ' ἐπειδὴ πάρεσμεν ἐπὶ τὴν Φιλίππου τελευτὴν, ταύ-
την μὲν τὴν βίβλον αὐτοῦ περιγράψομεν, κατὰ τὴν
ἐν ἀρχῇ πρόθεσιν. τῆς δ' ἐχομένης τὴν ἀρχὴν, τὴν
Ἀλεξάνδρου παράληψιν τῆς βασιλείας ποιησάμενοι,
πειρασόμεθα περιλαβεῖν ἅπασας αὐτοῦ τὰς πράξεις
ἐν μιᾷ βίβλῳ.

Τ Α Δ Ε Ε Ν Ε Σ Τ Ι Ν
 ΕΝ ΤΗ ΕΠΤΑΚΑΙΔΕΚΑΤΗ
 ΤΩΝ ΔΙΟΔΩΡΟΥ ΒΙΒΛΩΝ

ΕΝ ΤΗ ΠΡΩΤΗ ΒΙΒΛΩ.
 Η ΤΩ ΠΡΩΤΩ ΤΜΗΜΑΤΙ.

- Ὡς Ἀλέξανδρος διαδεξάμενος τὴν βασιλείαν, κατέ-
 στησε τὰ κατὰ τὴν ἀρχήν.
 Ὡς τὰ νεωτερίζοντα τῶν ἔθνῶν ἀνεκλήσαιο.
 Ὡς Θήβας κατασκάψας, καὶ φόβον ἐπιστήσας τοῖς
 Ἕλλησι, στρατηγὸς αὐτοκράτωρ τῆς Ἑλλάδος
 ἤρξθη.
 Ὡς διαβάς εἰς τὴν Ἀσίαν, τοὺς σατράπας ἐνίκησε
 περὶ τὸν ἐν Φρυγίᾳ Γρανικὸν ποταμὸν.
 Ὡς Μίλητον καὶ Ἀλικαρνασσὸν ἐξεπολιόρκησε.
 Μάχη Δαρείου πρὸς Ἀλέξανδρον ἐν Ἴσσω τῆς Κιλι-
 κίας, καὶ νίκη Ἀλεξάνδρου.
 Τύρου πολιορκία, καὶ Αἰγύπτου παράληψις, καὶ πᾶ-
 ροδος εἰς Ἀμμωνα τοῦ βασιλέως.

Παράταξις ἐν Ἀρβήλοις Ἀλεξάνδρου πρὸς Δαρεῖον,
καὶ νίκη Ἀλεξάνδρου.

Μίχη Ἀντιπάτρου πρὸς Λικεδαιμονίους, καὶ νίκη
Ἀντιπάτρου.

ΕΝ ΤΗΙ ΔΕΥΤΕΡΑΙ ΒΙΒΛΩΙ

Η ΤΩΙ ΔΕΥΤΕΡΩΙ ΤΜΗΜΑΤΙ.

Ἀρβήλων ἄλωσις ὑπ' Ἀλεξάνδρου, καὶ κατάληψις
πολλῶν χρημάτων.

Ἀνάληψις τῆς δυνάμεως ἐν Βαβυλῶνι, καὶ δωρεαὶ
τοῖς ἀνδραγαθήσασιν.

Παρουσία τῶν ἀποσταλείτων μισθοφόρων καὶ συμ-
μάχων.

Διτάξεις καὶ κατασκευὴ τῆς δυνάμεως.

Ὡς Ἀλεξάνδρος παρέλαβε Σοῖσι καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ
θησαυροὺς.

Ὡς τῶν παρόδων ἐγκρατῆς ἐγένετο, καὶ τῶν ὀνομα-
ζομένων πυλῶν ἐκράτησεν.

Ὡς τοὺς ἀκρωτηριασθείας Ἑλλήνων εὐεργέτησε,
καὶ τὴν Περσέπολιν παραλαβὼν διήρπασεν.

Ὡς κωμόσας ἐνέπηρξε τὰ βασιλεία.

Δαρεῖον θάνατος ὑπὸ Βήσσου.

Ἀλεξάνδρου στρατεία εἰς τὴν Ἰρκασίαν, καὶ τῶν ἐν
αὐτῇ φρομένων παραδόξων ἀπαγγελία.

Ὡς Ἀλεξάνδρος ἐπὶ Μύρδου στρατεύσας, κατεπο-
λέμησε τὸ ἔθνος.

Ὡς θάλληστρις ἢ τῶν Ἀμαζονίδων βασιλεύουσα συν-
έμιξεν Ἀλεξάνδρῳ.

- Ὡς ὁ βασιλεὺς ἀνίκητον ἑαυτὸν εἶναι νομίσας, ἐξή-
λωσε τὴν τῶν Περσῶν τρυφήν.
- Στρατεία Ἀλεξάνδρου πρὸς τοὺς ἀφεστηκότας Ἀρρείους,
καὶ ἄλλοις τῆς Πέτρας.
- Ἐπιβουλή τοῦ βασιλέως, καὶ κόλασις τῶν ἐπιθεμέ-
ρων, ὧν οἱ ἐπιφανέστατοι Παρμενίων καὶ Φι-
λώτας.
- Στρατεία Ἀλεξάνδρου εἰς τοὺς Παροπμισιάδας, καὶ
τὰ πραχθέντα κατ' αὐτήν.
- Ἡ γενομένη ἐν Ἀρρείοις μονομαχία, καὶ παράληψις
τοῦ ἔθνους.
- Βήσσου τοῦ ἀνελότιος Δαρεῖον θάνατος.
- Ὡς Ἀλέξανδρος διὰ τῆς ἀνύδρου πορευθεὶς πολλοὺς
ἀπέβαλε τῶν στρατιωτῶν.
- Ὡς τοὺς Βραγχίδας, τὸ παλαιὸν ὑπὸ Περσῶν μετοι-
κισθέντας εἰς τὰ ἔσχατα τῆς βασιλείας, ὡς προ-
δότας τῶν Ἑλλήνων ἀνεῖλεν Ἀλέξανδρος.
- Ὡς ὁ βασιλεὺς ἐπὶ Σογδιανούς καὶ Σκύθας ἐστρά-
τευσεν.
- Ὡς οἱ πρωτεύοντες Σογδιανῶν ἀπαγόμενοι πρὸς
θάνατον παραδόξως ἐσώθησαν.
- Ὡς Ἀλέξανδρος ἀποσιάντας τοὺς Σογδιανούς κατε-
πολέμησε, καὶ κατέσφαξεν αὐτῶν πλείους τῶν δώ-
δεκα μυριάδων.
- Ὡς Βακτριανούς ἐκόλασε, καὶ Σογδιανούς τὸ δεύ-
τερον ἐχειρώσατο, καὶ πόλεις ἔκτισεν εὐκαιρῶς
πρὸς τὰς τῶν ἀφισταμένων κολάσεις.
- Ἀπόστασις τρίτη Σογδιανῶν, καὶ ἄλωσις τῶν εἰς τὴν
Πέτραν καταφυγόντων.

Περὶ τοῦ ἐν Βασιλίοις κυνηγίου, καὶ τοῦ πλήθους τῶν ἐν αὐτῷ θηρίων.

Περὶ τῆς εἰς τὸν Διόνυσον ἀμαρτίας, καὶ τῆς παρὰ τὸν πότον ἀναιρέσεως Κλείτου.

Περὶ τῆς Καλλισθένους τελευτῆς.

Στρατεία τοῦ βασιλέως εἰς τοὺς καλουμένους Ναύτακας, καὶ φθορὰ τῆς δυνάμεως ὑπὸ πολλῆς χιόνος.

Ὡς Ἀλέξανδρος ἐρασθεὶς Ῥοξάνης τῆς Ὀξυέρτου, ἔγχευεν αὐτήν, καὶ τῶν φίλων πολλοὺς ἔπεισε γῆμαι τὰς τῶν ἐπισήμων Βαρβάρων θυγατέρας.

Παρουσκευὴ τῆς ἐπὶ Ναύτακας τοὺς Ἰνδοὺς στρατείας.

Ἰμβολή εἰς τὴν Ἰνδικήν, καὶ ἀναιρέσεις ἄρδην τοῦ πρώτου ἔθνους, πρὸς κατάπληξιν τῶν ἄλλων.

Ὡς τὴν Νυσίαν ὀνομαζομένην πόλιν εὐεργέτησε, διὰ τὴν ἀπὸ Διονύσου συγγένειαν.

Ὡς Μίσσακα πόλιν ὀχυρὰν ἐκπορθήσας, τοὺς μισθοφόρους ἅπαντας λαμπρῶς ἀγωνισαμένους κατέκοψεν.

Ὡς τὴν Ἄορριον καλουμένην Πέτρων, ἀνάλωτον αἰὲ γεγενημένην, ἐξεπολιόρκησεν.

Ὡς Τιξίλην μὲν τὸν βασιλέα τῶν Ἰνδῶν προσηγάγειο, Πῶρον δὲ μεγάλην παρμάξει νικήσας, καὶ τοῦ σώματος κρατήσας, ἀπέδωκε τὴν βασιλείαν αὐτῷ δι' ἀνδραγαθίαν.

Ἀπαγγελία τῶν κατὰ τὴν χώραν παραδόξων ὄφεών τε καὶ τῶν φανομένων καρπῶν.

Ὡς τὰ πλησιόχωρα τῶν ἐθνῶν τὰ μὲν προσηγάγειο, τὰ δὲ κατεπολέμησεν.

Ὡς τὴν ὑπὸ Σωπεΐθην τεταγμένην ἐχειρώσατο.

- Περὶ τῆς εὐνομίας τῶν ἐν ταύτῃ τῇ χώρῃ πόλεων.
 Περὶ τῆς ἀρετῆς τῶν δωρηθέντων Ἀλεξάνδρῳ κυνῶν.
 Περὶ τῆς ἀφηγήσεως τοῦ Ἰνδῶν βασιλέως.
 Ὡς τοῦ Ἀλεξάνδρου βουλομένου διαβῆναι τὸν Γάγγην ποταμὸν, καὶ στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Γανδαρίδας ὀνομαζομένους, οἱ Μακεδόνες οὐχ ὑπήκουσαν.
 Ὡς ὄρῳα θέμενος τῆς στρατείας ὁ βασιλεὺς, ἐπῆλθε τὰ λοιπὰ τῶν Ἰνδῶν, καὶ τοξευθεὶς ἐκινδύνευσεν.
 Ὡς διὰ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ κατέπλευσεν ἐπὶ τὸν κατὰ μεσημβρίαν Ὠκεανόν.
 Περὶ τῆς γενομένης μονομαχίας ἐκ προκλήσεως.
 Περὶ τῶν καταπολεμηθέντων Ἰνδῶν ἕξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τοῦ ποταμοῦ, μέχρι τοῦ Ὠκεανοῦ.
 Περὶ τῶν παραδύσεων καὶ νομίμων παρὰ τοῖς ἐγχωριοῖς, καὶ τῶν θηριώδη βίον ἐχόντων.
 Ὡς οἱ τὸν Ὠκεανὸν πλεύσαντες συνέμιξαν Ἀλεξάνδρῳ παρὰ θάλατταν ἐστρατοπεδευκότε, καὶ τὰ κατὰ τὸν πλοῦν ἀπήγγειλαν.
 Ὡς πάλιν ἐκπλεύσαντες πολλὴν τῆς παραθαλαττίας χώρας παρέπλευσαν.
 Ὡς τῶν Περσῶν τρισμυρίους νεανίσκους ἐπιλέξας, καὶ παιδεύσας τὰ πολεμικὰ τῶν ἔργων, ἀντίταγμα κατεσκεύασε τῇ Μακεδονικῇ φάλαγγι.
 Ὡς Ἄρταλος διὰ τὴν τροφὴν καὶ τὰς ὑπερβολὰς τῶν διαπανημάτων διαβληθεὶς, ἔφυγεν ἐκ Βαβυλῶνος, καὶ τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων ἱκέτης ἐγένετο.
 Ὡς διαδράς ἐκ τῆς Ἀγτικῆς ἀνηρέθη, καὶ τῶν χρημάτων ἑπτακόσια μὲν τάλαντα παρέθετο τοῖς Ἀθηναίοις, τετρακισχίλια δὲ καὶ μισθοφόρους ὄκτι-

κισχιλίους περὶ Ταίναρον τῆς Λακωνικῆς ἀπέλιπεν.

Ὡς Ἀλέξανδρος τοὺς γεγηρακότας τῶν Μακεδόνων χρεολυτήσας, καὶ καταναλώσας μύρια τάλαντα, ἀπέλυσεν εἰς τὰς πατρίδας.

Ὡς στασιαζόντων τῶν Μακεδόνων ἐκόλασε τοὺς αἰτίους.

Ὡς Πευκίστης ἤγαγε πρὸς Ἀλέξανδρον ἐκ τῶν Περσῶν ἐπιλέξας τοξότας καὶ σφενδονήτας μυρίους.

Ὡς τὰς τάξεις ὁ βασιλεὺς ἐποίησεν, ἀναμίξας τοῖς Μακεδόσι τοὺς Πέρσας.

Ὡς τοῖς ἐπιγόνοις παισὶ, μυρίοις οὖσι, τὰς δαπάνας καὶ παιδείας μισθοὺς ἅπασιν ἐχορήγει.

Ὡς Λεωσθένης ἤρξατο κινεῖν τὸν πρὸς Μακεδαιμονίους πόλεμον.

Ὡς Ἀλέξανδρος ἐπὶ Κοσσαίους ἐστράτευσεν.

Ὡς πορευομένου τοῦ βασιλέως εἰς Βαβυλῶνα, προεἶπον οἱ Χαλδαῖοι τῷ Ἀλεξάνδρῳ τελευτήσειν αὐτὸν, εἰάν εἰς τὴν Βαβυλῶνα εἰσέλθῃ.

Ὡς ὁ βασιλεὺς ἐν ἀρχῇ μὲν κατεπλήγη, καὶ παρήλλαξε τὴν Βαβυλῶνα· ὕστερον δὲ ὑπὸ τῶν Ἑλληνικῶν φιλοσόφων πεισθεὶς, κατήντησεν εἰς τὴν πόλιν.

Περὶ τοῦ πλήθους τῶν παραγενομένων πρεσβειῶν.

Περὶ τῆς Ἡφαιστιῶνος ταφῆς, καὶ τοῦ πλήθους τῶν εἰς αὐτὴν δατανηθέντων χρημάτων.

Περὶ τῶν σημείων τῶν γεγενημένων Ἀλεξάνδρῳ, καὶ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ

ΤΟΥ ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ

ΒΙΒΛΟΣ ΕΠΤΑΚΑΙΔΕΚΑΤΗ.

Aevum Alexandri Magni. Prooemio annuntiat historicus, hinc historiam Alexandri M. operis fundamentum et novae periodi normam esse futuram, ita ut rebus gestis Alexandri aliorum populorum esse res memorabiles sit annexurus. Ipsa periodus XII annos complectitur

Ἡ ΜΕΝ πρό ταύτης βίβλος, οὔσα τῆς ὅλης συντάξεως ἑκκαιδεκάτη, τὴν ἀρχὴν ἔσχεν ἀπὸ τῆς Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου βασιλείας· περιελήφθησαν δ' ἐν αὐτῇ πράξεις, αἱ μὲν τοῦ Φιλίππου πᾶσαι μέχρι τῆς τελευτῆς, αἱ δὲ τῶν ἄλλων βασιλείων τε καὶ ἔθνῶν καὶ πόλιων, ὅσαι γέγονασι κατὰ τοὺς τῆς βασιλείας ταύτης χρόνους, ὄντας ἐτῶν εἴκοσι καὶ τεσσαράων. ἐν ταύτῃ δὲ τὰς συνεχεῖς πράξεις ἀναγράφοντες, ἀρξόμεθα μὲν ἀπὸ τῆς Ἀλεξάνδρου βασιλείας· περιλαμβάνοντες δὲ τὰ τούτῃ τῷ βασιλεῖ πραχθέντα μέχρι τῆς τελευτῆς, συνανεγράφομεν καὶ τὰ ἅμα τούτοις συν-

τελευθέντα ἐν τοῖς γινομένοις μέρεσι τῆς οἰκουμένης. οὕτω γὰρ μάλιστα ὑπολαμβάνομεν τὰς τε πράξεις εὐνημονεῖ τους ἔσεσθαι, κεφαλαιωδῶς τεθείσας, καὶ συνεχῆς ἔχουσας ταῖς ἀρχαῖς τὸ τέλος. ἐν ὀλίγῳ δὲ χρόνῳ μεγάλας πράξεις οὗτος ὁ βασιλεὺς κατεργάσατο, καὶ διὰ τὴν ἰδίαν σύνεσιν τε καὶ ἀνδρείαν ὑπερεβάλετο τῷ μεγέθει τῶν ἔργων πάντας τοὺς ἐξ αἰῶνος τῇ μνήμῃ παραδεδομένους βασιλεῖς. ἐν ἔτει γὰρ δώδεκι καταστρεφόμενος τῆς μὲν Εὐρώπης οὐκ ὀλίγα, τὴν δὲ Ἀσίαν σχεδὸν ἅπασαν, εἰκότως περιβύτητον ἔσχε τὴν δόξαν, καὶ τοῖς παλαιοῖς ἥρωσι καὶ ἡμιθεοῖς ἰσάζουσαν. ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἀναγκαῖον ἡμῖν ἐν τῷ προομίῳ υπολαμβάνειν τι τῶν κατωρθωμένων τούτῳ τῷ βασιλεῖ. αὐταὶ γὰρ αἱ κατὰ μέρος πράξεις ἱκανῶς μνηύσουσι τὸ μέγεθος τῆς δόξης αὐτοῦ. Ἀλέξανδρος οὖν γεγωνὶς κατὰ πατέρα μὲν ἀφ' Ἰρακλέους, κατὰ δὲ μητέρα, τῶν Αἰακιδῶν, οἰκίαν ἔσχε τὴν φύσιν καὶ τὴν ἀρετὴν τῆς τῶν προγόνων εὐδοξίας. ἡμεῖς δὲ τοὺς ἀρμότιον τῇ γραφῇ χρόνους παραθέντες, ἐπὶ τὰς οἰκίας τῆς ὑποκειμένης ἱστορίας πράξεις τρεψόμεθα.

Olymp. CXI, 2. Alexander, ultus caedem patris, et procurator eius funere, regni negotia suscipit. Humanus in obvium quemque, civium et externorum, praesertim Graecorum, amorem consequitur. Vnum Attalum, regno insidiantem, Hecataei opera usus, comprehendere et tollere iubet.

2. Ἐπ' ἀρχοῦτος γὰρ Ἀθηνησιν Εὐαινέτου, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Λεύκιον Φούριον καὶ Γάϊον Μαίριον. ἐπὶ δὲ τούτων, Ἀλέξανδρος διαδέξιμος τὴν βασιλείαν, πρῶτον μὲν τοὺς φονεῖς τοῦ πατρὸς τῆς ἀρμοζούσης τιμωρίας ἤξιωσε· μετὰ δὲ

ταῦτα τῆς ταφῆς τοῦ γονέως τὴν ἐνδεχομένην ἐπιμελειαν ποιησάμενος, κατέστησε τὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν πολὺ κάλλιον ἢ πάντες προσεδόκησαν. νέος γὰρ ὢν παντελῶς, καὶ διὰ τὴν ἡλικίαν ὑπὸ τιῶν καταφρονοῦμενος, πρῶτον μὲν τὰ πλήθη οἰκείοις λόγοις παρεστήσατο πρὸς εὐνοίαν. ἔφη γὰρ ὄνομα μόνον διηλλάχθαι βασιλείως, τὰς δὲ πράξεις χειρισθήσεσθαι μηδὲν καταδεέστερον τῆς ἐπὶ τοῦ πατρὸς γενομένης οἰκονομίας. ἔπειτα ταῖς πρεσβείαις χρηματίσας φιλανθρώπως, παρεκάλεσε τοὺς Ἕλληνας τηρεῖν τὴν πρὸς αὐτὸν πατροπαράδοτον εὐνοίαν. τῶν δὲ στρατιωτῶν πυκνῶς τοιησάμενος ἐξοπλισίας, μελέτας τε καὶ γυμνασίας πολεμικῆς, εὐπειθῆ κατεσκεύασε τὴν δύναμιν. ἔχων δὲ τῆς βασιλείας ἔφεδρον Ἄιταλον τὸν ἀδελφὸν Κλεοπάτρου τῆς ἐπιγυμηθείσης ὑπὸ Φιλίππου, τοῦτον ἔκριεν ἐκ τοῦ ζῆν μεταστῆσαι. καὶ γὰρ εὐτύχανε παιδίον ἐκ τῆς Κλεοπάτρου γεγονὸς τῷ Φιλίππῳ, τῆς τελευταίας τοῦ βασιλέως ὀλίγαις πρότερον ἡμέραις. ὁ δ' Ἄιταλος προαπεσταλμένος ἦν εἰς τὴν Ἀσίαν στρατηγὸς τῶν δυνάμεων μετὰ Παρμενίωνος. εὐεργετικὸς δὲ ὢν, καὶ ταῖς ὁμιλίαις ἐκθεραπεύων τοὺς στρατιώτας, μεγάλης εὐτύχανε ἀποδοχῆς ἐν τῷ στρατοπέδῳ. εὐλόγως οὖν τοῦτον εὐλαβεῖτο, μήποτε τῆς ἀρχῆς ἀντιποιήσῃται, συνεργοὺς λαβῶν τῶν Ἑλλήνων τοὺς ἐναντιουμένους αὐτῷ. διόπερ τῶν φίλων προχειρισάμενος Ἐκαταῖον, ἐξάπεστειλεν εἰς τὴν Ἀσίαν μετὰ τῶν ἰκανῶν στρατιωτῶν, δοὺς ἐντολὰς μάλιστα μὲν ἀγαγεῖν ζῶντα τὸν Ἄιταλον, εἰάν δὲ τοῦτο μὴ δύνῃται κατεργάσασθαι, δολο-

φοιῆσαι τὸν ἄνδρα τὴν ταχίστην. οὗτος μὲν οἶν διαβὰς εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ συμμίζας τοῖς περὶ τὸν Παρμενίωνα καὶ Ἄτταλον, ἐπετήρει τὸν καιρὸν τῆς προχειρισμένης πρὸς τὴν Ἑλλάδα.

Athenienses tamen cum Attalo consilia conferunt de vindicanda libertate: ceteri etiam Graeci aliaeque gentes defectionem moliantur. Sed Alexandri prudentia in rebus difficillimis eminet.

3. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, πνθόμενος πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων μετεώρους εἶναι πρὸς καινοτομίαν, εἰς πολλὴν ἀγωνίαν ἐπέπιπεν. Ἀθηναῖοι μὲν γὰρ, Δημοσθένους δημαγωγούντος κατὰ τῶν Μακεδόνων, τὴν τε Φιλίππου τελευτὴν ἀσμένως ἤκουσαν, καὶ τῆς ἡγεμονίας τῶν Ἑλλήνων οὐκ ἐξεχώρουν τοῖς Μακεδόσι. διαπρεσβευσάμενοι δὲ πρὸς Ἄτταλον, ἐν ἀπορήτοις συνειδέθητο κοινοπραγίαν, καὶ πολλὰς τῶν πόλεων προετρέποντο τῆς ἐλευθερίας ἀντέχεσθαι. Αἰτωλοὶ δὲ κατὰγειν τοὺς ἐξ Ἀκαρνανίας φρυγῆδας ἐψηφίσαντο, διὰ Φιλίππου πείραν εἰληφείας τῆς φυγῆς. Ἀμβρουκιῶται δὲ, πεισθέντες Ἀριστάρχῳ, τὴν μὲν ὑπὸ Φιλίππου κατασταθεῖσαν φρουρίαν ἐξέβαλον, τὴν δὲ πόλιν ἐποίησαν δημοκρατεῖσθαι. ὁμοίως δὲ τούτοις Θηβαῖοι τὴν μὲν ἐν τῇ Καδμείᾳ φρουρὰν ἐκβαλεῖν ἐψηφίσαντο, τῷ δὲ Ἀλεξάνδρῳ μὴ συγχωρεῖν τὴν τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίαν. Ἀρχάδες δὲ οὗτ' Ἐπιπέπῳ συνεχώρησαν τὴν ἡγεμονίαν μόνοι τῶν Ἑλλήνων, οὗτ' Ἀλεξάνδρῳ προσέσχον. τῶν δ' ἄλλων Πελοποννησίων Ἀργεῖοι μὲν καὶ Ἠλεῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ τινες ἕτεροι πρὸς τὴν αὐτονομίαν ὤρμησαν. τῶν δὲ ὑπεροικούτων τὴν Μακεδονίαν ἔθνῶν οὐκ ὀλίγα πρὸς ἀπόστασιν ὤρμη, καὶ πολλὴ ταραχὴ

κατεῖχε τοὺς τῆδε κατοικοῦντας βαρβάρους. ἀλλ' ὁμως τηλικούτων πραγμάτων καὶ τοσοῦτων φόβων κατεχόντων τὴν βασιλείαν, Ἀλέξανδρος, νέος ὢν παντελῶς, ἅπαντα τὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν δυσχερῆ παραδόξως καὶ συντόμως κατεστήσατο. οὓς μὲν γὰρ πειθοῦ διὰ τῆς ὀμιλίας προσηγάγετο, οὓς δὲ φόβῳ διορθώσατο· τινὰς δὲ βία χειρωσάμενος, ὑπηκόους ἐποίησατο.

Thessalos et Amphictyonum senatum comitate, Athenienses vi et terrore, quamvis adversante Demosthene, Persarum pecuniis conducto, permovit, ut ipsum Graeciae imperstorem crearent, et bellum contra Persas decernerent.

4. Πρώτους δὲ Θετταλοὺς ὑπομνήσας τῆς ἀρχαίας ἀφ' Ἡρακλείους συγγενείας, καὶ λόγοις φιλανθρώποις, ἔτι δὲ μεγάλας ἐπαγγελίας μετεωρίσας, ἔπεισε τὴν πατροπαράδοτον ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος αὐτῷ συγχωρῆσαι, κοινῶ τῆς Θετταλίας δόγματι. μετὰ δὲ τοὺτους, τοὺς συνορίζοντας τῶν ἔθνῶν εἰς τὴν ὁμοίαν εὐνοίαν προσαγαγόμενος, παρῆλθεν εἰς Πύλας, καὶ τὸ τῶν Ἀμφικτυόνων συνέδριον συναγαγὼν, ἔτεισε κοινῶ δόγματι δοθῆναι τὴν τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίαν. τοῖς δ' Ἀμβρακιώταις διαπροσβειόμενος, καὶ φιλανθρώπως ὀμιλήσας, ἔπεισεν αὐτοὺς βραχὺ προειληφέναι τὴν μέλλουσαν ὑπ' αὐτοῦ δίδοσθαι μετὰ τροθυμίας αὐτονομίαν. πρὸς δὲ τὴν κατὰ πλῆξιν τῶν ἀπειθούντων ἤγε τὴν δύναμιν τῶν Μακεδόνων κεκοσμημένην καταπληκτικῶς. ὀξείας δὲ ταῖς ὁδοιτορίαις χρησάμενος, ἤκεν εἰς τὴν Βοιωτίαν, καὶ πλησίον τῆς Καδμείας καταστρατοπεδεύσας, ἐπέστησε τὸν φόβον τῇ πόλει τῶν Θηβαίων. καθ' ὃν δὴ χρόνον Ἀθηναῖοι, τυθόμενοι τὴν εἰς

Βοιωτίαν πάροδον τοῦ βασιλέως, τῆς προὔπαρχούσης καταφρονήσεως ἀπέστησαν. ἡ γὰρ ὀξύτης τοῦ ιεανίσκου καὶ ἡ διὰ τῶν πράξεων ἐνέργεια τοὺς ἄλλοτριοφρονοῦντας μεγάλως ἐξέπληττε. διότι οἱ Ἀθηναῖοι τὰ μὲν ἀπὸ τῆς χώρας ἐψηφίσαντο κατακομίζειν, τοῖν δὲ τειχῶν τὴν ἐνδεχομένην ἐπιμέλειαν ποιῆσθαι. πρὸς δὲ τὸν Ἀλέξανδρον πρέσβεις ἐξαπέστειλαν, ἀξιοῦντες συγγνώμην ἔχειν, εἰ τὴν ἡγεμονίαν μὴ ταχέως συγχωροῦσιν. ἐν δὲ τοῖς πρέσβεσι καὶ Δημοσθένης ἐκπεμφθεὶς, οὗ συνῆλθε μετὰ τῶν ἄλλων πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, ἀλλ' ἐκ τοῦ Κιθαιρώνομος ἀνέκαμψεν εἰς τὰς Ἀθήνας· εἴτε διὰ τὰ πεπολιτευμένα κατὰ Μακεδόνων φοβηθεὶς, εἴτε βουλόμενος τῷ βασιλεῖ τῶν Περσῶν ἄμεμπτον αὐτὸν διαφυλάττειν. πολλὰ γὰρ χρήματά φασιν αὐτὸν εἰληφέναι παρὰ Περσῶν, ἵνα πολιτευῆται κατὰ Μακεδόνων· περὶ ὧν καὶ τὸν Αἰσχίνην φασίν, ὄνειδίζοντα τῷ Δημοσθένει κατὰ τινα λόγον τὴν δωροδοκίαν, εἰπεῖν, „Νῦν μέντοι τὴν δαπάνην ἐπικέκλικεν αὐτοῦ τὸ βασιλικὸν χρυσίον. ἔσται δὲ οὐδὲ τοῦτο ἰκανόν. οὐδεὶς γὰρ πώποτε πλοῦτος τρόπου πονηροῦ περιεγένετο., ὃ δὲ Ἀλέξανδρος, τοῖς πρέσβεσι τῶν Ἀθηναίων φιλοφρόνους ἀποκρίσεις δοὺς, ἀπέλυσε τοῦ πολλοῦ φόβου τὸν δῆμον. τοῦ δ' Ἀλεξάνδρου παραγγείλαντος εἰς Κόρινθον ἀπαντᾶν τίς τε πρεσβείας καὶ τοὺς συνέδρους, ἐπειδὴ συνῆλθον οἱ συνεδρεῦειν εἰωθότες, διαλεχθεὶς ὁ βασιλεὺς καὶ λόγοις ἐπιεικέσι χρησάμενος, ἔπεισε τοὺς Ἕλληνας ψηφίσασθαι στρατηγὸν αὐτοκράτορα τῆς Ἑλλάδος εἶναι τὸν Ἀλέξανδρον,

καὶ συστρατεύειν ἐπὶ τοὺς Πέρσας ὑπὲρ ὧν εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐξήμαρτον. τυχὼν δὲ ταύτης τῆς τιμῆς ὁ βασιλεὺς ἐπανῆλθε μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς Μακεδοσίαν.

Attalo in Asia interempto exercitus in fidem rediit. Belli Persici historia incipit. Regum Persiae historia ab Ocho repetita. Exstincta regia stirpe Darius (Codomanus) rex creatus.

5. Ἡμεῖς δ' ἐπεὶ τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα διήλθομεν, μεταβιβάζομεν τὸν λόγον ἐπὶ τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν πράξεις. μετὰ γὰρ τὴν Φιλίππου τελευτήν, Ἄιταλος τὸ μὲν πρῶτον ἐπεχειρεῖ νεωτερίζειν, καὶ πρὸς Ἀθηναίους συντίθετο κοινοπραγίαν κατ' Ἀλέξανδρον, ὕστερον δὲ μετανοήσας, τὴν μὲν ἀποδοθεῖσαν αὐτῷ παρὰ Δημοσθένους ἐπιστολὴν τηρήσας, ἀπέστειλε πρὸς Ἀλέξανδρον, καὶ λόγοις φιλανθρωποῖς ἐπειροῦτο τὰς καθ' ἑαυτοῦ διαβολὰς ἀποτρίβεσθαι. τοῦ δ' Ἐκαταίου κατὰ τὰς τοῦ βασιλέως ἐντολὰς δολοφονήσαντος τὸν Ἄιταλον, ἣ μὲν κατὰ τὴν Ἀσίαν τῶν Μακεδόνων δυνάμεις ἐπαύσατο τοῦ μετεωρίζεσθαι πρὸς ἀπόστασιν, τοῦ μὲν Ἀιτάλου πεφρονευμένου, τοῦ δὲ Παρμενίωνος οἰκειότατα διακειμένου πρὸς Ἀλέξανδρον. περὶ δὲ τῆς τῶν Περσῶν βισιλείας μέλλοντας ἡμᾶς ἀναγράφειν ἀναγκαῖόν ἐστι βραχὺ τοῖς χρόνοις προαναλαβεῖν τὴν ἱστορίαν. Φιλίππου γὰρ ἔτι βασιλεύοντος, ἦρχε τῶν Περσῶν Ὀχος, καὶ προσεφέρετο τοῖς ὑποτεταγμένοις ὡμῶς καὶ βιαίως. μισουμένου δ' αὐτοῦ διὰ τὴν χαλεπότητα τῶν τρόπων, Βαγῶας ὁ χιλιάρχος, εὐνοῦχος μὲν ὧν τὴν ἕξιν, πονηρὸς δὲ καὶ πολεμικὸς τὴν φύσιν, ἀνεῖλε φαρμάκῳ τὸν Ὀχον διὰ τινος ἰατροῦ, τὸν δὲ νεώτατον τῶν υἱῶν τοῦ βασιλέως Ἀρσὴν εἰσήγαγεν

εἰς τὴν βασιλείαν. ἀνεῖλε δὲ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ βασιλέως, ὄντας νέους παντελοῖς, ὅπως μονωθεῖς ὁ νεανίσκος μᾶλλον ὑπήκοος αὐτῷ γένηται. τοῦ δὲ μειρακίου ταῖς γενομέναις παρανομίαις προσκόπτοντος, καὶ φανεροῦ καθιστώτος ὅτι τιμωρήσεται τὸν αὐθέντην τῶν ἀνομημάτων, φθάσας αὐτοῦ τὰς ἐπιβουλὰς ὁ Βαγῶας, ἀνεῖλε τὸν Ἀρσὴν μετὰ τῶν τέκνων, τρίτον ἔτος ἤδη βασιλεύοντα. ἐρήμου δ' ὄντος τοῦ βασιλέως οἴκου, καὶ μηδενὸς ὄντος τοῦ κατὰ γένος διαδεξομένου τὴν ἀρχὴν, προχειρισάμενος ἓνα τῶν φίλων Δαρεῖον ὄνομα, τοῦτο συγκατεσκεύασε τὴν βασιλείαν. οὗτος δ' ἦν υἱὸς μὲν Ἀρσάνου τοῦ Ὀστιάου, ὃς ἦν ἀδελφὸς Ἀρταξέρξου τοῦ Περσῶν βασιλεύσαντος. ἴδιον δὲ τι συνέβη περὶ τὸν Βαγῶαν γενέσθαι, καὶ μνήμης ἄξιον. χρώμενος γὰρ τῇ συνήθει μαιφονίᾳ, τὸν Δαρεῖον ἐπεβάλετο διὰ φαρμακείας ἀνελεῖν. μηνυθείσης δὲ τῆς ἐπιβουλῆς, ὁ βασιλεὺς ὡς ἐπὶ τινι φιλανθρωπίᾳ προσκαλεσάμενος τὸν Βαγῶαν, καὶ δοὺς τὸ ποτήριον, ἠνάγκασε πιεῖν τὸ φάρμακον.

Clarus erat Darius virtutis specimine, in bello contra Cadusios edito.

6. Ἠξιώθη δὲ τῆς βασιλείας Δαρεῖος, δοκῶν πολὺ προέχειν ἀνδρεία Περσῶν. Ἀρταξέρξου γὰρ ποτε τοῦ βασιλέως πολεμοῦντος πρὸς Καδουσίους, καὶ τινος τῶν Καδουσίων ἐπ' ἀλκῇ καὶ ἀνδρείᾳ διαβεβοημένου, καὶ προκαλεσαμένου τὸν βουλόμενον Περσῶν μονομαχῆσαι, ἄλλος μὲν οὐδεὶς ἐτόλμησεν ὑπακοῦσαι, μόνος δὲ Δαρεῖος, ὑποστάς τὸν κίνδυ-

ρον, τὸν προκαλεσάμενον ἀπέκτεινε· καὶ ὑπὸ μὲν τοῦ βασιλέως μεγάλαις ἐτιμήθη δωρεαῖς, παρὰ δὲ τοῖς Πέρσαις τὸ πρωτεῖον τῆς ἀνδρείας ἀπηνέγκατο. διὰ ταύτην δὴ τὴν ἀνδραγαθίαν ἄξιος τῆς βασιλείας νομισθεὶς, παρέλαβε τὴν ἀρχὴν, περὶ τούτους τοὺς χρόνους, ἐν οἷς, Φιλίππου τελευτήσαντος, διεδέξατο τὴν βασιλείαν Ἀλέξανδρος. τοιοῦτον δ' ἄνδρα τῆς τύχης παραδόσης ἀντίπαλον τῇ κατ' Ἀλέξανδρον ἀρετῇ, συνέβη πολλοὺς καὶ μεγάλους ἀγῶνας συστήναι περὶ τοῦ πρωτείου. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων αἱ κατὰ μέρος πράξεις ἕκαστα δηλώσουσιν. ἡμεῖς δ' ἐπὶ τὸ συνεχές τῆς ἱστορίας τριψόμεθα.

Darius, iam olim a Philippo ad bellum provocatus, expedit copias in Alexandrum, quem primo contemserat. Ante omnia Memnonem mittit cum agmine ad occupandam Cyzicum. Iter supra montem Idam, cuius natura et memorabilia obiter describuntur. Urbs servata, sed ager vastatus. Parmenio Grynium vi capit, Callas in Troade contra Persas pugnat.

7. Δαρεῖος γὰρ παραλαβὼν τὴν βασιλείαν, πρὸ μὲν τῆς Φιλίππου τελευτῆς ἐφιλοτιμεῖτο τὸν μέλλοντι πόλεμον εἰς τὴν Μακεδονίαν ἀποστρέψαι· ἐκείνου δὲ τελευτήσαντος, ἀπελύθη τῆς ἀγωνίας, καταφρονήσας τῆς Ἀλεξάνδρου νεότητος. ἐπεὶ δ' ἡ τῶν πράξεων ἐνέργεια καὶ ὀξύτης ἐποίησε μὲν τὴν τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίαν πᾶσαν ἀναλαβεῖν, καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ νεανίσκου γενέσθαι περιβόητον, τότε δὴ ρουθετηθεὶς τοῖς ἔργοις ὁ Δαρεῖος ἐπιμέλειαν μεγάλην ἐποιεῖτο τῶν δυνάμεων, τριήρεις τε πολλὰς κατασκευαζόμενος, καὶ πολλὰς δυνάμεις ἀξιολόγους συνιστάμενος, ἡγεμόνας τε τοὺς ἀρίστους προκρίνων, ἐν οἷς ὑπῆρχε καὶ Μέμνων ὁ Ῥόδιος, διαφέρων ἀνδρείᾳ

καὶ συνέσει στρατηγικῇ. τοῦτω δὲ δοῦς ὁ βασιλεὺς
 μισθοφόρους πεντακισχιλίους, προσέταξε παρελθεῖν
 ἐπὶ πόλιν Κυζικόν, καὶ πειρᾶσθαι ταύτην χειρώσα-
 σθαι. οὗτος μὲν οὖν μετὰ τοσοῦτων στρατιωτῶν
 προῆγε διὰ τῆς Ἰδης. τὸ δ' ὄρος τοῦτο μυθολογοῦσι
 τινες τυχεῖν ταύτης τῆς προσηγορίας ἀπὸ τῆς Με-
 λισσέως Ἰδης. μέγιστον δὲ ὑπάρχον τῶν κατὰ τὸν
 Ἰλλήσποντον, ἔχει κατὰ τὸ μέσον ἄντρον θεοπρεπές,
 ἐν ᾧ φασὶ κριθῆναι τὰς θεὰς ὑπ' Ἀλεξιάδρου. γειέ-
 σθαι δ' ἐν τοῦτω λέγεται καὶ τοὺς Ἰδαίους Δακτύ-
 λους, οἷς σίδηρον ἐργάσασθαι πρώτους, μαθόντας
 τὴν ἐργασίαν παρὰ τῆς τῶν θεῶν μητρός. ἴδιον δὲ
 τι καὶ παράδοξον συμβαίνει γίνεσθαι περὶ τοῦτο τὸ
 ὄρος. κατὰ γὰρ τὴν τοῦ κυνὸς ἐπιτολὴν ἐπ' ἄκρας
 τῆς κορυφῆς, διὰ τὴν νημελίαν τοῦ περιέχοντος ἀέ-
 ρος, ὑπερπειτῇ γίνεσθαι τὴν ἄκραν τῆς τῶν ἀνέμων
 πνοῆς. ὁρᾶσθαι δὲ τὸν ἥλιον ἔτι τῆς νυκτός οὔσης
 ἀνατέλλοντα τὰς ἀκτῖνας, οὐκ ἐν κυκλοτερεῖ σχήματι
 τετραμμένον, ἀλλὰ τὴν φλόγα κατὰ πολλοὺς τόπους
 ἔχοντα διεσπαρμένην, ὥστε δοκεῖν πυρὰ πλείω θιγ-
 γάειν τοῦ τῆς γῆς ὁρίζοντος. μετ' ὀλίγον δὲ συνά-
 γεται ταῦτα πρὸς ἓν μέγεθος, ἕως ἂν γένηται τρί-
 πλεθρον διάστημα· καὶ τότε, ἤδη τῆς ἡμέρας ἐπιλα-
 βούσης, τὸ φαινόμενον τοῦ ἡλίου μέγεθος πληρω-
 θέν τὴν τῆς ἡμέρας διάθεσιν κατασκευάζει. ὁ δ'
 οὖν Μιέμων διελθὼν τὴν ὄρεινὴν ἄφω τῇ πόλει
 τῶν Κυζικηνῶν προσέπεσε, καὶ παρ' ὀλίγον αὐτῆς
 ἐκυρίευσεν. ἀποπεσὼν δὲ τῆς ἐπιβολῆς, τὴν χώραν
 αὐτῶν ἐπόρθησε, καὶ πολλῶν λαφύρων ἐκυρίευσεν

ἄμα δὲ τούτοις πρατιομένοις, Παρμενίων Γρύμιον μὲν πόλιν ἐλὼν κατὰ κράτος, ἐξηνδραποδίστατο· Πιτιάνην δὲ πολιορκοῦντος αὐτοῦ, Μέμνων ἐπιφανεῖς, καὶ καταπληξάμενος τοὺς Μακεδόνας, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν. μετὰ δὲ ταῦτα Κάλλιας μὲν ἔχων Μακεδόνους καὶ μισθοφόρους στρατιώτας, ἐν τῇ Τρωάδι συνῆψε μάχην πρὸς τοὺς Πέρσας, ὄντας πολλαπλασίους, καὶ λειψθεὶς ἀπεχώρησεν εἰς τὸ Ῥοίτιον. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐν τούτοις ἦν.

Interea Alexander in Thracia, Poconia, Illyride gentes, quae defecerant, domat: tum Thebas obsidet, imperio eius adversantes.

8. Ἀλέξανδρος δὲ, τὰς κατὰ τὴν Ἑλλάδα ταρχαὺς καταπαύσας, ἐστράτευσεν ἐπὶ τὴν Θράκην, καὶ πολλὰ μὲν ἔθνη Θράκια ταρχαττόμενα καταπληξάμενος, ὑποταγῆναι κατηνάγκασεν. ἐπῆλθε δὲ καὶ τὴν Παιονίαν καὶ τὴν Ἰλλυρίδα, καὶ τὰς ὁμόρους ταύταις χώρας, καὶ πολλοὺς τῶν κατοικοῦντων Βαρβάρων ἀφεστηκότας χειρωσάμενος, ὑπηκόους πάντας τοὺς πλησιοχώρους Βαρβάρους ἐποίησατο. περὶ ταῦτα δ' ὄντος αὐτοῦ, παρῆσαν τινες ἀπαγγέλλοντες πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων νεωτερίζειν, καὶ πολλὰς τῆς Ἑλλάδος πόλεις πρὸς ἀπόστασιν ὠρμηκέναι, μάλιστα δὲ Θηβαίους. ἐπὶ δὲ τούτοις ὁ βασιλεὺς παροξυνθεὶς, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Μακεδονίαν, σπεύδων τὰς κατὰ τὴν Ἑλλάδα παῦσαι ταρχαχὰς. Θηβαίων δὲ τὴν ἐν τῇ Καδυμείᾳ φρουρὰν ἐκβάλλειν φιλοτιμουμένων, καὶ πολιορκοῦντων τὴν ἄκρην, ἤκεν ὁ βασιλεὺς ἄφνω πρὸς τὴν πόλιν, καὶ κατεστρατοπέδευσε πλεσίον τῶν Θηβῶν μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως. οἱ δὲ

Θηβαῖοι πρὸ μὲν τῆς τοῦ βασιλέως παρουσίας, τὴν Καδμείαν τάφροις βυθείαις καὶ σταυρώμασι πυκνοῖς περιέβαλον, ὥστε μήτε βοήθειαν αὐτοῖς δύνασθαι μήτ' ἀγορᾶν εἰσπέμψαι. πρὸς δὲ Ἀρχάδας καὶ Ἀργεῖους, ἔτι δὲ Ἠλείους πρεσβεύσαντες, ἤξιουν βοηθεῖν. ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς Ἀθηναίους περὶ συμμαχίας ἐπρέσβειον, καὶ παρὰ Δημοσθένους ὄτλων πλῆθος ἐν δωρεῇ λαβόντες, τοὺς ἀνόπλους καθώπλιζον. τῶν δ' ἐπὶ τὴν βοήθειαν παρακεκλημένων, οἱ μὲν ἐν Πελοποννήσῳ στρατιώτας ἐξέπεμψαν ἐπὶ τὸν Ἴσθμόν, καὶ διατρίβοντες ἐκαμαδόκουν, προσδοκίμου τοῦ βασιλέως ὄντος. Ἀθηναῖοι δ' ἐψηφίσαντο μὲν βοηθεῖν τοῖς Θηβαίοις, πεισθέντες ὑπὸ Δημοσθένους, οὐ μὲντοιγε τὴν δύναμιν ἐξέπεμψαν, καρδοκυῦντες τὴν ὄππῃν τοῦ πολέμου. ὁ δὲ τῆς ἐν τῇ Καδμείᾳ φρουρᾶς ἡγούμενος Φιλώτας, ὄρῳν τοὺς Θηβαίους μεγάλας παρασκευὰς ποιουμένους πρὸς τὴν πολιορκίαν, καὶ τὰ τείχη φιλοτιμότερον κατεσκεύασε, καὶ βελῶν παντοδαπῶν πλῆθος ἤτοιμάσατο.

Thebani obstinati oblatas a rege pacis condiciones respuunt et ultima experiuntur.

9. Ἐπεὶ δ' ὁ βασιλεὺς ἀνελπίστως ἐκ τῆς Θυρᾶκης ἤκε μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως, αἱ μὲν συμμαχίαι τοῖς Θηβαίοις δισταζομένην εἶχον τὴν παρουσίαν, ἡ δὲ τῶν πολεμίων δύναιμις ὁμολογουμένην καὶ φανεράν ἐποιεῖτο τὴν ὑπεροχὴν. τότε δὲ συνεδρεύσαντες οἱ ἡγεμόνες προεβουλευσαντο περὶ τοῦ πολέμου, καὶ πᾶσιν ἔδοξεν ὑπὲρ τῆς αὐτονομίας διαγωνίζεσθαι. τοῦ δὲ πλῆθους ἐπικυρώσαντος τὴν γνώμην, ἀπαν-

τες μετὰ πολλῆς προθυμίας εἶχον ἐτοιμῶς διακινδυνεύειν. ὁ δὲ βασιλεὺς τότε μὲν ἤσυχίαν ἤγε, διδοὺς μετανοίας χρόνον εἰς τὸ βουλευσασθαι, καὶ νομίζων μὴ τολμήσειν μίαν πόλιν πρὸς τηλικαύτην δύναμιν πικρατάξασθαι. εἶχε γὰρ ὁ Ἀλέξανδρος κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν πεζοὺς μὲν πλείους τῶν τρισμυρίων, ἵππεῖς δ' οὐκ ἐλάττους τῶν τρισχιλίων, πάντας δ' ἐνηθληκότας τοῖς πολεμικοῖς κινδύνοις, καὶ συνεστρατευμένους Φιλίππῳ, καὶ σχεδὸν ἐν πάσαις ταῖς μάχαις ἀητιήτους γεγοιότας. ὧν δὴ ταῖς ἀρεταῖς καὶ προθυμίαις πεπορθῶς Ἀλέξανδρος ἐπεβιάλετο καταλῦσαι τὴν τῶν Περσῶν ἡγεμονίαν. εἰ μὲν οὖν οἱ Θηβαῖοι τοῖς καιροῖς εἴξαντες διεπρεσβεύοντο πρὸς τοὺς Μακεδόνας ὑπὲρ εἰρήνης καὶ συνθέσεως, ἡδέως ἂν ὁ βασιλεὺς προσεδέξατο τὰς ἐντεύξεις, καὶ πάντα ἂν ἀξιούμενος συνεχώρησεν. (ἐπεθύμει γὰρ, τὰς κατὰ τὴν Ἑλλάδα ταραχὰς ἀποτριψάμενος, ἀπερίσπαστον ἔχειν τὸν πρὸς τοὺς Πέρσας πόλεμον) νῦν δὲ δόξας ὑπὸ τῶν Θηβαίων καταφρονεῖσθαι, διέγνω τὴν πόλιν ἄρδην ἀτελεῖν, καὶ τῷ φόβῳ τούτῳ τὰς ὁρμὰς τῶν ἀφίστασθαι τολμώντων ἀποτρέψαι. διόπερ τὴν δύναμιν ἐτοιμὴν κατασκευάσας πρὸς τὸν κίνδυνον ἐκήρυξε, τὸν βουλόμενον Θηβαίων ἀπιέναι πρὸς αὐτόν, καὶ μετέχειν τῆς κοινῆς τοῖς Ἕλλησιν εἰρήνης. οἱ δὲ Θηβαῖοι δικηφιλοτιμηθέντες ἀντεκήρυξαν ἀπὸ τινος ὑψηλοῦ πύργου, τὸν βουλόμενον μετὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως καὶ Θηβαίων ἐλευθεροῦν τοὺς Ἕλληνας, καὶ καταλῦειν τὸν τῆς Ἑλλάδος τύραννον, παρεῖναι πρὸς αὐτούς. ὅθεν Ἀλέξανδρος περιαλγῆς γενό-

μενος, εἰς ὑπερβιάλλουσαν ὄργην προῆλθε, καὶ πάση τιμωρίᾳ τοὺς Θηβαίους μετελθεῖν ἔκρινεν. οὕτως μὲν οὖν ἀποθηριωθεὶς τὴν ψυχὴν, μηχανάς τε πολιορκητικὰς συνεστήσατο, καὶ τᾶλλα πρὸς τὸν κίνδυνον παρεσκευάζετο.

Thebani exteruo auxilio destituti, prodigiisque multis territi.

10. Οἱ δ' Ἕλληνες, πυθόμενοι τὸ μέγεθος τῶν περὶ τοὺς Θηβαίους κινδύνων, ἐδυσφόρουν ἐπὶ ταῖς προσδοκωμέναις περὶ αὐτῶν συμφοραῖς· οὐ μὴν βοηθεῖν γ' ἐτόλμων τῇ πόλει, διὰ τὸ προπετιῶς καὶ ἀβούλως εἰς ὁμολογουμένην ἀπώλειαν ἑαυτὴν δεδωκέναι. οἱ δὲ Θηβαῖοι ταῖς μὲν εὐτολμίαις προθύμως ἀνεδέχαντο τοὺς κινδύνους, φήμαις δὲ τισι μάντεων καὶ θεῶν σημείοις ἠποροῦντο. πρῶτον μὲν γὰρ ἐν τῷ τῆς Δήμητρος ἱεροῦ λεπτὸν ἀράχνης ὑφασμά τι διαπεπειασμένον ὤφθη, τὸ μὲν μέγεθος ἔχον ἱματίου, κύκλῳ δὲ περιφαῖνον ἴσιν τῇ κατ' οὐρανὸν εἰοικυῖαν. περὶ οὗ τὸ μὲν ἐν Δελφοῖς χρηστήριον ἔδωκεν αὐτοῖς τόνδε τὸν χρησμόν·

Σημεῖον τόδε πᾶσι θεοὶ φαίνουσι βροτοῖσι,

Βοιωτοῖς δὲ μάλιστα, καὶ οἱ περυναϊεταῖοι.

τὸ δὲ πάτριον τῶν Θηβαίων μαντεῖον τοῦτον ἐξηγεγε τὸν χρησμόν·

Ἰστός ὑφαινόμενος ἄλλω κακόν, ἄλλῃ ἄμεινον.

τοῦτο μὲν οὖν τὸ σημεῖον ἐγένετο τρισὶ μησὶν ἄνω τέρω τῆς Ἀλεξάνδρου παρουσίας ἐπὶ τῆς Θήβας. ὑπ' αὐτὴν δὲ τὴν ἔφοδον τοῦ βασιλέως, οἱ κατὰ τὴν ἀγορὰν ἀνδριάντες ἐφάνησαν ἰδρωῖτα· ἀφιέντες καὶ μεγάλων μεστοὶ σταλαγμῶν. χωρὶς δὲ τούτων, ἤκόν

τινες τοῖς ἄρχουσιν ἀπαγγέλλοντες τὴν ἐν Ὀρχησιῶ
λίμνην μυκῆματι παραπλήσιον φωνὴν ἀφιέναι· τῇ δὲ
λίρῃ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος αἱματοειδῆ
φρίκην ἐπιτρέχειν. ἕτεροι δὲ ἦκον ἐκ Δελφῶν, μη-
νύοντες ὅτι ὁ ἀπὸ Φωκέων ναὸς, ὃν ἰδρῦσαντο Θη-
βαῖοι, ἡματωμένην ἔχων τὴν ὄροφὴν ὀρᾷται. οἱ δ'
ἐπὶ τὴν τῶν σημείων διάκρισιν ἀσχολούμενοι, σημαί-
νειν ἔφασαν τὸ μὲν ὕφασμα, θεῶν ἀπὸ τῆς πόλεως
χωρισμόν· τὸ δὲ τῆς ἱριδος χροῖμα, πραγμάτων ποι-
κίλων χειμῶνα· τὸν δὲ τῶν ἀνδριάντων ἰδρῶτα, ὑπερ-
βάλλουσαν κακοπάθειαν· τὸ δὲ ἐν πλείοσι τόποις
φαινόμενον αἷμα, φόνον πολὺν κατὰ τὴν πόλιν ἐσό-
μενον. συνεβούλευον οὖν, τῶν θεῶν φανερώς σημαί-
νόντων τὴν ἐσομένην τῇ πόλει συμφορὰν, μὴ συγκα-
ταβαίνειν εἰς τὸ διὰ μάχης κρίνειν τὸν πόλεμον, ἐτέ-
ραν δὲ διάλυσιν ζητεῖν διὰ λόγων ἀσφαλεστέραν. οὐ
μὴν οἱ Θηβαῖοι γε ταῖς ψυχαῖς ἐμαλακύνοντο, τοῦ-
ναντίον δὲ τοῖς θυμοῖς προαχθέντες, ἀνεμίμνησκον
ἀλλήλους τὴν ἐν Λεύκτροις εὐημερίαν, καὶ τῶν ἄλ-
λων παρατάξεων, ἐν αἷς θαυμασιῶς ταῖς ἰδίαις ἀν-
δραγαθίαις ἀνεπίστους νίκας περιεποιήσαντο. οἱ
μὲν οὖν Θηβαῖοι, τοῖς παραστήμασιν ἀνδρειότερον
μᾶλλον ἢ φρονιμώτερον χρησάμενοι, προέπεσον εἰς
πάνδημον τῆς πατρίδος ὄλεθρον.

Vrbs oppugnata et defensa acerrime.

11. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ἐν τρισὶ ταῖς πάσαις ἡμέ-
ραις ἐτοιμασάμενος τὰ πρὸς τὴν πολιορκίαν καὶ τὰς
δυνάμεις, διείλετο τὴν στρατείαν εἰς τρία μέρη, καὶ
τὸ μὲν τοῖς χαρακώμασι, τοῖς πρὸ τῆς πόλεως κατε-

σκευασμένοις, προσβάλλειν ἔταξε, τὸ δὲ τοῖς Θηβαίοις ἀντιτάττεσθαι, τὸ δὲ τρίτον ἐφεδρεῖν τῷ ποιῶντι μέρει τῆς δυνάμεως, καὶ διαδέχεσθαι τὴν μάχην. οἱ δὲ Θηβαῖοι τοὺς μὲν ἱππεῖς ἐντὸς τοῦ χαρακώματος ἔταξαν, τοὺς δ' ἐλευθερωθέντας οἰκέτας καὶ τοὺς φυγάδας καὶ τοὺς μετοίκους τοῖς πρὸς τὰ τεῖχη βιαζομένοις ἀντέταξαν· αὐτοὶ δὲ τοῖς μετὰ τοῦ βασιλείως Μακεδόσι πολλαπλασίοις οὔσι συνάπτειν μάχην πρὸ τῆς πόλεως ἤτοιμάζοντο. τέκνα δὲ καὶ γυναῖκες συνέτρεχον εἰς τὰ ἱερά, καὶ τοὺς θεοὺς ἰκέτενον σῶσαι τὴν πόλιν ἐκ τῶν κινδύνων. ὡς δ' ἤγγισαν οἱ Μακεδόνες καὶ τοῖς τεταγμένοις μέρεσιν ἕκαστοι προσέπεσον, αἱ μὲν σάλπιγγες ἐσήμαινον τὸ πολεμικόν, αἱ δὲ παρ' ἀμφοτέροις δυνάμεις ἕφ' ἓνα καιρὸν συνηλάλαξαν, καὶ τὰ κοῦφα τῶν βελῶν ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἔβαλον. ταχὺ δὲ τούτων ἐξανυλωθέντων, καὶ πάντων εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ ξίφους μάχην συμπεσόντων, μέγας ἄγων συνέστατο. οἱ μὲν γὰρ Μακεδόνες, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀνδρῶν καὶ τὸ βάρος τῆς φύλαγγος, δυσπόσιτατον εἶχον τὴν βίαν· οἱ δὲ Θηβαῖοι, ταῖς τῶν σωμάτων ῥώμαις ὑπερέχοντες, καὶ τοῖς ἐν τοῖς γυμνασίοις συνεχέσιν ἀθλήμασιν, ἔτι δὲ τῷ παραστήματι τῆς ψυχῆς πλεονεκτοῦντες, ἐνεκαρτέρουν τοῖς δεινοῖς. διὸ καὶ παρ' ἀμφοτέροις πολλοὶ μὲν κατετιτρώσκοντο, οὐκ ὀλίγοι δ' ἐπιπτον, ἐναντίας λαμβάνοντες πληγὰς. ὁμοῦ δ' ἦν κατὰ τὰς ἐν τοῖς ἀγῶσι συμπλοκάς μυχμὸς καὶ βοή καὶ παρακελευσμός, παρὰ μὲν τοῖς Μακεδόσι, μὴ καταισχύναι τὰς προγεγενημένας ἀνδραγαθίας· παρὰ δὲ τοῖς Θηβαίοις, μὴ

περιϋδεῖν τέκνα καὶ γονεῖς ὑπὲρ ἀνδραποδισμοῦ
κινδυνεύοντας, καὶ τὴν παιρίδα πανοίκιον ὑπὸ τοὺς
Μακεδόνων θυμούς ὑποπεσοῦσαν, μνησθῆναι δὲ
τῆς ἐν Λεύκτροις καὶ ἐν Μαντινείᾳ μάχης, καὶ τῶν
παρὶ πᾶσι περιβοήτων ἀνδραγαθημάτων. ἐπὶ πολ-
λὸν μὲν οὖν χρόνον ἰσόρροπος ἦν ἡ μάχη, διὰ τὴν
ὑπερβολὴν τῆς τῶν ἀγωνιζομένων ἀνδρείας.

Advocatis denique iis, quos in subsidiis collocaverat, Alexander
Thebas vi cepit.

12. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Ἀλέξανδρος ὄρωϊν τοὺς
μὲν Θηβαίους ἐτοιμῶς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιζο-
μένους, τοὺς δὲ Μακεδόνας κάμνοντας τῇ μάχῃ,
προσέταξε τοὺς ἐπὶ τῆς ἐφεδρείας τεταγμένους δια-
δέξασθαι τὸν ἀγῶνα. οἱ μὲν οὖν Μακεδόνες, ἄφνω
προσπεσόντες τοῖς Θηβαίοις κατακόποις, βαρεῖς
ἐπέκειντο τοῖς πολεμίσις, καὶ πολλοὺς ἀνήρουν· οὐ
μὴν οἱ Θηβαῖοι τῆς νίκης ἐξεχώρουν, τούναντίον δὲ
τῇ φιλοτιμίᾳ προαχθέντες πάντων τῶν δεινῶν κατε-
φρόνουν. ἐπὶ τοσοῦτο δὲ ταῖς ἀνδραγαθίαις προέ-
βησαν, ὥστε βροῶν ὅτι Μακεδόνες ὁμολογοῦσιν ἥτ-
τους εἶναι Θηβαίων· καὶ τῶν ἄλλων πάντων εἰωθό-
των ἐν ταῖς διαδοχαῖς τῶν πολεμίων δεδιέναι τοὺς
ἀκεραίους τῶν ἐφεδρευόντων, οὔτοι μόνοι τότε θρα-
σύτεροι πρὸς τοὺς κινδύνους ὑπῆρξαν, ὅθ' οἱ πολέ-
μιοι διαδοχὴν ἐξέπεμψαν τοῖς καταπονουμένοις ὑπὸ
τῆς κακοπαθείας. ἀνυπερβλήτου δὲ τῆς φιλοτιμίας
γινομένης, ὁ βασιλεὺς, κατανοήσας τινὰ πυλίδα
καταλελειμμένην ὑπὸ τῶν φυλάκων, ἐξαπέστειλε
Περδικκαν μετὰ στρατιωτῶν ἱκανῶν καταλαβεῖσθαι

ταύτην, καὶ παρεισπεσεῖν εἰς τὴν πόλιν. τούτου δὲ ταχὲ τὸ προσταχθὲν ποιήσαντος, οἱ μὲν Μακεδόνες διὰ τῆς πυλίδος παρεῖσεπον εἰς τὴν πόλιν, οἱ δὲ Θηβαῖοι, καταπεπονηκότες μὲν τὴν πρώτην ἀλάγγα τῶν Μακεδόνων, ἀντιταχθέντες δ' εὐρώστως τῇ δευτέρᾳ, εὐέλπιδες ἦσαν περὶ τῆς νίκης· ὡς δὲ κατενόησαν μέρος τῆς πόλεως κατειλημμένον, εὐθύς ἀνεχώρησαν ἐντὸς τῶν τειχῶν. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις, οἱ μὲν τῶν Θηβαίων ἵππεῖς ὁμοίως τοῖς πεζοῖς συνέτρεχον εἰς τὴν πόλιν, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν ἰδίων συμπατοῦντες διέφθειρον, αὐτοὶ δὲ τεταραγμένως εἰσέππειον εἰς τὴν πόλιν, ἐν δὲ ταῖς διεξόδοις καὶ τάφροις τοῖς οἰκείοις ὄπλοις περιπίπτοντες ἐτελεύτων. οἱ δὲ τὴν Καδμεῖαν φρουροῦντες, ἐκχυθέντες ἐκ τῆς ἀκροπόλεως, ἀπήντων τοῖς Θηβαίοις, καὶ τεταραγμένοις ἐπιπεσόντες, πολὺν ἐποίουν φόνον.

Victorum animus invictus, pulcherrime depingitur. Caedes atrocissima.

13. Τῆς δὲ πόλεως τοῦτον τὸν τρόπον καταλαμβανομένης, πολλὰ καὶ ποικίλαι περιστάσεις ἐντὸς τῶν τειχῶν ἐγίνοντο. οἱ μὲν γὰρ Μακεδόνες, διὰ τὴν ὑπερηφανίαν τοῦ κηρύγματος, πικρότερον ἢ πολεμικώτερον προσεφέροντο τοῖς Θηβαίοις, καὶ μετὰ πολλῆς ἀπειλῆς ἐπιφερόμενοι τοῖς ἡτυχηκόσιν, ἀφειδίς ἀνήρουν πάντας τοὺς περιτυγχάνοντας. οἱ δὲ Θηβαῖοι, τὸ φιλελεύθερον τῆς ψυχῆς διαφυλάττοντες, τοσοῦτον ἀπέχον τοῦ φιλοζωεῖν, ὥστ' ἐν ταῖς ἀπαντήσεσι συμπλέκεσθαι, καὶ τὰς παρὰ τῶν πολε-

μίωv ἐπισπᾶσθαι πληγὰς. ἐαλωκυίας γάρ τῆς πό-
 λεως, οὐδεὶς Θηβαίων ἐωράθη δεηθεὶς τῶν Μακε-
 δόνων φείσασθαι τοῦ ζῆν, οὐδὲ προσέπιπτον τοῖς
 τῶν κρατούντων γόνασιν ἀγεννῶς· ἀλλ' οὔτε τὸ τῆς
 ἀρετῆς πάθος ἠλεῖτο παρα τοῖς πολεμίοις, οὔτε τὸ
 τῆς ἡμέρας μῆκος ἤρκει πρὸς τὴν ὠμότητα τῆς τιμω-
 ρίας· πᾶσα δὲ ἡ πόλις ἐξεφορεῖτο, παίδων ὁμοῦ καὶ
 παρθένων ἐλκομένων, καὶ τὸ τῆς τεκούσης οἰκτρὸν
 ἐπιβωμένων ὄνομα. καθόλων δὲ τῶν οἰκῶν σὺν
 ὄλαις ταῖς συγγενείαις ἄρπαζομένων, πάνδημος
 ὑπῆρχε τῆς πόλεως ἀνδραποδισμός. τῶν δὲ ὑπολε-
 λειμμένων Θηβαίων οἱ μὲν κατατετριωμένοι τὰ σώ-
 ματα καὶ λειποψυχοῦντες συνεπλέκοντο τοῖς πολε-
 μίοις, συναποθνήσκοντες τῇ τῶν ἐχθρῶν ἀπωλείᾳ·
 οἱ δὲ κλάσματι δόρατος ἐρειδόμενοι, συνήντων τοῖς
 ἐπιφερομένοις, καὶ διαγωνιζόμενοι τὸν ὕστατον
 ἀγῶνα, προετίμων τὴν ἐλευθερίαν τῆς σωτηρίας.
 πολλοῦ δὲ φόβου γενομένου, καὶ τῆς πόλεως κατὰ
 πάντα τόπον νεκρῶν πληρουμένης, οὐκ ἦν ὅστις ἰδὼν
 οὐκ ἂν ἠλέησε τὰς τύχας τῶν ἀκληροῦντων. καὶ γὰρ
 τῶν Ἑλλήνων Θεσπιεῖς καὶ Πλαταιεῖς, ἔτι δ' Ὀρχο-
 μένιοι καὶ τινες ἄλλοι τῶν ἀλλοτριῶς διακειμένων
 πρὸς τοὺς Θηβαίους, συστρατευόμενοι τῷ βασιλεῖ,
 συνέπεσον εἰς τὴν πόλιν, καὶ τὴν ἰδίαν ἐχθραν ἐν
 τοῖς τῶν ἡτυχηκότων ἀκληρήμασιν ἐναπεδείκνυντο.
 διὸ καὶ πάθη πολλὰ καὶ δεινὰ κατὰ τὴν πόλιν ὄραν
 ἦν γινόμενα. Ἕλληνας γὰρ ὑφ' Ἑλλήνων ἀνηλεῶς
 ἀνηροῦντο, καὶ συγγενεῖς ὑπὸ τῶν κατὰ γένος
 προσηκόντων ἐφρονεῦοντο, μηδεμίαν ἐντροπὴν τῆς

δημοφώνου διαλέκτου παρεχομένης. τέλος δὲ τῆς
 ευκτὸς ἐπικαταλαβούσης, αἱ μὲν οἰκίαι διηρπάγησαν
 τέκνα δὲ καὶ γυναῖκες καὶ οἱ γεγηρακότες εἰς τὰ
 ἱερά καταπεφευγότες, μετὰ τῆς ἐσχάτης ὕβρεως
 ἀπήγοντο.

Caesorum captorumque numerus. E communi Graecorum consilio urbs funditus exesa, captivi autem in servitutem venditi sunt.

14. Τῶν δὲ Θηβαίων ἀνηρέθησαν μὲν ὑπὲρ
 τοὺς ἑξακισχιλίους, αἰχμάλωτα δὲ σώματα συνήχθη
 πλείω τῶν τρισμυρίων· χρημάτων δὲ ἄπληστον πλῆ-
 θος διεφορήθη. ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺς μὲν τελευτή-
 σαντας τῶν Μακεδόνων ἔθαψε, πλείους ὄντας τῶν
 πεντακοσίων. τοὺς δὲ συνέδρους τῶν Ἑλλήνων
 συναγαγὼν, ἐπέτρεψε τῷ κοινῷ συνεδρίῳ πῶς χρη-
 στέον τῇ πόλει τῶν Θηβαίων. προτεθείσης οὖν
 βουλῆς, τῶν ἀλλοτρίως διακειμένων τοῖς Θηβαίοις
 τινὲς ἐπεχείρουν συμβουλεύειν ἀπαραιτήτοις τιμω-
 ρίαις δεῖν περιβαλεῖν αὐτούς· ἀπεδείκνυοι δ' αὐτοὺς
 τὰ τῶν Βαρβάρων πεφρονηκότας κατὰ τῶν Ἑλλή-
 νων· καὶ γὰρ ἐπὶ Ξέρξου συμμαχοῦντας τοῖς Πέρ-
 σαις ἐστρατευκέναι κατὰ τῆς Ἑλλάδος, καὶ μόνους
 τῶν Ἑλλήνων ὡς εὐεργέτας τιμᾶσθαι παρὰ τοῖς
 βασιλεῦσι τῶν Περσῶν, καὶ πρὸ τῶν βασιλέων τοῖς
 πρεσβεύουσι τῶν Θηβαίων τίθισθαι θρόνους.
 πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τοιαῦτα διελθόντες, παρώξυναν
 τὰς τῶν συνέδρων ψυχὰς κατὰ τῶν Θηβαίων, καὶ
 πέρας ἐψηφίσαντο τὴν μὲν πόλιν κατασκάψαι, τοὺς
 δ' αἰχμάλωτους ἀποδύσθαι, τοὺς δὲ φυγάδας τῶν
 Θηβαίων ἀγωγίμους ὑπάρχειν ἐξ ἀπάσης τῆς Ἑλλά-

δος, καὶ μηδένα τῶν Ἑλλήνων ὑποδέχσθαι Θηβαῖον. ὁ δὲ βασιλεὺς, ἀκολούθως τῇ τοῦ συνεδρίου γνώμῃ, τὴν μὲν πόλιν κατασκάψας, πολλὴν ἐπέστησε φόβον τοῖς ἀφισταμένοις τῶν Ἑλλήνων· τοὺς δ' αἰχμαλώτους λαφυροπωλήσας, ἤθροισεν ἀργυρίου τάλαντα τετρακόσια καὶ τεσσαράκοντα.

His peractis Alexander ab Atheniensibus postulavit, ut x oratores, qui civitatem ab ipso abalienassent, dederent. Demadis prudentia rex reconciliatus.

15. Μετὰ δὲ ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας ἐξαπέστειλε τοὺς ἐξαιτήσοντας τῶν ἠητόρων δέκα τοὺς κατ' αὐτοῦ πεπολιτευμένους, ὧν ὑπῆρχον ἐπιφανέστατοι Δημοσθένης καὶ Λυκούργος. συναχθείσης οὖν ἐκκλησίας, καὶ τῶν πρεσβευτῶν εἰσαχθέντων εἰς τὸ πλῆθος, ὁ μὲν δῆμος, ἀκούσας τῶν λόγων, εἰς πολλὴν ἀγωνίαν καὶ ἀπορίαν ἐρέπεν. ἅμα μὲν γὰρ ἔσπευδε τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα τηρεῖν, ἅμα δέ, διὰ τὴν Θηβαίων ἀπώλειαν ἐκπεπληγμένος τὸ δεινόν, περίφοβος καθειστήκει, κουθετούμενος τοῖς τῶν πλησιοχώρων ἀτυχήμασι. πολλῶν δὲ λόγων γινομένων κατὰ τὴν ἐκκλησίαν, Φωκίων μὲν ὁ χρησιῶς, ἀντιπολιτευόμενος τοῖς περὶ τὸν Δημοσθένην, ἔφη δεῖν τοὺς ἐξαιτουμένους μιμήσασθαι τὰς Λεῶ κόρας καὶ τὴν Ἐρακλίδου, καὶ τὸν θάνατον ἐκουσίως ὑπομεῖναι, ἕνεκα τοῦ μηδὲν ἀνήκεστον παθεῖν τὴν πατρίδα· καὶ τὴν ἀνανδρίαν καὶ δειλίαν ὠνείδιζε τῶν μὴ βουλομένων ὑπὲρ τῆς πόλεως τελευτᾶν· ὁ δὲ δῆμος τοῦτον μὲν τοῖς θορύβοις ἐξέβαλε, προσάντως ἀκούων τοὺς λόγους. Δημοσθένους δὲ λόγον πεφροντισμένον διελθόντος, ὁ δῆμος εἰς συμπάθειαι τῶν

ἀνδρῶν προαχθεῖς, φανερός ἦν σώζειν βουλόμενος τοὺς ἄνδρας· ἐπὶ τελευτῆς δὲ Δημιάδης, πεπεισμένος ὑπὸ τῶν περὶ Δημοσθένην, ὡς φασί, πέντε ταλάντοις ἄργυρίου, συνεβούλευε μὲν σώζειν τοὺς κινδυνεύοντας, παρανέγνω δὲ ψήφισμα γεγραμμένον φιλοτέχνως. περιεῖχε γὰρ παραιτίησιν τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἐπαγγελίαν τοῦ κολάζειν κατὰ τοὺς νόμους, ἂν ὤσιν ἄξιοι τιμωρίας. ὁ μὲν οὖν δῆμος, ἄποδεξιόμενος τὴν ἐπίνοίαν τοῦ Δημιάδου, τό, τε ψήφισμιν ἐκύρωσε, καὶ τὸν Δημιάδην μεθ' ἑτέρων ἀπέστειλε πρεσβευτὴν πρὸς τὸν βασιλέα, δούς ἐντολήν καὶ περὶ τῶν Θηβαίων φυγίδων ἀξιῶσαι τὸν Ἀλέξανδρον, συγχωρῆσαι τῷ δῆμῳ τοὺς πεφευγότας Θηβαίους ὑποδέχασθαι. ὁ δὲ Δημιάδης πρεσβεύσας, καὶ τῇ τοῦ λόγου δεινότητι πάντα κατεργασάμενος, ἔπεισε τὸν Ἀλέξανδρον ἀπολῦσαι τοὺς ἄνδρας τῶν ἐγκλημιῶν, καὶ τὰλλα πάντα συγχωρῆσαι τοῖς Ἀθηναίοις.

Rex in Macedoniam redux, posthabitis nuptiis, de bello in Persas gerendo consilia capit. Sacra et convivia ob instantem profectiōnem celebrantur.

16. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν βασιλεὺς, ἐπανελθὼν μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς τὴν Μακεδοσίαν, συνήγαγε τοὺς ἡγεμόνας τῶν στρατιωτῶν καὶ τοὺς ἀξιολογητίτους τῶν φίλων, καὶ προσέθηκε βουλήν περὶ τῆς εἰς τὴν Ἀσίαν διαβίσεως, πότε χρὴ στρατεύειν, καὶ τίνι τρόπῳ χειριστέον τὸν πόλεμον. τῶν δὲ περὶ τὸν Ἀντίπατρον καὶ Παρμενίωνα συμβουλευόντων πρότερον παιδοποιήσασθαι, καὶ τότε τοῖς τηλικούτοις ἐγχειρεῖν ἔργοις, δραστικός ὢν καὶ πρὸς πᾶσαν προίξεως ἀναβολὴν ἀλλοτρίως διακείμενος, ἀντεῖπε τού-

τοῖς. αἰσχροὺν γὰρ ὑπάρχειν ἀπεφαίνεται τοῖς ὑπὸ
 τῆς Ἑλλάδος ἡγεμόνα καθεσταμένον τοῦ πολέμου,
 καὶ πατρικὰς ἀνικήτους δυνάμεις παρεληφότα,
 καθῆσθαι γάμους ἐπιτελοῦντα καὶ τέκνων γενέσεις
 ἀναμένοντα. διδάξας οὖν αὐτοὺς περὶ τοῦ συμφέ-
 ροτος, καὶ παρορμήσας διὰ τῶν λόγων πρὸς τοὺς
 ἀγῶνας, θυσίας μεγαλοπρεπεῖς τοῖς θεοῖς συνετέλεσεν
 ἐν Δίῳ τῆς Μακεδονίας, καὶ σκηνηκοῦς ἀγῶνας Διὶ
 καὶ Μοῦσαις, οὓς Ἀρχέλιος ὁ προβασιλεύσας πρῶτος
 κατέδειξε. τὴν δὲ πανήγυριν ἐφ' ἡμέρας ἑννέα συνε-
 τέλεσεν, ἐκάστη τῶν Μουσῶν ἐπώνυμον ἡμέραν
 ἀναδείξας. σκηνηὴν δὲ κατασκευασάμενος ἑκατοντά-
 κλιτον, τοὺς τε φίλους καὶ τοὺς ἡγεμόνας, ἔτι δὲ
 τοὺς ἀπὸ τῶν πόλεων πρέσβεις παρέλαβεν ἐπὶ τὴν
 εὐοχίαν. λαμπραῖς δὲ παρασκευαῖς χρῆσάμενος, καὶ
 πολλοὺς μὲν ἐστιάσας, πάσῃ δὲ τῇ δυνάμει διαδοὺς
 ἱερεῖα καὶ τᾶλλα τὰ πρὸς τὴν εὐοχίαν ἀνήκοντα,
 προσανέλαβε τὸ στρατόπεδον.

Olymp. CXI, 3. Alexander traiecit in Asiam, et in Troade ex-
 positas copias recenset. Militum numerus, ducumque nomina.
 Lacta omnia apud templum Minervae.

17. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθήνησι Κτησικλέους,
 Ῥωμαῖοι μὲν ὑπάτους κατέστησαν Γαῖον Σουλπίκιον
 καὶ Λεύκιον Παπίριον· Ἀλέξανδρος δὲ μετὰ τῆς
 δυνάμεως πορευθεὶς ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον διεβίβασε
 τὴν δύναμιν ἐκ τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν Ἀσίαν. αὐτὸς
 δὲ μακροαῖς ναυσὶν ἐξήκοντα καταπλεύσας πρὸς τὴν
 Τρωάδα χώραν, πρῶτος τῶν Μακεδόνων ἀπὸ τῆς
 νεῶς ἠκόνησε μὲν τὸ δόρυ, πῆξας δ' εἰς τὴν γῆν,
 καὶ αὐτὸς ἀπὸ τῆς νεῶς ἀφαλλόμενος, παρὰ τῶν

θεῶν ἀπεφαίνετο τὴν Ἀσίαν δέχεσθαι δορυκήτητον·
 καὶ τοὺς μὲν τῶν Ἡρώων Ἀχιλλέως τε καὶ
 Αἴαντος καὶ τῶν ἄλλων ἐταγίσμασι καὶ τοῖς ἄλλοις
 τοῖς πρὸς εὐδοξίαν ἤκειυσιν ἐτίμησεν· αὐτὸς δὲ τὸν
 ἐξετασμὸν τῆς ἀκολουθοῦσης δυνάμεως ἀκριβῶς
 ἐποίησατο. εὐρέθησαν δὲ πεζοὶ Μακεδόνες μὲν
 μύριοι καὶ δισχίλιοι, σύμμαχοι δὲ ἑπτακισχίλιοι,
 μισθοφόροι δὲ πεντακισχίλιοι· καὶ τούτων ἀπάντων
 Παρμενίων εἶχε τὴν ἡγεμονίαν. Ὀδρῦσαι δὲ καὶ
 Τριβαλλοὶ καὶ Ἰλλυριοὶ συνηκολούθουν πεντακισ-
 χίλιοι, τοξοτῶν δὲ καὶ τῶν Ἀγριάνων καλουμένων
 χίλιοι· ὥστε τοὺς ἄπαιτας εἶναι πεζοὺς τρισμυρίους.
 ἵππεῖς δ' ὑπῆρχον Μακεδόνες μὲν χίλιοι καὶ πεντα-
 κόσιοι, Φιλώτου τοῦ Παρμενίωνος ἡγουμένοι,
 Θειταλοὶ δὲ χίλιοι καὶ πεντακόσιοι, ὧν ἡγεῖτο
 Κάλλας ὁ Ἀρπάλου. τῶν δὲ ἄλλων Ἑλλήνων οἱ πάν-
 τες ἑξακόσιοι, ὧν ἡγεῖτο Ἐρίγιος. Θραῖκες δὲ πρό-
 δρομοὶ καὶ Παίονες ἑννακόσιοι, Κάσσανδρον ἔχον-
 τες ἡγεμόνα· ὥστε σύμπαιτας ὑπάρχειν ἵππεῖς τε-
 τρακισχιλίους καὶ πεντακοσίους. οἱ μὲν οὖν μετ'
 Ἀλεξάνδρου διαβάντες εἰς τὴν Ἀσίαν, τοσοῦτοι τὸ
 πλῆθος ἦσαν· οἱ δ' ἐπὶ τῆς Εὐρώπης ἀπολελειμμένοι
 στρατιῶται, ὧν Ἀντίπατρος εἶχε τὴν ἡγεμονίαν,
 πεζοὶ μὲν ὑπῆρχον μύριοι καὶ δισχίλιοι, ἵππεῖς δὲ
 μύριοι καὶ χίλιοι καὶ πεντακόσιοι. τοῦ δὲ βασιλέως
 ἀναζεύξαντος ἐκ τῆς Τρωάδος, καὶ καταστήσαντος
 πρὸς τὸ τέμενος τῆς Ἀθηναίας, ὁ μὲν θύτης Ἀλεξάν-
 δρος, καταιοήσας πρὸ τοῦ κειμένου εἰκόνα
 χαμῶν τοῦ Φρυγίας ποτὲ σατρατεύσαντος Ἀριο-

βαρζάνου, καὶ τινων οἰωνῶν αἰσίων ἄλλων ἐπιγενομένων, προσῆλθε τῷ βασιλεῖ, καὶ νικήσειν αὐτὸν ἵππομαχίᾳ μεγάλη διεβεβαιοῦτο, καὶ μάλιστα ἂν τύχη περὶ τὴν Φρυγίαν ἀγωνισάμενος. προσετίθει δὲ καὶ διότι ταῖς ἰδίαις χερσὶν ἀποκτενεῖ μαχόμενος ἐν παρατάξει στρατηγὸν ἐπιφανῆ τῶν πολεμίων. ταῦτα γὰρ αὐτῷ προσημαίνειν τοὺς θεοὺς, καὶ μάλιστα τὴν Ἀθηνᾶν, ἣ καὶ συνεργήσειν τοῖς εὐημερήμασιν.

Sacris Deae factis, sumtisque e templo armis, rex omnia rata habet. Persae, non audito Memnone, qui bellum in Macedoniam transferre suaserat, proclium in Phrygiam movent ad Granicum fluvium.

18. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος ἀποδεξάμενος τὴν τοῦ μάντεως πρόφῃσιν, τῇ μὲν Ἀθηνᾶ λαμπρὰν ἐπέτελεσε θυσίαν, καὶ τὸ μὲν ἴδιον ὄπλον ἀνέθηκε τῇ θεῷ, τῶν δ' ἐν τῷ νεῷ κειμένων ὄπλων τὸ κράτιστον ἀναλαβὼν, καὶ τούτῳ καθοπλισθεὶς, ἐχρήσατο κατὰ τὴν πρώτην μάχην, ἣν διὰ τῆς ἰδίας ἀνδραγαθίας κρίνας, περιβόητον ἔσχε τὴν νίκην. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον ἡμέραις ὀλίγαις ἐπράχθη. οἱ δὲ τῶν Περσῶν σατράπαι καὶ στρατηγοὶ τοῦ μὲν κωλύσαι τῶν Μακεδόνων τὴν διάβασιν ὑπέστησαν, ἀθροισθέντες δὲ ἐβουλευόντο πῶς χρῆ διαπολεμεῖν τοῖς περὶ Ἀλέξανδρον. Μιέμων μὲν οὖν ὁ Ῥόδιος, διαβεβοημένος ἐπὶ συνέσει στρατηγικῇ, συνεβούλευσε κατὰ στόμα μὲν μὴ διακινδυνεύειν, τὴν δὲ χώραν φθείρειν, καὶ τῇ σπάνει τῶν ἀναγκαίων εἶργειν τοὺς Μακεδόνας τῆς εἰς τοῦ προσθεν πορείας· διαβιβάζειν δὲ καὶ δυνάμεις εἰς τὴν Μακεδονίαν ναυτικὰς τε καὶ πεζι-

κας, καὶ τὸν ὅλον πόλεμον εἰς τὴν Εὐρώπην μεταναγεῖν. ὁ δ' ἀνὴρ οὗτος ἄριστα μὲν συνεβούλευεν, (ὡς ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων ἐγενήθη φανερόν) οὐ μὴν ἐπεισε τοὺς ἄλλους ἡγεμόνας, ὡς ἀνάξια συμβουλεύων τῆς Περσῶν μεγαλοψυχίας. διόπερ ἐπικρατούσης τῆς τοῦ διαγωνίζεσθαι γνώμης, οἱ τοὶ μὲν τὰς πανταχόθεν δυνάμεις μεταπεμφάμενοι, καὶ πολλαπλάσιοι γινόμενοι τῶν Μακεδόνων, προῆγον ἐπὶ Φρυγίας τῆς ἐφ' Ἑλλάσποντον· κατεστρατοπέδευσαν δὲ παρὰ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν, προβαλλόμενοι τὸ ῥεῖθρον τοῦ προειρημένου ποταμοῦ.

Alexander ex adverso ponit castra. Acies ab utraque parte instruitur. Pugna commissa ad Granicum.

19. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος, πυθόμενος τὴν συνδρομὴν τῶν βαρβαρικῶν δυνάμεων, προῆγε, καὶ σύντομον τὴν πορείαν ποιησάμενος, ἀντεστρατοπέδευσε τοῖς πολεμίοις, ὥστε ἀνὰ μέσον ῥεῖν τῶν παρεμβολῶν τὸν Γρανικόν. οἱ μὲν οὖν Βάρβαροι, τὴν ὑπώρειαν κειτηλημένοι, τὴν ἡσυχίαν ἤγον, κεκριότες τοῖς πολεμίοις ἐπιθέσθαι κατὰ τὴν διέβυσιν τοῦ ποταμοῦ· καὶ διεσπαρμένης τῆς τῶν Μακεδόνων φάλαγγος, ῥαδίως προτερήσειν ὑπελάμβανον ἐν τῇ μάχῃ. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τεθυρόγηκώς, ἅμ' ἡμέρα περιαιώσας τὴν δύναμιν, ἔφθασε τοὺς πολεμίους, ἐκτάξας τὴν δύναμιν ἡρμοσμένως πρὸς τὸν ἀγῶνα. οἱ δὲ Βάρβαροι πρὸς ὅλην τὴν τάξιν τῶν Μακεδόνων ἔστησαν τὸ πλῆθος τῶν ἰππέων, καὶ διὰ τούτων προκινεῖν τὴν μάχην διεγνώκεισαν. τὸ μὲν οὖν εὐώνυμον μέρος εἶχε Μέμνων ὁ Ρόδιος καὶ Ἀρσαμένης ὁ σα-

τράπης, ἔχοντες τοὺς ἰδίους ἵππεῖς. μετὰ δὲ τούτους Ἄρσιτης ἐτέτακτο, τοὺς ἐκ Παφλαγονίας ἔχων ἵππεῖς· ἔπειτα Σπιθροβάτης ὁ Ἰωνίας σατράπης, Ἐρκανῶν ἵππεων ἡγούμενος. τὸ δὲ δεξιὸν κέρας ἐπέιχον χίλιοι μὲν Μῆδοι, δισχίλιοι δὲ οἱ μετὰ Ῥεομίθρους ἵππεῖς, καὶ Βακτριανοὶ τούτοις ἴσοι. τὸν δὲ μέσον τόπον ἐπέιχον οἱ τῶν ἄλλων ἔθνῶν ἵππεῖς, πολλοὶ μὲν τὸν ἀριθμὸν ὄντες, ἐπίλεκτοι δὲ ταῖς ἀρεταῖς. οἱ δὲ πάντες ἵππεῖς ὑπῆρχον πλείους τῶν μυριῶν· οἱ δὲ πεζοὶ τῶν Περσῶν ἦσαν μὲν οὐκ ἐλάττους τῶν δέκα μυριάδων, ὅπισθε δ' ἐπιτεταγμένοι τὴν ἤσυχίαν ἦγον, ὡς τῶν ἵππεων ἱκανῶν ὄντων καταπονῆσαι τοὺς Μακεδόνας. τῶν δ' ἵππεων παρ' ἀμφοτέροις προθύμως εἰς τὸν κίνδυνον συμπευόντων, τὸ μὲν εὐώνυμον μέρος ἐπέχοντες οἱ τῶν Θετιαλῶν ἵππεῖς, Παρμενίωνος ἡγούμενον, τεθαρσύνετοίς ἐδέχοντο τὴν ἐπιφορὰν τῶν καθ' ἑαυτοὺς τεταγμένων· Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς ἀρίστους τῶν ἵππεων ἔχων κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας μετ' ἑαυτοῦ, πρῶτος ἐφίππευσεν τοῖς Πέρσiais, καὶ συμπλακεῖς τοῖς πολεμίοις, πολὺν ἐποιεῖτο φόνον.

Regis cum Spithrobata certsmen singulare.

20. Τῶν δὲ Βαρζάρων ἐυρώστως ἀγωνιζομένων, καὶ τοὺς ἑαυτῶν θυμοὺς ταῖς τῶν Μακεδόνων ἀρεταῖς ἀντιταπτόντων, ἡ τύχη συνήγαγεν εἰς ἓνα τόπον τοὺς ἀρίστους εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς νίκης κρίσιν. ὁ γὰρ τῆς Ἰωνίας σατράπης Σπιθροβάτης γένει μὲν ὦν Πέρσης, Λαρκίου δὲ τοῦ βυσιλέως γαμβρός, ἀνδρεία δὲ διαφέρων, μετὰ μεγάλης δυνάμεως ἵππεων ἐπέθραξε τοῖς

Μακεδόσιν. ἔχων δὲ συναγωνιστὰς τεταγμένους
 ἑπταράκοντα συγγενεῖς, ἀρεταῖς διαφόρους, ἐνέκειτο
 τοῖς ἀνθεστηκόσι, καὶ θρασείως ἀγωνιζόμενος, οὗς
 μὲν ἀνῆρει τῶν ἀνθισταμένων, οὗς δὲ κατειραυμά-
 τιζε. δυστυοσιύτου δὲ τῆς περὶ αὐτὸν οὔσης βίας,
 ὁ Ἀλέξανδρος ἐπιστρέψας τὸν ἵπτον ἐπὶ τὸν σαιράτην,
 ἐφίππευσε τῷ Βαρβάρη. ὁ δὲ Πέρσης, νομίσας
 παρὰ τῶν θεῶν αὐτῷ δεδοσθαι τὸν τῆς μονομαχίας
 καιρὸν, εἰ συμβήσεται διὰ τῆς ἰδίας ἀνδραγαθίας
 ἐλευθερωθῆναι τῶν μεγίστων φόβων τὴν Ἀσίαν, καὶ
 τὴν περιβόητον Ἀλεξάνδρου τόλμαν ταῖς ἰδίαις χερσὶ
 καταλυθῆναι, καὶ τὴν τῶν Περσῶν δόξαν μὴ κατα-
 σχυνθῆναι, φθάνει βυλὸν τὸ σαινρίον ἐπὶ τὸν Ἀλέ-
 ξανδρον, καὶ οὕτω μετὰ σφοδρᾶς εἰσπεσὼν ῥόμης,
 καὶ βιαίως τὸ δόρυ ὠσάμενος διαρῥήξας τε τὴν τε
 ἀσπίδα Ἀλεξάνδρου καὶ τὴν δεξιὰν ἔτοιμίδα διήλασε
 διὰ τοῦ θώρακος. ὁ δὲ βασιλεὺς τὸ μὲν βέλος τῷ
 βραχίονι περιελκόμενον ἀπέρῥιψε, τῷ δ' ἵππῳ προσ-
 βαλὼν τὰ κέντρα, καὶ τῇ ῥόμῃ τῆς φορᾶς συνεργῶ
 χρησάμενος, εἰς μέσον τοῦ σαιράτου τὸ στήθος
 εἰήρεισε τὸ ξυστόν. οὗ συντελεσθέντος, αἱ μὲν πλη-
 σίον τάξεις παρ' ἀμφοτέροις διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς
 ἀνδρείας ἀνεβόησαν, τῆς δὲ ἐπιδορατίδος περὶ τὸν
 θώρακα συντριβείσης, καὶ τοῦ θορύβου ἀποπη-
 δήσαντος, ὁ μὲν Πέρσης σπασάμενος τὸ ξίφος, ἐπὶ
 τὸν Ἀλεξάνδρον ἐπεφέρετο· ὁ δὲ βασιλεὺς διαλαβὼν
 τὸ ξυστόν, ἔφθασεν ἐνερεῖσαι τῷ προσώπῳ, καὶ
 διήλασε τὴν πληγὴν. καθ' ὃν δὴ χρόνον ὁ ἀδελφὸς
 τοῦ πεσόντος Ῥωσιάκης προσίπτεισας, κατήνεγκε τῷ

Ξίφει κατὰ τῆς κεφαλῆς Ἀλεξάνδρου οὕτως ἐτικίνδυνον πληγὴν, ὥστε τὸ μὲν κράνος διαπτύξαι, τοῦ δὲ χρωτὸς βραχέως ἐπιψαῦσαι. κατὰ δὲ τὴν αὐτὴν διαίρεσιν ἐπιφέροντος ἄλλην πληγὴν τοῦ Ῥωσάνου, Κλεῖτος ὁ μέλας ἐπικαλούμενος, προσελίσσας τὸν ἵππον, ἀπέκοψε τὴν χεῖρα τοῦ βαρβάρου.

Interfectis multis nobilissimis Persis, rex evadit. Proelio victi Persae fugam capessunt. Ultra movens Alexander in Lydiam, Sardes cepit.

21. Περὶ δ' ἀμφοτέρων τῶν πεσόντων οἱ συγγενεῖς ἀθρόοι συστραφέντες τὸ μὲν πρῶτον ἠκόντιζον ἐπὶ τὸν Ἀλεξάνδρον, ἔπειτα δὲ καὶ συσιάδην μαχόμενοι, πάντα κίνδυνον ὑπέμενον ὑπὲρ τοῦ φονεῦσαι τὸν βασιλέα. ὁ δὲ, καίπερ πολλοῖς καὶ μεγάλοις κινδύνοις συνεχόμενος, ὅμως οὐκ ἐνίκητο τοῖς πλῆθεσι τῶν πολεμίων, ἀλλὰ δύο μὲν ἔχων εἰς τὸν θώρακα πληγὰς, μίαν δὲ εἰς τὸ κράνος, τρεῖς δ' εἰς τὸ καθαιρεθὲν ὄπλον ἐκ τοῦ νεῶ τῆς Ἀθηναῖς, ὅμως οὐκ ἐνεδίδου, ἀλλὰ τῷ παραστήματι τῆς ψυχῆς ἐπαιρόμενος παντὸς δεινοῦ κατεξανίστατο. μετὰ δὲ ταῦτα καὶ τῶν ἄλλων ἐπιφανῶν ἡγεμόνων παρ' αὐτὸν ἐν τοῖς Πέρσαις ἔπεσον πλείους· ὧν ἦσαν ἐπιφανέστατοι Ἀτιζύης καὶ Φαρνάκης ὁ τῆς Δαρείου γυναικὸς ἀδελφός· ἔτι δὲ Μιθροβουζάνης ὁ Καππαδοκῶν ἡγούμενος. διὸ καὶ πολλῶν ἡγεμόνων ἀναιρεθέντων, καὶ τῶν Περσικῶν τάξεων ἀπασῶν ὑπὸ τῶν Μακεδόνων ἠτιωμένων, πρῶτον μὲν οἱ κατὰ τὸν Ἀλεξάνδρον τεταγμένοι φυγεῖν ἠναγκάσθησαν μετὰ δὲ ταῦτα καὶ τῶν ἄλλων τραπέντων, ὁ μὲν βασιλεὺς ὁμολογούμενον τῆς ἀνδραγαθίας τὸ πρῶτιστον

ἀπηνέγκατο, καὶ τῆς ὅλης νίκης ἔδοξε μάλιστα αἴτιος γεγοῆναι. μετὰ δὲ τοῦτον οἱ τῶν Θετταλῶν ἱππεῖς, ἄριστα ταῖς ἵλαις χρώμενοι, καὶ διαφόρως ἀγωνισάμενοι, μεγάλην ἐπ' ἀνδρείᾳ δόξαν ἔσχον. μετὰ δὲ τὴν τῶν ἱππέων τροπὴν, οἱ πεζοὶ συμβαλόντες ἀλλήλοις, ὀλίγον χρόνον ἠγωνίσαντο. οἱ γὰρ Βάρβαροι διὰ τὴν τῶν ἱππέων τροπὴν καταπλαγέντες, καὶ ταῖς ψυχαῖς ἐνδόντες, πρὸς φυγὴν ὤρμησαν· ἀνηρέθησαν δὲ τῶν Περσῶν οἱ πάντες πεζοὶ μὲν πλείους τῶν μυρίων, ἱππεῖς δ' οὐκ ἐλάτους δισχιλίων· ἐξωγρήθησαν δ' ὑπὲρ τοὺς δισμυρίους. μετὰ δὲ τὴν μάχην ὁ βασιλεὺς τοὺς τετελευτηκότας ἔθαψε μεγαλοπρεπῶς, σπεύδων διὰ ταύτης τῆς τιμῆς τοὺς στρατιώτας προθυμοτέρους κατασκευάσαι πρὸς τοὺς ἐν ταῖς μάχαις κινδύνους. αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν, προῆγε διὰ τῆς Λυδίας, καὶ τὴν μὲν τῶν Σαρδιανῶν πόλιν καὶ τὰς ἀκροπόλεις, ἔτι δὲ τοὺς ἐν αὐταῖς θησαυροὺς παρέλαβε, Μιθρίνου τοῦ σατραπίου παραδόντος ἐκουσίως.

Cum Persae Miletum confugissent, Alexander urbem gravissima oppugnatione ad deditiōnem coëgit.

22. Εἰς δὲ τὴν Μίλητον συμπεφευγότων τῶν διασωθέντων ἐκ τῆς μάχης Περσῶν μετὰ Μέμνονος τοῦ στρατηγοῦ, ὁ μὲν βασιλεὺς, πλησίον τῆς πόλεως στρατοπεδεύσας, καθ' ἡμέραν συνεχεῖς προσβολαῖς τοῖς τείχεσιν ἐκ διαδοχῆς ἐποιεῖτο. οἱ δὲ πολιορκούμενοι τὸ μὲν πρῶτον ῥαδίως ἀπὸ τῶν τειχῶν ἠμύνοντο, πολλῶν μὲν στρατιωτῶν ἠθροισμένων εἰς τὴν πόλιν, βελῶν δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν εἰς τὴν πολιορκ-

κίαν χρησίμων δαφιλῆ χορηγίαν ἔχοντες· ἐπεὶ δὲ ὁ βασιλεὺς φιλοτιμότερον ταῖς τε μηχαναῖς ἐσάλευε τὰ τεῖχη, καὶ τὴν πολιορκίαν ἐνεργεστάτην ἐποιεῖτο κατὰ γῆν ἅμα καὶ κατὰ θάλατταν, οἱ τε Μακεδόνες διὰ τῶν πιπτόντων τειχῶν εἰσεβιάζοντο, τηνικαῦτα κατισχυόμενοι πρὸς φυγὴν ἐτρέποντο. εὐθύς δ' οἱ Μιλήσιοι μεθ' ἱκετηριῶν τῷ βασιλεῖ προσπίπτοντες, παρέδωκαν σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν· τῶν δὲ Βαρβάρων οἱ μὲν ὑπὸ τῶν Μακεδόνων ἀνηρέθησαν, οἱ δὲ τῆς πόλεως ἐκπίπτοντες ἔφευγον, οἱ δ' ἄλλοι πάντες ἠλώσαν. ὁ δ' Ἀλέξανδρός τοῖς μὲν Μιλησίοις φιλανθρώπως προσηρέχθη, τοὺς δ' ἄλλους ἅπαντας ἐξηνδραποδίσατο. τῆς δὲ ναυτικῆς δυνάμεως οὔσης ἀχρήστου, καὶ δαπάνας μεγάλας ἐχούσης, κατέλυσε τὸ ναυτικόν, πλὴν ὀλίγων τεῶν, αἷς ἐχρῆτο πρὸς τὴν παρακομιδὴν τῶν πολιορκητικῶν ὀργάνων, ἐν αἷς ἦσαν αἱ παρ' Ἀθηναίων νῆες συμμαχίδες εἴκοσιν.

Classe deleta, suis omnem fugae spem adimit Alexander. Persae Halicarnassum se recipiunt: Memnon uxorem et liberos, pignoris loco, ad Darium mittit.

23. Ἐμοι δὲ λέγουσι τὸν Ἀλέξανδρον στρατηγικῶς ἐπινοῆσαι τὴν τοῦ στόλου κατάλυσιν. προσδοκίμου γὰρ ὄντος τοῦ Δαρείου, καὶ μελλούσης μεγάλης παρατάξεως συντελεῖσθαι, νομίσει τοὺς Μακεδόνας ἐκθυμότερον ἀγωνεῖσθαι παραιρεθείσης τῆς κατὰ τὴν φυγὴν ἐλπίδος. τὸ δ' αὐτὸ προῖξαι κατὰ τὴν ἐπὶ Γρανικῷ μάχην· κατὰ τῶτου γὰρ λαβεῖν τὸν ποταμὸν, ὅπως μηδεὶς ἐπιβάληται φεύγειν, προδήλον τῆς ἀπωλείας οὔσης τῶν διωκομένων ἐν τῷ τοῦ ποταμοῦ ῥεῖθρῳ· καὶ γὰρ κατὰ τοὺς

ἵστερον χρόνιους Ἀγαθοκλέα τὸν Συρακουσίων βασιλέα, μιμησάμενον τὴν Ἀλεξάνδρου στρατηγίαν, ἀνέλπιστον καὶ μεγάλην νίκην περιποιήσασθαι. διαβάντα γὰρ αὐτὸν εἰς Λιβύην μετ' ὀλίγης δυνάμεως, καὶ τὰς ταῖς ἐμπρήσαντα, παρελῆσθαι μὲν τῶν στρατιωτῶν τὰς ἐκ τοῦ φεύγειν ἐλπίδας, συναγκίσει δὲ γενναίως ἀγωνίσασθαι, καὶ διὰ τοῦτο, Καρχηδονίων ἀντιταχθέντων πολλαῖς μυριάσι, ν. κῆσαι. μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Μιλήτου, τὸ πλῆθος τῶν Περσῶν καὶ τῶν μισθοφόρων, ἔτι δ' οἱ πρακτικώτατοι τῶν ἡγεμόνων, συνέδριμον εἰς τὴν Ἀλικαρνασσόν. αὕτη δὲ ἡ πόλις μεγίστη τῶν κατὰ τὴν Κυρίαν ἦν, βασιλεία μὲν ἐσχηκῦα τὰ Καρῶν, ἀκροπόλεσι δὲ καλάϊς κεκοσμημένη. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Μέμων μὲν τὴν τε γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα πρὸς Δαρεῖον ἔτεμψε, καὶ τούτῳ παραθέμενος, ἅμα μὲν ὑπέλαβε τῆς ἀσφαλείας αὐτῶν καλῶς πεπρονοῆσθαι, ἅμα δὲ τὸν βασιλέα, καλοῦς ὁμήρου εἶχοντα, προθυμότερον ἐμπιστεύσειν αὐτῷ τὴν τῶν ὄλων ἡγεμονίαν. ὅπερ καὶ συνέβη γενέσθαι. εὐθύς γὰρ ὁ Δαρεῖος ἔτεμψεν ἐπιστολάς πρὸς τοὺς κατὰ θάλατταν οἰκοῦντας, προστάτιων ἅπαντας ὑπυκούειν τῷ Μέμονι. διόπερ οὗτος παραλαβὼν τὴν τῶν ὄλων ἡγεμονίαν, παρεσκευάζετο πάντα τὰ χρήσιμα πρὸς πολιορκίαν ἐν τῇ πόλει τῶν Ἀλικαρνασσέων.

Alexander, Graecorum in Asia amicitia fretus, Halicarnassum oppugnat.

24. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος τὰ μὲν πολιορ-

κητικὰ τῶν ὀργάνων καὶ σῖτον κατὰ θάλατταν ἐκόμισεν ἐπὶ τὴν Ἑλικαρνασσόν· αὐτὸς δὲ μετὰ πάσης δυνάμεως προῆγεν ἐπὶ τῆς Καρίας, καὶ τὰς ἐν τῇ παρόδῳ πόλεις προσήγετο ταῖς φιλανθρωπίαις· μάλιστα δ' εὐεργετῆται τὰς Ἑλληνίδας πόλεις, ποιῶν αὐτὰς αὐτονόμους καὶ ἀφορολογήτους, προσεπιλέγων ὅτι τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερώσεως ἕνεκα τὸν πρὸς Πέρσας πόλεμον ἐπανήρηται. ὄντι δ' αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδοπορίαν, ἀπήντησέ τι γύναιον, ὄνομα μὲν Ἄδα, γένει δὲ προσήκουσα τῇ Καρῶν ἀρχῇ. ἐντυχούσης δ' αὐτῆς περὶ τῆς προγονικῆς δυναστείας, καὶ δεηθείσης βοηθῆσαι, ταύτην μὲν ἐκέλευσε παραλαβεῖν τὴν τῆς Καρίας ἀρχήν· τοὺς δὲ Κάρας ἰδίους ἐποιήσατο ταῖς εὐνοίαις διὰ τὴν τῆς γυναικὸς ταύτης εὐεργεσίαν. εὐθύς γάρ αἱ πόλεις ἅπασαι πρεσβείας ἀποστέλλουσαι, χρυσοῖς στεφάνοις ἐτίμησαν τὸν βασιλέα, καὶ πάντα συμπράττειν ἐπηγγείλαντο. ὁ δ' Ἀλέξανδρος πλησίον τῆς πόλεως στρατοπεδεύσας, συνεστήσατο πολιορκίαν ἐνεργὸν καὶ καταπληκτικὴν. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον τοῖς τείχεσι προσβολὰς συνεχεῖς ἐκ διαδοχῆς ἐποιεῖτο, καὶ διημέρευεν ἐν τοῖς κινδύνοις· μετὰ δὲ ταῦτα ταντοδαπὰς μηχανὰς ἐπιστήσας, καὶ τὰς πρὸ τῆς πόλεως τὰ φρούρα τρισὶ χελώναις ἀναπληρώσας, διὰ τῶν κριῶν ἐσάλεινε τοὺς πύργους καὶ τὰ μετὰξὺ μεσοπύργια. καταλαβὼν δὲ μέρος τι τοῦ τείχους, τὸ λοιπὸν ἤδη διὰ τῆς ἐκ χειρὸς μάχης ἐβιάζετο διὰ τοῦ πτόματος εἰς τὴν πόλιν εἰσπεσεῖν. Μένων δὲ τὸ μὲν πρῶτον τοὺς προσβαλόντας τοῖς τείχεσι Μακεδόνας ὁραδίως ἡμύνητο, πολλῶν ὄντων

ἐν τῇ πόλει στρατιωτῶν· κατὰ δὲ τὰς τῶν ὀργάνων
 προσβολὰς μετὰ πολλῶν στρατιωτῶν ἐκχεόμενος ἐκ
 τῆς πόλεως νυκτός, πῦρ ἐνέβαλε ταῖς μηχαναῖς. με-
 γάλων δ' ἀγῶνων πρὸ τῆς πόλεως συνισταμένων, οἱ
 μὲν Μακεδόνες ταῖς ἀρειαῖς πολὺ προεῖχον, οἱ δὲ
 Πέρσαι τῷ πλήθει καὶ ταῖς παρασκευαῖς ἐπλεο-
 νέκτουν. συνήρουν γὰρ αὐτοῖς οἱ ἀπὸ τῶν τειχῶν
 συναγωνιζόμενοι, καὶ τοῖς ὕψυβέλεσι καταπέλταις
 οἷς μὲν ἀπέκτεινον τῶν πολεμίων, οἷς δὲ κατετί-
 τρωσκον

Atrocissimae inter obsidentes obsessosque pugnae.

25. Ὁμοῦ δὲ αἱ τε σάλπιγγες ἐσήμαινον παρ'
 ἀμφοτέροις τὸ πολεμικόν, καὶ βοή πυρτιαχόθεν
 ἐγένετο, συνεπισημαινομένων τῶν στρατιωτῶν ταῖς
 παρ' ἑκατέρων ἀνδραγαθίαις. οἱ μὲν γὰρ τὴν ἐν
 ταῖς μηχαναῖς αἰρομένην εἰς ὕψος φλόγα κατέπιπον,
 οἱ δὲ εἰς χεῖρας συμτλεκόμενοι, πολὺν ἐποίουν φόνον.
 ἄλλοι δ' ἐντὸς τῶν πιπτόντων τειχῶν ἀντηκοδόμου
 ἕτερα τείχη πολὺ τῶν προῦπαρχόντων βαρύτερα ταῖς
 παρασκευαῖς. τῶν δ' ἡγεμόνων τῶν περὶ τὸν Μέ-
 μνονα προκινδυνευόντων, καὶ μεγάλας διδόντων
 δωρεὰς τοῖς ἀνδραγαθοῦσιν, ἀνυπέβλητος φιλοτι-
 μία παρ' ἀμφοτέροις ἐγένετο περὶ τῆς νίκης· διὸ καὶ
 παρῆν ὄρεῖν τοὺς μὲν τραύμασιν ἐναντίοις περιπί-
 πτοντας, καὶ κατὰ τὰς λειποψυχίας ἀποφερομένοις
 ἐκ τῆς μάχης· τοὺς δὲ περιβαίνοντας τὰ πίπτοντα
 σώματα, καὶ περὶ τῆς τούτων ἀναιρέσεως μεγάλους
 ἀγῶνας συνισταμένους· ἄλλους δὲ διὰ τὴν ὑπερβο-
 λὴν τῶν δεινῶν ἐνδιδόντας ἤδη, καὶ διὰ τῆς ὑπὸ τῶν

ἡγεμόνων παρακλήσεως πάλιν θαρρόυντας, καὶ νεαροὺς ταῖς ψυχαῖς γινομένους. τέλος δὲ πρὸς αὐταῖς ταῖς πύλαις ἔπεσόν τινες τῶν Μακεδόνων, καὶ σὺν αὐτοῖς Νεοπτόλεμος ἡγεμὼν, ἀνὴρ ἐπιφανής. μετὰ δὲ ταῦτα δύο μὲν πύργων εἰς ἔδαφος καθήρη μένων, καὶ δυοῖν μεσοπυργίων ἐρῶμιμένων, τῶν μὲν Περδίκκου στρατιωτῶν τινες μεθύσθέντες προπετιῶς νυκτὸς προσέβαλλον τοῖς τῆς ἀκροπόλεως τείχεσιν· οἱ δὲ περὶ τὸν Μέμνονα συννοήσαντες τὴν ἀπειρίαν τῶν προσβαλλόντων, καὶ ἐπεξελθόντες, καὶ τῷ πλήθει πολὺ προέχοντες, ἐτρέψαντο τοὺς Μακεδόνας, καὶ πολλοὺς ἀνήρουν. γνωσθέντος δὲ τοῦ συμβεβηκότος, ἐξεβοήθουν πολλοὶ τῶν Μακεδόνων· καὶ μεγάλης μάχης γενομένης, καὶ τῶν περὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἐπιφανέντων, οἱ μὲν Πέρσαι βιασθέντες συνεκλείσθησαν εἰς τὴν πόλιν· ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺς πεσόντας πρὸ τοῦ τείχους Μακεδόνας διακηρυκευσάμενος ἤτησεν ὑποσπόνδους. Ἐφιάλτης μὲν οὖν καὶ Θρασύβουλος οἱ Ἀθηναῖοι, συμμαχοῦντες τοῖς Πέρσαις, συνεβούλευον μὴ διδόναι τοὺς νεκροὺς πρὸς ταφήν· ὁ δὲ Μέμνων συνεχώρησε.

Macedones, facta ex urbe excursione, aliquoties pulsi.

26. Μετὰ δὲ ταῦτα Ἐφιάλτης, βουλευομένων τῶν ἡγεμόνων, συνεβούλευε μὴ περιμένειν ἕως ἀλόουσης τῆς πόλεως αἰχμάλωτοι καταστῶσιν, ἀλλὰ αὐτοὺς τοὺς ἡγεμόνας προκινδυνεύοντας τῶν μισθοφόρων ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις. ὁ δὲ Μέμνων, ὄρων τὸν Ἐφιάλτην πρὸς ἀρετὴν δομώμενον, καὶ μεγάλας ἔχων ἐλπίδας ἐν αὐτῷ διὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ

τὴν τοῦ σώματος ῥώμην, συνεχώρησεν αὐτῷ πράττειν ὁ βούλοιο. ὁ δὲ δισχιλίους τῶν μισθοφόρων ἐπιλέκτους ἀναλαβὼν, καὶ τοῖς ἡμίσεισι διαδοὺς δᾶδας ἡμίμενας, τοὺς δὲ ἄλλους ἀντιτάξας τοῖς πολεμίοις, ἄφνω τὰς πύλας πάσας ἀπέπετασεν. ἅμα δ' ἡμέρα μετὰ τούτων ἐκχυθεὶς, τοῖς μὲν μηχανήμασιν ἐτίηκε πῦρ, καὶ παρμυχρήμη πολλὴν συνέβη γενέσθαι φλόγα. τῶν δ' ἄλλων ἐν βυθείᾳ φάλαγγι πεπυκνωμένων, αὐτὸς προηγεῖτο, καὶ τοῖς ἐκβοηθοῦσι Μακεδόσιν ἐπέφραξεν. ὁ δὲ βασιλεὺς, κατανοήσας τὸ γιγόμενον, τοὺς μὲν προμάχους τῶν Μακεδόνων πρώτους ἔταξε, τοὺς δ' ἐφέδρους ἔστησε τοὺς ἐπιλέκτους. ἐπὶ δὲ τούτοις τρίτους ἐπέταξεν ἑτέρους, τοὺς ταῖς ἀνδραγαθίαις ὑπεράγοντας. αὐτὸς δὲ πάντων τούτων ἡγούμενος, ὑπέστη τοὺς πολεμίους, δόξαντας διὰ τὸ βάρος ἀκαταγωνίστους εἶναι. ἐξέπεμψε δὲ καὶ τοὺς κατασβέσοντας τὴν φλόγα, καὶ βοηθήσοντας ταῖς μηχαναῖς. ἅμα δὲ παρ' ἀμφοτέροις τῆς τε βοῆς ἐξαισίου γιγόμενης, καὶ τῶν σαλπύγγων σημαινουσῶν τὸ πολεμικὸν, μέγας ἀγὼν συνέστη, διὰ τὰς ἀρετὰς τῶν ἀγωνιζομένων καὶ τὴν ὑπερβολὴν τῆς φιλοτιμίας. τὸ μὲν οὖν πῦρ ἐκώλυσαν οἱ Μακεδόνες ἐπιμηθῆναι· κατὰ δὲ τὴν μάχην ἐπλεονέκτουσιν οἱ περὶ τὸν Ἐφιάλτην. οὗτος γὰρ πολὺ προέχων τῶν ἄλλων τῆ τοῦ σώματος ῥώμῃ, πολλοὺς ἀνῆρει τῶν εἰς χεῖρας ἐρχομένων. οἱ τε ἐφεστῶτες ἐπὶ τῷ προσφάτως ἀντικατασκευασθέντι τείχει πολλοὺς ἀνῆρουν, πυκνοῖς τοῖς βέλεσι χρώμενοι. ἑκατὸν γὰρ πηχῶν τὸ ὕψος πύργος ξύλινος κατασκευάστο, πλήρης καταπελτῶν

ὄξυβελῶν. πολλῶν δὲ Μακεδόνων πιπιόντων, καὶ τῶν ἄλλων ἀναχωρούντων διὰ τὸ πλῆθος τῶν βελῶν, τοῦ τε Μένωνος πολλαπλασίους στρατιώταις ἐπιβοηθοῦντος, καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς εἰς πολλὴν ἀμηχανίαν ἐνέπιπεν.

Tandem veterani, subeuntes pugnam, una cum fuis hostibus in urbem irruunt. Quo facto Memnon, relicta urbe, cum suis in ins. Con traicit; Alexander urbe omnique ad mare Asia potitur.

27. Ἐνθα δὴ τῶν ἐκ τῆς πόλεως κατισχυόντων, παραδόξως ὁ κίνδυνος παλίντροπον τὴν μάχην ἔσχεν. οἱ γὰρ πρεσβύτατοι τῶν Μακεδόνων, διὰ μὲν τὴν ἡλικίαν ἀπολελυμένοι τῶν κινδύνων, συνεστρατευμένοι δὲ Φιλίππῳ, καὶ πολλὰς μάχας κατωρθωκότες, ὑπὸ τῶν καιρῶν εἰς ἀλκὴν προεκλήθησαν. φρονήματι δὲ καὶ ταῖς κατὰ πόλεμον ἐμπειρίαις πολὺ προέχοντες, τοῖς μὲν φυγομαχοῦσι νεωτέροις πικρῶς ὠνείδισαν τὴν ἀνανδρίαν, αὐτοὶ δὲ συναθροισθέντες καὶ συνασπίσαντες, ὑπέστησαν τοὺς δοκοῦντας ἤδη νενικηκέναι· τέλος δὲ τόν τε Ἐφιάλτην καὶ πολλοὺς ἄλλους ἀνελόντες, τοὺς λοιποὺς ἠνάγκασαν εἰς τὴν πόλιν συμφυγεῖν. οἱ δὲ Μακεδόνες, τῆς νυκτὸς ἐπιλαβούσης, τοῖς φεύγουσι συνεισέπεσον ἐντὸς τῶν τειχῶν· τοῦ δὲ βασιλέως κελεύσαντος σηῆναι τὸ ἀνακλητικόν, ἀνεχώρησαν εἰς τὸ στρατόπεδον. οἱ δὲ περὶ τὸν Μένωνα στρατηγοὶ καὶ σατράπαι, συνελθόντες ἔγνωσαν τὴν μὲν πόλιν ἐκλιπεῖν, εἰς δὲ τὴν ἀκρόπολιν τοὺς ἀρίστους τῶν στρατιωτῶν κατασιήσαντες μετὰ τῆς ἀρμοζούσης χορηγίας, καὶ τὸν λοιπὸν ὄχλον καὶ τὰ χρήματα ἀπεκόμισαν εἰς τὴν Κῶν. ὁ δ' Ἀλέξανδρος αὐτῶν

ἡμέραι γνοὺς τὸ γεγενημένον, τὴν μὲν πόλιν κατέσκαψε, τῇ δ' ἀκροπόλει περιέθηκε τείχος καὶ τάφρον ἀξιόλογον· αὐτὸς δὲ μέρος τῆς δυνάμεως μετὰ στρατηγῶν ἐξέπεμψεν εἰς τὴν μεσόγειον, προστάξας τὰ συνεχῆ τῶν ἐθνῶν χειροῦσθαι. οὗτοι μὲν οὖν ἐνεργῶς πολεμήσαντες, πᾶσαν τὴν χώραν μέχρι τῆς μεγάλης Φρυγίας καταστρεψάμενοι, διέθρεψαν τοὺς στρατιώτας ἐκ τῆς πολέμιας. ὁ δ' Ἀλέξανδρος τὴν παραθαλαττιανὴν πᾶσαν μέχρι Κιλικίας χειρωσίμενος, πολλὰς πόλεις κατεστήσατο, καὶ φρούρια κρητορὰ φιλοτιμότερον πολιορκήσας τῇ βίᾳ κατεπόνησεν. ἐν οἷς ἐνὸς παραδόξως ἐκράτησε, περὶ οὗ, διὰ τὴν ιδιότητα τῆς περιπετείας, οὐκ ἄξιον παραλιπεῖν.

In Lycia Marmarenses obstinato animo regi se dedere recusant, incensaque urbe per media hostium castra aufugiunt.

28. Τῆς γὰρ Λυκίας περὶ τὰς ἐσχατιὰς πέτρων μεγάλην ὀχυρότητι διαφέρουσαν ὄκουν οἱ Μαρμαρεῖς ὀνομαζόμενοι, οἵτινες, παριόντος Ἀλεξάνδρου τὸ χωρίον, ἐπέθεντο τοῖς κατὰ τὴν οὐραγίαν Μακεδόσι, καὶ συχνοὺς ἀνελόντες, πολλὰ τῶν σωμάτων καὶ τῶν ὑποζυγίων ἀφῆρπασαν· ἐπὶ δὲ τούτοις ὁ βασιλεὺς παροξυνθεὶς συνεστήσατο πολιορκίαν, καὶ πᾶσαν εἰσεφέρετο σπουδὴν βίᾳ κρατῆσαι τοῦ χωρίου. οἱ δὲ Μαρμαρεῖς ἀνδρεία διαφέροντες, καὶ τῇ τῶν τόπων ἐρμυνότητι πιστεύοντες, ὑπέμενον εὐρώστως τὴν πολιορκίαν. ἐπὶ μὲν οὖν ἡμέρας δύο συνεχεῖς ἐγίνοντο προσβολαί, καὶ φανερὸς ἦν ὁ βασιλεὺς οὐκ ἀποστησόμενος ἕως ἂν ἔλῃ τὴν πέτρων. οἱ δὲ πρεσβύτεροι τῶν Μαρμαρέων τὸ μὲν πρότον

συνεβούλευον τοῖς νέοις, παυσαμένοις τῆς βίας, ἐφ' οἷς ἦν δυνατόν συλλυθῆναι πρὸς τὸν βασιλέα· οὐ πειθομένων δ' αὐτῶν, ἀλλὰ πάντων φιλοτιμουμένων συναποθανεῖν τῇ τῆς πατρίδος ἐλευθερίᾳ, παρεκάλεσαν αὐτούς, τέκνα μὲν καὶ γυναῖκας καὶ τοὺς γεγηρακότας ἀνελεῖν· αὐτούς δὲ τοὺς δυναμένους διὰ τῆς ἀλκῆς σῶζεσθαι, νυκτὸς διὰ μέσων τῶν πολεμίων διεκφυγεῖν, καὶ καταφυγεῖν εἰς τὴν πλησίον ὄρεινῃν. συγκαταθεμένων δὲ τῶν νέων, καὶ προσταξάντων κατ' οἰκίαν ἐκάστους μετὰ τῆς συγγενείας, ἀπολαύσαντας τῶν προσηνεστάτων βρωτῶν τε καὶ ποτῶν, ὑπομεῖται τὸ δεινόν· ἔδοξε τοῖς νέοις οὕσιν ὡς ἑξακοσίους τοῦ μὲν φονεῦν τοὺς προσήκοντας ἀπέχεσθαι, τὰς δ' οἰκίας ἐμπρῆσαι, καὶ διὰ τῶν πυλῶν ἐκχυθέντας εἰς τὴν ὄρεινῃν ἀποχωρῆσαι. οὗτοι μὲν οὖν τὰ δεδογμένα συντελέσαντες, ταῖς ἰδίαις ἐστίαις ἐκάστους ἐποίησαν ἐνταφῆναι· αὐτοὶ δὲ διὰ μέσων τῶν περιεστρατοπεδευκόντων ἔτι νυκτὸς οὔσης διεκπεσόντες, ἔφυγον εἰς τὴν πλησίον ὄρεινῃν. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἔνιαυτόν.

Olymp. CXI, 4. Darius Memnoni summam belli committit, qui Chio Lesbique urbibus potitus, Graecorum multos in amicitiam allicit, et bellum in Europam avertere instituit. Sed Memnon, morbo correptus, moritur.

29. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Νικοκράτους, ἐν Ῥώμῃ τὴν ὑπἄτον ἀρχὴν διεδέξατο Καίσιων Οὐαλέριος καὶ Λεύκιος Παπίριος. ἐπὶ δὲ τούτων, Δαρεῖος χρημάτων πλῆθος ἐξέπεμψε τῷ Μέμνονι, καὶ τοῦ πολέμου παντός ἀπέδειξε στρατηγόν. ὁ δὲ μισθοφό-

ρων πλῆθος ἀθροίσαι, καὶ τριακοσίας ναῖς πληρώ-
 σαι, ἐνεργῶς διώκει τὰ κατὰ τὸν πόλεμον. Χίον μὲν
 οὖν προσηγάγετο· πλεύσας δ' ἐπὶ Λέσβον, Ἄντισσαν
 μὲν καὶ Μήθυμναν καὶ Πύρρον καὶ Ἐρεσσον ὀραδίαις
 ἐχειρώσατο· τὴν δὲ Μιτυλήνην καὶ Λέσβον, μεγάλην
 οὔσαν, καὶ παρασκευαῖς μεγάλαις καὶ πλήθει τῶν
 ἀμυνομένων ἀνδρῶν κεχορηγημένην, πολλὰς ἡμέρας
 πολιορκήσας, καὶ πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν ἀποβα-
 λῶν, μόλις εἶλε κατὰ κράτος. εὐθύς δὲ τῆς περὶ τὸν
 στρατηγὸν ἐνεργείας διαβοηθείσης, αἱ πλείους τῶν
 Κυκλάδων νήσων διεπρεσβεύοντο. προσπεσοῦσης
 δὲ φήμης εἰς τὴν Ἑλλάδα, διότι Μέμνων μετὰ τοῦ
 υἱοῦ μέλλει πλεῖν ἐπ' Εὐβοίας, αἱ μὲν κατὰ τὴν
 νῆσον ταύτην πόλεις περίφοβοι καθειστήκεισαν· οἱ
 δὲ τὰ τῶν Περσῶν αἰρούμενοι τῶν Ἑλλήνων (ἐν οἷς
 ὑπῆρχον καὶ Σπαρτιάται) μετέωροι ταῖς ἐλπίσιν ἐγί-
 γνοντο πρὸς καινοτομίαν. ὁ δὲ Μέμνων χρήμασι δια-
 φθειρῶν πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων, ἔπεισε κοινωεῖν τῶν
 Περσικῶν ἐλπίδων· οὐ μὲν ἢ τύχη εἶασεν ἐπὶ πλεῖον
 προελθεῖν τὴν τῶνδρος ἀρετὴν. ὁ γὰρ Μέμνων πε-
 ριπεσῶν ἀφῶσιτία, καὶ πάθει παραβόλω συσχεθεὶς
 μετήλλαξε, καὶ τῇ τούτου τελευτῇ συνειρίβη καὶ τὰ
 τοῦ Δαρείου πράγματα. προσεδόκησε μὲν γὰρ ὁ βα-
 σιλεὺς μεταθίσεσθαι τὸν πάντα πόλεμον ἐκ τῆς Ἀσίας
 εἰς τὴν Εὐρώπην.

Occiso etiam Charidemo Atheniensi, principe viro, qui melio-
 ra, regi ingrata consulnerat, Darius ipse belli gerendi curam
 suscipit.

30. Ὡς δ' ἤκουσε τὴν Μέμνωνος τελευτὴν, συν-
 ἤγαγε τῶν φίλων συνέδριον, καὶ προέθηκε βουλήν,

πότερον δεῖ στρατηγούς καὶ στρατιάν καταπέμπειν ἐπὶ θάλατταν, ἢ τὸν βασιλέα μετὰ πάσης δυνάμεως καταβάντα διαγωνίζεσθαι τοῖς Μακεδόσιν. ἔνιοι μὲν οὖν ἔφασαν δεῖν αὐτὸν τὸν βασιλέα παρατάτεσθαι, καὶ τὸ πλῆθος τῶν Περσῶν ἀπεφαινοντο προθυμότερον ἀγωνιῆσθαι. Χαρίδημος δ' Ἀθηναῖος, ἀνὴρ θαυμαζόμενος ἐπ' ἀνδρείᾳ καὶ δεινότητι στρατηγίας (συνεστρατεύσατο μὲν Φιλίππῳ τῷ βασιλεῖ, καὶ πάντων τῶν ἐπιτηδευμάτων ἀρχηγὸς καὶ σύμβουλος γεγὼνώς ἦν) συνεβούλευέ τε τῷ Δαρείῳ μὴ προπετιῶς ἀποκυβεῦσαι περὶ τῆς βασιλείας, ἀλλ' αὐτὸν μὲν τὸ βᾶρος καὶ τὴν τῆς Ἀσίας ἀρχὴν συνέχειν, ἐπὶ δὲ τὸν πόλεμον ἀποστέλλειν στρατηγὸν, πείραν δεδοκῶτα τῆς ἰδίας ἀρχῆς. δύναμιν δ' ἰκανὴν εἶναι δέκα μυριάδων, ἧς τὸ τρίτον Ἕλληνας ποιῆσαι μισθοφόρους· καὶ δι' ἐμφάσεως αὐτὸς ἀνεδέχετο κατορθώσειν τὴν ἐπιβολὴν ταύτην. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ὁ βασιλεὺς συγκατετίθετο τοῖς λεγομένοις, μετὰ δὲ ταῦτα, τῶν φίλων γενναιότερον ἀντειπόντων, καὶ τὸν Χαρίδημον εἰς ὑποψίαν ἀγόντων, ὅτι τῆς στρατηγίας ὀρέγεται τυχεῖν, ὅπως τοῖς Μακεδόσι προδώῃ τὴν Περσῶν ἡγεμονίαν, ὁ μὲν Χαρίδημος παροργισθεὶς, καὶ προχειρότερον ὄνειδίσας τὴν Περσῶν ἀνανδρίαν, ἐποίησεν ἐπὶ πλεῖον προσκόψαι τὸν βασιλέα τοῖς λόγοις. τοῦ δὲ θυμοῦ τὸ συμφέρον ἀφαιρουμένου, ὁ μὲν Δαρεῖος, ἐπιλαβόμενος τῆς τοῦ Χαριδήμου ζώνης, κατὰ τὸν τῶν Περσῶν νόμον, παρέδωκε τοῖς ὑπηρέταις, καὶ προσέταξεν ἀποκτεῖναι. ὁ δὲ Χαρίδημος ἀπαγόμενος ἐπὶ τὸν θάνατον, ἀνε-

βόησε μεταμελήσειν ταῦτα ταχὺ τῷ βασιλεῖ, καὶ τῆς ἀδίκου τιμωρίας αὐτοῦ σύντομον ἔξειν τὴν κόλασιν, ἐπιδόντα τὴν κατάλυσιν τῆς βασιλείας. Χαρίδημος μὲν οὖν μεγάλων ἐλπίδων ἐκπεσὼν, διὰ πιθόγησίαν ὄκαιρον τοιαύτην ἔσχε τὴν τοῦ βίου καταστροφὴν· ὁ δὲ βασιλεὺς, ἀνέντος τοῦ θυμοῦ τὴν ψυχὴν, εὐθύς μετενόησε, καὶ κατεμέμψατο ἑαυτὸν ὡς τὰ μέγιστα ἡμαρτηκότα. ἄλλ' οὐ γὰρ ἦν δυνατόν τὸ γεγονὸς διὰ τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας ἀγένητον κατασκευάσαι. διόπερ ὄνειροπολοῦμενος ταῖς Μακεδόνων ἀρεταῖς, καὶ τὴν ἐνέργειαν τὴν Ἀλεξάνδρου πρὸ ὀφθαλμῶν λαμβάνων, ἐξήτει στρατηγὸν ἀξιόχρεων, τὸν διαδεξόμενον τὴν τοῦ Μέμνονος ἡγεμονίαν· οὐκ ἐνδύμενος δ' εὐρεῖν, αὐτὸς ἠναγκάζετο καταβυίνειν εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς βασιλείας κίνδυνον.

Novus exercitus Persarum Babylonem convenire iubetur. Equitum peditumque numerus. Darius, Babylone profectus, exercitum in Cicilian ducit, uxore et liberis comitibus. Interea Alexander morbo gravissimo laborabat, quo tandem Philippus Arcasian eum liberavit.

31. Εὐθύς οὖν μετεπέμπετο τὰς πανταχόθεν δυνάμεις, καὶ προσέταξεν ἀπαντῆν εἰς Βαβυλῶνα· καὶ τῶν φίλων καὶ τῶν συγγενῶν ἐπελέγετο τοὺς εὐθέτους, ὧν τοῖς μὲν τὰς ἠρμοζούσας ἡγεμονίας κατεμέριζε, τοὺς δὲ μεθ' ἑαυτοῦ κινδυνεύειν προσέταπεν. ὡς δ' ὁ τῆς στρατείας ἀφωρισμένος χρόνος προσεγένετο, κατήνησαν ἅπαντες εἰς τὴν Βαβυλῶνα. ὁ δ' ἀριθμὸς ἦν τῶν στρατιωτῶν, πεζοὶ μὲν πλείους τῶν τετραράκοντα μυριάδων, ἵππεις δὲ οὐκ ἐλάττους τῶν δέκα μυριάδων. Διορθεῖος μὲν οὖν μετὰ τοσού-

της δυνάμεως ἀναξεύξας ἐκ Βαβυλῶνος, προῆγεν ἐπὶ Κιλικίας, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τὴν τε γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα, υἱὸν καὶ δύο θυγατέρας, καὶ τὴν μητέρα. Ἀλέξανδρος δὲ πρὸ μὲν τῆς Μέμνονος τελευτῆς πυνθανόμενος Χίον καὶ τὰς ἐν Λέσβῳ πόλεις κειρωσθαι, τὴν δὲ Μιτυλήνην κατὰ κράτος ἤλωκυσεν, πρὸς δὲ τούτοις, τὸν Μέμνονα τριακοσίαις τριήρεσι καὶ πεζικῇ δυνάμει μέλλοντα στρατεύειν ἐπὶ Μακεδονίαν, τῶν δ' Ἑλλήνων τοὺς πλείους ἐτοίμους εἶναι πρὸς ἀπόστασιν, οὐ μετρίως ἠγωνία. ὡς δ' ἤκόν τινες ἀπαγγέλλοντες τὴν τοῦ Μέμνονος τελευτήν, ἀπελύθη τῆς πολλῆς ἀγωνίας. μετ' ὀλίγον δὲ εἰς ἀρρώστιαν βαρυτέραν ἐμπεσὼν, καὶ χαλεπῶ πάθει συνεχόμενος, συνεκάλεσε τοὺς ἰατρούς. τῶν μὲν οὖν ἄλλων ἕκαστος δυσχερῶς εἶχε πρὸς τὴν θεραπείαν, Φίλιππος δ' Ἀκαρναν τὸ γένος παραβόλοις καὶ συντόμοις θεραπείαις χρώμενος, ἐπηγγέλατο διὰ φαρμακείας λύσειν τὴν νόσον. ἀσμένως δὲ τοῦ βασιλέως ὑπακούσαντες, διὰ τὸ λέγεσθαι Δαρεῖον μετὰ τῆς δυνάμεως ἐκ Βαβυλῶνος ὠρμηκένοι· ὁ μὲν ἰατρὸς δοὺς φάρμακον πιεῖν, καὶ συνεργὸν λαβῶν τὴν φύσιν τοῦ κάμνοντος, καὶ τὴν τέχνην, εὐθύς ἀπήλλαξε τῆς νόσου τὸν Ἀλέξανδρον. οὗτος μὲν οὖν παραδόξως ἐκφυγὼν τὸν κίνδυνον, καὶ τὸν ἰατρὸν τιμήσας μεγαλοπρεπῶς, κατέταξεν αὐτὸν εἰς τοὺς εὐνουστάτους τῶν φίλων.

In Alexandrum Lyncesten suspicio orta. His defunctus Alexander M. Parmenionem iubet regionis portas occupare. Incolae magis in Persas propensi; sed Isso, Siciliae urbe, Alexander erat pontus.

32. Ἡ δὲ μήτηρ τοῦ βασιλέως ἔγραψε πρὸς τὸν

Ἀλέξανδρον τὰ τε ἄλλα τῶν χρησίμων, καὶ διότι φυλάσθαι προσήκει τὸν Λυγκιστὴν Ἀλέξανδρον. οὗτος δ' ὢν ἀνδρεία διάφορος καὶ φρονήματος πλήρης, καὶ συμπαρακολουθῶν τῷ βασιλεῖ μετὰ τῶν ἄλλων φίλων, ἐπιστεύετο. πολλῶν δὲ καὶ ἄλλων εὐλόγων συνδραμόντων πρὸς ταύτην τὴν διαβολὴν, συλληφθεὶς καὶ δεθεὶς εἰς φυλακὴν παρεδόθη, ὡς τευξόμενος δικαστηρίου. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, πυθόμενος τὸν Δαρεῖον ὀλίγων ἡμερῶν ὁδὸν ἀπέχειν, Παρμενίωνα μὲν μετὰ τῆς δυνάμεως ἀπέστειλε προκαταληψόμενον τὰς παρόδους καὶ τὰς ὀνομιζόμενας πύλας· οὗτος δ' ἐπιβαλὼν τοῖς τόποις, καὶ τοὺς προκατειληφότας τὰς δυσχωρίας Βαρβάρους βιασάμενος, κύριος ἐγένετο τῶν παρόδων. Δαρεῖος δὲ βουλόμενος εὐζῶνον ποιῆσαι τὴν δύναμιν, τὰ μὲν σκευοφόρα καὶ τὸν περιττὸν ὄχλον εἰς Δαμασκὸν τῆς Συρίας ἀπέθετο· τὸν δ' Ἀλέξανδρον πυθόμενος τὰς δυσχωρίας προκατειληφέναι, καὶ νομίσας αὐτὸν μὴ τολμᾶν ἐν τῷ πεδίῳ διαγωνίζεσθαι, προῆγεν ἐπ' αὐτὸν, σύντομοι τὴν ὁδοιπορίαν ποιούμενος. οἱ δ' ἐγχώριοι, τῆς μὲν τῶν Μακεδόνων ὀλιγότητος καταφρονήσαντες, τὸ δὲ πλῆθος τῆς τῶν Περσῶν στρατιᾶς καταπεπληγμένοι, καταλιπόντες τὸν Ἀλέξανδρον προσέθεντο τῷ Δαρεῖῳ, καὶ τὰς τε τροφὰς καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν μετὰ πολλῆς προθυμίας ἐχορήγουν τοῖς Πέρσiais, καὶ διὰ τῆς ἰδίας κρίσεως προεσήμαινον τοῖς Βαρβάροις τὴν νίκην. ὁ δ' Ἀλέξανδρος τὴν μὲν Ἰσδὸν πόλιν ἀξιόλογον καταπληξάμενος ἐχειρώσατο.

Cum Darium in propinquo esse accepisset Alexander, proclia decertare parat. Acies instructa et pugna inita describitur.

33. Τῶν δὲ κατασκόπων ἀπαγγειλάντων αὐτῷ τριάκοντα σταδίους ἀπέχειν τὸν Δαρεῖον, καὶ συντεταγμένη τῇ δυνάμει προσιέναι καταπληκτικῶς, ὑπολαβὼν παρὰ τῶν Θεῶν αὐτῷ δεδούθαι τὸν καιρὸν, ὥστε μιᾷ παρατάξει νικήσαντα καταλύσαι τὴν Περσῶν ἡγεμονίαν, τοὺς μὲν στρατιώτας τοῖς οἰκείοις λόγοις παρεκάλεσεν ἐπὶ τὸν περὶ τῶν ὄλων ἀγῶνα· τὰ δὲ τάγματα τῶν στρατιωτῶν καὶ τὰς τῶν ἵππέων ἴλας οἰκείως τοῖς ὑποκειμένοις τόποις διατάξας, τοὺς μὲν ἵππεις ἐπέστησε πρὸ πάσης τῆς στρατιᾶς, τὴν δὲ τῶν πεζῶν φάλαγγα κατόπιν ἐφεδρεῦειν προσέταξεν· αὐτὸς δὲ προηγούμενος τοῦ δεξιοῦ μέρους ἀπήντα τοῖς πολεμίοις, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς κραιτίστους τῶν ἵππέων· τὸ δ' εὐώνυμον μέρος ἐπέιχον οἱ τῶν Θετταλῶν ἵππεις, πολὺ τῶν ἄλλων διαφέροντες ταῖς τε ἀνδραγαθίαις καὶ ταῖς ἐμπειρίαις. ὡς δ' αἱ δυνάμεις ἐντὸς βέλους ἐγένοντο, τοῖς μὲν περὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἐπέρριψαν οἱ Βάρβαροι τοσοῦτον πλῆθος βελῶν, ὥστε διὰ τὴν πυκνότητα τῶν βαλλομένων ἀλλήλοις συγκρουόντων, ἀσθενεστέρας γίνεσθαι τὰς πληγὰς. τῶν δὲ σαλπικτιῶν παρ' ἀμφοτέροις τὸ πολεμικὸν σημαινόντων, οἱ Μακεδόνες πρῶτοι συναλαλάξαντες βοὴν ἐξαίσιον ἐποίησαν· μετὰ δὲ ταῦτα τῶν Βαρβάρων ἀντιφθεγξαμένων, συνήχησε μὲν ἡ σύνεργος ὄρεινὴ πᾶσα, τὸ δὲ μέγεθος τῆς βοῆς ὑπερῆρε τὴν προγεγενημένην κραυγὴν, ὡς ἂν πενήκοντα μυριάδων μιᾷ φωνῇ συνηχουσῶν. ὁ δ' Ἀλέξανδρος πάντη τὴν ὄψιν βάλλων, καὶ σπεύδων κατιδεῖν τὸν

Δαρείον, ἅμα τῷ κατανοῆσαι, πηραχοῖμα μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἰππέων ἐπ' αὐτὸν ἐφέρετο τὸν βασιλέα, σπεύδων οὐχ οὕτω καταπροτεροῆσαι τῶν Περσῶν, ὡς τὸ δι' αὐτοῦ περιποιήσασθαι τὴν νίκην. ἅμα δὲ τούτῳ καὶ τῶν ἄλλων ἰπάντων ἰππέων συμπεσόντων ἀλλήλοις, καὶ πολλοῦ φόβου γενομένου, ἣ μὲν μάχη, διὰ τὰς τῶν ἀγωνιζομένων ἀρετὰς, ἀμφίδοξον εἶχε τὴν τῶν ὄλων κρίσιν· ἐταλιντεύετο γὰρ δεῦρο κἀκεῖσε, τῆς τροπῆς ἐναλλὰξ γινομένης. οὔτε γὰρ ἀκοιτίσας, οὔτε πατάξας οὐδεὶς ἄφροκτοι ἔσχε τὴν πληγὴν, ὡς ἂν διὰ τὸ πλῆθος ἐτοίμου τοῦ σκοποῦ κειμένου. διὸ καὶ πολλοῖς τραύμασιν ἐναντίοις περιτυγχάνοντες ἔπιπτον· οἱ δὲ, καὶ μέχρι τῆς ἐσχάτης ἀναπροῆς θυμομαχοῦντες, τὸ ζῆν πρότερον ἢ τὴν ἀρετὴν ἐξέλειπον.

Ducum singularis virtus. Circa reges atrocissima pugna. Con-
sternatis Darii equis Persarum acies turbatur, et in fugam effunditur.

34. Οἱ δὲ ἐκάστης τάξεως ἡγεμόνες, τῶν ὑποτεταγμένων προαγωνιζόμενοι, διὰ τῆς ἰδίας ἀρετῆς τοὺς πολλοὺς ἀνδραγαθεῖν προετρέποντο. διὸ καὶ παρῆν ὄρῃν πολλὰς μὲν διαθέσεις τραυμάτων γινομένης, ποικίλους δὲ καὶ μεγάλους ἀγῶνας συνισταμένους ὑπὲρ τῆς νίκης. Ὁξάθρης δ' ὁ Πέρσης, ἀδελφὸς μὲν ὢν Δαρείου, κατὰ δὲ τὴν ἀνδρείαν ἐπαινούμενος, ὡς εἶδε τὸν Ἀλέξανδρον ἀκατασχέτως ἵεμενον ἐπὶ τὸν Δαρείον, ἐφιλοτιμήθη τῆς αὐτῆς τύχης κοινωτῆσαι τὰδελφῶ. ἀναλαβὼν οὖν τοὺς ἀρίστους τῶν ἰππέων τῶν μεθ' ἑαυτοῦ τεταγμένων, μετὰ τούτῳ ἐπέρράαξε τοῖς περὶ τὸν Ἀλέξανδρον· καὶ νομίσας τὸ

φιλάδελφον τῆς ψυχῆς οὔσειν αὐτῷ περιβόητον παρὰ
 Πέρσαις δόξαν, προεμάχετο τοῦ Δαρείου τεθρίππου,
 καὶ μετ' ἐμπειρίας εὐτόλμως τοῖς πολεμίοις συμπλε-
 κόμενος, πολλοὺς ἀπέκτεινε. τῶν δὲ περὶ τὸν Ἀλέξαν-
 δρον ὑπερβαλλομένων ταῖς ἀνδραγαθίαις, περὶ μὲν
 τὸ τοῦ Δαρείου τέθριππον ταχὺ νεκρῶν ἐσωρεύθη
 πλῆθος. πάντες γὰρ ἐφιέμενοι τοῦ βασιλέως ψαῦσαι,
 πρὸς ἀλλήλους ἐκθυμότατα διηγωνίζοντο, καὶ τοῦ
 ζῆν οὐδεμίαν ἐποιοῦντο φειδῶ. ἔπεσον δ' ἐν κινδύνῳ
 τούτῳ πολλοὶ τῶν παρὰ Πέρσαις ἐπιφανῶν ἡγεμό-
 νων, ἐν οἷς ὑπῆρχον Ἀτιζύης καὶ Ρεομίθρης, καὶ ὁ
 τῆς Αἰγύπτου σατράπης Τασιάκης. ὁμοίως δὲ πολ-
 λῶν καὶ παρὰ τοῖς Μακεδόσι πεσόντων, συνέβη καὶ
 αὐτὸν τὸν Ἀλέξανδρον τραυθῆναι τὸν μηρὸν, περιχυ-
 θέντων αὐτῷ τῶν πολεμίων. οἱ δὲ τὸν τοῦ Δαρείου
 τεθρίππου ζυγὸν ἐπέχοντες ἵπποι, τραυματιζόμενοι
 πυκνῶς, καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν περὶ αὐτοὺς σωρευο-
 μένων νεκρῶν πτυρόμενοι, τὰ μὲν χαλινὰ διεσεύοντο,
 παρ' ὀλίγον δὲ καὶ αὐτὸν τὸν Δαρεῖον εἰς τοὺς πο-
 λεμίους ἐξήνεγκαν. διὸ καὶ κινδυνεύων ἐσχάτως ὁ
 βασιλεὺς αὐτὸς ἤρπασε τοὺς ὄντιθρας, συναναγκαζό-
 μενος λῦσαι τὴν σεμνότητα τῆς προστασίας, καὶ τὸν
 παρὰ Πέρσαις τοῖς βασιλεῦσι κείμενον νόμον ὑπερ-
 βῆναι. προσήχθη δὲ καὶ τέθριππον ἕτερον ὑπὸ τῶν
 ὑπηρετῶν τῷ Δαρείῳ, καὶ κατὰ τὴν εἰς τοῦτο μετά-
 βασιν ταραχῆς γενομένης, ὁ μὲν Δαρεῖος, ἐπικειμέ-
 νων τῶν πολεμίων, εἰς ἔκπληξιν καὶ δέος ἐνέπιπτεν·
 οἱ δὲ Πέρσαι, τὸν βασιλέα κατανοήσαντες ταραττό-
 μενον, εἰς φυγὴν ὤρμησαν. τὸ δ' αὐτὸ καὶ τῶν ἔχο-

μένων ἰππέων ποιησάντων, ταχὺ πάντες ἐτράπησαν. τῆς δὲ φυγῆς οὔσης ἐν τόποις στενοῖς καὶ τραχέσι, συμπύπτοντες ἀλλήλους συγκατεπάτου, καὶ πολλοὶ χωρὶς πολεμίας πληγῆς ἀπέθνησκον. ἔκειντο γὰρ ὁμοῦ σωρευθέντες, οἱ μὲν, ἄνευ τῶν ὄπλων, οἱ δὲ, τηροῦντες τὰς πανοπλίας· τινὲς δὲ γεγυμνωμένα τὰ ξίφη διαφυλάξαντες, τοὺς περὶ ταῦτα ἀναπειρομένους ἀνήρουν. οἱ δὲ πλεῖστοι εἰς τὰ πεδία διεκπεσόντες, διὰ τούτων ἀπὸ κράτους ἐλαύνοντες τοὺς ἵππους, εἰς τὰς συμμαχίδας πόλεις κατέφευγον. ἡ δὲ τῶν Μακεδόνων φάλαγξ, καὶ τὸ τῶν Περσῶν πεζὸν στρατευμα, βραχὺν χρόνον ἐν τῇ μάχῃ διέμενε. προητημένων γὰρ τῶν ἰππέων, οἷονεῖ τις προαγὼν ἐγεγόνει τῆς ὅλης νίκης. πάντων δὲ τῶν Βαρβάρων ταχὺ τραπέντων, καὶ τοσοῦτων μυριάδων ἐν στενοῖς τόποις τὴν φυγὴν ποιουμένων, ταχὺ πᾶς ὁ συνεχῆς τόπος νεκρῶν ἐπληρώθη.

Praeda in castris relicta praesertim gaza regia. Captivarum mulierum aumma miseria.

35. Νυκτὸς δ' ἐπιλαβοῦσης, οἱ μὲν Πέρσαι ῥαδίως διεσπάρησαν εἰς πολλοὺς τόπους· οἱ δὲ Μακεδόνες παυσάμενοι τοῦ διωγμοῦ, πρὸς ἄρπαγὴν ὤρμησαν, καὶ μάλιστα περὶ τὰς βασιλικὰς σκηνάς, διὰ τὸ πλῆθος τῆς πολυτελείας, ἠσχολοῦντο. διόπερ πολὺς μὲν ἄργυρος, οὐκ ὀλίγος δὲ χρυσὸς, παμπληθεῖς δὲ καὶ πολυτελεῖς ἐσθῆτες ἐκ τῆς βασιλικῆς γάξης διεφοροῦντο. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν τοῦ βασιλέως φίλων καὶ συγγενῶν καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων οὐκ ὀλίγος διηρπάγη πλοῦτος. οὐ μόνον γὰρ αἱ τῆς βασιλικῆς οἰκίας,

ἀλλὰ καὶ αἱ τῶν συγγενῶν καὶ φίλων γυναῖκες, ἐφ' ἄρμάτων ὀχοῦμεναι καταχρούσων, συνηκολούθουν κατὰ τι πατριον ἔθος τῶν Περσῶν. ἑκάστη δὲ τούτων, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ πλούτου καὶ τῆς τρυφῆς, περιήγειο πλῆθος πολυδαπάνου κατασκευῆς καὶ γυναικείου κόσμου. πάθος δ' ἦν δεινότατον περὶ τὰς αἰχμαλωτιζόμενας γυναῖκας. αἱ γὰρ πρότερον διὰ τρυφὴν ἐπ' ἀπήναις πολυτελέσι μόγις κατακομιζόμεναι, καὶ γυμνὸν μέρος τοῦ σώματος οὐδὲν φαίνουσαι, τότε μονοχίτωνες, καὶ τὰς ἐσθῆτας περιῶρήτιουσαι, μετ' ὀδυρμῶν ἐκ τῶν σκηνῶν ἐξεπήδων, ἐπιβοῶμεναι θεοὺς, καὶ προσπίπτουσαι τοῖς τῶν κρατούντων γόνασι. περιαιρούμεναι δὲ ταῖς χερσὶ τρεμούσαις τὸν τοῦ σώματος κόσμον, καὶ τὰς κόμας ἀνειμέναι, διὰ τόπων τραχέων ἔθειον, καὶ πρὸς ἀλλήλας συντρέχουσαι, βοηθοὺς ἐπεκαλοῦντο τὰς παρ' ἐτέρων ἐπικουρίας δεομένας. ἦγον δ' αὐτὰς, οἱ μὲν ἀπὸ τῆς κόμης ἐπισπῶμενοι τὰς ἡτυχηκυῖας, οἱ δὲ τὰς ἐσθῆτας περιρηγνύντες, καὶ γυμνοῖς τοῖς σώμασιν ἐπιβάλλοντες τὰς χεῖρας, καὶ ταῖς σιῶθμαις τῶν δοράτων τύπτοντες, καὶ τὰ τιμιώτατα καὶ περιβόητα τῶν Βαρβάρων ταῖς τῆς τύχης δωρεαῖς ὑβρίζοντες.

Inter alias Darii mater, uxor, liberi calamitate eminebant. Adicitur caesorum in acie ad Issam numerus.

36. Οἱ δὲ ἐπιεικέστατοι τῶν Μακεδόνων τὴν μεταβολὴν τῆς τύχης ὀρῶντες, συμπαθεῖς ἐγίνοντο, καὶ τὰς τῶν ἀκληροῦντων συμφορὰς ἠλέουν, αἷς τὰ μὲν προσήκοντα καὶ μεγάλα μακρὰν ἀπήρητο, τὰ δ'

ἀλλόφυλοι καὶ πολέμια παρῶν συνέγγυς, καὶ πρὸς
 αἰτυχῇ καὶ ἐπονείδιστον αἰχμαλωσίαν παρῶρητο. μί-
 λιστα δὲ τοὺς παρόντας εἰς δάκρυα καὶ συμπάθειαν
 ἤγαγεν ἡ Δαρείου μήτηρ, καὶ γυνή, καὶ δύο θυγα-
 τῆρες ἐπίγαμοι, καὶ υἱὸς παῖς τὴν ἡλικίαν. ἐπὶ γίγ-
 ούτων ἡ μεταβολὴ τῆς τύχης καὶ τὸ μέγεθος τῶν
 ἀνεπίστων ἀκκληρημάτων ἐν ὄψει κείμενον, εὐλόγως
 τοὺς ὀρώοντας ἐποίει συμπίσχειν τοῖς ἡτυχηκόσι. περὶ
 μὲν γάρ Δαρείου, πότερον ζῆ καὶ περίεστιν, ἢ καὶ
 μετὰ τῆς τῶν ἄλλων φθορᾶς ἀπόλωλεν, οὐκ ἐγίνω-
 σκον· ἐώρων δὲ τὴν σκηρὴν διαρπάζοντας ἐνότους
 πολεμίους ἄνδρας, ἀγνοοῦντας μὲν τὰς ἡλωκυίας,
 πολλὰ δὲ διὰ τὴν ἄγνοιαν ἀπρεπῆ πράττοντας, καὶ
 τὸ σύνολον ὄλην τὴν Ἀσίαν αἰχμάλωτον μεθ' ἑαυ-
 τῶν γεγενημένην· καὶ ταῖς μὲν τῶν σατραπῶν γυ-
 ναιξὶ προσπιπτοῦσαις καὶ δεομέναις βοηθεῖν οὐχ
 οἶον συνεπιλαβέσθαι τινὸς ἰσχυρον, ἀλλὰ καὶ αὐταὶ
 ταύτας ἠξίουσιν συνεπικουρῆσαι τοῖς ἑαυτῶν ἀκκλη-
 ρήμασιν. οἱ δὲ τοῦ βασιλέως παῖδες, καταλαβόμενοι
 τὴν τοῦ Δαρείου σκηρὴν, τὰ κείνου λουτρά καὶ δεῖ-
 πνα παρεσκευάζοντο, καὶ λαμπάδων πολλὴν πυρὴν
 ἄψαντες, προσεδέχοντο τὸν Ἀλέξανδρον, ὅπως ἀπὸ
 τοῦ διωγμοῦ γενόμενος, καὶ καταλαβὼν εἰοίμην πᾶ-
 σαν τὴν παρασκευὴν τοῦ Δαρείου, οἰωνίσηται τὴν
 ὄλην τῆς Ἀσίας ἡγεμονίαν. κατὰ δὲ τὴν μάχην ἐτε-
 λεύτησαν τῶν Βαρβάρων πεζοὶ μὲν πλείους τῶν δέκα
 μυριάδων, ἵππεῖς δ' οὐκ ἐλάττους τῶν μυρίων· τῶν
 δὲ Μακεδόνων πεζοὶ μὲν εἰς τριακοσίους, ἵππεῖς δὲ

περὶ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα, ἣ μὲν οὖν ἐν Ἰουῶ τῆς Κιλικίας μάχῃ τοιοῦτον ἔσχε τὸ τέλος.

Darius quem Alexander persecutus erat, fuga in tutum pervenit. Matrem Darii anxiam et trepidantem Alexander consolatur, benignoque alloquio recreat.

37. Τῶν δὲ βασιλέων, Δαρεῖος μὲν κατὰ κράτος ἠτιώμενος, εἰς φυγὴν ὤρμησε, καὶ μεταλαμβάνων ἄλλον ἐξ ἄλλου τῶν ἀρίστων ἵππων, ἀπὸ κράτους ἤλαυνε, διαφυγεῖν σπεύδων τὰς Ἀλεξάνδρου χεῖρας, καὶ τῶν ἄνω σατραπειῶν ἄφασθαι προαιρούμενος. Ἀλέξανδρος δὲ μετὰ τῆς ἐταιρικῆς ἵππου καὶ τῶν ἄλλων ἀρίστων ἵππέων ἐποιεῖτο τὸν διωγμὸν, σπεύδων ἐγκρατῆς γενέσθαι τοῦ Δαρείου. διανύσας δὲ σταδίους διακοσίους, ἀνέκαμψεν εἰς τὴν παρεμβολὴν περὶ μέσας νύκτας, τοῖς δὲ λουτροῖς θεραπεύσας τὸν ἐκ τῆς κακοπαθείας κόπον, ἐτρέπετο πρὸς ἄνεσιν καὶ δειπνοποιίαν. πρὸς δὲ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν μητέρα τοῦ Δαρείου προσελθὼν τις ἀπήγγειλεν, ὅτι πάρεστιν Ἀλέξανδρος ἀπὸ τοῦ διωγμοῦ, τὸν Δαρεῖον ἐσκυλευκῶς. ἔνθα δὴ κραυγῆς μεγάλης καὶ κλαυθμοῦ περὶ τὰς γυναῖκας γενομένου, καὶ τοῦ πλήθους τῶν αἰχμαλώτων διὰ τὴν ἀπαγγελίαν συμπενθοῦντος καὶ πολὺν ὄδυρμόν προιεμένου, πυθόμενος ὁ βασιλεὺς τὸ περὶ τὰς γυναῖκας πάθος, ἐξέπεμψεν ἓνα τῶν φίλων Λεοννάτον, καταπαύσοντα τὴν ταραχὴν, καὶ παραμυθησόμενον τὰς περὶ τὴν Σισύγγαμβριν, καὶ δηλώσοντα διότι Δαρεῖος μὲν ζῆ, ὁ δ' Ἀλέξανδρος ἐπιμέλειαν αὐτῶν ποιήσεται τὴν προσήκουσαν, καὶ διότι πρῶτῃ βούλεται προσαγορεῦσαί τε αὐτὰς καὶ διὰ τῶν ἔργων ἀποδείξασθαι τὴν ἰδίαν

φιλανθρωπίαν. αἱ μὲν οὖν αἰχμαλώτιδες, προσπε-
 σούσης αὐταῖς παραδόξου καὶ παντελοῦς ἀπηλπισμέ-
 νης εὐτυχίας, τὸν τε Ἀλέξανδρον ὡς θεὸν προσεδέ-
 ξαντο, καὶ τῶν ὀδυρμῶν ἀπηλλάγησαν. ὁ δὲ βασι-
 λεὺς ἅμ' ἡμέρᾳ λαβὼν ἓνα τῶν φίλων τὸν μάλιστα
 τιμῶμενον Ἡφαιστίωνα, παρῆλθε πρὸς τὰς γυναῖ-
 κας. ἐχόντων δ' ἀμφοτέρων ἐσθῆτας μὲν ὁμοίας, τῷ
 μεγέθει δὲ καὶ κάλλει προέχοντος τοῦ Ἡφαιστίωνος,
 ἡ Σισύγγαμβρις τοῦτον ὑπολαβοῖσα εἶναι τὸν βα-
 σιλέα, προσεκύνησε· διανενοῖται δ' αὐτῇ τῶν πα-
 ρεστώτων, καὶ τῇ χειρὶ δεικνύοντων τὸν Ἀλέξανδρον.
 ἡ μὲν Σισύγγαμβρις αἰδεσθεῖσα τὴν ἄγνοιαν, πάλιν
 ἐξαρχῆς προσεκύνει τὸν Ἀλέξανδρον. ὁ δὲ βασιλεὺς
 ὑπολαβὼν εἶπε, Μιδέν φροντίσης, ὧ μῆτερ· καὶ γὰρ
 καὶ οὗτος Ἀλέξανδρός ἐστιν. οὐ μὴν ἀλλὰ τὴν πρεσ-
 βύτιν μητέρα προσαγορεύσας, διὰ τῆς φιλανθρωπο-
 τᾶτος προσηγορίας προσήμαιε τοῖς προηγουμένοις
 τὴν μέλλουσαι ἐσεσθαι φιλανθρωπίαν. διαβεβαιω-
 σάμενος δ' αὐτῇ ὑπάρξει δευτέραν μητέρα, τοῖς
 ἔργοις εὐθὺς ἐκύρωσε τὴν διὰ τῶν λόγων ἐπαγγελίαν.

Singularis Alexandri humanitas in Darii matrem, uxorem, li-
 beros, pluribus descripta et celebrata.

38. Περιέθηκε γὰρ αὐτῇ κόσμον τε βασιλικὸν,
 καὶ τὸ προγεγονὸς ἀξίωμα ταῖς προσηκούσαις τι-
 μαῖς ἀποκατέστησε. τὴν μὲν γὰρ θεραπείαν αὐτῇ
 πᾶσαν τὴν δοθεῖσαν ὑπὸ Δαρείου παρέδωκεν, ἰδίαν
 δ' ἄλλην οὐκ ἐλάττονα τῆς προῦπαρχούσης προσε-
 δωρήσατο, καὶ τῆς μὲν τῶν παρθένων ἐκδόσεως βέλ-
 τιον τῆς Δαρείου κρίσεως ἐπηγγείλατο προνοήσε-

σθαι, τὸν παῖδα δὲ θρέψειν ὡς υἱὸν ἴδιον, καὶ βασιλικῆς τιμῆς ἀξιῶσιν. προσκαλεσάμενος δ' αὐτὸν καὶ φιλήσας, ὡς εἶδεν ἀδελῶς βλέψαντα, καὶ μηδὲν ὄλως καταπλαγέντα, πρὸς τοὺς περὶ τὸν Ἡφαιστίωνα εἶπεν, ὅτι ὁ παῖς ὢν ἔξ ἐτῶν, καὶ τὴν ἀρετὴν ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν προφαίνων, πολλῶ βελτίων ἐστὶ τοῦ πατρός. περὶ δὲ τῆς Λαρκίου γυναικὸς καὶ τῆς περὶ αὐτὴν σεμνότητος πρόνοίαν ἔξιν ἔφησεν, ὅπως μηδὲν ἀνάξιον πάθῃ τῆς προγεγενημένης εὐδαιμονίας. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πρὸς ἔλεον καὶ φιλανθρωπίαν διαλεχθεὶς, ἐποίησε τὰς γυναῖκας, διὰ τὸ μέγεθος τῆς ἀνελπίστου χαρᾶς, εἰς ἀκατάσχετα προσπεσεῖν δάκρυα. ἐπὶ δὲ πᾶσι τοῖς προειρημένοις δοὺς τὴν δεξιάν, οὐ μόνον ὑπὸ τῶν εὐπαθόντων ἐπαίνων ἐτύχχανεν, ἀλλὰ καὶ πικρὰ τοῖς συστρατευομένοις περιβόητον ἔσχε τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἐπιεικειᾶς. καθόλου δ' ἔγωγε νομίζω, πολλῶν καὶ καλῶν ἔργων ὑπ' Ἀλεξάνδρου συντετελεσμένων μηδὲν τούτων μείζον ὑπάρχειν, μηδὲ μᾶλλον ἀξίον ἀναγραφῆς καὶ μνήμης ἱστορικῆς εἶναι. αἱ μὲν γάρ τῶν πόλεων πολιορκίαι καὶ παρατάξεις, καὶ τὰ ἄλλα τὰ κατὰ τὸν πόλεμον προτερήματα, τὰ πλείονα διὰ τύχην ἢ δι' ἀρετὴν ἐπιτυγχάνεται· ὁ δ' ἐν ταῖς ἐξουσίαις εἰς τοὺς ἐπταικότητας ἔλεος μεριζόμενος, διὰ μόνης τῆς φρονήσεως γίνεται. οἱ πλείστοι γάρ διὰ τὴν εὐτυχίαν ἐπαίρονται μὲν ταῖς εὐπραξίαις, ὑπερήφανοι δ' ἐν ταῖς εὐτυχίαις γιγνόμενοι, τῆς ἀνθρωπίνης καὶ κοινῆς ἀσθενείας ἐπιλανθάνονται. διὸ καὶ τοὺς πλείστους ὀρθῶν ἐστὶ, τὴν εὐτυχίαν, ὥσπερ τι βαρὺ φορ-

τίον, φέρειν ἀδυνατοῦντας. Ἀλέξανδρος μὲν οἶν, καίπερ πολλαῖς γενεαῖς προγεγονῶς τοῦ καθ' ἡμᾶς βίου, τυγχανέτω καὶ πικρὰ τῶν μεταγενεστέρων δικαίου καὶ πρέποντος ταῖς ἰδίαις ἀρεταῖς ἐπαίνου.

Darius Babylonem se receperat; unde per literas acquissimas pacis conditiones Alexandro obtulit. His repudiatis, duplo maiorem exercitum conscribendum curavit.

39. Δαρεῖος δὲ διαλύσας εἰς Βαβυλῶνα, καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς ἐν Ἰσσοῦ μάχης διασωζομένους ἀναλαβὼν, οὐκ ἔπεσε τῷ φρονήματι, καίπερ μεγάλη περιπετωκῶς συμφορᾷ. ἀλλὰ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον ἔγραψεν ἀνθρωπίνως φέρειν τὴν εὐτυχίαν, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἀλλάξασθαι, χρημάτων πλῆθος λαβόντα· προσετίθει δὲ καὶ τῆς Ἀσίας τὴν ἐντὸς Ἄλιος χώραν, καὶ πόλεις συνεχώρησεν, εἴαν βουληθῆ γενέσθαι φίλος. ὁ δ' Ἀλέξανδρος συναγαγὼν τοὺς φίλους, καὶ τὴν μὲν ἀληθινὴν ἐπιστολὴν ἀποκρυψάμενος, ἑτέραν δὲ γράψας, ἔβησαν πρὸς τὸ ἐναντῶ συμφέρον, προσήνεγκε τοῖς συνέδροις, καὶ τοὺς πρέσβεις ἀπράκτους ἐξαπέστειλε. διόπερ ὁ Δαρεῖος, ἀπογνοὺς τὴν διὰ τῶν ἐπιστολῶν σύνθεσιν, παρυσκευὰς μεγάλας ἐποιεῖτο πρὸς τὸν πόλεμον, καὶ τοὺς μὲν κατὰ τὴν τροπὴν ἀποβεβληκότας τῆς πανόπλιαις καθώπλιζεν, ἄλλους δ' ἐπιλεγόμενος, εἰς στρατιωτικὰς τάξεις κατέγραψε· τὰς δ' ἐκ τῶν ἄνω στραπειῶν δυνάμεις, ὡς ἀτολελοίπαις ἦν διὰ τὴν ὀξύτητα τῆς στρατείας, μετετέμπετο. καὶ τέλος τοσαύτην εἰσηνέγκατο σπουδὴν εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς δυνάμεως, ὥστε διπλασίαν γενέσθαι τῆς ἐν Ἰσσοῦ παρατηξαμένης. ὀγδοήκοντα μὲν γὰρ μυριάδες πεζῶν, εἴκοσι δ'

ἰπέων ἠθροίσθησαν· καὶ χωρὶς ἀρμάτων δρεπανηφόρων πλήθος. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν.

Olymp. CXII, 1. Alexander, factis caesorum funeribus recreatisque militibus, bellum Aegyptiis inferre parat. Dum per Phoeniciam iter facit, Tyrii conatibus eius obstant. Inde Tyri oppugnationem Alexander aggreditur, antiqua Tyro primum diruta.

40. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Νικηράτου, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Μάρκον Ἀτίλιον καὶ Μάρκον Οὐαλέριον, Ὀλυμπιάς δ' ἤχθη δευτέρα πρὸς ταῖς ἑκατὸν καὶ δέκα, καθ' ἣν ἐνίκα Γρύλος Χαλκιδεύς. ἐπὶ δὲ τούτων, Ἀλέξανδρος μετὰ τὴν ἐν Ἰσσοῦ νίκην, τοὺς μὲν τελευτήσαντας ἔθαψεν, ἐν οἷς καὶ τῶν πολεμίων τοὺς ἐν ταῖς ἀνδραγαθίαις θυμασθέντας· μετὰ δὲ ταῦτα τοῖς θεοῖς μεγαλοπρεπεῖς θυσίας συντελέσας, καὶ τοὺς ἐν τῇ μάχῃ κατ' ἀρετὴν διαφόρους γενομένους τιμήσας ταῖς ἀξίαις ἑκάστους δωρεαῖς, ἐφ' ἡμέρας τινὰς ἀνέλαβε τὴν δύναμιν. ἔπειτα προάγων ἐπ' Αἰγύπτου, καὶ καταντήσας εἰς τὴν Φοινίκην, τὰς μὲν ἄλλας πόλεις παρέλαβεν, ἐτοίμως τῶν ἐγχωρίων προσδεξαμένων αὐτόν· οἱ δὲ Τύριοι, βουλομένου τοῦ βασιλέως τῷ Ἡρακλεῖ τῷ Τυρίῳ θύσαι, προπειτέστερον διεκώλυσαν αὐτόν τῆς εἰς τὴν πόλιν εἰσόδου. τοῦ δ' Ἀλεξάνδρου χαλεπῶς ἐνέγκαντος καὶ διαπειλησαμένου πολεμήσειν τὴν πόλιν, οἱ Τύριοι τεθαρόδηκότης ὑπέμενον τὴν πολιορκίαν, ἅμα μὲν Δαρείῳ χαριζόμενοι καὶ τὴν πρὸς αὐτόν εὐνοίαν βεβαίαν τηροῦντες, καὶ νομίζοντες μεγάλας δωρεὰς ἀντὶ ταύτης τῆς χάριτος ἀντιλήψεσθαι παρὰ τοῦ βασιλέως, ἐπισπῶμενοι μὲν τὸν Ἀλέ-

Ξανδρον εἰς πολυχρόνιον καὶ ἐπικίνδυνον πολιορκίαν, διδόντες δ' ἄνεσιν Λαρεΐω πρὸς τὰς παρασκευάς· ἅμα δὲ καὶ πιστεύοντες τῇ τε ὀχυρότητι τῆς νήσου καὶ ταῖς ἐν αὐτῇ παρασκευαῖς, ἔτι δὲ τοῖς ἀπογόνους αὐτῶν Καρχηδονίοις. ὁ δὲ βασιλεὺς, ὄρων κατὰ θάλατταν μὲν δυσπολιόρητον οὖσαν τὴν πόλιν, διὰ τε τὴν παρασκευὴν τῶν κατὰ τὸ τεῖχος ἔργων καὶ τὴν ὑπάρχουσαν ἐν αὐτῇ δύναμιν ναυτικὴν, κατὰ δὲ γῆν σχεδὸν ἀπραγμάτευτον οὖσαν, διὰ τὸ τέτταρσι σταδίοις διεύροσθαι τῆς ἡπείρου· ὅμως ἔκρινε συμφέρειν πάντα κίνδυνον καὶ πόνον ὑπομένειν ὑπὲρ τοῦ μὴ καταφρονηθῆναι τὴν τῶν Μακεδόνων δύναμιν ὑπὸ μιᾶς καὶ τῆς τυχοῦσης πόλεως. εὐθύς οὖν καθαιρῶν τὴν παλαιὰν λεγομένην Τύρον, καὶ πολλῶν μυριάδων κομιζουσῶν τοὺς λίθους, χῶμα κατεσκεύαζε δίπλεθρον τῷ πλάτει. πανδημεὶ δὲ προσλαβόμενος τοὺς κατοικοῦντας τὰς πλησίον πόλεις, ταχὺ διὰ τῆς πολυχειρίας ἤνυετο τὰ τῶν ἔργων.

Aggere structo, dum rex urbi appropinquat, Tyrii territi liberos, uxores, senes Carthaginem transportandos curant. Augent terrorem varii generis prodigia.

41. Οἱ δὲ Τύριοι τὸ μὲν πρῶτον προσπλέοντες τῷ χῶματι, κατεγέλων τοῦ βασιλέως, εἰ τοῦ Ποσειδῶνος ἑαυτὸν δοκεῖ περιέσεσθαι. μετὰ δὲ ταῦτα παραδόξως τοῦ χῶματος ἀύξομένου, τέκνα μὲν καὶ γυναῖκας καὶ τοὺς γεγηρακότας εἰς Καρχηδόνα διακομίζουσιν ἐψηφίσαντο, τοὺς δ' ἀκμάζοντας ταῖς ἡλικίαις ἐπέλεξαν πρὸς τὴν τειχομαχίαν, καὶ ναυμαχίαν ἐτόιμους κατεσκεύαζον, ἔχοντες τριήρεις ὀχδοήκοντα. τέλος δὲ, τῶν τέκνων καὶ γυναικῶν μέρος μὲν ἔφθασαν

ὑπεκθήμενοι πρὸς τοὺς Καρχηδονίους, καταταχοῦ-
 μενοι δὲ ὑπὸ τῆς πολυχειρίας, καὶ ταῖς ναυσὶν οὐκ
 ὄντες ἀξιόμαχοι, συνηναγκάσθησαν ὑπομῆναι παν-
 δημεὶ τὴν πολιορκίαν. ἔχοντες δὲ πολλὴν δαψίλειαν
 καταπελτῶν, καὶ τῶν ἄλλων μηχανῶν τῶν πρὸς πο-
 λιορκίαν χρησίμων, ἐτέρας πολλαπλασίους κατεσκευά-
 σαν ῥαδίως διὰ τῶν ἐν τῇ Τύρῳ μηχανοποιῶν, καὶ
 τῶν ἄλλων τεχνιτῶν, παντοδαπῶν ὄντων. διὰ δὲ
 τούτων τῶν ὀργάνων παντοδαπῶν καὶ ξένων ταῖς
 ἐπινοίαις κατασκευαζομένων, ἅπας μὲν ὁ περίβολος
 τῆς πόλεως ἐπληρώθη τῶν μηχανῶν, μάλιστα δὲ κατὰ
 τὸν τόπον τοῦτον ἐν ᾧ τὸ χῶμα συνήγγιζε τῷ τείχει.
 ὡς δ' εἰς τὴν ἄφρῃσιν τοῦ βέλους διέτεινε τὸ κατα-
 σκευαζόμενον ὑπὸ τῶν Μακεδόνων ἔργον, καὶ παρὰ
 τῶν θεῶν τινα προεσημαίνετο τοῖς κινδυνεύουσιν. ἐκ
 μὲν γὰρ τοῦ πέλαγος ὁ κλύδων προσεπέλασε τοῖς
 ἔργοις κῆτος ἄπιστον τὸ μέγεθος, ὃ προσπεσὼν τῷ
 χῶματι, κακὸν μὲν οὐδὲν εἰργάσατο, τῷ δὲ ἐτέρῳ μέ-
 ρει τοῦ σώματος προσανακεκλιμένον ἐπὶ πολὺν χρό-
 νον ἔμενε, καὶ πολλὴν κατάπληξιν παρείχετο τοῖς
 θεωμένοις τὸ παράδοξον· πάλιν δ' εἰς τὸ πέλαγος
 νηξάμενον εἰς δεισιδαιμονίαν ἀμφοτέρους προηγά-
 γησιν μέλλοντος, διέκρινον τὸ σημεῖον, ῥέποντες
 ταῖς γνώμαις πρὸς τὸ ἴδιον συμφέρον. ἐγένετο δὲ
 καὶ ἄλλα σημεῖα παράδοξα, δυνάμενα διατροπὴν
 καὶ φόβον τοῖς ὄχλοις παρασχέσθαι. κατὰ γὰρ τὰς
 τροφὰς παρὰ τοῖς Μακεδόσιν οἱ διακλώμενοι τῶν
 ἄρτων αἱματοειδῆ τὴν πρόσοψιν εἶχον. ἐωρακέναι

δέ τις ἔφησεν ὄψιν, καθ' ἣν ὁ Ἀπόλλων ἔλεγε μέλ-
 λειν ἑαυτὸν ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν. τοῦ δὲ πλήθους
 ὑπονοήσαντος ὅτι πεπλακῶς εἶη τὸν λόγον χαριζό-
 μενος Ἀλεξάνδρῳ, καὶ διὰ τοῦτο τῶν νεωτέρων ὁρμη-
 σάντων ἐπὶ τὸ λιθοβολῆσαι τὸν ἄνθρωπον, οἷτος
 μὲν διὰ τῶν ἀρχόντων κλαπεῖς, καὶ καταφυγὼν εἰς
 τὸ τοῦ Ἡρακλέους ἱερόν, διέφυγε τὴν τιμωρίαν, διὰ
 τὴν ἰκεσίαν· οἱ δὲ Τύριοι δεισιδαιμονήσαντες χρυ-
 σαῖς σειραῖς προσέδησαν τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ξόανον
 τῇ βάσει, ἐμποδίζοντες, ὡς ὤοντο, τοῦ θεοῦ τὸν ἐκ
 τῆς πόλεως χωρισμόν.

*Mox navibus, tormentis, telis Tyrii infestant hostem; insuper
 tempestas aggeris partem aufert. Nihilominus Alexander opus
 urget.*

42. Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ μὲν Τύριοι τὴν αὔξησιν
 τοῦ χώματος εὐλαβηθέντες, ἐπλήρωσαν πολλὰ τῶν
 ἐλατιόνων σκαφῶν ὄξυβελῶν τε καὶ καταπελιτῶν, καὶ
 τοξοτῶν καὶ σφενδονητῶν ἀνδρῶν· καὶ προσπλεύ-
 σαντες τοῖς ἐργαζομένοις τὸ χῶμα, πολλοὺς μὲν κα-
 τέτρωσαν, οὐκ ὀλίγους δὲ ἀπέκτειναν. εἰς ἀνόπλους
 γὰρ καὶ πυκνοὺς πολλῶν καὶ παντοίων βελῶν φερο-
 μένων, οὐδεὶς ἠμάρτανεν, ἐτοιμῶν καὶ ἀφυλάκτων
 τῶν σκοπῶν κειμένων. συνέβαινε γὰρ οὐ μόνον κατὰ
 πρόσωπον τὰ φερόμενα βέλη προσπίπτειν, ἀλλὰ καὶ
 πρὸς τὰ νῶτα τῶν ἀντιπροσώπων ὄντων ἐν στενῷ
 χώματι διϊκνεῖσθαι, καὶ μηδένα δύνασθαι διαφυ-
 λάξασθαι τοὺς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν κατατιτρώ-
 σκοντας. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, τὸ παράλογον τῆς συμ-
 φορᾶς βουλόμενος ὀξέως διορθώσασθαι, πληρώσας
 πάσας τὰς ναῦς, καὶ καθηγούμενος αὐτὸς ἔπλει κατὰ

σπουδὴν ἐπὶ τὸν λιμένα τῶν Τυρίων, καὶ τὴν ἐπάνο-
 δον τῶν Φοινίκων ὑπετέμενετο. οἱ δὲ Βάρβαροι, φο-
 βηθέντες μὴ ποτε κυριεύσας τῶν λιμένων, καταλά-
 βηται τὴν πόλιν ἔρημον οὖσαν στρατιωτῶν, κατὰ
 πολλὴν σπουδὴν ἀνέπλεον εἰς τὴν Τύρον. ἀμφοτέ-
 ρων δὲ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς φιλοτιμίας ταῖς εἰρε-
 σίαις πυκναῖς χρωμένων, καὶ τῶν Μακεδόνων ἤδη
 πλησιαζόντων τοῖς λιμέσιν, οἱ Φοίνικες παρ' ὀλίγον
 μὲν ἤλθον τοῦ πάντες ἀπολέσθαι, παρειαπεσόντες
 δ' ὁμως τῇ βίᾳ, καὶ τὰς τελευταίας ναῦς ἀποβαλόν-
 τες, διεσώθησαν εἰς τὴν πόλιν. ὁ δὲ βασιλεὺς, μεγά-
 λης ἐπιβολῆς ἀποτυχῶν, πάλιν προσεκαρτέρει τῷ χώ-
 ματι, καὶ τῷ πλήθει τῶν νεῶν παρείχετο τοῖς ἐργα-
 ζομένοις τὴν ἀσφάλειαν. τῶν δ' ἔργων πλησιαζόν-
 των τῇ πόλει, καὶ τῆς ἰλώσεως προσδοκωμένης, ἀρ-
 γέστης ἄνεμος μέγας ἐπεγένετο, καὶ τοῦ χώματος
 πολὺ μέρος ἐλυμήνατο. ὁ δ' Ἀλέξανδρος εἰς ἀμηχα-
 νίαν ἐμπίπτων διὰ τὴν αὐτόματον τῶν ἔργων φθο-
 ράν, μετεμέλετο μὲν ἐπὶ τῇ τῆς πολιορκίας ἐπιβολῇ,
 ὁμως δὲ τῇ φιλοτιμίᾳ προαγόμενος, ἐκ τῆς ὄρεινης
 ἐκκόπτων ὑπερμεγέθη δένδρα παρεκόμιζε, καὶ σὺν
 αὐτοῖς τοῖς κλάδοις ἐγχώσας, ἐνέφραξε τὴν βίαν τοῦ
 κλύδωνος· ταχὺ δ' ἀποκαταστήσας τὰ πεπονηκότα
 τοῦ χώματος, καὶ τῇ πολυχειρίᾳ προκόψας εἰς βέ-
 λους ἄφεισιν, ἐπέστησε τὰς μηχανὰς ἐπ' ἄκρον τὸ χῶ-
 μα· καὶ τοῖς μὲν πετροβόλοις κατέβαλλε τὰ τεῖχη,
 τοῖς δ' ὄξυβελέσιν ἀνεῖργε τοὺς ἐπὶ τῶν ἐπάλλεσιν
 ἐφεστιῶτας. συνηγωνίζοντο δὲ τούτοις οἱ τε τοξόται

καὶ σφενδονῆται, καὶ πολλοὺς τῶν ἐν τῇ πόλει παραβοηθοῦντας κατετίτρωσκον.

Mirae varietatis machinae describuntur, quibus Tyrrii hostium tela excipiunt.

43. Οἱ δὲ Τύριοι ἄλιεῖς, ἔχοντες τεχνίτας καὶ μηχανοποιούς, κατεσκεύασαν φιλότεχνα βοηθήματα. πρὸς μὲν γὰρ τὰ καταπελτικὰ βέλη τροχοὺς κατεσκεύασαν διειλημμένους πυκνοῖς διαφράγμασι· τοῦτους δὲ διὰ τινος μηχανῆς δινεύοντες, τὰ μὲν συνέτριβον, τὰ δὲ παρέσυρον τῶν βελῶν, πάντων δὲ τὴν ἐκ τῆς βίας φορὰν ἐξέλυον· τοὺς δ' ἐκ τῶν πετροβόλων φερομένους λίθους δεχόμενοι μαλακαῖς τισι καὶ συνειδιδούσαις κατασκευαῖς, ἐπράϋνον τὴν ἐκ τῆς ὀργανικῆς βίας δύναμιν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἅμα τῇ κατὰ τὸ χῶμα προσβολῇ παντὶ τῷ στόλῳ περιέπλει τὴν πόλιν, καὶ τὰ τεῖχη περιεσκέπτειτο, καὶ φανερός ἦν πολιορκήσων τὴν πόλιν κατὰ γῆν ἅμα καὶ κατὰ θάλατταν. τῶν δὲ Τυρίων ἀνταναχθῆναι μὲν τῷ στόλῳ μηκέτι τολμώντων, τρισὶ δὲ ναυσὶν ὁρμούντων πρὸ τοῦ λιμένος, ὁ βασιλεὺς ἐπιπλεύσας αὐταῖς, καὶ πάσας συντρίψας, ἐπανῆλθεν ἐπὶ τὴν ἰδίαν στρατοπέδειαν. οἱ δὲ Τύριοι, βουλόμενοι διπλασιάσαι τὴν ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀσφάλειαν, ἀποστήσαντες πέντε πήχεις, ἕτερον τεῖχος ἀκοδόμουν, δέκα πήχων τὸ πλάτος, καὶ τὴν ἀνὰ μέσον τῶν τειχῶν σφριγγα λίθων καὶ χώματος ἐπλήρουν. ὁ δ' Ἀλέξανδρος, τὰς τριήρεις ζευγνύων, καὶ μηχανὰς παντοδαπὰς αὐταῖς ἐπιστήσας, κατέβαλεν ἐπὶ πλέθρον τοῦ τείχους· καὶ διὰ τοῦ πτώματος εἰσέπιπτον εἰς τὴν πόλιν. οἱ δὲ Τύ-

ριοι τοὺς εἰσβιαζομένους πυκνοῖς βέλεσι βάλλοντες, μόλις ἀπειρέψαντο, καὶ τὸ πεπτωκὸς μέρος τοῦ τείχους ἀνωκοδόμησαν νυκτὸς ἐπιλαβούσης· μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ χώματος συνάψαντος τῷ τείχει, καὶ τῆς πόλεως χερρόνησου γενομένης, πολλοὺς καὶ μεγάλους ἀγῶνας συνέβαινε γίνεσθαι κατὰ τὴν τειχομαχίαν. οἱ μὲν γὰρ τὸ δεινὸν ἔχοντες ἐν ὄφθαλμοῖς, καὶ τὴν ἐκ τῆς ἀλώσεως συμφορὰν ἀναλογιζόμενοι, ταῖς ψυχαῖς οὕτω παρέστησαν πρὸς τὸν κίνδυνον, ὥστε τοῦ θανάτου καταφρονῆσαι. τῶν γὰρ Μακεδόνων προσαγαγόντων πύργους ὑψηλοὺς, ἴσους τοῖς τείχεσι, καὶ διὰ τούτων τὰς ἐπιβάθρας ἐπιβαλλόντων, καὶ θρασείως ταῖς ἐπάλξεσιν ἐπιβαινόντων, οἱ μὲν Τύριοι, διὰ τὴν ἐπίνοιαν τῶν ὄργανοποιῶν, πολλὰ πρὸς τὴν τειχομαχίαν εἶχον βοηθήματα· χαλκευσάμενοι γὰρ εὐμεγέθεις τριόδοντας παρηγκιστρωμένους, τούτοις ἔτυπον ἐκ χειρὸς τοὺς ἐπὶ τῶν πύργων καθεστῶτας. ἐμπηγνυμένων δὲ εἰς τὰς ἀσπίδας τούτων, καὶ κάλους ἐχόντων προσδεδεμένους, εἶλκον πρὸς ἑαυτοὺς, ἐπιλαμβανόμενοι τῶν κάλων. ἀναγκαῖον οὖν ἦν ἢ προΐεσθαι τὰ ὄπλα, καὶ γυμνουμένους τὰ σώματα κατατιτρώσκεσθαι, πολλῶν φερομένων βελῶν, ἢ τηροῦντας τὰ ὄπλα διὰ τὴν αἰσχύνην, πίπτειν ἀφ' ὑψηλῶν πύργων καὶ τελευτᾶν. ἄλλοι δ' ἀλιευτικὰ δίκτυα τοῖς ἐπὶ τῶν ἐπιβαθρῶν διαμαχομένοις ἐπιρῶριπτοῦντες, καὶ τὰς χεῖρας ἀχρήστους ποιοῦντες, κατέσπων καὶ περιεκύλιον ἀπὸ τῆς ἐπιβάθρας ἐπὶ τὴν γῆν.

Clypei ahenci, arena fervida repleti et in hostes missi. Machinae igniferae.

44. Ἐτερον δ' ἐπειρήσαν εὖρεμα φιλότεχνον

κατὰ τῆς τῶν Μακεδόνων ἀνδρείας, δι' οὗ τοὺς ἀρίστους τῶν πολεμίων ἀμηχάνοις καὶ δειναῖς περιέβαλλον τιμωρίαις. κατασκευάσαντες γὰρ ἀσπίδας χαλκῶς καὶ σιδηρῶς, καὶ ταύτας πληρώσαντες ἄμμου, φλογὶ πολλῇ συνεχῶς ὑπέκαιον καὶ διάπυρον κατεσκεύαζον τὴν ἄμμου. ταύτην δὲ διὰ τινος μηχανῆς τοῖς θρασύτατα μαχομένοις ἐπερῶριπτον, καὶ ταῖς ἐσχάταις συμφοραῖς περιέβαλλον τοὺς ὑποπεσόντας. διὰ γὰρ τῶν θωράκων καὶ τῶν ὑποδυτῶν παρεσπίπτουσα ἡ ἄμμος, καὶ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς θερμασίας λυμαινομένη τὰς σάρκας, ἀβοήθητον ἐποίει τὸ ἀτύχημα. διὸ καὶ παραπλησίως τοῖς βασανιζομένοις πᾶσαν δεητικὴν φωνὴν προῖέμενοι, τοὺς μὲν ἐπικουρήσοντας οὐκ εἶχον, αὐτοὶ δὲ διὰ τὴν δεινότητα τοῦ πάθους εἰς μανιώδεις διαθέσεις ἐμπίπτοντες ἐτελεύτων, ἐλεινῶ καὶ ἀμηχάνῳ πάθει περιπίπτοντες. ἅμα δὲ καὶ πῦρ ἐπερῶριπτον, καὶ σαννία καὶ λίθους ἐπέβαλλον οἱ Φοίνικες, καὶ τῷ πλήθει τῶν βελῶν κατεπότουν τὰς ἀρετὰς τῶν ἀνθισταμένων· καὶ ταῖς μὲν δρεπανηφόροις κεραΐαις τὰς τῶν κριῶν ὀρμητηρίας ὑποτέμνοντες, ἄχρηστον τὴν τῶν ὀργάνων βίαν ἐποίουν, ταῖς δὲ πυρφόροις μύδροις μεγάλους διαπύρους ἐπέβαλλον εἰς τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, καὶ διὰ τὴν πυκνότητα τῶν ἀνδρῶν οὐχ ἡμάρτανον τῶν σκοπῶν· τοῖς δὲ κόραξι καὶ ταῖς σιδηραῖς χερσὶν ἀνῆρπαζον τοὺς τοῖς θωρακίοις ἐφεστῶτας. τῇ δὲ πολυχειρία πάσας τὰς μηχανὰς ἐνεργεῖς ποιοῦντες, πολλοὺς τῶν βιαζομένων ἀπέκτεινον.

Macedones, fessi laboribus, de solvenda obsidione consilia agitant: sed rex obnititur.

45. Ἀνυπερβλήτου δὲ τῆς ἐκπλήξεως οὔσης, καὶ τῆς ἐν τοῖς ἀγῶσι δεινότητος ἀνυποσιάτου γινομένης, οὐδ' ὡς ἔληγον τῆς τόλμης οἱ Μακεδόνες, ἀλλίε τοὺς ἀεὶ πίπτοντας ὑπερβαίνοντες, οὐκ ἐνούθετοῦντο ταῖς τῶν ἄλλων συμφοραῖς. ὁ δ' Ἀλέξανδρος ἐπιστήσας ἐπὶ τοὺς πετροβόλους καταπέλτας, καὶ λίθους μεγάλους ἀφιεῖς, ἐσάλευε τὰ τεῖχη· τοῖς δ' ὄξυβελῆσιν ἀπὸ τῶν πύργων τῶν ξυλίνων ἐκβάλλων βελῶν παντοδαπῶν πλῆθος, δεινῶς κατετίτρωσκε τοὺς ἐφεστῶτας τοῖς τείχεσιν. ἀντιμηχανώμενοι δὲ πρὸς ταῦτα οἱ Τύριοι, πρὸ μὲν τῶν τειχῶν μαρμαρίνους τροχοὺς ἴστανον, καὶ διὰ τινων ὀργάνων τούτους δινεύοντες, τι φερόμενα βέλη καταπελτικὰ συνέτριβον, καὶ εἰς τὰ πλάγια μέρη παράγοντες, ἀπράκτους ἐποιοῦν τὰς τῶν ἀφιεμένων πληγὰς. πρὸς δὲ τούτοις, βύρσας καὶ διπλῆς διφθέρας πεφυκωμένας καταρῥάπτοντες, εἰς ταύτας ἀπεδέχοντο τὰς ἀπὸ τῶν πετροβόλων πληγὰς· καὶ μαλακῆς τῆς ἐνδόσεως γινομένης, ἐξελύετο τῶν φερομένων πετρῶν ἡ βία. καθόλου δὲ οἱ Τύριοι πάντα τρόπον εἰρώστως ἀμυνόμενοι, καὶ κατευποροῦντες τοῖς βοηθήμασι κατεθάρρῃσαν τῶν πολεμίων, καὶ τὸ τεῖχος καὶ τὰς ἐντὸς τῶν πύργων στάσεις ἀπολιπόντες, ἐπ' αὐτὰς ὠθοῦντο τὰς ἐπιβάθρας, καὶ ταῖς τῶν πολεμίων ἀνδραγαθίαις ἀντέταπτον τὰς ἑαυτῶν ἀρετὰς. διὸ καὶ συμπλεκόμενοι τοῖς πολεμίοις, καὶ τὴν μάχην ἐκ χειρὸς συνιστάμενοι, μέγαν ἀγῶνα τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος συνίσταντο· καὶ τινες πελέκεσι τῶν ἀπαντῶντων τὸ προσπεσὸν μέρος τοῦ

σώματος ἀπέκοπτον. ἔνθα δὴ τῶν παρὰ τοῖς Μακεδόσιν ἡγεμόνων τις, ὄνομα μὲν Ἄδμητος, διαφέρων δὲ ἀνδρεία καὶ σώματος ῥώμῃ, τεθαρρόνως τὴν βίαν τῶν Τυρίων ὑπέστη, καὶ πληγεὶς πελέκει μέσσην τὴν κεφαλὴν, παραχρῆμα κατέστρεψε τὸν βίον ἡρωϊκῶς. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ὄρων τῇ μάχῃ τῶν Τυρίων κατισχυομένους τοὺς Μακεδόνας, ἀνεκαλέσατο τῇ σάλπιγγι τοὺς στρατιώτας νυκτὸς ἤδη γενομένης. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἔκρινε λῦσαι τὴν πολιορκίαν, καὶ τὴν στρατείαν ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον ποιῆσθαι· μετανοήσας δὲ πάλιν, καὶ νομίσας αἰσχροὺς εἶναι παραχωρῆσαι Τυρίοις τῆς κατὰ τὴν πολιορκίαν δόξης, καὶ τῶν φίλων ἓνα μόνον ὁμογνωμονοῦντα λαβῶν, Ἀμύνταν τὸν Ἄνδρομένους, πάλιν πρὸς τὴν πολιορκίαν ἐτρέπετο.

Novo impetu terra marique simul facto, Alexander ipse in urbis moenia ascendit: alia parte arces in muro ruinam facit; itaque urbs post VII menses capitur. Captivorum numerus. Apollini Philalexandro et Herculi sacra facit rex; urbi novum regem Ballonynum praeficit.

46. Παρακαλέσας δὲ τοὺς Μακεδόνας ἑαυτοῦ μὴ λειψθῆναι κατ' ἀνδρείαν, ἀπάσας τὰς ναῦς πολεμικῶς κατισκευάσας, προσέβαλλε τοῖς τεῖχεσιν ἐκθύμως κατὰ γῆν ἅμα καὶ κατὰ θάλατταν. κατανοήσας δὲ περὶ τὰ νεώρια τὸ τεῖχος ἀσθενέστερον ὑπάρχειν, τούτῳ προσήγαγε τὰς τριήρεις ἐξευγμένας, καὶ φερούσας τὰς ἀξιολογωτάτας μηχανάς. ἐν ταύταις δὲ ἐτόλμησεν ἐπιτελέσασθαι προῦξιν οὐδὲ αὐτοῖς τοῖς ὄρωσι πιστευομένην· ἐπιβάθραν γὰρ ἀπὸ τοῦ ξιλίνου πύργου τοῖς τῆς πόλεως τεῖχεσιν ἐπιβαλὼν, διὰ ταύτης μόνος ἐπέβη τῷ τείχει, οὔτε τὸν ἀπὸ τῆς

τύχης φθόνον εὐλαβηθεῖς, οὔτε τὴν τῶν Τυρίων δεινότητα καταπλαγείς· ἀλλὰ τὴν καταγωνισαμένην τοὺς Πέρσας δύναμιν ἔχων θεωρὸν τῆς ἰδίας ἀνδραγαθίας, τοῖς μὲν ἄλλοις Μακεδόσιν ἀκολουθεῖν προσέταξεν, αὐτὸς δὲ καθηγούμενος τῶν εἰς χεῖρας βιαζομένων τοὺς μὲν τῷ δόρατι, τοὺς δὲ τῇ μαχαίρᾳ τύπτων ἀπέκτεινεν· ἐνίους δ' αὐτῇ τῇ περιφερείᾳ τῆς ἀσπίδος ἀνατρέπων, ἐπισχεῖν τοῦ πολλοῦ θρόσους ἐποίησε τοὺς πολεμίους. ἄμα δὲ τούτοις πρατομένοις, καθ' ἕτερον μέρος ὁ κριὸς τύπτων κατέβαλε πολὺ μέρος τοῦ τεῖχους· διὰ δὲ τοῦ πτώματος εἰσπεσόντων τῶν Μακεδόνων, καὶ τῶν περὶ τὸν Ἀλέξανδρον διὰ τῆς ἐπιβάθρας διαβιάντων ἐπὶ τὸ τεῖχος, ἡ μὲν πόλις κατέληπτο· οἱ δὲ Τύριοι πρὸς ἀλκὴν τραπέντες, καὶ παρακαλέσαντες ἀλλήλους, ἐνέφραξαν τοὺς στενωποὺς, καὶ μαχόμενοι πλὴν ὀλίγων ἀπαντες κατεκόπησαν, ὄντες πλείους τῶν ἑπτακισχιλίων. ὁ δὲ βασιλεὺς τέκνα μὲν καὶ γυναῖκας ἐξηνδραποδίσαιτο, τοὺς δὲ νέους πάντας, ὄντας οὐκ ἐλάττους τῶν δισχιλίων ἐκρέμασε. σώματα δ' αἰχμάλωτα ἰοσαῦτα τὸ πλῆθος εὗρέθη, ὥστε τῶν πλείστων εἰς Καρχηδόνα κεκομισμένων, τὰ ὑπολειφθέντα γενέσθαι πλείων τῶν μυρίων καὶ τρισχιλίων. Τύριοι μὲν οὖν, γενναϊότερον μῦλλον ἢ φρονιμώτερον ὑποστάντες τὴν πολιορκίαν, τσαύταις περιέπεσον συμφοραῖς πολιορκηθέντες μῆτας ἑπτὰ. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦ μὲν Ἀπόλλωνος τὴν χρυσοῦς σειρᾶς καὶ τὰ δεσμὰ περιελόμενος, παρήγγειλεν ὀνομάζειν τὸν θεὸν τοῦτον Ἀπόλλω φιλαλέξανδρον· τῷ δὲ Ἡρακλεῖ μεγαλοτρεπεῖς θυσίας

συντελέσας, καὶ τοῖς ἀνδραγαθήσαντας τιμήσας, ἔτι δὲ τοὺς τετελευτηκότας μεγαλοπρεπῶς θάψας, τῆς μὲν Τυρίων πόλεως κατέστησε βασιλέα τὸν ὀνομαζόμενον Βαλλώνυμον, περὶ οὗ τὰ κατὰ μέρος οὐκ ἄξιον παραλιπεῖν, διὰ τὸ τῆς περιπετείας παράδοξον.

Memorabilis novi Tyriorum regis fortuna et pristina humilitas.

47. Τοῦ γὰρ προῖπάρχοντος βασιλέως Στρατωνος διὰ τὴν πρὸς Δαρεῖον φιλίαν ἐκπεσότος ἐκ τῆς ἀρχῆς, ὁ Ἀλέξανδρος ἔδωκεν ἐξουσίαν Ἡφαιστίωνι καταστῆσαι βασιλέα τῆς Τύρου τῶν ἰδιοξένων, ὃν ἂν προαιρῆται. τὸ μὲν οὖν πρῶτον οὗτος εὐδοκήσας τῷ ξένῳ, παρ' ᾧ τὴν ἐπιστιθμίαν ἐπεποίητο κεχαρισμένως, τοῦτον ἐπεβάλετο κύριον ἀναγορεῦσαι τῆς πόλεως· ὁ δὲ, πλούτῳ μὲν καὶ δόξῃ διαφέρων τῶν πολιτῶν, οὐδεμίαν δὲ συγγένειαν ἔχων πρὸς τοὺς γεγονότας βασιλεῖς, οὐκ ἐδέξατο τὴν δωρεάν. τοῦ δὲ Ἡφαιστίωνος ἐπιτρέψαντος αὐτῷ τὴν ἐκλογὴν ποιήσασθαι ἐκ τοῦ γένους τῶν βασιλέων, ἔφησεν εἶναι τινα τῆς βασιλικῆς οἰκίας ἀπόγονον, τὰ μὲν ἄλλα σώφρονα καὶ ἀγαθὸν ἄνδρα, πένητα δὲ καθ' ὑπερβολὴν. συγχωρήσαντος δὲ τοῦ Ἡφαιστίωνος τούτῳ τὴν δυναστείαν, ὁ λαβὼν τὴν ἐπιτροπὴν κατήντησεν ἐπὶ τὸν ὀνομασμένον μετὰ βασιλικῆς ἐσθῆτος, καὶ κατέλαβεν αὐτὸν ἐν τινι κήτῳ μισθοῦ μὲν ἀντιλοῦντα, χάκεισι δὲ τοῖς τυχοῦσιν ἐσθῆτι χρώμενον. δηλώσας δὲ τὴν περιπέτειαν, καὶ περιθίεις τὴν βασιλικὴν στολὴν καὶ τὸν ἄλλον τὸν ἀρμόζοντα κόσμον, ἀνήγαγεν αὐτὸν εἰς τὴν ἀγορὰν, καὶ ἀπέ-

δειξε βασιλεία τῶν Τυρίων. ἀσμένως δὲ τοῦ πλήθους προσδεξαμένου, καὶ τὸ παράδοξον τῆς τύχης θαυμάσαντος, οὗτος μὲν φίλος γενόμενος Ἀλεξάνδρῳ, τὴν βασιλείαν ἔσχε παράδειγμα τοῖς ἀγνοοῦσι τὴν τῆς τύχης παράδοξον μεταβολὴν. ἡμεῖς δὲ ἐπεὶ τὰ περὶ τὸν Ἀλέξανδρον διήλθομεν, μεταληψόμεθα τὴν διήγησιν.

Interea Agis rex Laced. pro Persis in Cretam expeditionem fecerat: Amyntas in Aegyptum. Gracchi Alexandro, cum Gazam oppugnaret, ob victoriam apud Issum coronam auream mittunt.

48. Κατὰ γὰρ τὴν Εὐρώπην Ἄγισ μὲν ὁ τοῖν Λακεδαιμονίων βασιλεὺς, τῶν ἐκ τῆς ἐν Ἴσσω μάχης διασωθέντων μισθοφόρων ἀναλαβὼν ὀκτακισχιλίους, νεωτέρων πραγμάτων ἀντείχετο, χαριζόμενος Δαρείῳ. προσλαβὼν δὲ παρὰ τούτου καὶ ναῦς καὶ χρημάτων πλῆθος, ἔπλευσεν εἰς Κρήτην, καὶ τοῖν πόλεων τὰς πλείους χειρωσάμενος, ἠνάγκασε τὰ Περσῶν αἰρεῖσθαι. Ἀμύντας δὲ φυγὼν ἐκ Μακεδονίας, καὶ πρὸς Δαρεῖον ἀναβὰς, συνηγωνίσασατο μὲν τοῖς Πέρσαις ἐν τῇ Κιλικίᾳ, διασωθεὶς δ' ἐκ τῆς ἐν Ἴσσω παρατάξεως μετὰ τετρακισχιλίων μισθοφόρων, καὶ πρὸ τῆς Ἀλεξάνδρου παρουσίας διανύσας εἰς Τρίπολιν τῆς Φοινίκης, ἐπέλεξεν ἐκ τοῦ παντὸς στόλου τὰς ἀρκούσας ναῦς εἰς τὸν πλοῦν τοῖς ἰδίῳις στρατιώταις, τὰς δ' ἄλλας ἐνέπηρσεν. διαπλεύσας δ' εἰς τὴν Κύπρον, καὶ προσλαβόμενος στρατιώτας καὶ ναῦς, διέπλευσεν εἰς τὸ Πηλοῦσιον. τῆς δὲ πόλεως ἐγκρατῆς γενόμενος, ἀπέφαινεν ἑαυτὸν ὑπὸ Δαρείου τοῦ βασιλέως ἀπεστάλθαι στρατηγὸν, διὰ τὸ τὸν ἡγούμενον τῆς Αἰγύπτου σατραπὴν συναγωνιζόμενον ἐν

Ἰσσοῦ τῆς Κιλικίας πεπτωκέναι. ἀναπλεύσας δ' εἰς Μέμφιν, τὸ μὲν πρῶτον πρὸ τῆς πόλεως παραταξάμενος τοῖς ἐγχωρίοις, ἐνίκησε. μετὰ δὲ ταῦτα, πρὸς ἰσραγὴν τῶν στρατιωτῶν τραπέντων, ἐπεξελθόντες ἐκ τῆς πόλεως ἐπέθεντο τοῖς ἀτάκτως διαρπάζουσι τὰς ἐπὶ τῆς χώρας κτήσεις, καὶ τὸν τε Ἀμύνταν ἀπέκτειναν, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ πάντας ἄοδην ἀνεῖλον. Ἀμύντας μὲν οἷν μεγάλας ἐπιβολαῖς ἐγχειρήσας, καὶ παρ' ἐλπίδα σφαλὲς, τοιοῦτον ἔσχε τοῦ βίου τὸ τέλος. ὁμοίως δὲ τούτῳ καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων καὶ στρατηγῶν τινες ἐκ τῆς ἐν Ἰσσοῦ μάχης μετὰ στρατιωτῶν διασωθέντες ἀντείχοντο τῶν Περσικῶν ἐλπίδων. οἱ μὲν γὰρ, πόλεις ἐπικαίρους καταλαμβάνομενοι, διεφύλαττον ταύτας τῷ Λυρῶν· οἱ δ' ἔθνη προσαγόμενοι, καὶ δυνάμεις περὶ αὐτοὺς κατασκευαζόμενοι, τὴν ἠρμοζούσας χρείας τοῖς ὑποκειμένοις καιροῖς παρείχοντο. οἱ δὲ σύεδροι τῶν Ἑλλήνων ἐψηφίσαντο πέμψαι πρέσβεις πεντεκαίδεκα, στέφανον φεροντας χρυσοῦν παρὰ τῆς Ἑλλάδος ἀριστεῖον Ἀλεξάνδρῳ, καὶ συνησθησομένους τῇ κατὰ Κιλικίαν νίκῃ. Ἀλέξανδρος δὲ στρατεύσας ἐπὶ Γάζαν φρουρουμένην ὑπὸ Περσῶν, καὶ δίμηνον προσεδρεύσας, εἴλε κατά κράτος τὴν πόλιν.

Olymp. CXII, 2. Expugnata Gaza, Alexander in Aegyptum movet, quae peritiosa crudelitatem Persarum, ultro in deditionem venit. Facta cum Cyrenensibus amicitia, rex usque ad Iovis Ammonis templa penetrat

49. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Ἀριστοφάνους, ἐν Ῥώμῃ κατεστάθησαν ὑπατοὶ Σπούριος Ποστούμιος καὶ Τίτος Ουτέτιούριος. ἐπὶ δὲ τούτων, Ἀλέξαν-

δρος ὁ βασιλεὺς τὰ περὶ τὴν Γάζαν διοικήσας, Ἀμύντιαν μετὰ δέκα νεῶν εἰς Μακεδονίαν ἐξέπεμψε, προστάξας τῶν νέων τοὺς εὐθέτους ἐπιλέξαι πρὸς στρατείαν· αὐτὸς δὲ μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως παρῆλθεν εἰς Αἴγυπτον, καὶ παρέλαβε πάσας τὰς ἐν αὐτῇ πόλεις χωρὶς κινδύνων. οἱ γὰρ Αἰγύπτιοι, τῶν Περσῶν ἡσεβηκότων εἰς τὰ ἱερά καὶ βιαίως ἀρχόντων, ἄσμενοι προσεδέξαντο τοὺς Μακεδόνας. καταστήσας δὲ τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον, προῆλθεν εἰς Ἄμμωνος, βουλόμενος χρήσασθαι τῷ θεῷ. κατὰ μέσην δὲ τὴν ὁδὸν ἀπήντησαν αὐτῷ πρέσβεις παρὰ Κυρηναίων, στέφανον κομίζοντες καὶ μεγαλοπρεπῆ δῶρα, ἐν οἷς ἦγον ἵππους πολεμιστὰς τριακοσίους καὶ πέντε τέθριππα τὰ κράτιστα. ὁ δὲ τούτους μὲν ἀποδεξάμενος, φιλίαν καὶ συμμαχίαν συνέθειτο πρὸς αὐτούς. αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν συναποδημούντων, προῆγεν ἐπὶ τὸ ἱερόν· καὶ διανύσας ἐπὶ τὴν ἔρημον καὶ ἄνυδρον, ὑδρευσάμενος διῆει τὴν χώραν ἔχουσαν ἄμμου μέγεθος ἄεριον. ἐν ἡμέραις δὲ τέτταρσιν ἐξαναλωθέντων τῶν κομιζομένων ὑδάτων, εἰς δεινὴν σπῆνιν παρεγένοντο. εἰς ἀθυμίαν οὖν πάντων ἐμπεσόντων, ἄφνω πολὺς ὄμβρος ἐξ οὐρανοῦ κατεβῆ, τὴν ὑπάρχουσαν τῶν ὑγρῶν ἔνδειαν παραδύξως διορθούμενος. διὸ καὶ τὸ συμβῆν ἔδοξεν ἀνεπίστως σωθεῖσι θεῶν προνοίᾳ γεγονέναι. ὑδρευσάμενοι δ' ἔκ τινος κοιλάδος, ἐπὶ τέτταρς ἡμέρας ἔχοντες ἀρκοῦσαν τὴν βοήθειαν, καὶ διελθόντες ἡμέρας τέσσαρας, διεξέπεσον τὴν ἄνυδρον. ἀδήλου δὲ τῆς ὁδοῦ καθεστῶσης διὰ τὸ πλῆθος τῆς ἄμμου, οἱ καθηγού-

μενοι τῆς ὁδοῦ προσήγγειλαν τῷ βασιλεῖ, διότι κόρακες δεξιὸν κλάζοντες τὴν τρίβον τῆς ἐπὶ τὸ ἱερόν φερούσης ἀτραποῦ προσημαίνουσιν. οἰωνισάμενος δὲ τὸ συμβαῖνον ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ διαλαβὼν δέχεσθαι τὸν θεὸν ἀσμένως τὴν παρουσίαν αὐτοῦ, προῆγε κατὰ σπουδὴν, καὶ τὸ μὲν πρῶτον κατήντησεν ἐπὶ πικρίῳ καλουμένην λίμνην, μετὰ δὲ ταῦτα πορευθεὶς σταδίους ἑκατὸν, παρήλλαξε τὰς ἐπικαλουμένας Ἀμμωνος πόλεις· ἐντεῦθεν δὲ ὁδοιπορήσας μίαν ἡμέραν, συνήγγισε τῷ τεμένει.

Ammoniacae regionis situs, templa palatia et memorabilia.

50. Ἡ δὲ περὶ τὸ ἱερόν τοῦτο χώρα περιέχεται ὑπὸ ἐρήμου καὶ ἀνύδρου τῆς ἄμμου, πάσης φιλικῆς φιλανθρωπίας ἐστερημένη. αὕτη δ' ἐπὶ μῆκος καὶ πλάτος ἐπὶ σταδίους πενήκοντα παρήκουσα, πολλοῖς μὲν καὶ καλοῖς ὕδασι ναματιαίοις διαρρέϊται, δένδρων δὲ παντοδαπῶν καὶ μάλιστα καρπύμων πληθύει· καὶ τὸν μὲν αἴρα τῇ κρύσει παραπλήσιον ἔχει ταῖς ἔαριναῖς ὥραις, τόποις δὲ κυματώδεσι περιεχομένη, μόνη παρηλλαγμένη παρέχεται τοῖς ἐνδιατρίβουσι τὴν εὐκρασίαν. τὸ μὲν οὖν τέμενος φασὶν ἰδρῦσασθαι Δαναὸν τὸν Αἰγύπτιον· τὴν δὲ ἱεράν τοῦ θεοῦ χώραν περιοικοῦσι κατὰ μὲν τὴν μεσημβρίαν καὶ δύσειν Αἰθίοπες, κατὰ δὲ τὴν ἄρκτον Λιβύων νομαδικὸν ἔθνος, καὶ τὸ πρὸς τὴν μεσόγειον ἀνήκον τὸ τῶν Νάσαμώνων ὀνομαζόμενον ἔθνος. τῶν δ' Ἀμμωνίων κωμηδὸν οἰκούντων, κατὰ μέσην αὐτῶν τὴν χώραν ἀκρόπολις ὑπάρχει τριπλοῖς ὠχρωμένη τοῖς τείχεσιν· καὶ ταύτης ὁ μὲν πρῶτος περίβολος ἔχει τῶν ἀρχαίων

δυναστῶν βασιλεία, ὁ δ' ἕτερος τὴν γυναικωνίτι
 αὐλὴν καὶ τὰς τῶν τέκνων καὶ γυναικῶν καὶ συγγε-
 νῶν οἰκῆσεις, καὶ φυλακτῆρια τῶν τόπων, ἔτι δὲ τὸν
 τοῦ θεοῦ σηκόν, καὶ τὴν ἱερὰν κρήνην, ἀφ' ἧς τὰ
 τῷ θεῷ προσφερόμενα τυγχάνει τῆς ἀγνείας· ὁ δὲ
 τρίτος τὰς τῶν δορυφόρων καταλύσεις, καὶ τὰ φυ-
 λακτῆρια τῶν τὸν τύραννον δορυφορούντων. καθί-
 δρυται δὲ τῆς ἀκροπόλεως ἐκτὸς οὐ μακρὰν ἕτερος
 ναὸς Ἀμμωνος, πολλοῖς καὶ μεγάλοις δένδροις σύσκιος
 τοῦτου δὲ πλησίον ὑπάρχει κρήνη, διὰ τὸ συμβεβη-
 κὸς ὀνομαζομένη ἡλίου κρήνη· αὕτη δὲ τὸ ὕδωρ ἔχει
 συμμεταβυλλόμενον αἰεὶ ταῖς ἡμεριναῖς ἄραις παρα-
 δόξως. ἅμ' ἡμέρα γὰρ ἐξίησι τὴν πηγὴν χλιαρὰν,
 προοιούσης δὲ τῆς ἡμέρας, τῇ προσθέσει τῶν ὠρῶν
 ἀνάλογον κατάψύχεται, τοῦ μεσημβρινοῦ δὲ καύμα-
 τος ἀκμάζει τῇ ψυχρότητι· πάλιν δὲ ἀνάλογον ἀπο-
 λήγει πρὸς τὴν ἑσπέραν, καὶ τῆς νυκτὸς ἐπιλαβούσης
 ἀναθερμαίνεται μέχρι μέσων νυκτῶν, καὶ τὸ λοιπὸν
 ἀποκλήγει, μέχρις ἂν ἅμα τῷ φωτὶ πρὸς τὴν ἐξ ἀρχῆς
 ἀποκατασταθῇ τάξιν. τὸ δὲ τοῦ θεοῦ ξόανον ἐκ
 σμαράγδων καὶ τινων ἄλλων περιέχεται, καὶ τὴν
 μαντεῖαν ἰδιάζουσας παντελῶς ποιεῖται. ἐπὶ νεῶς
 γὰρ περιφέρεται χρυσῆς ὑπὸ ἱερέων ὄγδοήκοντα.
 οὔτοι δ' ἐπὶ τῶν ὤμων φέροντες τὸν θεόν, προά-
 γουσιν αὐτομάτως ὅπου ποῖ ἔν ἄγοι τὸ τοῦ θεοῦ
 νεῦμα τὴν πορείαν. συνακολουθεῖ δὲ πλῆθος παρ-
 θένων καὶ γυναικῶν Παιῶνας ἀδόντων κατὰ πᾶσαν
 τὴν ὁδόν, καὶ πατριῶ καθυμνοῦντων ᾠδῇ τὸν
 θεόν.

Templum adit Alexander. Ad propositas quaestiones quae responsa acceperit.

51. Τοῦ δ' Ἀλεξάνδρου διὰ τῶν ἱερέων εἰσαχθέντος εἰς τὸν νεών, καὶ τὸν θεὸν κατανοήσαντος, ὁ μὲν προφητεύων ἀνὴρ πρεσβύτερος τὴν ἡλικίαν προσελθὼν αὐτῷ, Χαῖρε, εἶπεν, ὦ παῦ. καὶ ταύτην παρὶ τοῦ θεοῦ ἔσχε τὴν πρόσρησιν, ὁ δ' ὑπολαβὼν, λέχομαι, φησὶν, ὦ πάτερ, καὶ τὸ λοιπὸν κεκλήσομαι σὸς, ἀλλ' εἴ μοι δίδως τὴν ἀπίσσης γῆς ἀρχήν. τοῦ δ' ἱερέως προσελθόντος τῷ σηκῷ, καὶ τῶν ἀνδρῶν τῶν αἰρόντων τὸν θεὸν κινηθέντων τεταγμένοις πρὸ τῆς φωνῆς συμβόλοις, ὁ μὲν ἀνεῖπε, βεβαίως αὐτῷ δίδόναι τὸν θεὸν τὴν αἴτησιν. ὁ δ' Ἀλέξανδρος ὑπολαβὼν, Τὸ λοιπὸν, εἶπεν, ὦ δαῖμον, ἀπόφηναί μοι τῶν ζητουμένων, εἰ πάντας ἤδη μετελήλυθα τοὺς γενομένους φονεῖς τοῦ πατρὸς, ἢ τινες διαλελήθασιν; ὁ δὲ προφήτης ἀνεβόησεν, Εὐφήμει· οὐδένα γὰρ ἀνθρώπων ὑπάρχειν τὸν δυτησόμενον ἐπιβουλεῦσαι τῷ γεννήσαντι αὐτόν· τοὺς δὲ τοῦ Φιλίππου φονεῖς ἅπαντας τετευχέναι τιμωρίας· τεκμήρια δ' ἔσσεσθαι τῆς ἐκ τοῦ θεοῦ γενέσεως τὸ μέγεθος τῶν ἐν ταῖς πράξεσι κατορθωμάτων· καὶ γὰρ πρότερον ἀήττητον αὐτὸν γεγονέναι, καὶ μετὰ ταῦτ' ἔσσεσθαι διὰ παντὸς ἀνίκητον. ὁ δ' Ἀλέξανδρος, ἴσθεις τοῖς κεκρησμοδημίαις, καὶ τὸν θεὸν μεγαλοπρεπέσιν ἀναθήμασι τιμήσας, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Αἴγυπτον.

Regisus in Aegyptum novam urbem Alexandriam condere parat. Eius extruendae idea describitur. Postea Alexandri successores urbem multum auxerunt. His peractis Alexander in Syriam movit.

52. Κρίνας δ' ἐν ταύτῃ πόλιν μεγάλην κτίσαι, προσέταξε τοῖς ἐπὶ τὴν ἐπιμέλειαν ταύτην καταλειπομένοις, ἀναμέσον τῆς τε λίμνης καὶ τῆς θαλάσσης οἰκίσαι τὴν πόλιν. διαμετρῆσας δὲ τὸν τόπον, καὶ ὄρυμοτομήσας φιλοτέχνως τὴν πόλιν, ἀφ' ἑαυτοῦ προσηγόρευσεν Ἀλεξάνδρειαν, εὐκαιρότατα μὲν κειμένην πλησίον τοῦ Φάρου λιμένος, εὐστοχίᾳ δὲ τῆς ὄρυμοτομίας ποιήσας διαπνεῖσθαι τὴν πόλιν τοῖς ἐτησίοις ἀνέμοις· καὶ τούτων πνεόντων μὲν διὰ τοῦ μεγίστου πελάγους, καταψυχόντων δὲ τὸν κατὰ τὴν πόλιν ἄερα, πολλὴν τοῖς κατοικοῦσιν εὐκρασίαν καὶ ὑγίειαν κατεσκεύασε. καὶ τὸν μὲν περίβολον αὐτῆς ὑπεστήσατο τῷ τε μεγέθει διαφέροντα καὶ κατὰ τὴν ὀχυρότητα θαυμάσιον. ἀνὰ μέσον γὰρ ὧν μεγάλης λίμνης καὶ τῆς θαλάττης, δύο μόνον ἀπὸ τῆς γῆς ὁδοὺς στενὰς ἔχει, καὶ παντελῶς εὐφυλάκτους. τὸν δὲ τύπον ἀποτελῶν χλαμῦδι παραπλήσιον, ἔχει πλατεῖαν, μέσην σχεδὸν τὴν πόλιν τέμνουσαν, καὶ τῷ τε μεγέθει καὶ πλάτει θαυμαστήν. ἀπὸ γὰρ πύλης ἐπὶ πύλην διήκουσα, τεσσαράκοντα μὲν σταδίων ἔχει τὸ μῆκος, πλέθρου δὲ τὸ πλάτος, οἰκιῶν δὲ καὶ ἱερῶν πολυτελέσι κατασκευαῖς πᾶσα κεκόσμηται. προσέταξε δ' ὁ Ἀλέξανδρος καὶ βασιλεία κατασκευάσαι θαυμαστά κατὰ τὸ μέγεθος καὶ βάρος τῶν ἔργων. οὐ μόνον δ' ὁ Ἀλέξανδρος, ἀλλὰ καὶ οἱ μετ' αὐτὸν βασιλεύσαντες Αἰγύπτου μέχρι τοῦ καθ' ἡμῶς βίου, σχεδὸν ἅπαντες πολυτελέσι κατασκευαῖς ηὔξησαν αὐτὰ τὰ βασιλεία. καθόλου δὲ ἡ πόλις τοσαύτην ἐπίδοσιν ἔλαβεν ἐν τοῖς ὕστερον χρόνοις.

ὥστε παρά πολλοῖς αὐτὴν πρώτην ἀριθμεῖσθαι τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην. καὶ γὰρ κάλλει καὶ μεγέθει, καὶ προσόδων πλήθει καὶ τῶν πρὸς τροφήν ἀνηκόωντων πολὺ διαφέρει τῶν ἄλλων· τὸ δὲ τῶν κατοικούντων οἰκητόρων αὐτὴν πλῆθος ὑπερβάλλει τοὺς ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν οἰκῆτορας. καθ' ὃν γὰρ δὴ καιρὸν ἡμεῖς παρεβάλομεν εἰς Αἴγυπτον, ἔφασαν οἱ τὰς ἀναγραφὰς ἔχοντες τῶν κατοικούντων, εἶναι τοὺς ἐν αὐτῇ διατρίβοντις ἔλευθέρους, πλείους τῶν τριακοντα μυριάδων, ἕκ τε τῶν προσόδων τῶν κατ' Αἴγυπτον λαμβάνειν τὸν βασιλέα πλείω τῶν ἑξακισχιλίων ταλάντων. ὁ δ' οὖν βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ἐπιστήσας τινὰς τῶν φίλων ἐπὶ τὴν κατασκευὴν τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ διοικήσας ἅπαντα τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον, ἐπανῆλθε μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς τὴν Συρίαν.

Darius, ut Alexandrum adventare audivit, ad pugnam committendam omnia instruit. Copiarum numerus. Babylone profectus versus Ninum iter facit, et prope Arbela castra ponit.

53. Δαρεῖος δὲ πυθόμενος αὐτοῦ τὴν παρουσίαν, συνηθροίκει μὲν τὰς πανταχόθεν δυνάμεις, καὶ πάντα τὰ πρὸς τὴν παράταξιν χρήσιμα κατεσκεύαστο. τὰ μὲν γὰρ ξίφη καὶ ξυστὰ πολὺ μείζω τῶν προγεγενημένων ἐποίησε, διὰ τὸ δοκεῖν διὰ τούτων πολλὰ τὸν Ἀλέξανδρον ἐν τῇ περὶ Κιλικίαν μάχῃ πεπλεονεκτηκέναι. κατεσκεύασε δὲ καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα διακόσια, πρὸς κατάπληξιν καὶ φόβον τῶν πολεμιῶν εὐθέτως ἐπιγενομήνα. τούτων γὰρ ἑκάστου παρ' ἑκάτερον τῶν σειροφόρων ἵππων ἐξέκειτο προσηλωμένα τῷ ζυγῷ ξύστρα παραμήκη τρισπίθαιμα, τὴν ἐπιστροφὴν τῆς ἀκμῆς ἔχοντα πρὸς

τὴν κατὰ πρόσωπον ἐπιφάνειαν· πρὸς δὲ ταῖς κατακλίσει τῶν ἀξόνων ἐπ' εὐθείας ἄλλα δύο, τὴν μὲν τομὴν ὁμοίαν ἔχοντα πρὸς τὴν κατὰ πρόσωπον ἐπιφάνειαν τοῖς πρότερον, τὸ δὲ μῆκος μείζω καὶ πλατύτερα· συνήρμοστο δὲ ταῖς τούτων ἀρχαῖς δρέπανα. πᾶσαν δὲ τὴν δύναμιν ἐν τε ὄπλοις ἐπισήμοις καὶ ἡγεμόνων ἀρεταῖς κοσμήσας, ἀνέξευξεν ἐκ τῆς Βαβυλῶνος, ἔχων πεζοὺς μὲν περὶ ὀγδοήκοντα μυριάδας, ἵππεῖς δ' οὐκ ἐλάττους τῶν εἴκοσι μυριάδων. κατὰ δὲ τὴν ὁδοιπορίαν δεξιὸν μὲν ἔχων τὸν Τίγριν, ἀριστερὸν δὲ τὸν Εὐφράτην προῆει διὰ χώρας εὐδαίμονος καὶ δυναμένης τοῖς κτήνεσι δαψιλῆ χορτιάσματα παρασχέσθαι, τῷ τε πλήθει τῶν στρατιωτῶν ἱκανὰς τροφὰς χορηγῆσαι. ἔσπευδε γὰρ περὶ τὴν Νίρον ποιήσασθαι τὴν παράταξιν, εὐθιτωτάτων ὄντων τῶν περὶ αὐτὴν πεδίων, καὶ πολλὴν εὐρυχωρίαν παρεχομένων τῷ μεγέθει τῶν ἠθροισμένων ὑπ' αὐτοῦ δυνάμεων. καταστρατοπεδεύσας δὲ περὶ κώμην τὴν ὀνομαζομένην Ἀρβηλα, τὰς δυνάμεις ἐνταῦθα καθ' ἡμέραν ἐξέταπτε, καὶ τῇ συνεχεῖ διατάξει καὶ μελέτῃ κατεσκεύασεν εὐπειθεῖς. σφόδρα γὰρ ἠγωνία μήποτε πολλῶν καὶ ἀσυμφώνων ἔθνῶν ἠθροισμένων ταῖς διαλέκτοις, ταραχὴ τις γένηται κατὰ τὴν παράταξιν.

De novo oblatam pacem et promissas condiciones amplissimas ut Alexander accipiat, Parmenio suadet. Sed iis omnibus repudiatis, rex infesto exercitu Dario obviam venit. Coniux Darii moritur.

54. Περὶ δὲ διαλύσεως καὶ πρότερον μὲν ἐξέπεμψε πρεσβευτὰς πρὸς Ἀλέξανδρον, ἐκχωρῶν αὐτῷ τῆς ἐντὸς Ἄλυσος ποταμοῦ χώρας· καὶ προσεπηγγέλ-

λετο δώσειν ἄργυρίου τάλαντα δισχίλια. ὡς δ' οὐ
 προσεῖχεν αὐτῷ, πάλιν ἐξέπεμψεν ἄλλους πρέσβεις,
 ἐπαινῶν μὲν αὐτὸν ἐπὶ τῷ καλῶς κεχρηῆσθαι τῇ τε
 μητρὶ καὶ τοῖς ἄλλοις αἰχμαλώτοις, ἀξιῶν δὲ φίλον
 γενέσθαι, καὶ λαβεῖν τὴν ἐντὸς Εὐφροῦτου χώραν,
 καὶ τάλαντα ἄργυρίου τρισχίλια, καὶ τὴν ἑτέραν τῶν
 ἑαυτοῦ θυγατέρων γυναῖκα· καθόλου δὲ γεγόμενον
 γαμβρὸν, καὶ τάξιν νιοῦ λαβόντα, καθάπερ κοιω-
 νὸν γενέσθαι τῆς ἑλῆς βασιλείας. ὁ δ' Ἀλέξανδρος,
 εἰς τὸ συνέδριον παραλαβὼν πάντας τοὺς φίλους,
 καὶ περὶ τῶν προτιθεμένων αἰρέσεων ἀνακοινωσί-
 μενος, ἠξίου τὴν ἰδίαν γνώμην ἕκαστον μετὰ παρόψη-
 σίας ἀποφῆνασθαι. τῶν μὲν οὖν ἄλλων οὐδεὶς
 ἐτόλμα συμβουλεῦσαι, διὰ τὸ μέγεθος τῆς ὑποκει-
 μένης ζητήσεως· Παρμενίων δὲ πρῶτος εἶπεν, Ἐγὼ
 μὲν, ὦν Ἀλέξανδρος, ἔλαβον ἂν τὰ διδόμενα, καὶ τὴν
 σύνθεσιν ἐποίησάμην· ὁ δ' Ἀλέξανδρος ὑπολαβὼν
 εἶπε, Καὶ γὰρ εἰ Παρμενίων ἦν, ἔλαβον ἂν. καθόλου
 δὲ καὶ ἄλλοις μεγαλοψύχοις λόγοις χρησάμενος, καὶ
 τοὺς μὲν λόγους τῶν Περσῶν ἀποδοκιμάσας, προτι-
 μήσας δὲ τὴν εὐδοξίαν τῶν προτεινομένων δου-
 ρεῶν, τοῖς μὲν πρέσβεσιν ἀπόκρισιν ἔδωκεν ὡς οὕθ'
 ὁ κόσμος, δυοῖν ἡλίων ὄντων, τηρῆσαι δύναται τὴν
 ἰδίαν διακόσμησίν τε καὶ τάξιν, οὕθ' ἡ οἰκουμένη,
 δύο βασιλέων ἐχόντων τὴν ἡγεμονίαν, ἀταρτίχως
 καὶ ἀστυσιαστικῶς διαμένειν ἂν δύναίτο. διόπερ
 ἀπαγγέλλειν αὐτοὺς ἐκέλευσε τῷ Λαρεῖω, εἰ μὲν
 τῶν πρωτείων ὀρέγεται, διαμάχεσθαι πρὸς αὐτὸν
 περὶ τῆς τῶν ὄλων μοναρχίας· εἰ δὲ δόξης καταφρο-

νοῖν προκρίνει τὴν λυσιτέλειαν καὶ τὴν ἐκ τῆς ὄρα-
 στῶν τρυφήν, αὐτὸς μὲν Ἀλεξάνδρῳ ποιεῖτω τὸ
 προσιαττόμενον, ἄλλων δὲ ἄρχων βασιλευέτω, συγ-
 χωρουμένης αὐτῷ τῆς ἐξουσίας ὑπὸ τῆς Ἀλεξάνδρου
 χρησιότητος. τὸ δὲ συνέδριον διαλύσας, καὶ τὴν
 δύναμιν ἀναλαβὼν, προῆγεν ἐπὶ τὴν τῶν πολεμίων
 στρατοπεδείαν. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις, τῆς
 τοῦ Δαρείου γυναικὸς ἀποθανούσης, ὁ Ἀλέξανδρος
 ἔθαψεν αὐτὴν μεγαλοπρεπῶς.

Darius instruit aciem, et Mazaeum ad custodiam fluminis ab-
 legat. Alexandri eiusque exercitus per Tigrim transitus perdiffi-
 cilis.

55. Δαρεῖος δὲ τῶν ἀποκρίσεων ἀκούσας, καὶ
 τὴν διὰ τῶν λόγων σύνθεσιν ἀπογνοὺς, τὴν μὲν
 δύναμιν καθ' ἡμέραν συνέταττε, καὶ πρὸς τὴν ἐν
 τοῖς κινδύνοις εὐηκοῖαν ἐτοιμὴν κατεσκεύαζε· τῶν
 δὲ φίλων Μαζαῖον μὲν μετὰ στρατιωτῶν ἐπιλέκτων
 ἐξαπέστειλε παραφυλάζοντα τὴν διάβασιν τοῦ πο-
 ταμοῦ, καὶ τὸν πόρον προκαταληψόμενον. ἑτέρους
 δ' ἐξέπεμψε τὴν χώραν πυρπολήσοντας, δι' ἧς ἀναγ-
 καῖον ἦν διελθεῖν τοὺς πολεμίους. ἐνόμιζε γάρ τῳ
 μὲν φέυματι τοῦ ποταμοῦ προβλήματι χρῆσθαι πρὸς
 τὴν ἔφοδον τῶν Μακεδόνων. τούτων δ' ὁ μὲν Μα-
 ζαῖος ὄρων ἀδιάβατον ὄντα τὸν ποταμὸν, διὰ τε
 τὸ βάθος καὶ τὴν σφοδρότητα τοῦ φέυματος, τῆς
 μὲν τούτου φυλακῆς ἠμέλησε, τοῖς δὲ τὴν χώραν
 πυρπολοῦσι συνεργήσας, καὶ πολλὴν χώραν δια-
 φθείρας, ὑπέλαβεν ἄβατον εἶσεσθαι τοῖς πολεμίοις,
 διὰ τὴν σπάνιν τῆς τροφῆς. ὁ δ' Ἀλέξανδρος, παρα-
 γενόμενος πρὸς τὴν διάβασιν τοῦ Τίγρεως ποταμοῦ,

καὶ τὸν πόρον ὑπὸ τινῶν ἐγχωρίων μαθῶν, διεβίβωσε τὴν δύναμιν οὐ μόνον ἐπιπόνως, ἀλλὰ καὶ παντελῶς ἐτικινδύνως. τοῦ γὰρ πόρου τὸ μὲν βύθος ἦν ὑπὲρ τῶν μαστῶν, τοῦ δὲ ρεύματος ἡ ὀξύτης πολλοὺς τῶν διμβαινόντων παρέσυρε καὶ τὴν βᾶσιν τῶν σκελῶν παρηρέϊτο· τό, τε ρεῦμα τοῖς ὄπλοις ἐμπίπτον πολλοὺς τε παρέφερε καὶ τοῖς ἐσχάτοις κινδύνοις περιέβαλλεν. ὁ δ' Ἀλέξανδρος, πρὸς τὴν σφοδρότητα τοῦ ρεύματος ἀντιμυχόμενος, παρήγγειλε πῦσι τὰς χεῖρας ἀλλήλοις συμπλέκειν, καὶ τὴν ὅλην τῶν σωμαίων πυκνότητα ποιεῖν ζεύγματι παραπλησίαν. παραβόλου δὲ γενομένης τῆς διαβάσεως, καὶ τῶν Μακεδόνων μόλις διωσθέντων, τὴν μὲν ἡμέραν ταύτην προσανέλαβε τὴν δύναμιν· τῇ δ' ὑστεραία συντεταγμένην ἔχων τὴν στρατιάν. προῆγεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, καὶ σύνεγγυς γειόμενος τῶν Περσῶν, κίτεστρατοπέδευσεν.

Alexander, ob hostium multitudinem sollicitus, somno recreatur.

56. Ἀναλογιζόμενος δὲ τὸ πλῆθος τῆς τῶν Περσῶν δυναμείως, καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἐπικειμένων κινδύνων, ἔτι δὲ τὴν περὶ τῶν ὄλων ἀγῶων κρίσιν ἐν χερσὶν οὔσαν, διηγρόπνησε τὴν νύκτα, συνεχόμενος τῇ περὶ τοῦ μέλλοντος φροντίδι· ὑπὸ δὲ τὴν ἐωθινήν φυλακὴν τραπεῖς εἰς ὕπνον, οὕτως ἐκοιμήθη βιαθείως, ὥστε τῆς ἡμέρας ἐπιγενομένης μὴ δύνασθαι διεγερθῆναι. τὸ μὲν οὖν πρῶτον οἱ φίλοι τὸ συμβῆν ἠδέως ἐώρων, νομίζοντες τὸν βασιλέα πρὸς τὸν ὑπερκείμενον κίνδυνον εὐτονώτερον ἔσεσθαι, τετευχότα πολλῆς ἀνέσεως· ὡς δ' ὁ μὲν χρόνος προέβαιεν,

ὁ δ' ὕπνος, συνεῖχε τὸν βασιλέα, Παρμενίων πρὸς
 βύτατος ὢν τῶν φίλων, ἀφ' ἑαυτοῦ πρόσταγμα
 δίδωκε τοῖς πλήθεσιν ἐτοιμάζεσθαι τὰ πρὸς τὴν
 μάχην. οὐκ ἀνιεμένου δ' αὐτοῦ, προσελθόντες οἱ
 φίλοι μόγις διήγειραν τὸν Ἀλέξανδρον. θαυμαζόντων
 δ' ἐπὶ τῇ συμβεβηκότι πάντων, καὶ τὴν αἰτίαν ἀκοῦ-
 σαι βουλομένων, ἔφησεν ὁ Ἀλέξανδρος, Διαιεῖον εἰς
 ἓνα τόπον ἠθροικότα τὰς δυνάμεις, ἀπολελυκέναι
 πάσης ἀγωνίας αὐτόν. μιᾷ γὰρ ἡμέρᾳ κριθέντα
 περὶ τῶν ὅλων παύσεσθαι τῶν πόνων καὶ πολυχρο-
 νίων κινδύνων. οὐ μὴν ἀλλὰ παρακαλέσας τοὺς
 ἡγεμόνας τοῖς οἰκείοις λόγοις, καὶ πρὸς τοὺς ἐπιφε-
 ρομένους κινδύνους εὐθαρσεῖς καταστήσας, προῆγε
 τὴν δύναμιν συντεταγμένην ἐπὶ τοὺς Βαρβάρους,
 τῆς τῶν πεζῶν φάλαγγος τὰς τῶν ἰππέων ἴλας
 προτάξας.

Macedonum acies instructa describitur.

57. Ἐπὶ μὲν οὖν τὸ δεξιὸν κέρας ἔταξε τὴν ἴλην,
 ἧς εἶχε τὴν ἡγεμονίαν Κλεῖτος ὁ μέλας ὀνομαζόμενος.
 ἔχομένους δὲ ταύτης τοὺς ἄλλους φίλους, ὧν ἡγεῖτο
 Φιλώτας ὁ Παρμενίωνος· ἐξῆς δὲ τὰς ἄλλας ἰππαρ-
 χίας ἐπιτά, τεταγμένας ὑπὸ τὸν αὐτὸν ἡγεμόνα.
 ὀπισθεν δὲ τούτων ὑπετάγη τὸ τῶν Ἀργυρασπίδων
 πεζῶν τάγμα, διαφέρον τῇ τε τῶν ὀπλων λαμπρότητι,
 καὶ τῇ τῶν ἀνδρῶν ἀρετῇ, καὶ τούτων ἡγεῖτο Νικά-
 νωρ ὁ Παρμενίωνος. ἔχομενην δὲ τούτων ἔστησε τὴν
 Ἐλιμιῶτιν καλουμένην στρατιάν, ἧς Κοῖνος ἡγεῖτο·
 ἐξῆς δὲ τὴν τῶν Ὀρεστίων καὶ Λυγκιστίων τάξιν
 ἔστησε, Περγδικκου τὴν στρατηγίαν ἔχοντος· καὶ

τὴν μὲν ἐχομένην στρατηγίαν Μελέαγρος εἶχε, τὴν δὲ συνεχῆ ταύτης Πολυσπέρχων, τεταγμένων ὑπ' αὐτὸν τῶν ὀνομαζομένων Στυμφαίων· Φίλιππος δ' ὁ Βαλάκρου τὴν συνεχῆ ταύτης στρατηγίαν ἐπλήρου, καὶ τῆς μετ' αὐτὴν Κρατερός ἡγεῖτο. τῶν δὲ προειρημένων ἰππέων τὴν συνεχῆ τάξιν ἀπεπλήρουν οἱ ἀπὸ Πελοποννήσου καὶ Ἀχαΐας συστρατεύσαντες ἰππεῖς, καὶ Φθιώται καὶ Μαλιεῖς, ἔτι καὶ Λοκροὶ καὶ Φωκεῖς, ὧν ἡγεῖτο Ἐρίγνιος ὁ Μιτυληναῖος. ἐξῆς δ' εἰστήκεισαν Θετταλοὶ, Φίλιππον μὲν ἔχοντες ἡγεμόνα, ἀνδρεία καὶ τῇ τῶν ἰλῶν ἰππασίᾳ πολὺ προέχοντες τῶν ἄλλων. ἐχομένους δὲ τούτων τοὺς ἐκ Κρήτης τοξότας ἔταξε, καὶ τοὺς ἐκ τῆς Ἀχαΐας μισθοφόρους. ἐφ' ἑκατέρου δὲ τοῦ κέρατος ἐπικάμπιον ἐποίησε τάξιν, ὅπως μὴ δύνωνται κυκλοῦν οἱ πολέμιοι τῷ πλήθει τῶν στρατιωτῶν τὴν ὀλιγότητα τῶν Μακεδόνων. πρὸς δὲ τὰς τῶν δρεπανηφόρων ἀρμύτων ἐπιφορὰς μηχανώμενος ὁ βασιλεὺς, παρήγγειλε τοῖς ἐν τῇ φάλαγγι πεζοῖς, ὅταν πλησιάσῃ τι τέθριππα, συνασπίσαι, καὶ ταῖς σαρίσσις τὰς ἀσπίδας τύπτειν, ὅπως διὰ τὸν ψόφον πτυρόμενα, τὴν εἰς τοῦπίσω ποιῆται φορὰν· τοῖς δὲ βιαζομένοις δίδοναι διαστήματα, δι' ὧν ποιήσονται τὴν διέξοδον ἀκίνδυνον τοῖς Μακεδόσιν· αὐτὸς δὲ τοῦ δεξιοῦ μέρους ἡγούμενος, καὶ λοξὴν τὴν τάξιν ποιοῦμενος, δι' ἑαυτοῦ τὴν ὅλην κρίσιν τοῦ κινδύνου ποιῆσθαι διεγνώκει.

Hinc proelium committitur. Currus falcati primum in Macedones impetum faciunt. Sed facto clypeorum strepitu, equi con-

sternati quadrigas plurimas falcatas retro in suos vertunt. Reliquae tamen stragem ediderunt foedam.

58. Ὁ δὲ Διορξίος, κατὰ τὰς τῶν ἔθνῶν περιοχὰς τὴν ἔκταξιν πεποιημένος, κατὰ τε τὸν Ἀλέξανδρον τεταγμένος, προῆγεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους. ὡς δ' ἐπλησίαζον ἀλλήλαις αἱ δυνάμεις, οἱ μὲν σαλπικταὶ παρ' ἀμφοτέροις ἐσήμαινον τὸ πολεμικόν, οἱ δ' ἄνδρες μετὰ πολλῆς βοῆς ἀλλήλοις ἐπεφέροντο. καὶ πρῶτον τὰ δρεπανηφόρα τῶν ἰσχυμάτων ἀπὸ κράτους ἐλαυνόμενα, πολλὴν ἐκπληξιν καὶ φόβον τοῖς Μακεδόσιν ἐπέστησε. καὶ γὰρ Μαζαῖος ὁ τῶν ἰπέων ἡγούμενος, πυκναῖς ταῖς ἵλαις σὺν τοῖς δρεπανηφόροις ἐπήλαυνε, καταπληκτικωτέραν ποιοῦν τὴν ἐπιφορὰν τῶν δρεπανηφόρων. τῆς δὲ φάλαγγος συνασπισθούσης, καὶ κατὰ τὰς τοῦ βασιλέως παραγγελίας ταῖς σαρίσσαις πάντων τυπτόντων τὰς ἀσπίδας, συνέβαινε φόβον πολὺν γίνεσθαι. διόπερ τὰ πολλὰ τῶν ἰσχυμάτων, πυρομένων τῶν ἵπων, ἐστρέφετο, καὶ τὴν ῥύμην ἀκατάσχετον ποιοῦντα, πρὸς τοὺς ἰδίους βιαίως ἀνέστρεφε. τῶν δ' ἄλλων προσπεσόντων τῇ φάλαγγι, καὶ τῶν Μακεδόνων ποιοῦντων ἀξιόλογα διαστήματα, διὰ τούτων τὰ φερόμενα, τὰ μὲν διηκοντίσθη, τὰ δὲ διεξέπεσεν· ἔνια δὲ τῇ βίᾳ τῆς ῥύμης φερόμενα, καὶ ταῖς τῶν σιδήρων ἀκμαῖς ἐνεργῶς χρώμενα, πολλὰς καὶ ποικίλας διαθέσεις θανάτων ἀπειργάζετο. τοιαύτη γὰρ ἦν ἡ ὀξύτης καὶ βία τῶν κεχαλκευμένων πρὸς ἀπώλειαν ὄπλων, ὥστε πολλῶν μὲν βραχίονας σὺν αὐταῖς ταῖς ἀσπίσιν ἀποκόπτεσθαι, οὐκ ὀλίγων δὲ τραχήλους παρασύρεσθαι, καὶ τὰς κεφαλὰς πίπτειν ἐπὶ τὴν γῆν, βλε-

πόντων ἔτι τῶν ὀμμαίων, καὶ τῆς τοῦ προσώπου διαθέσεως διαφυλαττομένης· ἐνίων δὲ τὰς πλευρὰς ἐπικαιρίοις τομαῖς ἀναθήτιόντων, καὶ θανάτους ὄξεις ἐπιφερόντων.

Sequitur equestris pugna. Cedunt Macedones. Cadusii et Scythiae in ipsa Macedonum castra penetrant, praedam agunt, captivas abducunt. Sisygambria Darii matris, eximia constantia.

59. Ὡς δ' ἤγγισαν ἀλλήλαις αἱ δυνάμεις, καὶ διὰ τῶν τόξων καὶ σφενδοῶν, ἔτι δὲ τῶν ἀκοντιζομένων σαυνίων τὰ ὄπιθιόμενα βέλη παρατήλωτο, πρὸς τὴν ἐκ χειρὸς μάχην κατήντησαν· καὶ πρῶτον τῶν ἰππέων συστησαμένων ἀγῶνα, καὶ τῶν Μακεδόνων τῷ δεξιῷ κέρατι διαγωνιζομένων, ὁ μὲν Δαρρεῖος τοῦ λαιοῦ κέρατος ἡγούμενος, συναγωνιστὰς εἶχε τοὺς συγγενεῖς ἰπτῆς, ἐπιλέκτους ταῖς ἀρεταῖς καὶ ταῖς εὐνοίαις, χιλίους ἐν μιᾷ περιειλημένους ἴλη. οὗτοι δὲ θεατὴν ἔχοντες τῆς ἰδίας ἀνδραγαθίας τὸν βασιλέα, τὸ πλῆθος τῶν ἐπ' αὐτὸν φερομένων βελῶν προθύμως ἐξεδέχοντο. συνῆσαν δὲ τούτοις οἱ τε μηλοφόροι, πολλοὶ ταῖς ἀνδραγαθίαις καὶ κατὰ τὸ πλῆθος, πρὸς δὲ τούτοις Μάρδοι καὶ Κοσσαῖοι, ταῖς τε τῶν σωματίων ὑπεροχαῖς καὶ ταῖς λαμπρότησι τῶν ψυχῶν θαυμαζόμενοι. συνηγωνίζοντο δὲ τούτοις οἱ τε περὶ τὰ βασίλεια διατρέποντες, καὶ τῶν Ἰνδῶν οἱ κράτιστοι καὶ ἀνδρείαν. οἷτοι μὲν οἷν μετὰ πολλῆς βοῆς ἐπιβόῳξαντες τοῖς πολεμίοις, ἐκθύμως ἡγωνίζοντο, καὶ τῷ πλήθει κατεπόνουν τοὺς Μακεδόνας. Μαζαῖος δὲ τὸ δεξιὸν ἔχων κέρας, καὶ μετὰ τῶν ἀρίστων ἰππέων διαγωνιζόμενος, εὐθύς κατὰ τὴν πρώτην ἔφοδον τῶν ἀνθεστῶτων ἀνείλεν

οὐκ ὀλίγους· δισχιλίους δὲ Καδουσίους, καὶ χιλίου τῶν Σκυθῶν ἰππεῖς ἐπιλέκτους ἐξέπεμψε, προστάζα περιῦππεῦσαι τὸ κέρας τὸ τῶν πολεμίων, καὶ προσελίσσαντας τῇ παρεμβολῇ, τῆς ἀποσκευῆς κυριεῦσαι. ὧν ὀξέως ποιησάντων τὸ προσταχθὲν, καὶ παρεισπεσόντων εἰς τὴν στρατοπεδεῖαν τῶν Μακεδόνων, τῶν αἰχμαλώτων τινὲς ἀρπάσαντες ὄπλα, συνήρουν τοῖς Σκύθαις, καὶ διήρπαζον τὰς ἀποσκευάς. βοή δ' ἦν καὶ ταραχὴ, διὰ τὸ παράδοξον, καθ' ὅλην τὴν παρεμβολήν. αἱ μὲν οὖν ἄλλαι τῶν αἰχμαλωτίδων πρὸς τοὺς Βαρβάρους ἀπεχώρουν· ἡ δὲ μήτηρ τοῦ Δαρείου Σισύγγαμβρις, παρακαλουσῶν αὐτὴν τῶν αἰχμαλωτίδων, οὐ προσέσχευε, ἀλλ' ἐφ' ἡσυχίαις ἔμεινε φιλοφρόνως, οὔτε τῷ παραλόγῳ τῆς τύχης πιστεῖσασα, οὔτε τὴν πρὸς Ἀλέξανδρον εὐχαριστίαν λυμαιομένην. τέλος δὲ οἱ Σκύθαι πολλὴν τῆς ἀποσκευῆς διαρπάσαντες, ἀφίππευσαν πρὸς τοὺς περὶ τὸν Μαζαῖον, καὶ τὴν εὐήμερίαν ἀπήγγειλαν. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν περὶ Δαρεῖον τεταγμένων ἰππέων τινὲς καταπονήσαντες τῷ πλήθει τοὺς ἀνθεστῶτας Μακεδόνας, φεύγειν ἠνάγκασαν.

Alexander novo impetu in Darium ipsum invectus, aurigam profligat. Inde vulgato rumore Darium cecidisse, Persae in fugam convertuntur.

60. Δευτέρου δὲ προτερήματος τοῖς Πέρσαις γενομένου, ὁ μὲν Ἀλέξανδρος σπεύδων δι' ἑαυτοῦ τὴν ἦταν διορθώσασθαι τῶν ἰδίων, μετὰ τῆς βασιλικῆς ἰλῆς, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐπιφανεστάτων ἰππέων, ἐπ' αὐτὸν ἤλαυνε τὸν Δαρεῖον. ὁ δὲ τῶν Περσῶν βασιλεὺς, δεξάμενος τὴν ἐπιφορὰν τῶν

πολεμίων, αὐτὸς μὲν ἐφ' ἄρματος ἀγωνιζόμενος, ἠκόντισεν εἰς τοὺς ἐπιφερομένους· πολλῶν δ' αὐτῶ συναγωνιζομένων, καὶ τῶν βασιλέων ἐπ' ἀλλήλους ἰεμένων, ὁ μὲν Ἀλέξανδρος ἠκόντισας ἐπὶ τὸν Δαρεῖον, τοῦτου μὲν ἤμαρτε, τοῦ δὲ παρεσιῶτος ἠνιόχου τοῦ βασιλέως κατατυχῶν, κατέβαλε. τῶν δὲ περὶ τὸν Δαρεῖον ἀταβοισάντων, οἱ πορϋώτερον ἀφεστηκότες ὑπέλαβον αὐτὸν τὸν βασιλέα πεπιτωκέ-
 ραι· καὶ τούτων τῆς φυγῆς ἀρξυμένων, οἱ συνεχεῖς συνείποντο, καὶ τὸ συνεχὲς τῷ Δαρεῖῳ σύνταγμα κατ' ὀλίγον αἰὲ παρερῳήγνυτο. διὸ καὶ τῆς ἐτέρας πλευρῆς παραγυμνωθείσης τῶν συναγωνιζομένων, καὶ αὐτὸς καταπλαγεὶς πρὸς φυγὴν ἄρμησε. τούτων δὲ οὕτως φευγόντων, καὶ τοῦ κοινοστοῦ τῶν ἰππέων πρὸς ἴφος αἰρομένου, καὶ τῶν περὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἐκ ποδὸς ἐπομένων, διὰ τὸ πλῆθος καὶ τὴν πυκνότη-
 τηα τοῦ κοινοστοῦ συνιδεῖν μὲν οὐκ ἦν τὸν Δαρεῖον, ὅποι ποιεῖται τὴν φυγὴν· στεναγμὸς δὲ τῶν πιπτόν-
 των ἀνδρῶν καὶ κτύπος τῶν ἰππέων, εἴτι δὲ τῶν μαστίγων συνεχὲς ψόφος ἐγίνετο. ἄμα δὲ τούτοις πραττομένοις, Μαζαῖος ὁ τοῦ δεξιοῦ κέρατος ἠγού-
 μενος, πλείστους ἔχων καὶ κρατίστους ἰππεῖς, βιαρὸς ἐπέκειτο τοῖς κατ' αὐτὸν τεταγμένοις· Παρμενίων δὲ μετὰ τῶν Θειταλῶν ἰππέων, καὶ τῶν ἄλλων τῶν μετ' αὐτοῦ κινδυνεόντων, ὑπέστη τοὺς πολεμίους. τὸ μὲν οὖν πρῶτον λαμπρῶς ἀγωνιζόμενος, διὰ τὰς ἀρετὰς τῶν Θειταλῶν ἐπροτέρει· τῶν δὲ περὶ τὸν Μαζαῖον τῷ τε πλήθει καὶ βάρει τοῦ συστήματος ἐγκριμένων, κατεπονεῖτο τὸ τῶν Μακεδόνων ἰπτικόν.

πολλοῦ δὲ φόνου γινομένου, καὶ τῆς τῶν Βαρβάρων βίας δυσυποστάτου γινομένης, ὁ Παρμενίων ἐξέπεμψε τινὰς τῶν περὶ αὐτὸν ἵππέων πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, ἀξιῶν κατὰ τάχος βοηθῆσαι. ὁξέως δὲ τούτων τὸ παραγγελθὲν πρατιόντων, καὶ τὸν Ἀλέξανδρον πυθομένων πολὺ τῆς τάξεως ἀπεσπᾶσθαι κατὰ τὸν διωγμὸν, οὗτοι μὲν ἐπανῆλθον ἄπρακτοι· ὁ δὲ Παρμενίων ταῖς τῶν Θειταλῶν ἴλαις χρώμενος ἐμπειρότατα, καὶ πολλοὺς καταβαλοῖν μόλις ἐτρέψατο τοὺς Βαρβάρους, μάλιστα καταπλαγέντας τῇ κατιὲ τὸν Δαρεῖον φυγῆ.

Darius, nube pulveris tectus, salvus evasit. Persarum fugientium ingens elades secuta. Caesarum numerus.

61. Ὁ δὲ Δαρεῖος τῇ στρατηγίᾳ διαφέρων, καὶ συνεργὸν ἔχων τὸ πλῆθος τοῦ κοινοροῦ, τὴν ἀποχώρησιν οὐχ ὁμοίαν τοῖς ἄλλοις Βαρβάροις ἐποιεῖτο· εἰς τὸναντίον δὲ μέρος ὁρμήσης, καὶ κρυπτομένην ἔχων, διὰ τὸν ἐξαιρόμενον κοινοροτὸν, τὴν ἰδίαν ἀποχώρησιν, ἀκινδύνως αὐτὸς τε διέφυγε, τοὺς τε μεθ' ἑαυτοῦ πάντας εἰς τὰς κατόπιν κειμένας τῶν Μακεδόνων κώμας διέσωσε. τέλος δὲ, πάντων τῶν Βαρβάρων πρὸς φυγὴν ὁρμησάντων, καὶ τῶν Μακεδόνων τοὺς ἐσχάτους αἰεὶ κτεινόντων, ταχὺ πᾶς ὁ πλησίον τοῦ πεδίου τόπος νεκρῶν ἐπληρώθη. διὸ καὶ τῶν Βαρβάρων ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ κατεκόπησαν οἱ πάντες ἵππεις τε καὶ πεζοὶ πλείους τῶν ἐννέμι μυριάδων· τῶν δὲ Μακεδόνων ἀνηρέθησαν μὲν εἰς πεντακοσίους, τραυματῖαι δ' ἐγένοντο παμπληθεῖς, ἐν οἷς καὶ τῶν ἐπιφανεστάτων ἡγεμόνων Ἡφαιστίων

μὲν εἰς τὸν βραχίονα ξυστοῖ βληθεὶς ἐτρώθη, τῶν
σωματοφυλάκων ἡγούμενος· τῶν δὲ στρατηγῶν
Περδίκκας καὶ Κοῖνος, ἔτι δὲ Μενίδας, καὶ τινες
ἕτεροι τῶν ἐπιφανῶν ἡγεμόνων. ἡ μὲν οὖν περὶ
Ἄρβηλα γενομένη παράταξις τοιοῦτον ἔσχε τὸ
πέρασ.

Olymp. CXII, 3. Graecae civitates crescentem victoris Alexandri potentiam suspectam habent. Itaque, Antipatro in Thraciae bello contra Memnonem occupato, Lacedaemonii opportunitate usi, pro libertate bellum movent. Regem Agidem imperatorem creant.

62. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἀριστοφῶντος, ἐν Ῥώμῃ διεδεξαντο τὴν ὑπατικὴν ἀρχὴν Γαῖος Δομίτιος καὶ Αἰῖλος Κορνήλιος. ἐπὶ δὲ τούτων, εἰς τὴν Ἑλλάδα τῆς περὶ Ἄρβηλα μάχης διαδοθείσης, πολλὰ τῶν πόλεων, ὑφορώμεναι τὴν αἴξισιν τῶν Μακεδόνων, ἔγνωσαν, ἕως ἔτι τὰ Περσῶν πράγματα διαμένῃ, τῆς ἐλευθερίας ἀντέχεσθαι. βοηθήσειν γὰρ αὐτοῖς Δαρεῖον, καὶ χρημάτων τε πλῆθος χορηγήσειν πρὸς τὸ δύνασθαι ξενικὰς μεγάλας δυνάμεις συνίστασθαι· καὶ τὸν Ἀλέξανδρον μὴ δυνήσεσθαι διαίρειν τὰς δυνάμεις. εἰ δὲ περιόψονται τοὺς Πέρσας καταπολεμηθέντας, μονωθήσεσθαι τοὺς Ἕλληνας, καὶ μηκέτι δυνήσεσθαι φροντίσαι τῆς ἑαυτῶν ἐλευθερίας. προεκαλέσατο δὲ πρὸς τὴν ἀπόστασιν τοὺς Ἕλληνας καὶ ὁ περὶ τὴν Θράκην νεωτερισμὸς κατὰ τοὺς ὑποκειμένους καιροὺς γεγόμενος. Μέμνων γὰρ ὁ καθεστάμενος στρατηγὸς τῆς Θράκης, ἔχων δύναμιν, καὶ φρονήματος ὦν πλήρης, ἀνέσειε μὲν τοὺς Βαβάρους· ἀποστάτης δὲ γεγόμενος τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ ταχὺ μεγάλης δυνάμεως κυριεύσας, φανεροῦς ἀπεκαλύψατο πρὸς τὸν πόλεμον. διόπερ Ἀντίπατρος

πᾶσαν ἀταλαβὸν τὴν δύναμιν, προῆλθε διὰ Μακεδονίας εἰς Θράκην, καὶ διεπολέμει πρὸς τὸν Μείμονα. τούτου δὲ περὶ ταῦτ' ὄντος, οἱ Λακεδαιμόνιοι καιρὸν ἔχειν ὑπολαβόντες τοῦ παρασκευάσασθαι τὰ πρὸς τὸν πόλεμον, παρεκάλουν τοὺς Ἕλληνας συμφρονηῆσαι περὶ τῆς ἐλευθερίας. Ἀθηναῖοι μὲν οὖν, παρὰ πάντας τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ὑπ' Ἀλεξάνδρου προτιμώμενοι, τὴν ἡσυχίαν ἤγον· Πελοποννησίων δ' οἱ πλείους, καὶ τῶν ἄλλων τινὲς συμφρονήσαντες, ἀπεγράψαντο πρὸς τὸν πόλεμον, καὶ κατὰ δύναμιν τῶν πόλεων καταγράφοντες τῶν νέων τοὺς ἀρίστους, κατέλεξαν στρατιώτας τεζοὺς μὲν οὐκ ἐλάττους τῶν δισμυρίων, ἵππεις δὲ περὶ δισχιλίους. τὴν δ' ἡγεμονίαν ἔχοντες Λακεδαιμόνιοι, πανδημεὶ πρὸς τὸν ὑπὲρ τῶν ὅλων κίνδυνον ὤρμησαν, Ἄγιδος τοῦ βασιλέως τὴν πάντων ἔχοντος ἡγεμονίαν.

Re audita, Antipater, composito in Thracia bello, advolat, proelioque hostes fundit. Agidis mors memorabilis.

63. Ἀντίπατρος δὲ πνυθόμενος τὴν τῶν Ἑλλήνων συνδρομήν, τὸν μὲν ἐν τῇ Θράκῃ πόλεμον, ὡς ποτ' ἦν δυνατόν, διέλυσεν, εἰς δὲ τὴν Πελοπόννησον ἦκε μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως. προσλαβόμενος δὲ καὶ παρὰ τῶν συμμαχούντων Ἑλλήνων στρατιώτας, ἤθροισε τοὺς ἅπαντας οὐκ ἐλάττους τῶν τετρακισμυρίων. γενομένης δὲ παρατάξεως μεγάλης, ὁ μὲν Ἄγις μαχόμενος ἔπεσεν· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι πολὺν μὲν ἐκθύμως χρόνον ἀγωνιζόμενοι διεκαρτέφον· τῶν δὲ συμμαχῶν βιασθέντων, καὶ αὐτοὶ τὴν

ἀναχώρησιν εἰς τὴν Σπάρτην ἐποίησαντο. ἀνηρέθησαν δ' ἐν τῇ μάχῃ τῶν μὲν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν συμμάχων πλείους τῶν πεντακισχιλίων καὶ τριακοσίων, τῶν δὲ μετ' Ἀντιπάτρου τρισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι. ἴδιον δὲ τι συνέβη καὶ περὶ τὴν τοῦ Ἄγιδος τελευτὴν γενέσθαι. ἀγωνισάμενος γὰρ λαμπρῶς, καὶ πολλοῖς τραύμασιν ἐναντίοις περιπεσὼν, ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν εἰς τὴν Σπάρτην ἀπεκομίσθη· περικατάληπτος δὲ γενόμενος, καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν ἀτογνοῦς, τοῖς μὲν ἄλλοις στρατιώταις προσέταξεν ἀπιέναι τὴν ταχίστην, καὶ διασώζειν αὐτοὺς εἰς τὴν τῆς πατρίδος χρεῖαν· αὐτὸς δὲ καθοπλισθεὶς καὶ εἰς γόνυ διαναστάς, ἤμύνατο τοὺς πολεμίους, καὶ τινὰς καταβαλὼν καὶ συνακοντισθεὶς, κατέστρεψε τὸν βίον, ἄρξας ἔτη ἑννέα. ἡμεῖς δὲ διεληλυθότες τὰ πραχθέντα κατὰ τὴν Εὐρώπην ἐν μέρει τὰ κατὰ τὴν Ἀσίαν συντελεσθέντα διεξιμεν.

ΤΗΣ ΕΠΤΑΚΑΙΔΕΚΑΤΗΣ ΤΩΝ ΔΙΟΔΩΡΟΥ
ΒΙΒΛΙΩΝ Η ΔΕΥΤΕΡΑ ΒΙΒΛΟΣ
Η ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΤΜΗΜΑ.

Darius fuga in satrapias superiores, et quidem Ecbatana se recipit, ut novas copias ibi tutius colligeret. Alexander, Arbelia praeda capta ingenti, Babylonem ducit, ubi provincias recens occupatas ordinat.

ΔΑΡΕΙΟΣ μὲν γὰρ ἠττηθεὶς ἐν τῇ περὶ Ἀρβηλα παρατάξει, τὴν φυγὴν ἐπὶ τὰς ἄνω σατραπείας ἐποίησατο, σπεύδων τῷ διαστήματι τῶν τόπων λαβεῖν ἀναστροφὴν, καὶ χρόνον ἰκαίον εἰς παρασκευὴν δυνάμεως. τὸ μὲν οὖν πρῶτον εἰς Ἐκβάτανα τῆς Μηδίας διανύσας,

ἐνταῦθα διέτριβε· καὶ τοὺς μὲν ἐκ τῆς φυγῆς ἀνα-
 σωζομένους ἀνεδέχετο, τοὺς δὲ ἀνόπλους καθώπλιζε.
 μετεπέμπετο δὲ καὶ στρατιώτας ἐκ τῶν πλησιοχώρων
 ἔθνων, καὶ πρὸς τοὺς ἐν Βάκτροις καὶ ταῖς ἄνω
 σατραπείαις σατράπας καὶ στρατηγούς διεπέμπετο,
 παρακαλῶν διαφυλάττειν τὴν πρὸς αὐτὸν εὐνοίαν.
 Ἀλέξανδρος δὲ, μετὰ τὴν νίκην θάψας τοὺς τετελευ-
 τηκότας, ἐπέβαλε τοῖς Ἀρβήλοις, καὶ πολλὴν μὲν
 εὖρεν ἀφθονίαν τῆς τροφῆς, οὐκ ὀλίγον δὲ κόσμον
 καὶ γάζαν βαρβαρικὴν, ἀργυρίου δὲ τάλαντα τρισχί-
 λια. συλλογισάμενος δὲ τὴν μέλλουσαν ἔσεσθαι
 φθορὰν τοῦ περιέχοντος ἄερος, διὰ τὸ πλῆθος τῶν
 νεκρῶν, εὐθύς ἀνέξευξε, καὶ κατήντησε μετὰ πάσης
 τῆς δυνάμεως εἰς Βαβυλῶνα. τῶν δ' ἐγχωρίων προ-
 θύμως ὑποδεξαμένων αὐτὸν, καὶ κατὰ τὰς ἐπισταθ-
 μίας λαμπρῶς ἐστιῶντων τοὺς Μακεδόνας, ἀνέλαβε
 τὴν δύναμιν ἐκ τῆς προγεγενημένης ταλαιπωρίας·
 πλείους δὲ τῶν τριάκοντα ἡμερῶν ἐνδιέτριψε τῇ πό-
 λει, διὰ τε τὴν δαψίλειαν τῶν ἐπιτηδείων, καὶ τὴν
 φιλοξενίαν τῶν ἐγχωρίων· μετὰ δὲ ταῦτα τὴν μὲν
 ἄκραν παρέδωκε τηρεῖν Ἀγάθωνι τῷ Πυθναίῳ,
 συστήσας αὐτῷ Μακεδόνας στρατιώτας ἑπτακοσίους·
 Ἀπολλόδωρον δὲ τὸν Ἀμφιπολίτην, καὶ Μένητα τὸν
 Πελλαῖον ἀπέδειξε στρατηγούς τῆς τε Βαβυλῶνος
 καὶ τῶν σατραπειῶν μέχρι Κιλικίας. δούς δὲ αὐτοῖς
 ἀργυρίου τάλαντα χίλια, προσέταξε ξενολογεῖν στρα-
 τιώτας ὡς πλείστους. Μιθρῖνη δὲ τῷ παραδόντι
 τὴν ἐν Σάρδεσιν ἄκραν, Ἀρμενίαν ἔδωκεν. ἐκ δὲ
 τῶν ληφθέντων χρημάτων τῶν μὲν ἵππέων ἑκάστῳ

Ξ μᾶς ἐδώρησατο, τῶν δὲ συρμιάχων, πέντε· τῶν δ' ἐκ τῆς φάλαγγος Μακεδόνων, δύο. τοῖς δὲ ξένοις διμήνοις μισθοφοραῖς ἐτίμησε πάντας.

Tum profectus, in ipso itinere novas ex Europa copias recipit. Inde in Sittacenam regionem progressus, in re militari nonnulla melius instituit: deinde in Susianam movet, Susasque ultro in deductionem accipit.

64. Τοῦ δὲ βασιλέως ἀναξεύξαντος ἐκ τῆς Βαβυλῶνος, καὶ κατὰ τὴν πορείαν ὄντος, ἤκον πρὸς αὐτὸν παρὰ μὲν Ἀντιπάτρου πεμφθέντες ἵππεις μὲν Μακεδόνες πεντακόσιοι, πεζοὶ δὲ ἑξακισχίλιοι· ἐκ δὲ Θράκης ἵππεις μὲν ἑξακόσιοι, Τραλλεῖς δὲ τρισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι· ἐκ δὲ Πελοποννήσου πεζοὶ μὲν τετρακισχίλιοι, ἵππεις δὲ βραχὺ λείποντες τῶν χιλίων ἐκ δὲ τῆς Μακεδονίας, τῶν φίλων τοῦ βασιλέως υἱοὶ πενήτηκοντα, πρὸς τὴν σωματοφυλακίαν ὑπὸ τῶν πατέρων ἀπεσταλμένοι. ὁ δὲ βασιλεὺς τούτους παραλαβὼν, προῆγε, καὶ κατήντησεν ἑκταῖος εἰς τὴν Σιτακηνὴν ἐπαρχίαν· τῆς δὲ χώρας ταύτης πολλὴν ἀφθονίαν ἐχούσης τῶν ἐπιτηδείων πάντων, ἐν ταύτῃ πλείους ἡμέρας ἔμεινεν, ἅμα μὲν σπεύδων ἐκ τῆς κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν ταλαιπωρίας ἀναλαβεῖν τὴν δύναμιν, ἅμα δὲ τῆς στρατιωτικῆς τάξεως διαιοῦμενος ἐπιμεληθῆναι, καὶ τὰς ἡγεμονίας ἀναβιβάσαι, καὶ τὴν δύναμιν ἰσχυροποιῆσαι τῷ τε πλήθει καὶ ταῖς ἀρεταῖς τῶν ἡγεμόνων. συντελέσας δὲ τὰ δεδογμένα, καὶ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας περὶ τῶν ἀρίστων κρίσιν ποιησάμενος, καὶ πολλοὺς ἀπὸ τῆς μεγάλης ἡγεμονίας ἐπὶ μεγάλας ἐξουσίας ἀναβιβάσας, πάντας τοὺς ἡγεμόνας εἰς ἀξίωμα μεῖζον καὶ

στοργήν ἰσχυράν πρὸς ἑαυτὸν προήγαγεν. ἐπεμελήθη δὲ καὶ τῆς ἰδιωτικῆς τῶν στρατιωτῶν διατάξεως, καὶ πολλὰ πρὸς τὴν εὐχρηστίαν ἐπινοησάμενος, ἐπὶ τὸ κρεῖττον διωρθώσατο. κατισκευάσας δὲ πᾶσαν τὴν στρατιὰν εὐνοίᾳ τε πρὸς τὸν ἡγούμενον διαφέρουσας, καὶ πρὸς τὰ παραγγελλόμενα πειθαρχοῦσας, ἔτι δὲ ταῖς ἀνδραγαθίαις ὑπερβάλλουσας, ἐπὶ τοὺς ὑπολειπομένους ἀγῶνας ὤρμησεν. εἰς δὲ τὴν Σουσιανὴν καταστήσας, ἀκινδύνως παρέλαβε τὰ περιβόητα ἐν Σούσοις βασίλεια, ἐκουσίως Ἀβουλήτου τοῦ σατραπού παραδόντος αὐτῷ τὴν πόλιν, ὥς μὲν ἔνιοι γεγράφασι, προστάξαντος Δαρεῖου τοῖς πεπιστευμένοις ὑπ' αὐτοῦ. τοῦτο δὲ πρῶξαι τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν, ὅπως ὁ μὲν Ἀλέξανδρος εἰς περισπασμοὺς ἀξιολόγους καὶ παραλήψεις ἐπιφανεστάτας τῶν πόλεων καὶ θησαυρῶν μεγάλων ἔμπεσῶν, ἐν ἀσχολίαις ὑπάρχη· ὁ δὲ Δαρεῖος τῇ φυγῇ λαμβάνη χρόνον εἰς τὴν τοῦ πολέμου παρασκευήν.

Gaza regia Susis inventa describitur. Darii mensa, Alexandri pedibus subdita, eunucho lacrimas movet.

66. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος, παραλαβὼν τὴν πόλιν καὶ τοὺς ἐν τοῖς βασιλείοις θησαυροὺς, εὗρεν ἀσήμου χρυσοῦ καὶ ἀργύρου πλείω τῶν τετρακισμυρίων ταλάντων. ταῦτα δὲ ἐκ πολλῶν χρόνων οἱ βασιλεῖς ἀθικτα διετήρησαν, πρὸς τὰ παράλογα τῆς τύχης ἀτολιπόντες αὐτοῖς καταφυγὰς. χωρὶς δὲ τούτων ὑπῆρχεν ἑννακισχίλια τάλαντα χρυσοῦ, χαρακτηῖρα Δαρεικὸν ἔχοντα. ἴδιον δὲ τι συνέβη γενέσθαι τῷ βασιλεῖ κατὰ τὴν παράληψιν τῶν χρημάτων. καθι-

σαντες γὰρ αὐτοῦ ἐπὶ τὸν βασιλικὸν θρόνον, καὶ
 τούτου μείζους ὄντος ἢ κατὰ τὴν συμμετρίαν τοῦ
 σώματος, τῶν παίδων τις ἰδὼν τοὺς πόδας ἀπολεί-
 τοντας πολὺ τοῦ κατὰ τὸν θρόνον ὑποβιάθρου, βα-
 σιτάσας τὴν Λαρείου τράπεζαν, ὑπέθηκε τοῖς ποσὶν
 αἰωρουμένοις. ἄρμουστῆς δὲ γενομένης, ὁ μὲν βασι-
 λεὺς ἀπεδέξατο τὴν τοῦ πράξαντος εὐστοχίαν· τῶν
 δὲ παρεστῶτων τις τῷ θρόνῳ εὐνοῦχος, κινήθεις
 τὴν ψυχὴν τῇ μεταβολῇ τῆς τύχης, ἐδάκρυσεν. ὄν
 ἰδὼν ὁ Ἀλέξανδρος ἤρετο, Τί κακὸν ἰδὼν γεγονὸς
 κλαίεις; ὁ δὲ εὐνοῦχος ἔφησε, Νῦν μὲν σὺς εἶμι δοῦ-
 λος, πρότερον δὲ Λαρείου· καὶ φύσει φιλοδέσποτος
 ὢν, ἤλγηκτι ἰδὼν τὸ παρ' ἐκείνῳ μάλιστα τιμώμενον,
 νῦν ἄτιμον γεγονὸς σκεῦος. ὁ δὲ βασιλεὺς διὰ τῆς
 ἀποκρίσεως λιβῶν ἔννοιαν τῆς ὅλης κατὰ τὴν Περ-
 σικὴν βασιλείαν μεταβολῆς, ὑπελαβεν ἑαυτὸν ὑπερή-
 φανόν τι πεποιηκέναι, καὶ τῆς πρὸς τὰς αἰχμαλώτι-
 δας ἐπεικειῖας ἀλλοτριώτατον. διόπερ προσκαλεσά-
 μενος τὸν θέντα τὴν τράπεζαν, ἐπέταξεν ἄραι πάλιν.
 ἐνταῦθα παρεστῶς Φιλώτας, Ἄλλ' οὐχ ὕβρις ἐστίν,
 εἶπε, τὸ μὴ ὑπὸ σοῦ προσιαχθέν, ἀλλὰ δαίμονός τι-
 νος ἀγαθοῦ προνοία καὶ βουλήσει. ὁ δὲ βασιλεὺς,
 οἰωνισάμενος τὸ ῥηθέν, προσέταξεν εἶν κειμένην ὑπὸ
 τῷ θρόνῳ τὴν τράπεζαν.

Susis relicta Darii matre cum liberis, Alexander Pasitigrin
 transit. et superatis per angustam viam rupibus, cunctis per Vxian-
 nam regionem urbibus potitur.

67. Μετὰ δὲ ταῦτα τὴν μὲν Λαρείου μητέρα καὶ
 τὰς θυγατέρας καὶ τὸν υἱὸν ἀπέλειπεν ἐν Σούσοις,
 καὶ παρακατέστησε τοὺς διδάζοντας τὴν Ἑλληνικὴν

διάλεκτον· αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἀναξεύξας, τεταρταῖος ἐπὶ τὸν Τίγριν ποταμὸν ἀφίκετο. ὅς ῥέων ἀπὸ τῆς Οὐξίων ὄρεινῆς, τὸ μὲν πρῶτον φέρεται διὰ χώρας τραχείας καὶ χαλιδραῖς μεγάλαις διηλημμένης, ἐπὶ σταδίους χιλίους. ἔπειτα διαρῥεῖ χώραν πεδίαδα, πραϋνόμενος αἰεὶ μᾶλλον· καὶ διελθὼν σταδίους ἑξακοσίους, ἐξίησιν εἰς τὴν κατὰ Πέρσας θάλασσαν. διαβὰς δὲ τὸν Τίγριν, προῆγεν ἐπὶ τὴν Οὐξίων χώραν, οὕσαν πάμφορον καὶ θαυσιεῖαν ὕδασι διαρῥεομένην, καὶ πολλοὺς καὶ παντοδαποὺς ἐκφέρουσαν καρποὺς. διὸ καὶ τῆς ὠρίμου ξηραίνουμένης ὁπώρας παντοδαπὰ πλάσματα χρήσιμα πρὸς ἀπολλυσιμὸν οἱ τὸν Τίγριν πλείοντες ἔμποροι κατάγουσιν εἰς τὴν Βαβυλωνίαν. καταλαβὼν δὲ τὰς παρόδους φυλαττομένης ὑπὸ Μαδέτου, συγγενοῦς μὲν ὄντος Δαρείου, δύναμιν δὲ ἔχοντος ἀξιόλογον, κατεσκεπάτω τὴν ὀχιρότητα τῶν τόπων. ἀταροδεύτων δ' ὄντων κρημνῶν, τῶν ἐγχωρίων τις ἀνήρ, Οὐξίος μὲν τὸ γένος, ἔμπειρος δὲ τῶν τόπων, ἐπηγγείλατο τῷ βασιλεῖ διὰ τινος στενῆς ἀτραποῦ καὶ παραβόλου ἄξιον τοὺς στρατιώτας, ὥστε ὑπερδεξίους γενέσθαι τῶν πολεμίων. ὁ δ' Ἀλέξανδρος, προσδεξάμενος τοὺς λόγους, τούτῳ μὲν συναπέστειλε τοὺς ἱκανοὺς στρατιώτας· αὐτὸς δὲ τὴν δίοδον κατασκευάσας, ἐφ' ᾧ ἦν ἐνδεχόμενον, προσέβηλε τοῖς ἐπὶ τῶν παρόδων ἐφεστηκόσιν. ἐκ διαδοχῆς δὲ ἐνεργῶς τοῦ κινδύνου συνεστῶτος, καὶ τῶν Βαρβάρων περισπωμένων περὶ τὸν ἀγῶνα, παραδόξως οἱ πεμφθέντες ἐφάνησαν ὑπερδεξιοὶ τοῖς τὴν πάροδον φυλάττουσι. καταπλαγέντων

δὲ τῶν Βαρβάρων, καὶ πρὸς φυγὴν ὀρησιάντων ἐγκρατῆς ἐγένετο τῆς διεξόδου, καὶ ταχέως πασῶν τῶν κατὰ τὴν Οὐζιανὴν πόλεων.

Inde progressus Alexander versus Persiam, usque ad Susiades petras, dum angustias, ab Ariobarzane obsessas, perumpere conatur, cum ingenti clade repellitur. E captivis unum alia via secutus, angustias superat, et Ariobarzannem opprimit

68. Ἐντεῦθεν δ' ἀναζεύξας προῆγεν ἐπὶ τὴν Περσίδα, καὶ πεμπταῖος ἦκεν ἐπὶ τὰς Σουσιάδας καλουμένας πέτρας. ταύτας δὲ προκατειληφῶς ἦν ὁ Ἀριοβαρζάνης, μετὰ στρατιωτῶν πεζῶν μὲν δισμυρίων καὶ πεντακισχιλίων, ἵππέων δὲ τριακοσίων. ὁ δὲ βασιλεὺς, δόξας τῇ βίᾳ κρατῆσειν τῆς πύλης, προῆγε διὰ τόπων στενῶν καὶ τραχέων, οὐδενὸς παρενοχλοῦντος. οἱ δὲ Βάρβαροι μέχρι μὲν τινος εἴων αὐτὸν διαπορεύεσθαι τὰς παρόδους, ἐπεὶ δὲ εἰς μέσας τὰς δυσχωρίας ἦκον, ἄφνω τὴν ἐπίθεσιν ἐποιοῦντο, καὶ πολλοὺς μὲν ἁμαξιτίους λίθους ἐπεκύλιον, οἱ προσπίπτοντες ἄφνω τοῖς Μακεδόσι, πολλοὺς διέφθειρον· οὐκ ὀλίγοι δ' ἀπὸ τῶν κρημνῶν ἀκοντίζοντες εἰς πετυκνωμένους, οὐκ ἀπετύγχανον τῶν σκοπῶν· ἄλλοι δ' ἐκ χειρὸς τοῖς λίθοις βύλλοντες τοὺς βιαζομένους τῶν Μακεδόνων ἀνέστελλον. πολλὰ δ' αὐτοῖς τῆς δυσχωρίας συνεργούσης, ἐπλεονέκτου καὶ συχνοὺς μὲν ἀπέκτεινον, οὐκ ὀλίγους δὲ κατετίρωσκον. ὁ δ' Ἀλέξανδρος τῇ δεινότητι τοῦ πάθους ἀδυνατῶν βοηθεῖν, καὶ θεωρῶν μηδένα τῶν πολεμίων μῆτε τεθνηκότα μῆτε ὄλως τετρωμένον, τῶν δὲ ἰδίων ἀπολωλότας μὲν πολλοὺς, κατατετρωμένους δὲ σχεδὸν ἅπαντας τοὺς προσβαλόντας, ἀν-

καλέσαστο τῇ σάλπιγγι τοὺς στρατιώτας ἀπὸ τῆς μά-
 χης. ἀναχωρήσας δὲ ἀπὸ τῶν παρόδων σταδίους
 τριακοσίους, κατεστρατοπέδευσε, καὶ παρὰ τῶν ἐγ-
 χωρίων ἐπυρθάνετο μή τις ἐτέρα ἐστὶ διεκβολή. πάν-
 των δ' ἀποφαινομένων δίοδον μὲν μηδεμίαν ἄλλην
 ὑπάρχειν, περίοδον δὲ εἶναι πολλῶν ἡμερῶν· αἰσχρὸν
 εἶναι νομίσας ἀτάφους ἀπολιπεῖν τοὺς τετελευτηκό-
 τας, καὶ τὴν αἴτησιν τῶν νεκρῶν οὖσαν ὄρων ἀσχή-
 μονα καὶ περιεχουσάν ἤτις ὁμολόγησιν, προσέταξεν
 ἀπαγαγεῖν ἅπαντας τοὺς αἰχμαλώτας. ἐν δὲ τού-
 τοις ἤκεν ἀπαγόμενος ἄνηρ δίγλωπτος, εἰδὼς τὴν
 Περσικὴν διάλεκτον· οὗτος δὲ ἑαυτὸν ἀπεφαίνεται
 Λύκιον μὲν εἶναι τὸ γένος, αἰχμαλώτον δὲ γενόμενον
 ποιμαίνειν κατὰ τὴν ὑποκειμένην ὄρεινὴν ἔτη πλείον·
 δι' ἣν αἰτίαν ἔμπειρον γενέσθαι τῆς χώρας, καὶ δύ-
 νασθαι τὴν δύναμιν ἀγαγεῖν διὰ τῆς καταδένδρου,
 καὶ κατόπιν ποιῆσαι τῶν τηρούντων τὰς παρόδους.
 ὁ δὲ βασιλεὺς, μεγάλας δωρεαῖς τιμήσειν ἐπαγγελιά-
 μενος τὸν ἄνδρα, τούτου καθηγουμένου διήλθεν
 ἐπιπόνως τὴν ὄρεινὴν νυκτὸς, πολλὴν μὲν πατήσας
 χιόνα, πᾶσαν δὲ κρημνώδη χώραν περάσας, χαρά-
 δραις βαθείαις καὶ πολλαῖς φάραξι διειλημμένην.
 ἐπιφανεῖς δὲ ταῖς προφυλακαῖς τῶν πολεμίων, τοὺς
 μὲν πρώτους κατέκοψε, τοὺς δ' ἐπὶ τῆς δευτέρας φυ-
 λακῆς τεταγμένους ἐξώγησε· τοὺς δὲ τρίτους τρε-
 ψάμενος, ἐκράτησε τῶν παρόδων, καὶ τοὺς πλείστους
 τῶν περὶ τὸν Ἄριοβαρζάνην ἀπέκτεινε.

Hinc Persepolin contendens literas a Teridate accipit, qui urbem tradere pollicetur. Graeci captivi, foede mutilati, ad DCC, regi obviam facti, eius misericordiam movent.

69. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ τὴν Περσέπολιν προάγων, κατὰ τὴν ὁδὸν ἐπιστολὴν ἐκομίσατο παρὰ τοῦ κυριεύοντος τῆς πόλεως Τιριδάτου. ἐν ταύτῃ δ' ἦν γεγραμμένον, εἶν παραγενόμενος φθάσει τοὺς ἐπιβαλλομένους διατηρῆσαι Λαρεΐω τὴν Περσέπολιν, κύριος ἔσται ταύτης ὑπ' αὐτοῦ παραδοθείσης. διόπερ ὁ Ἀλέξανδρος κατὰ σπουδὴν ἤγε τὴν δύναμιν, καὶ τὸν Ἀράξην ποταμὸν ζεύξας, διεβίβασε τοὺς στρατιώτας. προάγοντος δὲ τοῦ βασιλέως, θέαμα παράδοξον καὶ δεινὸν ὠφθη, μισοπονηρίαν μὲν περιέχον κατὰ τῶν πραξάτων, ἔλεον δὲ συμπίθειαν ἐπιφέρον πρὸς τοὺς ἀνήκιστα πεπονθότας. ἀτήνησαν γὰρ αὐτῶι μεθ' ἱκετηριῶν Ἕλληνες ὑπὸ τῶν πρότερον βασιλέων ἀνάστατοι γεγονότες, ὀκτακόσιοι μὲν σχεδὸν τὸν ἀριθμὸν ὄντες, ταῖς δ' ἡλικίαις οἱ πλείστοι μὲν γεγηρακότες, ἡκρωτηριασμένοι δὲ πάντες, οἱ μὲν χεῖρας, οἱ δὲ πόδας, οἱ δὲ ὦτα καὶ ῥίνας· τῶν δ' ἐπιστήμας ἢ τέχνας εἰδότων, καὶ ἐν παιδείᾳ προκεκοφῶτων τὰ μὲν ἄλλα τῶν ἡκρωτηρίων ἀτέκοπτον, αὐτὰ δὲ μόνα τὰ συνεργοῦντα πρὸς τὰς ἐπιστήμας ἀπέλειπτο· ὥστε πάντας ὀρῶντας τὰ τῆς ἡλικίας ἀξιώματα, καὶ τὰς περιεχοῦσας τὰ σώματα συμφορᾶς, ἐλεεῖν τὰς ψυχὰς τῶν ἡκρωτούντων· μάλιστα δὲ αὐτὸν τὸν Ἀλέξανδρον συμπαθῆ γενέσθαι τοῖς ἡτυχηκόσι, καὶ μὴ ὄνταςθαι κατασχεῖν τὰ δάκρυα. ἀναβοησάντων δὲ ἅμ' ἀπάντων, καὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἀξιούντων ἀμῦναι ταῖς ἰδίαις συμφοραῖς, ὁ μὲν βα-

σιλεὺς προσκαλεσάμενος τοὺς προεσθηκότας, ἐπηγείλατο πολλὴν πρόνοιαν ποιήσασθαι, καὶ τῆς αὐτοῦ μεγαλοψυχίας ἄξιως τιμήσας, φροντίδα ποιήσασθαι τῆς ἐπ' οἶκον ἀνακομιδῆς. οἱ δὲ, συνελθόντες καὶ βουλευσάμενοι, προσέκριναν τὴν αὐτόθι μονὴν τῆς εἰς οἶκον ἀνακομιδῆς. ἀνασωθέντας μὲν γὰρ αὐτοὺς διασπαρήσεσθαι κατ' ὀλίγους, καὶ περιόντας ἐν ταῖς πόλεσιν ἐπονείδιστον μὲν ἔξιν τὴν ἐκ τῆς τύχης ἐπήρειαν· μετ' ἀλλήλων δὲ βιοῦντας, τὴν ὁμοίαν συμφορὰν ἔχοντας, παραμύθιον ἔξιν τῆς ἰδίας ἀκληρίας τὴν τῶν ἄλλων τῆς ἀκληρίας ὁμοιότητα. διὸ καὶ πάλιν ἐντυχόντες τῷ βασιλεῖ, καὶ τὴν ἰδίαν κρίσιν δηλώσαντες, ἐδέοντο πρὸς ταύτην τὴν ὑπόστιυσιν οἰκείαν παρέχεσθαι τὴν βοήθειαν. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος συγκαταθέμενος τοῖς δεδογμένοις, τρισχιλίας μὲν ἐκάστῳ δραχμὰς ἐδωρήσατο, καὶ στολὰς ἀνδρείας πέντε, καὶ γυναικείας ἴσας, ζεύγη δὲ βοϊκὰ δύο, καὶ πρόβατα πεντήκοντα, καὶ πυρῶν μεδίμνους πεντήκοντα. ἐποίησε δὲ καὶ ἄτελεῖς αὐτοὺς παντὸς βασιλικοῦ φόρου, καὶ τοῖς ἐπιστάταις προσέταξε φροντίζειν, ὅπως μηδ' ὑφ' ἐνὸς ἀδικῶνται. Ἀλέξανδρος μὲν οὖν, ἀκολούθως τῇ καθ' αὐτὸν ἐπιεικείᾳ, τοιαύταις εὐεργεσίαις τὰς τῶν ἡτυχηκότων συμφορὰς διωρθώσατο.

Persepolis vi capta et vastata, viri trucidati, opes ingentes direptae, feminae in servitutem redactae.

70. Τὴν δὲ Περσέπολιν, μητρόπολιν οἶσαν τῆς Περσῶν βασιλείας, ἀπέδειξε τοῖς Μακεδόσι πολεμίαν τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν πόλεων, καὶ τοῖς στρατιώταις

ἔδωκεν εἰς διαρπαγὴν, χωρὶς τῶν βασιλείων. πλουσιωτάτης δ' οὕσης τῶν ὑπὸ τὸν ἥλιον, καὶ τῶν ἰδιωτικῶν οἰκῶν πεπληρωμένων ἐκ πολλῶν χρόνων παντοίας εὐδαιμονίας, οἱ Μακεδόνες ἐπήγασαν, τοὺς μὲν ἄνδρας πάντας φονεύοντες, τὰς δὲ κτήσεις διαρπαζόντες, πολλὰς μὲν τοῖς πλήθεσιν ὑπαρχούσας, κατασκευῆς δὲ καὶ κόσμου παντοίου γεμούσας. ἔνθι δὴ πολὺς μὲν ἄργυρος διεφορεῖτο, οὐκ ὀλίγος δὲ χρυσὸς διηρπάζετο, πολλὰ δὲ καὶ πολυτελεῖς ἐσθῆτες, αἱ μὲν θαλασσίαις πορφύραις, αἱ δὲ χρυσοῖς ἐνφάσμασι πεποικιλμένοι, τοῖς κρατοῦσιν ἔπαθλα καθίσταντο. τὰ δὲ μεγάλα καὶ κατὰ πῦσαν τὴν οἰκουμένην περιβόητα βασίλεια πρὸς ἕβριν καὶ παντελεῖ φθορὰν ἀπεδέδεικτο. οἱ δὲ Μακεδόνες ἐνημερεύσαντες ταῖς ἄρπαγαῖς, τὴν ἀπληστον τοῦ πλείονος ἐπιθυμίαν οὐκ ἐδύνατο πληρῶσαι. τοσαύτη γὰρ ἦν τῆς πλεονεξίας ὑπερβολὴ κατὰ τὰς τούτων ἄρπαγὰς, ἄσπε καὶ πρὸς ἀλλήλους διαμάχεσθαι, καὶ πολλοὺς μὲν ἀναιρεῖν τῶν τὰ πολλὰ τῆς ἄρπαγῆς ἐξιδιοποιουμένων· τινὲς δὲ τὰ πολυτελέστερα τῶν εὐροσκομένων τοῖς ξίφεσι διακόπτοντες, τὰς ἰδίας ἀπεκόμιζον μερίδας. ἔτιοι δὲ τὰς τῶν ἐπιβαλλόντων τοῖς ἀμφισβητούμενοις χεῖρας ἀπέκοπτον, συνεκφερόμενοι τοῖς θυμοῖς. τὰς δὲ γυναῖκας σὺν αὐτοῖς τοῖς κόσμοις πρὸς βίαν ἀπῆγον, τὴν αἰχμαλωσίαν δουλαγωγοῦντες. ἡ μὲν οὖν Περσέπολις, ὅσω τῶν ἄλλων πόλεων ὑπερεῖχεν εὐδαιμονία, τοσοῦτον ὑπερβιάλετο τὰς ἄλλας τοῖς ἀτυχήμασιν.

Arx regia excocta a praeda. Magna auri argentique vis, hic custodita, in belli usus in alia loca transvecta. Arcis ipsius descriptio.

71. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος παρελθὼν εἰς τὴν ἄκραν, παρέλαβε τοὺς ἐν αὐτῇ θησαυρούς. οὗτοι δὲ ἀπὸ Κύρου τοῦ πρώτου Περσῶν βασιλεύσαντος, μέχρι τῶν ὑποκειμένων καιρῶν, ἠθροισμένων τῶν προσόδων, ἔγεμον ἀργύρου τε καὶ χρυσίου. εὗρέθησαν γὰρ ἐν αὐτοῖς δώδεκα μυριάδες ταλάντων, εἰς ἀργυρίου λόγον ἀγομένου τοῦ χρυσίου. βουλόμενος δὲ τῶν χρημάτων ἃ μὲν μεθ' αὐτοῦ κομίζειν πρὸς τὴν εἰς τὸν πόλεμον χρείαν, ἃ δ' εἰς Σούσα καταθέσθαι, καὶ φυλάττειν ἐν αὐτῇ τῇ πόλει, μετεπέμψατο ἐκ Βαβυλῶνος καὶ Μεσοποταμίας, ἔτι δὲ ἐκ Σούσων ἡμιόρων πληθος, τῶν μὲν ἀχθοφόρων, τῶν δὲ ζειγιτῶν, πρὸς δὲ τούτοις καμήλους ἀχθοφόρους τρισχιλίους καὶ διὰ τούτων πάντα ἀπεκόμισεν εἰς τοὺς προκρινέντας τόπους. σφόδρα γὰρ ἀλλοτριῶς ἔχων πρὸς τοὺς ἐγχωρίους, ἠπίστει τε αὐτοῖς, καὶ τὴν Περσέπολιν εἰς τέλος ἔσπευδε καταφθεῖραι. οὐκ ἀνοίκειον δ' εἶναι νομίζομεν περὶ τῶν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει βυσιλείων, διὰ τὴν πολυτέλειαν τῆς κατασκευῆς, βραχέα διελθεῖν. οὕσης γὰρ ἄκρας ἀξιολόγου, περιεῖληφεν αὐτῇ τριπλοῦν τεῖχος, οὗ τὸ μὲν πρῶτον ἀναλήμματι πολυδαπάνῳ κατεσκευάστο, καὶ τὸ ὕψος εἶχε πηχῶν ἑκκαίδεκα ἐπάλλεσι κεκοσμημένον. τὸ δὲ δεύτερον τὴν μὲν ἄλλην κατασκευὴν ὁμοίαν ἔχει τῷ προειρημένῳ, τὸ δ' ὕψος διπλάσιον. ὁ δὲ τρίτος περίβολος τῷ σχήματι μὲν ἐστὶ τετράπλευρος, τὸ δὲ τούτου τεῖχος ὕψος ἔχει πηχῶν ἑξήκοντα, λίθω σκληροῦ καὶ πρὸς διαμορῆν αἰωνίαν εὖ πεφυκότι κατεσκευ-

ασμένοι. ἐκάστη δὲ τῶν πλευρῶν ἔχει πύλας χαλκῆς, καὶ παρ' αὐτὰς στιφυροὺς χαλκοῦς εἰκοσιπήχεις, οὓν μὲν πρὸς τὴν ἐκ τῆς Θείας κατὰ πλῆξιν, ὡς δὲ πρὸς ἰσφάλειαν ἡρμοσμένας. ἐν δὲ τῷ πρὸς ἀνατολὰς μέρει τῆς ἄκρας τέτταρα πλέθρα διεστηκὸς ὄρος ἐστὶ τὸ καλούμενον βασιλικόν, ἐν ᾧ τῶν βασιλέων ὑπῆρχον οἱ τάφοι. πέτρα γὰρ ἦν κυτεξαμμένη, καὶ κατὰ μέσοι οἴκους ἔχουσα πλείονας, ἐν οἷς σηκοὶ τῶν τετελευτηκότων ὑπῆρχον, πρόσβασιν μὲν οὐδεμίαν ἔχοντες χειροποίητον, ὑπὸ ὄργάνων δὲ τιῶν χειροποίητων ἐξαιρομένων τῶν νεκρῶν δεχόμενοι τὰς ταφάς, κατὰ δὲ τὴν ἄκραν ταύτην ἦσαν καταλύσεις βασιλικαὶ καὶ στρατιηγικαὶ πλείους, πολυτελεῖς ταῖς κατασκευαῖς, καὶ θησαυροὶ πρὸς τὴν τῶν χρημάτων παραφυλακὴν εὐθέτως κατεσκευασμένοι.

Victoriam Alexander festis et comissionibus celebrat, inter quas vino inebriatus et Thaidis exhortatione impulsus arcem regiam incendio delet.

72. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος, ἐπινίκια τῶν κατορθωμάτων ἐπιτελοῦν, Θυσίας τε μεγαλοπρεπεῖς τοῖς θεοῖς συνετέλεσε, καὶ τῶν φίλων λαμπράς ἐστιάσεις ἐποίησατο. καὶ δὴ ποτε τῶν ἐταίρων εὐωχομένων, καὶ τοῦ μὲν πότιου προβαίνοντος, τῆς δὲ μέθης προϊούσης, κατέσχε λύσσα ἐπὶ πολὺ τὰς ψυχὰς τῶν οἴνωμένων. ὅτε δὴ καὶ μία τῶν παρουσῶν γυναικῶν, ὄνομα μὲν Θαιῖς, Ἀπτική δὲ τὸ γένος, εἶπε κάλλιστον Ἀλεξάνδρω τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν πεπραγμένων ἔσεσθαι, εἴαν κωμάσας μετ' αὐτῶν ἐμπρήσῃ τὰ βασίλεια, καὶ τὰ Περσῶν περιβόητα γυναικῶν χεῖρες ἐν βραχεῖ καιρῷ ποιήσωσιν ἄφαντα. τούτων δὲ ᾄθύντων εἰς

ἄνδρας νέους, καὶ διὰ τὴν μέθην ἀλόγως μετεωρίζου-
 μένους, ὡς εἰκός, ἄγειν τις ἀνεβόησε, καὶ δᾶδας
 ἄπειν, καὶ τὴν εἰς τὰ τῶν Ἑλλήνων ἱερὰ παρανο-
 μίαν ἀμύνασθαι παρεκελεύετο. συνετεταφημούντων
 δὲ καὶ ἄλλων, καὶ λεγόντων μόνῳ τὴν προῖξιν ταύ-
 την προσήκειν Ἀλεξάνδρῳ, καὶ τοῦ βασιλέως συνεξ-
 αρθέντος τοῖς λόγοις, πάντες ἀνεπήδησαν ἐκ τοῦ
 πότου, καὶ τὸν ἐπινίκιον κῶμον ἄγειν Διονύσιον
 παρήγγειλαν. ταχὺ δὲ πλήθους λαμπάδων ἄθροι-
 σθέντος, καὶ γυναικῶν μουσοργῶν εἰς τὸν πότον
 παρελημμένων, μετ' ᾧδ' ἤς καὶ αὐλοῖν καὶ σφρίγγων
 προῆγεν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὸν κῶμον, καθηγουμένης
 τῆς πράξεως Θαΐδος τῆς ἐταίρας. αὕτη δὲ μετὰ τὸν
 βασιλέα πρώτη τὴν δᾶδα καιομένην ἠκόντισεν εἰς τὰ
 βασίλεια· καὶ τῶν ἄλλων τ' αὐτὰ πραξάντων, ταχὺ
 πᾶς ὁ περὶ τὰ βασίλεια τόπος κατεφλέχθη, διὰ τὸ
 μέγεθος τῆς φλογός· καὶ τὸ πάντων παραδοξότατον,
 τὸ Ξέρξου τοῦ Περσῶν βασιλέως γενόμενον ἀσέβημα
 περὶ τὴν ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηναίων, μία γυνὴ πολί-
 τῆς τῶν ἀδικηθέντων, ἐν παιδιᾷ πολλοῖς ὕστερον
 ἕτεσι μετῆλθε τοῖς αὐτοῖς πάθεσιν.

Tum urbes Persiae subigit, et castra in Darium movet, qui Ba-
 ctra confugerat. Sed Bessus, regionis satrapa, Darium, ante Ale-
 xandri adventum, dolo captum obtruncat. Lacedaemonii, per An-
 tipatrum victi, missa legatione, regis clementiam implorant.

73. Ἀλέξανδρος δὲ ἀπὸ τούτων γεγόμενος, τὰς
 κατὰ τὴν Περσίδα πόλεις ἐπῆλθε, καὶ τὰς μὲν βία
 χειρωσάμενος, τὰς δὲ διὰ τὴν ἰδίαν ἐπιείκειαν προσ-
 αγόμενος, ἀνέξευξεν ἐπὶ τὸν Δαρεῖον. οὗτος δ' ἐπε-
 βάλετο μὲν ἄθροίζειν τὰς ἐκ τῆς Βακτριανῆς καὶ τῶν

ἄλλων σατραπειῶν δυνάμεις· καταταχούμενος δέ, καὶ μετὰ τρισμυρίων Περσῶν τε καὶ μισθοφόρων Ἑλλήνων τὴν φυγὴν εἰς τὰ Βάκτρα ποιούμενος, ὑπὸ Βήσσου τοῦ Βάκτρων σατράπου κατὰ τὴν ἀναχώρησιν συλληφθεὶς ἐδολοφονήθη. ἄρτι δ' αὐτοῦ τετελευτηκότος, Ἀλέξανδρος μετὰ τῶν ἰππέων ἐπιδιώκων, καὶ τὸν Δαρεῖον τετελευτηκότα καταλαβὼν, τῆς βασιλικῆς ταφῆς ἠξίωσεν. ὡς δ' ἔτιοι γεγραψασιν, ἔμπρουν ἔτι καταλαβὼν, τοῖς μὲν ἀτυχήμασιν αὐτοῦ συνήλθησε, παρακληθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ Δαρείου μετελθεῖν τὸν φόνον, καὶ καθομολογήσας, ἐδίωξε τὸν Βήσσον. ἐκείνου δὲ πολὺ προειληφότος, καὶ συμφυγόντος εἰς τὴν Βακτριανὴν, ἐπανῆλθεν, ἀπογνοὺς τὸν τῶν πολεμίων διωγμὸν. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐν τούτοις ἦν. κατὰ δὲ τὴν Εὐρώπην, Λακεδαιμόνιοι μὲν ἐπταικότες μεγάλην παρατιΐξει, διὰ τὴν συμφορὰν ἠναγκάσθησαν διαπρεσβεύεσθαι πρὸς Ἀντίπατρον· ἐκείνου δὲ ἐπὶ τὸ κοινὸν τῶν Ἑλλήνων συνέδριον τὴν ἀπόκρισιν ἀποστείλαντος, οἱ μὲν συνέδροι συνήχθησαν εἰς Κόρινθον, καὶ πολλῶν ῥηθέντων λόγων πρὸς ἑκάτερον μέρος, ἔδοξεν αὐτοῖς ἕκραιον τὴν κρίσιν ἐπὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἀναπέμψαι. ὁ μὲν οὖν Ἀντίπατρος ὁμήρους ἔλαβε τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν Σπαρτιατῶν πενήκοντα· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις ἐξέπεμψαν εἰς τὴν Ἀσίαν, ἀξιοῦντες αὐτοῖς δοῦναι συγγνώμην ἐπὶ τοῖς ἠγνοημένοις.

Olymp. CXII, 4. Bessus, in Bactrianam elapsus, populo libertatis vindicandae auctor est, et rex creatur. Alexander suos, qui Dario occiso reditum in patriam parabant, oratione donisque ad novam expeditionem concitat.

74. Τοῦ δ' ἔτους τούτου διεληλυθότος, Ἀθήνησι

μὲν ἤρχε Κηφισοφῶν, ἐν Ῥώμῃ δὲ κατεσιτάθησαν ὑπατοὶ Γάϊος Οὐαλέριος καὶ Μάρκος Κλώδιος. ἐπὶ δὲ τούτων, Βῆσσοι μὲν μετὰ τὴν Δαρείου τελευτὴν μετὰ Ναβαρζάνου καὶ Βαρξιάεντος καὶ πολλῶν ἄλλων διαφυγῶν τὰς Ἀλεξάνδρου χεῖρας, διήνυσεν μὲν εἰς τὴν Βακτριανὴν, ἀποδεδειγμένος δὲ ταύτης Σατραπῆς ὑπὸ Δαρείου, καὶ τοῖς πλήθεσι γεγονώς γνῶριμος διὰ τὴν ἀρχὴν, παρεκάλει τὰ πλήθη τῆς ἐλευθερίας ἀντέχεσθαι· ἀπεδείκνυε δὲ τὴν τε χώραν αὐτοῖς πολλὰ συνεργήσειν, οὐσαν δυσείσβολον καὶ πλῆθος ἱκανὸν ἔχουσαν ἀνδρῶν εἰς κατάκτησιν τῆς αὐτονομίας· ἐπαγγελόμενος δὲ καθηγήσεσθαι τοῦ πολέμου, καὶ τὸ πλῆθος ἱκανῶς πείσας, ἀνέδειξεν ἑαυτὸν βασιλέα. οὗτος μὲν οἷν στρατιώτας τε κατέγραψε, καὶ πλῆθος ὀπλων κατεσκεύαζε, καὶ τὰ ἄλλα φιλοτίμως πρὸς τὴν κατεπείγουσαν χρεῖαν παρεσκευάζετο. Ἀλέξανδρος δ' ὄρῳν τοὺς Μακεδόνας τέλος τῆς στρατείας τὴν Δαρείου τελευτὴν τάττοντας, καὶ μετεώρους ὄντας πρὸς τὴν εἰς τὴν πατρίδα ἐπάνοδον, τούτους μὲν ἀθροίσας εἰς ἐκκλησίαν, καὶ λόγοις οἰκείοις παρορμήσας, εὐπειθεῖς πρὸς τὴν ὑπολειπομένην στρατείαν παρεσκεύασε· τοὺς δ' ἀπὸ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων συμμαχήσαντας συναγαγὼν, καὶ περὶ τῶν πεπραγμένων ἐπαινέσας, ἀπέλυσε μὲν τῆς στρατείας, ἐδωρήσατο δὲ τῶν μὲν ἰπέων ἐκάστῳ τάλαντον, τῶν δὲ πεζῶν μνᾶς δέκα· χωρὶς δὲ τούτων, τοὺς τε ὀφειλομένους μισθοὺς ἀπέλυσε, καὶ τοὺς κατὰ τὴν ἀνακομιδὴν μέχρι τῆς εἰς τὰς πατρίδας καθόδου προσέθηκε. τῶν δ' ἐλομένων ἐν τῇ στρατιᾷ

τῆ μετὰ τοῦ βασιλέως μένειν ἔδωκεν ἐκάστῳ τρία
τάλαντα. μεγάλαις δὲ δωρεαῖς ἐτίμησε τοὺς στρα-
τιώτας, ἅμα μὲν φύσει μεγαλόψυχος ὢν, ἅμα δὲ τῆ
διώξει τοῦ Λαφείου πολλῶν χρημάτων κεκυριενκώς.
παρὰ μὲν γὰρ τῶν γάζοφυλακούντων παρέλαβεν
ὀκτακισχιλίων ταλάντων ἄριθμόν· χωρὶς δὲ τούτων,
τὰ νεμηθέντα τοῖς στρατιώταις σὺν τῷ κόσμῳ καὶ
τοῖς ἐκπώμασιν ὑπῆρχε μύρια καὶ τρισχίλια τάλαντα·
τὰ δὲ διακλαπέντα καὶ ἀρπαχθέντα, πλείω τῶν εἰ-
ρημένων ὑπεροεῖτο.

Uterius progressus castra ad urbem Heratompylon collocat.
Iter in Hytrianiam describitur. Maris Caspii et Hyrcanias memo-
rabilia.

75. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος ἀναζεύξας ἐπὶ τὴν Ἴρ-
κανίαν, τριταῖος κατεστρατοπέδευσε πλησίον πόλεως
τῆς ὀνομαζομένης Ἐκατονταπύλου. εὐδαίμονος δ'
αὐτῆς οὔσης, καὶ πάντων τῶν πρὸς ἀπόλαυσιν ἀνη-
κόντων πολλῆς ἀφθονίας ὑπαρχούσης, ἐνταῦθα τὴν
δύναμιν ἀνέλαβεν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας. διελθὼν δὲ στα-
δίους ἑκατὸν καὶ πενήκοντα, κατεστρατοπέδευσε
πλησίον πέτρας μεγάλης· ὑπὸ δὲ τὴν ῥίζαν αὐτῆς
ἄντρον ὑπῆρχε θεοτρεπές, ἐξ οὗ μέγας ποταμὸς ἐξέ-
πιπεν ὁ καλούμενος Σιβοίτης· οὗτος δὲ λάβρων
τῷ ῥεῦματι φερόμενος ἐτὶ τρεῖς σταδίους, σχίζεται
διπλοῖς περὶ τινὰ πέτραν μαστοειδῆ, ἔχουσαν ὑπ'
αὐτὴν χάσμα γῆς παμμέγεθές. εἰς δὲ τοῦτο κατα-
ρῆτων μετὰ πολλοῦ ψόφου, καὶ γιγνόμενος ἀφρώ-
δης διὰ τῆς πρὸς τὴν πέτραν πληγῆς, φέρεται ὑπὸ
γῆν σταδίους τριακοσίους, ἔπειτα πάλιν ἀνοίγει τίς
ἐκβολάς. ὁ δ' Ἀλέξανδρος μετὰ τῆς δυνάμεως ἐμβα-

λὼν εἰς τὴν τῶν Ἑρκανῶν χώραν, πάσας τὰς ἐν αὐτῇ πόλεις ἐχειρώσατο, μέχρι τῆς Κασπίας καλουμένης θαλάττης, ἣν Ἑρκανίαν τινὲς ὀνομάζουσιν. ἐν ταύτῃ δὲ φασὶ πολλοὺς μὲν καὶ μεγάλους ὄφεις γεννᾶσθαι, ἐχθῦς δὲ παντοδαπούς, πολὺ τῇ χροιά τῶν παρ' ἡμῖν διαλλάττοντας. διεξιὼν δὲ τὴν Ἑρκανίαν, κατήντησε πρὸς τὰς καλουμένας εὐδαιμόνας, καὶ πρὸς ἀλήθειαν οὖσας, κόμας. πολὺ γὰρ τοῖς καρποῖς ἢ χώρα τούτων ὑπεράγει τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις. τῶν μὲν γιῶρ ἀμπέλων φασὶν ἐκάστην μετρητὴν φέρειν οἶνοι, τῶν δὲ συκίων δένδρων ἔνια κερποφορεῖν ἰσχάδων ξηρῶν μεδίμνους δέκα· τὸν δ' ἐν τῷ θερισμῷ παραλειφθέντα σῖτον ἐπὶ τὴν γῆν πεσόντα, βλαστάνειν ἄσπορον ὄντι, καὶ πρὸς τὸ τέλος ἄγειν δαφυλῆ καρπὸν. ἔστι δὲ καὶ δένδρον παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις παραπλήσιον δρυὶ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν, ἀπὸ δὲ τῶν φύλλων ἀπολεῖβον μέλι· καὶ τοῦτό τινες συνάγοντες, δαφυλῆ τὴν ἀπόλαυσιν αὐτοῦ ποιοῦνται. ἔστι δὲ καὶ ζῶον κατὰ τὴν χώραν ἐπτερωμένον, ὃ καλεῖται μὲν Ἀνθηρωδὼν, λειπόμενον δὲ μεγέθει μελίττης, μεγίστην ἔχει τὴν ἐπιφάνειαν. ἐπινεμόμενον γὰρ τὴν ὄρεινὴν, ἄνθη παντοῖα δρέπεται, καὶ ταῖς κοιλάσι τέτραις καὶ τοῖς κεραυνοβόλοις τῶν δένδρων ἐνδιατρίβων κηροπλαστεῖ, καὶ κατασκευάζει χύμα διάφορον τῇ γλυκύτητι, τοῦ παρ' ἡμῖν μέλιτος οὐ πολὺ λειπόμενον.

In Hyrcania duces Persarum multi Alexandrum sectantur: Gracci, qui in Darii exercitu militaverant, socii fiunt. His auctus Mardorum regionem ei occupat et devastat. Regius equus ibi furto ablatu, sed restitutus.

76. Ἀλέξανδρος δὲ τὴν Ἑρκανίαν καὶ τὰ συνορί-

ζῶντα τῶν ἐθνῶν ταύτη τῇ χώρᾳ προσηγάγετο· καὶ πολλοὶ τῶν συμπεφευγόντων ἡγεμόνων τῷ Δαρείῳ παρέδωκαν αὐτούς· οἷς ἐπιεικῶς προσενεχθεὶς, μεγάλην δόξαν ἐπιεικείας ἀτηνέγκατο. εὐθύς γὰρ οἱ Δαρείῳ συνεστρατευμένοι τῶν Ἑλλήνων, ὄντες περὶ χιλίους καὶ πεντακοσίους, ἀνδρείᾳ τε διαφέροντες, παρέδωσαν ἑαυτοὺς Ἀλεξάνδρῳ· καὶ συγγνώμης ἀξιωθέντες, κατετάχθησαν εἰς τὰς τάξεις ἐπὶ ταῖς αὐταῖς μισθοφοραῖς. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐπελθὼν τὴν παραθαλάττιον τῆς Ἰορκανίας, ἐνέβαλεν εἰς τὴν χώραν τῶν ὀνομαζομένων Λιόρδων. οὗτοι γὰρ ἀκτῇ διαφέροντες, ὑπερεφρόνησαν τὴν αὔξεισιν τοῦ βασιλέως, καὶ οὐδεμιᾶς ἐντέξεως ἢ τιμῆς ἠξίωσαν αὐτόν. προκαταλαβόμενοι δὲ τὰς εἰσβολὰς στρατιώταις ὀκτακισχιλίοις, τεθαρόρηκότες τὴν τῶν Μακεδόνων ἔφοδον ὑπέμενον· ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπιμένων αὐτοῖς, καὶ συνάψας μάχην, τοὺς πλείους μὲν κατέκοψε, τοὺς δὲ λοιποὺς εἰς τὰς δυσχωρίας κατεδίωξε. πυρπολοῦντος δ' αὐτοῦ τὴν χώραν, καὶ τῶν τοὺς βασιλικούς ἵππους ἀγόντων παίδων βραχὺ τοῦ βασιλέως χωρισθέντων, ἐπιβυλόντες τινὲς τῶν Βαρβάρων ἀφήρπασαν τὸν ἀριστον τῶν ἵππων. οὗτος δ' ἐδόθη δῶρον μὲν ὑπὸ Δημαράτου τοῦ Κορινθίου, συνηγώνιστο δὲ τῷ βασιλεῖ πάντα τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν ἀγῶνας. γυμνὸς δ' ὢν ἔτι τὸν παλοδαμαστὴν μόνον προσεδέχετο· τυχῶν δὲ τῆς βασιλικῆς σκευῆς, οὐδὲ τοῦτον ἔτι προσίετο, μόνῳ δὲ Ἀλεξάνδρῳ παρίστατο, καὶ συγκαθίει τὸ σῶμα πρὸς τὴν ἀνάβασιν. ὁ δὲ βασιλεὺς διὰ τὴν ἀρετὴν τοῦ ζώου δυσφορήσας, τὴν μὲν χώ-

μαν δενδροτομεῖν προσέταξε, διὰ δὲ τῶν ὁμοφώνων τοῖς ἐγχωρίοις κηρύττειν, ὡς, ἂν μὴ τὸν ἵππον ἀποδῶσι, τὴν τε χώραν εἰς τέλος ὄψονται κατεφθαρμένην, τοὺς τ' ἐνοικοῦντας πανδημεὶ κατεσφαγμένους. τῶν δ' ἀπειλῶν ὀξέως ἐπιτελουμένων, καταπλαγέντες οἱ Βάρβαροι τὸν ἵππον ἀποκατέστησαν, καὶ μετ' αὐτοῦ πολυτελέστατα δῶρα προσεκόμισαν· πρὸς δὲ τοῦτοις καὶ πεντήκοντ' ἄνδρας ἀπέστειλαν, δεόμενοι τυχεῖν συγγνώμης. ὁ δ' Ἀλέξανδρος τοὺς μὲν ἀξιολογωτάτους τῶν ἀνδρῶν ἔλαβεν ὁμήρους.

Thalestris reginae ad Alexandrum aditus, rogantis, ut maximus regum cum maxima mulierum liberos procrearet. Tum primum rex, Asiaticorum more, luxuria et voluptate disfluere coepit.

77. Ἐπανελθόντος δ' αὐτοῦ πάλιν εἰς τὴν Ἰρκανίαν, ἦκε πρὸς αὐτὸν ἡ βασίλισσα τῶν Ἀμαζόνων, ὄνομα μὲν Θάληστρις, βασιλεύουσα δὲ τῆς μεταξὺ τοῦ Φάσιδος καὶ Θερμώνδοντος χώρας. ἦν δὲ τῷ τε καλλεῖ καὶ τῇ τοῦ σώματος ῥώμῃ διαφέρουσα, καὶ παρὰ τοῖς ὁμοεθνεσὶ θαυμάζομένη κατ' ἀνδρείαν· καὶ τὸ μὲν πλῆθος τῆς στρατιᾶς ἐπὶ τῶν ὄρων τῆς Ἰρκανίας ἀπολελοιπυῖα, μετὰ δὲ τριακοσίων Ἀμαζονίδων κεκοσμημένων πολεμικοῖς ὄπλοις παραγενομένη. τοῦ δὲ βασιλέως θαυμάζοντος τό, τε παράδοξον τῆς παρουσίας, καὶ τὸ ἀξίωμα τῶν γυναικῶν, καὶ τὴν Θάληστριν ἐρομένου, τίνα χρεῖαν ἔχουσα πάρεστιν, ἀπεφαίνεται παιδοποιΐας ἕνεκεν ἦκειν. ἐκείνον μὲν γὰρ τῶν ἀπάντων ἀνδρῶν διὰ τὰς πράξεις ἀριστον ὑπάρχειν, αὐτὴν δὲ τῶν γυναικῶν ἀλκῇ τε καὶ ἀνδρείᾳ διαφέρειν. εἰκὸς οὖν, τὸ γεννηθὲν ἐκ δυοῖν γονέων προτευόντων ὑπερέξειν ἀρετῇ τῶν ἄλλων ἀν-

θρώπων. καὶ πέρας ἤσθεις ὁ βασιλεὺς καὶ προσδε-
 ξάμενος τὴν ἔντευξιν αὐτῆς, καὶ συμπεριενεχθεὶς ἡμέ-
 ρας τρεισκαίδεκα, τιμήσας τε ἀξιολόγοις δώροις ἔξα-
 πέστειλεν εἰς τὴν οἰκίαν. μετὰ δὲ ταῦτα δόξας ἤδη
 κεκρατηκέναι τῆς ἐπιβολῆς, καὶ τὴν βασιλείαν ἀδή-
 ριτον ἔχειν, ἤρξατο ζηλοῦν τὴν Περσικὴν τρυφήν,
 καὶ τὴν πολυτέλειαν τῶν Ἀσιασῶν βασιλέων. καὶ
 πρῶτον μὲν περὶ τὴν αὐλὴν εἶχε ῥαβδούχους Ἀσιαγε-
 ρεῖς, ἔπειτα τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν ἀνδρῶν δορυ-
 φορεῖν ἔταξεν, ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ Δαρείου ἀδελφὸς Ὁξά-
 θρης. εἶτα τό, τε Περσικὸν διάδημα περιέθετο, καὶ
 τὸν διάλευκον ἐνεδύσατο χιτῶνα, καὶ τὴν Περσικὴν
 ζώνην, καὶ ἄλλα, πλὴν τῶν ἀναξυρίδων καὶ τοῦ κἀν-
 δυος. διέδωκε δὲ καὶ τοῖς ἐταίροις περιπορφύρους
 στολάς, καὶ τοῖς ἵπποις Περσικὰς σκευὰς περιέθηκε.
 πρὸς δὲ τούτοις, τὰς παλλακίδας ὁμοίως τῷ Δαρείῳ
 περιῆγε, τὸν μὲν ἀριθμὸν οὔσας οὐκ ἐλάττους πλῆ-
 θει τῶν κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἡμερῶν, κάλλει δὲ δια-
 πρεπεῖς, ὡς ἂν ἐξ ἀπασῶν τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν γυ-
 ναικῶν ἐπιλελεγμένας. αὗται δὲ ἐκάστης νυκτὸς πε-
 ριῆσαν τὴν κλίνην τοῦ βασιλέως, ἵνα τὴν ἐκλογὴν
 αὐτὸς ποιήσῃται τῆς μελλούσης αὐτῷ συνίεναι. τού-
 τοις μὲν οὖν τοῖς ἐθισμοῖς Ἀλέξανδρος σπανίως
 ἐχρῆτο, τοῖς δὲ προϋπάρχουσι κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν-
 διέτριβε, φοβούμενος τὸ προσκόπτειν τοῖς Μακεδό-
 σιν. ὅμως δὲ πολλῶν αὐτῷ μεμψιμοιρῶντων, τού-
 τους μὲν ταῖς δωρεαῖς ἐθεράπευεν.

Bellum a Satibarzane et Besso in Macedonia motum, Alexander celerissime oppressit. Provincia subacta, Alexander ex Hyrcania bellum in Drangianam transfert.

78. Αὐτὸς δὲ πυθόμενος τὸν μὲν Δαρείου Σατραπὴν Σατιβαρζάνην ἀνηρηκέναι μὲν τοὺς κατειλεγμένους ὑπ' αὐτοῦ στρατιώτας, συμφρονεῖν δὲ Βῆσσοι, καὶ κεκριέναι μετ' αὐτοῦ διαπολεμεῖν Μακεδόσιν, ἐστράτευσεν ἐπ' αὐτόν. ὁ δὲ Σατιβαρζάνης τὴν μὲν δύναμιν ἤθροισεν εἰς Χορτάκανα πόλιν ἐπιφανεστάτην τῶν ἐν τούτοις τοῖς τόποις, καὶ φυσικῇ διαφέρουσαν ὀχυρότητι. τοῦ δὲ βασιλέως ἐπιστάντος, κατεπλάγη τό, τε μέγεθος τῆς δυνάμεως καὶ τὰς διαβεβοημένας τῶν Μακεδόνων ἀνδραγαθίας. διόπερ αὐτὸς μὲν μετὰ δισχιλίων ἰππέων ἐξίππευσε πρὸς Βῆσσοι, παρακαλέσων βοηθεῖν κατὰ τάχος· τοῖς δ' ἄλλοις παρήγγειλε καταφυγεῖν εἰς ὄρος τὸ καλούμενον * ἔχον πολλὰς δυσχωρίας, καὶ φυγὰς εὐθέτους τοῖς μὴ τολμῶσι κατὰ στόμα διακινδυνεύειν. ὣν προξάντων τὸ παραγγελθὲν, ὁ βασιλεὺς, τῇ συνήθει φιλοτιμίᾳ χρησάμενος, καὶ τοὺς καταφυγόντας εἰς τινα πέτραν ὀχυρὰν καὶ μεγάλην πολιορκήσας ἐνεργῶς, ἠνάγκασεν ἑαυτοὺς παραδοῦναι. μετὰ δὲ ταῦτα, πάσας τὰς κατὰ τὴν σατραπείαν ταύτην πόλεις ἐν τριάκονθ' ἡμέραις κατακτησάμενος, προῆγεν ἐκ τῆς Ἰρκανίας, καὶ διανύσας εἰς τὰ βασίλεια τῆς Δραγγίνης, ἐνταῦθα διέτριβε, καὶ τὴν δύναμιν ἀνελάμβανε.

Hoc tempore summum regi periculum imminebat, facta a Dimno aliisque in eius vitam conspiratione. Regi insidias aperit Cebalinus. Dimnus, habita quaestione, mortem sibi ipse conscivit.

79. Κατὰ δὲ τούτους τοὺς καιροὺς περιέτεσε

πράξει μοχθηρῶ, καὶ τῆς ἰδίας χρησιότητος ἄλλο-
 τρία. τῶν γὰρ φίλων τις τοῦ βασιλέως ὄνομα Δί-
 μτος, μεμψιμοιρήσας τῷ βασιλεῖ περὶ τινῶν, καὶ τῷ
 θυμῷ προπεσῶν, ἐπιβουλήν συνεστήσατο κατ' αὐ-
 τοῦ. ἔχων δὲ ἐρώμενον Νικόμαχον, τοῦτον ἔπεισε
 κοινωνῆσαι τῆς ἐπιβουλῆς. οὗτος δὲ νέος ὢν παντε-
 λῶς, ἀνεκοινώσατο τὴν πράξιν τῷ ἀδελφῷ Κεβα-
 λίνῳ. ὁ δὲ φοβηθεὶς μὴ φθάσῃ τις τῶν συνειδότεων
 καὶ δηλώσῃ τὴν ἐπιβουλήν τῷ βασιλεῖ, αὐτὸς ἔκρινε
 μηνῦσαι. παρελθὼν οὖν ἐπὶ τὴν αὐλήν, καὶ συντυ-
 χῶν Φιλῶτα, καὶ διαλεχθεὶς, παρεκελεύετο τὴν τα-
 χίστην ἀπαγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ τὴν πράξιν. ὁ δὲ Φι-
 λῶτας, εἴτε καὶ διὰ τὸ κοινωνεῖν τῆς ἐπιβουλῆς, εἴτε
 καὶ διὰ ῥαθυμίαν, τὸν ῥηθέντα λόγον ἀργῶς ἐδέ-
 ξατο· καὶ παρελθὼν πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ πολ-
 λῆς καὶ παντοδαπῆς κοινολογίας μετασχὼν, οὐδὲν
 τῶν ὑπὸ Κεβαλίνου ῥηθέντων ἀπήγγειλεν. ἐξελθὼν
 δὲ πρὸς τὸν Κεβαλῖνον, εἶπεν ὅτι κειρὸν ἐπιτήδειον
 οὐκ ἔσχε διασαφῆσαι, ἐπηγγέλλετο δὲ τῇ ὑστεραίᾳ
 συντεῦξασθαι μόνῳ τῷ βασιλεῖ, καὶ πάντα δηλώσειν
 τὰ ῥηθέντα. τὸ δὲ αὐτὸ πράξαντος τοῦ Φιλῶτου
 καὶ τῇ ὑστεραίᾳ, ὁ Κεβαλῖνος εὐλαβηθεὶς, μὴ δι'
 ἑτέρου μηνύσεως γενομένης αὐτὸς κινδυνεύσῃ, τὸν μὲν
 Φιλῶταν παρέπεμψε· τῶν δὲ βασιλικῶν τιμῶν παίδων
 προσελθὼν, καὶ τὰ κατὰ μέρος ἀπαγγείλας, ἤξιωσε
 τὴν ταχίστην ἀπαγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ τὸν μὲν
 Κεβαλῖνον εἰς τὴν ὄπλοθήκην εἰσαγαγὼν, ἀπέκρου-
 ψεν· αὐτὸς δὲ τῷ βασιλεῖ μεταξὺ λοουμένῳ προσελ-
 θὼν, ἀπήγγειλε τὰ ῥηθέντα, καὶ διότι τὸν Κεβαλῖ-

ρον παρ' ἑαυτῶ φυλάττει. ὁ δὲ βασιλεὺς καταπλαγείς, εὐθύς τόν τε Δίμνον συνελαβε, καὶ μαθὼν ἅπαντα, μετεπέμψατο τόν τε Κεβαλίνον καὶ τὸν Φιλώταν. ἀνακρινομένων δ' ἁπάντων, καὶ τῆς πράξεως ἐξεταζομένης, ὁ μὲν Δίμνος ἑαυτὸν κατέσφαξε, τοῦ δὲ Φιλώτου θάφθυμίαν μὲν ἑαυτοῦ προσομολογήσαντος, τὴν δ' ἐπιβουλήν ἀπαρνούμενου, τὴν κρίσιν ὑπὲρ τούτου τοῖς Μακεδόσιν ἐπέτρεψε.

Sceleris conscii, inque his Parmenio, supplicio afficiuntur.

80. Πολλῶν δὲ ῥηθέντων λόγων, οἱ Μακεδόνες κατέγνωσαν τοῦ Φιλώτου καὶ τῶν καταιτιαθέντων θάνατον. ἐν οἷς ὑπῆρχε Παρμενίων, ὁ πρῶτος εἶναι δοκῶν τῶν Ἀλεξάνδρου φίλων, τότε δὲ οὐ παρῶν, ἀλλὰ δόξας διὰ τοῦ ἰδίου υἱοῦ Φιλώτου πεποιθῆσθαι τὴν ἐπιβουλήν. ὁ μὲν οὖν Φιλώτας, βασανισθεὶς πρότερον, καὶ ὁμολογήσας τὴν ἐπιβουλήν, κατὰ τὸ τῶν Μακεδόνων ἔθος μετὰ τῶν συγκαταγνωσθέντων ἐθανατώθη. ὁμοίως δὲ τούτῳ καὶ ὁ Λυγκιστῆς Ἀλέξανδρος, αἰτίαν ἔχων ἐπιβεβουλευκέναι τῷ βασιλεῖ, τριετῆ μὲν οὖν χρόνον ἐν φυλακῇ τηρούμενος διετέλεσε, διὰ τὴν πρὸς Ἀντίγονον οἰκειότητα τετευχῶς ἀναβολῆς· τότε δ' εἰς τὴν τῶν Μακεδόνων κρίσιν παραχθεὶς, καὶ κατὰ τὴν ἀπολογία ἀπορηθεὶς λόγων, ἐθανατώθη. ὁ δ' Ἀλέξανδρος ἐκπέμψας τινὰς ἐπὶ δρομάδων καμήλων, καὶ φθάσας τὴν φήμην τῆς περὶ τὸν Φιλώταν τιμωρίας, τὸν πατέρα τοῦ Φιλώτου Παρμενίωνα ἐδολοφόνησε, τεταγμένον μὲν τῆς Μηθίας ἄρχοντα, πεπιστευμένον δὲ τοὺς βασιλέως θησαυροὺς ἐν Ἐκβατάνοις, ἔχοντας ταλάντων ὀκτω-

καὶ δεκά μυριάδας. ὁ δ' Ἀλέξανδρος, ἐπιλεξάμενος ἐκ τῶν Μακεδόνων τοὺς ἀλλοτρίους κατ' αὐτοῦ προίε-
 μενους φωνάς, καὶ τοὺς ἡγωνακτικῶτας ἐπὶ τῷ τοῦ
 Παρμενίωνος θανάτῳ, πρὸς δὲ τούτοις, τοὺς ἐν ταῖς
 ἀποσταλείσαις εἰς Μακεδονίαν ἐπιστολαῖς ἀλλότριόν
 τι γεγραφότας τοῖς οἰκείοις περὶ τῶν τῷ βασιλεῖ
 συμφερόντων, εἰς ἓν κατέλεξε σύστημα, καὶ προση-
 γόρευσεν ἀτάκτων τάγμα, ὅπως μὴ διὰ τὰς τούτων
 ἀκαίρους φωνάς καὶ παρῴρησίας τὸ λοιπὸν πλῆθος
 τῶν Μακεδόνων συνδιαφθείρηται.

Inde Alexander castra in Arimaspos movet, postea Evergetas
 dictos. His et Cedrosiis Teridatem praefecit. Simul Erigyium et
 Stasanorem contra Satibarzanem mittit. Ipse Arachosiam subigit.

81. Ἀπὸ δὲ τούτων γενόμενος, καὶ τὰ κατὰ τὴν
 Δραγγινὴν καταστήσας, ἀνέβη μετὰ τῆς δυνάμεως
 ἐπὶ τοὺς πρότερον μὲν Ἀριμασπούς, νῦν δ' Εὐεργέ-
 τας ὀνομαζομένους, διὰ τοιαύτας τινὰς αἰτίας. Κῦ-
 ρος ὁ τὴν Μήδων ἀρχὴν μεταστήσας εἰς Πέρσας, ἐν
 τινι στρατείᾳ περιληφθεὶς ἐν ἐρήμῳ χώρῳ καὶ πάσῃ
 σπάνει τῶν ἀναγκαίων, ἦλθε μὲν ἐπὶ τοὺς ἐσχάτους
 κινδύνους, διὰ τὴν ἔνδειαν τῆς τροφῆς ἀναγκαζομέ-
 νων τῶν στρατιωτῶν ἀλλήλους σαρκοφαγεῖν· τῶν δ'
 Ἀριμασπῶν τρισμυρίας ἀμάξας σίτου γεμούσας πα-
 ρακομισάντων, σωθεὶς παραδόξως ἀτελείαις τε καὶ
 ἄλλαις δωρεαῖς ἐτίμησε τὸ ἔθνος, καὶ τὴν προὔπαρ-
 χουσαν προσηγορίαν ἀφελόμενος, προσηγόρευσεν
 Εὐεργέτας. τότε δὲ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν τούτων χώ-
 ραν στρατοπεδεύσας, καὶ τῶν ἐγχωρίων φιλοφρόνως
 αὐτὸν προσδεξαμένων, ἐτίμησε τὸ ἔθνος ταῖς ἄρμο-
 ζούσαις δωρεαῖς. τὸ δ' αὐτὸ καὶ τῶν ὁμόρων τῶν

ὀνομαζομένων Κεδρωσίων ποιησάντων, καὶ τούτους ταῖς προπούσαις χάρισιν ἠμείψατο. ἀμφοτέρων δὲ τῶν εἰρημένων ἔθνῶν τὴν στρατηγίαν Τηριδάτη παρέδωκε. περὶ ταῦτα δὲ αὐτοῦ διατρίβοντος, ἤκόν τινες ἀπαγγέλλοντες ὅτι Σατιβαρζάνης ἐκ τῆς Βακτριανῆς μετὰ δυνάμεως πολλῆς ἰππικῆς παραγεγόμενος εἰς τὸ τῶν Ἀρείων ἔθνος, ἀπέστησε τοὺς ἐγχωρίους ἀπ' Ἀλεξάνδρου. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούσας τὸ γεγονός, ἀπέστειλεν ἐπ' αὐτὸν μέρος τῆς δυνάμεως, στρατηγούς ἐπιστήσας Ἐριγύιον καὶ Στασάνορα· αὐτὸς δὲ τὴν Ἀραχωσίαν καταστρεψάμενος ὀλίγαις ἡμέραις, ὑπήκοον ἐποίησε.

Olymp. CXIII, 1. Alexander ulterius in Paropamisadas progreditur. Regionis Paropamisadarum descriptio. Totam occupat rex.

82. Τοῦ δ' ἐνιαυσίου χρόνου διεληλυθότος, Ἀθηῆναι μὲν ἤρχεν Εὐθύκριτος, ἐν Ῥώμῃ δὲ τὴν ὑπατικὴν ἀρχὴν διεδέξαντο Λεύκιος Πλώτιος καὶ Λεύκιος Παπίριος, Ὀλυμπιάς δ' ἤχθη τρίτη πρὸς ταῖς ἑκατὸν δέκα. ἐπὶ δὲ τούτων, Ἀλεξάνδρος ἐστράτευσεν ἐπὶ τοὺς ὀνομαζομένους Παροπαμισάδας. ἡ δὲ τούτων χώρα κεῖται μὲν ὑπ' αὐτὰς τὰς ἄρκτους, χιονοβολεῖται δὲ πᾶσα, καὶ τοῖς ἄλλοις ἔθνεσι δυσεπίβατός ἐστι διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ ψύχους. ἡ πλείστη δὲ, πεδιάς οὐσα καὶ ἄξυλος, πολλαῖς κώμαις διειληπται. αὗται δὲ τὰς τῶν οἰκιῶν στέγας ἔχουσιν, ἐκ πλίνθων εἰς ὄξυ συνηγμένων ἐχούσας καμάραν· κατὰ δὲ μέσην τὴν ὄροφὴν ἀπολελειμμένης διαυγείας, διὰ ταύτης ὁ καπνὸς ἐκφέρεται, καὶ πανταχόθεν τῆς οἰκοδομίας περιεχοῦσης, οἱ κατοικοῦντες πολλῆς σκέ-

πης τυγχάνουσιν. οἱ δ' ἐγχώριοι, δὲ τὸ πλῆθος
 τῆς χιόνος, τὸ πλεῖον μέρος τοῦ ἐνιαυτοῦ ταῖς οἰ-
 κίαις ἐνδιατρίβουσι, παρσκευασμένας ἔχοντες τὰς
 ἰδίας τροφάς· τὰς δ' ἀμπέλους καὶ τὰ καρποφόρα
 τῶν δένδρων περιχώσαντες, καὶ τὴν τοῦ χειμῶνος
 ὥραν ἐάσαντες, πάλιν ἀνασιτέλλουσι τὴν γῆν κατὰ
 τὸν τοῦ βλαστοῦ καιρόν. ἅπαντα δ' ἡ τῆς χώρας φύ-
 σις οὔτε χλωρὰν οὔτ' ἡμερον ἔχει πρόσοψιν, ἀλλὰ
 λευκὴν καὶ ἀνταυγῆ τὴν χιόνα καὶ τὸν ἐν αὐτῇ
 πηγνύμενον κρύσταλλον. διόπερ, οὔτ' ὀρνέου προσ-
 καθίζοντος, οὔτε θηρίου διοδεύοντος, ἄξενα καὶ
 ἀνεπίβατα πάντα τὰ μέρη τῆς χώρας ὑπῆρχεν. ἀλλ'
 ὅμως ὁ βασιλεὺς, τούτων ἑπάντων ἀντιπρατιόντων
 τῇ στρατιᾷ, τῇ συνήθει τόλμῃ καὶ καρτερίᾳ τῶν
 Μακεδόνων περιεγίνετο τῆς ἰοτικῆς δυστραπελείας.
 διὸ δὴ πολλοὶ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν ἐκτὸς τῆς
 τάξεως συνακολουθούτων ἑξαδυνατοῦντες ἀπελεί-
 ποντο· ἔτιοι δὲ διὰ τὴν τῆς χιόνος ἀνταύγειαν, καὶ
 σκληρότητα τῆς ἀναβαλλομένης ἀνακλάσεως, ἐφθεί-
 ροντο. σαφές δ' οὐδὲν ἐκ διαστήματος ἦν ἰδεῖν,
 ἀλλὰ μόνῳ τῷ καπνῷ δηλουμένων τῶν κωμῶν, ἐλάμ-
 βανον οἱ Μακεδόνες, οἳ κατοικοῦσιν ἐφιστάμενοι.
 τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ τῶν κωμῶν ἀλισκομένων, καὶ τῶν
 στρατιωτῶν τῷ πλήθει τῆς ὠφελείας διορθουμένων
 τὴν κακοπάθειαν, ταχὺ πάντων τῶν ἐγχωρίων ὁ βα-
 σιλεὺς ἐκυρίευσεν.

Montis Caucasi s. Paropamisi memorabilia, et prope eum ex-
 structae urbes. Hinc Alexander in Bactrianam digreditur ad op-
 primendum Bessum. Satibarzanem Erigyius, certamine singulari

victum, occidit. Bessum captum Alexander Darii fratri supplicio afficiendum tradidit.

83. Μετὰ δὲ ταῦτα παρελθὼν πλησίον τοῦ Κανκάσου, κατεστρατοπέδευσεν, ὃ τινες Παροπάμισον ὄρος προσαγορεύουσι. τὸ δ' ὄρος τοῦτο κατὰ πλάτος διελθὼν ἐν ἡμέραις ἑκκαίδεκα, πόλιν ἔκτισε κατὰ τὴν εἰσβολὴν τὴν φέρουσαν εἰς τὴν Μηδικὴν, ἣν ὠνόμασεν Ἀλεξάνδρειαν. κατὰ δὲ μέσον τὸν Καύκασόν ἐστι πέτρα δέκα σταδίων ἔχουσα τὴν περίμετρον, τειτάρων δὲ σταδίων τὸ ὕψος, ἐν ἣ καὶ τὸ Προμηθεὺς σπήλαιον ἐδείκνυθ' ὑπὸ τῶν ἐγγωρίων, καὶ ἡ τοῦ μυθολογηθέντος ἀετοῦ κοίτη, καὶ τὰ τῶν δεσμῶν σημεῖα. ὁ δ' Ἀλέξανδρος καὶ ἄλλας πόλεις ἔκτισεν, ἡμέρας ὁδὸν ἀπεχούσας τῆς Ἀλεξανδρείας· κατώκισε δ' εἰς αὐτὰς τῶν μὲν Βαρβάρων ἑπτακισχιλίους, τῶν δ' ἑκτὸς τάξεων συνακολουθοῦντων τρισχιλίους, καὶ τῶν μισθοφόρων τοὺς βουλομένους. αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν, προῆγεν εἰς τὴν Βακτριανὴν, ἀκούων τὸν Βῆσσον διάδημά τε ἀνειληφέναι, καὶ δυνάμεις ἀθροίζειν. καὶ τὰ μὲν περὶ Ἀλέξανδρον ἐν τούτοις ἦν. οἱ δ' εἰς τὴν Ἀρξίαν ἀπεσταλμένοι στρατηγοὶ, καταλαβόντες τοὺς ἀφεστηκότας δυνάμεις ἀξιολόγους ἠθροικότητας, καὶ στρατηγὸν ἔχοντας Σατιβαρζάνην, ἄνδρα στρατηγικόν, καὶ ἀνδρείαι διαφέροντα, κατεστρατοπέδευσαν πλησίον τῶν πολεμίων. γινομένων δὲ πολλάκις ἀκροβολισμῶν, μέχρι μὲν τινος μάχαι καὶ ὀλίγους ἐγίνοντο, μετὰ δὲ ταῦτα παρατάξεως γενομένης, καὶ τῶν Βαρβάρων ἰσόμαχον ποιούντων τὸν κίνδυνον, ὁ τῶν ἀποστατῶν στρατηγὸς Σατιβαρζάνης, ἀφελὼν ταῖς χερσὶ

τὸ περὶ τὴν κεφαλὴν κράνος, καὶ δείξας αὐτὸν ὃς ἦν, προεκαλέσατο τὸν βουλόμενον τῶν στρατηγῶν μονομαχῆσαι. ὑπακούσαντος δὲ τοῦ Ἐριγνίου, καὶ γενομένης μάχης ἡρωϊκῆς, συνέβη νικῆσαι τὸν Ἐρίγνιον. οἱ δὲ Βάρβαροι, διὰ τὸν τοῦ στρατηγοῦ θάνατον καταπλαγέντες, καὶ λαβόντες τὴν ἀσφάλειαν, παρέδωκαν ἑαυτοὺς τῷ βασιλεῖ. Βῆσσος δὲ ἑαυτὸν ἀναδειχῶς βασιλεύ τοῖς θεοῖς ἔθυσε, καὶ τοὺς φίλους παραλαβὼν εἰς τὴν εὐχίαν, κατὰ τὸν πότον διητέχθη πρὸς τινα τῶν ἐταίρων, ὄνομα Βαγωδάραν. τῆς δὲ φιλοτιμίας ἐπὶ πλεον προελθούσης, ὁ μὲν Βῆσσος παροξυνθεὶς ἐπεβάλετο τὸν Βαγωδάραν ἀελεῖν, καὶ ὑπὸ τῶν φίλων πεισθεὶς μετενόησεν. ὁ δὲ τὸν κίνδυνον ἐκφυγὼν, νυκτὸς ἔφυγε πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, τῇ δὲ τούτου σωτηρίᾳ καὶ ταῖς δοθησομέναις ὑπ' Ἀλεξάνδρου δωρεαῖς προκληθέντες οἱ μέγιστοι τῶν ἡγεμόνων, συνεφρόνησαν, καὶ συλλαβόντες τὸν Βῆσσον, ἀπήγαγον πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον. ὁ δὲ βασιλεὺς τούτους μὲν ἐτίμησεν ἀξιολόγοις δωρεαῖς, τὸν δὲ Βῆσσον παρέδωκε τῷ ἀδελφῷ τοῦ Δυρείου καὶ τοῖς ἄλλοις συγγενέσιν εἰς τιμορίαν. οἱ δὲ πῦσαν ὕβριν καὶ αἰκίαν προσενεγκάμενοι, καὶ τὸ σῶμα κατὰ λεπτὸν συγκόψαντες, τὰ μέλη διεσφενδόνησαν. * * * * *

Regina quaedam Alexandro munera mittit. Mercenarium militem, postquam e foedere urbe (Massaca) exierat, Alexander contra datam fidem persecutus ingenti caede prostravit.

84. Ἐπὶ δὲ τούτοις γενομένων τῶν ὄρκων, ἡ μὲν βασίλισσα τὴν μεγαλοψυχίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου θαυμάσασα, δῶρά τε κρῦτιστα ἐξέπεμψε, καὶ πᾶν τὸ

προσπαιτούμενον ποιήσῃν ἐπηγγείλατο. * * * * *
οἱ δὲ μισθοφόροι παραχορῆμα κατὰ τὰς δημολογίας
ἐκ τῆς πόλεως ἀπελθόντες, καὶ σταδίους ὄγδοήκοντα
προελθόντες, ἀνεπικωλύτως κατεστρατοπέδευσαν,
οὐδεμίαν ἔννοιαν λαμβάνοντες τοῦ μέλλοντος. ὁ δὲ
Ἀλέξανδρος, ἀμετάθετον ἔχων τὴν πρὸς τοὺς μισθο-
φόρους ἄλλοτριότητα, διεσκευασμένην ἔχων τὴν δύ-
ναμιν, ἐπηκολούθησε τοῖς βαρβάροις· καὶ προσπε-
σὼν αὐτοῖς ἄφνω, πολὺν ἐποίει φόνον. οἱ δὲ μισθο-
φόροι τὸ μὲν πρῶτον ἐβόων, παρὰ τοὺς ὄρκους αὐ-
τοῦς πολεμεῖσθαι, καὶ τοὺς ἀσεβουμένους ὑπὲρ αὐ-
τοῦ θεοῦς ἐπεκαλοῦντο· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος μεγάλη
τῇ φωνῇ τρὸς αὐτοὺς ἀνεβόησεν, ὅτι συνεχώρησεν
αὐτοῖς ἐκ τῆς πόλεως ἀπελθεῖν, οὐ φίλους εἶναι διὰ
παντός Μακεδόνων. οἱ δὲ μισθοφόροι, τὸ μέγεθος
τῶν κινδύνων οὐ καταπλαγέντες, συνεφράξαντο, καὶ
τὴν ὄλην τάξιν ποιήσαντες κυκλοτεροῆ, τὰ τε τέκνα
καὶ τὰς γυναῖκας εἰς μέσον ἀπέλαβον, ὥστε παντα-
χόθεν τοῖς μαχομένοις ἀσφαλῶς ἀντιτάττεσθαι. ἀπο-
ροηθέντων δ' αὐτῶν, καὶ διὰ τὴν τόλμαν καὶ διὰ
τὴν ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἀρετὴν ἰσχυρὰν μάχην συστησα-
μένων, καὶ τῶν Μακεδόνων φιλοτιμουμένων μὴ λει-
φθῆναι τῆς τῶν Βαρβάρων ἀνδραγαθίας, μεγάλην
κατάπληξιν εἶχεν ὁ κίνδυνος. ἐκ χειρὸς γὰρ τῆς μά-
χης οὔσης, καὶ συμπλεκομένων τῶν ἀγωνιζομένων
ἀλλήλοις, πολλαὶ καὶ παντοῖαι διαθέσεις θανάτων
καὶ τραυμάτων ἐγίνοντο. οἱ γὰρ Μακεδόνες ταῖς
σαρῖσσαις ἀναρόρήσοντες τὰς τῶν Βαρβάρων πέλτας,
τὰς ἀκμὰς τοῦ σιδήρου τοῖς πνεύμοσιν ἐνήρειδον·

οἱ δὲ μισθοφόροι τὰς λόγχας ἀκοντίζοντες εἰς ἀθρόους τοὺς πολεμίους, οὐχ ἡμάρτανον, σύνεγγυς κειμένου τοῦ σκοποῦ. διὸ καὶ πολλῶν μὲν τραυματιζομένων, οὐκ ὀλίγων δὲ τελευτώντων, αἶ γυναῖκες τὰ τῶν πεσόντων ὄπλα λαμβάνουσαι, συνηγωνίζοντο τοῖς ἀνδράσιν. ἡ γὰρ ὀξύτης τοῦ κινδύνου, καὶ τὸ τῆς ἐνεργείας δεινὸν ἠνάγκαζεν αὐτὰς παρὰ φύσιν τρέπεσθαι πρὸς ἀλκὴν. διὸ καὶ τινες μὲν αὐτῶν καθοπλισθεῖσαι συνήσπιζον τοῖς ἰδίοις ἀνδράσι, τινὲς δὲ ἄνευ ὄπλων ἐμπίπτουσαι, τῶν ἄσπίδων ἐπελαμβάνοντο, καὶ πολλὰ τοὺς πολεμίους ἐνετόδιζον. τέλος δὲ πάντες μετὰ τῶν γυναικῶν ἀγωνισάμενοι, καὶ κατακοπέντες ὑπὸ τοῦ πλήθους, τὸν ἔνδοξον θάνατον τῆς ἀγεννοῦς φιλοζωΐας ἠλλάξαντο. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τὸν τε ἀχρεῖον καὶ ἄνοπλον ὄχλον, καὶ τῶν γυναικῶν τὰς ὑπολειφθεῖσας ἀπύγων, τοὺς ἱππεῖς συνεπέστησε.

Expugnatis pluribus Indiae urbibus, rex rupem inaccessam Aornon oppugnare ausus est. Duce sene quodam iudigena montis fastigium assecutus, barbaros, qui eo fugerant, depulit, et petram occupavit.

85. Πολλὰς δὲ καὶ ἄλλας πόλεις ἐκπολιορκήσας, καὶ τοὺς ἀντιτακτομένους ἀνελὼν, προῆγεν ἐπὶ τὴν πέτραν τὴν Ἄορνον καλουμένην. εἰς γὰρ ταύτην οἱ περιλειφθέντες τῶν ἐγχωρίων, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ὀχυρότητος, κατεπεφεύγεισαν. λέγεται γὰρ τὸν παλαιὸν Ἡρακλῆα, ταύτην τὴν πέτραν ἐπιβαλόμενον πολιορκεῖν, ἀποστῆναι διὰ τινὰς ἐπιγενομένους μεγάλους σεισμοὺς καὶ διοσημείας. ὁ δ' Ἀλέξανδρος τυθόμενος περὶ τούτων, ἔτι μᾶλλον παρωξύνθη

πολιορκῆσαι τὸ ὄχυρωμα, καὶ διαμιλληθῆναι τῇ τοῦ θεοῦ δόξῃ. ἡ δὲ πέτρα τὸν μὲν περίβολον εἶχε σταδίων ἑκατὸν, τὸ δ' ὕψος ἑκκαίδεκα, τὴν δ' ἐπιφάνειαν ὀμαλὴν καὶ πάντη περιφερῆ. καὶ τὸ μὲν πρὸς μεσημβρίαν μέρος αὐτῆς προσέκλυζεν ὁ Ἰνδὸς ποταμὸς, μέγιστος ὢν τῶν κατὰ τὴν Ἰνδικὴν, τὰ δ' ἄλλα μέρη περιείχετο φάραγξι βαθείαις, καὶ κρημνοῖς ἀπροσίτοις. τοῦ δ' Ἀλεξάνδρου κατασκευασμένου τὴν δυσχωρίαν, καὶ τὴν ἐκ βίας ἄλωσιν ἀπογονόντος, ἦκέ τις πρὸς αὐτὸν πρεσβύτης μετὰ δυοῖν υἱῶν. οὗτος δ' ὢν πένης παντελῶς, καὶ πολὺν χρόνον ἐντεθραμμένος τοῖς τόποις, κατώκει μὲν ἐν τινι σπηλαίῳ τρεῖς στιβάδας ἔχοντι κατὰ τὴν πέτραν ἐντετμημένης· ἐν αἷς ὁ γέρων μετὰ τῶν υἱῶν ἐναυλιζόμενος, ἐμπειρίαν περιεπεποίητο τῶν τόπων. οὗτος οὖν προσελθὼν τῷ βασιλεῖ, καὶ τὰ περὶ ἑαυτὸν δηλώσας, ἐπηγγείλατο καθηγήσεσθαι διὰ τῆς δυσχωρίας, καὶ ποιῆσειν αὐτὸν ὑπερδέξιον γενέσθαι τῶν κατελιημένων τὴν πέτραν Βαρβάρων. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ἐπαγγειλάμενος μεγάλας δωρεάς δώσειν, καὶ τῷ πρεσβύτῃ χρησάμενος ὀδηγῷ, πρῶτον μὲν τὴν πάροδον τὴν εἰς τὴν πέτραν φέρουσαν κατελάβετο, καὶ, μηδεμιᾶς οὔσης ἄλλης ἐξόδου, συνέκλεισε τοὺς Βαρβάρους εἰς ἀβοήθητον πολιορκίαν· ἔπειτα τῇ πολυχειρίᾳ χάσας τὴν φάραγγα καὶ τὴν ῥίζαν τῆς πέτρας, προσελθὼν ἐνεργῆ πολιορκίαν συνεστήσατο, συνεχῶς ἐπὶ ἡμέρας ἐπτά καὶ τὰς ἴσας νύκτας ἐκ διαδοχῆς τὰς προσβολὰς ποιούμενος. τὸ μὲν οὖν πρῶτον οἱ Βάρβαροι διὰ τὰς τῶν τόπων ὑπεροχὰς ἐπροτιέρον,

καὶ πολλοὺς ἀνήρουν τῶν προπετιῶς βιαζομένων
 τοῦ δὲ χώματος συντελεσθέντος, καὶ τῶν ὄξυβελῶν
 καταπελτῶν καὶ τῶν ἄλλων ὀργάνων ἐπισταθέντων,
 πρὸς δὲ τούτοις τοῦ βασιλέως φανεροῦ καθεστῶτος
 ἄς οὐκ ἀποστήσεται τῆς πολιορκίας, οἱ μὲν Ἴνδοι
 κατεπλάγησαν· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ἐμφρόνως προϊδό-
 μενος τὸ μέλλον, ἐξέλιπε τὴν ἐν τῇ παρόδῳ καταλε-
 λειμμένην φυλακὴν, διδοὺς ἕξοδον τοῖς βουλομένοις
 ἐκ τῆς πέτρας ἀναχωρεῖν. οἱ δὲ Βάρβαροι, φοβη-
 θέντες τὰς τε τῶν Μακεδόνων ἰσχυρίας καὶ τὴν τοῦ
 βασιλέως φιλοτιμίαν, νυκτὸς ἐξέλιπον τὴν πέτραν.

Ulterius progressus obviam habuit Aphricem cum exercitu,
 mox a suis occisum: deinde, Indo flumine traiecto, Mophin Taxilia
 filium, qui se regnumque Alexandro in fidem tradidit.

86. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τοῖς κenoῖς τοῦ πολέμου
 καταστρατηγήσας τοὺς Ἴνδους, χωρὶς κινδύνου
 ἐκυρίευσε τῆς πέτρας. καὶ τῶ μὲν ὀδηγήσαντι τὰς
 ὠμολογημένας δωρεὰς ἀπέδωκεν, αὐτὸς δὲ ἀνέξενξε
 μετὰ τῆς δυνάμεως. καθ' ὃν καιρὸν Ἀφρική τις
 Ἴνδος, ἔχων μὲν στρατιώτας διαμυρίους, ἐλέφαντας
 δὲ πεντεκαίδεκα, διέτριβε περὶ τὸν τόπον. τοῦτον
 δὲ τινες ἀνελόντες, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ πρὸς
 Ἀλέξανδρον ἐνέγκαντες, διὰ ταύτης τῆς εὐεργεσίας
 περιεποιήσαντο τὰς ἰδίας σωτηρίας. ὁ δὲ βασιλεὺς
 τούτους τε προσηγάγετο, καὶ τῶν ἐλεφάντων πλανω-
 μένων κατὰ τὴν χώραν ἐκυρίευσε. αὐτὸς δὲ παρελ-
 θὼν ἐπὶ τὸν Ἴνδον ποταμὸν, καὶ καταλαβὼν τὰς τε
 τριακοντόρους κατεσκευασμένας, καὶ τὸν πόρον
 ἐξενγμένον, τριάκοντα μὲν ἡμέρας ἀνέλαβε τὴν δύ-
 ναμιν, καὶ τοῖς θεοῖς μεγαλοπρεπεῖς συντελέσας θυ-

σίας, διεβίβασε τὴν στρατιάν, καὶ περιέπεσε παραδόξῳ περιπετείᾳ. Ταξίλου γὰρ τοῦ βασιλέως προτετελευτηκότος, υἱὸς αὐτοῦ Μῶφισ, διαδεξάμενος τὴν ἀρχὴν, διεπέμψατο μὲν καὶ πρότερον πρὸς Ἀλέξανδρον ἐν τῇ Σογδιανῇ διατρίβοντα, ἐπαγγελλόμενος αὐτῷ συστρατεύσειν ἐπὶ τοὺς ἀντιταπτομένους τῶν Ἰνδῶν· καὶ τότε πρὸς βεῖς ἀποστείλας, ἔφησεν αὐτῷ παραδιδόναι τὴν βασιλείαν. ἀποσχόντος δὲ τεσσαράκοντα σταδίου τοῦ βασιλέως, ἐκτάξας τὴν δύναμιν ὡς εἰς πόλεμον, καὶ τοὺς ἐλέφαντας κοσμήσας, ἀπήντα μετὰ τῶν φίλων. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ὄρων προσιούσαν μεγάλην δύναμιν ἐκτεταγμένην πολεμικῶς, καὶ δόξας τὸν Ἰνδὸν ἐπιβούλως πεποιῆσθαι τὰς ἐπαγγελίας, ὅπως ἀπαρασκευῶς τοῖς Μακεδόσιν ἐπίθεται, τοῖς μὲν σαλπιγκταῖς παρεκελεύσατο σημαίνειν τὸ πολεμικόν· τοὺς δὲ στρατιώτας ἐκτάξας, ἀπήντα τοῖς Ἰνδοῖς. ὁ δὲ Μῶφισ ὄρων τὴν ταραχὴν τῶν Μακεδόνων, καὶ τὸ γεγονός συλλογιζόμενος, τὴν μὲν δύναμιν κατέλιπεν, αὐτὸς δὲ μετ' ὀλίγων προῖππεύσας, καὶ τὴν ἄγνοιαν τῶν Μακεδόνων διορθώσαστος, παρέδωκεν ἑαυτὸν τε καὶ τὴν δύναμιν τῷ βασιλεῖ. ἦσθεις δὲ ὁ Ἀλέξανδρος, τὴν τε βασιλείαν ἀπέδωκεν αὐτῷ, καὶ τὸ λοιπὸν διετέλει τοῦτῳ φίλῳ καὶ συμμάχῳ χρώμενος, καὶ μετινώμασεν αὐτὸν Ταξίλην. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν.

Olymp. CXIII, 2. Hinc Alexander in Porum movit, quocum Embisarus copias iunxerat. Instructa elephatorum acies urbis speciem praebeuit.

87. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθήνησι Χρέμητος, Ῥω-

μαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Πύπλιον Κορνήλιον καὶ Αὔλον Ποστούμιον. ἐπὶ δὲ τοῦτων Ἀλέξανδρος ἐν τῇ Ταξίλου χώρα προσαναλαβὼν τὴν δύναμιν, ἐστράτευσεν ἐπὶ Πῶρον τὸν τῶν πλησιοχώρων Ἰνδοῶν βασιλέα. οὗτος δ' εἶχε πεζοὺς μὲν πλείους τῶν πεντακισμυρίων, ἵππεῖς δὲ περὶ τρισχιλίους, ἄρματα δὲ πλείω τῶν χιλίων, ἐλέφαντας δὲ ἑκατὸν καὶ τριάκοντα. ἐπεποιήτο δὲ καὶ ἕτερον τῶν πλησιοχώρων βασιλέα σύμμαχον, ὃς ὠνομάζετο Ἐμβίσσαρος, εἶχε δὲ δύναμιν οὐ πολὺ λειπομένην τῆς τοῦ Πῶρου. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ἀκούσας τοῦτον τὸν βασιλέα τετρακοσίους ἀπέχειν σταδίου, ἔκρινε πρὸ τῆς τοῦτου παρουσίας ἐπιβαλεῖν τῷ Πῶρῳ. ἐγγύσαστος δὲ αὐτοῦ τοῖς Ἰνδοῖς, ὁ Πῶρος πυθόμενος πλησίον εἶναι τοὺς πολεμίους, εὐθὺς ἐξέταξε τὴν δύναμιν, καὶ τοὺς μὲν ἵππεῖς ἐπὶ τὰ κέρατα διεμέρισε, τοὺς δ' ἐλέφαντας καταπληκτικῶς κεκοσμημένους, κατὰ μέτωπον ἐν ἴσοις διαστήμασιν ἔστησεν. ἀνὰ μέσον δὲ τῶν θηρίων τοὺς λοιποὺς ὀπίσθας ἔταξεν· οἷς συντεταγμένον ἦν παραβοηθεῖν τοῖς θηρίοις, καὶ διακωλύειν ἐκ τῶν πλαγίων εἰσακοντίζειν. ἡ μὲν οὖν ὅλη σύνταξις αὐτῶν ὑπῆρχε πόλει παραπλήσιος τὴν πρόσοψιν. ἡ μὲν γὰρ τῶν ἐλεφάντων στάσις τοῖς πύργοις, οἱ δὲ ἀνὰ μέσον τούτων στρατιῶται τοῖς μεσοπυργίοις ὁμοίωντο. ὁ δ' Ἀλέξανδρος κατανοήσας τὴν τῶν πολεμίων τάξιν, πρὸς ταύτην τὴν διακόσμησιν οἰκείως ἐξέταξε τὴν δύναμιν.

Proelium cum Indis commissum describitur. Elephantorum commoda et incommoda. Poro vulneribus confecto, Indi in fugam euntur.

88. Γενομένης δὲ μάχης τὸ μὲν πρῶτον τοῖς ἱππεύσιν, ἅπαντα σχεδὸν τὰ ἄρματα τῶν Ἰνδῶν διεφθάρη· μετὰ δὲ ταῦτα τῶν ἐλεφάντων ταῖς τε τῶν σωματίων ὑπεροχαῖς καὶ ταῖς ἄλκαῖς δεόντως χρωμένων, οἱ μὲν ὑπὸ τῶν θηρίων συμπατοῦμενοι μετὰ τῶν ὄπλων θρανομένων τῶν ὀστέων ἀπώλλυντο, οἱ δὲ, ταῖς προνομαίαις περιλαμβανόμενοι, καὶ πρὸς ὕψος ἐξαρθέντες, πάλιν πρὸς τὴν γῆν ἤράττοντο, καὶ δεινοῖς θανάτοις περιέπιπτον. πολλοὶ δὲ τοῖς ὀδοῦσι συγκεντούμενοι, καὶ δι' ὄλων τῶν σωματίων τιτρωσκόμενοι, παραχορῆμα τοῦ ζῆν ἔστερίσκοντο. τῶν δὲ Μακεδόνων εὐρώστως ὑπομενότων τὸ δεινόν, καὶ τοὺς ἀνὰ μέσον τῶν θηρίων ταῖς σαρίσσαις ἀναιρούωντων, ἰσόρροπος ἦν ἡ μάχη. μετὰ δὲ ταῦτα, τῶν θηρίων συνακοντιζομένων, καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν τραυμάτων περιωδύνων γινομένων, οἱ μὲν περιβεβηκότες αὐτοῖς Ἰνδοὶ κρατεῖν τῆς ὁρμῆς τῶν ζώων οὐκ ἔσχυον. ἐκνεύοντα γὰρ εἰς τοὺς ἰδίους ταῖς ὁρμαῖς ἀνακατασχέτως ἐφέρετο, καὶ τοὺς φίλους συνεπάτει. ταρηχῆς δὲ πολλῆς γενομένης, ὁ Πῶρος συνιδὼν τὸ γινόμενον, καὶ τεταγμένος ἐπὶ τοῦ κρατίστου τῶν ἐλεφάντων, ἤθροισε περὶ αὐτὸν τεσσαράκοντα τῶν θηρίων τὰ μῆπω τεταραγμένα, καὶ τῷ βάθει τῶν ἐλεφάντων ἐπιβαλὼν τοῖς πολεμίοις, πολὺν ἐποίει φόνον, ἅτε καὶ τῇ ὀώμῃ τοῦ σώματος πολὺ προέχων τῶν συστρατευομένων. τὸ γὰρ μῆκος ἦν πηχῶν πέντε, τὸ δ' εὖρος ὑπῆρχεν ὁ θώραξ αὐτοῦ διπλάσιον τῶν ἄλλων, τῶν εὐρωστίᾳ διαφερόντων. διόπερ τὰ βαλλόμενα σαυνία τοιαύτην εἶχε δύναμιν,

ὥστε μὴ πολὺ λείπεσθαι τῶν καταπελιτικῶν βελῶν. τῶν δ' ἀντιτεταγμένων Μακεδότων καταπεπληγμένων τὴν ἀνδραγαθίαν τοῦ Πῶρου, ὁ Ἀλέξανδρος, μετατεμφάμενος τοὺς τοξότας καὶ τὰ φιλικὰ τῶν ταγματίων, προσέειπεν ἄπαντας βιάλλειν ἐπὶ τὸν Πῶρον. ταχὺ δὲ τῶν στρατιωτῶν προξάντων τὸ παραγγελθὲν, καὶ βελῶν ὕμια πολλῶν ἐνεχθέντων ἐπὶ τὸν Ἴδον, καὶ πάντων ἐπιτυγχανόντων, διὰ τὸ μέγεθος τοῦ σκοποῦ, ὁ μὲν Πῶρος ἠρωϊκῶς ἀγωνισάμενος, καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν τραυμάτων γενόμενος ἔξαιμος, ἐλείποψύχησε, καὶ περικλισθεὶς περὶ τὸ θηρίον, πρὸς τὴν γῆν κατενέχθη. διαδοθείσης δὲ φήμης, ὅτι τετελεύτηκεν ὁ βασιλεὺς, τὸ λοιπὸν πλῆθος τῶν Ἰνδῶν πρὸς φυγὴν ὤρμησεν, ἐν τῇ φυγῇ πολλοῦ φόνου γενομένου.

Caesorum numerus. Factis Soli sacris, Alexander classem in futuros usus comparat, duasque ibi urbes condit. Poro ob virtutem regnum restituit.

89. Ὁ μὲν Ἀλέξανδρος ἐπιφανεῖ μάχῃ νικήσας, ἀνεκαλέσατο τῇ σάλτιγγι τοὺς στρατιώτας. ἔπεσον δ' ἐν τῇ μάχῃ τῶν Ἰνδῶν πλείους τῶν μυρίων καὶ δισχιλίων, ἐν οἷς ὑπῆρχον καὶ δύο υἱοὶ τοῦ Πῶρου, καὶ οἱ στρατηγοὶ, καὶ οἱ ἐπιφανέστατοι τῶν ἡγεμόνων. ζῶντες δὲ ἄνδρες ἐάλωσαν ὑπὲρ τοὺς ἑννακισχιλίους, ἐλέφαντες δὲ ὄγδοήκοντα· αὐτὸς δὲ ὁ Πῶρος ἔμπρους ὦν παρεδόθη τοῖς Ἰνδοῖς πρὸς τὴν θραυπέαν. τῶν δὲ Μακεδότων ἔπεσον μὲν ἵπτεῖς διακόσιοι καὶ ὄγδοήκοντα, πεζοὶ δὲ πλείους τῶν ἑπτακισίων. ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺς μὲν τετελετηκότας ἔθαψε, τοὺς δὲ ἀνδραγαθήσαντας κατὰ τὴν ἀξίαν ἐτίμησεν.

αὐτὸς δὲ Ἰλίῳ ἔθυσεν, ὡς δεδωκότι τὰ πρὸς ἀνατολήν μέρη καταστρέψασθαι. τῆς δὲ πλησίον ὄρεινῆς ἐχούσης πολλὴν μὲν ἐλάτην εὐτροφον, οὐκ ὀλίγην δὲ κέδρον καὶ πεύκην, ἔτι δὲ τῆς ἄλλης ὕλης ναυπηγησίμου πλῆθος ἄφθονον, κατεσκεύασε ναῦς ἱκανάς. διενοεῖτο γάρ, ἐπὶ τὸ τέρμα τῆς Ἰνδικῆς παραγενόμενος, καὶ πάντας τοὺς ἐγγωρίους καταστρεψάμενος, διὰ τοῦ ποταμοῦ καταπλεῖν εἰς τὸν ὠκεανόν. ἔκτισε δὲ δύο πόλεις, τὴν μὲν πέραν τοῦ ποταμοῦ, καθ' ὃν τόπον αὐτὸς διέβη· τὴν δ' ἄλλην, ἐν ᾧ τόπῳ τὸν Πῶρον ἐνίκησε. ταχὺ δὲ τῶν ἔργων κατασκευασθέντων διὰ τὴν πολυχειρίαν, τὸν μὲν Πῶρον θεραπευθέντα, βασιλέα κατέστησε, διὰ τὴν ἀρετὴν, ἧς πρότερον ἦρχε χώρας· τὴν δὲ δύναμιν ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας ἀνέλαβε, πολλῆς ἀφθονίας οὔσης τῶν ἐπιτηδείων.

Obiter commemorantur regionis singularia: simiarum varietas et venatio: arborum novae species; serpentum varia genera.

90. Ἴδιον δὲ τι καὶ κατὰ τὴν ὄρεινὴν τὴν πλησίον ὑπῆρχε. χωρὶς γὰρ τῆς πρὸς ναυπηγίαν ὕλης, εἶχεν ἡ χώρα πολλοὺς καὶ παρηλλαγμένους τοῖς μεγέθεσιν ὄφεις, ὄντας ἐκκαίδεκαπῆχεις· πιθήκων τε γένη πολλῶν, καὶ τοῖς μεγέθεσι διαλλατιόντων· ὧν τὴν τέχνην τῆς θήρας αὐτὸ τὸ ζῶον ὑφηγεῖτο. μιμητικὸν γὰρ ὑπάρχον πάσης πράξεως, βίᾳ μὲν οὐ ῥαδίως χειροῦται, διὰ τε τὴν ἰσχὺν τῶν σωμάτων καὶ διὰ τὴν τῆς ψυχῆς ἀγχίνοιαν· τῶν δὲ κυνηγῶν οἱ μὲν μέλιτι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀλείφονται, οἱ δὲ βλέπόντων τῶν θηρίων ὑποδοῦνται, τινὲς δὲ ταῖς κεφα-

λαῖς κάτοπτρα περιτιθέασι· καὶ τοῖς μὲν ὑποδήμασι παραθέντες δεσμοὺς ἀπολείπουσιν, ἀντὶ δὲ τοῦ μέλιτος ἰζὸν ὑποβάλλουσι, τοῖς δὲ κατόπτοις ἐπίσπαστρα καθάπτουσι. διόπερ ὅταν βούλωνται τὰ ζῶα τὰς πράξεις τῶν ὀραθέντων ἐπιτελεῖν, ἀδυνατεῖ, τῶν μὲν βλεφάρων κεκολλημένων, τῶν δὲ ποδῶν δεδεμένων, τῶν δὲ σωμάτων κατεχομένων. ὅθεν εὐχέριωτα πρὸς τὴν θήραν γίνεται. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τὸν ὑστερηκότα τῆς τοῦ Πύρου συμμαχίας βασιλεία ὄνομα Ἐμβίσαρον καταπληξάμενος, ἠνάγκασε ποιεῖν τὸ προστατιτόμενον· αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως περάσας τὸν ποταμὸν, προῆγε διὰ χώρας ἀρετῆ διαφερούσης. δένδρων γὰρ γένη εἶχε διαλλάττοντα, καὶ τὸ μὲν ὕψος ἔχοντα πηχῶν ἑβδομήκοντα, τὸ δὲ πάχος μόγις ὑπὸ τειπέρων ἀνδρῶν περιλαμβανόμενα, τριῶν δὲ πλέθρων σκιὰν ποιοῦντα. εἶχε δὲ καὶ ἡ χώρα ὄφρων πλῆθος, μικρῶν μὲν τοῖς μεγέθεσι, ταῖς δὲ ποικιλίαις ἐξηλλαγμένων. οἱ μὲν γὰρ χαλκοειδεῖς ῥάβδους ἐπέφαινον, οἱ δὲ τὴν λόφην δασεῖαν εἶχον τριχώδη, διὰ τε τῶν δηγμάτων ὄξεις θανάτους ἀπειργάζοντο. τὸν δὲ πληγέντα πόνοι δεινοὶ συνέειχον, καὶ ῥύσις ἰδρωτός αἵματοειδοῦς κατεῖχε. διόπερ οἱ Μακεδόνες δεινῶς ὑπὸ τῶν δηγμάτων ἀπαλλάττοντες, τὰς κλίνας ἀπὸ τῶν δένδρων ἐξήρτων, καὶ τὸ πλεῖστον τῆς νυκτὸς διηγρύπνου. μετὰ δὲ ταῦτα παρὰ τῶν ἐγχωρίων μαθόντες τὴν ἀντιφάρμακον ῥίζαν, ἀπελύθησαν τῶν δεινῶν.

Novae expeditiones: in Pori e fratre nepotem; in Adrestas; in Cathacos; in Sopithae regnum.

91. Προϊόντος δὲ αὐτοῦ μετὰ τῆς δυνάμεως, ἤκόν τινες ἀπαγγέλλοντες ὅτι Πῶρος ὁ βασιλεὺς, ἀνεψιὸς ὢν τοῦ καταπεπολημένου Πῶρου, τὴν βασιλείαν ἀπολιπὼν πέφευγεν εἰς τὸ τῶν Γυνδαριδῶν ἔθνος. ὁ δ' Ἀλέξανδρος παροξυνθεὶς Ἰφραισιτίωνα μὲν ἐξέπεμψεν εἰς τὴν τούτου χώραν μετὰ δυνάμεως, καὶ προσέταξε τὴν βασιλείαν παραδοῦναι τῷ μεθ' ἑαυτοῦ Πῶρῳ. αὐτὸς δ' εἰς τὸ τῶν Ἀδρησιτῶν καλούμενον ἔθνος στρατεύσας, καὶ τῶν πόλεων ἃς μὲν βία χειρωσάμενος, ἃς δὲ πειθοῖ προσαγαγόμενος, εἰς τὴν τῶν Καθαίων χώραν παρεγένετο. παρὰ δὲ τούτοις νόμιμον ἦν τὰς γυναῖκας τοῖς ἀνδράσι συγκυτακαίεσθαι. τοῦτο δ' ἐκυρώθη τὸ δόγμα παρὰ τοῖς βασιβάροισι, διὰ μίαν γυναῖκα φαρμάκοις ἀνελοῦσαν τὸν ἄνδρα. ὁ δ' οὖν βασιλεὺς τὴν μεγίστην καὶ ὀχυρωτάτην πόλιν μετὰ πολλῶν κινδύνων ἐκπολιορκήσας ἐνέπηρσεν. ἄλλην δ' ἀξιόλογον πολιορκοῦντος αὐτοῦ, καὶ μεθ' ἱκετηριῶν δεηθέντων τῶν Ἰνδῶν, ἀπέλυσε τῶν κινδύνων αὐτούς. μετὰ δὲ ταῦτ' ἐστριάτευσεν ἐπὶ τὰς ὑπὸ Σωπείθην τεταγμένας πόλεις, εὐνομουμένας καθ' ὑπερβολήν. τὰ τε γὰρ ἄλλα πρὸς δόξαν πολιτεύονται, καὶ τὸ κάλλος παρ' αὐτοῖς τιμιώτατον νενόμισται. διότι ἐκ νηπίου παρ' αὐτοῖς τὰ βρέφη διακρίνεται, καὶ τὰ μὲν ἄρτια, καὶ τὴν φύσιν ἔχοντα πρὸς εὐπρέπειαν καὶ ἰσχὺν εὐθέτον, τρέφεται· τὰ δὲ καταδεῆ τοῖς σώμασιν, ἀνάξια τροφῆς ἡγούμενοι, διαφθείρουσιν. ἀκολούθως δὲ τούτοις καὶ τοὺς γάμους ποιοῦνται, προικὸς μὲν καὶ τῆς ἄλλης πολυτελείας ἀφροντιστοῦντες,

καὶ ἄλλους δὲ καὶ τῆς τοῦ σώματος ὑπεροχῆς μόνον
 φρονιζόντες. διόπερ οἱ πλεῖστοι τῶν ἐν ταύταις
 ταῖς πόλεσι κατοικούντων διαφέρουσι τῶν ἄλλων
 ἀξιώμασι. παρὰ δὲ πάντας ὁ βασιλεὺς Σωπεΐθης
 περιβλεπτός ὢν ἐπὶ τῷ κάλλει, καὶ τῷ μήκει τοὺς
 τέτταρας πήχεις ὑπεράγων, προῆλθε μὲν ἐκ τῆς πό-
 λεως τῆς ἐχούσης τὰ βασίλεια· παραδοὺς δ' αὐτὸν
 καὶ τὴν βασιλείαν Ἀλεξάνδρῳ, πάλιν ταύτην ἀπέ-
 λαβε, διὰ τὴν τοῦ κρατοῦντος ἐπιείκειαν. ὁ δὲ Σω-
 πεΐθης μετὰ πολλῆς προθυμίας τὴν μὲν δύναμιν
 ἄπασιν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας λαμπρῶς εἰστίασε.

Canes mirae magnitudinis a Sopithe dono missi.

92. Τῷ δ' Ἀλεξάνδρῳ πολλὰ καὶ μεγάλα δῶρα
 παραστήσας, κύνας ἔδωκεν ἑκατὸν καὶ πενήκοντα,
 τοῖς μεγέθει καὶ ταῖς ἀλκαῖς καὶ τοῖς ἄλλοις προ-
 τερήμασι θαυμαζομένους, οἷς ἔφασιν ταῖς τίγρεσιν
 ἐπιμεμῖχθαι. βουλόμενος δὲ τὸν Ἀλεξάνδρον διὰ
 τῶν ἔργων λαβεῖν πείραν τῆς τῶν κυνῶν ἀρετῆς,
 εἰσήγαγεν εἰς τι περίφραγμα λέοντι τέλειον, καὶ
 τῶν δοθέντων κυνῶν δύο τοὺς εὐτελεστάτους προέ-
 βυλε τῷ λέοντι· τούτων δὲ κατισχυομένων ὑπὸ τοῦ
 θηρίου, δύο ἑτέρους ἀφῆκε. τῶν δὲ τετάρων περι-
 γινομένων τοῦ λέοντος, πεμφθεῖς τις ὑπ' αὐτοῦ
 μετὰ μαχαίρας, ἀφῆρει τὸ δεξιὸν σκέλος ἑνὸς τῶν
 κυνῶν. τοῦ δὲ βασιλέως ἀναβοήσαντος, καὶ τῶν
 σωματοφυλάκων προσδραμόντων καὶ τῆς τοῦ Ἰνδοῦ
 χειρὸς ἐπιλαβομένων, ὁ μὲν Σωπεΐθης τρεῖς ἀντὶ
 τοῦτου δώσειν ἐπηγγείλατο. ὁ δὲ κυνηγὸς ἐπιλαβό-
 μενος τοῦ σκέλους, ἔτεμνεν ἡσυχῇ καὶ ὀλίγον. ὁ δὲ

κύων οὔτε κλαγγὴν οὔτε μυγμὸν προέμενος, ἀλλὰ τοὺς ὀδόντας ἐμπερικῶς, ἔμενεν ἕως ὅτου γενόμενος ἔξαιμος ἐναπέθανε τῷ θηρίῳ.

Phegei regnum Alexander in fidem recipit, et ad Hypanin usque pervenit. Inde Praesiorum et Gandaridarum gentes subigere PHEGEI.

93. Ἄμα δὲ τούτοις πρακτομένοις, ἤκεν Ἡφαιστίων μετὰ τῆς συναπεσταλμένης δυνάμεως, πολλὴν τῆς Ἰνδικῆς κατατεπολεμηκῶς. τοῦτον μὲν οὖν διὰ τὰς ἀνδραγαθίας ἐπήνεσεν· αὐτὸς δὲ εἰς τὴν Φηγέως δυναστείαν ἐμβαλὼν, καὶ τῶν ἐγχωρίων ἀσμένως τὴν τῶν Μακεδόνων παρουσίαν προσδεξαμένων, καὶ τοῦ Φηγέως μετὰ δώρων πολλῶν ἀπατήσαντος, τὴν τε βασιλείαν ἔχειν συνεχώρησε, καὶ ξερισθεὶς μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπὶ δύο ἡμέρας λαμπρῶς, ἐπὶ τὸν Ἰτανιν ποταμὸν προῆγεν, οὗ τὸ μὲν πλάτος ἦν σταδίων ἑπτὰ, τὸ δὲ βάθος ἕξ ὄργυιῶν, τὸ δὲ ῥεῦμα σφοδρὸν καὶ δυσδιάβατον. ἀκούσας δὲ τοῦ Φηγέως περὶ τῆς πέραν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ χώρας, ὅτι δώδεκα μὲν ἡμερῶν ἔχει δίοδον ἔρημον, μετὰ δὲ ταύτην εἶναι ποταμὸν τὸν ὀνομαζόμενον Γάγγην, τὸ μὲν πλάτος τριακότα καὶ δυοῖν σταδίων, τὸ δὲ βάθος μέγιστον τῶν κατὰ τὴν Ἰνδικήν· πέραν δὲ τούτου κατοικεῖν τό, τε τῶν Πραισίων καὶ Γανδαριδῶν ἔθνος, τούτων δὲ βασιλεύειν Ξανδράμην, ἔχοντα δισμυρίους μὲν ἵππεῖς, πεζῶν δὲ εἴκοσι μυριάδας, ἄρματα δὲ δισχίλια, ἐλέφαντας δὲ πολεμικῶς κεκοσμημένους τετρακισχιλίους· ἀπιστήσας δὲ τοῖς λεγομένοις, προσεκαλέσατο τὸν Πῶρον, καὶ περὶ τῶν προσαγγελλομένων ἀκριβῆς διετυνθάνετο. ὁ δὲ

τᾶλλα μὲν ὑπάρχειν ἅπαντα ἀληθῆ διεβεβαιοῦτο, τὸν δὲ βασιλέα τῶν Γανδαριδῶν ἔφησεν εὐτελεῆ παντελῶς εἶναι καὶ ἄδοξον, ὡς ἂν κουρέως νῖδον νομιζόμενον εἶναι. εὐπρεπῆ γὰρ ὄντα τὸν τούτου πατέρα, μεγάλως ὑπὸ τῆς βασιλείου ἀγαπηθῆναι· καὶ τοῦ βασιλέως διὰ τῆς γυναικὸς δολοφονηθέντος, εἰς τοῦτον περιστῆναι τὴν βασιλείαν. ὁ δ' Ἀλέξανδρος, καίπερ ὄρῳν δυσεπίτευκτον τὴν ἐπὶ τοὺς Γανδαρίδας στρατείαν οἶσαν, ὅμως οὐκ ἀφίστατο τῆς φιλοτιμίας· ἀλλὰ πρωτεύων ταῖς τῶν Μακεδόνων ἀρεταῖς καὶ τοῖς χρησιμοῖς, ἐλπίδας εἶχε κρατήσιν τῶν Βαρβάρων· τὴν μὲν γὰρ Πυθίαν ἀνίκητον αὐτὸν ἰνομικῆναι, τὸν δ' Ἄμμωνα συγκεχωρηκῆναι τὴν ἀπάσης τῆς γῆς ἐξουσίαν.

Sed tum alia impedimenta, tum militis taedium, Alexandrum ab ulteriore expeditione suscipienda deterruerunt.

94. Ὅρῳν δὲ τοὺς στρατιώτας ταῖς συνεχῆσι στρατείαις καταπεπονημένους, καὶ σχεδὸν ὀκταετῆ χρόνον ἐν πόνοις καὶ κινδύνοις τεταλαιπωρηκότας, ὑπέλαβεν ἀναγκαῖον εἶναι τὰ πλήθη τοῖς ἀρμόζουσι λόγοις προτρέψασθαι πρὸς τὴν ἐπὶ τοὺς Γανδαρίδας στρατείαν. πολλὴ μὲν γὰρ φθορὰ τῶν στρατιωτῶν ἐγγόνοι, καὶ λύσις οὐδεμίᾳ τῶν πολέμων ἠλπίζετο· καὶ τῶν μὲν ἵππων, διὰ τὴν συνέχειαν τῆς ὁδοπορίας, τὰς ὀπλὰς ὑποτετριφῆθαι συνέβαινε, τῶν δὲ ὄπλων τὰ πλεῖστα κατεξάνθαι· καὶ τὸν μὲν Ἑλληνικὸν ἱματισμὸν ἐκλελοιπῆναι, συναναγκάζεσθαι δὲ βαρβαρικοῖς ὑφάσμασι χρῆσθαι, συντεμόντας τὰ τῶν Ἰνδῶν περιβλήματα. κατὰ τύχην δὲ καὶ χειμῶν

νες ἄγριοι κατεφόραγησαν ἐφ' ἡμέρας ἑβδομήκοντα, καὶ βρονταὶ συνεχεῖς καὶ κεραινοὶ κατέσκηπτον. ἃ δὴ λογιζόμενος ἐναντιοῦσθαι ταῖς ἰδίαις ἐπιβολαῖς, μίαν εἶχεν ἐλπίδα τῆς ἐπιθυμίας, εἰ τοὺς στρατιώτας διὰ τῆς εὐεργεσίας εἰς εὐνοίαν μεγάλην προσαγίγοιτο. διόπερ λεηλατεῖν μὲν αὐτοῖς συνέχωρησε τὴν πολεμίαν χώραν, γέμουσαν παντοίας ὠφελείας. ἐν αἷς δ' ἡμέραις ἡ δύναμις ἐπὶ τὴν προνομήν ἡσχολεῖτο, συναγαγὼν τὰς γυναῖκας τῶν στρατιωτῶν, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν γεγοιότας παῖδας, ταύταις μὲν συνεστήσατο κατὰ μῆτρα διδόναι σῖτον, τοῖς δὲ παισὶν ἐπιφορὰς ταγματικὰς ἀπένειμε, κατὰ τοὺς τῶν πατέρων συλλογισμούς. ὡς δ' ἐπανῆλθοσσι στρατιῶται, πολλῶν πληθὸς ἀγαθῶν ἐκ τῆς προνομῆς εὐρηκότις, συνῆγε πάντας εἰς ἐκκλησίαν. διελθὼν δὲ λόγον πεφροτισμένον περὶ τῆς ἐπὶ τοὺς Γανδαρίδας στρατείας, καὶ τῶν Μακεδόνων οὐδαμῶς συγκαταθεμίων, ἀπέστη τῆς ἐπιβολῆς.

Facto itinere termino, aras exstruit et castra triplo maiora, expeditionis monumentum. His peractis, retro movit ad Acesinem fl. ubi naves fabricatas et nova e Graecia auxilia invenit. Urbes ad lumen conditas Nicaeam et Bucephalam appellari iubet.

95. Κρίνας δ' ἐπὶ ταύτης τοὺς ὄρους θέσθαι τῆς στρατείας, πρῶτον μὲν τῶν δώδεκα θεῶν βωμοὺς πενήκοντα πηχῶν ᾠκοδόμησεν, ἔπειτα τριπλασίαν τῆς προὔπαρχούσης στρατοπεδείαν περιβαλλόμενος, ὄρουξε τάφρον τὸ μὲν πλάτος πενήκοντα ποδῶν, τὸ δὲ βίᾶθος τεσσαρῖκοντα· τὴν δ' ἀταβολὴν ἐντὸς τῆς τάφρου σωρεύσας, τεῖχος ἀξιόλογον ᾠκοδόμησε. προσέταξε δὲ τοῖς μὲν πεζοῖς κατασκηνώσει

ἐκάστῳ δύο στιβάδας πενταπῆχεις οἰκοδομῆσαι, τοῖς δ' ἰππεῦσι πρὸς ταῖταις καὶ δύο γάτιας τῶν εἰθισμένων διπλασίας· ἀκολούθως δὲ καὶ ἄλλα τὰ καταλείπεσθαι μέλλοντα τοῖς μεγέθεισι αὐξῆσαι. ταῦτα δὲ πράττειν ἤμελλεν, ἅμα μὲν ἠρωϊκῆν βουλόμενος ποιήσασθαι στρατοπεδείαν, ἅμα δὲ τοῖς ἐγχωρίοις ἀπολιπεῖν σημεῖα μεγάλων ἀνδρῶν, ἀποφαίνοντα θώμας σωματίων ὑπερφυεῖς. ἀπὸ δὲ τούτων γενόμενος, μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως ταῖς κύρταῖς ὁδοῖς πορευθεὶς ἀνέκλιμψεν ἐπὶ τὸν Ἀκεσίνην ποταμόν· καταλαβὼν δὲ τὰ σκάφη τεταυπηγημένα, καὶ ταῦτα καταστῆσας, ἕτερον προσεναυπηγήσατο. κατὰ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον ἦγον ἐκ τῆς Ἑλλάδος σίμμαχοι καὶ μισθοφόροι διὰ τῶν στρατιγῶν ἡγμένοι, πεζοὶ μὲν πλείους τρισμυρίων, ἰππεῖς δ' οὐ πολὺ λείποντες τῶν ἑξακισχιλίων. ἐκομίσθησαν δὲ καὶ πανοπλῖαι διαπρεπεῖς, πεζοῖς μὲν δισμυρίοις καὶ πεντακισχιλίοις, φαρμάκων δ' ἰατρικῶν ἑκατὸν τάλαντα. ταῦτα μὲν οὖν διέδωκε τοῖς στρατιώταις· τῆς δὲ ναυτικῆς παρσκευῆς συντελεσθείσης, καὶ διακοσίων μὲν ἀφράκτων ἠτοιμασμένων, ὀκτακοσίων δὲ ὑπηρετικῶν, τὰς μὲν παρὰ τὸν ποταμόν κτισθείσας πόλεις ὠνόμασε, τὴν μὲν, διὰ τὸ τῷ πολέμῳ κρατῆσαι, Νικαίαν· τὴν δ' ἀπὸ τοῦ τελευτήσαντος ἵππου κατὰ τὴν πρὸς Πῶρον μάχην, Βουκεφάλαν.

Inde progressus ad confluentem Accesinac et Hydaspis, divertit ad Sibos. Agalassenses proelio vincit.

96. Αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν φίλων ἐμβῆς εἰς τὰς

ναῦς, τὸν διὰ τοῦ ποταμοῦ πλοῦν ἐπὶ τὸν ὠκεανὸν
 τὸν κατὰ μεσημβρίαν ἐποιεῖτο. τὸ δὲ πολὺ μέρος τῆς
 δυνάμεως παρὰ τὸν ποταμὸν ὠδοιπόρει, προηγου-
 μένου Κρατεροῦ καὶ Ἡφαιστίωνος. ὡς δ' ἦλθον
 ἐπὶ τὴν Ἀκείνου καὶ Ἰδύσπου συμβολήν, ἐκβιβάσας
 τοὺς στρατιώτας, προῆγεν ἐπὶ τοὺς ὀνομιζομένους
 Σίβους. τούτους δὲ φασὶν ἀπογόνους εἶναι τῶν
 μεθ' Ἡρακλέους ἐπὶ τὴν Ἄσρονον πέτραν στρατευ-
 σάντων, καὶ τῆς μὲν πολιορκίας ἀποτυχόντων, ἐν
 τούτῳ δὲ τῷ τόπῳ κατοικισθέντων ὑφ' Ἡρακλέους.
 τοῦ δ' Ἀλεξάνδρου καταστρατοπεδεύσαντος πλησίον
 ἐπιφανεσιάτης πόλεως, προῆλθον οἱ τῇ δόξῃ πρω-
 τεύοντες τῶν πολιτῶν· ἐντυχόντες δὲ τῷ βασιλεῖ,
 καὶ τὴν συγγένειαν ἀνανεωσάμενοι, πάντα ποιήσειν
 ἔφασαν μετὰ προθυμίας, ὡς ἂν συγγενεῖς ὄντες, καὶ
 δῶρα προσεκόμισαν μεγαλοπρεπῆ. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος,
 ἀποδεξάμενος αὐτῶν τὴν εὐνοίαν, καὶ τὰς πόλεις
 ἀποδείξας ἐλευθέρως, προῆγεν ἐπὶ τὰ συνορίζοντα
 τῶν ἔθνῶν· καταλαβὼν δὲ τοὺς ὀνομαζομένους
 Ἀγυλασσεῖς ἠθροικότας πεζοὺς μὲν τετρακισμυρίους,
 ἵππεῖς δὲ τρισχιλίους, συνάψας αὐτοῖς μάχην καὶ
 νικήσας, τοὺς μὲν πλείστους κατέκοψε, τοὺς δὲ
 λοιποὺς, συμφυγόντας εἰς τὰς πλησίον πόλεις,
 ἐκπολιορκήσας ἐξηνδραποδίστατο. τῶν δὲ ἄλλων
 ἐγχωρίων συναθροισθέντων, δισμυρίους μὲν κατα-
 φυγόντας εἰς πόλιν μεγάλην κατὰ κρήτος εἶλε· τῶν
 δ' Ἰνδῶν διαφραζάντων τοὺς στενωποὺς, καὶ ἀπὸ
 τῶν οἰκίῳν μαχομένων εὐρώστως, βιαζόμενος ἀπέ-
 βιαλε τῶν Μακεδόνων οὐκ ὀλίγους. διὰ δὲ τὴν ὄσσην

ἐμπρήσας τὴν πόλιν, συγκατέκαυσε τοὺς πλείστους·
 τῶν δ' ἐγχωρίων τῶν ὑπολειπομένων εἰς τρισχιλίους,
 συμφυγόντας εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ μεθ' ἱκετηριῶν
 δεηθέντας, ἀπέλυσεν.

Ad confluentem Hydaspis et Indi delatus, in maximum naufragii periculum incurrit.

97. Αὐτὸς δὲ πάλιν μετιὰ τῶν φίλων ἐμβὰς εἰς
 τὰς ναῦς, διὰ τοῦ ποταμοῦ τὸν πλοῦν ἐποιεῖτο μέχρι
 τῆς συμβολῆς τῶν προειρημένων ποταμῶν καὶ τοῦ
 Ἰνδοῦ· μεγάλων δὲ ῥεΐθρων εἰς ἓνα τόπον συρροῦν-
 τόντων, ἱλλίγες πολλαὶ καὶ φοβεραὶ συνίσταντο, καὶ
 τὰ σκίαφη συστρέφουσαι διέφθειρον. τῆς δὲ τοῦ
 ῥεύματος βίας ὀξείας καὶ σφοδρᾶς οὔσης, καὶ τῆς
 τῶν κυβερνητῶν τέχνης κατισχυομένης, δύο μὲν
 μακρὰ ναῦς κατέδυσαν, τῶν δὲ ἄλλων πλοίων οὐκ
 ὀλίγα πρὸς τὴν γῆν ἐξέπεσε. τῆς δὲ ναυαρχίδος
 καταρρόακτη μεγάλῳ περιπεσοῦσης, ὁ βασιλεὺς εἰς
 τὸν ἔσχατον ἤλθε κίνδυνον. διὸ καὶ τοῦ θανάτου
 πρὸ ὀφθαλμῶν ὄντος, ὁ μὲν Ἀλέξανδρος ἀποθέμενος
 τὴν ἐσθῆτα, γυμνῷ τῷ σώματι τῆς ἐνδεχομένης
 ἀντείχετο βοηθείας· ὁ δὲ φίλοι παρενήχοντο, σπέν-
 δοντες ὑποδέξασθαι περιτρεπομένης τῆς νεῆς τὸν
 βασιλεία. πολλῆς δὲ ταραχῆς περὶ τὴν ναῦν οὔσης,
 καὶ τῶν μὲν ἀνδρῶν ἀντιπαττομένων τῇ τοῦ ῥεύμα-
 τος βίᾳ, τοῦ δὲ ποταμοῦ κατισχύοντος πᾶσαν ἀν-
 θρωπίνην ἐπίνοιάν τε καὶ δύναμιν, μόγις ὁ Ἀλέξαν-
 δρος μετὰ τῶν νεῶν εἰς τὴν γῆν ἐξέπεσε. σωθεὶς δὲ
 παραδόξως, τοῖς θεοῖς ἔθυσεν, ὡς μεγίστους ἐκπεφευ-

γὼς κινδύνους, καὶ πρὸς ποιαμὸν ὁμοίως Ἀχιλλεῖ διαγωνισάμενος.

Transitus per Oxydracas et Mallos, tunc maxime bello interno occupatos. Alexander temerario ausu primus in aliquam eorum urbem irrumpit, et in ipsa moenia ascendens iaculis petitur.

98. Μετὰ δὲ ταῦτα στρατεύσας ἐπὶ Συρακούσας, καὶ τοὺς ὀνομαζομένους Μαλλοὺς, ἔθνη πολυάνθρωπα καὶ μάχιμα, κατέλαβε τοὺς ἐγχωρίους ἡθροικίας πεζοὺς μὲν πλείους τῶν ὀκτακισμυρίων, ἵππεις δὲ μυρίους, ἄρματα δὲ ἑπτακόσια. οὗτοι πρὸ μὲν τῆς Ἀλεξάνδρου παρουσίας ἐπολέμουν ἀλλήλοις· ὡς δ' ὁ βασιλεὺς ἤγγισε τῇ χώρᾳ, συνεφρόνησαν, καὶ μυρίας παρθένους δόντες καὶ λαβόντες, διὰ τῆς ἐπιγαμίας ταύτης διηλλάγησαν. οὐ μὴν συγκατέβησαν εἰς παράταξιν, ἀλλὰ πάλιν στασιάσαντες ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας, εἰς τὰς σύνεγγυς πόλεις ἀπεχώρησαν. ὁ δ' Ἀλέξανδρος τῇ πρώτῃ πόλει πλησιάσας, ἐξ ἐφόδου διενοεῖτο πολιορκεῖν ταύτην. ἔνθα δὴ τῶν τετρατοσκόπων τις, Δημοσῶν ὄνομα, προσελθὼν αὐτῷ, διὰ τινῶν οἰωνῶν ἔφη προδηλοῦσθαι τῷ βασιλεῖ μέγαν κίνδυνον ἐκ τραύματος ἐσόμενον ἐν τῇ πολιορκίᾳ. διόπερ ἡξίου τὸν Ἀλέξανδρον ἀφεῖναι μὲν ταύτην τὴν πόλιν ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἐφ' ἑτέρας δὲ πράξεις ἐπιβάλλειν τὸν νοῦν. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτ' μὲν ἐπέπληξεν, ὡς ἐμποδίζοντι τὴν ἀρετὴν τῶν ἀγωνιζομένων· αὐτὸς δὲ διατάξας τὰ περὶ τὴν πολιορκίαν, πρῶτος ἡγεῖτο πρὸς τὴν πόλιν, φιλοτιμούμενος αὐτὴν διὰ τῆς βίας χειρώσασθαι. τῶν δὲ μηχανικῶν ὀργάνων ὑστερούντων, πρῶτος διακόψας πυλίδας, καὶ παρεισπεσὼν εἰς τὴν πόλιν, πολλοὺς μὲν

κατέβαλε, τοὺς δὲ λοιποὺς τρεψάμενος, συνεδίωξεν εἰς τὴν ἀκρόπολιν. τῶν δὲ Μακεδότων περὶ τὴν τειχομαχίαν ἔτι διατριβοίων, ἄρπιάσις κλίμακα καὶ τοῖς τῆς ἀκρας τείχεσι προσερείσας, καὶ τὴν πέλιτην ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς ἔχων, προσανέβαινε. τῆς δὲ κατὰ τὴν ἐνέργειαν ὑξύτητος φθανούσης τοὺς προμαχομένους τῶν Βαρβάρων, ταχέως ἐπέβη τῷ τείχει. τῶν δ' Ἰνδοῦν εἰς χεῖρας μὲν ἐλθεῖν οὐ τολμώντων, ἐκ διαστήματος δὲ ἀκοντιζόντων καὶ τοξευόντων, ὁ μὲν βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν βελῶν κατεπονείτο· οἱ δὲ Μακεδόνες, δύο κλίμακας προσθείτες, διὰ τούτων προσανέβαινον ἀθρόοι, καὶ συντριβεισῶν ἀμφοτέρων, ἐπὶ τὴν γῆν κατηνέχθησαν.

Regem, saltu delapsum in urbem, et graviter vulneratum, sui subvenientes ex hostium manu aegre eripiunt. Peucestee regis servator. Ingens in urbe caedes. Coloniae Graecorum in Bactriada et Sogdiana rebelles.

99. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ἐρημωθεὶς πάσης βοθηθείας, εἰτόλμησεν ἐπιτελέσαι πρᾶξιν παράδοξον καὶ μνήμης ἀξίαν. τὸ γὰρ ἀπὸ τοῦ τείχους ἀπελθεῖν ἀπρακτον πρὸς τοὺς ἰδίους ἀνάξιον κρίνας ὑπάρχειν τῆς ἰδίας εὐπραξίας, καθήλατο μετὰ τῶν ὄπλων μόνος εἰς τὴν πόλιν. συνδραμόντων δ' ἐπ' αὐτὸν τῶν Ἰνδοῦν, ὑπέστη τεθαρόρηκός τως τὴν τῶν Βαρβάρων ἐπιφορὰν. προβαλλόμενος δ' ἐκ τῶν δεξιῶν δένδρον τι παρὰ αὐτὸ τὸ τεῖχος ἐρῄζοιμένον, ἐκ δὲ τῶν εὐωνύμοις αὐτὸ τὸ τεῖχος, ἤμύνετο τοὺς Ἰνδοὺς· τούτῳ τῷ θυμῷ παραστὰς, ὡς ἂν τις βασιλεὺς τηλικούτων ἤδη ἀπειρογασμένων ἀνδραγαθήσειε, τὴν ἐσχάτην τοῦ

βίου καταστροφὴν εὐκλεεσιτάτην γενέσθαι φιλοτιμούμενος· πολλὰς μὲν γὰρ εἰς τὸ κράνος ἐλάμβανε πληγὰς, οὐκ ὀλίγας δὲ εἰς τὴν πέλιτην ἐδέχετο· τέλος δὲ τοξευθεὶς ὑπὸ τὸν μαστὸν, ἔπεσεν εἰς τὸ γόνυ, κατισχυθεὶς ὑπὸ τῆς πληγῆς. εὐθύς δ' ὁ μὲν τοξεύσας Ἴνδὸς καταφρονήσας προσέδραμε, καὶ καταφέροντος αὐτοῦ πληγὴν, ὁ Ἀλέξανδρος ὑπέθηκε τῇ λαγόνι τὸ ξίφος, καὶ καιρίου γενομένου τοῦ τραύματος, ὁ μὲν βάρβαρος ἔπεσεν· ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπιλαβόμενος τοῦ πλησίον κλάδου, καὶ διαναστίας, προεκαλεῖτο τῶν Ἰνδῶν τοὺς βουλομένους διαγωνίσασθαι. κατὰ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον Πευκέστης, εἰς τῶν ὑπασπιστῶν, δι' ἑτέρας κλίμακος προσαναβίς, πρῶτος ὑπερήσπισε τὸν βασιλέα· μετὰ δὲ τοῦτον ἕτεροι πλείους ἐπιφανέντες, καὶ καταπληξάμενοι τοὺς Βαρβάρους, διέσωσαν τὸν Ἀλέξανδρον. τῆς δὲ πόλεως ἀλούσης κατὰ κράτος, οἱ μὲν Μακεδόνες διὰ τὸν ὑπὲρ τοῦ βασιλέως θυμὸν πάντας τοὺς περιτυχόντας ἀνίρουν, καὶ τὴν πόλιν νεκρῶν ἐπλήρουν. ἐπὶ πολλὰς δὲ ἡμέρας τοῦ βασιλέως ἀσχοληθέντος περὶ τὴν θεραπείαν, οἱ κατὰ τὴν Βακτριανὴν καὶ Σογδιανὴν κατοικισθέντες Ἕλληνες ἐκ πολλοῦ μὲν τὸν ἐν τοῖς Βαρβάροις κατοικισμὸν χαλεπῶς ἔφερον, τότε δὲ φήμης προσπεσούσης αὐτοῖς, ὅτι τρωθεὶς ὁ βασιλεὺς τετελεύτηκεν, ἀπίστησαν ἀπὸ τῶν Μακεδόνων. ἀθροισθέντες δὲ εἰς τρισχιλίους, κατὰ τὴν εἰς οἶκον ἀνακομιδὴν πολλὰ πονήσαντες, ὕστερον ὑπὸ τῶν Μακεδόνων κατεκόπησαν μετὰ τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτήν.

Ob servatum regem sacra et epulae celebrantur. Inter epulas Coragi et Dioxiippi certamen singulare. Victor Dioxiippus.

100. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος διασωθεὶς ἐκ τοῦ τραύματος, καὶ θύσας τοῖς θεοῖς σωτήρια, μεγάλας ἐστιάσεις τῶν φίλων ἐποιεῖτο. παρὰ δὲ τὸν πότον ἰδιῶν τι συνέβη γενέσθαι καὶ μνήμης ἄξιον. ἐν γὰρ τοῖς ἐταίροις παραληφθεὶς τις Μακεδῶν, ὄνομα Κόραγος, ῥώμῃ σώματος διαφέρων, καὶ πολλάκις ἐν ταῖς μάχαις ἠνδραγαθηκοῖς, παροξυνθεὶς ὑπὸ τῆς μέθης, προεκαλέσατο μονομαχῆσαι Διώξιππον τὸν Ἀθηναῖον, ἀθλητὴν ἄνδρα καὶ ταῖς ἐπιφανεστάταις νίκαις ἐστεφανωμένον. τῶν δὲ παρακεκλημένων ἐπὶ τὸν πότον, ὡς εἰκὸς, συνεπιλαβομένων τῆς φιλοτιμίας, καὶ τοῦ μὲν Διωξίππου συγκατατιθεμένου, τοῦ δὲ βασιλέως ἡμέραν τῆς μάχης τάξαντος, ὡς ὁ τῆς μονομαχίας χρόνος ἦκε, πολλὰ μυριάδες ἀνδρῶν συνήχθησαν ἐπὶ τὴν θεῖαν. καὶ τῶν μὲν Μακεδόνων ὁμοειδῶν ὄντων τῷ Κοράγῳ, καὶ τοῦ βασιλέως συμφιλοτιμουμένου, τῶν δὲ Ἑλλήνων τῷ Διωξίππῳ συναγωνιῶντων, προῆλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα ὁ μὲν Μακεδῶν πολυτελέσιν ὄπλοις κεκοσμημένος, ὁ δ' Ἀθηναῖος γυμνὸς ὑπαλληλεμμένος, ἔχων πῖλον σύμμετρον. ἀμφοτέρων δὲ τῆ τε τοῦ σώματος ῥώμῃ καὶ τῆ τῆς ἀλκῆς ὑπεροχῇ θαυμαζομένων, οἶοεὶ τις θεομαχία μέλλουσα γίνεσθαι προσεδοκῆθη. ὁ μὲν γὰρ Μακεδῶν, διὰ τε τὴν φύσιν τοῦ σώματος καὶ τὴν λαμπρότητα τῶν ὄπλων, μεγάλην ἐπιφέρων κατάπληξιν, Ἄρει παρεμφερῆς ὑπελαμβάνετο· ὁ δὲ Διώξιππος, ὑπερέχων τε τῆ ῥώμῃ, καὶ διὰ τὴν ἐκ τῆς

ἀθλήσεως μελέτην, ἔτι δὲ διὰ τὴν περὶ τὸ ὄσπαλον ἰδιότητα, τὴν πρόσοψιν Ἡρακλεωτικὴν εἶχεν. ὡς δ' ἐπῆγον ἀλλήλοις, ὁ μὲν Μακεδῶν ἐκ συμμέτρου διαστήματος λόγῃν ἠκόντισεν, ὁ δὲ ἕτερος βραχὺ παρεγκλίνας, τὴν ἐπιφερομένην πληγὴν ἐξένευσεν· εἶθ' ὁ μὲν τὴν Μακεδονικὴν σάρισσαν προβεβλημένος ἐπεπορεύετο, ὁ δ' ἐγγίσαντος αὐτοῦ τῷ ὄσπαλῳ πατάξας τὴν σάρισσαν ἀπέθραυσεν. ὁ δὲ δυσὶν ἐλατιώμασι περιπεσὼν, ἐπὶ τὴν ἀπὸ τοῦ ξίφους μάχην κατήντησε. μέλλοντος δ' αὐτοῦ σπᾶσθαι μάχαιραν, ἔφθασε προπηδήσας, καὶ τῇ μὲν εὐωνύμῳ κατέλαβε τὴν ἔλκουσαν τὸ ξίφος χεῖρα, τῇ δ' ἄλλῃ κινήσας ἐκ τῆς βύσεως τὸν ἀντίπαλον, ὑπέσυρε τὰ σκέλη. ὀφέντος δ' ἐπὶ τὴν γῆν, ἐπιβίς ἐπὶ τὸν τράχηλον τῷ ποδί, καὶ τὸ ὄσπαλον ἀνατεινόμενος, ἀνέβλεψεν ἐπὶ τοὺς θειομένους.

Sed ob victoriam invidia oppressus Dioxippus sua se manu occidit, scripta ante ad Alexandrum epistola.

101. Ἀναβοήσαντος δὲ τοῦ πλήθους, διὰ τε τὸ παράδοξον καὶ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀνδραγαθίας, ὁ μὲν βασιλεὺς προσέταξεν ἀφεῖναι, καὶ τὴν θέαν διαλύσας ἀπηλλάγη, δυσφορῶν ἐπὶ τῇ τοῦ Μακεδόνος ἦτις. ὁ δὲ Διώξιππος, ἀφείς τὸν πεπτωκότα, καὶ περιβόητον νίκην ἀπενεγκίμενος, ἀπῆει ταινιούμενος ὑπὸ τῶν ὁμοφύλων, ὡς κοινήν πᾶσι τοῖς Ἕλλησι παρεσχημένος εὐδοξίαν. οὐ μὴν ἢ τύχη γε εἶασεν ἐπὶ πολὺν χρόνον καυχῆσασθαι τὸν ἄνδρα τῇ νίκῃ. ὁ, τε γὰρ βασιλεὺς ἄλλοτριώτερον αἰεὶ διετέθη πρὸς αὐτὸν, οἱ τε φίλοι τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ πάντες

οἱ περὶ τὴν αὐτὴν Μακεδόνες, φθοροῦντες αὐτοῦ τῇ ἀρετῇ, ἔπεισαν μὲν τὸν ἐπὶ τῆς διακονίας τεταγμένον ὑποβαλεῖν ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον χρυσοῦν ποτήριον, αὐτοὶ δὲ κατὰ τὸν ἐξῆς πότον κατακτασάμενοι κλοπὴν, καὶ ποτήριον εὐρηκέναι προσποιηθέντες, εἰς αἰσχύτην καὶ ἀδοξίαν ἤγαγον τὸν Διόξιππον. ὁ δὲ, θεωροῦν τὴν ἐπ' αὐτὸν συνδρομὴν τῶν Μακεδόνων, τότε μὲν ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ πότου, μετ' ὀλίγον δὲ ἐπὶ τὴν ἰδίαν κατάλυσιν παραγενόμενος, καὶ γράψας πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον ἐπιστολὴν περὶ τῶν καθ' αὐτοῦ μεμηχανημένων, ταύτην μὲν ἐνετείλατο τοῖς ἰδίοις δοῦναι τῷ βασιλεῖ, αὐτὸν δ' ἐκ τοῦ ζῆν μετέστησεν, ἀβούλοις μὲν εἰς τὴν μονομαχίαν συγκαταβάς, πολὺ δ' ἀφρονεστέραν τὴν τοῦ βίου καταστροφὴν ποιησάμενος. διὸ καὶ πολλοὶ τῶν καταμαρμαρμένων αὐτοῦ τὴν ἄνοιαν, ἐπιπλήττοντες ἔφασαν χαλεπὸν εἶναι δύναμιν μὲν σώματος ἔχειν μεγάλην, νοῦν δὲ μικρόν. ὁ δὲ βασιλεὺς, ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολὴν, χαλεπῶς μὲν ἤνεγκεν ἐπὶ τῇ τᾶνδρός τελευτῇ, καὶ πολλάκις ἐπεζήτησε τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ. καὶ παρόντι μὲν οὐ χρησάμενος, ἀπόντα δὲ ἐπιποθήσας, ὅτε οὐδὲν ὄφελος, ἔγνω τὴν καλοκαγαθίαν τᾶνδρός ἐκ τῆς τῶν διαβαλόντων κακίας.

His factis, rex navigationem continuat, et obvios populos vel in fidem recipit, vel vi subigit: Sambestas; Sodras et Massanoa; Musicanī regnum; Porticanī ditionem; Sambī regnum, Brachmanumque oppida.

102. Ὁ δ' οὖν Ἀλέξανδρος τὴν μὲν στρατιὰν προσέταξεν ἐπὶ τὸν ποταμὸν ἀντιπαράγειν ταῖς ναυσὶν, αὐτὸς δὲ τὸν διὰ τοῦ ποταμοῦ κατὰ τὸν

ὠκεανὸν πλοῦν ποιούμενος, κατήρην εἰς τὴν χώραν τῶν ὀνομαζομένων Σαμβαστιῶν. οὗτοι δὲ τὰ τε πλήθει τῶν ἀνδρῶν καὶ ταῖς ἀρεταῖς οὐδενὸς τῶν Ἰνδικῶν ἔθνῶν λείπονται· οἰκοῦντες δὲ πόλεις δημοκρατουμένας, καὶ τὴν ἔφοδον τῶν Μακεδόνων πυρθανόμενοι, στρατιώτας ἤθροισαν πεζοὺς μὲν ἑξακισμυρίους, ἵππεῖς δὲ ἑξακισχιλίους, ἄρματα δὲ πεντακόσια. τοῦ δὲ σιόλου πλείοντος, τῷ ξένῳ καὶ παραδόξῳ τῆς παρουσίας πτοηθέντες, καὶ τὴν διαβεβοημένην δόξαν τῶν Μακεδόνων καταπλεγέντες, ἔτι δὲ τῶν πρεσβυτέρων συμβουλευσάντων μὴ διαγωνίζεσθαι, πενήκοντα τοῖς ἐπιφανεστάτους πρεσβευτὰς ἑξαπέστειλαν, ἀξιοῦντες φιλανθρώπως αὐτοῖς προσερχθῆναι. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπαινέσας τοὺς ἀνδρας, καὶ συγχωρήσας τὴν εἰρήνην, δωρεαῖς τε μεγάλας καὶ τιμαῖς ἡρωϊκαῖς ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων ἐτιμήθη. μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς παρὰ τὸν ποταμὸν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν κατοικοῦντας, ὀνομαζομένους δὲ Σόδρας καὶ Μασσανοὺς, προσηγάγετο. περὶ δὲ τούτους τοὺς τόπους ἔκτισε πόλιν Ἀλεξάνδρειαν κατὰ τὸν ποταμὸν, μυρίους καταλέξας οἰκήτορας. μετὰ δὲ ταῦτα εἰς τὴν Μουσικάνου τοῦ βασιλέως χώραν καταντήσας, τὸν τε δυναστὴν ὑποχείριον λαβῶν ἀπέκτεινε, καὶ τὸ ἔθνος ὑποχείριον ἐποίησεν. ἐξῆς δ' εἰς τὴν Πορτικάνου δυναστείαν ἐμβυλῶν, δύο μὲν ἐξ ἐφόδου πόλεις ἑξεπολιόρησε, καὶ τοῖς στρατιώταις ἐφείς διαρπάσαι, τὰς οἰκίας ἐνέπρησεν. αὐτὸς δὲ τὸν Πορτικάνον εἰς χωρίον ὄχυρὸν καταφυγόντια χειρωσάμενος, ἀτέκτεινε μαχόμενον· τὰς δὲ πόλεις ἀπά-

σας τὰς ὑπὸ τοῦτον τεταγμένας ἐκπολιορκήσας κατέσκαψε, καὶ πολὺν φόβον τοῖς πλησιοχώροις ἐπέστησεν. ἔξῃς δὲ τὴν τε Σάμβου βασιλείαν ἐξεπόρθησε, καὶ τὰς πλείστας πόλεις ἔξανδρα τοδισάμενος καὶ κατασκάψας, κατέκοψε τῶν Βαρβάρων ὑπὲρ τῆς ὀκτῶ μυριάδας. τὸ μὲν οὖν ἔθνος τῶν ὀνομαζομένων Βραχμάνων τοιαύταις περιέπεσε συμφοραῖς· τῶν δὲ λοιπῶν μεθ' ἰκετηριῶν δεηθέντων, τοὺς αἰτιωτάτους κολάσας, τοὺς λοιποὺς ἀπέλυσε τῶν ἐγκλημάτων. ὁ δὲ βασιλεὺς Σάμβος μετὰ τριάκοντα ἐλεφάντων φυγῶν εἰς τὴν πέραν τοῦ Ἰνδοῦ χώραν, διέφυγε τὸν κίνδυνον.

Postrema Brachmanum urbs Harmatelia memorabilis facta telis, veneno serpentum tinctis. Misera sors militum iis vulneratorum describitur. Regi per somnum oblata herba, quae Ptolemaicum multosque alios sanavit.

103. Τῆς δ' ἐσχάτης τῶν Βραχμάνων πόλεως, ἣν ὀνομάζουσιν Ἀρματήλια, πεφρονηματισμένης ἐπ' ἀνδρεία καὶ δυσχωρίαις, ἀπέστειλεν ὀλίγους τῶν φίλων, προστάξας ἐξάπτεσθαι τῶν πολεμίων, καὶ εἰάν ἐπεξίωσιν ὑποφεύγειν. οὗτοι μὲν οὖν, ὄντες πεντακόσιοι, καὶ προσμαχόμενοι τοῖς τείχεσι, κατεφρονήθησαν. ἐπεξελθόντων δ' ἐκ τῆς πόλεως στρατιωτῶν τρισχιλίων, προσπονηθέντες καταπεπλήχθαι, πρὸς φυγὴν ὄρησαν. ὁ δὲ βασιλεὺς μετ' ὀλίγων ὑποστάς τοὺς διώκοντας τῶν Βαρβάρων, καὶ μάχην κριτεράν συστησάμενος, οἷς μὲν ἀπέκτεινε τῶν Βαρβάρων, οὓς δ' ἐξώγησε. τῶν δὲ μετὰ τοῦ βασιλέως οὐκ ὀλίγοι τρωθέντες εἰς τοὺς ἐσχάτους ἦλθον κινδύνους. ὁ γὰρ τῶν Βαρβάρων σίδηρος κεραισμένος ἦν φαρμάκου θανασίμου δυνάμει· ἣ πεποιθότες κατέ-

βησαν εἰς τὴν διὰ τῆς μίχης κρίσιν. κατεσκεύαστο δὲ ἡ τοῦ φαρμάκου δύναμις ἔκ τινων ὄφρων θηρευομένων, καὶ τούτων εἰς τὸν ἥλιον νεκρῶν τιθεμένων. τῆς δ' ἔκ τοῦ καύματος θερμασίας τηκούσης τὴν τῆς σαρκὸς φύσιν, ἰδρωῖτας ἐκπίπτειν συνέβαινε, καὶ διὰ τῆς νοτίδος ἐκκρίνεσθαι τὸν τῶν θηρίων ἰόν. διὸ καὶ τοῦ τρωθέντος εὐθύς ἐνάργκα τὸ σῶμα, καὶ μετ' ὀλίγον ὀξείαι συνηκολούθουν ὀδύνη, καὶ σπασμὸς καὶ τρόμος τὸν ὅλον ὄγκον κατεῖχεν· ὃ, τε χροῖς ψυχρὸς καὶ πελιδνὸς ἐγένετο, καὶ διὰ τῶν ἐμέτων ἐξέπιπτε χολή· πρὸς δὲ τούτοις ἀπὸ τοῦ τραύματος μέλας ἀφρὸς ἀπέρρῳει, καὶ σηπεδῶν ἐγεννῆτο. αὕτη δὲ γενομένη ταχέως ἐπέτρече τοῖς κυρίοις τόποις τοῦ σώματος, καὶ δεινούς θανάτους ἀπειργάζετο. διὸ συνέβαινε τὰ ἴσα τοῖς μεγάλα τραύματα εἰληφόσι καὶ τοῖς μικρὰν καὶ τὴν τυχοῦσαν ἀμυχήν ἀναδεξαμένοις. τοιαύτη δ' ἀπωλεία τῶν τρωθέντων ἀπολλυμένων, ἐπὶ μὲν τοῖς ἄλλοις οὐχ οὕτως ὁ βασιλεὺς ἐλντήθη· ἐπὶ δὲ Πτολεμαίῳ τῷ ὕστερον μὲν βασιλεύσαντι, τότε δὲ ἀγαπωμένῳ, μεγάλως ἠχθέσθη. ἴδιον γὰρ τι καὶ παράδοξον συνέβη γενέσθαι περὶ τὸν Πτολεμαῖον, ὃ τινες εἰς θεῶν πρόνοιαν ἀνέπεμπον. ἀγαπώμενος γὰρ ὑφ' ἀπάντων διὰ τε τὴν ἀρετὴν καὶ ὑπερβολὴν τῆς εἰς τούτους εὐεργεσίας, οἰκείας τῆς φιλανθρώπου βοηθείας ἔτυχεν. ὁ γὰρ βασιλεὺς εἶδεν ὄψιν κατὰ τὸν ὕπνον, καθ' ἣν ἔδοξεν ὄραϊν δράκοντα βοτάνην ἐν τῷ στόματι κρατεῖν, καὶ δεῖξαι ταύτης τὴν φύσιν καὶ τὴν δύναμιν, καὶ τὸν τόπον ἐν ᾧ φύεται. ἐγεροθεὶς οὖν ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ τὴν βοτάνην ἀναζη-

τήσας, καὶ τρίψας, τό, τε σῶμα τοῦ Πτολεμαίου κατέπλασε, καὶ πιεῖν δούς, ὑγιῆ κατέστησε· γνωσθείσης δὲ τῆς εὐχρηστίας, καὶ οἱ λοιποὶ τυχόντες τῆς ὁμοίας θεραπείας, διεσώθησαν. τὴν δὲ πόλιν τῶν Ἀρματηλίων, οὖσαν ὄχυρὴν καὶ μεγάλην, ἐπεβάλετο μὲν πολιορκεῖν· τῶν δ' ἐγχωρίων ἀπαντησάντων μεθ' ἱκετήριων, καὶ παραδόντων ἑαυτοὺς, ἀπέλυσε αὐτοὺς τῆς τιμωρίας.

Cum ad oceanum usque perventum esset, rex retro velitur ad Hyala oppidum, alteram Spartam. Classem Alexander oram legere iubet usque ad Euphratis ostia; ipse pedestri itinere multos peragravit populos: Arbitas, Gedrosios et Oritas, ubi Alexandriam urbem extruxit.

104. Αὐτὸς δὲ καταπλεύσας εἰς τὸν ὠκεανὸν μετὰ τῶν φίλων, καὶ δύο νήσους ἐνταῦθα κατιδὼν, εὐθύς ἐν αὐταῖς τοῖς θεοῖς μεγαλοπρεπῶς ἔθυσε· καὶ μέγα μὲν καὶ πολλὰ ἐκπώματα χρυσᾶ κατεπόντισε, ταῖς σπονδαῖς συναφείς· βωμοὺς δὲ Τηθύος καὶ Ὠκεανοῦ κατασκευάσας, ἐπέλαβε τετελευτηκέναι τὴν προκεχειρισμένην στρατείαν. ἀναζεύξας δ' ἐντεῦθεν εἰς τοῦπίσω διὰ τοῦ ποταμοῦ, παρέπλευσε εἰς τὰ Ἰαλα, πόλιν ἐπίσημον. αὕτη δὲ τὴν πολιτείαν εἶχε διατεταγμένην ὁμοίως τῇ Σπάρτῃ· ἀπὸ δὲ οὗ γὰρ οἴκων ἐν αὐτῇ διεδέχοντο δύο βασιλεῖς αἰεὶ, τῶν κατὰ πόλεμον ἡγούμενοι· πραττομένων δὲ τῶν γερόντων, ἀρχεῖον τῶν ὄλων προειστήκει. ὁ δ' οὖν Ἀλέξανδρος τὰ πεπονηκότα τῶν σκαφῶν ἐνέπρησε· τὸν δὲ λοιπὸν στόλον παραδούς Νεάρχῳ καὶ τισιν ἄλλοις τῶν φίλων, προσέταξε τὴν παραλίαν πῦσαν παραπλεῦσαι δι' ὠκεανοῦ, καὶ πάντα κατασκευασμένους, ἀπαντᾶν ἐπὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐφράτιου ποτα-

μοῦ. αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν, ἐπῆλθε πολλὴν χώραν, καὶ τοὺς μὲν ἐναντιουμένους κατεπολέμησε, τοὺς δὲ πειθαρχοῦντας φιλανθρωπῶς προσεδέχετο· τοὺς μὲν γὰρ Ἀρβίτας ὀνομαζομένους, καὶ τοὺς τὴν Κεδρωσίαν οἰκοῦντας χωρὶς κινδύνων προσηγιάγετο. μετὰ δὲ ταῦτα πολλὴν μὲν ἄνυδρον, οὐκ ὀλίγην δὲ ἔρημον διελθὼν, ἐπὶ τὰ Ὠριτίδος ὄρια κατήντησεν. εἰς τρία δὲ μέρη τὴν δύναμιν διελόμενος, τοῦ μὲν πρώτου μέρους ἀπέδειξεν ἡγεμόνα Πτολεμαῖον, τοῦ δὲ δευτέρου Λεοννάτον. καὶ τὴν μὲν παραθαλαττίαν λεηλατεῖν προσέταξε Πτολεμαῖον, τὴν μεσόγειον δὲ κατασύραι Λεοννάτον· τὴν δ' ὑπώρειαν καὶ τὴν ὄρεινὴν αὐτὸς ἐπόρθησεν. ἅμα δ' ὑφ' ἑνὶ καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν πολλῆς χώρας θηουμένης, ἔγεμε πᾶς τόπος πυρὸς καὶ διασπαγῆς καὶ πολλῶν φόνων. διότερ ταχέως οἱ μὲν στρατιῶται πολλῆς λείψ ἐκυρίευσαν, τῶν δ' ἀναιρεθέντων σωμάτων ἀριθμὸς ἐγένετο πολλῶν μυριάδων. τῇ δὲ τῶν ἔθνῶν τούτων ἀπωλείᾳ πάντες οἱ πλησιόχωροι περίφοβοι γενόμενοι, προσεχώρησαν τῷ βασιλεῖ. ὁ δ' Ἀλέξανδρος παρὰ θάλατταν ἐφιλοτιμήθη κτίσαι πόλιν, λιμένα μὲν εὐρῶν ἄκλυστον, πλησίον δ' αὐτοῦ τόπον εὐθετον, ἔκτισεν ἐν αὐτῷ πόλιν Ἀλεξάνδρειαν.

Oritarum singulares funerum ritus. Gedrosiorum fera et agrestis vita. Carmania deserta, ubi et summa inopia et Oritarum incurio acgre sustinenda erat.

105. Εἰς δὲ τὴν τῶν Ὠριτῶν χώραν διὰ τῶν παρόδων παρεισελθὼν, ταχέως ἅπασαν ὑπήκοον ἐποίησατο. οἱ δὲ Ὠριταὶ τὰ μὲν ἄλλα παραπλήσια τοῖς Ἰνδοῖς ἔχουσιν, ἐν δὲ ἐξηλλαγμένον καὶ παντελῶς

ἄπιστον. τῶν γὰρ τελευτησάντων πλεονῶντες αὐτοῖς τὰ
 σώματα φέρουσιν οἱ συγγενεῖς γυμνοὶ, λόγχας ἔχον-
 τες. εἰς δὲ τοὺς ἐπὶ τῆς χώρας δορυμοὺς θέντες τὸ
 σῶμα, τὸν μὲν περικείμενον τῷ νεκρῷ κόσμον πε-
 ριαιροῦνται, τὸ δὲ σῶμα τοῦ τελευτηκότος κατα-
 λείπουν βροχάν τοῖς θηρίοις· τῆς δ' ἐσθῆτος διελθ-
 μενοὶ θύουσι τοῖς κατὰ γῆν Ἴβησι, καὶ τῶν οἰκείων
 ὑποδοχὴν ποιοῦνται. μετὰ δὲ ταῦθ' ὁ Ἀλέξανδρος
 προῆγεν ἐπὶ τὴν Κεδρωσίαν, παρὰ θάλατταν τὴν
 πορείαν ποιοῦμενος· καὶ κατήντησεν εἰς ἔθνος ἄξε-
 ρον καὶ παντελῶς θηριῶδες. τοὺς τε γὰρ ὄνυχας οἱ
 τῆδε κατοικοῦντες ἐκ γενετῆς αἰξοῦσι μέχρι γῆρας,
 καὶ τὸ τρίχωμα πετιλωμένον ἔωσι, τὸ δὲ χροῖμα διὰ
 τὴν τοῦ ἡλίου θερμότητα κατακεκαυμένον ἔχουσι,
 καὶ δορυῖς θηρίων περιβέβληνται· σιτοῦνται δὲ τὰ
 ἐκβαλλόμενα κήτη σασκοφαγοῦντες, καὶ τὰς οἰκῆσεις
 κατασκευάζουσι, τοὺς μὲν τοίχους ἀνοικοδομοῦντες,
 τῆς δ' ὀροφῆς ἐκ τῶν τοῦ κήτους πλευρῶν, ἕξ ὧν
 ὀκτωκαιδεκατήχεις δοκοὶ κατηρτίζοντο. ἀντὶ δὲ τῶν
 κεράμων ταῖς φολίσι τῶν ζώων τῆς στέγας κατεκά-
 λυπτον. ὁ δ' Ἀλέξανδρος διελθὼν τοῦτο τὸ ἔθνος
 ἐπιπότως, διὰ σπάνιν τροφῆς, ἐνέβαλεν εἰς χώραν
 ἔρημον καὶ πάντων τῶν εἰς τὸ ζῆν χρησίμων σπανί-
 ζουσαν. τῶν πολλῶν δὲ διὰ τὴν ἔνδειαν διαφθειρο-
 μένων, ἧ τε δυνάμεις τῶν Μακεδόνων ἠθύνησε, καὶ
 ὁ Ἀλέξανδρος ἐπέτεσεν οὐκ εἰς τὴν τυχοῦσαν λύπην
 τε καὶ φροντίδα. δειρὸν γὰρ ἐφαίνετο τοὺς ἄρητῆ
 καὶ τοῖς ὅπλοις ἅπαντας ὑπερβαλομένους, ἐν ἔρημῳ
 χώρῃ πάντων σπανίζοντις ἀκλεῖς ἀτόλυσθαι. διό-

περ εὐζώνους ἄνδρας ἐξέπεμψεν εἰς τὴν Παρθυναίαν καὶ Δραγγίνην καὶ Ἀρίαν, καὶ τὰς ἄλλας τὰς πλησιοχώρους τῇ ἐρήμῳ, προστάξας, ταχέως ἀγαγεῖν ἐπὶ τὰς ἐμβολὰς τῆς Καρμανίας δρομάδας καμήλους καὶ τὰ νωτοφορεῖν εἰωθότα τῶν φορτίων, γεμίσαντας σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων. οὗτοι μὲν οὖν ὁξέως διαπίσαντες πρὸς τοὺς Σατραπᾶς τούτων τῶν ἐπαρχιῶν, ἐποίησαν παρακομισθῆναι πολλὴν ἀγορὰν ἐπὶ τὸν ὠρισμένον τόπον. ὁ δ' Ἀλέξανδρος τὸ μὲν πρῶτον διὰ τὴν ἀβροθήθειον ἐνδειαν πολλοὺς ἀπέβαλε τῶν στρατιωτῶν. μετὰ δὲ ταῦτα, κατὰ τὴν πορείαν ὄντος αὐτοῦ, τῶν Ὠριτῶν τινες ἐπιθέμενοι τοῖς περὶ τὸν Λεοννάτον τεταγμένοις, καὶ συχνοὺς καταβαλόντες, ἀπέφυγον εἰς τὴν ἑαυτῶν χώραν.

Superatis tam incommodis locis, in regione laetiore copias recreat Alexander, duces improbos castigat, mercenariae malae fide dimittit. Salmunte, urbe maritima, incidit in eos, qui cum classe missi erant, renuntiantes quae vidissent.

106. Μόγισ δὲ περάσας τὴν ἔρημον, ἦκεν εἰς χώραν οἰκουμένην, καὶ πάντων τῶν χρησίμων εὐποροῦσαν. ἐν ταύτῃ δὲ προσαναλαβὼν τὴν δύναμιν, ἐφ' ἑπτὰ μὲν ἡμέρας προΐει κεκοσμημένην τῇ δυνάμει πανηγυρικῶς, καὶ Διονύσω κῶμον ἔγαγεν ἐορτάζων, καὶ μέθῃ καὶ πότοις χρώμενος κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν. ἀπὸ τούτων δὲ γενόμενος, ἀκούσας τε ὅτι πολλοὶ τῶν βιαίως καὶ ὑβριστικῶς κεχορημένων ταῖς ἐξουσίαις παρανενομήκασι, πολλοὺς τῶν τε σατραπῶν καὶ στρατηγῶν τιμωρίας ἤξιωσε. τῆς δ' εἰς τοὺς παρανενομηκότας ἡγεμόνας μισοπονηρίας διαβοηθείσης, πολλοὶ τῶν στρατηγῶν, συνειδότες ἑαυτοῖς ὑβρεῖς

καὶ παρανομίας, εἰς φόβον ἐνέπιπτον· καὶ τινες μὲν μισθοφόρους ἔχοντες, ἀφίσταντο τοῦ βασιλέως, τινὲς δὲ χρήματα συσκευασάμενοι, δρασμὸς ἐποιοῦντο. ταῦτα δὲ πυνθανόμενος ὁ βασιλεὺς, πρὸς πάντας τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν στρατηγούς καὶ σατράπας ἔγραψεν, ἐπειδὴν ἀναγνῶσι τὴν ἐπιστολὴν, παραχρῆμα πάντας τοὺς μισθοφόρους ἀπολύσαι. κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν τοῦ βασιλέως διατρέβοντος ἔν τινι παραθαλαττίῳ πόλει ὀνομαζομένη Σαλμουῦντι, καὶ σκηρικοὺς ἀγῶνας ἐν τῷ θεάτρῳ ποιοῦντος, κατέπλευσαν οἱ δι' ὠκεανοῦ πλεῖν τὴν παραθαλάττιον ἀπεισιαλμένοι, καὶ παραχρῆμα εἰς τὸ θέατρον παρελθόντες, τὸν τε Ἀλεξάνδρον ἠσπίσαιτο, καὶ περὶ τῶν πεπραγμένων ἀπήγγειλαν. οἱ δὲ Μακεδόνες, ἡσθήντες τῇ παρουσίᾳ τῶν ἀνδρῶν, κρότῳ μεγάλῳ τὸ γεγονός ἐπεσημήναντο· καὶ πᾶν τὸ θέατρον μεστὸν ἦν χαρᾶς ἀνυπερβλήτου. οἱ δὲ καταπεπλευκότες ἀπήγγελλον, ἀμπώτεις τε καὶ πλήμας παραδόξους γίνεσθαι κατὰ τὸν ὠκεανόν· καὶ κατὰ μὲν τὰς ἀμπώτεις, παραδόξους τήσους τε δοῦσθαι, μεγάλας καὶ πολλὰς ἐπ' ἄκρας τῆς παραθαλαττίου χώρας, κατὰ δὲ τὰς πλήμας ἀπατίας τοὺς προειρημένους τόπους κατακλύζεσθαι, πολλοῦ καὶ βιαίου πνεύματος φερομένου πρὸς τὴν χέρσον, τῆς δ' ἐπιφαιείας ἀφροῦ πολλῶ λευκαιομένης· τὸ δὲ παραδοξότατον, κήτεσι πολλοῖς καὶ τὸ μέγεθος ἀπίστοις συγκεκρωθέναι. ταῦτα δὲ φοβηθέντας αὐτοὺς, τὸ μὲν πρῶτον ἀπελπίσαι τὸ ζῆν, ὡς αὐτίκα μάλα μετὰ τῶν σκαφῶν διαφθαρησομένους, μετὰ δὲ ταῦτα ἐξ ἀπάντων μιᾶς

φωνῆς γιγνομένης, καὶ διὰ τῶν ὄπλων πολλοῦ συντελουμένου ψόφου, πρὸς δὲ τούτοις, τῶν σαλπίγγων ἐνιεμένων τῷ παραδόξῳ πτοηθῆναι τὰ θηρία, καὶ δύναι πρὸς βυθόν.

Inde classis repetit oceanum. Alexander ad Susianos fines progreditur. Calanus, philosophus Indus, vitae pertaesus, in rogo moritur. Alexandri nuptiae cum Statira Susis celebratae.

107. Ὁ δὲ βασιλεὺς περὶ τούτων διακούσας, τοῖς μὲν ἡγουμένοις τοῦ στόλου παρήγγειλεν ἐπὶ τὸν Εὐφράτην καταπλεῦσαι· αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως πολλὴν χώραν διελθὼν, συνῆψε τοῖς Σουσιανοῖς ὄροισι. περὶ δὲ τοὺς καιροὺς τούτους Κάλανος ὁ Ἰνδός, ἐν φιλοσοφίᾳ μεγάλην ἔχων προκοπὴν, καὶ τιμώμενος ὑπ' Ἀλεξάνδρου, παράδοξον ἐποίησατο τὴν τοῦ βίου καταστροφὴν. βεβιωκὸς γὰρ ἔτη τρία πρὸς τοῖς ἑβδομήκοντα, καὶ πάντα τὸν χρόνον ἀπειρατος γεγοηὸς ἀρρώστιας, ἔκρινεν ἑαυτὸν ἐκ τοῦ ζῆν μεταστῆναι, ὡς τὸ τέλειον τῆς εὐδαιμονίας παρὰ τῆς φύσεως καὶ τῆς τύχης ἀπειληφώς. καταπειραθεὶς δ' ὑπ' ἀρρώστιας, καὶ καθ' ἡμέραν αἰεὶ μᾶλλον βαρυνόμενος, ἤξιωσε τὸν βασιλέα πυρὰν αὐτῷ μεγάλην κατασκευάσαι, καὶ προσαναβάντος ἐπὶ ταύτην αὐτοῦ, προστάξει τοῖς ὑπηρέταις πῦρ ἐνεῖναι. ὁ δ' Ἀλεξάνδρος τὸ μὲν πρῶτον αὐτὸν ἀποτρέπειν ἐπειροῦτο ταύτης τῆς ἐπιβολῆς· ὡς δ' οὐχ ὑπήκουσεν, ὁμολόγησε συντελέσειν περὶ ὧν ἤξιωκώς ἦν. διαγγελθείσης δὲ τῆς πράξεως, ἡ μὲν πυρὰ κατασκευάσθη, τὸ δὲ πλῆθος κατήνησεν ἐπὶ τὴν παράδοξον θείαν. ὁ δὲ Κάλανος, ἀκολουθήσας τοῖς ἰδίοις δόγμασι, τεθαρόηκός τως ἐπέστη τῇ πυρᾷ, καὶ μετὰ

ταύτης κατα εχθεῖς ἐτελεύτησε. τῶν δὲ παρόντων οἱ μὲν μαρίαν αὐτοῦ κατέγνωσαν, οἱ δὲ κενοδοξίαν ἐπὶ καρτερίᾳ, τινὲς δὲ τὴν εὐψυχίαν καὶ τὴν τοῦ θανάτου καταφρόνησιν ἐθαύμασαν. ὁ δὲ βυσιλεύς τοῦτοι μὲν ἔθαψε πολυτελῶς, αὐτὸς δὲ παρελθὼν εἰς Σοῦσα, τὴν μὲν πρεσβυτέραν τῶν Δαρείου θυγατέρων Στάτειραν ἔγημε, τὴν δὲ νεωτέραν Ἰφαισιῶνι συνῴκισε Δρυτήτιν· ἔπεισε δὲ καὶ τοὺς ἐπιφανεσιτάτους τῶν φίλων γῆμαι, καὶ συνῴκισεν αὐτοῖς τὰς εὐγενεσιτάτας παρθένους Περσίδας.

Ibidem recepit XXX M iuvenum Persarum, ad artem bellicam exercitatorum. Harpali, qui provinciae et thesauris Babyloniae praecerat, peculatus, vita voluptuosa, fuga atque mors. Demosthenes eius largitione corruptus.

108. Κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἦκον εἰς τὰ Σοῦσα τρισμῦριοι τῶν Περσῶν, νέοι μὲν παντελῶς ταῖς ἡλικίαις, ἐπιλελεγμένοι δὲ ταῖς τῶν σωμάτων εὐπροπειίαις τε καὶ ῥόμαις. κατὰ δὲ τινὰς ἐντολάς τοῦ βασιλέως ἠθροισμένοι, χρόνον ἱκανὸν ἐπιστάτας καὶ διδασκάλους ἐσχηκότες τῶν πολεμικῶν ἔργων· πάντες δὲ Μακεδονικαῖς πανοπλίαις πολυτελῶς κεκοσμημένοι, παρεμβολὴν μὲν ἐποίησαντο πρὸ τῆς πόλεως· ἐπιδειξάμενοι δὲ τῷ βασιλεῖ τὴν ἐν τοῖς ὅπλοις ἄσκησιν καὶ μελέτην, ἐτιμήθησαν διαφερόντως. τῶν γὰρ Μακεδόνων πρὸς τὴν τοῦ Γύγγου ποταμοῦ διάβασιν ἀντειπόντων, καὶ πολλάκις ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καταβοώντων, καὶ τὴν ἐξ Ἀμμωνος γενέσιν διασφρόντων, τοῦτο τὸ σύστημα κατεσκεύασεν ἕκ μιᾶς μὲν ἡλικίας τῶν Περσῶν καὶ ὁμοίας συνεστηκός, δυνάμενον δὲ ἀντίταγμα γενέσθαι τῇ Μα-

κεδονικῆ φάλαγγι. καὶ τὰ μὲν περὶ Ἀλέξανδρον ἐν τούτοις ἦν· Ἄρπαλος δὲ τῶν ἐν Βαβυλῶνι θησαυρῶν καὶ τῶν προσόδων τὴν φυλακὴν πεπιστευμένος, ἐπειδὴν τάχιστα ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν Ἰνδικὴν ἐστράτευσεν, ἀπέγνω τὴν ἐπάνοδον αὐτοῦ· δοὺς δ' ἑαυτὸν εἰς τρυφὴν, καὶ πολλῆς χώρας ἀποδεδειγμένος σατραπῆς, τὸ μὲν πρῶτον εἰς ὕβρεις γυναικῶν καὶ παρανόμους ἔρωτας Βαρβάρων ἐξετράπη, καὶ πολλὰ τῆς γάξης ἀκρατεσιτάταις ἡδοναῖς κατηνάλωσεν. ἀπὸ δὲ τῆς ἐρυθρῆς θαλάσσης πολὺ διάστημα κομίζων ἰχθύων πλῆθος, καὶ δίαιταν πολυδάπανον ἐνιστάμενος, ἐβλυσθημεῖτο. μετὰ δὲ ταῦτ' ἐκ τῶν Ἀθηναίων τὴν ἐπιφανεσιτάτην τῶν ἐταιρῶν ὄνομα Πυθονίκην μετεπέμψατο, καὶ ζῶσάν τε αὐτὴν βυσιλικαῖς δωρεαῖς ἐτίμησε, καὶ μεταλλάξασαν ἔθαψε πολυτελῶς, καὶ τάφον κατὰ τὴν Ἀιτικὴν κατεσκεύασε πολυδάπανον. μετὰ δὲ ταῦτα ἕλλην ἑταίραν Ἀιτικὴν, ὄνομα Γλυκέραν, μεταπεμψάμενος, ἐν ὑπερβαλλούσῃ τρυφῇ καὶ πολυδαπάνῳ διαιτήματι διεξῆγεν· εἰς δὲ τὰ παράλογα τῆς τέχης καταφυγίς ποριζόμενος, εὐεργέτην τὸν τῶν Ἀθηναίων δῆμον. τοῦ δ' Ἀλεξάνδρου μετὰ τὴν ἐξ Ἰνδῶν ἐπάνοδον πολλοὺς τῶν σατραπῶν κατηγορηθέντας ἀνελόντος, φοβηθεὶς τὴν τιμωρίαν, καὶ συσκευασίμενος ἀργυρίου μὲν τάλαντα πεντακισχίλια, μισθοφόρους δ' ἄθροίσας ἑξακισχιλίους, ἀπῆρεν ἐκ τῆς Ἀσίας, καὶ κατέπλευσεν εἰς τὴν Ἀιτικὴν. οὐδεὶς δ' αὐτῷ προσέχοντος, τοὺς μὲν μισθοφόρους ἀπέλιπε περὶ Ταίναρον τῆς Λακωνικῆς, αὐτὸς δὲ μέρος τῶν χρημάτων ἀναλαβὼν, ἰκέτης ἐγέ-

νειο τοῦ δήμου. ἔξαιτούμενος δὲ ὑπ' Ἀντιπιάτρου καὶ Ὀλυμπιάδος, καὶ πολλὰ χρήματα διαδούς τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ δημηγοροῦσι ῥήτορσι, διέδρα καὶ κατήρεν εἰς Ταίναρον πρὸς τοὺς μισθοφόρους. ἐκεῖθεν δὲ πλεύσας εἰς Κρήτην, ὑπὸ Θίμβρινος ἐνὸς τῶν φίλων ἐδολοφονήθη. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, τῶν τοῦ Ἀρπύλου χρημάτων λόγον ἀναζητοῦντες, Δημοσθένην καὶ ἄλλους τινὰς τῶν ὑπητόρων κατεδίκασαν, ὡς εἰληφότας τῶν χρημάτων.

Copia redeundi in patriam exulibus data, (cf. XVIII, 8.) militiae vacatio aetate provectoribus: in seditiosos severissime animadversum.

109. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, τῶν Ὀλυμπίων ὄντων, ἐκήρυξεν ἐν Ὀλυμπίᾳ τοὺς φυγιάδας πάντας εἰς τὰς πατριδας κατιέναι, πλὴν τῶν ἱεροσύλων καὶ φονέων. αὐτὸς δ' ἐπιλέξας τοὺς πρεσβυτάτους τῶν πολιτῶν, ἀπέλυσε τῆς στρατείας, ὄντας ὡς μυρίους. πυθανόμενος δὲ πολλοὺς αὐτῶν εἶναι καταδανείους, ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τιὰ δίνεια βραχὺ λείποντα τῶν μυρίων ταλάντων διέλυσε. τῶν δὲ ἀπολειπομένων Μακεδόνων ἀπειθούντων, καὶ κατὰ τὴν ἐκκλησίαν καταβοώντων, παροξυνθεὶς κατηγορήσεν αὐτῶν τεθαρόρηκότως. καταπληξάμενος δὲ τὸ πλῆθος, ἐτόλμησεν αὐτὸς καταβάς ἀπὸ τοῦ βήματος, τοὺς αἰτίους τῆς ταραχῆς ταῖς ἰδίαις χερσὶ παραδοῦναι τοῖς ὑπηρέταις πρὸς τὴν τιμωρίαν. ἐπὶ πολὺ δὲ τῆς διαφορᾶς ἀύξανόμενης, ὁ μὲν βασιλεὺς ἐκ τῶν ἐκλελεγμένων Περσῶν ἡγεμόνας κατέστησε, καὶ τούτους προῆγεν ἐπὶ τὸ πρῶτον· οἱ δὲ Μακεδόνες μετανοήσαντες, καὶ πολλὰ

μειὰ δακρύων δεηθέντες, μόγις ἔπεισαν τὸν Ἀλέξανδρον αὐτοῖς διαλλαγῆναι.

Olymp. CXIII, 3. Immunitate copiae multis augmentis expletur. Susis profectus rex, iter persequitur per Caras, Sittam, Sambana, Celonas, Bagistamen, et vicinam regionem denique Ecbatana Mediae attingit, ubi diutius subsistit. Hic Hephæstio moritur, cuius corpus Babylonem defertur.

110. Ἐπ' ἀρχοντας δ' Ἀθηνησιν Ἀντικλέους, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Λεύκιον Κορνήλιον καὶ Κόϊντον Ποπίλιον. ἐπὶ δὲ τούτων, Ἀλέξανδρος [εἰς] τὸν τῶν ἀπολελυμένων ἀριθμὸν ἀνεπλήρωσεν ἕκ τῶν Περσῶν, καὶ χιλίους αὐτῶν εἰς τοὺς περὶ τὴν αὐλήν ἔταξεν ὑπασπιστάς· καὶ τὸ σύνολον οὐχ ἤττους εἰς πίστιν τῶν Μακεδόνων ὑπέλαβεν. ἦκε δὲ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν καὶ Πευκέστης, ἄγων Πέρσας τοξότας καὶ σφενδονήτας δισμυρίους· καταμιξας δὲ τούτους τοῖς προϋπάρχουσι στρατιώταις, τῇ καινότητι τῆς καινοτομίας κατεσκεύασε τὴν ὅλην δύναμιν κεκραμένην καὶ ἀρμόζουσαν τῇ ἰδίᾳ προαιρέσει. τῶν δὲ Μακεδόνων ἕκ τῶν αἰχμαλωτίδων γεγεννηκότων υἱοὺς, τὸν ἀριθμὸν τῶν παίδων ἀκριβῶς ἐσκέφατο. ὄντων δ' αὐτῶν σχεδὸν μυρίων, ἅπασι τὰς ἀρμοζούσας πρὸς τροφήν ἔλενθέριον συντάξεις ἀπομερίσας, τούτοις μὲν παιδευτικῶς ἐπέστησε τοὺς διδάξοντας τὴν ἀρμόζουσαν παιδείαν· αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν, προῆγεν ἕκ τῶν Σούσων· καὶ διαβάς τὸν Τίγριν, ἐν ταῖς Κάραις καλουμέναις κόμαις κατεστρατοπέδευσεν. ἐξῆς δ' ἐν ἡμέραις τέταρσι τὴν Σίταν διανύσας, ἦκεν εἰς τὰ καλούμενα Σάμβανα. ἐνταῦθα δὲ μείρας ἡμέρας ἑπτὰ, καὶ προσαναλαβὼν τὴν δύναμιν, τριταῦτος εἰς τοὺς Κέλωνας

προσαγορευομένους ἦκεν, ἐν ᾧ μέχρι τῶν διαμένει
γένος Βοιωτίων, κατὰ μὲν τὴν Ξέρξου στρατείαν
ἀνάστατον γεγονός, μεμνημένον δ' ἔτι τῶν πατρίων
νόμων. ὄντες γὰρ οὗτοι δίφωνοι, τῇ μὲν ἑτέρᾳ δια-
λέκτῳ ἐξωμοιώθησαν τοῖς ἐγχωρίοις, τῇ δ' ἑτέρᾳ
πλείστας τῶν Ἑλληνικῶν λέξεων διετήρουν, καὶ τῶν
ἐπιτηδευμάτων ἕνια διεφύλαττον. τέλος δὲ προσμεί-
νας ἡμέρας ἀνέξεν, καὶ παρεγκλίνας τὴν ὑποκειμέ-
νην ὁδόν, θείας ἔνεκεν ἦλθεν εἰς τὴν ὀνομαζομένην
Βαγιστάμην, θεοπρεπεσιάτην τε χώραν οὔσαν, καὶ
πλήρη καρπίμων δένδρων, καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων
τῶν πρὸς ἀπόλαυσιν ἀνηκόντων. μετὰ δὲ ταῦτα,
παρελθὼν εἰς τινα χώραν δυναμένην ἐκτρέφειν ἀγέ-
λας παμπληθεῖς ἵππων, (ἐν ἧ τὸ παλαιὸν ἔφασαι
ἑκαίδεκα μυριάδας ἵππων γεγονέναι φορβάδων,
κατὰ δὲ τὴν Ἀλεξάνδρου παρουσίαν ἕξ μόναι μυριά-
δες ἠριθμήθησαν) ἐνταῦθα διαμείνας ἡμέρας τριά-
κοντα, ἑβδομαῖος διήνυσεν εἰς Ἐκβάτανα τῆς Μη-
δίας. ταύτης δὲ φασὶ διακοσίων μὲν καὶ πενήκοντα
σταδίων τὴν περίμετρον ὑπάρχειν, βασιλεία δ' ἔχειν
τῆς ὅλης Μηδίας, καὶ θησαυροὺς πολλῶν χρημάτων.
ἐνθα δὴ χρόνον τινα τὴν δύναμιν ἀναλαβὼν, ἀγῶ-
νὰς τε θυμηλικοὺς ἐποίει καὶ πότους συνεχεῖς τῶν
φίλων, ἐν οἷς Ἑφαιστιῶν ἀκαίροις μέθαις χρησάμε-
τος, καὶ περιπεσὼν ἀρρώστια, τὸν βίον ἐξέλιπεν. ὁ
δὲ βασιλεὺς χαλεπῶς ἐνέγκας τὸ συμβῆναι, τὸ σῶμα
τοῦ τετελευτηκότος Περδίκκα παρέδωκεν εἰς Βαβυ-
λῶνα κομίσαι, βουλόμενος ἐπιφανεσιάτην αὐτοῦ
ποιήσασθαι τὴν ταφήν.

Interea in Graecia tumultus orti a dimissis in Persia mercenariis, ad Taenarum Laconiae congregatis, duce Leosthene. Alexander ipse bello in Cossaeos occupatus, qui eius imperium respuebant.

111. Ἄμα δὲ τούτοις πραττομένοις, κατὰ τὴν Ἑλλάδα ταραχαὶ συνίσταντο καὶ πραγμάτων καινῶν κινήσεις· ἔξ ὧν ὁ Λαμιακὸς πόλεμος κληθεὶς ἔλαβε τὴν ἀρχὴν, ἐκ τοιαύτης τινὸς αἰτίας. τοῦ βυσιλέως προστάξαντος τοῖς σατραπῆαις ἅπασιν, ἀπομίσθους ποιῆσαι τοὺς μισθοφόρους, καὶ τούτων τὸ πρόσταγμα συντελεσάντων, πολλοὶ τῆς στρατείας ἀπολελυμένοι ξένοι διέτρεχον καθ' ὅλην τὴν Ἀσίαν πλανώμενοι, καὶ τὰς ἀναγκαίαις τροφῆς ἐκ τῶν προνομῶν ποριζόμενοι. μετὰ δὲ ταῦτα πανταχόθεν ἀπῆραν ἐπὶ Ταίναρον τῆς Λυκωνικῆς. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν Περσικῶν σατραπῶν καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων οἱ περιλειφθέντες, χρήματά τε καὶ στρατιώτας ἀθροίζοντες ἔπλεον ἐπὶ Ταίναρον, καὶ κοινὴν δύναμιν ἤθροιζον. τὸ δὲ τελευταῖον Λεωσθένην τὸν Ἀθηναῖον, ἄνδρα ψυχῆς λαμπρότητι διάφορον, καὶ μάλιστα ἀντικείμενον τοῖς Ἀλεξάνδρου πράγμασιν, εἵλοντο στρατηγὸν αὐτοκρατόρα. οὗτος δὲ τῇ βουλῇ διαλεχθεὶς ἐν ἀπορήτοις, πενήκοντα μὲν ἔλαβε τάλαντα πρὸς τὴν μισθοδοσίαν, ὄπλων δὲ πλῆθος ἱκανὸν πρὸς τὰς καταπειγούσας χρείας, πρὸς δὲ Αἰτωλοῦς, ἀλλοτρίως ἔχοντας πρὸς τὸν βασιλέα, περὶ συμμαχίας διεπρεσβεύσατο, καὶ πάντα τὰ πρὸς τὸν πόλεμον παρεσκευάζετο. Λεωσθένης μὲν οὖν προορῶμενος τὸ μέγεθος τοῦ πολέμου, περὶ ταῦτα διέτριβεν. ὁ δ' Ἀλέξανδρος, τῶν Κορσυαίων ἀπειθούντων, ἐστράτευσεν ἐπ' αὐτοὺς εὐζώνῳ τῇ δυνάμει. τοῦτο δὲ τὸ ἔθνος ἀκῆ

διαφέρον κατοικεῖ μὲν τῆς Μηδίας τὴν ὄρεινὴν, πεποιθὸς δὲ τῇ τῶν τόπων δυσχωρίᾳ καὶ ταῖς κατὰ πόλεμον ἀρεταῖς, οὐδέποτε δεσπότην ἔπηλυν προσεδέδεκτο, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν τῶν Περσῶν βασιλείαν διέμεινεν ἀνάλωτον· καὶ τότε πεφρονηματισμένοι, οὐ κατεπλάγη τὴν τῶν Μακεδόνων ἀρετὴν. ὁ δὲ βασιλεὺς, προκαταλαβόμενος τὰς παρόδους, καὶ τῆς Κοσσαίας τὴν πλείστην πορθήσας, καὶ κατὰ πάσας τὰς συμπλοκάς προτερῶν, πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινε τῶν Βαρβάρων, πολλαπλασίους δ' ἐξώγρησεν. οἱ δὲ Κοσσαῖοι, πάντῃ νικώμενοι, καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐαλωκότων χαλεπῶς φέροντες, ἤναγκάσθησαν τῆς τῶν αἰχμαλώτων σωτηρίας τὴν δουλείαν ἀλλάξασθαι. διὸ καὶ τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐπιτρέψαντες, ἐτύγχανον εἰρήνης σὺν τῷ ποιεῖν τὸ προστατιτόμενον τῷ βασιλεῖ. ὁ δ' Ἀλέξανδρος ἐν ἡμέραις ταῖς πάσαις τισσαράκοντα καταπολεμήσας τὸ ἔθνος, καὶ πόλεις ἀξιολόγους ἐν ταῖς δυσχωρίαις κτίσας, ἀνελάμβανε τὴν δύναμιν.

Olymp. CXIII, 4. Subactis Cossaeis rex Babylonem se recipit, contemptis Chaldaeorum vaticiniis.

112. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Σωσικλέους, ἐν Ῥώμῃ κατεστάθησαν ὑπατοὶ Λεύκιος Κορνήλιος Λέντιος καὶ Κόϊντιος Ποπίλιος. ἐπὶ δὲ τούτῳ, Ἀλέξανδρος καταπεπολεμηκῶς τὸ τῶν Κοσσαίων ἔθνος, ἀνέξευξε μετὰ τῆς δυνάμεως, καὶ προῆγεν ἐπὶ τῆς Βαβυλωνίως. αἰὲν δὲ κατὰ τὰς στρατιοπεδειῖς διαλείπων, καὶ τὴν δύναμιν ἀναλαμβάνων, ἡσυχῇ προῆγεν ἀπέχοντος δὲ αὐτοῦ τριακοσίου σταδίου τῆς Βαβυ-

λῶνος, οἱ Χαλδαῖοι καλούμενοι, μέγιστην μὲν δόξαν
 ἐν ἀστρολογίᾳ περιπεποιημένοι, διὰ δὲ τινος αἰωνίου
 παρατηρήσεως προλέγειν εἰωθότες τὰ μέλλοντα, προε-
 χειρίσαντο μὲν ἐξ ἑαυτῶν τοὺς πρεσβυτάτους καὶ με-
 γίστην ἐμπειρίαν ἔχοντας· διὰ δὲ τῆς τῶν ἀστέρων
 μαντείας γνόντες τὴν μέλλουσαν γίνεσθαι τοῦ βα-
 σιλέως τελευτὴν ἐν Βαβυλῶνι, προσέταξαν μηνύσαι
 τῷ βασιλεῖ τὸν κίνδυνον, καὶ παρασκευάσασθαι μη-
 δενὶ τρόπῳ τὴν εἰς τὴν πόλιν εἴσοδον ποιήσασθαι.
 δύνασθαι δὲ αὐτὸν ἐκφυγεῖν τὸν κίνδυνον, εἰάν ἀνα-
 στήσῃ τὸν καθηρημένον ὑπὸ Περσῶν τοῦ Βήλου
 τάφον, καὶ τὴν βεβουλεμένην ὁδὸν ἐπιστήσας,
 παρέλθῃ τὴν πόλιν. τῶν δὲ ἀποσταλέντων Χαλ-
 δαίων ὁ προκριθεὶς ὄνομα Βελεφάντης, τῷ μὲν βα-
 σιλεῖ οὐνεκθεῖν εἰς λόγους οὐκ ἐτόλμησε διὰ τὸν φό-
 βον· Νεάρχῳ δ' ἐνὶ τῶν Ἀλεξάνδρου φίλων κατ'
 ἰδίαν ἐντυχῶν, καὶ τὰ κατὰ μέρος ἀπαγγείλας, ἤξιου
 δηλῶσαι τῷ βασιλεῖ. ὁ δ' Ἀλέξανδρος, ἀκούσας παρὰ
 τοῦ Νεάρχου τὴν τῶν Χαλδαίων πρόρρησιν, κατε-
 πλάγη· καὶ μᾶλλον αἰεὶ τὴν ἀγχίνοιαν τῶν ἀνδρῶν
 ἀναλογιζόμενος, ἐταράττετο τὴν ψυχὴν. τέλος δὲ
 τοὺς πολλοὺς τῶν φίλων ἀποστείλας εἰς τὴν πόλιν,
 αὐτὸς εἰς ἄλλην ἀτραπὸν παρήλλαξε τὴν Βαβυλῶνα·
 καὶ καταστρατοπεδεύσας ἀπὸ σταδίων διακοσίων,
 ἡσυχίαν εἶχε. πάντων δὲ θαυμαζόντων, ἤκον πρὸς
 αὐτὸν ἄλλοι τε πλείους τῶν Ἑλλήνων, καὶ τῶν φι-
 λουσῶν οἱ περὶ τὸν Ἀνάξαρχον. οὗτοι δὲ μαθόντες
 τὴν αἰτίαν, καὶ τοῖς ἐκ φιλοσοφίας λόγοις χρησάμε-
 νοι ἐνεργῶς, τοσοῦτον μετέθηκαν αὐτὸν, ὥστε κατα-

φρονῆσαι μὲν πάσης μαιτικῆς, μάλιστα δὲ τῆς παρὰ τοῖς Χαλδαίοις προτιμωμένης. διόπερ ὁ βασιλεὺς ὡσπερὶ τετρωμένος τὴν ψυχὴν, καὶ τοῖς τῶν φιλοσόφων λόγοις ὑγιασθεὶς, εἰς τὴν Βαβυλῶνα μετὰ τῆς δυνάμειος εἰσῆλθε. τῶν δὲ ἐγχωρίων, καθάπερ καὶ πρότερον, φιλιανθρώπως ὑποδεχομένων τοὺς στρατιώτας, ἅπαντες ὤρμησαν πρὸς ἄεισιν καὶ τρυφῇ, πολλῆς τῶν ἐπιτηδείων παρεσκευασμένης θαυσιλείας ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν.

Olymp. CXIV, 1. Babylone convenerunt undique legati, quos Alexander, in classes divisos ordines in colloquium admittit.

113. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἀγησίου, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτου· Γάϊον Πότλιον καὶ Παπίριον, Ὀλυμπιάς δ' ἔχθη τετάρτη πρὸς ταῖς ἑκατὸν καὶ δέκα, καθ' ἣν ἑνὶκα στάδιον Μικίας Ῥόδιος. κατὰ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον ἔξ ἀπάσης σχεδὸν τῆς οἰκουμένης ἦκον πρέσβεις, οἳ μὲν συγχαίροντες ἐπὶ τοῖς κατορθώμασιν, οἳ δὲ στεφανοῦντες, ἄλλοι δὲ φιλίας καὶ συμμαχίας τιθέμενοι, πολλοὶ δὲ δωρεῆς μεγαλοπρεπεῖς κομίζοντες· τινὲς δὲ ὑπὲρ τῶν ἐγκαλουμένων ἀπολογοῦμενοι. χωρὶς γάρ τῶν ἀπὸ τῆς Ἀσίας ἐθνῶν καὶ πόλεων, ἔτι δὲ δυναστῶν, πολλοὶ καὶ τῶν ἐκ τῆς Εὐρώπης καὶ Λιβύης κατήντησαν· ἐκ μὲν Λιβύης Καρχηδόνοι καὶ Λιβυφοίνικες, καὶ πάντες οἳ τὴν παράλιον οἰκοῦντες μέχρι τῶν Ἡρακλείων στηλῶν· ἐκ δὲ τῆς Εὐρώπης αἱ τε τῶν Ἑλλήνων πόλεις ἐξέπεμψαν, καὶ Μακεδόνες· ἔτι δὲ Ἰλλυριοὶ, καὶ τῶν περὶ τὸν Ἀδρίαν οἰκούντων οἱ πλείους, τὰ τε Θράκια γένη, καὶ τῶν πλησιοχώριων

Γαλατῶν, ὧν τότε πρῶτον τὸ γένος ἐγνώσθη παρὰ τοῖς Ἑλλησιν. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἀπογραφὴν λαβὼν τῶν πρέσβειων, διέταξε τοῖς μὲν πρῶτοις δίδόναι τὰς ἀποκρίσεις, καὶ τοῖς ἐξῆς ἅπασιν. καὶ πρῶτοις μὲν ἐχρημάτισε τοῖς ὑπὲρ τῶν ἱερῶν παραγεγεννημένοις, δευτέροις δὲ τοῖς περὶ τῶν δωρεῶν ἤκουσιν, ἐξῆς δὲ τοῖς ἀμφισβητήσεσι ἔχουσι πρὸς τοὺς ὁμόρους, τετάρτοις δὲ τοῖς περὶ τῶν ἰδιωτικῶν ἤκουσι, πέμπτοις δὲ τοῖς ἀντιλέγουσι περὶ τῆς κοθοόδου τῶν φυγάδων. τοῖς μὲν οὖν Ἡλείοις πρῶτοις ἐχρημάτισεν, εἴτ' Ἀμμωνιεῦσι καὶ Δελφοῖς καὶ Κορινθίοις, ἔτι δὲ Ἐπιδαυροῖς, καὶ τοῖς ἄλλοις, κατὰ τὴν δόξαν τῶν ἱερῶν προκρίνων τὰς ἐντεύξεις. πάσαις δὲ ταῖς πρεσβείαις φιλοτιμηθεῖς κεχαρισμέναις δοῦναι τὰς ἀποκρίσεις, εὐαρεστουμένας ἀπέλυσε κατὰ τὸ δυνατόν.

Auditis legatis, Hephaestionis sanus, quanto apparatu poterat, celebrare inaituit. Amoris in eum alia argumenta, simul nova mortis prodigia produntur.

114. Ἀπολύσας δὲ τὰς πρεσβείας, περὶ τὴν ταφὴν ἐγίνετο τοῦ Ἡφαιστίωνος. τοσαύτην δὲ σπουδὴν ἐποίησατο πρὸς τὴν τῆς ἐκφορᾶς ἐπιμέλειαν, ὥστε μὴ μόνον τὰς προγεγεννημένας παρ' ἀνθρώποις ταφὰς ὑπερβαλέσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐσομένοις μηδεμίαν ὑπέρθεσιν καταλιπεῖν. καὶ γὰρ ἠγάπησεν αὐτὸν τῶν ἐν στοργῇ φίλων δοξαζομένων, καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν ἐτίμησεν αὐτὸν ἀνυπερβλήτως. ζῶντα μὲν προετίμησε πάντων τῶν φίλων, καίπερ Κρατεροῦ φιλίαν ἔχοντος ἐνάμιλλον. ἐπεὶ γὰρ τις τῶν ἐταίρων εἶπε, μηδὲν καταδεέστερον Ἡφαιστίωνος τὸν Κρατερόν στέργεσθαι, ἐπεφθέγγετο, Κρατερόν μὲν γὰρ

εἶναι φιλοβασιλεία, Ἰφαισιώνα δὲ φιλαλέξανδρον· τῆς δὲ Δαρείου μητρὸς κατὰ τὴν πρώτην ἔντευξιν διὰ τὴν ἄγνοιαν προσκυνούσης τὸν Ἰφαισιώνα, ὡς ὄντα βασιλεία, καὶ μετὰ τὴν ἐπίγνωσιν διατρεπομένης, εἶπεν ὁ βασιλεὺς, Μηδὲν φροντίσης, ὧ μῆτερ· καὶ γὰρ οὗτος Ἀλέξανδρος. καθόλου γὰρ ὁ Ἰφαισιών τοσαύτης ἐξουσίας καὶ φιλικῆς ἐκοινώνει παρῴρησίας, ὡς τῆς Ὀλυμπιάδος ἄλλοτρίως ἐχούσης πρὸς αὐτὸν διὰ τὸν φθόνον, καὶ κατὰ τὰς ἐπιστολαῖς ἐπιτιμώσης αὐτῷ σκληρότερον, καὶ ἀπειλούσης, τότε ἄλλα γράφαι πρὸς αὐτὴν ἐπιπληκτικῶς, καὶ κατὰ τὴν ἐπιστολήν ἐπὶ τελευτῆς θεῖναι ταῦτα· Καὶ πρὸς ἡμᾶς πύου διαβαλλομένη, καὶ μὴ χαλέπαινε, μηδὲ ἀπειλεῖ· εἰ δὲ μὴ, μετρίως ἡμῖν μελήσει, οἶδας γὰρ ὅτι Ἀλέξανδρος κρείττων ἀπάντων. ὁ δ' οὖν βασιλεὺς τὰ πρὸς τὴν ἐκφορὴν παρασκευαζόμενος, ταῖς μὲν πλησίον πόλεσι προσέταξε κατὰ δύναμιν συμβάλλεσθαι πρὸς τὸν τῆς ἐκφορᾶς κόσμον. πῦσι δὲ τοῖς κατὰ τὴν Ἀσίαν οἰκοῦσι προσέταξε τὸ παρὰ τοῖς Πέρσαις ἱερὸν πῦρ καλούμενον ἐπιμελῶς σβέσαι, μέχρι ἂν τελέσῃ τὴν ἐκφορὰν. τοῦτο δὲ εἰώθεισαν οἱ Πέρσαι ποιεῖν κατὰ τὰς τῶν βασιλέων τελευτίας. τὸ δὲ πλήθος χαλεπὸν οἰωνὸν ἐτίθειτο τὸ πρόσταγμα, καὶ τὸ θεῖον ὑπελάμβανον προσημαίνειν τὸν τοῦ βασιλέως θάνατον. ἐγένετο δὲ καὶ ἄλλα σημεῖα παράδοξα, προδηλοῦντα τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτὴν, περὶ ὧν μικρὸν ὕστερον ἐροῦμεν, ὅταν τὸν περὶ τῆς ἐκφορᾶς λόγον ἀποδῶμεν.

Funeris ipsius apparatus describitur.

115. Τῶν γὰρ ἡγεμόνων καὶ φίλων ἕκαστος στοχαζόμενος τῆς τοῦ βασιλέως ἀρεσκείας, κατεσκευάζεν εἰδῶλα δι' ἐλέφαντος καὶ χρυσοῦ, καὶ τῶν ἄλλων τῶν θαυμαζομένων παρ' ἀνθρώποις· αὐτὸς δὲ ἀρχιτέκτονας ἀθροίσας, καὶ λεπτοουργῶν πλῆθος, τοῦ μὲν τείχους καθεῖλεν ἐπὶ δέκα σταδίους, τὴν δ' ὀπίτην πλίνθον ἀναλεξάμενος, καὶ τὸν δεχόμενον τὴν πυρᾶν τόπον ὁμαλὸν κατασκευάσας, ὤκοδόμησε τετράπλευρον πυρᾶν, σταδιαίας οὔσης ἐκάστης πλευρῆς. εἰς τριάκοντα δὲ δόμους διελόμενος τὸν τόπον, καὶ καταστρώσας τὰς ὀροφὰς φοινίκων στελέχεσι, τετράγωνον ἐποίησε πᾶν τὸ κατασκευάσμα. μετὰ δὲ ταῦτα περιετίθει τῷ περιβόλῳ παντὶ κόσμον. οὗ τὴν μὲν κρηπίδα χρυσαῖ πεντηρικαὶ πρῶραι συνεπλήρου, οὔσαι τὸν ἀριθμὸν διακόσμαι τεσσαράκοντα, ἐπὶ δὲ τῶν ἐπωτίδων ἔχουσαι δύο μὲν τοξότας εἰς γόνυ κεκαθικότας τετραπήχεις, ἀνδριάντας δὲ πενταπήχεις καθωπλισμένους. τοὺς δὲ μεταξὺ τύπους φοινικίδες ἀνεπλήρου πιληταί· ὑπεράνω δὲ τούτων τὴν δευτέραν ἐπανεῖχον χώραν δᾶδες πεντεκαιδεκαπήχεις, κατὰ μὲν τὴν λαβὴν ἔχουσαι χρυσοῦς στεφάνους, κατὰ δὲ τὴν ἐκφλόγωσιν ἀετοὺς διαπεπετακότας τὰς πτέρυγας καὶ κάτω νεύοντας, παρὰ δὲ τὰς βάσεις δράκοντας ἀφορῶντας τοὺς ἀετοὺς. κατὰ δὲ τὴν τρίτην περιφορὰν κατεσκευάστο ζώων παντοδαπῶν πλῆθος κυνηγουμένων. ἔπειτα ἡ μὲν τετάρτη χώρα κενταυρομαχίαν χρυσοῦν εἶχεν, ἡ δὲ πέμπτη λέοντας καὶ κάρους ἐναλλάξ χρυσοῦς. τὸ δ' ἀνώτερον μέρος

ἐπεπλήρωτο Μακεδονικῶν καὶ βαρβαρικῶν ὄπλων, ὧν μὲν τὰς ἀνδραγαθίας, ὧν δὲ τὰς ἥτις σημαινόντων. ἐπὶ πᾶσι δὲ ἐφειστήκεισαν Σειρῆνες διάκοιλοι, καὶ δυνάμεναι λεληθότως δέξασθαι τοὺς ἐν αὐταῖς ὄντας καὶ ἄδοντας ἐπικήδιον θρηῆνον τῷ τετελετηκότι. τὸ δ' ἔψος ἦν ὄλου τοῦ κατασκευάσματος πήχεις πλείους τῶν ἑκατὸν τριάκοντα. καθόλου δὲ τῶν τε ἡγεμόνων καὶ τῶν στρατιωτῶν ἀπάντων καὶ τῶν πρέσβων, ἔτι δὲ τῶν ἐγχωρίων, φιλοτιμηθείτων εἰς τὸν τῆς ἐκφορᾶς κόσμον, φασὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀναλωθέντων χρημάτων γεγονέναι πλείω τῶν μυρίων καὶ δισχιλίων ταλάντων. ἀκολούθως δὲ ταύτῃ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ καὶ τῶν ἄλλων γενομένων κατὰ τὴν ἐκφορὰν τιμῶν, τὸ τελευταῖον προσέταξεν ἅπασιν θύειν Ἰφαιστίωνι θεῷ προσδρῶ. καὶ γὰρ κατὰ τύχην ἦκεν εἰς τῶν φίλων Φίλιππος, χρησμὸν φέρων παρ' Ἀμμωνος, θύειν Ἰφαιστίωνι θεῷ. διόπερ γενόμενος περιχαρῆς ἐπὶ τῷ καὶ τὸν θεὸν κεκρωκέναι τὴν αὐτοῦ γνώμην, πρῶτος τὴν θυσίαν ἐπετέλεσε· καὶ τὸ πλῆθος λαμπρῶς ὑπεδέξατο, μύρια τὸν ἀριθμὸν θύσας ἱερεῖα παντοδατά.

Inde rex otioso et magnifico vitae generi vacat. Sed crebra prodigia instantis mortis metum iniiciunt.

116. Μετὰ δὲ τὴν ἐκφορὰν εἰς ἀνέσεις καὶ πανηγυρικὸν βίον ἐκτραπέντος τοῦ βασιλέως, δοκοῦντος ἰσχύειν τότε πλείστον, καὶ μάλιστα εὐδαιμονεῖν, ἡ πεπρωμένη συνήρει τὸν ὑπὸ τῆς φύσεως αὐτῆς συκεχωρημένον τοῦ ζῆν χρόνον. εὐθύς δὲ καὶ τὸ θεῖον ἐσήμαινε τὴν τελευτὴν αὐτοῦ, πολλῶν καὶ παραδό-

ζων οἰωνῶν καὶ σημείων συντελουμένων. τοῦ γὰρ βασιλέως ἀλειφομένου, καὶ τῆς βασιλικῆς ἐσθῆτος καὶ διαδήματος ἐπὶ τινος θρόνου τεθέντος, τῶν ἐγχοριῶν τις δεδεμένος ἐλύθη τὰς πέδας αὐτομάτως, καὶ λαθῶν τοὺς φύλακας, διῆλθε διὰ τῶν τῆς αὐλῆς θυρῶν ἀνεπικωλύτως. προσελθὼν δὲ τῷ θρόνῳ καὶ τὴν βασιλικὴν ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα, καὶ τὸ διάδημα περιθέμενος, ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ τὴν ἡσυχίαν ἤγε. γνωσθείσης δὲ τῆς πράξεως, ὁ βασιλεὺς καταπλαγεὶς τὸ παράδοξον, προσῆλθε τῷ θρόνῳ, καὶ χωρὶς καταπλήξεως ἡσυχῇ τὸν ἄνθρωπον ἀνέκρινε, τίς ὢν καὶ τί βουλόμενος τοῦτο ἔπραξε. τοῦ δὲ εἰπόντος μηδὲν ἀπλῶς γινώσκειν, τοῖς μάντεσι προσαναθέμενος περὶ τοῦ σημείου, τοῦτον μὲν κατὰ τὴν ἐκείνων κρίσιν ἀπέκτεινεν, ὅπως τὰ σημαινόμενα δυσχερῆ εἰς ἐκείνον τρέπηται· αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τὴν ἐσθῆτα, καὶ θεοῖς ἀποτροπαίοις θύσας, ἐν ἀγωνίᾳ καθειστήκει, καὶ τῆς τῶν Χαλδαίων προῤῥήσεως ἐμνημόνευσε· καὶ τοὺς μὲν συμπείσαντας φιλοσόφους παρελθεῖν εἰς τὴν Βαβυλῶνα κατεμέμεφτε· τὴν δὲ τέχνην τῶν Χαλδαίων καὶ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἀγχινοίαν ἐθαύμαζε. καθόλου δὲ τοὺς ταῖς εὐρέσιλογίαις κατασοφίζομένους τὴν δύναμιν τῆς πεπερωμένης ἐβλασφήμει. μετ' ὀλίγον δὲ ἄλλο σημεῖον αὐτῷ περὶ τῆς βασιλείας τὸ δαιμόνιον ἐπέστησε. βουλομένου γὰρ αὐτοῦ θεάσασθαι τὴν περὶ τὴν Βαβυλωνίαν λίμνην, καὶ πλείοντος μετὰ τῶν φίλων ἔντισιν ἀκάτοις, ἐφ' ἡμέρας μὲν τινὰς ἀποσχισθείσης τῆς νεῶς ἀπὸ τῶν ἄλλων σκαφῶν, ἐπλανήθη μόνος, ὥστε καὶ

τὴν σωτηρίαν ἀπογνῶναι. ἔπειτα διὰ τινος αὐλῶνος στενοῦ καὶ συμπεπυκασμένου δένδρεσι διαπλέοντος, καὶ τῶν μὲν ὑπερκειμένων, τοῦ δὲ διαδήματος ὑπὸ τούτων ἀρθέντος, καὶ πάλιν εἰς τὴν λίμνην πεσόντος, εἰς τῶν ἐρετῶν προσνηξάμενος, καὶ βουλόμενος ἀσφαλῶς σῶσαι τὸ διάδημα, προσέθετο τῇ κεφαλῇ, καὶ προσενήξατο τῷ πλοίῳ. τρεῖς δὲ ἡμέρας καὶ τὰς ἴσας νύκτας διαπλανηθεὶς διεσώθη, καὶ τὸ διάδημα περιθέμενος ἀνελπίστως, πάλιν τοῖς μάντεσι προσανέφερε περὶ τῶν προσημαινομένων.

Epulæ a Medio apparatus, et Herculanæus ille acyphus, fatales erant. Morbo gravissimo correptus Alexander moritur. Moribundi sermones et instituta.

117. Τούτων δὲ πάλιν παρακελευομένων Θυσίας ἐπιτελεῖν τοῖς θεοῖς μεγαλοπρεπεῖς μετὰ πάσης σπουδῆς, παρεκλήθη πρὸς τινὰ τῶν φίλων Μήδιον τὸν Θειταλὸν ἐπὶ κῶμον ἐλθεῖν· κακεῖ πολὺν ἄκρατον ἐμφορηθεὶς, ἐπὶ τελευτῆς Ἡρακλείους μέγα ποτήριον πληρώσας ἐξέπιεν. ἄφνω δὲ, ὡσπερ ὑπὸ τινος πληγῆς ἰσχυρᾶς πεπληγμένος ἀνεστέναξε μέγα βοήσας, καὶ ὑπὸ τῶν φίλων ἀπηλλάττετο χειρωγούμενος. εὐθύς δ' οἱ μὲν περὶ τὴν θεραπείαν ἐκδεξάμενοι κατέκλιναν αὐτὸν, καὶ προσήδρευον ἐπιμελῶς. τοῦ δὲ πιάθους ἐπιτείνοντος, καὶ τῶν ἰατρῶν συγκληθέντων, βοηθῆσαι μὲν οὐδεὶς ἐδυνήθη· πολλοῖς δὲ πύροις καὶ δειναῖς ἀλγηδόσι σασχεθεὶς, ἐπειδὴν τὸ ζῆν ἀπέγνω, περιελόμενος τὸν δακτύλιον, ἔδωκε Περδίκα. τῶν δὲ φίλων ἐπερωτώντων, τί νι τὴν βασιλείαν ἀπολείπεις; εἶπε, τῷ κρατίστῳ. καὶ προσεφθέγγετο, ταύτην τελευταίαν φωνὴν προέμενος, ὅτι μέγα

ἀγῶνα αὐτῶ ἐπιτάφιον συστήσονται πάντες οἱ πρω-
τερόντιες τῶν φίλων. οὗτος μὲν οὖν τὸν προειρημένον
τρόπον ἐτελεύτησε, βασιλεύσας ἔτη δώδεκα καὶ μῆ-
νας ἐπτά, πρῶξις δὲ μεγίστας κατεργασάμενος οὐ
μόνον τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλευσάντων, ἀλλὰ καὶ τῶν
ὑστερον ἔσομένων μέχρι τοῦ καθ' ἡμῶς βίου. ἐπεὶ
δὲ τινες τῶν συγγραφέων περὶ τῆς τελευτῆς τοῦ βα-
σιλέως τούτου διαπεφωνήκασιν, ἀποφαινόμενοι διὰ
φαρμάκου θανασίμου γεγενῆσθαι τὸν θάνατον, ἀναγ-
καῖον ἡγούμεθα δεῖν μὴ παραλιπεῖν αὐτῶν τοὺς
λόγους.

Multi suspicati, regem per Antipatri filium veneno esse ex-
stinctum. Sisygambria, Darii mater, ob luctum inedia moritur.

118. Φασὶ γὰρ Ἀντίπατρον ἐπὶ τῆς Εὐρώπης
στρατηγὸν ὑπ' αὐτοῦ καταλειφθέντα, διενεχθῆναι
πρὸς Ὀλυμπιάδα τὴν μητέρα τοῦ βασιλέως. καὶ τὸ
μὲν πρῶτον καταφρονεῖν αὐτῆς, διὰ τὸ μὴ προσδέ-
χεσθαι τὸν Ἀλέξανδρον τὰς κατ' αὐτοῦ διαβολὰς·
ὑστερον δ' αἰεὶ τῆς ἐχθρας ἀυξομένης, τοῦ βασιλέως
διὰ τὸ πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβὲς πάντα βουλομένου τῆ
μητρὶ χαρίζεσθαι, πολλὰς ἐκφάσεις διδόναι τῆς πρὸς
αὐτὸν ἀλλοτριότητος· πρὸς δὲ τούτοις, τῆς Παρμε-
νίωνος καὶ Φιλώτου σφαγῆς φρίκην ἐμποιοῦσης τοῖς
φίλοις, διὰ τοῦ ἰδίου υἱοῦ, τεταγμένου περὶ τὸν κύα-
θον, δοῦναι πιεῖν θανάσιμον φάρμακον τῷ βασιλεῖ·
μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν πλεῖστον ἰσχύσαντος τῶν κατὰ
τὴν Εὐρώπην, καὶ μετὰ ταῦτα Κασσάνδρου τοῦ υἱοῦ
διαδεξαμένου τὴν βασιλείαν, πολλοὺς συγγραφεῖς
μὴ τολμᾶν γράψαι περὶ φαρμακείας. φανερόν δὲ γε-

γονέναι Κάσσανδρον δι' αὐτῶν τῶν πράξεων ἄλλο-
 τριώτατα διακείμενον τοῖς Ἀλεξάνδρου πράγμασι.
 τὴν τε γὰρ Ὀλυμπιάδα φονεύσαντα ἄταφον ῥίψαι,
 καὶ τὰς ὑπ' ἐκείνου κατασκαφείσας Θήβας οἰκίσαι
 μετὰ πολλῆς σπουδῆς. μετὰ δὲ τὴν τοῦ βασιλέως τε-
 λευτὴν καὶ Σισύγγαμβρις ἢ Δαρείου μήτηρ, πολλὰ
 καταθρηνήσασα τὴν τε Ἀλεξάνδρου τελευτὴν καὶ τὴν
 ἑαυτῆς ἐρημίαν, ἐπὶ τῆς ἐσχάτης τοῦ βίου γραμμῆς
 ἐγκαρτερήσασα, πεμπταία κατέστρεψε τὸν βίον, ἐπι-
 λύπως μὲν, οὐκ ἀκλεῶς δὲ προεμένη τὸ ζῆν. Ἡμεῖς
 δὲ ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτὴν παρόντες, κατὰ τὴν
 ἐν ἀρχῇ τῆς βίβλου πρόθεσιν, τὰς τῶν διαδεξαμένων
 πράξεις ἐν ταῖς ἐπομέναις βίβλοις πειρασόμεθε
 διεξιέναι.

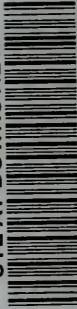
PA
3965
D3
1872
t.3-4

Diodorus Siculus
Diodori Siculi

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

UTL AT DOWNSVIEW

D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 14 16 01 15 002 9